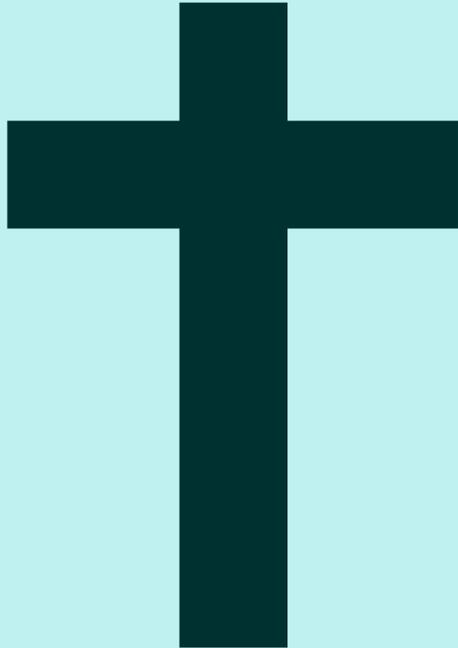

A Nãanmın Nɛtɪr
Oaala Gãn, Bɪrfɔɔr

Birifor, Southern: A Nãanmın Nɛtɪr Oaala Gãn, Bɪrfɔɔr New
Testament

**A Nãanmun Nɛtur Oaalaa Gãn, Burfoor
Birifor, Southern: A Nãanmun Nɛtur Oaalaa Gãn, Burfoor New Testament**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Birifor, Southern

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
97b1f1fe-19fd-52d9-9481-ad2a6ade2772

Contents

Matiu	1
Maaku	35
Luka	57
Joon	93
Tõmõ	120
Worom	156
1 Korinti	172
2 Korinti	188
Galatiya	198
Efesus	204
Filipai	209
Kolose	213
1 Tesalonika	217
2 Tesalonika	220
1 Timoti	222
2 Timoti	226
Titus	229
Filemon	231
Heburu	232
Jemesu	244
1 Pita	248
2 Pita	252
1 Joon	255
2 Joon	259
3 Joon	260
Jud	261
Yelwiil	263

LE A MATIU NA SEB A YESU 'YER NŪŌ

I A Yesu Kirisito sāakpāmune ni nyā, wō yin a Nāa David ni Abraham bal pō,

II Abraham le i Isaaki sāa, ka Isaaki mi i Jekōb sāa, ka Jekōb mi dōō i Juda sāa ni a wō yēer,

III ka Juda mi i Pereji ni Jera sāa, ka ba ma di Tamar, ni Pereji na i Hejoron sāa, ka Hejoron mi i Aram sāa,

IV ka Aram mi i Aminadab sāa, ka Aminadab mi i Nason sāa, ka Nason mi i Salmon sāa,

V ka Salmon mi i Boaji sāa, ka a wō ma di Worahab, ka Boaji mi i Obed sāa, a wō ma le Wōruf, ka Obed mi i Jesi sāa,

VI ka Jesi mi i a Nāa David sāa. David le i a Solomon sāa, ka a wō ma dōō i a Yuriya pōō.

VII Ka a Solomon mi i Wōrehobom sāa, ka Wōrehobom mi i Abija sāa, ka Abija mi i Asa sāa,

VIII ka Asa mi i Jehosafati sāa, ka a Jehosafati mi i Jehoram sāa, ka Jehoram mi i Yujiya sāa,

IX ka Yujiya mi i Jotam sāa, ka Jotam mi i Ahaji sāa, ka Ahaji mi i Hejikiya sāa,

X ka Hejikiya mi i Manase sāa, ka Manase mi i Amōn sāa, ka Amōn mi i Josiya sāa,

XI ka Josiya mi i Jekoniya sāa, ni a wō yēer a sōō 'lo ban bar a ba tēe ti chen ti kpiere Babilon tēe.

XII Ban wa ti be a Babilon tēe pō, Jekoniya le i a Sealtiel sāa, ka Sealtiel i Jerubabel sāa,

XIII ka Jerubabel mi i Abiud sāa, ka Abiud mi i Eliyakim sāa, ka Eliyakim mi i Ajor sāa,

XIV ka Ajor mi i Jadok sāa, ka Jadok mi i Achim sāa, ka Achim mi i Eliud sāa,

XV ka Eliud mi i Eltyajar sāa, ka Eltyajar mi i Matan sāa, ka Matan mi i Jekōb sāa,

XVI Jekōb mi le i a Josefō sāa na i Mēer sure 'lo le i a Yesu ma, a Yesu nyā le i a Ni-iraa.

XVII An yi Abraham ti ta a Nāa David, a Yesu sāakpāmune i naa pie ni anaar, an yi Nāa David ti tãn a sōō 'lo a ba dōdōmōsti

na nyōor ba chiin a Babilon wer pō ba mi i naa pie ni anaar, an le yi a ba gbāgbaar ifo a Babilon wer pō ti tãn a Ni-iraa a ba mi i pie ni anaar.

XVIII Nitō le a Yesu Kirisito dōofu yele tu. A wō ma Mēer ŋmaan na Josefō baraa tiche baa kul taa sere ε, ka Nāanmɪn Siε vē ka wō tara pōō.

XIX A wō baraa Josefō na i nitōr jūu, ba bōorō ika wō su wō vī niyōō pō ε, ka wō tīer ika wō sool bar wō jaa jomm.

XX Wōn wa tīer a yele nyā maalfu, ka a Nāanmɪn malaka wa a wō sē jãn pō wa 'yer, "Josefō, David bie, ta joro dābãε ika fō de a Mēer ka wō i a fō pōō ε, a bie na be a wō pōom yin a Nāanmɪn Siε kpēō pō.

XXI Wōn dōon dabile ka fō na bōolō a wō yuor Yesu, 'lo le na faa a wō niβε yin a ba yeldeβε pō."

XXII Anyã a jaa i naa ka a wiil a si Soro 'yerbie won dōō 'yer tu a wō 'ye'yere pō i yelmãε,

XXIII "Nye a pōosarbile na tara na pōō dōō dabile, ban 'yōōn a wō yuor Emanuwel," (Isaiya 7:14) a par le, Nāanmɪn ben a si sē.

XXIV Josefō na wa jēō a gōō pō, wō in a le jaa a Nāanmɪn malaka na 'yer ika wō i. Ka wō de a Mēer ka wō i a wō pōō,

XXV tiche baa loō sōō ε, ti tãn a sōō 'lo wōn dōō a dabile, na wō 'yōō a wō yuor Yesu.

II

I Yesu ban wa dōō Betlēhem tēe a Judiya paal pō a Nāa Herōd sōō, yē dēme yin be a Jerusalem sapar wa,

II na ba wa sūrō, "Nyine le a bie be ban dōō ka wō i a Juu niβε nãa? Si nye naa a wō ŋmerbir a sapar ika si wa puor wō."

III A Nāa Herōd na wa wō a le wō pōō sōō naa, ka Jerusalem niyōō pōor mi sōō,

IV be le wō bōol a Juu niβε bōorlo niβεε ni a nēε wiwiilbe sūr bōorō ika wō bōō a jie 'lo ban na dōō a Ni-iraa.

V Ka ba 'yer kō wō, "Betlēhem na be Judiya, le le a Nāanmɪn 'ye'yere dōō seb bin,

VI 'Fōō Betlēhem na be a Judiya paal pō, fōō le i jaa pōorbile a Juda kpāen dēme

pɔ, fɔ pɔ lɛ a kpɛɔ sɔɔ na yi kaara a n nɪbe Isral.' ”

(Mika 5:2)

VII Be lɛ ka Herɔd sɔɔl bɔɔl a yɛ dɛme bala sɔɔr ba a sɔɔ 'lo a nmerbir na pur wa.

VIII Be lɛ wɔ tara ba chiin Betlehem ti 'yer, “Yi chen ti yɔbɔ a bie kaa nɛ nɛ, yin wa nyɛ wɔ yi lɛb wa 'yer kɔ ma ka n mɪ chen ti puor wɔ.”

IX Ban wa chel a nãa 'yer baar, ba yin lo a sɔr chiine, a nmerbir 'lo ban nyɛ a sapar de ban nie ti ara a jie 'lo a bie na be.

X Ban wa nyɛ ka a nmerbir ara nɔɔ kpe ban yɔɔ jaa.

XI Ban kpe a yir pɔ, ba nyɛn a bie nɪ a wɔ ma Mɛɛr, na ba gbur dumo puor wɔ. Be lɛ ba tũ a ba wɔɔr pɔ ir kɔfɔsɪ na ɪ sɛlma, nyɪnyɪbɪ kãa nyũu nɔɔ nɪ kãnyũu ala ban bɔɔlɔ sɪmura kɔ wɔ.

XII Tɪche Nãanmɪn dɔɔ kpãa ba a jãn pɔ, ɪka ba ta lɛ lɛb chen a Nãa Herɔd sɛ ɛ, ka ba tu jiyuo kul a ba tɛe.

XIII A yɛ bɔɔnbɔ na wa chen baar, a Nãanmɪn malaka wan Josefo sɛ jãn pɔ wa 'yer kɔ wɔ, “Vaa ir 'mɔɔ a bie nɪ a wɔ ma, na fɔ jo chiin be Ijipiti wer pɔ, na fɔ ti be a be wa ti tãn a sɔɔ 'lo ɪn na 'yer kɔ fɔ, bojũu a Herɔd nɪ a wɔ nɪbe bɔɔrɔ na a bie kɔfɔ.”

XIV Ka a Josefo ir 'mɔɔ a bie nɪ a wɔ ma a tãsɔɔ bãɪn jo chiin be a Ijipiti.

XV Be lɛ wɔ ti jãnɛ ti tãn a sɔɔ 'lo a Nãa Herɔd na wa kpi. A yɛlɪ anyã ɪ naa lɛ ka a na ɪ yɛlmãɛ ɪka a lɛ a sɪ Soro 'yɛ'yɛrɛ na dɔɔ 'yer ɪka, “Ijipiti pɔ lɛ ɪn bɔɔl a n bie yin.”

(Hosea 11:1)

XVI A Nãa Herɔd na wa bɔɔn ɪka a yɛ dɛme banyã na yi a sapar bɛl wɔ naa a suur kpe wɔ a wɔ 'yer kɔ a wɔ sojasɪ ɪka ba chen ti kɔ dabile jaa na be a Betlehem na ta yuom ayi bu na ba ta sɛrɛ ɛ, yi a sɔɔ 'lo jaa won sɔɔr bɔɔn yi a yɛ bɔɔnbɔ sɛ.

XVII A lɛ jaa a Nãanmɪn 'yɛ'yɛrɛ Jeremiya na dɔɔ 'yer ɪ yɛlmãɛ,

XVIII “Ba wɔn kɔkɔr be a Wurama tɛe pɔ, kɔyiel nɪ wuur kpãɛn, Wurachel lɛ kɔnɔ a wɔ bibiir 'yɔɔ. Ba kpi na, waa lɛ bɔɔrɔ 'maalfɔ ɛ bojũu baa lɛ chɛnɛ go ɛ.”

(Jeremiya 31:15)

XIX Herɔd na wa kpi, Nãanmɪn malaka wan Josefo sɛ be a Ijipiti jãn pɔ wa 'yer,

XX “Vaa ir 'mɔɔ a bie nɪ a wɔ ma na fɔ chiin a Isral wer pɔ, a bala na dɔɔ bɔɔrɔ a bie kɔfɔ kpi naa.”

XXI Josefo vaan ir 'mɔɔ a bie nɪ a wɔ ma chiin a Isral wer pɔ.

XXII Tɪche won wa wɔ ɪka Archelaus lɛ di a nãa a Judiya a wɔ sãa kũu puor, wɔ joro na dãbãɛ ɪka wɔ lɛ chen a be. Ka a Nãanmɪn wa kpãa wɔ a jãn pɔ ɪka wɔ chen be Galilee paal pɔ.

XXIII Be lɛ wɔ chen Najaretɪ ti kpiɛrɛ a be, ka a lɛ Nãanmɪn 'yɛ'yɛrɛ na dɔɔ 'yer ɪ yɛlmãɛ, “Ban bɔɔl wɔ naa Najaretɪ nɪrɛ.”

III

I Sɔɔ kɔɔ lɛ a Jɔɔn kɔsuor mɔɔlɔ a Judiya mɔgɔɔ pɔ

II 'yɛrɛ, “Yi lɛb a yi befɔ, a Nãanmɪn nãalɔɔ ta na.”

III Jɔɔn nyã 'yer lɛ a Nãanmɪn 'yɛ'yɛrɛ Isaiya dɔɔ 'yer a wɔ 'yer, “Kɔkɔr kɔɔ lɛ gɔnɔ 'yɛrɛ be a mɔgɔɔ pɔ, chɔɔr a sɪ Soro sɔr, maal a wɔ sobie ka a tor.”

(Isaiya 40:3)

IV Nyɔɔma kɔɔlɔ fuu lɛ Jɔɔn ma su ti de gãn a lũn a sɪɛ. Soor nɪ sɪkãa lɛ ɪ a wɔ bɔɔdiir.

V Nyɔɔ yin a Jerusalem nɪ Judiya chiine a wɔ sɛ nɪ a bala na yi a Jordan man koor.

VI Ba woro naa a ba yɛldɛbe ti wɔ suoro ba a Nãanmɪn kɔɔ be a Jordan man pɔ.

VII Jɔɔn na wa nyɛ a Faraseemɪnɛ nɪ a Saduseemɪnɛ na waara a Nãanmɪn kɔɔ sofɔ jie, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪn waa bibiir, an n 'yer kɔ yi ɪka yi jo yi a Nãanmɪn suur na waara mɔ?”

VIII Yi vɛ ka a yi lɛ befɔ wiil ɪka yi lɛb a yi tɪɛr.

IX Yi ta chɛnɛ nmarã jir 'yɔɔn yi mãɛ ɪka, ‘Abraham lɛ ɪ a sɪ sãa ɛ.’ N 'yɛrɛ na kɔrɔ yi ɪka Nãanmɪn na tɔɔn maal a kɔsɪbe anyãna ka a lɛb ɪ a Abraham bibiir.

X A 'lar dɔɔl a tɪɛ pɪlem gu a nmaafɔ, tɪɛ jaa ba wa wɔnɔ wɔ sɔn ɛ ban nmaa won lɔb 'yɔɔ bũu pɔ.

XI “Maa 'lo suoro yɪn nɪ kɔɔ ka yi na lɛb a yi befɔ, tɪche nɪrɛ ãsɔɔ na tara kpɛɔ gar ma ben a n puor waara, a wɔ nafɔɔr gba ba sɛɛ ɪka n tuo ɛ. 'Lo lɛ na de a Nãanmɪn Sɪɛ nɪ bũu son yi.

XII A ηmayɛlaa ben a wɔ nūu pɔ, ka wɔ na yɛl a mɔi a vafɔ jie na wɔ kpaar a bie 'yɔɔ a boor pɔ ti chɔm a sɔsɔɔr ni būu 'lo na ba tara kp̄infɔ bar."

XIII Yesu yin a be a Galilee chen a Jordan man pɔ, ka a Jɔɔn na ti so wɔ a kɔɔ.

XIV Jɔɔn ba ta bɔɔrɔ ɪka wɔ so wɔ ε, na wɔ 'yer fɔɔ lɛ sɛɛ ɪka fɔ so ma tɪche ka fɔ lɛ wa a n s̄ɛ go?

XV Tɪche ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "V̄ɛ ka a ɪ a lɛ a p̄p̄ānyā, a vɛl na ɪka sɪ ɪ a lɛ jaa Nāan̄mɪn na bɔɔrɔ." Ka Jɔɔn sɔɔ lɛ a Yesu na 'yer.

XVI A lɛ won wa so a Yesu a kɔɔ baar, a wɔ yi a kɔɔ pɔ, a sɔɔ 'lɔn̄ɔ lɛ wɔ nye a saaju na yuo a wɔ nye a Nāan̄mɪn Sɪɛ na kaara ηmam kaar suu wa mar a Yesu ju.

XVII Tɪ a kɔkɔr yɪ a Nāan̄mɪn s̄ɛ a saaju 'yerɛ, "A anyāna lɛ ɪ a n bin̄ɔnāa ka a n 'yɔɔ ma 'maa ni wɔ."

IV

I A Nāan̄mɪn Sɪɛ tara na Yesu kp̄ɛn a mɔgɔɔ pɔ, ka a tu ti bɛɛr wɔ kaa.

II Waa di bon jaa ber lɪjaayi ni tāsɔɔ gbulo lɪjaayi ε, ka kɔ kpɛ wɔ.

III A 'yer kɔ wɔ, "Ala ɪ fɔɔ lɛ a Nāan̄mɪn Bie, 'yer kɔ a kusibe a nyāna ka a lɛb b̄ɔdiir."

IV Tɪche ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "A sɛb a Nāan̄mɪn gān pɔ ɪka, b̄ɔdiir tɛɛ kɔ t̄ɔɔ kɔ nɪɛ nyevɔr ε, tɪche 'yerbir jaa na yi Nāan̄mɪn nɛɛ pɔ." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 8:3*)

V A bɛɛr kaa sɔɔ lɛ tara won don a Jerusalem, ti wiil wɔ a puorfɔ jie na do gar a jaa,

VI ti 'yer kɔ wɔ, "Ala ɪ fɔɔ lɛ a Nāan̄mɪn Bie, ɔɔ lo a t̄ɛɛ. A sɛb ɪka, won v̄ɛn ka a wɔ malakasi gu fɔ na ba nyɔɔ fɔ ni a ba nuur ka fu gber kɔ ηme kusɪr ε." (*Yiel Gān 91:11, 12*)

VII Ka a Yesu mɪ 'yer kɔ wɔ, "A mɪ sɛb a Nāan̄mɪn gān pɔ ɪka, ta bɛɛr a yi Nāan̄mɪn kaa ε." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 6:16*)

VIII A tu lɛ tara won don t̄ɔɔ ju ti wiil wɔ a nāa di jiir a jaa na be ka a wer pɔ, na a b̄ɔvɛlɪsɪ lɛ an be.

IX Ka wɔ 'yer kɔ wɔ, "In kɔ fɔ naa anyāna a jaa, ala ɪ fɔ gbur dumo puor ma."

X Yesu 'yer kɔ wɔ, "F̄ɔɔ Satan nyā tɔɔ yi be. A sɛb a Nāan̄mɪn gān pɔ ɪka, a sɪ Soro Nāan̄mɪn tɛɛ lɛ a sɛɛ ɪka yi puoro na yi t̄ɔn̄ɔ kuro a 'lo tɛɛ." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 6:13*)

XI A tu bar won ti chen, tɪche ka a Nāan̄mɪn malakasi wa s̄ɔɔ wɔ.

XII Yesu na wa w̄ɔ ɪka ba nyɔɔn Jɔɔn na ba pɔɔ, wɔ chen Galilee.

XIII Wɔ yin Najaretɪ na wɔ ti kpɪɛɛ be a Kapenahum a man nɛɛ be Jebulun ni Naftalɪ wer pɔ.

XIV Ka a lɛ jaa a Nāan̄mɪn 'ye'yerɛ Isaiya na d̄ɔɔ 'yer ɪ yelmāɛ,

XV "Jebulun wer, Naftalɪ wer, a man sɔr a Jordan man ḡɔɔn. Galilee be a nɪyor na kpɪɛɛ.

XVI A nɪbe na d̄ɔɔ be libe pɔ nyen chāa, nɪbe bala na ba d̄ɔɔ tara nyevɔr Nāan̄mɪn pɔ ε, nyen Nāan̄mɪn chāa kp̄ɛɛ." (*Isaiya 9:1, 2*)

XVII A sɔɔ 'lɔn̄ɔ Yesu piel na wɔ mɔɔlo 'yerɛ, "Yɪ lɛb a yi befɔ a saaju nāal̄ɔɔ ta na."

XVIII Yesu na wa de a Galilee man gogoro lana, wɔ nyen yer ayi Simon ban bɔɔlo Pita ni a wɔ yebe Andiru na lɔɔrɔ loyaar 'yɔɔn̄ɔ a kɔɔ pɔ. Ba d̄ɔɔ ɪ jānyɔɔrɔɔ.

XIX Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ turo ma, n v̄ɛ naa ka yi nyɔɔrɔ nɪbe 'yɔɔn̄ɔ a Nāan̄mɪn nāal̄ɔɔ pɔ."

XX Ka ba t̄ɔɔ t̄ɛɛ a loyaarsɪ bar ti na ba turo wɔ.

XXI Won lɛ yi a be chiine, wɔ lɛ nyen yer ayi, Jemesɪ na ɪ Jebedee bidaba naa a wɔ yebe Jɔɔn ka ba be a gboro pɔ ni a ba s̄aa Jebedee, maala a ba loyaarsɪ ka wɔ bɔɔl ba.

XXII A ba t̄ɔɔ tɪɛ a gboro bar ni a ba s̄aa ti turo wɔ.

XXIII Yesu yon a Galilee wile ba a lɔɔfɔ jiir ti mɔɔlo a Nāan̄mɪn nāal̄ɔɔ 'yer n̄ɔɔ ti s̄ana nɪɛ jaa baal.

XXIV Ka a wɔ yele jaar a Siriya ka ba tara a baalsɪ ba jaa waan a wɔ s̄ɛ, bala a baalsɪ ni āgān ɔɔɔ na nyɔɔ, bala na tara a sɪdɛbe, banyā baal tāanaa na nyɔɔ ni gberfɔ jaa bɔrɔ, ka wɔ s̄aa a ba baalsɪ.

XXV Niyoo yin Galilee, ni Dekapolis, ni Jerusalem, ni Judiya ni a Jordan man goon wa turo wo.

V

I Yesu na wa nye a niyoo, wo don too ju, won wa ti je baar ka a wo poturbo wa a wo se.

II A wo piel wile ba 'yere,

III "Popel le ku a yin banyaana na ba tara bon jaa e, ti booro le a Naaɲmin na booro. Yin le so a saaju naaloo.

IV Popel le ku a yin na konoo, Naaɲmin na 'maan a yi nya.

V Popel le ku a yin na siir a yi ma.

VI Popel le ku banya ko ni konyuur na kpe yeltorsi juu, ban tu naa.

VII Popel le ku yin banya na kaara nire nibaal, Naaɲmin mi na kaan a yi nibaal.

VIII Popel le ku banya na no Naaɲmin sure, ni a ba nya wo jaa, bala le na nye Naaɲmin.

IX Popel le ku banya na booro nya'maar, ban boolo ban Naaɲmin bibiir.

X Popel le ku yin bala nibe na ge yeltorsi juu, yin le so a saaju naaloo.

XI "Popel le ku yin a soo 'lo nibe na toro yi, na ba gere yi, ti nmara jirsi 'yere 'yer debe 'yoono yi, a maa juu.

XII Yi tara popel, a yi sayar berma naa a saaju, le ni wo ju le ba soo ge a Naaɲmin 'ye'yerbe na soo be be.

XIII "Yi kaara fika nyaar a wer po, tiche a nyaar noo wa baar, nmune ban le i wo ka wo le nomo go? A maa le tara tono ku bon jaa e, ba ma kpaar bar ka nibe neere ni gbe.

XIV "Yi kaara fika chaa a wer po. Yir ban me too ju ko too sool e.

XV Nire maa chom fatin de pie po e tiche wo ma bin a kuorgbe ju ku chaar yoo nire jaa a yir po.

XVI Le ni wo ju mi le, yin le i chaa a yi taaba se, ka ba na nye a yi tonielisi na ba pee a yi Saa Naaɲmin na be a saaju.

XVII "Yi ta tier ika n wan ika n wa soo a nebinaa bi, a Naaɲmin 'ye'yerbe wiifo

bar e, n ba wa ika n wa soo yaa bar e, n wan ika n ve ka a i yelmae.

XVIII Yelmae le n 'yere koro yi, ika a saaju ni a wer ba wa baar e, a sebir bile bo'yen gba ko ir a nebinaa po e, ti ta a le ye le jaa na i yelmae.

XIX A le juu, nire jaa wa soo a nebinisi anyana asoo jaa ti wiil a wo taaba ka ba mi maala a le, na in a bile a saaju naaloo po, tiche nya jaa na maala ti wile bamine ka ba mi maala a le, na in kpee a saaju naaloo po.

XX N 'yere na koro yi, a yi yeltorsi ba wa ti gar a nee wiwilbe ni a Faraseemine e, yin ba be na wa kpe a saaju naaloo po e.

XXI "Yi won ban soo 'yer ku a si saakpamine, 'Ta ku nire e,' (A Yifo Gan 20:13) nire nya na ku nire na nyen 'yer toorfo.

XXII Tiche n 'yere na koro yi, ala i fo nyen na yebe suur, won nyen 'yer toorfo, ala i fo ton yebe na nyen 'yer toorfo a nbereni niem, foo wa 'yer nire ika, jol nya, na kpen a buu dagel 'lo po.

XXIII "Ala wa i fo waara ni naa a fo kofu, a Naaɲmin boor lofo jie na fo wa tier to ika foo ni a yebe tara na 'yer,

XXIV bar a fo bon a Naaɲmin boor lofo jie ti heb chen ti 'maal a fo yebe ti pa wa de a fo bon ku a Naaɲmin.

XXV "An i yin ni a yi san soo le chiine a 'yer toorfo jie, yi molo wo a sor po, ka le ba le e, won de yin 'yoo a 'yer tooro nuu po, ka wo de yi ku a nporaa ka wo mi po yi bar.

XXVI Ala be a le, faa be na wa yi ka foo ba wa yab a san baar e.

XXVII "Yi soo wo ban 'yer ika ta gan nire po bi sure e. (A Yifo Gan 20:14)

XXVIII Tiche n 'yere na koro yi, nire nya jaa na wa kaa po jaa tau ti booro na gan wo, a nire 'lo gan wo naa a wo tier po.

XXIX Ala i a fo nusoo nibir ve naa ka fo i yelbir, 'loo wo bar, a fo agan loboos asoo na ba be be e, sa naa a fo agan wo jaa na kpe buu po.

XXX Ala i a fo nusoo nuu mi le ve ka fo i yelbir e, nmaa wo 'lo bar, a fo agan loboos asoo na ba be be e, sa naa a fo agan wo jaa na kpe buu po.

XXXI “A mi dõo 'yer ɪka, nɪre nyã jaa na tor a wɔ pɔɔ bar, wɔ kɔ wɔ a pɔɔ bar gãn. (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 24:1)

XXXII Tiche n 'yere na kɔrɔ yi ɪka, nɪre nyã jaa na tor a wɔ pɔɔ bar, ala baa ɪ wɔ sɛne naa ε, vɛn kɔ ɪ sɛsɛne, nɪre nyã jaa na kul a pɔɔ 'lo mi un sɛsɛne.

XXXIII “Yi mi le wɔn ban dõo 'yer kɔ a si sãakpãmɪne, ‘Yi taa sɔɔnɔ a nɛε 'lo yɪn pɔl 'yɔɔ a yi mæε, tiche yi tara a le yɪn pɔl 'yɔɔ a si Soro.’

XXXIV Tiche n 'yere na kɔrɔ yi, yi ta pɔ jaa ε, yi ta pɔn a saaju gba ε, bojũu Nãanmɪn jaa jie le,

XXXV bu a wer ju, a wɔ gber dɔɔlfo jie le bu Jerusalem ε, bojũu be le a Nãkpɛε kriεε.

XXXVI Ta pɔn a fu ju ε, fu kɔ tɔɔ vɛ ka a fu jukɔɔl ɔsɔɔ pel bu sɔb ε.

XXXVII Yi vɛ ka a yi ɔɔ ɪ ɔɔ ka a yi kai ɪ kai, bon 'lo na gar a nitɔ yin a dɛer sɔɔ sɛ.

XXXVIII “Yi dõo wɔ ban 'yer ɪka nɪbir na yãan nɪbir sãn, ka nyɪm mi yaa nyɪm sãn. (A Yifo Gãn 21:24)

XXXIX Tiche maa 'yere na kɔrɔ yi, ta pii a nɪre 'lo na sɔɔ fu sɔr ε. Tiche nɪre wa 'ma fu a tokpal nyã pɔ, lieb a nyã le 'yɔɔ wɔ.

XL Ka nɪre wa bɔɔrɔ ɪka wɔ seb fu nãa yir ti de a fu fuu, kɔ wɔ a 'lo fon su, na fu yaa a pɔɔm bon pɔɔ wɔ.

XLI Nɪkpɛε wa fir fu ɪka fu de a wɔ tuor tuo chiin niem bālãa, tuo chiin tɛer jaa.

XLII Kɔ nɪre jaa na sɔɔr fu, ta mɔɔ nɪre nyã mi na bɔɔrɔ ɪka wɔ pɛε a fu bon ε.

XLIII “Yi wɔn ban dõo 'yer ɪka, yi nɔ a yi tɔ sɔɔ ti 'laar a yi dɔsɔɔ. (Mosesi Gãma Na Tu Ata 19:18)

XLIV Tiche maa 'lo 'yere na kɔrɔ yi, nɔ a yi dɔdɛme ti sɔɔrɔ Nãanmɪn kɔrɔ a bala na gere yi,

XLV ka yi na ɪ Nãanmɪn bibiir bojũu 'lo le ma vɛ ka a mɔtɔɔ pur 'yɔɔ a nɪdebe ni a nɪsɔn ti na wɔ ma vɛ ka saa wa 'yɔɔ a bala na tor ni a bala na ba tor ε.

XLVI Yɪn nɔ a bala na nɔ yi tɛε, bo sãyar le yɪn nyε? A lõpodierbe maa mi ɪ a le bu?

XLVII Yɪn ma puoro a bala tɛε na ɪ a yi nɪbe, bo tɔnɔ le be be? A bala na ba ɪ a juu nɪbe ε, maa mi ɪ a le bu?

XLVIII Yi ɪ nɪmɪn a le a yi sãa Nãanmɪn na be a saaju kaar.

VI

I “Yi bɔɔnɔ sɔ, na yi taa mɔɔlo a yi yeltorsɪ a nɪbe niem ε, ka ba na bɔɔn ε, yɪn wa ɪre a le, yi kɔ nyε sãyar a yi sãa Nãanmɪn na be a saaju sɛ ε.

II “A le jũu, fɔɔ wa de bon kɔ nɪre na ba tara ε, ta vɛ ka nɪbe bɔɔn ε, fika le a nɛer ayi dɛme na ma maala a lõɔfo yie ni a tɛn pɔ ε, ka nɪbe na pɛε ba ε. Yelmæ le n 'yere kɔrɔ yi ɪka, bala nyen a ba sãyar baar.

III A le jũu, fɔɔ wa de bon kɔ nɪre na ba tara ε, ta vɛ ka a gubaa nũu bɔɔn a bon 'lo a nũsɔɔ na maala ε,

IV ka nɪre ta bɔɔn a bon fon maala ε, tiche a fu Sãa Nãanmɪn na nyere yelsɔɔlɪ na kɔ fon a sãyar.

V “Yɪn maa wa sɔɔrɔ a Nãanmɪn, yi ta ma kaara a nɛer ayi dɛme kaar ε, ba ma nɔn ɪka ba puoro a lõɔfo yie pɔ, ni a tɛbere pɔ, ni a sochara pɔ, ka nɪbe na nyε ba. Yelmæ jaa le n 'yere kɔrɔ yi, ɪka ba nyen a ba sãyar baar.

VI Tiche fɔɔ maa wa sɔɔrɔ a Sãa Nãanmɪn nyã sɪn ba nyere ε, kpe a fu die pɔ, ti pɔɔ a pãn, ti sɔɔr a Sãa Nãanmɪn na nyere bon jaa, na yab fon a sãyar.

VII Yɪn maa wa sɔɔrɔ a Nãanmɪn, yi ta ma 'yere 'yerbie ala na ba tara tɔnɔ ε, le le a bala na ba bɔɔ Nãanmɪn ma maala, ba tier ɪka Nãanmɪn na wɔn a ba sɔɔrfɔ a ba 'yerbiyɔɔ jũu.

VIII Yi ta kaara a ba kaar ε, a yi Sãa den nie bɔɔn bon 'lo yɪn bɔɔrɔ.

IX “Nitɔ le yɪn ma sɔɔr a Nãanmɪn. Si Sãa na be a saaju. Si kɔ naa a fu yuor tur.

X A fu nãalɔɔ wɔ wa. A fu bɔfo wɔ ɪ a wer pɔ, nitãa le a fu bɔfo na ɪre be a saaju.

XI Kɔ si a dɪna bɔdiir ka a sɛen si.

XII Vɛ a si yeldebe bar, nitãa le sɪn ma vɛ kɔ a si taaba yeldebe bar ba.

XIII Ta sɔɔ ka beer kaa nyɔɔ si ε, faa si yin a dɛer sɔɔ nũu pɔ.

XIV “Yɪn wa vɛ a yi taaba yeldebe bar ba, a yi Sãa Nãanmɪn na be a saaju mi na vɛn bar yi.

XV Yɪn ba wa vɛ a yɪ taaba yeldebe kɔ ba ε, a yɪ Sãa Nãanɲmɪn mɪ kɔ̃ vɛ a yɪ yeldebe kɔ yɪ ε.

XVI “Yɪn wa gal kɔ̃, yɪ ta sɔ̃ a yɪ nin a nɛɛr ayi dɛme kaar ε, ba ma sɔ̃n a ba nin ka a ba taaba nyɛ bɔ̃ɔ ka ba gal kɔ̃. Yelmãe le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka ba nyɛn a ba sãyar baar.

XVII Yɪn wa gal kɔ̃, yɪ lor a yɪ nie maal a yɪ mãe,

XVIII ka nɪbe ta bɔ̃ɔn yɪn gal kɔ̃ ε, tɪche a yɪ Sãa Nãanɲmɪn nyã sɪn ba nyɛɛr ε, a Sãa Nãanɲmɪn nyã na nyɛɛr yelsɔ̃ɔlsɪ na yab yɪn a sãyar.

XIX “Yɪ ta bine a yɪ nãbonsɪ ka a wer ju be kpolo, nɪ sɔrɔ, nɪ na sɔ̃ɔ bar ε, nɪ be nãnyisɪ nɪ naa kpe ju ε.

XX Tɪche yɪ bɔ̃ɔrɔ nãbonsɪ bine a saaju, be le a kpolo nɪ sɔrɔ na kɔ̃ tɔ̃ɔ sɔ̃ɔ bar ε, nɪ be a nãnyisɪ na kɔ̃ tɔ̃ɔ kpe ju ε.

XXI A jie 'lo a fɔ nãbonsɪ na be, be le a fɔ tɪɛr mɪ ma be.

XXII “A fɔ nɪbir le ɪ a fɔ ãgãn chãa. A fɔ nɪbir wa ɪ a fɔ ãgãn wɔ̃ jaa ma sɛɛn na chãa.

XXIII Tɪche a fɔ nɪbir ba wa ɪ ε, a fɔ ãgãn wɔ̃ jaa ma ɪn libe. Ala ɪ a chãa 'lo na be a fɔ pɔ̃ ɪn libe, nyɛ le a libe na jã.

XXIV “Nɪrɛ kɔ̃ tɔ̃ɔ tɔ̃ nɪberɛ ayi tɔ̃mɔ̃ ε. Wɔ̃n nɔ̃n ãsɔ̃ɔ, tɪ 'laar ãsɔ̃ɔ, bɪ wɔ̃nɔ̃ a ãsɔ̃ɔ toor, tɪ ba wɔ̃nɔ̃ ãsɔ̃ɔ toor ε. Yɪ kɔ̃ tɔ̃ɔ tɔ̃ kɔ̃ Nãanɲmɪn nɪ libie ε.

XXV “A le jũu, n 'yerɛ na kɔrɔ yɪ ɪka, yɪ ta vɛ ka a yɪ nyɛvɔr yele wɔ̃nɔ̃ yɪ ka yɪ 'yerɛ ɪka, bo le yɪn di, bɪ bo le yɪn nyũ ε. Bɪ waala ɪka, bo le yɪn su pɔ̃ɔ a ãgãn ε. A nyɛvɔr ba fer gar a bɔ̃diir ε, ka a ãgãn mɪ fer gar a bɔ̃sursɪ ε?

XXVI Yɪ kaa a lubil na be a saaju. Ba maa bɔr ε, bɪ nɲma ε, bɪ tara boor ma bin ε, tɪche Nãanɲmɪn le guolo ba. Yaa fer gar a lubil bɪ?

XXVII A yɪ buor sɔ̃ɔ le na waal na wɔ̃ tɔ̃ɔ de bɪbir bɔ̃'yɛn pɔ̃ɔ a wɔ̃ nyɛvɔr pɔ̃ɔ?

XXVIII “Ka bo le vɛ ka yɪ tɪɛrɛ a bɔ̃sursɪ 'yɔ̃ɔ? Yɪ kaa nyɛ a mɔ̃puul le an ma nɔ̃ɔ, ba maa tɔ̃ ε, bɪ wob fuu su ε,

XXIX a Nãa Solomon gba nɪ a wɔ̃ tɪɛr wɔ̃ jaa ba dɔ̃ɔ su fuu ka wɔ̃ vɪɛle gar a mɔ̃puul a nyãna ε.

XXX Ala ɪ Nãanɲmɪn maal a mɔ̃puul ka a vɪɛle, tɪche a maa kor ε. Nɪbe ma chɔm ka a di. A Nãanɲmɪn na ma maal a mɔ̃puul a nɪtɔ̃, wɔ̃ kaara a yɪn na ɪ a wɔ̃ nɪbe gar a mɔ̃puul anyãna. A yɪ sɔ̃ɔfɔ le ba jã bon ε.

XXXI A le jũu, yɪ ta waala 'yerɛ ɪka, bo le yɪn di bɪ nyũ ε, bɪ bo le yɪn su ε?

XXXII A bala na ba puor ε, le de a ba tɪɛr 'yɔ̃ɔ a anyãna pɔ̃, a yɪ Sãa bɔ̃ɔ naa ɪka yɪ bɔ̃ɔrɔ naa a bonɪ anyãna a jaa.

XXXIII Yɪ de nie bɔ̃ a Nãanɲmɪn nãalɔ̃ɔ nɪ a wɔ̃ yeltorsɪ, tɪche a anyãna a jaa, wɔ̃n den pɔ̃ɔ yɪ.

XXXIV A le jũu, yɪ ta waala a bio 'yɔ̃ɔ ε, bio le na waala a wɔ̃ mãe 'yɔ̃ɔ. Bɪbir jaa tara na a wɔ̃ yelwɔ̃nsɪ.

VII

I “Yɪ ta tɔ̃ɔr nɪrɛ jaa 'yer ε, ka Nãanɲmɪn mɪ wa tɔ̃ɔr a yɪ 'yer ε.

II Nãanɲmɪn na tɔ̃ɔr a yɪ 'yer nɪtãa le yɪn tɔ̃ɔr a yɪ tɔ̃ sɔ̃ɔ 'yer. Le fon man tɪɛr, le mɪ le ban man kɔ̃ fɔ.

III “Nɲmɪnɛ a fɔ nyɛ dabile na be a fɔ yebe nɪbir pɔ̃ tɪ ba chele a dakpɛɛ na be a fɔ̃ɔ nɪbir pɔ̃ ε?

IV Bɪ nɲmɪnɛ fon ɪ 'yer kɔ̃ a fɔ yebe vɛ ka ir a dabile na be a fɔ nɪbir pɔ̃ bar tɪ ba chele a dakpɛɛ na be a fɔ nɪbir pɔ̃ ε?

V Yɪn nɛɛr ayi dɛme, de nie ir a dakpɛɛ a fɔ nɪbir pɔ̃ bar na fɔ pãa nyɛɛr tɔ̃ɔ ir a dabile a fɔ yebe nɪbir pɔ̃ mɪ bar.

VI “Ta de bon na ɪ cheche 'yɔ̃ɔ baar ε, bɪ lob a fɔ bɔ̃vɪɛlsɪ 'yɔ̃ɔ dor ε, ban neb na nɪ gbɛɛ tɪ heb nyɔ̃ɔ fɔ.

VII “Yɪ sɔ̃ɔr, Nãanɲmɪn na kɔ̃ yɪ naa. Yɪ yɔ̃ɔɔ, yɪn nyɛ naa, yɪ kpoor a pãn, wɔ̃n yuo naa.

VIII Nɪrɛ 'lo na sɔ̃ɔr na nyɛ naa, ka a 'lo mɪ na yɔ̃ɔɔ nyɛ, ka a pãn mɪ yuo kɔ̃ a nɪrɛ 'lo na kpoor.

IX “A yɪn na ɪ a sãamɪnɛ, buor sɔ̃ɔ bie le na sɔ̃ɔr a wɔ̃ sãa bɔ̃diir, ka wɔ̃ de kɔ̃sɪr kɔ̃ wɔ̃?

X Bɪ kaa a bie sɔ̃ɔr jãm, ka wɔ̃ de waa kɔ̃ wɔ̃?

XI Ala ɪ a yɪn na ɪ a yelbe-ɪrbe bɔ̃ɔn bɔ̃vɪla ma maal kɔ̃ a yɪ bibiir, nɲmɪnɛ le an ɪ ka a yɪ Sãa na be a saaju, kɔ̃ de bɔ̃vɪɛl kɔ̃ a bala na sɔ̃ɔr wɔ̃ ε?

XII A le yin ma buoro ika a nibe ba ma maala koro yi, yi mi ma maala a le ban buoro koro ba, a nya le i a Nebinaa ni a 'Ye'yerbe Wiilfo.

XIII "Yi tu a dodor ful po kpe, bojuu a dodor yal sor in jaa komokomoto ti i sofo sor tiche ka niyoo turo.

XIV A dodor in jaa ful ka nyevor sor mi i jaa karakara ka nibe balaa na too tu.

XV "Yi boon a jire 'ye'yerbe, ba ma bal ba mae piir kaar tiche ba in moddo be be na soono.

XVI A ba womo le yin boon a le ban be. Ba ma por 'woro gotie ju bi por kokoo nyaartie ju o?

XVII Le mi le tiso jaa ma won woson ka tideer mi ma wo wodebe.

XVIII Tiso ba wono wodebe e bi tideer mi ba wono woson e.

XIX Tie jaa baa wa wono woson e, ban nmaa won lob 'yoo buu po.

XX A ba womo le yin de boon ba.

XXI "A ba i nire jaa na buolo ika n Soro, n Soro, le na kpe a Naaɲmin naaloo po e, tiche nire nya na maala a le a n Saa Naaɲmin na be a saaju na buoro.

XXII A bibir 'lo daar, niyoo na 'yer ku ma n Soro, n Soro, saa 'yer Naaɲmin 'yer a fo yuor po e, na si diin a sibebe ka a yi a fo yuor po e, na si to ne'maa tomo a fo yuor po e?

XXIII A daar 'lonoo in 'yer ku ba, n ba booo yi e, yi too chen be, yin yelbe-irbe.

XXIV "A le juu, nire jaa na wo a n 'yerbie anyana ti maala a le na kaara fika ye soo na me a wo yir dool pie ju.

XXV Saa wa naa, ka a koo yi jaar jiloo a yir ka a sesebe fu nme a yir tiche waa lo e, bojuu wo ara na kusir ju.

XXVI Tiche, nire jaa na wo a n 'yerbie anyana ti na waa maal e, kaara fika jol na me a wo yir dool bire ju.

XXVII Saa wa naa, ka a koo yi jaar jiloo a yir, ka a sesebe fu nme a yir ku lo ka a wo lofo i deer."

XXVIII Yesu na wa 'yer a 'yerbie anyana baar nee 'maan a niyoo ni a wo wiilfo,

XXIX bojuu wo wile ban ni kpeo gar a ba nebinaa wiwilbe.

VIII

I Yesu na wa yi a too ju suu niyoo turo wo naa,

II a niyoo na turo wo, ka daba asoo na tara kokomoo baal wa gbur dumo a wo niem ti 'yer, "N Soro foo soo saa ma." (Mosesi Gama Na Tu Ata 13:3)

III Ka Yesu tur a wo nuu sir a daba ti 'yer, "N soo naa, sa." Ajienea ka a daba kokomoo baal bar wo.

IV Be le ka Yesu 'yer ku wo, taa 'yere koro nire e, tiche chen ti wiil a fo mae ku a juu nibe buorloro na fo chiin a fo kofu ti ir a nee 'lo a Mosesi na doo 'yer ka a di daasie.

V Yesu na wa kpe a Kapenahum a sojasi ndiere chen a wo se ti soor wo 'yer,

VI "N Soro, a n totono le ga a yir ba tooro ire e, na wo wono a agan tuo."

VII Ka Yesu 'yer ku wo, "In wa sa naa a wo baal ku wo."

VIII Ka a sojasi ndiere 'yer, "N Soro n ba see ika fo wa a n yir e, 'yer a 'yerbir tee, a n totono na sa naa.

IX A maa mae tara na niberu in joro dabae, naa mi tara a sojasi ka ba mi be a n pilem, maa 'yer ku nya ika wo, chen, wo ma chen naa, bi asoo ika, wa, wo ma wa naa, bi ka n 'yer ku a n gbagbaa, maal nya, wo ma maal naa."

X Yesu na wa wo a nitoo, nee 'maa wo naa ka wo 'yer ku a bala na turo wo, "Yelmee le n 'yere koro yi. A Isral nibe po gba, n ba nye a sofo nya to e.

XI N 'yere na koro yi ika niyoo na yin jie jaa wa na ba wa loo din a Abraham ni a Isaaki ni a Jekob a Naaɲmin naaloo po,

XII tiche a bala na so a Naaɲmin naaloo, won lob ban bar yoo a jilibe po, be le ban konoo ooro ni nyime."

XIII Yesu 'yer ku a sojasi ndiere, "Kulo, a i a le ku fo, fon tara a sofo juu." A totono sa naa a soo 'lonoo po.

XIV Yesu na kpe a Pita yir, wo nyen a Pita dae ma agan na to ku ga.

XV Wo sir a po nuu, ka a agan tol baar a wo ir maal boodiir ku wo.

XVI A jaanoor 'lonoo ba waan na niyoo a sibebe na tara a Yesu se, ka wo de a 'yerbir diin a sibebe ka a yi ti saa a bala jaa an ooro.

XVII Ka a le jaa a Nāanmūn 'ye'yere Isaiya na dōo 'yer i yelmāe, "Ika wō den a sūn baalsi a jaa bar." *(Isaiya 53:4)*

XVIII Yesu na wa nye a niyoo na ηmaa jilō wō, ka wō 'yer kō a wō poturbo yi gōo a man gōon.

XIX A nee wiwiilbe āsōo tōon ta wō ti 'yer, "Wiwile, jie jaa fon chiine un turo fō naa."

XX Ka a Yesu 'yer, "Mōbaar tara naa bōor ka lubil mī tara choor tiche maa Nīsaal Bie ba tara jie na bin a n ju ε."

XXI Ka a wō poturo āsōo mī 'yer kō wō, "N Soro kō ma sōr ka n kul ti ūu a n sāa baar."

XXII Tiche ka Yesu 'yer kō a daba, "Turo ma ti bar ka a kūn ūno a ba māe kūn."

XXIII Yesu na wa kpe a gboro pō a wō poturbo mī tu won kpe.

XXIV Kōsebe ir a man pō, ka a gboro see kōo ire na mōr tiche ka a Yesu gā gur.

XXV Be le ba chen ti sāt wō na ba 'yer, "Si Soro faa si, a kōo dire si naa!"

XXVI Ka wō sōor ba, "Bo le so ka yi joro a dābāe? A yi sōofu le ba jā bon ε." Ka a Yesu ir tān ka a sesebe na ta furo ηmaa vōor ka a kōo mī na ta ooro lo jaa jomm.

XXVII Nee 'maan a nibe ka ba soro taa, ni an le a nyā ka a sesebe ni a kōo tu a wō nee?

XXVIII Yesu na wa ta a Gadara paal pō, dōor ayi na tara sibebe yin a yar par tuor wō. Ban i a nibebe jūu, nire jaa maa 'la tu a sōr 'lo ε.

XXIX Ban wa nye a Yesu ba ηmen chelma ti 'yere, "Bo le fō bōoro ka a si sē, fōo Nāanmūn Bie? Fō wan ika fō wa ge si tiche ka a 'yer tōorfō bībir wa ta bi?"

XXX Do yoo mī dōo ara gbōr ba dire.

XXXI Ka a sibebe sōor wō, "Ala i fon dii sūn bar, sōo ka si chen ti kpe a dor anyā pō."

XXXII Ka wō 'yer kō ba, "Yi chen!" Be le a sibebe yi naa kpe a dor pō, ka a dor a jaa jo tīgbil suu ti kpe a man kōo pō gbōm kpi kpi.

XXXIII A bala na kaara a dor jon kul, ban wa ti kpiere a tēe pō, ba man bon 'lo jaa na i a bala na tara a sibebe ni a le jaa na i a dor.

XXXIV A tēe wō jaa nibe yin wa a Yesu sē; ban wa nye wō ba sōor won ika wō yi a ba wer pō.

IX

I Yesu na wa kpe a gboro pō, wō gōon a man chen a wō māe tēe be a Kapenahum.

II Dōor bamine tuon daba ni fōbaa nuur ni a gbēe na kpi waan wa kpēn wō gaal a Yesu niem. Yesu na wa nye le ban sōo de wō, ka wō 'yer kō a baalaa, "N bie ta joro dābāe ε, a fō yeldebe vēn bar."

III Ka a nee wiwiilbe bamine pāa jē bōlo 'yōonō poor pō, "A daba nyā fere na sōonō Nāanmūn yuor."

IV Yesu bōon a le ban tier, ka wō sōor ba, "Nmine le yi tiere deer a yi pōor pō?"

V 'Yer buor sōo le i kōmōkōmō? N 'yer ika a wō yeldebe vēn bar bi n 'yer ika wō ir chiine?

VI Tiche pōpāanyā un wiil yi naa ka yi bōon ika maa Nīsaal Bie tara na kpēo a wer pō, na vē nire yeldebe bar." Ti pāa 'yer kō a gbere, "Ir 'mōo a fō bōgānaa kulo ni."

VII Ka a daba vaa ir kulo.

VIII A nibe na nye a le nee 'maa ban ka ba peere Nāanmūn na kō nīsaal a kpēo nyā.

IX Yesu na wa yi a be chiine, wō nyen daba na di Matiu na jāne a lōpoo defo jie, ka wō 'yer kō wō, "Ir turo ma," ka a Matiu ir turo wō.

X Ka ba 'mataa kul a wō yir ti jē dire ka a lōpodiere ni a yelbe-irbe yoo wa pōo ba ni a Yesu poturbo ka ba 'mataa dire.

XI A Faraseemine na wa nye a nitō ba sōor a Yesu poturbo, "Bo le so ka a yi wiwile 'mataa dire ni a lōpodierbe ni a yelbe-irbe?"

XII Yesu wōn a le ban 'yer, ka wō 'yer kō ba, "Nire na kpēme ba chiine titile jie ε, tiche baalaa le ma chen.

XIII Tiche yi kul ti tier a yele nyā kaa, 'N bōoro na nībaal a ba i dōn bōor lofō ε.' *(Hosea 6:6)* N ba wa ika n wa bōol a bala na tor ε, tiche n wan ika n wa bōol a yelbe-irbe."

XIV Ka a Joon poturbo wa a wō sē wa sōro, "Nmine a sūn ni a Faraseemine ma gal kō tiche ka a fō poturbo 'lo maa gal kō ε?"

XV Ka a Yesu soor ba, “Fon tōo maal a bala ban bool a pōo paalaa jie ka ba tara pōsōo a pōo paalaa sure na chene be a ba sē ɔ, ban tōo naa? Sōo waara naa ka a nibe na wa nyoo ma chiin, a ber ala pō le a n poturbo pōo na sōo ka ba gal kō.”

XVI “Nire maa ηmaa fōpaalaa se choo fokoraa pō ε, 'lo be ɪ a le a fōpaalaa na toon a fokoraa chier. Ka a chierfō na ɪ dɛɛr.”

XVII Bu nire ma den dābāɪn 'yōo dāa wokoraa pō ε, 'lo be ɪ a le a dābāɪn na pur naa a wōo ka a dāa kpaar ka a wōo mɪ sōo. Ba ma den dābāɪn 'yōo a dāa wōpaalaa pō, ka a ta sōo ε.”

XVIII A Yesu na chene 'yere a anyāna korō ba, a lōofu yir ndiere wa gbur dumo a wō niem tɪ 'yer, “A n bipōo le kpi ajienaa, wa lieb a fō nuur sur wō tɪ wōn sa naa.”

XIX Ka a Yesu nɪ a wō poturbo ir turo wō.

XX Ban wa de a sɔr chiine ka pōo na lo ste suoro faara yuom pie nɪ ayi, wō goor a Yesu puor tɪ sur a fuu nɛɛ,

XXI bojūu wō tier a wō pōom ɪka 'lo sur a Yesu fuu wōn sa naa.

XXII Yesu na lieb nye a pōo wō 'yer naa, “Ta joro dābāe ε n yepōo, a fō soofu sāa fō naa.” A dēdēe daa a pōo jāɪ ηmaa naa.

XXIII A Yesu na wa kpe a lōofu ndiere yir na wō nye a ɪlpeelbe nɪ a nyoo na pōoro gōmō,

XXIV ka wō 'yer, “Yɪ tōo chen be a pōobile ba kpi ε, wō gur naa.” Ka ba laara wō.

XXV A nyoo na wa yɪ a yōo baar, wō kpēn tɪ nyoo a wō nūu, ka a pōobile vaa ir.

XXVI Ka a yele ηme jaar a paal 'lo wō jaa.

XXVII Yesu na wa yɪ a be chiine, jōn ayi turo wō naa, na ba gboolo bōolo, “Kaa sɪ nɪbaal, David Bie.”

XXVIII Wōn wa kpe a yir, a jōn wan a wō sē, ka Yesu soor ba, “Yɪ soon de ɪka ɪn tōo sa a yɪ baal ɔ?” Ka ba 'yer kō wō, “ɔo, sɪ Soro.”

XXIX Ka wō sur a ba nɪbie tɪ 'yer, “A yɪ soofu jūu yɪn nyere naa.”

XXX Ka a ba nɪbie tōo yuo yuor. Tiche ka Yesu kpākpāan ba ɪka ba taa vē ka nire jaa bōon ε.

XXXI Tiche ba yin tɪ ηme a wō yele jaar a tēe 'lōnō wō jaa.

XXXII A jōn ayi bala na wa lieb chen baar, ba tara na daba na tara sɪdebe na wō ɪ wōo waan a Yesu sē.

XXXIII A sɪdebe na wa yɪ a daba pō baar, wō piel 'yere, ka nɛer 'maa a nyoo ka ba 'yere, “Saa dōo nye a nɪtō a Isiral jaa ε.”

XXXIV Tiche ka a Faraseemine 'yer, “A sɪdebe nāa le kō wō a kpēo ka wō dire nɪ a sɪdebe ka a yire.”

XXXV Yesu yōn a tēbere nɪ a tēbil a jaa pō, wile a nibe a lōofu yie pō, tɪ mōolo a Nāanmɪn nāalōo 'yer nōo sāana nɪ baal jaa boro.

XXXVI Wōn wa nye a nyoo, nɪbaal kpe wō naa bojūu baa bōo a ba ju tier ε, na baa mɪ le tara sōnō ε, fɪka piir na ba tara chine ε.

XXXVII Ka wō 'yer kō a wō poturbo, “A pōo berma naa tiche ka a ηmanmarba ba waa ε,

XXXVIII a le jūu yɪ soor a pōo soo ka wō bar tōtōnbo ka ba wa a pōo pō.”

X

I Yesu bool a wō poturbo pie nɪ ayi na wō kō ba kpēo ɪka ba dii a sɪdebe ka a yɪ, na ba sāana nɪ baal jaa boro.

II A poturbo pie nɪ ayi na ɪ a nɪtōnsɪ yoe le a anyāna, Simon ban bōolo Pita, nɪ a wō yebe Andiru, Jemesɪ na ɪ Jebedee bidaba, nɪ a wō yebe Joon.

III Filip nɪ Batolomi, Tomasi nɪ Matiu na ɪ a lōpodiere. Jemesɪ na ɪ Alfayasi bidaba nɪ Tadius.

IV Simon na mōo nɪbir nɪ a wō wer yele, nɪ Judas Isikariyot 'lo le wa gar 'yōo a Yesu.

V A poturbo pie nɪ ayi banyā le a Yesu tō nɪ a kpāafu anyāna. “Yɪ ta kpe a nyor bu a Samariya tēn pō ε,

VI tiche yɪ chen a Isiral nibe bala na bōr a piir kaar sē.

VII Yɪ chen tɪ mōol a 'yer nōo na yɪ 'yere, a Nāanmɪn nāalōo ta na.

VIII Yɪ sāana a baalsɪ, na yɪ sāne a kūsɪ, na yɪ sāana a kōkōmō baalsɪ na yɪn maal ba ka ba ɪ nɪsōn, na yɪ dire a sɪdebe ka a yire. Yɪ nyen pōro, yɪ mɪ tɪ tir pōro.

IX Yı ta de selma ε bu diere libie 'yõõnõ a yı woor pɔ ε,

X bu 'mɔɔ wɔɔ tara a sɔr pɔ ε, bu 'mɔɔ fuustı ayı ε, bu de nafɔbɔ põɔ ε, bu dadiiraa ε, bojũu tõtõnõ jaa seen naa wɔ sâyar.

XI “Yın wa kpe tēe jaa pɔ, yı suor kaa nıre 'lo nı na de yı, yı kpiere a wɔ 'yer na yı wa tı yın a be.

XII Yın wa kpe a yir, yı puor a nıbe.

XIII A yir 'lo nıbe wa sɔɔ de yı, yı v̄ẽ ka a yı nyã'maar be a ba s̄ẽ, tıche bala ba wa sɔɔ de yı ε, yı lıeb a yı nyã'maar.

XIV Nıre jaa baa wa sɔɔ de yı ε bu chel a yı 'yer ε, yı kpoor a yı gbεε tã-uul bar yın wa yire be a tēe 'lo bu a yir 'lo pɔ.

XV Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yı, Nãanmın na kãan a Sodom nıbe nı a Gomora nıbe nıbaal a 'yer tɔɔrfɔ bıbir gar a nıbe bala a tēe 'lõnõ pɔ.

XVI Yı nyε, n tõnõ yı naa fıka piir na kpe jubere pɔ kaar, yı ı ȳen dēme waba kaar, na yı kaara fıka n̄mama na ba maala deer ε.

XVII “Yı gu a yı m̄ãε, ban nyɔɔr yın chiin tı kɔ a nıbere na ba fɔb yı a ba l̄õɔfɔ jıir,

XVIII ban fıir yın chiin a paal nıbere jie nı a nãmıne yie a n yuor jũu, ka yı na di d̄ãas̄ıe kɔ a bala na ı a nıyor.

XIX Ba la wa nyɔɔr yı chiin a 'yer tɔɔr fɔ jie, yı ta v̄ẽ ka a wõnõ yı a le yın tı 'yere ε nı a le yın na 'yer ε; bon 'lo yın na 'yer Nãanmın na wiil yı naa a s̄õɔ 'lo nõ.

XX A ba ı yın le na 'yer ε tıche a yı Sãa Nãanmın Sıe na wiil yın a le yın na 'yer.

XXI “Yebe na gar 'yõɔ yebe ka ba kɔ wɔ, ka a sãa mı gar 'yõɔ a wɔ bie. Bibiir kɔ le wõnõ a ba sãamıne toor ε, na ba v̄ẽ ka ba kɔ ba.

XXII Nıre jaa na 'laar yı naa yın sɔɔ ma jũu, tıche nıre 'lo na sɔɔ ara tı ta a baaraa, na nyen faafɔ.

XXIII A tēe 'lo nıbe wa gere yı, yı yi a be fɔɔ chen t̄eyuo; yelmãε le n 'yere kɔrɔ yı, yı kɔ yɔ a Isıral t̄en bar ε, tıche ka a Nısaal Bie wa ε.

XXIV “Jãjãna ba gar a wɔ wiwile ε bu ka gbãgbaa gar a wɔ nıkp̄εε ε.

XXV A seen ıka a jãjãna wɔ nyetãan a wɔ wiwile, ka a gbãgbaa mı nyetãan a wɔ

nıkp̄εε. ı ba bɔɔlɔ na a yir sɔɔ Beeljebul, yodeer buor le ban pãa bɔɔlɔ a yir dēme!

XXVI “Yı ta joro nıbe dãbãε ε, bon jaa ba be be pɔɔ ka ba k̄õ yuo ε, bu bon jaa ba be be sɔɔl ka ba k̄õ b̄õɔn ε.

XXVII Bon 'lo n 'yer kɔ yı libe pɔ yı 'yer wɔ chãa pɔ, bon 'lo yın wɔ ka ba bɔl 'yer yõɔ pɔɔm 'yer m̄ɔɔl wɔ a gai jur.

XXVIII Yı ta joro a bala na kɔ a ãgãn tı kɔ t̄õɔ kɔ a sıe ε, tıche yı joro a 'lo nı na t̄õɔ kɔ a sıe nı a ãgãn a bũu dagel 'lo pɔ.

XXIX Ba ma dãn tiitası ayı kobsı ayı. Tıche ãsɔɔ kɔ lo tēe ε, ala baa ı a yı Sãa Nãanmın bɔfɔ le ε.

XXX Nãanmın sɔr a yı jukɔɔl a jaa bõɔ.

XXXI A le jũu, yı ta joro dãbãε ε, yı tara na tõnõ gar a tiitası.

XXXII “Nıre jaa na wa 'yer ıka wɔ bõɔ ma naa a nıbe niem, 'lo le n mı na 'yer ıka n bõɔ naa a n Sãa na be a saaju niem,

XXXIII tıche nıre 'lo na chiir ma a nıbe niem, 'lo le n mı na chiir a n Sãa na be a saaju niem.

XXXIV “Yı ta tıer ıka nyã'maar le n waan a wer pɔ ε; n ba waan nyã'maar ε tıche ootaa le n waan.

XXXV N wan ıka n wa v̄ẽ ka ‘Bie nı sãa ootaa, ka bipɔɔ oo a ma, pɔɔ na oo naa a wɔ bidaba pɔɔ ka a bidaba pɔɔ mı oo a wɔ sıre ma.

XXXVI Yir dēme na lıeb ı d̄õd̄õme.’ (*Mika 7:6*)

XXXVII “Nıre jaa na n̄õ a wɔ sãa bu a wɔ ma gar ma wɔ k̄õ t̄õɔ ı a n poturo ε, nıre jaa mı na n̄õ a wɔ bie bu bipɔɔ gar ma, wɔ kɔ t̄õɔ ı a n poturo ε.

XXXVIII Nıre 'lo mı na ba de a wɔ daa tuo turo nı ma ε, wɔ k̄õ t̄õɔ ı a n poturo ε.

XXXIX Bala na bɔɔrɔ a ba nyevɔr na bɔr wɔ naa tıche bala mı na bɔr a ba nyevɔr a maa jũu na nyε wɔ naa.

XL “Nıre 'lo jaa na sɔɔ de yı, sɔɔn de ma, nıre 'lo jaa mı na sɔɔ de ma sɔɔn de a nıre 'lo na t̄õ ma.

XLI Nıre 'lo jaa na sɔɔ de a Nãanmın 'ye'yere won ı Nãanmın 'ye'yere jũu na nyen a wɔ sãyar. Nıre jaa mı na sɔɔ de nıre na ı nitor won ı nitor jũu na nyen a nitor sãyar.

XLII Nıre 'lo jaa na kɔ a bõbile banyãna ãsɔɔ k̄õ'maar nı n̄mele wõn ı a n poturbo

jūu, yelmāe le n 'yere koro yɪ ɪka a nɪnyɪne kō faa a wɔ sāyar ε."

XI

I Yesu na wa wiil a wɔ poturbo pie nɪ ayi baar, wɔ yin a be chen a Juu nɪbe tēn tɪ wile na wɔ moolo a 'yer nōo a tēn ala na be a Galilee paal pɔ.

II Joon na be a nɪpoo die pɔ, tɪ wa wō le a Yesu Kɪrɪsto na maala, wɔ tōn a wɔ poturbo bamɪne

III ɪka ba tɪ sɔɔr, "Fōo le a nɪre 'lo nɪ na wa bɪ, sɪ chele nɪyuo?"

IV Ka Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ lieb kul tɪ 'yer kɔ a Joon, a le yɪn wō tɪ nyε.

V Jōn nyere naa, ka a gbersɪ mɪ chiine, ka kōkōn mɪ sa, ka wōn mɪ wōnō jaa cheche, ka kūsɪ jεo, ka 'yer nōo mɪ ta a nōn dēme.

VI Popel sɔo le a 'lo na ba baala ma ε."

VII Ban wa chen baar, Yesu piel 'yere a Joon 'yer koro a nɪyoo, "Bo le yɪ dōo kpe a mɔgōo pɔ ɪka yɪ tɪ kaa? A jumur a sesebe na dōonō bɪ?"

VIII Kai, ka bo le yɪ chen ɪka yɪ tɪ kaa? Daba na su bōvɪel le yɪ chen ɪka yɪ tɪ kaa bɪ? Nyε a bala na ma su bōvɪel ε, nāmɪne yie le ba ma be.

IX Tɪche bo le yɪ chen ɪka yɪ tɪ kaa? Nāanmɪn 'ye'yere bɪ? Joo, n 'yere na koro yɪ ɪka wɔ gar Nāanmɪn 'ye'yere.

X A nyā yele le seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka ɪn tō naa a n tōtōnō ka wɔ de a fɔ nie na wɔ tɪ choor a fɔ sɔr kɔ fɔ. (*Malakai 3:1*)

XI Yelmāe le n 'yere koro yɪ ɪka bala jaa pɔo na dɔo ka a wer pɔ, ba ɪ kpεε gar a Joon kōsuor ε, tɪche 'lo mɪ na ɪ a poor a Nāanmɪn nāalōo pɔ gar wɔ naa.

XII An yɪ a Joon Kōsuoro sōo wa tɪ tān a dɪna a Nāanmɪn Nāalōo nōonō naa ka a kpāen dēme sōo wɔ.

XIII A Nāanmɪn 'ye'yerbe ba jaa nɪ a nebināa dōo 'yer a Nāanmɪn nāalōo 'yer tɪ tān a Joon sōo.

XIV Ala ɪ yɪn sɔon de, a anyāna 'lo le ɪ a Elaija nɪ naa lieb wa.

XV Nɪre 'lo na tara toor wɔ chele.

XVI "Tɪche bo le ɪn de a dɪna nɪbe man? Ba nyentāan bibiir na ma jāne a ba dāen jiiir na ba boolo taa,

XVII sɪ peel a le tɪ yaa seere bāne ε, na sɪ kōnō kōyiel yaa ŋmara nɪbikōo ε.

XVIII A Joon na wa, waa dire ε, na waa le nyuro go ε, ka ba 'yer ɪka sɪdeer le wɔ ɪ.

XIX Tɪche ka a Nɪsaal Bie wa na wɔ ma dire tɪ nyuro ka ba 'yer ɪka dɪ dire nɪ dāburo le wɔ ɪ, na wɔ ɪ a lōpodierbe nɪ a yelbe-ɪrbe baraa. A ma wiil a le Nāanmɪn na tor, bala wa nyε le a wɔ nɪbe na kpɪere nɪ yε."

XX Yesu pɔo sōon naa a tēn bala nɪbe a be a wɔ ne'maa tōmō na tō, tɪche ka baa sɔo de wɔ ε.

XXI "Nebier ben a yɪn Korajin dēme sē. Nebier mɪ ben a yɪn Betisaida dēme sē. A a ɪ a ne'maa tōmō ala ɪn tō a yɪ jie, mɪ ta tōn be a le a Tire nɪ a Sidon tēn pɔ, ban taa lieb a ba tɪer na ba su bōjarsɪ jen tāpɪel pɔ.

XXII Tɪche n 'yere na koro yɪ ɪka a 'yer tɔorfɔ daar Nāanmɪn na kāan a Tire nɪ a Sidon nɪbe nɪbaal gar a yɪn.

XXIII A yɪn Kapenahum dēme, ban 'moo yɪn don saaju bɪ? Kai, ban suun yɪn a kpɪisɪ tēe. Ala ɪ a ne'maa tōmō na tō a yɪ pɔ mɪ ta tōn a Sodom pɔ, a tēe anyāna naa chene na wa tɔ dɪna.

XXIV Tɪche n 'yere na koro yɪ ɪka a 'yer tɔorfɔ daar Nāanmɪn na kāan Sodom nɪbe nɪbaal gar a yɪn."

XXV A daar 'lōnō Yesu 'yer naa, "N dān a n Sāa Nāanmɪn na ɪ a saaju nɪ a tēe wɔ jaa Soro, bojūu fɔ sɔol a yele anyāna a yēn dēme sē tɪ ir wiil bibiir.

XXVI Joo, n Sāa le le ɪ a fɔ popel ka fɔ maal.

XXVII "N Sāa den a yele a jaa kɔ, nɪre jaa ba bōo a Bie ε, ka a Sāa ba le ε, nɪre jaa mɪ ba bōo a Sāa ε, ka a Bie ba le ε, nɪ a bala a Nāanmɪn Bie na ir, na wiil ban a Sāa.

XXVIII "Yɪ wa a n sē, yɪn banyā na bal na yɪ tuo tuor ka a wōnō yɪ, ɪn too yɪn a yɪ pēn.

XXIX Yɪ de a n daa tuo na yɪ jān yɪ a n sē, bojūu n ɪn jomm sɔo, naa siir a n māe a n nyāa pɔ, yɪn nyen pēnfɔ kɔ a yɪ sɪr.

XXX Bojūu a n daa ɪn kōmōkōmō, ka yɪn tōo tuo a tuor ala ɪn na kɔ yɪ."

XII

I A ba kor ε tiche ka Yesu kpe a puo salsoo tala a Pēnfō Būbir Daar. Kō kpēn a wō poturbo, ka ba piel fōrō a bōbie ɔrō.

II A Faraseemune na wa nye a le, ba sūr a Yesu, “Fō nyen le na ba tu a nebināa a fō poturbo na ure a Pēnfō Būbir Daar ɔ?”

III Ka a Yesu 'yer kō ba, “Yaa kar a Nāanmūn gān pō nye a le a Nāa David na dōo i nī a wō nibe a kō na kpe ε?”

IV Wō kpēn a Nāanmūn yir ka 'lo nī a wō nibe tī de a paanōo 'lo ban ben kō Nāanmūn na ba 'wōb na ba tara sōr ε, ka ala ba i a Juu nibe bōorloro tēε ba le ε.

V Bū yaa kar a Mosesi nebināa pō le a Juu nibe bōorlorbo a Pēnfō Būbir Daar a puorfō yir pō na ma tō tī na baa bōolo a le bier ε?

VI Yelmāε le n 'yere kōrō yī, nire kōo ben ka na gar a puorfō yir.

VII A Nāanmūn 'yer a, 'Nībaal le n bōorō, a ba i dōn yīn kō chom kō ma ε. (Hosea 6:6) Yīn ta bōo a yele nyā par, yī kō naa bōolo nibe na ba maal dēer ε, ūka bier le ba maal ε.

VIII A maa Nīsaal Bie le i a Pēnfō Būbir Soro.”

IX Yesu yin a be chen a ba lōofō yir pō,

X tī nye daba kōo nūu na kpi. Ka ba sūr wō, “A tara na sōr ūka fō sāa baal a Pēnfō Būbir Daar ɔ?” Ba sūr a le bōorō ūka ba nye a wō pō 'yer 'yer.

XI Yesu sūr naa, “Ala i a yī āsōo tara na per ka wō lo bulo pō a Pēnfō Būbir Daar, ūme le fon i? A ba i fon ir won a bōo pō ε?”

XII A nīsaal gar per. A le jūu a sī nebināa bar sōr ūka fō maal vīla kō nire a Pēnfō Būbir Daar.”

XIII Wō 'yer kō a daba 'lo nūu na kpi, “Tur a fō nūu.” A wō tur ka a nūu wō jaa sa kaara a nūu nyā sōo kaar.

XIV A Faraseemune yin na ba piel guoro a Yesu kōfō.

XV Yesu na wa bōon a le ban piel guoro ūka ba i wō, wō yin a jie 'lo ka nīyōo jaa turo wō. Wō sāan a bala an ɔrō.

XVI Tī 'yer kō ba ūka ba ta 'yer a wō yele kō nire jaa ε.

XVII Wō maal a nītō, ka a le a Nāanmūn na dōo 'yer tu a 'ye'yere Isaiya na i yelmāε,

XVIII “A n tōtōnō le a nyā un kaa ir, a 'lo n na nō, a 'lo a n puo na pelō. In yōo won a n Sīε, ka wō mool a n 'yer tōorfō yele kō a nibe ba jaa.

XIX Wō kō tara nechure bī ūmiere chelsi bī pōorō gōmō yōo ε.

XX Wōn siir wō māε kō a bala na siir a ba māε, tī na wō maal vīla kō a bala na ba tara sōnō ε. Wōn ara na kpēo tī tān a sōo 'lo won na vē ka a nibe sōo de a Nāanmūn yeltorsī.

XXI A wō yuor pō le a nibe ba jaa na tara tīerto fō jie.” (Isaiya 42:1-4)

XXII Ba waan na daba na i jōo tī i wōo na tara sīdebe Yesu sē. Wō sān a daba baal, ka wō nyere tī le 'yere jaa cheche.

XXIII Nēer 'maan a nīyōo ka ba sōrō taa ūka, kaa 'lo le i a Nāa David Bie bī?

XXIV Tiche a Faraseemune na wa wō a le ba 'yer naa, “Wō dire na sīdebe ka a yire bojūu, a sīdebe nāa Beeljebul le kō wō a kpēo ka wō dire nī a sīdebe.”

XXV Yesu na bōon a le ban tīere, a wō 'yer kō ba, “Tēε 'lo na ūma dēdēme jēere taa kō kor ε. Tēε 'lo bī yir kpēε 'lo na ūma dēdēme jēere taa kō ara ε.

XXVI Ala i a Satan diin Satan kō yī na wō ūma dēdēme ūme le a wō nāalōo na i ara?”

XXVII Ala i Beeljebul le kō ma a kpēo ka dire nī a sīdebe, tī a bala na i a yī poturbo, bo le ba tara dire nī a sīdebe? A le jūu bala le na i a yī 'yer tōorbo.

XXVIII Ala i Satan diin Satan kō yī na wō ūma dēdēme ūme le a wō nāalōo na i ara? Ala i Nāanmūn Sīε le kō ma a kpēo ka dire nī a sīdebe ka a yire wiil ūka a Nāanmūn nāalōo ta yī naa.

XXIX “Ūmune le nire na tōo i kar kpe gādaa yir de a wō bonsi, 'lo ba de nie lū a gādaa nyā tī de a wō bonsi ε?”

XXX “Nire 'lo na ba be a n sē ε, tara man nī 'yer, nire 'lo na ba puo ma a sī kaal lōo taa ε wō ma yēyel bar.

XXXI A le jūu n 'yere na kōrō yī ūka nibe na nyen yelbier jaa nī 'yerdeer jaa ban 'yer vē kō fō, tiche nire 'lo na 'yer 'yerdeer 'yōo a Nāanmūn Sīε kō nye yelbier vē kō fō ε.

XXXII Nire 'lo jaa na 'yer 'yerdeer 'yōo a maa Nīsaal Bie na nyen yelbier vē

kofɔ, tiche nɪrɛ 'lɔ na 'yer 'yerdeɛr 'yɔɔ a Nāanmɪn Siɛ kɔ nyɛ yelbier vɛ kɔ fɔ ɛ. Dɪna nɪ daar kɔɔ.

XXXIII “Ala ɪ tɪɛ vɪɛɛ na wɔ ma wɔn wɔvɪɛl, ala ɪ tɪɛ ɪn tɪdeɛr wɔ ma wɔn wɔdebe. Tɪɛ jaa a wɔ wɔmɔ lɛ ba ma de bɔɔn wɔ.

XXXIV Yɪn waa bibiir! Nɪmɪnɛ lɛ yɪn tɔɔ 'yer 'yer vɪɛlɪst ala ɪ yɪ ɪn yelbe-ɪrbe? A ala na sɛɛ a pɔɔ lɛ a nɛɛ ma 'yer.

XXXV A nɪsɔ a yelsɔn ala na be a wɔ pɔɔm lɛ wɔ ma 'yer, ka a nɪdeɛr mɪ ma 'yer a yeldebe ala na be a wɔ pɔɔm.

XXXVI Yelmāɛ jaa lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka, a 'yer tɔɔrfɔ daar, nɪrɛ jaa na man 'yerdeɛr 'lɔ jaa bɔrɔ na dɔɔ yɪ a wɔ nɛɛ pɔ.

XXXVII A fɔ 'yerbie lɛ na wiil a lɛ fɔn be, naa wiil a fɔ sɔɔnaa.”

XXXVIII Be lɛ ka a nɛɛ wiwiilbe nɪ a Faraseemɪnɛ bamɪnɛ 'yer, “Wiwile, sɪ bɔrɔ na ɪka sɪ nyɛ nɛ'maa tɔmɔ na ɪ jānɛ a fɔ jie.”

XXXIX Tiche ka wɔ 'yer kɔ ba, “A yɪn banyāna na ɪ a putudɛmɛ nɪ sɛsɛnbɛ tɪ bɔrɔ ɪka n tɔ nɛ'maa tɔmɔ ka a na ɪ jānɛ, tiche yɪ kɔ nyɛ āsɔɔ jaa ɛ ka a Nāanmɪn 'ye'yerɛ Jona jānɛ ba lɛ ɛ.

XL Nɪtāa lɛ a Jona na dɔɔ gā a jānele pɔɔm ber ata nɪ tāsɔɔ gbulo ata lɛ mɪ lɛ a Maa Nɪsaal Bie mɪ na gā a yaa pɔ ber ata nɪ tāsɔɔ gbulo ata.

XLI A 'yer tɔɔrfɔ daar Ninive nɪbɛ na yɪn 'yɔɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu ba lɛb a ba tɪɛr a Jona na dɔɔ 'yer a Nāanmɪn 'yer kɔ ba, tiche yɪ kaa, a 'lɔ na gar a Jona ben ka.

XLII A pɔɔ nāa na yɪn be a par a 'yer tɔɔrfɔ daar na wɔ wa 'yɔɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu wɔ dɔɔ yɪ be a tɛtɛɛr wa chɛl a Nāa Solomon yɛ 'yer, tiche yɪ kaa a 'lɔ na gar a Solomon ben ka.

XLIII “Sɪdeɛr wa yɪ nɪrɛ pɔ, wɔ ma chen dālpɔɔr pɔ tɪ bɔrɔ pɛnfɔ jie 'lɔ baa wa nyɛ ɛ,

XLIV wɔ ma 'yer naa ɪn lɛb kul a yɪr 'lɔ pɔ ɪn dɔɔ yɪ. Wɔ wa nyɛn a yɪr ka wɔ ɪ yɪr kɔɔlɔ na wɔ vɪɛɛ,

XLV ka wɔ chen tɪ bɔɔl sɪdebe ayopɔi na tara a putuo gar wɔ ka ba tɪ kɔɪɛrɛ a be. Ka a nɪrɛ nyā pāa ɪ deɛr gar a lɛ won

dɔɔ be. Lɛ lɛ an kaara a yɪn putudɛmɛ a dɪna.”

XLVI Won chɛnɛ 'yerɛ nɪ a nɪyɔɔ, a wɔ ma nɪ a wɔ yɛɛr wa ben yɔɔ bɔrɔ ɪka ba nyɛ wɔ.

XLVII Nɪrɛ āsɔɔ 'yer kɔ wɔ, “Nyɛ a fɔ ma nɪ a fɔ yɛɛr lɛ be yɔɔ bɔrɔ ɪka ba nyɛ fɔ.”

XLVIII Tiche Yesu sɔɔr a nɪrɛ 'lɔ na 'yer a 'yer kɔ wɔ, “An lɛ a ɪ ma nɪ ba boo lɛ ɪ a n yɛɛr?”

XLIX Wɔ lɛb tur a wɔ poturbo nūu tɪ 'yer, “Nyɛ a n ma nɪ a n yɛɛr!

L Nɪrɛ 'lɔ jaa na maala a lɛ a n Sāa na be a saaju na bɔrɔ lɛ ɪ a n yɛɛr nɪ a n ma.”

XIII

I A daar 'lɔnɔ Yesu yɪn a yɪr pɔ tɪ jānɛ a man kɔkɔor.

II A nɪyɔɔ na lɔɔ jūu wɔ kpɛn jɛ a gboro pɔ, tiche ka a nɪyɔɔ ara a man kɔkɔor.

III Sɔkpar lɛ wɔ lɔrɔ wile nɪ ba yelyɔɔ, “Yɪ chɛɛ, kɔɔraa lɛ yɪn wɔ bɔbɔrɔ bɔrfɔ jie.

IV Wɔ tɪ yaara na yɔrɔ nɪ ka amɪnɛ lɔ sɔr pɔ, ka lubil tuur di.

V A bɔbie amɪnɛ mɪ lon kɔsɪr pān ju naa bul tɪ kɔɪ bojūu tān ba waa ɛ.

VI Tiche a mɔtɔɔ na wa nyāa, a bɔbulo jɔɔl naa kɔɪ, bojūu a ba ba nyɪbɛ ɛ.

VII Ka amɪnɛ mɪ lo gɔɔr pɔ 'mataa bul ka a gɔɔr nɔɔ fāɪn ba.

VIII Tiche amɪnɛ mɪ lon kɔjɔ pɔ bul dɔɔ jur kɔbaa, amɪnɛ lɛjaata amɪnɛ lɛjɛr nɪ pie.

IX Nɪrɛ 'lɔ na tara toor wɔ chɛɛ.”

X A poturbo wan a wɔ sɛ wa sɔɔr, “Bo lɛ so fɔn ma lɔrɔ a sɔkpar kɔrɔ ba?”

XI Ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪn 'lɔ ɪn vɛ naa ka yɪ bɔɔ a Nāanmɪn nāalɔɔ yɛlɔɔlɪsɪ tiche a bala na chɛ sɔkpar lɛ n lɔrɔ kɔrɔ ba.

XII Nɪrɛ 'lɔ jaa na tara Nāanmɪn tɪɛr, Nāanmɪn na vɛn ka a nɪnyɪnɛ bɔɔfɔ pɔɔ 'yɔɔ, tiche a bala jaa na ba bɔrɔ a wɔ bɔɔfɔ ɛ, Nāanmɪn na pɔɔn a ba tɪɛr.

XIII A par nɪ nyā ɪn lɔrɔ a sɔkpar kɔrɔ ba, ba ma kaa naa tɪ maa nyɛ ɛ, na ba ma wɔ tɪ maa bɔɔ a par ɛ.

XIV Bala 'lɔ an ɪn yelmāɛ ɪka a lɛ a Nāanmɪn 'ye'yerɛ Isaiya na dɔɔ 'yer ɪka,

'A nibe banyã na ma wõ naa ti ba kõ bõo a par ε, ban ma kaa naa ti ba kõ nye ε.

XV A nibe banyã nyãn dar naa ka a ba tobo pɔɔ baa wõnõ ε, na ba ũu a ba nibie, ka le ba le ε, ban taa kãan naa a ba nibie na ba wõn a ba tobo, na ba bõo a par, na ba lɛb wa ka n sãa ba.' (Isaiya 6:9, 10)

XVI Tiche yin 'lo, yi in boosõn dẽme, a yi nibie na nye, ka a yi tobo mi wõ.

XVII Yelmãe le n 'yere kɔɔɔ yi ũka Nãanmɔn 'ye'yerbe yoo ni nɔtorsɔ yoo ta booro na ũka ba nye bon 'lo yin nye tiche baa nye ε, na ba ta wõ bon 'lo yin wõ tiche baa tõo wõ ε.

XVIII "Yi pãa chele a kooɔraa sokpa par,

XIX Nɔre 'lo jaa na wõ a Nãanmɔn nãalõo 'yer ti ba bõo a par ε, a deer soo ma wan wa ir a bon 'lo na bor a wo nyãa pɔ, a bõbie anyã le, a ala na lo a soɔ pɔ.

XX Ala mi na lo a kooɔr pãn ju le a nɔre 'lo na wõ a 'yer soo de fofoo jaa ni pupel,

XXI tiche a nɔre nyã ba ba nyibe ε, na wo di kãnyir ara bãlãa, a le jũu wõm bu beer kaa wa pɔɔ wo a 'yer jũu, a nɔre nyã ma lo naa.

XXII A bõbie ala mi na lo a goor pɔ, 'lo le a nɔre 'lo na wõ a 'yer ti nõ a wer ju nyevor yelwõnsɔ ni a wer ju bõboorsɔ fãun a 'yer ka waa doo bie ε.

XXIII Tiche a bõbie ala na lo a kojõ pɔ le a nɔre nyã na wõ a 'yer bõo a par, 'lo le wõ wõmõ doo jur, amine kobaa, amine lijaata amine mi lijer ni pie."

XXIV Yesu le lob a sokpa ãsoo kɔ ba, "Nɔtõ le in de a Nãanmɔn nãalõo man. Nɔre ãsoo le bor bõbiviel a wo pɔɔ pɔ,

XXV nɔre jaa na wa gã gur baar, a dõsoo wan wa bor moɔ 'yõo a chi pɔ ti na wo kul.

XXVI A sõo 'lo a chi na wa ti bulo ka a moɔ mi bul puro.

XXVII "A daba tõtõnbɔ wan wa soor wo, 'Nɔkpẽε, a ba ũ bõbiviel le fo bor a pɔɔ pɔ ε; ti nye a moɔ mi yi?"

XXVIII Ka wo 'yer kɔ ba, 'Dõsoo le tõ a le.' A tõtõnbɔ soor wo, 'Fo booro na ũka si chen ti võ a moɔ bar bu?"

XXIX "Ka wo 'yer kɔ ba, 'Kai, yin be võnõ a moɔ, yin wa võn a chi mi bar.

XXX Yi bar ka a 'mataa nõo ti tãn a ũmafɔ daar, in 'yer kɔ a ũmanmarba ka

ba dõo võ a moɔ lũ lũ chom bar ti ũma a chi 'yõo a n boor pɔ.' "

XXXI Yesu le lob a sokpa ãsoo kɔ ba go, "A Nãanmɔn nãalõo kaara naa fika kõkõo bir nɔre na de bor a wo pɔɔ pɔ.

XXXII 'Lo le a bõbie a jaa pɔ bõbile tiche 'lo wa nõo, 'lo le ma ũ a tuur a jaa pɔ tɔkpẽε, ka lubil ma 'yõo choor a wo ju."

XXXIII Wo le lob a sokpa ãsoo kɔ ba, "A Nãanmɔn nãalõo kaara naa fika dãbil pɔɔ na de 'yõo jõ yoo pɔ ka a ir võ."

XXXIV Yesu den sokpar 'yere kɔɔ ni a nɔyoo a yelsɔ anyã, wo maa 'yer 'yer kɔ ba ka waa lob sokpa ε.

XXXV A nyã le na wiil ũka a le a Nãanmɔn 'ye'yere na dõo 'yer in yelmãe, "ũka in ma den a n nee looro ni sokpar naa wiil yi yelsɔ ala na sool a wer pielfo daar." (Yiel Gãn 78:2)

XXXVI Wo yin a nɔyoo pɔ kpe a yir, ka a wo poturbo wa a wo sã wa 'yere, wiil si a moɔ na be a pɔɔ pɔ sokpa par.

XXXVII Ka wo 'yer kɔ ba, "A nɔre 'lo na bor a bõbiviel le a maa Nɔsaal Bie.

XXXVIII A pɔɔ le ũ a wer. A bõbiviel le a Nãanmɔn nãalõo bibiir. A moɔ le a bala na ũ a deer soo bibiir.

XXXIX A dõsoo 'lo mi na bor le ũ a tu. A ũmafɔ le ũ a wer baarfɔ daar, a ũmanmarba le ũ a Nãanmɔn malakasɔ.

XL "Le ban na chom a moɔ bũu pɔ ka a di, le mi le na ũ a wer baarfɔ daar.

XLI A maa Nɔsaal Bie na tõn a n malakasɔ ka ba wa tuur a nɔsõn a nãalõo pɔ, tiche a bala jaa na vẽ ka a nibe maala yelbier ni yelbe-ɔrbe ba jaa 'mataa bar.

XLII Ka ba lob ba 'yõo bũu dagel pɔ, be le ban kõnõ ooɔɔ ni nyɔme.

XLIII A bala na tor na chaar naa mõtõo kaar a ba Sãa nãalõo pɔ. Nɔre 'lo na tara tobo wo chele.

XLIV "A Nãanmɔn nãalõo kaara naa fika nɔre na nye nãbonsɔ pɔɔ pɔ 'moɔ sool tiche ka a wo pɔɔ pel, ka wo ti da a wo bonsɔ a jaa won tara ti dãn a puo.

XLV "A Nãanmɔn nãalõo le kaara naa fika nɔre na yooɔ booro kooɔvɔl,

XLVI won wa nye a ãsoo daa na be tuo, wo ti dãn a wo bonsɔ a jaa ti dãn.

XLVII “A Nāanmɪn nāalõs le nyentāan fika lɔyaar ban lob 'yõõ man pɔ, kɔ nyɔɔr jādēdēme.

XLVIII A lɔyaar na wa sɛɛ ba tɔɔn yin a gogoro ju, ti jāne tuur a jāsõn 'yõõ a per pɔ, ti lob a jādebe bar.

XLIX Le le an be a wer baarfɔ daar. A Nāanmɪn na tɔn a wɔ malakasi ka ba wa tuur a nidebe yin a numɪn pɔ,

L ti na ba lob a nidebe 'yõõ a bũu dagel pɔ, be le ban kɔnɔ ti ɔɔrɔ nyime.

LI “Yi bõɔn a yelsi anyā na a jaa par ɔ?” Ka ba 'yer, “Ńɔ.”

LII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “A nɛɛ wile āsɔɔ jaa ban wiil ka wɔ bõɔ a Nāanmɪn nāalõs yele kaara naa fika yir sɔɔ na de bõpaalaa nɪ bõkoro yin a wɔ boor pɔ.”

LIII Yesu na wa wiil a sukpar anyā par, wɔ yin a be.

LIV Wɔ wan a wɔ māɛ paal pɔ ti piel wile a nibe a ba lõɔfɔ jiiɪ, ka nɛɛr 'maa ba ka ba 'yer, “Nyɛ le a daba nyā nyɛ a yē nyā nɪ a nɛ'maa tɔmɔ a nyā?”

LV A ba ɪ a mɪmɪɛɛ bidaba le ɛ? A ba ɪ a wɔ ma le ba buɔɔ a Mɛɛr ɛ? A ba ɪ a wɔ yɛɛr nɪ Jemesɪ nɪ Josefo nɪ Simon nɪ Judas ɛ?

LVI A ba ɪ sin nɪ a wɔ yepɔbɔ ba jaa le 'mataa be a ka ɛ? Nyine le a daba nyā nyɛ a kpɛɔ nyā?”

LVII Ti na ba tɔr a wɔ yele. Tiche ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Nāanmɪn 'ye'yere nyere na 'yõɔfɔ jie jaa tiche a wɔ māɛ tēɛ nɪ a wɔ māɛ yir pɔ, wɔ maa nyɛ 'yõɔfɔ ɛ.”

LVIII Ban ba sɔɔ de wɔ jũu, waa tõɔ tõ nɛ'maa tõyɔɔ a be ɛ.

XIV

I A ber ala pɔ, a Herɔd na ɪ a Galilee nāa wõn a Yesu yele

II na wɔ 'yer kɔ a wɔ tɔtɔnbɔ, “Jɔɔn Kõsuor le tõɔ ir ɪ vɔr, ala le so ka wɔ tara a kpɛɔ tɔnɔ nɪ a nɛ'maa tɔmɔ anyāna.”

III A Nāa Herɔd vɛn ka ba nyɔɔ Jɔɔn lũ 'yõõ nɪpɔɔ die pɔ a wɔ yebe Filip pɔɔ Herɔdiyas jũu.

IV Bojũu Jɔɔn ma 'yere na kɔrɔ wɔ ɪka, “A ba tara sɔr ka fɔ kul wɔ ɛ.”

V Herɔd ta buɔrɔ na a wɔ kɔ fɔ ti joro a juu nibe dābāɛ bojũu ba sɔɔn ɪka wɔ ɪn Nāanmɪn 'ye'yere.

VI A Herɔd dɔɔfɔ bubir dāɛn daar, a Herɔdiyas bipɔɔ sen bāne a nyɔɔɔ niem, ka a Herɔd pɔɔ pel

VII yɔɔ jaa ka wɔ 'yõõ nɛɛ kɔ a pɔɔbile, “Sɔɔr ma bon jaa fun buɔrɔ ɪn kɔ fɔ naa.”

VIII A wɔ ma wiil won a bon 'lo won na sɔɔr, ka wɔ 'yer, “N buɔrɔ na ɪka fɔ 'yõõ a Jɔɔn Kõsuor ju a la'yelma pɔ kɔ ma a põpāanyāna.”

IX A nāa pɔɔ sõɔ naa, tiche won faa 'yõõ a nɛɛ a nyɔɔɔ niem ɪka a le a pɔɔbile na buɔrɔ a ɪ.

X Wɔ tɔn ka ba nmaa a Jɔɔn ju a nɪpɔɔ die pɔ.

XI Ba 'yõɔn a ju a la'yelma pɔ wa kɔ a pɔɔbile, ka wɔ de kɔ a wɔ ma.

XII Jɔɔn poturbo wan wa 'mɔɔ a āgān ti ũu ti na ba ti 'yer kɔ a Yesu.

XIII A Yesu na wa wõ a nitõ, wɔ kpɛn a gboro chen jiyuo 'lo wɔ yõ. Tiche a nyɔɔɔ na wa wõ a nitõ ba yin a tɛn ala pɔ bɪɛr wɔ nɪ gbɛɛ chen a be.

XIV Wɔn wa yi a gboro pɔ, wɔ nyen nyɔɔɔ ka nɪbaal kpɛ wɔ tiche ka wɔ sāa a ba baalsɪ.

XV Mõtõɔ na wa mɔrɔ, a poturbo wa 'yer kɔ wɔ, “A ka ɪn mɔgõɔ pɔ ka a sõɔ mɪ pɔ, bar a nibe sɔr ka ba chen a tɛbil pɔ, ti da bõdiir di.”

XVI Yesu 'yer kɔ ba, “A ba sɛɛ ɪka ba chen ɛ, yi kɔ ba bõkõɔ ka ba di.”

XVII Ka ba 'yer kɔ wɔ, “Paanõɔsɪ anũu nɪ jāme ayi tɛɛ le sɪ tara.”

XVIII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yi de wa kɔ ma.”

XIX Wɔ vɛn ka a nyɔɔɔ banyāna jē tēɛ. Wɔ den a paanõɔsɪ anũu nɪ a jāme ayi ala dɔl kaa saaju ti puor Nāanmɪn yāan ti na wɔ nma de kɔ a poturbo ɪka ba de pō a nibe. Ka a poturbo de pō a nibe.

XX Ba jaa din tu tiche ka a poturbo wob a bõnmaarsɪ ala na che sɛɛ per pie nɪ ayi.

XXI A bala na di tu tɛɛ ɪn dɔɔr tur anũu ka pɔbɔ nɪ bibiir ba pɔɔ ɛ.

XXII Ajienaa le, wɔ vɛn ka a poturbo kpɛ a gboro gõɔ a man gõɔn tiche ka wɔ vɛ ka a nibe yaar.

XXIII Wɔn wa wel a nibe baar, wɔ don a tõɔ ju ɪka wɔ ti sɔɔr Nāanmɪn. Jāanvɔr na wa ta, wɔ chɛɛ na be a be a wɔ yõ.

XXIV Tiche a kōsebe nmen a gboro dādaal chiin teer ka wō jāan a man nēε, bojūu a kōsebe fōo gar ba naa.

XXV A wer na wa chaara wa la la la ba nyen a Yesu na chiine a kōo ju waara a ba sē.

XXVI A poturbo na wa nyε a Yesu na chiine a kōo ju waara a ba sē, dābāε kpe ba naa, ka ba kō 'yer, "Kpīin le!"

XXVII Tiche ka a Yesu 'yer kō ba, "Yi tara kānyir, maa le, yi ta joro dābāε ε."

XXVIII Pita 'yer kō wō, "N Soro, ala ι fōo le vē ka chiine a kōo ju wa a fō sē."

XXIX Ka wō 'yer wō, "Wa," ka Pita yi a gboro pō piel chiine a kōo ju waara a Yesu sē.

XXX Pita na nyε a sεsebe na furo yoo dābāε kpe wō naa, ka wō piel moro a kōo pō, ka wō bōo, "N Soro, faa ma."

XXXI Ajienaa le, a Yesu tur a wō nūu nyoo wō ti 'yer, "Fōo soofu na ba jā bon ε, bo so ka fō baala?"

XXXII Ban wa kpe a gboro pō baar ka a sεsebe nmaa jaa jomm.

XXXIII A bala na be a gboro pō gbur dumo puor wō ti 'yerε, "Yelmāε, fōo le ι a Nāanmūn Bie."

XXXIV Ban wa gōo a man baar ba chen a Genesareti wer pō.

XXXV A tēε 'lo dēme na wa wō a wō yele ba 'yer lōor a paal 'lo wō jaa na ba waan bala jaa an ooro,

XXXVI na ba wa sooro ika ba sur a wō fuu nεε, a bala jaa na sur a fuu nεε sa naa.

XXV

I A Faraseemūne nι a nεε wiwiilbe bamūne na yi a Jerusalem wan a Yesu sē wa soor wō,

II "Nmunε a fō poturbo ba turo a sι sāakpāmūne wiilfō ε? Ba maa pεε a ba nuur ti di ε."

III Ka a Yesu 'yer kō ba, "Nmunε ka yi sōo a Nāanmūn nebinsι ti na yi turo a yi māε wiilfō?"

IV Nāanmūn 'yer naa, "Yōonō a fō sāa nι a fō ma," (A Yifo Gān 20:12) ka 'Nire jaa wa pō 'yōo a wō sāa bι a wō ma, ba kō wō.' (A Yifo Gān 21:17)

V Tiche yin 'yer ika nure 'lo jaa na 'yer a wō sāa bι ma ika, soofu 'lo jaa in tara naa kō fō, n den kō Nāanmūn.

VI Tiche na waa de a wō bōtarsι 'yōonō nι a a wō sāa ε, yin ι a le, yi sōon Nāanmūn nεε, ti na yi turo a yi māε binfō.

VII Yin nεer ayi dēme! Isaiya 'yer yelmāε nι won dōo 'yer ika,

VIII 'A nibe banyāna den a ba nεer 'yōonō nι ma tiche a ba nyān pō, ba tōon jāan ma.

IX A ba puorfō ba tara tōnō kō ma ε, nisaal wiilfō le ba wile.' " (Isaiya 29:13)

X Yesu bōo a nyoo a ba wa a wō sē, ka wō 'yer kō ba, "Yi chele na yi bōo a par.

XI A ba ι bon 'lo na ma tu a nisaal nεε pō kpe le ma sōo wō ε, tiche bon 'lo na ma yi a nisaal nεε pō le ma sōo wō."

XII A poturbo wa 'yer kō wō, "Fō bōon naa an kpe a Faraseemūne ban wō a 'yer nyā fon 'yer o?"

XIII Ka wō 'yer, "Tie 'lo jaa a n Sāa na be a saaju na ba sel ε, in vōo won bar.

XIV Yi bar ba, jōn le tōoro jōn. Jōo wa tōoro a wō jōo to soo ba jaa ma lon bōo pō."

XV Tiche ka Pita 'yer kō wō, "Wiil a sokpa nyā par kō sι."

XVI Be le wō 'yer, "A yin mι na ι a n poturbo ba bōo a par ε?"

XVII Yaa bōo ka bon 'lo jaa na tu a nεε pō kpe a pōo pō ma tun a par bōo pō yi bι?

XVIII Tiche bon 'lo na ma yi a nεε pō, yin a tier pō, anyāna le ma sōo a nisaal.

XIX A nisaal tier pō le a tier debe ma yi, nire kofō, pōdeyele, sēsēyele, nānyiyele, jir dāasie, nι a gagaryele ma be.

XX A anyāna le a bonsι ala na ma sōo a nisaal tiche nire na din nūdebe ba sōonō wō ε."

XXI Yesu yin a be chen a Tire paal nι Sidon paal pō.

XXII Be le a pōo na yi a Kanaan paal pō yi piel nmiere chelsι, "N Soro kaa a n nibaal David Bie, a sudeer le tara a n bipoo."

XXIII Tiche a Yesu ba 'yer 'yer jaa kō wō ε. Ka a wō poturbo wa 'yer kō wō, "Dii wō bar, wō pōoro sin gōmō."

XXIV Ka wō 'yer, "A piir ala na bōr a Isral nibe pō tee 'yōo le ba tō ma."

XXV Tiche ka a pɔɔ wa gbur dumo a wo niem 'yer, "N Soro, sɔɔ ma."

XXVI Ka a Yesu 'yer, "A ba sɛɛ ɪka fɔ de bibiir bɔdiir lɔb 'yɔɔ baar ɛ."

XXVII Ka a pɔɔ 'yer, "Ɔɔ, n Soro, a baar gba ma dire na a bɔdi pɔr pɔr ala na ma ŋmara loro a ba nɪkpɛɛ dakɔɔ pɪlem."

XXVIII Ka Yesu 'yer kɔ a pɔɔ, "Pɔɔ, a fɔ sɔɔfɔ bɛrma naa! A ɪ kɔ fɔ a lɛ fɔn bɔɔɔɔ." A wɔ bɪpɔɔ sa naa a dɛdɛɛ daa 'lɔnɔ.

XXIX Yesu na wa yi a be, wɔ den a Galilee man yal kɔkɔor 'lana, na wɔ tɪ do tɔɔ ju jãɛ.

XXX A nɪyɔɔ tara na a nɪbɛ gbɛɛ na kpi kpi, nɪ jɔn, nɪ a gbersɪ, nɪ a wɔn 'matãan baalsɪ yɔɔ waan a wɔ sɛ. Ba wa bin ban a wɔ niem a wɔ sãa a ba jaa baalsɪ.

XXXI Nɛɛr 'maan a nɪbɛ ban wɔ ka a wɔn 'yerɛ, ka a gbersɪ sa chiine ka a bala a gbɛɛ nɪ na kpi kpi mɪ sa ka a jɔn mɪ nyɛɛ. Ka ba dãna a Isɪral nɪbɛ Nãanmɪn.

XXXII Yesu bɔɔl a wɔ poturbo wa 'yer kɔ ba, "Nɪbaal kpɛ ma naa nɪ a nɪyɔɔ banyãna bojũu ba ben a n sɛ ber ata tɪ ba di bon jaa ɛ, n ba bɔɔɔɔ ɪka n vɛ ka ba lɛb chiine kɔ ɛ, amɪne ban wa lon sɔr pɔ."

XXXIII Ka a wɔ poturbo 'yer kɔ wɔ, "Nye lɛ sɪn nye paanɔɔ a dãlpɔɔ nyã pɔ tɔɔ kãan a nɪyɔɔ banyãna?"

XXXIV Ka Yesu sɔɔr ba, "Paanɔɔ anmɪne lɛ yi tara?" Ka ba 'yer, "Ayopɔi nɪ jãme bãlãa."

XXXV Wɔ vɛn ka a nɪbɛ jãne tɛe.

XXXVI Ka wɔ pãa de a paanɔɔɔ ayopɔi nɪ a jãbãlãa ala na wɔ puor Nãanmɪn yãan, tɪ na wɔ ŋma de kɔ a wɔ poturbo, ka ba de pɔ a nɪbɛ.

XXXVII Ba jaa din tɪ, ka a poturbo wob a bɔŋmaar 'yɔɔ per ayopɔi.

XXXVIII A bala na di ɪn dɔɔr tur anaar, ka pɔbɔ nɪ bibiir nũu ba pɔɔ ɛ.

XXXIX Wɔn wa vɛ ka a nɪbɛ yaar baar wɔ kpɛn a gboro na wɔ chen Magadan paal pɔ.

XVI

I A Faraseemɪne nɪ a Saduseemɪne wan ɪka ba bɛɛr Yesu kaa na ba 'yerɛ, "Wiil sɪ nɛ'maa tɔmɔ na ɪ jãne na yi a saaju."

II Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Ala wa ɪ jãanɔɔr lɛ, yi ma 'yer ɪka a wer chaar naa bojũu a saaju mɔɔ naa.

III Ala wa ɪ bibio lɛ, yi ma 'yer ɪka saa na wan a dɪna, a julɔjuur sɔb naa ka saa koro. Yi ma kãan a saaju tɪ 'yer ɪka saa na wan bu wɔ kɔ wa ɛ, yi bɔɔn a tɛe nɪ a saaju 'yer ma 'yer, ŋmɪne a yi kɔ tɔɔ bɔɔ a jãnsɪ a dɪna ɛ?

IV Yɪn yelbe-urbe nɪ sɛsɛnbe lɛ bɔɔɔɔ ɪka n tɔ nɛ'maa tɔmɔ ka yi kaa, yi kɔ nye nɛ'maa tɔmɔ ka a Jona nɛ'maa tɔmɔ ba lɛ ɛ." Be lɛ wɔ bar ba tɪ chen.

V A poturbo ɪin ba tɔɔ de paanɔɔ ɛ, tɪ na ba gɔɔ a man gɔɔn.

VI Ka Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ gu yi mãɛ a Faraseemɪne nɪ a Saduseemɪne dãbul pɔ."

VII Ba piel mana kɔɔ taa, "Sɪn ba waan paanɔɔ jaa lɛ so."

VIII Yesu na wa bɔɔn wɔ 'yer naa, "Yɪn sɔɔfɔ na ba jã bon ɛ, ŋmɪne a yi 'yerɛ ɪka yaa tara paanɔɔ ɛ?"

IX Yaa nye bɔɔ a par sere bu? Yaa tɪerto a paanɔɔɔ anũu a nɪbɛ tur anũu na di faa tɪ yi wob a bɔŋmaar 'yɔɔ a per pie nɪ ayi bu? Yaa tɪerto a paanɔɔɔ anũu a nɪbɛ tur anũu na di faa tɪ yi wob a bɔŋmaar 'yɔɔ a per pie nɪ ayi bu?

X Bu a paanɔɔɔ ayopɔi a nɪbɛ tur anaar na di faa tɪ yi wob 'yɔɔ per ayopɔi bu?

XI Bo lɛ so ka yaa tɪer bɔɔ ɪka a ba ɪ paanɔɔ lɛ n 'yerɛ ɛ? Yi gu yi mãɛ a Faraseemɪne nɪ a Saduseemɪne dãbul yele pɔ."

XII Be lɛ ba pãa tɪer bɔɔn ɪka a ba ɪ a paanɔɔ dãbul lɛ ɛ tiche ba bɔɔn a Faraseemɪne nɪ a Saduseemɪne wiilfo.

XIII A Yesu na wa kpɛ a Sisariya Filipai paal pɔ, wɔ sɔɔr a wɔ poturbo, "An lɛ a nɪbɛ 'yer ɪka a maa Nɪsaal Bie ɪ naa?"

XIV Ka ba 'yer, "Bamɪne 'yer ɪka Jɔon Kɔsuoro, ka bamɪne mɪ 'yer ɪka Elaija lɛ, ka bamɪne mɪ 'yer ɪka Jeremiya bu a Nãanmɪn 'ye'yerɛ ãsɔɔ lɛ."

XV Tiche a wɔ sɔɔr ba, "An lɛ yɪn 'yer ɪka n ɪ naa?"

XVI Ka Simon Pita 'yer, "Fɔɔ lɛ a Nɪ-iraa, a Nãanmɪn Vɔr Bie."

XVII Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “Fɔ ju nɔmɔ na Simon, Jona bie! A ba ɪ nɪsaal nɪ nɪrɛ lɛ ir wiil fɔ ɛ, tɪchɛ a n Sãa na be a saaju lɛ.

XVIII Maa lɛ 'yerɛ kɔrɔ fɔ, a fɔɔ Pita, a par lɛ kɔsɪr pie, a fɔ 'yer nyãna pɔ lɛ, ɪn tu bɔɔl nɪbɛ a ba wa sɔɔ de ma ka a kpɪi tɛɛ kɔ tɔɔ ba ɛ.

XIX In kɔ fon a saaju nãalɔɔ pãn bie, bon 'lɔ jaa fon lɪ ka a wɛr pɔ, a mɪn lɪn a be a saaju, bon 'lɔ jaa fon for bar ka a wɛr pɔ, a mɪn for bar a be a saaju.”

XX Ka wɔ pãa kpãkpãan a wɔ poturbo ɪka ba taa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ jaa ɪka 'lɔ lɛ ɪ a Nɪ-iraa ɛ.

XXI An piel a sɔɔ 'lɔnɔ a Yesu piel 'yerɛ kɔrɔ ba ɪka wɔn chen Jerusalem tɪ di dɔɔyɛ a nɪbɛrɛ nɪ a Juu nɪbɛ bɔɔrlo nɪbɛrɛ nɪ a nɛɛ wiwilbe nuur pɔ, ka ba kɔ wɔ, ka a ber ata daar a wɔ lɛ ir ɪ vɔr.

XXII Ka Pita tɔɔ wɔ yin chɛchɛɛ na wɔ tɪ piel 'yerɛ, “N Soro, Nãanmɪn kɔ sɔɔ ka a yele nyã ɪ fɔ ɛ.”

XXIII Tɪchɛ a Yesu lɛb 'yer kɔ a Pita, “Tɔɔ lan ka tɪ chɛ ma. Fɔ ɪn Satan, na fɔ ɪ gber ŋme bon kɔ ma. Faa tara Nãanmɪn bonstɪ ɛ, tɪchɛ nɪsaal bonstɪ tɪr lɛ fɔ tara.”

XXIV Ka a Yesu pãa 'yer kɔ a wɔ poturbo, “Ala ɪ ãsɔɔ jaa bɔɔrɔ na ɪka wɔ ɪ a n poturo, wɔ 'laar a wɔ mãɛ tɪ 'mɔɔ a wɔ daa tuo turo nɪ ma.

XXV A nɪrɛ 'lɔ na bɔɔrɔ ɪka wɔ faa a wɔ nyevɔr na bɔr wɔ naa, tɪchɛ nɪrɛ 'lɔ mɪ na bɔr a wɔ nyevɔr a maa jɪu, na nyɛ wɔ naa.

XXVI Ala ɪ nɪrɛ tara naa a wɛr ju bonstɪ a jaa, tɪ bɔr a wɔ nyevɔr, bo tɔnɔ lɛ wɔn nyɛ? Bɪ bo lɛ wɔn de tɛɛn a wɔ nyevɔr?

XXVII A maa Nɪsaal Bie na waan naa Nãanmɪn tɪr nɪ a wɔ malakastɪ wa yab nɪrɛ jaa bon 'lɔ wɔn maal.

XXVIII Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka a yɪ bamɪnɛ na ara a ka kɔ kpi ɛ, tɪ na yɪ nyɛ a maa Nɪsaal Bie na waara a n nãa difo jie.”

XVII

I A ber ayɔɔb daar, Yesu tara na Pita nɪ Jemɛstɪ nɪ a wɔ yebe Jɔɔn don tɔwɔɔ ju a ba tɛɛ.

II Wɔ chil wɔ mãɛ a ba niem, ka a wɔ nie nyɛlɛ mɔtɔɔ kaar, ka a fuu pel nyɛlɛ bɪu kaar.

III Mosesɪ nɪ Elaija mɪ wa dɪun yɪ ara a wɔ sɛ, ka ba wa 'mataa 'yerɛ.

IV Pita 'yer kɔ Yesu, “N Soro, a vɪla na ka sɪn kpɪɛrɛ a ka. Ala ɪ fɔ sɔɔ naa, ɪn 'yɔɔn sɛɛr ata a ka na, ka fɔ so a ãsɔɔ, ka Mosesɪ mɪ so a ãsɔɔ, ka Elaija mɪ so a ãsɔɔ.”

V Wɔn chɛnɛ 'yerɛ ka a julɔjupɪla wa pɔɔ ba naa, ka Nãanmɪn kɔkɔr 'yer be a julɔjuur pɔ, “Nyã lɛ a n Binɔnãa, a n pɔɔ pel wɔ naa, yɪ chɛlɛ a wɔ 'yer.”

VI A poturbo na wa wɔ a nɪtɔ dãbãɛ kpe ba naa ka ba lo kpa tɛɛ.

VII Tɪchɛ ka Yesu wa sɪr ba tɪ 'yerɛ, “Yɪ ir, yɪ ta joro dãbãɛ ɛ.”

VIII Ban wa dɔɔ kaa, baa nyɛ nɪrɛ jaa ka a Yesu tɛɛ ba lɛ ɛ.

IX Ban wa yɪ a tɔɔ ju suro, Yesu kpãa ba naa, “Yɪ taa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ jaa a bon 'lɔ yɪn nyɛ ɛ, tɪ tãn a daar 'lɔ a maa Nɪsaal Bie na lɛb ir a kɪu pɔ.”

X Ka a wɔ poturbo sɔɔr wɔ, “Ŋmɪnɛ lɛ a ɪ ka a nɛɛ wiwilbe 'yer ɪka Elaija lɛ na de nie wa?”

XI Ka Yesu 'yer, “Sɪrɛ jaa lɛ, ɪka Elaija wa naa wa chɔɔr a bonstɪ a jaa.

XII Tɪchɛ yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka Elaija den nie wa ka baa bɔɔ wɔ ɛ, tɪchɛ ba ɪ wɔn a lɛ na pel a ba pɔɔ. Lɛ mɪ lɛ a maa Nɪsaal Bie mɪ na di a dɔɔyɛ a ba nuur pɔ.”

XIII Be lɛ a poturbo pãa bɔɔn ɪka Jɔɔn Kɔsuoro 'yer lɛ wɔ 'yerɛ.

XIV Yesu nɪ a wɔ poturbo na wa chen a nɪyɔɔ sɛ, daba wa gbur dumo a wɔ niem,

XV tɪ 'yer, “N Soro, kaa a n bie nɪbaal, kpɪɔgul lɛ wɔ loro na wɔ dire dɔɔyɛ yɔɔ, sɔɔ ãsɔɔ wɔ ma lon bɪu pɔ bɪ kɔɔ pɔ.

XVI N tara wɔn waan a fɔ poturbo sɛ, tɪchɛ baa tɔɔ sãa wɔ ɛ.”

XVII Ka a Yesu 'yer, “Yɪn dɪna nɪbɛ babãma dɛmɛ, a yɪ sɔɔfɔ na ba jã bon ɛ, n be a yɪ sɛ naa tɪ tãn dabor? N tara nɪ yɪ kãnyɪr jã ŋmɪnɛ?” Tɪ 'yer a daba, “Tɔɔ a bie wa kɔ ma.”

XVIII Yesu tãn a sɪdɛɛr ka wɔ yɪ a bie pɔ, a dɛdɛɛ daa ka a bie sa.

XIX A poturbo wan a Yesu tɛɛ sɛ wa sɔɔr, “Ŋmɪnɛ a ɪ ka sɪn ba tɔɔ dii a sɪdɛɛr bar ɛ?”

XX Wɔ 'yer kɔ ba, “Bojũu a yɪ sɔɔfo ba jã bon ε. Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yɪ, yɪn tara sɔɔfo kɔ jã a kɔkɔɔ bir, yɪn 'yer kɔ a tɔɔ nyãna, ir a ka chen a be; won ir chen. Tɪ ye le jaa kɔ ɪ kpɛɔ kɔ yɪ ε.” 1

XXII Ban wa lɔɔ taa a Galilee, Yesu 'yer kɔ ba, “Ban gar 'yɔɔ a maa Nɪsaal Bie ka n di dɔɔye a nɪbe nuur pɔ.

XXIII Ban kɔ maa naa, ka a ber ata daar ka n lɪɛb ir ɪ vor.” Ban wɔ a nɪtɔ, ba pɔɔr sɔɔ naa.

XXIV A Yesu nɪ a wɔ poturbo na wa ta a Kapenahum, a puorfɔ yir lɔpodierbe wa 'yer a Pita, “A yɪ wiwile maa yab a puorfɔ yir lɔpoo bu?”

XXV Ka wɔ 'yer, “Ɔɔ, wɔ ma yab naa.” Pita na wa ta a yir, Yesu le de nie sɔɔr Simon, “Bo le fo tɪer?” Ba boo le ma yab a lɔpoo kɔ a wer ju nãmine? A ba bibiir le bu nɪyor le ma yab?

XXVI Pita na 'yer ɪka nɪyor sɛ, le Yesu 'yer kɔ wɔ, “A le a bibiir son ba mãε.

XXVII Tɪche saa bɔɔrɔ ɪka sɪ sɔɔ a nɪbe banyãna pɔɔ ε, yɪ chen a man pɔ tɪ lɔb a jãpãɪ, yɪn wa ir a jãdɔɔ 'lo yɪ yuo a nɛε, yɪn nyen libir, yɪ de ya a sɪ lɔpoo. De a jãm 'lo fon dɔɔ nie nyɔɔ, fɔɔ wa haa a wɔ nɛε fon nyen libibir, de a 'lo yab a sɪ lɔpoo.”

XVIII

I A sɔɔ 'lɔnɔ le a poturbo wa a Yesu sɛ na ba wa sɔɔr, “An le ɪ kpɛε gar ba jaa a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ?”

II Wɔ bɔɔl bibile na wɔ vɛ a wɔ ara a ba pɔ,

III tɪ wɔ 'yer, “Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yɪ, yɪn baa lɪɛb na yɪ kaara fɪka bibiir kaar ε, yɪ kɔ tɔɔ kpe a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ ε.

IV A le jũu, nɪre 'lo na sɪr wɔ mãε a bibile nyãna kaar, le ɪ a kpɛε gar ba jaa a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ.

V “Nɪre 'lo jaa na de a bibile nyãna a n jũu, maa le wɔ de.

VI Tɪche, ala ɪ ãsɔɔ jaa mɪ vɛ naa a bɔbɪle nyãna na sɔɔ ma ɪ yelbier, a

nɪnyɪnɛ 'lɔnɔ, bala 'mɔɔ nɪer lũ yɔɔl a wɔ nyɪe pɔ daa 'yɔɔ a man pɔ, ala sa.

VII “Nɛbier le kɔ a wer, a bɛer kaa na vɛ ka ba ɪ yelbier. Bɛer kaa na wa naa, tɪche nɛbier le kɔ a nɪre 'lo 'yɔɔ an tu wa!

VIII Ala ɪ a fo nũu bu gber vɛ naa ka fo ɪ yelbier, nmaa wɔ lɔb bar. Fon tɪ kpe a nyevɔr pɔ nɪ nũnmaa bu gbɛnmaa sãn fon tara a nuur nɪ a gbɛε a jaa ayi tɪ na fo tɪ kpe a wɔm jie a be a bũu na ba kpɪine ε.

IX Ala ɪ a fo nɪbir mɪ vɛ naa ka fo ɪ yelbier, 'loo lɔb bar. Fon tɪ kpe a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ nɪ nɪbifɪε sa naa fon tara a nɪbie ayi tɪ na fo tɪ kpe wɔm jie.

X “Yɪ bɔɔn sɔ na yɪ taa kaara a bɔbil banyãna ãsɔɔ pɔrɔ ε, yelmãε jaa le n 'yere kɔrɔ yɪ aba malakasɪ ben a saaju ma kaara a n Sãa niem. 2

XII “Bo le yɪ tɪer? Ala ɪ a nɪre ãsɔɔ tara na piir kɔbaa, ka bɔ'yen wa bɔr, a ba ɪ won bar a kɔbaa forbir ala a pɛchiin baa pɔ, tɪ yɔɔrɔ bɔɔrɔ a bɔ'yen 'lo tɪ tãn a sɔɔ 'lo jaa won na tɪ nyɛ wɔ bu?

XIII Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yɪ, 'lo wa nyɛ wɔ, nɔɔ ma kpe wɔ naa gar a kɔbaa forbir ala na ba bɔr ε.

XIV Le nɪ wɔ ju mɪ le ɪka a ba ɪ a yɪ Sãa saaju bɔfo ɪka a bɔbil banyãna ãsɔɔ wɔ bɔr ε.

XV “Ala ɪ a fo yebe ãsɔɔ ɪ fon yelbier, chen tɪ wiil wɔ a wɔ sɔɔnaa fɔɔ nɪ a 'lo tɛε. 'Lo wa sɔɔ a wɔ bɔrfɔ, yɪ le ɪn yeer go.

XVI Tɪche 'lo ba wa sɔɔ a fo 'yer ε, tara nɪbɔ'yen bu nɪbe ayi chiin, ka a nɪbe ayi bu nɪbe ata di a 'yer dãasɪε. (*Mosesi Gãma Na Tu Ata 19:15*)

XVII 'Lo wa tɔr a nɪbe bala niem, 'yer kɔ a pupuorbiir, ka 'lo wa chɛnɛ tɔr na waa tu a ba nɛε ε, fo maal wɔ fɪka a le fon na maal a nɪyuo, bu a lɔpodier kaar.

XVIII “Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yɪ, bon 'lo jaa yɪn lũ ka a wer pɔ, mɪ lũn a saaju bon 'lo yɪn lor bar a wer pɔ a mɪ lor bar a saaju.

1 XVII:XX 17:20 A gãma amine pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfo hjer nɪ bɔ'yen ε ɪka, 21Tɪche yɪ kɔ tɔɔ a sɪdɛer nyã tɔ dɪi bar ε, ka ala ba ɪ Nãanmɪn sɔɔrfɔ nɪ kɔ galfo le ε. 2 XVIII:X 18:10 A gãma amine pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfo pie nɪ bɔ'yen ε ɪka, 11A maa Nɪsaal Bie wan ɪka n wa faa a bala na bɔr.

XIX “Yelmæe le n 'yere koro yi, a yi nibe ayi tara soofu suor bon jaa, a n Saa na be a saaju na ku yi naa.

XX Jie 'lo nibe ayi bu ata na ara ni a maa yuor, n ben a ba po.”

XXI Pita wan wa suor wo, “N Soro, ala i a n to soo i man yelbier gbese anmine le in ve bar wo? Gbese ayopoi (7) bu?”

XXII Ka a Yesu 'yer ku wo, “N 'yere na koro fu a ba i gbese ayopoi e, tiche gbese ljaata ni pie ni ayopoi gbese ayopoi (77).”

XXIII “A le juu a Naaɲmin naaloo na nyentaa fika naa na suor ika 'lo ni a wo tottonbo ba guor a ba libie kaa.

XXIV Won wa ti piel guoro a libie yele ba nyoon asoo na di wo turo pie san waan a wo se,

XXV won ko too yab a san e, a wo nikpese 'yer ika ba da 'lo ni a wo po ni a bibiir ni a wo boni a jaa yab a san.

XXVI “Ka a tottono lo gbur dumo a wo niem looro nuur 'yere, ‘Tara ni ma kanyir, in yab a fu sama a jaa.’

XXVII A nikpese kaan a wo nibaal ti ve a wo sama ku wo, ti bar wo.

XXVIII “Tiche, a daba nya ni wo ju na wa yi a yoo nye a wo tototo soo na di wo toofar kobaa san, wo chim a daba kokor po ti 'yer, ‘Yab ma a san fon di.’

XXIX “Ka a tottono nya mi lo gbur dumo ti suor, ‘Tara ni ma kanyir, ti in yab fon a san.’

XXX “Ka wo tor, ti nyoo wo chiin ti po ti tan a soo 'lo won yab a san.

XXXI A wo tototaaba na wa nye a le won i, ba po soo naa, ka ba chen ti man a jaa ku a nikpese a le jaa na i.

XXXII Ka a wo nikpese buol wo wa suor wo, ‘Foo totopotuo soo. Fun suor ma juu le so ka n ve a san bar fu.

XXXIII Fu mi ko naa kaa a fu tototo soo nya nibaal nitaa a le in kaa a fu nibaal e?”

XXXIV A wo nikpese suur ir naa ka wo de wo tir ika ba ti po wo ge wo ti tan a daar 'lo won yab a san a jaa.

XXXV “Le mi le a n Saa na be a saaju na i yi mi, yin baa ve a yi yebe yelbier bar e.”

XIX

I Yesu na wa 'yer a anyaa baar, wo yin a Galilee chen Judiya paal po, a Jordan man goon.

II Niyo turo wo naa, ka wo saa a ba baalsi a be.

III Faraseemine bamine wan a wo se ika ba wa beer wo kaa, na ba suor wo, “Sor ben be ika daba wo bar a wo po yele ko juu bu?”

IV Ka Yesu 'yer, “Yaa kar a be a nire 'lo na maal ba a pielfo daar ‘Maal daba ni po’ ”, *(A Pielfo Gan 1:27)*

V na wo 'yer, “A le juu, daba na bar a wo saa ni a wo ma, tiche ka 'lo ni a wo po i bo'yen, ka ba jaa ayi i agan bo'yen? *(A Pielfo Gan 2:24)*

VI Baa le chene i ayi e, tiche ba in agan bo'yen. A le juu, bon 'lo Naaɲmin na 'mataa, nire wo ta oor aa e.”

VII Ka ba suor wo, “Nmine ka a Mosesi 'yer ika si ku wo po bar gan, ti bar wo?”

VIII Ka wo 'yer ku ba, “Bojuu a yi nyakpaen juu le so ka a Mosesi bar a sor ika, yi bar a yi po, tiche a pielfo daar a ba do be a le e.

IX A le juu, n 'yere na koro yi, nire 'lo jaa na bar a wo po, ka ala ba i sefu juu ti kul po yuo, wo soon a kul taa.”

X A wo poturbo 'yer ku wo, ala i le le a be a daba ni a wo po, a ba see ika nire wo kul po e.

XI Tiche ka wo 'yer ku ba, “Nire jaa ko too soo a wiilfo nya ka a bala a Naaɲmin na ve a ba bo a par tee ba le e.

XII Bamine ben be na ba do e, an i le le ba do ba ka be, ka bamine mi a ba taaba le maal ba ka baa do e, ka bamine mi tor a kul taa a Naaɲmin naaloo juu, 'lo jaa ni na too soo a wiilfo nya, wo soo.”

XIII Nibe waan na bibiir ika wo do ba a wo nuu na wo suor Naaɲmin ku ba. Tiche a poturbo min 'yoo a bala na waan ba.

XIV Ka a Yesu 'yer, “Yi bar a bibiir sor ka ba wa a n se, yi ta pii ba sor e, a banya taaba le so a Naaɲmin naaloo.”

XV Wo do ban a wo nuur suor Naaɲmin ku ba, ti chen.

XVI Be le ka nire asoo wa a wo se wa suor, “Wiwile, bo yelwila le in i naa nye nyevor na ba tara baarfo e?”

XVII Ka a Yesu suor, “N̄mune a f̄o suor ma bon 'lo na ı vıla? N̄ibõ'yen t̄e le ı n̄ıbie. Ala ı f̄o suor na ıka f̄o nye nyevor turo a n̄ebinsı.”

XVIII Ka daba suor w̄o, “A boo?” Ka Yesu 'yer, “Ta k̄o n̄ıre ε, ta s̄e ε, ta ju ε, ta di jir d̄aasıe ε,

XIX 'yõõnõ a f̄o s̄aa nı a f̄o ma, (*A Yifo Gãn 20:12-16*) na f̄o mı le n̄õ a f̄o t̄o suor a f̄o m̄ae kaar.” (*Mosesı Gãma Na Tu Ata 19:18*)

XX Ka a daba 'yer k̄o w̄o, “N tu naa anyãna a jaa, bo le che ma?”

XXI Ka a Yesu 'yer k̄o w̄o, “Ala ı f̄o suor na ıka f̄o ı cheche, tı de a f̄o bõtarı a jaa da, na f̄o de a libie k̄o a n̄õn d̄eme, f̄on nyen a Nãanmın nãalõõ tı na f̄o wa turo ma.”

XXII A daba na wa wõ a nitõ, w̄o chiin naa p̄osõõ bojũu w̄o tara na bõtarı.

XXIII Ka Yesu 'yer k̄o a w̄o poturbo, “Yelmãe le n 'yere yı, an ın kp̄eõ tara suor na kpe a Nãanmın nãalõõ p̄o.”

XXIV Sıre jaa le n 'yere k̄orõ yı go, an ın k̄omõk̄omõ ka nyõõma na kpe kparp̄ıi bõõ p̄o gar tara suor na kpe a Nãanmın nãalõõ p̄o.”

XXV A poturbo na wa wõ a nitõ, n̄e 'maa ba naa ka ba suor, “An le na pãa nye faafõ?”

XXVI Ka Yesu kaa ba tı 'yer, “Ala na ı tuo n̄ıre s̄e, Nãanmın s̄e yele jaa ba ı tuo ε.”

XXVII A Pita 'yer k̄o w̄o, “Nye sın bar bonı a jaa tı wa turo f̄o? Bo sãyar le sın nye?”

XXVIII Yesu 'yer k̄o ba, “Yelmãe le n 'yere k̄orõ yı, a bonı a jaa bõpaalaa l̄ebfõ daar, a maa Nısaal Bie na jãne naa a t̄ur nãalõõ dakõõ ju. Ka a yın bala mı na turo ma mı jãne a nãa dakõõ pie nı ayi ju, t̄orõõ a Isıral bala pie nı ayi 'yer.

XXIX N̄ıre nyã jaa na bar a w̄o yir bu yeer bu yepõõ, bu sãa, bu ma, bu bibiir, bu puo a maa jũu na nyen d̄ooltaa gb̄ee kobaa tı tara nyevor na ba tara baar f̄o ε.

XXX Tıche a nıyõõ na de a nie na wa ben puor, tıche ka a puor d̄eme nı wa de a nie.

XX

I “Nãanmın nãalõõ nyentãan fıka daba k̄õõ na dõõ n̄maa ir bibio jaa pipi yi ıka

w̄o tı bõ nıbe ka ba chen tı k̄o w̄o puo p̄o.

II W̄o suor naa ıka won yab ba naa a le ban na de a bıbir gbul ka w̄o tara ba chiin a w̄o puo p̄o.

III “A m̄õtõõ nı le wa do bãlãa w̄o yın tı nye a nıbe bamıne na ara a daa p̄o na baa maala bon jaa ε.

IV Ka w̄o 'yer k̄o ba, ‘Yı mı chen a n puo p̄o tı ın yab yın naa a le jaa na seen.’

V Ka ba suor chen. Tı w̄o le yı go a m̄õtõõ na wa vurõ gar ju sãlsõõ nı a m̄õtõõ na wa suro a t̄ur p̄o na w̄o tı bõ a nıbe bamıne mı.

VI A jãano'maar sõõ, w̄o le yın tı nye bamıne mı na chene j̄e p̄orõ jaa. Ka w̄o suor ba, ‘Bo le so a dına yın jãne ba maala bon jaa ε?’

VII A ba 'yer, ‘Nıre jaa ba suor sı kob ε.’ Ka w̄o 'yer k̄o ba, ‘Yı wa a sı chen a n puo p̄o a yı tı k̄o.’

VIII “Jãanõõr na wa ta, a puo suor 'yer k̄o a nıre 'lo na kaara a w̄o puo, ‘Bõõl a t̄õtõnbõ k̄o ba a ba libie, de nie piel a bala na bıer wa tı tãn a bala na dõõ nie wa.’

IX “A bala na wa bıer wa ãsõõ jaa den a bıbir gbul libir.

X A dõõ nie d̄eme na wa tı wa, ba t̄er ıka ban nyen gar a le, tıche a w̄o k̄o ãsõõ jaa mı bıbir gbul libir.

XI Tıche ban wa de a le baar, ba v̄õn n̄eer 'yõõ a puo suor,

XII na ba gõõnõ a puo suor 'yere, ‘A nıbe banyãna wa bıer wa tı f̄o yab sı jãtaa, nı sın na n̄maa ir nı õõr wa t̄õ l̄eeε ka m̄õtõõ n̄me sı tı morõ.’

XIII “Ka w̄o l̄eb suor a ba ãsõõ, ‘N badaba, n ba ı f̄o d̄eer ε, a ba ı yın le suor ıka yın den a bıbir gbul libir ε?’

XIV De a f̄o libir chiine. Maa le n̄õ naa k̄o a puor d̄eme nitãa a le ın k̄o yı.

XV N ba tara suor na de a n libie ın a le ın suorõõ bı? Bı f̄o tara nyuur nı a n maal vıla?’

XVI “A le jũu, a puor d̄eme na wa ben niem ka a nie d̄eme mı wa be a puor.”

XVII Yesu na wa pãa duoro a Jerusalem, w̄o tara na a poturbo pie nı ayi yın ch̄ech̄ee na w̄o tı 'yer k̄o ba,

XVIII “Nye, sı ben duoro a Jerusalem ka ban tı de a maa Nısaal Bie 'yõõ a Juu nıbe bõõrlo nıbere nı a n̄eε wiwiilbe nuur p̄o.

XIX Ban de man kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, ka ba la ma, tɔrɔ ma, chɪre nataar 'yɔɔnɔ ma, na ba ge ma, tɪ kɔ ma, ka a ber ata daar ka n ir ɪ vor go."

XX Be le ka Jebedee pɔɔ tara a wɔ bibiir ayi waan a wɔ sɛ wa lo gbur dumo a wɔ niem na wɔ sɔrɔ bon kɔɔ.

XXI Ka a Yesu sɔr wɔ, "Bo le fɔ bɔrɔ?" Ka wɔ 'yer, "Vɛ ka a n bibiir banyā ayi ka āsɔɔ jāne a fɔ nūsɔɔ ka āsɔɔ mɪ jāne a fɔ gɔbaa jie a fɔ nāalɔɔ pɔ."

XXII Ka a Yesu 'yer, "Faa bɔɔ a bon 'lo fɔn sɔrɔ ε. Ban tɔɔ nyūn a dɔɔye nmele 'lo ɪn na nyūn ɔ?" Ka ba 'yer, "Sɪn tɔɔ naa."

XXIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪn tɔɔ nyūn a n nmele tɪche maa kɔ tɔɔ 'yer a buor sɔɔ na jāne a n nūsɔɔ bu a n gɔbaa jie ε, ka a bala a n Sāa na chɔɔr kɔ tɛε ba le ε."

XXIV A poturbo pie bala na wa wɔ a nɪtɔ, ba nyen naa a yɛer ayi bala suur.

XXV Ka a Yesu buɔl ba waan wa 'yer, "Yɪ bɔɔn na ɪka a bala na kaara a nɪbe bala na ba ɪ a Juu nɪbe le kaara ba bon jaa pɔ, ka a ba nɪbere tɔɔ ba.

XXVI A kɔ tɔɔ be a le a yɪ pɔ ε, tɪche nɪre 'lo na bɔrɔ ɪka wɔ ɪ a yɪ kpɛε, wɔ ɪ a yɪ tɔtɔnɔ.

XXVII Nɪre 'lo mɪ na bɔrɔ ɪka wɔ ɪ a yɪ nɪdiere, wɔ ɪ a yɪ gbāgbaa.

XXVIII Nɪtāa le a maa Nɪsaal Bie na ba wa ɪka ba tɔnɔ korɔ ma ε, tɪche ka wɔ ɪ a tɔtɔnɔ na wɔ de a n nyevɔr faan nɪyɔɔ yelbier bar."

XXIX Yesu nɪ a wɔ poturbo na wa yire a Jeriko nɪyɔɔ turo wɔ naa.

XXX Ka a jɔn ayi jāne a sɔr kɔkoor. Ban wa wɔ ɪka Yesu le tala, ka ba gbɔolo, "Sɪ Soro, David Bie wooo ɪ, kaa a sɪ nɪbaal."

XXXI Ka a nɪyɔɔ 'yer ɪka ba bar gɔmɔ tɪche ka ba chene gbɔolo, "Sɪ Soro, David Bie wooo ɪ, kaa a sɪ nɪbaal."

XXXII Yesu ara na tɪ buɔl ba sɔrɔ, "Bo le yɪ bɔrɔ ɪka n maal kɔ yɪ?"

XXXIII Ka ba 'yer kɔ wɔ, "Sɪ Soro, sɪ bɔrɔ na ɪka sɪ nyere."

XXXIV Nɪbaal kpɛn a Yesu, ka wɔ sɪr a ba nɪbie, ka ba nyere na ba turo wɔ.

XXI

I Ban wa gburɔ a Jerusalem nɪ a Betefagɪ a Olive Tɪr Tɔɔ ju, Yesu tɔn a wɔ poturbo ayi,

II na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ chen a tɛbile 'lo na be a yɪ niem, yɪn tɪ nyen bɔɔ ban lū ka a bɔpɔl ara kɔɔ wɔ, yɪ for yaa waan.

III Ala ɪ nɪre wa sɔr yɪ naa, 'Njɪnɛ a yɪ foro a bɔɔ?' Yɪ 'yer kɔ wɔ, 'A Sɪ Soro le bɔrɔ yaa.' Wɔn bar sɔr ka yɪ foraa waan fɔɔ jaa."

IV A yeke anyā ɪ na ka a na ɪ yelmāe a le a Nāanmɪn 'ye'yere na dɔɔ 'yer na wɔ 'yere.

V "'Yer kɔ a Jerusalem nɪbe, 'Nyɛ, a yɪ nāa waara na a yɪ sɛ. Wɔ siir wɔ māe na wɔ do bɔɔ. Bɔpɔl bile le wɔ do waara nɪ.' "
(Jekariya 9:9)

VI A poturbo chen tɪ tɔ a le a Yesu na 'yer ɪka ba ɪ.

VII Ba waan na a bɔɔ nɪ a bɔpɔl bile na ba de a ba fɔr 'yɪer dɔɔl, ka wɔ do jāne a bɔpɔl ju.

VIII Nɪyɔɔ 'yɪer a ba fɔr a sɔr pɔ ka bamɪne mɪ 'mel vai 'yɪer a sɔr pɔ.

IX A nɪyɔɔ bala na be a niem nɪ a bala na turo a puor chɪle na 'yere, "Yāan yooo, Nāa David Bie! Nāanmɪn wɔ sɔɔ a 'lo wɔn tɔ! "
(Yiel Gān 118:26) Yāan yooo, dānfo wɔ ta a saaju Nāanmɪn."

X Wɔn wa kpe a Jerusalem tɛe pɔ, a nɪbe ba jaa ɪre na yulɔbɔmm, na ba sɔrɔ, "An le a nyā?"

XI Ka a nɪyɔɔ bala na turo wɔ 'yer, "Nyā le ɪ a Nāanmɪn 'ye'yere, Yesu na yɪ a Najaretɪ na be Galilee."

XII Yesu kpe naa a Nāanmɪn puorfo yir bechaar pɔ, na wɔ dire a bala na chiin a bonɪ tɪ daara nɪ a bala na daara baraa, tɪ na wɔ dara a libiteerbe tɛebɔlɪ nɪ a bala na daara a papar dakɔɔr lɔrɔ.

XIII Wɔ 'yer kɔ ba, "A seɔ a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, 'A n yir na ɪ naa Nāanmɪn sɔrfo jie,' "
(Isaiya 56:7) tɪche 'Ka yɪn maal wɔ ka wɔ ɪ nānyɪsɪ sɔɔlfo jie.' "
(Jeremiya 7:11)

XIV Jɔn nɪ gbersɪ chen a be a Nāanmɪn puorfo yir ka wɔ sāa ba.

XV Tɪche a Juu nɪbe bɔrɔlɔ nɪbere nɪ a neε wiwiilbe na nyε a ne'maa tɔmɔ wɔn tɔ nɪ a bibiir na ɪre a gɔmɔ a Nāanmɪn puorfo yir pɔ ɪka, "Yāan yooo! Nāa David Bie." Ka a ba puor sɔɔ.

XVI Ba suor a Yesu, “Fɔ wɔn a le a bibiir banyāna na 'yere ɔ?” Ka wo 'yer, “Ɔɔ, yaa dɔɔ kar ɪka, ‘A bibiir ni bipule negāma pɔ le yi buɔɔ pɛɛfɔ ɛ?’ ” *(Yiel Gān 8:2)*

XVII Wɔ bar ba naa ti yi chen a Betani tēe pɔ ti gā a be.

XVIII Wɔn wa lieb chen a tēkpɛɛ pɔ a bibio, kɔ kpe wɔ naa.

XIX Wɔ nyen kɔkɔɔ tɛ na ara a sɔr kɔkoor, a wɔ chen ti ta ka wɔmɔ ba be ɛ, ti wɔ ɪ va nara tɛɛ. Ka Yesu 'yer kɔ a tɛ, “Fɔ kɔ le wɔ wɔmɔ go ɛ!” Ka a tɛ juɔl kpi ajienaa.

XX A poturbo na wa nye a tɛ na kpi, nɛer 'maa ba naa ka ba 'yere, “Nɔmɛ le a tɛ ɪ juɔl ajienaa a le?”

XXI Ka Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāɛ le n 'yere kɔɔ yi, yɪn tara sɔɔfɔ na yaa baal ɛ, a ba ɪ a le na tɔ kɔ a tɛ nyā tɛɛ le yɪn tɔ ɛ, tɪche yɪn gba 'yer kɔ a tɔɔ nyāna, ‘Ir suu a man pɔ,’ ti wɔn ir naa.

XXII Yɪn wa suor bon jaa ti tara sɔɔfɔ, yɪn nye naa.”

XXIII Yesu na wa ti kpe a Nāanɔmɪn puorfɔ yir bechaar pɔ na wɔ wile, ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪbere ni a Juu nɪbere wa a wɔ sɛ a sɔɔ 'lɔ wɔn wile wa suor wɔ, “Bo kpɛɔ le fɔ de tɔnɔ ni a anyā ni an le kɔ fɔ a sɔr ɪka fɔ tɔnɔ ni a anyā?”

XXIV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “N mɪ na suor yɪn suorfu bɔ'yen. Yɪn wa tɔɔ wiil ma a par, n mɪ na wiil yi naa a nɪre 'lɔ na kɔ ma a kpɛɔ ka tɔnɔ ni a anyāna.

XXV A Jɔɔn na dɔɔ suoro a nɪbe a Nāanɔmɪn kɔɔ, Nāanɔmɪn le kɔ wɔ a sɔr bi nɪbe le kɔ wɔ a sɔr? Yi 'yer n kaa?” Ka ba piel chɪre taa, “Sɪn be 'yer ɪka Nāanɔmɪn le tɔ wɔ wɔn suor sɪ naa ka bo le so ka saa sɔɔ de wɔ ɛ?”

XXVI Tɪche sɪn mɪ 'yer ɪka nɪre le tɔ wɔ a ba ɪ ɛ, sɪ joro naa a nɪbe dābāɛ bojūu nɪre jaa sɔɔ naa ɪka a Jɔɔn ɪn Nāanɔmɪn 'ye'yere.”

XXVII Be le a ba 'yer kɔ a Yesu, “Saa bɔɔ ɛ.” Ka a Yesu mɪ 'yer kɔ ba, “N mɪ kɔ 'yer kɔ yi a nɪre 'lɔ na kɔ ma a kpɛɔ ka n tɔnɔ ni a anyāna ɛ.”

XXVIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Nɔmɛ le yi tɪer? Daba le tara bibiir ayi, na wɔ chen ti 'yer kɔ a dɔɔ sɔɔ, ‘N Bie chen ti tɔ a n puo tɔmɔ a dɪna.’

XXIX Ka wo 'yer, ‘N kɔ chen ɛ,’ tɪche na wɔ ta sɔɔ lieb a wɔ tɪer na wɔ chen.

XXX A sāa le chen ti 'yer kɔ a ayi sɔɔ a le ni wɔ ju mɪ, ka wo 'yer, ‘N chen naa,’ ti na wɔ tɔr.

XXXI “A bibiir banyāna ayi, buor sɔɔ le tɔ a wɔ sāa bɔfɔ?” Ka ba 'yer, “A dɔɔ sɔɔ le.” Ka Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāɛ jaa le n 'yere kɔɔ yi a lɔpodierbe ni a pɔɔ baar na dɔɔ yɪn nie kpe a Nāanɔmɪn nāalɔɔ pɔ.

XXXII Jɔɔn Kɔsuoro wan wa wile yi a yelmāɛ sɔr ka yaa sɔɔ de wɔ ɛ, tɪche a lɔpodierbe ni a pɔɔ baar sɔɔn de wɔ, yɪn sɔɔ wa nye gba yaa lieb a yi tɪer sɔɔ de wɔ ɛ.

XXXIII “Yɪ le chele a sokpa āsɔɔ. Daba le kɔ wɔ puo na wɔ. Wɔ wɔɔn a puo wɔ jaa jilɔ, na wɔ tuu bɔɔ ka ban ma pɔr a wɔmɔ 'yɔɔnɔ na ba nɛnɛer ir a kɔɔ. Wɔ mɛn jie āsɔɔ na do ka nɪre na ma do jāne a be kaara a puo. Wɔ den a puo kɔ nɪbe ɪka ba kaara ti na wɔ yɔ chen paal yuo pɔ.

XXXIV A pɔrfɔ sɔɔ na wa ta, wɔ tɔn a wɔ gbāgbaar ɪka ba chen a nɪbe bala sɛ ti pɔr a tɛ wɔmɔ.

XXXV “Tɪche ka a nɪbe bala nyɔɔ a wɔ gbāgbaar nɛme a āsɔɔ, na ba kɔ a āsɔɔ ti na ba lɔb a āsɔɔ ni kɔsɪbe kɔ.

XXXVI Be le wɔ le tɔ a gbāgbaar bamɛne ka ba ge ba a le nɛ ni wɔ ju.

XXXVII A baaraa le wɔ tɔ a wɔ māɛ bie a ba sɛ na wɔ 'yer, ‘Ban 'yɔɔ naa a n bie.’

XXXVIII “Tɪche a pokaarba na wa nye a bie, ba 'yer kɔ taa, ‘Nyā le ɪ a bɔdire, yi ɪ a sɪ kɔ wɔ ti de a bonsɪ.’

XXXIX Be le ba nyɔɔ wɔ kɔ lɔb bar a puo kɔkoor.

XL “Pɔpāanyā a puo sɔɔ wa wa, nɔmɛ le wɔn ɪ a pokaarba banyāna?”

XLI Ka ba 'yer kɔ wɔ, “Wɔn wan wa kɔ a pokaarba banyā ba jaa ti de a puo kɔ nɪyor, a bala na ma sɔɔ ka ba pɔ a puo bonsɪ a nɛmafɔ sɔɔ.”

XLII Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa kar a jie nyā a Nāanɔmɪn gān na 'yer ɪka a, ‘A kɔsɪr 'lɔ a mɪmɪerbe na tɔr bar le ɪ a kɔsɪr ju. A sɪ Soro le tɔ a nɪtɔ ka a sɔb sɪ a nɪbie.’ *(Yiel Gān 118:22, 23)*

XLIII “A le jūu n 'yere na kɔɔ yi, Nāanɔmɪn na faan a wɔ nāalɔɔ yɪn a yi sɛ kɔ a nɪyor bala na sɔɔ wɔ.

XLIV Nire nyā na lo a kosur nyā ju na purpor a, tiche a wō mi na kō nire nyā ju won lo dōol.”

XLV A juu nibe bōorlo nibe nī a Faraseemine na wa wō a wō sokpar anyāna, ba bōon naa ūka bala le wō lōoro a sokpar gbere nī.

XLVI Ka ba bōoro na sōr ūka ba nyoo wō, ti na ba joro a nyoo dābāe bojūu ba nyen ka wō ū Nāanmin 'ye'yere.

XXII

I Yesu le lōoro na sokpar koro a nibe na wō 'yere,

II “A Nāanmin nāalōo nyentāan fika nāa kōo na maal a wō bidaba na kulo pōo paalaa bōdiir.

III Wō tōn a wō tōtōnbo ūka ba ti 'yer a bala won bōol a pōo paalaa jie, tiche a bala won bōol ka ba tōr.

IV “Wō le tōn nyor ūka ba ti 'yer a bala won bōol, 'Nye, n maal a pōo paalaa bōdiir baar, n kōn a n nadar nī a napōl ka yele jaa chōor baar, yi wa a pōo paalaa jie.’

V “Tiche ka ba tōr ka nyā jaa ma chen wō chenfo jie, ka āsōo mi chen a wō puo pō, ka āsōo mi chen a wō yar jie.

VI Tiche ka a bala na che nyoor a wō tōtōnbo ge ba ti na ba kō ba.

VII A nāa suur ir naa ka wō tō a wō sojasi ūka ba ti kō a nīkorbo bala ti chom a ba tēe.

VIII “Ti na wō pāa 'yer kō a wō tōtōnbo, 'Yele jaa chōor baar, tiche a bala ūn bōol ba sēe ε.

IX Yi yi a tēe pō ti bōol nire jaa yin nye ka wō wa a pōo paalaa jie.’

X Le le, a tōtōnbo yin a tēe pō ti bōol nire jaa ban nye, a nūmin nī a nūdebe ka a yir wa sēen nibe wō jaa.

XI “Tiche a nāa na wa kpe ūka wō kaa a nibe, wō nyen daba āsōo na ba su a pōobiel fuu ε,

XII Ka wō suur wō, 'N badaba, ηmine fo ure wa kpe a ka ti ba su a pōo paalaa fuu ε?’ Ka a daba kpal a nēe.

XIII “Ka a nāa 'yer kō a wō tōtōnbo, 'Yi lū a wō gbēe naa nuur na yi lob wō bar yōo a libe pō, be le nibe na kōnō ti ooro nyime.’

XIV “Niyoo le ba bōol, tiche bālāa le ban chel ir.”

XV Be le ka a Faraseemine guor taa na ba wa bēer Yesu kaa na ba na nyoo wō a wō 'yerbie pō.

XVI Be le ba tō a ba poturbo nī a nibe bamine na yi a Nāa Herōd sē, na ba 'yer, “Wiwile, si bōo naa ūka fo ūn yelmāe sōo, na fo wile Nāanmin sōr nī yelmāe, bojūu faa kaara le nibe na 'yere bu oor ε.

XVII 'Yer kō si a le fon tier. A tara na sōr ūka si yab a lōpoo kō a Nākpēe Siisa bu si ta yab ε?”

XVIII Tiche a Yesu na bōon a ba potideer jūu, ka ka wō sōor ba, “Yin nēer ayi dēme. Bo le yi bōoro ūka yi bēer ma kaa?

XIX Yi wiil ma a libir n kaa.” Be le ba de a libikur waan.

XX Ka wō sōor ba, “An foto nī an yuor le be a libir pō?”

XXI Ka ba 'yer, “A Nākpēe Siisa le.” Le le ka a Yesu 'yer kō ba, “Yi de a 'lo na ū a Nākpēe Siisa sofo na yi kō wō, na yi mi de a 'lo na ū a Nāanmin sofo mi kō a Nāanmin.”

XXII Ban wa wō a nitō, nēe 'maa ba naa ka ba bar wō ti chen jaa jomm.

XXIII A bībir 'lōnō, a Saduseemine na 'yer ūka a kūu pō irfo ba be be ε, ba wan a Yesu sē wa sōor wō,

XXIV “Wiwile, Mosesi seb ūka yebe wa kpi ti bar pōo na ba tara bie ε, a wō yebe wō kul a pōokoor 'lo na wō dōo bibiir kō a wō yebe 'lo na kpi.

XXV Yēer ayopōi le dōo be a ka a si sē ka a ba kpēe kul pōo na waa dōo bie ε, ti kpi tiche a pōokoor bar ka a yebe de kul.

XXVI Ka a ayi sōo mi de a pōokoor kul baa mi dōo bie, tiche ka wō mi kpi. A le ne nī wō ju mi le ata ti tān a ayopōi sōo.

XXVII Ba jaa na wa kul a pōokoor nyā lōor taa baar a pōokoor nyā mi baar kpi.

XXVIII Bala wa ir yi a kūu pō, a nibe banyā ayopōi an pōo, le won ū, an ū ba jaa kul won lōor taa?”

XXIX Ka a Yesu 'yer kō ba, “Yaa nye yin bōr, bojūu yaa bōo a Nāanmin gāma nī a wō kpēo ε.

XXX Nibe wa ir a kūu pō, ba kō le kul taa ε, ti ban kaara fika malakasī na be a saaju.

XXXI Tiche a kũu pɔ ir fɔ yele, yaa kar a le a Nāanmɪn na dɔɔ 'yer kɔ yɪ ɪka,

XXXII n ɪ naa a Abraham Nāanmɪn nɪ a Isaaki Nāanmɪn nɪ a Jekɔb Nāanmɪn ɛ? (A Yifɔ Gān 3:6) Wɔ ɪn Nāanmɪn vɔr, waa ɪ Nāanmɪn kũu ɛ."

XXXIII A nɪbe na wa wɔ a nɪtɔ nɛɛr 'maa ba naa nɪ a wɔ wiilfɔ.

XXXIV A Faraseemɪne na wa wɔ ɪka Yesu 'yer tɔɔ a Saduseemɪne, ba mɪ lɔɔn taa.

XXXV Ka a ba āsɔɔ na ɪ a nɛɛ wiwile sɔɔr 'yerbir bɔɔrɔ ɪka wɔ bɛɛr a Yesu kaa,

XXXVI "Wiwile, A Mosesɪ nɛbinsɪ a jaa pɔ, buor le ɪ kpɛɛ?"

XXXVII Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, " 'Nɔ a fɔ Soro Nāanmɪn nɪ a fɔ nyāa wɔ jaa, nɪ a fɔ nyevɔr wɔ jaa, nɪ a fɔ tɪɛr wɔ jaa.' (Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 6:5)

XXXVIII Nyā le ɪ a kpɛɛ nɪ a nɛdɔɔ.

XXXIX A ayi sɔɔ mɪ nɪ nyā, 'Nɔ a fɔ tɔ sɔɔ a fɔ kaar.' (Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 19:18)

XL A Mosesɪ nɛɛr a jaa nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe wiilfɔ kpākpāana na a binfɔ nyāna."

XLI A Faraseemɪne na wa 'mataa, Yesu sɔɔr ba naa.

XLII "Ŋmɪne le yɪ tɪɛr a Nɪ-iraa yele? An bie le wɔ ɪ?" Ka ba 'yer kɔ wɔ, "David bie le."

XLIII Ka a Yesu sɔɔr ba, "Ŋmɪne le ka a nāa David a Nāanmɪn Sɪɛ na dɔɔ kpɛ, a wɔ bɔɔl wɔ ɪka, 'N Soro'? Bojũu wɔ 'yer naa ɪka,

XLIV 'A Soro 'yer kɔ a n Soro, "Jāne a n nūsɔɔ jie, ka n wa de a fɔ dɔdɛme ka ba ɪ a fɔ gbɛɛ dɔɔlfo jie." ' (Yiel Gān 110:1)

XLV Ala ɪ David bɔɔl wɔn wɔ ɪka, 'N Soro,' ŋmɪne wɔn ɪre wa ɪ a wɔ bie?"

XLVI An yɪ a daar 'lɔnɔ chiine, nɪre jaa ba le haa nɛɛ 'yer 'yer ɛ bu le 'la sɔɔr sɔɔrfɔ jaa go ɛ.

XXIII

I Yesu pāa 'yer kɔ a nɪyɔɔ bala nɪ a wɔ poturbo,

II "A nɛɛ wiwilbe nɪ a Faraseemɪne jāne na a Mosesɪ dakɔɔ ju.

3 **XXIII:XXIII 23:13** A gāma amune pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfo pie nɪ anaar ɛ ɪka, 14Nɛbier ben a yɪn nɛɛ wiwilbe nɪ a Faraseemɪne na ɪ a nɛɛr ayi dɛme sɛ. Yɪn le ma fɔb a pɔɔkɔɛ a ba yie na yɪ ma sɔɔr Nāanmɪn kor wile nɪbe. A le jũu yɪn le a Nāanmɪn na ge yɔɔ.

III A le jũu, yɪ maala a le ban wile tɪ na yɪ turo, tɪ yɪ ta maala a le ban maala ɛ, bojũu ba maa turo a le ban wile ɛ.

IV Ba ma lũn tuor tɪr tuo nɪbe, tɪ maa sɔɔ de a ba nubir sɪr ɛ.

V "Yele jaa ban tɔnɔ, ba ma bɔɔrɔ naa ɪka nɪbe ba nye ba, na ba ma lũ a fɔɔr a ba jur pɔ, tɪ na ba ma su fuustɪ ban ma sɛ bonstɪ 'yɔɔ jaa vɛvɛɛ.

VI Bala wa lɔɔ taa dire, a jɪ'yɔɔnɪ jie le ba ma nɔ ɪka ba jāne, nɪ a ba lɔɔfo jɪir a jibere jɪir.

VII Ala tɪ na ba ma bɔɔrɔ ɪka bama puoro ba a dar pɔ, na ba ma bɔɔrɔ ɪka nɪbe ba bɔɔlɔ ba, Wiwilbe.

VIII "Yɪ ta sɔɔ ka ba bɔɔlɔ yɪ, Wiwilbe ɛ, nɪkpɛɛ bɔ'yen tɛɛ le yɪ tara. Yɪ jaa ɪn yɛɛr.

IX Yɪ ta bɔɔl nɪre jaa yɪ, sāa a wer pɔ ɛ, bojũu yɪ tara na Sāa bɔ'yen na be a saaju.

X Bu yɪ ta bɔɔl nɪre jaa wiwile ɛ, bojũu yɪ tara na Wiwile bɔ'yen tɛɛ na ɪ a Nɪ-iraa.

XI A 'lɔ na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a yɪ kpɛɛ wɔ ɪ a yɪ tɔtɔnɔ.

XII Nɪre 'lɔ na 'mɔɔrɔ a wɔ māɛ ire nɪ, Nāanmɪn na suun won pɪlem tiche nɪre 'lɔ mɪ na siir wɔ māɛ Nāanmɪn na 'mɔɔ won ka wɔ do.

XIII "Tiche nɛbier ben a yɪn nɛɛ wiwilbe nɪ a Faraseemɪne na ɪ a nɛɛr ayi dɛme sɛ. Yɪ pɔɔn a nɪbe var bar a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ. Yɪn māɛ ba kpɪɛɛ ɛ, tɪ na yɪ pɔɔ var a bala na bɔɔrɔ a kpɛfɔ bar. 3

XV "Nɛbier ben a yɪn nɛɛ wiwilbe nɪ a Faraseemɪne na ɪ a nɛɛr ayi dɛme sɛ. Yɪ ma yɔn jitebe nɪ a man pɔ na yɪ tɪ 'yer lieb nɪre tɪɛr, yɪn wa tɔɔ wɔ ka wɔ kaara a yɪ kaar, yɪ ma lieb wɔ naa ka won di dɔɔyɛ a bũu dagel pɔ a yɪ kaar.

XVI "Nɛbier ben a bala na ɪ jɔn tɪ na ba tɔɔrɔ a jɔn, na ba ma 'yer ɪka, 'Nɪre 'lɔ na pɔn a Nāanmɪn puorfɔ yir a ba ɪ tuo ɛ, tiche nɪre 'lɔ na pɔn a selma 'lɔ na be a Nāanmɪn puorfɔ yir a lũ wɔ naa.'

XVII Yɪ ɪn jɔn na yɪ ɪ jɔlɔ. Buor le ɪ kpɛɛ, a selma bu a Nāanmɪn yir 'lɔ na maal a selma ka wɔ ɪ a cheche?

XVIII Yı mı 'yer naa, 'Ala ı nıre pɔn na a Nāanmın bɔɔr lofɔ jie, a ba tuo ε, tiche ala ı nıre pɔn na a Nāanmın kɔfɔ 'lo na dɔɔl a jie, a lū wɔ naa.'

XIX Yın jɔn banya. Buor le ı kpɛε, a kɔfɔ bu a Nāanmın bɔɔr lofɔ jie na ma vɛ ka wɔ ı cheche?

XX A le jūu, nıre 'lo jaa na pɔn a Nāanmın bɔɔr lofɔ jie, pɔn wɔ naa nı bon jaa na dɔɔl a wɔ ju.

XXI Nıre 'lo mı na pɔn a Nāanmın yır, pɔn wɔ naa nı a nıre 'lo na jāne a be.

XXII Nıre 'lo mı na pɔn a saaju, pɔn naa a Nāanmın nākɔɔ nı a nıre 'lo mı na jāne a be.

XXIII "Nebier ben a yın nɛε wiwiilbe nı a Faraseemıne na ı a nɛεr ayı dɛme sɛ. Yı ma ir a bonı pɔ jıir pie pɔ bɔ'yen lɔɔn badɔɔ gba vaar kɔ Nāanmın, tı na yı tɔr a Nāanmın nɛεr ala na tıre bar na ı yelmāε sɔr tufɔ, nıbaal kaafɔ nı yelmāε tarfɔ. A anyā le a sɛε ıka yı turo tı na yı taa ire amıne bara ε.

XXIV Yın jɔtɔɔrbɔ ba nyā. Yı ma chuor a jāajubil bar tı ma vɔl a nyɔɔma.

XXV "Nebier ben a yın nɛε wiwiilbe nı a Faraseemıne na ı a nɛεr ayı dɛme sɛ. Yı ma pɛen a nmanyuraa nı a ladiraa a yɔo tiche ka a pɔɔ sɛen bɔgar nı nyuur.

XXVI Yın Faraseemıne na ı jɔn. Yı ma dɔɔ pɛε a nmanyuraa pɔɔ tiche ka a yɔo mı pāa pɛε a yɔo ka a vıleε.

XXVII "Nebier ben a yın nɛε wiwiilbe nı a Faraseemıne na ı a nɛεr ayı dɛme sɛ. Yı kaara fıka yar ban pāε ka a vıleε, tiche ka a pɔɔ pɔ tara nıbe kɔbɔ nı dɛer jaa bɔrɔ.

XXVIII Le nı wɔ ju mı le a yın a yɔo, yı ın nıtor a yı taaba sɛ, tiche a yı pɔɔm, yı tara na nɛεr ayı nı putuyele.

XXIX "Nebier ben a yın nɛε wiwiilbe nı a Faraseemıne na ı a nɛεr ayı dɛme sɛ. Yı men a Nāanmın 'ye'yerbe yar, tı na chɔɔr a bala na tor yar,

XXX tı na yı 'yer ıka, 'Sun ta be be a sı sākāpāmıne sɔɔ, sı kŭ naa ta pɔɔ ba kɔ a Nāanmın 'ye'yerbe ε.'

XXXI A nıtɔ jūu yı din a yı māε dāasıε ıka yı ın a nıbe bala na kɔ a Nāanmın 'ye'yerbe bibiir.

XXXII Yı baar baar a le a yı sākāpāmıne na dɔɔ ı.

XXXIII "Yın waa bibiir, nımıne yın ıre wa chāε a būu dagel kūu.

XXXIV A le jūu ın tɔn Nāanmın 'ye'yerbe, yɛn dɛme, nı a wiwiilbe, ka yı kɔ bamıne yɔɔl a daa ju, yın pɔɔn bamıne na yı fɔb ba a yı lɔɔfɔ jıir, tı na yı pāa tulo yɔɔrɔ bɔɔrɔ ba a tɛn a jaa.

XXXV Ka a na di yı a nıbe bala na ı a nıtor ba bɔɔ yele jaa yın kɔ, piel a Abel jāı sɔɔ tı tān a Jekariya bidaba Barakiya ban kɔ a Nāanmın bɔɔr lofɔ jie nı a puorfɔ jie chara pɔ.

XXXVI Yelmāε le n 'yere kɔrɔ yı, a yın dına nıbe na nyen gefɔ a yele anyāna jūu.

XXXVII "Pa yın Jerusalem nıbe, a yın na ma kɔrɔ a Nāanmın 'ye'yerbe na yı lɔɔrɔ a bala a Nāanmın na tɔ a yı sɛ nı kɔsıbe, nye le an ma ıre ma vɔlaa jā ka n ma bɔɔrɔ ıka n kaal a fɔ bibiir 'mataa fıka nɔɔ na ma ũun a wɔ bil, tiche ka faa bɔɔrɔ ıka fɔ maal a le ε.

XXXVIII A le jūu n bar a fɔ tɛε kɔ fɔ ka wɔ ı dakpolo.

XXXIX Yelmāε le n 'yere kɔrɔ yı ıka yı kɔ le nye ma go ε, wa tı tān yın na 'yer ıka, 'Nāanmın wɔ sɔɔ a 'lo won tɔ.' " (*Yiel Gān 118:26*)

XXIV

I Yesu na wa yı a Nāanmın puorfɔ yır pɔ na wɔ chiine, a wɔ poturbo turo wile ıka wɔ nye le ban mɛ a Nāanmın puorfɔ yır ka wɔ kaara.

II Be le a Yesu 'yer kɔ ba, "Mı yı mı nye naa anyāna a jaa? Yelmāε jaa le n 'yere kɔrɔ yı, a kɔsıvıel anyāna āsɔɔ jaa kɔ le wa chene dɔɔl a wɔ tɔ ju ε. Ban wa dān a jaa lob."

III Yesu na wa do jāne a Olive Tɔɔju, a poturbo wan a wɔ sɛ a ba tɛε wa sɔur wɔ, "'Yer kɔ sı a daar 'lɔnɔ a anyāna nı na ı. Bo le na ı a jāne a fɔ waa sɔɔ nı a wer baarfɔ daar?"

IV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yı bɔɔn sɔ ka nıre jaa ta wa bel yı ε.

V Bojūu, nıyɔɔ na de naa maa yuor waan wa 'yere, 'Maa le a Nı-iraa,' na ban bel nıyɔɔ.

VI Yın wa wõn tam, ka ba 'yere a tam 'yer, yı ta mıre ε. A le na ı naa, tıche a wer baarfõ chene na be puor.

VII Paal dēdēme na yin tam, ka a nāmıne mı yı tam ka kõ mı lo ka a tēe jiir amıne dõõnõ.

VIII A dõoye anyāna, an kaara fıka a põõ na ma dõõõõ ka a wõnõ wõ.

IX “Ban pāa nyõõõ yın chiin na ba tı põb yı na ba kõ yı, ka a paalsı a jaa 'laar yı, yın sõõ ma jũu.

X Nıyõõ na bar a ba sõõfõ, na ba gar 'yõõ taa na ba 'laar taa.

XI Jır ηmarba 'ye'yerbe na wan wa 'yere bele nıyõõ.

XII Nıyõõ nı na tõr Nāanmın neε, ba kõ nõ taa ε.

XIII Tıche nıre nyā na ara tı tån a baaraa Nāanmın na faa wõ naa.

XIV Ban mool a Nāanmın nāalõõ 'yer nõõ nyā a wer wõ jaa ka a ı dāasıε a paalsı a jaa põ, tıche ka a wer pāa baar.

XV “Yın wa nye naa a yele 'lo a Nāanmın na 'laar na waara nı sõõfõ ka wõ be a jıcheche 'lo nıtāa le a Nāanmın 'ye'yere Daniel na dõõ 'yer. Vē ka a nyā na kara bõõ a par. *(Daniel 9:27)*

XVI Yın wa nye a le a nıbe bala na kpiere a Juda, ba jo do a tõõ ju.

XVII Nıre jaa na be gar ju, wõ ta suu a die põ tı de bon jaa ε.

XVIII 'Lo mı na be a puo põ wõ ta kul a yır tı de a wõ fuu ε.

XIX A bıbir nyāna wa vıε an ın tuo kõ a põõpõõ nı a bala na tara a bı'yensı.

XX Yı sõõõõ Nāanmın ka a yı jofõ ta ı sāε ε, bı a Pēnfõ Bıbir Daar ε.

XXI Nāanmın na maal a wer wa tån a põpāanyā, baa di a dõoye nyā bõõõ ε, bı dõoye kõ le wa jā wõ go ε.

XXII Ala ı a Nāanmın ba ηmaa a ber ala bar ε, nıre kõ le chene go ε. Tıche a bala wõn chel ir jũu wõn ηmaan a ber bar.

XXIII A le daar nıre wa 'yer yı ıka, 'Nye a Nı-ıraa,' bı ‘Lo nı nyā,’ yı ta sõõ de ε.

XXIV Bojũu jırsı Nı-ırsı nı jırsı 'ye'yerbe na wa naa wa tõnõ ne'maa tõmõ na ba bel nıbe bamıne ala ı ba tõõ naa ban 'mantaa bel a bala a Nāanmın na chel ir.

XXV Yı nye, n den nie 'yere kõõ yı.

XXVI “A le jũu, bala wa 'yer kõ yı ıka, 'Nye 'lo nı nyā a dālpõõ ju,’ yı ta yı a be ε. ‘Bala wa 'yer nye, 'lo nı nyā a die põ,’ yı ta sõõ ε.

XXVII A le a saa nyırfõ na ma yı a mõtõõ purfõ jie na wõ chaar 'yõõ a mõtõõ murfõ jie, le le a maa Nısaal Bie waa mı na kaara.

XXVIII Jie 'lo jaa bõkũu na be, be le a sıdumo ma 'laara.

XXIX “Ajienaa, a ber anyāna a dõoye baarfõ puor, ‘A mõtõõ na lii naa, ka a chuu mı kõ le chaar ε, ka a ηmerbie põõõ yire a saaju loro, ka a saaju bonsı a jaa dõõõõ.’ *(Isaiya 13:10)*

XXX “A sõõ 'lõnõ le ban nye a maa Nısaal Bie na waara a julõjuur põ, ka a paalsı a jaa na be ka a wer põ kõnõ. Ka ba nye a maa Nısaal Bie na yı a saaju a julõjuur põ, waara nı kpõõ nı tıur.

XXXI Wõn tõn a wõ malakası ka ba pēel a ıı kpõõ jaa na ba bõõl a nıbe bala wõn chel ir a wer wõ jaa 'mataa.

XXXII “Yı de a põlpõl tıer yele jån yē. 'Lo wa tõõõõ a vaar, yı bõõn ıka a tul sõõ gbur naa.

XXXIII A le nı wõ ju mı le, yın wa nye a yelsı anyāna, yı bõõn ıka a maa Nısaal Bie waa gbur naa jaa yēyē.

XXXIV Yelmāε le n 'yere kõõ yı ıka, a põpāanyā nıbe kõ kpi baar ε, wa tı tån a yelsı anyāna na ı.

XXXV A saaju nı a wer na wa baaraa, tıche maa 'yerie 'lo kõ wa baar ε.

XXXVI “Nıre jaa ba bõõ a bıbir nyā ε, bı a sõõ ε, a malakası mı gba na be a saaju ba bõõ ε, bı a Bie ε, ka a Sāa tēε ba le bõõ ε.

XXXVII A le an dõõ kaara a Nowa sõõ, le le an mı na kaara a maa Nısaal Bie waa sõõ.

XXXVIII Bojũu sere, tıche ka a kõpaalaa wa nıbe dire na, tı nyuro, ka dõõõ nı põbõ kulo taa, tı tån a bıbir 'lo a Nowa na kpe a daka bulomtum põ.

XXXIX Baa bõõn ε, tı tån a sõõ 'lo a kõpaalaa na wa di ba, le mı le an kaara a maa Nısaal Bie waa daar.

XL Nıbe ayı na ben puo põ, ka a Nāanmın wa de a āsõõ chiin tı bar a āsõõ.

XLI Põbõ ayı na 'mantaa nıene jõ ka a Nāanmın wa de a āsõõ chiin tı bar a āsõõ.

XLII “A le jūu yi kaara sō, bojūu yaa bōo a bɪbir 'lo a yi Soro ni na wa ε.

XLIII Tiche yi bōon a yeke anyā par, a yir sɔɔ ta bōon a sōo 'lo a nānyie na waara a tāsɔɔ, wɔ kō naa gur ε, ka a nānyie wa kar kpe wɔ a yir ε.

XLIV A le jūu, yi mi guro a yi mæe, bojūu a maa Nɪsaal Bie na wan a sōo 'lo yin kō bōon ε.

XLV “An le a nɪre 'lo na i a yē ni a yelmæe sɔɔ a wɔ nɪkpēε na 'yōo ka wɔ kaara wɔ a yir na wɔ kɔɔ a tōtōnbɔ a ba bōdiir a sōo 'lo won 'yōo wɔ?

XLVI An in bɔɔsɔn kɔ a tōtōnō nyāna a wɔ nɪkpēε na wa nye ka wɔ ɪre a le.

XLVII Yelmæe le n 'yere kɔɔ yi, won vɛn ka wɔ kaara a wɔ bonsɪ a jaa.

XLVIII Tiche ala i a tōtōnō nyāna in putusɔɔ na wɔ tɪer a wɔ nyāa pɔ ika, a n nɪkpēε kor naa,

XLIX ti piel gere a tōtōnbɔ bala na be a yir ti pāa ma di na wɔ ma pɔɔ a dānyurbo pɔ,

L a wɔ nɪkpēε na wa dūu wɔ naa a bɪbir 'lo won ba tɪer ni a sōo 'lo won ba bōon ε.

LI Won ηma won gbɔl gbɔl 'yōo a neer ayi dēme pɔ, be le ban kōnō ti ɔɔɔ nyɪme.

XXV

I “A sōo 'lōnō, a Nāanmɪn nāalōo na kaara fika pɔɔsarsɪ pie na de a ba fātɪne ika ba ti tuor a pɔɔ paalaa ni a wɔ sɪre.

II Ka a ba anūu i jɔlɔ, tiche ka a ba anūu mi i yē dēme.

III A jɔlɔ bala den a ba fātɪne tiche baa de kāa pɔɔ ε,

IV tiche ka a ba anūu bala mi na i a yē dēme, de kāa pɔɔ a ba fātɪne pɔ.

V A pɔɔ paalaa sɪre na wa kor a waa jūu, gōo kpe ba naa ka ba gā gur.

VI “A tāsɔɔ bāɪn le ba ηme chelma tāna 'yere, ‘A pɔɔ paalaa sɪre waara, yi yi wa tuor wɔ yooo.’

VII “A pɔɔsarsɪ pie banyāna vaan ir tɪe a ba gonsɪ 'yōo a ba fātɪne pɔ.

VIII A jɔlɔ bala 'yer kɔ a yē dēme, ‘Yi pɔɔ a yi kāa amɪne kɔ sɪ, a sɪ bonsɪ kpīine naa.’

IX “Be le ka a yē dēme bala 'yer kɔ ba, ‘Kai, a kō ta sɪ ni a yin ε. Yi chen a be ban daara na yi ti da.’

X “Tiche, ban heb chiine a dafɔ jie, a pɔɔ paalaa sɪre wa naa, ka a bala jaa na chɔɔr 'mataa kpe a pɔɔ paalaa kulfɔ jie, ti na ba nyɔɔ a pān pɔɔ.

XI “A jɔlɔ anūu bala mi wa bɪer wa na ba mi wa kpooro a pān 'yer, ‘Nɪkpēε, nɪkpēε, yuo a pān ka sɪ kpe.’

XII “Tiche ka wɔ 'yer kɔ ba, ‘Yelmæe jaa, n ba bōo yi ε.’

XIII “A le jūu yi gu yi mæe bojūu yaa bōo a bɪbir bu a sōo ε.

XIV “A mi le nyentāan go fika daba kōo na bɔɔɔɔ yɔfɔ na wɔ bɔɔl a wɔ gbāgbaar 'mataa de a wɔ bonsɪ pō ba.

XV Wɔ kon āsɔɔ selbie anūu, na wɔ kɔ āsɔɔ mi selbie ayi na wɔ kɔ āsɔɔ mi selbir bō'yen. Wɔ ma kon āsɔɔ jaa man a wɔ fōo, ti na wɔ yɔ.

XVI A 'lo na de a selbie anūu ti yar nye selbie anūu tōnō dɔɔl.

XVII A 'lo mi na de a selbie ayi ti yar mi nye selbie ayi tōnō dɔɔl.

XVIII Tiche a 'lo na de a selbir bō'yen ti tuun bɔɔ de a wɔ nɪkpēε selbir ūu.

XIX “An wa kor bālāa ka a gbāgbaar bala nɪkpēε wa wa ika ba guor a selbie yeke.

XX A 'lo na de a selbie anūu waan na selbie anūu wa 'yer, ‘Nɪkpēε, selbie anūu le fɔ dōo kɔ ma, nye selbie anūu tōnō le n nye dɔɔl.’

XXI “Ka a wɔ nɪkpēε 'yer kɔ wɔ, ‘Fɔ tōn vɪla, gbāgbamæe le fɔ i. Fɔ tara na yelmæe a bōbile pɔ, in 'yōo fon ka fɔ kaara bōyɔɔ. Wa pɔɔ ma ka sɪ 'mataa dire a nōo.’

XXII “A 'lo mi won kɔ a selbie ayi wa 'yer kɔ a wɔ nɪkpēε, ‘Fɔ dōo kɔ ma selbie ayi, nye selbie ayi tōnō le n nye dɔɔl.’

XXIII “Ka a wɔ nɪkpēε 'yer kɔ wɔ, ‘Fɔ tōn vɪla, gbāgbamæe le fɔ i. Fɔ tara na yelmæe a bōbile pɔ, in 'yōo fon ka fɔ kaara bōyɔɔ. Wa pɔɔ ma ka sɪ 'mataa dire a nōo.’

XXIV “A 'lo mi won kɔ a selbir bō'yen wa 'yer naa, ‘Nɪkpēε, n bōon na fon i nɪbikōo sɔɔ na fɔ ma ηma a be fon ba bɔɔr ε, na fɔ ma wob a be fon maa jaar bar ε.

XXV Ala le so ka dābāe kpe ma ka de a fɔ selbir ti ūu bar. Nye a fɔ selbir.’

XXVI “Ka a wɔ nɪkpēε 'yer kɔ wɔ, ‘Fōo gbāgbaputuo ni koro sɔɔ nyā. Fon ben

bõon ıka n ma nman a be ın maa bõr ε, naa wob a jie 'lo ın maa yaar bar ε,

XXVII a ta sɛɛn ıka fõ ta de a n selbir tı yõõ a libie yir pɔ, ka maa ta wa lieb wa ka n nye tõnõ dõol ε?

XXVIII “Yı faa a selbir bõ'yen a wõ sɛ na yı kõ a nıre 'lo na tara a selbie pie.

XXIX Nıre 'lo jaa na tara yõõ, ban kõ won yõõ pɔõ ka ba tara yõõ tıche a nıre 'lo na ba tara bon jaa ε, a bãlãa 'lo won tara gba ban faan yin a wõ sɛ.

XXX A gbãgbaburbur nyã 'lo, yı de wõ lob bar yõõ be le ban kõnõ tı ɔõõ nyıme.’

XXXI “A maa Nısaal Bie wa wa a n tıur pɔ, nı a n malakası ba jaa, ın wa jãne naa, a n tıur nãalõõ dakõõ ju.

XXXII A paalsı a jaa na pãa lõõ taa a n niem, ka n pãa oor a nıbe nıtãa le pechine na ma oor a piir nı a bõõr.

XXXIII In oon a piir bar a n nıõõõ jie, tıche ka a bõõr mı ara a n gobaa jie.

XXXIV “Ka n pãa 'yer kõ a bala na be a n nıõõõ jie, ‘Yı wa, yın a n Sãa Nãanmın na sõõ. Yı wa kpe a Nãanmın nãalõõ pɔ, de a yı nãbomõ won chõõr bin gun yı a wer pielfõ sõõ.

XXXV Bojũu kõ dõõ kpe ma, ka yı kõ ma ka n di, kõnyũur dõõ kpe ma, ka yı kõ ma kõõ ka n nyũ, n dõõ ı sãan ka yı ir ma sãan.

XXXVI N ba dõõ tara bõsursı ε, ka yı kõ ma fuu ka n su, n dõõ bıere ka yı sãa ma. N dõõ be põõfõ die pɔ, ka yı wa piir ma kaa.’

XXXVII “A nımın na pãa lieb sõõr wõ, ‘Sı Soro, nyıne le sı nye fõ, ka a kõ kpe fõ, ka sı kõ fõ bõdiir a fõ di, bı ka kõnyũur kpe fõ, ka sı kõ fõ kõõ a fõ nyũ?

XXXVIII Sõõ buor le sı nye fõ, ka fõ ı sãan ka sı ir fõ a sãan, bı ka faa tara bõsursı ε, ka sı kõ fõ fuu a fõ su?

XXXIX Sõõ buor le sı nye fõ, ka fõ bıere, ka sı tı piir fõ kaa, bı sõõ buor le ba nyõõ fõ põõ ka sı chen tı piir fõ kaa?’

XL “A nãa na 'yer kõ ba, ‘Yelmãe le n 'yere kuro yı, a le yın dõõ maal kõ a nıba'yõõnsı bala na ı a n sofõ, maa le yı maal kõ.’

XLI “Tıche na wõ pãa 'yer kõ a bala mı na be a wõ gobaa jie, ‘Põ 'yõõfõ turo yı naa, yı tõõ chen be na yı tı kpe a bũu

'lo a Nãanmın na gbõõ gun a tı nı a wõ malakası.

XLII Bojũu kõ dõõ kpe ma, ka yaa kõ ma bon jaa ka n di ε. Kõnyũur dõõ kpe ma, ka yaa kõ ma kõõ ka n nyũ ε.

XLIII N dõõ ı sãan, ka yaa kaa ma sãan kaa fõ ε, n ba tara bon jaa na su ε, ka yaa kõ ma fuu ka su ε, ka n bıere, bı be põõfõ die pɔ, ka yaa wa piir ma kaa ε.’

XLIV “Ka ba pãa mı lieb sõõr wõ, ‘Sı Soro, sõõ buor le sı nye fõ, ka a kõ kpe fõ, bı ka a kõnyũur kpe fõ, bı ka fõ ı sãan, bı ka faa tara bon jaa na su ε, bı ka fõ bıere, bı ka fõ be põõfõ die pɔ, ka saa kaa fõ ε?’

XLV “Wõ 'yer kõ ba, ‘Yelmãe le n 'yere kuro yı, yın ba maal kõ a nıba'yõõnsı bala ãsõõ ε, maa le yaa maal kõ ε.’

XLVI “A nıbe banyãna na chen a dõõye 'lo na ba tara baarfõ jie, tıche ka a nımın mı chen a nyevõr na ba tara baarfõ jie.”

XXVI

I A Yesu na wa 'yer a anyãna a jaa baar, wõ 'yer kõ a wõ poturbo,

II “Yı bõõn ıka a chen ber ayi ka a Gõl Bar Difo na ta, ka ba na de a maa Nısaal Bie tıur ka ba kpa ma a daa ju.”

III A Juu nıbe bõõrlo nıbere nı a nıbere lõõ taa a bõõrlo nıkpẽe yir na di Kayafası,

IV na ba bõõrõ vuo ban na tu nyõõ a Yesu na ba kõ.

V Tıche ka ba 'yer, a ta ı a Gõl Bar Difo sõõ ε, ka jɛer taa ıre wa ir a chara pɔ ε.

VI Yesu na wa be a Betanı a Simon 'lo na dõõ ı a kõkõmõ yir,

VII ban wa jẽ dire, põõ kõõ waan na pãrtovıla nı kãnyũu kõõ dafõ na ba wõnõ ε, na wõ kpaar dõõl a Yesu ju.

VIII A poturbo na wa nye a le, ba nyen suur na ba 'yer, “Bo le so ka wõ sõõnõ a kãnyũu nyã bar a nıtõ?

IX Fõn taa den a kãnyũu anyãna da libiyõõ de kõ a nõn dẽme.”

X Yesu na bõõn a ba tıer, wõ 'yer kõ ba, “Bãa 'yõõ le yı mı 'yõõ wõ? Wõ maal vıla kõ ma.

XI A nõn dẽme 'lo, yın nı bala ben ka tıche maa kõ be a yı sɛ sõõ jaa ε.

XII Wõn kpaar a kãnyũu anyãna 'yõõ ma, wõ maal a le chõõr ma gun a n ıfõ.

XIII Yelmãe le n 'yere koro yi, jie jaa ban wa mool a 'yer nõo nyāna a wer wõ jaa pɔ, ban 'yer naa a le a pɔo nyā na i na ba chene tara a wõ tier."

XIV A Pie Ni Ayi bala āsɔo ban buolo Judas Isikariyot chen a Juu nibe boorlo nibe se

XV ti suor ba, "Bo le yin kɔ ma ala i n de won 'yõo a yi nuur pɔ?" Ba sor selbie ljer ni pie kɔ wõ.

XVI An yi a sɔo 'lõnõ wõ buoro na wõ won na tu de a Yesu 'yõo a ba nuur pɔ.

XVII A bɔbir dõo 'lõnõ i naa a Paanõkõo Lõofu, ka a Yesu poturbo wa suor wõ, "Nyine le fu buoro ika si chen ti choor a Gõl Bar nyā Difõ bar ka si ti di?"

XVIII Ka wõ 'yer kɔ ba, "Yi chen a tõe pɔ, daba kõo se na yi ti 'yer kɔ wõ, 'A wiwile 'yer naa, a n sɔo gbor naa, ka maa ni a n poturbo na di a Gõl Bar Difõ a fu yir.' "

XIX A poturbo in a le jaa a Yesu na 'yer ika ba i. Ka ba maal a Gõl Bar bõdiir.

XX A jāanoor na wa ta, Yesu ni a wõ poturbo Pie ni Ayi wa jēn jil a bõdiir na di.

XXI Ban wa dire, wõ 'yer kɔ ba, "Yelmãe le n 'yere koro yi ika, a yi āsɔo na gar 'yõo ma."

XXII Be le ka ba jaa suor sɔo ka ba soro wõ bõ'yen 'yen, "An in maa le o, n Soro?"

XXIII Ka a Yesu 'yer, "A 'lo in 'mataa tun ala bõ'yen pɔ le na gar 'yõo ma.

XXIV A maa Nisaal Bie na kpi naa nitāa le ban seb a Nāanmɔn gān pɔ. Tiche nebier ben a nure 'lo na gar 'yõo a maa Nisaal Bie won din dooye gar nure jaa. Bala ta ba doo wõ ε, ala sa."

XXV Judas a 'lo na gar 'yõo wõ suor, "An in maa le o, Wiwile?" Ka a Yesu sɔo, "Oo, fõo le."

XXVI Ban wa dire, Yesu den a paanõo puor Nāanmɔn yāan na wõ nma de kɔ a wõ poturbo, ti na wõ 'yer, "Yi de 'wob, a maa āgān le."

XXVII Wõ le den a nmele 'lo ban nyuro ni, na wõ puor Nāanmɔn yāan ti le de kɔ ba, "Yi jaa yi de nyū.

XXVIII A anyāna le i a n jāi na i a netraa in tara ni yi na tara kpẽo. An kpaar na a faa nyoo ka yelbier vẽ kofu be be.

XXIX N 'yere na koro yi ika, n kõ le nyū a dāa anyāna ε, wa ti tān a daar 'lõnõ in na 'mataa nyūn yi a dāpaalaa a n Sāa nālõo pɔ."

XXX Ban wa yiel a yiel dān Nāanmɔn, ba suun chen a Olive Tur Tõo ju.

XXXI Yesu 'yer kɔ ba, "Yi jaa na jon a tāsɔo nyāna ti bar ma a n yõ, a maa jūu. A seb a Nāanmɔn gān pɔ ika, 'In nme naa pechine kɔ ka a piir yēyel.' (Jekariya 13:7)

XXXII Tiche maa wa ir a kūu pɔ, in dõo yin nie chen a Galilee."

XXXIII Ka a Pita 'yer kɔ wõ, "Ala i ba jaa soon bar fo a fo jūu, maa 'lo kõ bar fo ε."

XXXIV Yesu 'yer kɔ a Pita, "Yelmãe le n 'yere koro fu, ika a tāsɔo nyāna a nõrdõo kõ kõ ε, tiche ka fu chiir ma gbε ata."

XXXV Tiche ka a Pita 'yer kɔ wõ ika, "Ala i maa ni fõo na 'mataa kpi gba, ti n kõ 'yer ika n ba bõo fu ε." Ka a poturbo bala mi na che 'yer a le ne.

XXXVI Yesu ni a wõ poturbo chen a jie 'lo ban buolo a Getsemani, ka wõ 'yer kɔ ba, "Yi jāne a kana tiche ka n chen ti suor Nāanmɔn."

XXXVII Be le wõ tara Pita ni Jebedee bibiir ayi ka a wõ pɔo sɔo yoo jaa ka tier nyoo wõ.

XXXVIII Ka wõ 'yer kɔ ba, "N tier sɔo naa, ti nyetāan kūn, yi jāne a ka na gu ma."

XXXIX Wõ chen a niem bālāa ti lo kpa tõe suor Nāanmɔn 'yere, "N Sāa ala i a tara naa ifo kõo, vẽ ka a dooye nmele nyāna po ma. Tiche a ta i le maa na buoro ε, ti a i a le fõo na buoro."

XL Wõ lieb wa a poturbo se wa nye ka ba guro. Ka wõ 'yer kɔ ba, "A mō yi kō tōo jẽ bālāa jaa gu ma ε?"

XLI Yi jeo chele, na yi suor Nāanmɔn ka a beer kaa ta wa nyoo yi ε. A ba tier buoro naa tiche ka a ba āgāma ba suor ε."

XLII Wõ le chen a gbε ayi soo ti suor Nāanmɔn. "N Sāa, ala i a dooye nmele nyā kō tōo po ma ε, ka maa ba nyūn wõ ε, fõo bofo wõ i."

XLIII Wõ le wan wa nye ka ba chene guro, bojūu gōo kpe ba naa.

XLIV Be le wõ le bar ba ti chen a gbε ata soo ti suor Nāanmɔn a le ne ni wõ ju.

XLV Wɔ lɛb wa a poturbo sɛ wa soor ba, “Yi chene na gã guro na yi penɛ wɛ? Nyɛ, a sɔɔ ta naa ka ban gar 'yɔɔ a maa Nɪsaal Bie de wɔ kɔ a yelbe-ɪrbe.

XLVI Yi vaa ir ka sɪ chen. Yi nyɛ a gagaraa na waara.”

XLVII A Yesu na chene 'yerɛ, ka Judas na ɪ a wɔ poturbo Pie nɪ Ayi ɔsɔɔ, tɪ daasãa nɪ nɪbe na yi a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪbere sɛ waara nɪ sɔbere nɪ dakɔrsɪ a wɔ sɛ.

XLVIII A Judas dɔɔ man ba ɪka, a 'lo wɔn tɪ puor tɪ mɔɔr a kɔtɪr 'lo lɛ, yi nyɔɔ wɔ.

XLIX Ban wa tɪ ta, Judas puon chen tɪ 'yer, “Wiwile, n puor fɔ naa,” tɪ mɔɔr a Yesu kɔtɪr.

L Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “N badaba, tɔ a lɛ fon bɔɔrɔ ɪka fɔ tɔ.” Be lɛ ba wa nyɔɔ a Yesu.

LI Be lɛ ka a Yesu poturbo ɔsɔɔ na ara gbɔr wɔ vɔɔ a sɔɔ chen a Juu dɛme bɔɔrlo nãa gbãgbaa toor nmaa.

LII Be lɛ ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “De a sɔɔ su a sɔkpa pɔ, bala na jɛere nɪ a sɔɔ na kpɪn a sɔɔ kɔu.

LIII Fɔ tɪer ɪka n kɔ tɔɔ bɔɔl a n Sãa ka wɔ sɔɔ ma nɪ a malakasɪ gbulo pie nɪ ayi bu?

LIV Tɪche nɪmɪnɛ lɛ an ɪre wa ɪ yelmãɛ a lɛ a Nãanɪmɪn gãma na 'yer ɪka a nɪtɔ lɛ na ɪ?”

LV A sɔɔ 'lɔnɔ, a Yesu soor a nyɔɔ bala, “A mɔ nɪbier lɛ n ɪ ka yi waan soor nɪ dakɔrsɪ a n nyɔɔ fɔ jie wɛ? Bɪbir jaa lɛ n ma jãne wile yi a puorfɔ yir bechaar pɔ, tɪ yaa nyɔɔ mã ɛ.

LVI Tɪche a ɪ naa a lɛ ka a lɛ a Nãanɪmɪn 'ye'yerbe na dɔɔ 'yer a Nãanɪmɪn gãma pɔ ɪ yelmãɛ.” Be lɛ ka a Yesu poturbo ba jaa bar wɔ tɪ jo.

LVII A bala na nyɔɔ a Yesu, chiin wɔ naa a Juu nɪbe bɔɔrlo nãa Kayafasɪ sɛ, ka a nɛɛ wiwiilbe nɪ a nɪbere ba jaa wa lɔɔ taa.

LVIII Tɪche ka Pita be a puor jaa turo, na wɔ tɪ kpe a bɔɔrlo nãa yir bechaar pɔ, tɪ lɔɔ jãne nɪ a gugurbo, ɪka wɔ nyɛ lɛ an na baar.

LIX Ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪbere nɪ a 'yer tɔorfɔ nɪbere pãa bɔɔrɔ jir nɪmarba ka ba na nmaa jire 'yɔɔ wɔ, ka ba na tu a be kɔ a Yesu.

LX Tɪche baa nyɛ yele jaa a wɔ 'yɔɔ ɛ. Nyɔɔ daan yi nɪma jiryɔɔ 'yɔɔ wɔ, tɪche

ka a ba 'yerbie ɪ jirsɪ. A baaraa nɪbe ayi daan yi

LXI na ba 'yer ɪka, “A daba nyãna lɛ 'yer ɪka, ‘In tɔɔ nɪmer a Nãanɪmɪn puorfɔ yir nyãna bar tɪ de ber ata lɛ men wɔ.’ ”

LXII A be lɛ ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nãa ir ara tɪ soor a Yesu, “Faa tara 'yer jaa na 'yer bu? Bo dãasɛ lɛ a anyã ban dire dɔɔlɔ fɔ?”

LXIII Tɪche ka a Yesu ɪ jaa gbɔl. Be lɛ ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nãa 'yer, “N sɔɔ fɔ naa a Nãanɪmɪn nyã na ɪ a vor niem, ɪka fɔ 'yer kɔ sɪ, ala ɪ fɔɔ lɛ ɪ a Nɪ-iraa na ɪ a Nãanɪmɪn Bie.”

LXIV Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “Ɔɔ, a lɛ ne fon 'yer lɛ. Tɪche yi jaa lɛ n 'yerɛ kɔrɔ ɪka daar kɔɔ, yɪn nyen a maa Nɪsaal Bie na jãne a Kpɛɔ Sɔɔ nɪsɔɔ jie. Yi mɪ na lɛ nyɛ ma naa ka n yi a julɔjuur pɔ waara.”

LXV Ka a bɔɔrlo nãa tɔɔ a fuu chiɛr tɪ 'yer, “Wɔ sɔɔn Nãanɪmɪn yuor. Bo lɛ so sɪn chene bɔɔrɔ dãasɪdirbe? Yi wɔn wɔ tɔ Nãanɪmɪn.

LXVI Nɪmɪnɛ lɛ yi tɪer?” Ka ba 'yer, “Wɔ sɛɛn kɔu.”

LXVII Ba chir nataar 'yɔɔ wɔ a nie pɔ, tɪ ma gbɔl nɔu nɪmen wɔ, ka bamɪne mɪ ma 'ma wɔ,

LXVIII tɪ soor, “Nɪ-iraa, ala ɪ fɔ bɔɔn yele jaa wiil sɪ a nɪre 'lo na nɪme fɔ?”

LXIX Pita jãne naa a yɔɔ a bechaar pɔ. Ka a gbãgbapɔɔbile ɔsɔɔ wa a wɔ sɛ wa 'yer, “Fɔ mɪ dɔɔ turo a Yesu na yi a Galilee.”

LXX Tɪche ka wɔ chiir a ba jaa niem tɪ 'yer, “N ba bɔɔ a 'yer 'lo par fon 'yerɛ ɛ.”

LXXI Wɔn wa tɪ ara a dɔɔdɔr nɛɛ, a pɔɔbile ɔsɔɔ nyɛ wɔ naa na wɔ 'yer kɔ a nɪbe na ara a be, “A daba nyã mɪ dɔɔ turo a Yesu na yi a Najaretɪ.”

LXXII Be lɛ a Pita lɛ chiir pɔ tɪ 'yer ɪka, “N ba bɔɔ a daba nyãna ɛ.”

LXXIII A ba kor ɛ, ka a bala na ara gbɔr a Pita mɪ 'yer, “Sɪre jaa lɛ, fɔ ɪ naa a ba ɔsɔɔ. A fɔ kɔkɔr yin fon chãa pɔ.”

LXXIV Be lɛ ka a Pita pɔrɔ 'yɔɔnɔ a wɔ mãɛ tɪ mɪ pɔrɔ kɔrɔ ba 'yerɛ ɪka, “N ba bɔɔ a daba nyãna ɛ.” Ka a nɔraa mɪ tɔɔ kɔ.

LXXV Be lɛ ka Pita tɪer tɔ a lɛ a Yesu na dɔɔ 'yer, “Fon chiir ma naa gbɛɛ ata tɪche

ka a nɔraa kō.” Ka a Pita ir yi a yōo tɪ kō nɪbaal kōn.

XXVII

I A wɛr na wa chaar bibio, a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ ba jaa lōo taa guor lɛ ban na ɪ kɔ a Yesu.

II Ba lū won tara chiin a paal Nākpɛɛ Pilate sɛ.

III Judas na gar 'yōo wɔ na wa nyɛ ɪka ba tɔɔr a Yesu 'yer guor a wɔ kɔfɔ, wɔ pɔɔ sōo naa ka wɔ lɛ lɛb a libibie lɪjɛr nɪ pie na wɔ tɪ kɔ a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ.

IV Tɪ na wɔ 'yer, “N maal yɛlbier nɪ ɪn gar 'yōo nɪrɛ na ba maal yɛlbier jaa ɛ.” Tɪche ka ba 'yer, “Sɪ baka ba lɛ ɛ? Fɔ 'yer a ɪ.”

V Wɔ den a libie lɔb bar a Nāanmɪn puorfɔ yir pɔ, tɪ na wɔ yi tɪ yɔɔl miir.

VI Ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪberɛ wob a libie na ba 'yer ɪka a ba sɛɛ ɪka sɪ de yaa 'yōo a Nāanmɪn puorfɔ yir libie pɔ ɛ, bojūu a ɪn jāu libie.

VII Ban wa guor taa baar, ba den a libie dān a lamɪɛr wɛr a jie ban ma ũno sāanba.

VIII Lɛ lɛ so ka nɪbe bɔɔlo a jie nyā, “Jāu Wɛr,” wa tān dɪna.

IX A ɪn yelmāɛ nɪ a lɛ a Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɛ Jeremiya na dōo 'yer, “Ba den a libibie lɪjɛr nɪ pie a lɛ a Isral nɪbe na sɔɔ de,

X na ba dān a lamɪɛr wɛr nɪtāa lɛ a sɪ Soro na 'yer.” *(Jeremiya 19:1-13)*

XI Yesu na wa ara a Nākpɛɛ Pilate niem, wɔ sɔɔr wɔ naa, “Fōo lɛ ɪ a Juu nɪbe nāa ɔ?” Ka a Yesu 'yer “Ōo, a lɛ nɛ fɔn 'yer lɛ.”

XII A bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ na sōonō a wɔ yuor, waa 'yer 'yer jaa ɛ.

XIII Be lɛ a Pilate sɔɔr wɔ, faa 'yɛrɛ 'yer jaa wɛ? Nyɛ lɛ ban sōonō a fɔ yuor jā?

XIV Tɪche a Yesu ba haa nɛɛ sɔɔ wɔ nɪ a ala a jaa ban 'yɛrɛ dɔɔlo wɔ ɛ, ka a 'maa a Pilate nɛɛ.

XV A lōo difɔ sōo wa ta, ba ma 'yer ɪka a Nākpɛɛ Pilate wɔ ir nɪrɛ 'lo a nɪbe na bɔɔrɔ a pɔɔ fɔ die pɔ bar.

XVI A sōo 'lōnō, ba pɔɔn daputuo sɔɔ kōo nɪrɛ jaa na bōo ka wɔ di Barabasɪ.

XVII A lɛ a nɪyɔɔ na wa lōo taa, Pilate sɔɔr ba naa, “An lɛ yi bɔɔrɔ ɪka n yuo

kɔ yi, Barabasɪ bu Yesu, a 'lo ban bɔɔlo a Nɪ-iraa?”

XVIII Bojūu wɔ bōon naa ɪka a nyuur ban tara nɪ a Yesu lɛ so ban nyɔɔ wɔ waan a wɔ sɛ.

XIX A Pilate na wa jānɛ a 'yer tɔɔrfɔ dakɔɔ ju, a wɔ pɔɔ tɔn 'yer wɔ, “Taa ɪrɛ wa ɪrɛ a daba 'lōnō na ba maal bon jaa yɛle jaa ɛ, bojūu jāa, n din dɔɔyɛ jān pɔ nɪ a wɔ yɛle.”

XX Tɪche a bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ 'yer kɔ a nɪyɔɔ ɪka ba sɔɔr ka wɔ yuo Barabasɪ bar, tɪ kɔ a Yesu.

XXI Ka a Nāa Pilate lɛ bōo sɔɔr ba go, “A nɪbe banyā ayi, buor lɛ yi bɔɔrɔ ɪka n yuo kɔ yi?” Ka ba 'yer, “Barabasɪ.”

XXII Ka a Nāa Pilate sɔɔr ba, “Tɪ n ɪ ŋmɪnɛ nɪ a 'lo yɪn bɔɔlo a Nɪ-iraa?” Ka ba jaa 'yer, “Kpa wɔ a daa ju.”

XXIII Ka wɔ sɔɔr ba, “Bo yɛlbier lɛ wɔ ɪ? Bo dɛɛr lɛ wɔ maal?” Tɪche ka ba tāna kpɛo jaa 'yɛrɛ, “Kpa wɔ a daa ju.”

XXIV A Pilate na wa nyɛ bōon ɪka wɔ kō tōo yɛle jaa ɪ ɛ, tɪche ka a nɪbe wɪlɛwɪlɛ jaa tɪ gar, ka wɔ de kōo pɛɛn a wɔ nuur a nɪyɔɔ niem, tɪ na wɔ 'yer, “Maa ba pɔɔ a daba nyā kūu pɔ ɛ. Yɪn sɛ lɛ a be.”

XXV Be lɛ ka a nɪbe ba jaa 'mataa 'yer, “Vɛ ka a wɔ jāu dɔɔl a sɪn nɪ a sɪ bibiir ju.”

XXVI Be lɛ wɔ yuo a Barabasɪ kɔ ba. Wɔ vɛ naa ka ba fɔb a Yesu tɪ wɔ de wɔ kɔ a sojasɪ ka ban tɪ kpa a daa ju.

XXVII Be lɛ ka a sojasɪ tara a Yesu tɪ kpɛn a nāa yir kpɛɛ 'lo pɔ, tɪ bɔɔl a ba taaba sojasɪ lōo taa.

XXVIII Ba yaar a wɔ bonɪ bar tɪ de fuu jɪɛ su wɔ,

XXIX na ba lɛ de guor wob nāa jupil kaar su wɔ. Ba den dāgbal 'yōo wɔ a nūsōo pɔ, na ba gbur dumo a wɔ niem laara wɔ, “Yāan yoo, Juu nɪbe nāa!”

XXX Ba ma chir nataar 'yōo wɔ tɪ de daa ŋmɛn wɔ a ju pɔ.

XXXI Ban wa la wɔ a nɪtō wa baar, ba yāan a fuu jie 'lo bar tɪ de a wɔ māɛ fuu su wɔ, na ba pāa de wɔ chiin ɪka ba tɪ kpa a daa ju.

XXXII Ban wa yi a sɔr pɔ, ba nyɛn daba na yi Sirenɪ ka a wɔ yuor di Simon, ka ba nyɔɔ wɔ fir wɔ ka wɔ tuo a Yesu daa.

XXXIII Ba ti tãn jie ban bɔɔlo Golgota, a par le ɪka, Julaa Jie.

XXXIV Ba den tãituo 'yɔɔ dãa pɔ ɪka a Yesu wɔ nyũ, ti won wa lem kaa, wɔ tɔr bar.

XXXV Ban wa kpa wɔ a daa ju baar, ba pɔ naa a wɔ fɔɔr nmen gbãm bɔɔn ala ãsɔɔ jaa ni na di,

XXXVI ti na ba jãne a jie pire wɔ.

XXXVII Ba seb a yeke 'lo jũu ban kon wɔ mar a daa ju ɪka, NYE A YESU, A JUU NIBE NÃA.

XXXVIII Ba mi kpan nɪfarba ayi a dabãbãnsi mi ju, ka ãsɔɔ be a Yesu nũsɔɔ jie ka ãsɔɔ mi be a wɔ gubaa jie.

XXXIX A bala na tala a be tɔrɔ wɔ, na ba vavire jur

XL 'yerɛ, "A fɔɔ na 'yer ɪka fɔn nmer a Nãanmɪn puorfo yir ti de ber ata men, faa a fɔ mãe. Ala ɪ fɔ ɪ naa a Nãanmɪn Bie, wa suu a daa ju."

XLI Le ni wɔ ju mi le a Juu nibe bɔɔrlo nibeɛ ni a nɛɛ wiwiilbe ni a nibeɛ mi laara wɔ,

XLII na ba 'yerɛ, "Wɔ faan nibe bamine, ti wɔ kɔ tɔɔ faa a wɔ mãe ɛ. 'Lo le ɪ a Isiral Nãa, wɔ wa suu a daa ju a pɔpãanyãna, ka si sɔɔ de wɔ.

XLIII Wɔ sɔɔn Nãanmɪn. Vẽ ka Nãanmɪn faa wɔ a pɔpãanyãna, bojũu wɔ 'yer naa ɪka wɔ ɪn Nãanmɪn Bie."

XLIV Le ni wɔ ju mi le a nɪfarba ayi bala mi ban kpa gbɔr wɔ, mi tɔ wɔ.

XLV A mɔtɔɔ na wa ara gar ju sãlsɔɔ, a wer wɔ jaa sob naa ti tãn a mɔtɔɔ balfɔ sɔɔ.

XLVI A sɔɔ 'lɔnɔ a Yesu chur kpɛɔ jaa na wɔ 'yer, "Eloi, Eloi, lama sabakatanɪ." A par le ɪka "N Nãanmɪn, n Nãanmɪn, bo le so fɔn lɛb puor 'yɔɔ ma?" *(Yiel Gãn 22:1)*

XLVII A nibe bala na ara gbɔr wɔ, na wa wɔ a le won 'yer, ka ba 'yer ɪka, "Elaija le wɔ bɔɔlo."

XLVIII Ajienaa ka a daba ãsɔɔ jo chen ti 'mɔɔ sapɔ 'lor a dãmiir amine pɔ, na wɔ char daa pɔ, de kɔ a Yesu ɪka wɔ mɔɔr.

XLIX Tiche ka bamine 'yer, "Yi bar a si kaara, Elaija na wa yɔɔ wɔ naa bi."

L Be le a Yesu chur kpɛɔ jaa ti nmaa a vuor.

LI Ka a Nãanmɪn puorfo yir pɔ, ban lũ fɔbaa chur a saaju ti gbem a par. Ka a tɛe dãm, ka a kɔsɪbe mi nmer nmer.

LII A yar mi yuo yuor, ka a Nãanmɪn nibe bamine na dɔɔ kpi, jɛɔ.

LIII Ban wa yi a ba yar pɔ a le, ka a Yesu na wa ir a kũu pɔ baar, ka ba pãa kpe a tɛcheche pɔ, ka niyɔɔ jaa ti nye ba.

LIV A sojasi nɪkpɛɛ ni a bala won ara ni na ba pire a Yesu, nyen a wer na dãm ni a le jaa na ɪ, ka dãbãe kpe ba, ka ba 'yer, "Yelmãe jaa le, a daba nyã ɪn a Nãanmɪn Bie."

LV Pɔɔ yɔɔ mi dɔɔ be a be ara tɛer jaa kaara, bala le dɔɔ tu wɔ yin a Galilee na ba sɔnɔ wɔ.

LVI A pɔbɔ banyãna pɔ le Mɛer na yi Magdala, ni Mɛer na ɪ Jemesi ni Josefɔ ma, ni a Jebedee bibiir ma.

LVII A jãanɔɔr na wa ta, a taraa sɔɔ kɔɔ na yi Arimatya ban bɔɔlo Josefɔ, wɔ mi dɔɔ ɪ a Yesu poturo.

LVIII Wɔ chen a Pilate sɛ ti sɔɔr a Yesu ãgãn. Ka a Pilate bar sɔr ka ba yɔɔ a Yesu kɔ wɔ.

LIX A Josefɔ yɔɔn a ãgãn pil fɔpɪla,

LX kul ti ũu a wɔ mãe yaa paalaa pɔ won chu a kɔsɪr pɔ. Wɔ bil kɔsɪr wa pɔɔ a yaa nɛɛ ti na wɔ kul.

LXI Mɛer na yi Magdala ni a Mɛer ãsɔɔ ben be jãne a yaa puor.

LXII A Chɔɔrfo Bɪbir ka a wer na chaar ka a ɪ a Pɛnfɔ Bɪbir le, a Juu nibe bɔɔrlo nibeɛ ni a Faraseemine chen ti 'yer a Nãkpɛɛ Pilate,

LXIII "Nɪkpɛɛ, si le tier a le a jir nmarã 'lɔnɔ na dɔɔ 'yer won dɔɔ chene, 'ɪka ber ata daar ɪn le lɛb ir ɪ vor."

LXIV A le jũu vɛ ka ba gu a yaa ti tãn a ber ata daar, ka ala ba ɪ le ɛ, a wɔ poturbo na chen ti ju a ãgãn a yaa pɔ, ti 'yer kɔ a nibe ɪka, 'lo le ir a kũu pɔ, ka a belfɔ taa ɪ dɛer gar a le won dɔɔ 'yer ɛ."

LXV Ka a Pilate 'yer, "Yi de gugurbo ka ba ti gu a yaa a le yin bɔɔ."

LXVI Be le ba tara a gugurbo chiin ka ba ti be a yaa bɔɔ pɔɔ, ti na ba 'yɔɔ a kɔsɪr jãne, ti 'yɔɔ ka a gugurbo ara gu.

XXVIII

I A Pěnfō Bibir na wa baar, ka a na ɪ a Pěnfō diviε bio daar a wer na wa chaara wa la la la, Mēer na yi a Magdala nɪ a Mēer āsɔɔ yin chen ɪka ba tɪ kaa a yaa.

II Be le ka a tēe dām kpěɔ jaa, ka a ɪ Nāanmɪn malaka le yi a saaju suu wa bil a kɔsɪr bar a yaa nεε tɪ do jānε.

III A wɔ nie nylε saa nyɪrfɔ kaar, ka a wɔ bɔsursɪ pel jaa pɪlpɪ.

IV Dābāε kpěn a bala na ara kaara, ka ba gīem ara kūn kaar.

V A malaka 'yer kɔ a pɔbɔ, “Yɪ ta joro dābāε ε, n bɔɔn naa ɪka a Yesu 'lo ban kpa a daa ju le yɪ bɔɔrɔ.

VI Waa be ka ε. Wɔ ir naa ɪ vor nɪtāa a le won dɔɔ 'yer. Yɪ wa muul kaa a jie won gā.

VII Yɪ chen fɔɔ jaa na yɪ tɪ 'yer kɔ a wɔ poturbo, ‘Wɔ lɪεb ir a kūu pɔ, na wɔ de yɪ nie chiine a Galilee. Be le yɪn tɪ nye wɔ.’ N pāa 'yer kɔ yɪ.”

VIII A pɔbɔ banyāna yin a yaa par nɪ dābāε jɔ fɔɔ jaa nɪ pɔpɛl chen ɪka ba tɪ 'yer kɔ a wɔ poturbo.

IX Be le ka ajienaa, ka a ɪ Yesu le tuor puor ba, ka ba lo kpa a wɔ niem nyɔɔ a wɔ gbεε puor wɔ.

X Be le a Yesu 'yer kɔ ba, yɪ ta joro dābāε ε, “Yɪ tɪ 'yer kɔ a n yeer ɪka ba chen a Galilee, be le ban tɪ nye ma.”

XI A pɔbɔ na wa chiine, a sojasɪ bamune na dɔɔ guro a yaa kpěn a tēkpěε pɔ, tɪ 'yer kɔ a Juu nɪbε bɔɔrlo nɪbεrε a le jaa na ɪ.

XII A bɔɔrlo nāa nɪ a wɔ nɪbεrε na wa lɔɔ taa, ba guor taa de libiyɔɔ kɔ a sojasɪ

XIII tɪ na ba 'yer kɔ ba, “Yɪ 'yer ɪka, ‘A wɔ poturbo le wa ju a wɔ āgān a sɔɔ 'lo sɪn chεnε gā guro.’

XIV Ala ɪ a 'yer nyā wa lon a Nāa Pilate toor pɔ, sɪn maal wɔ naa ka a wɔ pɔɔ pel a sɪ ir yɪ yin wōm pɔ.”

XV A sojasɪ den a libie tɪ na ba ɪ a le ban 'yer ɪka ba ɪ. A Juu nɪbε ma chεnε na 'yer a yeke nyāna a dɪna.

XVI A poturbo pie nɪ bō'yen chen a Galilee a tɔɔ 'lo ju a Yesu na wiil ba ɪka ba do.

XVII Ban wa nye wɔ, ba gbur dumo na ba puor wɔ tɪchε ka bamune chεnε baala.

XVIII Ka a Yesu wa 'yer kɔ ba, “A n Sāa den a kpāen ala a jaa na be a saaju, nɪ a kpāen ala a jaa na be a wer pɔ kɔ ma.

XIX A le jūu, yɪ yɔ a wer wɔ jaa na yɪ tɪ 'yɔɔ paalsɪ ka ba wa turo ma, na yɪ suoro ba a Nāanmɪn kɔɔ, a Sāa yuor, nɪ a Bie yuor, nɪ a Nāanmɪn Sɪε yuor 'yɔɔ,

XX tɪ na yɪ wile ba ka ba sɔɔ de, tɪ turo bon jaa ɪn 'yer kɔ yɪ. Yɪ bɔɔn ɪka ɪn ma ben a yɪ sē sɔɔ jaa, tɪ tān a wer baarfɔ daar.”

LE A MAAKI NA SEB A YESU 'YER NŌO

I Yesu Kirisito na ɪ a Nāanmɪn Bie 'yer nŏo pielfo.

II 'Ye'yere kŏo yuor na di Isaiya seb naa, "Nye, ɪn tŏ naa a n tŏtŏnŏ ka wŏ de nie ti chŏor a sŏr kŏ fŏ." (Malakai 3:1)

III "Kŏkŏr tana naa a dālpŏo ju, 'Chŏor a sŏr kŏ a sɪ Soro na fŏ maal a wŏ sŏr ka wŏ tor.' " (Isaiya 40:3)

IV Le le a Joon wa, na wŏ wa suoro a nibe a Nāanmɪn kŏo be a dālpŏo ju, na wŏ mŏol 'yer, "Yɪ lieb yi a yi tier deer pŏ so a Nāanmɪn kŏo, ka wŏ vĕ a yelbebe kŏ yɪ."

V Ka a nibe yire a tĕn ala a jaa na be a Judiya wer pŏ, ka a bamune mɪ yire a Jerusalem. Ba chire naa a ba pŏor 'yere a ba yelbebe kŏo wŏ tiche ka wŏ suoro ba jaa a Nāanmɪn kŏo a Jordan man pŏ.

VI Nyŏoma kŏolŏ fuu le Joon ma su ti de gān lūn a sɪe. Soor nɪ sɪkāa le ɪ a wŏ bŏdiir.

VII Wŏ 'yer naa, "N puor sŏo ben be, na wŏ gar ma. A wŏ nafŏor mibe gba n ba sɛɛ ɪka n guun for ɛ.

VIII Maa suoro yɪ naa nɪ a Nāanmɪn kŏo tiche 'lo na so yɪ naa nɪ a Nāanmɪn sɪe."

IX A sŏo 'lo Yesu yɪ naa Najareti na be a Galilee wer pŏ wa, ka a Joon so wŏ a Nāanmɪn kŏo a Jordan man pŏ.

X A Yesu na wa yire a kŏo pŏ, wŏ nye naa a saaju na tŏo yuo ka a Nāanmɪn sɪe wa suoro fɪka papa wa kpe a Yesu pŏ.

XI Tɪ a kŏkŏr yɪ a Nāanmɪn sĕ 'yere, "Fŏo le ɪ a n binŏnāa, ka a n 'yŏo ma 'maa nɪ fŏ."

XII Ka a Nāanmɪn sɪe de wŏ fŏo jaa chiin a dālpŏo ju,

XIII ka wŏ ti be be ber ljaayi ka a Satan beer wŏ kaa. 'Lo nɪ a mŏdŏn le dŏo be be, ka a malakasi wa sŏnŏ wŏ.

XIV Joon ban wa nyŏo pŏo baar, Yesu chen naa a Galilee na wŏ ti mŏolŏ 'yere a Nāanmɪn 'yer nŏo.

XV Wŏ 'yer naa, "A sŏo ta naa ka a Nāanmɪn di a wŏ nāalŏo. Yɪ lieb yi a tier deer pŏ na yɪ sŏo de a 'yer nŏo."

XVI A le a Yesu na wa de a Galilee man lana, wŏ nye naa Simon nɪ a wŏ yebile Andiru ka ba lŏoro lŏyaar, jānyŏorbo le ba ɪ,

XVII ka wŏ bŏol ba, "Yɪ wa turo ma, ka n lieb yɪ ka yɪ nyŏoro nibe 'yŏonŏ Nāanmɪn nāalŏo pŏ."

XVIII Ka ba tŏo tɪe a jāme nyŏorfŏ bar ti turo wŏ.

XIX Wŏn wa chen a niem bālāa, wŏ nye naa Jemesɪ nɪ Joon, Jebedee bibiir, a ba be a gboro pŏ chŏoro a lŏyaarsɪ.

XX Wŏn wa nye ba, wŏ bŏol ba naa, ka ba bar a ba sāa nɪ a gboro nɪ a bala ban yara ti turo a Yesu.

XXI Be le ba wa chen a Kapenahum ka a Pĕnfŏ Bɪbir wa ta, ka a Yesu chen ti kpe a lŏofŏ jie ti piel wile.

XXII A nibe neer 'maa naa nɪ a wŏ wiilfo, bojūu wŏ wile ba naa nɪ Nāanmɪn sŏr. Waa ɪ fɪka a Mosesɪ Nĕe wiwiilbe ɛ.

XXIII A sɪdeer sŏo kŏo mɪ chen ti kpe a ba lŏofŏ jie tana 'yere nɪ,

XXIV "Bāa le a fŏo Yesu na yɪ a Najareti bŏoro a sɪ sĕ? Fŏ wa naa ɪka fŏ wa sŏo sɪ bar bu? N bŏo naa a nɪre 'lo fon ɪ, fŏ ɪ naa a cheche 'lo na yɪ a Nāanmɪn sĕ!"

XXV Ka a Yesu tĕn wŏ, "Pŏo a fŏ nee ti wa yɪ a daba pŏ!"

XXVI Ka a sɪdeer daa a daba lob tĕe nɪtāa kpŏgul loro ti nme chelma ti wa yɪ a daba pŏ.

XXVII Ka a neer 'maa a nibe ka ba lieb sŏo taa, "Bo le? Wiil paal bo mɪ nɪ nyā, na tara kpĕo le! Wŏ ma 'yer 'yer, ka a sɪdebe ma tu a wŏ nee."

XXVIII Ka a wŏ yele yaar a Galilee wer wŏ jaa.

XXIX Ban wa yɪ a lŏofŏ jie, 'lo nɪ Jemesɪ nɪ Joon chen naa a Simon nɪ Andiru yir,

XXX ka a āgān tŏ a Simon dāe pŏo ka ba 'yer kŏ a Yesu.

XXXI Yesu kpe naa a wŏ sĕ ti nyŏo a wŏ nūu sŏo wŏ ka wŏ ir. A āgān tŏl baar wŏ, ka wŏ ir maal bŏdiir kŏ ba.

XXXII A jāanŏor 'lŏnŏ a mŏtŏo na wa mŏr, a nibe waan na baalsɪ nɪ a bala a sɪdebe na tara a Yesu sĕ.

XXXIII Ka a tĕe nibe ba jaa wa lŏo a dŏdŏrŏ,

XXXIV ka a Yesu sāa nɪyŏo na tara baal jaa bŏro. Wŏ mɪ dii naa a sɪdebe yŏo ka a

yi, ti maa sɔɔ ka a sɪdɛbɛ 'yer 'yer ɛ, bojũu ba bõɔ naa a nɪrɛ 'lo wɔn ɪ.

XXXV A wer na chaara a bibio pipi ti chene sɔb, Yesu ir na wɔ yi a yir na wɔ chen a jie ɔsɔɔ ɪka wɔ ti sɔɔr Nãanmɪn.

XXXVI Simon nɪ a wɔ taaba mɪ yin bɔɔrɔ wɔ na ba wa nye wɔ,

XXXVII na ba 'yer, “Nɪbɛ ba jaa yɔɔrɔ na bɔɔrɔ fɔ!”

XXXVIII Ka a Yesu 'yer, “Yɪ ɪ ka sɪ chen jiyuo, a tɛn anyã na gbɔr, ka n ti mɔɔl 'yer a Nãanmɪn 'yer a be, ala 'yõɔ lɛ n wa.”

XXXIX Wɔ yɔ naa a Galilee wer wɔ jaa na wɔ 'yerɛ a Nãanmɪn 'yer a ba lɔɔfɔ yie pɔ ti na wɔ dire a sɪdɛbɛ mɪ ka a yire.

XL Ka a daba ɔsɔɔ mɪ na ɪ kɔkɔmɔ wa gbur dumo sɔɔr wɔ, “Fõɔ sɔɔ, sãa ma.”

XLI Ka nɪbaal kpe a Yesu ka wɔ tur a wɔ nũu sɪr a daba ti 'yer, “N sɔɔ naa. Sa!”

XLII Ajienaa ka a kɔkɔmɔ sa.

XLIII Yesu kpãa wɔ naa kpãkpãan wɔ ɪka,

XLIV “Taa ɪrɛ wa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ ɛ. Chen ti wiil a fɔ mãɛ kɔ a Juu nɪbɛ bɔɔrɔrɔ ti ir a nɛɛ 'lo a Mosesɪ na 'yer ka a ɪ dãasɪɛ.”

XLV Tɪchɛ a daba na wa yi wɔ piel naa na wɔ nme a Yesu yele jaar, ka a lɛ jũu Yesu ba lɛ tɔɔ yɔɔrɔ chãa pɔ a tɛɛ pɔ ɛ. Wɔ ma be naa a tɛɛ kɔkɔr, a nɪbɛ chene yire jiiir jaa waara a wɔ sɛ.

II

I A anyã puor, Yesu lɛb wa a Kape-nahum, ka nɪbɛ wõ ka wɔ be naa a yir.

II Nɪyɔɔ wan wa duo na ba sɛɛ a die wa ti yin a yõo. Ka wa 'yerɛ a Nãanmɪn 'yer kɔrɔ ba.

III Be lɛ ka daba ɔsɔɔ mɪ bɪrɛ, a wɔ nuur nɪ a wɔ gbɛɛ kpi naa, ka nɪbɛ anaar jɛjɛl wɔ na ba waan a Yesu sɛ.

IV Ka ba wa ta, ka jie ba be be a ba na tu kpɛn a be a Yesu na be ɛ, a nɪyɔɔ jũu. Be lɛ ba do a gar ju na ba ti nmaa puo a jie 'lo a Yesu na ara, ti na ba de a daba nɪ a fɔbaa 'lo ban 'mɔɔn wɔ waan tur bar ka wɔ suu ti gã a Yesu niem.

V Be lɛ a Yesu na wa nye a lɛ ban sɔɔ de wɔ, wɔ 'yer kɔ a dabaala, “N bie, n vɛ naa fɔ yelbebe bar.”

VI Ka be lɛ ka a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe bamɪne na be be tɪrɛ,

VII “Ka nye daba na ara fere na wɔ sɔɔnõ Nãanmɪn yuor tɛɛ. An lɛ na tɔɔ nɪrɛ yelbebe vɛ bar, ka Nãanmɪn tɛɛ ba lɛ ɛ?”

VIII Ajienaa Yesu bõɔn naa a lɛ ban tɪrɛ a ba puor pɔ, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Bãa lɛ yɪ tɪrɛ a lɛ a yɪ puor pɔ?”

IX Buor sɔɔ lɛ ɪ kɔmɔkɔmɔ, n 'yer ɪka n vɛ naa wɔ yelbebe bar, bɪ, n 'yer ɪka a daba nyã wɔ ir, 'mɔɔ a wɔ bõgãnaa, na wɔ kulo nɪ?

X N bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bõɔ ɪka a Nɪsaal Bie tara naa kpɛɔ a wer pɔ na vɛ nɪrɛ yelbebe kɔ wɔ.” Be lɛ wɔ 'yer kɔ a daba 'lo nuur nɪ a gbɛɛ na kpi,

XI “Fõɔ lɛ n 'yerɛ, ir, na fɔ 'mɔɔ a bõgãnaa, na fɔ kulo nɪ.”

XII Be lɛ, ka wɔ vaa ir 'mɔɔ a bõgãnaa yin a nɪbɛ ba jaa niem. Nɛɛr 'maa ba naa ka ba dãna Nãanmɪn 'yerɛ, “Saa dõɔ nye a lɛ ɛ.”

XIII Yesu lɛb chen a man nɛɛ ka nɪyɔɔ wa a wɔ sɛ ka wɔ wile ba.

XIV A Yesu na wa chiine wɔ nye naa a Alfayasɪ bie, Levi, ka wɔ jãne a lõpo defɔ jie, ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “Ir turo ma,” ka wɔ ir turo wɔ.

XV A lõpodierbe nɪ a yelbetõnbɔ yɔɔ turo naa a Yesu, ka 'lo nɪ a bamɪne nɪ a wɔ poturbo 'mataa dire a Levi yir.

XVI A Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe na ɪ a Faraseemɪne nye a lɛ wɔn jãne nɪ a lõpodierbe nɪ a yelbetõnbɔ 'mataa dire, ka ba sɔɔr a wɔ poturbo, “Bãa lɛ so a daba nyã na 'mataa dire nɪ a lõpodierbe nɪ a yelbetõnbɔ?”

XVII Yesu wõ naa a lɛ ban 'yer, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Nɪrɛ na kpɛme waa chiine tɪtɪlɛ jie ɛ. Baalaa lɛ ma chen. N ba wa ɪka n wa bɔɔl a nɪtorsɪ ɛ. N wa naa ɪka n wa bɔɔl a yelbebe tɔnbɔ ka ba wa lɛb a tɪɛ.”

XVIII Jɔɔn poturbo nɪ a Faraseemɪne nɪbɛ gal kõ, ka nɪbɛ wa sɔɔr a Yesu, “Nɪmɪne lɛ a Jɔɔn poturbo nɪ a Farasee poturbo ma gal kõ, tɪchɛ ka a fõɔ poturbo maa gal kõ ɛ?”

XIX A Yesu 'yer kɔ ba, “Nɪmɪne lɛ an ɪ ka nɪbɛ be a pɔɔ paalaa sɪrɛ jie ti tɔɔ kõ gal? Wɔn chene be a ba sɛ, ba kõ tɔɔ ɛ.

XX A daar 'lo ban wa de a pɔɔ paalaa sɪrɛ, ban gal a kõ.

XXI “Nire maa nmaa fopaalaa se 'yõo fokoraa pɔ ε. 'Lo be se 'yõo a le, a fopaalaa na tɔɔ naa a fokoraa chier.

XXII Nire maa de dābāin 'yõo wɔkoraa pɔ ε. 'Lo 'yõo, a wɔɔ na pur naa, ka a dāa nɪ a wɔɔ sɔɔ. Wɔ ma 'yõo naa dābāin wɔpaalaa pɔ.”

XXIII A Pēnfɔ Bɪbir Daar, Yesu nɪ a wɔ poturbo kpēn tala puo sālsoɔ, ka a wɔ poturbo piel fɔɔ a bōbie.

XXIV Ka a Faraseemine 'yer kɔ a Yesu, “Nye le a fɔ poturbo na ure. Bo le so ka ba tōnɔ a Pēnfɔ Bɪbir? A ba tara sɔɔ ε.”

XXV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa bōɔ a par a le yɪn kar kaa a Nāanmɪn gān pɔ a nāa David nɪ a wɔ nɪbe na ba dōɔ tara bon na di ε!

XXVI A ber ala pɔ Abiyata le ɪ a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪkpēε, kō dōɔ kpε ba, ka wɔ kpε a Nāanmɪn yir, ka a Abiyata de a paanōɔ ala ban bin kɔ Nāanmɪn kɔ wɔ, ka wɔ 'wɔb. A paanōɔ ala a Juu nɪbe bɔɔrloɔ tεε le ma 'wɔb, a ba tara sɔɔ ɪka nɪyuo wɔ 'wɔb ε, tɪche ka David 'wɔb tɪ de kɔ a bala na be a wɔ sē, ka ba mɪ 'wɔb.”

XXVII Be le ka a Yesu 'yer kɔ ba, “A Pēnfɔ Bɪbir ben be a nɪbe 'yõo, a ba ɪ a nɪbe ben be a Pēnfɔ Bɪbir 'yõo ε.

XXVIII Ala le so ka a Nɪsaal Bie ɪ a Soro lōɔn a Pēnfɔ Bɪbir gba.”

III

I Sōɔ āsɔɔ go Yesu chen tɪ kpε a lōɔfɔ jie, ka a daba kōɔ mɪ be be ka a wɔ nɪpel kpi.

II Ka a nɪbe bamine na be be bɔɔrɔ ɪka ba gar a Yesu, be le ba tɔɔ gbɔr kaara wɔ. Ka wɔn sāa naa a daba nūu baal a Pēnfɔ Bɪbir bɪ.

III Yesu 'yer kɔ a daba nɪpel na kpi, “Ir ara a sɪ jaa nye fɔ.”

IV Be le ka a Yesu suor ba, “Tōbuor sɔɔ le tara sɔɔ a Pēnfɔ Bɪbir daar ɪka fɔ tō, a fɔ maal vɪla bɪ dεεr, fɔ faa nyevɔr bɪ fɔ kɔ wɔ?” Ka ba ɪ jaa gbulo gbulo.

V Wɔ kaa naa ba jaa gɔɔr nɪ suur, ka a wɔ pɔɔ sɔɔ a ba bachelfɔ jūu. Wɔ 'yer kɔ a daba 'lo nɪpel na kpi, “Tur a fɔ nūu.” Wɔ tur naa ka a nɪpel wɔ jaa sa.

VI Be le ka a Faraseemine yɪ chen a Herɔd nɪbe sē, a ba tɪ 'mataa guoro a Yesu, bɔɔrɔ sɔɔ 'lo ban na tu kɔ wɔ.

VII Yesu nɪ a wɔ poturbo yin chen a man pɔ ka a nɪyɔɔ na yɪ Galilee wer tu ba.

VIII Nɪyɔyɔɔ mɪ yɪ naa Judiya wer, Jerusalem, Idumea wer nɪ a Jordan man gōɔn, nɪ a tēn na be Tire nɪ Sidon wer pɔ, wa a wɔ sē bojūu ba wō naa a le jaa won tō.

IX A nɪyɔɔ jūu, Yesu 'yer kɔ a wɔ poturbo, “Yɪ kaa nye gbɔro kɔ ma ka n ser bālāa.” Wɔ 'yer naa a le bojūu waa bɔɔrɔ ɪka a nɪbe ba mɪl pɔɔ wɔ ε.

X A nɪbe yɔɔ won sāa le so, a baalsɪ dara taa bɔɔrɔ ɪka ba suor wɔ.

XI A sɪdεbe na ma wa nye a Yesu ba ma da naa a nire 'lo 'yõo ban be lob tēe tɪ tāna 'yere nɪ, “Fōɔ le a Nāanmɪn Bie!”

XII Tɪche wɔ kpaal ban jūu, ka ba taa ure wa 'yere a nire 'lo won ɪ ε.

XIII Yesu do naa a tōɔ ju tɪ bɔɔl a bala won bɔɔrɔ ka ba do wa a wɔ sē.

XIV A ba pɔ le wɔ kaa ir pie nɪ ayi, bɔɔlo ba nɪtōnsɪ, ka ba na be a wɔ sē, ka wɔ ma tō ba ka ba chen tɪ mɔɔl 'yer a Nāanmɪn 'yer,

XV tɪ tara kpēɔ dire nɪ sɪdεbe ka a yire.

XVI A nɪbe pie nɪ ayi bala won ir yoe le a anyā. Simon, won le kɔ wɔ yopaalaa Pita.

XVII Jemesɪ, nɪ a wɔ yebile Jɔɔn, a ba sāa yuor le Jebedee, wɔ bɔɔlo ba naa Bɔɔnegasɪ, a par le sa tāna bibiir.

XVIII Andiru, Filip, Batolomi, Matiu, Tomasi, Jemesɪ na ɪ Alfayasɪ bidaba, Tadius, Simon na mōɔ nɪbir nɪ a wɔ wer ye,

XIX nɪ a Judas Isukariyot, 'lo le na wa de a Yesu tɪr.

XX A Yesu na lɪeb wa a yir, nɪyɔɔ wa naa wa lōɔ go, ka 'lo nɪ a wɔ poturbo ba tara jaa gba na di ε.

XXI Be le a wɔ yir dēme na wa wō a le, ba chen naa ɪka ba tɪ ka wɔ, bojūu ba 'yer naa ɪka, “Burbur kpε wɔ naa.”

XXII Ka a Mosesɪ Nεεr wiwiilbe bamine na yɪ a Jerusalem mɪ 'yere, “A Beeljebul, le pɔb wɔ! A sɪdεbe nāa le wɔ ma de dire nɪ a sɪdεbe ka a yire.”

XXIII Yesu bɔɔl naa a nɪbe na wɔ lob sokpar kɔ ba, “Nɪmine le a Satan na ɪ le dii a Satan?”

XXIV Ala ɪ nāa ir jεεrε nɪ a wɔ māε nāalōɔ, nɪmine le won ɪ ara?

XXV Yir nibe mi ir jeere taa, a yir 'lo nibe ko too 'mataa kpe e.

XXVI Ala i a Satan ir naa na wo jeere ni a wo maε, wo mi ko too ara ε, a wo baaraa le.

XXVII Yelmāε, nire jaa ko too kpe gādaa yir ti ju a wo bonso ka waa de nie lu wo ε. 'Lo wa lu wo a le wa baar, won paa too naa a wo yir bonso ju.

XXVIII Sire le n 'yere korɔ yi, yeldebe ni ferfo a jaa nibe na fere soonɔ ni Nāanmin yuor ban nyen ve kofɔ.

XXIX Tiche nire 'lo na fere ni a Nāanmin Sire ko nye ve kofɔ ε, bojuu wo lo naa a yeldεer 'lo pɔ, na ba tara baarfo ε."

XXX Ban 'yer ika wo tara naa a sudeer le so ka wo 'yer a le.

XXXI Be le ka a Yesu ma ni a wo yeer wa. Ba ara naa a yoo ti too nire ka wo bool wo.

XXXII Niyoo jāne naa jilɔ a Yesu ti ba 'yer wo, "A fo ma ni a fo yeer be naa a yoo booro fo."

XXXIII Ka wo suor ba, "An le i a n ma ni a n yeer?"

XXXIV Be le wo kaa a bala na jāne jilɔ wo ti 'yer, "Banyā le i a n ma ni a n yeer!"

XXXV Nire 'lo jaa na turo a Nāanmin sor, 'lo le a n yebe ni a n yepoo ni a n ma."

IV

I Sɔo ko go, Yesu piel wile a man neε. A niyooɔ na wa loo juu, wo kpe naa a gboro pɔ jāne, tiche ka a nibe ara koo a ko neε.

II Sokpar le wo looro wile ni ba yelyoo, sokpa asoo ni nyā:

III "Yi chele! Kooraa le yi chen ika wo ti yaar a wo booro.

IV Wo yaar naa ka amine lo a sor pɔ ka a lubil wa tuur di.

V Ka amine mi lo a jie 'lo a kusibe na waa gar a tāna, na a bul foo, a tāna na ba tɔre juu.

VI Tiche a mɔtɔo na wa nyāa, a juol naa na a kpi, bojuu a ba tara nyibe ε.

VII Amine mi ti lo naa suor pɔ, tiche ka a suor bul fān naa tara, a ba too doo ε.

VIII Ka amine mi ti lo a kojɔ vɔla pɔ, na a doo yoo. Ka amine doo a lijer ni pie, amine lijaata ka amine mi kobaa."

IX Ka wo 'yer ko ba, "Nire jaa na tara toor, wo chele!"

X A niyooɔ bala na wa chen ti che a nibe bala na turo wo ni a wo poturbo pie ni a ayi bala won ir, ka a ba suor wo a sokpar par.

XI Be le ka wo 'yer ko ba, "Yin 'lo Nāanmin ko yi naa a Nāanmin nāaloo yelsoolaa, tiche a banyā 'lo na ba pɔo ε, a yelso a jaa i naa sokpar ko ba.

XII A le juu, 'Ba ma kāan lēεε ti ba maa nye ε, na ba ma chel lēεε ti ba maa wo ε. Ala ba i le ε ban lieb a ba tier ka Nāanmin ve ko ba.' " *(Isaiya 6:9, 10)*

XIII Ka Yesu suor ba, "Yaa boo a sokpa nyā par ε? Nmine le yin i wa boo sokpa jaa par?"

XIV Yi kaa, a kooraa le a nire 'lo na yaara a Nāanmin 'yer.

XV Nibe bamine kaara naa fika a bōbie ala ban yaar ka a lo a sor pɔ. Bala wa wo a 'yer wa baar, a Satan ma wa naa, wa de a Nāanmin 'yerbir ban bor a ba nyāa pɔ.

XVI Ala mi na lo a jie 'lo a kusibe na waa gar a tāna i naa a bala na wo a 'yer na ba ma soo de foo jaa ni popel,

XVII tiche baa tara nyibe ε, ba maa kor ε. A 'yer juu, wōm bu gefo wa wa a ba se, ba ma lieb puor foo jaa.

XVIII A ala mi na lo a suor pɔ i naa a bala na wo a 'yer,

XIX tiche ka a āgān nyā wōm, ni a bōtarso belfo, ni a bōboorso fān a 'yer, ka waa too doo ε.

XX A anyā mi na lo a kojɔ pɔ i naa a bala na wo a 'yer na ba soo de na ba doo jur, ka amine i lijer ni pie, amine lijaata, amine mi kobaa."

XXI Wo suor ba naa, "Ba ma chom fātɔn na ba de laa kpa pɔo bu de su gado pīlem bu? A ba i a jie 'lo won na chaar nire jaa le ba ma dool ε?"

XXII Bon jaa na pɔo ban yuo wo naa, ka ala a jaa mi na sool yi chāa pɔ.

XXIII Nire jaa na tara toor, wo chele!"

XXIV Ka wo 'yer ko ba, "Yi boo chele so a le yin wōnɔ. A le fun man tir, le mi le ban man ko fo, ti dool gba.

XXV Nire jaa na tara, Nāanmin ma ve naa ka wo nyere doolo, nire nyā mi na ba

tara ε, a bālāa ala gba won tara, Nāanm̄n na de naa a w̄o s̄ē.”

XXVI T̄i l̄e b̄ōō 'yer k̄o ba, “A Nāanm̄n nāal̄ōō n̄t̄ō l̄e w̄o kaara. Daba ma yaar a w̄o b̄ōbor̄o bar.

XXVII Tās̄ōō n̄i m̄ōt̄ōō, ka w̄o ḡān b̄i w̄o ir naa, a b̄ōbie ma bulaa naa n̄ōō, t̄iche a w̄o m̄āe gba maa b̄ōō ε.

XXVIII A b̄ōbie ma bul naa a t̄ēe naa to vaar t̄i d̄ōō jur, b̄i a bie.

XXIX Ala wa b̄i baar, w̄o ma chiin n̄i s̄ōō t̄i ηman bojūu a ηmab s̄ōō ta naa.”

XXX Ka Yesu l̄e 'yer, “Bo l̄e s̄in de man a Nāanm̄n nāal̄ōō b̄i s̄okpa buor l̄e s̄in lob gbeb w̄o?

XXXI W̄o kaara f̄ika a k̄ōk̄ōō bir, 'l̄o l̄e ι a b̄ōbie a jaa p̄o b̄ōbile.

XXXII T̄iche w̄o ma bul ι t̄ikp̄ēe na w̄o t̄e wilber̄e, ka a lubil ma wa mara a w̄o 'maar p̄o.”

XXXIII Yesu de naa s̄okpaȳōō na nyetaa na w̄o 'yer a 'yer k̄o ba, a l̄e an na ι ka ba t̄ōō b̄ōō a par.

XXXIV S̄okpar t̄ee l̄e w̄o ma de 'yere n̄i a 'yer k̄or̄o ba. T̄iche ala wa ι 'l̄o n̄i a w̄o poturbo t̄ee l̄e, w̄o ma wiil naa a jaa par k̄o ba.

XXXV A daar 'l̄ōn̄ō jāan̄ōor, w̄o 'yer k̄o a w̄o poturbo, “Ȳi ι a s̄i ḡōō chen a man ḡōōn.”

XXXVI Ba bar naa a n̄iȳōȳōō bala t̄iche ka a w̄o poturbo tara w̄o, ka ba 'matāan a gbor̄s̄i am̄ne ḡōōn̄ō.

XXXVII Ka a man k̄ōō s̄ekp̄ēe 'l̄o ire ka a k̄ōō kpe a gbor̄o p̄o ̄ire na s̄ee

XXXVIII t̄iche ka a Yesu be a gbor̄o par ḡā k̄ōōl w̄o ju guro. Ka a w̄o poturbo s̄āi w̄o na ba s̄or̄o w̄o, “Wiwile, a ba b̄ā f̄o s̄in m̄or̄o b̄i?”

XXXIX Be l̄e ka w̄o ir t̄ān a s̄es̄ebe n̄i a man, “Ȳi ηmaa v̄ōor! Ȳi ara a l̄e ne!” Ka a s̄es̄ebe ηmaa v̄ōor ka a man ara jomm.

XL Ka w̄o s̄ōor a w̄o poturbo, “Bo l̄e so ka ȳi joro a d̄āb̄āe? Ȳi chene na ba s̄ōō ma b̄i?”

XLI Ka a d̄āb̄āe kpe ba ka ba l̄ieb s̄or̄o taa, “An l̄e a nyā ka a s̄es̄ebe n̄i a man tu a w̄o n̄ee?”

V

I Yesu n̄i a w̄o poturbo ḡōō naa a man, a Gerasen̄i n̄ibe wer p̄o.

II Yesu na wa yi a gbor̄o p̄o, daba na gele yi naa a yar par wa tuor w̄o.

III A ḡēgelaa nyā k̄p̄iere naa a yar par ka n̄ire jaa ba be be na t̄ōō l̄ū w̄o n̄i b̄ōj̄ors̄i gba ε.

IV Ba ma l̄ū naa a w̄o gb̄ee n̄i a nuur t̄iche ka w̄o ηma, t̄i kar a kue ala bar. N̄ire jaa ba be be na t̄ōō w̄o ε.

V Tās̄ōō n̄i m̄ōt̄ōō, w̄o ma be naa a yar par n̄i a t̄ōn̄ ju t̄āna t̄i ηmara a w̄o m̄āe n̄i kos̄ibe.

VI Won wa nye a Yesu na be t̄eer, w̄o jo naa t̄i lo gbur dumo a w̄o niem,

VII t̄i na w̄o ηme chelma 'yere, “Bo f̄o b̄ōor̄o ̄ika f̄o ι ma? F̄o ι naa a Nāanm̄n nyā na gar a jaa Bie p̄on Nāanm̄n ̄ika f̄o k̄ō ge ma ε.”

VIII Bojūu Yesu d̄ōō 'yere k̄or̄o w̄o ̄ika, “A f̄ōō s̄ideer wa yi a daba p̄o.”

IX Be l̄e ka Yesu s̄ōor w̄o, “Bāa a f̄o yuor di?” Ka w̄o 'yer, “S̄iȳōō, bojūu s̄i waa naa.”

X Ka w̄o s̄ōor a Yesu yāayāabile ̄ika w̄o ta dii w̄o bar a jie 'l̄o ε.

XI Doȳōō m̄i ara na gb̄or a t̄ōō, dire.

XII Ka a s̄idebe s̄ōor a Yesu, “Ir s̄i 'ȳōō a dor ala p̄o na f̄o s̄ōō ka s̄i t̄i kpe a ba p̄o.”

XIII W̄o s̄ōō naa ka a s̄idebe yi t̄i kpe a dor ala. A ι naa dor tur ayi (2,000) ka a jaa t̄igbil suu t̄i kpe a man p̄o gb̄ōm̄ kpi kpi.

XIV A bala na kaara a dor jon kul a t̄ēe p̄o n̄i a t̄ēbil ala na gb̄or t̄i 'yer a l̄e na ι. Ka a n̄ibe yi chen ̄ika ba t̄i kaa.

XV Ba wa naa a Yesu s̄ē wa nye a daba 'l̄o na d̄ōō tara a s̄ideȳōō gele ka w̄o ch̄i su bon̄s̄i jāne, ka a d̄āb̄āe kpe ba.

XVI A bala na nye 'yer k̄o a n̄ibe a l̄e na ι a daba na d̄ōō tara a s̄idebe n̄i a dor 'yer,

XVII ka a n̄ibe piel s̄ōor̄o a Yesu ka w̄o yi a ba wer p̄o.

XVIII Yesu na wa k̄p̄iere a gbor̄o p̄o ka a daba 'l̄o 'ȳōō a s̄idebe na yi s̄ōor w̄o ̄ika w̄o ι a ba 'mataa chen.

XIX Ka a Yesu ba s̄ōō ε, t̄i 'yer w̄o, “Kul a f̄o yir d̄ēme s̄ē t̄i 'yer k̄o ba a l̄e a Soro na ι k̄o f̄o, n̄i a l̄e won jo a f̄o n̄ibaal.”

XX A daba chen na w̄o t̄i piel 'yere a l̄e a Yesu na maal k̄o w̄o a wer 'l̄o p̄o ban b̄ōolo a Dekapolis̄i. Ka a n̄eer 'maa a n̄ibe.

XXI Yesu na wa g̃oo a man g̃oon go, niyoyoo l̃oo naa na ba jil̃o w̃o. W̃o chene na ara a man ñee,

XXII ka a ba l̃oofo jie ñikp̃ee āsoo ban boolo Jairusi wa a be. W̃on wa nye a Yesu,

XXIII w̃o gbur dumo a Yesu niem ti s̃oor w̃o, “Yāayāabile, a n bipoobile le i baal ure na kpi. Wa dool w̃o a fu ñuu ka w̃o sa ta kpi e.”

XXIV Ka a Yesu ni a daba 'mataa chiine. Niyoyoo turo naa dara taa tiere w̃o.

XXV Poo k̃oo mi ben be lo sie suoro faara uomo pie ni ayi.

XXVI W̃o bal di dooye yoo a titulbe jie na w̃o s̃oo bon jaa won tara ti ba sa e. Ka a baal t̃ooño w̃o.

XXVII W̃on wa w̃o a Yesu yele, w̃o tu naa a puor ti sur a w̃o fuu,

XXVIII boj̃uu w̃o 'yer ku a w̃o m̃ae. “Maa t̃oo sur a w̃o fuu gba, in sa naa, na n p̃en.”

XXIX W̃on wa sur a Yesu fuu ñee wa baar, a j̃ai ñmaa naa a d̃ed̃ee daa ka w̃o b̃oon ika a w̃o w̃oor baar naa.

XXX Ka a Yesu mi b̃oon a fõo 'l̃oño a kp̃eo na yi a w̃o s̃e. Ka a w̃o lieb a niyoo bala po s̃oor, “An le sur a n fuu?”

XXXI Ka a w̃o poturbo 'yer, “Nye a le a niyoyoo banyā na dara taa tiere fo, tiche a fo s̃oro a s̃oo 'lo na sur fo!”

XXXII Tiche ka a Yesu chene kaara guoro ika w̃o nye a ñre 'lo na sur w̃o.

XXXIII Ka a poo na b̃oon a le na i, d̃ab̃ae kpe w̃o naa ka w̃o m̃ire na w̃o wa gbur dumo a Yesu niem ti 'yer a le jaa na i.

XXXIV Ka a Yesu 'yer ku w̃o, “N yepoo, fon s̃oo ma j̃uu, fu sa naa. Kulo ni āg̃an 'maar, a fu dooye baar naa.”

XXXV A Yesu ba 'yer baar e, tiche ñbe k̃oo yi a Jairusi yir wa 'yer w̃o, “A fo bie kpi naa. B̃aa 'ỹoo fo d̃ooño a wiwile go?”

XXXVI Yesu ba chele a le ban 'yere e, ti na w̃o 'yer ku a daba, “Taa joro d̃ab̃ae e. S̃oo ma de.”

XXXVII Yesu ba s̃oo ka ñre jaa tu w̃o e, ka Pita ni Jemesi ni a w̃o yebile Joon tee ba le e.

XXXVIII Ban wa ta a Jairusi yir, Yesu nye naa a ñbe na k̃oño ñmiere chel̃si.

XXXIX Ka w̃o kpe ti s̃oor ba, “B̃aa le yi k̃oño ñmiere ni a chel̃si a le? A bie ba kpi e. W̃o gur naa.”

XL A ba laara toro ni w̃o. W̃o dii naa a ñbe ba jaa bar ka ba yi ti w̃o tara a bie s̃aa ni a ma ni a w̃o poturbo bala won 'mataa chiin, a ba kpe a jie 'lo a bik̃uu na be.

XLI Ka w̃o ti nyoo a poobile ñuu ti 'yer, “Talita kum!” A par le a Yesu ñbe k̃ok̃or po, “Poobile, ir!”

XLII Ka w̃o vaa ir chiine. Yuomo pie ni ayi bie le. Ka a yele 'maa ba ñee.

XLIII Yesu kpaal ba naa j̃uu ka ba taa ṽe ka a ñre jaa w̃o naa e. Ti 'yer ika ba ku a poobile b̃odiir ka w̃o di.

VI

I Yesu yi naa a be ka a w̃o poturbo tu w̃o ka a ba 'mataa kul a Najareti na i a w̃o t̃ee.

II Ka a P̃enfo B̃ibir wa ta, ka w̃o kpe be a ba l̃oofo jie ti piel wile, ka a niyoo bala na w̃o ñeer 'maa. Ka ba s̃oro, “Nyine le a daba nyā nye a b̃oofo nyā? Ỹe buor le a nyā won tara na w̃o gba t̃oño ni a ñe'maa t̃om̃o?”

III A ba i a m̃im̃iere le e? A ba i a M̃eer bie le e, a w̃o yebil i Jemesi ni Josesi ni Judas ni Simon e? Ka a w̃o yepoo mi be ka a si s̃e e?”

IV Ka a Yesu 'yer ku ba, “Nāañmin 'ye'yere nyere na 'ỹoofo jie jaa, tiche a w̃o m̃ae t̃ee ni a w̃o yir d̃eme ni a w̃o ñbe s̃e le waa nyere 'ỹoofo e.”

V Waa t̃oo t̃o ñe'maa t̃om̃o yoo a be e, ti w̃o dool a w̃o ñuu baalsi b̃al̃aa a ba sa.

VI Yesu ñee 'maa w̃o naa boj̃uu baa s̃oo de w̃o e. W̃o yon guor a t̃en na w̃o wile.

VII W̃o buol naa a w̃o poturbo Pie ni Ayi bala won d̃oo ir, ka ba wa a w̃o s̃e ka w̃o t̃o ba ayir yir, na w̃o ku ba kp̃eo ka ba t̃oo si d̃ebe.

VIII W̃o 'yer ku ba, “Yi ta de bon jaa e, yi tara dadiirsti tee. Yi ta tara b̃odiir e, bu w̃oor e, bu ỹoo libie a yi sur g̃ama po e.

IX Yi āsoo jaa w̃o su nafobo ni fuu b̃'yen tee.

X Yir jaa po yin wa kpe, yi be a be ti ta a s̃oo 'lo yin wa yi a t̃ee 'lo po.

XI T̃ee jaa po yin wa kpe ka baa de yi e, bu s̃oo a 'yer e, yin wa yire yi kpoor a yi gb̃ee tā-uul ka a di a ba d̃eer d̃aas̃e.”

XII Ba yin chen ti m̃oolo 'yere a Nāañmin 'yer ika a ñbe ba lieb ba tier.

XIII Ba diin a sɪdɛbɛ ka a yi, tɪ 'lɪ baalsɪ k̄aa ka ba sa.

XIV A n̄aa Herɔd mɪ wō naa a anyã, bojūu nɪrɛ jaa wō naa a Yesu yuor. Ka a bamɪne 'yerɛ, “A Joon 'lo na ɪ a kōsuoro, 'lo lɛ tōɔ yi a yaa pɔ, ala lɛ so ka wō tōnō a nɛ'maa tōmō a lɛ.”

XV Ka a banyã mɪ 'yerɛ, “Elaija lɛ.” Ka a bamɪne mɪ chɛnɛ 'yerɛ, “Wɔ ɪ naa a Nāanmɪn 'ye'yerɛ āsɔɔ nɪt̄aa a bala na dōɔ be be a kōro jaa.”

XVI Tɪchɛ a Herɔd na wa wō, wɔ 'yer naa, “A Joon 'lo ɪn v̄ɛ ka ba ηmaa a wɔ ju lɛ, yi.”

XVII A Herɔd m̄aɛ lɛ dōɔ v̄ɛ ka ba nyɔɔ a Joon waan, wa lū 'yōɔ a pɔɔfɔ die pɔ. Wɔ ɪ naa a nɪt̄ō, a wɔ yɛbile Filip pɔɔ Herɔdɪyas won de jūu.

XVIII Joon 'yer kɔ a Herɔd, “A ba tara sɔr ɪka fɔ de a fɔ yɛbil vɔr pɔɔ kul ɛ.”

XIX Ka a Herɔdɪyas tara nɪ a Joon jɛɛr bɔɔrɔ ɪka wɔ kɔ wɔ, tɪchɛ waa tōɔ ɛ.

XX A Herɔd bōɔ naa a Joon na ɪ nɪsō nɪ chɛchɛ, na wɔ joro a Joon d̄ab̄aɛ, na wɔ gu wɔ tara. A Herɔd wa wō a Joon 'yer a ma sɔb won nɪbɪr, tɪchɛ wɔ ma bɔɔrɔ naa ɪka wɔ chɛlɛ a wɔ 'yer.

XXI Tɪchɛ sɔr wa yuon kɔ a Herɔdɪyas a sōɔ 'lo a n̄aa na wa maala a wɔ dɔɔfɔ bɪbɪr yɛlɛ. A wɔ dɔɔfɔ bɪbɪr nyãna daar, wɔ bɔɔl naa a nɪbɛrɛ bala na turo a wɔ puor, nɪ a sojasɪ nɪbɛrɛ, nɪ a nɪbɛrɛ na be a Galilee pɔ.

XXII A Herɔdɪyas bɪpɔɔ wa kɛ naa, na wɔ sɛ a b̄anɛ ka a pɛl a n̄aa Herɔd nɪ a wɔ nɪbɛrɛ bala ba jaa pɔɔ. Ka wɔ 'yer kɔ a pɔɔbɪlɛ, “Sɔɔr ma bon jaa fɔn bɔɔrɔ, ɪn kɔ fɔ naa.”

XXIII Be lɛ wɔ pōl kɔ a pɔɔbɪlɛ, “Bon jaa fɔn sɔɔr ala ɪ a n n̄aalōɔ ηmaa gba lɛ, n na kɔ fɔ naa.”

XXIV Ka wɔ yi chɛn tɪ sɔɔr a wɔ ma, “Bo lɛ ɪn sɔɔr?” Ka a wɔ ma 'yer wɔ, “Tɪ sɔɔr a Joon Kōsuor ju.”

XXV Ka a pɔɔbɪlɛ yi pɔɔ fɔɔ lɛ kɛ a n̄aa s̄ɛ tɪ 'yer, “N bɔɔrɔ naa ɪka fɔ 'yōɔ a Joon Kōsuor ju a la'yɛlma pɔ kɔ ma a pōp̄aanyã.”

XXVI A n̄aa pɔɔ sōɔ naa, tɪchɛ a nɪbɛ bala won bɔɔl na won pōl kɔ a pɔɔbɪlɛ jūu, waa bɔɔrɔ ɪka wɔ tɔr ɛ.

XXVII Ka wɔ tō a nɪkoro āsɔɔ a d̄ɛd̄ɛɛ daa ɪka wɔ chɛn tɪ ηmaa a Joon ju waan. A daba chɛn tɪ ηmaa a Joon ju a pɔɔfɔ die pɔ

XXVIII 'yōɔ a la'yɛlma pɔ waan, wa kɔ a pɔɔbɪlɛ ka wɔ de kɔ a wɔ ma.

XXIX A Joon poturbo na wō a lɛ, ba chɛn tɪ 'mɔɔ wɔ na ba ūu.

XXX A Yesu nɪt̄onsɪ lɛb wa lōɔ taa a wɔ s̄ɛ, na ba wa man a lɛ jaa ban tō tɪ wiil a nɪbɛ, na ba kɔ a Yesu.

XXXI A nɪbɛ yɔɔ na waara tɪ chiine jūu, jaa gba ba be be a ban di ɛ. Be lɛ ka Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ wa a sɪn tɛɛ chɛn a jie 'lo a nɪbɛ na ba be ɛ, a yɪ tɪ j̄anɛ p̄ɛn.”

XXXII Ba kɛ naa a gboro bala tɛɛ chɛn a jie 'lōnō.

XXXIII Tɪchɛ a nɪbɛ na wa nyɛ ban chiine ba bōɔ ba naa. A ba yi a t̄ɛn a jaa de nie jon gbɛɛ tɪ ara a be.

XXXIV A Yesu na wa tɪ ta, na wɔ nyɛ a nɪyɔɔ a ba ɪrɛ nɪbaal a wɔ s̄ɛ, ban kaara fɪka piir na ba tara chɛnɛ jūu, wɔ piel wɪlɛ ba yɛlyɔɔ.

XXXV Mōtōɔ na wa mɔrɔ a wɔ poturbo wa naa wa 'yer kɔ a Yesu, “A ka ɪ naa mɔgōɔ, tɪ a mōtōɔ mɪ mɔrɔ;

XXXVI wɛl a nɪbɛ bar a ba chɛn a por nɪ a t̄ɛn na gbɔr tɪ bɔ bōdɪir da di.”

XXXVII Ka be lɛ a Yesu 'yer sɔɔ ba, “Yɪn m̄aɛ yɪ kɔ ba bōkōɔ a ba di.” Ka a poturbo 'yer ɪka, “Nyɪnɛ lɛ sɪn nyɛ a libɪɛ anyãna? Nɪbō'yɛn ηmɛrsɪ anɪin s̄ayar gba! N̄mɪnɛ lɛ sɪn ɪ kɔ ba jaa bōdɪir?”

XXXVIII A be lɛ a Yesu sɔɔr ba, “Paanōɔsɪ an̄mɪnɛ lɛ yɪ tara? Yɪ chɛn tɪ kaa.” Be lɛ ba chɛn tɪ kaa tɪ wa 'yer kɔ wɔ, “Paanōɔsɪ anūu, nɪ j̄amɛ ayɪ.”

XXXIX A Yesu 'yer kɔ a poturbo a ba ɪ a nɪbɛ ba jaa a ba j̄ɛ gbulsɪ a mɔ'yolo ju.

XL Be lɛ a nɪbɛ j̄anɛ j̄anɛ, a gbulsɪ gbulsɪ. Bamɪnɛ j̄anɛ naa kōɔr kōɔr, ka bamɪnɛ mɪ j̄anɛ lɪjaayi nɪ piir.

XLI A Yesu de naa a paanōɔsɪ anūu nɪ a j̄amɛ ayɪ ala na wɔ kaa saaju tɪ dɔl puor Nāanmɪn yāan. Wɔ de naa a paanōɔsɪ ηma ηma tɪ de kɔ a wɔ poturbo tɪ 'yer, “Yɪ de pō a nɪbɛ.” Tɪ lɛ de a j̄amɛ ayɪ ala mɪ ηma pō a nɪbɛ.

XLII A nɪbɛ ba jaa din, na ba tɪ,

XLIII tiche ka a poturbo wob a bõnmaara 'yõo per pie ni ayi.

XLIV A nibe bala na dõo di a bõdiir ala, dõor tee i naa tur anũu.

XLV Ajienaa, ka a Yesu 'yõo a wõ poturbo a ba kpe a gboro na ba de nie chiine a Betisaida ti wõ na wel a nibe bar.

XLVI Wõn wa bar ba wa baar, wõ do naa a tõo ju ika wõ ti puor.

XLVII A wer na wa sõorõ, a gboro be naa a man sãlsõõ, tiche ka wõ be a weyõo, 'lo tee.

XLVIII Wõ nye naa a wõ poturbo ka ba mõnõ a gboro faara bojũu a sesebe furo na tuoro ba. A wer na wa gboro a charfo, wõ yin chiine a kõo ju waara a ba sã, ta bõorõ ika wõ po ba.

XLIX Ban wa nye wõn chiine a kõo ju a le, ba tier ika kpĩin le, na ba nme chelsi,

L bojũu ba jaa nye wõ naa ka dãbãe kpe ba. Ajienaa, ka a Yesu tãn, "Yi nyõõ nyãa! Maa le! Yi taa joro dãbãe e."

LI Ti pãa kpe a gboro põ ka a sesebe nmaa võor. Ka a neer 'maa ba yõo jaa.

LII Baa dõo bõo a paanõõsi ala par e, bojũu a ba ju ba wõnõ nyaar e.

LIII Ban wa gõo a man do lũ a gboro a Genesareti gõon,

LIV ti tõo yi a gboro põ, nibe nye naa a Yesu bõo.

LV A nibe jon yõ a wer 'lo wõ jaa na ba tuo a ba baalsi ni sõn chiin jie jaa ban wõ ika wõ be naa.

LVI Jie jaa wõn chen, tẽkpẽe põ bu, tẽbile põ bu, ka a tẽe kõkoor lãee, ba ma gaal naa a ba baalsi a chãa põ. Ba ma sõorõ naa a Yesu ika wõ sõõ ka ba sur a wõ fuu nee gba, bala jaa na sur, ma sa naa.

VII

I A Faraseemine ni a Mosesi Nee wiwiilbe bamine yi naa a Jerusalem wa lõõ a Yesu sã,

II na ba nye a wõ poturbo ka ba dire ni nũdebe. Ka a le wiil ika baa pee a ba nuur a, "Puorfõ pefõ 'lo e."

III A Faraseemine ni a Juu nibe ba maa di ka bala ba pee a ba puorfõ pefõ 'lo e, na ba turo a le a ba nibe na bin.

IV Bala wa yi daa wa, ba maa di ka bala ba pee a pefõ 'lo e. Ban turo a ba bin yõõ ala jũu, ba ma peen a n̄mama, dõor ni a kulaar.

V Ala le so ka a Faraseemine ni a Mosesi Nee wiwiilbe sõor a Yesu, "Bo le so ka a fõ poturbo ba turo a le a si nibe na bin e, na baa pee a ba nuur e ti dire ni nũdebe!"

VI Ka a Yesu 'yer, "Sire jaa le a Isaiya dõo 'yer a yin neer ayi dẽme 'yer na wõ seb. Nãanm̄n 'yer naa, 'A yin nibe banyãna 'yõõnõ ma naa ni a yi nee, tiche ka a yi potter jãa a n sã.

VII Põrõ le yi puoro ma, bojũu yi wile naa nisaal nebinsi ti tier ika maa nee le.' (Isaiya 29:13)

VIII Yi bar naa a Nãanm̄n Nee ti turo a le a yi nibe na bin.

IX "A ba i ka yi de yẽ bar a Nãanm̄n Nee tufõ ti turo a le a yin mãe na bin e.

X Mosesi 'yer naa a Nãanm̄n gãn põ, "Yõõnõ a fõ sãa ni a fõ ma.' (A Yifõ Gãn 20:12) Na wõ mi le 'yer, 'Isõõ jaa wa põ 'yõõ a wõ sãa bu a wõ ma, ba kõ wõ.' (A Yifõ Gãn 21:17)

XI Tiche ka yin 'yer ika a see na, nire wa 'yer kõ a wõ sãa bu a wõ ma, 'Bon jaa in naa kõ fõ, n den kõ Nãanm̄n.'

XII Yi maa le vẽ ka wõ maal bon jaa kõ a wõ sãa bu a wõ ma e.

XIII Yin ire a nitõ jũu, ka yi kaara a Nãanm̄n Nee põrõ ti turo a le yin mãe na bin. Yelyõõ mi ben be yin ire ni nyetaa a nitõ."

XIV A Yesu le bõõ bõõl a niyõõ ka ba lieb wa a wõ sã. Ka wõ 'yer, "Yi ãsõõ jaa wõ chel wõ in 'yere ti na yi bõõ a par.

XV Bon jaa ba be ka a yõõ ka nire na de di ka a bõnyine vẽ ka wõ dæe e, tiche bon 'lo na yi a nire potter põ le na vẽ ka wõ dæe." 1

XVII Sõõ 'lo wõn wa bar a niyõõ bala ti kpe a yir, a wõ poturbo sõor wõ naa a sõkpa par.

XVIII Ka a Yesu sõor ba, "Yi mi i naa a nibe bala na ba bõõ a par bu? Yaa bõõ ika bon jaa ba be be ka nire na de di na wõ dæe e,

1 VII:XV 7:15 A gãma amine põ, baa 'yõõ a põfõ pie ni ayõõb e ika, 16 Nire jaa na tara toor, wõ chelẽ.

XIX bojūu wō maa kpɛ a wō tɪɛr pɔ ɛ, tɪchɛ pɔɔm lɛ wō ma suu na wō tɪ yi." Yesu 'yer a nɪtɔ̄ na wō wiil ɪka a bōdiir a jaa sɛɛn difu.

XX Na wō mɪ lɛ 'yer ɪka, "Bon nyā na yi a nɪrɛ pɔtɪɛr pɔ lɛ ma tōɔ vɛ ka wō dɛɛ.

XXI Ala na ma yi a nɪrɛ pɔtɪɛr pɔ lɛ, tɪɛr dɛbɛ, nɪ a sɛ̄sɛ̄yele, nɪ a nānyuur, nɪ nɪrɛ kɔfɔ, nɪ sɛ̄fɔ,

XXII nɪ a nyuur, nɪ a putuo, nɪ jire, nɪ kakaba, nɪ bɔbier, nɪ yosɔ̄ɔ, nɪ pɔlyele nɪ a jɔlyele.

XXIII A yeldɛbɛ anyāna a jaa lɛ ma yi a nɪrɛ pɔtɪɛr pɔ, vɛ ka wō dɛɛ."

XXIV Be lɛ ka a Yesu yi a be na wō chen a Tire wɛr pɔ. Wō tɪ kpɛ naa a yir āsɔɔ pɔ, tɪ waa bɔɔrɔ ɪka nɪrɛ jaa wō bōɔ ka wō ben be ɛ. Tɪchɛ wō kō tōɔ sɔɔl ɛ.

XXV Ala a pɔɔ na tara wō bipɔɔ ka a sɪdɛɛr tara, ajienaa wɔn wō wō a Yesu 'yer, wō wan wa lo gbur dumo a wō niem.

XXVI A pɔɔ ba dōɔ ɪ a Juu nɪrɛ ɛ, na wō dōɔ yi be a Siriya Fonisiya paal pɔ. Wō sɔɔr naa a Yesu ɪka, wō dii a sɪdɛɛr bar a wō bipɔɔ pɔ.

XXVII Ka a Yesu 'yer, "Bar ka a bibiir di a lɛ ban bɔɔrɔ, taa de a bibiir bōdiir kɔ baar ɛ."

XXVIII Ka a pɔɔ mɪ 'yer, "Sɪrɛ lɛ, n Soro, tɪchɛ a baar mɪ ma dire naa a bō pɔr pɔr ala a bibiir na ma dire, tɪchɛ ka a loro a tɛɛ."

XXIX Ka a Yesu 'yer kɔ wō, "A nɪtɔ̄ fɔn 'yer jūu, kulo. A sɪdɛɛr bar naa a fɔ bipɔɔ."

XXX Wō kul tɪ nyɛ a bie na gā a gado ju, tɪ a sɪdɛɛr yi.

XXXI Yesu lɛ yi naa a Tire wɛr pɔ, na wō tu a Sidon suu a Galilee man pɔ, na wō tɪ chen a Dekapolisɪ paal pɔ.

XXXII Be lɛ ka nɪbɛ bamɪnɛ waan daba na ɪ wōo, na waa tōɔnɔ̄ 'yerɛ sō ɛ. Ba sɔɔr a Yesu ka wō sɪr a daba nɪ a wō nūu na wō sāa wō.

XXXIII Ka Yesu tara a daba yin chɛchɛɛ, na wō de a wō nubie su a daba tobɔɔr pɔ, be lɛ wō chɪr nataar tɪ sɪr a daba jālɪɪr.

XXXIV Na wō dɔl kaa a saaju tɪ vɔɔr na wō 'yer kɔ a daba, "Efata!", a par lɛ a Yesu nɪbɛ kɔkɔr pɔ, yuo.

XXXV Ajienaa ka a daba tobo yuo ka a jālɪɪr lɛɛb ka wō piel 'yerɛ jaa chɛchɛ.

XXXVI Yesu kpaal ban jūu ɪka ba taa ɪrɛ wa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ jaa ɛ. Tɪchɛ a lɛ won kpāa ba lɛ lɛ ba mɪ 'yerɛ yɔɔrɔ nɪ a jie wō jaa.

XXXVII A nɪbɛ nɛɛ 'maan yɔɔ jaa ka ba 'yerɛ, "Wō ɪn ye le jaa sō. Wō gba ma vɛ naa ka wōo wōnɔ̄, tɪ jālɪɪr lɛɛb 'yerɛ chɛchɛ."

VIII

I A sōɔ 'lɔnɔ̄ pɔ, nɪyɔɔ lɛ lɔɔn taa go a Yesu sɛ̄, tɪ baa tara bon na di ɛ. Yesu bɔɔl a wō poturbo ka ba wa a wō sɛ̄ ka wō 'yer,

II "A nɪbɛ banyā ɪrɛ naa nɪbaal, bojūu ber ata nɪ nyā ban be a n sɛ̄, baa lɛ tara bon na di ɛ.

III Maa mɪ bar ba ka ba kulo nɪ a kō, ban tɪ lon sɔr pɔ, bojūu bamɪnɛ yin tɛɛr."

IV Ka a wō poturbo 'yer, "Tɪchɛ nyɪnɛ lɛ a kanaa a mɔgōɔ pɔ nɪrɛ na nyɛ bōdiir kɔ ba?"

V Ka a Yesu sɔɔr ba, "Paanōɔsɪ aɲmɪnɛ lɛ yi tara?" Ka ba 'yer, "Paanōɔsɪ ayopōi."

VI Wō 'yer naa a nɪbɛ, ka ba jānɛ tɛɛ, tɪ na wō de a paanōɔsɪ ayopōi ala puor Nāaɲmɪn yāan, tɪ ɲma ɲma de kɔ a wō poturbo ka ba de pō a nɪbɛ.

VII Ba tara naa a jābil amɪnɛ, ka wō de a ala mɪ puor Nāaɲmɪn yāan, tɪ 'yer ɪka a poturbo ba de pō a nɪbɛ.

VIII Ba di naa tɪ tɪ chɛ. Ka a wō poturbo wob a bōɲmaara ala ban di faa 'yōɔ pɛr ayopōi.

IX Ba ɪ naa tur anaar. Ka wō bar ba a sɔr.

X Ajienaa, 'lɔ nɪ a wō poturbo 'mantaa kpɛ a gboro pɔ, na ba chen a Dalmanuta paal pɔ.

XI Be lɛ a Faraseemɪnɛ wa sɔrɔ wō yelsɔɔrsɪ, bɔɔrɔ ɪka ba bɛɛr wō kaa, na ba 'yer ɪka wō wiil ba jānɛ kōɔ ka ba bōɔ ɪka wō yin a Nāaɲmɪn sɛ̄.

XII Ka wō vɔɔr lɛ fāa tɪ 'yer, "Bo lɛ so ka a yɪn pōpānyā nɪbɛ bɔɔrɔ jānɛ ɪka yi nyɛ? Yelmāɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yi, yi kō nyɛ jānɛ jaa ɛ."

XIII Wō bar ba naa tɪ kpɛ a gboro gōɔnɔ̄ a man gōɔn.

XIV A wɔ poturbo ñin naa ba tara paanõɔ ε, ti tara bõ'yen tɛɛ a gboro pɔ.

XV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yi bõɔn a Faraseemine paanõɔ dābɪl nɪ a Herod paanõɔ dābɪl mɪ.”

XVI Ka a wɔ poturbo guor taa 'yere, “Sɪn ba tara a paanõɔ le so.”

XVII Yesu na bõɔn a le ban 'yere, wɔ sɔɔr ba naa, “Bāa 'yõɔ le yi 'yere ɪka yaa tara paanõɔ ε? Yaa bõɔ a par sere ε? A yi nyāa kpɛme na mɪ?”

XVIII Yi tara na nibie ti ba nyere ε, na yi tara tobo ti ba wõnõ ε. Yi ñin bu?

XIX A paanõɔsɪ anũu ɪn dõɔ de ηma kɔ a dɔɔr tur anũu, per anmine le yi wob a bõηmaar na che 'yõɔ?” Ka ba 'yer, “Per pie nɪ ayi.”

XX Ka a Yesu le bõɔ 'yer, “ɪn le de a paanõɔsɪ ayopõi na n ηma kɔ a nibie tur anaar, per anmine le yi le wob 'yõɔ?” Ka ba 'yer, “Per ayopõi.”

XXI Ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yaa bõɔ a par sere ε?”

XXII Ba wa ta na a Betisaida tɛɛ pɔ, ka a nibie bamine tara jõɔ waan a Yesu sɛ wa sɔɔr wɔ, ka wɔ sɪr a jõɔ ka wɔ nyere.

XXIII Yesu nyɔɔ naa a jõɔ nũu ti tɔɔ wɔ yin a tɛɛ cheche. Wɔ ti chir nataar 'yõɔ a daba nibie pɔ ti dɔɔl wɔ a nũu ti sɔɔr wɔ, “Fɔ nyen bon bu?”

XXIV Ka a daba dɔɔ kaa ti 'yer, “N nyen nibie na kaara tɪr kaar na ba vire yɔɔrɔ.”

XXV Ka a Yesu le de a wɔ nuur pɔɔ a daba nibie, ka a wɔ nibie yuo, ka wɔ nyere pāa nye bomo a jaa cheche.

XXVI Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “Kulo, ta le kpe a tɛɛ pɔ ε.”

XXVII Yesu nɪ a wɔ poturbo chen naa a tɛn ala naa gbɔr Sisariya Filipai. A sɔr pɔ ban be chiine, a Yesu sɔɔr ba naa, “An le a nibie 'yere ɪka n ɪ naa?”

XXVIII Ka ba 'yer, “Bamime 'yer naa ɪka fõɔ le a Jɔɔn 'lo na dõɔ suoro a nibie a Nāanmɪn kõɔ. Ka bamime mɪ 'yer ɪka Elaija. Ka a bamime mɪ chene 'yere ɪka fɔ ɪ naa Nāanmɪn 'ye'yere āsɔɔ na dõɔ be be.”

XXIX Ka a Yesu sɔɔr ba, “Tiche an le yi mɪ 'yer ɪka n ɪ naa?” Ka a Pita 'yer, “Fõɔ

le a Nɪ-iraa, a Nāanmɪn na tõ ɪka fɔ faa a wɔ nibie.”

XXX Ka a Yesu kpāa ba, “Yi taa ɪre wa 'yere a n 'yer kɔrɔ nɪre jaa ε.”

XXXI Yesu piel wile ba na wɔ 'yere ɪka a Nɪsaal Bie na din dɔɔye yele yɔɔ pɔ, ka a Juu nibere, nɪ a ba bɔɔrlo nibere nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe tɔr wɔ bar, na ba kɔ wɔ. Tiche a ber ata daar won ir naa a kũu pɔ ɪ vor.

XXXII Wɔ 'yer naa anyā chāa pɔ, ka a Pita tara wɔ yin chēchēɛ ti piel mii 'yõɔ wɔ.

XXXIII Tiche ka a Yesu lieb kaa a wɔ poturbo ti mɪ mii 'yõɔ a Pita 'yere, “Tɔɔ chen be, Satan! A fɔ tɪer ɪn nɪre tɪer, waa ɪ Nāanmɪn tɪer ε.”

XXXIV Be le wɔ bɔɔl a nyɔɔ nɪ a poturbo ka ba wa a wɔ sɛ, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Nɪre 'lo jaa na bɔɔrɔ ɪka wɔ turo ma, a nɪnyɪne na 'laara a wɔ māɛ ti de a daa na ɪ dɔɔye nɪ kũu, ti turo ma.

XXXV Nɪre 'lo jaa na bɔɔrɔ a wɔ nyevɔr, a wɔ nyevɔr na bɔr na, ti nɪre 'lo na sɔɔ a wɔ nyevɔr bɔrfɔ a maa nɪ a 'yer nõɔ nyā jũu, na faa wɔ naa.

XXXVI Ala ɪ nɪre tara naa a wer nyā bonsɪ a jaa ti a wɔ sɪɛ wɛ, bo tɔnõ le be be?

XXXVII Bu bo le nɪre na de tɛɛn a wɔ sɪɛ?

XXXVIII Ala ɪ nɪre mɪ nye naa a maa nɪ a n 'yerbie ka a ɪ vā yele a nibie banyā na tɔr Nāanmɪn bar, nɪ a putudēme sɛ, a Nɪsaal Bie mɪ na kaa naa a nɪnyɪne 'lo ka wɔ ɪ vɪ sɔɔ a sõɔ 'lo won wa lieb wa nɪ a wɔ Sāa tɪr 'matāan a malaka chechesɪ.”

IX

I Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāɛ le n 'yere kɔrɔ yi, bamine ara naa a kana na ba kõ kpi ε, tiche na ba nye a Nāanmɪn nāalõɔ na na wa nɪ kpɛɔ.”

II A ber ayɔɔb puor, Yesu tara naa Pita nɪ Jemesɪ nɪ Jɔɔn tɛɛ na wɔ de ba nie ka ba 'mataa do tõwõo kõɔ ju. Be le wɔ ti chil a ba niem.

III A wɔ fuu pel nyɪle gar bõpɪla jaa nɪre na maal a ka a wer pɔ.

IV Ka a Elaija nɪ a Mosesɪ, wa daa yi a ba sɛ. Ka bala nɪ a Yesu 'mataa 'yere.

V Ka a Pita 'yer kɔ a Yesu, “Wiwile, a sɛɛ naa sɪn be a ka. Sɔɔ, ka sɪ maal sɛɛr ata: fõɔ āsɔɔ, Mosesɪ āsɔɔ, Elaija mɪ āsɔɔ.”

VI Pita ba bõo ñmune wo na 'yer ε, bojũu dābāe kpe ba naa.

VII Ka a julõjuur wa pɔɔ ba, ti kɔkɔr 'yer a be a julõjuur pɔ, "N binõnāa le a nyāna. Yɪ chele a wo 'yer."

VIII Ajienaa ban ɪka ba kaa, baa le nye nɪre jaa ε, ti nye a Yesu tɛε.

IX Ban wa yi a tɔɔ ju suro, ka a Yesu kpāa ba ɪka ba taa wa 'yere a le ban nye koro nɪre jaa ε, wa ti tān a le a Nɪsaal Bie na ir yi a wo kũu pɔ.

X Baa 'yer kɔ nɪre jaa ε, ti 'yere na ba soro taa a kũu pɔ irfɔ par.

XI Ka ba sɔɔr wɔ, "Bo le so ka a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe 'yer ɪka Elaija le na de nie wa?"

XII Ka a Yesu 'yer, "Sɪre jaa le a Elaija de nie wa chɔɔr a ye le jaa. Ti ba mɪ seb ɪka a Nɪsaal Bie na din dɔɔye yɔɔ ka ba tor wo bar.

XIII Tɪche n 'yere na koro yi ɪka a Elaija wa naa ka ba ɪ a le jaa ban bɔɔrɔ kɔ wo nɪtāa a le ban seb a Nāanmɪn gān pɔ."

XIV Ban wa ta a poturbo ñmaa bala sɛ, ba nyen nɪyɔɔ na ara jilõ ba ka a bala nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe chɪre taa.

XV Ka nɪbe na wa nye a Yesu na waara, ka ba nɛɛ 'maa ka ba jo tuor puor wɔ.

XVI Ka a Yesu sɔɔr a wo poturbo, "Bo le yi chɪre taa a le?"

XVII Ka nɪre āsɔɔ 'yer a be a nɪyɔɔ pɔ, "Wiwile, n bidaba le sɪdɛer nɪyɔɔ ka wo maa tɔɔ 'yer ε, ka n waan a fɔ sɛ.

XVIII 'Lo wa ir wɔ, wɔ ma daa won lob tɛɛ ka wo furo a natafuul ti ɔɔrɔ a nyime ti tāa. Ka n wa sɔɔr a fɔ poturbo ɪka ba dii a sɪdɛer nyāna bar, ka baa tɔɔ ε."

XIX Ka a Yesu 'yer, "Aa, a yɪn nɪbe banyā na ba tara sɔɔfɔ ε, n be a yi sɛ kor ta ñmune? N tara kānyir ñmune kɔ yi? Waan a bie wa kɔ ma."

XX Ka ba waan a bie. A sɪre na wa nye a Yesu, wɔ ir tāa a bie ka wo lo tɛɛ, nɪre ti bile ti furo a natafuul.

XXI Be le a Yesu sɔɔr a bie sāa, "Sɔɔ buor le a piel wo a nɪtɔ?" Ka a sāa 'yer, "A bibile daar jaa le a piel wɔ.

XXII Wɔ ma daa won lob bũu pɔ bu kɔɔ pɔ bɔɔrɔ ɪka wo kpi. Ala ɪ fon tɔɔ ɪ ye le kɔɔ, kaa a sɪ nɪbaal ti na fɔ sɔɔ sɪ."

XXIII Ka a Yesu mɪ 'yer, "Bo le so ka a fɔ 'yer ɪka ala ɪ ɪn tɔɔ naa? Ye le jaa ɪn kɔmɔkɔmɔ kɔ a bala na sɔɔ de ma."

XXIV Ajienaa le a bie sāa chɪr, "N sɔɔn de fɔ! Sɔɔ ma, a n sɔɔfɔ ba berma ε!"

XXV Yesu na wa nye a nɪyɔɔ na joro lɔɔnɔ taa a jie, wo tān a sɪdɛer, "Fɔɔ sɪdɛer na ma vɛ ka nɪbe ɪ wɔn, wa yi a bie pɔ na fɔ taa le ɪre wa kpiere a wo pɔ go ε!"

XXVI Ka a sɪre ñme chelma ti dɔɔnɔ a bie yɔɔ ti yi, ka a bie gā kaara fɪka kũu. Ka a nɪbe 'yer, "Wɔ kpi naa!"

XXVII Tɪche ka a Yesu nɪyɔɔ a wo nũu tɔɔ, ka wo ir ara.

XXVIII Yesu na wa kpe a yir 'lo nɪ a wo poturbo tɛε, ka ba sɔɔr wɔ, "Bāa le so ka sɪn ba tɔɔ a sɪdɛer nyā dii bar ε?"

XXIX Ka a Yesu 'yer, "Nāanmɪn sɔɔrfɔ tɛε le na vɛ a fɔ dii a sɪre nyā ka wo yi."

XXX Ba yin a jie 'lo ti tu a Galilee tal. Yesu ba bɔɔrɔ ɪka nɪre jaa wo bõo a jie ban be ε,

XXXI bojũu wo wile naa a wo poturbo, "Ban de naa a Nɪsaal Bie kɔ a nɪbe, ka ba kɔ wo. Ka a ber ata daar won ir naa, na wo tara nyevor."

XXXII Tɪche baa bõo a par a le won 'yere ε, ti joro dābāe ɪka ba sɔɔr wɔ.

XXXIII Yesu nɪ a wo poturbo wa ta na a Kapenahum. Ban wa kpe a yir, a Yesu sɔɔr ba naa, "Bāa 'yɔɔ le yi chɪre taa a sɔr pɔ a le?"

XXXIV Ka ba ɪ jaa gbulo, bojũu a sɔr pɔ ba chɪre na taa ɪka an le ɪ a kpɛε.

XXXV Yesu na wa jāne wo bɔɔl naa a wo poturbo Pie nɪ Ayi na wo 'yer kɔ ba, "A yi āsɔɔ wa bɔɔrɔ ɪka wo de nie, a nɪnyɪne 'lo wo ɪ a yi jaa bile, na wo ɪ a yi jaa tɔtɔnɔ."

XXXVI Yesu vɛ naa ka bibile kɔɔ ir ara a ba jaa sālsɔɔ. Wɔ 'mɔɔn a bie ti 'yer kɔ ba,

XXXVII "Nɪre 'lo jaa na de a bibiir banyāna taaba a n jũu, maa le wo de. Nɪre 'lo jaa mɪ na de ma, a ba ɪ maa le wo de ε, tɪche a nɪre 'lo na tɔ ma le wo de."

XXXVIII Ka a Jɔɔn 'yer kɔ wɔ, "Wiwile, sɪ nye naa nɪre āsɔɔ mɪ na de a fɔ yuor na wo dire nɪ a sɪdɛbe ka a yire. Ka sɪ 'yer ɪka wo bar bojũu waa ɪ a sɪ āsɔɔ ε."

XXXIX Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yi ta dii wo bar ε. Nire 'lo jaa na de a n yuor tōnō ni ne'maa tōmō kō 'yer ma 'yerdeer go ε.

XL Nire jaa na ba jeer ni si ε, pōo si naa.

XLI Yelmāe le n 'yere korō yi, nire 'lo jaa na ku yi kō'maar ni ηmele, yin ι a maa sofō jūu, a ninyine kō wa faa a wō sāyar ε.

XLII "Ala ι āsōo jaa mi vē naa a bōbil banyāna āsōo na sōo ma ι yelbier, a ninyine 'lōnō, bala 'mōo nier lū yōol a wō nyīe pō daa 'yōo a man pō, ala sa.

XLIII Ala ι a fō nūu vē naa ka fō ι yelbier, ηmaa bar. Fōn ti kpe nyevor pō ni nūηmaa sa naa fōn tara a nuur a jaa ayi ti ti kpe a wōm jie a be a būu na ba kpīine ε. 2

XLV Ala ι a fō gber mi vē naa ka fō ι yelbier, ηmaa bar fōn ti kpe nyevor pō ni gberηmaa sa naa fōn tara a gbεε a jaa ayi ti ti kpe a wōm jie. 3

XLVII Ala ι a fō nibir mi vē naa ka fō ι yelbier, 'loo bar. Fōn ti kpe Nāanmīn nāalōo pō ni nibifε sa naa fōn tara a nibie ayi ti ti kpe a wōm jie.

XLVIII Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mi ba kpīine ε.' (Isaiya 66:24)

XLIX Dōoye difu na lheb nire jaa nitāa le nyaar na ma wō bōdiir ka a nōmō.

L "Nyaar ι naa, tiche a nōo wa baar, ban le bōol won nyaar o? Yi ι nyaar, na yi tara nyā'maar ku taa."

X

I Yesu pāa yin a jie 'lo na wa chen a Judiya paal, na wō ti gōo a Jordan man. Niyōo le wa naa a wō sē go, ka wō wile ba nitāa a le won ma wile ba.

II A Faraseemine bamine wa naa ika ba wa beer wō kaa, na ba suor wō, "Sōr ben be ka daba na tōr a wō pōo bar bi?"

III Ka a Yesu mi suor ba, "Nmine le a Mosesi dōo 'yer?"

IV Ka ba 'yer, "Mosesi bar sōr ika daba wō seb dāasie gān ti na wō tōr a wō pōo bar."

V Ka a Yesu 'yer ku ba, "A yi nyākpāen jūu le so ka wō seb a le.

VI Tiche a wer pielfo, Nāanmīn maal daba ni pōo. (A Pielfo Gān 1:27)

VII A le jūu, daba na bar a wō sāa ni a wō ma tiche ka 'lo ni a wō pōo ι bō'yen,

VIII ka ba jaa ayi ι āgān bō'yen. (A Pielfo Gān 2:24) Baa le ι ayi ε, ti ι bō'yen.

IX A le jūu, bon 'lo jaa Nāanmīn na 'mataa, nire wō ta nyōo wel ε."

X Ban wa lheb kul a yir, a Yesu poturbo suor wō naa a 'yer nyā go.

XI Ka wō 'yer ku ba, "Daba jaa na tōr wō pōo bar ti kul pōo yuo, wō maal yelbier.

XII Le mi le, pōo wa tōr a wō sire bar ti kul dayuo wō mi maal yelbier."

XIII Nibe dōo waara ni a ba bibiir ika Yesu wō dōol ba a wō nūu, tiche ka a wō poturbo mi 'yōo ba.

XIV Yesu na wa nye a le a wō poturbo na ι, wō nyen suor na wō 'yer ku ba, "Yi bar a bibiir ka ba wa a n sē, na yi ta ηmaa ba sōr ε. A ba nyāna taaba le so a Nāanmīn nāalōo.

XV Yelmāe le n 'yere korō yi, nire jaa na ba sōo de a Nāanmīn nāalōo nitāa a bibile ε, wō kō tōo kpe be ε."

XVI Be le wō 'mōor a bibiir, ti dōol ba nuur na wō suor Nāanmīn 'yōo ba.

XVII Yesu na wa de a sōr chiine, daba jon var gbur dumo a Yesu niem ti suor wō, "Wiwiilmāe, bo le in maal, naa nye nyevor na ba tara baarfō ε?"

XVIII Ka a Yesu 'yer ku wō, "Bāa 'yōo le fō bōol ma nimāe? Nire jaa ba ι māe ε, ka Nāanmīn tee ba le ε.

XIX Fō bōo naa a Nāanmīn Nεε. Taa ku nire ε. Taa sēne ε. Taa juro ε. Taa dire dāasjiri ε. Taa folo ε. 'Yōonō a fō sāa ni a fō ma." (A Yifo Gān 20:12-16)

XX Ka wō 'yer, "Wiwile, n bile sōo jaa le n turo a Nεε anyāna wa tān a dīna."

XXI Yesu kaa naa a daba ni nōfo, ti 'yer ku wō, "A che fon yelbō'yen. Kul ti da a fō boni a jaa de pō nōn dēme, ala le fon tara bōmāe a Nāanmīn sē. Ti na fō pāa wa turo ma."

XXII A 'yer nyā vē naa ka a daba sō nie na wō kul pōsōo, bojūu tara sōo le wō ι.

2 IX:XLIII 9:43 A gāma amine pō, baa 'yōo a pōfo ljaayi ni anaar ε ika, 44 Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mi ba kpīine ε.' 3 IX:XLV 9:45 A gāma amine pō, baa 'yōo a pōfo ljaayi ni ayōob ε ika, 46 Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mi ba kpīine ε.'

XXIII Be le ka a Yesu kaa gɔɔr na wɔ 'yer kɔ a wɔ poturbo, "A tara sɔɔ kpɛfɔ a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ un kpɛɔ!"

XXIV A 'yerbie anyāna vɛ naa ka ba neer 'maa, tiche ka wɔ le 'yer go, "Bibiir, a un kpɛɔ kɔ nɪrɛ jaa na na kpe a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ!"

XXV An un kɔmɔkɔmɔ, nyɔɔma na na kpe kparpiɪ bɔɔ pɔ gar tara sɔɔ na na kpe a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ."

XXVI Ka a poturbo pāa ɪ chīcham, tɪ lɪɛb sɔɔrɔ taa, "An le na pāa tɔɔ nyɛ faafɔ?"

XXVII Ka a Yesu kaa ba tɪ 'yer, "Nɪrɛ sɛ 'lo, a un tuo, tiche Nāanmɪn sɛ ba le ɛ. Nāanmɪn sɛ yele jaa ba ɪ tuo ɛ."

XXVIII Be le Pita 'yer kɔ wɔ, "Nyɛ, sɪn bar bon jaa tɪ wa turo fɔ!"

XXIX Ka Yesu 'yer, "Yelmāɛ le n 'yere kɔɔrɔ yɪ, nɪrɛ 'lo jaa na bar a wɔ yir bu yɛɛr, bu yɛpɔbɔ bu a wɔ sāa bu a wɔ ma, bu bibiir bu wɛr, tɪ 'la maa nɪ a 'yer nɔɔ nyā jūu,

XXX wɔn nyɛn yɔɔ a dɪna. Wɔn nyɛn yie, yɛɛr, yɛpɔbɔ, mamune, bibiir nɪ wɛr dɔɔl gbɛɛ kɔbaa, nɪ a gefɔ! Tɪ a sɔɔ 'lo na waara, ka wɔ nyɛ nyɛvɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

XXXI Tiche a nɪyɔɔ bala na de nie na wa ben puor, ka a nɪyɔɔ bala na be a puor mɪ wa de a nie."

XXXII Ba dɔɔ de a sɔɔr duoro a Jerusalem ka Yesu de a nie, tɪ a wɔ poturbo neer 'maa ka bala mɪ na turo joro dābāɛ. Wɔ tɔɔ naa a Pie Nɪ Ayi yin chēchē 'yer kɔ ba a lɛn na wa a wɔ sɛ.

XXXIII Yesu 'yer naa, "Sɪn chiine a Jerusalem tɛɛ pɔ, be le ban tɪ de a Nɪsaal Bie kɔ a Juu nɪɛ bɔɔrlo nɪɛɛrɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe, ka ba ɪka wɔ sɛɛn kūu, na ba nyɔɔ wɔ kɔ a nɪɛ na ba ɪ a Juu nɪɛ ɛ.

XXXIV A banyāna na la wɔ naa, na ba chir nataar 'yɔɔ wɔ, na ba fɔb wɔ tɪ kɔ wɔ. Ka a ber ata daar wɔn ir naa a kūu pɔ ɪ vɔr."

XXXV Be le a Jebedee bibiir Jemestɪ nɪ Joɔn tɔɔ gbɔr a Yesu na ba 'yer, "Wiwile, sɪ bɔɔrɔ na ɪka sɪ sɔɔr fɔ yele kɔɔ ka fɔ maal kɔ sɪ."

XXXVI Ka a Yesu sɔɔr ba, "Bāa le yɪ bɔɔrɔ ɪka n maal kɔ yɪ?"

XXXVII Ka ba 'yer, "Vɛ ka a sɪ āsɔɔ jānɛ a fɔ nūsɔɔ loor, ka 'yen mɪ jānɛ a fɔ gɔba loor a fɔ nāalɔɔ pɔ."

XXXVIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yaa bɔɔ a bon yɪn sɔɔrɔ ɛ. Yɪn tɔɔ nyūn a dɔɔyɛ nɛmele 'lo un wa nyūn, bu kpe a dɔɔyɛ 'lo pɔ un wa kpe a Nāanmɪn kɔɔ sofɔ kaar ɔ?"

XXXIX Ka a ba 'yer, "ɔɔ." Ka a Yesu 'yer, "Yɪn nyūn a nɛmele 'lo un na nyūn, na yɪ so a kɔɔ 'lo un na so,

XL tiche a n nūsɔɔ loor nɪ a n gɔba loor 'lo n ba tara sɔɔr ɪka n kɔ yɪ ɛ. Nāanmɪn tɛɛ le tara sɔɔr ɪka wɔ de a jiir anyāna kɔ a bala wɔn chɔɔr."

XLI A poturbo pie bala na che na wa wɔ a yele, ba nyɛn suur 'yɔɔ a Jemestɪ nɪ a Joɔn.

XLII Ka a Yesu bɔɔl ba jaa 'mataa tɪ na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ bɔɔn naa a bala na ɪ a nāmune a bala na ba ɪ a Juu nɪɛ ɛ, ma firɛ naa a nɪɛ, ka a nɪɛɛrɛ ma wile a ba kpāɛn.

XLIII A ba ɪ le le a yɪ sɛ ɛ. Nɪrɛ 'lo jaa na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a yɪ nɪkpɛɛ, wɔ ɪ a yɪ jaa tɔtɔnɔ,

XLIV ka a 'lo mɪ na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a nɪdiere, wɔ ɪ a yɪ jaa gbāgbaa.

XLV A Nɪsaal Bie mɪ gba ba wa, ɪka ba wa tɔnɔ kɔɔrɔ wɔ ɛ, tiche wɔ wa naa ɪka wɔ wa tɔ kɔ ba, na wɔ de a wɔ nyɛvɔr lɛ faan nɪyɔɔ."

XLVI Ba pāa wa naa a Jeriko. Ban wa kpe a Jeriko tɪ yire, nɪyɔɔ turo naa Yesu nɪ a wɔ poturbo, ka a jɔɔ kɔɔ ban bɔɔlo Batimayus, Timeyus bidaba, jānɛ a sɔɔr kɔkɔor sɔɔrɔ bomo.

XLVII Wɔn wa wɔ ka a Yesu na yɪ a Najaretɪ le, ka wɔ piel gbɔolo, "Yesu, David Bie, kaa n nɪbaal!"

XLVIII Ka a nɪɛ bamune ɪka wɔ pɔɔ a nɛɛ, tiche ka wɔ pāa chɛnɛ mal gbɔolo, "David Bie, kaa n nɪbaal!"

XLIX Be le a Yesu tɛɛ ara tɪ 'yer, "Yɪ bɔɔl wɔ." Ka ba bɔɔl a jɔɔ 'yer wɔ, "Maa nyāa! Ir ara, wɔ bɔɔlo fɔ naa."

L Ka wɔ vaa ir lob a fɔbaa bar tɪ wa a Yesu sɛ.

LI Ka a Yesu sɔɔr wɔ, "Bāa fɔ bɔɔrɔ ɪka n maal kɔ fɔ?" Ka wɔ 'yer, "Wiwile, n bɔɔrɔ naa ɪka n nyɛɛrɛ."

LII Ka a Yesu 'yer, "Chiine! Fɔ sa naa, fɔn sɔɔ ma jũu." Ajiēnaa, wɔ nyere naa, na wɔ turo a Yesu ka ba de a sɔr.

XI

I A le ban wa gbɔrɔ a Jerusalem, ba ta naa a tɛn ayi, Betefagɔ nɛ Betanɛ na be a Olive tɔɔ par, ka Yesu tɔ wɔ poturbo ayi.

II Wɔ 'yer kɔ ba, "Yɛ chen a tɛbile 'lɔ na be a yɛ niem, Yɛn wa kpɛre a tɛe pɔ, yɛn nyen bɔbile nɛre jaa na ba do wɔ sere ε, ban lũ. Yɛ for waan.

III Ka nɛre wa sɔr yɛ ɪka bɛa le yɛ ɪre a le, yɛ 'yer wɔ ɪka, a yɛ Soro le bɔrɔ wɔ, tɛ won lɛb waan fɔɔ."

IV Ba chen tɛ nyɛ a bɔbile ban lũ a yɔɔ dɔdɔr nɛε. Ban wa foro,

V nɛre bamune na ara a be sɔr ba naa, "Bɛa le yɛ foro a bɔbile ɪre nɛ?"

VI Ka ba 'yer a le a Yesu na ɪka ba 'yer, ka a nɛre bar ba.

VII Be le ba waan a bɔbile wa kɔ a Yesu, na ba de a ba fɔr 'yɛr dɔɔl a bɔbile ju, ka wɔ do jɛne.

VIII Nɛyɔɔ na bɔrɔ ɪka ba 'yɔɔ a Yesu jũu, ba den fɔr 'yɛr a sɔr pɔ, ka bamune mɛ kar vaɪ a por pɔ wa 'yɛr a sɔr pɔ.

IX Ka a bala na be a niem nɛ a bala na be a puor, pɛa chilɛ gɔnɔ 'yere, "Yɛan yoo! Nɛanmɛn wɔ sɔs a 'lɔ won tɔ! (Yiel Gɛn 118:25, 26)

X Nɛanmɛn wɔ sɔs a sɪ sɛa David nɛalɔɔ na waara! Yɛan yoo! Sɪ dɛn Nɛanmɛn yɔɔ jaa!"

XI Yesu na wa ta a Jerusalem, wɔ chen tɛ kpɛ a Nɛanmɛn Puorfɔ Yir kaa a bomo a jaa. A wer na sɔrɔ jũu, 'lɔ nɛ a wɔ poturbo pie nɛ ayi yin chen a Betanɛ.

XII A wer na wa chaar ka a Yesu nɛ a wɔ poturbo lɛb yɛ a Betanɛ waara a Jerusalem, kɔ kpɛ naa a Yesu.

XIII Be le wɔ nyɛ a kɔkɔɔ tɛ na tɔ vaar ara a niem, ka wɔ chen ɪka wɔ tɛ kaa wɔmɔ ben be bu. Wɔ chen tɛ ta ka a ɪ wɔmɔ ba be be ε, vaar tɛε le, bojũu a ba ɪ a wɔmɔ sɔɔ le ε.

XIV Ka a Yesu 'yer kɔ a tɛε, "Nɛre jaa kɔ le wa por a fɔ wɔmɔ di ε." A wɔ poturbo wɔ naa a le won 'yer.

XV Ban wa ta a Jerusalem, Yesu chen tɛ kpɛ a Nɛanmɛn Puorfɔ Yir bechaar pɔ dire a nɛre bala na chiin a bonɪ tɛ daara nɛ a bala na daara. Wɔ daa naa libitɛrbe tɛebolɪ lɛb kpa, tɛ da a bala mɛ na daara a papasɪ dakɔr lɔb.

XVI Waa sɔɔ ka a nɛre jaa tuo bon jaa tun a bechaar 'lɔ pɔ ε.

XVII Be le ka wɔ pɛa wile ba na wɔ 'yer, "A Nɛanmɛn 'yer naa a wɔ gɛn pɔ, 'N yir ɪ naa a yir a nɛbɔrɔ ba jaa na wa puor ma,' (Isaiya 56:7) tɛche ka a yɛn 'lɔ maal wɔ a nɪfarba jie." (Jeremiya 7:11)

XVIII Ka a Juu nɛre bɔrɔlo nɛre nɛ a Mosesɪ Nɛε wiwilbe nɛ wa wɔ a nɛtɔ bɔrɔ sɔr 'lɔ ban tu kɔ wɔ, tɛ na ba joro wɔ dɛbɛε bojũu a nɛyɔɔ nɛer 'maa ba naa a wɔ wilfɔ pɔ.

XIX A jɛanɔr na wa ta, Yesu nɛ a wɔ poturo lɛb chen a Betanɛ.

XX A wer na wa chaar bibio ka ba lɛb chiine a Jerusalem, ba nyɛ naa ka ɪ a kɔkɔtɛ na kpi lɔɔn a nybe.

XXI Be le ka a Pita tɛr a le a Yesu na 'yer kɔ a tɛε, na wɔ 'yer kɔ wɔ, "Wiwile, nyɛ a tɛε 'lɔ fɔn pɔ 'yɔɔ! Wɔ kpi naa!"

XXII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yɛ sɔɔ de Nɛanmɛn.

XXIII Sɪre le n 'yere kɔrɔ yɛ, ala ɪ yɛ ɛsɔɔ sɔɔ naa de Nɛanmɛn na waa baala a wɔ tɛr pɔ ε, 'lɔ gba na tɔɔ 'yer kɔ a tɔɔ nyɛna, 'Ir tɛ lo a man pɔ,' a Nɛanmɛn na sɔɔ naa ka a le ɪ.

XXIV Ala le n 'yere kɔrɔ yɛ, fɔɔ puor Nɛanmɛn sɔr bon jaa tɛ sɔɔ ɪka, won ɪn kɔ fɔ, won ɪ naa.

XXV Fɔɔ wa ɪka fɔ puor, tɛ tara nɛre nɛ 'yer, vɛ kɔ a nɛnyɛε. A fɔ Sɛa na be a saaju mɛ na vɛ naa a fɔ yelbier kɔ fɔ." 4

XXVII Ba le wa naa a Jerusalem go, ka a Yesu tɛ kpɛ yɔrɔ a Nɛanmɛn Puorfɔ Yir bechaar pɔ. A Juu nɛre bɔrɔlo nɛre nɛ a Mosesɪ Nɛε wiwilbe nɛ a nɛre wa naa a wɔ sɛ.

XXVIII Ba wa sɔr wɔ naa, "An le kɔ fɔ a sɔr ka fɔ tɔnɔ nɛ a anyɛ? Fɔ tara naa a sɔr ɪka fɔ tɔnɔ nɛ a anyɛ ɔ?"

XXIX Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "N sɔr yɛ sɔrfɔ bɔ'yen. Yɛn wa tɔɔ wil ma a par,

4 XI:XXV 11:25 A gɛma amune pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfɔ hjer nɛ ayɔɔb ε ɪka, 26 Ala ɪ fɔɔ ba wa vɛ kɔ a fɔ tɔ sɔɔ ε, a fɔ Sɛa mɛ na be a saaju mɛ kɔ vɛ a fɔ maal dɛer kɔ fɔ ε.

n mi na wiil yi naa a nure 'lo na ku ma a sor ka n tönõ ni a anyã.

XXX Joon na dõo suoro a nibe a Nãanmın kõo, Nãanmın le ku wõ a sor bu, nibe le ku wõ a sor? Yi 'yer n kaa!"

XXXI A ba lieb chure taa, "Sun be 'yer ıka Nãanmın le tõ wõ, won suor si naa, ka bo le so ka saa soõ wõ ε?"

XXXII Tiche sun mi 'yer ıka nure le tõ wõ, a ba ı ε." Ba joro naa a nibe dãbãε, bojũu nure jaa soõ naa ıka a Joon in Nãanmın 'ye'yerε.

XXXIII Le le ba 'yer ku a Yesu, "Saa bõo ε." Ka a Yesu mi 'yer ku ba, "N mi kõ 'yer ku yi a nure 'lo na ku ma a sor ka n tönõ ni a anyãna ε."

XII

I Ka a Yesu le piel 'yerε kurõ ba ni sokpa. Wõ 'yer naa, "Daba le ku wõ puo na wõ bor tıwõnsı. Wõ wõõ naa a puo wõ jaa jilõ, na wõ tuu bõõ ka ban ma por a wõmõ 'yõõ na ba nenmer ir a kõõ. Wõ men jie ãsõõ na do ka nure na ma do jẽ a be kaara a puo. Wõ de naa a puo na wõ ku nibe ıka ba kaara ti na wõ yo chen paal yuo põ.

II A wõfo sõõ wa ta naa ka wõ tõ a wõ gbãgbaa ãsõõ ıka wõ chen a nibe bala sã ti de a wõmõ amıne.

III Tiche ka ba nyõõ wõ nme bar ka wõ kul nũjaal.

IV Be le wõ le tõ a gbãgbaa ãsõõ ka ba le nme wõ a ju puo ti 'yõõ wõ vı.

V Wõ le tön ãsõõ ka ba ku a 'lo. Ka wõ le bõõ tõ bamıne, ka ba põb bamıne ti ku a bamıne.

VI "Wõ chen nibõ'yen won na tõ, 'lo le a wõ bibõ'yen won nõ. 'Lo le wõ wa tõ a baaraa jaa na wõ 'yer, 'Ban 'yõõ naa a n bie."

VII "Tiche a pokaarba na wa nye a bie, ba 'yer ku taa, 'A nyã le ı a bõdire! Yi ı a si ku wõ, ti che ka a bonsı ı a si sofõ."

VIII Be le ba nyõõ wõ ku lob bar a puo kõkoor.

IX "Nmıne le yi tier ıka a puo soõ na ı naa? Won wan wa ku a pokaarba banyãna ba jaa ti de a puo ku niyor!"

X Yaa kar a jie nyã a Nãanmın gãn põ ε? Wõ 'yer ıka, 'A kõsr 'lo a mımıerbe na tor bar le ı a kõsr ju.

XI A si Soro le tõ a nıtõ ka sob si a nıbie." (Yiel Gãn 118:22, 23)

XII Be le a Juu nıberε buõro sor ıka ba nyõõ a Yesu, bojũu ba bõõ naa ıka bala le wõ lob a sokpa gbeb. Tiche ba joro naa a nyõõ bala dãbãε, na ba bar wõ ti lieb chen.

XIII Ba le tõ naa a Faraseemıne bamıne ni nibe bamıne na yi a nãa Herõd sã, ka ba wa ber Yesu neε nyõõ wõ, a wõ 'yerbie põ.

XIV Ba wa na wa 'yer ku wõ, "Wiwile, si bõõ naa ıka fo in yelmãε soõ. Nibe 'yerbie maa tõõ a fo potıer lieb ε, bojũu fo maa chele a le nure jaa na be ε. Tiche fo wile na a Nãanmın sor ni yelmãε. A tara naa sor ıka si yab a lõpo ku a nãkpẽε Siisa bu?"

XV Si yab bu si ta yab ε?" Tiche ka a Yesu bõõn a ba neber yele ban waan, na wõ suor ba, "Bo le yi buõro ıka yi beer ma kaa? Yi de a libir ãsõõ waan ka n kaa."

XVI Be le ba de a libir kur ãsõõ waan, ka wõ suor ba, "An foto ni a yuor le be a libir põ?" Ka ba 'yer, "Siisa le."

XVII Le le ka Yesu 'yer ku ba, "Yi de a 'lo na ı a Siisa sofõ na yi yab wõ, na yi mi de a 'lo na ı a Nãanmın sofõ na yi mi ku a Nãanmın." Ka ba faa ti nyõõr a neer ara ni.

XVIII A nibe bamıne ban buõlo a Saduseemıne na 'yer ıka kũu põ irfo ba be be ε, mi wa naa wa suor wõ,

XIX "Wiwile, Mosesı seb ku si ıka nure yebe wa kpi ti bar põõ na ba tara bie ε, a wõ yebe wõ kul a põokõor 'lo na wõ dõõ bibiir ku a wõ yebe 'lo na kpi.

XX Yeer ayopõi le dõõ be be, ka ba kpẽε kul põõ kpi ti che bar, waa tara bie ε.

XXI Ka a wõ turo de a põokõor kul, baa mi dõõ bie ε, tiche ka wõ mi kpi. A le ne ni wõ ju mi le a turo ata soõ.

XXII Yelmãε jaa a yeer ayopõi banyãna ba jaa kulnaa a põõ 'lõnõ, ti waa dõõ bie ε, a baaraa jaa ka a põõ mi kpi.

XXIII Bala wa ir yi a kũu põ, an põõ le won ı, an ı ba jaa kul won lõor taa?"

XXIV Ka a Yesu 'yer, "Yaa nye yın bor, bojũu yaa bõõ a Nãanmın sebe ni a wõ kpẽõ ε.

XXV Nibe wa ir a kũu pɔ ba kɔ le kul taa ε, ti ban kaara naa fika a malakasi, baa kulo taa ε.

XXVI A kũu pɔ irfɔ yele yi kar a Mosesi gãn pɔ a sɔɔ 'lo won nye a tibile na 'lire bũu, ka a Nãanmɪn 'yer kɔ wɔ, 'N i naa a Abraham Nãanmɪn nɪ a Isaaki Nãanmɪn nɪ a Jakob Nãanmɪn.' (A Yifu Gãn 3:6)

XXVII Wɔ i naa vor Nãanmɪn, waa i kũn Nãanmɪn ε. Yi tul naa."

XXVIII A Mosesi Nεε wile āsɔɔ wa ara na chel a le a Yesu nɪ a nibe na 'mataa 'yere. Ka wɔ nye ka a Yesu 'yer nɔmɔ. Ka wɔ mɪ sɔɔr a Yesu, "A Nãanmɪn nεer a jaa pɔ, buor sɔɔ le i kpɛε?"

XXIX Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "A 'lo na i kpɛε gar a jaa nɪ nyã, 'A Isral nibe, yi chele! A si Soro Nãanmɪn, wɔ i naa Soro bɔ'yen tεε.

XXX Nɔ a fɔ Soro Nãanmɪn nɪ a fɔ nyãa, nɪ a fɔ nyevor wɔ jaa, nɪ a fɔ tɪer wɔ jaa, nɪ a fɔ kpɛɔ wɔ jaa.' (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 6:4, 5)

XXXI A 'lo na tu nɪ nyã, 'Nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nɪtãa le fon nɔ a fɔ mãε.' (Mosesi Gãma Na Tu Ata 19:18) Nεε jaa ba be be i kpε gar a anyã ε."

XXXII Ka a daba 'yer, "Wiwile, fɔ 'yer yelmãε, a le fon 'yer ika Nãanmɪn bɔ'yen tεε le be be, ka āsɔɔ jaa ba le be be pɔɔ wɔ ε.

XXXIII A fɔ nɔ wɔ nɪ a fɔ nyãa, nɪ a fɔ tɪer wɔ jaa, nɪ a fɔ kpɛɔ wɔ jaa, na fɔ le nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nɪtãa a fɔ mãε, a yele anyãna tufɔ in gar dɔn fon kɔ chɔm kɔ Nãanmɪn nɪ bɔɔrlɔrsɪ a jaa."

XXXIV Yesu na nye a le a daba na 'yer nɪ yɛ ka wɔ 'yer kɔ wɔ, "Faa jãa nɪ a Nãanmɪn nãalɔɔ ε." An yi a be chiine nɪre jaa ba le 'la sɔɔr wɔ sɔɔrfɔ go ε.

XXXV A le a Yesu na wile a Puorfɔ Yir bechaar pɔ, wɔ sɔɔr naa a nibe, "Nɪmɪne le a ta ka a Mosesi Nεε wiwiilbe 'yer ika David bie le a Nɪ-iraa?"

XXXVI A ba i a David mãε pɔ le a Nãanmɪn Siε, ka wɔ 'yer ika, 'A n Soro Nãanmɪn 'yer kɔ a n Soro nyã won ir, "Jãne a n nũsɔɔ loor ka n wa de a fɔ dɔdɛme bin a fɔ gbεε pɪlem." ' (Yiel Gãn 110:1)

XXXVII Ala i David mãε bɔɔl wɔ naa a wɔ Soro, nɪmɪne le won le i a wɔ bie tεε?" Ka a nɪyɔɔ bala ara chele wɔ nɪ pɔpel.

XXXVIII Yesu wile naa ti na wɔ kpãa ba, "Yi gu yi mãε a Mosesi Nεε wiwiilbe sɛ, ba ma su naa a fuu vεεsɪ ala yɔɔrɔ ika ba puor ba a dar pɔ.

XXXIX Bala be wa kpε a lɔɔfɔ jie, a niem le ba ma jãne.

XL Ba mɪ ma fɔlɔ naa a pɔɔkɔε, na ba mɪ ma puor Nãanmɪn kor, bɔɔrɔ ika nibe ba kaara ba. A nibe banyãna 'yer tɔɔrfɔ na kpɛme naa."

XLI Yesu jɛn gbɔr a jie ban 'yɔɔnɔ a libie a Nãanmɪn Puorfɔ Yir pɔ, na wa kaara a le a nɪyɔɔ na 'yɔɔnɔ a ba libie. Taraa dɛme yɔɔ jaa loorɔ naa yɔɔ.

XLII Be le ka a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ mɪ be be na wɔ mɪ waan libikue ayi na i kobo wa 'yɔɔ a libie pɔ.

XLIII Ka Yesu bɔɔl a wɔ poturbo ka ba tɔɔ gbɔr wɔ ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yi, a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ nyã lob gar ba jaa.

XLIV A tara dɛme ma 'yɔɔn ti che a libiyɔɔ amɪne, tɪche a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ nyã 'lo, a jaa le wɔ de 'yɔɔ. Waa le tara bon jaa go ε."

XIII

I Yesu na wa yire a Nãanmɪn Puorfɔ Yir pɔ, a wɔ poturo āsɔɔ 'yer kɔ wɔ, "Wiwile, nye a kɔsɪbe ban men a yir kpɛε nyã ka wɔ kaara ka!"

II Ka a Yesu 'yer sɔɔ wɔ, "Mɪ fɔ nye naa a le ban me a yir kpɛε nyãna? A kɔsɪvɪel anyãna 'yen jaa kɔ le wa chene dɔɔl wɔ tɔ ju ε. Ban dãn a jaa lob."

III Yesu na wa jãne a Olive Tɪr Tɔɔ ju, a Nãanmɪn Puorfɔ Yir nidaa, Pita nɪ Jemesɪ nɪ Joɔn nɪ Andiru sɔɔr wɔ naa a ba tεε,

IV "Yer kɔ si a daar 'lo a anyã na i. Bo le na i a jãne sere ti che ka a wa i?"

V Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yi bɔɔn ka nɪre jaa ta wa bel yi ε!"

VI Nɪyɔɔ na de naa maa yuor waan wa 'yere, 'Maa le a Yesu,' na ba wa bele nɪyɔɔ.

VII Yɪn wa wɔn tam, ka ba 'yere a tam 'yer, yi taa mɪre ε. A le na i naa, tɪche a wer baarfɔ chene na be puor.

VIII Nıbor dēdēme na yin tam, ka a nāmune mı yi tam. Ka a tēgān dōonō jıir yoo, ka kō mı lo. A dōoye anyāna le ı a pielfo.

IX “Yı bōon, ıka ban ma nyoor yın chiin a 'yer tōorfo jie, na ba le pōb yı, a lōofu jıir. A maa yın soo jūu, ban tara yın chiin a tēe nıberε nı a nāmune jie, ıka ba tı tōor a yı 'yer, tı yın tu naa a be 'yer a Nāanmın 'yer nōo kō ba.

X A 'yer nōo nyā na den nie ta a nıboro ba jaa.

XI Bala wa nyoor yı chiin a 'yer tōorfo jie, yı ta vē ka tıer nyoo yı a le yın tı 'yer ε. Le jaa a Nāanmın na wiil yı a 'yer tōorfo sōo, 'yer wō. A ba ı yın le 'yer ε, tıche a 'yerbie yı naa a Nāanmın Sıe sē.

XII “Yebe na gar 'yōo yebe, ka ba kō wō, ka a sāa mı gar 'yōo bie, ka ba kō wō. Bibıir kō le wōnō a ba sāmune toor ε, na ba vē ka ba kō a ba sāmune.

XIII Nıre jaa na 'laar yı naa, yın soo ma jūu, tı 'lo na soo tı ta a baaraa, na nyen Nāanmın faafō.

XIV “Yın nye naa a ye le 'lo a Nāanmın na 'laar (Daniel 9:2) na be a jie 'lo an ba sεε ε, na wō sōo a jie, na wō vē ka a wō suur dire. A fōo nyā na kara bōo a par. Yın wa nye a le, nıbe na be a Judiya ba jo do a tōo ju.

XV Nıre jaa na be gar ju, ta suu a die pō tı de bon jaa ε.

XVI 'Lo mı na be a puo pō, ta le chen tı de a wō fōbaa ε.

XVII A bıbir nyāna an ın tuo kō a pōopoor nı a bala na tara a bı'yenı.

XVIII Yı sooro Nāanmın ka a ta wa ı uon ε.

XIX A ber ala pō, nıbe na din dōoye yoo. Nāanmın na maal a wer baa di a dōoye nyā boro ε, tı ba mı kō le wa di wō go ε.

XX Ala ı a Nāanmın ba ηmaa a ber ala bar ε, nıre jaa kō che ε. Tıche a bala won chel ir jūu, wō ηmaan bar.

XXI A sōo 'lōnō, nıre wa 'yer kō yı ıka yı nye a Nı-ıraa a ka, bı kasen le wō be, yı taa sooro ε.

XXII Bojūu a jire Nı-ıraa nı a jire 'ye'yerbe na wa na wa tōnō a le a nıbe na ba dōo nye ε, na ba maala yelbere fıka Nāanmın le kō ba a kpēo. Na ba boro

ıka ba bel a bala a Nāanmın na chel ir, ala ı ban tōo naa.

XXIII Yı bōon! N den nie 'yer kō yı.

XXIV “Tıche a dōoye nyā baarfo sōo, 'Mōtōo na lii naa, ka a ηmeraa kō mı le chaar ε,

XXV Ka a ηmerbie pōro yire a saaju loro, tı a saaju wō jaa dōonō.’ (Isaiya 13:10)

XXVI “A sōo 'lōnō, ban nyen a Nısaal Bie na waara a julōjuur pō, nı kpēo nı tıur.

XXVII Won tō naa a wō malakası, ka ba wa lōo taa a bala won chel ir a wer wō jaa, tı yın a mōtōo purfo jie tı to a murfo jie.

XXVIII “Yı de a pōlpōl tıe ye le jān yē. 'Lo wa tōoro a vaar yı bōon ıka a tōl sōo gbōr naa.

XXIX A le mı nı wō ju le, yın wa nye a le n 'yer kō yı na ıre, yı bōon ıka a sōo gbōr naa jaa yēyē.

XXX N 'yere naa yelmāε koro yı, ıka a pōpāanyā nıbe kō kpi baar ε, tı yı nye a ye le anyāna ka a ı.

XXXI A saaju nı a wer na wa baar naa tıche maa 'yerbie dōo kō wa baar ε.

XXXII “Nıre jaa ba bōo a bıbir nyā ε, bı a sōo ε, a malakası gba na be a saaju ba bōo ε, a Bie mı ba bōo ε, a Sāa tεε le bōo.

XXXIII Yı gu yı māε vıla! Yı kaar sō! Yaa bōo a sōo ε.

XXXIV An kaar naa fıka yir soo na wa yooro tı de a wō yir 'yōo a wō tōtōnbo nuur pō, na wō kō āsoo jaa nı wō tōmō, tı mı 'yer kō a dōdor guro ka wō kaara.

XXXV A le jūu yı kaara tı guro wō, bojūu yaa bōo a sōo 'lo a yir soo na na lıeb wa ε. Amıne kōo a wa ı jāanoor, bı tāsōo bāın, bı norı na kōnō, bı bıbio pipi.

XXXVI Yı ta wa vē ka wō wa dūu yı a yı be gōo pō ε.

XXXVII A le n 'yer kō yı, nıre jaa le n 'yer kō yı kaar sō!”

XIV

I A chen ber ayı ka ban di a Gōl Bar Dıfo nı a Paanōkōo Lōofu, ka a Juu nıbe bōorlo nıberε nı a Mosesı Nεε wiwiilbe bōoro vuo 'lo ban na tu sool nyoo a Yesu kō.

II Tıche ka ba 'yer, “A ta ı a lōofu sōo ε, ka a jeer taa ir a chara pō ε.”

III Yesu na wa be a Betanɩ a Simon 'lo na dɔɔ ɩ a kɔkɔn yir, ka ba 'mataa dire, pɔɔ kɔɔ wa waan na pãrtɔvɩla nɩ kãnyũu kɔɔ dafu na ba wɔnɔ ɛ. A pɔɔ kpɩr naa a pãrtɔɔ nyɩe ti kpaar a kãnyũu ala dɔɔl a Yesu ju.

IV Ka a nɩbe bala na be be nyɛ suur ti 'yere kuro taa, "Bo le so ka wɔ sɔɔ a kãnyũu nyã bar a nitɔ?"

V Wɔn taa den da nɩbɔ'yen yuon gbul sãyar libie na wɔ de kɔ nɔn dɛme." Ti mii 'yɔɔ a pɔɔ.

VI Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yɩ bar wɔ! Bãa 'yɔɔ le yɩ mii 'yɔɔ wɔ? Wɔ maal vɩla kɔ ma.

VII A nɔn dɛme 'lo, yɩn nɩ bala ben ka. Yɩn tɔɔ sɔɔ ba sɔɔ 'lo jaa yɩn bɔɔrɔ, tɩche maa kɔ be a yɩ sɛ sɔɔ jaa ɛ.

VIII Wɔ ɩ naa a le wɔn tɔɔ. Wɔ kpaar a kãnyũu 'yɔɔ ma ti che ka n ba kpi sere ɛ, na wɔ chɔɔr ma guro nɩ a n ũufɔ.

IX Yelmãe le n 'yere kuro yɩ, jie jaa ban wa 'yer a 'yer nɔɔ nyãna a wer wɔ jaa pɔ, ban 'yer naa a le a pɔɔ nyã na ɩ na ba chene tara a wɔ tɩɛ."

X A Pie nɩ Ayi bala wɔn kaa ir ãsɔɔ ban bɔɔlɔ a Judas Isikariyot chen a Juu nɩbe bɔɔrɔ nɩbere sɛ ti 'yer ba ɩka wɔ bɔɔrɔ na ɩka wɔ de a Yesu 'yɔɔ a ba nuur pɔ.

XI Ban wa wɔ a le wɔn 'yer ka a nɔmɔ ba, ka ba 'yer ɩka ban kɔ wɔn libie. Ka a Judas pãa bɔɔrɔ vuɔ 'lo wɔn na tu de a Yesu kɔ ba.

XII A bɩbir dɔɔ 'lɔnɔ ɩ naa a Paanɔkɔ Lɔɔfɔ, ka ban na kɔ a pele na ba di a Gɔl Bar Difɔ, Yesu poturbo sɔɔr wɔ naa, "Nyɩne le fɔ bɔɔrɔ ɩka sɩ chen ti chɔɔr a Gɔl Bar nyã bɔɔdiir a fɔ ti di?"

XIII Wɔ tɔ naa a wɔ poturbo ayi, na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɩ chen a tɛe pɔ, daba na tuo kɔɔ nɩ dɔɔ na tuor yɩ naa. Yɩ turo wɔ.

XIV A yir 'lo pɔ wɔn wa ti kpe, yɩ sɔɔr a yir sɔɔ, 'A Wiwile ɩka sɩ wa sɔɔr fɔ, "Nyɩne le a 'lo nɩ a wɔ poturbo na wa 'mataa di a Gɔl Bar Difɔ?"

XV Wɔn wiil yɩ naa bɔɔpɩe ban chɔɔr. Yɩ maal a bɔɔdiir a be."

XVI Ba yɩn chen a tɛe ti nyɛ a le jaa a Yesu na 'yer kɔ ba. Ka ba maal a Gɔl Bar bɔɔdiir.

XVII Jãanɔɔr na wa ta, Yesu nɩ a wɔ poturbo Pie nɩ Ayi wa naa.

XVIII Ban wa dire, wɔ 'yer kɔ ba, "Yelmãe le n 'yere kuro yɩ, a yɩ ãsɔɔ na ti gar 'yɔɔ ma; ãsɔɔ sɩn 'mataa dire nɩ a labɔ'yen pɔ."

XIX Be le ka ba jaa pɔɔ sɔɔ ka ba sɔɔ wa bɔ'yen 'yen, "Maa le ɔ?"

XX Ka a Yesu 'yer, "A yɩ Pie nɩ Ayi ãsɔɔ le! A yɩ ãsɔɔ sɩn 'mataa tũno a labɔ'yen pɔ le.

XXI A Nɩsaal Bie na kpi naa nitãa le ban seb a Nãanɩmɩn gãn pɔ. Tɩche a nɩre 'lo na gar 'yɔɔ a Nɩsaal Bie na din dɔɔye gar nɩre jaa! Ka bala ta ba dɔɔ wɔ ɛ, ala sa."

XXII Ban wa dire ka a Yesu de a paanɔɔ puor Nãanɩmɩn yãan, ti nmaa de kɔ a wɔ poturbo, na wɔ 'yer, "Yɩ de, a n ãgãn le."

XXIII Wɔ le den a nmele 'lo ban nyuro nɩ, na wɔ puor Nãanɩmɩn yãan ti le de kɔ ba, ka ba jaa nyũ.

XXIV Be le a Yesu 'yer kɔ ba, "N jãt le a anyã na vɛ a Nãanɩmɩn netɩraa na tara kpɛɔ, an chir naa, na a faa nɩyɔɔ.

XXV Yelmãe le n 'yere kuro yɩ, n kɔ le nyũ a dãa anyãna ɛ, wa ti tãn a daar 'lo ɩn na nyũ a bɔpaalaa a Nãanɩmɩn nãalɔɔ pɔ."

XXVI Ban wa yiel yiel dãn Nãanɩmɩn, ba suun chen a Olive Tɩr Tɔɔ ju.

XXVII Yesu 'yer kɔ ba, "Yɩ jaa na jon ti bar ma, nitãa le a Nãanɩmɩn na 'yer a wɔ gãn pɔ, ɩn nme naa pechine kɔ ka a piir yɛyel. *(Jekariya 13:7)*

XXVIII Tɩche maa wa ir a kũu pɔ, ɩn de yɩn nie chen a Galilee."

XXIX Ka a Pita che nyãa 'yer, "Ala ɩ gba, ba jaa sɔɔn bar fɔ ti maa 'lo kɔ bar fɔ ɛ."

XXX Yesu 'yer kɔ a Pita, "Yelmãe le n 'yere kuro fɔ, dɩna tãsɔɔ, a nɔrdɔɔ kɔ kɔ gbɛɛ ayi sere ɛ, ti fɔ 'yer gbɛɛ ata ɩka faa bɔɔ ma ɛ."

XXXI Tɩche ka a Pita 'yer kpɛɔ jaa ɩka, "Maa nɩ fɔɔ na 'mantaa kpi gba, ti n kɔ 'yer ɩka n ba bɔɔ fɔ ɛ." Ka a bala mɩ na che 'yer a le ne.

XXXII Yesu nɩ a wɔ poturbo chen naa a jie 'lo ban bɔɔlɔ Getɩsemanɩ, ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɩ jãne a kana, ti ka n chen ti puor Nãanɩmɩn."

XXXIII Be le wɔ tara Pita ni Jemesi ni Joɔn 'mataa chiin ka a wɔ pɔɔ sɔɔ yɔɔ jaa, ka tier nyɔɔ wɔ yɔɔ.

XXXIV Ka wɔ 'yer kɔ ba, "N tier sɔɔ naa, ti nyetāan kūu. Yi jāne a kana gu ma ti na yi taa guro ε."

XXXV Wɔ chen naa a niem bālāa ti lo kpa tēe sɔɔrɔ Nāanmɪn ɪka ala ɪ a tara naa ɪfo kɔɔ, wɔ vɛ ka a sɔɔ nyāna po wɔ.

XXXVI Wɔ 'yer naa, "N Sāa, yele jaa ba gar a fɔ maalfɔ ε. De a dɔɔye ηmele nyāna bar a n sɛ, tiche a ta tu maa bɔfo ε, a tu a le fɔɔ na bɔɔrɔ."

XXXVII Wɔ lieb chen a poturbo sɛ ti nye ka a ɪ ba gur naa. Ka wɔ 'yer kɔ a Simon Pita, "Simon, fɔ guro naa ɔ? A fɔ kɔ le tɔɔ jɛ bālāa gu ma ε?"

XXXVIII Yi jɛ gu chele, na yi sɔɔrɔ Nāanmɪn ka a beerkaa ta wa tɔɔ yi ε. A yi tier 'lo bɔɔrɔ naa tiche ka a yi āgāma ba tɔɔr ε."

XXXIX Wɔ le chen naa ti puor a Nāanmɪn a le ne ni wɔ ju.

XL Wɔ lieb wa nye ba go ka a ɪ ba gur naa bojūu gɔɔ kpe ba naa. Baa bɔɔ ηmine ban le 'yer kɔ a Yesu ε.

XLI Wɔ lieb wa a ba sɛ a gbɛɛ ata sɔɔ wa sɔɔr ba, "Yi chene na gā guro na yi pɛne ɔ? A sɛɛ naa! A sɔɔ ta naa. Nye, ba gar 'yɔɔ a Nɪsaal Bie kɔ a yelbe-ɪrbɛ!"

XLII Yi vaa ir, ka si chen a ba sɛ. Nye, a n gagaraa na waara!"

XLIII Yesu na chene 'yere le ka Judas na ɪ a wɔ poturo pie ni ayi āsɔɔ ti daasāa, ni nibe na tara sɔbere ni dakɔrsi waara ni a Yesu nyɔɔfo jie. A Juu nibe bɔɔrlo nibe ni a Mosesi Nɛɛ wiwiilbe ni a nibe le tɔ ba.

XLIV Judas dɔɔ wiil a nibe mana ɪka, "A 'lo in na ti puor mɔɔr a kɔtir yi nyɔɔ a 'lo, na yi bɔɔ tara wɔ chiin."

XLV Ban wa ta, Judas pɔɔn chen a Yesu sɛ ti 'yer, "Wiwile!" Ti puor wɔ ni mɔɔrfo.

XLVI Ka a bala won chiin nyɔɔ a Yesu.

XLVII Be le ka a bala āsɔɔ na ara gbor a Yesu vɔɔ a wɔ sɔɔ chen a Juu nibe bɔɔrlo nāa gbāgbaa toor ηmaa.

XLVIII Ka a Yesu sɔɔr ba, "A mɔɔ nɪbier le n ɪ ka yi waan sɔbere, ni dakɔrsi a n nyɔɔfo jie ɔ?"

XLIX Bɪbir jaa le n ma dɔɔ be a yi sɛ, na n wile yi a Puorfo Yir pɔ, ti yaa nyɔɔ ma ε. Tiche a ɪ naa a le ɪka a tu a le a Nāanmɪn gān na 'yer."

L Be le a Yesu poturbo ba jaa bar wɔ ti jo.

LI Pɔlbile kɔɔ mɪ na vaar fɔbaa tɛɛ turo ni a Yesu, ba nyɔɔ wɔ naa.

LII Ka wɔ mur a fɔbaa 'yɔɔ ba ti jon sal'mɔɔr.

LIII Be le ba chiin a Yesu a Juu nibe bɔɔrlo nāa yir, ka a Juu nibe bɔɔrlo nibe ba jaa ni a nibe 'matāan a Mosesi Nɛɛ wiwiilbe, na ɪ a 'yer tɔɔrfo nibe, wa lɔɔ taa.

LIV Pita mɪ turo naa a puor jaa na wɔ wa ti kpe a bɔɔrlo nāa yir bechaar pɔ, na wɔ 'mataa jāne ni a bala na kara a Puorfo Yir uoro būu.

LV Ka a Juu nibe bɔɔrlo nibe ni a 'yer tɔɔrfo nibe na che bɔɔrɔ yele kɔɔ na wiil ɪka Yesu sɛɛn kūu, ti baa nye ε.

LVI Nɪyɔɔ mɪ ηman jirsɪ 'yɔɔ wɔ, tiche a ba 'yerbie ηma taa poe.

LVII Ka a bamine mɪ ir ηmaa jire 'yer ɪka,

LVIII "A ba sɛ, wɔ 'yer naa ɪka, 'A Puorfo Yir nyāna a nɪɛ nūu na mɛ, in ηmer wɔ naa ti na n de ber ata men 'lo na ba ɪ nɪɛ nūu bɔmɪɛraa ε.' "

LIX Tiche a ba 'yer mɪ ba ɪ bɔ'yen ε.

LX Be le ka a Juu nibe bɔɔrlo nāa ir ara ti sɔɔr a Yesu, "Faa 'yere 'yer sɔɔrɔ ba bu? Bo dāasɛɛɪ le anyāna ban dire dɔɔlo fɔ. A in yelmāɛ ɔ?"

LXI Tiche ka a Yesu ɪ jaa gbul, waa 'yer sɔɔ wɔ ε. Ka a bɔɔrlo nāa le sɔɔr wɔ go, "Fɔɔ le ɪ a Nāanmɪn 'lo sin 'Yɔɔnɔ Bie na ɪ a Nɪ-iraa ɔ?"

LXII Ka a Yesu 'yer, "Maa le. Yin nye naa a Nɪsaal Bie na jāne a Tɔɔfo Sɔɔ nūsɔɔ loor. Yi mɪ na le nyen won waara a julɔjuur pɔ."

LXIII Ka a bɔɔrlo nāa tɔɔ a fuu chɛɪ ni suur, ti sɔɔr, "Bāa le sin le bɔɔrɔ nɪɛ ɪka wɔ le 'yer a wɔ 'yer go?"

LXIV Yin māɛ wɔ naa a le won fere. ηmine le yi tier?" Ka ba jaa 'yer ɪka wɔ sɛɛn kūu.

LXV Be le a bamine piel chɛɪ nataar 'yɔɔnɔ wɔ, ka a bamine mɪ pɔɔ a wɔ nɪbie ti ηme wɔ, ti sɔɔr wɔ, "Wiil si a nɪɛ

'lo na ηme fɔ." Ka a bala mɪ na guro a Puorfɔ Yir mɪ ηme ηme wɔ.

LXVI Pita jãɛ naa a be a bechaar pɔ, ka a bɔɔrlo nãa gbãgbapɔɔbile ãsɔɔ wa wa.

LXVII Wɔn wa nyɛ a Pita na uoro a bũu, wɔ kaa wɔ naa lãɛɛ tɪ 'yer, "Fɔ mɪ dɔɔ turo a Yesu na yi a Najaretɪ."

LXVIII Ka a Pita chur tɪ 'yer, "N ba bɔɔ a lɛ fɔn 'yɛɛ par ε." Tɪ na wɔ tɔɔ chen tɪ ara a dɔɔdɔr nɛɛ.

LXIX A pɔɔbile na wa nyɛ a Pita a be, wɔ lɛ 'yer kɔ a nɪbɛ na ara a be, "A nyã mɪ ɪ naa a ba ãsɔɔ."

LXX Ka a Pita lɛ chur go. A ba kor ε, tɪ a bala na ara gbɔr a Pita mɪ 'yer, "Sɪrɛ jaa lɛ, fɔ ɪ naa a ba ãsɔɔ, bojũu Galilee lɛ fɔ mɪ yi."

LXXI Ka a Pita pɔrɔ 'yɔɔnɔ a wɔ mãɛ, tɪ pɔrɔ kɔrɔ ba 'yɛɛ ɪka, "N ba bɔɔ a daba nyã 'yer yɪn 'yer ε."

LXXII Ajjena lɛ ka a nɔraa mɪ tɔɔ kɔ a gbɛɛ ayɪ sɔɔ. Ka a Pita pãa tɪertɔ a lɛ a Yesu na dɔɔ 'yer kɔ wɔ, "Fɔn chur ma naa gbɛɛ ata, tɪ ka a nɔrdɔɔ kɔ gbɛɛ ayɪ." Pita na wa tɪer bɔɔn a lɛ, ka wɔ kɔ yɔɔ jaa.

XV

I A wer na wa chaar bibio, a Juu nɪbɛ bɔɔrlo nɪbɛrɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe nɪ a nɪbɛrɛ ba jaa nɪ a 'yer tɔɔrfɔ nɪbɛrɛ na chɛ, lɔɔn guor taa lũ a Yesu tara wɔ chiin tɪ kɔ a nãa Pilate.

II Ka a Pilate sɔɔr wɔ, "Fɔɔ lɛ ɪ a Juu nɪbɛ nãa ɔ?" Ka a Yesu 'yer, "ɔɔ, a ɪn a lɛ fɔn 'yer."

III Ka a bɔɔrlo nɪbɛrɛ sɔɔnɔ a Yesu yuor.

IV Be lɛ a Pilate sɔɔr a Yesu, "Faa 'yɛɛ 'yer jaa ε, nyɛ lɛ ban sɔɔnɔ fɔ a yuor jã!"

V Tɪchɛ Yesu ba haa nɛɛ ε, ka a 'maa a Pilate nɛɛ.

VI A mɪ ɪ naa a ba tɔmɔ lɛ ka bala wa lɔɔ taa dire a Gɔl Bar Difɔ, a ba nãa ma ir nɪrɛ 'lo a nɪbɛ na bɔɔrɔ a pɔɔfɔ die pɔ bar.

VII Barabasɪ mɪ dɔɔ pɔɔ a nɪbɛ bamune pɔ, na dɔɔ ir jɛɛr nɪ a paal nɪkpɛɛ na ba kɔ nɪbɛ, ka ba nyɔɔr ba pɔɔ.

VIII Nɪyɔɔ wa naa a Pilate sɛ wa sɔɔr wɔ ɪka, wɔ ɪ kɔ ba a lɛ wɔn ma ɪ.

IX Ka a Pilate sɔɔr ba, "Yɪ bɔɔrɔ naa ɪka n ir a Juu nɪbɛ nãa kɔ yi bu?"

X Pilate bɔɔn naa ɪka a nyuur ban tara nɪ a Yesu lɛ vɛ ban nyɔɔ wɔ waan a wɔ sɛ.

XI Tɪchɛ ka a bɔɔrlo nɪbɛrɛ dɔ a nɪbɛ toor ɪka, ba 'yer ɪka, wɔ yuo a Barabasɪ bar.

XII Ka a Pilate sɔɔr ba go, "Tɪ n ɪ ηmɪnɛ nɪ a 'lo yɪn bɔɔlɔ a Juu nɪbɛ nãa?"

XIII Ka ba tãn, "Kpa wɔ a daa ju!"

XIV Be lɛ ka a Pilate sɔɔr ba, "Bãa wɔ ɪ? Bo tɔdɛɛr lɛ wɔ tɔ?" Tɪchɛ ka ba tãna kpɛɔ jaa, "Kpa wɔ a daa ju!"

XV Pilate na bɔɔrɔ ɪka wɔ pel a nɪbɛ pɔɔ jũu, wɔ yuo naa a Barabasɪ kɔ ba. Wɔ vɛ naa ka ba fɔb a Yesu yɔɔ jaa, tɪ de wɔ kɔ a sojasɪ ɪka, ba tɪ kpa wɔ a daa ju, ka wɔ kpi.

XVI Be lɛ a sojasɪ tara a Yesu kpɛn a nãa yir kpɛɛ 'lo pɔ, tɪ bɔɔl a ba taaba sojasɪ lɔɔ taa.

XVII Ba den fuu jɪɛ nãa fuu kaar su wɔ, na ba lɛ de gɔɔr vil nãa jupil kaar su wɔ.

XVIII Tɪ pãa piel laara wɔ, "Yãan yooo, Juu nɪbɛ nãa!"

XIX Tɪ ma de daa ηmen wɔ a jũu tɪ chɪrɛ nataar 'yɔɔnɔ wɔ. Ba gbur dumo a wɔ niem puoro wɔ.

XX Ban wa la wɔ a nɪtɔ wa baar, ba yaa naa a fuu lɔnɔ bar, tɪ de a wɔ mãɛ fuu su wɔ, na ba pãa de wɔ chiin ɪka ba tɪ kpa wɔ a daa ju.

XXI A sɔr pɔ, ba nyɛn Simon na yi Sirenɪ tɛɛ pɔ, Aleksanda nɪ Worofɔs sãa lɛ. Mɔɔ pɔ lɛ wɔ yi tala, ka ba nyɔɔ wɔ fir ka wɔ de a Yesu daa tuo.

XXII Ba chiin naa a Yesu tɪ tãn a be ban bɔɔlɔ a Yesu nɪbɛ kɔkɔr pɔ, Golgɔta. A par lɛ ɪka, Julaa Jie.

XXIII Ka ba pãa de tãt kɔɔ 'yɔɔ a dãa pɔ, ɪka wɔ nyũ, tɪ wɔ tɔr.

XXIV Be lɛ ba kpa wɔ a daa ju. Ba pɔ naa a wɔ fɔɔr na ba ηme gbãm bɔɔ a ala ãsɔɔ jaa na na de.

XXV Bibipɔl lɛ ba kpa wɔ.

5 XV:XXVII 15:27 A gãma amune pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfɔ lɪjɛr nɪ aniin ε ɪka, 28 A sɛb a Nãaηmɪn gãn pɔ ɪka, "Ba sɔr wɔn 'yɔɔ a tɔdɛɛbɛ dɛmɛ pɔ." (Isaiya 53:12)

XXVI Ba seb naa a yele 'lo jũu ban kon wo mar a daa jũu ɪka, "A JUU NIBE NĀĀ."

XXVII Ba mi kpan nānyisi ayi a dabābānsi mi ju, ka āsɔɔ be a Yesu nūsɔɔ loor ka a āsɔɔ mi be a wɔ gɔba loor. 5

XXIX A bala na tala a be a wɔ kpafɔ jie tɔrɔ wɔ, vavire a ba jur 'yerɛ, "Wooo, a fɔɔ nyā na 'yer ɪka fon sɔɔ naa a Nāanmɪn Puorfɔ Yir nyā bar ti mɛ wɔ a ber ata,

XXX wa suu a daa ju, na fɔ faa a fɔ mǎɛ!"

XXXI Lɛ ni wɔ ju lɛ, a Juu nibe bɔɔrlo nibeɛ ni a Mosesi Nɛɛ wiwiilbe mi laara wɔ, na ba 'yerɛ kɔrɔ taa, "Nyɛ, wɔ faan bamine, ti wɔ kɔ tɔɔ a wɔ mǎɛ faa ɛ!

XXXII Vɛ a 'lo na 'yer ɪka, 'lo lɛ ɪ a Ni-iraa, na wɔ ɪ a Isiral nibe nāa, suu a daa ju a si kaa, ti na si pāa sɔɔ." A bala mi ban kpa gbɔr wɔ, lɛ lɛ ba mi tɔ wɔ.

XXXIII A mɔtɔɔ na wa ara a gar ju sǎlsɔɔ, a wer wɔ jaa sɔb naa wa ti tǎn a mɔtɔɔ balfɔ sɔɔ.

XXXIV A sɔɔ 'lɔnɔ pɔ lɛ, ka a Yesu chur bɔɔl, "Eloi, eloi, lama sabakatanɪ." A par lɛ a Yesu nibe kɔkɔr pɔ ɪka, "N Nāanmɪn, n Nāanmɪn, bo lɛ so ka fɔ lɛɛb puor 'yɔɔ ma?"

XXXV A bala na ara gbɔr a be wɔ na ba 'yer, "Yi chele! Elaija lɛ wɔ bɔɔlɔ."

XXXVI Ka a daba āsɔɔ jo chen ti 'mɔɔ sapɔ 'lɔr a dāmiir amine pɔ, na wɔ chab daa tur a Yesu ɪka wɔ mɔɔr, ti na wɔ lɛ 'yer, "Yi vɛ a si kaara, Elaija na wa yɔɔ wɔ naa bu."

XXXVII Be lɛ a Yesu chur ti ŋmaa a vɔɔr.

XXXVIII Ka a Juu Nibe Puorfɔ Yir pɔ, ban lū a fɔbaa var a die chur a saaju ti gbem a par.

XXXIX A sojasɪ nɪkpɛɛ na ara a be a Yesu niem na wɔ a wɔ churfɔ, ti nyɛ a lɛ mi won ŋmaa a vɔɔr, wɔ 'yer naa, "Yelmǎɛ jaa, a daba nyā ɪ naa a Nāanmɪn Bie."

XL A pɔbɔ bamine lɔɔn Mɛɛr na yi Magdala tɛɛ pɔ, ni Salome, ni a Mɛɛr na ɪ a Jemesi bile, ni Josest ma mi ara na tɛɛr jaa ti kaar wɔ.

XLI A Galilee pɔ, a pɔbɔ banyāna lɛ turo wɔ, na ba sɔnɔ wɔ. Ka a pɔbɔ bamine mi na 'matāan wɔ wa a Jerusalem, mi be be.

XLII A daar 'lo ɪ naa a ba Chɔɔrfɔ Bɪbir ban na chɔɔr a ba mǎɛ, bojũu a mɔtɔɔ wa

mɔr, a Pɛnfɔ Bɪbir piel naa. A jāanɔɔr na wa tara

XLIII a Josefɔ na yi a Arimatya tɛɛ pɔ, na ɪ a nɪkpɛɛ āsɔɔ ban 'yɔɔnɔ, ti mi dɔɔ chele a Nāanmɪn Nāalɔɔ, nyɔɔn nyāa chen a Pilate sɛ, ti sɔɔr a Yesu āgān ɪka wɔ ũu.

XLIV Pilate na wa wɔ ɪka a Yesu kpi naa, a 'maa won nɛɛ. Be lɛ wɔ bɔɔl a sojasɪ nɪkpɛɛ ka wɔ wa, ka wɔ sɔɔr wɔ, "A Yesu kpin bu?"

XLV Ka a sojasɪ nɪkpɛɛ 'yer, "Ɔɔ, wɔ kpi naa." Ka a Pilate sɔɔ ɪka a Josefɔ wɔ ti yɔɔ a Yesu āgān.

XLVI Josefɔ dān fɔbaa na wɔ ti yɔɔ a Yesu āgān vil wɔ chiin ti ũu, a yaa ban chi kɔsɪr pɔ. Ba bil kɔsɪr wa pɔɔ a yaa nɛɛ.

XLVII A Mɛɛr na yi a Magdala, ni a Mɛɛr na ɪ a Josest ma, nyɛ naa a jie 'lo ban ũu wɔ.

XVI

I A Pɛnfɔ Bɪbir na wa baar, Mɛɛr na yi a Magdala, ni Salome, ni a Mɛɛr na ɪ a Jemesi ma, ba dān a kānyũur ala ɪka ba chiin ti je a Yesu āgān.

II A Pɛnfɔ divɛ bio daar, bibio mɔtɔɔ na pur baar, ba chen naa a yaa par.

III A kɔsɪr na pɔɔ a yaa nɛɛ ba gbɔr ɛ, ka ba sɔrɔ taa, "An lɛ na ti bil a kɔsɪr bar si a yaa nɛɛ?"

IV Tɪche ban dɔɔ kaa a ba nidaa, a kɔsɪr 'lo bil yi a yaa nɛɛ.

V Ban ti kpɪɛɛ a yaa pɔ, ba nyɛn pɔlbile na su fuu pɪla jānɛ ni a nūsɔɔ loor, ka pɪla ɔɔ ba.

VI A pɔlbile 'yer kɔ ba, "Yi ta vɛ ka yi pɪla ɔɔrɔ ɛ. Yi bɔɔrɔ naa a Yesu 'lo na yi a Najaretɪ ban kpa a daa ju. Wɔ ir naa ɪ vor! Waa be a ka ɛ! Yi nyɛ a jie 'lo ban gaal wɔ.

VII Yi lɛɛb kul ti 'yer a wɔ poturbo ni a Pita ɪka, wɔ de yɪn nie chiine a Galilee, be lɛ yɪn ti nyɛ wɔ, nɪtāa a lɛ won dɔɔ 'yer kɔ yi."

VIII Chɪcham kpɛ ba naa ka ba nɛɛ 'maa, ka ba jo yi a yaa par. Baa 'yer 'yer kɔ nɪɛ jaa ɛ, bojũu dābāɛ kpɛ ba naa.

IX A Pɛnfɔ divɛ bio daar bibio, Yesu na wa ir a kũu pɔ, wɔ den nie dũu a Mɛɛr na

yi a Magdala, a 'lo pɔ won dɔɔ dii a sɪdɛbɛ ayopɔi bar ka a yi.

^X A Mɛɛr chen tɪ 'yɛr kɔ a bala na dɔɔ be a Yesu sɛ, a bala a nie na sɔb ka baa kɔnɔ.

^{XI} Ban wa wɔ ka wɔ 'yɛr ɪka a Yesu ir naa kɔu pɔ ɪ vɔr, ka wɔ nyɛ wɔ, baa sɔɔ de ɛ.

^{XII} A anyā puor lɛ, a Yesu lɛb nɪyuo na wɔ dɔu a ba ayi na de sɔr chiine a tɛɛ āsɔɔ pɔ.

^{XIII} Ba lɛb chen a Jerusalem tɪ 'yɛr kɔ a ba taaba, tɪchɛ baa sɔɔ ɛ.

^{XIV} A ba kor ɛ, tɪ a Yesu lɛ dɔu a Pie nɪ Bɔ'yen na 'mataa dire. Wɔ miin 'yɔɔ ba a ba ba sɔɔfɔ pɔ, nɪ a ba nyākɔpɛn jɔu, bojɔu baa sɔɔ de a bala na nyɛ won ir a kɔu pɔ 'yɛr.

^{XV} Wɔ 'yɛr kɔ ba, “Yɪ yɔ a wɛr wɔ jaa, na yɪ mɔɔl 'yɛr a 'yɛr nɔɔ nyā kɔ a nɪbɔrɔ ba jaa.

^{XVI} Nɪrɛ 'lo jaa na sɔɔ de a 'yɛr nɔɔ nyā, ka ba so wɔ a Nāanɪmɪn kɔɔ, won nyɛn a Nāanɪmɪn faafɔ, tɪchɛ nɪrɛ 'lo jaa na ba sɔɔ de a 'yɛr nɔɔ nyā ɛ, a nɪnyɪnɛ na wɛ naa.

^{XVII} A jānsɪ anyā na turo naa bala na sɔɔ. Ban de naa n yuor diin sɪdɛbɛ ka a yi, na ba lɛ bɔɔ 'yɛrbɔlsɪ 'yɛrfɔ.

^{XVIII} Ban ma 'mɔɔr waba. Bala wa nyū bon na tara lɔɔ, tɪ a kɔ ɪ ba yeɛ ɛ. Baalaa ban dɔɔl a ba nūu, won sa naa.”

^{XIX} A Soro Yesu na wa 'yɛr a nɪtɔ kɔ a wɔ poturbo, Nāanɪmɪn vɛ naa ka wɔ do a saaju tɪ jānɛ a wɔ nūsɔɔ loor.

^{XX} Be lɛ ka a poturbo yi chen tɪ mɔɔlɔ a 'yɛr nɔɔ jie jaa. Be lɛ ka a Soro 'mataa tɔnɔ nɪ ba, ka a wɔ nɛ'maa tɔmɔ anyā ban tɔnɔ wiil ɪka a wɔ 'yɛr nɔɔ ɪn yɛlmɛ.

LE A LUKA NA SEB A YESU 'YER NŌO

I Nūtāa le a nuyōō na mō man a le na ɪ a sɪ ber anyā pō,

II a le ɪn yelmāe, ba dōō be be na ba nyen nɪbir a pielfō, na ba ɪ a 'yer nyā gbāgbaar.

III A le jūu n baraa Teofilusɪ, n mɪ mōn vɪer a 'yer tɪ tān a pielfō nye ka a ɪ yelmāe le, ka n bɔōrō ɪka n seb a le na tu taa kō fō.

IV Ka fō na tōō bōō ɪka a le ban wiil fō ɪn yelmāe.

V A Judiya Nāa Herōd sōō, a Juu nɪbe bōōloro āsōō ben be ban bɔōlō Jekariya wō pōō naa a Abija gbul pō ka a wō pōō yuor di Elijabetɪ na yi a Aaron bōrō pō.

VI Ba jaa ayi yele tor Nāanmɪn sē ka ba turo a le a Nāanmɪn nēe na 'yer na baa tara chēfō ε.

VII Tɪche baa tara bie ε, bojūu a Elijabetɪ abbaa ka 'lo naa sɪrε jaa nyōō.

VIII A mɪ lōōr wa ta a Jekariya ka wōn tō a bōōr lofō tōmō kō Nāanmɪn.

IX Gbām le ba gba ir wō nūtāa le a ba bōōrlo tōmō na be, ka wōn ma kpe a puorfō yir tɪ chōm a tāt nyūu vɪla ala.

X Ka a sōō na wa ta ɪka wō chōm a tāt nyūu vɪla anyāna, a nɪbe ara naa a yōō puoro.

XI Be le a Nāanmɪn malaka wa dūu wō be a tāt nyūu vɪla chōmfō jie a nūsōō jie.

XII Jekariya na wa nye wō a le, pɪla oō wō naa ka dābāe kpe wō.

XIII Tɪche ka a malaka 'yer kō wō, “Jekariya ta joro dābāe ε, Nāanmɪn wōn a fō sōōrfō, a fō pōō Elijabetɪ na dōōn dabile ka fō 'yōō a wō yuor Jōōn.

XIV A wō yele na ɪn nōō kpe fō ka fō chule ka nuyōō mɪ chule a wō dōōfō jūu.

XV An ɪ wōn ɪn kpēε a Nāanmɪn niem, wō kō nyū dāa ban 'yōō dābul ε, bojūu Nāanmɪn sɪe na sēe wōn be a ma pōōm.

XVI Wōn lieb naa a Isɪral nɪbe yōō jie waan a ba Nāanmɪn sē.

XVII Wōn den a sɪ Soro nie nɪ a sɪe nɪ a kpēō 'lo na dōō be a Elaija 'yōō, na wō lieb sāmune ka ba tara a ba bibiir tɪer. Ka

bawōnsɪ mɪ nye yē na ba maala yeltorsɪ na wō vē ka nɪbe mɪ chōōr ba māe gun a sɪ Soro.”

XVIII Ka a Jekariya sōōr a malaka, “Nɪmune ɪn ɪre wa sōō a nɪtō fōn 'yer? Maa nɪ n pōō jaa kor naa.”

XIX Ka a malaka 'yer kō wō, “Maa le a Gabɪrel na ma ara a Nāanmɪn niem, 'lo le tō ma nɪ a 'yer nyā ɪka n wa 'yer a 'yer nōō nyā kō fō.

XX A le jūu fōn ɪn wōō fō kō le tōō 'yer 'yer ε, wa tān a bɪbir 'lo a anyāna na ɪ bojūu faa sōō de a 'yer ala na wa ɪ a sōō 'lo na sēe ε.”

XXI A nɪbe bala na be a yōō chele a Jekariya wōn kor a le a Nāanmɪn puorfō yir, ka chīcham kpe ba.

XXII Be le ka wō wa yi tɪ wō kō le tōō 'yer 'yer ε, ka a nɪbe bōōn ɪka wō nyen nyefō kōō bojūu nuur kaalfō le wō mana nɪ ba tɪ kō tōō 'yer ε.

XXIII A le a wō tōmō bɪbie na wa baar be a Nāanmɪn puorfō yir, wō lieb kul a wō yir.

XXIV A anyā puor le ka wō pōō Elijabetɪ tara pōō na wō sōōl ηmersɪ anūu.

XXV Na wō pāa 'yerε, “Nye le a Nāanmɪn na maal ma, a wō maal vɪla bɪbir vɪe naa ka wō ir ma a vɪ yin a nɪbe niem bar.”

XXVI Elijabetɪ pōō na wa ta ηmersɪ ayōōb, Nāanmɪn tō naa a Gabɪrel a tēe na be a Galilee paal pō ban bɔōlō Najaretɪ,

XXVII be le pōōsarbile kōō be, ka daba ban bɔōlō Josefɪ na ɪ a Nāa David yōō ηmaa baraa na kul ka a pōōbile yuor di Mēer.

XXVIII A malaka chen a wō sē tɪ 'yer, “N puorfō naa, fō ɪn nɪ'yōō naa, Nāanmɪn ben a fō sē.”

XXIX Ka dābāe nyōō a Mēer nɪ a puorfō nyā bōrō, na wō sōrō wō māe a puorfō nyā par.

XXX Tɪche ka a malaka 'yer kō wō, “Ta joro dābāe ε, fō ɪn nɪ'yōō naa Nāanmɪn niem.

XXXI Fōn tara na pōō dōō dabile, na fō 'yōō a wō yuor Yesu.

XXXII Wōn ɪn kpēε, ka ba bɔōlō wō a Nāanmɪn na be a Saaju Bie. A sɪ Soro Nāanmɪn na den a wō sāa David nāalōw kō wō.

XXXIII 'Lo le na di a Jekob yir nãa jaa kpo kpo, a wɔ nãa kɔ̃ wa baar ε."

XXXIV Ka a Mɛɛr sɔɔr a malaka, "N ba ta daba sere ε, ti ηmɛne un ure wa dɔɔ a bie?"

XXXV Ka a malaka 'yer kɔ wɔ, "Nãanmɛn sɛ na wa kpe fɔ naa, ka a Nãanmɛn kpɛɔ wa ger pɔɔ fɔ a bicheche 'lo fon na dɔɔ, ban bɔɔlo wɔn Nãanmɛn Bie.

XXXVI Nye a fɔ yebe Elijabetɩ gba na ɪ a pɔɔ abbaa na wɔ nyɔɔ ti wɔ tara na pɔɔ na na dɔɔ bie, chuur ayɔɔb nɪ nyã won gal.

XXXVII Yele jaa ba ɪ tuo Nãanmɛn sɛ ε."

XXXVIII Be le a Mɛɛr 'yer, "Nye, Nãanmɛn gbãgbaa le n ɪ, a ɪ a le kɔ ma fon 'yer?" Ka a malaka bar wɔ ti chen.

XXXIX A sɔɔ 'lɔnɔ le a Mɛɛr pɔɔ yi do a tɔɔ ju a Judiya tɛe pɔ.

XL Wɔ ti kpe naa a Jekariya yir na wɔ puor a Elijabetɩ.

XLI Elijabetɩ na wɔ a Mɛɛr puorfɔ ka a bie ɔɔ lieb be a wɔ pɔɔm ka a Nãanmɛn sɛ sɛ a Elijabetɩ.

XLII Ka wɔ ηme chelma 'yere, "Nãanmɛn sɔɔ fon gar a pɔɔɔ ba jaa, na wɔ mɪ sɔɔ a bie 'lo na be a fɔ pɔɔm.

XLIII Tiche nye 'yɔɔfɔ na kaara, ka a n Soro ma wa a n sɛ?

XLIV In wa wɔ a fɔ puorfɔ a bie na gã a n pɔɔm ɔɔn lieb nɪ popel.

XLV Popel sɔɔ le fo ɪ an ɪ fo sɔɔn de a le a n Soro na tɔ, ka ba wa 'yer fɔ ɪka an ɪ naa a le."

XLVI Ka a Mɛɛr 'yer, "N pɛɛn Nãanmɛn nɪ a pɔɔ wɔ jaa.

XLVII A n sɛ chile naa a Nãanmɛn na ɪ a n Fafaara 'yɔɔ.

XLVIII An ɪ wɔ tɛerto a wɔ gbãgbapɔɔbile mãe siirfɔ. An yi dina chiine, a dɔɔ tu taa ba jaa na bɔɔlo ma naa bɔɔsɔn sɔɔ.

XLIX An ɪ a Tɔɔfɔ Sɔɔ le maal a le kɔ ma. A wɔ yuor un cheche.

L A wɔ nɪbaal be naa a bala na joro wɔ dãbãe sɛ, yi a yɔn ti tãn a yɔn suulɪ.

LI A wɔ nɪbaal tɔn tɔberɛ, wɔ yɛyel naa a bala na bɔɔɔ a yuor a ba tier pɔ bar.

LII Wɔ dɔɔn nãmine a ba nãa dakɔɔr jur bar, tiche na wɔ 'mɔɔr a bala na siir a ba mãe ka ba do saaju.

LIII Wɔ kɔ naa a kɔ̃ dɛme bɔsɔn, ti dii a tara dɛme bar nũjaalɪ.

LIV-LV Wɔ sɔɔn a wɔ gbãgbaa Isɪral ti tɛerto ɪka wɔ kaa Abraham nɪ a wɔ yɔn nɪbaal bɪbir jaa, nɪtãa le won dɔɔ 'yer kɔ a sɪ sãamine."

LVI Mɛɛr jãne na a Elijabetɩ sɛ ηmersɪ ata ti lieb kul a wɔ tɛe.

LVII Elijabetɩ dɔɔfɔ bɪbir wa vɪe naa ka wɔ dɔɔ dabile.

LVIII Ka a bala na kpɛere gbɔr a Elijabetɩ nɪ a wɔ yir dɛme na wɔ le a Nãanmɛn na maal vɪla kɔ wɔ ba pɔɔ mɪ pel naa a wɔ kaar.

LIX A ber aniin daar ba wa naa ɪka ba wa ηmaa a bie yɔɔr, na ba ta bɔɔɔ ɪka ba de a sãa yuor 'yɔɔ wɔ bɔɔlo a Jekariya.

LX Tiche ka a ma ba sɔɔ ε, ti 'yer, "A bie yuor din Jɔɔn."

LXI A ba 'yer kɔ wɔ, "Fɔ bal nɪre jaa ba di a yuor nyã ε."

LXII Ti na ba pãa 'lɪr sɔɔr a sãa a yobuor won bɔɔɔ ɪka ba 'yɔɔ a bie.

LXIII Ka wɔ man ba ɪka ba kɔ wɔ bon ka wɔ seb, won ben wa de a bon na wɔ seb, "A bie yuor din Jɔɔn." Ka nɛɛr 'maa ba jaa.

LXIV Ajienaa le a Jekariya nɛɛ mɪ 'laa ka a jãlbir bal ka wɔ tɔɔ 'yere na wɔ pɛere Nãanmɛn.

LXV Ka dãbãe kpe a bala jaa na gbɔr a be ka nɪbe 'yere ka a yaar de a Judiya tɛn ala na be a tɔn ju.

LXVI Nɪre jaa na wɔ a nɪtɔ a ma 'maa won nɛɛ ka wɔ ma sɔɔr, "ηmɛne le a bie nyã na wa kaara?" Bojũu a Soro nũu dɔɔl naa a bie.

LXVII Jekariya na ɪ a sãa, Nãanmɛn sɛ sɛ wɔ naa ka wɔ 'yere,

LXVIII "Pɛɛfɔ wɔ ta a Isɪral Nãanmɛn, bojũu wɔ wa naa wa faa a wɔ nɪbe.

LXIX Wɔ kɔ sɪn gãdaa ɪka wɔ faa sɪ na yi a wɔ gbãgbaa Nãa David yir,

LXX nɪtãa le won dɔɔ tu a wɔ 'ye'yerbe cheche bala sɛ a kɔr jaa ka ba 'yer,

LXXI ɪka wɔ faa sɪ a sɪ dɔdɛme sɛ, na wɔ faa sɪ a bala na laar sɪ nuur pɔ.

LXXII Wɔ maal a nɪtɔ ɪka wɔ wiil nɪbaal kɔ a sɪ sãamine, na wɔ le tier a wɔ netir cheche 'lo,

LXXIII a le won pɔ kɔ a sɪ sãakpã Abraham.

LXXIV Wɔ pɔn 'yer ɪka, won faa sɪ naa a sɪ dɔdɛme nuur pɔ, ka sɪ puoro wɔ kɔ le joro dābāe ε,

LXXV na sɪ ɪ cheche nɪ nɪtorɪ a wɔ niem a ber a jaa.

LXXVI A fɔɔ na ɪ a n bie ban bɔɔlɔ fɔ naa a saaju Nāanmɪn 'ye'yere, an ɪ fɔɔ le na de a sɪ Soro nie chɔɔr a wɔ sɔr,

LXXVII na fɔ vɛ ka wɔ nɪbe bɔɔ a faafɔ sɔr, na ba nye yelbier vɛ kɔfɔ.

LXXVIII Nāanmɪn na tara nɪ sɪ nɪbaal jūu, wɔ vɛ naa ka a fafaara pur chaar 'yɔɔ sɪ yi a saaju,

LXXIX na wɔ chaar 'yɔɔ a bala na kpɪere a libe pɔ, tɪ be a kūu gāagiel pīlem, na wɔ wiil a sɪ gbɛe ka a de nyā'maar sɔr."

LXXX A bie nɔɔ naa ka a sɪe kpɛɔ be a wɔ sɛ. Mɔgɔɔ pɔ le wɔ kpɪere tɪ tān a bɪbir 'lɔ won na wiil a wɔ māe kɔ a Isɪral nɪbe.

II

I A ber ala pɔ, a paal Nākpɛe Siisa Agustus 'yer naa ɪka ba sɔr a nɪbe ba jaa na be a Worom paal pɔ.

II A sɔrfɔ nyā le ɪ a sɔrdɔɔ ban sɔr a nɪbe ka a Kiriniyus mɪ ɪ a Siriya nāa.

III Nɪre jaa kul a wɔ māe tɛe ka ban tɪ sɔr wɔ.

IV Ala le so ka a Josefɔ mɪ na yi a Najaretɪ tɛe na be a Galilee wer pɔ, na wɔ chen a Judiya wer pɔ, a Nāa David tɛe ban bɔɔlɔ a Betlehem, bojūu a Nāa David yir le wɔ yi tɪ le ɪ a wɔ bal nɪre.

V Josefɔ tara na a Mɛer na tara a pɔɔ won bɔɔrɔ a kulfɔ 'mataa chiin ka ban tɪ sɔr ba.

VI A le ban be a Betlehem ka a Mɛer bie dɔɔfɔ daar ta.

VII Ka wɔ dɔɔ a pɔɔsarbie ka wɔ ɪ dabile a wɔ vil wɔ a fɔbaa gaal a dɔn mɔɔr 'wɔfɔ jie bojūu baa nye jie na kpɛ a sāanba kpɛfɔ jie ε.

VIII Pɛchiinbe mɪ dɔɔ gbɔr a tɛe na ba gān a ba piir be a mɔɔ pɔ kaara.

IX Ka a Nāanmɪn malaka yi a saaju wa a ba sɛ, ka Nāanmɪn tɪr chaar pɔɔ ba, ka dābāe kpɛ ba.

X Tɪche a malaka 'yer kɔ ba, "Yɪ ta joro dābāe ε, 'yer nɔɔ le n waan a yɪ sɛ, an ɪn chulfɔ kpɛe kɔ a nɪbe ba jaa.

XI A dɪna tāsɔɔ ba dɔɔ naa a Fafaara a yɪ 'yɔɔ a Nāa David tɛe pɔ. Wɔ ɪ naa a sɪ Soro nɪ a Nɪ-iraa.

XII Jāne yɪn na de bɔɔn wɔ nɪ nyā. Yɪn nye naa a bipɪla ban vil a fɔbaa gaal wɔ a dɔn mɔɔr 'wɔfɔ jie."

XIII Ajienaa a saaju malakasɪ yɔɔ wa naa wa 'matāan a malaka 'lɔ a ba dāna a Nāanmɪn 'yere nɪ,

XIV "Tɪr wɔ ta a Nāanmɪn na be a saaju, ka nyā'maar mɪ be a nɪbe bala na pɛle a wɔ pɔɔ a wer pɔ."

XV A malakasɪ na wa bar ba tɪ lieb do a saaju, ka a pɛchiinbe 'yere kɔrɔ taa, "Yɪ ɪ a sɪ chen a Betlehem tɛe pɔ, tɪ kaa a yelnyɪne na ɪ ka a Nāanmɪn tɔ 'yer sɪ."

XVI Be le ba pɔɔ chen tɪ nye a Mɛer nɪ a Josefɔ nɪ a bipɪla na gā a dɔn mɔɔr 'wɔfɔ jie.

XVII A le ban wa nye wɔ, ba 'yer naa a le a malaka na 'yer kɔ ba a bibile ye.

XVIII A bala ba jaa na wɔ a le a pɛchiinbe na 'yer a bie 'yer kɔ ba, ka nɛer 'maa ba jaa.

XIX Tɪche ka a Mɛer 'yɔɔ a anyāna a wɔ pɔɔm tara tɪere.

XX A pɛchiinbe lieb chen a piir jie tɪ dāna Nāanmɪn na ba pɛere wɔ a ala a jaa ban wɔ tɪ nye a le a malaka na 'yer kɔ ba.

XXI A ber aniin na wa ta, ba ŋmaa won a yɔɔr tɪ 'yɔɔ wɔ a yuor Yesu, a yuor nyā le a malaka 'yer kɔ a Mɛer tɪ ka wɔ wa tara a pɔɔ.

XXII Mɛer na wa baar a padɔɔr a le a Mosesɪ nɛe na 'yer, Josefɔ nɪ a Mɛer den a bie chiin a Jerusalem na tɪ kɔ a Nāanmɪn.

XXIII Nɪtāa le a Soro na 'yer, "Yɪ de dabil dɔɔ jaa kɔ a Soro." (*A Yifo Gān 13:2, 12*)

XXIV Ba den a bɔɔrlo bomo ala a Soro na 'yer ɪka, "Ŋmama ayi bɪ papa pɔlɔ ayi tɪ pɔl a ba māe." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 12:8*)

XXV Daba kɔɔ dɔɔ be a Jerusalem ban bɔɔlɔ Simeon na wɔ ɪ nɪtor na waa baala Nāanmɪn ε. Wɔ mɪ dɔɔ chele a Isɪral nɪbe faafɔ bɪbir ka a Nāanmɪn sɪe be a wɔ sɛ.

XXVI A Nāanmɪn sɪe 'yer kɔ wɔ ɪka won nye naa a Nɪ-iraa 'lɔ a Soro na tɔ nɪ nɪbir tɪ kpi.

XXVII A Nāanmɪn sɪe vɛn ka Simeon chen be a Nāanmɪn puorfɔ yir bechaar

pɔ, ka a ɪ a Josefo nɪ a Mɛɛr mɪ waan naa a ba bie Yesu a be na wa ir a nɛɛ.

XXVIII Ka a Simeon de a bie 'yɔɔ a wɔ nɪu pɔ ti puor Nāanmɪn yāan 'yɛɛ,

XXIX "Tɔɔnɔ sɔɔ, nɪtāa lɛ fɔn tɪr a fɔ nɛɛ kɔ a maa na ɪ a fɔ gbāgbaa, fɔn tɔɔ bar ma sɔr nɪ nyā'maar.

XXX Bojūu n nɪbir nyɛ naa a fafaara,

XXXI 'lɔ fɔn chɔɔr ka nɪrɛ jaa nyɛ wɔ.

XXXII Wɔn ɪn chāa wiil a nɪbɛ bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, ti na wɔ ɪ tɪr kɔ a fɔ nɪbɛ Isral."

XXXIII Ka a Yesu sāa nɪ a ma nɛɛ 'maa a lɛ a Simeon na 'yer a wɔ yɛlɛ.

XXXIV Ka a Simeon pāa 'yer nɛvɪla 'yɔɔ ba, ti 'yer kɔ a Mɛɛr na ɪ a ma, "A bie nyāna lɛ Nāanmɪn kɔ a Isral nɪbɛ, ka ba yɔɔ na nɛmɛ gber lo ti ir, na wɔ ɪ jānɛ ka ban 'yɛɛ kpɛrɛ nɪ wɔ.

XXXV Nɪbɛ yɔɔ pɔtɪɛr na gān chāa pɔ, ka a fɔɔ mɪ pɔɔ sɔɔ fɪka sɔɔ ban chɔr fɔ."

XXXVI Pɔɔ na ɪ a Nāanmɪn 'yɛ'yɛɛ ben be ban bɔɔlɔ Ana na wɔ ɪ Fanuwɛl bie na wɔ ɪ Aserɪ bal nɪrɛ, na wɔ ɪ pɔɔ nyɔɔ. Wɔ kul sɪrɛ maal yuomo ayopɔi.

XXXVII Ka a sɪrɛ kpi ti wɔ ɪ a pɔɔkɔɔr maal yuomo lɪjaanaar nɪ anaar (84). Waa gala a Nāanmɪn puorfɔ yir ɛ, tɪchɛ wɔ ma ben be na wɔ ma gal bɔdiir ti sɔɔrɔ Nāanmɪn tāsɔɔ nɪ a mɔtɔɔ.

XXXVIII A sɔɔ 'lɔnɔ lɛ wɔ wa a ba sɛ ti dān Nāanmɪn ti na wɔ 'yer a bie 'yer kɔ a bala jaa na chɛlɛ a Jerusalem faafɔ bɪbir.

XXXIX A lɛ a Josefo nɪ a Mɛɛr na wa ir a nɛɛ maal a lɛ a Soro na bin, ba lɛb kul a Najaretɪ na ɪ a ba tɛɛ na be a Galilee wer pɔ.

XL Be lɛ a bie ti nɔɔnɔ nɪ fɔɔ na wɔ sɛɛn yɛ ka a Nāanmɪn wāɛfɔ be a wɔ sɛ.

XLI Yuon jaa a sāa naa ma ma chen a Jerusalem ti lɔɔ na ba di a Gɔl Bar Difɔ.

XLII Yesu na wa nyɛ yuomo pie nɪ ayi ba tara wɔn don a Difɔ nyā jɛ nɪtāa lɛ ban ma ɪrɛ.

XLIII A Gɔl Bar Difɔ ber na wa baar, ba lɛb kulo a ba tɛɛ tɪchɛ a Yesu bar a Jerusalem ka baa bɔɔn ɛ.

XLIV Ba tɪɛr ɪka wɔ taa pɔɔ a ba nɪbɛ kulo nɪ ti chen bɪbir bɔ'yɛn baa nyɛ wɔ ɛ, na ba pāa yɔɔrɔ bɔɔrɔ wɔ a ba nɪbɛ nɪ a ba nɪbɔɔnsɪ nɪ a ba barmɛnɛ sɛ.

XLV Ban ba wa nyɛ wɔ ɛ, ba lɛb chen a Jerusalem a wɔ bɔfɔ jɛ.

XLVI A ber ata daar lɛ a ba ti nyɛ wɔ a be a Nāanmɪn puorfɔ yir bɛchaar pɔ, ka wɔ jānɛ a wiwiilbe chara pɔ chɛlɛ a lɛ ban 'yɛɛ na wɔ sɔrɔ ba sɔɔrfɔsɪ.

XLVII Nɪrɛ jaa na wɔ a lɛ wɔn ire a 'yɛrsɪ par a chɔ chɔ nɛɛ 'maa ba naa.

XLVIII A sāa nɪ a ma na wa nyɛ wɔ a ba nɛɛ mɪ 'maa ba naa ka a ma sɔɔr, "Pa nɪ bie, bo lɛ fɔ maal sɪ a nɪtɔ, ka maa nɪ a fɔ sāa yɔbɔ fɔ lɛɛɛ wa faa?"

XLIX Ka Yesu sɔɔr a ma, "Bāa 'yɔɔ lɛ yɪ yɔɔrɔ bɔɔrɔ ma? Yaa bɔɔ ɪka ɪn be naa a n Sāa yir ɛ?"

L Tɪchɛ baa bɔɔ a anyāna wɔn 'yer kɔ ba par ɛ.

LI A wɔ ir pɔɔ ba, a ba pāa kul a Najaretɪ a wɔ ti wɔnɔ a ba toor, tɪchɛ ka a ma 'yɔɔ a 'yer anyāna a jaa a wɔ pɔɔm.

LII Ka a Yesu nɔɔnɔ nɪ yɛ nɪ a kpɛɛ ka wɔ yɛlɛ nɔmɔ a Nāanmɪn sɛ nɪ a nɪbɛ sɛ.

III

I Yuon pie nɪ anūu lɛ a Tiberiyus Siisa di a nākpɛɛ ka a Pontius Pilate mɪ ɪ a Judiya paal nɪkpɛɛ ka a Herɔd mɪ di a Galilee nāa ka a wɔ yɛbɛ Filip mɪ ɪ a Ituriya nɪ a Trakonɪtis nāa. Ka a Lisaniyasɪ mɪ di a Abilenɪ nāa.

II Anasɪ nɪ Kayafasɪ bala lɛ ɪ a Juu nɪbɛ bɔɔrɔ nɪbɛrɛ. Ka a Nāanmɪn de a wɔ 'yer kɔ a Jekariya bidaba Jɔɔn be a mɔgɔɔ pɔ.

III Wɔ yɔn a tɛn ala a jaa na jilɔ a Jordan man na wɔ 'yɛɛ kɔrɔ a nɪbɛ, "Yɪ lɛb a yɪ tɪɛr na yɪ sɔ a Nāanmɪn kɔɔ, ka Nāanmɪn vɛ a yɪ yɛlɛbɛ kɔ yɪ."

IV Nɪtāa lɛ a Isaiya na seb a wɔ gān pɔ, "Nɪrɛ 'yɛɛ naa be a mɔgɔɔ pɔ, 'Yɪ chɔɔr a sɪ Soro sɔr, na yɪ maal a wɔ sɔr ka wɔ tor.

V Na yɪ 'mɔr a kɔlsɪ, na yɪ nɛmɛr a tɔn nɪ a gbɛgbɛnsɪ ka a jātaa. Yɪ maal a sɔgɔrsɪ a jaa ka a tor, na yɪ maal a sɔr nyara nyara ka wɔ sal.

VI Nɪsaal bɔrɔ ba jaa na nyɛn Nāanmɪn faafɔ.' "

(Isaiya 40:3-5)

VII Ka a nɪyɔɔ bala na waara a Jɔɔn sɛ a Nāanmɪn kɔɔ sofɔ 'yɔɔ, ka wɔ sɔɔr ba, "Yɪn waa bibiir, an lɛ 'yer kɔ yɪ ɪka yɪ jo yɪ a Nāanmɪn suur na waara a yɪ sɛ?"

VIII Yı vë ka yı befo wiil ıka yı lieb a yı tıer. Yı ta chene 'yere koro a yı mãe ıka, Abraham le ı a sı sãa, n 'yere na koro yı ıka Nãanmın na tãon maal a kustıbe anyãna a ba lieb ı a Abraham bibiir.

IX A 'lar dool a tıe nyıbe ju, tıe jaa ba wa wõnõ wõ sõn ε, ban ηmaa won lob 'yõõ bũu põ."

X Ka a nıyõõ bala suor wõ, "Nımıne sın pãa ı?"

XI Ka Jõon 'yer kũ ba, "İsõõ jaa na tara fuustı ayı, wõ ır ãsõõ kũ a wõ tõ sõõ na ba tara ε, nyã mı na tara bõdiir wõ ı a le."

XII Lõpodierbe mı wan a Jõon sã ıka wõ so ba a Nãanmın kõõ, na ba mı suor wõ, "Wiwile sı mı ı ηmıne?"

XIII Ka wõ 'yer kũ ba, "Yı ta ma de dool a le ban ıka yı de ε."

XIV Sojastı bamıne mı wan wa suor wõ, "Sın mı, sı ı ηmıne?" Ka wõ 'yer kũ ba, "Yı ta fir nıre de libir ε, yı ta mı ηmaa jir kara dool nıre ε, na yı vë ka a yı sãyar seen yı."

XV Ka a nıbe mı na dõõ 'yõõ toor chele, pãa tıere ıka a Jõon le tõõ ı a Nı-ıraa.

XVI A Jõon 'yer kũ ba, "Maa 'lo kõõ le n suoro yı, tıche nıre ãsõõ na gar ma na wa naa, a wõ nafõõr mibe gba, n ba see ıka n for ε. 'Lo le na de Nãanmın Sıe nı bũu son yı.

XVII A ηmayıel naa ben a wõ nũu põ, a wõ na yıel a mõı a vafõ jie na wõ kpaar a bie 'yõõ a boor põ tı chũm a sõsõõr nı bũu 'lo na ba tara kpıinfo bar."

XVIII Jõon kpãa ban nı yelyõõ na wõ 'yer a Nãanmın 'yer kũ ba.

XIX Tıche a nãa Herõd na de a wõ yebe põõ Herõdiyas kul, Jõon 'yer wõ naa ıka a ba tara sör ka wõ kul wõ ε, tı 'yer wõ a debe amıne won ı.

XX Herõd le maal dæer won vë ka ba nyõõ Jõon tı 'yõõ a põõfõ die põ.

XXI Ban ba nyõõ a Jõon põõ sere ε, wõ so naa a nıbe a Nãanmın kõõ na wõ mı so a Yesu a Nãanmın kõõ. Ka a Yesu suorõ Nãanmın ka a saaju yuo.

XXII Ka a Nãanmın Sıe de papa ãgãn suu wa 'mar a Yesu ju, tı a kókõr yi be a saaju 'yer, "Fõõ le ı a n Bidanõnaa ka fu yeke pel a n põõ."

XXIII Yesu nyen yuon lıjer nı pie tı piel a wõ tõmõ, ka nıbe tıer ıka wõ ı naa a Josefõ bidaba, na ı a Heli bidaba,

XXIV Matatı bidaba, Levi bidaba, Melki bidaba, Janai bidaba, Josefõ bidaba,

XXV Matatıyası bidaba, Amosı bidaba, Nahum bidaba, Esili bidaba, Nagai bidaba,

XXVI Maat bidaba, Matatıyası bidaba, Semeyin bidaba, Josekı bidaba, Joda bidaba,

XXVII Joanan bidaba, Aresa bidaba, Jerubabel bidaba, Sealtıel bidaba, Neri bidaba,

XXVIII Melki bidaba, Adi bidaba, Kosam bidaba, Elmadam bidaba, Erı bidaba,

XXIX Josua bidaba, Eliyeja bidaba, Jorim bidaba, Matatı bidaba, Levi bidaba,

XXX Simeon bidaba, Juda bidaba, Josefõ bidaba, Jonam bidaba, Eliyakim bidaba,

XXXI Melea bidaba, Mena bidaba, Matata bidaba, Natan bidaba, David bidaba,

XXXII Jesı bidaba, Obed bidaba, Boajı bidaba, Salmon bidaba, Nason bidaba,

XXXIII Aminadab bidaba, Aram bidaba, Hejoron bidaba, Perejı bidaba, Juda bidaba,

XXXIV Jekõb bidaba, Isaakı bidaba, Abraham bidaba, Tera bidaba, Nahor bidaba,

XXXV Serugu bidaba, Weru bidaba, Peleg bidaba, Eber bidaba, Sela bidaba,

XXXVI Kainan bidaba, Afakadı bidaba, Sem bidaba, Nowa bidaba, Lamekı bidaba,

XXXVII Metusela bidaba, Enok bidaba, Jared bidaba, Mahalaleel bidaba, Kenan bidaba,

XXXVIII Enosı bidaba, Setı bidaba, Adama bidaba, Nãanmın bidaba.

IV

I Nãanmın Sıe seen a Yesu na wõ lieb wõ yin a Jordan man jie kpën wõ a mõgõõ põ.

II Be le a tı beer wõ kaa ber lıjaayi, waa di bon jaa a ber anyãna põ ε, ka a kõ kpe wõ.

III A tı 'yer kũ wõ, "Ala ı fõõ le a Nãanmın Bie, 'yer kũ a kustıbe anyãna, ka a lieb bõdiir."

IV Ka a Yesu 'yer kũ wõ ıka, a seb a Nãanmın gãn põ ıka, "Bõdiir tıe kõ tõõ

kɔ nɔrɛ nyɛvor ɛ.” (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 8:3)

^V A tɩ lɛ tara won don tɔɔ ju tɩ wiil wɔ a nãa di jiiir a jaa na be ka a wer pɔ

^{VI} tɩ 'yer, “In kɔ fɔ naa anyãna a jaa fɔɔ nɩ a ba nãyele, maa lɛ ba de a ba fɔɔ kɔ, ka n mɩ na de kɔ nɩrɛ 'lo jaa in bɔɔrɔ.

^{VII} Ala ɩ, fɔ gbur dumo puor ma fɔɔ le so.”

^{VIII} Ka Yesu 'yer wɔ, “A seɓ a Nãanmɩn gãn pɔ ɩka, Nãanmɩn tɛɛ lɛ a sɛɛ ɩka fɔ puor, na fɔ tɔnɔ kɔrɔ a 'lo tɛɛ.” (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 6:13)

^{IX} A tɩ lɛ tara won chiin a Jerusalem ka wɔ tɩ do a puorfɔ yir jie 'lo na do na wɔ 'yer kɔ a Yesu, “Ala ɩ fɔɔ lɛ a Nãanmɩn Bie ɔɔ lo a tɛɛ,

^X bojũu a seɓ a Nãanmɩn gãn pɔ ɩka, 'Nãanmɩn na vɛ naa ka a wɔ malakasi wa gu fɔ taa lɛɛ,

^{XI} na ba nyɔɔ fɔ nɩ a ba nuur ka a fɔ gber kɔ nɩme kɔsɩr ɛ.’ ” (Yiel Gãn 91:11, 12)

^{XII} Ka a Yesu 'yer kɔ a tɩ, a mɩ seɓ a Nãanmɩn gãn pɔ ɩka, “Ta bɛɛr a fɔ Nãanmɩn kaa ɛ.” (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 6:16)

^{XIII} A tɩ na wa baar a bɛɛr kaa anyãna wɔ bar won tɩ chen, tɩ lɛ guro nɩ sɔɔ kɔɔ won lɛ wa nyɛ jie.

^{XIV} Yesu lɛɓ kul a Galilee nɩ a Nãanmɩn Siɛ kpɛɔ ka a wɔ ye le yaar a wer 'lo wɔ jaa.

^{XV} Wɔ tɩ wile naa a nɩɓɛ a ba lɔɔfɔ jiiir ka a nɩrɛ jaa pɛɛrɛ wɔ.

^{XVI} Yesu lɛɓ chen a Najaretɩ be won nɔɔ, a Pɛnfɔ Bɩbir Daar wɔ tɩ kpɛn a ba lɔɔfɔ yir an ɩ lɛ lɛ wɔ ma ɩrɛ na wɔ ir ara na won kar gãn.

^{XVII} Ka ba de Isaiya gãn kɔ wɔ, ka wɔ nyɔɔ 'yɛr a jie 'lo ban seɓ,

^{XVIII} “Nãanmɩn Siɛ be naa a n 'yɔɔ, bojũu wɔ ir ma naa ɩka n tɩ 'yer a 'yer nɔɔ kɔ a nɔn dɛme, naa mɩ tɩ 'yer kɔ gbãgbaar ka ban so ba mãɛ, naa 'yer kɔ jɔn ka ba yuo, naa 'yer faa a bala ban gere,

^{XIX} naa 'yer a Nãanmɩn maal vɩla yuon kɔ ba.” (Isaiya 61:1, 2)

^{XX} Be lɛ wɔ pilɔ a gãn de kɔ a tɔtɔnɔ tɩ jãɛ, ka a nɩɓɛ ba jaa na be a lɔɔfɔ yir kpa a nɩɓɛ 'yɔɔ wɔ.

^{XXI} Ka wɔ piel 'yerɛ kɔrɔ ba, “Dɩna a lɛ yɩn wɔ a Nãanmɩn gãn pɔ, a ɩ naa a lɛ.”

^{XXII} Ba jaa 'yerɛ naa a wɔ sɔ 'yer ka ba nɛɛr 'maa a 'yer vɩɛlɩ na yire a wɔ nɛɛ pɔ ka ba sɔrɔ taa, “A ba ɩ a Josefɔ bidaba lɛ a nyã ɛ?”

^{XXIII} Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Siɛ jaa lɛ, yɩn sɔɔr ma naa nɩ a sɔkpa nyã, ‘Tɩtɩɛ, tɩl a fɔ mãɛ, maal a ala fon maal a Kapenahum ka a fɔ tɛɛ.’ ”

^{XXIV} A wɔ 'yer kɔ ba, “Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɩ ɩka, ba maa de Nãanmɩn 'yɛ'yerɛ a wɔ mãɛ tɛɛ pɔ ɛ.

^{XXV} Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɩ ɩka pɔɔkɔyɔɔ ben a Isɩral nɩɓɛ wer pɔ a Elaija sɔɔ, a war bũu 'lo na dɔɔ nɩmaa a yuon ata nɩ nɩmɛrɩ ayɔɔɔb a wer wɔ jaa.

^{XXVI} Tɩche Nãanmɩn ba tɔ a Elaija a pɔɔkɔɛ ba nyã ãsɔɔ jaa sɛ ɛ, tɩ tɔ wɔ a pɔɔkɔɔr na be a Jarefat na be a Sidon wer pɔ.

^{XXVII} A Nãanmɩn 'yɛ'yerɛ Elisa sɔɔ, kɔkɔn mɩ ben a Isɩral nɩɓɛ wer pɔ tɩ ãsɔɔ jaa ba sa ɛ, ka Naaman na yɩ a Siriya wer pɔ ba lɛ ɛ.”

^{XXVIII} A nɩyɔɔ bala na be a lɔɔfɔ yir 'lo pɔ, ka suur kpɛ ba jaa.

^{XXIX} Ba ir da wɔ yɩn a tɛɛ pɔ don a tɔɔ 'lo ju a ba tɛɛ na mɛ bɔɔrɔ ɩka ba daa wɔ lob a tɔɔ koro pɔ.

^{XXX} Tɩche ka wɔ fɔɔl yɩ a nɩyɔɔ bala sãlsɔɔ a lɛ na wɔ chen.

^{XXXI} Be lɛ wɔ suu chen a Kapenahum na be a Galilee wer pɔ, ka a Pɛnfɔ Bɩbir Daar ka wɔ piel wile a nɩɓɛ.

^{XXXII} Ka a wɔ wiilfɔ 'maa ba nɛɛr bojũu a wɔ 'yer tara na kpɛɔ.

^{XXXIII} Daba mɩ ben a be a lɔɔfɔ yir na tara a dɛɛr sɔɔ, ka a sɩdɛɛr be a wɔ 'yɔɔ, a wɔ nɩme chelma sɔɔr,

^{XXXIV} “Ai, a fɔɔ Yesu na yɩ a Najaretɩ, bo fɔ bɔɔrɔ ka a sɩ sɛ? Fɔ wa naa ɩka fɔ wa sɔɔ sɩ bar bɩ? N bɔɔ naa a nɩnyɩnɛ fon ɩ, fɔ ɩ naa a Nãanmɩn nɩcheche 'lo.”

^{XXXV} Ka Yesu tãn wɔ, “Pɔɔ a nɛɛ tɩ wa yɩ a daba 'yɔɔ.” A sɩdɛɛr daan a daba lob a nɩɓɛ niem tɩ na wɔ yɩ a daba 'yɔɔ tɩ waa 'yɔɔ wɔ baal ɛ.

^{XXXVI} Ka a nɛɛr 'maa a nɩɓɛ ka ba sɔrɔ taa, “Wiilbuor mɩ nɩ nyã? Wɔ den kpɛɔ nɩ tɔɔfɔ 'yer kɔ a sɩdɛɛr ka a yɩ.”

XXXVII Ka a wɔ yele yaar de a tɛn ala na jilɔ a be.

XXXVIII Yesu yi naa a lɔɔfɔ yir na wɔ chen a Simon yir. Ka āgān tɔ a Simon dāe ma ka ba sɔɔr a Yesu ɪka wɔ sɔɔ wɔ.

XXXIX Ka wɔ guun ger a pɔɔ na wɔ tān a āgān tɔl ka wɔ bar a pɔɔ, ka wɔ sa na wɔ ir maal bɔdiir kɔ ba.

XL A mɔtɔɔ na wa mɔrɔ nɪbe waan naa ba baalsɪ a Yesu sɛ, ka wɔ dɔɔl ba a wɔ nɪu na wɔ sāa baal jaa bɔrɔ ban waan.

XLI Sɪdɛbe yin a nɪyɔɔ 'yɔɔ tāna 'yere, "Fɔ ɪn Nāanmɪn Bie." Tɪche ka a Yesu tān ba ka ba ta 'yere ε, an ɪ ba bɔɔn naa ɪka 'lɔ le ɪ a Nɪ-iraa.

XLII A wɛr na wa chaar Yesu yin tɪ jāne a jie āsɔɔ wɔ yɔ, ka a nɪbe yɔbɔ wɔ tɪ nye a jie won be ba le bɔɔrɔ ɪka wɔ bar ba tɪ chen ε.

XLIII Tɪche ka wɔ 'yer kɔ ba, "A sɛɛ naa ɪka n 'yer a Nāanmɪn nāalɔɔ 'yer kɔ a tɛn anyā mɪ bojūu a le 'yɔɔ le a Nāanmɪn tɔ ma."

XLIV Tɪ na wɔ chene 'yere a Nāanmɪn 'yer be a a ba lɔɔfɔ yie a Juu nɪbe tɛe pɔ.

V

I Bɪbir āsɔɔ Yesu be naa a Genesaretɪ man nɛɛ, ka nɪyɔɔ ara jilɔ wɔ chele a Nāanmɪn 'yer.

II Wɔ nyen gborɪ ayi a gogoro nɛɛ a jānyɔɔrɔbɔ na bar tɪ suu pɛere a ba lɔyaarsɪ.

III Ka wɔ kpɛ a gboro āsɔɔ pɔ na ɪ Simon bon tɪ sɔɔr wɔ ɪka wɔ daa wɔ ka wɔ jān a gogoro bālāa. Wɔ pāa jāne naa a gboro pɔ tɪ wile a nɪbe.

IV Won wa baar a 'yer ka wɔ 'yer a Simon, "Daa a gboro chiin a kɔdie pɔ na fɔ tɪ lɔb a fɔ lɔyaar."

V Ka a Simon 'yer, "Kpākpāana, tāsɔɔ jaa le sɪ lɔb lɛɛɛ tɪ saa nyɔɔ bon ε, tɪche fɔn 'yer go, ɪn lobaa."

VI Ban wa lɔb, ba nyɔɔr jāyɔɔ ka a lɔyaarsɪ ɪre na chɪɛr.

VII Ka ba 'lɪr a ba taaba na be a gboro āsɔɔ pɔ, ka ba wa sɔɔ ba. Ba wa naa ka a gborɪ a jaa ayi wa sɛɛ ka ba ɪre na mɔr.

VIII Simon Pita na wa nye a le, wɔ lon kpa a Yesu niem tɪ 'yer, "N Soro sɛr chen tɪ bar ma yelbe-ɪre le n ɪ."

IX A jāyɔɔ anyā ban nyɔɔr jūu, 'lɔ nɪ a wɔ taaba nɛɛr 'maa naa.

X Le le a Jemesɪ nɪ Jɔɔn na ɪ a Jebedee bibiir na ɪ a Simon taaba. Ka Yesu 'yer kɔ a Simon, "Ta joro dābāε ε, an yi dɪna chiine fɔn nyɔɔrɔ na nɪbe 'yɔɔnɔ Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ."

XI Be le ba tɔɔ a gborɪ waan a gogoro nɛɛ wa bar bomo a jaa tɪ turo a Yesu.

XII Yesu na wa be a tɛe āsɔɔ pɔ, daba kɔkɔmɔ baal na de a āgān wɔ jaa nyen a Yesu na wɔ lo kpa tɛe a Yesu niem tɪ sɔɔr wɔ, "N Soro, fɔɔ sɔɔ, sāa ma."

XIII Ka Yesu tur a wɔ nɪu sɪr a dāba tɪ 'yer, "N sɔɔ naa sa." Ajienaa ka a kɔkɔmɔ baal bar wɔ.

XIV Be le a Yesu 'yer kɔ wɔ, "Taa 'yere kɔrɔ nɪre ε, tɪ chen tɪ wiil a fɔ māε kɔ a Juu nɪbe bɔɔrɔlɔrɔ na fɔ ir a nɛɛ 'lɔ a Mosesɪ na dɔɔ 'yer ka a di dāasɪε ɪka fɔ ɪn nɪsɔ."

XV Tɪche ka a wɔ yele chene ηme yaar a jie wɔ jaa ka a nɪyɔɔ wa chele a wɔ 'yer ka wɔ sāa a ba baalsɪ.

XVI Tɪche wɔ ma chene na tɔɔ wɔ māε yin chɛchɛ tɪ sɔɔrɔ Nāanmɪn.

XVII Bɪbir āsɔɔ Yesu na wile ka a ɪ a Faraseemɪne nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe na yi a Galilee tɛbil a jaa nɪ a Judiya ka bamɪne yi a Jerusalem mɪ ben be jāne. Ka a Soro kɔ a Yesu kpɛɔ ɪka wɔ sāan baalsɪ.

XVIII Dɔɔr bamɪne tuon nɪre nɪ sɔɔ a nuur nɪ a gbɛɛ na kpi waan bɔɔrɔ ɪka ba kpɛn wɔ tɪ gaal a Yesu niem.

XIX Ban ba wa nyere sɔr a nɪyɔɔ jūu, ba don naa gar ju tɪ yuo bɔɔ tur bar ka wɔ suun a sɔɔ a nɪbe sālɔɔ tɪ gā a Yesu niem.

XX Yesu na nye a le ban sɔɔ de, ka wɔ 'yer kɔ a baalaa, "N baraa, a fɔ yeldebe vɛn bar."

XXI Ka a nɛɛ wiwiilbe nɪ a Faraseemɪne pāa jɛ tɪere, "An le a nyā na jāne fere sɔɔnɔ a Nāanmɪn yuor a nɪtɔ? An le na tɔɔ nɪre yelbier vɛ bar ka Nāanmɪn tɛε ba le ε?"

XXII Yesu bɔɔn a le ban tɪere ka wɔ sɔɔr ba, "Bo le yi tɪere a anyā a le a yi pɔɔm?"

XXIII 'Yer buor le ɪ kɔmɔkɔmɔ? N 'yer ɪka a wɔ yeldebe vɛn bar bɪ n 'yer ɪka wɔ ir chiine?

XXIV Tɪche nɪtɔ le yɪn bɔɔ ɪka a maa Nɪsaal Bie tara na kpɛɔ a wɛr pɔ na vɛ

yeldɛɛ bar.” Ka wɔ 'yer kɔ a dagɛɛ,
 “F̄oo lɛ n 'yɛɛ nɪ ir 'moo a fɔ s̄oo kulo
 nɪ.”

XXV Ajienaa ka wɔ vaa ir ara a ba niem,
 'moo a wɔ b̄ogānaa pɛɛɛ Nāanmɪn kulo
 nɪ.

XXVI Ka nɪɛ jaa nɛɛ 'maa ka ba dāna
 Nāanmɪn. Ka dābāɛ kpɛ ba ka ba 'yɛɛ,
 “Sɪ nyen yelkal bala dɪna.”

XXVII A anyā puor Yesu yin tɪ nyɛ
 lōpodiere ban b̄ool Levi na jānɛ diere
 wɔ lōpostɪ, ka wɔ b̄ool wɔ, “Ir turo ma.”

XXVIII Ka a Levi vaa ir bar bomo a jaa tɪ
 turo wɔ.

XXIX Levi maal b̄odiir kɔ a Yesu a be a
 wɔ yir na wɔ b̄ool a taaba lōpodierbe nɪ
 nɪyoo ka ba wa 'mataa dire.

XXX Tɪche a Faraseemɪnɛ nɪ a Mosesɪ
 Nɛɛ wiwilbe h̄uh̄unō nɪ a yeɛ nyā soroo a
 Yesu poturbo, “Bo lɛ so ka yɪ 'mataa dire
 nɪ a lōpodierbe nɪ a t̄ɔdɛɛ t̄onbo?”

XXXI Ka Yesu 'yer kɔ ba, “A ba ɪ nɪɛ na
 kp̄ɛmɛ lɛ chiine titɪɛ jie ɛ, tɪche baalaa lɛ
 ma chen.

XXXII N ba wa ɪka n wa b̄ool a nɪtorɪ ɛ,
 n wa naa ɪka n wa b̄ool a t̄ɔdɛɛ t̄onbo ka
 ba wa lɛb tɪɛ.”

XXXIII Ka ba lɛ s̄oor a Yesu, “N̄mɪnɛ a ɪ ka
 Joon poturbo nɪ a Faraseemɪnɛ poturbo
 ma j̄ɛn k̄o s̄ooro Nāanmɪn, tɪche ka a f̄oo
 poturbo ma t̄oo kpal a dib nɪ a nyūfo a lɛ
 a t̄ɔt̄ɔ?”

XXXIV Ka a Yesu s̄oor ba, “Fon t̄oo maal
 a bala ban b̄ool a p̄oo paalaa jie ka ba j̄ɛn
 k̄o a p̄oo paalaa sɪɛ na chɛnɛ be a ba s̄e
 oo?”

XXXV Tɪche bɪbir k̄oo na wa vɪɛ naa ka
 a p̄oo paalaa sɪɛ yi a ba s̄e, a ber ala p̄o
 'lo ban j̄ɛn nɪ k̄o.”

XXXVI Sokpa nyā lɛ wɔ lob kɔ ba, “Nɪɛ
 maa n̄maa f̄opaalaa sɛ choo f̄okoraa p̄o
 ɛ, 'lo be ɪ a lɛ a f̄opaalaa na chɪɛraa
 a f̄okoraa, b̄opaalaa nɪ b̄okoraa k̄o t̄oo
 'mataa ɛ.

XXXVII Nɪɛ maa 'ȳoo dābān a dāa
 w̄okoraa p̄o ɛ, 'lo be ɪ a lɛ a dābān na
 pur naa a w̄oo ka a dāa kpaar ka a w̄oo
 mɪ s̄oo.

XXXVIII Ba ma den dābān 'ȳoo a dāa
 w̄opaalaa p̄o.

XXXIX Nɪɛ wa nyū a dāgaa wɔ maa lɛ
 b̄ooro a dābān ɛ, wɔ ma 'yer ɪka a dāgaa
 ɪn gar a dābān.”

VI

I A Pēnfɔ Bɪbir ās̄oo daar, Yesu nɪ a wɔ
 poturbo kp̄ɛn tala a puo s̄als̄oo, ka a wɔ
 poturbo piel f̄oro a b̄obie na ba n̄mɪnɛ
 nɪ a nuur̄ ooro.

II Ka a Farasee bamɪnɛ s̄oor ba, “Bo lɛ yɪ
 ɪɛ a lɛ na ba tara s̄or a Pēnfɔ Bɪbir Daar
 ɛ?”

III Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa kar a
 Nāanmɪn ḡān p̄o nyɛ a lɛ a David na d̄oo
 ɪ nɪ a wɔ nɪɛ a k̄o na kpɛ ba ɛ?”

IV Wɔ kp̄ɛn a Nāanmɪn yir tɪ de a
 paan̄oo ala ban bin kɔ Nāanmɪn na wɔ
 'wob an ba tara s̄or ɛ, ka a Nāanmɪn
 b̄oorlorbo tɛɛ ba lɛ ɛ. Tɪ de amɪnɛ mɪ kɔ
 a wɔ nɪɛ.”

V Ka a Yesu p̄aa 'yer kɔ ba, “Maa Nɪsaal
 Bie lɛ ɪ a Pēnfɔ Bɪbir Soro.”

VI A Pēnfɔ Bɪbir Daar ās̄oo, wɔ ben a ba
 l̄oofo yir na wɔ wile, ka a daba ās̄oo be
 be a n̄s̄oo na kpi.

VII A Faraseemɪnɛ nɪ a nɛɛ wiwilbe
 b̄ooro s̄or na gar 'ȳoo a Yesu, lɛ lɛ ba t̄oo
 gb̄or kaara wɔ ɪka ba kaa ala ɪ won s̄ān
 a baal a Pēnfɔ Bɪbir oo.

VIII Tɪche Yesu b̄oon a lɛ ban tɪɛɛ na wɔ
 'yer kɔ a daba 'lo n̄u na kpi, “Ir ara ka
 nɪɛ jaa nyɛ fo.” Ka a daba ir ara.

IX Ka a Yesu p̄aa 'yer kɔ ba, “N s̄oor yɪ
 kaa, bo lɛ s̄eɛ ɪka a maal a Pēnfɔ Bɪbir
 Daar, fo maal vɪla bu fo maal dɛɛr? Fo
 kɔ nɪɛ bu fo faa nɪɛ, bu fo s̄oo bar?”

X Wɔ k̄ān ba jaa ḡoor tɪ 'yer a daba,
 “Tur a fo n̄u.” A wɔ tur ka a n̄u wɔ jaa
 sa.

XI Tɪche ka a suur kpɛ ba ka ba guoro
 taa a lɛ ban na ɪ a Yesu.

XII A ber ala ās̄oo p̄o, Yesu don a t̄oo ju
 Nāanmɪn s̄oorfo jie, wɔ s̄oor Nāanmɪn a
 t̄ās̄oo 'lo wɔ jaa.

XIII A wer na wa chaar a bibio, wɔ b̄ool
 naa a poturbo ka ba wa a wɔ s̄e, ka wɔ ir
 a ba p̄o pie nɪ ayi b̄oolo ba n̄t̄onɪ.

XIV A bala won ir lɛ, Simon won lɛ
 kɔ yopaalaa Pita, nɪ a wɔ yeɛ Andiru,
 Jemesɪ, Joon, Filip, Batolomi,

XV Matiu, Tomasɪ, Jemesɪ na ɪ Alfayasɪ
 bidaba, Simon na m̄oo nɪbir nɪ a wɔ wer
 yeɛ,

XVI Jemesɪ bidaba Judas, nɪ a Judas
 Isikariyot 'lo lɛ wa ɪ a gagaraa.

XVII Yesu tara ban suun ka ba tɪ ara a jie
 'lo na j̄ataa, kaa poturbo yoo be be, ka a

nıyoo mı yi Judiya, Jerusalem, ka bamune mı yi a Tیره tēe nı a Sidon tēe na be a man koor.

XVIII Ba wa naa ıka ba wa chel a wō 'yer tı wō sāa a ba baalsı. Wō sāan a bala ba jaa na tara a sıdebe.

XIX Ka a nıyoo bala dōonō taa buoro a Yesu sıurfō bojūu kpēo yire naa a wō pō sāana a ba jaa baalsı.

XX Yesu kaara naa a wō poturbo tı 'yer, "Popel le kō a yın banyāna na ı a nōn dēme. Yın le so a Nāanmın nālōo.

XXI Popel le kō a yın a kō na kpe pōpāanyā yın le na wa tı. Popel le kō a yın na kōnō a pōpāanyā, yın wa laara naa.

XXII Popel le kō yı a nıbe na wa 'laar yı, na ba oo yı bar, tı tōro yı na ba sōonō a yı yuor fıka bōdeer a maa Nısaal Bie jūu.

XXIII A bıbir nyā wa vıe yı chıle nı popel, bojūu a yı sāyar waa naa na be a saaju. Le le a ba sāakpāmıne dōo maal a Nāanmın 'ye'yerbe.

XXIV Nebier pōon a yın na ı a tara dēme, yın 'lo nyen a yı 'maalfō.

XXV Nebier kpēn a yın na tı a pōpāanyā kō na kpe yı naa. Nebier kpēn a yın na laara a pōpāanyā, yın le nıbaal na wa kpe a yı kōnō.

XXVI Nebier kpēn a yın nıbe jaa na buolo yı yo sō, le le a ba sāakpāmıne mı dōo buolo a jir 'ye'yerbe a yosōn.

XXVII "Tıche n 'yere na koro a yın na chele a n 'yer, yı nō a yı dōdōmōsı na yı maal vıla kō a bala na 'laar yı.

XXVIII Yı 'yer nevila 'yōo a bala na pō 'yōo yı, na yı suoro Nāanmın koro a bala na gere yı.

XXIX Nıre wa 'ma fō tōkpal pō, le lıeb a bō'yen ka wō le 'ma, nıre wa de a fō fuu kpēe ta mōo wō a fuu bile ε.

XXX Nıre jaa wa suor fō bon de kō wō, nıre wa de a fō bon taa le wa suoro wō go ε.

XXXI A le yın buoro ıka a nıbe ba maal kō yı, yı mı maal a le kō ba.

XXXII "Ala ı yı nō naa a bala na nō yı, yobuor le yı nyε? A yelbetōnbo gba mı nōn a bala na nō ba.

XXXIII Ala ı yı maala na vıla koro a bala na maal yı a vıla, yobuor le yın nyε? A yelbetōnbo gba mı ure naa a le.

XXXIV Ka ala ı fō pēen a bala fon tıer ıka ban wa yab fō naa, yobuor le yın wa nyε? A yelbetōnbo ma pēen a ba taaba tıere ıka ban wa yab a jaa.

XXXV Tıche yı nō a yı dōdōmōsı na yı maal vıla kō ba, yı pēe ba na yı taa chele ıka ba le wa yab yı ε. Ala le a yı sāyar na waa, ka yı na ı a saaju Nāanmın bıbiir, bojūu 'lo le maala vıla koro a nıhayası nı putudēme.

XXXVI Yı ı nıbibaal dēme nıtāa le a yı Sāa na ı a nıbibaal sōo.

XXXVII "Yı ta tōor nıre 'yer ε, ka Nāanmın mı wa tōor a yı 'yer ε. Yı ta 'yōo nıre 'yer ε, ka Nāanmın mı ta 'yōo yı 'yer ε. Yı vē kō nıre ka Nāanmın mı vē kō yı.

XXXVIII Yı de tır, Nāanmın mı kō yı naa, man vıla tı dib 'yōo tı ye yeε ka a yaara, an kpaar dōol a yı gbεε ju. A bon 'lo yın man tır, 'lo mı le a Nāanmın na man kō yı."

XXXIX Sokpa nyā le a Yesu le lob kō ba, "Jōo na tōon jōo tōo? Ba jaa ayi kō lo bōo pō ε?"

XL Nıre na jāna wō kō tōo gar a wō wiwile ε, tı 'lo wa jān baar wōn tōo kaara a wō wiwile kaar.

XLI "Nımıne a fō kaara a dabile na be a fō yebe nıbir pō, tı ba chele a dakpēe na be a fōo nıbir pō ε?"

XLII Bı Nımıne a ı ka fō 'yer kō a fō yebe, n yebe vē ka n ır a a dabile bar a fō nıbir pō, tı ba ıre a dakpēe na be a fōo nıbir pō ε? Fōo nıbele nyā, de nie ır a dakpēe a fō nıbir pō bar na fō pāa nyere tōo ır a dabile a fō yebe nıbir pō bar.

XLIII "Tıso ba wōnō bıdebe ε, bı tıdeer mı ba wōnō bıso n ε.

XLIV Tıe jaa a wō wōmō le ba ma de bōon wō. Ba maa por kōkōo gutıe ju ε, bı por 'wōro tamiir tıe ju ε.

XLV Nıso a yelsō ala na be a wō pōom le wō ma 'yere, ka a nıdeer mı ma 'yere a yeldebe ala na be a wō pōom. Ala na see a pōo le a neε ma 'yere.

XLVI "Nımıne a yı buolo ma ıka Soro, tı na yaa turo a le ın 'yer ε?"

XLVII Nire jaa na wa a n sē na wō wō a n 'yer ti maala, ɪn wiil yi naa a le won be.

XLVIII Wō kaara fika nire na miere yir na wō tuu a dachin par kparaa bōo ti pōon kusɪr na me a dachin dōol. Kōo wa yaar yi jilō a yir, ka a kōsebe ηmiere a yir ti waa dam ε, bojūu ba me won sō.

XLIX Tiche nire 'lo na wō a n 'yer ti na waa maala ε, wō kaara fika nire na me yir dōol a t̄an mōor ju, waa tuu ti me ε. A kōsebe wa yin ηme a dachin, ka a dachin wō jaa lo ηmer.”

VII

I A le a nibe na wō a 'yersi anyāna a Yesu na 'yer kō ba baar wō chen a Kapenahum.

II Be le a soja ndiere gbāgbaa won nō yōo jaa biere ure na ηmaa vōor.

III Soja ndiere na wō a Yesu yele, wō tōn a Juu nibe ndierbe bamine ka ba ti sōor a Yesu ka wō wa s̄aa a wō gbāgbaa.

IV Ba wan a Yesu sē wa sōor wō yāayāabile 'yere, “A daba nyā see naa ɪka fō ti sōo wō,

V bojūu wō nōn a sɪ nibe na vē ka ba me a sɪ lōofō jie.”

VI Yesu pōo ba naa ka ba 'mataa chiine ti gbōro a daba yir, ka wō tō a wō barmine ka ba tuor 'yer a Yesu ɪka. “N Soro, ta bal a fō m̄ae ε, bojūu n ba see ka fon wa kpe a n yir ε.

VII Ala le so gba maa m̄ae na ba 'la wa a fō sē ε. Tiche 'yer bir t̄ee an s̄aan a n gbāgbaa.

VIII Bojūu maa m̄ae tara na nibe ɪn joro dābāe, naa mɪ tara a sojasɪ ka ba mɪ be a n p̄ilem. Maa 'yer kō āsōo ɪka wō, chen wō ma chen naa, bu āsōo ɪka wō wa, wō ma wa naa. N ma 'yer kō a n gbāgbaa, maal anyā, ka wō ma maal.”

IX A le a Yesu na wō a n̄tō a daba nyā na ba ɪ a Juu nire na 'yer, ka ne'maa wō, ka wō lieb 'yer kō a n̄yōo bala. “A Isral nibe pō gba, n ba nye a sōofō nyā bōro ε.”

X Ka a wō barmine bala won tō lieb kpe a yir ti nye ka a gbāgbaa sa.

XI Ala le a wer chaar ka Yesu nɪ a wō poturbo 'matāan n̄yōo na turo wō ka ba 'mantaa chen a tēe ban bōolo Nain.

XII Won wa gbor a tēe dōdōr kp̄iera ba tuon kūu wa yin na ɪ a pōo bidabō'yen ti wō ɪ pōokōor. Ka a tēe 'lo nibe yōo mɪ pōo wō.

XIII A le a Soro na wa nye a pōo, n̄baal kpe wō naa ka wō 'yer kō a pōo, “Ta kōnō ε.”

XIV Tɪ na wō chen ti s̄ur a kūu ban tuo, ka a bala na tuo a ba ara. Ka a Yesu 'yer, “Pōb̄ile, f̄ōo le n 'yere nɪ ir.”

XV Ka a kūu vaa ir jāne ti piel na wō 'yere ka Yesu de wō kō a ma.

XVI Dābāe kp̄en ba jaa ka ba p̄ere Nāan̄m̄un 'yere nɪ, “Nāan̄m̄un 'ye'yerkp̄ēē āsōo le yi sɪ, Nāan̄m̄un wan ɪka wō wa sōo a wō nibe.”

XVII Ka a Yesu yele ηme yaar a Judiya paal wō jaa nɪ a tēn ala na gbor.

XVIII Jōon poturbo ti man a yele anyā a jaa kō wō, ka wō bōol a ba ayi

XIX na wō tō ba a Soro sē ka ba ti sōor wō kaa, “F̄ōo ɪ a 'lo na wa bu sɪ chele n̄yuo?”

XX Ka a nibe bala wa a Yesu sē wa 'yer, “A Jōon kōsuor le tō sɪ a fō sē ɪka sɪ wa sōor fō kaa, f̄ōo le ɪ a 'lo na wa bu sɪ chele n̄yuo?”

XXI A sōo 'lōnō mɪ le Yesu s̄aa baalsɪ, bala na tara a s̄idebe na wō yuon jōn n̄bie.

XXII Ka wō 'yer kō a bala a Jōon na tō, “Yɪ lieb kul ti man kō a Jōon a le yin nye ti wō, jōn nyere naa ka gbersɪ chiine ka kōkōn sa, ka wōn wōnō, ka kūsɪ ir ɪ vōe, ka a 'yer nōo mɪ ta a nōn dēme.

XXIII Popel sōo le a 'lo a n yele na ba b̄ar wō lob ε.”

XXIV A bala a Jōon na tō na wa chen baar, Yesu piel 'yere a Jōon 'yer kōro a n̄yōo bala, “Bo le yɪ dōo kpe a mōgōo pō a kaafō jie? A jumur a sesebe na dōonō bu?”

XXV Ala ba ɪ le ε, bo yɪ chen ti nye? Daba na su bōp̄iel o? Kai, a bala na suro a bōsōn, na ba dire a bōsōn n̄aa yir le ba ma be.

XXVI Tiche bo le yɪ ti nye? Nāan̄m̄un 'ye'yere o. Oo, n 'yere na kōro yɪ ɪka wō gar Nāan̄m̄un 'ye'yere.

XXVII A anyā yele le seb a Nāan̄m̄un gān pō ɪka, ‘In tō naa a n tōtōnō ka wō de a fō nie na wō ti chōor a fō sōr kō fō.’ (Malakai 3:1)

XXVIII N 'yere na koro yi ika bala po na doo ka a wer po ba i kpɛɛ gar a Joon ε, tiche 'lo mi na i jaa poor a Nāanmin nāalōo po gar wo naa."

XXIX Ka a nibe ba jaa lōon a lōpodierbe gba na wō a le a Yesu na 'yer, ba soo naa ika Nāanmin yele tor naa, na ba soo ka a Joon so ba a Nāanmin kōo.

XXX Tiche a Faraseemine ni a bala na bōo a Mosesi Nεε, bala mae tor naa a le a Nāanmin na buoro, bojūu baa soo ka a Joon so ba a Nāanmin kōo ε.

XXXI Ka a Yesu 'yer ku ba, "Ba boo le in de a dina nibe naa man? Bo le ba nyetāan?"

XXXII Ba nyentāan bibiir na jāne daa po buolo taa, 'Si pɛɛle naa a laa 'lir ti yaa seere bane ε, na si kōnō kōyiel ti yaa ηmara nibikōo ε.'

XXXIII A Joon kōsuor na wa, waa dire bōdiir ε, waa nyuro dāa ε, ka yi 'yer ika sɛɛɛr le wo tara.

XXXIV Ka a maa Nisaal Bie wa na n dire na n nyuro ka yi le 'yer, 'Wō dire na ba gala ε, na wō nyuro dāa, na wō i a lōpodierbe ni a tōdetōnbō baraa.'

XXXV Tiche a yē ma wiil a le won tor a wo bibiir po."

XXXVI A Farasee nire āsuo buol a Yesu ika wo wa di bōdiir a wo yir, ka wo chen a Farasee nire 'lo yir ti jāne a bōdiir difo jie.

XXXVII Poo ben a tēe po na wo tōnō tōdebe, won wa wō ika a Yesu ben a Farasee yir, wo den a kānyūvila na sɛɛ pārtobile na wo chiin.

XXXVIII Wō ti kpɛn naa na wo ara a Yesu gbɛɛ par kōnō. Wō soor a nibikōo 'maan a Yesu gbɛɛ ti nyoo a jukool fiɛl bar, ti mōor a gbɛɛ ti kpaar a kānyūvila ala 'yōo a Yesu gbɛɛ po.

XXXIX Ka a Farasee nire 'lo na buol wo ka wo ti dire, na nye a le ka wo tier, "Ala i a daba nyāna ta in Nāanmin 'ye'yere won taa bōon naa a poo nyāna to soo na sire wo, wo tōnō na tōdebe."

XL Ka a Yesu 'yer soo wo, "Simon, n tara na 'yer na soor fo." Ka a Simon 'yer, "Wiwile, soor ma."

XLI Ka a Yesu 'yer, "Nibe ayi kōo le ti pēɛ nire āsuo libie, āsuo pēɛn koor anūu (500) ka āsuo mi pēɛ lijaayi ni pie (50).

XLII A nibe ayi banyāna āsuo jaa ba tara a libie na yab wo ε, ka a 'lo na so a libie 'yer, 'Yi ta le yab go ε, a sān baar naa.' Buor soo le na nō wo yoo?"

XLIII Ka a Simon 'yer, "N tier ika a 'lo sān na waa le." Ka a Yesu 'yer, "Sire fo 'yer."

XLIV Yesu lieb tor a poo ti pāa 'yer ku a Simon, "Fo nyen a poo nyāna? In wa kpe a fo yir, faa ku ma kōo ika n pɛɛ gbɛɛ ε, tiche a poo pɛɛn a n gbɛɛ ni a wo nibikōo ti de a wo jukool fiɛl bar.

XLV Faa soor ma kpāen ε, tiche a sōo 'lo jaa in wa kpe a poo nyā ba bar ma kpāen soorfo ε.

XLVI Faa pur kāa 'yōo ma a ju po ε, tiche a poo kpaar a kānyūvila 'yōo ma a gbɛɛ po.

XLVII A le jūu n 'yere na koro fo ika a wo tōdebe ala a jaa vēn ku wo, bojūu a wo nōfo waa naa. Tiche a 'lo Nāanmin na vē jaa poor ku a wo nōfo mi in jaa poor."

XLVIII A Yesu pāa 'yer ku a poo, "A fo yeldebe vēn bar."

XLIX Ka a bala na lōo jēn wo 'yere koro taa, "An le anyā, na wo mi ma vē nire yeldeɛr bar?"

L A Yesu 'yer ku a poo, "A fo soorfo faa fo naa, chiine ni nyā'maar."

VIII

I A anyāna puor, Yesu yon a tēbere ni a tēbil 'yere a Nāanmin nāalōo 'yer koro ba ka a wo ntōnsi Pie ni Ayi poo wo.

II Ka a pobō bamine mi poo wo, bala le wo dōo dii a sɛɛbe ka a yi na wo sāa a ba baalsi, āsuo le ba buolo Mɛɛr na yi a Magdala 'lo le wo dii a sɛɛbe ayopōi ka a yi,

III Joana le a āsuo na i a Kuja na kaara a Herod yir poo, Susana le a āsuo ni a pobō yoo bamine. Banyāna le de a ba bomo sōnō ni a Yesu ni a wo poturbo.

IV Niyoo yin tēn tēn waara a Yesu sē, a niyoo banyāna na wa duo, sokpa nyā le wo lob ku ba,

V “Kooraa le yin wo bōboro borfo jie. Wo ti yaara naa yooro ni ka amine ti lo sor po, ka ba ne neb ka lubil wa tuur di.

VI Ka amine mi ti lo kosir pan ju naa bul ti kpi bojūu tãn ba be be ε.

VII Ka amine mi lo goor po 'mataa bul ka a goor nõo fãin ba.

VIII Tiche ka amine mi lo a kojõ po bul dõo jur kookoor naa gar a le won bor.” Yesu na wa 'yer a nitõ baar, wo 'yer kpẽo jaa, “Nire 'lo na tara tuor wõnõ ni wo chele.”

IX Ka a wo poturbo suor wo a sokpa nyã par.

X A wo 'yer ko ba, “Yin 'lo, n vë naa ka yi bõo a Nãanmin nãalõo yelsõolõ, tiche a bala na che, sokpar le n 'yere koro ba, 'Ba ma kaa naa ti maa nye ε, na ba ma wõnõ ti ba bõo a par ε.” (Isaiya 6:9)

XI “A sokpa par ni nyã. Nãanmin 'yer le i a bõbie.

XII A ala na lo a sor po in a bala na wõ a Nãanmin 'yer, tiche ka a ti wa ir naa a ba nyãa po, ka ba ta soo de nye faafu ε.

XIII Ala mi na lo a kosir pan ju in a bala na wõ a 'yer den popel, tiche baa tara nyibe ε. Ba soon ara bãlãa tiche beer kaa wa wa ba ma lo naa.

XIV A bõbie ala na lo a goor po in a bala na wõ a 'yer, tiche ka a agãn nyã volaa ni bõtarõ ni a bõborõ fãin ba ka baa tõo dõo bie ε.

XV Tiche a bõbie ala na lo a kojõ po, in a bala na wõ a 'yer na ba soo den nyãa ara ni popel, ka a kanyir vë ka ba dõo jur.

XVI “Nire jaa maa chom fãtin de laa kpa poo ε, bu de su gado pãlem ε. Tiche wo ma den dõol a dõolfu jie ka a bala na kriere nye a chãa.

XVII Bojūu bon jaa ba be be na sool ka ba kõ nye wo ε, bu bon jaa ba be be sool ka ba kõ bõon ε, bu kõ yi chãa po ε.

XVIII A le jūu, yi bõonõ sõ a le yin chele. Nire 'lo na bõo a par Nãanmin na le ko won dõol, nire 'lo mi na ba bõo a par ε, Nãanmin na den a bãlãa 'lo won tier ika wo bõon a par.”

XIX Yesu ma ni a wo yeer wan ika ba wa nye wo, tiche a nyoo jūu ba kõ tõo kpe ε.

XX Ka nire asoo 'yer wo, “A fu ma ni a fu yeer le be a yõo borõo ika ba nye fu.”

XXI A Yesu 'yer, “N ma ni a n yeer le a bala na wõ a Nãanmin 'yer na ba turo.”

XXII Bibir asoo le a Yesu 'yer ko a wo poturbo, “Yi i a si gõo a kasen a manyal gõon.” Be le ba kpe a gboro na ba gõonõ.

XXIII Ban gõonõ ti wo gã gur. Ka a kõsekpẽe ire a man po ka a kõo ooro kriere a gboro po, ka ba ire na mor.

XXIV Ka a poturbo ti sãt wo 'yere, “Kpãkpãana, a kõo na di si naa.” Ka a Yesu ir tãn a sesebe ni a kõo na ooro, ka a sesebe nmaa vuor ka a kõo mi lo jaa jomm....

XXV Ti pãa suor a wo poturbo, “Nyine a yi soofu be?” Ka ba mi de dãbãe sorõ ni taa, “Ni an le anyã, na 'yer ka a sesebe ni kõo tu a wo nee?”

XXVI Ba yin a Galilee gõon na ba gõo a Geraseni gõon.

XXVII Yesu na wa yire a gogoro ju wo tuor daba na tara sibebe na wo gele yi a tõe 'lo po. Bojūu a kor won yi a yir na wo maa su fuu ε, ti na wo gãna a yar par.

XXVIII Won wa nye a Yesu wo nmen chelma ti lo a Yesu niem na wo tãna 'yere ni, “Bo le fu borõo ka a n sã, a fõo na i a saaju Nãanmin Bie? N suorõ fu naa, ta ge ma ε.”

XXIX Bojūu Yesu dõo 'yer ko a sudeer ika wo yi a daba 'yõo. Gbẽe yoo jaa le a ma ir a daba ka ba ma gbar a nuur ni a gbẽe ni bõjorsu kaara wo, ti wo ma kar a bõjorsu bar ka a sudeer ma dii wo bar be a mogõo po wo yõ.

XXX Ka a Yesu suor wo, “A fu yuor le di bo?” Ka wo 'yer, “Niyoo.” Bojūu sudeyoo le kpe wo.

XXXI Ka a sibebe suorõ a Yesu ika wo ta dii ba 'yõo be a bõo fulom 'lo po ε.

XXXII Doyoo mi dõo ara be a tõo kõkoor dire, ka a sibebe suor a Yesu ika wo soo ka ba yi ti kpe a dor ala po, ka wo soo ko ba sor.

XXXIII A sibebe yin a daba po ti kpe a dor po, ka a tãgbil suu ti kpe a man kõo po ti gbõm kpi kpi.

XXXIV A bala na kaara a dor na wa nye a le na i, ba jon kul a tõe po, ni a tẽbil ala na gbor ti 'yer a le na i.

XXXV Ka a nibe yi chen ika ba ti kaa a le na i. Ba chen a Yesu sã ti nye a dagẽgela

a sɪdebe na yi ti che bar ka wɔ chɪ na wɔ su a fuu jāne a Yesu gbɛɛ par, ka a dābāe kpe ba.

XXXVI A nɪbe bala na dōo nye a le an i ka a gēgelaa sa pāa mana kɔrɔ a nɪbe.

XXXVII Ka a Gerasenti paal nɪbe ba jaa sɔrɔ a Yesu ika wɔ yi a be, bojūu dābāe kpe ba naa. Le le wɔ kpe a gboro yi a be chen.

XXXVIII Ka a daba 'lo pɔ a sɪdebe na yi sɔr a Yesu ika ba 'mataa chen, tiche a Yesu lieb wɔ bar ti 'yer kɔ wɔ,

XXXIX “Lieb kul a fɔ yir ti man a le a Nāanmɪn na i kɔ fɔ.” Le le ka a daba kul a tēe pɔ ti mana kɔrɔ a nɪbe a le a Yesu na i kɔ wɔ.

XL Yesu na wa lieb wa, a nɪyɔɔ tuor de wɔ, bojūu ba dōo chele wɔ.

XLI Ka daba ban boɔlo Jairusi na i a lōɔfɔ yir nɪdier, wa gbur dumo a Yesu niem sɔrɔ wɔ yāayāabile ika wɔ wa a wɔ yir,

XLII bojūu a wɔ bipɔɔ bō'yen tɛɛ na nye yuom pie ni ayi le kpire. Yesu na de a sɔr chiine ka a nɪyɔɔ mɪl pɔɔ wɔ.

XLIII Ka pɔɔ mɪ be be na lo sɪɛ suoro faara yuom pie ni ayi, nɪre jaa ba tōo wɔ sāa ɛ.

XLIV A wɔ turo a puor ti sur a Yesu fuu nɛɛ ka a jāi ŋmaa ajienaa.

XLV Ka a Yesu sɔr, “An le sur ma?” Ka ba jaa chiir ika baa sur wɔ ɛ, tiche ka a Pita 'yer, “N Soro, a nɪbe waa naa na dara taa tier fɔ.”

XLVI Tiche ka a Yesu 'yer, “Nɪre kōo le sur ma na wɔ sa ka n bōon.”

XLVII A pɔɔ na wa nye ka i wɔ kō le tōo sɔol ɛ, wɔ mɪre naa wa lo gā a Yesu niem. A nɪyɔɔ bala niem ti na wɔ 'yer a le jūu wɔn sur wɔ na wɔ sa ajienaa.

XLVIII Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “N bipɔɔ, a fɔ sɔɔfɔ sa fɔ naa, kulo ni nyā'maar.”

XLIX Yesu na chene 'yere, nɪre kōo yin a lōɔfɔ nɪdier Jairusi yir wa 'yere, “A fɔ bipɔɔ kpi naa ta le fire a wiwile go ɛ.”

L Yesu na wō a le ka wɔ 'yer kɔ a Jairusi, “Ta joro dābāe ɛ. Sɔɔ ma de. Wɔn sa naa.”

LI Wɔn wa ta a Jairusi yir waa sɔɔ ka nɪyuo kpe be ɛ, ti tara Pita, Joon ni Jemesi ni a bi sāa ni a ma kpɛn.

LII Ka a nɪyɔɔ bala na kōnō ŋmiere a chelsɪ, Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ bar a kōn waa kpi ɛ, wɔ gur naa.”

LIII Ka ba laara wɔ ban bōon ika a bie kpi naa.

LIV Tiche ka a Yesu nɪyɔɔ a bie nūu ti 'yer, “N bie, ir.”

LV Ka wɔ sɪɛ lieb wa kpe ka wɔ vaa ir. Ka a Yesu pāa 'yer, yɪ kɔ wɔ bōkōo ka wɔ di.

LVI Ka a sāa naa ma nɪyɔɔ nɛɛ, tiche ka a Yesu kpākpāan ba ika ba taa ire wa 'yere kɔrɔ nɪre jaa a le na i ɛ.

IX

I Yesu na wa boɔl a wɔ nɪtōnsɪ pie ni ayi lōo taa, wɔ kɔ ban kpɛo ni tōofɔ ka ban diin sɪdebe ka a yi ti sāa baalsɪ.

II Wɔ tō ba naa ka ba chen ti 'yer a Nāanmɪn nāalōo 'yer ti sāa baal.

III Wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ taa tara bon jaa chiine ɛ. Yɪ ta de dāgbal ɛ, bu wɔɔ ɛ, bu bōdiir ɛ, bu libie ɛ, bu de fuusi ayi ɛ.

IV Yir jaa pɔ yin ti kpe, yɪ jāne a be ti tān a daar 'lo yin na yi a tēe 'lo pɔ.

V Ala i nɪbe ba wa de yɪ ɛ, yɪ yi a tēe 'lo pɔ, ti yin wa yire yɪ pī pī a yɪ gbɛɛ tā-uul ka a di a ba dāasɛ.”

VI Be le ba yi looro a tēn tēn 'yere a 'yer nōo nyā sāa na ni a nɪbe baalsɪ a jie wɔ jaa.

VII A Nāa Herod na wō a nɪtō na ire, ka tier nɪyɔɔ wɔ, bojūu bamine 'yere naa ika Joon le tōo ir i vor.

VIII Ka bamine mɪ 'yere ika a Elaija le tōo yi, ka bamine mɪ chene 'yere ika a Nāanmɪn 'ye'yere āsɔo le tōo ir i vor.

IX Tiche ka a Herod 'yer, “N ŋmaan Joon ju, ti an 'yer le a nyā in wōnō?” Na wɔ mɔrɔo ika wɔ nye a Yesu.

X A nɪtōnsɪ lieb wa na ba wa man kɔ a Yesu a le ban tō. Ka wɔ pāa tara a bala tɛɛ ka ba 'mataa chen a tēe ban boɔlo Betsaida.

XI Tiche ka a nɪyɔɔ chene bōon na ba bɪer chen a jie. Wɔ de ba naa na wɔ 'yer a Nāanmɪn nāalōo 'yer kɔ ba, ti sāa a bala na booro a sāafɔ.

XII Mōtōo na wa mɔrɔo, a nɪtōnsɪ pie ni ayi ti 'yer kɔ wɔ, “Wel a nɪbe bar a ba chen a tēbil anyā ni a por anyā na gbɔr

na ba ti bɔ gaa jie ni bɔdiir di bojũu a ka un mɔgɔɔ.”

XIII Ka wɔ 'yer sɔɔ ba, “Yin le na ku ba bɔkɔɔ ka ba di.” Ka ba 'yer, “Paanɔɔsi anũu ni jãbie ayi tɛɛ le si tara, ka a ba i si chen ti da bɔdiir wa ku a niyɔɔ ba nyãna ε?”

XIV A niyɔɔ bala, dɔɔr tɛɛ un tur anũu (5,000). Tiche ka wɔ 'yer ku a poturbo, “Yi ŋma a niɛe ka ba jãne jãne gbulsɔ lɔjaayi ni pie pie.”

XV A poturbo un a le ka nire jaa jẽ tɛe.

XVI Yesu den a paanɔɔsi a nũu ni a jãme ayi ala dɔl kaa saaju ti puor Nãanmɔn yãan, ti na wɔ ŋma ŋma, de ku a poturbo ika ba de pɔ a niɛe.

XVII Ba jaa din ti, ka a poturbo wob a bɔŋmaar ala na che sɛɛ per pie ni ayi.

XVIII Daar kɔɔ le a Yesu tɛɛ wa sɔɔro Nãanmɔn ka wɔ poturbo be be ka wɔ sɔɔr ba, “An le a niɛe 'yere ika n i naa?”

XIX Ka ba 'yer, “Bamɔne 'yer ika fu un a Joɔn 'lo na dɔɔ suorɔ a niɛe a Nãanmɔn kɔɔ, ka bamɔne mi 'yer ika Elaija le, ka bamɔne mi 'yer ika a Nãanmɔn 'ye'yere ãsɔɔ kɔɔ le lieb wa.”

XX Ka wɔ sɔɔr ba, “Tiche yin mi, an le yi 'yer ika n i naa?” Ka a Pita 'yer, “Fu i naa a Ni-iraa yi a Nãanmɔn sɛ.”

XXI Ka a Yesu kpãkpãan ba ika ba taa 'yere korɔ nire jaa ε.

XXII Ti na wɔ 'yer, “A maa Nɔsaal Bie na din dɔɔye yɔɔ ka a niɛere ni a bɔɔrlo niɛere ni a Mosesɔ nɛɛ wiwiilbe tɔr ma bar, ka ba ku ma, ka a ber ata daar ka n i r i vɔr.”

XXIII Be le wɔ 'yer ku ba jaa, “Ala i nire na turo ma naa, wɔ 'laar a wɔ mãɛ ti tuo a wɔ daa turo ni ma.

XXIV Bojũu nire 'lo jaa na bɔɔrɔ ika wɔ faa a wɔ nyevɔr a wɔ nyevɔr na bɔr naa, tiche nire 'lo jaa na lob a wɔ nyevɔr bar a maa jũu na faa wɔ naa.

XXV Ala i nire tara naa a wer wɔ jaa bonst ti bɔr bu ka a wɔ sɛ wɛ, bo tɔnɔ wɔ nyɛ?

XXVI Ala i nire nyɛ naa maa ni a n 'yer ka a i vɔ yele a wɔ sɛ, a maa Nɔsaal Bie mi na kaa naa ninyine ka wɔ i vɔ sɔɔ maa wa lieb waara ni a n tɔr ni a Sãa tɔr ni a malaka cheche bala.

XXVII Yelmãɛ le n 'yere korɔ yi ika a yi bamɔne gba ara naa kana kɔ kpi ε, ti na ban nyɛ a Nãanmɔn nãalɔɔ.”

XXVIII Yesu na 'yer a 'yerbie anyãna baar a maal ber aniin ti wɔ tara Pita, Joɔn ni Jemesɔ don a tɔɔ ju Nãanmɔn sɔɔrfɔ jie.

XXIX Won ti sɔɔrɔ a Nãanmɔn ka a nie lieb, ka a fuu pel nyle bũu 'lɔraa kaar.

XXX Ka a dɔɔr ayi, Mosesɔ ni Elaija wa naa a wɔ sɛ.

XXXI Ba wa yin naa a saaju tɔr 'yere ni a Yesu. Ba 'mantaa 'yere a kũu a Yesu na ti kpi a Jerusalem 'yer.

XXXII Gɔɔ kpɛn a Pita ni a wɔ taaba, tiche ban wa jɔɔ ir ba nyen a wɔ tɔr ni a dɔɔr ayi bala a ba ara a wɔ sɛ.

XXXIII A dɔɔr bala na lieb chiine ka Pita 'yer, “N Soro, a sɛen ka sɔn kpɔreɛ a ka. Bar a si 'yɔɔ seer ata, fɔɔ so ãsɔɔ, Mosesɔ ãsɔɔ Elaija mi ãsɔɔ.” Waa bɔɔ a le won 'yere ε.

XXXIV Won chene 'yere a julɔjuur wa poɔn ba jaa ka a dãbãɛ kpɛ a Pita, Joɔn ni Jemesɔ.

XXXV Ka a kɔkɔr yi be a julɔjuur pɔ 'yere, “Nyã le i a n Bie un ir, yi chele a wɔ 'yer.”

XXXVI A kɔkɔr na wa 'yer baar, ba nyen a Yesu tɛɛ na ara. Ka a poturbo ba 'la man ku nire a le ban nyɛ ε.

XXXVII A wer na wa chaar, ba yin a tɔɔ ju suu, a niyɔɔ wa lɔɔ a wɔ sɛ.

XXXVIII Ka a daba bɔɔl be a niyɔɔ bala pɔ, “Wiwile, n sɔɔrɔ fu naa, kaa a n bidaba, 'lo tɛɛ le i a n bie.

XXXIX Sɛ kɔɔ le tara wɔ, ma ire wɔ ba gala ε. Wɔ maa ŋmen a chelma ti tãanaa ti furo a natafuul a nɛɛ pɔ. Wɔ maa bara wɔ ε, na wɔ bɔɔrɔ a wɔ sɔɔfɔ.

XL N sɔɔr a fu poturbo ika ba dii a sɛ nyã bar tiche baa tɔɔ ε.”

XLI Ka a Yesu 'yer, “Yin babãma dɛme na ba tara sɔɔfɔ ε, n be a yi sɛ naa tara yi ni kãnyir ti tãn dabor?” Ti 'yer a daba, “Tɔɔ a bie wa ku ma!”

XLII A bie na chene waara ka a sɔdɛɛr ir a bie tãa lob a tɛe, tiche ka a a Yesu tãn a sɔdɛɛr na wɔ sãa a bie de ku a sãa.

XLIII Niɛe ba jaa nɛ'maa naa ban nyɛ a Nãanmɔn kpɛɔ. A niɛe na chene kpɔre a le a Yesu na i, ti wɔ 'yer ku a poturbo,

XLIV “Yi chele a le un 'yere koro yi, ban gar naa maa Nisaal Bie 'yoo a nibe nuur po.”

XLV Tiche baa booo a anyana won 'yer par e, a lii ba naa, ka ba booo faa, ti joro dabae ba 'la soor wo e.

XLVI Nechire ir naa a Yesu poturbo po uka a ba buor soo le na i a ba kpee.

XLVII Yesu na booo a ba tier, wo toon bibile wa lan a wo looor.

XLVIII Ti paa 'yer ku ba, “Nire jaa na de a bibile nyana a maa juu maa le wo de. Nire jaa mi na de ma wo mi den a 'lo na to ma. Bojuu nire 'lo na i a yi jaa bile, 'lo le i kpee gar yi jaa.”

XLIX Ka a Joon 'yer, “N Soro, si nyen nire na de a fo yuor dire ni a sibebe ka a yire, ka si 'yer wo uka wo ta ure a le e, bojuu waa i a si asoo e.”

L Ka a Yesu 'yer, “Yi ta nmaa wo sor e, bojuu nire 'lo na ba kperere yi e, wo poo yi naa.”

LI Le a soo na wa gburo ka Yesu na heb do a saaju, wo nmen nyaa a Jerusalem chenfo.

LII Wo den nie to nibe ka ba de nie chen a Samariya tebile asoo po, na ban ti choor a jie bar wo.

LIII Tiche a tee 'lo nibe ba soo de wo e, bojuu Jerusalem le wo chiine.

LIV Ka a wo poturbo Jemesi ni Joon na wa nye a le, ka ba soor a Yesu, “Si Soro, fo buoro naa uka si buol buu ka ayi saaju suu wa di ba bu?”

LV Tiche ka a Yesu heb tan ba uka ba ta i a le e.

LVI Ti na ba chen teyo po.

LVII A sor ban chene de chiine ka daba asoo 'yer ku a Yesu, “Jie jaa fon chiine in turo fo naa!”

LVIII Ka a Yesu 'yer, “Mobaar tara naa boor ka a lubil mi tara choor, tiche maa Nisaal Bie ba tara jie na bin a n ju e.”

LIX Wo 'yer ku a daba asoo, “Turo ma.” Tiche ka a daba 'yer, “N Soro, bar ma sor ka n kul ti uu a n saa baar.”

LX Ka a Yesu 'yer ku a daba, “Bar ka a kun uno ba mae kun tiche foo 'lo, chen ti moolo a Naaḡmɪn naaloo 'yer.”

LXI Ka asoo mi 'yer, “N Soro, in turo fo naa ti bar ma sor ka n kul ti 'yer a n yir deme.”

LXII Ka a Yesu 'yer, “Nire na nyoo niin kuur ti heb kaara a puor ba seen a Naaḡmɪn naaloo tomo e.”

X

I A nya puor Yesu le ir naa nibe ljaata ni pie ni ayi (72) bamne go, na wo to ba ayir yir ka ba de nie chen a ten ni a jir ala a jaa won na yo.

II Wo 'yer ku ba, “A puo ber ma naa, tiche ka a bala na nmaraba waa e, a le juu yi soor a puo soo ka wo waan tottonbo wa 'yoo a puo po.

III Yi chen, yi kaara na fika piir in tonoo ka yin ti kpe gbogborosi po.

IV Yi taa de libie e, bu wo e, bu na foor e, na yi puor nire taa wa jaa a sor po e.

V “Yir jaa po yin wa kpe, yi de nie 'yer, 'Nya'maar wo be a yir nya po.’

VI Ala i nya'maar soo ben a yir po, a yi nya'maar na be naa a wo se, ala ba i le e, an heb wa a yi se.

VII Yi jane a yir nyne po dire na yi nyuro bon jaa ban wa ku yi, tottonoo sayar seen wo naa. Yi taa looro yie yoro ni e.

VIII Tee jaa po yin wa kpe, ka ba de yi, yi dire bon jaa ban ku yi.

IX Yi saana a baalsi bala na be be ti na yi 'yer ku ba, ‘A Naaḡmɪn naaloo gbore yi naa.’

X Tiche tee jaa po yin wa kpe, ka baa de yi e, yi yi de a tee salsoo ti 'yer,

XI ‘A yi tee ta-uul gba na mar a si gbe, si kpoor 'yoo yi. Yi boon a nyana uka a Naaḡmɪn naaloo gbore naa.’

XII N 'yer ku yi uka a Naaḡmɪn 'yer toorfo bɪbir, Sodom na sa naa a tee lonoo.

XIII “Nebier ben a yin Korajin deme se, neber mi ben a yin Betisaida deme mi se. A ne'maa tomo ala in to a yi jie, ala i a mi ta ton a le a Tire ni Sidon tee po, ban taa sun bojarsɪ jɛn tapɪel po heb ba tier.

XIV Tiche a 'yer toorfo daar, a Tire ni a Sidon na sa yi naa.

XV A yin Kapenahum deme, ban 'moo yin don saaju bu? Kai, ban suun yi naa kpiisi tee.

XVI Nire 'lo na chele a yin na i a n poturbo na chel naa a n 'yer, nire 'lo na

tor yi mi tor ma naa. Tiche nure 'lo na tor ma mi tor naa a 'lo na tō ma."

XVII A nibe lijaata ni pie ni ayi bala won tō lieb wa a wō sē chile 'yere, "Si Soro, a fu yuor jūu a sɔdebe tu naa a si nee na be yire a nibe pō."

XVIII Ka Yesu 'yer sire jaa le, "N nyen Satan na yi saaju lo fika saa na nyur."

XIX N kō yin kpēō ka yin neere waba ni lōn na yi tōō a yi dōdōmō Satan, bon jaa kō i yi ε.

XX Yi ta chile a sɔdebe na tu a yi nee ε, tiche yi chile a yi yuor seb bin be a saaju."

XXI A daar 'lōnō le a Nāanmɔn Sɔe nōō kpe a Yesu ka wō 'yer, "N dān a fōō n Sāa na i a saaju ni a tēe Soro, bojūu fōō le sool a yele anyāna bar ka a bala na i a yē dēme ni a bala na jān ba bōō ε, ti na fu de wiil kō bibiir. Ōō, n Sāa le le nōmō fu ka fu maal."

XXII Maa le a n Sāa kō a yele a jaa, nure jaa ba bōō a Bie ka a Sāa ba le ε. Nure jaa mi ba bōō a Sāa ka a Bie ba le ε, tiche a bala a maa Nāanmɔn Bie na ir, na wiil naa a sāa kō ba. Ka ba bōō le a Nāanmɔn na be."

XXIII Ti pāa lieb 'yer kō a wō poturbo tēe, "Pōpel dēme le a bala nibir na nye a anyā yin nye."

XXIV Bojūu n 'yere na kōō yi ika a Nāanmɔn 'ye'yerbe ni a nāmune dōō buōō ika ba nye a anyā yin nye, ti ba nye ε, na ba ta wō a anyā yin wō ti ba wō ε."

XXV Nure āsōō na bōō a Mosesi Nee buōō naa ika wō beer a Yesu kaa na wō ir suor, "Wiwile, nāmune le in i naa nye nyevor kpo kpo?"

XXVI Ka a Yesu suor wō, "Bo ba seb a Nāanmɔn gān pō bin? Nāmune fu ma kar?"

XXVII Ka a daba 'yer, "Nō a fu Nāanmɔn ni a fu nyāa wō jaa, ni a fu nyevor wō jaa, ni a fu kpēō wō jaa, ni a fu tier wō jaa. (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 6:5*) Na fu nō a fu tō sōō nitāa a fu mǎe." (*Mosesi Gāma Na Tu Ata 19:18*)

XXVIII Be le a Yesu 'yer, "Fō 'yer vɔla, ti ure a le, fon ben be kpo kpo."

XXIX Tiche won ba ure a le ε, ti buōō ika wō sool a wō mǎe bar jūu, wō suor naa Yesu, "Nibuor le i a n tō sōō?"

XXX Ka a Yesu 'yer, "Daba kōō le dōō yi Jerusalem chiine Jeriko ka a nānyisi ti var wō be a sōr pō. Ba yaar naa fuusi ti nme nme wō, ka wō wōō che bālāa naa kpi, ka ba bar wō ti chen."

XXXI A Juu nibe buōōloro āsōō mi de a sōr 'lōnō, won ti nye a daba, wō gōl bar ti chen."

XXXII Ka a Nāanmɔn Puorfō yir tōtōnbo nure āsōō mi waara wa nye, na wō mi gōl tu jiyuo chen."

XXXIII Tiche ka a nure āsōō na i a Samariya nure mi tu a sōr 'lo a daba na gā, won wa nye wō, nibaal kpe wō naa."

XXXIV Ka wō tōō ta a daba pūr dāa peen a natie bar, ti maal kāa fō, ti de fōbaa lū pōō. Na wō 'mōō a daba dōōl a wō bōō ju chiin a sāanba gaa jie ti gān."

XXXV Wer na wa chaar, wō den a kpāna libikue ayi kō a nure 'lo na kaara a sāanba ti 'yer, 'Kaara wō, maa wa lieb gōr, ala ba wa ta ε, in le yab kō fu.' "

XXXVI Ka a Yesu suor a daba, "A nibe ata banyāna, buor sōō le i a daba nyā, a nānyisi na nme tō sōō?"

XXXVII A wō 'yer, "Nure 'lo na kaa a wō nibaal." Ka a Yesu 'yer, "Mi chen ti maal a le ne."

XXXVIII Yesu ni a wō poturbo na chiine ba vien kpe tēbile kōō pō, ka pōō ban buōōlō Mata ka wō de ba na ir ba sāan."

XXXIX A Mata tara na yebe ban buōōlō Meeer, ka 'lo jāne a Soro gbēe par chele a le won 'yere."

XL Tiche ka a Mata wō yō sōsoro ni a tōmō, na wō wa tōō ta a Yesu sē 'yer, "N Soro, a ba bā fu a n yebe na bar a tōmō 'yōō ma ka n sōsoro ni ε? 'Yer wō ka wō ir wa sōō ma."

XLI Ka a Soro 'yer, "Mata, Mata fu fire na fu mǎe ka suor kōō fu."

XLII Tiche yelbō'yen tēe le fer, Meeer ir naa a bōsō nure na kō tōō faa wō yin a wō sē ε."

XI

¹ Bɔbir āsōō Yesu ben a jie kōō na wō suorō Nāanmɔn, won wa suor baar, ka a wō poturbo āsōō 'yer kō wō, "Si Soro, wiil si a Nāanmɔn suorfo, nitāa le a jōōn na wiil a wō poturbo."

II A wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪn ma wa sɔɔɔ a Nāanmɪn yɪ 'yer, Sɪ Sāa, sɪ kɔ naa a fɔ yuor tɪr. A fɔ nāalɔɔ wɔ wa.

III Na fɔ kɔ sɪ a sɪ bɪbɪr jaa bɔdiir.

IV Vĕ a sɪ maal dɛbɛ bar, bojūu sɪ mɪ vĕn kɔ a bala jaa na maal sɪ a dɛɛr. Ta sɔɔ ka bɛɛr kaa nyɔɔ sɪ ɛ.”

V Be lɛ wɔ pāa 'yer kɔ ba. “Ala ɪ a yɪ āsɔɔ tara na baraa na wɔ wa ɪr chen a wɔ sĕ tāsɔɔ bān tɪ 'yer, ‘Pĕɛ ma jō nɪ n̄mele,

VI bojūu n baraa āsɔɔ lɛ wa suu a tāsɔɔ nyāna tɪ n ba tara bon na maal kɔ wɔ ɛ.’

VII Ka wɔ gā be a die pɔ tɪ 'yer, ‘Ta dōɔnō ma ɛ, a pān pɔɔ naa ka maa naa bibiir be gā, n kō lɛ tōɔ ɪr kɔ fɔ bon go ɛ.’

VIII N 'yerɛ na kɔɔ yɪ, a wɔ baraa na ba sɔɔ ɪr kɔ wɔ a jō ɛ, tɪche wɔn chɛnɛ ara kpākpāana, wɔn wa ɪr kɔ wɔ jā a lɛ wɔn bɔɔɔ.

IX “Lɛ lɛ n 'yerɛ kɔɔ yɪ, yɪ sɔɔɔ, Nāanmɪn na kɔ yɪ naa. Yɪ kaa yɪn nyɛ naa, yɪ kpoor a pān wɔn yuo naa.

X Nɪrɛ 'lɔ na sɔɔɔ, wɔn nyɛ naa, ka a 'lɔ mɪ na kaara nyɛ, ka a pān mɪ yuo kɔ a 'lɔ na kpoor.

XI A yɪn na ɪ a sāamɪnɛ, buor sɔɔ bie lɛ na sɔɔr wɔ jān ka wɔ de waa kɔ wɔ.

XII Bɪ sɔɔɔ najɛl ka wɔ de lōɔ kɔ wɔ?

XIII Ala ɪ a yɪn gba na ɪ nɪdɛbɛ bōɔn vɪla ma ɪ kɔ a yɪ bibiir, n̄mɪnɛ lɛ an ɪ ka yɪ Sāa na be a saaju kō de a Sɪɛ kɔ a bala na sɔɔr wɔ ɛ?”

XIV Yesu dire naa a sɪdɛɛr na be daba yōɔ vĕ ka wɔ ɪ wōo. A sɪdɛɛr na wa yɪ a daba 'yōɔ, ka wɔ tōɔ 'yerɛ, ka nɛ'maa a nɪbɛ.

XV Tɪche ka a bamɪnɛ 'yerɛ, “A sɪdɛbɛ nāa Beeljebul lɛ wɔ de dire nɪ a sɪdɛbɛ.”

XVI Ka a bamɪnɛ mɪ bɛɛr wɔ kaara na ba bɔɔɔ jānɛ na yɪ saaju.

XVII Yesu bōɔn a lɛ ban tɪɛɛr na wɔ 'yer kɔ ba, “Nāa jaa na jɛɛɛr nɪ a wɔ māɛ a wɔ nāa na sōɔ naa. Yɪr nɪbɛ mɪ na ɪr jɛɛɛr taa kō tōɔ 'mataa kpɛ ɛ.

XVIII Lɛ mɪ lɛ, ala ɪ a Satan lɛb jɛɛɛr nɪ a wɔ māɛ, n̄mɪnɛ a wɔ nāalɔɔ na ɪ ara? N 'yer naa nɪtō bojūu yɪ 'yer ɪka a Beeljebul lɛ n de dire nɪ a sɪdɛbɛ.

XIX Ala ɪ a Beeljebul lɛ n tara dire nɪ a sɪdɛbɛ, tɪ a bala na ɪ a yɪ poturbo bo lɛ ba

tara dire nɪ a sɪdɛbɛ? A lɛ jūu, bala lɛ na ɪ a yɪ 'yer tɔɔrbo.

XX Tɪche ala ɪ Nāanmɪn kpĕɔ lɛ n dire nɪ a sɪdɛbɛ ka a yɪrɛ wɪl yɪn ɪka a Nāanmɪn nāalɔɔ wa naa a yɪ sĕ.

XXI “Gādaa na gu a wɔ yɪr nɪ jɛɛr bomo, a wɔ bonɪ maa dam ɛ.

XXII Tɪche ala ɪ nɪrɛ āsɔɔ wa wa naa na wɔ kpĕmɛ gar wɔ, wɔn faan a wɔ jɛɛr bomo ala wɔn dɪɛl tɪ de a wɔ bonɪ pōn nɪbɛ.

XXIII “Nɪrɛ 'lɔ na ba be a n sĕ ɛ, wɔ tara man nɪ 'yer, nɪrɛ 'lɔ na ba pɔɔ ma a sɪ kaala lōɔnō taa ɛ, wɔ ma yĕyɛl bar.

XXIV “Sɪdɛɛr ban wa dii bar ka wɔ yɪ nɪrɛ pɔ, wɔ ma chen dal pɔɔ ju tɪ bɔɔɔ pĕnfɔ jie, na waa nyɛ ɛ, na wɔ pāa wa 'yer, ‘ɪn lɛb kul a nɪrɛ 'lɔ pɔ ɪn yɪ tɪ che bar.’

XXV Wɔn wa lɛb wa, wɔ nyɛn a nɪrɛ 'lɔ na kaara yɪr kaar ban pɪr tɪ chɔɔr wɔ sō.

XXVI Ka wɔ pāa tɪ bɔ sur ayopōi na tara putuo gar wɔ ka ba chen tɪ kpɪɛɛr a be. Ka a daba pāa ɪ dɛɛr gar a lɛ wɔn dōɔ be.”

XXVII A nyāna lɛ a Yesu 'yerɛ ka a pɔɔ n̄mɛ chelma be a nɪyɔɔ pɔ tɪ 'yer, “Pupɛl lɛ kɔ a fɔ ma 'lɔ na dɔɔ fɔ, nɪ a wɔ bɪr fɔn 'yɛn.”

XXVIII Ka a Yesu 'yer, “Lɛ ba lɛ ɛ, a bala na wō a Nāanmɪn 'yer na ba turo, bala lɛ ɪ a pupɛl dĕmɛ.”

XXIX A nɪbɛ na waara 'yōɔnō ka Yesu 'yer, “A dɪna nɪbɛ banyāna ɪn putudĕmɛ tɪ bɔɔɔ nɛ'maa tōmō ka a na ɪ jānɛ, tɪche ba kō nyɛ āsɔɔ jaa ɛ, ka a Jona jānɛ ba lɛ ɛ.

XXX Bojūu, lɛ a Jona na dōɔ ɪ jānɛ kɔ a Ninive dĕmɛ, lɛ mɪ lɛ a maa Nɪsaal Bie na ɪ a jānɛ kɔ a dɪna nɪbɛ.

XXXI A Siba Pɔɔ Nāa na yɪn a 'yer tɔɔrfɔ daar na wɔ wa 'yōɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu wɔ dōɔ yɪ be a tĕtɛɛr wa chɛl a Nāa Solomon yĕ 'yer, tɪche yɪ kaa a 'lɔ na gar a Solomon ben ka.

XXXII A 'yer tɔɔrfɔ daar Ninive nɪbɛ na ɪr 'yōɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu ba lɛb ba tɪɛr a Jona na dōɔ 'yer a Nāanmɪn 'yer kɔ ba, yɪ kaa a 'lɔ na gar a Jona ben ka.

XXXIII “Nɪrɛ jaa ba be na chɔm fātɪn na wɔ sɔɔl bar ɛ, bɪ de laa kpa pɔɔ ɛ. Wɔ ma

dool bar a dool fo jie, ka a bala na kpere nye a chãa.

XXXIV A fo nibir un a āgān fātun. A fo nibie wa ɪ, a fo āgān wɔ jaa ma seen ni chãa. Tiche ala ba wa ɪ ε, a fo āgān wɔ jaa ma un libe.

XXXV Yi kaara sɔ ka a chãa 'lo na be a yi pɔ, taa lieb libe ε,

XXXVI A le jũu, ala ɪ a chãa seen a fo āgān wɔ jaa ka a libe bālãa jaa ba be be ε, wɔ jaa na un chãa nitãa le a fātun na ma chaar fo a wɔ chãa."

XXXVII Yesu na wa 'yer baar, Farasee nire āsɔɔ bɔɔl wɔ naa ka wɔ ti di bōdiir, le le wɔ chen ti kpe jāne a bōdiir par.

XXXVIII Tiche ka a Farasee nire jɔɔ a Yesu ka a ɪ waa pɛɛ a ba pɛɛfɔ ε, ka nɛɛ 'maa wɔ.

XXXIX Be le a Soro pãa 'yer kɔ wɔ, "Faa nye, a yin Faraseemine ma pɛɛr naa a ŋmama ni a laar dūkur, tiche ka a yi pɔɔ seen folfo ni putuo.

XL Jɔɔ banyã, a ba ɪ a 'lo na maal a yōo 'lo le mi maal a pɔɔ ε?

XLI Tiche a ala na be a laa pɔɔm, yi de kɔ a nōn dēme ka a bonɪ a jaa pãa vɛle kɔ yi.

XLII "Nebier ben a yin Faraseemine sɛ, bojũu bōbile jaa yin da lōon badɔɔ gba vaar, yi ma ir a da ŋmaa ti na yi iin vɛla maalfɔ ni Nāanmɪn nōfo bar. Ala le yin taa ire na yi ta iin a ala na de nie bar ba maal ε.

XLIII Nebier ben a yin Faraseemine sɛ, bojũu yi nō naa a nibere jaa jie a yi lōfo yie pɔ na yi mi nō a daa pɔ puorfɔ.

XLIV Nebier ben a yi sɛ, bojũu yi kaara naa fika yar nibe na ba bōɔ ε, ti do yɔɔɔ."

XLV Ka a Mosesɪ Nɛɛ wiwile āsɔɔ 'yer, "Wiwile, a anyãna fon 'yer, si jaa le fo 'mataa tɔɔɔ."

XLVI Be le a Yesu 'yer wɔ, "A yin Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe nebie ben a yi sɛ, bojũu yi ma tuon nibe tuor na tire ti na yi maa ir a yi nubir gba tie 'yōɔ ba ε.

XLVII Nebier ben a yi sɛ, bojũu a Nāanmɪn 'ye'yerbe bala a yi sãamɪne na kɔ, yin le me a ba yar.

XLVIII A le yin maal din dãasɛ ɪka a yi sãamɪne le. Bala le kɔ a Nāanmɪn 'ye'yerbe ka yi mi me a ba yar.

XLIX A nitō jũu le a Nāanmɪn na ɪ yɛ sɔɔ 'yer, 'N tōn a n 'ye'yerbe ni a n nitōnsɪ a ba sɛ, ka ban ir bamɪne kɔ ti ge bamɪne.'

L A le jũu, yele tuon a yin dina nibe. A Nāanmɪn 'ye'yerbe bala ban kɔ a kōr jaa, yin le na yab a ba sãn.

LI Piel a Abel jāi sɔɔ ti tãn a Jekariya ban kɔ a Nāanmɪn bɔɔr lofo jie ni a puorfɔ jie chara pɔ. Jɔ, n 'yere na kɔɔ yi ɪka a yin dina nibe le na yab a jaa sãn.

LII Nebier ben a yin Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe sɛ, bojũu yin le tara a bōfo pãn bir, yin mãe ba kpere ε, ti pɔɔ var a bala na bɔɔɔ a kpefɔ."

LIII Yesu yin a be wɔn 'yer a anyãna, ka a Faraseemine ni a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe kpãkpãana wɔ ni suur sɔɔ ni wɔ 'yer yɔɔ.

LIV Na ba bɔɔɔ ɪka wɔ 'yer 'yer lieb nyɔɔ wɔ mãe.

XII

I A sɔɔ 'lōnō pɔ le, a nyɔɔ turo turo tire taa na ba nɛɛre taa, ka Yesu piel kpãana a wɔ poturbo na wɔ 'yere, "Yi gu yi mãe a Faraseemine dãbil pɔ, ala le ɪ a ba nɛɛr ayi.

II Bon jaa ba be be na pɔɔ naa kō wa yuo ε, bui sɔɔl ka ba kō bōon ε.

III Ala yin 'yer libe pɔ, na yin chãa pɔ, ka ba wō naa, ka a ala yin bɔl 'yer be a die pɔ, ban mɔɔl 'yer be a gar ju.

IV "N 'yere na kɔɔ a yin na ɪ a n barmɪne ɪka, yi ta joro a bala na kɔ a yi āgān ε, ti na ba kō le tōɔ yele jaa ɪ ε.

V Tiche un wiil yi naa a 'lo yin na joro. Yi joro a 'lo na tōɔ kɔ yi, ti le tōɔ lob yi 'yōɔ a dɔɔye jie. Jɔ, 'lo le n 'yere ɪka yi joro.

VI A ba ɪ kobɪ ayi le ba ma dãn tiitasɪ anũu ε? Tiche Nāanmɪn maa iin a ba bō'yen bar ε.

VII Sɪre jaa, Nāanmɪn sɔr a yi jukɔɔl a jaa bōɔ, yi ta joro dãbãe ε, yi gar tiita yɔɔ.

VIII "N 'yere na kɔɔ yi ɪka, nire 'lo jaa na wa 'yer chã a nibe niem, ɪka wɔ bōɔ naa a maa Nɪsaal Bie, 'lo le n mi na 'yer chã

ika, n bõo wõ naa a Nãanmın malakası niem.

IX Tiche 'lo mı na chiir ma a nıbe niem, 'lo le n mı na chiir a Nãanmın malakası niem.

X Nıre jaa na 'yer 'yer kpën a maa Nısaal Bie na chene na nye vë kó fõ, tiche nıre 'lo na 'yer 'yerdeer 'yõo a Nãanmın Sıe kó nye vë kó fõ ε.

XI Bala wa nyooor yı chiin a lõofu yie nıberε nı a kpãen dēme sē, yı ta vë ka a ı yı tıer a le yın na tı 'yer faa yı mǎε ε, bı a le yın na 'yer ε.

XII Bojũu a daar 'lõnõ Nãanmın Sıe na wiil yı naa a le yın na 'yer."

XIII Ka nıre kõo na be a nyoo bala põ 'yer kó wõ, "Wiwile 'yer a n yebe ka wõ ı a sı põ a kpıi bonstı."

XIV A Yesu 'yer wõ, "Daba, an 'yõo ma ıka n ı 'yer tooro naa põnõ yı kpıi bomo?"

XV Tı na wõ 'yer kó ba, "Yı kaara sõ, na yı gu yı mǎε a bõyoo bõfõ põ, nıre bõyoo ba koro wõ nyevor ε."

XVI Be le wõ lób a sokpa nyã kó ba, "Danãa kõo le dõo be be, na wõ kó che yoo jaa a wõ puo põ.

XVII Na wõ piel tıere ıka nıme le won ı, 'In ba tara jie na bin a bonstı ε?"

XVIII Nıtõ le ın ı, 'In nımer a bobo anyãna bar, tı naa mε bõberε naa su a chi 'yõon a bonstı a be.

XIX Tı pãa 'yer kó n mǎε, ãgãn, penε, n tara na bõyoo ın bin kó n mǎε yuon kõ bõo sor ε. In dire naa, na n nyuro, na n chıle.'

XX Tiche ka a Nãanmın 'yer kó wõ, 'Jol nyã, fon kpın a tãsoo nyãna, tı a bonstı ala fon bin kó a fõ mǎε, an le na de?"

XXI Nıtõ le an be nıre jaa na bin bonstı kó a wõ mǎε, tı ba ı tara soo Nãanmın sē ε."

XXII Kaa Yesu pãa 'yer kó a wõ poturbo, "A le jũu, n 'yere na koro yı ıka, yı ta waala a yı nyevor 'yõo ε, 'yere ıka bo le yın di ε. Bı waala ıka bo le yın su põo a ãgãn ε.

XXIII A nyevor gar naa a bõdiir, ka a ãgãn mı gar a foor.

XXIV Yı kaa a gagası, ba maa bur ε, bı nıma ε, bı tara boor ma bin ε, tiche Nãanmın le guolo ba. Yın, yı gar a lubil.

XXV A yı buor soo le na waal na wõ wa de bıbir bõ'yen puo a wõ nyevor põ?

XXVI Ala ı yı kõ tõo a yelbile nyãna ı ε, nıme a yı tıere a ala na che?"

XXVII "Yı kaa nye a le a bonstı puul na ma nõo. Ba maa tõ ε, bı wob fuu su ε, tiche a nãa Solomon gba nı a wõ bõtarsı ba dõo su fuu ka wõ vıele gar naa ε.

XXVIII Ala ı nıtõ le a Nãanmın ma pãε a bonstı puul a mõo põ ka a vıele a dına tiche ka a wer chaar ka a bıu di, wõ kõ pãε a yın gar a le ε? Yın soofu na ba jã bon ε.

XXIX Yı ta ir nyãa 'yõo a ala yın na di bı nyũ põ ε, yı ta vë ka a yı pıla ooro ε.

XXX Nıre jaa, ala puor le ba turo, tiche a yı Sãa bõo naa ıka yı booro naa a bonstı anyãna.

XXXI Yı de nie bõ a Nãanmın nãalõo, ka anyãna a jaa won den puo yı.

XXXII "Yın piir na ba jã bon ε, yı ta joro dãbãε ε, bojũu a yı Sãa puo pel naa won kó yı a wõ nãalõo.

XXXIII Yı da a yı bonstı de a libie põ nõn dēme, yın tara naa a libie woor ala na ba sõonõ ε. Ka a yı bõtarsı be a saaju, naa kõ wur ε. Nãnyie kõ gbor be ε, kpolo ba be be na mus ε.

XXXIV Bojũu, a jie a yı bõtarsı na be, be le a yı nyãa mı ma gã.

XXXV "Yı choor yı mǎε gu tı chom a yı fãtınsı ka a lire.

XXXVI Yı kaara fıka tõtõnbo na chele a ba nıkpëε ka won yı a põo kulfõ jie wa. 'Lo wa kpoor a pãn ban yuo won a pãn ajienaa ka wõ kpe.

XXXVII An ın boosõn kó a tõtõnbo banyãna a ba nıkpëε na wa nye ba ka ba chene jë gu wõ. Yelmãε le n 'yere koro yı ıka won choor naa a wõ mǎε ka ba 'mataa jãne a bõdiir jie ka wõ põ ba a bõdiir.

XXXVIII An ın boosõn kó a tõtõnbo bala a ba nıkpëε na wa nye ban choor, ala ı gba ka tãsoo põn le bı, ka norsı kõnõ naa.

XXXIX Tiche yı bõo a par, ıka ala ı a yir soo bõo naa a sõo 'lo a nãnyie na waara, wõ kõ soo ka a nãnyie kar a pãn tı kpe a yir ε.

XL A yın mı yı choor gu, bojũu a maa Nısaal Bie na heb wa a sõo 'lo yın ba le tıere ma ε."

XLI Ka a Pita soor wo, “N Soro, sin le fo lob a sokpa nyā ku bu nire jaa le?”

XLII Ka a Yesu 'yer, “An le pāa i a yelmāe ni a yē soo, a wo nīkpēe na 'yōo ka wo kaara wo a yir, na wo koro a tōtōnbo a ba bōdiir a sōo 'lo na sēe?”

XLIII An in boosōn ku a tōtōnō nyāna a wo nīkpēe na wa nye won ire a le.

XLIV Yelmāe le n 'yere koro yi ūka, won vēn ka wo kaara a wo bonst a jaa.

XLV Tiche ala i a tōtōnō nyāna tier a wo nyāa po ūka, a n nīkpēe kor a waa, ti piel pōoro a tōtōnbo bala na be a yir, ti pāa ma di na wo nyū buu.

XLVI A tōtōnō nyāna, a wo nīkpēe na wa dūu wo naa a bībir 'lo won ba tierē ni a sōo 'lo won ba bōo ε. Won ŋma won jaa gbol gbol, ti lob wo 'yōo a bala na ba soo de po ε.

XLVII A tōtōnō 'lo na bōo le a wo nīkpēe na booro ti na waa choor tōn a le a nīkpēe na booro ε, won nyen ŋmefo yoo.

XLVIII Tiche a 'lo na ba bōo ε, ti maal bor ban ŋme won jaa bālāa. Nire 'lo ban ku yoo ban booro na yoo yi a wo sē, fōo nūu po ban 'yōo yoo, fōo le ban soor yoo.

XLIX “Būu le n waan ūka n wa 'yōo a wer po, in taa booro naa ala i a ben ta 'lire.

L Tiche n chene tara yele in na i Nāanmīn kōo sofo kaar ka a i ma tier ti tān in na wa baar.

LI Yi maa tāan nebō'yen yele le n waan a wer po bu? Kai, n 'yer ku yi, tiche ootaa le n waan.

LII An yi a dīna nibe anūu na kpiere yir na ŋman jiir ayi. Ka ata jeere ni a ayi ka ayi mi jeere ni a ata.

LIII Ban ooro ni taa, sāa na oon bie ka a bie mi oo a sāa, ka a ma oo a bipoo ka a bipoo mi oo a ma. Poo na oo naa a wo bidaba poo, ka a bidaba poo mi oo a wo sure ma.”

LIV Ka a Yesu 'yer ku a niyoo bala, “Yin wa nye julōjuur na ire a mōtōo mōrfō jie yi ma 'yer ūka saa na wa naa, ka a ma i a le.

LV Yin wa nye sēsebe mi na furo duoro jūu, yi ma 'yer ūka tōl na wa naa. Ka a ma i a le.

LVI A yin neer ayi dēme banyāna. Yi bōon a tēe ni a saaju 'yer ma 'yer, ŋmine

a yi kō tōo a dīna 'yer 'yer ε?

LVII “Bo le so ka yin māe kō tōo tōor a le na tor ε?

LVIII An i a yin ni a yi sān soo le 'mataa chiine, yi mulo wo a sor po, ka le ba le ε, won de yin 'yōo a 'yer tōoro nūu po, ka wo de yi ku a nīpōoro ka wo mi poo yi bar.

LIX N 'yere na koro yi ūka, ala be i a le, faa be na wa yi ka faa yab a fo sān baar ε.”

XIII

I Nibe bamine mi ben be a sōo 'lōnō, na ba pāa mana koro a Yesu a le a paal nīkpēe Pilate na dōo ku a Galilee door bamine, a sōo 'lo ban be a boor lofo jie.

II A Yesu 'yer ku ba, “Yi tier ūka bala le maal deer gar a Galilee nibe ba jaa, ala le so ban di a dooye nyā bu?”

III A ba i le le ε, tiche n 'yere na koro yi ūka yin ba wa lieb a yi tier ε, yi mi na we naa.

IV Bu a nibe pie ni aniin (18) bala a jiwōo 'lo na kar lo ku a Siloam, yi tier ūka bala le maal yelder gar a bala jaa na kpiere a Jerusalem bu?

V N 'yere na koro yi ūka le ba le ε, tiche yin mi baa lieb a yi tier ε, yi mi na we naa.”

VI A sokpa nyā le Yesu pāa lob ku ba, “Daba kōo le tara kōkōtie a wo puo po, a wo wa chen ūka wo ti kaa a tie wōn bu, tiche a tie ba wō ε.

VII Be le wo 'yer ku a nire 'lo won vē ka wo kaara a puo, ‘Bojūu, yuom ata ni nyā in yo ka, ma booro a wōmō ūka n por ti ma wa bo faa. Ŋmaa wo lob, ŋmine an i ka wo pii a wer ara ni?”

VIII Ka a 'lo na kaara a puo 'yer, ‘Nīkpēe, bar wo ka n tuu jilō 'yōo pōor ka yuon waara,

IX 'lo wa wō go, ti 'lo ba wa wō ε, ka n ŋmaa wo lob.’ ”

X A Pēnfō Bībir Daar Yesu ben a lōofō yir āsoo po wile ba,

XI be le a poo be a sīdebe na maal ka wo kab gōmō yuom pie ni aniin (18), wo maa tōo dol ε.

XII Yesu na nye a poo a le, wo bool wo naa ka wo wa a wo sē, ka wo 'yer ku wo, “Poo, a fo baal bar fo naa.”

XIII Tɪ na wɔ p̄aa de a wɔ n̄u dɔɔl a pɔɔ, ka a pɔɔ dɔl ajiēnaa na wɔ p̄ere a N̄aam̄m̄n.

XIV Tɪche ka a suur kpe a lɔɔfo yir nɪdier Yesu na s̄aa a baalaa a P̄ēnfɔ Bɪbir Daar j̄u, ka wɔ 'yer kɔ a nɪbe, “Bibie ayɔɔb ben be ka nɪre na de t̄ɔn t̄ɔm̄ɔ, yɪ ma wa ka wɔ s̄aana yɪ a ber ala pɔ, yɪ ta ma waara a P̄ēnfɔ Daar ɛ.”

XV Ka a Soro 'yer kɔ wɔ, “Yɪn n̄eer ayi d̄eme banyāna, a yɪ buor sɔɔ le maa yuo a wɔ niin bu a wɔ bon chiin tɪ 'yɔɔ k̄ɔɔ a P̄ēnfɔ Bɪbir ɛ?”

XVI Ka a pɔɔ nyāna na ɪ a Abraham bipɔɔ, a tɪ na l̄u yuom pie nɪ aniin (18), a ba s̄e ɪka wɔ for a P̄ēnfɔ Bɪbir Daar bu?”

XVII Wɔn wa 'yer a nɪt̄ɔ ka a v̄i kpe a bala jaa na bere wɔ a n̄ee, tɪche ka a nɪbe chule a t̄ɔv̄iele ala won t̄ɔ.

XVIII A Yesu p̄aa 'yer, “Bo le a N̄aam̄m̄n n̄aal̄ɔ nystāan? Bo le ɪn de man?”

XIX Wɔ kaara fɪka k̄ɔk̄ɔɔ bir nɪre na de b̄ɔr a puo pɔ ka wɔ bul na wɔ ɪ tɪe, ka a lubil wa 'yɔɔ choor a wɪlɪ ju.”

XX Wɔ le s̄ɔɔr ban go, “Bo le ɪn de a N̄aam̄m̄n n̄aal̄ɔ man?”

XXI Wɔ kaara fɪka d̄ābul pɔɔ na de 'yɔɔ j̄ɔ yɔɔ pɔ ka a ir v̄ɔ.”

XXII Yesu wile naa nɪbe be a t̄ēbere nɪ a t̄ēbil ala pɔ tɪ na won chen Jerusalem.

XXIII Be le a nɪre āsɔɔ s̄ɔɔr wɔ, “N Soro, nɪbe b̄ālāa t̄ee le na nyē faafɔ bu?” Ka wɔ 'yer kɔ ba,

XXIV “Yɪ m̄ɔ tu a d̄ɔd̄ɔ bile pɔ kpe, n 'yere na k̄ɔɔ yɪ ɪka nɪyɔɔ le na m̄ɔɔrɔ b̄ɔɔrɔ ɪka ba kpe tɪ k̄ɔ t̄ɔɔ kpe ɛ.

XXV A yir sɔɔ na wa ir pɔɔ a p̄ān var yɪ bar be a ȳɔ, ka yɪ ara kpooro s̄ɔɔrɔ, ‘Nɪkp̄ee, yuo sɪ a p̄ān.’ Tɪche ka wɔ 'yer kɔ yɪ, ‘N ba b̄ɔɔ yɪ ɛ, bu a jie yɪn yɪ ɛ.’

XXVI Ka yɪ p̄aa 'yere, ‘Sɪn nɪ f̄ɔɔ jaa 'mantaa di tɪ nyū, a fɔ wiil sɪ be a sɪ t̄ee s̄ālsɔɔ.’

XXVII Tɪche ka wɔn 'yer, ‘N ba b̄ɔɔ yɪ ɛ, bu a jie yɪn yɪ ɛ, yɪ t̄ɔɔ yɪ tɪ che ma a yɪn na t̄ɔn̄ɔ a d̄ebe.’

XXVIII “Be le yɪn k̄ɔn̄ɔ ɔɔrɔ a nyɪme, yɪn wa nyē a Abraham, Isaaki nɪ Jekɔb nɪ a N̄aam̄m̄n 'ye'yere be jaa be a N̄aam̄m̄n n̄aal̄ɔ pɔ, tɪche ka a yɪn 'lo be a ȳɔ.

XXIX Nɪbe na yin a m̄ɔt̄ɔɔ purfɔ jie, a m̄ɔfɔ jie, a j̄u nɪ a par na ba wa jāne dire be a N̄aam̄m̄n n̄aal̄ɔ pɔ.

XXX Sɪre jaa, nɪbe ben puor tɪ na ban wa de nie, ka a bala mɪ na be a niem mɪ wa be a puor.”

XXXI A s̄ɔ 'l̄ɔn̄ɔ pɔ le a Faraseem̄ne bamine wa a Yesu s̄e wa 'yer kɔ wɔ, “Yɪ a ka chen jiyuo. A Herɔd b̄ɔɔrɔ na a fɔ kɔfo.”

XXXII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ chen tɪ 'yer a m̄ɔbaa 'l̄ɔn̄ɔ, ɪn dii naa a sɪd̄ebe ka a yɪ ka n s̄aa a nɪbe baalsɪ a d̄ina nɪ bio ka a dayere daar ka n baar a n t̄ɔm̄ɔ.

XXXIII Le jaa an ɪ, ɪn chene na chiine a d̄ina nɪ bio nɪ a dayere. Sɪre jaa le, N̄aam̄m̄n 'ye'yere k̄ɔ kpi ka Jerusalem ba le ɛ.

XXXIV “Gboɔ yɪn Jerusalem d̄eme, yɪn le ma k̄ɔɔ a N̄aam̄m̄n 'ye'yere tɪ l̄ɔɔrɔ a bala N̄aam̄m̄n na t̄ɔ a yɪ s̄e nɪ k̄ɔsɪbe. N ma b̄ɔɔrɔ naa ɪka n kaal a fɔ bibiir 'mataa nɪt̄aa le n̄ɔɔ na ma kaal a wɔ bil 'mataa a wɔ p̄ire pɔ, tɪ yɪ maa s̄ɔɔ ɛ.

XXXV Yɪ nyē, a yɪ yir na lieb dakpolo, tɪ ka n 'yere k̄ɔɔ yɪ ɪka yɪ k̄ɔ le nyē ma go ɛ, tɪ t̄ān a daar 'lo yɪn na 'yer, ‘N̄aam̄m̄n wɔ s̄ɔɔ a 'lo won t̄ɔ!’ ” (*Yiel Ḡān 118:26*)

XIV

I A P̄ēnfɔ Bɪbir āsɔɔ daar, Yesu chen a Faraseem̄ne nɪdiere āsɔɔ yir difɔ jie ka ba j̄ɔrɔ wɔ.

II Be le ka daba k̄ɔɔ na tara a baal v̄ɔ naa ara a wɔ niem.

III Ka a Yesu s̄ɔɔr a Faraseem̄ne nɪ a Mosesɪ n̄ee b̄ɔɔn̄bɔ, “A tara na s̄ɔr ka f̄ɔn s̄aa nɪre na b̄iere a P̄ēnfɔ Bɪbir bu a ba tara s̄ɔr ɛ?”

IV Tɪche ka ba ɪ jaa gbulo, ka Yesu de a n̄u dɔɔl a daba s̄aa a wɔ baal tɪ bar wɔ s̄ɔr.

V Tɪ na wɔ p̄aa s̄ɔɔr ba, “Ala ɪ a yɪ āsɔɔ bie bu a wɔ nadar lon bulo pɔ a P̄ēnfɔ Bɪbir, wɔ k̄ɔ chen tɪ ir wɔ fɔfɔɔ jaa bu?”

VI Baa le tara 'yer na 'yer ɛ.

VII Yesu nyen a nɪbe bala ban b̄ɔɔl ɪka ba wa di, ka ba tuur a nɪbere jaa j̄iir jāne, ka wɔ lob a sukpa nyā kɔ ba,

VIII “Nɪre wa b̄ɔɔl fɔ pɔɔ kulfɔ jie, f̄ɔɔ wa chen ta tɪ jāne a nɪbere jaa jie ɛ, amine wɔ b̄ɔɔl nɪre na gar fɔ ka won wa.

IX Ala wa ɪ a lɛ, won wa 'yer fɔ naa, 'Ir, ka a daba nyã jãne a fɔ jaa jie.' Vĩ le fun ir ti jãne ni a puor.

X Tiche bala wa buol fɔ, ti jãne a puor, ka a 'lo na buol fɔ wa 'yer, 'N badaba wa jãne ka a niem, be le fon pãa vɔ a fɔ taaba niem.'

XI Bojũu, nure jaa na 'mooɔ wɔ mãe saaju, Nãanmun na siir wɔ naa, 'lo mi na siir a wɔ mãe, Nãanmun na 'moo won saaju."

XII Ka Yesu pãa 'yer kɔ a 'lo na buol wɔ, "Fɔɔ wa buol nure ɪka wɔ wa di, taa wa buolo a fɔ barmine, bu a fɔ yeer, bu a fɔ bal nibe, bu a fɔ tɔ dẽme bala na ɪ tara dẽme ɛ. Ala ɪ fɔ ɪn a lɛ, ban buol fon daar kɔɔ ti yaa a sãn.

XIII Tiche fɔɔ wa buolo nibe ɪka ba wa di, buol a nɔn dẽme, ni a gberɪ, ni a nubaalsɪ, ni a jɔn.

XIV Fɔɔ le Nãanmun na sɔɔ. Ban ba tara bon na yab fɔ ɛ, fɔɔ le na nye sãyar a le a nitɔnsɪ na wa ir a kũu pɔ ɪ vɔ ɛ."

XV Ka a bala na lɔɔ dire ãsɔɔ na wɔ a nitɔ, na wɔ 'yer kɔ a Yesu, "An ɪn boosɔn kɔ a 'lo na wa jãne a Nãanmun nãalɔɔ pɔ dire."

XVI Be le a Yesu lob a sokpa nyã, "Nɪkpɛɛ kɔɔ le dɔɔ chɔɔɔ na wɔ buolo niyɔɔ ɪka ba wa di.

XVII A sɔɔ na wa ta, wɔ tɔn a wɔ tɔtɔnɔ ɪka wɔ chen ti 'yer a bala won buol ɪka wɔ maal yele a jaa baar.

XVIII Tiche ka a ba ãsɔɔ jaa 'yer ɪka ba kɔ nye jie ɛ. Ka a 'lo ban dɔɔ ta ka wɔ 'yer, 'N dãn popaalaa naa chiine ɪka n ti kaa, n kɔ tɔɔ ti ɛ.'

XIX Ka a ãsɔɔ mi 'yer, 'N dãn narkɔɔrsɪ pie naa jãna n kɔ tɔɔ ti ɛ.'

XX Ka a ãsɔɔ mi 'yer, 'Pɔɔ le n de n kɔ tɔɔ ti be ɛ.'

XXI "A tɔtɔnɔ lɛb wa 'yer a nitɔ kɔ a wɔ nɪkpɛɛ, ka a suur kpe a nɪkpɛɛ ka wɔ 'yer kɔ a tɔtɔnɔ, 'Lɛb chen fɔfɔɔ jaa a tɛe sãlɔɔ ni a kɔkorsɪ pɔ, na fɔ ti buol a nɔn dẽme, a gberɪ, jɔn ni a nubaalsɪ waan.'

XXII Ka a tɔtɔnɔ wa 'yer, 'Nɪkpɛɛ, n ɪ naa a le fon 'yer ɪka n ɪ, tiche ka a jie chene be be.'

XXIII Be le a nɪkpɛɛ pãa le 'yer kɔ a tɔtɔnɔ, 'Yi chen a sɔɔ pɔ, ni a seer pɔ ti buol nibe waan ka n yir wa seɛ.

XXIV N 'yere na koro yi ɪka ãsɔɔ jaa kɔ lɛ maa ɛ.' "

XXV Yesu ni a niyɔɔ 'mantaa chiine, ka wɔ lɛb kaa ba ti 'yer,

XXVI "Ala ɪ nure na wa naa a n sɛ, na waa 'laar a wɔ sãa ni a wɔ ma, ni a wɔ pɔɔ, a wɔ bibiir, a wɔ yeer ni a wɔ yepɔbɔ 'matãan a wɔ mãe nyevɔr ɛ, wɔ kɔ tɔɔ ɪ a n poturo ɛ.

XXVII Nure 'lo mi na ba de a wɔ daa tuo turo ni ma ɛ, wɔ kɔ tɔɔ ɪ a n poturo ɛ.

XXVIII "Ala ɪ a yi ãsɔɔ buɔɔɔ na yir kpɛɛ mɛfɔ, a ba ɪ won den nie jãne guor kaa ala ɪ wɔ tara naa a libie na tɔɔ men baar ɛ?

XXIX Na wɔ taa kpar a yir ti ba tɔɔ baar ɛ, ka a wɔ taaba nye laara wɔ

XXX 'yere, 'Jaal piel a mɛfɔ ti na waa baar ɛ.'

XXXI Bu nãbuor le buɔɔɔ ɪka wɔ ti jeb a wɔ nãa tɔ sɔɔ na waa de nie jãne kaa ɪka won tɔɔ de a wɔ nibe turo pie (10,000) ti jeb a 'lo na waara ni a wɔ nibe turo lijer (20,000) ɔ?

XXXII Ala ɪ wɔ kɔ tɔɔ ɛ, won tɔn nibe ka ba chen ti 'maal a nãa 'lo na chene be a teer.

XXXIII Le mi le, a yi ãsɔɔ jaa baa bar a wɔ bonɪ a jaa ɛ, wɔ kɔ tɔɔ ɪ a n poturo ɛ.

XXXIV "Nyaar ɪ naa, tiche a wɔ nɔɔ wa baar, ɲmine ban le ɪ wɔ ka wɔ le nɔmɔ go?

XXXV Wa viel kɔ a tãpuor tãna ɛ, ban lob bar. Nure 'lo na tara toor wɔnɔ, vɛ ka wɔ wɔ naa."

XV

I A lõpodierbe ni a tɔdetɔnbɔ lõn taa na chel a Yesu 'yer.

II Tiche ka a Faraseemine ni a Mosesɪ neɛ wiwiilbe hũhũnɔ 'yere, "A daba nyã diere naa tɔdetɔnbɔ ka ba 'mataa dire."

III A Yesu pãa lob a sokpa nyã kɔ ba,

IV "Ala ɪ a yi ãsɔɔ tara na piir kɔbaa ka a bɔ'yen wa bɔɔ, a ba ɪ won bar a kɔbaa forbir ala a pechiin baa pɔ, ti yɔɔɔ buɔɔɔ a bɔ'yen 'lo ti tãn a sɔɔ 'lo jaa won wa ti nye wɔ bu?

V 'Lo wa nye a per nɔɔ ma kpe wɔ naa ka wɔ 'moo dɔɔl bɔɔ ju

VI kulo ni a yir, ti pãa buolo a wɔ barmine ni a wɔ taaba lɔɔ taa ti 'yer, 'Yi

puo ma chile, bojũu n nye naa a n per 'lo na bor.'

VII N 'yere na koro yi ɩka a le ne ni wo ju mi le, chɩl kpɛɛ na ben a saaju a tɔdetɔnɔ bɔ'yen na lieb a wo tier gar a kɔbaa forbir bala na ba tara tier lieb fɔ ɛ.

VIII "Bu puo buor le tara libibie pie ka asoo bor, wo kɔ chom buu den saar pur a die wo jaa na wo wa ti nye wo bu?"

IX 'Lo wa nye wo, wo ma bool a wo barmine ni a wo taaba loo taa ti 'yer, 'Yi puo ma chile, n nye naa a n libir na bor.'

X Le ne ni wo ju mi le n 'yere koro yi ɩka, noo mi na kpe naa a Naaɲmin malakasi ala ɩ a tɔdetɔnɔ bɔ'yen lieb a wo tier."

XI Yesu chene na 'yere koro ba, "Daba le tara wo dabil ayi.

XII Ka a bile soo wa 'yer ku a saa, 'N saa, po a fu kpɛi bomo ir a n bon ku ma.' Ka a saa de a wo kpɛi bomo po ba.

XIII A ba kor ɛ, ka a bile 'lo loo taa a wo bonɩ a jaa yi chiin teyuo po, na wo ti bubur a bonɩ soo a jaa bar.

XIV Won wa soo a jaa baar, ka a ko lo a tee 'lo po, ka a wom piel kpe wo.

XV Wo chen a tee 'lo po nure asoo yir ti bo tomɔ, ka a nure 'lo ma to wo ka wo chen a puo po ti 'yoo a wo dor boɔdiir.

XVI A jo pebe ala ma ire won volaa ka wo buoro ɩka wo 'wob ti, tiche nure jaa maa ku wo bon ɛ.

XVII "Ka a ye wa wo ka wo 'yer, 'N saa tara na totɔnbo a nmune a ba ma di boɔdiir faa, tiche ka a maa wa kpire ni ko ka?"

XVIII In lieb kul a n saa se naa ti 'yer wo, n maal deer Naaɲmin se ni a fu se.

XIX N ba le chene see ka ban bool ma a fu bie ɛ, maal ma ka n ɩ a fu totɔnɔ asoo.'

XX Le wo ir kulo a saa se. Tiche won chene be a nidaa waara, a saa nye wo naa ka nɩbaal kpe wo ka wo jotuor a bie kor ti puor wo.

XXI Ka a bidaba 'yer ku wo, 'N saa, n maal deer Naaɲmin se ni a fu se, n ba le seen ka ban bool ma a fu bie go ɛ.'

XXII Tiche ka a saa 'yer ku a gbagbaar, 'Yi puo foɔ ti de fuu nya na vɩele wa su wo, na yi de bobɩle 'yoo wo a nubir po, na yi de nafobo wa su wo.

XXIII Yi ti kaa nele na 'wor na yi waan wa ku ka si 'wob ti chile.

XXIV Bojũu a n bidaba nyaana doo kpi ti le ir ɩ vor, wo doo bor ti si le nye wo.' Ka ba piel chile.

XXV "Tiche ka a bidakpɛɛ 'lo be a puo po, na wo wa ir waara, won wa gboro a yir wo won bane ni chelsi.

XXVI Be le wo bool a gbagbaa asoo na wo suor a yelnyne na be be.

XXVII Ka a gbagbaa 'yer ku wo, 'A fu yebile le wa ka a fu saa ɩ a ba ku nel'wor jaa, bojũu wo nyen a wo bie na lieb wa ni laafie ti chene kpeme.'

XXVIII A suor kpe a yekarma ka wo je, waa kpe ɛ. Ka a saa yi 'maala wo ɩka wo kpe.

XXIX Tiche ka wo 'yer ku a saa, 'Nye le in wono a fu toor naa ton koro fu a yuom anyana a jaa, n ba goo fu nee jaa ɛ. Tiche faa mi wa ku ma bule gba ɩka, n mi ku ka maa ni a n barmine mi 'mataa di ti chile ɛ.

XXX Tiche a fu bibawono nyaana na de a fu bonɩ yin ka a 'lo ni a puo baar ti 'mataa soo bar, ti lieb wa a yir ka fu ir ku nel'wor ku wo.'

XXXI Ka a saa 'yer, 'Foo 'lo, fu ben a n se, ka a bomo a jaa in tara ɩ a fu bonɩ.

XXXII Tiche a see naa ka sin daene na si chile bojũu a fu yebile nyaana doo kpi ti le ɩ vor go, na wo doo bor ti si le nye wo.' "

XVI

I Yesu 'yer ku a wo poturbo ɩka, "Taraa soo ko le doo be be, na wo tara nure na kaara wo a bonɩ, na wo pororo bara.

II Ka wo bool wo waan wa suor, 'N won ban 'yere a fu 'yer yoro ni, man a le fon to ku ma, bojũu fu ko le too to a tomɔ ɛ.'

III Ka a totɔnɔ 'yer ku a wo maɛ, 'Nmune le in paɩ ɩ a popanyã? A n nɩkpɛɛ faa man a tomɔ, n mi ba le kpeme na too ko ɛ, a mi na in vi in na suor.

IV N boɔ le in na ɩ maa ba le wa tara tomɔ ɛ, tiche ka nɩbe chene de ma a ba yie.'

V Be le wo bool a wo nɩkpɛɛ sama deme ba jaa na wo suor a 'lo na de nie, 'A nmune le fo di a n nɩkpɛɛ san?'

V Ka a nitönsi 'yer, "Si Soro, puo si soofu."

VI Ka a Soro 'yer ku ba, "Yin tara soofu jaa puor fika kōkōo bir, yin tōo 'yer ku a tukpēe nyāna, 'Vōo ti ba man pō, ka wu tu a le yin 'yer."

VII "Ala i a yi āsōo tara na gbāgbaa ka wu kōoro bu nmaara piir, 'lo wa yi a tōmō jie wa, fon 'yer wu naa ika wu wa jāne di o?

VIII A ba i fon 'yer wu naa, 'Maal a bōdiir fōo na fō chōor a fō māe wa ara gu ma, ka n di ti nyū baar ka fō mī pāa di ti nyū ε.'

IX Wun puor naa a gbāgbaa nyāna wun 'yōo ka wu maal bu?

X A yin mī le le, yin wa maal ala a jaa Nāanmūn na 'yōo yi, yin 'yer naa, 'Saa seen ε, gbāgbaar le si i na si maal a le na i a si tōmō.' "

XI Yesu den a sōr chiine a Jerusalem, wu kpēn a Samariya ni a Galilee chara pō.

XII Na wu chiine kpe a tēbile āsōo pō, ka a kōkōn pie tuor wu a be. Ba ara na teer jaa

XIII ti gboolo buolo, "Nikpēe Yesu, kaa si nibaal."

XIV Wun nye ba a le, na wu 'yer ku ba, "Yi chen ti wiil a yi māe ku a Juu nibe bōorlorbo." Ban chen a le, ka a i ba sa naa.

XV A ba āsōo na nye ka a i wu sa naa, wu lieb wa de nekpēe na wu pēere ni Nāanmūn.

XVI Wu lon kpa a Yesu gbēe par ti puor wu, Samariya le wu yi.

XVII Ka a Yesu suor, "A ba i pie le sa ε? Ka nyine a pie forbir be?

XVIII Isoo jaa ba lieb wa ika wu wa puor Nāanmūn yāan ka a sāan nyā ba le ε."

XIX Ti pāa 'yer ku wu, "Ir kulo, a fō soofu sa fō naa."

XX A Faraseemine le suor naa Yesu ika dabor le a Nāanmūn nāalōo na wa, ka a Yesu 'yer, "Nāanmūn nāalōo kō wa ka ba bōon ε.

XXI Bu ka nibe 'yer, yi nye wu ka, bu yi nye wu kasen, bojūu Nāanmūn nāalōo ben a yi pō."

XXII Ti pāa 'yer ku a poturbo, "Sōo kōo waara na a yin wa bōoro ika yi nye a maa Nisaal Bie ni nibir, tiche yi kō nye ma ε.

XXIII Nibe na 'yer yi naa, 'Kasen le wu be,' bu 'Ka le wu be.' Yi taa ure wa joro turo ba chiine be ε.

XXIV A maa Nisaal Bie bibir na kaara naa fika a saa na ma nyur a saaju yi a lōboor nyā ti gbem a lōboor āsōo.

XXV Tiche in den nie di dōoye yeke yoo jaa pō, ka a dūna nibe tor ma.

XXVI "Le an dōo kaara a Nowa sōo, le mī le an kaara a maa Nisaal Bie sōo.

XXVII Nibe dire naa na ba nyuro ka dōor ni pōo kulo taa, ti tān a bibir 'lo a Nowa na kpe a gbor kpēe pō, ka a kōo paal wa sōo ba jaa bar.

XXVIII "Le mī le a kaara a Loti sōo, nibe dire naa, na ba nyuro, na ba daara lieb daara, na ba bōoro na ba mīere ni yie.

XXIX Tiche a bibir 'lo a Loti ni wa yi a Sodom būu ni kuslirsti yin saaju lo pōo a nibe ka ba jaa kpi.

XXX Le le a maa Nisaal Bie bibir mī na kaara.

XXXI "A bibir 'lōnō, nire na be a wu gar ju, ka a wu bonsi be a die pō, wu kō suu ti de ε. Le mī le nire na be puo pō kō kul ti de bon ε.

XXXII Yi tier a Loti pōo.

XXXIII Isoo jaa na bōoro ika wu faa a wa nyevor na bōr wu naa, nire 'lo na lob a wu nyevor bar, wun tara wu naa.

XXXIV "N 'yere na koro yi ika a tāsōo 'lōnō, nibe ayi na gān gaa jie, ka a Nāanmūn wa de bō'yen ti che bō'yen bar.

XXXV Ka a pōo ayi nire jō, ka a Nāanmūn de bō'yen ti che bō'yen bar.

XXXVI Dōor ayi mī na ben puo pō, ka a Nāanmūn wa de āsōo ti che bō'yen bar."

XXXVII Ka ba suor wu, "Si Soro, nyine?" Ka wu 'yer, "Jie bōkūu na be, be le sidumost ma loro."

XVIII

I Yesu pāa lob sukpa ku a wu poturbo na wu wiil ba a le ban na suor Nāanmūn taa baala ε.

II Wu 'yer naa, "A tēe kōo pō, 'yer tōoro kōo dōo be be, waa joro Nāanmūn dābāe ε, waa mī kaara nire nibaal ε.

III Ka a pɔɔ kɔɔr kɔɔ mɪ be be a tɛɛ pɔ, na wɔ ma waara a wɔ sɛ wa 'yerɛ, "Yer faa ma a n sɛn sɔɔ sɛ."

IV Bojũu, gbɛɛ anɔmɛ jaa le wɔ ma tɔr, ti wa 'yer kɔ wɔ mɛɛ, 'N gba ba joro Nɔanɔmɛn dɔbɛɛ ɛ, bu kaara nɛrɛ nɔbaal ɛ.

V Tɪche bojũu, a pɔɔ kɔɔr nyɔna na yɔɔrɔ dɔɔnɔ ma, un tɔɔr a wɔ 'yer kɔ wɔ ka wɔ ta yɔɔrɔ bala ma ɛ."

VI Ka a Soro 'yer, "Yɪ nyɛ le a 'yer tɔɔr filefile nyɔ na 'yer.

VII Nɔanɔmɛn mɪ kɔ 'yer faa a wɔ nɪ-irsɪ na kɔnɔ kɔrɔ wɔ mɔtɔɔ nɪ tɔsɔɔ jaa ɛ? Bu won liere ban bara?

VIII N 'yerɛ na kɔrɔ yɪ ɪka Nɔanɔmɛn na tɔɔr a ba 'yer fɔɔ jaa kɔ ba. A maa Nɪsaal Bie wa lieb wa a wer pɔ, un nyɛn nɔbe ka ba tara sɔɔfɔ ɔ?"

IX Yesu le lob sokpa de man a nɔbe bamɛne na tɪer ɪka ba un nɔtorsɪ ti kaara a ba taaba pɔrɔ.

X "Nɔbe ayi le dɔɔ do a Nɔanɔmɛn puorfɔ yir ɪka ba ti sɔɔr Nɔanɔmɛn. Isɔɔ un Farasee nɛrɛ, ka a ɔsɔɔ mɪ ɪ lɔpodiere.

XI Ka a Farasee nɛrɛ 'lɔ ir ara, ti sɔɔrɔ a Nɔanɔmɛn 'yerɛ nɪ, 'Nɔanɔmɛn n puor fon yɔan, nɪ un ba kaara a nɔbe bamɛne kaar ɛ, nɪfarba, tɔdetɔnbɔ, sɛsɛnbe, bu a lɔpodiere nyɔ kaar gba ɛ.

XII Maa 'lɔ, n ma gal kɔ gbɛɛ ayi daa jaa pɔ, n bonstɪ pie jaa pɔ, n ma ir naa a bɔ'yɛn.'

XIII Tɪche ka a lɔpodiere 'lɔ mɪ ara teer jaa na wɔ 'wor nuur, waa 'la dɔɔ kaa saaju ɛ, ti na wɔ 'yer, 'Nɔanɔmɛn kaa n nɔbaal, yelbe-ɪrɛ le n ɪ.'

XIV A lɔpodiere nyɔ ye le tor naa a Nɔanɔmɛn sɛ, ka wɔ lieb kul gar, a Farasee nɛrɛ 'lɔ. Bojũu nɛrɛ jaa na 'mɔɔrɔ wɔ mɛɛ saaju, Nɔanɔmɛn na siir wɔ naa, ti nɛrɛ nyɔ mɪ na siir a wɔ mɛɛ, Nɔanɔmɛn na 'mɔɔ won saaju."

XV Nɔbe dɔɔ waara nɪ bibibil a Yesu sɛ ɪka wɔ sur ba, ka a poturbo na nyɛ a le na ba mɪi 'yɔɔ ba.

XVI Tɪche ka a Yesu bɔɔl a bibiir ka ba wa a wɔ sɛ, ka wɔ 'yer, "Yɪ bar a bibiir sɔr ka ba wa a n sɛ, na yɪ ta nɔmaa ba sɔr ɛ, bojũu banyɔna taaba le so a Nɔanɔmɛn nɔalɔɔ.

XVII Yelmɛɛ le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, ɔsɔɔ jaa ba wa de a Nɔanɔmɛn nɔalɔɔ nɪtɔa a bibibile nyɔna kaar ɛ, wɔ kɔ tɔɔ kpe be ɛ."

XVIII A nɔdiere kɔɔ sɔɔr a Yesu, "Wiwi-ilsɔ, bo le un ɪ naa nyɛ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ?"

XIX Ka a Yesu sɔɔr wɔ, "Bɔa 'yɔɔ le fɔ bɔɔl ma nɪsɔ? Nɛrɛ jaa ba ɪ nɪsɔ ka Nɔanɔmɛn tɛɛ ba le ɛ.

XX Fɔ bɔɔ naa a Nɔanɔmɛn Nɛɛ. Taa sɛnɛ ɛ, taa kɔrɔ nɛrɛ ɛ, taa juro ɛ, taa nɔmaa jir kara 'yɔɔ nɛrɛ ɛ, na fɔ 'yɔɔnɔ a fɔ sɔa nɪ a fɔ ma." *(A Yifɔ Gɔn 20:12-16)*

XXI Ka a daba 'yer, "A anyɔna a jaa le n turo a n bile sɔɔ wa tɔn dɪna."

XXII Yesu na wɔ a nɪtɔ ka wɔ 'yer kɔ wɔ, "A che fon yelbɔ'yɛn, ti da a fɔ bonstɪ a jaa, de pɔ nɔn dɛme ka a fɔ tara bomo be a saaju, ti na fɔ pɔa wa turo ma."

XXIII A daba na wɔ a nɪtɔ wɔ pɔɔ sɔɔ naa, bojũu tara sɔɔ le wɔ ɪ.

XXIV Yesu kaa won ti 'yer, "An un kpɛɔ a tara sɔɔ na kpe Nɔanɔmɛn nɔalɔɔ pɔ.

XXV Sɪrɛ jaa le, an un kɔmɔkɔmɔ nyɔɔma na kpe kparpiɪ bɔɔ pɔ, gar tara sɔɔ na kpe Nɔanɔmɛn nɔalɔɔ pɔ."

XXVI Ka a bala na wɔ a nɪtɔ sɔɔr a Yesu, "An le na pɔa nyɛ faafɔ?"

XXVII Ka a Yesu 'yer, "Ala na ɪ tuo nɛrɛ sɛ, Nɔanɔmɛn sɛ ye le jaa ba ɪ tuo ɛ."

XXVIII A Pita 'yer kɔ wɔ, "Sɪn bar bonstɪ a jaa, ti wa turo fɔ."

XXIX Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yelmɛɛ le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, nɛrɛ na bar a wɔ yir, bu pɔɔ, bu yeer, bu a wɔ sɔa naa ma, bu bibiir a Nɔanɔmɛn nɔalɔɔ jũu,

XXX won nyɛn dɔɔl taa a dɪna nɪ daar kɔɔ na wa lɔɔn nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ."

XXXI Yesu tɔɔn a Pie nɪ Ayi yin chɛchɛ, ti 'yer kɔ ba, "Sɪ ben duoro a Jerusalem, ala a jaa a Nɔanɔmɛn 'ye'yɛrbe na seb 'yer a maa Nɪsaal Bie 'yer, an ti ɪ naa.

XXXII Ban ti nyɔɔ man kɔ a nɔbe bala na ba ɪ a Juu nɔbe ɛ, ka ba la ma, tɔrɔ ma, na ba chir nataar 'yɔɔ ma, na ba ge ma, ti kɔ ma.

XXXIII Ka a ber ata daar ka n ir ɪ vor go."

XXXIV A poturbo ba bõo a anyãna won 'yer par bālãa jaa ε. A liin ba jaa, baa bõo a ala won 'yere ε.

XXXV Yesu na wa gburo a Jeriko, jõo jën be a sor kōkoor na wõ soro.

XXXVI Wõn wa wõ a nyoo na chiine tala, a wõ soro, ıka bo le ure.

XXXVII Ka ba 'yer kũ wõ, "Yesu na yi Najaretı le tala."

XXXVIII A wõ gboolo, "Yesu, David Bidaba, kaa a n nıbaal."

XXXIX Ka a bala na de a nie tãn wõ 'yere poo a neε, tıche ka wõ chene gboolo bõolo, "Yesu, David Bidaba, kaa a n nıbaal."

XL Ka Yesu tee ara tı 'yer ıka ba tara a daba waan. Le a jõo na wa gburo a Yesu ka wõ soro wõ,

XLI "Bo le fı bõoro ıka n ı kũ fı?" Ka a jõo 'yer, "N Soro n bõoro naa ıka n nyere."

XLII Ka a Yesu 'yer, "Nyere a fı sofofa fı naa."

XLIII Ajienaa ka a ı wõ nyere naa, na wõ dãna Nãanmın turo nı a Yesu. A nıbe ba jaa na wa nye a le, ba mı dãna naa a Nãanmın.

XIX

I Yesu kpën a Jeriko tõe po tala.

II Ka a daba kõo be be ban bõolo Jakiyas, 'lo le ı a lõpodierbe nıkpëε na wõ ı tara soro.

III Wõ bõoro naa ıka wõ nye Yesu nı nıbir, tıche ka a nıbe waa, a wõ kõ tõo nye wõ ε, bojũu nıηmaa le wõ ı.

IV Be le wõ de nie jo chen tı do kõkõo tıε ju ıka wõ nye a Yesu an ı a be le wõ tu tala.

V Yesu na wa ta a tıε pılem, wõ dõon bõol wõ, "Jakiyas wa suu fıo, a fı yir le ın gã dına."

VI Ka a Jakiyas suu fıo jaa na wõ tuor de a Yesu nı popel.

VII A nıbe ba jaa nyen a le na ba piel hũhũnõ 'yere, "Wõ ben na tı kpe a yelbe ure nyãna sãan."

VIII Tıche ka a Jakiyas ir ara tı 'yer kũ a Yesu, "Nye n Soro, ın põ naa a n bõtarı ηmaa, naa kũ a nõn dẽme, ala ı n mı fıol nıre jaa bon, ın yab a le dõol gbεε anaar."

IX A Yesu 'yer kũ wõ, "Dına faafõ wan a yir nyã po, bojũu a daba nyã mı ın a Abraham bie.

X Bojũu a maa Nısaal Bie wa naa ıka n wa bõ na n faa a bala na bõr."

XI Ban chele a anyãna ka wõ lob sokpa kũ ba, bojũu ba gburo naa a Jerusalem ka nıbe tıer ıka a Nãanmın nãalõo na tõon daa yi ajienaa.

XII Wõ 'yer kũ ba, "Nãbie ãsõo le ir na chen a tẽter ãsõo ka ba tı su wõ nãa, ka wõ lieb wa.

XIII Na wõ bõol a wõ gbãgbaar pie na wõ de a selbie pie na wõ kũ ba tı 'yer, 'Yı de a libie anyãna tõnõ nı, wa tãn a sõo 'lo ın na lieb wa.'

XIV Tıche ka a wõ tõe dẽme 'laar wõ, ir nıbe tõ wõn chen baar ka ba tı 'yer ıka, 'Baa bõoro a daba nyã ıka wõ wa ı a ba nãa ε.'

XV "Wõ dın a nãa na wõ lieb wa a wõ tõe, wõ wa tõn bõol a wõ gbãgbaar bala wõn kũ a libie ka ba wa a wõ soro kaa a le ban tõn a libie.

XVI A 'lo na de nie wa 'yer naa, 'Nıkpëε, a fı libir dõon pie dõol.'

XVII Ka a nıkpëε 'yer, 'Fõ maal vıla fon ben tara yelmãε nı a bõbile nyã, ın vë naa ka fı kaara tẽn pie.'

XVIII A ayi soro wa 'yer, 'Nıkpëε, a fı libir mı dõon anũu dõol.'

XIX Ka a wõ nıkpëε 'yer, 'Mı kaara tẽn anũu.'

XX "Ka ata soro mı wa 'yer, 'Nıkpëε nye a fı libir ın lũ 'yõo fıbaa po bin.

XXI N joro fon dãbãε, bojũu a fı yeke kpẽme naa. Fõ ma den a jie 'lo fon ba bın ε, na fı ηma a jie 'lo fon ba bõr ε.'

XXII Ka a wõ nıkpëε 'yer, 'A fı neε 'yerbie le ın de tõor a fı 'yer, gbãgbader le fı ı. Fõo mãε bõon naa ıka a n yeke kpẽme naa, ma de a be ın ba bın ε, na n ma ηmara a jie 'lo ın ba bõr ε.

XXIII Bo le so ka faa de a n libir tı 'yõo a be a libie bınfõ jie ε, ın ben ta wa, n kõ naa de ka bon dõol ε?'

XXIV Tı pãa 'yer kũ a bala na ara a be, 'Yı faa a libir 'lo a wõ sã, na yı kũ a 'lo na tara a libie pie.'

XXV Ka ba 'yer, 'Nıkpëε, pie le wõ tara.'

XXVI Wõ 'yer naa, 'N 'yere yı naa ıka nıre 'lo na tara wõn le nyen dõol, tıche nıre 'lo na ba tara ε, tı tara bālãa ban den a bālãa ala.

XXVII Tiche a n dōdēme bala na ba bōro ma ɪka n ɪ a ba nāa ε, yɪ nyɔɔr ba waan wa kɔ a ka a n niem.' "

XXVIII Yesu na 'yer a anyāna baar wɔ de ban nie ka ba duoro a Jerusalem.

XXIX A le won wa gbɔro a Betefagi ni a Betani, tōo ben be ka ba bōro Olive Tur Tōo, wɔ tō naa a wɔ poturbo ayi ti 'yer kɔ ba.

XXX "Yɪ chen a tēbile 'lo a yɪ niem, yɪn wa kpɛre a tēe pɔ yɪn nyen bōpɔlbile ban lū, baa do wɔ jaa sere ε, yɪ for wɔ waan.

XXXI Ala ɪ nɪre wa sɔr yɪ naa, 'Nmine a yɪ foro a bōpɔlbile?' Yɪ 'yer wɔ, 'A sɪ Soro le bōro wɔ.' "

XXXII A bala won tō chen ti nye a le ne won 'yer ba.

XXXIII Ban wa foro a bōpɔlbile, a bōpɔlbile dēme sɔr ba naa, "Nmine a yɪ foro a bōpɔlbile?"

XXXIV A ba 'yer, "A sɪ Soro le bōro wɔ."

XXXV Ba waan naa a bōpɔlbile wa kɔ a Yesu, na ba 'yer a ba fɔr dɔol a bōpɔlbile ju, ti nyɔɔ a Yesu ka wɔ do jāne.

XXXVI A le won chiine, le mi le a nibe 'yerε a fɔr den a sɔr.

XXXVII Won chen wa gbɔro a jie a sɔr na suu a Olive Tur Tōo ju, a nyɔɔ bala na turo wɔ piel chile ni nekpeε na ba peere Nāanmɪn a ne'maa tōmō ala a jaa ban nye jūu.

XXXVIII "Nāanmɪn wɔ sɔs a nāa 'lo won tō! (Yiel Gān 118:26) Nyā'maar ben a saaju, ka a tur be a saaju jaa saaju."

XXXIX Ka a Faraseemine na be a nyɔɔ bala pɔ, 'yer kɔ a Yesu, "Wiwile tān a fɔ poturbo a ba bar a gōn."

XL A Yesu 'yer kɔ ba, "Ala ɪ ba bar a gōn, kɔsɪbe na pɔro naa gōmō."

XLI Yesu na wa tara a Jerusalem na wɔ nye a tēe wɔ kōn kɔ wɔ,

XLII ti 'yer, "Ala ɪ a fɔs, fɔs gba ta bōo a bon 'lo a dɪna bɪbir ni taa waan nyā'maar, tiche a sɔol naa a fɔ sē."

XLIII A bɪbir na wa vɪe yɪ naa, ka a yɪ dōdēme wa jilō yɪ gɔr gɔr a jie wɔ jaa.

XLIV Ban neb yɪn nmer ni a yɪ bibiir ni a yɪ tēe ba kō wa bar kɔsɪr ka wɔ dɔol wɔ to ju ε, bojūu yaa tɪer to a sōo a Nāanmɪn na waara a yɪ sē ε."

XLV Wɔ pāa ti kpe naa a Nāanmɪn puorfɔ yir bechaar pɔ na wɔ piel dire a bala na daara bara.

XLVI Na wɔ 'yer kɔ ba, "A seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, 'A n yir na ɪ naa a puorfɔ jie,' (Isaiya 56:7) tiche ka a yɪn maal wɔ a 'nānyɪsɪ sɔolfɔ jie.' " (Jeremiya 7:11)

XLVII Bɪbir jaa le wɔ wile ba be a Nāanmɪn puorfɔ yir, tiche ka a Juu nibe bōrolo nɪbere ni a Mosesɪ Nεε wiwiilbe ni a nɪbere bōro a wɔ kɔfɔ.

XLVIII Tiche baa bōo le ban na ɪ ε, bojūu nibe ba jaa 'yōon toor chele a wɔ 'yer.

XX

I A bɪbir āsɔo Yesu ben a Nāanmɪn puorfɔ yir bechaar pɔ, wile a nibe 'yerε a Nāanmɪn 'yer nōo koro ba. Ka a Juu nibe bōrolo nɪbere ni a Mosesɪ Nεε wiwiilbe ni a nɪbere wa a wɔ sē.

II Na ba sɔr wɔ, "Yer kɔ sɪ a jie fon nye a sɔr maala ni a anyāna, an kɔ fɔ a sɔr nyā?"

III Ka a Yesu mi 'yer, "N tara na sɔurfɔ na sɔr yɪ.

IV A Jɔon na dōo suoro a nibe a Nāanmɪn kōo an le 'yōo wɔ, Nāanmɪn le 'yōo bu nɪre le 'yōo wɔ?"

V A ba lieb guor taa 'yerε, "Ala ɪ sɪ ben 'yer ɪka Nāanmɪn le 'yōo wɔ, won lieb sɔr sɪ, nmine a saa sɔo de wɔ ε?"

VI Tiche sɪn mi 'yer ɪka nɪre le 'yōo wɔ, a nibe ba jaa na lob sɪn ni kɔsɪbe, bojūu ba jaa sɔon de ɪka Nāanmɪn 'ye'yerε le wɔ ɪ."

VII Be le a ba 'yer, "Saa bōo a jie an yɪ ε."

VIII A Yesu mi 'yer kɔ ba, "N mi kō 'yer kɔ yɪ a jie ɪn nye a sɔr maala ni a anyāna ε."

IX Yesu chene na 'yerε ni a nibe na wɔ lob a sɔkpa nyā kɔ ba, "Daba le bɔr a tɪwōnsɪ de kɔ tōtōnbɔ a ba kaara, ti yɔ chen tɛer na wɔ ti kor be jaa.

X Ka a tur wōmō mɔfɔ sɔo wa ta ka wɔ ir a tōtōnō āsɔo tō a bala na kaara wɔ a puo ka ba pɔr a wōmō amine tɪr. Tiche ka a nibe bala nme wɔ bar ka wɔ kul nūjaal.

XI Ka wɔ le tō a tōtōnō āsɔo go, tiche a 'lo mi ba le nme nme naa ti tu tu wɔ bar, ka wɔ mi lieb kul a nūjaala.

XII Ka wɔ le maal tō a ata sɔo ka ba nme a 'lo 'yōo baal 'mɔo lob bar a yōo.

XIII “A puo soɔ pãa 'yer, ‘N̄m̄ine le in ɪ? In t̄õn a n bidanõnaa am̄ine s̄ẽ ban jo won v̄i.’

XIV Tiche a t̄õt̄õnbo na wa nye a bidaba na waara a ba guor taa 'yer, ‘Nyã le ɪ a bõdire, yɪ ɪ a sɪ kɔ wɔ bar tɪ de a bonst.’

XV Na ba nyoo wɔ vu yin a puo k̄õkoo na ba tɪ kɔ wɔ. Bo le a puo soɔ na wa ɪ a nibe banyãna?

XVI Won wa kɔ naa a nibe banyãna bar, tɪ de a puo kɔ nyor.” Le a nibe na wa wõ a 'yerbir nyã a ba 'yer, “A k̄õ t̄õ ɪ a le ε.”

XVII Ka a Yesu kaa ba a le a t̄ãt̄u tɪ suor, “Ala ɪ a k̄õ ɪ a le ε, a par nɪ bo an seb a Nãan̄m̄in gãn pɔ ɪka, ‘A k̄osɪr 'lɔ a m̄im̄erbe na t̄ɔr le ɪ a k̄osɪr ju?’ (Yiel Gãn 118:22)

XVIII 'Isɔɔ jaa wa lo a k̄osɪr nyã ju na kar kara, tiche 'lɔ mɪ wa lo dib ãsɔɔ won p̄ɔp̄ɔr wɔ naa.”

XIX Ka a Mosesɪ neɛ wiwiilbe nɪ a Juu nibe b̄oɔrlo nibeɛ kaara s̄ɔr 'lɔ ban na tu nyoo wɔ f̄oo, boj̄uu ba b̄õn naa ɪka bala le wɔ lɔb a sukpa gbeb, tiche na ba joro a nibe d̄ãbãɛ.

XX Ba j̄ɔɔ naa Yesu, na ba ir nibe t̄õ ka ba tɪ maala f̄ika n̄is̄õn tɪ j̄ɔɔ wɔ. Ba b̄oɔɔ naa ɪka ba wõ a wɔ neɛ 'yerbie de nyooɔn wɔ 'yõɔ kp̄ẽɔ soɔ n̄uu pɔ, na ɪ a paal n̄ikp̄ẽɛ.

XXI A neber nibe banyãna suor wɔ naa, “Wiwile sɪ b̄õɔ naa ɪka f̄o ma 'yer naa na f̄o wiil a le na tor, faa 'yõnõ nibe gar taa ε, tiche na f̄o wile a nibe Nãan̄m̄in s̄ɔr nɪ yelmãɛ.

XXII S̄ɔr ben be a sɪn yab a lõpo kɔ a Nãkp̄ẽɛ Siisa bu s̄ɔr ba be be ε?”

XXIII Yesu nyen a ba ȳẽ na wɔ 'yer kɔ ba,

XXIV “Yɪ wiil ma a libikur. An ju n̄maa nɪ a wɔ yuor le be be?”

XXV A ba 'yer, “A Nãkp̄ẽɛ Siisa le.” A wɔ 'yer kɔ ba. “Yɪ kɔ a Nãkp̄ẽɛ Siisa a ala na ɪ a Nãkp̄ẽɛ Siisa bon na yɪ mɪ de a ala na ɪ a Nãan̄m̄in bon mɪ kɔ a Nãan̄m̄in.”

XXVI Ba ber won a neɛ faa a anyãna won 'yer a ch̄ãsara, ka neɛr 'maa ba nɪ a 'yer nyãna won 'yer, a ba ɪ gbulo gbulo.

XXVII A Saduseem̄ine na 'yer ɪka a k̄uu pɔ irf̄o ba be be ε, bam̄ine wan a Yesu s̄ẽ wa suor wɔ.

XXVIII “Wiwile, Mosesɪ seb 'yõɔ a wɔ gãn pɔ kɔ sɪ ɪka, ala ɪ daba kul pɔɔ na wɔ wa kpi, tiche ka a pɔɔ ba d̄oo bie ε, a yebe wɔ de a pɔɔ k̄os̄ɔr kul na wɔ d̄oo bie kɔ a yebe.

XXIX Yeɛr ayop̄oi le d̄oo be be, ka a ba kp̄ẽɛ kul pɔɔ na wɔ kpi, tɪ baa d̄oo bie ε.

XXX Ka a wɔ turo

XXXI nɪ a ata soɔ mɪ kul a pɔɔ, tɪ kpi, le a yeɛr ayop̄oi bala mɪ, kul a pɔɔ tɪ kpi baa d̄oo bie ε.

XXXII A baaraa jaa ka a pɔɔ mɪ kpi.

XXXIII An be a le, bala wa ir a k̄uu pɔ, buor soɔ pɔɔ le won ɪ, an ɪ ba jaa ayop̄oi kul wɔ naa?”

XXXIV A Yesu 'yer kɔ ba, “Nibe na be ka a wer pɔ, kulo nɪ taa.

XXXV Tiche a bala na s̄ɛɛn na ir a k̄uu pɔ a b̄ibir 'lɔ, bala ba kulo taa ε.

XXXVI Bala k̄õ le kpi go ε, n̄tãa le a malakasɪ na ba kpire ε. Ba ɪ naa Nãan̄m̄in bibiir an ɪ bala le ɪ a k̄uu pɔ irf̄o bibiir.

XXXVII A k̄uu pɔ irf̄o, Mosesɪ mɪ wiil sɪ naa ɪka a in yelmãɛ a le won seb a wɔ gãn pɔ, a Nãan̄m̄in na 'yere nɪ wɔ a t̄ibile na 'l̄ire a b̄uu, ka wɔ seb ɪka Nãan̄m̄in b̄ool wɔ m̄ãɛ, Abraham, Isaaktɪ nɪ a Jekob Nãan̄m̄in. (A Yif̄o Gãn 3:6)

XXXVIII Waa ɪ k̄un Nãan̄m̄in ε, tiche wɔ in a v̄oɛ Nãan̄m̄in a wɔ 'yõɔ le ba jaa ɪ v̄oɛ.”

XXXIX Ka a Mosesɪ neɛ wiwiilbe bam̄ine 'yer, “Wiwile, f̄o 'yer v̄la.”

XL N̄ire jaa ba le 'la suor wɔ go ε.

XLI Yesu pãa suor ba naa, “N̄m̄ine le a ɪ ka a nibe 'yere ɪka a K̄iris̄ito in a Nãa David Bidaba?”

XLII A Nãa David m̄ãɛ 'yer a wɔ yiel gãn pɔ, ‘A n Soro Nãan̄m̄in 'yer kɔ a n Soro nyã won ir, “Jãne a n n̄s̄õɔ jie,

XLIII ka n wa de a f̄o d̄õd̄ẽme bin a f̄o gbẽɛ p̄ilem.” (Yiel Gãn 110:1)

XLIV A Nãa David b̄ool wɔ naa a wɔ Soro, n̄m̄ine won le ɪre wa ɪ a wɔ bie?”

XLV A nibe na chele a le won 'yere, ka Yesu 'yer kɔ a poturbo.

XLVI “Yɪ gu yɪ m̄ãɛ a Mosesɪ neɛ wiwiilbe 'yõɔ. Ba n̄õ naa fuu v̄eɛsɪ suf̄o, na ba n̄õ ɪka ba puoro ba a dar pɔ. A ba lõf̄o yie a niem le ba ma jãne na ba jãne a jibere jie bala wa lõɔ dire.

XLVII Bala le ma folo a pɔɔ kɔe yie na ba ma sɔɔr Nāanmɔn kor bɔɔrɔ ɪka a nɪbe ba kaara ba. Ban nyen ge dɛɛr.”

XXI

I Yesu dɔɔn kaa nye a tara dɛme na 'yɔɔnɔ a ba libie be a Nāanmɔn puorfɔ yir.

II Wɔ nyen pɔɔ kɔɔr nɔɔ sɔɔ mɪ na 'yɔɔ kɔbɪ ayi.

III A Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāe le n 'yere kɔrɔ yɪ ɪka a pɔɔ kɔɔr nɔɔ sɔɔ nyā 'yɔɔn gar ba jaa.

IV A nɪbe banyāna ma ir 'yɔɔ tɪ che a libie amune, tɪche a pɔɔ nyā bon jaa wɔn tara le wɔ de 'yɔɔ.”

V A Yesu poturbo bamune 'yere na a le ban maal a Nāanmɔn puorfɔ yir nɪ a kɔsɪr vɪɛɪsɪ, nɪ a kɔfɔsɪ ban kɔ Nāanmɔn. Tɪche ka Yesu 'yer kɔ ba,

VI “A kɔsɪbe anyāna yɪn nye a kana, sɔɔ waara naa, āsɔɔ jaa kɔ dɔɔl a wɔ tɔ ju ε, a jaa na wɛl gā tɛe.”

VII Ka ba sɔɔr wɔ, “Wiwile, dabor le an ɪ? Bo le na ɪ a jāne ala wa bɔɔrɔ a ɪfɔ?”

VIII A wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ gu yɪ māe ka nɪre taa bɛl yɪ ε. Bojūu nɪyɔɔ le na de a n yuor waan wa 'yere ɪka, ‘Maa le ba ɪ,’ ka a ɪ, ‘Sɔɔ gbɔr naa.’ Yɪ taa turo ba ε.

IX Yɪn wa wɔ jɛɛr nɪ faa taa, yɪ ta vɛ ka dābāe kpe yɪ ε. A anyāna le na de nie wa, tɪche a ba ɪ a baarfɔ le ε.”

X Tɪ pāa 'yer kɔ ba, “Nɪbe na ir tɪ jɛɛr nɪ a tɛe āsɔɔ nɪbe, ka a nāmune mɪ ir jɛere taa.

XI A tɛe na mɪr naa a jie wɔ jaa ka a kɔ lo ka a baal dɛbe de jɪir a jaa ka a dābāe nɪ jāne yɪ saaju.

XII “Sere tɪche ka anyāna na wa ɪ ban ge yɪ naa, na ba nyɔɔr yɪ chiin a lɔɔfɔ jɪir na ba fir yɪ chiin tɪ pɔɔ. Ban fir yɪn chiin a nāmune yie nɪ a paal nɪbere jie a n yuor jūu.

XIII A anyāna na kɔ yɪn sɔr ka yɪ di a n dāasɪe kɔ ba.

XIV Tɪche yɪ ta ɪ ka a ɪ yɪ tɪere a le yɪn na tɪ 'yer faa yɪ māe ε.

XV Bojūu maa le na kɔ yɪ a 'yer nɪ a yɛ ka a yɪ sāma dɛme kɔ tɔɔ nye jie chur yɪ ε.

XVI A yɪ sāmune nɪ a yɪ mamune, yɛɛr nɪ a yɪ bal nɪbe nɪ a yɪ barmune na gar 'yɔɔ yɪ ka ba kɔ a yɪ bamune.

XVII Nɪbe ba jaa na 'laar yɪ naa a maa jūu.

XVIII Tɪche a yɪ jukɔɔlbir kɔ wa wɛ ε.

XIX Yɪn chene sɔɔ Nāanmɔn nɪ yelmāe yɪn faan yɪ māe.

XX “Yɪn wa nye a sojasɪ a ba wa ηmaa jilɔ a Jerusalem, yɪ bɔɔ ɪka a wɔ wɛlfɔ gbɔr jaa yɛyɛ.

XXI Ka a bala na pāa be a Judiya ba joro duoro a tɔn jur. A bala mɪ na be a a Jerusalem tɛe pɔ, yɪ joro yire, ka a bala mɪ na be a tɛe kɔkɔor ba ta le kpe a tɛe pɔ go ε.

XXII A sɔɔ nyāna le a Nāanmɔn na kpāa a Isral nɪbe, a kpāafɔ nyā na ɪn a le ban seb a Nāanmɔn gān pɔ.

XXIII A bɪbir nyā na ɪn wɔm kɔ a pɔɔ pɔɔr nɪ a bɪpɪle dɛme, dɔɔye kpɛɛ na ben a wer pɔ, bojūu Nāanmɔn suur le dire a wɔ nɪbe.

XXIV Sokpɛɛ le ban kun ba, tɪ nyɔɔr ba nɪpɔɔrsɪ kaar kɔ a paalsɪ. Ka a bala na ba ɪ a Juu nɪbe na neere naa a Jerusalem wa tɪ tān a sɔɔ 'lo a Nāanmɔn na 'yɔɔ kɔ ba.

XXV “Yɪn nyen jānsɪ a mɔtɔɔ pɔ, ηmera pɔ nɪ a ηmerbie pɔ. Tuo na pɔɔn nɪbɔrɔ jaa na be ka wer ju, ka dābāe kpe a nɪbe, a man kpɛɛ kɔɔ na kara na a ɔɔrɔ.

XXVI Dābāe nyā na vɛ naa ka a nɪbe pel, bojūu ba bɔɔn naa a dɔɔye nyā na waara a wer pɔ, a saaju bomo a jaa na dɔɔnɔ naa.

XXVII A daar 'lɔnɔ le ban nye a maa Nɪsaal Bie na yɪ a julɔjuur pɔ, waara nɪ a kpɛɔ nɪ a tur kpɛɛ.

XXVIII A yele anyāna wa ɪre, yɪ ir ara tɪ jɛɛr a yɪ jur, bojūu a yɪ faafɔ gbɔrɔ naa.”

XXIX Sokpa nyā le a Yesu lob kɔ ba, na wa 'yer, “Yɪ kaa a pɔlpɔl tɪe nɪ a tur a jaa.

XXX Yɪn wa nye ka a tɔɔrɔ a vaar yɪ ma bɔɔn naa ɪka tɔl tara naa.

XXXI A le mɪ le, yɪn wa nye a yelsɪ anyāna ka a ɪre, yɪ bɔɔn ɪka a Nāanmɔn nāalɔɔ gbɔr naa.

XXXII “Yelmāe jaa le n 'yere kɔrɔ yɪ ɪka nɪsaal jaa kɔ kpi baar ε, tɪche ka a yelsɪ anyāna ɪ ε.

XXXIII A saaju ni a tēe, a jaa na wa baaraa, tiche a maa 'yerbie kō wa baar ε.

XXXIV “Yi guro yi māe, ka a yi nyāa taa pō ε, ni dāa kuolfo ni a āgān nyā bōbōorsɪ ka a bɪbir nyā taa wa dūu yi fika chebaa na tɛb ε.

XXXV Bojūu a le na ɪ un na wa, pōon nɪre jaa na be ka a wer nyā pō.

XXXVI Yi kaara na yi sōrō Nāanmɪn, na yi tōo jo yi a ala a jaa na wa wa ɪ pō, na yɪn tōo ara a maa Nɪsaal Bie niem.”

XXXVII A Yesu ma wile naa a nɪbe be a Nāanmɪn puorfō yir, tiche ka a tāsōo ka wō ma do a tōo 'lo ban bōolo a Olive Tur Tōo ti gā a be.

XXXVIII Ka a nɪbe ma chene ηmaa ir a bibio wa be a Nāanmɪn puorfō yir ɪka ba wa chel a wō 'yer.

XXII

I A Paanōkōo Lōofō ban bōolo a Gōl Bar Difō gbōrō naa.

II Ka a Juu nɪbe bōorlo nɪbere ni a Mosesɪ Nεε wiwillbe bōorō sōr 'lo ban na tu nyōō a Yesu jaa jom, bojūu ba joro naa a nɪbe dābāe.

III Ka a Satan pāa kpe a Judas na yi a Iskariyot na ɪ a nɪtōnsɪ pie ni ayi āsōo.

IV Wō ir chen a bōorlo nɪbere ni a Nāanmɪn puorfō yir gugurbo sē, ka ba ti man taa le wōn na ɪ, ka ba nyōō a Yesu.

V Ba pōo pel naa ka ba sōo ɪka ban kō wō naa libie.

VI Judas sōo naa na wō kaara bōorō sōr 'lo wōn na nyōō a Yesu kō ba ka a nɪyōō ba be be ε.

VII A Paanōkōo bɪbir vɪe naa, ka ban kō a Gōl Bar Difō per.

VIII Yesu tōn a Pita ni Jōon na wō 'yer, “Yi chen ti chōor jie ka si chen ti di a Gōl Bar Difō.”

IX Ka ba sōor wō, “Nyɪne le fō bōorō ɪka si chen ti chōor?”

X A wō 'yer, “Yɪn wa ti kpe a tēe pō, yɪn tuor daba na tuo kōo ni yuor yi turo wō ti kpēn a yir 'lo pō wōn kpe.

XI Na yi ti 'yer a yir sōo, a wiwile le 'yer ɪka si wa sōor fō kaa, ka nyɪne le a sāanba die be, ka 'lo naa wō poturbo na wa di a Gōl Bar Difō?

XII Wōn wiil yɪn bōorɪe dikpēe ban chōor yi maal a bōdiir a be.”

XIII Ba chen ti nyε a le ne a Yesu na 'yer na ba chōor a bōdiir a be.

XIV A sōo na wa ta Yesu ni a wō nɪtōnsɪ wa jāne naa a bōdiir par.

XV Be le wō 'yer kō ba, “N bōorō na yōo jaa ɪka n 'mataa din yi a Gōl Bar nyā bōdiir ti na n di a dōoye.

XVI Bojūu n 'yerε na kōrō yi ɪka n kō le di yaa go ε, wa ti tān yeje jaa na maal baar a Nāanmɪn nāalōo pō.”

XVII Wōn wa de a dāa naa ηmele wō puor Nāanmɪn yāan ti 'yer kō a wō nɪtōnsɪ, “Yi de a anyā nyū lōor taa.

XVIII Bojūu n 'yerε na kōrō yi ɪka n kō le nyū a dāa anyāna go ε, ti tān a Nāanmɪn nāalōo waa daar.”

XIX Wō le den a paanōo puor Nāanmɪn yāan ti na wō ηma de kō ba ti 'yer, “A maa āgān le a nyāna ɪn diere kōrō yi, yi maala a nɪtō tɪere ni ma.”

XX Le ni wō ju le ban wa di baar wō den a ηmele ti 'yer, “A ηmele nyā ɪn a netɪr paalaa na ɪ a maa jāi na kpaar a yi jūu.

XXI “Tiche a 'lo na garō 'yōo ma le n 'mataa dire ni a bōdiir.

XXII A maa Nɪsaal Bie na chen naa nɪtāa le a Nāanmɪn na bin, tiche nebie ben a nɪre 'lo na garō 'yōo ma.”

XXIII A ba piel sōrō taa ɪka a ba buor sōo le na pāa tō a nɪtō.

XXIV Ka nechɪre mɪ ir a nɪtōnsɪ pō, a ba chɪre taa bōorō ɪka ba bōo buor sōo le na ɪ a ba jaa nɪkpēe.

XXV A Yesu 'yer kō ba, “A bala na ba ɪ a Juu nɪbe nāmɪne ε, ma fire naa a nɪbe, ka a bala mɪ na wile a ba kpāen bōolo ba māe, nɪsōnbō.

XXVI Tiche yɪn 'lo a ba ɪ le le ε, a 'lo na ɪ a yi kpēe, 'lo le na ɪ a yi jaa bibile, a 'lo na kaara yi, 'lo le na tōnō kōrō yi.

XXVII Nɪbuor sōo le ɪ kpēe, a 'lo na jāne a bōdiir par, bɪ a 'lo na pōnō? A ba ɪ a 'lo na jāne a bōdiir par ε? Tiche a maa na ɪ a yi nɪkpēe ben a yi sē, ɪ a yi bō pōnō.

XXVIII “Yɪn le ɪ a nɪbe bala na chene ara gu ma a n wōm pō.

XXIX N kō yɪn a nāalōo nɪtāa le a n Sāa na kō ma a nāalōo.

XXX Ka maa ni yɪn lōo di ti nyū be a n nāalōo pō, na yi jāne a nāa dakōo ju tōorō a Isral balsɪ pie ni ayi 'yer.

XXXI “Simon, Simon, a Satan suor sor Nāanmın sē ūka wō yiel yi chi kaar.

XXXII Tiche a fōō Pita n suor Nāanmın kō fō ūka, a fō soōfō ta bōbōr ε, a fōō wa lieb puor, fō 'yōō a fō taaba ākpāen.”

XXXIII Tiche ka a Simon 'yer, “N Soro, n choor naa ūka maa nı fōō le na lōō kpe a poōfō die pō, na sı 'mataa kpi.”

XXXIV A Yesu 'yer, “A fōō Pita, sere ka a nōraa kō a dına fon chir gbēε ata ūka faa bōō ma ε.”

XXXV Be le a Yesu pāa suor ba, “In dōō tō yi a nūjaala, yaa tara libie ε, bui wōō nı nafōōr ε, yi dōō bō bon faa bui?” A ba 'yer ūka baa bō bon jaa faa ε.

XXXVI A wō 'yer kō ba, “Tiche pōpāanyā, fōō nyā na tara libie de, fōō nyā mı na tara wōō de, fōō nyā na ba wa tara soōkpēε ε, de a fō fuu da na fō dān a soōkpēε.

XXXVII A seb a Nāanmın gān pō ūka, ‘Ba suor wōn 'yōō a tōdebe dēme pō.’ (Isaiya 53:12) N 'yere na kōrō yi ūka maa le ban maal a le ne, ōō, a le ban seb a n ye le a gborō na tafō.”

XXXVIII Ka a poturbo 'yer, “Sı Soro nye sobere ayi.” A wō 'yer, “A sēε naa.”

XXXIX Yesu yin duoro a Olive Tur Tōō ju, nıtāa le wōn ma ıre ka a wō poturbo turo wō.

XL Wōn wa ta a jie wō 'yer kō ba, “Yı suorō Nāanmın na yi taa lo a beer kaa pō ε.”

XLI Wō tōon jāa ba bālāa fika kōsır fon na lob ka wō ta, na wō gbor dumo suorō Nāanmın 'yere,

XLII “N Sāa, ala ı fō bōōrō naa, de a doōye nmele nyāna bar ma, a ı a fō bōfō a ta ı a maa bōfō ε.”

XLIII Be le a malaka yi be a saaju wa a wō sē wa 'yōō wō ākpēō.

XLIV A nıbaal na kpe wō a le, ka wō suorō Nāanmın kpēō jaa ka a nyīe hāna wō loro tēe fika jāi.

XLV Wōn wa ir a Nāanmın suorfu jie lieb chen ti nye ka a wō poturbo gā gur nı pōsōō.

XLVI Ka wō suor ba, “Nımıne a yi gā guro? Yi ir suorō Nāanmın na yi taa lo a beer kaa pō ε.”

XLVII Wōn chene 'yere a le ka a ı a nıyōō daan sāa, ka a 'lo ban bōōlō a Judas a Pie

Nı Ayi āsōō le de ba a nie. Wō tōon ta a Yesu puor wō.

XLVIII Tiche ka a Yesu suor wō, “Judas, fō ben de puorfō garō 'yōō a maa Nısaal Bie?”

XLIX Yesu poturbo na nye a le na ıre ka ba suor wō, “Sı Soro, sı chıere nı a sobere bui?”

L Ka a ba āsōō che a Juu nıbe bōōrō nıkpēε gbāgbāa nūsōō toor nımaa.

LI Tiche ka a Yesu 'yer, “Yı ta le maal a le ε.” Tı na wō sır a daba toor ka wō choo.

LII A Yesu pāa suor a Juu nıbe bōōrō nıbere nı a Nāanmın puorfō yir gugurbo nıbere nı a Juu nıbe nıdierbe, “A mō nıbier le n ı ka yi waan sobere nı dakōrsı a n nıyōōfō jie bui?”

LIII Maa nı yın le be be bıbir jaa be a Nāanmın puorfō yir bechaar pō, yaa nıyōō ma ε, tiche a yi bıbir vıe naa ka a libe mı di nāa.”

LIV Ba nıyōō naa Yesu, na ba chiine a bōōrō nāa yir, ka a Pita mı be a puor na wō turo.

LV Ban ti ta ba gbōōn būu be a bechaar sālsoō 'mataa jāne ka a Pita mı ti pōō ba ka ba 'mataa jāne.

LVI Ka a gbāgbapōōbile nye wō a būu na chaar na wō kaara wō jaa tāı ti wa 'yer, “A daba nyā mı ın a wō poturo āsōō.”

LVII Tiche ka a Pita chiir 'yer, “Pōō, n ba bōō wō ε.”

LVIII A ba kor ε ka a nıre āsōō nye wō na wō 'yer, “Fō mı ın a ba āsōō.” Ka a Pita 'yer, “Daba, n ba ı a ba āsōō ε.”

LIX A ba le kor ε, ka a nıre āsōō mı 'yer, “A ba ı baal ε, a daba nyā ın a ba āsōō bojūu Galilee le wō yi.”

LX Ka a Pita 'yer, “Daba, n ba bōō a ala fon 'yere ε.” Ka a nōraa mı tōō kō a le ne.

LXI Ka a Yesu lieb na wō kaa a Pita, a wō tōō tıer tō a le a Yesu na 'yer kō wō ūka, “Sere tiche ka a nōraa kō a dına fon chiir man gbēε ata.”

LXII Ka a Pita ir yi a yōō na wō ti kō nıbaal kōn.

LXIII A doōr bala na nıyōō a Yesu, piel na ba ıre wō laara ti nımiere wō.

LXIV Ba pōō wō naa nıbie ti suor, “Bōō na fō 'yer kō sı a nınyıne na nıme fō?”

LXV Ba le den 'yerbidebe yōō tō ton wō.

LXVI A wer na wa chaar, a Juu nibe nudierbe ni a ba boorlo nuberε, ni a Mosesi Nεε wiwiilbe lōon taa, ka ba tara a Yesu waan a be.

LXVII A ba suor wɔ, “Ala ι fōo le a Ni-iraa 'lo, 'yer kɔ si.” Ka a Yesu 'yer, “Maa 'yer, yi kō sɔɔ ε.

LXVIII Ala ι n suor yin 'yer yi kō haa ma nεε ε.

LXIX Tiche an yi a dina chiine, a maa Nisaal Bie na jāne naa Nāanmɪn kpεɔ sɔɔ nūsɔɔ jie.”

LXX Ka ba suor wɔ, “Fōo le ι a Nāanmɪn Bie ɔ?” Kaa a Yesu 'yer, “Yin le 'yer ιka le n ι.”

LXXI Ka ba pāa 'yerε korɔ taa, “Bāa 'yōo le si le buorɔ dāaste go? Si wōn yi a wɔ māe nεε pɔ.”

XXIII

I Be le a nɔyɔɔ bala pāa tara a Yesu chiin a be a paal nɔkpεε Pilate sε.

II Na ba ti piel 'yerε a 'yerɪ anyāna dɔɔɔ wɔ, “Si nyen a daba nyāna ka wɔ 'yōonɔ a nibe 'yer, a ba ta yab a lōpo kɔ a Nāa Siisa ε, na wɔ le 'yer ιka 'lo le ι a Ni-iraa na ι a nāa.”

III Ka a Pilate suor a Yesu, “Fōo le ι a Juu nibe nāa ɔ?” Ka a Yesu 'yer, “Ōo, fōo baa 'yer.”

IV Ka a Pilate pāa 'yer kɔ a boorlo nuberε ni a nibe, “N ba nye chefɔ jaa a daba nyā jie ε.”

V Tiche ka a nibe tɔr ti chene 'yerε, “Wiilfo nyāna le wɔ tara dōonɔ ni a nibe be a Judiya. Galilee le wɔ piel a yeke nyāna be wa tān a ka.”

VI Pilate na wō a nitō ka wɔ sorɔ, Galilee le a daba yi bu?

VII Wɔn wa bōon ka a Herod paal nure le, wɔ vε naa ka ba tara wɔ chiin ti kɔ a Herod, ka ι a Jerusalem le wɔ mɪ be a sōo 'lōnɔ.

VIII Herod na wa nye a Yesu, wɔ pɔɔ pel naa, bojūu a kor wɔn wō a Yesu yeke na wɔ buorɔ a wɔ nyefɔ, ka wɔ tō a ne'maa tōmɔ.

IX Na wɔ suor a Yesu suor yɔɔ ti waa haa wɔ nεε ε.

X Ka a Juu nibe boorlo nuberε ni a Mosesi Nεε wiwiilbe na ara a be 'yerε 'yer kpāen dɔɔɔ wɔ.

XI Herod ni a wɔ sojasi maal a Yesu deer na ba ure wɔ laara. Ba su wɔ naa a nāa fuu ti lieb wɔ chiin a Pilate sε.

XII Herod ni a Pilate dōo tara taa ni 'yer, ti a daar 'lōnɔ le ba maal a 'yer.

XIII Be le a Pilate bool a boorlo nuberε, ni a tēe nuberε, ni a nibe ba jaa lōo taa.

XIV Na wɔ 'yer kɔ ba, “Yin le waan a daba nyāna a n sε wa 'yer ιka wɔ sōonɔ naa a nibe. N vier naa a wɔ 'yer a yi jaa niem ka a ala yin 'yer dɔɔɔ wɔ ba ι yelmāe ε.

XV Herod mɪ ba nye yeke jaa a wɔ jie ε, ala le so ka wɔ le lieb wɔ wa kɔ si, yin māe nye naa wɔn ba maal yeke jaa na seen kūu ε.

XVI A le jūu in vε naa ka ba fɔb wɔ tiche kaa n bar wɔ.”¹

XVII Ka ba jaa ηme chel daa 'yerε, “Nmaa daba nyā ju ti na fɔ yuo a Barabasi na fɔ kɔ si.”

XIX Ba pɔɔ naa a Barabasi, bojūu 'yer dōo lo be a tēe pɔ, ka wɔ kɔ nure.

XX Pilate na buorɔ ιka wɔ bar a Yesu wɔ le 'yer kɔ a nibe go.

XXI Tiche ka ba chene ηmiere a chelɪ 'yerε, “Kpa wɔ a daa ju, kpa wɔ a daa ju.”

XXII Gbεε ata le wɔ suor ba, “Bo? Bāa deer le wɔ ι? Maa ba nye deer jaa wɔn seen kūu ε. A le jūu in vεn ka ba fɔb wɔ ti bar wɔ.”

XXIII Tiche ka ba chene tānā buorɔ ιka wɔ kpa wɔ a daa ju, ka a ba gōmɔ wa tōo wɔ.

XXIV Le le a Pilate 'yer ιka wɔn ι naa a le ban 'yer.

XXV A Barabasi 'lo na dōo dam a tēe na wɔ kɔn nure ka ba nyɔɔ wɔ pɔɔ, wɔ yuo wɔn bar ti kɔ ba a Yesu.

XXVI A le ban chiine a Yesu, ba nyɔon daba yuor na di Simon, Sireni le wɔ yi na wɔ yi a yōo ti kɔiere a tēe pɔ. Ba fir wɔn de a Yesu daa tuo wɔ ka wɔ turo ni wɔ.

XXVII Nɔyɔɔ turo wɔ naa lōon pɔɔ, bala le kōnɔ waala korɔ wɔ.

XXVIII Ka a Yesu lieb 'yer kɔ ba, “Jerusalem pɔɔbil, yi ta kōnɔ korɔ ma ε, yi kōnɔ korɔ a yi māe ni a yi bibiir.

¹ XXIII:XVI 23:16 A gāma amune pɔ baa 'yōo a pōfo pie ni ayopdi ε ιka, 17 Bala wa dire a Gōl Bar Difɔ yuon jaa a Pilate ma ir nure a pɔɔfo die pɔ kɔ ba.

XXXIX Bojūu bɪbir kōo na wa vɪe naa ka yɪ 'yer, 'Pɒpɛl lɛ kɔ a pɔbɔ bala na ab nɪ pɔɔ 'lo jaa na ba dɔɔ biɛ ɛ, bɪ bɪrɛ ala jaa na ba 'yɛn kaa ɛ.'

XXX 'A ban pāa 'yɛrɛ kɔrɔ a tōbɛrɛ, "Yɪ lo pɔɔ sɪ, na yɪ ũu sɪ." ' (*Hosea 10:8*)

XXXI Ala ɪ nɪbɛ maala naa a nɪtōnō kɔ a tɪɛ na chɛnɛ ɪ a 'maar, ŋmɪnɛ ban ɪ wɔ 'lo wa kɔ?"

XXXII Dɔɔr ayi na maal dɛɛr, ka ba nyɔɔr ba 'matāan a Yesu chiine a kɔfo jie.

XXXIII Ba chiin ban tɪ tān a jie ban bɔɔlo Julaa, be lɛ ba kpa āsɔɔ jaa a wɔ daa ju, ka a nɪdɛbɛ ayi bala ka a āsɔɔ be a Yesu nɪsɔɔ jie, tɪchɛ ka a āsɔɔ mɪ be a wɔ gobaa jie.

XXXIV Be lɛ a Yesu 'yer, "N Sāa, vɛ kɔ ba, baa bōo a lɛ ban ɪrɛ ɛ." Gbām lɛ ba gba na ba pōn a wɔ fuustɪ.

XXXV Ka a nɪbɛ ara kaara wɔ, ka a Juu nɪbɛ nɪbɛrɛ ara kperɛ wɔ na ba 'yɛrɛ, "Wɔ ma faan bamɪnɛ, vɛ a wɔ faa a wɔ mǎɛ ala ɪ 'lo lɛ ɪ a Nɪ-iraa 'lo a Nāanɪmɪn na ɪr."

XXXVI Ka a sojast mɪ wa ɪrɛ wɔ laara, na ba de a dāmiir kɔ wɔ.

XXXVII Tɪ na ba 'yɛrɛ, "Ala ɪ fōo lɛ ɪ a Juu nɪbɛ nāa, faa a fɔ mǎɛ."

XXXVIII Ba sɛb sɛbie mar be a wɔ ju pɔ ka a 'yer, "Nyāna lɛ ɪ a Juu Nɪbɛ Nāa".

XXXIX A nɪdɛbɛ bala ban lōo kpan wɔ, āsɔɔ tɔrɔ won 'yɛrɛ, "A ba ɪ fōo lɛ ɪ a Nɪ-iraa ɛ? Faa a fɔ mǎɛ tɪ mɪ faa sɪ."

XL Tɪchɛ ka a wɔ tɔ sɔɔ 'lo gōnō wɔ 'yɛrɛ, "Faa joro Nāanɪmɪn dābǎɛ ɛ, an ɪ a kūu 'lo lɛ fɔ mɪ kpire.

XLI Sɪn gefɔ sɛɛn sɪ naa, sɪ nyɛn a lɛ na sɛɛ sɪn maal, tɪchɛ a daba nyā 'lo ba maal dɛɛr jaa ɛ."

XLII Tɪ pāa 'yer kɔ a Yesu, "Tɪɛr tɔ ma fōo wa kpe a fu nāalōo pɔ."

XLIII Ka a Yesu 'yer, "Yɛlmǎɛ lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ fɔ, dɪna maa nɪ fōo lɛ a Nāanɪmɪn tɛvɪla pɔ."

XLIV A mōtōo dōo gbɔrɔ a garju sǎlsɔɔ tɪchɛ ka a chāa ɪ jaa gbɛb, ka a mōtōo wa tɪ vɪr.

XLV A mōtōo ba lɛ chaar go ɛ, ka a fɔbaa 'lo ban lū var a Nāanɪmɪn puorfo yir die pɔ 'mar ayi.

XLVI Be lɛ a Yesu tān kpɛo jaa 'yer, "N Sāa, fɔ nūu pɔ lɛ n de a n sɪɛ 'yōo." Won wa 'yer a nɪtō baar, tɪ vɔɔr a wɔ vɔɔr baaraa.

XLVII A sojast nɪkpɛɛ na nyɛ a lɛ na ɪ wɔ dān Nāanɪmɪn tɪ 'yer, "Sɪrɛ jaa a daba nyā ɪn nɪtɔr."

XLVIII Ka a nɪbɛ ba jaa na lōo taa a be nyɛn a lɛ na ɪ ka ba lɛb pɔsōo, na ba waala kulo.

XLIX Tɪchɛ a wɔ nɪbɔɔnsɪ pɔɔn a pɔbɔ bala na tu wɔ yɪ a Galilee ara tɛɛr tɪ kaara a lɛ na ɪrɛ.

L Daba āsɔɔ mɪ ben be ban bɔɔlo Josefɔ, wɔ pɔɔ naa a nɪbɛrɛ pɔ, na wɔ ɪ nɪsɔ nɪ nɪtɔr.

LI Wɔ tɔr naa a lɛ ban 'yer nɪ a lɛ ban ɪrɛ. Wɔ yɪ naa a Judiya paal pɔ tɛɛ ban bɔɔlo Arimatɪya, wɔ mɪ dōo chɛlɛ a Nāanɪmɪn nāalōo.

LII 'Lo lɛ chɛn a Pilate sɛ tɪ sɔɔr a Yesu āgān ɪka wɔ ũu.

LIII Na wɔ pāa yɔɔ a kūu suun tɪ vil wɔ a fɔpɪla pɔɔ tɪ ũu wɔ a yaa ban chɪ kɔsɪr pɔ, ban ba ũu nɪrɛ sɛrɛ ɛ.

LIV A daar 'lōnō lɛ ba mɪ chɔɔrɔ ka a Pɛnfɔ Bɪbir na piel.

LV A pɔbɔ bala nɪ a Yesu na 'mataa yɪ a Galilee wa, ba tu naa a Josefɔ tɪ nyɛ a yaa nɪ a lɛ ban ũu a Yesu.

LVI Tɪ na ba pāa lɛb kul tɪ chɔɔr a tāi nɪ a kǎnyūu vɪla na tɪ fɔ a Yesu āgān, tɪchɛ a Pɛnfɔ Bɪbir jūu, baa dam ɛ, ba pɛn naa a lɛ a Mosesɪ Nɛɛ na 'yer.

XXIV

I A Pɛnfɔ Bɪbir divɪɛ bio bibio, a pɔbɔ den a kǎnyūur vɪla ala ban chɔɔr chiin a be a yaa par.

II Ba tɪ nyɛn ka a kɔsɪr bil yɪ a yaa nɛɛ pɔ.

III Ka ba kpe tɪchɛ baa nyɛ a Yesu āgān ɛ.

IV A ba ara bɛnɛ a lɛ nɛ ka a dɔɔr ayi wa dūu ba ka a ba bōsursɪ pel saa nyɪrfo kaar.

V Ka a dābǎɛ kpe a pɔbɔ, ka ba kpa kpa jur a tɛɛ, tɪchɛ ka a dɔɔr sɔɔr ba, "Bo so ka yɪ bɔɔrɔ a vɔr a kūustɪ pɔ?"

VI Waa be ka ɛ. Wɔ ɪr naa. Yɪ tɪɛr a lɛ won 'yer kɔ yɪ a sōo 'lo won be a yɪ sɛ, be a Galilee.

VII 'Ban nyoo naa a maa Nısaal Bie 'yõo a nıdebe nuur pɔ, ka ba kɔ ma a daa ju, tiche a ber ata daar, ka n le ir i vor.' "

VIII Be le ba paa tier to a wɔ 'yerbie.

IX Ban wa yi a yaa par kul, ba ti man a anyana kɔ a Pie Nı Bõ'yen ni nıre jaa.

X Mæer na yi Magdala, ni Joana ni a Jemesi ma Mæer ni a bamıne na pɔɔ ba le man a anyana kɔ a nitõnsı.

XI Tiche baa soo de a pobo 'yer ε, bojũu a ba 'yer nyentãan jire.

XII An be a le ka Pita vaa ir jo chen a yaa par, na wɔ ti guun muul kaa na wɔ nye a fɔpıla na for gã wɔ yõ, ka wɔ lieb yi ti bẽne a le na i.

XIII A daar 'lõnõ a wɔ poturbo ayi chiine naa a tẽbile ãsoo ban boolo Emayusi na ba jãan a Jerusalem ε.

XIV Ka ba paa 'yere kuro taa a le jaa na i.

XV A le ban 'yere na ba mana a anyana kuro taa, ka a Yesu mæe wa pɔɔ ba a ba 'mataa chiine.

XVI Tiche ka a lu ba a baa bõo wɔ ε.

XVII Ka wɔ soor ba, "Bo le yi chiine mana kuro taa a le mõ?" Ka a nıbaal kpe ba a ba tee ara.

XVIII Ka ba ãsoo yuor na di Kileopasi soor wɔ, "Fõo tee le i sãan be a Jerusalem na faa bõo le na i a be a ber ayi anyana ε?"

XIX A wɔ soor, "Bo yele?" Ka ba 'yer, "A Yesu na yi a Najareti, Nãanmın 'ye'yere le wɔ i, ka a wɔ 'yer ni a wɔ maalfɔ kpẽme a Nãanmın ni a nıbe niem.

XX A boorlo nıberε ni a si nıberε nyoo won tir ika ba kɔ, ka ba kpa wɔ a daa ju.

XXI Tiche 'lo le sın mi tiere ika won faan a Istral nıbe. A ala na i deer jaa ni nyã, ber ata ni nyã a le na i.

XXII A si pobo bamıne le wa 'maa si neε, a bibio nyãna le ba chen a yaa par,

XXIII tiche baa ti nye a wɔ ãgãn ε. Na ba wa 'yer kɔ si ika ba nyen malakasi ka ba 'yer ika wɔ ir i vor.

XXIV Ka a si taaba bamıne pãa mi chen a yaa par ti nye ka i a le ne a pobo na 'yer le, tiche a 'lo mæe baa nye wɔ ε."

XXV Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Nmıne le yi faa tier le, na yaa tõo tier to na yi soo de a le a Nãanmın 'ye'yerbe na 'yer ε?"

XXVI A ba i a Nı-iraa na din a dooye anyana ti na wɔ pãa kpe a wɔ tur pɔ ε?"

XXVII Wɔ piel naa Mosesi ni a le a Nãanmın 'ye'yerbe ba jaa, na wɔ pãa wiil ba a par a le a Nãanmın gãn na 'yer a wɔ mæe 'yer.

XXVIII A le ban wa tara a tẽe 'lo pɔ ban chiine, a Yesu po naa fika teeer won chiine.

XXIX Tiche ka ba soor wɔ yãayãable 'yere, "Lieb kpe wa gã a si sã, bojũu mõtõo 'mor baar." Ka wɔ lieb kpe na gã a ba sã.

XXX Be le a ba ti 'mataa jãne a bõdiir par na di, ka wɔ de a paanõo na puor Nãanmın yãan, ti piel nmara põnõ ba.

XXXI Ka a ba nıbie pãa yuo, ka ba bõon ika a Yesu le, ti wɔ bor a ba niem.

XXXII Ka ba 'yere kuro taa, "Ala le so won 'yere ni si a sor pɔ ka a nõo kpe si a le, won wiil si a le na seb a Nãanmın gãn pɔ."

XXXIII Be le ba vaa ir fõo jaa lieb chen a Jerusalem ti nye a Pie Nı Bõ'yen ni a Yesu poturbo bamıne na lõo taa.

XXXIV Na ba 'yer kɔ ba, "Sıre jaa le a si Soro ir i vor, na wɔ ir a wɔ mæe wiil a Simon."

XXXV A ba ayi bala pãa man a le na i a sor pɔ ni a le ban de bõon ika a Yesu le won wa nma a paanõo.

XXXVI A anyana ban chene 'yere ka a Yesu mæe wa ara a ba sã ti 'yer kɔ ba, "Nyã'maar wɔ be a yi sã."

XXXVII Ka a dãbãe kpe ba a ba mii a le a gbe gbe, tier ika kpıin le ba nye.

XXXVIII A wɔ soor ba, "Bo le so ka a dãbãe kpe yi a le, a ni bo le so ka yi baala a le?"

XXXIX Yi kaa nye a n nuur ni a gbeε, maa mæe le, yi sıur ma kaa, kpıin ba le ε. Kpıin maa tara ãgãn nõn ni koor nitãa le yın nye ma ın tara ε."

XL Won 'yer a nitõ baar, wɔ wiil ban a wɔ nuur ni a wɔ gbeε.

XLI Tiche baa chene soo de sere ε, nõo kpe ba naa ka a neer 'maa ba, ka wɔ soor ba, "Yaa tara bon na kɔ ma ka n di ε?"

XLII Be le ba kɔ wɔ jãnmaa ban wõ,

XLIII ka wɔ 'wɔb be a ba niem.

XLIV Wɔ pãa 'yer kɔ ba, "A anyana le n 'yere kuro yi ın dõo chene be a yi sã. Yele a jaa na seb a Mosesi neε pɔ, ni a ala na

seb a Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɓɛ gān pɔ, nɪ a yiel gān pɔ, a n jūu na ɪ naa ɛ.”

XLV Be ɛ wɔ pāa yuo a ba tɛr ka ba tōo bōo a Nāanmɪn 'yɛr ala na seb a wɔ gān pɔ.

XLVI Wɔ 'yɛr kɔ ba, “A anyāna ɛ seb a Nāanmɪn gān pɔ, a Nɪ-iraa na din dɔɔyɛ na wɔ kpi na wɔ ɛ ir ɪ vor a ber ata daar.

XLVII Ban den a wɔ yuor mool kɔ nɪborɔ ba jaa, ka āsɔɔ jaa wa lɛɓ a wɔ tɛr, Nāanmɪn na vɛ naa a wɔ yeldɛɛr bar, Jerusalem ɛ an piel.

XLVIII Yɪn ɛ ɪ a anyāna dāasɛ dɛme.

XLIX A maa na tɪ tō naa a 'lo a n Sāa na tur a nɛɛ kɔ yɪ, tɪɕɛ yɪ chɛnɛ jānɛ a Jerusalem, ka a kpɛɔ 'lo wa yɪ a saaju wa pɔɔ yɪ.”

L Wɔ tara ban yin tɪ gborɔ nɪ a Betanɪ na wɔ tur a nuur saaju sɔɔr Nāanmɪn 'yōo ba.

LI A ɛ wɔn sɔɔr a Nāanmɪn kɔ ba, wɔ bar ba naa ka Nāanmɪn 'moo wɔ don be a saaju.

LII A ba pāa gbor dumo puor wɔ tɪ lɛɓ pɔpɛl kul a Jerusalem.

LIII Bɪbir jaa ɛ ba ma chen be a Nāanmɪn puorfɔ yir tɪ dāna a Nāanmɪn.

LE A JOON NA SEB A YESU 'YER NŪO

I A pielfo daar a 'lo ban boolo a 'Yer ben be, ka a 'Yer be a Nāanmūn sē, ka a 'Yer i Nāanmūn.

II Wō dōo be a Nāanmūn sē a pielfo daar.

III A 'Yer nyā le Nāanmūn maal bomo a jaa. Bon jaa ba maal ka a ba tu a 'Yer nyā pō ε.

IV A wō pō le nyevor be, a wō nyevor nyā le korō bomo a jaa chāa.

V A chāa nyā le chaara a libe pō, ka libe ba tōo wō kpīin ε.

VI Nāanmūn tōn daba na di Joon.

VII 'Lo le wa di a dāaste na wō 'yer a chāa nyā 'yer, ka a nire jaa na tu a wō sē soo de a chāa.

VIII Joon ba i a chāa ε, ti wō wa naa ika wō wa 'yer a chāa 'yer.

IX A yelmāe chāa nyā le chaara 'yōonō nire jaa na waara a wer pō.

X A 'yer dōo be a wer pō, ka a Nāanmūn gba maal a wer tu a wō 'yōo, tiche āsōo jaa ba bōo wō ε.

XI Wō wa naa a wō māe paal pō, tiche a wō māe nibe ba de wō ε.

XII Tiche nibe bamine de wō naa, na ba soo de a wō yuor, ka wō kō ba sōr ka ba i Nāanmūn bibiir.

XIII Baa i Nāanmūn bibiir nire dōofō kaar ε, bu nire bōfō pō ε, tiche Nāanmūn māe le maal ba a wō bibiir.

XIV A 'yer wa i naa nire na wō jāne a si sē. Si nye naa a wō tur, a tur nyā na i a Sāa Bidabō'yen tēε. 'Lo le yi a Sāa sē wa, na wō tara wāefō ni yelmāe.

XV Joon 'yer a wō 'yer, na wō tāna 'yere, "Nyā le n 'yer yi ika won wa naa, 'lo na be a n puor waara gar ma naa, bojūu wō dōo be be ti ba wa dōo ma."

XVI A wāefō sēε wō naa, ka a wō maal vīla loor si jaa bō'yen 'yen dōolo taa waara a si sē.

XVII Bojūu, Mosesi le dōo waan a nēε, tiche Yesu Kirisito mi le waan a wāefō ni yelmāe.

XVIII Nibō'yen jaa ba nye Nāanmūn ε, tiche a Bidabō'yen tēε 'lo na be a Sāa lōboor le wiil si a le Nāanmūn na be.

XIX A niberε na be a Jerusalem tōn a Juu nibe boorlorbo ni a Juu nibe puorfō jie sōsōnbo ka ba ti soor Joon, nibuor le wō l,

XX Ka a Joon 'yer ba, "N ba i a Nāanmūn Ni-iraa 'lo won tō ika wō wa faa a wō nibe ε."

XXI Ka ba le soor wō ika 'lo le i a Elaija bu? Ka wō 'yer, "N ba i wō ε." Ka ba le soor wō ka 'lo le a Nāanmūn 'ye'yere o? Ka wō ika, "Kai."

XXII Ka ba soor wō, "Ti an le fō pāa i? A sin ti 'yer kō a bala na tō si, 'yer si a nire 'lo fon i."

XXIII Joon den a le a Isaiya na dōo seb na wō 'yer, "Maa le a kōkōr 'lo na tāna a dālpōo pō, ika yi chōor a Soro sōr." (*Isaiya 40:3*)

XXIV A Faraseemine tōn nibe bamine a Joon sē.

XXV Ba wa soor wō naa, "Ala i fōo baa i a Nāanmūn Ni-iraa ε, bu a Elaija ε, bu a Nāanmūn 'ye'yere āsōo ε, ηmine a fō suoro a nibe a Nāanmūn kōo?"

XXVI Be le a Joon 'yer ba, "Maa den kōo suoro ni a nibe, tiche nire kōo ben a yi pō, yin ba bōo ε.

XXVII An i maa le de nie wa gba, n ba sēε ika n for a wō nafōbo mibe gba ε."

XXVIII Joon be naa a mōtōo puorfō jie suoro a nibe a Nāanmūn kōo, a Jordan man gōon na be a Betani, be le wō 'yer a 'yer anyāna.

XXIX Wer na wa chaar, Joon nyen a Yesu na tor wō waara ka wō 'yer, "Nye a Nāanmūn Peraabile, 'lo le na de a wer nibe yeldebe bar.

XXX Wō i naa a 'lo in 'yer ika, 'nire āsōo na wa naa, wō gar ma naa, bojūu 'lo dōo be be ti ba wa dōo ma.'

XXXI Maa ba bōo a ninyine won i ε, ti naa wa suoro yi ni kōo ka bala jaa na be a Isural na nye wō."

XXXII A Joon dāaste ni nyā, "N ben be nye a Nāanmūn Siε na yi saaju fika ηmam, wa 'mar wō, ka a Siε be a wō 'yōo.

XXXIII N ba dōo bōo a ninyine won i ε. A 'lo na tō ma ika n wa suoro a nibe a

Nāanmın kōo 'yer kō ma, 'A nıre 'lo 'yōo fon wa nye a Sıe na suu wa 'mar na waa yi ε, 'lo le na suoro a nıbe nı a Sıe.'

XXXIV N nyen a anyā na ι, 'yere koro yi ιka 'lo le a Nāanmın Bidabō'yen."

XXXV A wer na chaar go, Joon ara na a be nı a wō poturbo ayi.

XXXVI Be le wō nye Yesu na tala, ka wō 'yer, "Yı nye a Nāanmın Peraabile."

XXXVII A Joon poturbo ayi bala na wō a le won 'yer, ka ba turo a Yesu chiine.

XXXVIII Yesu na wa lıeb nye ba, wō suor ba naa, "Bo yi boro?" Ka ba 'yer, "Wiwile nyıne fı kııere?"

XXXIX Ka a Yesu 'yer, "Yı wa bōo a jie." Ba jāne naa a wō sē, bojū mōtōo bal baar a daar 'lōnō.

XL A nıbe ayi bala na wō a le Joon na 'yer ka ba turo a Yesu, āsōo le Andiru na ι a Simon Pita yebe.

XLI Le a Andiru na de nie ι le, wō bō naa a wō yebe Simon 'yer wō, "Sı nyen a Nııraa 'lo na wa faa a wō nıbe ban bōolo a Kırısto."

XLII Andiru tara naa a yebe waan a Yesu sē. Yesu na wa nye wō, ka wō 'yer, "Joon bidaba Simon, ban bōolo fı naa Sıfası." A wō par le Pita.

XLIII A ber anaar daar, Yesu chiine naa a Galilee, be le wō nye Filip na wō bōol wō ιka wō wa turo wō.

XLIV A Filip yın Betısaida, Andiru nı Pita tēe.

XLV Filip mı chen fı nye Nataniel 'yer kō wō, "Sı nyen a 'lo a Mosesı nı a Nāanmın 'ye'yerbe na seb a wō yele, 'lo le ι a Yesu na yi a Najaretı, Josefı bidaba."

XLVI Be le a Nataniel suor wō, "Yelsō na tōo yi a Najaretı tēe o?" Ka a Filip 'yer, "Wa kaa."

XLVII Yesu na wa nye a Nataniel na tor wō waara, wō 'yer naa, "Yı nye a sı sākpa Isıral yōo na ba tara belfı ε."

XLVIII Ka a Nataniel suor a Yesu, "Nııne fı ıre wa bōo ma?" Ka a Yesu 'yer, "Filip na wa bōolo fı, ka n nye fı naa a kōkōo fı pılem."

XLIX Be le a Nataniel 'yer, "Wiwile, fı ın Nāanmın Bie nı a Isıral Nāa."

L Ka a Yesu 'yer sōo wō, "Fō sōo ma naa, bojū ın 'yer ιka n nye fı naa a kōkōo fı pılem o? Fon nyen yelbere ka a gar le.

LI Na wō 'yer, sıre jaa le n 'yere koro fı ιka fon nyen saaju na yuo ka a Nāanmın malakası suro fı duoro a maa Nısaal Bie 'yōo."

II

I A ber a nyā puor, Yesu ma Mıer be naa a pōo ban kulo a tēe na be a Galilee paal pō, ka ba bōolo Keena.

II Ba bōol Yesu nı a wō poturbo ka ba mı be be a pōo kulfı jie.

III A dāa na wa baar, Mıer 'yer kō Yesu, "A nıbe dāa baar naa."

IV Ka a Yesu 'yer, "N ma, n sōo ba ta ε, ta wiil ma a le ın na ι ε."

V Mıer lıeb 'yer kō a tōtōnbo, "Yı ι le Jaa a Yesu na wa 'yer ιka yi ι."

VI Kusıe dıor ayıob ben be, be le a nıbe ma o a kōo pıe a ba māe le a ba puorfı na ιka ba ι. Yoi anaar bı anıu le ma sēe āsōo jaa.

VII Yesu 'yer a tōtōnbo ιka ba o kōo sēe a dıor.

VIII An wa sēe ka wō 'yer kō ba, "Yı pāa o a kōo amıne kō a nıkpēe 'lo na kaara a pōo paalaa yele." Ka a tōtōnbo ι a le a Yesu na 'yer ba.

IX Ka a nıkpēe 'lo na wa nyū a kōo ala na lıeb ι dāa, waa bōo a jie a dāa na yi ε. A tōtōnbo 'lo bōo naa. Be le wō bōol a pōo paalaa sıre yın chēchēe,

X na wō 'yer, "Nıbe ma den nie waan a dānōo, bala wa nyū fı baar, ka ba pāa waan a ala na ba bōo nōmō ε. Tıche fıō 'lo bıın a dānōo bar wa ta a baaraa."

XI A ne'maa yele nyā le de nie Yesu na ι a Keena na be a Galilee paal pō. Be le Yesu wiil a wō fıı, ka a wō poturbo sōo de wō.

XII A nyā puor, 'lo naa ma nı a wō yebil naa poturbo 'mantaa chen Kapenahum ιka ba fı jē bālāa.

XIII A kō le kor ε, ka a Juu nıbe Gōl Bar Dıfı ta, Yesu don a Jerusalem.

XIV Be le wō fı nye nıbe na daara niın, piır nı papar, a Juu nıbe puorfı yır bechaar pō. Wō nyen bamıne mı na jēn tēebolsı tēere libie.

XV Wɔ den miir maal kpaara diin ba bar a puorfɔ yir bechaar pɔ, nɪ a ba piir nɪ a niin. Wɔ tɪɛ naa a libiteɛrbe tɛɛbɔlsɪ lɔb ka a libie yɛyɛl.

XVI Yesu 'yer kɔ a bala na daara a papar, "Yɪ yin a papar a ka, na yɪ ta maal ma a Sɛa yir daa difɔ jie ɛ."

XVII Ka a poturbo pɛa tɪɛr tɔ lɛ a Nɛanmɪn gɛn na 'yer, "Lɛ un nɔ a fɔ yir 'moro man fɪka bɛu." (Yiel Gɛn 69:9)

XVIII A Juu nɪberɛ pɛa sɔɔr a Yesu, "Jɛne buor lɛ fɔn maal wiil sɪ ka a ɪ fɔ tara na sɔr fɔn maal a lɛ?"

XIX Ka Yesu 'yer, "Yɪ nɛmɛr a puorfɔ yir nyɛna, tɪ ka n de ber ata mɛn wɔ go."

XX Ka a nɪberɛ 'yer, "Yuom lɪjaayi nɪ ayɔɔb lɛ ba de mɛn a puorfɔ yir nyɛ, nɛmɛne fɔɔ na ɪ de ber ata tɛɛ mɛn wɔ?"

XXI Tɪche a puorfɔ yir nyɛ a Yesu na 'yere, ɪ naa a wɔ ɛgɛn lɛ wɔ 'yere.

XXII Yesu na wa ir a kɛu pɔ, ka a wɔ poturbo tɪɛr yuo a lɛ wɔn 'yer, na ba pɛa sɔɔ de lɛ a Nɛanmɪn gɛn na 'yer nɪ lɛ mɪ a Yesu na 'yer.

XXIII A be a Jerusalem a Gɔl Bar Difɔ na wa ta, nɪyɔɔ sɔɔn de a wɔ yuor, bojɛu ba nyɛn a nɛ'maa tɔmɔ wɔn tɔ.

XXIV Tɪche Yesu na bɔɔ nɪre jaa tɪɛr, waa sɔɔ de wɔ mɛɛ kɔ ba ɛ.

XXV A ba ɪ nɪre lɛ na 'yer wɔ lɛ nɪbe na be ɛ, bojɛu wɔ bɔɔn nɪre jaa tɪɛr.

III

I Daba dɔɔ be be a Faraseemɪne pɔ, ka a wɔ yuor di Nikodimastɪ, wɔ mɪ ɪ naa a Juu nɪbe nɪdiere ɛsɔɔ.

II Wɔ dɔɔ chen a Yesu sɛ tɛsɔɔ na wɔ tɪ 'yer, "Wiwile, sɪ bɔɔn naa ɪka Nɛanmɪn lɛ tɔ fɔ ɪka, fɔ wa wiil sɪ. Fɔ kɔ naa tɔɔ a nɛ'maa tɔmɔ anyɛna tɔ ɛ, ka Nɛanmɪn ba be a fɔ sɛ ɛ."

III Ka a Yesu haa 'yer, "Yelmɛɛ lɛ n 'yere kɔɔ fɔ, fɔɔ ba nyɛ dɔɔ paalaa ɛ, fɔ kɔ tɔɔ kpe a Nɛanmɪn nɛalɔɔ pɔ ɛ."

IV A Nikodimastɪ sɔɔr wɔ, "Nɛmɛne lɛ ban lɛ ɪ dɔɔ nɪkoraa gbɛɛ ayi? Wɔ kɔ lɛ tɔɔ kpe a wɔ ma pɔɔ pɔ ka wɔ lɛ bɔɔ dɔɔ wɔ go ɛ."

V Ka a Yesu 'yer, "Yelmɛɛ lɛ n 'yere kɔɔ fɔ, fɔɔ na kpe a Nɛanmɪn nɛalɔɔ pɔ, ka baa dɔɔ wɔ nɪ a kɔɔ nɪ a Sɪɛ ɛ.

VI A 'lɔ a nɪre na dɔɔ ɪ naa nɪre bie, Nɛanmɪn Sɪɛ mɪ lɛ na tɔɔ nɪre lɛɛb ka wɔ ɪ Nɛanmɪn bie.

VII Ta ɪ a nɛɛ 'maa fɔ un 'yer ɪka a sɛɛ naa ka ba dɔɔfɔ dɔɔ paalaa ɛ.

VIII Nɛanmɪn Sɪɛ tɛɛ lɛ tɪre a nyevɔr paalaa. A Sɪɛ kaar naa sɛsɛbe na furo chiine jie 'lɔ wɔn buɔɔɔ, fɔn tɔɔn wɔ a dɔɔn, tɪche fɔ kɔ tɔɔ bɔɔ a jie wɔn yi ɛ, bu a jie wɔn chiine ɛ."

IX Ka a Nikodimastɪ sɔɔr wɔ, "Nɛmɛne an ɪ wa ɪ a lɛ?"

X Ka a Yesu haa 'yer, "Nɛmɛne fɔ ɪ a Istral nɪbe wiwile tɪ ba bɔɔ a anyɛna ɛ?"

XI Yelmɛɛ lɛ n 'yere kɔɔ fɔ, sɪ 'yere naa ala sɪn bɔɔ, na sɪ di a ala sɪn 'yere dɛasɪɛ, tɪche yɪ ɛsɔɔ jaa ba de a lɛ sɪn 'yer ɛ.

XII Ala ɪ yaa sɔɔ de a wer nyɛ bonstɪ 'yer ɛ, nɛmɛne yɪn ɪre wa sɔɔ de ala ɪ, n 'yer naa saaju bonstɪ 'yer?

XIII Nɪre ba do saaju jaa ɛ, ka a Nɪsaal Bie na yi a be wa tɛɛ ba lɛ ɛ.

XIV A Nɪsaal Bie na 'mɔɔn saaju nɪtɛa lɛ a Mosesɪ na maal a kur jɪɛ 'mɔɔ a mɔgɔɔ pɔ.

XV Ka nɪre 'lɔ jaa na pɛa sɔɔ de a Nɪsaal Bie na tara na nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ ɛ, Nɛanmɪn sɛ.

XVI "Nɛanmɪn nɔ naa a nɪbe na be ka a wer pɔ yɔɔ jaa, na wɔ de a wɔ Bidabɔ'yen tɛɛ kɔ sɪ, nɪre jaa wa sɔɔ de wɔ, wɔ kɔ we ɛ, tɪ tara a nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ ɛ, Nɛanmɪn sɛ.

XVII Bojɛu, Nɛanmɪn ba tɔ a wɔ Bidabɔ'yen nyɛ a wer pɔ ɪka wɔ wa sɔɔ a nɪbe ɛ, tɪche wɔ wa naa ɪka wɔ wa faa ba.

XVIII Nɪre 'lɔ jaa na wa sɔɔ de a Nɛanmɪn Bidabɔ'yen nyɛ, wɔ kɔ sɔɔ wɔ ɛ, tɪche nɪre 'lɔ jaa na ba wa sɔɔ de wɔ ɛ, wɔn sɔɔ wɔn bar, bojɛu waa sɔɔ de a Nɛanmɪn Bidabɔ'yen tɛɛ nyɛ yuor ɛ.

XIX A baaraa nɪ nyɛ, chɛa wan ka a wer pɔ, tɪche a nɪbe nɔn libe gar a chɛa, bojɛu a ba maalfɔ un bier.

XX A nɪbe bala na ɪre a bier 'laar chɛa, ba kɔ sɔɔ yi chɛa pɔ ɛ, bojɛu a chɛa na wiil naa a lɛ ban be.

XXI Tɪche ɛsɔɔ jaa na be be nɪ yelmɛɛ ma wan chɛa pɔ, bojɛu ba buɔɔ naa ɪka

a ba taaba ba bõo ɩka Nãanmɩn le maala a le ban maala.”

XXII A nyã puor, Yesu nɩ a wɔ poturbo 'mantaa chen Judiya be le wɔ jën ba bālãa, na wɔ suoro nɩbe a Nãanmɩn kõo.

XXIII Joon mɩ dõo suoro a nɩbe a Nãanmɩn kõo be a Aionon, a be ba jãa naa Salim ε, bojũu kõo dõo be be yoo. Nɩbe dõo chiine a wɔ sɛ ka wɔ suoro ba a Nãanmɩn kõo.

XXIV Baa na nyoo a Joon pɔɔ sere ε.

XXV Joon poturbo bamɩne nɩ a Juu nɩre ãsoo chɩre nɩ taa nɩ a ãgãn pɛefɔ yele.

XXVI Ba chen a Joon sɛ tɩ 'yer, “Wiwile, fɔ 'yer a daba 'lo sɛ fon dõo be a Jordan man gõon. Wɔ suoro na nɩbe a Nãanmɩn kõo ka nɩre jaa chiine a wɔ sɛ.”

XXVII Ka Joon haa 'yer, “Nɩre jaa kõ tõo ɩ bon jaa ε, ka Nãanmɩn na be a saaju baa soo ε.

XXVIII Yɩn mãe chene na tier a nɩmɩne ɩn dõo 'yer yɩ ɩka n ba ɩ a Nɩ-iraa ε. Tɩche wɔ tõ ma naa ka n de a wɔ nie.

XXIX A 'lo na kulo a pɔɔ, 'lo le ɩ a pɔɔ soo. A wɔ bɩbɩele pɔɔ ma pel naa won ara a be wõnõ a pɔɔ soo kòkòr. Ala le so ka a n pɔɔ mɩ pel.

XXX A sɛe naa ɩka Yesu wɔ do, tɩche ka maa suu.

XXXI “Nãanmɩn Bie nyã le yi a saaju, 'lo le gar ba jaa, nɩre na yi ka a tɛe ɩn a tɛe tɔɔr na wɔ ma 'yere a tɛe bomo 'yer. A 'lo na yi a saaju wa gar a bomo a jaa.

XXXII Wɔ ma 'yer naa a le won nyɛ nɩ a le won wõ tɩ ãsoo jaa maa soo de wɔ ε.

XXXIII Nɩre 'lo jaa na wa soo de, a wiil naa ɩka Nãanmɩn ɩ naa yelmãe soo.

XXXIV Bojũu, Nãanmɩn tõ naa a wɔ Bie ka wɔ wa 'yer a wɔ 'yer. Nãanmɩn vɛ naa ka a wɔ sɩε sɛε wɔ.

XXXV A Sãa nõ naa Bie na wɔ de yele a jaa 'yõo a wɔ nõu pɔ.

XXXVI Nɩre jaa na soo de a Bie tara na nyevor 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nãanmɩn sɛ, tɩche nɩre 'lo na tɔr wɔ, ba tara a nyevor nyã ε, tɩ Nãanmɩn suur be a wɔ sɛ.”

IV

I Yesu bõon naa ɩka a Faraseemɩne wõ naa won nyere nɩbe suoro ba a Nãanmɩn

kõo, ka a bala na turo wɔ gar a bala na turo a Joon.

II Tɩche Yesu poturbo le dõo suoro a nɩbe a Nãanmɩn kõo, a ba ɩ Yesu mãe le ε.

III Yesu bar naa Judiya tɩ lɛeb chiine a Galilee go.

IV Ka a ɩ Samariya le a sɛε ɩka wɔ tu.

V A sɔr 'lo won tu tɩ yi naa a Saika tɛe pɔ, na wɔ gbɔr a wer 'lo a Jekob na dõo de kɔ a wɔ bidaba Josefo a kòr jaa.

VI A lo-õo a Jekob na dõo tuu chene na be be, ka a Yesu jɛ gbɔr a lo-õo bojũu wɔ chen bal. Mõtõtuo soo le.

VII Ka a Samariya pɔɔ suu a lo-õo pɔ kõo ñɔfɔ jie. Ka a Yesu sɔɔr wɔ, “Pɔɔ yãayãabile, õo a kõo kɔ ma ka n nyũ.”

VIII A Yesu poturbo mɩ kpɛn a tɛe pɔ ɩka ba tɩ da bõdiir.

IX Ka a Samariya pɔɔ 'yer, “Fõo Juu nɩre, maa mɩ Samariya pɔɔ, taa ɩ nɩmɩne ka fɔ ɩka n kɔ fɔ kõo ka fɔ nyũ,” sɩn nɩ Juu nɩbe na ba mɔɔrɔ taa bũu ε?

X A Yesu 'yer wɔ, “Faa bõo a bon a Nãanmɩn na bɔɔrɔ ɩka wɔ kɔ fɔ ε. Faa mɩ bõo a nɩre 'lo na sɔɔrɔ fɔ a kõo ɩka wɔ nyũ ε, fõo ta bõo, fon taa sɔɔr man a kõo 'lo na kɔrɔ nyevor.”

XI A pɔɔ 'yer, “Nɩkpɛε, faa tara bõ-õonaa ε, ka a lo-õo mɩ yulõ, nyɩne le fon nyɛ a kõo ala na kɔrɔ a nyevor?”

XII A sɩ sãakpã Jekob le tuu a lo-õo nyãna kɔ sɩ, ka wɔ yon nɩ a wɔ dõn nyuro. Fõo berma gar a Jekob bɩ?”

XIII Ka Yesu 'yer, “ɩsoo jaa na nyũ a kõo nyãna, kõnyũur na kpɛ wõn go.

XIV Tɩche ãsoo jaa na nyũ a kõo ala ɩn na kɔ wɔ, kõnyũur kõ le kpɛ wɔ go ε. A kõo ala ɩn na kɔ wɔ kaara kõbulaa na yire, naa kɔrɔ nyevor na ba tara baarfɔ ε.”

XV Ka a pɔɔ 'yer, “Nɩkpɛε yãayãabile, kɔ ma a kõo ala ka n nyũ, ka a kõnyũur ta le nyoo ma ka n suu a lo-õo nyã pɔ go ε.”

XVI A Yesu 'yer wɔ, “Kul tɩ tara a fɔ sɩre waan.”

XVII Ka a pɔɔ 'yer, “N ma tara sɩre ε.” A Yesu 'yer, “Yelmãe fɔ 'yer ɩka faa tara sɩre ε.

XVIII Fɔ dõo kul sɩrbe anũu, tɩ a daba 'lo sɛ fon be a pöpãanyã ba ɩ a fɔ sɩre ε.”

XIX Ka a pɔɔ 'yer, “Nɩkpɛε n nyɛ naa a fɔ ɩ Nãanmɩn 'ye'yere.

XX A si sãakpãmüne, a t̄õ nyã ju le ba ma do ti puor a Nãanmın tıche a yın Juu nıbe 'yer ıka Jerusalem t̄e le ı a puorfo jie.”

XXI Ka a Yesu 'yer k̄u w̄o, “P̄oo s̄oo de ma, s̄õ waara an k̄õ ı a t̄õ nyã ju bu Jerusalem yın do ti puor a Sãa Nãanmın go ε.”

XXII A yın Samariya nıbe ba b̄õ a 'lo yın puoro ε, a sın Juu nıbe b̄õ naa a Nãanmın 'lo sın puoro. Bojũu a si jie le Nãanmın na tu faa nıbe.

XXIII Tıche a s̄õ waara, w̄o gor ta baar, a bala na puoro a Nãanmın sıre jaa, a sıe na wiil ba naa ka ba puor a Sãa Nãanmın nı yelmãe. Ba nyãna puorfo le a Sãa Nãanmın b̄ōro.

XXIV Nãanmın ın sıe, bala na puoro w̄o a sıe p̄o w̄on wiil ba naa ka ba puor w̄o nı yelmãe p̄o.”

XXV Ka a p̄oo 'yer, “N b̄õ naa ıka a Nı-iraa na wa naa, a 'lo sın na b̄ōlo a Kırısıto. 'Lo wa wa, w̄on wiil sı naa ye le jaa par.”

XXVI Ka a Yesu 'yer k̄u a p̄oo, “Maa le a nıre 'lo nı f̄õ na 'yere a p̄õpãanyã.”

XXVII Ka a ı a poturbo mı t̄õ ta nye w̄on 'yere nı a p̄oo ka a neer 'maa ba. Tıche ba ãs̄o jaa ba 'la s̄or w̄o bo le w̄o b̄ōro bu bãa 'yõ le w̄o 'yere nı a p̄oo ε.

XXVIII A jie le a p̄oo bar a yuor ti jo kul a t̄e p̄o ti 'yer k̄u a nıbe,

XXIX “Yı wa nye daba na 'yer ma ala a jaa n na d̄õ maal. Kaa 'lo le ı a Nı-iraa naa 'lo bu?”

XXX Nıre jaa na be a t̄e p̄o yın chen na ti kaa a Yesu.

XXXI An wa ıre a le ka a poturbo s̄or a Yesu. “Wiwile yãayãabile, di b̄õdiir.”

XXXII Tıche ka a Yesu 'yer k̄u ba, “N tara na b̄õdiir yın ba b̄õ a ye le ε.”

XXXIII Ka w̄o poturbo piel s̄ō taa, “Nıre k̄õ le t̄õ waan bon k̄õ wa k̄u w̄o ka w̄o di bu?”

XXXIV A Yesu 'yer, “N b̄õdiir le ka n ı a le Nãanmın na b̄ōro, 'lo le t̄õ ma, ka n baar a t̄õm̄ 'lo w̄on k̄u ma ıka n t̄õ.”

XXXV Yın 'lo 'yer naa ıka a chen n̄mersı anaar ka a n̄mab ta, maa 'yer k̄u yı ıka, yı kaa yın nyen a por bonsı na m̄õ s̄e n̄mab.

XXXVI P̄õpãanyã gba, a t̄õtõnb̄o bala na n̄mara nyere naa a ba s̄ayar, ban l̄õõõ a b̄õn̄marsı waara nı nyev̄or na ba tara baarf̄o ε Nãanmın s̄e. Ka a bala na b̄or a b̄õbie nı a n̄man̄marba pãa 'mataa chıle.

XXXVII A s̄okpa na ı yelmãe ıka, bamıne le b̄or ka bamıne mı n̄ma.

XXXVIII Maa t̄õn̄õ yı naa ıka, yı chen ti n̄ma a puo 'lo p̄o a bamıne na t̄õ hãn.”

XXXIX Nıȳo na yi a Samariya t̄e p̄o s̄oon de Yesu, bojũu a p̄oo 'yer k̄u ba ıka, “A daba nyã 'yer naa a le jaa n na d̄õ maal.”

XL Ba wan wa s̄or w̄o ıka w̄o jãne a ba t̄e, ka w̄o j̄e be ber ayi.

XLI A Samariya t̄e d̄eme ȳo jie mı le s̄oon de Yesu bojũu ba w̄on a le w̄on 'yer.

XLII Be a ba 'yer k̄u a p̄oo, “A ba ı le f̄on 'yer k̄u sı jũu sı s̄oo de a Yesu ε, sın mãe w̄õ naa a le w̄on 'yer k̄u sı, ka sı b̄õ ıka 'lo le na faa a wer nıbe.”

XLIII A ber ayi na po, w̄o yın a be na w̄o chen Galilee.

XLIV Yesu 'yer naa, “Nãanmın 'ye'yerbe nyere na 'yõõfo jie jaa, tıche a ba t̄e d̄eme ba 'yõõn̄õ ba ε.”

XLV W̄on wa ta a Galilee, a nıbe de w̄on nuur ayi a be, bojũu ba mı d̄õ chen a Jerusalem a Gõl Bar Difo jie ti nye a le jaa w̄on maal.

XLVI Yesu na wa be a Galilee, w̄o lıeb chen a Keena t̄e p̄o be w̄on d̄õ lıeb a k̄õ ka a ı a d̄aa. Nıkp̄e k̄õ ben Kapenahum ka a w̄o bie bıere.

XLVII W̄on wa w̄õ ıka a Yesu yın a Galilee wa a Judiya, w̄o chen ti s̄or w̄o ıka w̄o sãa a w̄o bie na kpıre.

XLVIII Ka a Yesu 'yer k̄u a nıkp̄e, “Yın baa nye jãne nı ne'maa ye le ε, yı k̄õ s̄oo de ε.”

XLIX Ka a daba 'yer, “Nıkp̄e, yãayãabile, wa ka a n bie ta kpi ε.”

L A Yesu pãa 'yer, “A f̄o bie sa naa, kulo a yir.” A daba s̄oon de a le a Yesu na 'yer na w̄o lıeb kulo a yir.

LI Ka a t̄õtõnb̄o na yi a nıkp̄e yir tuor w̄o a s̄or p̄o 'yer, “A f̄o bie sa naa.”

LII A w̄o s̄or ba a s̄õ buor a bie na sa, ka ba 'yer, “Jãa m̄õt̄õ na vır̄õ le a ãgãn tul bar w̄o.”

LIII Ka a bie sãa tıer to an ı a m̄õt̄õ vır̄õ naa a jãa, a Yesu na 'yer, “A f̄o bie sa naa.”

A daba naa bala ba jaa na be a wɔ yir soon de a Yesu.

LIV A nɛ'maa yelsɩ ayi lɛ anyã Yesu na tɔ won yi a Judiya na wɔ chen a Galilee.

V

I A anyã puor, a Juu nɩɛ tara na lɔɔ di ka a Yesu chen a be a Jerusalem.

II A tɛe pɔ, gbatarbile ben be ka a jɛbersɩ anũu be be. A jie gbɔr a be ban bɔɔɔ a piir dɔɔɔr, ka a Juu nɩɛ kɔkɔr pɔ a ba bɔɔɔ Betesda.

III A jɛbersɩ ala pɔ baal bɔrsɩ ben be, jɔn, bamɩne gbɛɛ na kpi kpi nɩ gbersɩ ka ba gã kɔɔ a kɔɔ. 1

V A gbatarbile 'lɔnɔ koor mɩ le nɩbaala na be yuom lɩjer nɩ pie nɩ aniin (38) na wɔ gã a be.

VI Yesu na wa nyɛ a daba, wɔ bɔɔn naa won gber kor, ka wɔ sɔur wɔ, "Fɔ bɔɔɔ naa ɩka fɔ sa bu?"

VII Ka a daba 'yer, "Nɩkpɛɛ, n ba tara nɩre na 'mɔɔ ma 'yɔɔ a kɔɔ pɔ 'lo wa dɔɔnɔ ɛ, n ma mɔɔɔ naa ɩka n kpɛ, tɩche ka a nɩre ma dɔɔ ma nie kpɛ."

VIII A Yesu pãa 'yer wɔ, "'Mɔɔ a fɔ bɔgãnaa chiine."

IX Ajienaa ka a daba sa, na wɔ 'mɔɔ a sɔɔ chiine. A Pɛnfɔ Bɩbir daar lɛ a anyãna ɩ.

X A Juu nɩɛɛ na wa nyɛ a daba na tuo a sɔɔ, ka ba 'yer kɔ wɔ, "Pɛnfɔ Bɩbir lɛ, nɩre jaa ba tara sɔr ɩka wɔ tuo a wɔ sɔɔ a Pɛnfɔ Bɩbir ɛ."

XI Tɩche ka wɔ 'yer, "A daba 'lo na sa ma le 'yer kɔ ma ɩka n 'mɔɔ a sɔɔ chiine."

XII Ka ba sɔur wɔ, "Nɩbuor lɛ 'yer fɔ ɩka fɔ 'mɔɔ a sɔɔ tuo chiine?"

XIII A daba ba dɔɔ bɔɔ a Yesu a nɩbuor won ɩ ɛ, Yesu kpɛn a nɩyɔɔ bala pɔ.

XIV A nyã puor, a Yesu nyen a daba a Nãanmɩn puorfɔ yir pɔ na wɔ 'yer wɔ, "Fɔ pãa sãn pɔpãanyã, taa wa ɩre yeldɛɛr go ɛ, ka amɩne wa pɔɔ fɔ gar a lɛ ɛ."

XV Ka a daba chen tɩ 'yer kɔ a Juu nɩɛɛ, Yesu lɛ ɩ a nɩre 'lo na sa ma.

XVI Ba piel bɔɔɔ sɔɩ na ɩ Yesu yele bojũu wɔ ma tɔnɔ naa a anyãna a Pɛnfɔ Bɩbir Daar.

XVII Ka a Yesu 'yer ba, "N Sãa ba vɛ anyãna tɔfɔ ɛ, ala lɛ so ka n mɩ tɔnɔ."

XVIII A nɩɛɛ tara na yele ayi ban bɔɔɔ ɩka ba kɔn Yesu. Wɔ sɔɔ naa a Pɛnfɔ Bɩbir yele, tɩche a dɛɛr 'lo jaa lɛ won 'yer ɩka Nãanmɩn ɩ naa a wɔ Sãa, na wɔ de a wɔ mãɛ ka 'lo nɩ Nãanmɩn ɩ bɔ'yen.

XIX A Yesu 'yer kɔ a nɩɛɛ, "Yelmãɛ lɛ n 'yɛɛ kɔɔ yɩ ɩka a Bie kɔ tɔɔ maal bon jaa ɛ. Won tɔɔ ɩ a lɛ tɛɛ won nyɛ a Sãa na maala, bojũu a Bie ma maal naa a lɛ nɛ won nyɛ a Sãa na maala.

XX A Sãa nɔn a Bie na wɔ wiil wɔ a yele a jaa won maal. A Sãa gba na wiil won yelɛɛ ka yɩ nɛɛr 'maa.

XXI A lɛ a Sãa na ma sãt a kũu na wɔ kɔ wɔ nyevɔr, lɛ lɛ a Bie mɩ na kɔ a ãsɔɔ jaa won bɔɔɔ a nyevɔr.

XXII A Sãa gba ba tɔɔɔ nɩre jaa 'yer ɛ, tɩche wɔ ɩka a Bie wɔ tɔɔr nɩre jaa 'yer.

XXIII A Sãa bɔɔɔ naa ɩka ba 'yɔɔnɔ a Bie nɩtãa lɛ ban 'yɔɔnɔ wɔ. ɩsɔɔ jaa wa tɔr ba 'yɔɔ a Bie ɛ, lɛ mɩ lɛ wɔ tɔr, ba 'yɔɔ a Sãa na tɔ wɔ ɛ.

XXIV "Yelmãɛ lɛ n 'yɛɛ kɔɔ yɩ ɩka, ãsɔɔ jaa na wɔ a lɛ ɩn na 'yer tɩ sɔɔ de a 'lo na tɔ ma, tara na nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ɛ, Nãanmɩn sɛ. Ba kɔ 'yɔɔ wɔ 'yer ɛ. Wɔ yin kũu pɔ, tɩ kpɛ nyevɔr pɔ.

XXV Yelmãɛ lɛ n 'yɛɛ kɔɔ yɩ ɩka, sɔɔ waara, wɔ ben ta ka a kũn na wɔ a Nãanmɩn Bie kɔkɔr. A bala na wɔ naa, na ir tara nyevɔr.

XXVI Bojũu a Sãa tara na kpɛɔ kɔɔ nyevɔr. Wɔ den a kpɛɔ 'lo kɔ a Bie ka wɔ mɩ tara nyevɔr.

XXVII Wɔ kɔ won sɔr ɩka wɔ tɔɔr nɩre jaa 'yer, bojũu wɔ ɩ naa Nɩsaal Bie.

XXVIII "Yɩ ta vɛ ka a 'maa yɩ nɛɛ ɛ. A sɔɔ na wa naa, ka a kũn wɔ a Nɩsaal Bie kɔkɔr,

XXIX na ba yire a ba yar pɔ. ɩsɔɔ jaa na maal vɩla, na yin kpɛ nyevɔr pɔ, ka a ãsɔɔ jaa mɩ na maal dɛɛr na yin kpɛ sɔɔfɔ pɔ.

XXX N kɔ tɔɔ maal bon jaa nɩ maa mãɛ kpɛɔ ɛ. 'Lo lɛ 'yer ma a lɛ ɩn na tɔɔɔ ka a n tɔɔrfɔ tara sɔr bojũu n turo naa a wɔ nɛɛ, a ba ɩ n ɩre na lɛ ɩn bɔɔɔ ɛ.

XXXI "Maa 'yɛɛ 'yɔɔnɔ a n mãɛ, sɔr jaa ba be be na wiil ɩka yelmãɛ lɛ ɛ.

1 V:III 5:3 A gãma pɔ baa 'yɔɔ a pɔfɔ anaar ɛ ɩka, 4 A Nãanmɩn malaka ma wan sɔɔ jaa wa dɔɔnɔ a kɔɔ, ka nɩre 'lo jaa na de nie kpɛ a kɔɔ pɔ, ma sa naa ala ɩ wɔ tara na baal jaa bɔɔɔ.

XXXII Nire kɔɔ ben be na 'yere 'yɔɔnɔ ma, ka n mi bɔɔ ɪka a le won 'yere in yelmãe.

XXXIII “Yi tɔn nibe a Joon sɛ ka wɔ ti 'yer ba a yelmãe.

XXXIV N ba dɛl le nibe na 'yere a n 'yer ε, tiche n 'yere yi naa anyãna ka yi na tɔɔ nye faafu.

XXXV Joon dɔɔ ɪ fika fãtɪn na chaar yɔɔ ka yi pɔɔ pel, a yi chɪl a chãa nyã pɔ bãlãa.

XXXVI “Bon kɔɔ na ture gar a le a Joon na dɔɔ 'yer a n 'yer, naa tɔmɔ ala a Sãa na ku ma ɪka n tɔ. A anyãna a jaa 'yere na kɔɔ ma, naa wiil ɪka a Sãa le tɔ ma.

XXXVII A Sãa mi na tɔ ma 'yere na kɔɔ ma, tiche yaa wɔ a wɔ kɔkɔɔ bu nye a wɔ nie jaa ε.

XXXVIII Yaa sɔɔ a wɔ 'yer ε, bojũu yi tɔɔ na yaa sɔɔ de a 'lo won tɔ ε.

XXXIX Yi ma chɛpɛ naa a Nãanmɪn gãma, bojũu yi tier naa ɪka be le yɪn nye nyevɔɔ na ba tara baarfɔ ε. Maa 'yer le a gãma anyãna 'yere.

XL Tiche yi tɔɔ naa na wa a n sɛ wa nye nyevɔɔ 'lo na ba tara baarfɔ ε Nãanmɪn sɛ.

XLI “N baka ba be nire pɛɛfɔ pɔ ε.

XLII Tiche n bɔɔn naa ɪka a yi ãsɔɔ jaa ba nɔ Nãanmɪn ε.

XLIII Maa waan naa a n Sãa yuor, ka yaa de ma ε. Tiche yɪn den nibe na waan ba mãe yuor.

XLIV Nmine yɪn ire wa sɔɔ? Yɪn na bɔɔɔ ɪka a yi barmine ba pɛere yi, ka yi baka ba be a pɛɛfɔ 'lo a Nãanmɪn tee na ku yi ε.

XLV “Tiche, yi taa tier ɪka in 'yɔɔ yɪn 'yer a Sãa niem ε. Yi den a yi tier dɔɔl Mosesɪ, 'lo ni wɔ ju le na 'yɔɔ yi 'yer.

XLVI Maa 'yer le a Mosesɪ na dɔɔ seb, ala ɪ yɪn ta sɔɔ wɔ, yɪn taa sɔɔ ma naa.

XLVII Tiche yɪn ba sɔɔ a le a Mosesɪ na dɔɔ seb ε, nmine yɪn ire wa sɔɔ a le in 'yer?”

VI

I A anyã puor, Yesu gɔɔ naa a Galilee man gɔɔn be ban bɔɔlɔ a Tiberiyas.

II Niyɔɔ tu won chen ban nye won tɔ ne'maa tɔmɔ na wɔ sãa baalsɪ.

III Ka a Yesu pãa do a tɔɔ ju, na wɔ ti jãne ni a wɔ poturbo.

IV Ka a Juu nibe Gɔl Bar Difɔ mi gbɔɔ.

V Yesu na wa nye a niyɔɔ ka ba waara a wɔ sɛ, wɔ suor Filip, “Nyine le sun nye bɔdiir ku a nibe banyãna?”

VI Wɔ suor a nitɔ ɪka wɔ beer a Filip kaa, ti bɔɔn a le won na ɪ.

VII Ka a Filip 'yer, “Faa bɔɔ ka an den nmersɪ aniin sãyar a fon dãn paanɔɔ jaa suor ku a nibe banyãna ε?”

VIII Andiru na ɪ a Simon Pita yebe, a Yesu poturo ãsɔɔ le, ka wɔ 'yer.

IX “Dabile ben ka na wɔ tara a chi jɔn paanɔɔ anũu ni jãme ayi, ti bo an maal a niyɔɔ banyãna?”

X Suor pɔɔn a tee wɔ jaa, ka a Yesu 'yer ku a poturbo ka ba ɪ a nibe jãne jãne. A nibe bala dɔɔ ɪ tur anũu (5,000).

XI Yesu den a paanɔɔ 'yɔɔ a wɔ nũu pɔ ti puor Nãanmɪn yãan, ti de a paanɔɔ pɔ a nibe, na wɔ le de a jãme mi pɔ ba.

XII Ka a nibe di le ban bɔɔɔ, ka a Yesu 'yer ku a poturbo ɪka ba wob a bɔnmaara ala na che, ka a bon jaa ta we ε.

XIII Le le ba wob a ala na che 'yɔɔ per pie ni ayi a chi paanɔɔ anũu ala.

XIV A nibe na wa nye a anyã baar le a Yesu na tɔ a ne'maa tɔmɔ, ba piel 'yere, “A nyã le tɔɔ ɪ a Nãanmɪn 'ye'yere 'lo na wa a wer pɔ.”

XV Yesu na wa bɔɔn ɪka ba bɔɔɔ naa na fir wɔ ka wɔ ɪ a ba nãa, wɔ don a tɔɔ ju wɔ yɔ.

XVI A jãan suor 'lɔnɔ, a Yesu poturbo lieb suu a man pɔ.

XVII Na ba ti kpe a gboro pɔ piel gɔɔnɔ a Kapenahum. A jãanɔ'maar 'lɔnɔ Yesu ba wa a ba sɛ sere ε.

XVIII A sesekpɛe furo na ka a kɔɔ dãdaala.

XIX Ka a poturbo na wa mɔ kpe sɔɔ jaa, ba nyen a Yesu na chiine a kɔɔ ju waara a gboro par ka dãbãe kpe ba.

XX Tiche ka wɔ 'yer ku ba, “Maa le, yi ta joro dãbãe ε.”

XXI Ka ba ta ɪka ba de wɔ 'yɔɔ a gboro pɔ, ti ajienea ka a gboro mi ta a gogoro nee a jie 'lo ban chiine.

XXII A wer na wa chaar, a niyɔɔ bala na jãne a man gɔɔn bɔɔn na ɪka gboro bɔ'yen

tɛɛ lɛ dɔɔ be be. Ka Yesu naa poturbo ba 'mataa kpɛ wɔ ɛ, tɪche bala tɛɛ lɛ chiine.

XXIII Ka gboi amune na yi Tiberiyas wa ara gbɔr a be a Yesu na dɔɔ puor Nāanmɪn yāan tɪ ka a nɪbe di a bōdiir.

XXIV A nɪbe na wa nyɛ ka a Yesu bu a wɔ poturbo ba be be ɛ, ba kpɛn a gboi ala chiine a Kapenahum na tɪ bɔ a Yesu.

XXV Ban wa tɪ nyɛ wɔ a manyal gɔɔn, ba sɔɔr wɔ naa, “Wiwile, dabor fɔ wa ka?”

XXVI Ka a Yesu 'yer, “Yelmāɛ lɛ n 'yere kōrɔ yɪ, yɪ yɔɔrɔ na bɔɔrɔ ma a ba ɪ a nɛ 'maa tōmɔ yɪn nyɛ un tō ɛ, tɪche a bōdiir yɪn di tu jūu.

XXVII Yɪ ta tōnɔ bɔɔrɔ bōdiir anyā na sɔɔ ɛ, tɪ yɪ tōnɔ bɔɔrɔ bōdiir anyā na kɔ yɪ nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ɛ, ala lɛ a maa Nɪsaal Bie na kɔ yɪ. Bojūu 'lo lɛ a Sāa Nāanmɪn kɔ sɔr ɪka wɔ ɪ a lɛ.”

XXVIII Be lɛ ba sɔɔr wɔ, “Bāa lɛ sɪn na ɪ na sɪ tō a lɛ a Nāanmɪn na bɔɔrɔ?”

XXIX Ka a Yesu 'yer, “Nāanmɪn tōmɔ nɪ nyā ɪka yɪ sɔɔ de a 'lo wɔn tō.”

XXX Lɛ lɛ ba sɔɔr wɔ, “Nɛ'maa tōbuor lɛ fɔn tō ka sɪ nyɛ tɪ sɔɔ de fɔ? Bo lɛ fɔn ɪ?”

XXXI A sɪ sākɔpāmune din a maana a mɔgɔɔ pɔ nɪtāa lɛ an sɛb. Wɔ kɔ ba naa a bōdiir na yi saaju ka ba di.” (A Yifo Gān 16:4)

XXXII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāɛ lɛ n 'yere kōrɔ yɪ ɪka, a ba ɪ Mosesɪ lɛ dɔɔ kɔ yɪ a bōdiir ala na yi a saaju ɛ, tɪche a n Sāa lɛ dɔɔ kɔ yɪ a yelmāɛ bōdiir ala na yi a saaju.

XXXIII A Nāanmɪn bōdiir ɪ naa a 'lo na yi a saaju wa, na wɔ wa kōrɔ a wer nɪbe nyevɔr.”

XXXIV Ka ba 'yer, “Nɪkpɛɛ, an yi a dɪna tɪ chiine, kōrɔ sɪ a bōdiir ala.”

XXXV Be a Yesu pāa 'yer, “Maa lɛ a bōdiir ala na kōrɔ nyevɔr, 'lo jaa na wa n sɛ kō lɛ chiin kō ɛ. 'Lo jaa mɪ na sɔɔ de ma, kōnyūur kō lɛ kpɛ wɔ ɛ.

XXXVI Tɪche a lɛ n na 'yer kɔ yɪ, yɪ nyɛ ma naa tɪ yaa sɔɔ de ma ɛ.

XXXVII Bala ba jaa a Sāa na kɔ ma, ban wan a n sɛ. ɪsɔɔ jaa mɪ wa wa a n sɛ, n kō dii wɔ bar ɛ.

XXXVIII Bojūu, n ba yi a saaju wa ɪka n wa ɪ a n bɔfɔ ɛ, tɪ n wa naa ɪka n wa ɪ a Sāa bɔfɔ. 'Lo lɛ tō ma.

XXXIX A nyā lɛ ɪ a 'lo na tō ma bɔfɔ, ka n taa ɪrɛ wa vɛ ka bala jaa wɔn kɔ ma bɔr ɛ, tɪche ka n sāt ba, ka ba ɪr ɪ vɔɛ a ber baaraa daar.

XL Bojūu, a n Sāa bɔfɔ nɪ nyā ɪka, nɪrɛ jaa na kaa a Bie na wɔ sɔɔ de wɔ, ban tara naa a nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ɛ, ka n sāt ba, ka ba ɪr ɪ vɔɛ a ber baaraa daar.”

XLI Ka a Juu nɪbe piel hūhūnō bojūu a Yesu 'yer ɪka, 'lo lɛ ɪ a bōdiir 'lo na yi a saaju wa.

XLII Ka ba 'yerɛ, “A ba ɪ a Yesu lɛ a nyā ɛ, a Josefɔ bidaba, a wɔ sāa nɪ a wɔ ma sɪn bɔɔ ɛ? Nɪmɪnɛ wɔ ɪrɛ wa 'yer ɪka saaju lɛ n yi wa?”

XLIII Ka a Yesu 'yer ba, “Yɪ bar a hūhūfo.

XLIV Nɪrɛ jaa kō tōɔ wa a n sɛ ɛ, ka a Sāa na tō ma baa tɔɔ wɔ waan ɛ, ka n sāt wɔ ka wɔ ɪr ɪ vɔr a ber baaraa daar.

XLV A Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɛbe āsɔɔ dɔɔ sɛb, ‘Nāanmɪn na wiil ba jaa.’ (Isaiya 54:13) ɪsɔɔ jaa na chele a Sāa sɛ, na wɔ jān yi a wɔ sɛ, na wa naa a n sɛ.

XLVI Nɪrɛ jaa ba nyɛ a Sāa ɛ, a nɪrɛ 'lo na yi a Nāanmɪn sɛ, 'lo tɛɛ lɛ nyɛ a Sāa.

XLVII Yelmāɛ lɛ n 'yere kōrɔ yɪ, nɪrɛ 'lo na sɔɔ de ma tara na nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ɛ, Nāanmɪn sɛ.

XLVIII Maa lɛ ɪ a bōdiir ala na tara nyevɔr.

XLIX A yɪ sākɔpāmune dɔɔ di a maana a mɔgɔɔ pɔ tɪ chɛnɛ kpi.

L Tɪche a bōdiir 'lo na yi a saaju wa nɪ nyā, 'lo lɛ nɪrɛ na di na wɔ kō kpi ɛ.

LI Maa lɛ ɪ a nyevɔr bōdiir 'lo na yi a saaju wa. Ala ɪ nɪrɛ di naa a bōdiir nyāna, wɔn ben be jaa kpo kpo. A bōdiir nyā ɪ naa a n āgān un de kōrɔ a nɪbe na be a wer pɔ, ka ba na nyɛ nyevɔr.”

LII Ka a Juu nɪbe piel chɛrɛ taa nɪ suur na ba 'yerɛ, “Nɪmɪnɛ lɛ a daba nyāna na ɪrɛ wa kɔ sɪ a wɔ āgān ka sɪ 'wɔb?”

LIII A Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāɛ lɛ n 'yere kōrɔ yɪ. Yɪn baa 'wɔb a Nɪsaal Bie āgān na yɪ nyū a wɔ jāt ɛ, yaa tara nyevɔr ɛ.

LIV Nɪrɛ 'lo jaa na 'wɔb a n āgān na wɔ nyū a n jāt tara na a nyevɔr 'lo na ba tara

baarfo ε, ti ka n sāt wo a wo ir ι vor a ber baaraa daar.

LV A n āgān ι naa bōdimāe, ka n jāi mι ι bōnyūmāe.

LVI Nιre 'lo jaa na 'wōb a n āgān na wo nyū a n jāi, be naa a n 'yōō ka n mι be a wo 'yōō.

LVII Nιtāa le a Sāa na ι a nyevor soo na tō ma ka n be be a Sāa jūu, nιre 'lo mι na 'wōb ma mι na ben be a maa jūu.

LVIII A bōdiir nyā le yi a saaju wa. Sι sāakpāmune dōō di a maana ti kpi, tiche nιre 'lo na di a bōdiir nyā na ben be kpo kpo."

LIX Yesu na dōō wile ba a Juu nιbe lōōfo yir a Kapenahum ala le wo 'yer a nyāna.

LX Yesu poturbo yōō na wa wō a le won 'yer, ka ba 'yer, "A fo wiilfo nyā kpēme na kpe, an le na tōō de?"

LXI Yesu na bōōn a le a poturbo na hūhūnō, ka wo sōor ba, "A nιtō che yin bu?"

LXII Nιmune an pāa kaara, yin wa nye a Nιsaal Bie na duoro a jie 'lo won dōō be?"

LXIII 'Lo na kuro a nιre nyevor ι naa Nāanmūn Sιe. Nιre māe fōō kō tōō maal bon jaa ε. A 'yer ala in 'yer yι, ι naa Nāanmūn Sιe 'yer, naa ι Nyevor.

LXIV Tiche a yι bamune ba sōō ε." Bojūu, Yesu bōōn naa a pielfo a 'lo na ba sōō de wo ε, nι a 'lo na gar 'yōō wo.

LXV Be le wo 'yer, "Nιtō le so ka n 'yer ιka āsōō jaa kō tōō wa a n sē ε, ka a Sāa baa waan wo ε."

LXVI An yi a daar 'lōnō a poturbo yōō nιmaan yi na baa le turo wo go ε.

LXVII Ka a Yesu sōor a Pie Nι Ayi bala, "A yin mι, yι bōōrō naa ιka yi nιmaa yi bu?"

LXVIII Be a Simon Pita 'yer, "N Soro, an sē le sin chen? An ι fōō tee le tara a nyevor 'lo na ba tara baarfō ε.

LXIX Sι sōōn de na sι bōō ιka fo ι naa a cheche soo 'lo a Nāanmūn na tō."

LXX Ka a Yesu haa 'yer, "A ba ι maa le ir a yι Pie Nι Ayi ε? Tiche ka a yι āsōō ι Satan tōor."

LXXI Wō 'yere naa a Judas na ι a Pie Nι Ayi āsōō na wa gar 'yōō wo. Wō ι naa a Simon bidaba na yι Isikariyot.

VII

I A anyā puor, Yesu yi naa Judiya ti yōōrō a Galilee paal pō, bojūu a Juu nιbe bōōrō naa a wo kōfo.

II Tiche a Juu nιbe seer pō lōō di bιbir na wa gbōrō,

III a Yesu yebil 'yer wo naa, "Yi a ka chen a Judiya ka a fo poturbo mι ti nye a fo ne 'maa tōmō.

IV Nιre jaa na bōōrō ιka ba bōōlō a wo yuor ba sōōlō ε. Fōn maala a nyāna, wiil a fo māe ka nιbe jaa nye fo."

V Bojūu a wo māe yebil ba sōō de wo gba ε.

VI A le jūu, a Yesu 'yer ba, "A n bιbir ba vιe ε, yin bιbir vιe naa.

VII A wer nιbe kō tōō 'laar yι ε, tiche ba 'laar ma naa bojūu n 'yer ba naa ιka a le ban ure in deer.

VIII Yin, yι chiine a lōō di jie. Maa ba chiine a lōō di jie seer ε, bojūu n bιbir ba vιe ε."

IX Wō 'yer naa le ti chene jāne a Galilee.

X A wo yebil na wa chen a lōō di jie baar ka wo mι ir sōōl chen.

XI A lōō di jie le a Juu nιbe jōrō wo ti sōrō taa, "Nyine le a daba 'lōnō be?"

XII A nιyōō bala bōōlō na 'yere kōrō taa, "A Yesu in nιsō." Ka bamune mι 'yere, "Nιbele le wo ι."

XIII Tiche baa 'lara 'yere ka a yire chāa pō ε, bojūu ba joro naa a Juu nιbere dābāe.

XIV A lōōfo na wa pō jātaa, Yesu don kpe a Juu nιbe puorfō jie na wo ti piel wile.

XV Ka a neer 'maa a Juu nιbere ka ba sōrō taa, "Nιmune a daba nyā ure wa bōō a nιtō won ba jān ε?"

XVI A Yesu 'yer ko ba, "A wiilfo nyā ba yi a n sē ε, a yi naa a nιre 'lo na tō ma sē.

XVII Nιre 'lo na kaa ir ιka won ι naa Nāanmūn bōfo, won bōō naa ιka a wiilfo nyā yin Nāanmūn sē bu n māe le n wile.

XVIII Nιre 'lo na 'yere a wo māe 'yer, bōōrō na 'yōōfo kuro a wo māe. Tiche nιre 'lo na tōnō bōōrō 'yōōfo kuro a 'lo na tō wo, a nιnyine in yelmāe soo ka a belfo ba be a wo jie ε.

XIX Mosesι baa dōō bin a Neε kō yι ε? Tι yι āsōō jaa ba tōō tu ε. Bo 'yōō le yι bōōrō ιka yι kō ma?"

XX Ka a niyoo bala 'yer, "Sidæer le fo tara, an buoro fu kufu?"

XXI A Yesu 'yer ku ba, "Gbebõ'yen tæe le n be tõ, tiche ka a be 'maa yi a næe a nitõ?"

XXII Mosesi le dõo wiil yi a yoor ηmaafo an ba i 'lo sê le a dõo yi ε, ti yi a sâakpãmune sê, ka ba ma ηmaa yoor a Pẽnfo Bibir Daar.

XXIII Ala i yin tõo ηmaa bibile yoor a Pẽnfo Bibir Daar ti ka a Mosesi næe 'lo won bin ba sõo ε, bo le so ka yi nye suur 'yõo ma nire un sa a Pẽnfo Bibir Daar?

XXIV Yi ta bõnõ toor ε, ti yi tooro a le na tor."

XXV Nibe bamine na yi Jerusalem piel soro taa, "A ba i a daba nyã le ba buoro a kufu ε,

XXVI nye won ara 'yere chãa po, ka baa 'yere 'yer ε? A nibere bõon naa ika 'lo le a Ni-iraa bu?"

XXVII Tiche sin bõo naa a jie 'lo a daba nyãna na yi. A Ni-iraa 'lo wa wa, nire jaa kõ bõo a jie won na yi ε."

XXVIII Yesu chene na wile a be a Nãanmun puorfo yir bechaar po, na wo tãna 'yere, "Jo yi bõo ma naa, na yi le bõo a jie 'lo n na yi. N ba be ka ni n mæe kpẽo ε, tiche a nire 'lo na tõ ma un yelmæe soo, yin ba bõo ε.

XXIX Tiche maa bõo wo naa, wo sê le n yi, 'lo le tõ ma."

XXX A anyã le ba ta buoro a wo nyoofo, tiche nire jaa ba lieb wo nõu sur wo ε, bojũu a wo bibir ba vie ε.

XXXI A niyoo bala po, bamine chene na soo de wo na ba 'yere, "A Ni-iraa 'lo wa wa, won tõn ne'maa tõmõ gar a daba nyã bu?"

XXXII Faraseemine wõn a le a niyoo bala na bõlo 'yere a Yesu 'yer, ka a bala naa juu nibe buoro nibere tõ a puorfo yir kakaarba ka ba ti nyoo wo waan.

XXXIII Be a Yesu 'yer ku ba, "N be naa yi sê bãlãa, ti naa pãa le lieb chen a 'lo na tõ ma sê.

XXXIV Yin wa yooro na buoro ma, tiche yi kõ nye ma ε, a be n na be yi kõ tõo wa be ε."

XXXV Ka a juu nibe pãa soro taa, "Nyine le a daba nyã na pãa chen ka si kõ nye wo

ε? Won chen naa be a si nibe na yaar jer a bala na ba i a juu nibe ti wile ba bu?"

XXXVI Nmine le wo 'yer ika, yin wa yooro na buoro ma ti yi kõ nye ma ε, a be n na be yi kõ tõo wa be ε."

XXXVII A bibir baaraa daar na i a lõo di bibir kpẽe, Yesu ir ara ti tãn 'yer, "Kõnyũur wa kpe nire, wo wa a n sê wa nyũ.

XXXVIII Nire 'lo jaa na soo de ma nitãa le a Nãanmun gãn na 'yer, nyevor kõo na joro na yire a wo 'yõo."

XXXIX Nãanmun Sire 'yer le wo dõo 'yere, a bala na soo de wo ka won ku ba. A Sire ba dõo wa ε, an i a Yesu ba nye a tur sere ε.

XL A nibe na wa wõ a le won 'yer, ka bamine 'yer, "A daba nyã un Nãanmun 'ye'yere yelmæe."

XLI Ka bamine mi 'yere, "A nyã le i a Nãanmun Ni-iraa." Ka bamine mi 'yer, "Nmine le a Ni-iraa 'lo na ure wa yi Galilee?"

XLII Nãanmun gãn ba 'yer ika David yõo le won i na wo yi Betlehem, a tõe 'lo a David na dõo kpiere ε?"

XLIII Ka a nibe ηma dẽ dẽ a Yesu juu.

XLIV Bamine mi ta buoro na ika ba nyoo wo tiche nire jaa ba 'la sur wo ni wo nõu ε.

XLV A puorfo yir gugurbo lieb chen a Farasee ni a juu nibe buoro nibere sê, ka ba suor ba, "Nmine wo i ka yaa waan wo ε?"

XLVI Ka a bala ban tõ, ka ba 'yer, "Nire jaa ba 'yer 'yer a daba nyã kaar ε."

XLVII Ka a Faraseemine suor ba, "Wo mi ben bel yi we?"

XLVIII Yi nyen a Faraseemine ni a nibere ka ba soo de wo?"

XLIX Kai, tiche a niyoo ba nyãna ba bõo a Nãanmun næe ε, ba ben po 'yõofu po gba."

L Nikodimas i na dõo chen a Yesu sê mi i naa a ba asoo suor ba,

LI "A næe ba ku si sor ika si 'yõo nire yele ka saa wõ a le won 'yer bu maala ε?"

LII Ka ba suor wo, "Fo mi yin Galilee bu? Juor kaa, a la i fo nyen Nãanmun 'ye'yere na yi Galilee."

LIII Ka ba jaa yaar kul a ba yie.

VIII

I Tiche ka a Yesu mi do a Olive Tur Tõo ju.

II Wer na wa chaar bibio pipi, Yesu lueb wa kpe a Nāanmin puorfɔ yir bechaar pɔ, be le a nibe nmaa jilõ wɔ ti wɔ jāne wile ba.

III Be le a Mosesi Nee wiwiilbe, ni a Faraseemine wa 'mataa waan pɔɔ ban nyɔɔ na gān daba. Ba ven ka a pɔɔ ir ara a ba jaa niem,

IV ti ba 'yer kɔ a Yesu, "Wiwile, a pɔɔ nyāna le gān daba ka si nyɔɔ.

V A Mosesi Nee 'lo 'yer ɪka si lɔb wɔ ni kɔsi kɔ."

VI Ba 'yer naa a le bɔɔɔ ɪka ba beer Yesu kaa na ba tɔɔ nyɛ 'yer, 'yer a wɔ yele. Tiche ka a Yesu guun de a nubir seere ni a tēe.

VII Ti ba chene sɔɔɔ wɔ, ka wɔ dɔl 'yer kɔ ba, "Ala ɪ a yi āsɔɔ jaa ben ka ba maal dɛer ε, a ninyɛ wɔ de nie lɔb a pɔɔ ni a kɔsɪ."

VIII Ti na wɔ le guun seere a tēe go.

IX A anyāna ban wɔ, ba piel yire bõ'yen 'yen, a danyɔn le de nie. A wa ti che naa a Yesu ni a pɔɔ tɛɛ na ara a be.

X Yesu dɔl ir sɔɔɔ a pɔɔ, "Nyɛ ba be? ɪsɔɔ jaa ba 'yɔɔ fɔ yele ε?"

XI Ka a pɔɔ 'yer, "Kai nɪkpɛε." Ka Yesu mi pāa 'yer wɔ, "Maa mi kɔ 'yɔɔ fɔ yele ε, chiine, taa le wa maala yeldɛer go ε."

XII Yesu le bɔɔ 'yer kɔ a nibe na wɔ 'yer, "Maa le a wer nyā chāa, nire 'lo jaa na turo ma kɔ le chen libe pɔ ε, ti won tara na nyevɔr na ɪ chāa."

XIII Ka a Faraseemine chure wɔ 'yere, "Fɔ bɔɔɔ na yuor 'yɔɔnɔ fɔ mǎε, ka a fɔ yobɔ ɪ pɔɔɔ."

XIV Ka a Yesu 'yer, "Ala ɪ n bɔɔɔ naa yuor 'yɔɔnɔ a n mǎε, a n yobɔ tara na sɔɔ. Bojūu n bɔɔ naa jie ɪn yi wa, naa le bɔɔ a jie ɪn chiine. Tiche yɪn, yaa bɔɔ a jie ɪn yi wa ε, yaa le bɔɔ a jie ɪn chiine ε.

XV Yi den nisaal tiersi tɔɔɔ ni 'yer, maa ba tɔɔɔ nire jaa 'yer ε.

XVI Tiche ala ɪ ɪn tɔɔɔ naa 'yer, a le ɪn na tɔɔɔ na tor naa bojūu n ba ɪ n yɔ ε, a Sāa na tɔ ma pɔɔ ma naa.

XVII A seb a yi neer pɔ ɪka, nibe ayi 'yer ɪn yelmǎε.

XVIII N 'yere na 'yɔɔnɔ a n mǎε, ka a Sāa mi na tɔ ma 'yere 'yɔɔnɔ ma."

XIX Ka ba sɔɔɔ wɔ, "Nyɛ a fɔ Sāa be?" Ka Yesu 'yer "Yaa bɔɔ ma ε, bu a n Sāa ε, ala ɪ yi ta bɔɔ ma naa, yɪn taa bɔɔ naa n Sāa mi."

XX Yesu 'yer naa a 'yer nyā won wile ba a puorfɔ yir bechaar pɔ gbɔr a libie lɔb fɔ jie. Ti nire jaa ba nyɔɔ wɔ ε, an ɪ a wɔ bɪbir ba viε ε.

XXI Yesu 'yer kɔ ba go, "N chiine na, yɪn wa yɔɔɔ na bɔɔɔ ma ti na yi kpɪn a yi yelbier. Jie ɪn chiine, yi kɔ tɔɔ wa be ε."

XXII Ka a Juu nibe pāa sɔɔɔ taa, "Won kon wɔ mǎε bu? Ala le so won 'yer ɪka, 'A jie ɪn chiine yi kɔ tɔɔ wa be ε.' "

XXIII Tiche ka a Yesu chene 'yere, "Yɪn yin ka tēe, maa yin saaju. A wer nyā pɔ le yi yi, maa mi ba yi a wer nyā pɔ ε.

XXIV N 'yer kɔ yi ɪka yɪn kpɪn naa yi yelbier, ala ɪ yaa sɔɔ de ma ni a le ɪn 'yer ɪka n ɪ naa ε, sire jaa le, yɪn kpɪn naa yi yelbier."

XXV Ka a nibe sɔɔɔ wɔ, "An fɔ ɪ?" A Yesu 'yer ba, "N ɪ naa a 'lo ɪn 'yer kɔ yi a kɔr jaa.

XXVI N tara na yɔɔ ɪn taa 'yer tɔɔɔ a yi 'yer, tiche a 'lo na tɔ ma ɪn yelmǎε sɔɔ, ala ɪn wɔ yi a wɔ sɛ le n 'yere kɔɔ a wer nibe."

XXVII Baa bɔɔ a par ɪka a wɔ Sāa 'yer le wɔ dɔɔ 'yere ε.

XXVIII Be a Yesu 'yer, "Yɪn wa 'mɔɔ a Nɪsaal Bie a saaju yɪn bɔɔ naa a nire 'lo ɪn ɪ, na yi mi bɔɔ ɪka n ba ire yele ni maa kpɛɔ ε, tiche n 'yere naa a le a Sāa na wiil ma.

XXIX A 'lo na tɔ ma be naa n sɛ, waa bar ma n yɔ ε, bojūu n ma ire naa le na pele a wɔ pɔɔ."

XXX Won 'yere a le ti nɪyɔɔ sɔɔn de wɔ.

XXXI Yesu 'yer kɔ a Juu nibe bala na sɔɔ de wɔ, "Ala ɪ yi sɔɔn turo a le ɪn wiil yi, yɪn ɪ naa a n poturbo yelmǎε.

XXXII Yɪn bɔɔn a yelmǎε, ka a yelmǎε for yi bar ka yi so yi mǎε."

XXXIII Ka ba 'yer, "Sɪn ɪ naa Abraham yɔn, na saa ɪ nire jaa gbǎgbaar ε, nmine le fɔ 'yer ɪka ban for sɪn bar ka si so si mǎε?"

XXXIV A Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmãe le n 'yere koro yi, nire jaa na maal deer in a deer gbãgbaa.

XXXV Gbãgbaa maa be a yir kor ε, a bie 'lo ma ben be kor.

XXXVI Ala wa ι a Bie for fon bar, fon son fu mi sure jaa.

XXXVII N bõon na yin ι Abraham yon ti buoro ika yi kɔ ma, bojũu yaa soo a n 'yer ε.

XXXVIII Maa 'yere yi naa a le in nye a n Sãa sã, ka yin mi ure a le yin wõ a yi sãa sã.”

XXXIX Ka ba 'yer, “Abraham le ι a si sãa.” Be a Yesu 'yer, “Ala ι Abraham bibiir le yi ta ι, yin taa maal a le a Abraham na dõo maal.

XL Yi ben buoro ika yi kɔ ma a nire na 'yer yi a yelmãe in wõ a Nãanmin sã. Abraham ba dõo maal le ε.

XLI Yi ure naa a le a yi sãa mãe na dõo ι.” Ka ba 'yer, “Saa ι sã sã bibiir ε, sin Sãa tee sin tara le Nãanmin.”

XLII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Ala ι Nãanmin le ta ι a yi Sãa, yin taa nõ ma naa. Nãanmin sã le n yi naa be be ka a põpãanyã. N ba waan a n mãe yuor ε, 'lo le tõ ma.

XLIII Bo le so ka a le in 'yer ba chaar kɔ yi ε? Bojũu yaa tõo wõ a le in 'yer ε.

XLIV A yi sãa in ti, a yi buoro ika yi maal a le won buoro. An yi a pielfo jaa nikoro le wɔ ι, waa tara yelmãe ε, yelmãe bãlãa jaa ba be a wɔ 'yõo ε. 'Lo wa nmaara a jire, le wɔ be, jir nmarã le wɔ ι, na wɔ ι a jie a jaa sãa.

XLV Tiche maa na 'yere a yelmãe yaa soo de ma ε.

XLVI A yi ãsoo na 'yer ika wɔ nyen in maal deer o? Ala ι yelmãe le n 'yere, bo le so ka yaa soo de ma ε?

XLVII Nire 'lo na ι Nãanmin tuor wõnõ naa a le won 'yere. Yin ba ι a Nãanmin tuor ε, yaa wõnõ a le won 'yere ε.”

XLVIII Ka a Juu nibe 'yer, “Yelmãe le si 'yere ika Samariya le fu yi na fu tara a sɔdeer.”

XLIX A Yesu 'yer, “Maa ba sɔdeer ε, tiche n 'yõonõ naa a n Sãa, ti yin ba 'yõonõ ma ε.

L N ba buoro tur koro a n mãe ε, tiche nire kõo buoro naa a le. 'Lo Le ι a 'yer tooro.

LI Yelmãe le n 'yere koro yi, ala ι nire turo naa maa 'yer, wɔ kõ le bõo kũu ε.”

LII A anyãna le ka a Juu nibe pãa 'yere, “Põpãanyã, si bõon naa fon tara a sɔdeer. Abraham kpi naa, ka a Nãanmin 'ye'yerbe kpi, tiche ka fu 'yer ika ala ι nire turo naa a fu 'yer wɔ kõ bõo kũu ε.

LIII Fõo berma gar a si sãa Abraham bu? Wɔ kpi naa, ka a Nãanmin 'ye'yerbe mi kpi. An fu tier ika fu pãa ι naa?”

LIV Ka a Yesu 'yer, “Ala ι n ben 'yõonõ a n mãe tur, a n tur na in poro. A n Sãa 'lo yin 'yere ika a yi Nãanmin le, 'lo le koro ma a tur.

LV Yin ba bõo wɔ gba ε, maa bõo wɔ naa. Ala ι n 'yer naa ika n ba bõo wɔ ε, in ι naa jir nmarã a yi kaar. Tiche maa bõo wɔ naa, naa turo a wɔ 'yer bie.

LVI A yi sãa Abraham dõo chile tier ika won taa nye naa a n bɔbir. Wɔ nyen ka nõo nyoo wɔ.”

LVII Ka a Juu nibe soor wɔ, “Faa ta yuom ljaayi ni pie (50) sere ε, ti na fu nye Abraham?”

LVIII Ka a Yesu 'yer, “Yelmãe le n 'yere koro yi, sere ti ba wa dõo Abraham, ka maa dõo be be.”

LIX A nyãna, ka ba wob kusibe ika ba lob wɔ kɔ, tiche ka a Yesu sool fool na wɔ yi a be a ba puorfɔ yir pɔ.

IX

I Yesu na chiine a le, wɔ nyen daba ban dõo ka wɔ ι jõo.

II Ka a poturbo soor wɔ, “Wiwile, an le maal deer, a dajõo bu a wɔ sãa naa ma le maal deer, a dajõo bu a wɔ sãa naa ma le maal a deer dõon wɔ, ka wɔ ι a jõo?”

III A Yesu 'yer kɔ ba, “A daba nyã ba maal deer ε, a wɔ sãa naa ma mi ba maal deer ε, tiche a in a le ka Nãanmin tõmõ na tõ a wɔ 'yõo.

IV An chene ι mõtõo, sin tõ naa a 'lo na tõ ma tõmõ. Wer na sob naa ka nire kõ le tõo tõmõ tõ ε.

V In chene be a wer pɔ, maa le a wer chãa.”

VI Won wa 'yer a le baar, wɔ chir nataar bun tãn a tãe na wɔ be a daba nibe.

VII Tı na wō 'yer kō a daba, "Chen, tı p̄e a Siloam kōo pō." A Siloam par le, Tōfo. Wō chen tı p̄e nyere wa a yir.

VIII Ka a nūbōnsı bala na dōo ma nye wō na sōoro, ka ba sōoro taa, "A ba ı a daba nyāna le ma sōoro ε?"

IX Bamıne 'yer ıka 'lo le, ka bamıne mı 'yer, "Nınyetaa le." Tıche ka wō 'yer, "Maa le."

X Ka ba sōor wō, "Nımine a nıbie ıre wa yuo fı?"

XI Ka a daba 'yer kō ba. "Daba ban bōolo Yesu le bu tān be ma a nıbie tı 'yer ma ıka n chen a Siloam tı p̄e. Le le n chen tı p̄e naa nyere."

XII Ka ba sōor wō, "Nyıne le wō be?" Ka wō 'yer, "N ba bōo ε."

XIII Be le ba tara a daba 'lo na dōo ı a jōo chiin a Faraseemıne s̄e.

XIV A bıbir 'lo a Yesu na dōo bu a tān na wō yuon a daba nıbie ın a P̄ēnfō Bıbir Daar.

XV Ka Faraseemıne sōor a daba le wōn ıre wa nyere. Ka wō 'yer, "Tān le wō be ma a nıbie ka n p̄e be nyere."

XVI Ka a Faraseemıne bamıne 'yer, "A daba nyā ba yi Nāanımın s̄e ε, waa sōnō a P̄ēnfō Bıbir ε." Tıche ka a bamıne mı sōor, "Nımine le yelbe-ıre na tōo tō a ne'maa yele nyā?" Na ba ηma jıir ayı.

XVII Ka ba lıeb sōor a daba, "Bo fı tara na 'yer a wō 'yer? Fō nıbie ba le wō yuo." Ka a daba 'yer, "Nāanımın 'ye'yerε le wō ı."

XVIII Ka a Juu nıberε ba sōo de ε ıka a daba dōo jōo tı wa nyere ε, ka ba bōol a s̄a naa ma.

XIX Ba sōor ba naa, "A yı bie le a nyā o? A nyā le yı dōo ka wō ı a jōo? Ka ηmıne wō ıre wa nyere?"

XX Ka a s̄a naa ma 'yer, "Sı bōon naa ıka sı bie le, a sı dōo wō ka wō ı jōo."

XXI Tıche le wōn ıre wa nyere a p̄ōp̄ānyā saa bōo ε, bı nıre 'lo na yuo wō a nıbie saa bōo ε. Waa ı bıbile ε, yı sōor wō, wōn 'yer kō wō m̄e."

XXII A s̄a naa ma 'yer naa nıtō bojūu ba joro naa a Juu nıbe dābāe, ba den nie 'yer ıka nıre jaa wa 'yer ıka a Yesu le a Nı-ıraa 'lo, ka ban dii wōn bar a ba lōofō jie.

XXIII Ala le so ka a s̄a naa ma 'yer, "Waa ı bıbile ε, yı sōor wō."

XXIV A Faraseemıne le bōol naa a daba 'lo na dōo ı a jōo a gb̄e ayı sōo 'yer wō, "Yer yelm̄e kō Nāanımın, sın bōon naa a daba nyā na ı yelbe-ıre."

XXV Ka a daba 'yer, "Ala ı wō ın yelbe-ıre bı waa ı ε, n ba bōo ε, yelbō'yen ın bōo nı nyā. N dōo ı jōo tıche p̄ōp̄ānyā, n nyere naa."

XXVI Be le ba sōor wō, "Bo le wō ı fı? Nımine le wō ı yuo fı a nıbie?"

XXVII Ka a daba 'yer, "N ba dōo 'yer tı yaa chele ε. Bo yı bōoro ıka yı le wō ka a ı go? Yı bōoro naa ıka yı mı lıeb a wō poturbo bı?"

XXVIII A ba tōro wō 'yerε, "Fōo le ı a wō poturo, sın ı naa Mosesı poturbo."

XXIX Sı bōon na ıka Nāanımın 'yer 'yer kō Mosesı, tıche a daba 'lo saa bōo jie wōn yı gba ε."

XXX Ka a daba 'yer, "A 'maa man neε yın ba bōo jie wōn yı ε, tı yuo ma a nıbie."

XXXI Sı bōo naa ıka Nāanımın ba chele a yelbe-ıre ε. Wō ma chele naa a bala na joro wō tı maala a le wōn bōoro.

XXXII Nıre jaa ba dōo wō ıka ba yuon nıre ban lōo dōon jōo ε.

XXXIII Ala ı a daba nyā ba ta yi Nāanımın s̄e ε, wō kō naa tōo bon jaa maal ε."

XXXIV Ka a Juu nıberε 'yer kō a daba, "A fōo, yelbier pō le ba dōo fı, ηmıne fon ıre wa wiil sı," tı dii wō bar a ba pō.

XXXV Yesu na wō ıka ba dii naa a daba bar, wō bō wōn wa nye wō, na wō sōor wō, "Fō sōon de a Nısaal Bie o?"

XXXVI Ka a daba sōor wō, "Nıkp̄eε an le, wiil ma ka n sōo de wō."

XXXVII A Yesu 'yer, "Fō nye wō naa p̄ōp̄ānyā, sıre jaa, 'lo le 'yerε nı fı."

XXXVIII Ka a daba p̄āa 'yer, "N Soro n sōon de," tı gbur dumo puor wō.

XXXIX Be le a Yesu 'yer, "'Yer tōorfō jie le n wa ka a wer pō. Jōn na nyere naa ka nıbınyere mı lıeb ı jōn."

XL Ka a Faraseemıne bamıne na be a wō s̄e wō a le na ba sōor, "Bo ya! A sın mı ın a jōn o?"

XLI A Yesu 'yer ba, "Ala ı yı ta ın jōn, yı kō naa tara chefō a d̄er pō ε. Tıche, yın ben 'yer ıka yı nyere naa, yı chene na be a yı d̄er pō."

X

I Ka a Yesu 'yer, "Yelmãe le n 'yere koro yi, nure 'lo jaa na maa tu a piir joo dödör nee ti do a dachin kpe, in nãnyie ni nifara.

II Nure 'lo na tu a dödör nee kpe 'lo le i a pechine.

III A dödöguro ma yuon a pãn ku a pechine, ka a piir chele a wo kòkòr. Wo maa buol naa a wo piir yoe, na wo nmaa ba yin.

IV 'Lo wa nmaa a wo piir a jaa ka a yi, wo ma den nie ka a turo wo, bojüu ba böo naa a wo kòkòr.

V Tiche ba kö wa tu sãan jaa e, ban jon yi a wo sã bojüu baa böo sãan kòkòr e."

VI Yesu lob a sokpa nyã tiche baa böo a par a le won 'yere ba e.

VII A le jüu le a Yesu 'yer ba go, "Yelmãe le n 'yere koro yi, maa le a piir dödör nee.

VIII A bala ba jaa na döo ma nie wa in nãnyisi ni nifarba, tiche a piir ba chele ba e.

IX Maa le a dödör, nure jaa na tu ma kpe, won nyen faafu. Won ma kpẽn ti yi na wo nyere bödiir.

X Nãnyie ma wa naa ika wo wa ju, na wo ku, ti söo bar. Maa wa naa ka ban nye nyevor, na ba nye wo ti pön bar.

XI "Maa le a pechiin sö, a pechiin sö söon kpi a wo piir 'yöo.

XII A pechine 'lo ban yara, waa so a piir e. 'Lo wa nye gbõgboro na waara, wo ma teen a piir bar ti jo, ka a gbõgboro yeyel a piir ti nyoor amine.

XIII Wo ma jon a le an i libie tömõ le wo tönõ, a piir ye le ba bã wo e.

XIV "Maa i naa a pechiin sö, n böo naa a n piir, ka n piir mi böo ma.

XV Nitãa le a Sãa na böo ma ka n mi böo a Sãa, in söon kpi a piir 'yöo.

XVI N tara na piir amine na ba be a joo nyã po e, in waan ba naa, ka ba mi wa chele a n kòkòr, ka ba i pegbul bö'yen na ba tara pechiin bö'yen.

XVII A n Sãa na nõ ma par ni nyã, n söo naa na kpi ti le ir i vor go.

XVIII Nure baa faara wo e, tiche maa mãe le söo na kpi. N tara na kpẽo na bar a nyevor naa le tara kpẽo na de wo go. A nyã le a n Sãa 'yer ma ika n i."

XIX A 'yer nyã le vë ka a Juu nibe nmaa de de.

XX Ka a ba yoo 'yere ika, "Sudeer le wo tara, na wo gele, bo 'yöo yi chele a le won 'yere?"

XXI Tiche ka a bamine 'yere, "A nyãna ba i nure na tara sudeer 'yer e, a sudeer na töon yuo joo nibe o?"

XXII A i naa uon ka ba maala a ba puorfö yir Pölfö löo di be a Jerusalem.

XXIII Ka Yesu be be a Nãanmün puorfö yir bechaar äsöo po, na wo yuoro a be ban buolo a Solomon Jëber.

XXIV Be a Juu nibere bamine nmaa jilö wo soro, "A baalfö nyã fun 'yöo si, dabor an wa baar? Ala i föo le i a Ni-iraa 'lo, 'yer ku si chãa po."

XXV Ka a Yesu 'yer, "N döo 'yer yi, yin le ba söo de e. A ne'maa tömõ in tö ni a n Sãa yuor, 'yer naa n 'yer.

XXVI Tiche yin le ba söo de e, bojüu yaa i a n piir e.

XXVII A n piir ma chele naa a n kòkòr, n böo ba naa ka ba ma turo ma.

XXVIII N ku ban nyevor na ba tara baarfö e. Ba kö we e, nure jaa kö töo ba 'loo faa a n nüu po e.

XXIX A n Sãa 'lo na de ba ku ma, wo gar bomo a jaa. Nure jaa kö töo ba 'loo faa a n Sãa nüu po e.

XXX Maa naa n Sãa jaa in bö'yen."

XXXI Ka a Juu nibere wob kusibe ika ba lob wo go.

XXXII Tiche ka a Yesu suor ba, "N tön ne'maa töyoo yi a Sãa sã, buor söo 'yöo yi pãa be looro ma?"

XXXIII Ka ba 'yer, "Saa looro fu a anyã äsöo jaa 'yöo e, ti fun fere söonõ a Nãanmün yuor, ti mi i nisaal."

XXXIV A Yesu 'yer ba, "A ba seb a yi Nee po ika, 'N 'yer naa ika, yi in nime e?" (*Yiel Gãn 82:6*)

XXXV Ala i Nãanmün buol naa a bala a wo 'yer, na wa a ba sã, nime, Nãanmün seer ba be na wa söo e.

XXXVI Nime le a 'lo a Sãa na kaa ir a wo bofo po, na wo tö ka a wer po. Bo le so ka yaa bara ma e, bojüu n 'yer ika Nãanmün Bie le n i?

XXXVII Yi taa söo de ma e, ala i n ba maala a le a Sãa na maala e.

XXXVIII Tiche ala i n tō naa, yin gba ba soo de ma ε, yi soo de a ne'maa tōmō, yin bōon a par ika a Sāa ben a n 'yōo ka n mi be a Sāa 'yōo."

XXXIX Ka ba le buoro a wo nyoofo go, ti che ka wo fool yi.

XL Be le a Yesu lieb gōo a Jordan man gōon, a jie 'lo a Joon na dōo suoro a nibe a Nāanmin kōo na wo jē a be,

XLI ka niyoo wa a wo sē wa 'yere, "Joon gba ba dōo tō ne 'maa tōmō ε, a ala a jaa won 'yer a daba nyā 'yer, in yelmāe."

XLII Be le a niyoo soo de wo.

XI

I Daba ban buolo Lajarusi dōo biere, wo in Meer ni Mata yedaba na ba kpiere a Betani tee po.

II A Meer nyā na dōo kpaar a kānyūu 'yōo a Yesu ti de a wo jukool fiel, a wo yedaba Lajarusi le a nyā na biere.

III Ka a yepobo tō 'yer a Yesu, "Si Soro, a fo baraa biere naa."

IV Yesu na wō a le, a wo 'yer, "A baal nyā ba i kūu baal ε, ti an wiil Nāanmin tur ti mi vē ka Nāanmin Bie yuor yi."

V Yesu nōn Mata ni a wo yebe ni a ba yedaba Lajarusi.

VI Tiche won wō a Lajarusi baal ti na wo chene jāne a be won be ber ayi.

VII Ti pāa 'yer ku a wo poturbo, "Yi i a si lieb chen a Judiya."

VIII Tiche ka a poturbo 'yer, "Wiwile, daar yē yē nyāna ba le a Juu niberε ta buoro ika ba lob fo ε, tiche a fo le chiine a be go?"

IX Ka a Yesu 'yer ku ba, "A ba i a b̄bir tara na a wo mōtōo chaarfō sōo ε? Nire wa chiine a mōtōo wo maa nme gber ε, wo nye naa a mōtōo chāa.

X Bojūu ala i tāsōo le wo chiine, won nmen gber, bojūu waa tara chāa ε."

XI Won wa 'yer a le baar, wo 'yer ku ba, "A si baraa Lajarusi gur naa, tiche in chen ti sāi wo."

XII Ka a wo poturbo 'yer, "Si Soro, ala i wo gur naa, won ir naa."

XIII Yesu 'lo 'yer naa ika wo kpi naa, tiche ka a poturbo 'lo tier ika a gōo sōo le wo 'yere.

XIV Ala le so a Yesu pāa 'yer ka a chaar ika, "Lajarusi kpi naa.

XV A yi jūu, a nōmō ma naa in ba be be ε, ka yi na soo de ma. Tiche, yi i a si chen a wo sē."

XVI A wo poturo āsoo ban buolo Tomasi na ba le buolo wo Naa 'yer ku a bala na che, "Yi i a si 'mataa chiin wo mi ti kpi."

XVII Yesu na wa ta a be, wo nyen ka a i ba ūu naa Lajarusi maal ber anaar.

XVIII Betani ni a Jerusalem mi ba jāa ε.

XIX Ka a Juu nibe yoo chen ika ba ti puor a Mata ni a Meer a ba yedaba kuor.

XX Mata na wa wō ika Yesu waara naa, wo yin ti tuor wo, tiche kaa Meer 'lo jāne a yir.

XXI Be le a Mata 'yer ku a Yesu, "N Soro, fōo ta dōo be ka, a n yedaba kō naa kpi ε.

XXII Tiche n bōo naa pōpāanyā gba ika, bon jaa fon soor a Nāanmin sē, won ku fo naa."

XXIII A Yesu 'yer ku wo, "A fo yedaba na ir naa a kūu po i vor."

XXIV Be le a Mata 'yer ku a Yesu, "N bōon na won na ir a k̄n irfo daar, a ber baaraa sōo."

XXV A Yesu 'yer ku wo, "Maa le i a kūu po irfo, ni nyevor, nire 'lo na soo de ma, 'lo kpi gba, ti won tara na nyevor.

XXVI Nire 'lo na ba kpi ε, ti na wo soo de ma, kō le kpi ε, fo soo naa a le o?"

XXVII Ka a Mata 'yer, "Jo, n Soro, n soon de ika fōo le i a Ni-iraa na i Nāanmin Bie, 'lon na wa ka a wer po."

XXVIII Won wa 'yer a le baar wo lieb kul ti bol 'yer ku a yebile Meer, "A wiwile ben ka ti soro fo."

XXIX A Meer na wa wō a le, ka wo vaa ir chen a Yesu sē.

XXX Yesu ba kpe a tee po sere ε, ti chene ara a be a Mata na tuor wo.

XXXI A Juu nibe bala na wa a kuor puorfo jie be a Meer sē a yir, na nye a le won vaa ir yire, ka ba turo wo tier ika a yaa par le wo chiine a kōn jie.

XXXII Meer na ti ta a jie nye a Yesu a be, wo gbur dumo a Yesu niem ti 'yer, "N Soro, fōo ta dōo be ka, a n yedaba kō naa kpi ε."

XXXIII Yesu na nye a le won kōnō ka a Juu nibe bala na biel wō mī kōnō, nībaal kpe wō naa ka a suur nyōō wō.

XXXIV A wō suor ba, “Nyine yi ūu wō?” Ka ba 'yer, “N Soro, wa nye a jie.”

XXXV Ka Yesu kō.

XXXVI Ka a Juu nibe pāa 'yere korō taa, “Nye le won nō a Lajarusi.”

XXXVII Tiche ka bamine pāa 'yer, “Won dōō yuo a jōō nībie, kaa i wō kō naa tōō vē ka a Lajarusi ta kpi bi?”

XXXVIII Ka nībaal kpe a Yesu, ka wō tōō ta a yaa par. Kusir bōō le, ka ba 'mōō a kusir āsōō pōō a nēē.

XXXIX A Yesu 'yer, “Yi bil a kusir bar.” Tiche a Mata an i a wō yedaba le kpi, ka wō 'yer, “N Soro, won nyuro naa, ber anaar ni dina ban ūu wō.”

XL Ka Yesu 'yer, “N ba 'yer fō ika fōō sōō de, fōn nyen Nāanmīn tiir ē?”

XLI Be le ba bil a kusir bar, a Yesu kaa saaju ti 'yer, “N Sāa, fō son puorfō, fōn wō a n suorfo.”

XLII N bōōn naa fōn wōnō a n suorfo, tiche n 'yer naa ka a na sōō a nibe banyāna na ara a ka, a ba sōō de ika, fōō le tōō ma.”

XLIII Yesu na 'yer a nitō wō bōōl kpēō jaa, “Lajarusi, wa yi.”

XLIV Ka a kūu yi, ka a gbēē naa nuur ban vil a fōpīel pōō ka a fōbaa mī pōō a ju. A Yesu 'yer kō ba, “Yi yaar a kūu fōōr bar wō ka wō chen.”

XLV Ala le so ka a Juu nibe bala na wa ika ba wa puor a Mēer, nyen a le a Yesu na i, a ba sōō wō.

XLVI Tiche ka a bamine chen a Faraseemine sē ti man a le a Yesu na maal.

XLVII Be le a Faraseemine ni a bōōrlo niberē bōōl taa lōōfō na ba 'yer, “Nmine sin i, a daba nyā na ben tōnō a nē'maa tōmō a nitō?”

XLVIII Ala i sin be bar wō ka wō maala le, nire jaa na sōōn a wō yele, a Worom nibe wa wō a yele ban wa wel si naa a jisō ni a tēē bar.”

XLIX Ka a ba āsōō ban bōōlō Kayafasi na i a bōōrlo nīkpēē a yuon 'lōnō 'yer, “Yaa tara tiir jaa ē.

L Yaa bōō ika a sēē naa ka nībō'yen na kpi kō a nyōō gar a nyōō ba jaa na wē ē.”

LI A nyā ba yi a wō māē sē ka wō 'yer ē, tiche won i a bōōrlo nīkpēē a yuon 'lō, ala le wō de nie dōō 'yer ika a Yesu na kpin kō a Juu nībōō ba jaa.

LII A ba i bala tēē ē, tiche ka wō lōō taa a Nāanmīn bibiir bala na yēyel na wō maal ba a ba i bō'yen.

LIII An yi a daar 'lōnō ba bōōrō na sōr na kō a Yesu.

LIV A le juu Yesu ba le yōōrō chāa pō a Juu nibe jie ē, ti chen jiyuo na gbor a mōgōō na wō ti kpiere a tēbile ban bōōlō Eferem, be le wō ti 'mataa jēn a wō poturbo.

LV A Juu nibe Gōl Bar Difō gbor naa, ka ba yōō yi a tēbil do a Jerusalem ti pōlō a ba māē chele ni a bībir.

LVI Ba kaara na bōōrō a Yesu a be a Nāanmīn puorfō yir, sōō taa, “Nmine yi tiir, won wa naa a lōōfō jie bi?”

LVII Tiche ka a bōōrlo niberē ni a Faraseemine 'yer, “Nire jaa wa bōō a jie a Yesu na be, wō 'yer ka ba ti nyōō wō.”

XII

I A chen ber ayōōb ka a Gōl Bar Difō bībir ta. Yesu chen a Betani na i a Lajarusi 'lō na kpi ka wō sāi kpiere.

II Ba maal bōōdiir kō wō a be, ka a Mata pōnō a bōōdiir. Lajarusi pōō naa a nibe bala na lōō jēn Yesu a bōōdiir jie.

III Be le Mēer de kānyūu vīla daa na i tuo wa pōr 'yōō a Yesu gbēē pō, ti lieb a jukōōl fiēē ni ka a nyūu de a yir wō jaa.

IV Tiche a wō poturo āsōō ban bōōlō Judas na yi a Isikariyot, 'lō le na wa gar 'yōō a Yesu suor,

V “Bo le so ka baa da a kānyūu nyāna ē, a libie na tān nire yuon gbul sāyar na ba de kō nōn dēme ē?”

VI A nōn dēme yele ba bā wō ē, bojūu nānyie le wō i an i 'lō le tara a ba libie wōō, na wō ma juro a ala ban 'yōō a be sōnō ni wō māē.

VII A Yesu 'yer, “Bar a pōō jaa jomm, wō bin a kānyūu nyāna gun a n ūufō bībir.

VIII A nōn dēme na ben a yi sē bībir jaa, tiche maa kō be a yi sē bībir jaa ē.”

IX A Juu yoo jie na wõ ɪka Yesu be naa a Betanɪ, ba wa naa a ba ɪ a 'lo tɛɛ 'yõɔ ɛ, tɪche ba bɔɔrɔ na ɪka ba nyɛ a Lajarusɪ 'lo won sãɪ a kũu pɔ, ka wɔ ir ɪ vɔr.

X A lɛ 'yõɔ, a bɔɔrlo nɪbɛɛ mɪ guoro nɪ taa ɪka ba mɪn kɔ naa a Lajarusɪ.

XI A wɔ jũu lɛ a Juu nɪbɛ yoo jie tɔr a ba nɪbɛɛ wiilfɔ tɪ sɔɔrɔ a Yesu.

XII Wɛr na wa chaar, a nɪyoo bala na wa a Gõl Bar Difɔ jie, wõ naa ɪka Yesu ben a sɔr pɔ waara a Jerusalem.

XIII Ba 'mel bɛ vat yi tuoro nɪ wɔ pãa chɪlɛ gõnõ, “Yãan yooo, Nãanmɪn wɔ sõɔ a 'lo won tõ. *(Yiel Gãn 118:25, 26)* Nãanmɪn wɔ sõɔ a 'lo na ɪ a Isiral nãa.”

XIV Yesu nyen a bõpɔl na wɔ do jãne nɪtãa lɛ an seb a Nãanmɪn gãn pɔ,

XV “A yɪn Jerusalem nɪbɛ, yɪ ta joro dãbãɛ ɛ, Yɪ nyɛ a yɪ nãa na do bõpɔl waara nɪ.” *(Jekariya 9:9)*

XVI A wɔ poturbo ba dõɔ bõɔ a anyãna a jaa par ɛ, tɪ a Yesu na wa ir ɪ vɔr, ba tɪɛr yuo ɪka anyãna lɛ ba dõɔ seb a Nãanmɪn gãn pɔ a wɔ 'yõɔ ka ba mɪ maal a lɛ kɔ wɔ.

XVII A nɪyoo bala na dõɔ be a wɔ sɛ na ba nyɛ a lɛ won bɔɔl a Lajarusɪ ka wɔ yi a yaa pɔ ɪ vɔr, ba chɛnɛ na mana kɔrɔ a nɪbɛ.

XVIII Ala lɛ so ka a nɪyoo yi tuoro wɔ, bojũu ba wõ naa ɪka wɔ tɔn nɛ'maa tɔmõ.

XIX Be lɛ ka a Faraseemɪnɛ pãa 'yɛɛ kɔrɔ taa, “Yɪ nyɛ, saa lɛ tɔrɔ bon jaa maala ɛ. Nyɛ, a nɪbɛ ba jaa ben turo wɔ.”

XX A nɪbɛ bamɪnɛ mɪ na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, pɔɔ naa bala na do a puorfɔ jie a Jerusalem a Gõl Bar Difɔ sõɔ.

XXI Ba chen a Filip na yi a Betusaida na be a Galilee wɛr pɔ sɛ tɪ 'yɛr, “Nɪkpɛɛ, sɪ bɔɔrɔ naa ɪka sɪ nyɛ a Yesu.”

XXII Filip chen tɪ 'yɛr kɔ Andiru ka ba 'mataa chen tɪ 'yɛr a Yesu.

XXIII A Yesu 'yɛr ba, “A sõɔ ta naa ka Nãanmɪn na kɔ a Nɪsaal Bie tɪɛr.

XXIV Yelmãɛ lɛ n 'yɛɛ kɔrɔ yɪ, chibir baa ũu tɛɛ ɛ, won chɛnɛ na ɪ a chibir bõ'yen. Tɪche 'lo wa lo tɛɛ kpi, wɔ ma dɔɔn chibiyoo.

XXV Nɪɛ 'lo na nõ a wɔ nyevɔr na bɔr wɔ naa, tɪche 'lo na 'laar a wɔ nyevɔr a

wɛr nyã pɔ, won tara na a nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ɛ.

XXVI Ala ɪ ãsɔɔ jaa bɔɔrɔ naa ɪka wɔ sõɔ ma tõ, wɔ turo ma, jie jaa ɪn be a nɪɛ 'lo na sõnõ ma tõnõ mɪ na ben bɛ. Ka a n Sãa 'yõɔnõ a 'lo na sõnõ ma tõnõ.

XXVII “Põpãanyã, n pɔɔ sõɔ naa, tɪ n 'yɛr bo? N 'yɛr ɪka a Sãa wɔ faa ma a sõɔ nyãna pɔ bu? Kai, a sõɔ nyãna 'yõɔ lɛ n wa.

XXVIII Sãa, kɔ a fɔ yuor tɪɛr.” Be lɛ a kokɔr pãa 'yɛr yi saaju, “N dõɔ kɔ wɔ a tɪɛr, ɪn lɛ kɔ wɔ naa a tɪɛr go.”

XXIX Ka a nɪyoo bala na ara a be wõ naa na ba 'yɛr, saa lɛ tãna, ka bamɪnɛ mɪ 'yɛr malaka ãsɔɔ lɛ 'yɛɛ nɪ wɔ.

XXX A Yesu 'yɛr ba, “A ba ɪ maa 'yõɔ lɛ a kokɔr 'yɛr ɛ, tɪ yɪn 'yõɔ lɛ.

XXXI Põpãanyã a sõɔ ta naa ka a wɛr nyã 'yɛr na tɔr. Põpãanyã, ban ir naa wɛr nyã nãa Satan bar.

XXXII Tɪche maa, bala wa 'moo ma a saaju, ɪn tɔɔn nɪbɛ ba jaa waan a n sɛ.”

XXXIII Wɔ 'yɛr a lɛ na wɔ wiil kũu 'lo to won na kpi.

XXXIV Ka a nɪyoo bala 'yɛr, “Sɪ wõn yi a Nɛɛ pɔ ɪka, a Nɪ-iraa naa 'lo na ben bɛ kpo kpo, tɪ nɪmɪnɛ a ɪ a fɔ 'yɛr ɪka ban 'mooɔn a Nɪsaal Bie a saaju? An lɛ a Nɪsaal Bie 'lo?”

XXXV A Yesu pãa 'yɛr ba, “Ber bãlãa lɛ a chãa na be a yɪ sɛ, yɪ chiine a chãa pɔ won chɛnɛ be be ka a libe taa pɔɔ yɪ ɛ. Nɪɛ na be libe pɔ ba bõɔ a jie won chiine ɛ.

XXXVI Yɪ sɔɔ de a chãa, yɪn chɛnɛ tara wɔ na yɪ tõɔ ɪ a chãa bibiir.” Yesu na wa 'yɛr a lɛ baar, wɔ yɪn chen a baa nyɛ wɔ ɛ.

XXXVII Yesu gba, won tõ a nɛ'maa tɔmõ a ba sɛ, tɪ baa chɛnɛ sɔɔ de wɔ ɛ.

XXXVIII Ka a Isaiya 'yɛr ɪ yelmãɛ. Lɛ won 'yɛr a kɔr jaa, “Sɪ Soro an lɛ sɔɔ de a sɪ 'yɛr, an lɛ a Soro mɪ wiil a wɔ kpɛɔ?” *(Isaiya 53:1)*

XXXIX Ban ba tɔrɔ sɔɔrɔ ɛ, bojũu a Isaiya 'yɛr jie ãsɔɔ,

XL “Wɔ jõɔn a ba nɪbie bar. Na wɔ pɔɔ a ba tɪɛr bar, baa lɛ nyɛɛ ɛ. Ba kõ mɪ lɛ bõɔ a par a ba tɪɛr pɔ ɛ, na ba lɛb wa a n sɛ ka n sãa ba ɛ.” *(Isaiya 6:10)*

XL I Isaiya 'yer naa ntõ, bojũu wõ dõo nye a Yesu tur na wõ 'yere a wõ 'yer.

XLII An sõi be a le ti nberere yõo bamune sõi de wõ. Tiche a Faraseemune dãbãe jũu baa 'lara 'yere ε, ka ba taa dii ba bar a ba lõõfo jie ε.

XLIII Bojũu ba nõn nure pæfo gar Nãanmun pæfo.

XLIV Be le a Yesu 'yer kpẽo jaa, "Nure 'lo na sõi de ma a ba i maa tæe le wõ sõi de ε, tiche wõ sõi de a 'lo na tõ ma.

XLV Nure 'lo na nye ma mi nyen a 'lo na tõ ma.

XLVI N wan a wer põ nitãa chãa, ka nure 'lo na sõi de ma kõ le be libe põ ε.

XLVII "A nure 'lo na wõ a n 'yer, ti na waa tu ε, n kõ tõi a wõ 'yer ε. N ba wa ika n wa tõi a wer 'yer ε, ti n wa faa wõ.

XLVIII A 'yer tõi ben be, nure 'lo na tor ma na waa de a n 'yer bie ε, a 'yer 'lõnõ ni wõ ju in 'yer le na 'yõo wõ a 'yer a ber baaraa daar.

XLIX N ba 'yere n mãe 'yer ε, tiche n 'yer naa a le a Sãa na tõ ma 'yer ma ika n 'yer.

L N bõo naa ika a wõ 'yer kõi na nyevor na ba tara baarfõ ε. Ala le so ka n 'yer yi a le ne a Sãa na 'yer."

XIII

I A kõ le kor ε, ti a Gõl Bar Difõ ta, Yesu bõon naa ika a wõ bĩbir vie naa ka won yi ka a wer nyã põ lieb chen a Sãa sã. Wõ nõ naa bala na i a wõ tõi a wer nyã põ, wõ nõ ban ti tãn a wõ kũu.

II Ba põn a jãanõi bõdiir, ka a i tu de nie kpe Judas na i Simon na yi Isikariyot bidaba ka wõ ti gar 'yõo a Yesu.

III Yesu bõon naa ika a Sãa den bomo a jaa 'yõo a wõ nõu põ, an i a Nãanmun sã le wõ yi na wõ le lieb chiine a wõ sã.

IV Be le wõ bar a bõdiir ti ir na wõ yaa a fuu bar ti de fõfõlaa se a sɛ põ.

V Na wõ pur kõi 'yõo la'yelma põ piel pæere a wõ poturbo gbæe ti ma fiel a fõfõlaa 'lo won se a sɛ põ bar.

VI Won wa ta a Simon Pita ka wõ 'yer, "N Soro, fõo le na pæe a maa gbæe o?"

VII A Yesu 'yer wõ, "Faa bõo a le in ure a põpãanyã ε, tiche fon wa bõon daar kõi."

VIII Ka a Pita 'yer, "Kai, faa be na wa pæe a n gbæe ε." A Yesu 'yer kõi wõ, "Maa ba pæe a fu gbæe ε, saa le be taa ε."

IX Ka Simon Pita pãa 'yer, "N Soro ala be le, a ta i a gbæe tæe ε, pæe a nuur ni a ju mi."

X A Yesu 'yer, "Nure na so kõi baar gbæe tæe le wõ ma wa pæe, a wõ ãgãn wõ jaa yi naa. A yin mi yi naa an ba i yi jaa le ε."

XI Yesu bõon a lon na gar 'yõo wõ, ala le so ka wõ 'yer ika a ba i ba jaa le yi ε.

XII Won wa pæe a ba jaa gbæe baar, wõ le den a fuu su ti jãne ni a wõ jie, ti sõi ba, "Yi bõon a ntõ in i par o?"

XIII Yi ma buol ma naa Wiwile bu Soro, yelmãe yi 'yer an i a le n i.

XIV Ala i maa na i a yi Soro ni a yi Wiwile pæen a yi gbæe, yi mi pæere taa gbæe.

XV N maal wiil yi ika yi maala a le in i kõi yi.

XVI Yelmãe le n 'yere kõi yi ika, gbãgbaa ba i kpẽe gar a wõ soro ε. Tõtõnõ mi ba i kpẽe gar a 'lo na tõ wõ ε.

XVII Põpãanyã yin bõo a anyãna, an in sõiõfo ala i yi ure yaa naa.

XVIII "Yi jaa ba le n 'yere ε, n bõo naa a bala in ir. Tiche le an seb a Nãanmun gãn põ na i naa a le an seb, 'A 'lo in lõõ dire ni na lieb i ma bier.' (Yiel Gãn 41:9)

XIX "N 'yer yin a põpãanyã tiche ka a ba ta sere ε, ala wa ta ka yi sõi de ma ika Maa le.

XX Yelmãe le n 'yere kõi yi, nure 'lo na sõi de a 'lo in tõ, maa le wõ sõi de. Nure 'lo mi na sõi de ma mi sõi de a 'lo na tõ ma."

XXI Yesu na 'yer a ntõ baar a wõ põi sõi naa ka wõ 'yer kõi ba, "Yelmãe le n 'yere kõi yi, a yi ãsõi na ti gar 'yõo ma."

XXII Ka a poturbo kaara taa buõi ika ba bõo a buor sõi won 'yere.

XXIII A Yesu poturo ãsõi won nõ na jẽ gbæb wõ,

XXIV 'lo le a Simon Pita 'lur 'yer, "Sõi wõ kaa, an le wõ 'yere?"

XXV Ka a poturo 'lo diel a Yesu ti sõi wõ, "N Soro, an le fu 'yere?"

XXVI A Yesu 'yer, "A 'lo in na ñmaa a paanõo suun a jier kõi, 'lo le." Wõ ñmaa

naa a paanõɔ suun a jier de kɔ a Judas na yi Isikariyot na ɪ Simon bie.

XXVII Judas na 'wɔb a paanõɔ baar ka Satan kpe wɔ. Ka Yesu 'yer wɔ, "A le fon buɔɔɔ ɪka fɔ maal, pɔɔ fɔɔ maal."

XXVIII Tiche a bala na be a bõdiir jie, ãsɔɔ jaa ba bõɔ a par a le Yesu na 'yer kɔ wɔ ε.

XXIX An ɪ a Judas le tara a ba libie wɔɔ, ka bamine tier ɪka Yesu tɔɔ 'yere wɔ ɪka wɔ da bon kɔɔ waan a ba wa maal a lɔɔ di jie bu wɔ kɔ nɔn dɛme bon kɔɔ.

XXX A le a Judas na wa de a paanõɔ baar wɔ yi naa, tãsɔɔ mɪ le.

XXXI Won wa yi baar, Yesu 'yer naa, "Põpãanyã maa Nɪsaal Bie nyen tier ka Nãanmɪn mɪ nye tier tu a wɔ 'yɔɔ.

XXXII Ala ɪ Nãanmɪn nyen tier tu a wɔ 'yɔɔ, Nãanmɪn na kɔ naa a Bie tier, won maal naa le ajienaa.

XXXIII "N bibiir, n kɔ le be a yi sɛ kor ε. Yin wa yuɔɔɔ na buɔɔɔ ma ti a le ɪn 'yer kɔ a Juu nɪbe, le mɪ le n 'yer kɔ yi a põpãanyã. A jie 'lo ɪn chiine yi kɔ tɔɔ wa be ε.

XXXIV "Bin paalaa le n kɔɔ yi, yi nɔ taa nitãa le ɪn nɔ yi. Yi mɪ nɔ taa.

XXXV Yin wa nɔ taa, nɪbe ba jaa na bõɔn naa ɪka yɪn le ɪ a n poturbo."

XXXVI Ka a Simon Pita suor wɔ, "N Soro, nyɪne fɔ chiine?" A Yesu 'yer, "A jie ɪn chiine, fɔ kɔ tɔɔ tu a põpãanyã ε, tiche daar kɔɔ fon tu naa."

XXXVII Ka a Pita suor wɔ, "N Soro, bo le so ka n kɔ tɔɔ tu fɔ a põpãanyã ε? ɪn sɔɔn kpi a fɔ jũu?"

XXXVIII A Yesu 'yer wɔ, "Fɔn sɔɔn kpi kɔ ma? Yelmãe le n 'yere kɔɔ fɔ ɪka nɔraa kɔ kɔ sere ε, ti fɔ chiir gbɛɛ ata ɪka faa bõɔ ma ε."

XIV

I Yesu 'yer kɔ a poturbo, "Yi ta vɛ ka a yi potier vavire ε, yi sɔɔ de Nãanmɪn na yi mɪ sɔɔ de ma.

II De yɔɔ be na a n Sãa yir, ala ba ta ɪ le ε, n kɔ naa 'yer kɔ yi ε. N chiine naa na ti chɔɔr a jie kɔ yi.

III Maa wa chen ti chɔɔr a jie baar, ɪn lɛb wa de yi ka yi ti be a n sɛ, ka yi mɪ ti be a jie 'lo ɪn be.

IV Yi bõɔn a jie 'lo ɪn chiine sɔr."

V Ka Tomasi suor wɔ, "N Soro, sɪn ba bõɔ a jie fon chiine ε, nɪmɪne sɪn ɪre wa bõɔ a sɔr?"

VI A Yesu 'yer, "Maa le a sɔr, a yelmãe, nɪ a nyevɔr. Nɪre jaa kɔ tɔɔ chen a Sãa sɛ, na waa tu a n jie ε.

VII Ala ɪ yi bõɔ ma naa, yɪn bõɔn a Sãa mɪ. An be yi a dɪna yi bõɔ wɔ naa, na yi nye wɔ mɪ."

VIII Ka Filip 'yer, "N Soro, wiil sɪ a Sãa a le na sɛɛ sɪ naa."

IX A Yesu 'yer, "Filip, a mɔ faa bõɔ ma ɔ, a kɔr jaa ɪn be a yi sɛ? Nɪre 'lo jaa na nye ma nyen a Sãa. Nɪmɪne fɔ 'yer ɪka n wiil yi a Sãa?"

X Faa sɔɔ de ɪka n ben a Sãa 'yɔɔ ka a Sãa mɪ be a n 'yɔɔ ε? A 'yerbie ala ɪn 'yer kɔ yi a ba ɪ maa mãe 'yer ε, ti a Sãa na be a n 'yɔɔ le tɔnɔ a wɔ tɔmɔ.

XI Yi sɔɔ de a le ɪn 'yer ɪka n be naa a Sãa 'yɔɔ ka a Sãa mɪ be a n 'yɔɔ, bu yi sɔɔ de a ne'maa tɔmɔ ala.

XII Yelmãe le n 'yere kɔɔ yi, nɪre 'lo jaa na sɔɔ de ma, won tɔnɔ naa a tɔmɔ ala ɪn tɔnɔ. Won tɔn tɔbere gar anyãna, bojũu n chiine naa a Sãa sɛ.

XIII Bon jaa yɪn de a yuor suor, ɪn maal won kɔ yi, ka a Sãa nye tier tu a Bie 'yɔɔ.

XIV Yi de a n yuor suor ma bon jaa, ɪn maal wɔ naa.

XV "Ala ɪ yi nɔ ma naa, yɪn tu naa a le ɪn 'yer.

XVI Ka n suor a Sãa ka wɔ kɔ yi a Sɔnɔ ãsɔɔ, ka wɔ be a yi sɛ jaa kpo kpo.

XVII A yelmãe Sɪe 'lo, a wer nɪbe na kɔ tɔɔ de wɔ ε, bojũu baa nye wɔ ε, bu bõɔ wɔ ε. Tiche yɪn 'lo bõɔ wɔ naa an ɪ wɔ kɔɪere naa a yi sɛ, na won be a yi 'yɔɔ.

XVIII N kɔ bar yi nitãa kpɪr ε, ɪn lɛb wa a yi sɛ.

XIX A chen bãlãa a wer nɪbe kɔ le nye ma go ε, tiche yɪn 'lo na nye ma naa. Bojũu ɪn tara na nyevɔr ka yɪn mɪ na a nyevɔr.

XX A bibir 'lo wa vɪe, yɪn bõɔ ɪka n be naa a n Sãa 'yɔɔ, ka yi mɪ be a n 'yɔɔ, ka n mɪ be a yi 'yɔɔ.

XXI Nɪre 'lo jaa na de a n 'yer na wɔ turo, 'lo le ɪ nɪre 'lo na nɔ ma. 'Lo jaa mɪ na nɔ ma, a n Sãa mɪ na nɔ wɔ naa, ka maa mɪ nɔ a nɪnyɪne, naa wiil wɔ a n mãe."

XXII Be le ka a Judas, a ba ɪ a Judas 'lo na yi a Isikariyot ε, 'lo le 'yer, “Tiche, n Soro bo le so ka fɔ wiil a fɔ m̄ε kɔ sɪ, tɪ na faa wile a fɔ m̄ε kɔɔ a wer nɪbe ε.”

XXIII A Yesu 'yer, “Ala ɪ āsɔɔ jaa n̄ɔ ma naa, wɔn turo naa a n wiilfɔ. A n Sāa na n̄ɔ wɔ naa, ka sɪ wa be a wɔ s̄ε.”

XXIV Nɪre 'lo na ba n̄ɔ ma ε, wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ tu a n wiilfɔ ε. A 'yerbie anyāna yɪn w̄ɔ ba ɪ maa m̄ε 'yer ε, a yɪn a Sāa na t̄ɔ ma s̄ε.

XXV “A anyāna a jaa le n 'yer kɔ yɪ, ɪn chene be a yɪ s̄ε.

XXVI Tiche a Sōn̄ɔ 'lo na ɪ a Nāan̄mɪn Sɪε, 'lo le a Sāa na t̄ɔn a n yuor. Wɔn wiil yɪ naa a ye le a jaa, na wɔ mɪ j̄εɔ yɪ ala a jaa ɪn d̄ɔɔ 'yer yɪ.

XXVII Nyā'maar pɔ le n bar yɪ, a maa m̄ε nyā'maar le n bar kɔ yɪ. N ba kɔ yɪ n̄ɪtāa le a wer nɪbe na ma kɔ ε. Yɪ ta v̄ε ka yɪ tɪer vavire ε, ka yɪ joro dābāε ε.

XXVIII “Yɪ w̄ɔn a le ɪn 'yer ɪka n chiine naa tɪ ɪn lɪeb wa a yɪ s̄ε. Ala ɪ yɪ ta n̄ɔ ma naa, yɪ pɔɔ naa pel naa ɪn chiine a Sāa s̄ε an ɪ a n Sāa le berma gar ma.

XXIX N den nie 'yere kɔɔ yɪ, tiche ka a na wa ɪ, ala wa ɪ, yɪn s̄ɔɔn de.

XXX Maa nɪ yɪn k̄ɔ le 'yer kor ε, bojūu a wer nyā nāa Satan waara naa, tɪ waa tara kp̄εɔ a n 'ȳɔɔ ε.

XXXI Tiche a wer nɪbe na b̄ɔɔn ɪka n n̄ɔ naa n Sāa naa maal a le ne a n Sāa na 'ȳɔɔ ma. Yɪ ir a sɪ chen.”

XV

I A Yesu 'yer, “Maa le ɪ a tɪw̄ɔn s̄ɔ ka a n Sāa mɪ ɪ a tikaara.

II Wɔ ma n̄man a wɪlɪ ala na be a n 'ȳɔɔ tɪ ba w̄ɔn̄ɔ ε. A wɪlɪ ala mɪ na w̄ɔn̄ɔ, wɔ ma ch̄ɔɔr 'm̄el bar ka a w̄ɔ ȳɔɔ.

III Yɪn 'lo, a 'yer ɪn 'yer kɔ yɪ ch̄ɔɔr yɪ naa.

IV Yɪ mar a n 'ȳɔɔ, ka n mɪ mar a yɪ 'ȳɔɔ. Wile jaa k̄ɔ w̄ɔ w̄ɔm̄ɔ a wɔ m̄ε ε, ka waa mar a tɪw̄ɔnaa 'ȳɔɔ ε. Yɪn mɪ k̄ɔ t̄ɔɔ w̄ɔm̄ɔ w̄ɔ ε. Yɪn mɪ k̄ɔ t̄ɔɔ w̄ɔm̄ɔ w̄ɔ ε, ka yaa mar a n 'ȳɔɔ ε.

V “Maa le ɪ a tɪε, yɪn mɪ le a wɪlɪ, ala ɪ nɪre be naa a n 'ȳɔɔ ka n mɪ be a wɔ 'ȳɔɔ, wɔn w̄ɔn w̄ɔm̄ɔ ȳɔɔ. Maa ba be a yɪ s̄ε ε, yɪ k̄ɔ t̄ɔɔ bon jaa ɪ ε.

VI Ala ɪ āsɔɔ jaa ba be a n 'ȳɔɔ ε, wɔ nyentāan a wile ban lɔb bar ka wɔ ko. Ba ma wob a wilbie anyāna lɔb 'ȳɔɔ b̄uɔ pɔ ka a di.

VII Ala ɪ yɪ be naa a n 'ȳɔɔ, ka a n 'yer be a yɪ 'ȳɔɔ, yɪ s̄ɔɔr bon jaa yɪn b̄uɔɔ, yɪn nyε naa.

VIII A nyā le ɪ a n Sāa tɪr yɪn wa w̄ɔn̄ɔ w̄ɔm̄ɔ ȳɔɔ, a mɪ nɪ wiil naa ɪka yɪ ɪ naa n poturbo.

IX “Le a Sāa na n̄ɔ ma, le mɪ le n n̄ɔ yɪ. Yɪ ara a n n̄ɔfɔ pɔ.

X Ala ɪ yɪ tu naa a le ɪn 'yer, yɪn be naa a n n̄ɔfɔ pɔ, n̄ɪtāa le ɪn tu a n Sāa 'yer naa be a wɔ n̄ɔfɔ pɔ.

XI A anyāna le n 'yer kɔ yɪ ka n pupel be a yɪ s̄ε, ka a yɪ chɪlfɔ mɪ s̄εε.

XII A n 'yer ɪn kɔɔ yɪ nɪ nyā. Yɪ n̄ɔ taa n̄ɪtāa le ɪn n̄ɔ yɪ.

XIII A n̄ɔfɔ 'lo na gar a n̄ɔfɔ a jaa le nɪre na s̄ɔɔ kpi kɔ a wɔ barmine.

XIV Yɪn le ɪ a n barmine ala ɪ yɪ ɪre naa a le ɪn 'yer.

XV N ba le b̄uɔɔ yɪ gbāgbaar go ε, bojūu t̄ɔt̄ɔn̄ɔ ba b̄ɔɔ le a wɔ nɪkp̄εε na ɪre ε. N b̄uɔɔ yɪ naa n barmine, bojūu n 'yer yɪn a le jaa ɪn w̄ɔ yɪ a n Sāa s̄ε.

XVI Yɪn baa ir ma ε, tiche maa le ir yɪ ɪka yɪ tɪ w̄ɔ w̄ɔm̄ɔ, a w̄ɔm̄ɔ ala na k̄ɔ s̄ɔɔ ε. A Sāa na pāa kɔ yɪ naa bon jaa yɪn s̄ɔɔr a n yuor pɔ.

XVII A nyāna le n 'yer ɪka, yɪ n̄ɔ taa.

XVIII “Ala wa ɪ a wer nɪbe 'laar yɪ naa, yɪ b̄ɔɔ ɪka ba d̄ɔɔ de nie 'laar ma.

XIX Ala ɪ yɪ ta ɪ naa a wer nɪbe, a wer nɪbe naa n̄ɔ yɪ naa n̄ɪtāa a wɔ bon. Yaa ɪ a wer nyā t̄ɔɔr ε. Tiche an ɪ n oo yɪn ir a wer nɪbe pɔ, ala le so a ba 'laar yɪ.

XX Yɪ tɪer tɔ a 'yer 'lo ɪn 'yer kɔ yɪ. Gbāgbaa ba ɪ kp̄εε gar a wɔ soro ε. Ala ɪ ba ge ma naa, ba mɪ na ge yɪ naa. Ala ɪ ba tu naa a n wiilfɔ, ba mɪ a n tu naa a yɪ wiilfɔ mɪ.

XXI Ban maal yɪ naa a n̄ɪt̄ɔn̄ɔ a n yuor jūu, bojūu baa b̄ɔɔ a nɪre 'lo na t̄ɔ ma ε.

XXII Ala ɪ n ba ta wa 'yer 'yer kɔ ba ε, ba k̄ɔ naa tara yeldεεr ε, p̄ɔp̄ānyā baa tara a ba yeldεεr lɪeb tunfɔ jie ε.

XXIII A 'lo na 'laar ma mɪ 'laara a n Sāa mɪ.

XXIV Maa ta ba tōtōmō na ba sōo nire jaa na ba ɛ, ba kō naa tara yeldɛɛr ɛ. Tiche pōpāanyā ba nyen a ne'maa tōmō in tō, ti chene 'laar ma ni a n Sāa.

XXV Tiche a anyā ɪ naa ka a ɪ yelmāɛ a le an seb a Nɛɛ pɔ, 'Ba 'laar man pɔɔ.' (Yiel Gān 35:19)

XXVI "A Sōnō na wa na, a 'lo na yi a Sāa sē. A yelmāɛ Siɛ 'lo wɔ yin a Sāa sē, won 'yer yi naa a n 'yer.

XXVII Yi mi na 'yer naa a n 'yer bojūu yi ben a n sē a pielfo jaa."

XVI

I A Yesu 'yer, "A anyāna a jaa le n 'yere koro yi, ka yi taa bar yi a soofɔ pɔ ɛ.

II Ban dii yin bar a ba lōfo jie. Bɪbir kōo na vie naa, ka ba kɔ yi ti tier ɪka Nāanmɪn tōmō le ba tō.

III Ban ɪ naa anyāna, bojūu baa bōo a Sāa ɛ, bu a maa ɛ.

IV N 'yere yi naa anyāna ka a bɪbir wa vie yin tier tɔ, ɪka n dōo kpāa yi. N ba dōo 'yer kɔ yi ɛ, bojūu n be naa a yi sē.

V "Pōpāanyā n chiine naa a 'lo na tō ma sē, tiche a āsoo jaa ba soor ma a jie in chiine ɛ.

VI A anyāna in 'yer kɔ yi jūu le a yi poor sōo ɔ?

VII Tiche yelmāɛ le n 'yere koro yi ɪka, a yi jūu a sɛɛ naa ɪka n chen. Maa ba chen ɛ, a Sōnō kō wa a yi sē ɛ, tiche maa chen in tō won ka wɔ wa a yi sē.

VIII 'Lo wa wa, won wiil a wer nibe a ba bōo ɪka ba bɔr naa, le a yeldɛɛr ni yeltorsɪ na be, ni le won na tɔɔr a ba 'yer.

IX Won vɛ naa a ba bōo a ba yeldɛɛr ban ba soo de ma ɛ.

X Ba bɔr naa ni a yeltorsɪ, bojūu n chiine naa a Sāa sē, yi kō le nye ma go ɛ.

XI Ba mi bɔr naa ni a 'yer tɔɔrfo yele, bojūu a wer nyā nāa Satan 'yer tɔɔr naa.

XII "N chene na tara 'yer yoo ni taa 'yer yi tiche a pōpāanyā, yi kō tōo bōo a par ɛ.

XIII Tiche a yelmāɛ Siɛ 'lo wa wa, won wiil yi naa a yelmāɛ wɔ jaa par. Wɔ kō 'yer a wɔ māɛ 'yere ɛ, ti won 'yer naa a le tee won wō, na wɔ le 'yer yi a ala na wa.

XIV Won waan na tur wa kɔ ma, na wɔ vɛ ka yi bōo a ala na ɪ a n bon.

XV Ala a jaa a Sāa na so ɪ naa a n bon. Ala le so ka n 'yer ɪka a Siɛ na vɛ naa ka yi bōo a ala na ɪ a n bon.

XVI "A chen bālāa yi kō nye ma go ɛ, ka a pāa le ɪ bālāa ka yi nye ma go."

XVII Ka a poturbo bamine sorɔ taa, "A par ni bo won 'yer ɛ ɪka, 'A chen bālāa yi kō le nye ma go ɛ, ka a pāa le ɪ bālāa ka yi le nye wɔ go, ni won le 'yer ɪka, n chiine naa a Sāa sē?"

XVIII Ba chene na sorɔ taa, "A chen bālāa par ni bo? 'Sāa bōo a par a le,' won 'yere ɛ."

XIX Yesu bōon naa ban bɔɔɔɔ ɪka ba soor wɔ ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yi sorɔ ni taa a le in 'yer ɪka, 'A chen bālāa yi kō nye ma go ɛ, ka a le ɪ bālāa ka yi nye ma go'?"

XX Yelmāɛ le n 'yere koro yi ɪka yin kōnō na ka yi poor sōo, tiche ka a wer nibe chile. Yi poor na sōo naa, tiche ka a yi posōo na lieb popel.

XXI Pɔɔ wa dɔɔɔɔ āgān ma chire wɔ naa ka a ɔɔɔɔ wɔ bojūu a wɔ dɔɔfo bɪbir vie naa. Tiche 'lo wɔ dɔɔ baar, wɔ ma iin naa a wɔ dɔɔye bojūu wɔ dɔɔn nire a wer pɔ.

XXII Le ni wɔ ju le a yin mi, yi poor na sōo naa a pōpāanyā, tiche in le wa nye yin go ka yi pool pel, ka a nire jaa kō tōo faa wɔ ɛ.

XXIII A bɪbir 'lo wa vie, yi kō le soor ma bon go ɛ. Yelmāɛ le n 'yere koro yi ɪka, a n Sāa na kɔ yin bon jaa yin soor a n yuor pɔ.

XXIV An wa ta a pōpāanyā, yaa de a n yuor soor bon gba ɛ. Yi soor, yin nye naa, ka yi popel na sɛɛ.

XXV "Sokpar le n looro 'yere ni yi a anyāna, a bɪbir wa vie, n kō le lob sokpar go ɛ, tiche in 'yer yi naa a n Sāa 'yer chāa pɔ.

XXVI A bɪbir 'lōnō, yin soor naa ni a n yuor. N ba 'yere ɪka maa le na soor a Sāa kɔ yi ɛ.

XXVII An ɪ a Sāa nō yi naa bojūu yi nō ma naa na yi soo de ɪka a Nāanmɪn sē le n yi.

XXVIII A Sāa sē le n yi wa ka a wer pɔ, pōpāanyā n le bara naa a wer ti lieb chiine a Sāa sē."

XXIX Ka a Yesu poturbo pãa 'yer kó wó, "Põpãanyã fú pãa 'yer ka a chaar faa le lõõró sòkpar go ε.

XXX Põpãanyã sí nyen ìka fú bõõn yele a jaa, na faa le bõõró ìka nire wó suor fú suorfosú ε. Ala le so ka sí sòõ de ìka Nãanmìn sã le fú yi."

XXXI Ka a Yesu suor ba, "Yí pãa sòõn de a põpãanyã ó?

XXXII Tiche bíbir kõõ na wa viε naa, wó ben ta, ka yí jaa na yẽyel ka ãsòõ jaa kul a wó yir tí che ma bar a n yõ. Tí n ba í a n yõ ε, a n Sãa be naa n sã.

XXXIII "N 'yer yí naa anyãna ka yí na tara nyã'maar an í yí ben a n 'yõõ. A wer nyã pò yín din dõõyε, tiche yí nyõõ nyãa, bojũu n tõõn a wer."

XVII

I A Yesu na wa 'yer a anyãna baar, wó kãan saaju tí 'yer, "N Sãa, a bíbir viε naa, kó a fú Bie a tur ka a fú Bie mí kó fú a tur.

II Bojũu, fõõ le kó wó sòr ka wó tõõ a nibe ba jaa na wó kó ba a nyevör 'lò na ba tara baarfú ε, a bala ba jaa fon de kó wó.

III A nyevör 'lò na ba tara baarfú ní nyã, ka ban bõõ a fõõ Nãanmìn tee, na í yelmãε sòõ, ní a Yesu 'lò fon tõ.

IV N waan na tur wa kó fú a ka a wer pò, naa baar a tõmõ ala fon kó ma ìka n tõ.

V Põpãanyã, n Sãa kó ma a tur a fú niem, a tur 'lò ún dõõ tara tiche na fú wa maal a wer.

VI "N wiil fon kó a bala fon de kó ma ka a wer pò, fõõ le dõõ so ba tí na fú wa de ba kó ma, ba tu naa a fú 'yer.

VII Põpãanyã ba bõõ naa ìka bon jaa ún tara yín a fú sã.

VIII Bojũu, a 'yer ala fon kó ma, n 'yer kó ba, ka ba sòõ de. Ba bõõn yelmãε jaa ìka fõõ sã le n yí naa wa, na ba sòõ de ìka fõõ le tõ ma.

IX Bala 'yõõ le n suoró fú, n ba suoró fú kórò a wer nibe ε, tiche a bala fon kó ma an í fõõ le so ba.

X Bon jaa ún tara í naa a fú sofú, ka bon jaa fon mí na tara í a n sofú. N nyen tur yí a ba jie.

XI Maa kõ le be ka a wer pò go ε, tiche bala 'lò chene na be ka a wer pò, n waara a fú sã. Sãa sõ, gu ba ní a fú yuor kpẽõ 'lò pò, a yuor 'lò fon kó ma ka ban í bõ'yen, nitãa le maa ní fõõ na í bõ'yen.

XII In be a ba sã, n gu ban naa kpẽõ 'lò fon kó ma. Ísòõ jaa ba bór ε, ala ba í a 'lò tee an see ìka wó bór ka a le na seb a Nãanmìn gãn pò na í yelmãε.

XIII "N waara naa a fú sã a põpãanyã, tiche ún chene be ka a wer pò le n 'yere a anyãna ka ban tara a n popel wó jaa.

XIV N kó ban a fú 'yer, ala le so ka a wer nibe 'laar ba, baa le chene pòõ ba go ε, nitãa maa na ba pòõ ba ε.

XV N ba suoró fú ìka fú ir ba yín ka a wer pò ε, tiche fú guro ba a deer sòõ 'yõõ.

XVI Baa le pòõ a wer nibe pò ε, nitãa n mí na ba pòõ ba ε.

XVII Oo ba ní a fú yelmãε, a fú 'yer ún yelmãε.

XVIII Nitãa le fon tõ ma a wer nibe sã, le le n mí tõ ba a wer nibe sã.

XIX A ba 'yõõ le n oo a n mãε kó fú, ka ba mí na oo a ba mãε síre jaa kó fú.

XX "A ba í bala tee 'yõõ le n suorfo ε, n mí suoró na kórò a bala na wa sòõ de ma tu a ba 'yõõ.

XXI N suoró fú naa ìka fú vẽ ka ba jaa í bõ'yen. N Sãa, nitãa le fon be a n 'yõõ, ka n mí be a fú 'yõõ. Ba mí be a sí 'yõõ ka a wer nibe na sòõ de ìka fõõ le tõ ma.

XXII N kó ban a tur 'lõnõ ní wó ju fon kó ma, ka ba na í bõ'yen nitãa maa ní fõõ na í bõ'yen.

XXIII N ben a ba 'yõõ, ka fú mí be a n 'yõõ. Ka ba jaa mí na 'mataa í bõ'yen ka a wer nibe bõõ ìka fõõ le tõ ma na fú nõ ba gba nitãa a le fon nõ ma.

XXIV "N Sãa, n bõõró naa ìka a bala fon kó ma, ba mí be a jie 'lò ún na be, na ba nye a n tur. A tur 'lò fon de nie kó ma, bojũu fú nõ ma naa tí na fú wa maal a wer.

XXV "N Sãa, a fú yele tor naa, tí a wer nibe ba bõõ fú ε, maa bõõ fú naa, ka a n poturbo mí bõõ ìka fõõ le tõ ma.

XXVI N vën ka ba bõõ fú, ún chene na maal ba ka ba bõõnõ fú pòõró ka a nõfú 'lò fon nõ ma na be a ba 'yõõ ka n mí be a ba 'yõõ."

XVIII

I Yesu na suor a Sãa a nitõ baar, 'lo naa poturbo gõo naa a Kidirõn kola gõon. 'Lo ni a wõ poturbo chen a jie a kãa tur na be.

II Judas na gar 'yõo wõ mi bõon a jie nyã, bojũu Yesu naa wõ poturbo ba gala a be lõofõ ε.

III Be le Judas tara a Worom sojasi, ni a puorfõ die gugurbo bala a bõorlo nibere ni a Faraseemine na tõ chiin a jie 'lo. Ba tara na bũusi, fãtinsi ni jeer bomo.

IV Yesu na bõo le na waara a wõ sã, wõ tuor suor ba, "An yi bõoro?"

V Ka ba 'yer, "Yesu na yi Najaretu le si bõoro." Ka a Yesu 'yer, "Maa le." Ka a Judas 'lo na gar 'yõo wõ lõon ba ara.

VI Yesu na wa 'yer ıka, "Maa le." Ba heb puor lo lo tõe.

VII Wõ le suor ban go, "An le yi bõoro?" A ba 'yer, "Yesu na yi Najaretu."

VIII A Yesu 'yer, "N ba 'yer yi ıka 'Maa le.' Ala ı maa le yi bõoro, yi ı ka a nibe banyã chiine."

IX Yesu 'yer a nitõ ka a le won dõo 'yer ı yelmãe ıka, "A bala fon kõ ma, n ba vë ka ãsõo jaa bõr ε."

X Be le a Simon Pita na tara sõo na wõ võo chen a bõorlo nıkpõe gbãgbaa nũsõo toor ηmaa. A gbãgbaa yuor din Malkusı.

XI A Yesu 'yer kõ a Pita, "Su a sõo a sokpa põ, n ta nyũn a dõoye ηmele 'lo a Sãa na kõ ma bu?"

XII Ka a sojasi ni a ba nıkpõe 'matãan a gugurbo bala ban tõ, nyõo a Yesu na ba lũ.

XIII Ba den nie tara wõ chiin Anasi sã, wõ ı naa a Kayafasi dãe na wõ mi ı bõorlo nãa a yuon 'lõnõ.

XIV A Kayafasi nyãna le dõo 'yer kõ a Juu nibe ıka a ın sõ, ka nibõ'yen na kpi kõ a nibe.

XV Simon Pita ni a poturo ãsõo turo naa a Yesu, bojũu a poturo nyã bõon a bõorlo nãa ala le so ka wõ tu a Yesu kpe a bõorlo nãa bechaar põ.

XVI Tıche ka a Pita 'lo ara a yõo dõdõr nẽe. A poturo nyã a bõorlo nãa na bõo, yin wa 'yer a põobile 'lo na kaara a dõdõr nẽe ti tara a Pita kpẽn.

XVII Ka a põobile 'lo na kaara a dõdõr nẽe, suor a Pita, "A fõo, faa mi ı a daba nyã poturo ãsõo ε?" Ka a Pita 'yer, "N ba ı a wõ poturo ãsõo ε."

XVIII Jõr kuro naa ka a gbãgbaar ni a gugurbo bala gbõo saalaa bũu ara uoro ka a Pita mi ti ara uoro.

XIX A bõorlo nãa suor naa a Yesu, ba boo le ı a wõ poturbo ni bo le wõ ma wile?

XX A Yesu 'yer kõ wõ, "Chãa põ le n ma 'yerε a n 'yer kuro a nibe. N ma wile ba naa a ba lõofõ jie ni a ba Nãanmin puorfõ jiir, be le a Juu nibe ba jaa ma lõo. N ba sool 'yer 'yer jaa ε.

XXI Bo le so ka fõ soro ma a le? Suor a bala na wõ a n 'yer, ba bõon a le ın 'yer."

XXII Yesu na 'yer a nitõ ka a guguro ãsõo na ara gbõr wõ 'ma wõ ti 'yer, "Le le a sãe ıka fõ 'yer kõ a bõorlo nãa o?"

XXIII A Yesu 'yer, "Ala ı a le ın 'yer n bõr naa, wiil a n bõrfõ jie. Tıche ala ı yelmãe le n mi 'yer, bo 'yõo fõ 'ma ma?"

XXIV Wõ chene na lũ tıche ka a Anasi vë a ba tara wõ chiin a bõorlo nãa Kayafasi sã.

XXV A Simon Pita na chene ara uoro a bũu, ba suor wõ naa, "A fõo, fõ ı naa a daba nyã poturo ãsõo o?" Ka Pita chiir 'yer, "N ba ı a wõ poturo ãsõo ε."

XXVI A bõorlo nãa gbãgbaa ãsõo, wõ nire ãsõo toor le a 'lo a Pita na dõo che ηmaa 'yer, "A ba ı n nye fõ naa fon be a wõ sã a kãa tur jie 'lo ε?"

XXVII Ka a Pita le chiir, ka a nõraa mi tõo kõ ajienaa.

XXVIII Be le ba tara a Yesu yin a Kayafasi yir bibio pipi na ba chiin a Worom nıkpõe yir. A Juu nibe mãe ba kpe be ε, bojũu baa bõoro ıka ba sõo ba mãe na ba kõ tõo di a Gõl Bar Difõ ε.

XXIX Le le a Pilate yi a yõo ti suor ba, "Bo yelbier yi ıka a daba nyã ı naa?"

XXX Ka ba 'yer, "Lo ba ta maal yelbier ε, si kõ naa tara wõ waan a fõ sã ε."

XXXI Ka Pilate 'yer kõ ba, "Yin mãe, yi de wõ ti toor a wõ 'yer, a le a yin mãe nẽe na 'yer bin." Tıche ka a Juu nibe 'yer, "Saa tara sor na kõ nire ε."

XXXII A ın a le a Yesu na dõo 'yer wiil a kũu 'lo to won na kpi.

XXXIII Pilate heb kpe ti bõol a Yesu suor, "Fõo le ı a Juu nibe nãa bu?"

XXXIV A Yesu sɔɔr wɔ, “Fɔɔ lɛ tɛr a lɛ bu nɪbɛ lɛ 'yer a n 'yer kɔ fɔ?”

XXXV Ka a Pilate 'yer, “Fɔ tɛr ɪka n ɪn juu nɪrɛ bu? A fɔ mǎɛ nɪbɛ nɪ a bɔɔrlo nɪbɛrɛ baa nyɔɔ fɔ waan a n sɛ̃, bo fɔɔ ɪ?”

XXXVI A Yesu 'yer, “A n nǎalɔɔ ba yi ka a wɛr pɔ ɛ, ala ɪ a wɛr pɔ lɛ wɔ dɔɔ yi, a n poturbo naa jɛb faa ma ka a Juu nɪbɛrɛ ta nyɔɔ ma ɛ. Tɪchɛ a n nǎalɔɔ ba yi a ka ɛ.”

XXXVII Ka a Pilate pǎa sɔɔr wɔ, “Ka ala ɪ a lɛ, nǎa lɛ fɔ ɪ wɛ?” Ka Yesu 'yer, “Fɔ 'yer vɪla fon 'yer ɪka nǎa lɛ n ɪ, ala 'yɔɔ lɛ ba dɔɔ ma ka n wa ka a wɛr pɔ, naa wa 'yer a yelmǎɛ 'yer. Nɪrɛ 'lo jaa na ɪ yelmǎɛ sɔɔ chɛlɛ naa lɛ ɪn 'yerɛ.”

XXXVIII Ka Pilate sɔɔr wɔ, “Bo lɛ ɪ a yelmǎɛ?” Wɔn sɔɔr a nɪtɔɔ baar, wɔ yɪn a yɔɔ a Juu nɪbɛrɛ sɛ̃ tɪ 'yer, “N ba nye yelsɔɔnaa jaa a wɔ 'yɔɔ ɛ.”

XXXIX Tɪchɛ a yi bɪnfɔ lɛ ɪka n ma ɪr nɪrɛ a pɔɔfɔ die pɔ kɔ yi a Gɔl Bar Dɪfɔ daar. Yɪ bɔɔrɔ naa ɪka n yuo a yi nǎa kɔ yi bu?”

XL A ba tǎna 'yerɛ, “Kai, saa bɔɔrɔ wɔ ɛ, Barabasi lɛ sɪ bɔɔrɔ.” Tɪchɛ a Barabasi mɪ ɪn nɪkɔrɔ.

XIX

I Pilate vɛ̃ naa ka ba nyɔɔ a Yesu chiin tɪ fɔb.

II Ka a sojasi de gɔɔr wob jupɪl su a Yesu, tɪ mɪ de fuu jǎ ile ile na ba su wɔ.

III Tɪ pǎa ma tɔɔ ta a wɔ sɛ̃ 'yerɛ, “Sɪ puor fɔ naa Juu nɪbɛ nǎa,” tɪ ma 'ma 'ma wɔ.

IV Pilate lɛ yɪn wa a Juu nɪbɛrɛ sɛ̃ go wa 'yer kɔ ba, “Yɪ nyɛ, ɪn vɛ̃n ka ba yi waan wɔ, ka yɪn mǎɛ nyɛ ɪka, n ba nyɛ yɛlbɪɛr jaa a wɔ 'yɔɔ ɛ.”

V Ban wa yɪn a Yesu, wɔ sun a gɔɔr jupɪl nɪ a fuu jǎ ile ile 'lo, ka a Pilate 'yer kɔ ba, “Yɪ nyɛ a daba.”

VI A bɔɔrlo nɪbɛrɛ nɪ a puorfɔ yɪr gugurbo, ban wa nyɛ a Yesu, ka ba tǎna 'yerɛ, “Kpa wɔ a daa ju. Kpa wɔ a daa ju.” Tɪchɛ ka a Pilate 'yer kɔ ba, “Yɪn, yi de wɔ tɪ kpa wɔ a daa ju, maa 'lo n ba nyɛ yɛlbɪɛr jaa a wɔ 'yɔɔ ɛ.”

VII Tɪchɛ ka a Juu nɪbɛrɛ 'yer, “Sɪ tara na nɛɛ, sɪn 'yer, ka a nɛɛ 'lo ɪka wɔ sɛɛn kɔ̃u,

bojɔ̃u wɔ bɔɔlo naa wɔ mǎɛ Nǎanmɪn Bɪɛ.”

VIII Pilate na wɔ a nɪtɔɔ ka dǎbǎɛ gba kɛrɛ wɔ.

IX Ka wɔ lɛb kɛrɛ na wɔ tɪ sɔɔr a Yesu, “Nyɪnɛ fɔ yi?” Tɪchɛ Yesu ba haa nɛɛ sɔɔ wɔ ɛ.

X A Pilate sɔɔr wɔ, “Faa haar ma nɛɛ ɛ? Faa bɔɔ ɪka n tara na sɔr na vɛ̃ ka ba kɔ fɔ, naa lɛ tara sɔr na faar fɔ bar ɛ?”

XI Be lɛ a Yesu 'yer wɔ, “Faa tara kɛrɛɔ bǎlǎa jaa a n jɪɛ ɛ, ala ɪ Nǎanmɪn ba de yɪn saaju kɔ fɔ ɛ. A lɛ jɔ̃u nɪrɛ 'lo na nyɔɔ ma wa kɔ fɔ, wɔ lon yɛldɛɛr pɔ gar fɔ.”

XII An yi a be chiine, ka Pilate pǎa mɔɔrɔ ɪka wɔ faar a Yesu, tɪchɛ ka a Juu nɪbɛrɛ tǎna 'yerɛ, “Fɔɔ vɛ̃ ka a daba nyǎ chen, faa ɪ a Siisa baraa go ɛ. Nɪrɛ jaa na ɪka nǎa lɛ wɔ ɪ, wɔ jɛɛrɛ nɪ naa a Siisa.”

XIII Pilate na wɔ a nɪtɔɔ, wɔ yɪn naa Yesu tɪ jǎnɛ nɪ a 'yer tɔɔrfɔ dakɔɔ ju, a jɪɛ ban bɔɔlo Kusɪpǎn. Ka a Juu nɪbɛrɛ mɪ bɔɔlo a jɪɛ Gabata.

XIV A Gɔl Bar Dɪfɔ bǎnsɪ daar mɔ̃tɔ̃tuɔ sɔ̃ɔ, Pilate 'yer kɔ a Juu nɪbɛrɛ, “Yɪ nyɛ a yi nǎa.”

XV Tɪchɛ ka ba tǎna 'yerɛ, “Kɔ wɔ. Kɔ wɔ. Kpa wɔ yɔɔl a daa ju.” Ka a Pilate sɔɔr ba, “N kpa a yi nǎa?” A ba 'yerɛ, “Saa tara nǎa jaa ka nǎa Siisa ba lɛ ɛ.”

XVI Ka Pilate vɛ̃ a ba nyɔɔ a Yesu chiin na tɪ kpa ka a sojasi tara wɔ.

XVII Yesu yɪn tuo a wɔ mǎɛ daa chiin a jɪɛ 'lo ban bɔɔlo a Julaa Jɪɛ. Tɪchɛ ka a Juu nɪbɛrɛ mɪ bɔɔlo a jɪɛ, Gɔlgota.

XVIII Be lɛ ba kpa wɔ 'matǎan nɪbɛ ayɪ, ka bala be a lɔbobo tɪchɛ ka a Yesu be a sǎlsɔɔ.

XIX Pilate sɛb sɛbɪɛ 'mar a daa ju ɪka, YESU NA YI NAJARETI, A JUU NIBɛ NǎA.

XX Kɔkɔɛ ata lɛ wɔ sɛb, a Juu nɪbɛrɛ kɔkɔr, Worom nɪbɛ kɔkɔr nɪ a Greek dɛmɛ kɔkɔr. Ka a Juu nɪbɛrɛ yɔɔ kar a sɛbɪɛ bojɔ̃u a jɪɛ ban kpa wɔ ba jǎan a yɪr ɛ.

XXI Ka a bɔɔrlo nɪbɛrɛ 'yer kɔ a Pilate, “Ta sɛb ɪka a Juu nɪbɛrɛ nǎa ɛ, fon taa sɛb ɪka a daba nyǎ 'yer ɪka 'lo lɛ ɪ a Juu nɪbɛrɛ nǎa.”

XXII Ka a Pilate 'yer, “A lɛ ɪn sɛb n sɛb baar.”

XXIII A sojasi na wa kpa a Yesu baar, ba pɔn a wɔ fuusi jɪir anaar ka ǎsɔɔ jaa 'mɔɔ

wɔ bon. A wa chen a fuu wɔo 'lo na ba tara neε ε, bɔbɔ'yen le ba wob yin a saaju ti baar a gbεε pɔ.

XXIV Ka ba 'yerε korɔ taa, “Yi ta i a si chier a fuu nyā ε, yi i a si gba gbām kaa an le na di?” Ba in a le ka a ala na seb a Nāanmɪn gān pɔ na i yelmāε, “Ba pɔn a n fuur ti de a n fuu gbān gbām.” *(Yiel Gān 22:18)* Le le a sojasɪ i.

XXV Yesu ma ni a wɔ ma yebe, Klopasi pɔɔ Mεer ni a Mεer 'lo mi na yi a Magdala ara naa be a wɔ daa par.

XXVI A Yesu na nye a wɔ ma na ara, ka a poturo 'lo won nɔ mi ara gbɔr wɔ, ka wɔ 'yer kɔ a ma, “A fu bie le a 'lo.”

XXVII Na wɔ mi 'yer kɔ a poturo 'lo mi, “A fu ma le.” Ala le so ka a poturo 'lo tara a Yesu ma kul a wɔ yir.

XXVIII Yesu bɔɔn naa pɔpāanyā ika ye le a jaa pāa baar naa ka a le na seb a Nāanmɪn gān pɔ, na i yelmāε, ka wɔ 'yer, “Kɔnyūur kpe ma naa.”

XXIX Dɔɔr ben be ka a dāmiir sεε ka ba de sapɔ 'lor ir chab urbanyūu daa pɔ tur a Yesu.

XXX Wɔn wa mɔɔr a dāmiir ala baar, ka wɔ 'yer, “A baar naa,” ti sur a ju na wɔ nmaa a vɔɔr.

XXXI A bɪbir chiiraa Chɔɔrfɔ Bɪbir Daar le ka a wer na chaar i Bɪbir Kpεε, ala le so ka a Juu nɪbe ba bɔɔrɔ ika a kūn a chene be a daar jur ε. Ba sɔɔr a Pilate ika wɔ vε ka ba kar a ba gbεε ti yɔɔ ba.

XXXII Be le a sojasɪ chen ti kar a bala ban lɔɔ kpan a Yesu gbεε.

XXXIII Tiche ban wa ta a Yesu sε, ba nyen ka a i wɔ kpi naa ka baa kar a wɔ gbεε ε.

XXXIV Ka a sojasɪ āsɔɔ de a pīi wɔo 'lo chor a Yesu lɔboor ka jāi ni kɔɔ yi ajienaa.

XXXV A nɪre 'lo na nye a anyāna le di a dāasɪε, ka wɔ dāasɪε i yelmāε. Wɔ bɔɔ naa ika a le won 'yer in yelmāε, ka yi mi na sɔɔ de.

XXXVI A anyāna i naa ka a le na seb a Nāanmɪn gān pɔ i yelmāε ika, “A wɔ kɔɔr kɔ kab ε.” *(A Yifo Gān 12:46)*

XXXVII Ka ba le seb a Nāanmɪn gān jie āsɔɔ ika, “Ban kaa naa a 'lo ban chor.” *(Jekariya 12:10)*

XXXVIII A Josefɔ na yi Arimatɪya, i naa a Yesu poturo, ti a Juu nɪbere dābāε jūu,

waa dɔɔ vε ka ba bɔɔn ε. 'Lo le sɔɔr a Yesu a Pilate sε. Pilate sɔɔ naa ka wɔ ti yɔɔ a Yesu.

XXXIX A 'lo ni a Nikodimasi nyā na dɔɔ chen a Yesu sε a tāsɔɔ pɔɔ wɔ naa, na wɔ mi waan a kānyūur ala ban bɔɔlo simura ni alosɪ. An tān nūgbulo lijaata ni pie ni a nūu (75).

XL A ba jaa ayi den a Yesu vil wɔ a fɔpɪla ti je wɔ a kānyūu ala tu a le a Juu nɪbe na ma i ti ūu a nɪre.

XLI A jie 'lo ban kpa a Yesu, pobile ben be, ka yaa paalaa mi ban ba ūu nɪre jaa ε, mi be be.

XLII Bojūu an i a bɪbir chiiraa Chɔɔrfɔ Bɪbir Daar le, tiche ka a yaa mi gbɔr a be jūu, ba ūun a Yesu a be.

XX

I A daa gbul bɪbir dɔɔ daar wer na chaara wa la la la, Mεer na yi a Magdala chen naa a yaa par ti nye ka i a kɔsɪr 'lo ban pɔɔ a yaa yuo naa.

II Wɔ jon chen a Simon Pita ni a poturo 'lo a Yesu na nɔ sε ti 'yer, “Ba ir naa a Soro āgān a yaa pɔ, ka saa bɔɔ a jie ban bin wɔ ε.”

III Ka a Pita ni a poturo yi na chen a yaa par.

IV Ba jaa 'mantaa joro, tiche ka a poturo 'lo jo vɪε a Pita bar ti de nie ta a yaa par.

V Na wɔ muul nye a fɔpɪla 'lo na gā, ti waa kpe ε.

VI Be le ka a Pita na turo a puor mi ta, na wɔ kpe a yaa pɔ, na wɔ nye a fɔpɪla mi na gā.

VII Ka a fɔ-ūu naa 'lo ban vil a Yesu ju mi pil yi a fɔpɪla pɔ gā wɔ yɔ.

VIII A poturo 'lo na dɔɔ de nie ta a yaa par mi pāa kpe, na wɔ nye a le ti sɔɔ de.

IX Baa na bɔɔ a par sere ε, ika le a Nāanmɪn gān na 'yer ika a Yesu na ir naa a kūu pɔ, i vor ε.

X A poturbo ayi bala lɪεb kul a ba taaba sε.

XI Tiche ka a Mεer ara a yaa par kɔnɔ. Wɔ kɔn wa muul kaa a yaa pɔ,

XII na wɔ nye a malakasɪ ayi na su fuu pɪel be a yaa pɔ, ka a āsɔɔ jāne a ju jie, ka a āsɔɔ mi jāne a gbεε jie, a jie ban dɔɔ gaal a Yesu.

XIII Ka ba suor wɔ, “Pɔɔ, bāa 'yɔɔ le fo kɔnɔ?” A wɔ 'yer ba, “Ba ir naa a n Soro, ka n ba bɔɔ a jie ban bin wɔ ε.”

XIV A nitɔ won 'yer, ti lieb nye a Yesu na ara, tiche waa bɔɔ ɪka 'lo le ε.

XV Ka Yesu suor wɔ, “Pɔɔ, bāa 'yɔɔ le fo kɔnɔ? An le fo bɔɔɔ?” Mɛer tier naa ɪka a jikaara le, ti 'yer, “Nɪkpɛɛ, ala ɪ fɔɔ le ir wɔ, wiil ma a jie fon bin, ka n chen ti 'mɔɔ wɔ.”

XVI A Yesu buɔl, “Mɛer!” Ka wɔ lieb 'yer ni a Juu nibe kɔkɔr, “Woroboni.” A par le, Wiwile.

XVII A Yesu 'yer, “Ta gɔɔ ma ε, n ba chen a n Sāa sɛ sere ε. Chen a n poturbo sɛ ti 'yer ba, n lieb chiine a n Sāa Nāanmɪn mi na ɪ a yɪ Sāa Nāanmɪn sɛ.”

XVIII Ka a Mɛer na yi a Magdala chen a poturbo sɛ ti 'yer, “N nyen a Soro,” na wɔ mi man a ala a Yesu na 'yer kɔ wɔ.

XIX A daa gbul bɪbir dɔɔ daar jāanɔɔr, a poturbo lɔɔn taa a die pɔ, ti kpal a pāma a Juu nibe dābāɛ jūu. A Yesu ti kpe ara a ba sɛ ti puor ba 'yer, “Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ.”

XX Won 'yer a nitɔ, wɔ wiil ba naa a nuur ni a lɔboor. Nɔɔ kpɛn a poturbo ban nye a Soro.

XXI Yesu le 'yer kɔ ba go, “Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ, le a Sāa na tɔ ma, le le n mi tɔnɔ yɪ.”

XXII Ti pāa suor 'yɔɔ ba ti 'yer, “Yɪ de a Nāanmɪn Siɛ.”

XXIII Ala ɪ yɪ vɛn nɪre yeldɛer bar, Nāanmɪn mi na vɛn bar wɔ. Ala ɪ yaa mi wa vɛ bar ε, Nāanmɪn mi kɔ vɛ bar ε.

XXIV Tomasɪ ban le buɔlɔ Naa na ɪ a Poturo Pie Nɪ Ayi āsɔɔ ba dɔɔ be be a Yesu na wa ε.

XXV Ka a poturbo bala na be be nye a Yesu 'yer kɔ wɔ, “Si nyen a Soro,” ti wɔ 'yer, “Maa ba nye a natie a wɔ nūu pɔ ε, naa de a n nubir tū a kpafɔ jie ε, naa mi le de nūu tū a lɔboor bɔɔ pɔ ε, n kɔ sɔɔ de jaa ε.”

XXVI A ber aniin daar, a wɔ poturbo ba jaa le lɔɔn taa a yir pɔ, ka a Tomasɪ mi be be. A pāma kpal naa, tiche ka a Yesu wa ara a ba sɛ puor ba ti 'yer, “Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ.”

XXVII Ti pāa 'yer kɔ a Tomasɪ, “Tur a fo nubir a ka, nye a n nuur na fo tur a fo nūu su a n lɔboor bɔɔ pɔ, na fo bar a baal ti sɔɔ de.”

XXVIII Ka a Tomasɪ 'yer, “N Soro ni n Nāanmɪn.”

XXIX A Yesu pāa suor wɔ, “Fon nye ma jūu le fo sɔɔ de ɔ? Pɔpɛl dɛme le a bala na ba nye ε, ti sɔɔ de.”

XXX Yesu tɔn nɛ'maa tɔ yɔɔ a wɔ poturbo niem, ban ba seb 'yɔɔ a gān nyā pɔ ε.

XXXI Tiche a anyāna seb naa ka yɪn sɔɔ de ɪka, a Yesu le a Nɪ-iraa, na ɪ a Nāanmɪn Bie. Yɪn sɔɔ de jūu, yɪn tara naa nyevɔr yɪn a wɔ yuor pɔ.

XXI

I A anyā puor, Yesu le ir wɔ māɛ wiil kɔ a wɔ poturbo be a Tiberiyas man pɔ. Nitɔ le a tu.

II Simon Pita, Tomasɪ ban buɔlɔ Naa, Natantɛl na yi Keena na be a Galilee paal pɔ, Jebedee bibiir ayi pɔɔn a poturbo ayi bamine 'mantaa.

III Ka a Simon Pita 'yer kɔ ba, “Maa chiine naa jāme nyɔɔrfɔ jie.” Ka ba mi 'yer, “Sin 'mantaa chen!” Ba yɪn kpe a gboro chen, tiche a tāsɔɔ 'lɔnɔ baa nyɔɔ bon ε.

IV Bibio pipi Yesu ben a gogoro ju ara, tiche a poturbo ba bɔɔ ɪka 'lo le ε.

V Ka wɔ buɔl ba suor, “Barmine, yaa nyɔɔ jām ε?” Ka ba 'yer “Kai.”

VI A Yesu 'yer ba, “Yɪ lɔb a loyaar 'yɔɔ a gboro nūsɔɔ jie, yɪn nyɔɔr amine.” Ban lɔb a loyaar 'yɔɔ, baa le tɔɔnɔ tɔɔrɔ ε, bojūu wɔ nyɔɔr jāyɔɔ.

VII Ka a poturo 'lo a Yesu na nɔ 'yer kɔ a Simon Pita, “A si Soro le.” A le a Pita na wɔ ɪka, “A si Soro le,” wɔ sun a fuu won dɔɔ yaa bar na wɔ ɔɔ lon a kɔɔ pɔ.

VIII Ka a poturbo ba nyā na che turo ni a gboro tɔɔrɔ a loyaar na seen a jāme. Baa jāan a gogoro ε, an ɪn gbɛɛ kɔɔr ata (300).

IX Ban wa do a gogoro ju, ba nyen saalaa būu jāme na be be ni paanɔɔ.

X A Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ ir a jāme ala yɪn nyɔɔr a pɔpānyā amine waan.”

XI Ka a Simon Pita kpe a gboro pɔ, ti tɔɔ a loyaar na seen a jāberɛ don a gogoro ju.

A un jãme kobaa lujaayi ni pie ni ata (153), an ı a yoo a le, tıche a loyaar ba chıer ε.

XII A Yesu 'yer kũ ba, "Yı wa suor nεε." Tı a poturbo āsuo jaa ba 'la suor wõ ıka, "An le fı ı?" Ba jaa bõon naa ıka a Soro le.

XIII Yesu ir a paanõo na wõ kũ ba, tı le ir a jãme mı kũ ba.

XIV A nyã le ı gbεε ata Yesu na ir a wõ mãe wiil a poturbo won ir a kũu põ ı vör.

XV Ban di baar ka Yesu suor a Simon Pita, "Simon, Joon bie, fı nõ man gar a banyãna o?" Ka wõ 'yer, "Oo, n Soro, fı bõo naa un nõ fı." A Yesu 'yer wõ, "Koro a n pelst a bõdiir."

XVI Yesu le suor go, "Simon, Joon bie, fı nõ man sire jaa?" Ka wõ 'yer, "Oo, n Soro, fı bõon naa un nõ fı." Ka a Yesu 'yer kũ wõ, "Bõo kaara ma a piir."

XVII Yesu le suor won gbεε ata, "Simon Joon bie, fı nõ ma naa?" Ka a Pita pso sõo bojũu gbεε ata ni nyã a Yesu na suor wõ, ıka wõ, "Nõ wõ naa?" Tı 'yer, "N Soro fı bõon yeke a jaa, fı bõo naa un nõ fı." A Yesu 'yer kũ wõ, "Koro ma a piir bõdiir."

XVIII Yelmãε le n 'yere koro fı, a fı polbile daar fı mãε ma sun fı fuust na fı chiin jie 'lo jaa fon bõoro. Tıche fıõ wa kor baar, fı ma jãn a nuur ka nıre kõo su fı a fuu tı too fı chiin a jie 'lo fon ba bõoro ε."

XIX Yesu 'yer a nitõ na wõ wiil a kũu 'lo to Pita na wa kpi 'yõo Nãanmın yuor tur. Tı pãa 'yer kũ a Pita, "Turo ma."

XX Pita lieb nye a poturo 'lo a Yesu na nõ ka wõ turo ba. A poturo nyã le dõo diel a Yesu le ban dire a di baaraa, na dõo suor a Yesu, "N Soro, an le na gar 'yõo fı?"

XXI Pita na nye won turo ba, ka wõ suor, "N Soro, tı nyã mı?"

XXII A Yesu 'yer, "Maa nõ ıka wõ be be tı tãn un na lieb wa, a ı bo a fı soro? Fõo turo ma."

XXIII A anyãna jũu le a poturbo 'yer yoro ni ıka a poturo 'lo kũ kpi ε. Tıche Yesu ba 'yer ıka wõ kũ kpi ε, wõ 'yer ıka, "Maa nõ ıka wõ be be tı tãn un na lieb wa, a ı bo a fı soro?"

XXIV A poturo nyãna le di a anyãna dãaste na wõ seb bin, ka sı bõon a wõ dãaste na ı yelmãε.

XXV Yesu tõn tõyoo mı, ala ı a jaa ta seb bõ'yen 'yen, a wer wõ jaa kũ naa tara jie bin a ala na seb ε.

A NITÖNSI TÖMÖ GĀN

I Teofilusɩ a n gān dōo 'lo pɔ, n seb a ala a jaa a Yesu na dōo piel maal ti na wɔ wiil a nibe.

II Yesu tu naa a Nāanmɩn Sɩe pɔ na wɔ wiil a nitönsɩ bala won ir le ban na ure ti a Nāanmɩn de wɔ don a saaju.

III A wɔ dɔoye difo puor, wɔ wiil wɔ mǎe kɔ a nibe banyāna, ka a chaar ba nie ɩka wɔ ir naa na wɔ ɩ vor. A ber ljaayi daar le wɔ wa dūu ba, na wɔ 'yer a Nāanmɩn nāalōo 'yer.

IV Wɔn wa lōon ba ka ba 'mataa dire, ka wɔ kpākpāan ba nɩ a 'yer bir nyā, "Yɩ taa ure wa yire a Jerusalem ε, yɩ chele a kɔfo 'lo a n Sāa na pōl ka n 'yer kɔ yɩ.

V Jɔon 'lo, kōo le wɔ de son a nibe, tiche yɩn 'lo, a kō le kor ε, Nāanmɩn na so yɩ naa nɩ a wɔ Sɩe."

VI Ba le wa lōon naa a Yesu go, na ba suor wɔ, "Sɩ Soro, a sōo nyāna pɔ le fon lieb a Isɩral nāalōo kɔ ba bu?"

VII A wɔ 'yer kɔ ba, "A ba ɩ yɩ 'yer ε, ɩka yɩ bōo a sōo bu a bɩbir a Sāa na bin a wɔ kpēo pɔ ε.

VIII Tiche yɩn nyen kpēo a Nāanmɩn Sɩe wa wa a yɩ sē, ka yɩ ɩ a n dāasɩe dēme, a Jerusalem, nɩ a Judiya paal wɔ jaa, nɩ a Samariya paal ti tǎn a wer tēefo jie."

IX A anyāna le wɔ 'yer baar ti duoro a saaju a le ne a ba nɩbiru ka a julōjuur ti pɔo wɔ.

X Ka ba chene dɔl kaara a saaju a le ne won duoro, be le a dɔor ayi na su fuu pɩel wa dūu ba a le ne ara a ba sē.

XI Na ba suor ba, "Galilee dɔor, bǎa le so a yɩ kaara a saaju a le mō? A Yesu nyāna nɩ wɔ ju yɩn nye na duoro a saaju, na lieb a le ne nɩ wɔ ju wa, nitāa a le ne yɩn nye won duoro a saaju."

XII A ba yi a tōo ban bɔolo a Olive Tur Tōo lieb kul a Jerusalem na ba jāan a tēe ε, a fon tōo chen a Pēnfɔ Bɩbir Daar.

XIII Ban wa ta, ba don a bɔopte pɔ, be le ba dōo lōo taa. Ka a bala na dōo be be le Pita, Jɔon, Jemesɩ nɩ Andiru. Filip, Tomasi, Batolomi nɩ Matiu nɩ Alfayasi bidaba Jemesɩ nɩ Simon na mōo nɩbir nɩ a wɔ wer ye, nɩ a Jemesɩ bidaba Judas.

XIV A banyāna ba jaa le lōo taa nɩ nebō'yen suor a Nāanmɩn, ka a pɔbo bamine pɔo ba ka a Yesu yeer nɩ a wɔ ma Mēer nɩ be be.

XV Bɩbir āsɔo le a wɔ poturbo wa lōo taa na ba ɩ nibe kobaa dɔol lijer. Ka Pita ir ara a ba pɔ

XVI ti 'yer, "Yeer, a sēe naa ka sɩn maal a le a Nāanmɩn Sɩe na dōo tu a Nāa David nee pɔ, a wɔ 'yer na wɔ seb bin a kōr jaa nitāa le a Judas nyā na dōo de a nibe nie a ba wa nyoo a Yesu.

XVII Wɔ dōo ɩ a sɩ āsɔo na wɔ pɔo sɩ a tōmō nyā pɔ."

XVIII Judas putuyar won nye le ɩka wɔ dǎn wer, be le wɔ chor ju pur ka a nyaba a jaa yi.

XIX Nire jaa na be ka a Jerusalem le wō a 'yer nyā na ba bɔolo a jie a ba kəkɔr pɔ ɩka, Akeldama. A par le, Jāɩ Wer.

XX Ka a Pita 'yer, "Nitō le a Nāa David seb a wɔ yiel gān pɔ, 'A wɔ jie wɔ lieb dǎlpɔo, ka a nire jaa taa kɩere be ε,' (*Yiel Gān 69:25*) ka, 'A nire āsɔo, wɔ de a wɔ jie.' (*Yiel Gān 109:8*)

XXI "A le jūu, nɩyuo le sɩn ir ka a nɩnyɩne ɩ a 'lo na dōo pɔo sɩ 'mataa suor nɩ a Yesu.

XXII Piel a Jɔon Nāanmɩn kōo sofo sōo wa tǎn a sōo nyā a Yesu na yi a sɩ sē do a saaju. A nire 'lo le na pɔo sɩ dire a wɔ kūu pɔ irfo dāasɩe."

XXIII Be le ba tier 'yōo nibe ayi. Josefɔ ban bɔolo Basabasi na ba le bɔolo wɔ Jusɩtusɩ nɩ Matiyasi.

XXIV Na ba pǎa suor Nāanmɩn 'yere, "Sɩ Soro, fōo le bōo nire jaa potter, wiil sɩ a nibe ayi banyāna āsɔo fon na ir.

XXV Ka won de a nitönsɩ tōmō jie a Judas na bar, ti chen a jie won pɔo."

XXVI A ba pǎa gba gbām ka a gbābie ti ir Matiyasi a wɔ pɔo a nitönsɩ pie nɩ bō'yen pɔ.

II

I A Pentikosɩ na wa ta, ba jaa ben a jibō'yen.

II Ajienaa le ka a damfo na kaara fika sesekpēe na furo yi a saaju wa sēe a die 'lo pɔ ban jāne.

III Be le ba nye bũu 'luraa na ḡmara jaa purpur dɔɔlo āsɔɔ jaa bõ'yen 'yeni.

IV Ka ba jaa seen a Nāanmɪn Siε na ba piel 'yere kɔkɔyor le a Siε na kɔ ba.

V A Juu nibe na joro a Nāanmɪn dābāe na ba yi a tēn tēn wa kpiere a be a Jerusalem.

VI Ban wa wõ a gõmõ nyā, a nyɔɔ ba nyāna ba jaa wa lɔɔn taa na ba ɪ chīcham, bojūu āsɔɔ ma wõn ban 'yere a wɔ kɔkɔr.

VII Ka a ɪ yel dūu naa, na a 'maa ba jaa nɛε ka ba sɔɔ taa, "A ba ɪ Galilee dēme le a banyāna na 'yere ε?"

VIII Tɪ ḡmɪne a ɪ ka a sɪ āsɔɔ jaa wõnõ ban 'yere nɪ a sɪ kɔkɔε?

IX Parti dēme, Mede dēme, nɪ a Elam dēme. Bamɪne mɪ yin Mesopotamiya, Judiya, Kapadosiya nɪ Pontus nɪ Asiya.

X Ka bamɪne mɪ yi Fırɟiya, nɪ Pamfiliya, nɪ Ijipiti, nɪ a Libiya dēme na gbɔr a Sireni wer nɪ a sāanba na yi a Worom,

XI a Juu nibe māe nɪ a bala na lieb a Juu nibe, bamɪne yin Kirete nɪ a Arabiya dēme. Sɪ wõn ban de a sɪ māe kɔkɔr 'yere nɪ a Nāanmɪn tōberε wɔn tō."

XII Ka a anyāna sɔb ba nibir ka ba nɛεr 'maa a ba sɔɔ taa, "A anyāna par nɪ bo?"

XIII Tɪche ka a bamɪne kperε 'yere, "Dāa le maal ba a le nɛ."

XIV Ka a Pita nɪ a Pie Nɪ Bõ'yen pāa ir ara ka wɔ 'yer kpɛɔ jaa kɔ a nibe, "Juu nibe nɪ nɪre jaa na kpiere ka a Jerusalem, yɪ vē ka n wiil yɪ a par. Yɪ chele a le ɪn na 'yer.

XV A nibe banyāna ba nyū dāa ε, nɪtāa a le yɪn tɪer ε, a cheɛ na ɪ bibi'maar.

XVI Nɪtõnõ le a Nāanmɪn 'ye'yere Joel dõɔ 'yer,

XVII 'Nāanmɪn 'yer ɪka a ber baaraa daar, wɔn kpaaraa a wɔ Siε 'yõɔ a nibe ba jaa. Ka a yɪ dabil nɪ a pɔɔbil 'yere a 'yersɪ ala a Nāanmɪn na kɔ ba, ka a yɪ dabil nyere nyefɔsɪ, ka a yɪ danyõn mɪ jāna jānsɪ.

XVIII A bala gba na ɪ a n gbāgbadɔɔr nɪ a pɔɔɔ, ba jaa pɔ le ɪn kpaar a n Siε 'yõɔ ba a ber ala pɔ, ka ba 'yere a n 'yer.

XIX ɪn wiil ban yelfersɪ na yi saaju ka a jānsɪ mɪ be ka a tēe, jāi, bũu nɪ jɔɔr na den jie wɔ jaa.

XX Ka a mõtõɔ lieb lĩi ka a ḡmera mɪ lieb jāi kaar tɪche ka a sɪ Soro bɪbir 'lɔn na chaar pāa wa.

XXI Be le nɪre jaa na pāa bɔɔɔ a sɪ Soro yuor na nyen faafɔ.' *(Joel 2:28-32)*

XXII "Isral nibe yɪ chele ka, A Yesu nyā na yi a Najaretɪ 'lɔ le a Nāanmɪn ir kɔ yɪ, na wɔ de wɔ tōn a nɛ'maa tōmõ, nɪ tōfersɪ, nɪ jānsɪ tōmõ a yɪ pɔ, ka yɪ māe bõɔn.

XXIII Ba nyɔɔn a daba nyāna 'yõɔ a yɪ nuur pɔ nɪtāa le a Nāanmɪn na dõɔ tu a wɔ bɔfɔ nɪ a wɔ bõɔfɔ pɔ, de nie 'yer bin, ka a putudēme sōɔ yɪ ka yɪ kpa wɔ a daa ju a wɔ kpi.

XXIV Tɪche ka a Nāanmɪn sāi wɔ a kũu pɔ, na wɔ faa wɔ a kũu wõm pɔ, bojūu a kũu ba tara kpɛɔ na nyɔɔ wɔ taa le ε.

XXV "A Nāa David dõɔ 'yer a wɔ 'yer, 'Bɪbir jaa le n nyere a n Soro, bojūu wɔ ben a n nūsõɔ jie, n kō wa lɔɔ gber ε.

XXVI Ala le so ka n pɔɔ pel ka n jālbir chɪle, ka a n āgān mɪ tara tɪer tɔfɔ jie.

XXVII Bojūu fɔ kō wa bar ma be a yaa pɔ ε, bu ka fɔ bar a fɔ Cheche Sɔɔ 'lɔ ka wɔ pōɔ ε.

XXVIII Fɔ wiil man a nyevɔr sɔr, fɔn vēn ka nōɔ kperε ma a fɔ niem.' *(Yiel Gān 16:8-11)*

XXIX "N yeer, n 'yer chāa pɔ kɔ yɪ ɪka a sɪ sāakpā David kpi naa a ba ũu, a wɔ yaa le anyāna na be ka dɪna.

XXX Tɪche wɔ dõɔ 'yer a le a Nāanmɪn na tɪr nɛε kɔ wɔ ɪka, wɔn vē naa ka 'lɔ David yõɔ jāne a wɔ nāa dakɔɔ ju.

XXXI David den nie nye a le na be a wɔ niem, ala le so ka wɔ 'yer a Kɪrɪsɪto kũu pɔ irfɔ 'yer, na wɔ 'yer ɪka wɔ kō gā be a yaa pɔ ε, bu ka a wɔ āgān pōɔ ε.

XXXII "Nāanmɪn sāi naa a Yesu nyāna ka wɔ ir ɪ vor, sɪn le ɪ a anyāna a jaa dāasɪε dēme.

XXXIII 'Lɔ le wɔ 'mɔɔ don bin a wɔ nūsõɔ jie, ka a Sāa kɔ a Yesu a wɔ Siε 'lɔ wɔn tɪr a nɛε kɔ wɔ. A Siε nyā le wɔ kpaar 'yõɔ sɪ ka yɪ nye tɪ be wõnõ.

XXXIV David ba dõɔ do a saaju ε, tɪ wɔ 'yer naa, 'A Soro 'yer kɔ a n Soro, "Jāne a n nūsõɔ jie,

XXXV ka n wa de a fɔ dōdēme ka ba ɪ a fɔ gbεε dɔɔlfɔ jie." ' *(Yiel Gān 110:1)*

XXXVI “A le jũu, vë ka a Isıral nıbe ba jaa bõõ sıre jaa ıka Nãanmın maal naa Yesu nyã yın kpa a daa ju ka wõ ı a sı Soro nı a Nı-ıraa.”

XXXVII A nıbe na wõ a nıtõ, ka a ımaraba a nyãn, ka ba suor a Pita nı a nıtõnsı, “N yeer, ımine sın ı?”

XXXVIII Ka a Pita 'yer kõ ba, “Yı lıeb a yı tıer, ka ba de a Yesu yuor son yı a Nãanmın kõõ, ka a yı yelbier baar. Ka a Nãanmın kõ yı a wõ Sıe.”

XXXIX Yın nı a yı bibiir le a Nãanmın tır a wõ nee kõ, yın nı a bala ba jaa na be a teer, nı a bala ba jaa a sı Soro Nãanmın na wa bõol.”

XL Pita den 'yer yõõ kpãan ba, na wõ kpãkpãan ba 'yere, “Yı faa yı mãe yin a dına nıfilefile sı põ.”

XLI Ka a bala na soõ de a wõ 'yer, ba so naa a Nãanmın kõõ, ka nıbe tur ata (3,000) põõ ba a daar 'lõnõ.

XLII Ba den ba mãe kõ a nıtõnsı wiilfõ, na ba tara nebõ'yen lõõ dire, na ba lõõ puoro a Nãanmın.

XLIII Dãbãe kpẽn nıre jaa a le ban nye ka a nıtõnsı tõ a tõfersı nı a ne'maa tõmõ.

XLIV A bala na soõ de, ba jaa lõõn taa jibõ'yen na ba sõnõ taa.

XLV Na ba daara a ba bõtarsı na ba ma põ ır kõ taa le jaa ãsoõ na bõõõ.

XLVI Bıbir jaa le ba ma lõõnõ taa be a Nãanmın puorfõ yir bechaar põ, na ba yõõõ taa yie ımaraba a paanõõ dire nı popel nı põtıer bõ'yen.

XLVII Ba peere naa Nãanmın ka a nıbe ba jaa mı ara a ba puor. A sı Soro ma vë naa ka a bala na nye faafõ, põõ ba bıbir jaa.

III

I Bıbir ãsoõ Pita nı Jõõn duoro naa a Nãanmın puorfõ yir kpẽe põ, a puorfõ jie mõtõõ na gõr.

II Ka a daba ban lõõ dõõn a wõ gber, a ba ma tuo wõ tı bin a be a Nãanmın puorfõ yir dõõõr nee 'lo ban bõõõ, Vıla. Be le ba ma tuo wõ tı bin bıbir jaa a wõ ma suorõ a bala na kpıere a Nãanmın yir bechaar põ libie.

III Wõn wa nye a Pita nı a Jõõn na kpıere, a wõ suorõ ba a libir.

IV Ka a Pita nı a Jõõn kaara wõ a le a tãı, ka a Pita wa 'yer, “Kaara sı.”

V Ka a daba tõõ fur a nıbir a le chir chir chir 'yõõõ ba tıere ıka won nyen bon.

VI A Pita pãa 'yer, “N ba tara libir bı, selma kõõõ fõ e, tıche a 'lo ın tara le ın kõ fõ. Yesu Kırısıto na yi a Najaretı yuor põ, ır chiine.”

VII Tı na wõ nyõõõ a daba nıõõõ sõõ wõ ka wõ ır ka a ı a gbepere nı a nakõõõ kpẽme naa.

VIII Ka a daba õõ chor a gbẽe na wõ piel chiine, na wõ pãa tu ba kpẽn be a Nãanmın puorfõ yir bechaar põ. Be le wõ tı õõõõ yõõõõ na wõ peere a Nãanmın.

IX A nıbe ba jaa na wa nye wõ, a le won chiine peere a Nãanmın,

X ba bõõ wõ naa an ı 'lo le ma jãne suorõ libie be a Nãanmın puorfõ yir dõõõr 'lo ban bõõõõ a, Vıla. Ka a ı ba chıcham naa 'maa ba nee a le na ı.

XI An ı a daba chene na põõ a Pita nı a Jõõn ka a nıbe neer 'maa a ba jo wa titaa a be ban bõõõõ a Solomon Bechaar põ.

XII Pita na nye a le ka wõ 'yer kõ a nıbe, “Isıral dõõr woi, bãa le so ka a neer 'maa yı a le mõ? Bãa le yı fur a nıbir 'yõõõ sı fıka sın mãe kpẽõ bı sın mãe maal vıla le sı maal a daba nyã ka wõ chiine?”

XIII A Nãanmın nyã na ı a Abraham, Isaaki nı a Jekõb Nãanmın nı a sı sãakpãmıne Nãanmın le 'yõõõ a wõ tõtõnõ Yesu yuor. Yın le nyõõõ wõ tır ıka ba kõ wõ, ka a Pilate ıme nyãa na bar wõ tı yı 'yer ıka yaa bõõõ wõ e.

XIV Yı 'yer naa ıka yaa bõõõ a cheche soõ nı a yelmãe soõ e, tı na yı suorõ ka ba yuo a nıkõõõ kõ yı.

XV Yın le kõ a nyevõr soõ, tıche ka a Nãanmın sãı wõ a kũu põ. Sın le nye anyãna nı nıbir.

XVI A daba nyãna nı a sın na 'mataa soõ a Yesu le sa a daba nyãna baal yın nye na yı bõõõ, sıre jaa sın soõ de a Yesu yuor le wõ sa, a daba nyãna yın ben nye.

XVII “Põpãanyã, yeer, n bõõõ naa ıka ba bõõõ fõ le vë ka yı tõ a le ne a yı nıbere na dõõõ tõ.

XVIII Tıche Nãanmın ı naa a le won dõõõ vë ka a wõ 'ye'yerbe 'yer ıka, a wõ Nı-ıraa na din dõõõe.

XIX Yı pãa lıeb a yı tıer, na yı lıeb wa a Nãanmın sê, ka wõ fıel a yı yeldêbe bar. A ãkpêõ paalaa yın na nyê na yin a sı Soro sê,

XX ka wõ gba na tõi a Yesu Kırısıto 'lo won dõõ ir bin kõ yı.

XXI Wõn chene na jãne be a saaju, tı tãn a sõi 'lo Nãanmın na 'mataa a bonstı a jaa nıtãa le won tır a nee a kõi jaa tu, a wõ 'ye'yerbe chechestı sê.

XXII Bojũu Mosesı dõõ 'yer, 'A Soro Nãanmın na ir 'ye'yere a n kaar ka wõ ı a yı mãe nıre, a yı chele a ala a jaa won na 'yere koro yı.

XXIII İsuõ jaa ba wa chele a le won na 'yere ε, ban ir wõ nũu bar a wõ nıbe põ.' (*Mosesı Gãma Na Tu Anũu 18:15, 18, 19*)

XXIV "Sıre jaa, a Nãanmın 'ye'yerbe ba jaa na yı a Samuwel sõi mı 'yer naa a bıbie anyãna 'yer.

XXV Yın le ı a Nãanmın 'ye'yerbe banyãna bibiir nı a netıraa 'lo a Nãanmın na tara nı a sı sãamıne. Wõ 'yer kõ a Abraham, 'An tu naa a fı yõn põ, ka a nıbe ba jaa na be ka a tõe na nyê sõiõfõ.' (*A Pielfõ Gãn 22:18*)

XXVI Nãanmın na wa ir a wõ tõtõnõ, yın sê le wõ de nie tõi wõ ka wõ tı sõiõ yı na wõ lıeb a yı ãsuõ jaa yın a wõ putusõr põ."

IV

I A le a Pita nı a Joõn na chene 'yere nı a nıbe, a Juu nıbe bõõrlorbo nı a puorfõ yır nıdiere 'matãan a Saduseemıne wan a ba sê.

II Ba wa nyen suur, bojũu ba wile naa a nıbe ıka Yesu jũu nıre jaa na ir naa kũu põ.

III Be le ba nyõõ a Pita nı a Joõn na ba 'yõõ ba põõfõ die põ bar ka wer na chaar, bojũu mõtõõ mõr baar.

IV Tıche a bala na wõ a le a Pita na 'yer a Yesu 'yer na ba sõiõ de na ın dõõr tur anũu (5,000).

V A wer na wa chaar, a ba nıdiere nı a ba nıbere 'matãan a Mosesı nee wiwiille lõõn taa be a Jerusalem.

VI Ka Anası na ı a Juu nıbe bõõrlo nıkpêe nı Kayafası, Joõn nı Aleksanda

'matãan a Juu nıbe bõõrlo nıkpêe nıbe bamıne.

VII A ba tı yuo a Pita nı a Joõn waan a ba wa soro ba, "Kpêõ buor nı yobuor le yı de tõiõ nı a anyãna?"

VIII Ka a Pita na seen a Nãanmın Sıe 'yer kõ ba, "A yın nıdiere nı a yın nıbere,

IX ala ı yı ben bõõl sı dına ıka sı wa man a maal vıla nyã na vê ka a gberê sa.

X Yı pãa bõõ ıka yaa, a yın nı nıre jaa na be a İsrıl, ıka a Yesu Kırısıto nyã na yı a Najaretı yuor põ, a 'lo yın kõ a daa ju, tıche ka a Nãanmın sãı wõ a kũu põ, ka wõ ı vor, le sa a daba nyãna na ben ara a kana.

XI Wõ ı naa 'A kõsır 'lo a yın mımıerbe na tõr bar, 'lo le wa ı a kõsır ju.' (*Yiel Gãn 118:22*)

XII Fafaara jaa ba le be be ε, bojũu yuor jaa ba le be ka a tõe põ, na tõiõ nıre faa ε."

XIII Ban nyê a le a Pita nı a Joõn na ba joro dãbãe ε, tı mı bõõn ban ba jãn gãn chen teer ε, ka ne'maa ba. Ka ba tıerto ban dõõ be a Yesu sê.

XIV Tıche ba mı nyen a daba 'lo na sa 'mataa ara nı ba, baa le tara 'yer na 'yer ε.

XV Le le ba 'yer ba a ba yı chẽchẽe, tı ba pãa guoro taa 'yere,

XVI "Nımıne le sın ı a nıbe banyãna? Nıre jaa na be ka a Jerusalem bõõn naa a ne'maa tõmõ ban tõi a sı kõi tõiõ chiir ε.

XVII Tıche ala ı sın põõ naa a yele nyãna sõr ka nıre kõi le wõ naa ε, yı ı a sı fuu ba ka ba taa ıre wa põrõ a yuor nyãna koro nıre jaa ε."

XVIII Be le ba bõõl ba a ba kpe ka ba kpãkpãan ba ıka, ba taa ıre wa 'yere bı wile nı a Yesu yuor go ε.

XIX Tıche ka a Pita nı a Joõn 'yer kõ ba, "Yın mãe yı pe kaa, a seen Nãanmın sê ka sın tu a yı nee gar a Nãanmın bı?"

XX Bojũu sın 'lo kõi tõiõ bar a 'yer sın nyen nıbir tı wõ 'yerfõ ε."

XXI Le le ba vuur ba tı bar ba a ba chen. Baa bõõ kpãa buor le ban kpãa ba ε, bojũu a nıbe ba jaa pẽere naa Nãanmın a le na ı.

XXII Bojũu a daba nyãna na sa a ne'maa safõ nyãna kor gar yuomo lıjaayi (40).

XXIII Ban wa bar a Pita ni a Joon, ba chen a ba taaba sē ti man ala a jaa a bōorlo nibeere ni a nibeere na 'yer kō ba.

XXIV A ba taaba na wō a nitōnō, ba jaa 'mantaa ni nebō'yen puor Nāanmūn na ba 'yere, "Tōonō Sōo, fōo le maal a saaju ni a tēe ni a man kpēe ni bon jaa na be a pō.

XXV Fōo le dōo vē ka a fō Sīe haa a fō gbāgbaa na i a si sāa David nēe ka wō 'yer, 'Bo le so ka a paalsi nye suur, ka a nibe nmarā a dōol pōrsi?

XXVI A wer nāmune tōoro naa gbēchile, ka a nibeere mi lōo taa jēere ni a Soro ni a fō Ni-iraa.' *(Yiel Gān 2:1, 2)*

XXVII Sīe jaa le a Herōd ni a Pontius Pilate lōo taa ni a bala na ba i a Juu nibe e, ni a Juu nibe a tēe nyāna pō, na ba jeb a fō tōtōcheche Yesu, a 'lo fon ir.

XXVIII Ba maal naa a le fon kaa ir na i a fō potter, ni a fō kpēo, ni a fō bōfo fon dōo de nie chōor ti a wa i.

XXIX "Pōpānyā si Soro, kaa le ban fuu si, ti na fō sōo a fō gbāgbaar a si mōol a fō 'yer ni 'lafō.

XXX Tur a fō nūu sāan baalsi, na fō tō ne'maa tōmō ni a fō tōtōcheche Yesu puor."

XXXI Ban wa puor baar, a jie 'lo ban lōo taa damaa. Ka ba jaa seen a Nāanmūn Sīe, na ba 'yere a Nāanmūn 'yer ni 'lafō.

XXXII Ka a bala na sōo de, ba jaa tara na tier bō'yen ni nyābō'yen. Isōo jaa maa 'yer ika a wō bonsi i naa a 'lo tēe bon e, ba ma pōn bon jaa ban tara.

XXXIII A nitōnsi den kpēo mana ni a si Soro Yesu kuu pō irfō 'yer, ka a Nāanmūn wāefō be a ba jaa sē.

XXXIV Ba āsōo jaa ba dōo faa bon e, sōo jaa le a bala na tara por ni yie ma da na ba ma waan a libie,

XXXV wa bin a nitōnsi sē, ka ba ma pō ir kō āsōo jaa le an seen wō.

XXXVI Josefō na yi Sipurusī na wō i a Levi bal nire, kaa a nitōnsi bōolo wō Banabasī. A par le nire na 'yōonō ākpāen.

XXXVII Wō dān a wō puo, na wō de a libie waan wa bin a nitōnsi sē.

V

I Ka a daba āsōo na be be di Ananias ka a wō pōo mi di Safira. Ba mi den a ba

pobile da.

II Wō ir naa libie amune bin ka a pōo bōon, tiche na wō chiin a nmaa ti bin a nitōnsi sē.

III Ka a Pita suor a Ananias, "Bo le so ka a Satan sēe fō a nyāa a fō nmaa jir kara yōo a Nāanmūn Sīe, na fō ir a libie amune a le fon da a puo bin?

IV A ba i fōo le so na fō de da e? Fon wa da baar a ba i fōo le so a libie e? Bo le i a fō tier a fō maal a nitō? Nire ba le fō nmaa a jir nyā 'yōo e, tiche Nāanmūn le."

V Ananias na wō a nitōnō na wō lo kpi a jie. Ka a dābāe kpe a bala jaa na wō naa.

VI Ka a polbil ir a ba pō 'mōo a kuu lū tuo yin ti ūu.

VII An wa kor bālāa ka a wō pōo mi wa bōn dōol ba bōo a le na i e,

VIII ka a Pita suor a pōo, "A libie a jaa le a anyāna a fōo ni a Ananias na da a puo nye o? 'Yer kō ma." A wō 'yer, "Oo, le le."

IX A Pita 'yer kō wō, "Nmine le a i a yi guor taa ika yi beer a si Soro Sīe kaa? Nye a nibe bala a dōdor nēe bala le tuo a fō sīre yin ti ūu, ba min tuo fon yin."

X Ajienaa ka a i wō mi lon kpi be a Pita niem. A polbil bala na ben wa kpe nye ka a i wō kpi naa, ka ba tuo wō yin ti ūu lan a sīre.

XI Ka a dābāe kpe a pupuorbiir ba jaa ni nire jaa na wō naa.

XII A nitōnsi tōn ne'maa tō yōo a nibe sōo. Ka a bala na sōo de, ba jaa tara na nebō'yen ma lōo taa a be a Solomon Bechaar pō.

XIII Nire jaa kpire ba naa, ti āsōo jaa maa 'la lōon ba e.

XIV Tiche niyōo jaa chene na waara, ka dōor ni pōo na sōo de a si Soro puoro 'yōonō.

XV A le vē naa ka a nibe yin a ba baalsi ti gaal ba a gador ju ni a sōn pō a sōr kōkoor chele ni a Pita, ika 'lo wa tala a wō gāgiel wō pōo ba.

XVI Niyōo yin a tēbil ala na jilō a Jerusalem waan a ba baalsi wa lōon 'matāan a bala a sīdebe na tara, ka ba jaa sa.

XVII Ka a nyuur kpe a Juu nibe bōorlo nīkpēe ni a wō taaba bala na puo a Saduseemine gbul pō.

XVIII A ba nyoor a nitönsi 'yõo pöofö die pö bar.

XX Tiche a täsoo a si Soro tö naa a wö malaka ka wö wa yuo a pöofö die pän na wö töo ba yin

XX ti 'yer, "Yi chen a Nāanmün puorfö yir bechaar pö na yi ti 'yer a nyevor paalaa nyā 'yer kō a nibe."

XXI A wer na wa chaar ba kpēn be a Nāanmün puorfö yir bechaar pö, nitāa le a malaka na 'yer ba ti piel wile a nibe. A Juu nibe böorlo nīkpēe ni a wö taaba mi wa löön taa na ba bööl a Juu nibe nidierbe ba jaa löo taa na ba na guor a 'yer, na ba pāa tö ūka ba chen a pöofö die pö ti yuo a nitönsi waan.

XXII Tiche ban wa ti ta a pöofö die pö baa nye nire jaa ε. A ba lieb chen ti mana korö ba,

XXIII "Si chen ti nye a pöofö die dödor na chene kpal, ka a nire 'lo na ara gu chene ara a dödor nee, tiche sin wa yuo a pän nire jaa ba be be a die pö ε."

XXIV Ban wa wö a anyāna ban man ka a Nāanmün puorfö yir guguro nīkpēe ni a Juu nibe böorlo nāmīne ka a ū ba chīcham, a ba baala baa böo len na ū ε.

XXV Ka a nire āsoo wa 'yer kō ba, "Yi nye a nibe bala yin nyoor pöo, ba ben be a Nāanmün puorfö yir bechaar pö wile a nibe."

XXVI Ka a Nāanmün puorfö yir guguro nīkpēe tara a wö tötönbo chiin ti tara a nitönsi jaa jom waan. Baa ti fir ba ε, bojūu ba joro na dābāe ūka a nibe na löb ban ni kusibe.

XXVII Ban wa waan ba, ba vēn ka ba ara a niberē niem, ka a Juu nibe böorlo nīkpēe na suor ba 'yer,

XXVIII "Saa kpākpāan yi jaa 'yer ūka, yi taa le ure wa porö a yuor nyāna wile ni nire jaa go ε? Tiche a yi chene tor ti see a Jerusalem ni a yi wiilfö nyāna, na yi böorö ūka yi de a daba nyāna jāi yelee dööl si."

XXIX Ka a Pita ni a nitönsi bala na che 'yer, "Sin tun Nāanmün nee gar nisaal.

XXX A si sāakpāmīne Nāanmün le sāi a Yesu a kūu pö, a 'lo yin yool a daa ju ka wö kpi.

XXXI Nāanmün 'moo won don bin be a wö nūsōo jie, ka wö ū Nāa ni Fafaara ūka wö kō a Isral nibe sor ka ba lieb ba tier, na ba nye vē kofö.

XXXII Sin le ū a anyāna dāaste dēme ni a Nāanmün Siε 'lo won de kō a bala na tu a wö nee."

XXXIII Ban wa wö a anyāna, ba suur ir naa ka ba böorö a ba kofö.

XXXIV Tiche ka a Farasee āsoo ban böölö Gamaliel na ū a Mosesi Nee wiwile, nire jaa 'yöönö wö naa, ka wö ir ara a nidierbe pö ti 'yer ūka, ba vē ka a döor bala yi yōo bālāa.

XXXV Ti na wö pāa 'yer kō ba, "Isral döor, yi böönö sö a le yin böorö ūka yi maal a nibe banyāna.

XXXVI Sōo kōo le a Tiudasī döo ir 'yer gādaa 'yer ūka nīkpēe le wö ū ka a döor köor anaar (400) ir turo wö. Ba kō wö naa ka a nibe bala yēyel ka a jaa ū porö.

XXXVII Ala puor le ka a Judas na yi a Galilee a nibe sorfö yuon ir nuyoo ka ba turo wö. Ba mi kō wö naa ka a bala jaa na turo wö mi būbur.

XXXVIII A le jūu, maa na 'yer yi naa ūka yi ir nūu, tiche a nibe ba nyā bar. Yi bar ba a ba chiine. Ala ū a le ban maala ūn nire le bin an ūn porö.

XXXIX Tiche ala ū Nāanmün sē le a yi, yaa be jaa na wa töo ηmaa a nibe banyāna sor ε, yin wa böön naa ka a ū Nāanmün māe le yi jēere ni."

XL A niberē tu naa a le a Gamaliel na 'yer, ti na ba bööl a nitönsi fob ba ti kpākpāan ba ūka ba taa le ure wa 'yere 'yer porö ni a Yesu yuor go ε, ti bar ba a ba chen.

XLI A nitönsi na wa yi a niberē banyāna niem, ba chile naa, bojūu ba seen naa a döoye ni a vā difo a Yesu yuor jūu.

XLII Būbir jaa le ba ma be a be a Nāanmün puorfö yir bechaar pö wile a nibe na ba mi yuorö a yie ba gala ε, na ba wile a nibe ti 'yere a 'yer nōo ūka a Yesu le ū a Ni-iraa.

VI

¹ A ber ala pö, a poturbo na waara puorö a bala ban döo a paal yuo pö, ka baa tuorö 'yere a Juu kökör ε, hühünö na 'yöönö a

bala na ı a Juu nıbe, bojũu a ba pookæ maa nye a bıbir jaa bödiir ban ma põ ε.

II Be le a nitõnstı pie nı ayi bõol a poturbo ba jaa lõo taa wa 'yer, "A ba tara sor ka sın bar a Nāanmın 'yer 'yerfõ tı põnõ bödiir ε.

III A le jũu yeer, yı kaa a yı põ na yı ir döör ayopõi, bala yın böo ka ba seen a Nāanmın sıe tı mı tara yẽ, ka sın de a tömõ nyã kõ ba.

IV Tıche a sın 'lo mõo nıbir nı a Nāanmın soorfõ nı a wõ 'yer."

V A 'yer nyã pel ba jaa na duo a be pso, ka ba ir a nıbe banyãna. Siteven a Nāanmın sıe na see ka wõ mı tara soofõ, nı Filip, nı Porokorustı, nı Nıkanor, nı Tımon, nı Pamenastı, nı Nikolastı na yi Antiok na wõ lıeb kpe a Juu nıbe puorfõ põ.

VI A nıbe banyãna le ba ir waan a nitõnstı sẽ, ka ba döol ba nuur soör Nāanmın kõ ba.

VII Ka a Nāanmın 'yer yaar, ka a poturbo mı na be a Jerusalem psoorõ 'yõõõ. A Juu nıbe böörlorbo yoo jie mı soön de a 'yer.

VIII Nāanmın wãefõ ben a Siteven sẽ ka wõ tara kpẽo tõnõ nı a ne'maa töyoo a nıbe sẽ.

IX A nıbe bamıne na yi a ba lõofõ jie a ba bõol ba, Mãe Sorbo, nı a Juu nıbe bamıne na yi a Sirentı nı a Aleksandiriya, ka bamıne mı yi a Silıstıya nı Astıya. A nıbe banyãna le piel a nechıre na ba chıre nı a Siteven.

X Tıche baa tsoorõ wõ ε, a yẽ 'lo a Nāanmın sıe na kõ wõ a wõ 'yerε nı.

XI A ba pãa sool tõ nıbe bamıne ka ba ηmaa jir 'yer ıka, "Sın le wõ a Siteven na fere 'yerε 'yerdeer 'yõõõ a Mosesı nı a Nāanmın."

XII Tı tõ a nıbe nı a nıberε nı a Mosesı neε wiwiılbe 'yõo ka ba nyoo a Siteven chiin a ba 'yer tsoorbõ sẽ.

XIII Be le ba waan jir ηmarba ka ba wa 'yer, "A daba nyãna ba gala 'yer debe won 'yerε 'yõõõ a Nāanmın puorfõ yir cheche nyãna ε, nı a Mosesı neε won bin ε.

XIV Sın mãe le wõ won 'yer ıka a Yesu na yi a Najaretı na ηmer a jie nyãna, tı na wõ lıeb a bınfõ ala a Mosesı na döo bınb kõ sı."

XV Ka a bala jaa na jãne a be a 'yer tsoorfõ jie, kãan a Siteven nie ka wõ kaara fıka a malaka nie.

VII

I Be le ka a Juu nıbe böörlo nıkpẽε soör wõ, "Sıre le a anyãna ban 'yer bı?"

II Ka a Siteven haa 'yer, "Yeer nı sãamıne, yı chele. A Nāanmın tır soo döo yi a sı sãa Abraham le won döo chene be a Mesopotamiya wer põ serε tı wa chen a Haran.

III A Nāanmın 'yer kõ wõ, 'Yı a fı tõe na fı bar a fı nıbe tı na fı chen wer yuo põ ın na wiil fı.' *(A Pielfõ Gãn 12:1)*

IV "A wõ yi a Chaldea wer põ na wõ chen tı jãne a Haran wer põ. A wõ sãa na wa kpi baar le a Nāanmın waan wõ a kana yın ben kpiere.

V Nāanmın ba kõ wõ bon jaa a kana ε, waa kõ wõ jibile jaa gba ε, bı gber nefõ jie ε. Tıche Nāanmın tır neε kõ wõ ıka 'lo nı a wõ yõn le na so a jie, tı waa tara bie gba ε.

VI Nitõ le a Nāanmın 'yer kõ a Abraham, 'A fı yõn na ı naa sãanba paal sãan põ, na ba ı gbãgbaar ka ba ge ba yuom koor anaar (400).

VII Tıche Nāanmın 'yer naa, ıka won yaa naa a sãn a paal 'lo na maal ba a gbãgbaar. A anyã puor le ban wa puor ma a jie nyãna.' *(A Pielfõ Gãn 15:13, 14)*

VIII Nāanmın tır neε kõ a Abraham a yoor ηmaafo yele. Abraham na wa döo a Isaaktı, wõ ηmaa won a yoor a ber aniin daar. Ka a Isaaktı mı döo a Jekõb, ka a Jekõb mı döo a sı sãamıne pie nı ayi.

IX "A sı sãamıne banyãna na tara nı a ba yebile Josefõ nı nyuur jũu, na ba nyoo wõ da kõ a Ijipiti dẽme. Tıche ka a Nāanmın be a wõ sẽ.

X Na wõ faa wõ yin a wõ wõm a jaa põ. Wõ kõ naa a Josefõ yẽ na wõ soos wõ a wõ nye 'yõofõ a Faaro na ı a Ijipiti nã niem, na wõ maal wõ ka wõ ı a Ijipiti nı a nãa jie wõ jaa nıkpẽε.

XI "Ka a kõ lo Ijipiti nı a Kanaan wer wõ jaa waan döoyε, ka a sı sãamıne ba nyere bödiir ε.

XII Jekõb na wa wõ ıka bödiir ben a be Ijipiti, wõ tõn a sı sãamıne ka ba chen.

XIII A gbɛɛ ayi sɔɔ ban chen le a Josefõ wiil a wõ mãe kɔ ba, ka a Faaro mɩ pãa bõɔ a Josefõ yir nibe.

XIV A anyã puor le a Josefõ tõ bɔɔl a wõ sãa Jekɔb nɩ a wõ yir dẽme, a ba jaa ɩ nibe ljaata nɩ pie nɩ anũu (75).

XV Jekɔb chen a be a Ijipiti nɩ a sɩ sãamɩne be le ba jaa ti kpi.

XVI Ba tuo naa a ba āgãma waan a Sekem wa ũu ba a yaa 'lo pɔ a Abraham na da a Hamor bibiir sã a be a Sekem.

XVII “A sõɔ na wa gbɔɔr ka a Nãanmɩn na maal a le won tɩr a nɛɛ kɔ a Abraham, a sɩ nibe na be a Ijipiti dɔɔn paal.

XVIII Ala le ka a nãyuo wa di na wõ kaara a Ijipiti na waa bõɔ a Josefõ yele ɛ.

XIX Wõ maal naa a sɩ nibe putuyele na wõ ge ba, na wõ ma fir a pɔɔ pɔɔr ka bala wa dɔɔ bipɩle ba lob ba 'yõɔ a kõɔ pɔ a ba kpi. *(A Yifõ Gãn 1:22)*

XX “A sõɔ nyãna le ba dɔɔ a Mosesɩ, ka wõ ɩ bivɩla a Nãanmɩn niem. A ba guol wõ ñmersɩ ata be a wõ sãa yir.

XXI Ban wa yin wõ ti bar a yõɔ, Faaro bipɔɔ de won guol ka wõ ɩ a wõ mãe bidaba.

XXII Ba jãn naa Mosesɩ a Ijipiti tõe yẽ a jaa, ka wõ kpẽme a wõ 'yer nɩ a wõ tõmõ pɔ.

XXIII “A le a Mosesɩ na wa ta yuom ljaayi (40), wõ tier naa a wõ yeer Isral nibe na wõ ɩka wõ chen ti piir ba kaa.

XXIV Wõ ti nyen a ba āsɔɔ a Ijipiti nure āsɔɔ na gere ka wõ ñmaa de na wõ kɔ a Ijipiti nure 'lo.

XXV Mosesɩ tier le ɩka a wõ mãe nibe na bõɔn naa ɩka 'lo le a Nãanmɩn na de faan ba, tiche baa tierɩ a le ɛ.

XXVI A wer na wa chaar, wõ ti nyen a Isral nibe ayi mɩ na jeere taa. Ka wõ 'maal ba ti sɔɔ ba, 'Yin yeer nara, bo le so a yi jeere taa?’

XXVII Tiche a 'lo sɔɔ na tõɔ a wõ tɔ sɔɔ daan a Mosesɩ bar ti suor wõ, ‘An tõ fõ ɩka fõ wa kaara sɩ na fõ tɔɔrɔ a sɩ 'yer?’

XXVIII Fõ bɔɔrɔ naa ɩka fõ mɩ kɔ ma nitãa le fon kɔ a Ijipiti nure a jãa we?’ *(A Yifõ Gãn 2:14)*

XXIX Mosesɩ na wõ a 'yer nyãna ka wõ jo chen ti kpɩere a Midiyan, be le wõ be na wõ wa dɔɔ dabil ayi.

XXX “Yuom ljaayi (40) na wa po, malaka wa lieb bũu lire tibile pɔ, na wõ dũu a Mosesɩ be a mɔgõɔ pɔ na gbɔɔr a Sinai tõɔ par.

XXXI Won wa nye a le ka a ne'maa wõ, a wõ tɔɔ gbɔɔr ɩka wõ kaa. Be le wõ wõ a Soro kɔkɔr na 'yer,

XXXII “Maa le ɩ a fõ sãamɩne Nãanmɩn, Abraham, Isaaki nɩ a Jekɔb Nãanmɩn.’ Ka a dãbãe kpe a Mosesɩ waa le 'lara na kaa ɛ. *(A Yifõ Gãn 3:6)*

XXXIII “Ka a sɩ Soro pãa 'yer kɔ wõ, 'Yaa a fõ nafɔɔr bar, a jie fon ara ɩ naa jicheche.

XXXIV N nye naa a n nibe be a Ijipiti pɔ ban gere, n wõ naa ba hõonfo naa suu ɩka n wa faa ba. Wa, ka n tõ fõ a be a Ijipiti.’ *(A Yifõ Gãn 3:5-10)*

XXXV “A Mosesɩ nyãna nɩ wõ ju ban tɔr bar ti suor wõ, ‘An le 'yõɔ fõ ɩka fõ kaara sɩ na fõ tɔɔrɔ a sɩ 'yer?’ 'Lo le a Nãanmɩn mãe tõ a sõɔ 'lo a malaka na wa dũu wõ 'lire a bũu a tibile pɔ, ɩka wõ ti ɩ a ba nɩkpẽe nɩ a ba fafaara.

XXXVI 'Lo le ti de ba nie na wõ tõ tõ yɔɔ be a Ijipiti tõe pɔ, nɩ a Man Jɩe par nɩ a mɔgõɔ pɔ ban be a yuom ljaayi (40).

XXXVII A Mosesɩ nyãna nɩ wõ ju le 'yer kɔ a Isral nibe ɩka, 'Nãanmɩn na tõ naa a 'ye'yere āsɔɔ a maa kaar ka wõ yi a yi mãe nibe pɔ.’

XXXVIII Wõ dõɔ pɔɔ a nɩyɔɔ bala pɔ be a mɔgõɔ pɔ, 'matãan a sɩ sãakpãmɩne ka a malaka 'yer 'yer kɔ wõ be a Sinai Tõɔ par na ɩ nyevɔr 'yer ka wõ 'yer kɔ sɩ.

XXXIX “Tiche a sɩ sãakpãmɩne tɔr wõ naa, na baa tu a wõ nɛɛ ɛ. Ba tɔr won bar ka a ba tier lieb chen be a Ijipiti.

XL Ba 'yer kɔ a Aaron, 'Maal ñmume kɔ sɩ ka a ma de sɩ nie, a Mosesɩ 'lõnõ na yin sɩ a Ijipiti saa bõɔ bo nɩ tara wõ ɛ.’ *(A Yifõ Gãn 32:1)*

XLI A ba me bɔtu a daar 'lõnõ ka wõ nyetãan nele, na ba waan bomo wa lon bɔɔr a jie na ba dãen 'yõɔn a ba nũu bõmaalaa nyãna.

XLII Tiche ka a Nãanmɩn lieb puor 'yõɔ ba, na wõ bar ba ka ba puoro a saaju bomo. Ka anyãna ti tuor a le a Nãanmɩn 'ye'yere āsɔɔ na dõɔ seb, wõ suor naa, 'A yin Isral nibe, yin be a mɔgõɔ pɔ a yuom

lɪjaayi (40) na yi dõo waan a boorlo bomo maa le yi wa ku bu?

XLIII Kai, ti a butibe ala yin kaara le a Molokɪ ni ηmerbir ηmɪn Arefan, a tibe anyāna le yi dõo maal puoro. A le jūu, un vē naa ka ba nyoor yi chiin a Babilon puor ka yi ti kɪere a be.' (Amosi 5:25-27)

XLIV "A si sāakpāmɪne dõo maal gāma yir be a mōgõo pɔ ka a i dāaste, ba maal wɔ naa nitāa le a Nāanmɪn na man wiil a Mosesɪ ka wɔ nyɛ.

XLV A gāma yir nyā le a si sāakpāmɪne tara ka a Josua de ba a nie ka ba waan, a ba wa faa a wer nyā pɔ a niyor na dõo kɪere ka a Nāanmɪn dii ba bar. A gān yir nyā ben be lēɛɛ ti tān a Nāa David sōo.

XLVI Nāanmɪn maal vɪla ku wɔ ka wɔ ika won men yir ku a Jekɔb Nāanmɪn.

XLVII Tiche Solomon le wa me a yir ku a Nāanmɪn.

XLVIII "Fõo kaa, a Nāanmɪn nyā na i a saaju sɔo, ba kɪere a yie anyā nibe na me ε. Nitāa le a Nāanmɪn 'ye'yere āsɔo na dõo 'yer,

XLIX 'Saaju le i a maa nakoo, ka a tēe i a n gbɛɛ doolfɔ jie. Ka a si Soro soor, yir bo to le yin me ku ma? Bu nyɪne le na i a n pēnfɔ jie?

L A ba i a maa nūu le maal anyāna a jaa ε?' (Isaiya 66:1-2)

LI "Yin nyākpāen dēme na i nibe na ba wōnõ 'yer ε, yi kaara a yi sāmɪne kaar. Yi maa sɔo ku a Nāanmɪn siɛ sɔr ε.

LII Nāanmɪn 'ye'yere jaa ba be be ka a yi sāmɪne ba ge wɔ ε. Ba gba ku naa bala na de nie mool 'yer a Torfɔ Sɔo 'lo waa 'yer. A pōpāanyā, yin gba le gar 'yõo wɔ na yi ku wɔ.

LIII Yin le de a Nāanmɪn nɛɛ won ku a malaka a wɔ wa ku yi ka yi de tōnõ ni, tiche a yi tor bar."

LIV A 'yer nyāna ban wa wõ, ka ba suur ir a ba kpar kparaa jur 'yõonõ wɔ.

LV Tiche a Siteven a Nāanmɪn siɛ na see a wɔ dol kaa saaju na wɔ nyɛ a Nāanmɪn tɪr, ka a Yesu ara a Nāanmɪn nūsõo jie.

LVI Ka wɔ 'yer, "Yi nyɛ ka, n nyɛ naa saaju na yuo ka a Nɪsaal Bie ara a Nāanmɪn nūsõo jie."

LVII A anyāna ban wõ ba poon a tobo ti ηme chelma na ba ti mɪl wɔ,

LVIII na ba toɔ wɔ yin a tēe chēchēɛ ti piel looro wɔ ni kusibe. Ka a bala na di dāaste yaar a ba fuustɪ bin polbile kōo ban boolo Sool sē.

LIX Ban looro wɔ a le ne na ku ka wɔ soor Yesu, "N Soro Yesu de a n sāɛ."

LX Wɔ lon gbur dumo ti pāa ηme chelma 'yer, "N Soro taa ɪɛ wa yaara ba sān ε." A anyāna le wɔ 'yer baar ti ηmaa soor.

VIII

I A Sool mɪ dõo sɔo ika ba ku a Siteven. A daar 'lõnõ jaa le ba piel gere a Nāanmɪn puorbo be a Jerusalem. Ka ba jaa ηma yaar a bamɪne chen Judiya a bamɪne mɪ chen Samariya tiche a nitõnsɪ tɛɛ be a Jerusalem.

II Nibe bamɪne na joro a Nāanmɪn 'mooɔn a Siteven ũu ti na ba kō a kuor.

III Tiche ka a Sool mōo nibir bur buro a pupuorbiir gbulsɪ bara, na wɔ yooro kɪere a yie nyooro door ni pobo ti 'yõonõ a pɔofɔ die pɔ.

IV A bala na jo ηma a dēdēme chene na moolo a Nāanmɪn 'yer jie jaa ban chen.

V Filip chen Samariya tēe pɔ, na wɔ ti 'yer ika Yesu le a Nɪ-iraa a be.

VI A niyoo na wa wõ a le a Filip na 'yer ti mɪ nyɛ a ne'maa tōmõ won tō, a ba yuo toor chele a le won 'yere.

VII A sɪdebe ala na dõo pɔoro a nibe ηmen chelsɪ wa yin a nibe pɔ, ka a gbekūn ni a gberstɪ yoo jaa sa.

VIII Ka a tēe 'lo dēme ba jaa chɪle.

IX Daba kōo dõo be be ban boolo Simon na wɔ ma tōnõ tāsɔo tōmõ ka a 'maa a Samariya nibe nɛɛ, na wɔ ma wile a wɔ māɛ ika nikpēɛ le wɔ i.

X A nibe ba jaa, a bere ni a bil ba jaa ma yuon toor chele wɔ ti 'yere, "A daba nyā 'lo kpēo i naa a gādaa sɔo kpēo."

XI Ba turo wɔ naa bojūu a kor naa won tōnõ a tāsɔo tōmõ ka a 'maa ba nɛɛ.

XII Tiche a le ban wa sɔo de a le a Filip na 'yer a 'yer nõo nyā na i a Nāanmɪn nāalõu 'yer, ni a Yesu na i a Nɪ-iraa yuor, door ni pobo ba jaa son a Nāanmɪn kōo.

XIII A Simon mɪ sɔɔ naa ka ba so wɔ a Nāaŋmɪn kōɔ a wɔ turo a Filip yuɔɔ, a ne'maa tōyɔɔ won nye won tō.

XIV A nütōnst na be a Jerusalem na wa wō ɪka a Samariya nibe mɪ sɔɔn de a Nāaŋmɪn 'yer, ba tōn Pita nɪ Jɔɔn a ba sē.

XV Ban tɪ ta, ba sɔɔr Nāaŋmɪn kɔ a nibe ka ban nye a Nāaŋmɪn Sɪɛ.

XVI Bojūu Nāaŋmɪn Sɪɛ ba kpe āsɔɔ jaa sere ε, tiche a Nāaŋmɪn kōɔ le ba so ba, nɪ a sɪ Soro Yesu yuor.

XVII Ka a Pita nɪ a Jɔɔn pāa dɔɔl ba a nuur a ba nye a Nāaŋmɪn Sɪɛ.

XVIII Simon na nye a le a nütōnst na dɔɔl ba a nūu ka ba nye a Nāaŋmɪn Sɪɛ, a wɔ de libie kɔ ba,

XIX tɪ 'yer, “Yɪ mɪ kɔ ma a kpēɔ nyāna ka maa wa dɔɔl nure jaa a n nūu, a wɔ mɪ ma nye a Nāaŋmɪn Sɪɛ.”

XX Ka a Pita 'yer kɔ wɔ, “Fōɔ nɪ a fɔ libie jaa yɪ wɛ, bojūu fɔ tier ɪka fɔn tōɔ da a Nāaŋmɪn kɔfɔ nɪ libie.

XXI Faa tara sɔr na lōɔ tōn sɪ ε, bojūu a fɔ nyāa ba tor a Nāaŋmɪn sē ε.

XXII Lieb a fɔ pututier nyāna na fɔ sɔɔr a sɪ Soro amine sē won vɛn kɔ fɔ a fɔ tier deer nyāna fɔn tara.

XXIII N nyen bōɔn fɔn ɪ pubier sɔɔ ka a yelbier nyɔɔ fɔ pɔɔ.”

XXIV A Simon pāa 'yer, “Yɪ sɔɔr a Nāaŋmɪn kɔ ma ka ala yɪn 'yer taa waara a n sē ε.”

XXV A le Pita nɪ a Jɔɔn na wa man 'yer a Nāaŋmɪn 'yer baar, ba lieb kulo a Jerusalem ba 'yere naa a 'yer nōɔ nyāna a tēbil ala na cheel a Samariya.

XXVI Nāaŋmɪn malaka 'yer kɔ a Filip, “Ir suu de a sɔr 'lo na yɪ a mɔgōɔ pɔ tu a Jerusalem chen a Gaja.”

XXVII Le le wɔ ir chiine, na wɔ tɪ tuor a Etiyopiya daba āsɔɔ ban maal ka wɔ ab na wɔ ɪ nɪkpēɛ kaara a Etiyopiya nāpɔɔ ban bɔɔlɔ Kandasi libie. Jerusalem le wɔ chen tɪ puor,

XXVIII na wɔ lieb kulo jāne a wɔ wii torko pɔ na wɔ kara a Nāaŋmɪn 'ye'yere Isaiya gān.

XXIX Ka a Nāaŋmɪn Sɪɛ 'yer a Filip, “Chen tɪ gbor a torko par.”

XXX A Filip jo chen a be a torko par na wɔ wō a daba na kara a Isaiya gān a wɔ sɔɔr wɔ, “Fɔ bōɔ naa le par fɔn kara ɔ?”

XXXI Ka a daba 'yer, “Njmine un ure wa bōɔ a par, ka nure baa wiil ma ε?” Tɪ na wɔ bɔɔl a Filip ka wɔ do jāne a torko pɔ.

XXXII A anyāna le a da-abbaa 'lōnō dōɔ kara a Nāaŋmɪn gān pɔ, “Ba nyɔɔ won chiine fɪka per na tɪ kɔ, Wɔ un jaa gbul fɪka pele ban pōnō a kɔɔl na waa haa neε ε.

XXXIII Wɔ siir a wɔ māε a le ban ba tɔɔr a wɔ 'yer kaa tor ε. An le na tōɔ 'yer a wɔ bal nibe 'yer? A wɔ nyevor ba tal teer a ka a wer pɔ ε.” *(Isaiya 53:7, 8)*

XXXIV Ka a da-abbaa nyā sɔɔr a Filip, “Yāayāabile, 'yer kɔ ma, an 'yer le a Nāaŋmɪn 'ye'yere nyā 'yere? Wɔ māε 'yer le wɔ 'yere bu nure kōɔ 'yer le wɔ 'yere?”

XXXV A Filip pāa piel na wɔ de a Nāaŋmɪn gān 'yer nyāna man a Yesu 'yer nōɔ kɔ wɔ.

XXXVI Ban 'mataa chiine tɪ ta kōɔ kōɔ par a sɔr pɔ, ka a da-abbaa 'lo 'yer, “Nye kōɔ, bāa le so ka fɔ kō so ma a Nāaŋmɪn kōɔ ε?” 1

XXXVIII Tɪ na wɔ tɔɔ a torko a wɔ ara, ka a 'lo nɪ a Filip 'mataa kpe a kōɔ pɔ, ka a Filip so wɔ a Nāaŋmɪn kōɔ.

XXXIX Ban wa yɪ a kōɔ pɔ, Nāaŋmɪn Sɪɛ wa jaa naa a Filip chiin ka a da-abbaa 'lo ba le nye wɔ go ε. Tɪ de wɔ sɔr chule kulo.

XL Tiche ka a Filip tɪ yɪ naa Ajotusɪ na wɔ 'yere a Nāaŋmɪn 'yer a tēn ala a jaa tɪ tān Sisariya.

IX

I A sōɔ 'lōnō le a Sɔɔl chene puɔɔ a sɪ Soro poturbo ju, na wɔ bɔɔrɔ ɪka wɔ kɔ ba. Wɔ chen naa a Juu nibe bɔɔrlo nɪkpēɛ sē,

II na wɔ tɪ sɔɔr sɔr de gān na chiin a ba lōɔfɔ jiir ala na be a Damaskus ɪka 'lo wa tɪ nye nure na turo a Sɔr nyā, ka pɔɔ le bu daba le wɔ tōɔ nyɔɔr ba waan a Jerusalem.

1 **VIII:XXXVI 8:36** A gāma amine pɔ, baa 'yōɔ a pōfo lɪjer nɪ pie nɪ ayopōi ε ɪka, 37 Ka a Filip 'yer, “Ala ɪ fɔ sɔɔn de a Yesu Kɪrisito nɪ a fɔ nyāa wɔ jaa.” Ka a daba 'yer, “N sɔɔ naa a Yesu Kɪrisito ɪka, 'lo le a Nāaŋmɪn Bidaba.”

III Ala le wö de a sör chiine ti gboro a Damaskus ka chãa yi be a saaju ajienaa wa nyur jil wö.

IV Ka wö lo tõe ti wö kòkòr na buòlo wö soro, “Sool, Sool, bo le so a fò gere ma a le?”

V Ka a Sool sör, “An le fò i Soro?” Ka wö 'yer, “Maa le i a Yesu fon gere.”

VI Pöpäanyã, ir na fò kpè be a tõe pò, ban wiil fò naa a le fon na i.”

VII Ka a döör bala ni a Sool na 'mataa chiine gñe ara, na ba wö a döön, tiche baa nye nre ε.

VIII Ka a Sool ir a tõe ara na wö yuo a nibie ti waa le nyere ε. A ba nyoo wö a nüu töö kpèn be a Damaskus.

IX Wö maal ber ata waa le nyere ε, waa di bödiir bu nyũ köö ε.

X Tiche a poturo äsöö ben a be Damaskus a ba buòlo wö Ananias ka a si Soro wa buòl wö a jãna pò, “Ananias.” A wö söö, “Öö, n Soro.”

XI Ka a Soro 'yer kú wö, “Ir de a Sör Dëdëe chiine na fò ti ta a Judas yir soor daba na yi Tasusi a ba buòlo Sool, be le wö be söörö Nãanmün.

XII A wö jãna pò, wö nyen daba ban buòlo Ananias na dööl wö nüu ka wö le nyere.”

XIII A Ananias 'yer, “N Soro, n wön a daba nyã yelyoo a le won ge a fò nusön a be a Jerusalem.

XIV A ka mi a Juu nibe böörlo niberε mi kú won sör ika wö wa nyoor a bala jaa na buòlo a fò yuor.”

XV Tiche ka a Soro 'yer kú a Ananias, “Chen, a daba nyãna le i a n bö-iraa ka won tuo a maa yuor chiin a bala na ba i a Juu nibe pò, ni a ba nãmüne sã, löön a Isral nibe.

XVI In wiil wö naa a le won na di döoye a n yuor jüu.”

XVII Be le a Ananias ir chen ti kpè be a yir, na wö ti dööl wö a nüu ti 'yer kú wö, “N yebe Sool, a si Soro Yesu na yi fò be a sör pò fon waara le tö ma a fò sã ka fon le nyere go, na fò seen a Nãanmün Siε.”

XVIII Ajienaa ka bönyinsi 'löör a Sool nibie pò lo a wö le nyere go. Wö ir naa a ba töö so wö a Nãanmün köö.

XIX Won wa di a bödiir baar wö le nyen kpëö, na wö jãne a poturbo bala sã a be a Damaskus bälãa.

XX Ajienaa, wö piel 'yere a Nãanmün 'yer be a ba lööfö jiir, na wö 'yere ika a Yesu i naa Nãanmün Bie.

XXI Bala jaa na wö a wö 'yer ka a 'maa ba neε a ba söör, “A ba i a daba nyãna le ir gere a bala a be a Jerusalem na buòlo a yuor nyãna ε? Na wö wa a ka mi ika wö wa nyoor a bala mi chiin ti kú a Juu nibe böörlo niberε ε?”

XXII Tiche ka a Sool kpëö chene söörö 'yöönö ka wö 'yer töö a Juu nibe na kpierε a Damaskus na wö wiil ba ika a Yesu le i a Ni-iraa.

XXIII Ber yoo na wa pò, a Juu nibe guor taa ika ba kú a Sool,

XXIV tiche kaa a Sool böön a ba guorfö. Mötöo ni täsoo jaa le ba möö nibir guro wö a tõe dööoi neer, söörö a wö kö fò.

XXV Tiche ka a bala na turo wö 'moo wö 'yöo pte pò täsoo na ba tur wö bar ka wö tu a dãpuor dachin pò suu.

XXVI Won ti ta Jerusalem, wö söörö naa ika wö löönö ni a poturbo tiche a ba joro wö däbãε, baa söö ika wö i naa a poturo äsöö ε.

XXVII Tiche ka a Banabasi tara wö chiin be a nitönsi sã. 'Lö le pãa man kú ba a le a Sool na nye a si Soro a sör pò, ka a Soro 'yer 'yer kú wö. Wö 'yer ika a be a Damaskus wö müol 'yer a Yesu yuor 'yer, na wö ta jo däbãε ε.

XXVIII A Sool jãne a be a ba sã na wö so wö mãε söörö be a Jerusalem na wö müolo a si Soro Yesu yuor 'yere ba joro däbãε ε.

XXIX Wö ma 'yere naa ka a 'lö ni a Juu nibe bala ban döo a paal yuo pò ka baa töörö 'yere a Juu kòkòr ε, ma chire taa, ka ba söörö a wö kufö.

XXX A poturbo na wa wö a nitö ba tara won chiin a Sisariya ti bar ka wö chen Tasusi.

XXXI Damfö ba le be a bala na puoro be a Judiya, Galilee ni a Samariya, ka a nyã'maar. Ba kpëme naa ka a Nãanmün Siε 'yöo ba äkpëö ka ba nöönö na ba joro a si Soro däbãε.

XXXII Ka a Pita yooꝛo a tēn na wu wa chen Lida ɪka wu ti piir a Nāanmɪn puorbo kaa.

XXXIII Be le wu ti nye daba ban buolo Ainɪyas na gber gā yuomo aniin.

XXXIV Ka a Pita buol wu, "Ainɪyas, Yesu yuor pɔ, sa. Ir saaju na fu pilō a fu bōgānaa." Ajienaa le a Ainɪyas ir saaju.

XXXV Ka a Lida nibe ba jaa ni a Saron nibe na nye a le, a ba lieb puoro a si Soro.

XXXVI Pɔɔ kōɔ mi na dōɔ puoro ben a be Jopa, ka ba buolo wu Tabita, a yo bōyēn 'lōnō le ba lieb buolo Dɔɔkaɔ. Wu ma maala na vila na wu sōnō a nōn dēme.

XXXVII A sōɔ 'lōnō le wu ɪ baal na wu kpi, a ba so wu a kōɔ don gaal be a bɔɔɾɪe pɔ.

XXXVIII Lida ni a Jopa mi ba jāa ε, kaa a pupuorbo wō ɪka a Pita ben a Lida, a ba tō nibe ayi ka ba ti sɔɔr wu, "Yāayāabile a wu wa fɔɔ."

XXXIX Ka bala naa Pita jaa 'mataa chen, won wa ta ba de won don be a bɔɔɾɪe die pɔ. A pɔɔkɔe ba jaa ara na jilō wu kōnō na ba wile a Pita a fuusi ni a fɔɔr a Dɔɔkas na maal won dōɔ chene be a ba sē.

XL Pita diin ba jaa a ba yi a be a die pɔ, ti na wu gbur dumo sɔɔr Nāanmɪn, na wu lieb tor a kuu ti 'yer, "Tabita ir." A wu yuo a nibe nye a Pita na wu ir jāne.

XLI Ka a Pita nyɔɔ wu a nūu sōɔ wu a wu ir ara, ti pāa buol a bala na sɔɔ ni a pɔɔkɔe ka ba kpe wa nye a wu ɪ ni nibir.

XLII Ka a yele nyāna jaar a Jopa wu jaa ka a nibe yɔɔ jie wa sɔɔ a si Soro.

XLIII A Pita jēn be a Jopa bālāa a daba kōɔ ban buolo Simon na ma nōnō gāma yir.

X

I Be a Sisariya, daba kōɔ dōɔ be be a ba buolo wu Konɪyɔs, wu be naa a sojasi gbul 'lo pɔ a Itali nibe na buolo a sojasi kobaa nɪkpēe.

II 'Lo naa wu yir dēme ba jaa puoro naa na ba joro Nāanmɪn dābāe, na wu ma kuro a nibe bala an wōnō pɔɔrɔ, na wu mi ma sɔɔrɔ a Nāanmɪn ba gala ε.

III Bɪbir āsɔɔ le a mōtōɔ na wa bal, a wu gā jān jaa cheche nye a Nāanmɪn malaka a wu wa ara a wu sē ti buol wu, "Konɪyɔs."

IV Ka wu chaal a le 'yōɔ wu ti sɔɔr, "Bo le N Soro?" Ka a malaka 'yer, "A fu puorfu ni a kufu fon kuro a nōn dēme don ti pɔɔ a Nāanmɪn ka wu tara a fu tiere."

V Pōpāanyā, tō nibe ka ba chen a Jopa ti tara daba kōɔ na di Simon ti ba buolo wu Pita a wu wa.

VI Wu kɪere naa a daba na nōnō gāma mi na di a Simon yir, ka a wu yir gbur a man kpēe gogoro."

VII A malaka na wa chen baar, Konɪyɔs buol naa a wu tōtōnbɔ ayi ni a soja āsɔɔ mi na puoro na ma sōnō wu.

VIII Wu man a le jaa na ɪ ti tō ba a Jopa.

IX A wer na wa chaar mōtōtuo sōɔ, ka ba be a sɔr pɔ chiine ti gburɔ a tēe, a Pita mi don a gar ju Nāanmɪn sɔɔrfu jie.

X Ka a kō kpe wu a wu buoro bōkōɔ na di, ban chene maala a bōdiir ka a dedee kpe wu.

XI A wu nye saaju na yuo a wu nye bōkōɔ fika fɔkpēe na gbū jiir anaar ka wu suro wa gburɔ a tēe.

XII Ka a dōgbēe anaar a jaa burɔ be be ni a tēe bōvoorsɪ ni a lubilɔorsɪ a jaa.

XIII Be le a kɔkɔr pāa 'yer ku wu, "Pita, ir ku 'wɔb."

XIV Tiche ka a Pita 'yer, "Sɪre jaa, kai. N Soro, n ba 'wɔb a dōdebe anyāna ni a dōchiirsɪ anyāna āsɔɔ jaa ε."

XV Ka a kɔkɔr le 'yer go, "Ta buol bon jaa bōdeer 'lo a Nāanmɪn na maal a wu ɪ bōsō ε."

XVI Gbēe ata le a ɪ, tiche ka a fɔbaa le jaa a le ne don a saaju ajienaa.

XVII Le a Pita na chene pere a nyefu nyā par, ka a dɔɔr bala a Konɪyɔs na tō mi nyen a Simon yir na ba ara a dōdɔr nee.

XVIII Ba buol sɔɔr, "Daba na di Simon ti ba buolo wu Pita ka le wu kɪere ɔ?"

XIX Le a Pita na chene tiere a nyefu nyāna ka a Nāanmɪn Sɪe 'yer ku wu, "Simon, dɔɔr ata le buoro fu soro.

XX Ir suu a ba sē, taa ɪre wa baala fon na lōɔ chiin ba ε, maa le tō ba."

XXI Ka a Pita ir suu ti nye a nibe na wu 'yer, "Maa le ɪ a nire yɪn buoro, bāa 'yōɔ yɪ wa?"

XXII A ba 'yer, "Konɪyɔs na ɪ a sojasi nɪkpēe sē le si yi. A wu yele tor naa ka wu ɪ nire na joro Nāanmɪn dābāe ka a

Juu nibe ba jaa 'yõõnõ wõ. A Nãanmın malaka wa 'yer kũ wõ ıka wõ buol fõ a fõ wa be a wõ yir a wõ wõ le jaa fon na man."

XXIII A Pita pãa tara ba kpẽn ti gaal. Ka a wer chaar, a bala ni a Pita ni a pupuorbiir bamıne na yi a Jopa puo ba a ba 'mataa chen.

XXIV Ba chen ka a wer ti chaar a ba ta a Sisariya, ka a ı a Konılyos mi chele ba naa na wõ buol a wõ yir dẽme ni a wõ barmıne ba jaa lõo taa a ba jẽ gu.

XXV Le a Pita na ta kpiere a Konılyos yir wõ ir tuor a Pita gbur dumo a wõ niem na wõ puor wõ ni 'yõõfu.

XXVI Tıche ka a Pita nyoo wõ a wõ ir, ka wõ 'yer, "Ara, a maa mi nısaal le n mi ı."

XXVII Wõ 'yer wõ naa le ti kpe a die po ti nye nyoo na duo.

XXVIII A wõ 'yer kũ ba, "Yın mãe bõon naa an ba tara sor ıka a sın Juu nibe ba lõõnõ ni a yın bala na ba ı a Juu nibe e. Tıche Nãanmın wiil ma naa ıka n taa buol nıre jaa nıdeer e, bu nıõõ naa e.

XXIX Ala le so yın wa buol ma n ba baala e, bu 'yer ıka n kõ wa e, bo 'yõõ le yi buol ma?"

XXX Ka a Konılyos 'yer, "Ber anaar ni dına ın be a die po suorõ Nãanmın a mõtõõ na bal baar. Ajienaa le ka a ı daba na su fuu ka wõ nyile wa ara a n sã,

XXXI ti na wõ buol ma, 'Konılyos, Nãanmın wõn a fõ suorfu na wõ tier a fõ kufõ fon korõ a nõn dẽme.

XXXII Tõ nıre a wõ chen a Jopa ti buol Simon ban le buolo Pita, wõ be naa a daba ban buolo a Simon na nõnõ gãma ka a yir gbur man gogoro.'

XXXIII Ala le so ka n mi tõ a fõõ a le ne buol fõ, a fõ mi pel puo ti wa. Põpãanyã, Nãanmın niem le si jaa jãne ti na chel bon jaa a si Soro na tõn fu ıka fõ wa 'yer kũ st."

XXXIV Ka a Pita pãa piel na wõ 'yere, "Põpãanyã n pãa bõon naa ıka Nãanmın ba ooro e.

XXXV Tıche wõ ma den nıburõ ba jaa na joro wõ dãbãe ti maal a le na tor.

XXXVI A 'yer nõõ nyã le a Nãanmın tir kũ a Istral nibe ni a nyã'maar 'yer na tu a Yesu Kırısıto na ı a bon jaa Soro sã.

XXXVII Yi bõon naa ala na ı a Judiya paal wõ jaa na piel a Galilee a le a Jõon na wa muol a Nãanmın kõõ sofo 'yer baar.

XXXVIII Le a Nãanmın na ir a Yesu na yi Najaretı na wõ de a wõ Sıe ni a wõ kpõõ kũ wõ. Wõ yon a ka wõ jaa jilõ na wõ maala vıla sãana ni baalsı ni a bala jaa a deer soo na tara, bojũu Nãanmın ben a wõ sã.

XXXIX "Sın le nyen nıbir, a ala a jaa won tõ a Juu nibe tẽn po, ni a Jerusalem. Ba nyoo won kpa yool a daa ju ka wõ kpi.

XL Tıche Nãanmın sãı wõ naa a kũu po, a ber ata daar a wõ ir ı vor na wõ vã a ba nye wõ.

XLI Nibe ba jaa ba le nye wõ e, tıche a sın na ı a dãasıe dẽme a Nãanmın na de nie ir, sın ni 'lo 'mantaa di ti nyũ won wa ir a kũu po baar.

XLII 'Lo le kpãkpãan sı ıka sı muol 'yer kũ a nibe ıka 'lo le a Nãanmın ir ka wõ ı a võe ni a kpıısı 'yer tooro.

XLIII 'Lo le a Nãanmın 'ye'yerbe ba jaa 'yer a wõ 'yer ıka, nıre jaa wa soo de wõ, won nyen yelbier vã kufu tu a wõ yuor po."

XLIV Le a Pita na chene 'yere a anyãna, ka a Nãanmın Sıe wa kpe a bala jaa na wõnõ a 'yer nyãna.

XLV Ka a Juu nibe bala na soo de na tu a Pita wa, nee 'maa ba naa a le ban nye a Nãanmın na por a wõ Sıe 'yõõ a bala na ba ı a Juu nibe e.

XLVI A ba wõ ban 'yere kãkoyor na ba peere ni a Nãanmın. Ka a Pita pãa 'yer,

XLVII "Nıre na tõõ nmaa a nibe banyãna sor ka ba ta so a Nãanmın kõõ e? Ba mi nyen a Nãanmın Sıe nitãa a sın."

XLVIII Wõ 'yõõ ba naa ka ba so a Nãanmın kõõ ni Yesu Kırısıto yuor, a ba pãa suor a Pita ka wõ be a ba sã bãlãa.

XI

I A nitõnsı ni a yeer na be a Judiya wõ naa ıka a bala na ba ı a Juu nibe e, mi soõn a Nãanmın 'yer.

II Le a Pita na wa Lieb chen a Jerusalem a bala na nmaa a yoor ti sool mii 'yõõ wõ 'yere,

III "Fõ ben chen a bala na ba nmaa a yoor yir ti lõõ din ba we?"

IV Ka a Pita pãa piel mana a le jaa na ı na wö kó ba,

V “N ben a Jopa tēe pö naa soro Nāanmın ka a wa ı ma jaa de dee, ka n nye nyefö köö. N nyen bököö fıka fōkpēe ban tur bar ka wö yi saaju suu na wö gbū jiir anaar ka wö suu wa ara a be ın be.

VI Be le n muul kaa naa nye dögbēe anaar jaa boro na be ka a wer pö, mödön, bövöürsı löön a lubil.

VII Ka n wö kökör na 'yer, 'Pita ir na fö kó 'wöb.'

VIII Ka n haa 'yer, 'Kai, n Soro bon jaa na ı deer na ba vıele ε, ba kpe n nēe pö jaa ε.'

IX Ka a kökör le 'yer yi a saaju go, 'Ta bööl bon jaa Nāanmın na maal a wö vıele bödeer ε.'

X A anyāna ı naa nitönö gbēe ata ti le töö a jaa don be a saaju go.

XI “Ajienaa, ka a ı a nıbe ata ban tö a n sē na yi Sisariya mı tãn a yir 'lo pö ın kpiere döđer nēe.

XII Ka a Nāanmın Sıe 'yer kó ma ka n tu ba chen naa taa baala ε. Maa nı a yeer ayöob banyāna le 'mataa chen na sı ti kpe a daba yir.

XIII A wö man kó sı a le a malaka na wa a wö yir wa 'yer, 'Tö nıbe a Jopa ka ba ti bööl daba na di Simon ban le böölö Pita.

XIV 'Lo le na waan 'yer wa 'yer kó fö ka a föö nı a fö yir dēme ba jaa tu a 'yer 'lo pö nye faafö.'

XV Ala le ka n piel a 'yer naa 'yerε, ka a Nāanmın Sıe wa a ba sē a le won döö wa a sı sē a pielfö.

XVI Ka n pãa tıertö a le a sı Soro na döö 'yer, 'Jöön den köö son, tıche yın 'lo Nāanmın na den a wö Sıe son yı.'

XVII Ala ı Nāanmın le kó ba, a kofö bö'yen 'lönö won döö kó sı a söö 'lo sın söö de a sı Soro Yesu Kırısıto, maa mı nı ana, na nmaa Nāanmın sör?”

XVIII Ban wö a anyāna, baa le haa nēe ε, ti peere Nāanmın 'yerε, “Nāanmın pãa yuon sör kó a bala na ba ı a Juu nıbe ε, ka ban lieb a ba tıer nye nyevör.”

XIX A söö 'lönö ban kó a Sıteven ka a pupuorbo bamıne yēyel ti yi Fonisiya, Sipurusı nı Antiok, na ba mana a 'yer koro a Juu nıbe tēe.

XX Ka a pupuorbo bamıne na yi a Sipurusı nı a Sırenı, chen a Antiok na ba mı ti piel 'yerε a sı Soro Yesu Kırısıto 'yer nöö nyā koro a bala na ba ı a Juu nıbe ε.

XXI A sı Soro nūu döö pöö ba ka a nıyöö döö söö de na ba lieb turo a sı Soro.

XXII Ka a 'yer nyā lo a pupuorbo na be a Jerusalem toor pö, a ba ir Banabası tö a be Antiok.

XXIII Won ti ta nye a le Nāanmın na wāe ba, nöö kpe wö naa ka wö 'yöö ba ākpēö ti 'yer, ka ba ara nı yelmāe nı a ba nyāa wö jaa kó a sı Soro.

XXIV Banabası mı döö ı nısö na seen a Nāanmın Sıe na wö tara sööfö na wö mı töö nıyöö waan a ba wa turo a sı Soro.

XXV Ala puor le ka a Banabası pãa yı a be tu Tasusı ti böörö a Sööl.

XXVI Won ti nye wö, ba lieb wa Antiok na ba be be yuon gbul, ka a Banabası naa Sööl wile a nıyöö bala. Be a Antiok le a pupuorbo nye a yuor, “Kırısıto turbo.”

XXVII A söö nyāna le a Nāanmın 'ye'yerε yi be a Jerusalem wa Antiok.

XXVIII A ba āsöö yuor na di Agabus ir ara, ka Nāanmın Sıe kpe wö a wö 'yer, “Kökpēe na lon a Worom wer wö jaa.” A kö nyāna wa lo naa a söö 'lo a Kıladiyus na di a nāa.

XXIX A poturbo banyāna mö naa na ba ir bököö le a ba föö na jā na ba söön a yeer bala na be a Judiya.

XXX Ban wa ir a kofö anyāna, Banabası nı a Sööl le ba tön a ba ti kó a nıbere.

XII

I A söö nyāna le a Nāa Heröd nyöör a pupuorbo bamıne na won ge.

II Wö vē naa ka ba nmaa Jemesı na ı a Jöön yebe ju.

III A Heröd nyen a le ka a pel a Juu nıbe pöö, ka wö nyöö a Pita mı. A anyāna ı naa a söö 'lo ban tara a Paanököo Lööfö.

IV Won nyöö a Pita a le, a pööfö die pö le wö ti pöö wö, ti na wö 'yöö sojası jiir anaar ka ba jöör taa kaara nı wö. Bojüu wö böörö naa ıka a Göl Bar Difö wö po baar tıche ka wö töör a wö 'yer ka nıre jaa nye.

V Le le ba gu a Pita be a pöofu die pö, tiche ka a pupuorbiir möö nibir söro Nāanmün koro wö.

VI A täsoö 'lönö a wer na chaar ka a Heröd na vē ka ba waan a Pita ka wö töor a wö 'yer, böjörst ayi le ba 'yöo a Pita gbeb sojast ayi ka wö be a ba sälsöo gā guro, ka a sojast bamune ara a pöofu die dödor nē gu.

VII Ajienaa le a st Soro malaka wa kpe ara a wö sē be a pöofu die pö, ka a die wö jaa chaar. Ka a malaka nme a Pita jaa 'me 'me 'me, säi wö 'yer, "Pöo föo jaa ir," ka a böjörst for a Pita nü'yöo pö lo.

VIII Be le a malaka 'yer kō a Pita, "Su a fuu nı a naföbō na fö 'mōō a föbaa vaar na fö turo nı ma." Ka a Pita ı a le a malaka na 'yer.

IX Pita tu won a le ti yin a pöofu die pö, tiche nibir ba yuo wö a wö böön ıka a le a malaka na 'yöo a wö maala in sūre ε, wö tter man täa jän le wö jāna.

X Ba ti yin a dödor döo 'lo pö, na ba le ti yi a dödor ayi söo pö, ti pāa ta a yōo dödor a kur pān na pöo. Ban wa ta a wö yuo wö yō a ba yi. A malaka tara na a Pita den a sor dēdēe āsöo chiin bālāa ti bar wö ti chen ajienaa.

XI Ka Pita tter pāa yuo a wö 'yer, "Pöpāanyā n böön naa an ba ı baal ε, ıka a Nāanmün le tö a wö malaka a wö wa 'loo ma faa a Heröd nüu pö, nı a le jaa a Juu nibe na tter ıka ba ge ma."

XII A anyāna won wa tter yuo, wö chen a Mēer na ı a Jöön Maaktı ma yir, be le a pupuorbiir yoo löo taa söro Nāanmün koro wö.

XIII Pita wa kpoor a yōo dödor pān, ka a gbāgbaa pöobile ban böolo Woroda chen a pān yuofu jie.

XIV Wun wa wō ka a ı Pita kōkōr le ka a nöō kpe wö ti pōn bar, waa yuo a pān ε, ti lieb jo kpe a die pö ti 'yerε, "Pita le be a yōo dödor nē!"

XV A ba tän wö pīpīi bar ti 'yer kō wö, "Gelfo baal le kpe fö!" Ti wö chene möö nibir 'yerε ıka sūre jaa le, ka ba 'yer, "A wö malaka töo le."

XVI Tiche ka a Pita chene kpooro a pān, ka ba ti yuo nye ka a ı 'lo le ka a nē 'maa ba.

XVII Ka a Pita wılwı ba a nüu a ba bar gön tiche ka wö man a le a st Soro na yin wö a pöofu die pö. Wö 'yer kō ba ıka ba ti 'yer kō a Jemest nı a yerε, na wö bar ba ti yi chen jıyuo.

XVIII A wer na chaar bibio, ka a sojast ı chıcham na ba söro taa, "Bo le na tara a Pita?"

XIX Heröd vēn ka ba yöbō wö faa na baa nye wö ε, na wö kpākpāan a sojast mı faa ti 'yer ıka ba kō ba. Ka a Heröd pāa yi a Judiya na wö chen a Sisariya na wö ti jāne a be bālāa.

XX A Heröd döo tara a Tire nibe nı a Sidon nibe nı jēer, ka ba nyetaa nē na wa a nāa 'maalfō jie. Blastus na ı a nāa gbāgbaa won 'yöönō sē le ba tö ıka wö 'maal a nāa kō ba bojūu a wö wer pö le ba nyere a ba bödiir.

XXI Bıbir köo, a Nāa Heröd sun a wö naföör jāne nı a nāa daköo ju, na won 'yer 'yer kō a nibe.

XXII Ka a nibe nmiere chelst 'yerε, "Nmün kōkōr le a nyāna na 'yerε, nūre ba le ε."

XXIII Ajienaa le ka a st Soro malaka wa 'yöo wö baal bojūu waa de a 'yöofu kō a Nāanmün ε, ka a bufulo 'wōb a nyaba nma ka wö kpi.

XXIV Tiche ka a Nāanmün 'yer chene yaara.

XXV Le a Banabast nı a Sool na wa tö a ba tömō baar a Jerusalem, ba tara naa Jöön Maaktı 'mataa chiin.

XIII

I A Nāanmün puorbo bala na be a Antiok, ba tara naa bamune ka ba 'yerε a Nāanmün 'yer ka a bamune mı ı wiwiilbe, Banabast nı Simeon ban böolo Nısoolaa, Lusiyustı na yi a Sirentı tēe pö, nı Manayen ban döo 'mataa guol a Nāa Heröd, nı a Sool.

II A le ban gal a kö na ba söro a st Soro, ka a Nāanmün Stε 'yer kō ba, "Yı ir a Banabast nı a Sool kō ma ka ba tö a tömō 'lo 'yöo in böol ba."

III A le ban gal a kö ba di bon jaa ε, ba döol ban a nuur söor Nāanmün kō ba ti bar ba sor ka ba chen.

IV A nibe ayi banyāna den a sör ka a Nāanmın de ba nie suun be a Selusiya na ba ti kpe a gboro chiine a Sipurusı.

V Le ban ti ta a Salamis, ba mool a Nāanmın 'yer a be a Juu nibe lōfo jiiir. Ka a Joon Maakı be a ba sē na wō sōnō ba.

VI Ba yon a man dōdol wō jaa ti ta Pafos, be le ba tuor a Juu nire jiboro āsō na ma n̄mara jirsı ka a wō yuor di Bar-Yesu.

VII Wō dōo be a Segiyusı Poolusı na kaara a dōdol na i yē sōo, a tēkaara nyāna le buol a Banabası nı a Sool buoro ıka wō wō a Nāanmın 'yer.

VIII Tıche a Eliması na i a jiboro a wō yuor par le a le ne, n̄maan a Banabası nı a Sool sör ba buoro ıka a tēkaara nyāna wō sōo a Yesu ε.

IX Ka a Sool nyāna ban buolo a Pool na seen a Nāanmın Sıe kaara a Eliması jaa t̄au ti wa 'yer kō wō.

X “Fō ın Satan bie na fō i bōsōn a jaa dōdōmō. A fō pōo seen naa belfo nı belfo 'yer bie, fō kō bar a jir fun buoro ıka fō sōon a sı Soro sör dēdēe bar ε?

XI Pōpāanyā a sı Soro na n̄me fō naa ka fō jōo ti t̄an sōo kōo, fō kō le tōo nye mōtōo chāa ε.” Ajienaa le a Eliması nıbie de, ka a libe pōo wō, ka wō buolo buoro nire na nyōo wō nūu.

XII A le a tēkaara na nye a le na i, wō sōon de, bojūu nee 'maa wō naa a le ban wile a sı Soro yeke.

XIII Pool nı a wō taaba kp̄en a gboro yi a Pafos chen be a Perga na be a Pamfiliya be le a Joon Maakı ti bar ba ti heb chen a Jerusalem.

XIV Ka ba yi a Perga chen Antiok na gbor a Pisidiya, a Pēnfō Bıbir daar ba kp̄en a lōfo jie na ba ti jāne.

XV Ban wa kar a Mosesı Nee nı a ala a Nāanmın 'Ye'yerbe na seb baar, a lōfo jie nıbere sūr naa Pool nı a wō taaba, “Yeer, yın tara 'yer na sōon a nibe sı kō yın sör, yı 'yer.”

XVI Ka a Pool vaa ir wılwı ba a nūu ti 'yere, “İsral nibe woi, nı a yın na ba i a İsral nibe ε, na puoro a Nāanmın, yı chele a le ın 'yere.

XVII A Nāanmın nyā a sın İsral nibe na puoro le dōo chel ir a sı s̄akp̄amıne na

wō v̄e ka ba dōo paal be a İjipiti pō. Kp̄eō le wō de faan ba yın a paal 'lo pō,

XVIII na wō bōo tara ba be a mōgōo pō yuom İjaayi (40).

XIX Paal borsı ayopōi le a Nāanmın dii bar be a Kanaan ti de a wer 'lo kō a wō nibe ka a i ba sofō.

XX “A anyāna a jaa lōon taa i yuom kōor anaar dōol İjaayi nı pie (450). A anyā puor, Nāanmın kō ban 'yer tōorbo ti t̄an a Samuwel na i a Nāanmın 'ye'yere sōo.

XXI Be le ka a nibe pāa wa sūr Samuwel a wō bō nāa kō ba, ka Nāanmın de a Sool na i a Kısı bidaba kō ba na i a Benjamin bal nire a wō i a ba nāa yuom İjaayi (40).

XXII Wōn wa ir a Sool bar, wō den a David ka wō i a ba nāa. Nāanmın 'yer naa, 'N nyen a David na i a Jesı bidaba ka a n āgān 'maa, wōn maal yeke a jaa ın buoro ıka wō i.’

XXIII “A Nāa David nyāna bal par pō le a Nāanmın ir a Fafaara Yesu kō a İsral nibe nıtāa le wōn dōo tır a nee.

XXIV Sere tıche ka a Yesu wa, Joon moolo naa a t̄er hebfo 'yer na wō suoro a İsral nibe ba jaa a Nāanmın kōo.

XXV Le a Joon na wa baaraa a wō tōmō, wō 'yer kō ba, ‘An le yı t̄er ıka n i naa? N ba i a 'lo yın t̄er ε, tıche wō ben a n puor waara, n ba see ıka n for a wō nafobo ε.’

XXVI “Maa yeer na i Abraham yon nı a yın na joro a Nāanmın dābāe na i a bala na ba i a Juu nibe ε, sın 'yōo le a faafu nyāna wa.

XXVII Bojūu, a nibe na be a Jerusalem nı a ba nıbere ba chel a Yesu ε, na ba 'yōo wō 'yer ka a le a Nāanmın 'ye'yerbe na seb a ba ma kara a Pēnfō Bıbir jaa i.

XXVIII Ba gban ba dōo nye yeke jaa na wiil ıka wō seen kūu ε, ti ba sūr a Pilate ıka wō v̄e ka ba kō a Yesu.

XXIX Ban wa maal a le jaa ban seb a wō yeke baar, a wō poturbo yōo wōn a daa ju na ba ti ūu a yaa pō.

XXX Tıche ka a Nāanmın ir wō a kūu pō.

XXXI A ber yōo na wa pō, a bala wōn dōo lōo yon yın a Galilee ti t̄an a Jerusalem, ba nye wō naa, bala le i a dāasıe dēme a pōpāanyā kō a sı nibe.

XXXII “Sın 'yere naa a 'yer nõo nyāna kuro yı, a Nāanmın na dõo tır a nee ku a sı sākpaṃine.

XXXIII Nāanmın maal ku a sın na ı a yon a le won dõo tır a nee ku a sı sākpaṃine, na wo sāt a Yesu yin a kũu pō. Nıtāa le an seb a Yiel Gāma ayi pō, ‘Fō ı naa a maa bie, dına n lieb a fō sāa.’ (Yiel Gān 2:7)

XXXIV Le a Nāanmın na sāt wo a kũu pō nı nyā, wo kō le kpi pōo go ε, a 'yer nyāna le wo 'yer, ‘In ku yı naa a yelsōn nı a sōofō 'lo ın tır a nee ku a David.’ (Isaiya 55:3)

XXXV A jie āsōo le 'yer ıka, ‘Fō kō vē ka a fō Cheche Sōo kpe pōofō jie ε.’ (Yiel Gān 16:10)

XXXVI “A Nāa David na wa tō le a Nāanmın na bōoro a wo sōo, wo kpi naa ka ba ũu wo be a wo sāmıne yar par, ka a wo āgān pōo.

XXXVII Tıche a 'lo a Nāanmın na sāt a kũu pō, ba kpe pōofō jie ε.

XXXVIII “A le jũu n yeer, n bōoro naa ıka yı bōo ka a tu naa a Yesu 'yōo ka ba mool yelbier vē kofō ku yı.

XXXIX A tu naa a wo 'yōo ıka nıre jaa na sōo de, Nāanmın na faa won yin a ala a jaa a Mosesı Nee na kō naa tōo faa wo ε.

XL Yı bōonō sō, ka a le a Nāanmın 'ye'yerbe na dõo 'yer taa wa a yı sē ε.

XLI ‘Nye a yın na kperε, yı bōbor na yı we, bojũu ın maal yele kōo a yı sōo yın ba be na sōo de ε, ala ı nıre āsōo gba 'yer ku yı.’ ” (Habakuk 1:5)

XLII Le a Pōol nı a Banabası na wa yire a ba lōofō jie, a nıbe le sōor ba naa ıka ba le wa a Pēnfō Bıbir Daar wa 'yer a 'yer nyāna go.

XLIII Le a lōofō dēme na wa yaar, a Juu nıbe yoo jie nı a bala na lieb a Juu nıbe turo naa Pōol nı a Banabası na ba boro nı ba kpākpāana ba 'yere ka ba mōo nıbir nı a Nāanmın wāefo nyā pō.

XLIV A Pēnfō Bıbir na le wa ta, a tēdēme yoo jie tı lōon taa na wō a sı Soro 'yer.

XLV Le a Juu nıbe na nye a nıyoo ba nyāna, nyuur kpe ba naa ka ba toro chure nı le a Pōol na 'yere.

XLVI Ka a Pōol nı a Banabası ba jo ba dābāε ε, tı 'yer ku ba, “Sın 'lo, sın den nie 'yer a Nāanmın 'yer ku yı. Tıche yın

ben tor bar na yaa kaa a yı māε ıka yı seen naa a nyevor na ba tara baarfō ε, pōpāanyā 'lo sın lieb chen a bala na ba ı a Juu nıbe sē.

XLVII Nıtō le a sı Soro kpākpāan sı ıka sı ı, ‘In maal fō naa ka fō ı chāa ku a bala na ba ı a Juu nıbe ε, ka fon chiin a faafō 'yer tı tån a tēe baaraa.’ ” (Isaiya 49:6)

XLVIII A le a bala na ba ı a Juu nıbe ε, na wō a 'yer ba pōo pel naa ka ba de 'yōofō ku a sı Soro 'yer, ka a bala jaa a Nāanmın na ir ıka ba nye a nyevor na ba tara baarfō ε, sōo de.

XLIX Ka a sı Soro 'yer yaar a paal 'lo wo jaa.

L Tıche ka a Juu nıbe dam a pōo bala na turo a Juu nıbe puorfō tı ba ı a Juu nıbe ε, nı a tēe nıdierbe 'yōo ka ba dii a Pōol nı a Banabası bar a paal 'lo pō.

LI Ka ba pāpā a ba gbεε tā-uul 'yōo ba ka a wiil ıka Nāanmın na ge ba naa tı na ba chen a Ikoniyum.

LII Ka a nõo kpe a poturbo bala ka ba seen a Nāanmın Sıε.

XIV

I Be a Ikoniyum le a Pōol nı a Banabası ma chen a Juu nıbe lōofō jie, be le ba man a 'yer jaa ne ne ne ka a nıyoo bamıne na ı a Juu nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, sōo de a 'yer.

II Tıche ka a Juu nıbe bala na ba sōo de ε, dam a bala na ba ı a Juu nıbe ε, sōo a ba tıer ka baa bara a yeer ε.

III Pōol nı a Banabası jēn a be na ba kor bālāa, na ba 'yere a sı Soro 'yer ba joro dābāε ε, ka a sı Soro māε wiil ıka a wo wāefō 'yer ın yelmāε na wo sōo ba a ba tōo tō yelwiilı nı ne'maa tōmō.

IV Ka a tēdēme ŋma jıir ayı, a bamıne pōo a Juu nıbe, ka a bamıne mı pōo a nıtōnı.

V Nechıre lon a Juu nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε nı a ba nıbere chara pō, ka ban maal Pōol nı a Banabası dēer lob ba nı kōsıbe.

VI Tıche a ba bōon na ba jo chen a tēn anyāna na be a Likoniya paal pō, Lıstıra nı a Debi nı a tēn ala na jılō a be.

VII Be le ba chene mōo nıbir na ba moolo a 'yer nõo.

VIII A be a Listira, dagbere kōo ben be ban lōo dōon ka waa chen kaa jaa ε.

IX Wō chele naa le a Pōol na 'yere ka a Pōol kaa wō jaa tāu nye na wō bōon won tara soofu na sa.

X A wō bōol a daba 'yer, "Ir ara naa fu gbεε." Ka a daba vaa ir na wō piel chiine.

XI Le a nibe na wa nye a le a Pōol na ι, ka ba ηme chelma ni a Likoniya kōkōr pō, "A ηmume lieb nibe suu wa a si sē!"

XII Ba bōolo naa a Banabası "Jeyusı," na ba bōolo a Pōol mı "Hemısi," bojūu 'lo le dōo ι a 'ye'yere. 2

XIII Ka a Jeyusı nyā puorfō yir na dōo ara a tēe kōkōor bōorloro waan ni nadai ni a vapuulsi bojūu 'lo ni a niyōo bala bōoro naa ūka ba lo bōor kō ba.

XIV Tiche le a nitōnsı, Banabası ni a Pōol na wa wō a le, ba tōon a ba fuusı chier ti jo kpe be a niyōo bala pō ti tāna,

XV "Nibe, bāa le yi maala a le? Sın mı un nibe, nısaalba a yi kaar. Sın waan naa a 'yer nōo nyā wa kō yi, na si 'yere yi ūka, yi lieb yi a yelpōrsı anyāna pō, ti turo a Nāanmın vōr. 'Lo le maal a saaju, ni a tēe, ni a man kpēε, ni bon jaa na be be.

XVI A kōr jaa wō dōo bar ka nıre jaa turo a wō sōr.

XVII Tiche wō ma wiil a le won ι maal vıla sōo, na wō ma wiil a wō maal vıla vē ka a saa yi saaju waara, ka a bōbōorsı sōo mı be be. Wō ma kō yın a bōdiir yōo ka yi pōo pel."

XVIII A 'yer nyāna gba ban 'yer, tiche a chene na ι tuo ka ban ηmaa a nibe sōr ka ban bar a bōor lofō.

XIX Ka a Juu nibe bamıne na pāa yi a Antiok ni a Ikoniyum wa tōn a niyōo bala 'yōo ka ba lob a Pōol ni kōstıbe vu yin bar a tēe kōkōor tıer man tāa wō kpi naa.

XX Tiche ka a Nāanmın puorbo ti ηmaa jilō wō ara ni ka wō ir kpe a tēe pō. A wer na wa chaar ka 'lo naa Banabası chen a Debi.

XXI Be le ba ti mōol a 'yer nōo a tēe 'lo pō, ka a niyōo jaa sōo turo a Yesu. A ba pāa lieb chen a Listira, Ikoniyum ni a Antiok,

XXII ti mōlo a pupuorbiir 'yōon ba ākpāen ka ba ara ni yelmāe a soofu pō,

na ba 'yere, "Dōoye yōo pō le sın tu ti kpe a Nāanmın nāalōo pō."

XXIII Pōol ni a Banabası ir nıdierbe kō ba a ba kaara a puorfō dēme āsōo jaa. Ba gal kō na ba sōor Nāanmın ti de ba 'yōo a si Soro ban sōo nūu pō.

XXIV Ba kpēn tala a Pisidiya, ba wa ta naa Pamfiliya,

XXV ban wa mōol a 'yer a Perga, ba suun chen be a Ataliya.

XXVI Be a Ataliya le ba yi ti kpe a gboro chen a Antiok. Be le ba dōo de ba 'yōo a Nāanmın nūu pō ka wō sōo ba, a ba tōo a tōmō a be tō baar.

XXVII Ban ti tara jaa le ba bōol a pupuorbiir lōo taa na ba man a le jaa a Nāanmın na de ba tōn ni a le mı won yuo sōr kō a bala na ba ι a Juu nibe ε, ka ba tōo sōo de.

XXVIII Ba jēn a be kor bālāa ni a poturbo.

XV

I Nibe bamıne yin be a Judiya suun wa a Antiok wa wile a yeer 'yere, "Yın baa sōo ka ba ηmaa yi a yōor nitāa le a Mosesı na bin ε, yi kō nye faafu ε."

II A anyāna vē naa ka a Pōol ni a Banabası ni a nibe mīi 'yōo taa ka a ι nechure. Be le a ba ir Pōol ni a Banabası ni a pupuorbiir bamıne 'yōo ūka ba chen a Jerusalem ti nye a nitōnsı ni a nıbere ni a 'yer nyāna.

III A pupuorbiir na wa bar ba a sōr, ba chen ti yi a Fonisiya ni a Samariya na ba man a le a bala na ba ι a Juu nibe ε, na lieb puoro a Nāanmın. Ka a yeer ba jaa pōo pel ni a 'yer nyā.

IV Ban wa ta Jerusalem, a pupuorbiir ni a nitōnsı ni a nıbere de ban nuur ayi, ka ba man a le jaa a Nāanmın na de ba tōn.

V Ka a pupuorbiir bamıne na chene tara a Farasee wiilfō ir ara ti 'yer, "A niyor banyāna, a sēε naa ka ban ηmaa a ba yōu na ba tu a le a Mosesı na bin."

VI A nitōnsı ni a nıbere lōon taa na ban guor a 'yer nyāna.

VII A le ban mana taa ti ta sōo, Pita ir 'yer kō ba, "Yeer, yi bōo naa ūka sōo kōo Nāanmın ir man a yi pō, ka a bala na ba

2 **XIV:XII 14:12** A Jeyusı un ηmın a Greek nibe na dōo puoro. A Hemısi le ba mı dōo tıer ūka 'lo le ι a wō tōtōnō.

sı a Juu nıbe ε, mı na wõ a faafõ 'yer nõõ 'yer yi a n nεε põ, na ba sõõ de.

VIII Nãanmın na bõõ nıre jaa nyãa le wiil ıka wõ sõõn de ba na wõ kũ ba a wõ Sıε nıtãa le won kũ sı.

IX Waa maal a sın nı a bala ka sı tεε taa ε, wõ pεen a ba nyãa ban sõõ jũu.

X A le jũu, bãa 'yõõ le yi mõõrõ ıka yi bεer Nãanmın kaa, na yi tuo a poturbo tuor a sı sãakpãmıne na ba dõõ tõõ tuo ε?

XI Kai, sın sõõ naa ıka a tu naa a sı Soro Yesu wãefõ jũu le sı nye faafõ nıtãa a bala kaar."

XII Ka a nıyõõ bala na duo ı jaa gbulo, tı chele a le a Põõl nı a Banabası na mana a yelfersı nı a ne'maa tõmõ a Nãanmın na de ba tõn a bala na ba ı a Juu nıbe bala põ.

XIII Ban wa 'yer baar ka a Jemesı mı 'yer, "Yεer, yi chele ka.

XIV Simon man kũ sı a le a Nãanmın na dõõ tıertõ a bala na ba ı a Juu nıbe ε ıka won ır nıbe a ba põ, kũ a wõ mãε.

XV Ka a le na dõõ seb a Nãanmın gãn põ nı a 'yer nyã ı yelmãε.

XVI 'A anyã puor, ın lıeb tı mε a Nãa David yir 'lo na lo. In men a 'lo na ηmer, naa le maal wõ.

XVII Ka a nıbe bala na che pãa na yõ bõ a Soro nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε na bõõlo a nı yuor, le le a sı Soro 'yer na maal a yeke anyãna,' *(Amosı 9:11-12)*

XVIII ka ba bõõn a kõr jaa jaa.

XIX "Maa 'yer nı nyã ıka sı ta vε ka a ı tuo kũ a nıyor banyãna na lıere waara a Nãanmın sε ε.

XX Tıche yi ı a sı seb kũ ba ıka yaa, ba taa dire tı bon ε, na ba taa sēne ε, dõõ na var kpi ba taa õõrõ ε, na ba taa õõrõ jãt ε.

XXI Bojũu, le le a Mosesı bin a nεε ka a Juu nıbe ma mõõlo a 'yer nyãna a tēn a jaa ka ba mı ma kar naa a ba lõõfõ jiir a Pēnfõ Bıbir Daar jaa."

XXII Ka a nıtõnsı nı a nıberε lõõn a pupuorbiir ba jaa pãa kaa ır nıbe a ba põ, ka ban 'matãan a Põõl nı a Banabası tõ ka ba chen a Antiok. Judas ban bõõlo Basabası nı Silası le ba ır, a nıbe ayi banyãna mı dõõ ı nıberε põõ a yeer.

XXIII Bala le ba tõn a gãn nyãna, "A sın nıtõnsı nı a nıberε na ı a yi yeer puor naa a yın na ba ı a Juu nıbe ε, na ı a sı yeer be a Antiok nı a Siriya nı a Sılsıya paal põ.

XXIV Sı wõn a bamıne na yi a sı sε sın ba kũ ba sõr ε, tı vuro yi dõõnõ nı yi 'yerε.

XXV Ala le so ka sı jaa sõõ ır nıbe bamıne tõ ka ban wa a yi sε, 'matãan a sı barmıne Põõl nı a Banabası,

XXVI a nıbe banyãna le sõõ kũu a sı Soro Yesu Kırısıto yuor jũu.

XXVII A le jũu le sı tõn a Judas nı a Silası ka ban tı man a ba nεε a le sın seb.

XXVIII A vıele na kũ a Nãanmın Sıε nı a sın mı sε, ka sı kõ le tuo yi tuor dõõl a anyãna ju ε.

XXIX Yi taa dire tı bon ε, yi taa õõrõ jãt ε, na yi taa õõrõ dõõ na var kpi nõn ε, bı sēne ε. Yi mõ na yi nyõõ yi mãε a yelsı anyãna põ. Yi jε vıla."

XXX Ban wa bar a Põõl, nı a Banabası, nı a Judas nı a Silası sõr, ka ba suu chen be a Antiok, be le ba tı lõõ taa a bala na puoro ba jaa na ba de a gãn kũ ba.

XXXI A nıbe na wa kar a gãn a 'yõõ ban ãkpãen ka ba põõ pel.

XXXII Judas nı a Silası mı na ı a Nãanmın 'ye'yerbe 'yer 'yer yõõ 'yõõn a yeer ãkpãen.

XXXIII Ban wa jε a be kor bãlãa, ka a yeer le bar ba sõr nı nyã'maar ka ba lıeb chen a bala na tõ ba sε. ³

XXXV Tıche ka a Põõl nı a Banabası jε be a Antiok, be le a bala nı a ba taaba bamıne wıle tı mõõlo a sı Soro 'yer.

XXXVI A mıne le wa kor bãlãa ka a Põõl 'yer kũ a Banabası, "Vε ka sı le chen tı piir a yeer kaa a tēn ala põ sın mõõl a sı Soro 'yer na sı kaa ηmıne le ba ırε."

XXXVII Ka a Banabası bõõrõ ıka wõ de a Jõõn Maaktı ka ba 'mataa chen.

XXXVIII Tıche ka a Põõl ba tıer ıka a ba tara sõr ε, bojũu wõ dõõ bar ba be a Pamfıliya ba le põõ ba chen a tõmõ jie ε.

XXXIX Be le ba tãn tãn taa na ba ηma dēdēme, ka a Banabası de a Jõõn Maaktı na wõ kpēn a gboro chiin be a Sipurusı.

³ **XV:XXXIII 15:33** A gãma amıne põ, baa 'yõõ põfõ lıjer nı pie nı anaar ε ıka, ³⁴ Tıche ka a nõmõ a Silası ka wõ jãne a be.

XL Tiche ka a Pööl mü ir a Silası ka a yeer de ba 'yöo a sı Soro nüu pö, ka won söo ba.

XLI Wö tun a Siriya nı a Silasıya 'yöönö a bala na puoro äkpäen.

XVI

I Pööl tı chen a Debi na wö tı po chen a Listıra, be le wö tı nye a pupuoro äsöo ban böölo Timoti ka a wö ma ı Juu nıre na wö puoro, tiche ka a wö säa ba ı a Juu nıre ε.

II Ka a yeer na be a Listıra nı a İkoniyum pör a Timoti yovıla.

III A Pööl bööro ıka wö tara wö 'mataa chiine na wö ηmaa wö a yöör, bojüu a Juu nıbe na kpiere a be böön naa a Timoti säa na ba ı a Juu nıre ε.

IV A le ban löoro a tēn, le mü le ba mana koro ba le a nitönsı nı a nıdierbe na be a Jerusalem na 'yer bin ka nıbe ba turo.

V Ba 'yöön a pupuorbiir äkpäen ka a nıbe mü waara pööro bıbir jaa.

VI Pööl nı a wö taaba tun a Fırgıya nı a Galatiya paal pö, ka a Nāanmın Sıe ηmaa ba sör a ba taa müolo a 'yer a be a Asıya ε.

VII Ban wa gbur a Misiya wer pö, ba ta müoro naa ıka ba chen a Bitiniya tiche a Nāanmın Sıe ba kō ba sör ε.

VIII A ba vıe a Misiya bar tı suu chen be a Toroyas.

IX A täsoo le a Pööl nye jāna pö, daba na yi Masedonıya ara söoro wö 'yere, "Göo wa ka a Masedonıya wa söo sı."

X Pööl na nye a nyefu nyāna, sı ir chöör a le ne na sı chen a Masedonıya, na sı böön ıka Nāanmın le böölo sı a sı tı müol a wö 'yer nöo kō ba.

XI A Toroyas sun yi töo kpe a gboro a dēdeē a le ne chen a Samotırası, ka a wer na wa chaar, sı tān a Neapolis.

XII Be le sı yin gbēε chiin a Filipai, Worom dēme le döo kpiere a be na wö mü ı a Masedonıya jıkpēε, be le sı jāne maal ber anmıne jaa.

XIII A Pēnfu Bıbir Daar, sı yin a tēe pö suu a pön pö, be le sı tıer ıka sun nyen jie ban ma söoro Nāanmın. Sı jāne naa be na sı piel 'yere 'yer koro pöb na löo a be.

XIV A pöb banyāna na chele äsöo yuor din Lidiya na yara fojuur, na wö yi a Tayatıra tēe pö, wö mü puoro naa Nāanmın. A sı Soro yuon a wö tıer ka wö söo de a le a Pööl na 'yer.

XV 'Lo nı a wö yir dēme ba jaa na wa so a Nāanmın köo, wö böölo sı naa a sı wa a wö yir a wö wa 'yer, "Ala ı yi söo naa ıka n söön de a sı Soro, sıre jaa yı wa jē a n yir." Le le wö mülo sı.

XVI Daar köo sun le chiine a jie 'löön a Nāanmın söorfö jie, sı tuor gbägbapööbile na tara a sıdeer na wö ma 'yere yele na ı daar köo. A le won 'yere na wö nyere libiyoo koro a bala na so wö.

XVII Ka a pööbile nyāna turo a Pööl na wö turo sı tāna 'yere, "A nıbe banyāna ı naa a Nāanmın nyā na be saaju töötönbo na ba wile yı a faafö sör."

XVIII Le le a pööbile mar bıbir jaa ka a Pööl wa vöör faa tı heb 'yer kō a sıe 'lo na be a pööbile pö ıka, "Yesu Kırısıto yuor pö, n 'yer kō fö ıka fö wa yi a pööbile pö." Ajienaa ka a sıe yi tiche wö bar.

XIX A pööbile sorbo na wa böön ıka baa le nyere töön a pööbile sē ε, ba nyöön a Pööl nı a Silası töo chiin be a daa pö a nıbere niem.

XX Ba chiin ban tı kō a 'yer töörbo tı 'yer, "A nıbe banyāna ı naa a Juu nıbe na ba wa kpe döönö sı a tēe.

XXI Ba tara na yelsı köo an ba tara sör kō a sun Worom nıbe a sun söo bı maal ε."

XXII Ka a nıyoo bala ir pöo na baa bara a Pööl nı a Silası ε, ka a 'yer töörbo vē ka ba yaar a Pööl nı a Silası fuustı bar tı 'yöo a ba föb ba.

XXIII A le ban wa föb ba sēε, ba nyöör ban 'yöo a pööfö die pö, tı 'yer kō a 'lo na guro a pööfö die, a wö böo kaara ba.

XXIV Won wö a nitö, wö tıe ban 'yöo a die 'lo na be a sälsöo tı lü a ba gbēε mar daa.

XXV A täsoo bāın le a Pööl nı a Silası söoro Nāanmın, na ba yiele nı a Nāanmın yiel, ka a ba taaba ban löo pöön ba chele.

XXVI Ajienaa ka a tēe dam kpēo jaa, ka a pööfö yir par kparaa mü dam. Ka a pööfö der dödoı yuo yuor a jaa, ka nıre jaa böjorma ban lün wö for for.

XXVII Ka a 'lo na guro a pɔɔfo die jɛɔ ir na wɔ nyɛ a lɛ a pɔɔfo der dɔɔɔ na yuor, ka wɔ vɔɔ sɔɔ ɪka wɔ kɔn wɔ mɛɛ, bojũu wɔ man tãa a pɔɔfo dɛme yin jo.

XXVIII Tɪche ka a Pɔɔl tãn, "Ta ge fu mɛɛ ε, sɪ jaa ben ka."

XXIX A wɔ bɔɔl a ba waan fãtɪn wa kɔ wɔ a wɔ pɔɔ kpɛn be a die pɔ, na wɔ tɪ lo gbur dumo mɪrɛ a Pɔɔl nɪ a Silasɪ niem.

XXX Tɪ pãa ir tara ba yin tɪ sɔɔr, "Nɪberɛ, ŋmɪnɛ lɛ ɪn ɪrɛ wa nyɛ faafɔ?"

XXXI A ba 'yer kɔ wɔ, "Sɔɔ de a sɪ Soro Yesu, fɔɔ nɪ a fu yir dɛme na nyen faafɔ."

XXXII Be lɛ ba pãa 'yer a sɪ Soro 'yer kɔ wɔ nɪ a bala jaa na be a wɔ yir.

XXXIII A sɔɔ 'lɔnɔ lɛ a pɔɔfo die guguro de ba yin a tãsɔɔ 'lɔnɔ na wɔ tɪ pɛɛ a ba natɪɛ tɪche a ba mɪ tɔɔ so a 'lo nɪ a wɔ yir dɛme ba jaa a Nãanmɪn kɔɔ.

XXXIV Ka a pɔɔfo die guguro tara ba kpɛn a wɔ yir tɪ maal bɔɔdiir kɔ ba, ka nɔɔ kpe a wɔ yir dɛme, bojũu 'lo nɪ a wɔ yir dɛme ba jaa sɔɔn de a Nãanmɪn.

XXXV Wer na wa chaar a 'yer tɔɔrbɔ ir a ba tɔtɔnbɔ tɔ na ba 'yer kɔ ba, "Yɪ chen tɪ 'yer kɔ a 'lo na guro a pɔɔfo die ɪka, a wɔ yuo a dɔɔr bala bar."

XXXVI Ka a pɔɔfo die guguro 'yer kɔ a Pɔɔl, "A 'yer tɔɔrbɔ tɔn ɪka n yuo a fɔɔ nɪ a Silasɪ bar. A lɛ pɔpãanyã yɪn tɔɔ chiine, yɪ chiine nɪ nyã'maar."

XXXVII Tɪche ka a Pɔɔl 'yer kɔ a bala ban tɔ, "Chãa pɔ jaa lɛ ba vɛ a ba fɔb sɪ, baa tɔɔr a sɪ 'yer ε, sɪ gba ɪ naa a Worom dɛme tɪ ba 'yɔɔ sɪ a pɔɔfo die pɔ. Pɔpãanyã a ba lɛ bɔɔrɔ ɪka ba sɔɔl yuo sɪ bar? Bala mɛɛ ba wa yuo sɪ bar."

XXXVIII A tɔtɔnbɔ na tɪ man a lɛ kɔ a 'yer tɔɔrbɔ, ban wa wɔ ɪka a Pɔɔl nɪ a Silasɪ ɪ naa Worom dɛme, dãbãɛ kpe ba naa.

XXXIX Ka a bala mɛɛ pãa chen tɪ 'maal ba yin a pɔɔfo die pɔ, tɪ sɔɔr ba ɪka ba yi a tɛɛ 'lo pɔ.

XL Pɔɔl nɪ a Silasɪ na wa yi a pɔɔfo die pɔ, ba chen a Lidiya yir, be lɛ ba tɪ tuor a yɛɛr ka ba 'yɔɔ ba ãkpãɛn tɪ pãa yi a be chen.

XVII

I Ba tun a Amfipolis nɪ Apoloniya na ba

wa a Tesalonika, be lɛ a Juu nɪbe lɔɔfo yir be.

II Lɛ a Pɔɔl na ma ɪrɛ lɛ wɔ chen be a lɔɔfo yir, Pɛnfɔsɪ gbɛɛ ata jaa lɛ wɔ kpe a be ka a 'lo nɪ a bala viɛrɛ a Nãanmɪn gãma.

III Wɔ mana na wile a lɛ an sɛɛ a Nɪ-iraa na di dɔɔyɛ tɪ na wɔ ir a kũu pɔ ɪ vɔr, "A Yesu nyãna ɪn ben 'yerɛ a wɔ 'yer, lɛ ɪ a Nɪ-iraa."

IV Ka a Juu nɪbe bamɪne sɔɔ a lɛ na ba pɔɔ a Pɔɔl nɪ a Silasɪ, 'matãan a bala na ba ɪ a Juu nɪbe na dɔɔ puoro a Nãanmɪn lɔɔn pɔɔ 'yɔɔnsɪ.

V Tɪche ka a nyuur kpe a Juu nɪbe, ka ba bɔ a ba taaba nɪbomo be a daa pɔ lɔɔ taa, na ba piel gɔmɔ be a tɛɛ pɔ. Ba tɪ sɛɛn a Jason yir bɔɔrɔ a Pɔɔl nɪ a Silasɪ ɪka ba yin chiin ba a nɪyɔɔ bala niem.

VI Tɪche ban ba wa tɪ nyɛ ba ε, ba nyɔɔn a Jason nɪ a yɛɛr bamɪne chiin a tɛɛ nɪberɛ niem tɪ tãna 'yerɛ. "A dɔɔr banyãna lɛ dɔɔnɔ a wer wɔ jaa, ba wa tãn ka pɔpãanyã

VII ka a Jason tuor de ba 'yɔɔ a wɔ yir. Ba sɔɔnɔ naa a Nãa Siisa chire na ba 'yerɛ ɪka nãa ãsɔɔ ben be ban bɔɔlɔ Yesu."

VIII A lɛ a tɛɛ nɪberɛ nɪ a nɪyɔɔ bala na wɔ a 'yer nyãna, a dam ba naa.

IX A ba pãa 'yɔɔ a Jason nɪ a yɛɛr bala a ba yab libie tɪ ba bar ba sɔr.

X A lɛ a wer na wa tɔɔ sɔb, ka a yɛɛr bar a Pɔɔl nɪ Silasɪ sɔr ka ba chen be a Beriya. Ban tɪ ta, ba chen be a Juu nɪbe lɔɔfo yir.

XI A Juu nɪbe bala na be a Beriya ɪn chechelbe gar a bala na be a Tesalonika, bojũu ba den a 'yer nɪ chilfo na ba viɛrɛ a Nãanmɪn gãma kaara bɪbir jaa ɪka ba kaa lɛ a Pɔɔl na 'yerɛ ɪn yelmãɛ bɪ.

XII A Juu nɪbe yɔɔ jie sɔɔn de a 'yer lɔɔn a bala na ba ɪ Juu nɪbe dɔɔr yɔɔ jie, nɪ a pɔɔ 'yɔɔnsɪ bamɪne yɔɔ jie.

XIII A Juu nɪbe na be a Tesalonika na wa bɔɔn ɪka a Pɔɔl ben a Beriya mɔɔlɔ a Nãanmɪn 'yer, ba chen a be tɪ chãgbala a nɪbe dɔɔnɔ nɪ ba.

XIV Ka a yɛɛr mɪ tɔɔ 'yɔɔ a Pɔɔl a man sɔr a wɔ chen, tɪche ka a Silasɪ nɪ a Timoti 'lo jɛ be a Beriya.

XV A nɪbe bala na bɪɛl a Pɔɔl ba tɪ tãn won a Atensɪ, bala lɛ wɔ hɛb tɔ ɪka a

Silası nı a Timoti a ba wa fɔɔ a wɔ sɛ̃.

^{XVI} A le won chene chele ba be a Atensi, suur wa ti kpe wɔ naa a le won nye a tɛe na seen a tibe.

^{XVII} Le le 'lo ni a Juu nibe ni a Greek bala na puoro a Nãanmın ma mana taa be a ba lɔɔfo yir, ni a bala won ma pɔɔ a daa pɔ bıbir jaa ni nıre jaa won tuor.

^{XVIII} Ka a bɔbɔɔnbɔ bamıne na yi a Epikuriya ni a Sitoyik gbul pɔ piel chure ni a Pɔɔl. Ka a bamıne sɔɔɔ, "Bo le a dabɔlobɔlo nyãna ara 'yere?" Ka a bamıne mı 'yere, "Nımın sãansı kɔɔ 'yer le wɔ 'yere." Ba 'yere naa nitɔ bojũu, Pɔɔl mɔɔlo naa a Yesu 'yer nɔɔ ni a kũu pɔ irfo 'yer. 4

^{XIX} Be le ba pãa buɔl wɔ chiin be a lɔɔfo jie a Areyopagusi na ba 'yer, "Fɔn tɔɔ wiil sı a fɔ wiil paalaa nyãna fɔn wile a sı bɔɔ bu?"

^{XX} 'Yer sãan le a nyã fɔn waan a sı wɔnɔ na sı buɔɔ ıka sı bɔɔ a par."

^{XXI} Atensi dɛme ba jaa lɔɔn a sãanba na kpiere a be, baa tara tɔmɔ le pɔɔ a 'yer paalaa ban ma 'yere na ba chele ni yelpaalaa na ıre.

^{XXII} Le le a Pɔɔl pãa ir a nibe na lɔɔ a Areyopagusi na wɔ 'yer, "Atensi dɔɔɔ, n nyen bɔɔn yın nɔ nımıne puorfɔ.

^{XXIII} Bojũu ın yɔɔɔ kaara a yı tibe jıir, n ti nyen a buɔɔ lofo jie ãsɔɔ yın seb 'yɔɔ, NMIN 'Lɔ SIN BA Bɔɔ ɛ. A Nãanmın 'lo gba yın mãe na puoro ti ba bɔɔ wɔ ɛ, 'lo le n waan ıka n wa mɔɔl kɔ yı.

^{XXIV} "A Nãanmın 'lo na maal a wer ni a bomo a jaa na be a pɔ, 'lo le ı a saaju ni a tɛe jaa Soro, na waa gãna a yie ala a nibe na men a ba nuur kɔ wɔ ɛ.

^{XXV} Waa dıel nıre nũu tɔmɔ ala ı wɔ buɔɔ na bon kɔɔ ɛ, bojũu 'lo mãe le kɔ nıre nyevɔɔ, ka wɔ vɔɔ ni bon jaa.

^{XXVI} Dabɔ'yen pɔ le wɔ tu na wɔ maal a nıburstı, ka ba kpiere a wer wɔ jaa. A wɔ man a sɔɔsı kɔ ba, ni a jıir ala ban na kpiere.

^{XXVII} Nãanmın maal naa nitɔ ka nıre na tɔɔ yɔɔ wɔ, amıne sɛ̃ ban nye wɔ naa, bojũu waa jãan a sı ãsɔɔ jaa ɛ.

^{XXVIII} 'Bojũu, a wɔ 'yɔɔ le sı chene na sı be ka a tɛe pɔ,' na sı yɔɔɔ nitãa le a yın mãe nıbe bamıne na dɔɔ 'yer, 'A wɔ bibiir le sı ı.'

^{XXIX} "Sın ı a Nãanmın bibiir jũu, yı taa ı a sı tıer ıka a Nãanmın nyã kaara naa fıka bon nıre na de wɔ yɛ bu bɔɔfo men, selma, bu libipıla, bu kɔsır kaar ɛ.

^{XXX} A kɔr jaa 'lo, Nãanmın lıeb puor 'yɔɔ a sı ba bɔɔfo, tıche pɔpãanyã 'lo, wɔ kpãkpãana na nıre jaa jie jaa ıka, ba lıeb ba tıer.

^{XXXI} Bojũu wɔ ir bıbir bin won na de a daba 'lo won ir, na wɔ tɔɔɔ a wer 'yer ni yeltorsı pɔ. Wɔ vɛn ka a chaar kɔ nıre jaa won sãı wɔ a kũu pɔ."

^{XXXII} Ban wa wɔ a kũu pɔ irfo 'yer, bamıne lan wuol, tıche ka bamıne mı 'yer, "Sın buɔɔ naa ıka sı le wɔ a 'yer nyã nıdaar."

^{XXXIII} A le, Pɔɔl bar ba naa a lɔɔfo jie.

^{XXXIV} Tıche ka a nıbe bãlãa turo a Pɔɔl na ba sɔɔ de a 'yer, a ba ãsɔɔ le Diyonısıs na ı a Areyopagusi lɔɔfo nıre, ka a pɔɔ ãsɔɔ mı na pɔɔ yuor di Damarısı ni bamıne mı na pɔɔ.

XVIII

^I A anyã puor, Pɔɔl yın a Atensi na wɔ chen be a Korıntı.

^{II} Be le wɔ tuor a Juu nıre na di Akuila na wɔ ı Pontus bal nıre, 'lo ni a wɔ pɔɔ Pırisıla na yi a Itali wa a ba kor ɛ, bojũu a Nãa Kılaudiyus 'yer naa ıka a Juu nıre jaa wɔ yi a Worom. Ka a Pɔɔl chen ıka wɔ piir ba kaa.

^{III} Wɔ ti jɛn a be a ba 'mataa tɔnɔ bojũu ba jaa bɔɔn a gãma tɔmɔ.

^{IV} A Pɛnfɔ Bıbir Daar jaa Pɔɔl ma chen a ba lɔɔfo yir ma ti 'yere a 'yer buɔɔɔ ıka wɔ lıeb a Juu nıbe ni a bala na ba ı a Juu nıbe tıer.

^V Le a Silası ni a Timoti na wɔ yi a Masedonıya wa a Korıntı, Pɔɔl den a wɔ sɔɔ wɔ jaa na wɔ mɔɔlo mana kɔɔ a Juu nıbe ıka a Yesu le a Nı-ıraa.

^{VI} Tıche ka Juu nıbe 'yere a Pɔɔl kpɔkpoor 'yer, a wɔ pãpã a fɔbaa 'yɔɔ ba ti 'yer kɔ ba, "A yı jãı a lıeb dɔɔl a yı ju,

4 XVII: XVIII 17:18 A Epikuriya dɛme sɔɔ naa ıka popel wɔ ı yele ban buɔɔ na gã a ba niem ka baal ni dãbãe taa nyɔɔɔ ba ɛ. Ka a Sitoyik dɛme mı sɔɔ ıka nıbe ba kaara ba ni a le ban buɔɔ na ba sɔɔ a le ban be ka nɔɔ bu baal taa nyɔɔɔ ba ɛ.

a ba le ɪ maa 'yer ε, an yi dɪna chiine, n chiine naa a bala na ba ɪ a Juu nɪbe jie.”

VII Pɔɔl yin be a lɔɔfɔ yir na wɔ ɔɔr a daba āsɔɔ na di Titiyusɪ Jusɪtusɪ na ba ɪ a Juu nɪre ε na puoro ka a wɔ yir ɔɔr a lɔɔfɔ yir.

VIII Ka a Kɪrɪsɪpusɪ na ɪ a lɔɔfɔ yir nɪdiere nɪ a wɔ yir dɛme ba jaa sɔɔ de a sɪ Soro 'yer nɪ a Korɪntɪ dɛme yɔɔ na wɔ a le wɔn 'yer, a ba sɔɔ a wɔ so ba jaa a Nāanɪmɪn kɔɔ.

IX A tāsɔɔ āsɔɔ, a sɪ Soro 'yer 'yer kɔ a Pɔɔl jāna pɔ ɪka, “Taa joro dābāε ε, mɔɔ nɪbir mɔɔlɔ a 'yer ta pɔɔ nεε ε.

X Bojūu, ɪn pɔɔ fɔ naa, nɪre jaa kɔ nyɔɔ fɔ bu maal fɔ dɛer ε, bojūu n chene na tara nɪyɔɔ a tɛe nyā pɔ.”

XI Be le a Pɔɔl jɛ a be a Korɪntɪ yuon ɔbul nɪ bɔnɪmaa na wɔ wile ba a Nāanɪmɪn 'yer.

XII A sɔɔ 'lɔnɔ le a Galio ɪ a Akaya nɪkpɛε, ka a Juu nɪbe ɔuor taa na ba nyɔɔ a Pɔɔl chiin be a 'yer tɔɔrfɔ jie.

XIII Be le ba tɪ 'yer, “A daba nyāna le buɔrɔ ɪka wɔ lɛb a nɪbe tɪer ka ba puoro Nāanɪmɪn na ba tu a le a sɪ nɛbinsɪ na 'yer ε.”

XIV Ka a Pɔɔl haa nεε ɪka wɔ 'yer 'yer, tɪche ka a Galio 'yer kɔ a Juu nɪbe, “A yɪn, ala ta ɪ yeldɛer bu yelbier kɔɔ 'yɔɔ le, ɪn taa 'maan āɔɔn chɛle.

XV Tɪche an ben wa lɔɔ taa nɪ a yɪ 'yer bie nɪ yoe 'matāan a yɪ nɛbināa yɪn māε yɪ maal, maa kɔ tɔɔ a 'yer nyāna tɔɔr ε.”

XVI Le le wɔ vɛ a ba dii ba bar be a 'yer tɔɔrfɔ jie.

XVII A ba lɛb nyɔɔ a Sosetenesɪ na ɪ a lɔɔfɔ jie nɪkpɛε na ba nɛme be a 'yer tɔɔrfɔ yir dɔɔdɔr nεε, tɪche a Galio baka ba be be ε.

XVIII Pɔɔl jɛn be a Korɪntɪ tɛe kor bālāa, tɪ pāa bar a yeer na wɔ kpe a ɔboro chiine a Siriya ka a Pɪrɪsɪla nɪ a Akuila pɔɔ wɔ. Sere tɪche ka wɔ chen, wɔ vɛn ka ba pɔ wɔ a ju be a Senkereya, bojūu wɔ dɔɔ pɔl 'yɔɔ a wɔ māε.

XIX Ba tān be a Efesus tɛe pɔ, ka a Pɔɔl bar a Pɪrɪsɪla nɪ a Akuila tɪ na wɔ māε chen be a lɔɔfɔ jie ka a 'lɔ naa Juu nɪbe tɪ mana taa.

XX A ba sɔɔr wɔ ka wɔ jānε a be bālāa tɪ waa sɔɔ ε.

XXI Tɪche won wa chiine wɔ tɪr nεε kɔ ba, “Ala ɪ Nāanɪmɪn wa sɔɔ naa, ɪn lɛb wa.” Be le wɔ kpe a ɔboro yi a be a Efesus tɛe pɔ.

XXII Wɔn tɪ ta a Sisariya wɔ don be a Jerusalem na wɔ tɪ puor a bala na puoro, tɪ pāa suu chen a Antiok.

XXIII Pɔɔl na tɪ jɛ a be a Antiok kor bālāa, wɔ pāa yin yɔɔrɔ a Galatiya paal 'lɔ wɔ jaa nɪ a Fɪrɪɔya na wɔ 'yɔɔnɔ a poturbo ākpāen.

XXIV Ka a Juu nɪre āsɔɔ yuor na di Apolosɪ yin be a Aleksandiriya na wɔ wa a Efesus tɛe pɔ. Wɔ ɪ naa nɪre na jān na wɔ bɔɔ a Nāanɪmɪn ɔama tɪ bɔɔ 'yer sɔ.

XXV Apolosɪ nyā dɔɔ jān a sɪ Soro sɔr defɔ, na wɔ 'yere nɪ nɪbijɛ na wɔ wile nɪ Yesu yeke ka a tor, tɪche ka a ɪ Jɔɔn Nāanɪmɪn kɔɔ sofɔ tɛε le wɔ bɔɔ.

XXVI Wɔ piel na wɔ 'yere nɪ nyāa be a Juu nɪbe lɔɔfɔ yir. A Pɪrɪsɪla nɪ a Akuila na wa wɔ a wɔ 'yer, ba buol won be a ba yir na ba pāa wiil wɔ a Nāanɪmɪn sɔr jaa dɛ dɛ.

XXVII Apolosɪ wa buɔrɔ naa Akaya chenfɔ, ka a yeer 'yɔɔ wɔ ākpɛɔ tɪ seɔ ɔn kɔ a bala na puoro a be a ba de wɔ. Wɔn tɪ ta a be a ɪn sɔɔfɔ kpɛε kɔ a bala a Nāanɪmɪn wāεfɔ na vɛ ka ba sɔɔ de a Yesu.

XXVIII Wɔ 'yer kpɛɔ jaa lɔb a Juu nɪbe chāa pɔ, na wɔ chire ba yuoro nɪ a Nāanɪmɪn ɔama wile ba ɪka a Yesu le ɪ a Nɪ-iraa.

XIX

I Le a Apolosɪ na chene be a Korɪntɪ, Pɔɔl den a mɔɔɔ sɔr na wɔ tɪ ta a Efesus tɛe pɔ. Be le wɔ nye a poturbo bamɪne,

II na wɔ sɔɔr ba, “A sɔɔ 'lɔ yɪn sɔɔ de a Yesu, yɪ nyen a Nāanɪmɪn Sɪε bu?” Ka ba 'yer, “Kai, saa ɔba wɔ ɪka Nāanɪmɪn Sɪε ben be ε.”

III Ka a Pɔɔl sɔɔr ba, “Tɪ kɔbuor le yɪ so?” Ka ba 'yer, “Jɔɔn kɔɔ le sɪ so.”

IV A Pɔɔl 'yer kɔ ba, “A bala na lɛb a ba tɪer le a Jɔɔn so ba Nāanɪmɪn kɔɔ, tɪ na wɔ 'yer kɔ a nɪbe ɪka ba sɔɔ de a 'lɔ na waara a wɔ puor, 'lɔ le ɪ a Yesu.”

V A nibe na wa wõ a anyãna ba sɔɔ naa ka wɔ so ba a Nãanmɪn kɔɔ, nɪ a sɪ Soro Yesu yuor.

VI Ka a Pɔɔl dɔɔl ba a wɔ nuur ka Nãanmɪn Sɪe wa kpɛ ba a ba 'yere kɔkɔyɔr, na ba ma piel 'yere le Nãanmɪn na wiil ba.

VII Ban ɪn dɔɔr pie nɪ ayi.

VIII Nɪmersɪ ata le wɔ be a be na wɔ ma kpɪere a ba lɔɔfɔ jie na wɔ ma kpɪrkpɪre ba wile ba a Nãanmɪn nãalɔɔ 'yer.

IX Tɪche a bamɪne kpɛme naa a ba nyãa na ba tɔr baa sɔɔ ε, tɪ na ba kpere a Sɔr. Ka a Pɔɔl bar ba, tɪ na wɔ ma tara a bala na sɔɔ de, ma kpɛn be a Tiranusɪ jãnfɔ diyal 'lɔ pɔ, a ba ma tɪ mana taa.

X Le le wɔ tara tɪ tãn yuom ayi, ka a Juu nibe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nibe, bala jaa na be a Asɪya paal pɔ wɔn a sɪ Soro 'yer.

XI Nãanmɪn den a Pɔɔl tɔn ne'maa tɔyɔɔ.

XII A Pɔɔl fɔbile wɔn ma fiɛɛ nɪ nyɛ nɪ a wɔ pɛpele ala wa sɪr baalaa, a baalsɪ ba jaa ma sa naa, ka a sɪdebe ma yire a nibe pɔ.

XIII Ka a Juu nibe bamɪne mɪ yi yɔɔrɔ na dii a sɪdebe ka a yi na ba fere de a sɪ Soro Yesu yuor 'yere kɔrɔ a bala na tara a sɪdebe, "A Yesu 'lɔ a Pɔɔl na mɔɔlɔ, a wɔ yuor pɔ le sɪ 'yere kɔrɔ yɪ, yɪ wa yɪ."

XIV A Juu nibe bɔɔrlo nɪkpɛɛ na di Sekeva dabil ayopɔi le dɔɔ maala a le ne.

XV Daar kɔɔ a sɪdeer sɔɔr ba naa, "N bɔɔn Yesu naa bɔɔ Pɔɔl, tɪche a yɪn mɪ ba boo yɪ ɪ?"

XVI Ka a daba 'lɔ na tara a sɪ dɛer pãa ɔɔ nyɔɔr ba jaa, na wɔ nɪme ba jaa pɪrɪr tɔɔr a ba bonsɪ chɪer ka ba jo yi a die pɔ nɪ sal'mɔi.

XVII A Juu nibe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nibe, na kpɪere a be Efesus tɛe pɔ, ba jaa bɔɔn naa a yele nyãna, ka dãbãe kpɛ ba a baa le tara a sɪ Soro Yesu yuor dãene nɪ ε.

XVIII Ka a nɪyɔɔ bala na sɔɔ de, yi chãa pɔ, na ba 'yere a ba maal debe.

XIX A jɪbɔɔrɔ bala mɪ na sɔɔ, waan naa a ba jɪbɔɔrgãma wa chɔm a nibe ba jaa niem, ban wa sɔr a gãma ala ban chɔm libie ka a ɪ libipɪla turo ayi dɔɔl lɪjaayi nɪ pie (50,000).

XX A sɔr nyãna le a sɪ Soro 'yer yaar de jie wɔ jaa nɪ kpɛɔ.

XXI A anyãna a jaa na wa ɪ, Pɔɔl nɪmen nyãa ɪka won chen a Jerusalem na won tu a Masedonɪya nɪ Akaya, "Maa wa ta a be baar, ɪn chen a Worom mɪ."

XXII Wɔ tɔ naa a nibe ayi a bala na sɔnɔ wɔ Timoti nɪ Erastus ka ba chen a Masedonɪya, tɪche ka a 'lɔ jãne be a Asɪya paal pɔ kor bãlãa.

XXIII A sɔɔ nyãna le a damfɔ ir a Sɔr tɔfɔ 'yɔɔ.

XXIV Sãa kuro kɔɔ yuor na di Demetirus, wɔ ma den a kpãna na wɔ kur a Atemisɪ puorfɔ yirbil ka a bala na ɪ a tɔtɔnbɔ nyere libie.

XXV A Demetirus bɔɔl a wɔ tɔtɔnbɔ ba jaa lɔɔ taa nɪ a bala jaa mɪ na bɔɔ a maalfɔ na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɛer, yɪ bɔɔn naa tɔnɔ sɪn nyere a tɔmɔ nyã pɔ.

XXVI Yɪn mãe nyɛ naa na yɪ wɔ a le a Pɔɔl nyãna na 'yere na wɔ liere a nɪyɔɔ tɪersɪ a ka Efesus tɛe pɔ, nɪ a Asɪya wer wɔ jaa. Wɔ 'yer naa ɪka a nɪmɪe ala ban maal nuur ba ɪ nɪmɪe ε.

XXVII A ba ɪ a sɪ yara na lo tɛe le ε, tɪche ba kɔ le 'yɔɔnɔ a Atemisɪ puorfɔ yir kpɛε go ε. Ka a Asɪya nɪ a wer wɔ jaa kɔ le puoro a nɪmɪn pɔɔ nyã go ε."

XXVIII Ban wɔ le a Demetirus na 'yer, ka a suur nyɔɔ ba a ba tãna 'yere, "A sɪn Efesus nɪmɪn Atemisɪ berma naa."

XXIX Ajienaa le a tɛe wɔ jaa pɔɔn gɔmɔ, ka a nibe nyɔɔ a Gayus nɪ Aristakus, Pɔɔl tɔtɔtaaba le a ba 'mataa yi a Masedonɪya na ba nɪmɔr ba a le chiin a jie 'lɔ a tɛe nibe na ma lɔɔ dãene.

XXX Ka a Pɔɔl mɪ ta bɔɔrɔ ɪka wɔ daa yi a be a nɪyɔɔ bala pɔ, tɪche ka a poturbo ba sɔɔ ε.

XXXI A nibeɛ bamɪne gba na yi a paal 'lɔ pɔ na ɪ a Pɔɔl barmɪne, tɔn nibe ka ba sɔɔr wɔ ɪka wɔ taa ɪre wa yire be a dãen jie ε.

XXXII Burbur kpɛn a nɪyɔɔ bala na duo a be, ka bamɪne 'yere turo nɪ ka sen, ka bamɪne mɪ 'yere turo nɪ jã yuo, ka bamɪne mɪ gba ba bɔɔ bo 'yɔɔ ban be be ε.

XXXIII Ka a Juu nibe daa Aleksanda 'yɔɔ be a niem, ka a nɪyɔɔ bala tãna mana wɔ

le won na 'yer. Wö wılwıl ban nuur ıka, ba bar gõn ti wö 'yer a ba kaa.

XXXIV Tıche ban wa bõon ıka Juu nıre le wö ı, ba jaa nmen chel bö'yen lëeε ti na ba 'yere, "A sın Efesus nmin Atemısı berma naa."

XXXV A tēe gān seere vën ka a nıyoo bala nmaa vöör ti wö 'yer kō ba, "Efesus dēme woi, a wer wö jaa bõon naa ıka a Efesus tēe le kaara a Atemısı kpēε nyā puorfö yir a wö kusır 'lo na yi a saaju lo.

XXXVI A nıtõnõ jūu, nıre kō tōo chur ε, yı ı jaa gbul na yı ta pōoro yelsı ε.

XXXVII A nıbe banyāna yın waan a kana ba ju bon jaa a puorfö yir ε, bu 'yer 'yerdeer jaa 'yõo a sı nmin pōo nyā ε.

XXXVIII Ala ı a Demetirus nı a wö tötõnbö wa tara nıre nı 'yer, a 'yer tōorfö bıbie ben be nı a nıbere ban tōo chen a be ti bōol taa.

XXXIX Ala ı yeke kōo mı ben be a yı bōoro ıka yı 'yer, ban tōo maal a be a nıyoo ba jaa niem.

XL A le an sı ben 'yer pō, a damfö nyā na dam a dına jūu. A 'yer nyāna jūu, saa be jaa na tōo wiil a par ε, bojūu a ba tara par ε."

XLI A anyāna won 'yer baar ti na wö wel a nıyoo bala bar.

XX

I Le a gõmõ na wa baar, Pōol tön bōol a poturbo ka ba wa, a wö 'yõo ba ākpāen ti bar ba ti chen a Masedonıya.

II Be le wö tu a tēn ala pō na wö 'yer 'yer yoo 'yõon a bala na puoro ākpāen na wö ti tån a Greek wer pō,

III wö jēn a be nmersı ata. Bojūu a Juu nıbe dōo guoro taa a wö yeke, ala le so waa le kpe a gboro chen a Siriya ε, ti na wö lıeb tu a Masedonıya sör nı gbεε.

IV Ka a bala na pōo wö a ba 'mataa chen le, Sopater a wö sāa le Pirihustı na yi Beriya, Aristakus nı Sekundusı mı na yi Tesalonika, Gayus na yi Debi nı Timoti nı Tıchıkusı nı a Torofimusı na yi a Asıya paal pō.

V A nıbe banyāna le de nie ti chele sı be a Toroyas.

VI Tıche a Paanõkõo Lõofö di na wa baar, sı kpēn a gboro yi be a Filipai tēe

pō na sı maal ber anūu ti na sı pōo ba a be Toroyas jāne a be ber ayopõı.

VII A Pēnfö divıε bio daar jāanvōr, sı jaa lõon taa na sın 'mataa di. Pōol 'yere naa a Nāanmın 'yer korō a nıbe bojūu wer wa chaar, won chen naa. Wö 'yer kor jaa ka wer ti pō.

VIII A be a bōopıε pō sın lōo ba chım fātınsı yoo bin.

IX Pōlbile kōo yuor na di Yutikus jāne naa a tokoro neε ka a gōo kpe wö. Le a Pōol na 'yer kor a wö gur jaa chāu na wö yi a be a saaju faa lo a be tēe, bojūu ba men a bōopıε dōol taa ata ka ba suu 'mōo ka ı wö kpi naa.

X A Pōol suun ti lo bıb a kūu ti kōr wö ti 'yer kō a nıbe, "Yı ta kōnō ε, wö chene na vōro."

XI Wö pāa don be a bōopıε pō, ka wö ti nma a paanõo ka ba 'mataa di ti wö le 'yer lëeε ka wer ti chaar ka wö yi a be chen.

XII Tıche ka pōlbile ir kpēme ka ba āgān 'maa a ba tara wö kul a yir.

XIII Sın den nie kpe a gboro na sı chiine a Asosı, be le sın ti 'mōo a Pōol, le le wö dōo man sı ti chiine nı gbεε a be.

XIV Le won ti tuor sı a be Asosı, sı 'mōo won 'yõo a gboro pō na sı chiine be a Mitilene.

XV Wer na wa chaar, sı yin a be ti ta Kiyosı ka a wer le bōo chaar sı go kaa ı sı vıen Samosı bar. A ber ata daar le sı pāa ta a Miletusı.

XVI Pōol bōoro naa ıka wö pō a Efesus tēe bar na wö ta gā be a Asıya paal pō ε, bojūu wö bōoro na fōo ıka 'lo tōo, wö ta a Jerusalem a Pentikosı bıbir daar.

XVII Pōol na chene be a Miletusı le wö tō bōol a bala na puoro a be a Efesus, a ba nıdierbe ka ba wa.

XVIII Ban wa ta, wö 'yer kō ba, "Yı bōo le ın be dōo kpıere a yı sē, yi a daar 'lõnõ jaa ın wa a Asıya paal pō.

XIX Māε siırfö nı nıbikōo le n tönõ nı a sı Soro tōmõ, bojūu a Juu nıbe ba maal ma vıla ε.

XX Yın māε bõon naa ıka n ba sōol yı yeke jaa na sōo yı ε, tıche n wile yın chāa pō, nı a yı yie pō.

XXI N kpākpāan naa a Juu nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, ıka ba lıeb wa a

Nāanmın sē, na ba lieb a ba tier soo de a si Soro Yesu.

XXII “Pöpāanyā 'lo, Nāanmın Sıe 'yer man ka n chiine a Jerusalem, n ba bö len na ti pōo ma a be ε.

XXIII Yelbō'yen tēε le n böo ıka, tēε jaa pō, a Nāanmın Sıe ma vēn ka n böön ıka die pō pōofō, nı wōm le in ti tuor.

XXIV Tıche a anyāna maa bā ma ε, ala ı in töo jo ta a baaraa naa tö a le a si Soro Yesu na kō ma a tömō, ıka n 'yer a Nāanmın wāefō 'yer nōo.

XXV “Yı nye, pöpāanyā a yın bala jie ın yo naa mool a Nāanmın nāalōo 'yer, yı kō le nye ma go ε.

XXVI A le jūu, n 'yere na koro yı a dına ıka āsōo jaa wa bōr, n nūu ba pōo be ε.

XXVII Bojūu n ba döo sool yı yele jaa ε, ti man a le jaa a Nāanmın na bōoro kō yı.

XXVIII Yı gu yı māε nı a nıbe bala 'yōo a Nāanmın Sıe na maal yı a yı ı a nıdierbe. Yı kaara a Nāanmın pupuorbiir bala won dān a wō māε jāı.

XXIX N böön naa ıka maa wa chen baar, nıbe na lieb gbōgboi kpe a yı pō, ba kō bar yı ε.

XXX Bamıne na yin a yın māε pō gba, na ba jer a yelmāε bel nıbe ka ba turo ba.

XXXI A le jūu yı guro yı māε na yı tier kaa, yuom ata nı nyā ın ba vē a yı āsōo jaa wiilfō ε, nıbikōo le n wile nı yı mōtōo nı tāsōo.

XXXII “Pöpāanyā, n de yın 'yōo a Nāanmın nūu pō, nı a wō wāefō 'yer bie pō, a yı na töo nōo a wō kō yı a bōsōn ala won tara kō a wō nıbe.

XXXIII N ba tara nyuur nı āsōo jaa libir, bı selma, bı a fōor ε.

XXXIV Yın māε böön naa ıka a n bōbōorsı, a n nūu pō le a yı, naa sōo a bala ın lōo tōnō nı.

XXXV Bon jaa ın maal, n wiil yı naa ıka a tökpāen a nıtōnō pō le, sın tu na si sōo a nıbaalsı, yı tierε a le a si Soro Yesu na döo 'yer, 'An ın bōsōn kō a 'lo na de bon kō nıre, gar a 'lo na de.' ”

XXXVI Won 'yer a anyāna baar, wō gbur dumo ka ba jaa 'mataa soor a Nāanmın.

XXXVII Ba jaa nman nıbikōo ti na ba kōr kōr wō.

XXXVIII A le na maal sōo a ba pōo nı nyā, a le won 'yer ıka ba kō le nye wō go ε, ti na ba bıel wō suun a gboro jie.

XXI

I Sın wa bar taa baar, sı kpēn a gboro na sı tor a Kos a dēdēe a le nε, a wer na wa chaar ka a ı sı tān a Worodesı yı a be chen a Patara.

II Sı nyen a gboro āsōo na chiine a Fonisiya ka sı kpe chiine.

III Sın wa nyere a Sipurusı tēε sı lan won bar a guba jie ti ta a Siriya tēε pō. Tire le sı ta ara an ı be le a gboro na wel a tuor won tuo.

IV Be le sı nye a poturbo bamıne na sı jāne a ba sē ber ayopōi. Ka a Nāanmın Sıe tu a ba 'yōo a ba 'yer kō a Pōol ıka wō taa chiine a Jerusalem ε.

V Tıche a sı bıbie na wa ta, sı yin de a sı soor. Ka a poturbo bala ba jaa nı a ba pōo nı a ba bibiir ba jaa bıel sı yin a tēε pō, ti tān a man gogoro nεε, ka sı gbur dumo soor Nāanmın.

VI Sın wa bar taa baar, sı kpēn a gboro pō, ti ba mı lieb kulo a yir.

VII A Tire sın be yı, a man pō le sı chen bālāa ti ta a Tolemaisı be le sı puor a yeer bamıne na be be na sı gā a be bıbir bō'yen.

VIII Sın ir a be chiine sı tān be a Sisariya na sı chen a Filip na moolo a Nāanmın 'yer nōo na wō mı ı a nıbe ayopōi bala āsōo ban döo ir be a Jerusalem yir.

IX Wō döo tara pōosarsı anaar na ba kul sırbε ε, ka Nāanmın ma kō ba a wō 'yer a ba 'yere.

X Sı jēn a be kor bālāa ka a Agabus yı be a Judiya na,

XI won wa a sı sē. Wō den a Pōol sıε gān na wō lūn a wō māε nuur nı a gbεε ti na wō 'yer. “A Nāanmın Sıe 'yer naa, 'Nıtōnō le a Juu nıbe na be a Jerusalem na lū a nıre 'lo na so a sıε gān nyāna, na ba 'yōo a bala na ba ı a Juu nıbe nuur pō.’ ”

XII A le sın wō a nıtōnō ka a sın nı a nıbe bala na be a be 'mataa soor a Pōol ıka wō taa chiine a Jerusalem ε.

XIII Tıche ka a Pōol 'yer, “Bāa 'yōo le yı kōnō na yı chıre ma a āgān a le? N soo

naa, a ta ı a lūfu tɛɛ ɛ, tıche n kpi be a Jerusalem a sı Soro Yesu yuor jūu.”

XIV A le sın sōor wō faa sı mı bar naa tı 'yer “A sı Soro bōfo a ı.”

XV A anyā puor le sı chōor na sı do be a Jerusalem.

XVI Ka a poturbo bala na be a Sisariya bıel sı na ba waan sı a daba 'lo na di a Minason yir be le sın wa kpiere, Sipurusı tēe pō le wō yi tı na wō ı a poturo kor.

XVII A le sın wa ta a Jerusalem, a yeer de sın nuur ayi.

XVIII Ka a wer na wa chaar, sın nı a Pōol jaa 'mantaa chen ıka sı tı nye a Jemesı ka a ı be le a nıbere ba jaa lōo taa.

XIX Pōol na puor ba jaa baar, wō man naa ye le a jaa kō ba, a le a Nāanmın na de wō tōn be a bala na ba ı a Juu nıbe pō.

XX A le ban wō anyāna ba jaa pēen Nāanmın tı na ba pāa 'yer kō a Pōol, “Yebe faa nye, a Juu nıbe turo turo na sōo de, tıche ba chene na tara nıbijie nı a nebināa.

XXI Ba man kō ba ıka fōo le wile a Juu nıbe bala na kpiere a bala na ba ı a Juu nıbe pō, ka ba taa turo a Mosesı ɛ, na fō le wile ıka ba taa ηmara a ba bibiir yoi ɛ, na ba taa ıre a le a Juu nıbe na ma ıre ɛ.

XXII Ban wōn ıka fō wan a ka, ηmıne sın ı?

XXIII Fōo bōoro fō tu a le sın na 'yer. Dōor anaar ben ka a sı sē na ba pōl 'yōo a ba mǎe.

XXIV De a nıbe banyāna na fō pōo ba, a yı tı pōl a fō yab a ba jur pōfo sāma. Ka nıre jaa na pāa bōon ıka a le ban man 'yōofō ba ı yelmǎe ɛ, tıche a fōo mǎe mı turo naa a nebināa.

XXV Tıche a nıyor bala na sōo de, sı seb gān kō ba a le sın 'yer ıka, ba taa dire tıbe bomo ɛ, bı cōoro jāı ɛ, bı 'wob dōo na var kpi ɛ, na ba taa sēne ɛ.”

XXVI Wer na wa chaar, Pōol den a dōor anaar bala ka ba 'mataa tı pōl a ba mǎe. Tı na wō pāa chen be a Nāanmın puorfo yir na tı 'yer a bıbie ala a ba pōlfo na baar nı a bōorlo bomo ala a ba āsōo jaa na ir.

XXVII A le a ber ayopōi na wa gbōro a baarfō, a Juu nıbe bamıne na yi a Asıya paal pō nyen a Pōol a be Nāanmın puorfo yir, na ba dam a nıyōo bala a ba nıyōo wō.

XXVIII Ba gboolo naa, “Isral nıbe woi, yı wa sōo sı yooo. A daba le anyāna na wile a nıbe jie jaa ka ba kpiere a sı nıbe nı a nebināa lōon a jie nyāna. Le tēe gba ba le ɛ, wō tara na a bala na ba ı a Juu nıbe ɛ, kpēn ka a Nāanmın puorfo yir na wō sōo a jıvıla nyāna.”

XXIX Ba dōo nye a Torofimustı na yi a Efesus nı a Pōol a ba tıer man tāa a Pōol tara won kpēn be a Nāanmın puorfo yir.

XXX A tēdaa wō jaa kab, ka a nıbe yire a tēe wō jaa joro waara na ba wa nıyōo a Pōol. Ba nıyōo won a le tōo yin a Nāanmın puorfo yir jie tı pōo a pāma ajienaa.

XXXI Ka ba ta bōoro ıka ba kō a Pōol ka a ye le tı ta a Worom sojastı ba jaa nıkpēe ıka a Jerusalem wō jaa dōonō naa.

XXXII A wō vaa ir a le na wō tara a nıbere bamıne nı a sojastı na wō suu chiin be a nıyōo bala pō. Le ban wa nye a nıkpēe nı a wō sojastı a ba bar a Pōol ηmefō.

XXXIII Le a sojastı ba jaa nıkpēe na wa ta wō tı nıyōon a Pōol na wō vē ka ba gbār wō nı bōjorı ayi. Tı pāa sōor ıka nı ana le, nı bo le wō maal.

XXXIV Bamıne na be a nıyōo bala pō 'yere na turo nı jıyuo ka bamıne mı 'yere turo nı jıyuo a sojastı ba jaa nıkpēe na ba nye a yelmǎe ɛ, a gōmō jūu, wō vēn ka ba tara a Pōol gōor be a sojastı kpēfo jie.

XXXV Le a Pōol na wa ta a dofō jie a nıbe pıer pıerfo jaa waa naa ka a sojastı 'mōo a Pōol.

XXXVI Ka a nıyōo bala na turo tāna 'yere, “Yı kō wō.”

XXXVII Le a sojastı na wa ıka ba kpēn a Pōol a be a ba kpēfo jie wō sōor naa a sojastı ba jaa nıkpēe ıka, “N 'yer 'yer kōo kō fō bı?” Ka a nıkpēe sōor wō, “Fon tōon 'yer a Greek kōkōr bı?”

XXXVIII A ba ı fōo le a İjipiti nıre 'lo na dōo ηmaa a jeer na fō tōo dōor turo anaar (4,000) kpēn be a mōgōo pō ɛ?”

XXXIX Ka a Pōol 'yer, “N ı naa Juu nıre naa yi a Tasustı na be a Sılısıya paal pō, naa yi a tēe nyāna pō nıre jaa na bōon, yāayāabile sōo ka n 'yer 'yer kō a nıbe.”

XL A sojastı ba jaa nıkpēe kōn a Pōol sōr, ka a wō ir ara a dofō jie, na wō wılwıd a nıyōo bala a nuur ka ba bar gōmō. A

le ban wa ηmaa a vöör wö den a ba Juu nibe kökör na 'yere ni.

XXII

I “N yeer ni n säamine yi chele a n 'yer in 'yere a pöpānyā.”

II A le ban wa wö won 'yere ni a ba māe Juu nibe kökör ka ba jaa ηma vöör, ti a Pööl pāa 'yere,

III “Maa in Juu nire ka ba döo ma a Tasusi na be a Silistiya paal pö, tiche a kana a Jerusalem le ba guol ma. A wiwile Gamaliel pīlem le n jāne ka wö wiil ma a neer ala a si säakpāmune na döo turo ka n mi turo a Nāanmün ni a n nyāa wö jaa, nitāa a yi āsöo jaa na be turo a dina.

IV N gen a nibe bala na turo a Sor nyāna naa kö, n nyöör döör ni pöbö jaa 'yöo a pöofö die pö.

V A böörlo nikipēe ni a niberē na töön di ma dāaste, ba sē le n de gāma na chiin a ba yeer sē be a Damaskus, n chen ıka n ti nyöör a nibe banyāna waan a Jerusalem ka ba kpāa ba.

VI “Mötötuo söo le n chiine ti gböör a Damaskus, ajienaa ka ı chāa yin be a saaju na wö wa chaar jilö ma.

VII Ka a n töo lo a tēe a le ne ti naa wö kökör na söör ma, ‘Sööl, Sööl, bo le fö gere ma a le?’

VIII Ka n söör, ‘Soro, an le fö ı?’ Ka a kökör 'yer, ‘Maa le a Yesu na yi a Najareti a 'lo fon gere.’

IX A maa ni a bala na löo chiine ba nyen a chāa, tiche baa böo a ninyune kökör le won 'yere ni ma par ε.

X Ka n söör, ‘Soro, ηmune le in ı?’ Ka a Soro 'yer, ‘Ir na fö kpe be a Damaskus tēe pö, be le ban ti man fö a le in böörö ıka fö ı.’

XI Ka n lööturbo bala nyöo ma a nüu töo kpēn be a Damaskus tēe pö, bojūu a chāa 'lönö na chaar 'yöo ma a le ne n ba le nyere ε.

XII “Daba köo yuor na di Ananias wan ıka wö wa nye ma, wö in Nāanmün puoro na wö turo a nebināa ka a Juu nibe ba jaa na kpiere a be 'yöönö wö.

XIII Wö wa ara na gheb ma ti 'yer, ‘N yebe Sööl, le nyere,’ ka a ı ajienaa ka a ı n nye wö naa.

XIV Be le wö pāa 'yer kö ma, ‘A si säakpāmune Nāanmün le ir fö ıka fö böo a le won böörö, na fö le nye a cheche söo 'lo, na fö wö a 'yer bie yi a wö nee pö.

XV Föo le na ı a dāaste söo na fö kö a nibe ba jaa, a ala fon nye, ni a ala fon wö.

XVI Pöpānyā, bo le fö le chele go? Ir a ba so fö a Nāanmün köo, ka a na pee a fö yeldebe bar a fö böölö a si Soro yuor.’

XVII “A le in heb wa a Jerusalem naa ti söörö Nāanmün be a puorfö yir, ka a wa kaara ma jāna kaar.

XVIII Ka n nye a si Soro na 'yere 'yer kö ma. Wö 'yer naa, ‘Pöo föo na fö yi ka a Jerusalem ajienaa, bojūu nire jaa kö söo a le fon na 'yer a n 'yer ε.’

XIX Ka n 'yer söo wö, ‘N Soro a nibe banyāna böön naa a le in yöörö a lööfo jiiir naa nyöörö ba pöörö ti ηmiere a bala na söo de fö.

XX A daar 'lönö ban köo a fö dāaste dire Sıteven maa ni bala jaa in nebö'yen ka n kaara a ba fuusi ti ba kö wö.’

XXI Ka a si Soro pāa 'yer kö ma, ‘Chen, in tö fon teer jaa be a bala na ba ı a Juu nibe pö.’ ”

XXII A nyöo bala chele naa le a Pööl na 'yere wa tān a jie won 'yer a nyor pö chen fö 'yer, a ba pāa tāna 'yere, “Yi ηmaa wö ju, a ba see ıka wö le chene vöör ε.”

XXIII Le le ba pöörö a gömö ti löörö a ba föör öönö a tāna löörö a saaju.

XXIV Ka a sojasi ba jaa nikipēe vē ka ba tara a Pööl kpēn be a sojasi yir. Wö 'yer ıka ba föb a Pööl a wö wiil ba bāa le so a nibe pöörö a gömö 'yöönö wö a le.

XXV A le ban lū a Pööl ıka ba föb, ka wö söör a sojasi nidier na ara a be, “A tara na sor ka yin föb a Worom nire na yaa söör kaa a yelnyune won ı ε?”

XXVI Le a sojasi nidier na wa wö a nitö wö chen a ba jaa nikipēe sē ti 'yer, “Nmine le fon ı? A daba nyā in Worom nire.”

XXVII Ka a sojasi ba jaa nikipēe chen a Pööl sē ti söör wö, “Yer kö ma, Worom nire le fö ı ö?” Ka a Pööl 'yer ıka, “Öö.”

XXVIII A sojasi ba jaa nikipēe pāa 'yer, “Maa 'lo, libiyöo le n yab ti jāne a ka.” Tiche ka a Pööl 'yer, “Maa 'lo, ka le ba döo ma.”

XXIX Ka a bala na ara gu a wö föbfo mü tōo jaar ajiēnaa. Dābāē mü kpēn a sojasi ba jaa nūkpēē a le won wa böön ũka a Pööl ün Worom nire tiche ka wö vē a ba lū wö.

XXX A wer na wa chaar, a sojasi ba jaa nūkpēē büörö naa ũka wö böö bāa 'yōō le a Juu nibe ba bara a Pööl ε. Wö for won bar ti büöl a Juu nibe büörlo nibeere ni a 'yer tōörbō nibeere ka ba jaa löō taa. Ti wö pāa suu waan a Pööl a wö wa ara a ba niem.

XXIII

I Pööl kāan a nibeere a le a dēdēe ti 'yer, "N yeer, n tōn a le na sēε kü Nāanmün wa ta a dūna ti n nyāa ba döönō ε."

II A anyāna won 'yer ka a Ananias na ũ a Juu nibe büörlo nūkpēē 'yer kü a bala na ara gbör a Pööl ũka ba 'ma wö a nee pō.

III Ka a Pööl pāa 'yer kü wö, "Nāanmün na 'ma fö naa a föö na ũ a tāptiel dachin nyā. Fö jēn a be ũka fö tōör a n 'yer a le a nee na bin ti na föö māē le söönō a nee, na fö 'yer ũka ba 'ma ma."

IV A bala na ara gbör a Pööl 'yer kü, "Aa! Büörlo nūkpēē le fö tōör ö?"

V Ka a Pööl 'yer, "Yeer n ba böö ũka a büörlo nūkpēē le wö ũ ε, bojūu a seb a Nāanmün gān pō ũka, 'Taa ũre wa 'yere 'yerdeer 'yōönō a fö nibe nidier ε.' " (A *Yifo Gān 22:28*)

VI Pööl na wa böön ũka a Saduseemüne jer naa Faraseemüne pō ka wö tān kpēō jaa be a nibeere pō na wö 'yer, "N yeer, Farasee le n ũ, ka a Farasee nire döō ma. N ara naa kana a ban tōör a n 'yer, bojūu n söō naa ũka küu pō irfo ben be."

VII A le won wa 'yer a nitōnō ka a nechure lo a Faraseemüne ni a Saduseemüne chara pō, ka a lööfo ũma jiiir ayi.

VIII Saduseemüne 'yer ũka küu pō irfo ba be be ε, malakasi ni a nisur mü ba be be ε, tiche ka a Faraseemüne 'lo söön ũka a jaa ben be.

IX A gömō pōöfo ti gar naa ka a Mosesi nee wiwiilbe bamüne na ũ a Faraseemüne ir ara ti chiur kpēō jaa ũka, "Sün 'lo ba nye a daba nyā chefo jie ε, ti ala wa ũ sīε köō bü malaka le 'yer 'yer kü wö?"

X A nechure wa ti gar naa, ka a dābāē kpe a sojasi ba jaa nūkpēē a wö man tāa ban wa tōör a Pööl 'mēl, ala le so ka wö vē a sojasi suu ti faa a Pööl don be a sojasi yir.

XI A tāsōō 'lōnō, a si Soro wa ara na gbör a Pööl ti 'yer, "Nyōō nyāa, a le fon man a n yelmāē a ka a Jerusalem mü ti man a le ne a be a Worom tēe pō."

XII Wer na wa chaar bibio, a Juu nibe bamüne jēn guor taa na ba pō'yōō a ba māē 'yere ũka ba kö di bon jaa ε, bü nyū bon jaa ε, ka bala baa kü a Pööl ε.

XIII Ba gar döör ljaayi na guor a guorfo nyāna.

XIV Ba chen a büörlo nūkpēē ni a nibeere sē, na ba ti 'yer, "Si bin nee ũka si kö di bon jaa ε, ka sün baa kü a Pööl baar ε."

XV Pöpāanyā, yün ni a 'yer tōörbō nibeere yi tō 'yer a sojasi ba jaa nūkpēē a wö waan a Pööl a yi süör ye le köō böō a par. Sün na var gu be a sör pō kü wö ka waa ta a be a yi sē ε."

XVI Tiche ka a Pööl arbile wö a guorfo nyā na wö chen be a sojasi yir na wö ti 'yer kü a Pööl.

XVII Ka a Pööl büöl a sojasi nūkpēē āsōō na wö 'yer, "Tara a pöbible nyāna chiin a yi jaa nūkpēē sē wö tara na 'yer na 'yer kü wö."

XVIII Le le wö tara a pöbible chiin a ba nūkpēē sē na wö ti 'yer, "A Pööl na be a pööfo die pō le tō büöl ma na wö 'yer ũka n tara a pöbible nyāna waan a fö sē, ka wö tara na 'yer na 'yer kü fö."

XIX Ka a sojasi ba jaa nūkpēē nyōō a pöbible nüu tōō yin chēchēε ti süör wö, "Baa le fö büörö ũka fö 'yer kü ma?"

XX A wö 'yer, "A Juu nibe guor taa na ban süör fö ka fon waan a Pööl a 'yer tōörbō sē a bio ka a kaara fika ba büörö naa ũka ba süör wö ye le köō böō a par."

XXI Ta söō ε, bojūu ba gar nibe ljaayi na var gu wö, ba pōn 'yōō a ba māē ũka ba kö di bon ε, bü nyū bon jaa ε, ka bala ba kü wö ε. Bala ben chöör baar a pöpāanyā ti chele a fö nee."

XXII Ka a nūkpēē bar a pöbible sör ti kpāa wö 'yer, "Taa ũre wa vē ka nire jaa böön ũka fö wan a n sē ε."

XXIII Tı pãa bɔɔl a wɔ nɪberɛ ayi na wɔ 'yer kɔ ba, "Yı chɔɔr sojası kɔɔr ayi (200) na yı le chɔɔr a sojası lıjaata nı pie (70) na bɔɔ wiısı dofɔ, nı sojası kɔɔr ayi (200) mı na bɔɔ a pãı woor ala lɔbfɔ ka yı chen a Sisariya a tãsoɔ nyãna.

XXIV Yı bɔ a wii ãsoɔ kɔ a Pɔɔl a wɔ do jãne a yı chiin wɔ vıla tı kɔ a paal nıkpɛɛ Felıksı."

XXV A gãn won seb 'lo nı nyã,

XXVI "Maa Kılaudiyus Lisıyası le seere a gãn nyãna kuro a fɔɔ Felıksı a paal nıkpɛɛ 'yɔɔ naa, n puor fɔ naa.

XXVII A daba nyãna le a Juu nıbe nyɔɔ na ba ta ıka ba kɔ, tıche un wa bɔɔn ıka Worom nıre le wɔ ı, n chiin naa a n sojası tı faan wɔ.

XXVIII N ta bɔɔro na ıka n bɔɔ a ye le 'lo jũu ban ba bara wɔ ε, naa de wɔ chiin be a 'yer tɔɔrbɔ nıberɛ sɛ.

XXIX Naa tı nye ka ı a ye le ı naa a ba nebinãa ye le. Tıche saa le nye ye le jaa won maal na wɔ seen kũu bı die pɔ pɔɔfo ε.

XXX Le ban wa man kɔ ma ban guoro a daba nyã ye le, ala le so ka n vɛ ka ba tara wɔ a fɔɔ a le ne waan a fɔ sɛ. N mı 'yer kɔ a bala na tuoro wɔ a ye le ıka ba wa a fɔ sɛ wa 'yer a fɔ mı kaa."

XXXI A sojası tun a le a ba nıkpɛɛ na 'yer na ba de a Pɔɔl a tãsoɔ 'lɔnɔ jaa na ba tı tãn Antıpatırsı tɛe pɔ.

XXXII Wer na wa chaar, ba vɛn ka a wiir dɛme tara a Pɔɔl chiine, tıche ka a gbɛe dɛme lıeb wa a sojası yir.

XXXIII Le ban tı ta a Sisariya tɛe pɔ ba den a gãn na ba kɔ a nıkpɛɛ tı de a Pɔɔl mı 'yɔɔ a wɔ nũu pɔ.

XXXIV Ka a paal nıkpɛɛ kar a gãn tı na wɔ soor a Pɔɔl a tɛbuor won yi, won wa bɔɔn ıka a Sılsıya le wɔ yi.

XXXV Ka a nıkpɛɛ 'yer, "A bala na tuo fɔ a ye le wa ta ala le un wɔ a fɔ 'yer." Wɔ vɛn ka ba tara a Pɔɔl kpɛn be a yir kpɛɛ 'lo pɔ a Nãa Herod na dɔɔ me tı guro wɔ.

XXIV

I A ber anũu puor le ka a Juu nıbe bɔɔrlo nıkpɛɛ Ananias suun chen be a

Sisariya nı a nıberɛ bamıne, ka a Tetulusı na ı a 'yer tɔɔro pɔɔ ba a ba 'mataa chen na tı 'yer a Pɔɔl 'yer a nıkpɛɛ niem.

II Ban bɔɔl a Pɔɔl kpɛn ka a Tetulusı na man a wɔ ye le kɔ a Felıksı na wɔ 'yerɛ, "Sı din nɔɔ kor a fɔ jũu, ka a fɔ yɛ lıer yelvıelsı kɔ a fɔ paal.

III Jie jaa nı sɔr jaa pɔ fɔ un nıkpɛvıla, a sı soɔ de fɔ nı nuur ayi nı pɔpɛl.

IV Tıche n ba bɔɔro ıka n dam fɔ yɔɔ ε, yelbɔ'yen tɛε le n bɔɔro ıka n soor jaa bãlãa ka fɔ di kãnyir kɔ sı.

V Sı nyen a daba nyãna ka wɔ ı gɔɔbɔɔro, a Juu nıbe ba jaa le wɔ ma tɔ a ba jur gbɔtaa a wer wɔ jaa, na wɔ ı a nıbe bala na turo a Najaretı nıre 'lɔnɔ nıdiere.

VI Na wɔ bɔɔro a Nãanmın puorfɔ yir sɔɔ barfɔ, ala le so ka sı nyɔɔ wɔ. ⁵

VIII Fɔɔ mãε fɔ soor wɔ kaa fun nyen bɔɔ ıka a ala sın 'yerɛ dɔɔlɔ wɔ un yelmãε."

IX Ka a Juu nıbe ba jaa na be be 'yer ıka a le a Tetulusı na 'yer un yelmãε.

X A paal nıkpɛɛ kon a Pɔɔl sɔr a wɔ 'yer, ka a Pɔɔl 'yer, "N bɔɔn naa an ı yuom yɔɔ le fɔ kaa a paal nyãna, a nɔmɔ ma naa ka n na 'yer a n 'yer.

XI Fɔɔ soor ban 'yer ıka a ba gar ber pie nı ayi un chen be a Jerusalem ıka n tı puor Nãanmın ε.

XII Ba ãsoɔ jaa ba nye ma ka n chıre nı nıre jaa be a Nãanmın puorfɔ yir ε, bı dɔɔnɔ nıyɔɔ be a ba lɔɔfo jıir ε, bı a tɛe pɔ jie jaa ε.

XIII A anyãna ban 'yerɛ 'yɔɔnɔ ma ãsoɔ jaa kɔ tɔɔ wiil ma a yelmãε ε.

XIV Tıche n soɔ naa ıka n puoro naa a Nãanmın 'lo a sı sãakpãmıne na dɔɔ puoro naa le turo a Sɔr 'lo ban bɔɔlɔ a sɔr yuo. N soɔn de a ala a jaa, na a soɔ le a neε na soɔ nı a ala a jaa a Nãanmın 'ye'yerbe na dɔɔ seb.

XV N mı tara naa a tıertɔ bɔ'yen 'lɔnɔ a Nãanmın 'yɔɔ nıtãa a ba kaar ıka nısɔn nı a putudɛme na ir ı vɔε.

XVI Ala le so ka n mɔɔro sɔɔ jaa ıka a n pɔtıer wɔ chaar Nãanmın nı a nıre niem.

⁵ **XXIV:VI 24:6** A gãma amıne pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfo ayopɔi ε ıka, *7 Tıche ka a Worom sojası ba jaa nıkpɛɛ Lisıyası wa, na wɔ wa faa wɔ nı kpɛɔ yın a sı nuur pɔ.*

XVII “N yin kor, ti naa le leb wa a Jerusalem ni libie ɩka n wa kɔ a nɔn dɛme ti naa mi lo bɔɔr kɔ a Nāanmɩn.

XVIII N dɔɔ pɔl a n mǎe baar a le ban nye ma a Nāanmɩn puorfɔ yir bechaar pɔ. Nɩyɔɔ ba dɔɔ pɔɔ ma ε, n mi ba dɔɔnɔ damfɔ jaa ε.

XIX Tiche a Juu nibe bamune na yi a Asɩya paal pɔ wa, bala mi le a ta sɛε ɩka ba be ka na ba 'yer a n 'yer.

XX Bu a banyāna na be ka a ba wiil a yelnyine ban nye in maal, a le in ara a 'yer tɔɔrbɔ niem.

XXI Ala ba ɩ a 'yer bir bɔ'yen nyāna tɛε in 'yer kpɛɔ jaa a le in ara a ba niem naa 'yer, ‘A kɩn na ir ɩ vɔε, naa be ara a yi niem a yin tɔɔr a n 'yer a dɩna.’ ”

XXII A Feliksi na wa pǎa bɔɔn a Sɔr yele wɔ wel a nibe bar ti 'yer, “A Lisiyasi na ɩ a sojasi nɩkpɛε wa wa ala le in 'yer a fɔ 'yer.”

XXIII Wɔ den a Pɔɔl kɔ a sojasi nɩkpɛε ti 'yer ɩka a wɔ ma kɔ wɔ sɔr ti sɔɔ ka a Pɔɔl barmune ma sɔnɔ wɔ ni a wɔ bɔbɔɔrsɩ.

XXIV A maal ber anmune jaa tiche ka a Feliksi tara a wɔ pɔɔ Durusila na ɩ a Juu nire waan. Wɔ tɔn ka ba waan a Pɔɔl a wɔ chele a le won mana a le fon na sɔɔ de a Yesu Kɩrisito.

XXV Pɔɔl 'yer naa a le ne wa por yeltorsɩ yuor ni mǎe nyɔɔfɔ ni le a 'yer tɔɔrfɔ na waara. Ka a dǎbǎe kpe a Feliksi a wɔ 'yer, “Pɔpǎanyǎ a sɛen le, chiine maa wa tara jaa in tɔn bɔɔl fɔ.”

XXVI Wɔ tier man taa Pɔɔl na kɔ won libie, na wɔ ma bɔɔlɔ a Pɔɔl jaa tɔtɔ ma 'yere ni wɔ.

XXVII Yuom ayi na wa po Pɔsɩyusɩ Festus den a Feliksi jie, tiche a Feliksi na bɔɔrɔ ɩka wɔ pel a Juu nibe pɔɔ jɩu, wɔ bar a Pɔɔl a be a pɔɔfɔ die pɔ.

XXV

I Festus na de a wɔ tɔmɔ maal ber ata wɔ yin be a Sisariya chen a Jerusalem.

II Be le a Juu nibe bɔɔrlo nibeɛ ni a ba nɩdierbe man a 'yer ala ban tara ni, a Pɔɔl kɔ wɔ.

III Ba sɔɔr a Festus nɩbijɛ jaa ɩka a le ban sɔɔrɔ wɔ a wɔ sɔɔ na wɔ vɛ a ba tara a Pɔɔl waan be a Jerusalem an ɩ ba chɔɔr ũu gu na kɔ a Pɔɔl a be a sɔr pɔ.

IV Ka a Festus 'yer, “A Pɔɔl ben a be a Sisariya a maa mǎe a kɔ kor ε, tiche ka n chen a be.

V Yi vɛ ka a yi nibeɛ bamune pɔɔ ma a sɩ 'mataa chen, ala ɩ wɔ maal yeldɛer a yi 'yer n kaa.”

VI Won wa maal a be ber aniin bu pie wɔ chen a Sisariya, won ti gǎ ir wɔ jǎne naa a 'yer tɔɔrfɔ jie ti na wɔ 'yer ɩka ba waan a Pɔɔl.

VII Ban wa waan a Pɔɔl a Juu nibe bala na yi a Jerusalem wa ara na jilɔ wɔ nɩmara jir kara dɔɔlɔ wɔ tiche ba maa tɔɔ wiil a par ε.

VIII A Pɔɔl pǎa 'yer, “Maa ba maal dɛer jaa ε, naa sɔɔ a Juu nibe nebināa ni a Nāanmɩn puorfɔ yir ε, bu 'yer 'yerdɛer 'yɔɔ a Nǎkpɛε Siisa ε.”

IX Festus bɔɔrɔ naa ɩka wɔ pel a Juu nibe pɔɔ na wɔ sɔɔr a Pɔɔl, “Fɔ bɔɔrɔ naa ɩka fɔ do a Jerusalem ka a 'yer anyāna ban 'yer dɔɔl fɔ ka n ti tɔɔr a be bu?”

X A Pɔɔl 'yer, “Pɔpǎanyǎ, n ben ara a Nǎkpɛε Siisa 'yer tɔɔrfɔ jie a be an sɛε ɩka ba tɔɔr a n 'yer. N mi ba maal yeldɛer jaa a Juu nibe sɛ ε, a le a fɔɔ mǎe na bɔɔn.

XI Maa ta maal dɛer naa sɛen kɩu n kɔ naa tɔr ɩka n kpi ε. Tiche a 'yer anyāna a Juu nibe na 'yer dɔɔl ma na ba ɩ yelmǎe ε, nire jaa ba tara sɔr na fir ma kɔ ba ε. Siisa sɛ le in chen ka wɔ ti tɔɔr a n 'yer.”

XII Le a Festus ni a wɔ nibeɛ na wa man taa baar wɔ 'yer kɔ a Pɔɔl, “Fɔɔ le sɔɔr ɩka a Siisa sɛ le fon chen, be le fon chen.”

XIII A kor bǎlǎa ka a Nǎa Agripa ni a wɔ yepɔɔ Bernisi wa be a Sisariya ɩka ba wa puor a Nɩkpɛε Festus.

XIV An ɩ ban jɛn a be kor jɩu, Festus mana naa a Pɔɔl yele korɔ a Nǎa Agripa 'yere, “Daba kɔɔ le be a pɔɔfɔ die pɔ a Feliksi na pɔɔ.

XV A le in chen a Jerusalem, a Juu nibe bɔɔrlo nibeɛ ni a ba nɩdierbe den yelyɔɔ dɔɔl wɔ na ba sɔɔr ma ɩka n tɔɔr a wɔ 'yer ge wɔ.

XVI “Ka n 'yer kɔ ba a Worom nibe maa tɔɔr nire 'yer ala ɩ a nɩnyine ban 'yer a 'yer dɔɔl ba wa ara a bala na tara ni wɔ a 'yer niem na wɔ 'yer a wɔ neε 'yer ε.

XVII Ala le so ka ba pɔɔ ma a sɩ 'mataa wa a ka, n ba wa jɛn a 'yer ε, a wer na wa

chaar n jě naa na tóor a 'yer naa vë ka ba waan a daba.

^{XVIII} A bala na tara nı wó a 'yer na wa ir ara na 'yer, baa 'yer 'yer jaa na ı deer nıtãa le ın tıer ban taa 'yer ε.

^{XIX} Tıche a ba 'yer tı ı naa a ba puorfó ye le nı daba kóo na di Yesu na kpi ka a Póol 'yer ıka wó ir naa na wó ı vor.

^{XX} Ka a ye le nyã sób ma nıbir, n ba bõo ımıne ın na ı vıer a ye le nyã ε, ala le so ka n sör wó ala ı wón bõoro naa ıka wó chen a Jerusalem ka ba tı tóor a 'yer anyãna a be.

^{XXI} Póol 'lo bõoro naa ıka a Nãkpëe Siisa wó tóor a wó 'yer, n vën a ba tara wó tı tãna le ın na bar sör ka ba tara wó chiin a Siisa së."

^{XXII} Ka a Nãa Agripa pãa 'yer kó a Festus, "Maa mãe naa bõoro naa ıka n wó a daba nı kókör." Ka a Festus 'yer, "Bıo fon wón a wó kókör."

^{XXIII} A wer na wa chaar, a Nãa Agripa nı a Bernıstı wa naa ka a nıbe de 'yóofó kó ba ka ba tı kpën be a dikpëe 'lo pó ban ma lóonó nı a sojast nıbere nı a tée nıbere. Ka a Festus vë a sojastı tara a Póol waan.

^{XXIV} Ka a Festus 'yer, "Nãa Agripa nı a yın bala jaa na be ka a sı së, yı nye a daba nyãna, a Juu nıbe ba jaa 'yer a wó 'yer kó ma be a Jerusalem nı a ka a Sisariya tãna 'yerε ıka a ba sée ka wó le chene go ε.

^{XXV} N mı ba nye ye le jaa wón ı ka a tara sör ka sın kó wó ε, tıche bojüu wó sör sör ıka wó chen a Nãkpëe Siisa së, n mı na bar wón sör ka wó chen a Worom.

^{XXVI} Tıche n ba tara a wó ye le ala na sée ka n na seb kó a Nãkpëe ε. A le jüu n waan wó naa a yı jaa niem nı a fõo Nãa Agripa niem a fó mı jöör a wó ye le kaa, ka n bõo a le ın na seb.

^{XXVII} Bojüu, a ba seen ma ε, ka n na vë ka ba tara nıre ban póo chiine naa ba wiil a yelnyıne wón maal ε."

XXVI

^I Kaa Agripa pãa 'yer kó a Póol, "Fó tara na sör na 'yer a fó nıe 'yer." Póol tur naa a nüu tı piel mana a wó mãe ye le,

^{II} "Nãa Agripa, a ı man bõosön ın ara a fó niem a dına naa na man a n ye le ala a jaa a Juu nıbe na 'yer döol ma.

^{III} Yelmãe jaa le, a fõo mãe jaa bõon naa a Juu nıbe yelbınsı a jaa nı a ba nechure, a le jüu n sör fı naa ka fı di kányır chele ma.

^{IV} "A Juu nıbe ba jaa bõon a le ın be a bıbile daar jaa, a maa paal pó nı a ka a Jerusalem mı.

^V Ba bõo man kor na ban tóo di a le dãasıe ala ı ba bõoro naa. Ba bõon ma naa ın turo ye le jaa ne ne ne a sı puorfó pó, naa ı a Farasee nıre.

^{VI} A pöpãanyã a le a Nãanmın na döo tır a nıe kó a sı sãakpãmıne ka n tara a tıer jüu le so ka n 'yer be tóoro a dına.

^{VII} A ne tıra anyãna jüu le a sın boro pie nı ayı ı a sı tıerto fı jie, ka a na wa ı a sı möo nıbir puoro a Nãanmın mötöo nı tãsoo. A fõo nãa a tıerto nyãna jüu, a Juu nıbe 'yóonó ma a 'yer.

^{VIII} Bo le so ka yı tıer ıka Nãanmın kó tóo sãı kúu ε?

^{IX} "A maa mı döo ıme nyãna naa ıka ın ı naa le jaa ın na tóo naa sóo a Yesu na yı a Najaretı yuor.

^X Nıtó le n ı be a Jerusalem. A Juu nıbe bõorlo nıbere kó man sör ka n nyöör a Nãanmın puorbo yoo naa pöö, bala wa koro ba n ma soo naa.

^{XI} Sõo yoo jaa, n ma chen a be a ba löofó jıir naa tı ge ge ba, naa ma fıre ba 'yer 'yer debe tıche a maa tóo ı a le ε. A le a ba ye le na dire ma a suur n ma chen a wer yuo pó tı ge ba a be.

^{XII} "Ala jüu le a bõorlo nıbere döo kó ma a sör ka n chiine a Damaskus.

^{XIII} Mótótuo sóo le fõo nãa, a le ın be a sör pó, n nyen chãa na yı saaju chaar mötöo na wó jıló ma nı a bala ın löo chiine.

^{XIV} Sı jaa lon tée tıche ka n wó nıre na soro ma nı a Heburu kókör, 'Sool, Sool bo le fı gere ma a le? Fı wón tuo fon teb a dakora.'

^{XV} Be le n pãa sör, 'Fõo nı ana, Soro?' A wó 'yer, 'Maa le a Yesu 'lo fon gere.

^{XVI} Pöpãanyã ir ara, n yı fı naa, naa ir fı a fon ı a n tótönó na fı moolo a ala fon nye a dına nı a ala ın na wiil fı.

^{XVII} ın faa fı naa a fõo mãe nıbe nuur pó, nı a bala na ba ı a Juu nıbe nuur pó. Maa le tönó fı,

XVIII ti yuo a ba nıbie na fö tɔɔ ba yin a libe pɔ, waan a chãa pɔ, na fö yin a Satan kpɛɔ pɔ, waan a Nãanmın sɛ, a wɔ vɛ a ba yelbier kɔ ba ka ba mı nye jie nı a bala na sɔɔ de ma, ka n faa ba.'

XIX "A le jũu, Nãa Agripa, n ba tɔr a nyefɔ nyã na yi a saaju ε.

XX N den nie man kɔ a Damaskus dɛme, nı a Jerusalem dɛme, nı a Judiya wer wɔ jaa, nı a bala na ba ı a Juu nıbe mı. N mɔɔl kɔ ba ıka ba lıeb a ba tıer, na ba lıeb wa Nãanmın sɛ, na ba vɛ ka ba tömɔ wiil ıka ba lıeb a ba tıer.

XXI Ala le so a Juu nıbe nyɔɔ ma a ba puorfɔ yir bechaar pɔ bɔɔrɔ ıka ba kɔ ma.

XXII Tıche Nãanmın le sɔɔ ma wa tãn a dına, ka n be ara na man kɔ nıre jaa. N ba 'yer 'yer jaa ti pɔn a le a Nãanmın 'ye'yerbe nı a Mosesı na 'yer ıka an ı naa ε,

XXIII ıka a Nı-iraa na din dɔɔye na wɔ mı ı nıre na de nie ir a kũu pɔ, na wɔ man a chãa 'yer kɔ a wɔ nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε."

XXIV Kana le a Pɔɔl ta ka a Festus kpe tãn wɔ ti 'yer, "Pɔɔl a tıer bɔr fö naa, a jãn yɔɔ vɛn ka fö gele."

XXV Ka a Pɔɔl 'yer, "Nıkpɛε Festus n ba gele ε, ala ın 'yere ın yelmãe nı yɛ 'yer.

XXVI A nãa bɔɔn a yeke anyãna ala le so ka n lob yãan bar ti 'yere nı wɔ. N sɔɔ naa ıka a yeke anyãna ba sɔɔl wɔ ε, bojũu a yeke nyã ba ı libe pɔ ε.

XXVII Nãa Agripa, fö sɔɔn a Nãanmın 'ye'yerbe bı? N bɔɔn naa ıka fö sɔɔ naa."

XXVIII Ka a Nãa Agripa pãa sɔɔr a Pɔɔl, "Fö tıer man tãa a dına tɛε le fon lıeb ma ka n ı a Kırısıto turo bı?"

XXIX A Pɔɔl 'yer, "Ka dına tɛε le bı daar kɔɔ le yo, n sɔɔrɔ naa Nãanmın ıka a ta ı a föɔ tɛε ε, ti nıre jaa na chele a 'yer nyãna a dına ka yı kaara a n kaar ti na ba taa 'yɔɔnɔ yı a bɔjɔrsı anyãna ε."

XXX Ka a nãa vaa ir nı a wɔ nıbere nı a Bernısı lɔɔn a bala won 'mataa jãne nı.

XXXI Ba yin a die pɔ, pãa 'yere 'yer kɔrɔ taa na ba 'yere, "A daba nyãna ba maal yeke jaa na seen kũu bı pɔɔfɔ ε."

XXXII Ka a Agripa 'yer kɔ a Festus, "Fon taa tɔɔ bar a daba nyãna ala ı waa ta sɔɔr sɔr ıka won chen a Nãkpɛε Siisa sɛ ε."

XXVII

I An wa ta ıka sın chen a Itali, ba den a Pɔɔl nı a bamıne ban pɔɔ kɔ a sojası nıkpɛε ban bɔɔlɔ Julius, wɔ ı naa a nãkpɛε soja kpɛε ãsɔɔ.

II Sı kpɛn a gboro kpɛε na yi a Adıramatıyum ka wɔ ir an ı Asıya kɔkɔor le won lana. Aristakus na ı a Masedonıya paal nıre na wɔ yi a Tesalonıka pɔɔ sı naa.

III A wer na wa chaar, sı tãn a Sidon tɛe pɔ, ka a Julius maal a Pɔɔl vıla na wɔ bar wɔ sɔr ka wɔ chen a wɔ barmıne sɛ ka ba ti sɔnɔ wɔ.

IV Be le sı le yin a gboro lana a Sipurusı bojũu a sesebe furo na tuoro sı.

V A le sın wa gɔɔ a man sãlsɔɔ Sılsıya nı a Pamfıliya kɔkɔor le sı wa ara nı a Mira na be a Lısiya wer pɔ.

VI Be le a soja nıkpɛε nye a Aleksandırıya gboro kpɛε na chiine a Itali ka wɔ wel sı 'yɔɔ.

VII A ber waa naa sın maal a sɔr pɔ, jaa vɛ ne ne ne le sı chiine ka a wɔ sı ti sı ti ta a Sınıdusı tɛe pɔ. Le a sesebe na ba sɔɔrɔ a sı chiine a dɛdɛe ε, a gboro tun sı naa a Kırete a Salmone tɛe puor.

VIII A man kɔkɔor le sı lana ka a wɔ sı ti tãn a jie ban bɔɔlɔ a Gboro Juvıla Ara A Jie na gbɔr a Lasea tɛe.

IX Sı sɔɔn sɔɔ yɔɔ a sɔr pɔ a sesebe na furo jũu, ka a gboro chenfü mı kɔrɔ dãbãε bojũu Kɔ Galfɔ sɔɔ 'lo mı po naa, ka a Pɔɔl kpãana ba 'yere,

X "Nıbe, n kãan nye ka a dãbãε be a sı chenfü pɔ, yelyɔɔ na sɔɔ naa, a gboro tuor nı a sın mãe mı."

XI Tıche a sojası nıkpɛε ba chele a le a Pɔɔl na 'yere ε, ti sɔɔ a le a gboro mɔnɔ nı le a gboro sɔɔ na 'yer.

XII A gboro ara a jie ba seen ban na ara a be a sɔr sɔɔ ε, a ba yɔɔ jaa 'yer naa ıka ba po chiine, tıere ıka ban tãn a Fonıksı na ba ara a be. A Kırete gboro ara a jie le na tor a mɔtɔɔ purfɔ jie guba nı a nũsɔɔ jie.

XIII Le a sesebaalõs na wa furo yire a guba jie, ba tier ıka ba nyen a le ban bõro, ba for a kur nebie bara ti lana ni a gboro a Kirete gogoro.

XIV An wa kor bālāa, ka a sesebe kpẽo 'lo ban bõro a mõtõo purfo jie guba sesebe fun yi a be wa.

XV A sesebe tõon a gboro a waa le tõonõ chiine a niem ε, ka a sesebe pāa tara si chiine.

XVI A le sın wa pā a dõdolbile āsõo ban bõro Kawuda, a ın tuo kũ si ka sın 'mõo a gborbile.

XVII Le a nıbe na wa 'mõo a gborbile ka wõ do, ba den miir lū gbẽb a gborkpẽe. Si joro na dābāe ıka si taa ıre wa ti mör a Sirtisi bire põ ε, ka ba bar a kur nebie ka a gboro pāa tõoro.

XVIII A sesekpẽe nyā mõn sın jaa ka wer wa chaar ka ba piel wele a tuor lõoro 'yõonõ a kõo põ.

XIX A ber ata daar a gboro dēme māe foro naa a gboro bomo ni a ba māe nuur lõoro 'yõonõ a kõo põ.

XX Le a mõtõo ni a ηmarbie na ba le wa nyir ε, a ber waa naa tıche ka a sekpẽe chene ire ka a si chāefõ tierito jie baar.

XXI A ber wa po naa ti baa di bon jaa ε, ka a Põol ir ara a ba sālsoo ti 'yer kũ ba, "Nıbe, yın ta soo tu a n nee ka si ta chene be a be Kirete a wõm nyāna kõ naa põo si ε, ka a bonı be we ε.

XXII Tıche n sõoro yı naa, yı nyõo nyāa bojũu āsõo jaa kũ bõr ε, a gboro tee le na we.

XXIII Jāa tāsõo a Nāanmın nyā na so ka n tõnõ a wõ tømõ tõn a wõ malaka ka wõ wa ara a n lõoor,

XXIV na wõ 'yer kũ ma, 'Põol taa joro dābāe ε, fon nyen a Nākpẽe Siisa ni nıbir ka wõ tõor a fõ 'yer. Ka a bala jaa fon lõo chiin Nāanmın den a ba nyevõr 'yõo a fõ nũu põ.'

XXV A le jũu yı nyõo nyāa nıbe, n soon de Nāanmın ıka won ı naa a le won 'yer kũ ma.

XXVI Tıche sın don dõdol kõo ju ara."

XXVII A ber pie ni anaar daar, a sesebe chene na mõoro ni si be a Adiriya man yal põ, a tāsõo bāın ka a bala na kaara a gboro tier man tāa ba bõro na gogoro.

XXVIII Ba den a bon 'lo ban ma mana ni a kõo, man ka a man yulõfo ı gbẽe kõbaa dõol lıjer (120). Ban wa chen bālāa ba le man kaa ka a yulõfo le ı gbẽe lıjaanaar ni pie (90).

XXIX Ba joro na dābāe ıka a gboro wõ taa tõn si kũsır ε, a ba wel a nebie ala anaar na ma nyõo a gboro lõb 'yõo a man põ ti pāa sõoro ıka wer wõ chaar fõo.

XXX Ka a gboro dēme bõoro sõr ban na yi a gboro põ jo na ba for a gborbile bar ka wõ suu a man põ ti maala fıka a nebinyõorsı ala le ba foro bara a niem.

XXXI A Põol pāa 'yer kũ a sojası nıkpẽe ni a sojası, "Yın baa vẽ ka a gboro dēme banyāna be a gboro põ ε, si we naa a le ne."

XXXII Ka a sojası ηmaa a miir 'lo na nyõo a gborbile taa le ka wõ lo.

XXXIII Le a wer na ıre a wa lalala, Põol sõor ba jaa na wõ 'yer kũ ba, "Yı di a bõdiir bojũu ber pie ni anaar ni nyā yın jẽn baal na yaa di bon jaa ε.

XXXIV Põpāanyā, n sõoro yı naa ıka yı di a bõdiir na yı tara kpẽo, a yı āsõo jaa jukõolbir kõ võo a wõ ju põ ε."

XXXV A anyāna le wõ 'yer baar ti na wõ de a paanõo amıne puor Nāanmın yāan a ba jaa niem, ti pāa ηmaa na wõ õoro.

XXXVI Ka a 'yõo ba jaa ākpẽe ka a ba māe di a bõdiir amıne.

XXXVII A sın bala na be a gboro põ ı naa nıbe kõor ayi dõol lıjaata ni pie ni ayõob (276).

XXXVIII Le ban wa di tu baar, ba wel a bõdiir ala na che lõb 'yõo a man põ tıche ka a gboro ı dēfere.

XXXIX Le a wer na wa chaar, baa bõo a jie ban be ε, tıche na ba nyε a jie na gõr ka a bire be be a ba bõoro ıka ala ı ba tõo naa a ba ti ara.

XL Ba ηman a mibe ala na nyõor a nebinyõorsı ala bar, na ba mı le for a vuulsı ala na ma dene a gboro ti pāa yer a fõbaa bar a gboro niem ka a sesebe pāa tõoro ba chiine a bire põ.

XLI Tıche ka a gboro ti tõ a bire na duo a jie āsõo, ka a gboro niem mör wõ jaa na wõ kõ tõo chen ε. Ka a kõsebe ηmiere a gboro pāa wele.

XLII Ka a sojası ı nebõ'yen bõorõ ıka ba kũ a bala ban põõ ka a ãsõõ jaa taa dũu yi jo ε.

XLIII Tıche a sojası nıkpẽε na bõorõ ıka wõ faa a Põõl jũu, waa sõõ ıka ba ı a le ε. Wõ 'yõõ naa a bala na bõõ a dũufõ ka ba õõ lo a kõõ põ de nie dũu do a gogoro ju.

XLIV Ka a bala na che mı nyõõr a gboro daar bı a gboro da'mele ala, nıtõnõ le ba ı ka ba ãsõõ tı jaa do a gogoro ju ka ye le ba tara ba ε.

XXVIII

I Sı jaa na wa do baar, ba 'yer ıka a dõdol yuor din Malta.

II A nıbe bala na be a be maal sın vıla, ba gbõõn bũu na ba bõõl sı a sı tı uoro, bojũu saa le waara ka õõr kõõõ.

III Ka a Põõl mı vaar delstı wa 'yõõnõ a bũu põ, ka a dõpãn na be a delstı põ, a bũu tol kpe ka wõ yi dõ a Põõl nũu mar taale.

IV Le a gogoro dẽme bala na wa nye a le a waa na mar a Põõl nũu põ jõjõlõ, ka ba 'yere kõõõ taa, "A daba nyãna na ın nıkorõ, a man na ba di wõ gba ε, tıche yeltorsı kõõ sõõ ka wõ be be ε."

V Tıche ka a Põõl mı a waa 'yõõ a bũu põ tı ye le jaa ba tara wõ ε.

VI A nıbe tıer man tãa a nũu na mõr wõ naa bı a wõ vaa lo kpi. Tıche ban chel lẽεε wa faa ka a ye le jaa ba ıre ε, ba lıeb a ba tıer 'yere kõõõ taa, "Nımın le wõ ı."

VII A dõdol 'lõ nıkpẽε ban bõõlõ Pubılusı tara na jie na gbur a be a wõ de sı sãan, na wõ kũ sı bõdiir ber ata.

VIII A Pubılusı sãa bıere na gã, ãgãn tol nı masõmõ le wõ nyıere. Põõl kpẽn tı nye wõ, won wa sõõr Nãanmın baar wõ dõõl wõ naa nũu sãa wõ.

IX Le a anyãna na wa ı, baalsı bala jaa na be a jie 'lõ mı wa naa ka Põõl sãa ba jaa baalsı.

X Ba den 'yõõfõ kũ sı sõı jaa põ, a le sın wa chõõr na yi, ba kũ sın bon jaa sın na bõõrõ.

XI Sı maal a be nımersı ata tı na sı le kpe a gboro ãsõõ na ara a be a sãε. A gboro yın Aleksandiriya na wõ tara nımın yıbe Kasıtor nı Poluksı.

XII Sı tı ara naa Sırakusı maal ber ata a be.

XIII Be le a gboro yın sı tãn a be a Wuregiyum. Wer na wa chaar ka a ı a guba jie sesebe furo naa, a ber ayi daar ka sı ta a be Puteyoli na sı suu a be.

XIV Be le sı põõ a Nãanmın puorbo bamıne ka ba bõõl sı ka sı tı maal daa gbul a ba sã. Le le a ı tı sı pãa wa ta a Worom.

XV A Nãanmın puorbo na be a Worom na wa wõ ıka sı waara naa, ba yın tuor sı tı ta Apıyusı Daa põ na ba põõ sı a Sãanba Kpẽfõ Jiir Ata. A le a Põõl na wa nye a nıbe banyãna wõ puor Nãanmın yãan ka a 'yõõ wõ ãkpẽõ.

XVI Le sın wa ta a Worom, ba sõõ naa ka a Põõl kpıere a wõ yõ tıche ka a soja kaara wõ.

XVII Põõl na wa maal ber ata, wõ bõõl naa a Juu nıbe nıdierbe lõõ taa. Le ban wa duo ka wõ 'yer kũ ba, "N yeer, n gba na ba maal ye le jaa bõr a sı nıbe sã ε, bı 'mab a sı sãakpãmıne yel-ırsı ε, tı ba nyõõ ma naa be a Jerusalem na ba kũ a Worom nıbe.

XVIII Ba chẽpẽn a ye le faa na ba ta bõõrõ ıka ba bar ma bojũu n ba maal ye le jaa na seen kũu ε.

XIX Tıche ka a Juu nıbe na ba sõõ ε, ka n faa tı sõõr sõr ka ba chiin ma a Nãkpẽε Siisa sã. A ba ı n tara na ye le kõõ na de dõõl a n nıbe ε.

XX A le jũu le so ka n bõõrõ ıka n nye yı naa 'yer yı. Bojũu a Isıral nıbe tıertõfõ jie jũu le ba gbar ma nı a bõjõrsı anyãna."

XXI Ka ba 'yer, "Saa nye gãn jaa yi a Judiya dẽme sã ε, ka a sı yeer bala mı na yi a be wa ba 'yer a fõ 'yerdẽer jaa kũ sı ε.

XXII Tıche sın bõõrõ naa ıka sı bõõ a le fon nyõõ, bojũu sı bõõn naa ıka jie jaa nıbe 'laar naa a ye le nyãna."

XXIII Ba 'yõõn bıbir ban le wa a Põõl sã, a bıbir na wa vıe ba wan yõõ jaa a be won kpıere. An yi a bıbio tı tãn a jãanõõr na wõ mana a Nãanmın nãalõõ kõõõ ba, na wõ de a Mosesı neε nı le a Nãanmın 'ye'yerbe na seb bõõrõ ıka wõ lıeb a ba tıer ka ba sõõ a Yesu.

XXIV Bamıne lıeb ba tıer a le won 'yer, tıche ka a bamıne ba sõõ de ε.

XXV Ba chıre nı taa na ba piel yıre le a Põõl na wa 'yer a wõ 'yer baaraa na

wɔ 'yer, "A Nãanmɪn Sɪe 'yer yelmãe kɔ a
yɪ sãakpãmune a le won de a wɔ 'ye'yere
Isaiya nɛɛ

XXVI 'yer, 'Chen a nɪbe banyãna sɛ ti 'yer
kɔ ba, "Yɪn wõn lɛɛɛ ti yɪ kõ wa bõɔ a par
ɛ, yɪn fur nɪbir 'yõɔ ti yɪ kɔ wa nyɛ bon
jaa ɛ."

XXVII Bojũu a nɪbe banyãna nyãn kpɛme
naa, baa wõnõ ɛ, ba ma ũun a ba nɪbie,
ka le ba le ɛ, ban taa nyen naa ba nɪbie
na ba wõn a ba tobo bõɔ a par na ba lɛb
wa a n sɛ ka n sãa ba.' *(Isaiya 6:9)*

XXVIII A le jũu, n bɔɔɔ naa ɪka yɪ bõɔ
ɪka a Nãanmɪn den a wɔ faafɔ 'yer ti kɔ
a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ na chele naa."
6

XXX Pɔɔl yab a yir 'lo pɔ won kpɛre
yuom ayi, ti ma de nɪre jaa na ma wa a
wɔ sɛ.

XXXI Yele jaa ba ŋmaa wɔ sɔr ɛ, ka wɔ
'lara na wɔ mɔɔɔ a Nãanmɪn nãalõɔ 'yer
na wɔ wile ba nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto
'yer.

6 **XXVIII:XXVIII 28:28** A gãma amune pɔ, baa 'yõɔ a põfo lɛɛr nɪ piefor bir ɛ ɪka, 29 Ba chɪre nɪ taa na ba piel
yire le a Pɔɔl na wa 'yer a wɔ 'yer baaraa na wɔ 'yer.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A WOROM

I Maa PƆƆl na ɪ a Yesu Kırısto gbāgbaa, Nāanmīn na kaa ir bɔɔl ka n ɪ a wɔ nɪtɔnāa naa ɪ a wɔ 'yer nɔɔ 'yerɛ, le seere kɔɔ a yɪn na be a Worom.

II A 'yer nɔɔ nyā wɔn dɔɔ tɪr nɛɛ a kɔr jaa tu a wɔ 'ye'yerbe sɛ ka ba seb 'yɔɔ a Nāanmīn gān pɔ,

III na ɪ a wɔ Bie 'yer, ban dɔɔ ka wɔ ɪ a Nāa David bal nɪrɛ.

IV A tu naa a Nāanmīn Sɪɛ pɔ wiil kpɛɔ ɪka a Nāanmīn Bie le, na wɔ ir yi a kŭn pɔ ɪ vor, 'lo le ɪ a Yesu Kırısto na ɪ a sɪ Soro.

V A tun a wɔ 'yɔɔ nɪ a wɔ yuor jŭu, sɪ nyen wāɛfɔ nɪ a nɪtɔnsɪ tɔmɔ na sɪn bɔɔl nɪrɛ jaa, ka ba wa wɔnɔ a wɔ toor nɪ sɔɔfɔ.

VI Yɪn mɪ pɔɔn a bala a Nāanmīn na bɔɔl ka yɪ ɪ a Yesu Kırısto sofo.

VII N seere na kɔɔ a yɪn bala jaa na be a Worom a Nāanmīn na nɔ, na wɔ bɔɔl yɪ a yɪ ɪ a wɔ nɪbe. Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmīn nɪ a sɪ Soro Yesu Kırısto jie a be a yɪ sɛ.

VIII N den nie puor a maa Nāanmīn yāan a yɪ jaa jŭu tu a Yesu Kırısto 'yɔɔ, bojŭu a yɪ sɔɔfɔ nmen yaar a wer wɔ jaa.

IX A Nāanmīn nyā ɪn tɔnɔ kɔɔ nɪ a n nyāa wɔ jaa, naa mɔɔlɔ a 'yer nɔɔ nyā na ɪ a wɔ Bie 'yer, di man dāasɪɛ le ɪn ma tɪrɛ a yɪ ye.

X N ma sɔɔɔ naa Nāanmīn ba gala ɛ, naa sɔɔɔ ɪka a wɔ bɔfɔ a ɪ, ka wɔ yuo sɔr a pɔpāanyā kɔ ma ka n wa a yɪ sɛ.

XI N bɔɔɔ naa yɪ nyefɔ naa na tɔɔ wiil yɪ a Nāanmīn Sɪɛ kɔfɔ amɪne ka a 'yɔɔ yɪ ākpɛɔ.

XII Le le, a yɪn nɪ maa na pāa nɔɔ kpɛme a sɪ sɔɔfɔ pɔ.

XIII N yeɛr, n bɔɔɔ naa ɪka yɪ bɔɔ a le ɪn mɔɔɔ sɔɔ yɔɔ jaa, ɪka n wa a yɪ sɛ tɪche ka a sɔr pɔɔ wa tān dɪna. In taa nyen a

yɪ bamune a ba puoraa nɪtāa le ɪn nyɛ a yɪ bamune na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, tɪ puoro.

XIV N din a Juu nɪbe nɪ a bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪ a yɛ dɛme nɪ a jɔlɔ sān.

XV Ala le so ka n mɔɔɔ ɪka n mɔɔl a 'yer nɔɔ kɔ a yɪn mɪ na be a Worom.

XVI Vā ba kɔɔ ma nɪ a 'yer nɔɔ nyāna 'yerfɔ ɛ, bojŭu a ɪ naa a Nāanmīn kpɛɔ wɔn de faara nɪ nɪrɛ jaa na sɔɔ, a Juu nɪbe le de nie, ka bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, mɪ tu.

XVII Bojŭu a 'yer nɔɔ nyā na wiil nɪrɛ le wɔn na tor Nāanmīn sɛ, torfɔ 'lo na yɪ sɔɔfɔ pɔ, yɪ a pielfɔ tɪ tān a baaraa nɪtāa le an seb a Nāanmīn gān pɔ, "Nɪrɛ 'lo na tara sɔɔfɔ, tor naa, wɔn tara na nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ." *(Habakuk 2:4)*

XVIII Nāanmīn vɛn ka a wɔ suur ye le yɪ a saaju gā chāa pɔ, ɪka wɔ nyen suur 'yɔɔ a bala na ba puoro ɛ, nɪ putudɛme bala na pɔɔ a yelmāɛ nɪ a ba putuye.

XIX An ɪ a ala ban na de bɔɔn a Nāanmīn gān chāa pɔ, bojŭu Nāanmīn māɛ le ir wiil ba.

XX Bojŭu, an yɪ a le daar jaa a Nāanmīn na mɛ a wer, nɪbe na tɔɔ bɔɔ ɪka a Nāanmīn kpɛɔ ba tara baarfɔ ɛ, ka wɔ ɪ Nāanmīn māɛ nɪ a bonsɪ ala wɔn maal, a le jŭu, tu yɪfɔ jie ba le be be go ɛ.

XXI Bojŭu, ban sɔɔ bɔɔn a Nāanmīn a nɪtɔnɔ, tɪ baa kɔ wɔ tɪr ɛ, bu dāna wɔ ɛ, tɪche a ba tɪerst ɪn burbur, ka a ba jɔl nyān ala pāa lii.

XXII Ban sɔɔ 'yer ɪka yɛ bɔɔnbɔ le ba ɪ, ba ɪn jɔlɔ,

XXIII an ɪ ba lɛb a tɪr 'lo ban taa kɔ a Nāanmīn nyā na ba kpɪrɛ ɛ, na ba kɔ a bɔtɪbe ala ban pɛn, ka a kaara a nɪbe kaar na kpɪrɛ, nɪ lubil, nɪ dɔn, nɪ dɔgbɛɛ anaar jaa bɔɔɔ.

XXIV Ala le so ka Nāanmīn ir nŭu tɪche ba bar be a ba vɔldɛɛr pɔ, ka ba bɔnɔ gāna nɪ taa, sɔɔnɔ taa nɪ a ba āgāma.

XXV Ba den a Nāanmīn yelmāɛ tɛɛn jire, na ba puoro tɪ tɔnɔ kɔɔ a bonsɪ ala a Nāanmīn na maal, tɪ bar a Nāanmīn na ɪ a ma maala 'lo a pɛfɔ na seen bɪbɪr jaa. A ɪ a le.

XXVI A anyāna jŭu, Nāanmīn de ban bar be a vā volaa pɔ. Ka a ba pɔbɔ gba ma lɛb gāna nɪ a ba pɔɔ taa ba.

XXVII A le ni wo ju le a door mi bar a pobo bofu, ka a volaa ve ka ba lieb buoro a ba taa door. Door na lieb tonõ a va tomõ nyana ni a ba taa door ba nyen a ba todeer toor toofu.

XXVIII Baa nye a Naañmin boofu a wo seen ba e, ka a Naañmin bar ba a be a ba tier soona po, ka ba maala a ala na ba seen maalfu e.

XXIX Ba seen naa putuo jaa boru, bier ifu, bogar deme, ni bier maalfu. Nyuur seen ba naa, na ba i nikorbu, buoro jeer, na ba bele taa, na ba tiere taa soofu. Ba un gagaru,

XXX soonõ ni taa yoe, 'laar Naañmin, kperere taa, mae 'moofu ni yoboyele. Ba boon sou ban ma tu maal bier, baa turo a nibe bala na doo ba nee e.

XXXI Baa tara tier e, baa tara yelmæ e, baa tara nofu e, baa kaara nure nibaal e.

XXXII Ban soo boõ a Naañmin toraa nyana binfu, uka a nibe bala na maala a anyana seen ni kuu, bala mae tee ba le maala a anyana e, tiche ba ma soo naa a bala na tonõ a anyana.

II

I Yin a le juu, yaa mi tara tu yifu jie e, a yin bala na ma tooro a bamine 'yer. Yele jaa po fon toor a fu to soo 'yer fu mi 'yoon fu mae 'yer, bojuu fu mi un a yele 'lonõ a fu to soo na i, a fu toor a wo 'yer.

II Põpãanyã, si boõ naa uka Naañmin na toor naa a bala na ure a yelst anyana 'yer tun yelmæ sor po.

III A le a fõo nisaal mi na tooro nibe 'yer, ti na fu mi maal a yele ala ni a ju, fu tier uka fon pol yi a Naañmin 'yer toorfu po o?

IV Bu yi nye naa Naañmin ye boon yoo juu, ni a wo maalvula, ni a wo kanyir, na yaa boon uka a Naañmin maalvula wile yin tier lieb fu sor e?

V Tiche a yi nyãkpãen ni yin ba lieb a yi tier juu, yi guoro naa a Naañmin sutuo bine koru a yi mae guro ni a wo suur bibir 'lo won na toor nure jaa 'yer ni torfu.

VI Naañmin "na yab nure jaa le won tu ja."

(Yiel Gãn 62:12)

VII Bala na mar ara na ba tonõ vila buoro tur, ni 'yõofu, ni a ala na ba põonõ

e, won ku ban nyevor na ba tara baarfõ e.

VIII Tiche bala na buoro a ba mæ bob, na ba tor a yelmæ ti turo deer, Naañmin suur ni a wo kpãafu gãn ku ba.

IX Wõm ni tuo difu na ben be ku nisaal jaa na ure yelbier. An piel naa a Juu nibe se, ti mi loõ a bala na ba i a Juu nibe e.

X Tiche tur ni 'yõofu ni nyã'maar na ben be ku nure jaa na maala vila, a Juu nibe ni a bala na ba i a Juu nibe e.

XI Bojũu Naañmin ba tara kaa gar taa e.

XII Bala jaa na ba boõ a Mosesi nee ti to deer, min we naa ban ba boõ a nee juu, ka bala jaa min boõ a Mosesi nee ti to a deer Naañmin na den a nee nyã toor a ba 'yer.

XIII Bojũu a ba i a bala na wõnõ a nee le tor a Naañmin niem e, tiche a bala na turo a le a nee na 'yer bala le a Naañmin na 'yer uka ba tor naa.

XIV Sure jaa a bala jaa na ba i a Juu nibe e, na baa tara a Mosesi nebinã e, ba gba ma i naa a yelst a nee na 'yer, bojũu bala mæ un a nee ban soo ba tara a nee e.

XV Ba wiil uka a le a nee na buoro seb 'yõo be a ba nyã po, ka a ba tier mi di daaste ma gõnõ ba bu 'yere puoro ba.

XVI A anyana na i naa a daar 'lonõ a Naañmin na tu a Yesu Kiristo 'yõo na wo toor nure jaa yelsoolst nitãa le un 'yere a n 'yer nõo.

XVII Põpãanyã a fõo, ala i fu buolo na a fu mæ Juu nure, na fu diel a Mosesi nee na fo jure le fõo ni a Naañmin na tara nebõ'yen,

XVIII ala i fu boõ naa a wo bofu na fu boõ a 'lo na gar a jaa bojũu a nee le wiil fu,

XIX ala i fu chen nyãa uka jõtõoro le fu i, na fu i chãa chaara a bala na be a libe po,

XX na fu wile a jolo, na fu wile a bibiir, bojũu a Mosesi nee po le fu nye a boofu ni a yelmæ.

XXI Fõo nyã na wile a fu taaba, faa wiil a fu mæ e? Fõo nyã na ma 'yere uka jufu ba i e, fu ma ju naa o?

XXII Fõo na ma 'yere uka nibe ba ta sene e, fu ma sen bu? Fõo nyã na kperere a tibe ti fu ma juro naa a tibe der bonst bu?

XXIII Fõo nyã na jure ni a Mosesi nee nyã, fu ma 'yõon Naañmin va fon soonõ a nee

o?
XXIV Nıt̄āa le an seb a Nāan̄mın gān pɔ, “A yı j̄ūu le a bala na ba ı a Juu nıbe ε, s̄ōn̄ō a n yuor.” *(Isaiya 52:5)*

XXV Ȳoor ηmaafo tara na t̄ōn̄ō ala ı fo turo naa le a neε na 'yer, tıche ala ı f̄ōō baa turo a neε ε, fon kaara fika faa ηmaa ȳoor ε.

XXVI Ala ı a bala na ba ηmaa a ȳoor ε, turo na le a neε na bin, ba k̄ō kaara fika yon̄marba le ba ı ε?

XXVII Nıre 'lo na ba ηmaa a ȳoor a āgān pɔ ε, tıche na wɔ turo a neε jaa ne ne na 'ȳōō yın 'yer, a yın bala gba na tara a nebinsı gān na fo ηmaa a ȳoor ı faa turo a nebinsı ε.

XXVIII Nıre na ı a Juu nıre ba ı a āgān nyā ye le t̄εε le ε, bu a ȳoor ηmaafo na ı a āgān ye le ε.

XXIX Kai, wɔ ın a Juu nıre na be a p̄oom, ka a wɔ ȳoor ηmaafo ı a Nāan̄mın sıe na ηmaa a wɔ nyāa ȳoor a ba yi a nebinsı gān pɔ ε. A nıre nyāna p̄εefo ba yire nıbe s̄ē ε, tıche a yın Nāan̄mın s̄ē.

III

I Bo t̄ōn̄ō le a Juu nıre tara, bu bo t̄ōn̄ō le be be a ȳoor ηmaafo pɔ?

II Sɔr jaa pɔ, ala na de nie le ıka bala le Nāan̄mın de nie kɔ a wɔ 'yerbie.

III Bo le na ı ala ı bamıne ba tara s̄ōfo ε? A ba ba s̄ōfo na t̄ōn̄ s̄ō a Nāan̄mın yelmāe bar bu?

IV Kai, sɔr ba be be ε! V̄ē a Nāan̄mın ı yelmāe s̄ō, tıche ka a nıre jaa ı jir ηmara. Nıt̄āa le an seb a Nāan̄mın gān pɔ, “Le le na wiil ıka fo tor naa a fo 'yerbie pɔ, na fo t̄ō a 'yer t̄oorfo jie.” *(Yiel Gān 51:4)*

V Tıche ala ı a sı ba torfo v̄ēn ka Nāan̄mın torfo gā chāa pɔ, sı le 'yer bo? Sı 'yer ıka Nāan̄mın ba tor ε, wɔn v̄ē ka a wɔ sutuo dire sı o? Nısaal nechure le a nyāna.

VI Sıre jaa ba le ε. Ala ı le le, ηmıne le a Nāan̄mın na ı t̄oor a wer nıbe 'yer?

VII Nıre ās̄ō na chıre na, “Ka ala ı a n ba torfo wiil naa ıka a Nāan̄mın ın yelmāe s̄ō ka a wɔ tur p̄ōō 'ȳōō, bāa 'ȳōō le a Nāan̄mın na le 'ȳōō ma 'yer ıka yelbe-ıre le n ı?”

VIII Bo le so ka sı k̄ō 'yer nıt̄āa le a yos̄ōn̄bo na 'yer ka a bamıne mı 'yerε ıka sı 'yer ıka, “Yı ı a sı maala d̄eer ı ka a liere vıla?” A ba s̄ōfo seen ba naa.

IX Bāa le sın pāa de baar? Sın le sa ba bu? Kai, sɔr ba be be ε. Sı den nie 'yer ıka a Juu nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, ba jaa nyentaa na ba be a yelbier pɔ.

X Nıt̄āa le ban seb a ba ye le 'ȳōō a Nāan̄mın gān pɔ, “Nıtoraa jaa ba be be ε, nıb̄ō'yen gba ba be be ε.

XI Nıb̄ō'yen jaa ba be be b̄ōōn̄ō 'yer par ε, nıb̄ō'yen jaa ba ȳoorɔ b̄oorɔ Nāan̄mın ε.

XII Ba jaa lieb puor, ka ba jaa lieb ı nıd̄ōn̄sı. İsoo jaa ba maala vıla ε, nıb̄ō'yen gba ba be be ε.” *(Yiel Gān 14:1-3)*

XIII “A ba k̄ok̄ob̄oor yuon fika yar, ka a ba jālbie b̄ōō belfo.” *(Yiel Gān 5:9)*
“D̄ōpān loo jelaa a ba negāma.” *(Yiel Gān 140:3)*

XIV “P̄o'ȳōōfo nı 'yer bitor le ma yire a ba neer pɔ.” *(Yiel Gān 10:7)*

XV “A ba gb̄ee ma p̄oorɔ naa jāı kpaarf̄o 'ȳōō.

XVI Sɔr jaa ban de, s̄ōfo nı d̄ooye le ma ı a jāne.

XVII Baa b̄ōō nyā'maar sɔr ε.” *(Isaiya 59:7, 8)*

XVIII “A ba nıbie ba joro Nāan̄mın dābāe ε.” *(Yiel Gān 36:1)*

XIX P̄ōpāanyā, sı b̄ōōn̄ naa ıka le jaa a Mosesı neε na 'yer, wɔ 'yer kɔ a bala na be a neε pɔ ıka, a kpal nıre jaa neε, ka a wer nıbe ba jaa wa man a ba neε 'yer kɔ a Nāan̄mın.

XX A le j̄ūu, nıre jaa k̄ō ı nıtor a Nāan̄mın niem won turo a neε j̄ūu ε, an ı a tun a neε nyā pɔ, ka sı b̄ōō bier.

XXI Tıche p̄ōpāanyā, a chaar naa ıka a torfo na yi a Nāan̄mın s̄ē, ba yi a Mosesı neε pɔ ε, ala le a neε nı a Nāan̄mın 'ye'yerbe di dāasıe.

XXII A torfo nyā na yi a Nāan̄mın s̄ē, ın a s̄ōfo na tu a Yesu Kırısıto 'ȳōō, kɔ a bala jaa na s̄ō de. T̄εε taa jaa ba be be ε.

XXIII Boj̄ūu nıre jaa maal d̄eer na baa ta a Nāan̄mın tur ε.

XXIV A Nāanmūn wāefo jūu, wō vēn ka sɪ tor na wō 'yerfaa sɪ pɔɔ tu a faafɔ 'lo na yi a Yesu Kirisito sē.

XXV Nāanmūn de wōn a wō ɪ a bɔɔrlo bon, a wōn de a wō jāi pɛɛn nɪrɛ jaa tu a soofɔ jūu. Nāanmūn maal a anyā na wō wiil a wō torfo, bojūu a wō kānyir vē naa ka wō bar a ba yeldɛɛ ala ban dɔɔ maal gefo.

XXVI Wō maal naa lɛ na wiil a wō torfo a pōpānyā, na wō ma vē ka nɪrɛ jaa na soɔ de a Yesu yele, tor.

XXVII Nyɪnɛ lɛ a yoboyele lɛ be? A ba pɔɔ be ɛ. Yelbuor jūu? A Mosesɪ nɛɛ ban turo jūu bu? Kai, soofɔ jūu lɛ.

XXVIII Ala lɛ so ka sɪn chɛnɛ soɔ ɪka nɪrɛ yele ma tor naa wōn tara soofɔ a ba ɪ wōn turo a nebināa jūu ɛ.

XXIX Nāanmūn ɪn a Juu nɪbɛ tɛɛ Nāanmūn bu? Waa ɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ mɪ Nāanmūn ɛ? Ɔɔ, wō ɪn a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ mɪ tɔɔr.

XXX An ɪ a Nāanmūn bō'yen tɛɛ lɛ be be, 'lo lɛ na vē ka a yɔɔmarba yele tor soofɔ jūu, na wō mɪ vē ka a bala na ba ηmaa a yɔɔr ɛ, yele mɪ tor a soofɔ jūu.

XXXI Sɪ pāa den a soofɔ nyā sɔɔn a nebināa bar bu? Kai, sɔɔr ba be be ɛ. Sɪn lɛ pāa bɔɔ turo wō.

IV

I Nɪmɪnɛ lɛ sɪn pāa 'yer a sɪ sākpa Abraham 'yer, a yele nyāna pɔɔ?

II Ala ɪ sɪrɛ jaa Abraham yele dɔɔ tor a wō tɔmɔ jūu, wōn taa tara na yele kɔɔ bɔɔrɔ nɪ yuor, tɪchɛ a kɔɔ naa ɪ a Nāanmūn niem lɛ ɛ.

III Bɔ lɛ a Nāanmūn gān 'yer? Wō 'yer ɪka, "Abraham soɔn de Nāanmūn ka a lɛ vē ka wō ɪ nɪtor." (A Pielfo Gān 15:6)

IV Pōpānyā nɪrɛ wa tɔtɔmɔ, a wō sāyar ba ɪ kɔfo ɛ, tɪchɛ a wō tɔmɔ sāyar lɛ.

V Ala lɛ so nɪrɛ 'lo an ba ɪ tɔmɔ lɛ ɛ, tɪchɛ wōn soɔ a Nāanmūn 'lo na ma vē ka a putudɛme yele tor, a wō soofɔ lɛ ma vē ka wō ɪ a nɪtor.

VI A Nāa David mɪ dɔɔ 'yer a 'yer bir nyāna nɪ wō ju, na wō 'yer ɪka, bɔɔsɔn soɔ lɛ a 'lo a Nāanmūn na vē a wō ɪ nɪtor ka tɔmɔ ba pɔɔ ɛ.

VII "Bɔɔsɔn dɛme lɛ a Nāanmūn na vē a ba bɔrfosɪ kɔ ba, ka a ba yelbebe ala pɔɔ.

VIII Bɔɔsɔn lɛ a 'lo a sɪ Soro na ba lɛ sɔɔrɔ a wō yelbier dɔɔlɔ wō ɛ." (Yiel Gān 32:1, 2)

IX A bɔɔsɔn nyāna ɪn a yɔɔmarba tɛɛ bon bu, a mɪ ɪn a bala na ba ηmaa a yɔɔr ɛ, bon? Sɪ 'yer ɪka Abraham soofɔ vēn ka wō ɪ nɪtor.

X Nɪmɪnɛ lɛ anyāna dɔɔ ɪ kɔ wō? Wōn ηmaa a yɔɔr baar lɛ bu wōn ba ηmaa sɛrɛ lɛ? A ba ɪ wōn ηmaa baar ɛ, tɪchɛ wōn dɔɔ ba ηmaa sɛrɛ lɛ.

XI Nāanmūn wa bɪer man wō a yɔɔr ηmaafɔ yele, ka a ɪ jānɛ ɪka a wō yele tor naa a wō soofɔ jūu wōn dɔɔ ba ηmaa a yɔɔr sɛrɛ ɛ. Lɛ lɛ wō pāa ɪ a bala jaa na soɔ de sāa, tɪchɛ na baa ηmaa a ba yɔɪ ɛ, ka a Nāanmūn vē a ba ɪ nɪtorsɪ.

XII Wō mɪ ɪ naa bala jaa na ηma a yɔɪ sāa. A ba ɪ yɔɔr ηmaafɔ tɛɛ 'yɔɔ lɛ ɛ, tɪchɛ ban tara a soofɔ na ba turo nɪ a lɛ a sɪ sāa Abraham na dɔɔ turo tɪ wa ηmaa a yɔɔr.

XIII A ba ɪ a nebināa jūu lɛ a Nāanmūn dɔɔ tɪr a nɛɛ kɔ a Abraham nɪ a wō yɔn ɪka bala lɛ na so a wɛr ɛ, tɪchɛ wōn ɪ nɪtor a wō soofɔ jūu lɛ.

XIV Ala ɪ a bala na turo a nebināa lɛ so a wɛr ɛ, soofɔ ba lɛ tara tɔnɔ ɛ, ka Nāanmūn nɛɛ wōn tɪr mɪ ɪ pɔɔrɔ.

XV Bojūu a nebināa waara nɪ naa Nāanmūn suur. A jie 'lo mɪ a nebināa na ba be ɛ, a nɛɛ bɔrfosɪ mɪ ba be be ɛ.

XVI A lɛ jūu, a netɪraa wa naa a soofɔ jūu, ka a Nāanmūn wāefɔ na sɔɔ a Abraham yɔn ba jaa, a ba ɪ a bala na turo a nɛɛ tɛɛ ɛ, tɪchɛ a bala na tara a Abraham soofɔ, 'lo lɛ ɪ a sɪ jaa sāa.

XVII Nɪtāa an seb a Nāanmūn gān pɔɔ, "N maal fɔ naa a fɔ ɪ a paal yɔɔ sāa." (A Pielfo Gān 17:5) 'Lo lɛ ɪ a sɪ sāa a Nāanmūn sē, a 'lo wōn soɔ de, a Nāanmūn nyā na ma vē ka kūn ɪ vɔɛ, na wō ma boɔl bonɪ ala na ba dɔɔ be be ɛ, ka a be be.

XVIII Tɪertɔfɔ jie ba lɛ be be ɛ, tɪ Abraham tara tɪertɔ jie, na wō soɔ de ka a lɛ vē ka wō ɪ a paal yɔɔ sāa, nɪtāa lɛ a Nāanmūn na dɔɔ 'yer kɔ wō, "Lɛ lɛ a fɔ yɔn na wa be." (A Pielfo Gān 15:5)

XIX Waa bal a wɔ sɔɔfɔ pɔ ε, wɔ m̄e nyen b̄ɔɔn a wɔ āḡān na kor jɔɔl, bojūu yuom kɔbaa le wɔ nye ka a Saara mi ab.

XX Tiche Abraham ba tara baal a wɔ sɔɔfɔ pɔ, ni le a Nāanm̄in na tir a wɔ n̄e ε, tiche wɔ nyen kp̄ɛɔ a wɔ sɔɔfɔ pɔ, na wɔ de tir kɔ a Nāanm̄in.

XXI Wɔ sɔɔn de nuur ayi ūka Nāanm̄in tara na kp̄ɛɔ na maal a le won tir a wɔ n̄e ε.

XXII A anyāna le so ka a Nāanm̄in, v̄e a wɔ ū nitor.

XXIII A 'yerbir na 'yer ūka, Nāanm̄in v̄en a wɔ ū nitor, a ba seb a 'lo t̄eε 'ȳɔɔ ε,

XXIV tiche a mi ūn a s̄i bon, Nāanm̄in mi na v̄en a s̄i ye le ka a tor, s̄in bala jaa na sɔɔ ūka, 'lo le s̄ai a Yesu na ū a s̄i Soro a k̄ūu pɔ.

XXV A s̄i yelbebe jūu le ba d̄ɔɔ k̄on wɔ, tiche ka a Nāanm̄in s̄ai wɔ a k̄ūu pɔ a wɔ ū vor, na wɔ v̄e ka s̄i tor.

V

I Won ben v̄e a s̄i tor a s̄i sɔɔfɔ jūu, s̄i tara na nyā'maar Nāanm̄in s̄e tu a s̄i Soro Yesu K̄irisito 'ȳɔɔ.

II A wɔ 'ȳɔɔ le s̄i tu nye s̄or a s̄i sɔɔfɔ jūu kpe a Nāanm̄in w̄aefɔ nyā pɔ s̄in ben ara a p̄p̄ānyā, na s̄i ch̄ile a Nāanm̄in tir t̄ertɔ nyā jūu.

III A ba ū le t̄eε ε, tiche s̄i mi ch̄ile na a s̄i d̄ɔɔye pɔ, bojūu s̄i b̄ɔɔn naa ūka a d̄ɔɔye le na waan k̄anyir,

IV ka a k̄anyir wiil a le fon be, ka a le fon be mi waan t̄ertɔfo jie.

V Ka a t̄ertɔfo jie k̄o 'ȳɔɔ s̄i v̄a ε, bojūu Nāanm̄in kpaar naa a wɔ n̄ɔfɔ 'ȳɔɔ a s̄i nyān pɔ, tu a wɔ S̄ie 'lo won de k̄o s̄i.

VI Yaa nye, a s̄ɔɔ 'lo na s̄eε le, s̄in sɔɔ chene ba tara kp̄ɛɔ ε, ti K̄irisito kp̄in kɔ a bala na ba puoro ε.

VII An kp̄ēme naa ūka n̄re na sɔɔn kpi kɔ n̄re ye le na tor, am̄ine n̄re ās̄ɔɔ na t̄ɔɔn sɔɔ kpi kɔ n̄re na ū n̄is̄o.

VIII Tiche Nāanm̄in wiil a wɔ m̄e n̄ɔfɔ a nit̄ɔ kɔ s̄i, a s̄ɔɔ 'lo s̄in chene ū yelbe-urbe, K̄irisito kp̄in kɔ s̄i.

IX An ben ūka p̄p̄ānyā wɔ ben v̄e a s̄i tor a wɔ jāi jūu, ūm̄ine le an p̄ā kaara won faa s̄i yin a Nāanm̄in suur pɔ.

X Bojūu ala ū a le s̄in d̄ɔɔ ū a Nāanm̄in d̄ɔd̄eme, ka a wɔ Bie k̄ūu wa 'maal wɔ kɔ s̄i, a le won ben 'maal s̄i, won faa s̄i naa tu a wɔ nyevor pɔ.

XI A ba ū anyā t̄eε le ε, tiche s̄i ch̄ile naa a Nāanm̄in 'ȳɔɔ tu a s̄i Soro Yesu K̄irisito 'ȳɔɔ, tu a 'lo 'ȳɔɔ s̄in ben nye a 'maalfɔ a p̄p̄ānyā.

XII Nit̄ɔ jūu le a yelbier kpe a wer pɔ tu nit̄ɔ'yen 'ȳɔɔ, ka a k̄ūu mi tu a yelbier 'ȳɔɔ mi wa, s̄or nyā le a k̄ūu mi tu pɔɔ n̄re jaa, bojūu ba jaa maal yelbier.

XIII Sere tiche ka a Moses̄i wa bin a n̄eε, yelbier den nie be ka a wer pɔ, tiche le a nebināa na ba d̄ɔɔ be be ε, ba maa de yelbier maal bon ε.

XIV Tiche k̄ūu din n̄āa yi a Adama s̄ɔɔ ti t̄ān a Moses̄i s̄ɔɔ, na wɔ gba mi t̄ɔɔ a bala na ba maal a yelbier s̄ɔɔ a n̄eε a Adama kaar ε, Adama le d̄ɔɔ ū a 'lo na wa wa ḡaagiel.

XV Tiche a kofɔ ba kaara a b̄orfɔ kaar ε, bojūu ala ū niyɔɔ kpi naa nit̄ɔ'yen b̄orfɔ jūu, Nāanm̄in w̄aefɔ ni a wɔ kofɔ ala na wa tu a nit̄ɔ'yen Yesu K̄irisito w̄aefɔ jūu, na jaar kɔ niyɔɔ gar a le.

XVI A Nāanm̄in kofɔ gba ba nyetāan a nit̄ɔ'yen yelbier 'lo ε. 'Yer t̄ɔɔrfɔ tun a yelbe b̄ɔ'yen 'lo na wɔ waan sɔɔfɔ, tiche a kofɔ mi tun a b̄orfɔs̄i yɔɔ pɔ, naa waan torfɔ.

XVII Bojūu ala ū a nit̄ɔ'yen b̄orfɔ jūu k̄ūu din n̄āa tu a nit̄ɔ'yen 'lo 'ȳɔɔ, ūm̄ine le a bala na nye a Nāanm̄in w̄aefɔ ni a kofɔ 'lo na ū a torfɔ, na din n̄āa a ba nyevor pɔ tu a nit̄ɔ'yen Yesu K̄irisito 'ȳɔɔ.

XVIII An ū nit̄ɔ'yen b̄orfɔ jūu le waan sɔɔfɔ wa 'ȳɔɔ a nit̄ɔ ba jaa, le le so nit̄ɔ'yen mi na maal ka a tor, mi le v̄e ka a nit̄ɔ ba jaa tor na ba nye nyevor.

XIX Nit̄āa le a bawōno b̄ɔ'yen na v̄e ka a niyɔɔ ū yelbe-urbe, le mi le a tu nit̄ɔ'yen na tu Nāanm̄in n̄eε mi v̄e, ka a niyɔɔ mi ū nit̄ors̄i.

XX A n̄eε p̄ɔɔn 'ȳɔɔ, ka a b̄orfɔs̄i mi waa. Tiche jie 'lo a yelbier na p̄ɔɔ 'ȳɔɔ, Nāanm̄in w̄aefɔ ma p̄ɔɔn 'ȳɔɔ gar a le.

XXI Nit̄āa le a yelbier na di n̄āa a k̄ūu pɔ, le mi le a Nāanm̄in w̄aefɔ na di a n̄āa tu a yeltors̄i pɔ, na wɔ waan nyevor na ba

tara baarfɔ ɛ, tu a Yesu Kirisito na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VI

I Sɪ pãa 'yer ɪka bo? Sɪ chene ure a yelbier tiche ka a Nãanmɪn wãefɔ pɔɔɔ 'yɔɔnɔ?

II Kai, sɔr ba be be ɛ! Sɪ kpɪn kɔ yelbier, ŋmɪne le a ɪ a sɪn le chene be a pɔ?

III Bɪ yaa bɔɔ ɪka a sɪn bala jaa na so a Nãanmɪn kɔɔ, wɔ pɔl sɪ 'yɔɔ a Yesu Kirisito pɔ, a sɪ lɔɔ kpɪn wɔ nɪ a wɔ kɔɔ pɔ ɛ?

IV A le jɔɔ, ba ũu sɪ naa a kɔɔ pɔ, a kɔɔ kaar, ka a le a Kirisito na dɔɔ ir a kɔɔ pɔ, tu a Sãa tɪr pɔ, ka sɪ mɪ na be be tara nyevɔr paalaa.

V Ala ɪ sɪn nɪ 'lo 'mantaa a wɔ kɔɔ pɔ, sɪn nɪ 'lo na 'mantaa ir a kɔɔ pɔ.

VI Sɪ bɔɔn naa ɪka a sɪ ãgãn koraa pɔɔ naa a Kirisito 'yɔɔ, a ba kpan wɔ a be a daa ju, ka a yelbier ãgãn ba le tara kpɛɔ a sɪ 'yɔɔ, saa le ɪ a yelbier gbãgbaar ɛ.

VII Bojɔɔ nɪre 'lo jaa na kpi, wɔ yɪn yelbier pɔ.

VIII Ala ɪ sɪn nɪ Kirisito le 'mataa kpi, sɪ sɔɔ naa ɪka sɪn nɪ 'lo le na 'mataa be be tara a nyevɔr.

IX Bojɔɔ sɪ bɔɔn naa ɪka a Kirisito na ir a kɔɔ pɔ, wɔ kɔ le kpi go ɛ, kɔɔ ba le tɔɔ wɔ ɛ.

X A kɔɔ won kpi, wɔ kpɪn kɔ yelbier gbebo'yen kɔ nɪre jaa, tiche a wɔ nyevɔr pɔ won be, wɔ ben be kɔ Nãanmɪn.

XI A le ne nɪ wɔ ju mɪ le ɪka, yɪ kaa a yɪ mãe ɪka, yɪ kpɪn kɔ yelbier, tɪ be be kɔ Nãanmɪn, Yesu Kirisito jɔɔ.

XII A le jɔɔ, yɪ ta sɔɔ ka yelbier le di nãa a yɪ ãgãn nyãn na kpi ka yɪ turo a wɔ dɛer bofɔ ɛ.

XIII Yɪ taa ure wa diere a yɪ ãgãn jie ãsɔɔ jaa kɔɔ yelbier maalfɔ ɛ, ka a ɪ putuyelee tɔtɔbomo ɛ. Tiche yɪ sɔɔ de a yɪ mãe kɔ a Nãanmɪn, nɪtãa nɪbe na yɪ kɔɔ pɔ tara nyevɔr, na yɪ sɔɔ de a yɪ ãgãn jiir kɔ wɔ, ka a ɪ yeltorsɪ tɔtɔbomo.

XIV Bojɔɔ, yelbier ba le ɪ a yɪ nɪkpɛɛ ɛ, bojɔɔ yaa chene be a Mosesɪ nebinãa pɪlem ɛ, tiche yɪ ben a Nãanmɪn wãefɔ pɪlem.

XV Ka bo go? Sɪ chene ure a yelbier bojɔɔ sɪn ba le chene be a nee pɪlem ɔ, tɪ be a wãefɔ pɪlem bɪ? Kai, sɔr ba be be ɛ!

XVI Yaa bɔɔ ɪka ala ɪ fɔ wa den fɔ mãe kɔ nɪre na fɔ turo a wɔ nee gbãgbaa kaar, fɔ ɪn gbãgbaa kɔ a nɪre 'lo nee fon turo, ka yelbier gbãgbaa le fɔ ɪ a 'lo na chiine a kɔɔ pɔ, bɪ a Nãanmɪn nee tufɔ 'lo mɪ na chiine nɪ fɔ a yeltorsɪ jie.

XVII Tiche n puor Nãanmɪn yãan, yɪn dɔɔ gba ɪ a yelbier gbãgbaar, tɪ yɪ wa sɔɔn naa a yɪ nyãa wɔ jaa na yɪ de a yɪ mãe 'yɔɔ a wiilfɔ nyã pɔ.

XVIII Nãanmɪn faa yɪn yɪn a yelbier pɔ a yɪ so yɪ mãe, na yɪ lieb yeltorsɪ gbãgbaar.

XIX Nɪsaal 'yer le n de man a yɪ ãgãma yɪn ba tɔɔnɔ nyɔɔɔ jɔɔ. Nɪtãa le yɪn dɔɔ ma de a yɪ ãgãn jiir ka a ɪ gbãgbaar kɔ a ala na ba vɪel ɛ, naa ma pɔɔɔ putuyelee 'yɔɔnɔ, pɔpãanyã 'lo, yɪ de a yɪ mãe ka a ɪ yeltorsɪ nɪ cheche ɪfɔ gbãgbaar.

XX Yɪn dɔɔ ɪ a yelbier gbãgbaar, a yeltorsɪ ba so yɪ ɛ.

XXI Tɔnɔ buor le yɪ nye yɪn a sɔɔ 'lo a yelsɪ ala na ben ɪ vã a pɔpãanyã? A bomo ala baarfɔ daar ɪn kɔɔ.

XXII Tiche pɔpãanyã, Nãanmɪn na ben faa yɪ yɪn a yelbier pɔ a yɪ ɪ a wɔ gbãgbaar, a tɔnɔ yɪn nye ɪn cheche ɪfɔ ka a baaraa ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

XXIII Bojɔɔ yelbier sãyar ɪn kɔɔ, tiche ka a Nãanmɪn kufɔ ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ, tu a Yesu Kirisito na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VII

I Yaa be bɔɔ ɛ, yeer, n 'yere na kɔɔ a bala na bɔɔ a nebinãa ɪka a nebinãa ma tɔɔn nɪre na chene nɪ nɪbir ɛ?

II De man pɔɔ na kul sɪre, a nee lɔ won mar a sɪre ka wɔ chire dayuo na gãn wɔ, a sɪre na chene ba kpi ɛ, tiche a sɪre wa kpi, a kul taa nee 'lo ba le lɔ wɔ go ɛ.

III 'Lo wa tɪ ir dayuo a sɪre na chene vorɔ, ban 'yer naa ɪka wɔ sɔɔ naa. Tiche ala ɪ a sɪre kpi naa, a nee ba le lɔ wɔ go ɛ, ala ɪ wɔ gba na kul dayuo, waa sɔɔ ɛ.

IV Le le, n yeer yɪ mɪ kpɪn kɔ a nebinãa tu a Kirisito ãgãn pɔ, ka yɪn be be kɔ

niyuo, a 'lo na ir a kũu pɔ ka sɪn tɔɔ wɔ̃ wɔ̃mɔ̃ kɔ Nāanmɪn.

^V Bojũu a sɔɔ 'lo a yelbier āgān na so sɪ, ka a yelbier vɔlaa ma de a nebināa tɔ̃nɔ̃ nɪ tɔ̃mɔ̃ a sɪ āgān pɔ a sɪ wɔ̃nɔ̃ kũu wɔ̃mɔ̃.

^{VI} Tiche pɔpāanyā, sɪ kpɪn kɔ a 'lo na dɔɔ lũ sɪ, sɪ son sɪ mǎe yɪ a nebināa 'lo pɔ, na sɪ pāa tɔ̃nɔ̃ a sɔpaalaa nyā pɔ na ɪ a Nāanmɪn Sɪe na ba ɪ a sɔkoraa ban seɓ 'yɔɔ a gān pɔ ɛ.

^{VII} Bo le sɪn le 'yer go? A nebināa ɪn yeldɛer bu? Kai, sɔr ba be be ɛ! Waa ɪ yeldɛer ɛ. Sɪre jaa n kɔ̃ naa bɔɔ yelbier ɛ, ala ɪ a nebināa ba be be ɛ. Bojũu n kɔ̃ naa bɔɔ jɪelfɔ ɛ, ala ɪ a nebināa ba ta 'yer ɪka, “Taa jɪele nɪre bon ɛ.” (*A Yifo Gān 20:17*)

^{VIII} Tiche a yelbier far kpɛ na wɔ nyɛ sɔr a nebināa sɛ̃ vɛ̃ ka n wɔ̃ jɪelfɔ jaa bɔrɔ vɔlaa. A nebināa baa be be ɛ, yelbier ɪn bɔ̃kũu.

^{IX} ɪn dɔɔ be be ba bɔɔ a nebināa ɛ, tiche a nebināa na wa wa, yelbier faan a nyevɔr, ka a kũu kɔ ma.

^X Be le n nyɛ ɪka a nebināa 'lo naa waan nyevɔr, kũu le wɔ bar tɪ waan.

^{XI} Bojũu a yelbier nyɛn sɔr a nebināa na kɔ wɔ, a wɔ far kpɛ na wɔ bel ma, ka a tu a nebināa nyā pɔ, ka a kũu kɔ ma.

^{XII} A le jũu, a nebināa ɪn cheche, ka a nebināa 'yer mɪ ɪ cheche, naa tor ɪ vɪla.

^{XIII} Bon 'lo na ɪ bɔ̃vɪla pāa lɪɛb kũu wa kɔ ma? A ba ɪ le le ɛ. Tiche n bɔ̃ɔn naa ɪka a ɪn yelbier, na a lɪɛb kũu kɔ ma tu a bon 'lo na ɪ vɪla pɔ. A tu naa 'yer bināa pɔ, ka bier na ɪ yelbier sɪre jaa.

^{XIV} Sɪn bɔ̃ɔn naa ɪka a nebināa ɪn Nāanmɪn Sɪe bon le, tiche ka a maa ɪ āgān yelbier na da ka n ɪ a wɔ gbāgbaa.

^{XV} N maa bɔɔ a le ɪn maala ɛ, bojũu a ala ɪn bɔ̃ɔrɔ ɪka n maal n maa maal ɛ, tiche a ala ɪn 'laar le n ma maala.

^{XVI} Ala ɪ n ma maala naa ala ɪn ba bɔ̃ɔrɔ ɪka n maala ɛ, n sɔɔ naa ɪka a nebināa ɪn vɪla.

^{XVII} An ben be a le, a ba ɪ maa mǎe le bɔ̃ɔn tɪ ɪre ɛ, tiche a yelbier 'lɔ̃nɔ̃ na be a n pɔ le ɪre.

^{XVIII} N bɔ̃ɔn naa ɪka yelvɪla jaa ba be a n 'yɔɔ ɛ, a maa yelbier āgān tɛ le. Bojũu n

ma bɔ̃ɔrɔ naa ɪka n maal vɪla tɪ naa maa tɔ̃ɔ maal ɛ.

^{XIX} Bojũu a ala ɪn maala ba ɪ a vɪla ala ɪn bɔ̃ɔrɔ a maalfɔ ɛ. Kai, a bier ala ɪn ba bɔ̃ɔrɔ a maalfɔ le, ala le n ma maala.

^{XX} Pɔpāanyā, ala ɪ n maala naa a ala ɪn ba bɔ̃ɔrɔ ɪka n maal ɛ, a ba le ɪ maa le le maala go ɛ, tiche a yelbier 'lɔ̃nɔ̃ na be a n 'yɔɔ le maala.

^{XXI} Le le, n nyɛn a le a nebināa na tɔ̃nɔ̃, maa wa bɔ̃ɔrɔ ɪka n maal vɪla, a yelbier le ma tɔɔ gbɔr ma jaa yɛ̃ yɛ̃.

^{XXII} N bɔ̃ɔrɔ naa Nāanmɪn nebināa nɪ a n pɔɔ wɔ jaa,

^{XXIII} tiche n nyɛ naa a nebināa āsɔɔ na tɔ̃nɔ̃ nɪ a n āgān jɪir amɪne. Wɔ jɛere nɪ naa a n tɪer na wɔ maal ma ka n ɪ a yelbier nɪpɔɔraa a n āgān jɪir pɔ.

^{XXIV} Nɪjarma le n pāa ɪ! An le na faa ma yɪn a yelbier āgān nyā na chiine ma a kũu jɪe?

^{XXV} Nāanmɪn son puorfɔ tu a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ! A maa mǎe a n tɪer pɔ, n ɪn a Nāanmɪn nɛe gbāgbaa, tiche a n yelbier āgān mɪ ɪ gbāgbaa kɔ a yelbier nɛe.

VIII

^I A le jũu pɔpāanyā, yele ba pɔɔrɔ a bala na be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ ɛ.

^{II} A tun a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ jũu, a nɛe 'lo na ɪ a Nāanmɪn Sɪe nyevɔr faa man yɪn a nɛe 'lo na ɪ yelbier nɪ kũu pɔ.

^{III} Bojũu a bon 'lo a Mosesɪ nɛe na ba dɔɔ tara kpɛɔ na maal ɛ, a sɪ yelbier āgān na bal bar, Nāanmɪn maal naa na wɔ tɔ̃ a wɔ mǎe Bie a wɔ nyetāan a sɪn na maala a yelbier kaar a wɔ wa ɪ a yelbier bɔ̃ɔrɔ lo bon. Le le wɔ sɔɔ yelbier a nɪsaal pɔ bar,

^{IV} ka a le a Mosesɪ nebināa na bɔ̃ɔrɔ ka a sɛe a sɪ 'yɔɔ, a sɪ kɔ̃ le turo a le a yelbier āgān na bɔ̃ɔrɔ ɛ, tɪ turo a le a Nāanmɪn Sɪe na bɔ̃ɔrɔ.

^V A bala na turo a ba yelbier āgān, ba den a ba tɪer 'yɔɔ a ala na ɪ a āgān vɔlaa pɔ, tiche a bala mɪ na turo a le a Nāanmɪn Sɪe na bɔ̃ɔrɔ, mɪ den a ba tɪer 'yɔɔ a ala a Nāanmɪn Sɪe na bɔ̃ɔrɔ.

^{VI} Yelbier sɔɔ tɪer ɪn kũu, tiche a tɪer 'lo a Nāanmɪn Sɪe na so ɪn nyevɔr nɪ nyā'maar.

VII A yelbe-ıre tier ma 'laar Nāanmın, wō maa siir wō mǎe kō a Nāanmın nēe ε, wō mı kō tōō ı ε.

VIII Bala na turo a le a ba āgān na bōōō, kō tōō pel Nāanmın pōō ε.

IX Yın 'lo ba le turo a le a yelbier āgān na bōōō ε, tiche yi turo naa a le a Nāanmın Sıe na bōōō, ala ı a Nāanmın Sıe ben a yi 'yōō. Ala ı āsōō jaa ba wa tara a Kırısıto Sıe ε, waa ı a Kırısıto tōōr ε.

X Tiche ala ı Kırısıto ben a yi 'yōō, a yi āgān kpi naa a yelbier jūu, tiche ka a yi sur tara nyevōr a yeltorsı jūu.

XI Ala ı a Nāanmın Sıe 'lo na sāt a Yesu a kūu pō, ben a yi 'yōō, 'lo na sāt a Kırısıto a kūu pō, na kon a yi āgān kün nyevōr tu a wō Sıe pō, a 'lo na be a yi 'yōō.

XII A le jūu n yeer, sı din sān, tiche a ba ı a sı yelbier āgān nyā le ε, a sın turo a le won bōōō ε.

XIII Bojūu ala ı yi turo naa a le a yi yelbier āgān na bōōō, yın kpi naa, tiche ala ı yi den a Nāanmın Sıe kōn a āgān ma maal bidēbe bar, yi ben a nyevōr sōr pō.

XIV Bojūu bala jaa a Nāanmın Sıe na chiine, bala le ı a Nāanmın bibiir.

XV A ba ı a Nāanmın Sıe won kō yi, waa maala yi gbāgbaar ka a dābāe kōōō yi go ε, tiche wō kō yın a wō Sıe a yi lēb a wō bibiir. A Sıe nyā le sı ma de bōōō wō, "N Sāa Nāanmın."

XVI A Nāanmın Sıe mǎe din dāasıe nı a sı sur ıka sı ın Nāanmın bibiir.

XVII Pōpāanyā, ala ı sı ı naa Nāanmın bibiir, sın le so a bōōōn ala a Nāanmın na tır a wō nēe, 'matāan a Kırısıto. Ala ı sıre jaa, sı lōōn won di a wō dōōye, le le sı mın 'matāan wō pō a wō tır.

XVIII N man nye a sı dına dōōye ka waa jā bon ε, ın de man a Nāanmın tır 'lo na wa nyır a sı sē.

XIX A bōmaalsı a jaa nyonyolo naa chule nı a Nāanmın bibiir won wa vē a ba nyıre.

XX Bojūu a bōmaalsı a jaa ben a āgān sal pılem an ba ı a ba mǎe bōōō ε,

XXI tı ı a 'lo na maal ba bōōō, na wō chene tara ba nı tier sō, ıka a Nāanmın na wa faa ban yın a gbāgbaa 'lo na sōōōnō

kpe a mǎe sofo 'lo na ı a Nāanmın bibiir tır pō.

XXII Bojūu sı bōōn naa a bōmaalsı a jaa na hōnō, ka a oōōō ba fıka pōō na dōōōō yi a le daar jaa wa tǎn a dına.

XXIII A ba ı le tēe le ε, tiche a sın mǎe le tara a Nāanmın Sıe kōōō bidōō, mı oōō a sı pōōm na sı nyonyolo chele nı won wa lēb sı a wō bibiir, nı a faafō won wa faan a sı āgāma.

XXIV A tıertō nyāna jūu le sı nyen a faafō. Tiche bon fon nyen nıbir, fo maa le tara a wō tier go ε. An le ma tıere bon won tara baar?

XXV Tiche ala ı sı tıere na bon sın ba tara sere ε, sı ma din kānyır chele.

XXVI A le nı wō ju mı le a Nāanmın Sıe ma sōnō sı a sı balfō pō. Saa bōō a le sın taa ma sōōr a Nāanmın ε, a Nāanmın Sıe mǎe le ma de hōōnfō 'lo sın kō tōō man a 'yerbie ε, na wō ma sōōōō kōōō sı.

XXVII Nıre 'lo na ma chel a sı nyāa bōōn a Nāanmın Sıe tier, bojūu a Nāanmın Sıe nyāna le sōōōō a Nāanmın kōōō a wō nıbe nı a le won bōōō.

XXVIII Sı bōōn naa ıka a yele a jaa pō, Nāanmın ma tōn ka a ı sō kō a bala na nō wō, a bala won tu a wō tier pō bōōl.

XXIX Bojūu bala a Nāanmın na de nie bōōn na wō chel ır ka ba lēb kaara a wō Bie kaar, ka won ı a yeer ba jaa pō Bidadōō.

XXX A bala won de nie ır, bala le wō bōōl, a bala won bōōl, bala le wō vē ka a ba yele tor, a bala mı won vē ka a ba yele tor, bala mı le wō 'yōō tır.

XXXI Bo le sın pāa 'yer nı a yele nyāna? Ala ı Nāanmın ben a sı sē, an le na tōō jeb sı?

XXXII A 'lo na ba mōōō sı a wō mǎe bie ε, tiche na wō sōō bar sōr ka ba kō wō a sı jūu, bo le na nmaa wō sōr ka wō kō de a wō wǎefō 'matāan a bomo a jaa kō sı ε?

XXXIII An le na tōō 'yer 'yer dōōl a bala a Nāanmın na ır? Nāanmın mǎe le maal ba a ba tor.

XXXIV An 'lo le na tōō 'yōō ba 'yer? Nıre jaa ba be be ε. A Yesu Kırısıto nyā na kpi, 'lo le a Nāanmın mı sāt ka wō ır ı vur na wō ara Nāanmın nūsōō jıe, 'lo le sōōōō a Nāanmın kōōō sı.

XXXV An le na tōo tōo si yin a Kirisito nõfo nyā pɔ? Wōm, bu woor, bu gefo, bu kō, bu sal'moor, bu dooye, bu ban na ku si ni soo?

XXXVI Nitāa le an seb a Nāanmın gān pɔ, "A yi jūu, si ma tuor kūu bibir jaa. Ba ma kaa sın fika piir ban chiine ni kəkɔe ŋmafɔ jie." (Yiel Gān 44:22)

XXXVII Kai, a anyāna a jaa pɔ, si i naa tōtōonbo tu a 'lo na nõ si 'yōo.

XXXVIII Bojūu n bōon sure jaa ika kūu, bu nyevor, bu malakasi, bu a sudebe, bu ka dina le, bu nidaar, bu ka kpāen dēme le,

XXXIX ka dofo le, bu suufɔ le, bu bon jaa na be a bōmaalsi pɔ le, āsoo jaa kō tōo tōo si yin a nõfo a Nāanmın na nõ si a si Soro Yesu Kirisito 'yōo e.

IX

I Yelmāe le n 'yere a Kirisito 'yōo, n ba ŋmara jirsti e, a n tier mi din dāasie a Nāanmın sie pɔ.

II Nıbaal kpe man ti pōn bar, ka woor see ma a nyāa.

III An taa nōmō ma naa ika n ben pɔ'yōofɔ pɔ naa ba le pɔo a Kirisito pɔ e, a n yeer Isıral nibe jūu, bala le i a n māe nibe.

IV A Isıral nibe bala le a Nāanmın de ka ba i a wɔ bibiir, na wɔ ku ba a wɔ tur ni a netırsi won pɔn ba, na wɔ ku ba a nebināa, ni a le ban na puoro wɔ a wɔ puorfɔ yir ni a neer won tir ku ba.

V Bala le i a sākpaamine, a ba pɔ le ba bier a Kirisito mi na i a nısaal yi, na wɔ i a Nāanmın kaara a bomo a jaa, 'lo le ban peere bibir jaa. A i a le.

VI A ba i fika a Nāanmın 'yer un faa e, bojūu a ba i a bala jaa ban doo a Isıral nibe pɔ, ba jaa le i a Isıral nibe e.

VII A ba i baa yi a wɔ par pɔ e, ba jaa baa i Abraham bibiir e, tiche Nāanmın doo tur nee ko a Abraham ika, "Isaaki 'yōo le a fo yon na yi." (A Pielfo Gān 21:12)

VIII A ba i a āgān vaar bibiir le i a Nāanmın bibiir e, tiche a bibiir bala a Nāanmın na tir a nee a wɔ doo, bala le wɔ kaa a ba i Abraham bibiir.

IX Bojūu nitō le a Nāanmın doo tur a nee 'yer, "A daar wa ta, un lieb wa ka a Saara doo dabile." (A Pielfo Gān 18:10, 14)

X A ba i anyā tee le e, tiche a Worbeka doon dabil ayi ka ba sāa i bō'yen tee na i a si sākpa Isaaki.

XI Sere ti ka wɔ wa doo a yibe banyāna, baa mi maal ye le jaa vıla bu deer e, ti nitō le a i ika a Nāanmın bofo pɔ le wɔ ma tu ir a nire.

XII A kō i a fo tōmō jūu e, tiche a 'lo na bool fo. Nāanmın 'yer ku a Worbeka, "A yekarma na tōnō na korɔ a yebile." (A Pielfo Gān 25:23)

XIII Le mi le a seb a Nāanmın gān pɔ, "N nōn Jekob tiche naa 'laar a Esau." (Malakai 1:2, 3)

XIV Bo le sın pāa le 'yer? Nāanmın un nıfilefile bu? Kai. Sor ba be be e!

XV Bojūu wɔ 'yer ku a Mosesi, "Nire 'lo un na kaa nıbaal le un na kaa nıbaal, naa maal vıla ko a 'lo un na maal vıla ko." (A Yifo Gān 33:19)

XVI A le jūu a ba i le nire na booro e, bu na tōnō le e, tiche a yin Nāanmın nıbaal kaafɔ pɔ.

XVII Bojūu Nāanmın doo 'yer ko a Ijipiti nāa Faaro ika yaa, "Maa le bin fo a ye le nyāna jūu, ika n wiil a n kpēo a fo 'yōo, ka ban bool a n yuor a wer wɔ jaa." (A Yifo Gān 9:16)

XVIII A le jūu, Nāanmın ma kāan nire 'lo won booro nıbaal, a 'lo wɔ mın booro, wɔ ma vēn ka a wɔ nyāa kpēmē.

XIX Isoo na soor ma naa ika, "Bo le so ka a Nāanmın na de ye le dool si? Bojūu nire jaa kō tōo tor a le a Nāanmın na booro e?"

XX Tiche fōo mi ni ana, nısaal na fon 'yer hier Nāanmın? "Laa na tōon soor a 'lo na me wɔ ika, 'Bo le fo me ma a nitō o?' " (Isaiya 29:16)

XXI A lamıere ba tara sor ika wɔ de a yoor bō'yen 'lōnō men bōodoo tiche men ladıraa e?

XXII Bo le, ala i Nāanmın le kaa ir ika wɔ wiil a wɔ suur na wɔ vē a ba bōon a wɔ kpēo, ti na wɔ chene tara kānyir ni a bonı ala won choor gun a sōo barfo?

XXIII Bo le, ala i wɔ maal a nitō ika a bonı ala na i a wɔ nıbaal bomo, ka a bōon a wɔ tur tōnō, a bala won de nie choor gun a wɔ tur,

XXIV a sin gba wɔ mɪ na bɔɔl, na ba ɪ a Juu nɪbɛ tɛɛ ɛ, tɪche na wɔ bɔɔl a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ mɪ?

XXV Nɪtāa le a Nāanmɪn na vɛ ka a wɔ 'yer 'yerɛ Hosea seb a wɔ gān pɔ, "In bɔɔl ban a maa nɪbɛ, a bala na ba ɪ a n nɪbɛ ɛ, naa bɔɔl wɔ a n nɪ nɔ̄ naa, 'lo na ba dɔ̄ɔ ɪ a n nɪ nɔ̄ naa ɛ." (Hosea 2:23)

XXVI Ka wɔ seb a nɪtānɔ̄ an ɪ a jie 'lɔnɔ̄ won 'yer ɪka, "Yaa ɪ a n nɪbɛ ɛ, bala naa le ban le bɔɔl a Nāanmɪn vor bibiir." (Hosea 1:10)

XXVII Isaiya mɪ dɔ̄ɔ mɔɔl a Isɪral nɪbɛ na wɔ 'yer, "Ala ɪ a Isɪral nɪbɛ gba waan fɪka man nɛɛ bire, a bālāa bala na wa che, le na nye faafɔ.

XXVIII Bojūu a sɪ Soro na pɔɔn naa a wɔ 'yer tɔɔrfɔ na wɔ ŋmaa a ju." (Isaiya 10:22, 23)

XXIX Isaiya dɔ̄ɔn de nie 'yer, "Ala ba ɪ a sɪ Soro na ɪ a gādaa jaa gādaa sɔɔ le dɔ̄ɔ bar a sɪ par ŋmaa ɛ, sɪn taa mɪ nyɔɔl kaara a Sodom nɪ a Gomora tɛn kaar." (Isaiya 1:9)

XXX Bo le sɪn pāa le 'yer? A bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, na ba dɔ̄ɔ turo a yeltorsɪ ɛ, bala le be tara yaa. A ba ye le tor naa ban tara sɔɔfɔ jūu.

XXXI Tɪche a Isɪral nɪbɛ na turo a yeltorsɪ ba tara yaa ɛ,

XXXII Bo le sɔ? Bojūu baa turo nɪ sɔɔfɔ ɛ, tɪ turo nɪ tɔ̄mɔ̄, na ba bār a kɔsɪr bāraa.

XXXIII Nɪtāa le na seb a Nāanmɪn gān pɔ a wɔ 'yer, "Nye, n bin a kɔsɪr be a Jiyon ka nɪbɛ na bāra nɪ a pie 'lo na vɛ ka ba loro, ka nɪre 'lo jaa na sɔɔ de wɔ, vā kɔ̄ kpe wɔ ɛ." (Isaiya 8:14)

X

I N yeɛr, le a n nyāa na bɔɔrɔ ka n sɔɔrɔ nɪ Nāanmɪn le ɪka, a Isɪral nɪbɛ ba nye faafɔ.

II Bojūu ɪn tɔ̄ɔn di a ba dāasɪɛ ɪka ba tara na nɪbijɪɛ nɪ a Nāanmɪn ye le, tɪche bɔ̄ɔfɔ le ba pɔɔ a ba nɪbijɪɛ pɔ ɛ.

III Ban ba bɔ̄ɔ a Nāanmɪn yeltorsɪ ɛ, tɪ na ba bɔ̄ɔrɔ ɪka ba bin a ba māɛ yeltorsɪ, baa siir ba māɛ kɔ a Nāanmɪn yeltorsɪ ɛ.

IV Kɪrɪsɪto le ɪ a nebināa tɛɛfɔ jie, ka nɪre jaa na sɔɔ de wɔ, won vɛn ka a nɪnyɪne ye le tor.

V Nɪtā̄ le a Mosesɪ man a le a nebināa na ma vɛ ka nɪre ye le tor, "A nɪre 'lo na maala a le a nebināa na 'yer, na tara na nyevɔr." (Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 18:5)

VI Tɪche a yeltorsɪ ala na yire a sɔɔfɔ pɔ 'yer naa, "Ta tɪɛr a fɔ nyāa pɔ sɔɔr ɪka, 'An le na do a saaju?" (Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 30:13) Ka a le wiil ɪka, tɪ tara a Kɪrɪsɪto suu waan.

VII Bu sɔɔr a fɔ māɛ ɪka, 'An le na chen a kp̄i tɛɛ?' " (Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 30:13) Ka a le wiil ɪka, tɪ ir a Kɪrɪsɪto a kūu pɔ waan.

VIII Tɪche bo le a 'yer a Nāanmɪn gān pɔ? "A 'yer gbɔr fɔ naa, a ben a fɔ nɛɛ pɔ, naa be a fɔ nyāa pɔ." (Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 30:14) Ala le ɪ a sɔɔfɔ 'yer nyā sɪn mɔ̄ɔlɔ.

IX Ala ɪ fɔ haan a fɔ nɛɛ chiir a fɔ pɔɔ 'yer ɪka, "A Kɪrɪsɪto le ɪ a Soro," na fɔ sɔɔn a fɔ nyāa wɔ jaa ɪka, Nāanmɪn ir won a kūu pɔ, fɔn nyɛn faafɔ.

X Bojūu a fɔ nyāa 'lo fɔn sɔɔ den le na vɛ ka a fɔ ye le tor, ka a fɔ nɛɛ 'lo fɔn haan 'yer le na faafɔ.

XI Nɪtāa le an seb a Nāanmɪn gān pɔ, "Nɪre 'lo jaa na sɔɔ de wɔ, vā kɔ̄ kpe wɔ ɛ." (Isaiya 28:16)

XII Bojūu tɛɛ taa ba be a Juu nɪre nɪ a 'lo na ba ɪ a Juu nɪre ɛ. A Soro bɔ̄'yeɛn 'lɔnɔ̄ le ɪ ba jaa Soro, na wɔ sɔ̄nɔ̄ a bala jaa na bɔ̄ɔlɔ a wɔ yuor.

XIII Bojūu a seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, "Bala jaa na bɔ̄ɔlɔ a Soro yuor ɪka wɔ sɔ̄ɔ ba, na nyɛn faafɔ." (Joel 2:32)

XIV Nɪmɪne le ban ɪre wa bɔ̄ɔl a Nāanmɪn 'lo ban ba sɔɔ ɛ? Nɪmɪne le ban ɪ wa sɔɔ a nɪre 'lo ban ba wɔ a wɔ 'yer ɛ? Nɪmɪne le ban ɪre wa wɔ a wɔ 'yer ka nɪre kɔ̄ɔ ba wa mɔ̄ɔl a wɔ 'yer kɔ ba ɛ?

XV Nɪmɪne le ban ɪre wa mɔ̄ɔl ka baa tɔ̄ ba ɛ? Nɪtāa le an seb a Nāanmɪn gān pɔ, "Nye le a bala na waara nɪ a 'yer nɔ̄ɔ gbɛɛ na vɪɛɛ ka." (Isaiya 52:7)

XVI Tɪche a ba ɪ a Isɪral nɪbɛ ba jaa le lɛɛb kaa a 'yer nɔ̄ɔ nyā ɛ. Bojūu Isaiya dɔ̄ɔ sɔɔr, "Sɪ Soro, an le sɔɔ de a sɪ 'yer?" (Isaiya 53:1)

XVII Sɪre jaa le ɪka 'yer fɔn ma wɔ pɔ le fɔ ma sɔɔ, ka a 'yerbie ala ban wɔ ɪn a Kɪrɪsɪto 'yer.

XVIII Tiche ka n suor, a mō baa wō naa ε? Sure jaa le ba wō naa naa. “A ba kōkōr yin de jie wō jaa, ka a ba 'yer tī ta a wer tēfō jie.” *(Yiel Gān 19:4)*

XIX N le suor kaa go, a mō a Isral nibe ba bōō a par ε? Mosesi dōō de nie 'yer, “A bala na ba ι paal ε, in maal ba naa ka nyuur kpe yi, naa le maal a paal 'lo na ba bōō bon jaa ε, ka suur kpe yi.” *(Mosesi Gāma Na Tu Anūu 32:21)*

XX Ka Isaiya mi ba dōō jo dābāε ε, tī 'yer ika, “A bala na ba dōō yōōrō bōōrō ma ε, ba nye ma naa, n wiil naa n māε kō a bala na ba dōō suor ma ε.” *(Isaiya 65:1)*

XXI Tiche a Isral nibe 'lo, nitō le wō 'yer, “Bibir jaa le n ma tur a n nuur bōōlo a bibawōnsi ni a nidebe, na turo a soi ala na ba vīele ε bōōrō a ba māε tierisi bōōbōōrsi.” *(Isaiya 65:2)*

XI

I N pāa suor naa, a Nāanmīn ben tōr a wō nibe bar bu? Kai! A maa māε in a Isral nibe, naa ι a Abraham yōō yi a Benjamin bōōrō pō.

II Nāanmīn ba tōr a wō nibe bar ε, bala le wō de nie bōō. Yaa bōō a le a Nāanmīn gān na 'yer, le a Elaija na dōō suorō Nāanmīn waala dōōlo a Isral nibe,

III “N Soro, ba kun a fō 'ye'yerbe, na ba wel a fō bōōr lofō jīir bar. Maa tēε le che, tī a ba bōōrō a n kōfō.” *(Nāmīne Gān Dōō 19:10, 14)*

IV Bo le a Nāanmīn 'yer kō a Elaija? Wō 'yer naa, “N chene na tara nibe tur ata kōōr anūu (7,000) na ba gbur dumo puor a tū Baal ε.” *(Nāmīne Gān Dōō 19:18)*

V Le mi le a dīna, nibe bamīne che naa ka Nāanmīn na ir ba a wō wāεfō jūu.

VI Ala be ι a wāεfō jūu le, a ba le ι tōmō 'yōō le go ε, ka le ba le ε, a wāεfō kō le ι wāεfō le go ε.

VII Bo pāa le? A ala a Isral nibe na bōōrō nibijie baa nye ε, tiche a bala a Nāanmīn na ir le nye. Ka a bala na che kpēme a ba nyāa.

VIII Nitāa le an seb a Nāanmīn gān pō, “Nāanmīn vēn ka ba ι jaa būrtūm wa tān a dīna. A ba nibe ala maa tōō nye bon ε, ka a ba tobo ala maa tōō wō 'yer ε.” *(Mosesi Gāma Na Tu Anūu 29:4)*

IX A Nāa David mi dōō 'yer a ba 'yer a wō gān pō, “Vēε ka a ba bōōdiir difō jie ka a lieb bōnyōōrsi ni cheεr, ka a ι a ba bār lofō jie ni a ba sāyar.

X A ba nibe a jōō, a ba kō tōō nye jaa ε, na ba kab gōmō kō le tōō dōl ε.” *(Yiel Gān 69:22, 23)*

XI N le suor go, ba ben bār na lo na ba kō tōō ir jaa ε? A ba ι le ε. A ba maal bōrfō jūu, a bala na ba ι a Juu nibe ε, nyen faafō ka nyuur na kpe a Isral nibe.

XII Tiche ala ι a ba maal bōrfō vēn ka a wer wō jaa le, ka a ba bōrfō mi le a bala na ba ι a Juu nibe ε, a bala māε wa pōō ηmīne le an kaara!

XIII Yin na ba ι a Juu nibe le n 'yere kōrō, an ben ika maa le a Nāanmīn ir tōō a yi pō, ka n ι a nitōnāa a yin na ba ι a Juu nibe pō. N mōōn nibir ni a tōmō nyā.

XIV A maa tier le ika nyuur wō kpe a maa māε nibe ka n tōō a bamīne faa.

XV Bojūu ala ι a ba tōr barfō in 'maalfō kō a wer, ka a Nāanmīn le wa de ba, ηmīne le an kaara, a kō kaara fika nibe na yi kūu pō tara nyevor ε?

XVI Ala ι fō den a paanōdōō kō Nāanmīn, a paanōō ala na che, a jaa in cheche. Ala ι fō den a tīε nyur kō Nāanmīn, a tīε wilsī mi in cheche.

XVII Ala ι ba 'mel a tīε māε wile āsōō bar tī ηmaa a yin na ι a mōō pō tīε wile wa mar ka yi 'mataa tōōrō nyuro a kōbō'yen yire a tīε āgān pō nōōnō,

XVIII taa tier ika fō sa naa a wilsī ala ε. Fōō wa 'mōōrō fō māε, lieb tier kaa ika a ba ι a fōō na ι a wile le tuo a nyibe ε, tī a nyibe le tuo a fōō na ι a wile.

XIX Yin 'yer yin pāa na 'yer ni nyā, “Ba 'mel a wilsī ala bar tī pāa na de ma mar.”

XX A le in yelmāε, tiche ba dōō 'mel ba bar a ba ba sōōfō jūu, tiche ka a yin ara ni sōōfō. Yi ta bōōrō yuor ε, tiche yi joro dābāε.

XXI Bojūu ala ι Nāanmīn ba dōō bar a tīε māε wilsī ε, wō kō bar a yin mi ε.

XXII Yi tier kaa le a Nāanmīn na ι a maal vīla sōō ka a wō ye le mi kpēme, a wō ye le kpēme na kō a bala na lo, tiche na wō maal vīla kō a yin, ala ι yi chene na chiine a wō maal vīla pō. Ka le ba le ε, won ηmaa yin bar.

XXIII Ala wa ɪ ba tɛɛn a ba baal bar; Nāaŋmɪn na tɔɔn de ba le mar a tɛ 'yɔɔ, Nāaŋmɪn na tɔɔn le de ba mar a le go.

XXIV Yɪ kaa, ala ɪ a yɪn ban ŋmaa yɪn a mɔɔ pɔ tɛ pɔ wa mar a yir tɛ ban sɛl, an le ɪn tuo a yir tɛ wɪsɪ ala ban dɔɔ 'mɛl bar marfɔ bu?

XXV N ba bɔɔrɔ ɪka n vɛ ka a yɛlɔɔlaa nyā sɔɔl a yɪn na ɪ a n yɛɛr tɪ ba ɪ a Isɪral nɪbɛ ɛ, ka yɪ taa bɔɔrɔ yuor nɪ a yɛle nyā ɛ. A Isɪral nɪbɛ tara na a nyākpaɛn a le nɛ na tɪ tān a sɔɔ 'lo a bala na ba ɪ a Isɪral nɪbɛ ɛ, na wa tɪ nyɛ a faafɔ baar.

XXVI Le le na ɪ tɪ a Isɪral nɪbɛ ba jaa pāa nyɛ faafɔ nɪtāa le na seb a Nāaŋmɪn gān pɔ, “Fafaara na yɪn be a Jiyon wa, na wɔ wa lɛb tɛr jaa na ba vɛlɛ ɛ, yɪn a Jekɔb bal nɪbɛ pɔ bar.

XXVII A netiraa le a nyāna ɪn na tara nɪ ba, a sɔɔ 'lo ɪn wa de a ba yɛlɛbɛ a jaa bar.” *(Isaiya 59:20, 21)*

XXVIII Fɔɔ kaa, a 'yer nɔɔ nyā vɛn ka ba ɪ Nāaŋmɪn dɔɔdɛme a yɪn na sɔɔ de jūu. Tɪche ala ɪ a ɪrfɔ pɔ mɪ le, bala le a Nāaŋmɪn nɔ yɔɔ a ba sākpaɛmɪne jūu.

XXIX Bojūu Nāaŋmɪn kɔfɔ nɪ a wɔ bɔɔlfɔ kɔ tɔɔ lɛb jaa ɛ.

XXX Nɪtāa le a yɪn mɪ na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, na yaa dɔɔ wɔnɔ a Nāaŋmɪn toor ɛ, tɪche pɔpāanyā yɪ nyɛn a wɔ nɪbaal a ba bawɔfɔ jūu.

XXXI Le le a bala mɪ na ɪ a Juu nɪbɛ, ba mɪ lɛb ɪ bawɔnsɪ, na ba pāa mɪ na nyɛ a Nāaŋmɪn nɪbaal a pɔpāanyā, nɪtāa le a sɪn mɪ na nyɛ a Nāaŋmɪn nɪbaal.

XXXII Bojūu Nāaŋmɪn pɔɔn a nɪbɛ ba jaa a bawɔnsɪ die pɔ, na wɔn tɔɔ kaa ba jaa nɪbaal.

XXXIII Nyɛ le a Nāaŋmɪn lefɔ na suu jā. A wɔ yɛ nɪ a wɔ bɔɔfɔ ba gbɔr ɛ! A wɔ 'yer tɔɔrfɔ ba be bɔɔfɔ ɛ. A wɔ sɔɔ mɪ ba be bɪɛrfɔ ɛ!

XXXIV “An le dɔɔ bɔɔ a sɪ Soro tɛr? Bu an le mɪ dɔɔ ɪ a wɔ 'yer sɔnɔ.” *(Isaiya 40:13)*

XXXV “An le dɔɔ de nie kɔ Nāaŋmɪn bon, ka wɔ pāa wa yara a sān?” *(Job 41:11)*

XXXVI Bojūu wɔ jɛ le a bomo a jaa yɪ. 'Lo le maal a jaa, na wɔ so a bonɪ a jaa. 'Lo le so a tɪr bɪbɪr nɪ bɪbɪr jaa. A ɪ a le.

XII

I A le jūu, n sɔɔrɔ yɪ naa yɛɛr, a Nāaŋmɪn nɪbaal nyā jūu, yɪ de a yɪ māɛ na ɪ bɔnɪbɛ lon bɔɔr kɔ Nāaŋmɪn. A ɪn cheche naa pele a Nāaŋmɪn pɔɔ. Le le ɪ a puorfɔ na tara par.

II Yɪ taa le wa lɛɛɛ maala a le a wer nɪbɛ na maala go ɛ, tɪche yɪ maala a le na lɛɛɛ yɪ a tɛr paalaa nyā yɪn nyɛ. Yɪn pāa tɔɔn bɛɛr na yɪ bɔɔ a Nāaŋmɪn bɔfɔ, a ala na ɪ vɪla naa pele a wɔ pɔɔ naa ɪ cheche.

III A Nāaŋmɪn wāɛfɔ nyā wɔn wāɛ ma jūu, n sɔɔrɔ naa a yɪ āsɔɔ jaa ɪka, ta tɛr a yɪ māɛ tɪ pɔn bar a le yɪn taa tɛr ɛ, tɪche yɪ ma tɛr a yɪ māɛ 'yer tɔɔrfɔ nɪbɪjɛ jaa jā a sɔɔfɔ 'lo a Nāaŋmɪn na kɔ yɪ.

IV Nɪtāa le a sɪ āsɔɔ jaa na tara āgān tɪ ka a tara jidɛdɛme, a jidɛdɛme anyāna ba tɔnɔ tɔbɔ'yɛn ɛ.

V Le mɪ le a Kɪrɪsɪto pɔ, a sɪn bala na ɪ yɔɔ tɪ lɔɔ āgān bɔ'yɛn pɔ, a jidɛdɛme anyā a jaa 'mantaa tɔnɔ.

VI Sɪ jaa tara na kɔfɔsɪ na tɛɛ taa, tu a le a Nāaŋmɪn wāɛfɔ wɔn wāɛn sɪ. Ala ɪ a āsɔɔ kɔfɔ ɪn a Nāaŋmɪn 'yer 'yerfɔ le, wɔ ma 'yɛɛ jā a le a wɔ sɔɔfɔ na ta.

VII Ka ala ɪ tɔmɔ tɔfɔ mɪ le, vɛ ka wɔ ma tɔnɔ, ala ɪ wiɪlfɔ mɪ le, vɛ ka wɔ ma wɪle.

VIII Ala ɪ ākpɛɔ 'yɔɔfɔ le, vɛ ka wɔ ma 'yɔɔnɔ a ākpɛɛn. Ka ala ɪ a wɔ kɔfɔ le nɪbaalsɪ sɔɔfɔ, vɛ ka wɔ ma sɔnɔ ba nɪ pɔpɛl. Ala ɪ nɪdiere tɔmɔ le, vɛ a wɔ ma mɔɔ nɪbɪr nɪ a tɔmɔ. Ala wa ɪ nɪbɛ 'maalfɔ tɔmɔ le, wɔ ma maala a le nɪ chɪlfɔ.

IX Nɔfɔ wɔ ɪ yɛlmāɛ nɔfɔ. 'Laar bon 'lo na ɪ dɛɛr, tɪ 'mar bon 'lo na ɪ sɔ.

X Yɪ chele taa yɛle, na yɪ de a yɛɛr nɔfɔ nɔn taa. Yɪ 'yɔɔnɔ a yɪ taaba gar a yɪ māɛ.

XI Yɪ ta ɪ nɪ tɪtɪlsɪ ɛ, tɪche yɪ vɛ ka a nɔmɔ yɪ a yɪ mɔɔ nɪbɪr nɪ a sɪ Soro tɔmɔ.

XII Yɪ chɪle nɪ a yɪ tɛrtɔfɔ jɛ, na yɪ tara kānyɪr a yɪ wɔm pɔ, na yɪ tara yɛlmāɛ nɪ a yɪ Nāaŋmɪn sɔɔrfɔ pɔ.

XIII Yɪ ma lɔɔ pɔn a Nāaŋmɪn nɪbɛ bala na ba tara bon jaa ɛ, na yɪ ma diere sānba a yɪ yɛ pɔ.

XIV Na yɪ 'yɛɛ nɛvɪla 'yɔɔnɔ a bala na gere yɪ, na yɪ 'yer nɛvɪla 'yɔɔ ba, yɪ ta pɔ 'yɔɔ ba ɛ.

XV Yı chıle nı a bala na chıle, na yı mı pɔɔ a bala na kɔnɔ na yı kɔnɔ.

XVI A yın nı a bala na kpıere, yı tara tıer bɔ'yen. Yı ta kaara ba pɔɔ ε, tıche yı sɔɔ 'matāan a nıbe bala na ba jā yı ε. Yı ta kaa ıka yın ın yē dēme ε.

XVII Yı ta de bier yāan bier sān ε. Yı bɔɔnɔ sɔ, na yı maala a ala na vıele nıre jaa niem.

XVIII Ala ı an tɔɔ naa, an ı yın māe le, yı tara nyā'maar nı a bala jaa yın lɔɔ kpıere nı.

XIX N barmıne, yı taa ıre wa yaara taa sān ε, tıche yı baraa kɔ a Nāanmın suur. Bojūu a seb a Nāanmın gān pɔ ıka, “Maa le so a sān yaafɔ, ın heb yaa a sān.” Le le a Soro 'yer. (*Mosesı Gāma Na Tu Anūu 32:35*)

XX Le an na ı le ıka, “Ala ı kɔ kpēn a fɔ dɔsɔɔ, kɔ wɔ bɔdiir a wɔ di. Ala ı kɔnyūur wa kpe wɔ naa, kɔ wɔ kɔɔ a wɔ nyū. Fɔɔ be maala a nıtɔ, an kaara fika būu saalbie le fɔ mɔɔ dɔɔl wɔ a jum.” (*Sokpar Gān 25:21, 22*)

XXI Yı ta vē ka bier tɔɔ yı ε, tıche yı de vıla tɔɔn bier.

XIII

I A yı āsɔɔ jaa wɔ ma siir a wɔ māe kɔ a paal nıbere, bojūu kpēɔ jaa ba be be ka a ba ı Nāanmın le bin ε. Kpēɔ sɔɔ jaa ba be be ka Nāanmın ba le bin wɔ ε.

II A le jūu, nıre 'lo jaa na chıre nı a kpāen dēme ba nyāna, a Nāanmın na bin ba le wɔ chıre nı, ka a bala na ıre a le na 'yɔɔn ba māe 'yer.

III Bojūu a kpāen dēme maa diere bier dɔɔɔ a bala na maala vıla ε, tıche a bala na maala a dēer le ba ma de ye le dɔɔɔ. Fɔ bɔɔɔ naa ıka fɔ ta joro a kpāen dēme dābāe bı? Fɔ pāa maala a le na vıele, ban dāna fɔ naa.

IV Bojūu wɔ ın Nāanmın tɔtɔnɔ ıka wɔ maal fɔ vıla. Tıche fɔɔ wa maal dēer 'lo, vē ka dābāe kɔɔ fɔ, a ba ı pɔɔ 'yɔɔ le wɔ tara a sɔɔ ε. Nāanmın tɔtɔnɔ le wɔ ı na ara kɔ yeltorsı ıka wɔ kpāana a bala na maala dēer.

V A le jūu, a tara na sɔr ka yı siir yı māe kɔ a kpāen dēme, a ba ı ban na kpāa

yı tee jūu ε, tıche an ı a yın māe mı bɔɔ nyɔɔfɔ jūu.

VI A anyāna jūu le so yın yara lɔpoo kɔɔ a kpāen dēme na ı a Nāanmın tɔtɔnɔ na de a ba sɔɔ wɔ jaa tɔnɔ nı.

VII Nıre jaa sān fon wa di, yab wɔ. Ka ala ı lɔpoo le faa yab ε, yab. Ka tēmaal libie yabfɔ le bı, yı ma yab, na yı joro a 'lo a jofɔ na seen, tı 'yɔɔnɔ a 'lo mı a 'yɔɔfɔ na seen.

VIII Yı taa pēne taa libie ka sān ma gā a yı chara pɔ ε, a sān 'lo tee na gā a yı chara pɔ le, nɔfɔ yın na nɔ nɔ taa, bojūu nıre 'lo jaa na nɔ a wɔ tɔ sɔɔ tun a le a nebināa na 'yer a jaa.

IX A 'yerbinsı le a anyāna, “Ta sē ε.” “Ta kɔ nıre ε.” “Ta ju nıre bon ε.” “Ta jıele nıre bon ε.” (*A Yıfɔ Gān 20:13-17*) A 'yerbinsı ala a jaa nı pāa che,

ba den a jaa 'yer 'yer bir bɔ'yen ıka, “Nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nıtāa a fɔ māe.” (*Mosesı Gāma Na Tu Ata 19:18*)

X Fɔɔ wa nɔ nıre, faa maala wɔ bier ε. Ala le so, fɔɔ wa tara nɔfɔ, fɔ tu naa a le jaa a Mosesı nee na 'yer.

XI Yı maala a nıtɔ, bojūu yı bɔɔn naa le a dına sɔɔ nyā na kaara. A sɔɔ ta naa ıka yı jɔɔ ir a yı gɔɔ pɔ, bojūu a sı faafɔ gbɔr jaa yēyē gar a bıbir 'lo sın dɔɔ sɔɔ de.

XII A chen bālāa ka a tāsɔɔ baar, tıche ka a ı a wer mı tɔɔ chaar a le ne. Yı ı a sı yaar a tāsɔɔ bomo bar tı de a chāa bomo su.

XIII Yı ı a sı kpıere jaa kākār fika a mɔtɔɔ nıbe, na sı ir sı māe yın dāen boyuor pɔ, dāa buufɔ pɔ, sēsēyele pɔ, nı folaa ıfɔ pɔ, bı gɔmɔ bɔfɔ nı nyuur pɔ.

XIV Tıche yı de a sı Soro Yesu Kırısıtı na yı su pɔɔ a yı māe, na yı ta le tıere ıka yı ıre a le a yı āgān volaa na bɔɔɔɔ gɔ ε.

XIV

I Nıre 'lo sɔɔfɔ na ba jā bon ε, yı ma sɔɔ de wɔ na yı ta tɔɔɔ a wɔ yelbil 'yer ε.

II ısɔɔ sɔɔfɔ ma vēn ka waa chire bon jaa ε, ka a āsɔɔ sɔɔfɔ mı na bal ka 'lo mı dire jevai tee.

III A nıre 'lo na ba chire bon jaa ε, wɔ ta kaara a 'lo na ba dire a jaa pɔɔ ε, a fɔɔ nyā mı na ba dire a jaa ε, ta kpere a 'lo na dire a jaa ε, bojūu Nāanmın de wɔ naa.

IV Föös mi ni ana na fon tóor nire kóo tótónó 'yer? A wó mǎe níkpéé sē ka wó ara na bu wó lo naa, wón le ara na, bojūu a wó Soro na tóon maal wó a wó ara.

V Nire ma kǎan a búbir ásoo a wó gar ásoo, ka ásoo kaa a búbie a jaa ka a i bó'yen. Ísoo jaa wó ma tíer kaa a wó mǎe tíer pó.

VI Nire 'lo na de a búbir ásoo a wó gar a jaa, wó ure a le a sí Soro jūu. 'Lo na óoro a nón, wó óoro a sí Soro jūu, bojūu wó ma sóor Nǎanmín 'yóo. A 'lo mi na ba óoro é, wó mi ure a le a sí Soro jūu, wó mi ma puor Nǎanmín yǎan.

VII Bojūu nire ásoo jaa ba be be kó a wó mǎe tee 'yóo é. Nire ásoo jaa mi ba kpi kó a wó mǎe tee é.

VIII Ala i sí ben ka, sí ben be kó a sí Soro. Ala i sí mi kpi naa, sí kpin kó a sí Soro. Ka sí chene na voró, bú sí kpi naa, a sí Soro le so sí.

IX A anyǎna jūu le a Kírísito kpi tí na wó le ir i vor, úka a wó i a kún ni a vóe ba jaa Soro.

X Föös mi, baa 'yóo le fó tóoro a fó yebe 'yer, bú bo le so ka fó kaara a fó yebe póro? Bojūu sí jaa le na ara a Nǎanmín 'yer tóorfo dakóo par.

XI A seb a Nǎanmín gǎn pó úka, "A sí Soro le 'yer, in i vor jūu, a gbédumo a jaa na gbur a n niem, ka a kókor jaa haa 'yer úka maa le i a Nǎanmín." (*Isaiya 45:23*)

XII Be le a sí ásoo jaa na pǎa 'yer a sí mǎe 'yer kó a Nǎanmín.

XIII A le jūu, yí i a sí bar a sí taaba 'yer tóorfo, na sí lieb a sí tíer na sí ta ure kósr báraa kóro a sí taaba sói pó a ba nmiere loro é.

XIV A maa na be a sí Soro Yesu 'yóo, n sóon síre jaa úka bódiraa jaa ba i deer a wó mǎe é. Tiche ala i a nire ásoo jaa wa kǎan bon úka wó in bódeer, a bónyune in bódeer kó wó.

XV Ala wa i a chen a fó yebe bódiraa kóo fon di jūu, faa maala wile ni nófo é. Ta vé ka a fó bódirsi sóo a fó yebe 'lo 'yóo a Kírísito na kpi é.

XVI Ta vé ka a bon 'lo fóo na búolo bóvila, ka nire búol wó bódeer é.

XVII Bojūu a Nǎanmín nǎalóo yebe ba i bódiir ni bónyursi yebe é, tiche a in torfo,

ni nyǎ'maar ni a popel na yi a Nǎanmín Síe pó yebe le,

XVIII bojūu nire jaa na tónó kóro a Kírísito tu a sór nyǎ pó, wó maala na a le na pele a Nǎanmín púo, ka a nibe mi 'yere a ninyune 'yer vla.

XIX A le jūu, yí i a sí móo núbir, na sí maala a le na waan nyǎ'maar a sí 'yóon taa ákpǎen.

XX Yí ta de bódiir yebe sóon a Nǎanmín tóomó bar é. Bódiraa a jaa vüle naa, tiche a in deer ala i nire din bon na vé ka a wó tó sóo lo.

XXI A le a sée naa ka nire ta 'wób nón é, bú nyú dáa é, bú maal yebe kóo na vé ka a wó tó sóo lo é.

XXII Le jaa fon bóo a yelsi anyǎna pó, bar ka a be a fóo ni Nǎanmín chara pó. Popel sóo le a 'lo tíer na ba 'yóo wó yebe ni a bon sí ala a 'lo mǎe na 'yer úka a i naa é.

XXIII Tiche nire 'lo na dire ni baal, 'yóon a wó mǎe 'yer, bojūu waa dire ni sóofó é. Bon jaa mi na ba wa yi sóofó pó é, a in bier.

XV

I Sí bala na kpéme, a sée naa ka sí tuo a bala na ba kpéme é, na loro tuor, na sí ta pele a sín mǎe puor é.

II A sí ásoo jaa wó ma pele a wó tó sóo púo, na sí sóo wó a wó mi ba nyibe.

III Bojūu a Kírísito mǎe gba mi ba dóo pel a wó mǎe púo é, tiche a le an seb a Nǎanmín gǎn pó úka, "A tobie ala a bala na tófo, a wa dóol a n ju." (*Yiel Gǎn 69:9*)

IV Bojūu a ala a jaa na dóo seb a Nǎanmín gǎn pó, a kór jaa bin, a seb a sín wiilfo 'yóo, ka a gǎma anyǎna kó sí kǎnyir 'yóon sí ákpǎen ka sí tara tíertófo jie.

V A Nǎanmín na kóro yí a kǎnyir na wó 'yóonó yí a ákpǎen, wó kó yí nebó'yen ka yí turo ni a Yesu Kírísito.

VI Ka yí jaa 'mataa tara tíer bó'yen na yí de nebó'yen 'yóon a Nǎanmín tíer na i a sí Soro Yesu Kírísito Sǎa.

VII Yí sóo diere taa nitǎa le a Kírísito mi na sóo de yí, ka yín tóo waan péefó wa kó Nǎanmín.

VIII N 'yere na kóro yí úka, a Kírísito wa lieb naa a Juu nibe tótónó a Nǎanmín

yelmæe jūu, na wɔ vɛ ka a lɛ a Nāanmɪn na tɪr a nɛɛ kɔ a sɪ Sāakpāmune ɪ yelmæe.

X Ka a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, mɪ na tɔɔ kɔ Nāanmɪn tɪr a wɔ nɪbaal jūu. Nɪtāa lɛ na seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, “A lɛ jūu, ɪn dānfɔ naa a bala na ba ɪ a Juu nɪbe sɛ, naa yiel yiel kɔ a fɔ yuor.” (2 *Samuwel* 22:50)

X A lɛ seb go, “A yɪn na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, yɪ 'matāan a Nāanmɪn nɪbe chɪlɛ.” (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu* 32:43)

XI A lɛ seb go, “A yɪn na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, yɪ pɛɛɛ a sɪ Soro, na yɪ yiele pɛɛfɔ yiel kɔɔ wɔ, a yɪn nɪbe ba jaa.” (*Yiel Gān* 117:1)

XII Isaiya gba mɪ lɛ 'yer go a wɔ gān pɔ, “A Jesɪ nyɪr na lɛ tɔ naa. 'Lɔ lɛ na ɪr na wɔ kaara a paalsɪ a jaa, na wɔ mɪ ɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, tɪertɔfɔ jie.” (*Isaiya* 11:10)

XIII A Nāanmɪn na ɪ a yɪ tɪertɔfɔ sɔɔ, wɔ sɛɛ a yɪ nyān nɪ chɪlfɔ, nɪ nyā'maar a lɛ yɪn sɔɔ wɔ, ka a yɪ tɪertɔfɔ pāa ŋme yaar nɪ a Nāanmɪn Sɪɛ kpɛɔ.

XIV N yɛɛɛ, maa māɛ sɔɔ naa ɪka yɪ sɛɛn naa vɪla maalfɔ, na yɪ tara yɛ na yɪ bɔɔ taa wiilfɔ.

XV N seb a da sɛɛɛ amɪne 'yɔɔ kɔ yɪ, ka a kaara fɪka n lɛ bɔɔ tɪɛr yɪ go, a Nāanmɪn wāɛfɔ won kɔ ma

XVI ka n ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto tɔtɔnɔ naa tɔnɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe pɔ jūu, naa sɔnɔ mɔɔɔ a Nāanmɪn 'yer nɔɔ. Lɛ lɛ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, puorfɔ na tara par ka a Nāanmɪn sɔɔ de na wɔ oon ba nɪ a wɔ Sɪɛ.

XVII ɪn be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ jūu, a tɔmɔ ɪn tɔnɔ kɔɔ a Nāanmɪn yɪn yuor.

XVIII N kɔ wa 'la 'yer 'yer jaa ɛ, ka a ala a Kɪrɪsɪto na maal baar ba lɛ ɛ, tu a n 'yɔɔ ka a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, lɛɛɛ wa wɔnɔ a Nāanmɪn toor, tu a lɛ ɪn 'yer nɪ a lɛ ɪn tɔ,

XIX wɔ den kpɛɔ tɔn nɛ'maa tɔmɔ nɪ tɔfersɪ tun a Nāanmɪn Sɪɛ kpɛɔ pɔ. Lɛ lɛ, n yɪn a Jerusalem chen lɛɛɛ tɪ gɔɔr a ɪlɪrɪkum tɛɛ naa man a Kɪrɪsɪto 'yer nɔɔ nyāna jaa nɛ nɛ nɛ.

XX Maa nɪbijɛ yele lɛ ɪka n mɔɔl 'yer a 'yer nɔɔ jie 'lɔ jaa ban ba wɔ a Kɪrɪsɪto

yele ɛ, naa ta ɪɛ wa mɛ dɔɔl nɪɛ kɔɔ dachin par kparaa ju ɛ.

XXI Nɪtāa lɛ an dɔɔ seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, “A bala ban ba dɔɔ 'yer a wɔ 'yer kɔ ɛ, na nyɛ naa, ka a bala mɪ na ba dɔɔ wɔ naa ɛ, na bɔɔn a par.” (*Isaiya* 52:15)

XXII A yele nyāna lɛ var ma a sɔr ka n ba tɔɔɔ waara a yɪ sɛ ɛ.

XXIII Tɪche pɔpāanyā 'lɔ, n ba lɛ tara jɪpaalaa ka a paalsɪ anyā pɔ na lɛ tɔ go ɛ, n mɪn dɔɔ bɔɔɔ a yɪ nyɛfɔ a yuon yɔɔ na pɔ jūu.

XXIV N guor naa ɪka n chen Sɪpɛɛn, maa wa tala ɪn ara na piir yɪ kaa, naa jɛ a yɪ sɛ bālāa a yɪ sɔɔ ma ka n chen.

XXV Pɔpāanyā 'lɔ, Jerusalem lɛ n chiine nɪ a sɔɔfɔ ɪka n tɪ kɔ a Nāanmɪn puorbo a be.

XXVI Bojūu a Masedonɪya dɛme nɪ a Akaya dɛme man taa ɪka ba chɪɛr chɪɛrfɔ sɔɔn a Nāanmɪn puorbo bamɪne na be a Jerusalem na ba tara bon jaa ɛ.

XXVII Ba nyɛn a lɛ ka a ɪ sān kɔ ba a ba de a lɛ dɔɔl a ba māɛ. Ala ɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, pɔn naa a Juu nɪbe a Nāanmɪn sɔɔfɔsɪ, ala lɛ so ka a mɪ sɛɛ ɪka ba mɪ lɔɔn a Juu nɪbe pɔn a ba bɔtarsɪ.

XXVIII Maa wa tɔ a nɪtɔ, naa de a chɪɛrfɔsɪ anyā kɔ ba baar, ala lɛ ɪn chen a Sɪpɛɛn naa tɪ 'lɔɔ piir yɪ kaa.

XXIX N bɔɔn naa ɪka maa wa waara, ɪn waan naa a Kɪrɪsɪto sɔɔfɔ na berma.

XXX N sɔɔɔ yɪ naa n yɛɛɛ, nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto nɪ a Nāanmɪn Sɪɛ nɔfɔ ɪka, yɪ pɔɔ ma a n mɔfɔ nyā pɔ, sɔɔɔ Nāanmɪn kɔɔ ma.

XXXI Yɪ sɔɔr Nāanmɪn, a wɔ faa ma yɪn a bala na ba sɔɔ be a Judiya, ka a lɛ mɪ ɪn chiine a Jerusalem ka a Nāanmɪn puorbo mɪ tɪ sɔɔ de,

XXXII ka ala ɪka Nāanmɪn bɔfɔ lɛ, ka n wa a yɪ sɛ nɪ popɛl a sɪ 'mataa 'yɔɔ taa ākpāɛn.

XXXIII Nāanmɪn na ɪ a nyā'maar sɔɔ, wɔ be a yɪ jaa sɛ. A ɪ a lɛ.

XVI

I N pɔɔ naa a sɪ yɛpɔɔ Fiibi yovɪla kɔɔ yɪ, a pɔɔ nyā ɪn tɔtɔnɔ be a Kenkɪrya tɛdɛme puorbiir pɔ.

II N sooro yi naa ɪka 'lo wa ti, yi de wo ni a si Soro yuor, na yi maal wo a le na seen a Nāanmɪn puoro, na yi mi kɔ wo sɔɔfo jaa won na booro yi a yi sɛ. Bojūu wo mi dɔo sɔo niyoɔ ni a maa mæ.

III Yi puor a Pɪrɪsɪla ni Akuila kɔ ma. Ba ɪ naa a n tɔtɔtaaba a Yesu Kɪrɪsɪto tɔmɔ po.

IV Ba tɔn kūu tɔmɔ kɔ ma. A ba ɪ maa tɛɛ gba le ε, tɪche a pupuorbo bala ba jaa na ba ɪ a Juu niɛ ε, āgān mi 'maan ba naa.

V Puor a pupuorbiir bala na ma lɔo puor a ba yir. Puor a n badaba Epainɪtɔsɪ, 'lo le de nie turo a Kɪrɪsɪto be a Asɪya paal po.

VI Yi puor a Mɛɛr mi na ir nyāa 'yɔo tɔnɔ koro yi,

VII na yi mi puor a Andirunikasɪ ni a Junɪyasɪ. Ba ɪn a n bɔr niɛ ka maa ni bala jaa mi dɔo 'mataa be a pɔɔfo die po. A nitɔnsɪ bɔo ban jaa cheche, bala mi le de nie turo a Kɪrɪsɪto tɪche ka a maa wa biɛr.

VIII Yi puor Ampulatusɪ kɔ ma, n nɔ wo naa a Kɪrɪsɪto tufo jūu,

IX na yi mi puor Urbanusɪ na pɔo si tɔnɔ a Kɪrɪsɪto tɔmɔ po ni a n badaba Sitachɪsɪ.

X Yi puor Apelesɪ nɪre jaa na soo ɪka wo turo naa a Kɪrɪsɪto sɔr jaa ne ne ne, na yi mi puor Aristobulus ni a wo yir dɛme ba jaa.

XI Yi puor a Herodiyon na ɪ a n bɔr niɛ, na yi mi puor a Narsusɪ ni a wo yir dɛme ba jaa na turo a si Soro.

XII Yi puor a Tɪrafaina ni Tɪrafosa, a pɔbo ba nyāna mɔon niɛ ni a si Soro tɔmɔ, na yi puor a Persis mi na ɪ a pɔo āsɔo na mɔo niɛ ni a si Soro tɔmɔ.

XIII Yi puor a Worofos ban ir a si Soro po ni a wo ma, a wo ma mi ɪn a n ma.

XIV Yi puor Asinkirtusɪ, ni Filegon, ni Hemusɪ ni Patrobas ni Hermasɪ ni a yɛɛr bala jaa na be a ba sɛ.

XV Yi puor a Filologusɪ ni Juliya ni Nereyus ni a wo yepɔo ni Olinpasɪ ni a Nāanmɪn puorbo ba jaa na be a ba sɛ.

XVI Yi puor puor taa ni pɔpel. A pupuorbiir ba jaa puor yi naa ni a Kɪrɪsɪto yuor.

XVII N kpākpāana yi naa yɛɛr ɪka yi guro yi mæ sɔ ni a bala na ma waara ni a ootaa, na ba ma vɛ ka yi bāra loro a wiilfo nyā yɪn jān pɔ. Yi tɔo 'laa ti bar ba.

XVIII Bojūu a niɛ ba nyāna a ba ɪ a si Soro Kɪrɪsɪto tɔmɔ le ba tɔnɔ ε, tɪche a bala mæ volaa bomo le ba tɔnɔ booro. Ba ma 'yere na jaa he le le na ba de nenɔo bel a niɛ bala tier na ba chen niem ε.

XIX Nɪre jaa wɔn a le yɪn turo a Nāanmɪn 'yer ne ne ne, ka nɔo kpe si a yi ye le jūu. Tɪche n booro naa ɪka yi maala vɪla ni yɛ, na yi ta bɔo yelbier maalfɔ ε.

XX A Nāanmɪn nyā na ɪ a nyā'maar soo, a kɔ le kor ε, tɪche ka a wo ηmæ a Satan a yi gbɛɛ pɪlem. A wæfɔ na yi a si Soro Yesu sɛ a be a yi sɛ.

XXI Timoti na ɪ a n tɔtɔo soo puor yi naa, ka a Lusiyusɪ ni Jason ni Sosipater na ɪ a n bɔr niɛ mi puoro yi naa.

XXII Maa mi na ɪ Tertiyosɪ na seere a Pɔol gān nyā mi puoro yi naa ni a si Soro yuor.

XXIII Gayus yir maa ni pupuorbiir na kpɪere a wo kaara si mi puoro yi naa. Erastus na ɪ a tɛe libikaara ni kpɛɛ ni a si yebe Kuwartusɪ mi puoro yi naa. ¹

XXV Pōpāanyā, tɪr wo ta a Nāanmɪn nyā na sɔo yi a yi tɔo ara tu a n 'yer nɔo nyā ɪn mɔol na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto, naa chaar a yelsɔolaa nyāna na sool a kɔr jaa na po.

XXVI Tɪche pōpāanyā, a yelsɔolaa chaar naa tu a le a Nāanmɪn 'ye'yerbe a le a Nāanmɪn vor nyā na 'yer ba, ka a paalsɪ ba jaa na soo de, na ba turo wo.

XXVII A Nāanmɪn nyā tɛɛ le ɪ a yɛ soo, wo nyere tɪr biɛr ni biɛr jaa tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔo. A ɪ a le.

1 **XVI:XXIII 16:23** A pɔfo lɪer ni anaar ba dɔo pɔo a gān pɔ ban seb ɪka, 24 A si Soro Yesu Kɪrɪsɪto wæfɔ a be a yi jaa sɛ. A ɪ a le.

A GĀN DƆƆ A PƆƆL NA SEB KŪ A KORINTI NIBE

I Maa Pɔɔl a Nāanmɪn na bɔɔl a wɔ bɔfɔ pɔ ɪka n ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto nɪtɔnāa nɪ a sɪ yebe Sosetenesɪ,

II ɪe sɛere a gān nyā kɔrɔ a yɪn na puoro a Nāanmɪn be a Korinti tɛe pɔ. A yɪn na oo be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ na yɪ ɪ a wɔ nɪ chechesɪ lɔɔn a bala na be jie jaa na bɔɔlɔ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor na ɪ a sɪn nɪ a ba jaa Soro.

III Wāefɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ̄ a be a yɪ sɛ̄.

IV N ma puor Nāanmɪn yāan kɔ yɪ bojūu wɔ wāe yɪ naa tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

V A wɔ jūu ɪe yɪ le yebe a jaa pɔ, a yɪ 'yerbie nɪ a yɪ bɔɔfɔ a jaa pɔ,

VI bojūu a Kɪrɪsɪto dāasɪe sɪn di, yɪ sɔɔn de.

VII A ɪe jūu, yaa faa a Nāanmɪn Sɪe kɔfɔ āsɔɔ jaa ɛ, na yɪ pāa mɔɔ nɪbir chele a ɪe a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto na ɪe ɪieb wa.

VIII Wɔn 'yɔɔ yɪn ākpāen tɪ tān a baaraa, ka yɪ kɔ tara chefɔ ɛ, tɪ tān a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto waa bɪbir.

IX A Nāanmɪn nyā na bɔɔl yɪ wa lɔɔn a wɔ Bie Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro ɪn yelmāe sɔɔ.

X N yeer, n den a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor naa sɔɔrɔ nɪ yɪ ɪka yɪ jaa yɪ ta ŋma dɛdɛ ka ootaa be a yɪ pɔ ɛ, a ɪe na vɛ naa ka yɪ pāa tara nebɔ'yen nɪ tɪer bɔ'yen.

XI N yeer, nibe bamune na yɪ a Kɪloe yir wa man kɔ ma ɪka nechure ben a yɪ chara pɔ.

XII A ɪe par ɪe ɪka, a yɪ āsɔɔ jaa ma 'yer ɪka, Pɔɔl ɪe maa turo, ka āsɔɔ mɪ 'yer, Apolosɪ ɪe maa turo, ka a āsɔɔ mɪ 'yer, Sɪfasɪ ɪe n turo, ka a āsɔɔ mɪ 'yer ɪka, Kɪrɪsɪto ɪe n turo.

XIII A Kɪrɪsɪto ŋman dɛdɛme bu? Pɔɔl ɪe ba kpa a daa ju bu? Bu Pɔɔl yuor ɪe yɪ son a Nāanmɪn kɔɔ?

XIV N pɔɔl pel naa ɪn ba so a yɪ āsɔɔ jaa Nāanmɪn kɔɔ ɛ, ka ala ba ɪ Kɪrɪsɪpɪsɪ nɪ Gayus tɛe ba ɪe ɛ,

XV ka nɪre jaa kɔ tɔɔ 'yer ɪka maa yuor ɪe n son yɪ a Nāanmɪn kɔɔ ɛ.

XVI Ɔɔ, n mɪ dɔɔ so a Sɪtefanas nɪ a wɔ yir dɛme ba jaa a Nāanmɪn kɔɔ. A anyā puor n ba tɪer nɪre jaa ɪn ɪe so a Nāanmɪn kɔɔ ɛ.

XVII Bojūu Yesu Kɪrɪsɪto ba tɔ ma ɪka n tɪ suoro nibe Nāanmɪn kɔɔ ɛ, tɪche n tɪ mɔɔl a 'yer nɔɔ na ba ɪ nɪsaal yɛ 'yer ɛ. Ka a Kɪrɪsɪto kūu won kpi a daa taa ɪ pɔrɔ ɛ.

XVIII Bojūu a daa 'yer ɪn dābol 'yer kɔ a bala na werɛ, tɪche a ɪn Nāanmɪn kpɛɔ kɔ a sɪn bala na nye a faafɔ.

XIX Bojūu a seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, “ɪn sɔɔ naa a yɛ dɛme yɛ bar, naa bɔbɔr a bɔɔfɔ dɛme bɔɔfɔ bar.” (Isaiya 29:14)

XX Nyɪne ɪe a yɛ dɛme be? Nyɪne ɪe a bɔɔfɔ sɔɔ be? Nyɪne ɪe chɪbe dɛme mɪ be a dɪna? A ba ɪ Nāanmɪn ɪieb a wer nyā yɛ a wɔ ɪ jɔl ɛ?

XXI Bojūu a Nāanmɪn yɛ kɔ vɛ ka a wer de a wɔ yɛ bɔɔn wɔ ɛ, Nāanmɪn pɔɔ pel naa nɪ a jɔl mɔɔl ban mɔɔl ka a na faa a bala na sɔɔ de.

XXII A Juu nibe ma bɔɔrɔ naa ne'maa yebe, ka a bala na ba ɪ a Juu nibe ɛ, mɪ bɔɔrɔ yɛ.

XXIII Tɪche sɪn mɔɔl naa Yesu Kɪrɪsɪto ban kpa a daa ju, ka a ɪ gber bārfɔ kɔ a Juu nibe tɪ mɪ ɪ jɔl yebe kɔ a bala na ba ɪ a Juu nibe ɛ.

XXIV Tɪche a bala a Nāanmɪn na lɔɔ bɔɔl a Juu nibe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nibe ɛ, Kɪrɪsɪto ɪe ɪ a Nāanmɪn kpɛɔ nɪ a Nāanmɪn yɛ.

XXV Bojūu Nāanmɪn jɔlɔ ɪn yɛ gar a nɪre yɛ, ka a Nāanmɪn balfɔ tara kpɛɔ gar a nɪre kpɛɔ.

XXVI N yeer, yɪ tɪer a ɪe yɪn dɔɔ be tɪ a Nāanmɪn wa bɔɔl yɪ, nɪsaal kaafɔ pɔ, a yɪ yɔɔ ba dɔɔ ɪ yɛ dɛme ɛ, a yɪ yɔɔ ba dɔɔ ɪ yuor dɛme ɛ, yaa ɪ nāmune bibiir ɛ.

XXVII Tɪche Nāanmɪn ir naa a wer nyā jɔl bon 'yɔɔn a yɛ dɛme vā, Nāanmɪn ɪe ir naa a wer nyā bɔbalaa na wɔ 'yɔɔn a kpāen dɛme vā.

XXVIII Nāanmɪn ma ir naa a wer bon ba 'yɔɔnaa, a ala a nibe na kaara pɔrɔ, nɪ a nibe bala gba nɪre jaa na ba 'yɔɔnɔ ɛ, wɔ

ι naa nitõ ka a bon 'lo a wer na 'yõõnõ ka wõ ι pɔɔɔ,

XXXIX ka nire jaa taa bɔɔɔɔ yuor a wõ niem ε.

XXX A wõ jũu le yi be a Yesu Kirisito 'yõõ, 'lo le ι a yẽ yi a Nãanmɪn sã kɔ sɪ, na wõ ι a sɪ torfɔ nɪ cheche nɪ a faafɔ.

XXXI A le jũu, nitãa le an seb a Nãanmɪn gãn pɔ, "Vẽ ka a 'lo na bɔɔɔɔ yuor, wõ bɔɔɔɔ a yuor a sɪ Soro 'yõõ." (Jeremiya 9:24)

II

I N yeer, in dõɔ wa a yi sã, n ba waan nebõɔn bu yẽ 'yer naa wa man a Nãanmɪn dãasɪε kɔ yi ε.

II Bojũu a le in dõɔ be a ye sã, n ba le bõɔ bon jaa pɔɔ a Yesu Kirisito ban kpa a daa ju ε.

III Balfɔ, dãbãε nɪ mĩifɔ le n dõɔ ben a yi sã.

IV A n 'yer nɪ a n mɔɔlfɔ ba ι yẽ 'yerbie ε, tiche a ι naa a Nãanmɪn Sɪε kpẽɔ wiilfɔ le,

V ka a yi sɔɔfɔ taa dɪel a nire yẽ ε, tiche a dɪel a Nãanmɪn kpẽɔ.

VI Faa nye, sɪn ma 'yer a sɪ 'yer nɪ yẽ kɔ a bala na nõɔ a Nãanmɪn sɔɔɔ pɔ, a ba ι a wer nyã bu a kpãen dẽme yẽ na wa ι pɔɔɔ daar kõɔ ε.

VII Kai, sɪn 'yere naa a Nãanmɪn yẽ sɔɔlaa, a yẽ 'lo na dõɔ sɔɔl a Nãanmɪn na kaa ir a sɪ daar kõɔ tɪr jũu sere na wõ wa maal a wer.

VIII A wer nyã kpãen dẽme ba dõɔ bõɔ a par ε, ala ι bala ta bõɔ ba kõ naa kpa a tɪr Soro a daa ju ε.

IX Tiche a le an seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, "Nɪbir jaa ba nye ε, toor jaa ba wõ ε, tɪr jaa mɪ ba bõɔn a ala a Nãanmɪn na chɔɔɔ kɔ a bala na nõ wõ ε." (Isaiya 64:4)

X Tiche anyãna le a Nãanmɪn Sɪε wiil kɔ sɪ, Nãanmɪn Sɪε ma bɪer naa a yelsɪ a jaa, na wõ gba ma bõɔ a ala na be a Nãanmɪn pɔɔm.

XI Nɪbuor le bõɔ le na be a wõ tɔ sɔɔ tɪr pɔ, ka a nire 'lo mãε ba le ε? A le mɪ le nire ba bõɔ le na be a Nãanmɪn tɪr pɔ ε, ka a Nãanmɪn mãε Sɪε ba le ε.

XII A ba ι a wer nyã sɪε le sɪ tara ε, tiche a Sɪε 'lo na yi a Nãanmɪn sã a sɪ de bõɔn a ala a Nãanmɪn na kɔ sɪ a pɔɔɔ.

XIII A anyãna le sɪ 'yere, a ba ι nire 'yerbie sɪn jãn ε, tiche 'yerbie ala sɪn jãn a Nãanmɪn Sɪε sã na sɪ wile nɪ a Nãanmɪn Sɪε yelmãε nɪ a Sɪε 'yerbie.

XIV Nire 'lo jaa na ba tara a Nãanmɪn Sɪε ε, maa sɔɔ a ala na yi a Nãanmɪn Sɪε sã ε, bojũu a in dãbol yele kɔ wõ a wõ maa bõɔ a par ε, bojũu nire na tõɔn bõɔ ala ι wõ tara naa Nãanmɪn Sɪε.

XV A nire 'lo na tara a Nãanmɪn Sɪε ma vɪer naa a yele a jaa kaa, tiche nire 'lo na ba tara a Nãanmɪn Sɪε ε, wõ kõ bõɔ a nire 'lo na tara a Nãanmɪn Sɪε tɪer ε.

XVI Bojũu a seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, "An le bõɔ a sɪ Soro tɪer, na won kpãa wõ?" (Isaiya 40:13) Tiche sɪn le tara a Yesu Kirisito tɪer.

III

I N yeer, n kõ tõɔ 'yere nɪ yi fɪka nɪbe na tara a Nãanmɪn Sɪε ε, tiche n 'yere nɪ yi naa fɪka a wer nɪbe na yi ι bibiir a Kirisito sɔɔɔ pɔ.

II Bɪrkõɔ tee le n kɔ yi a ba ι saa yɪn ba ta na tõɔ di ε. Sɪre jaa le yi chene ba ta ε.

III Yi chene na ɪre fɪka nɪbe na ba bõɔ Nãanmɪn ε, bojũu nyuur nɪ nechɪre chene na be a yi pɔ, yaa chene ι a wer nɪbe ε? Na yi maala a le ban maala ε?

IV A yi ãsɔɔ na ma 'yer, maa turo na Pɔɔl, ka a ãsɔɔ mɪ 'yer ɪka, maa turo na Apolosɪ. Yaa chene ɪre fɪka nɪbe na ba bõɔ Nãanmɪn ε?

V A anyãna a jaa pɔ, Pɔɔl nɪ a Apolosɪ, bo ba ι? Tõtõnbɔ le sɪn ι a yi tu a be wa sɔɔ de ka a sɪ Soro kɔ ãsɔɔ jaa nɪ wõ tõmõ.

VI Maa le bɪr ka a Apolosɪ mɪ chɔɔɔ a kõɔ, tiche Nãanmɪn le so an nõɔ.

VII Le a 'lo na bɪr, nɪ a 'lo na chɔɔɔ a kõɔ, ba ι bon jaa ε, tiche a Nãanmɪn 'lo tee na vẽ ka a bonɪ a jaa nõɔ.

VIII A nire 'lo na bɪr nɪ a nire 'lo na chɔɔɔ a kõɔ ba jaa tara na tɪr bõ'yen ka a ãsɔɔ jaa na nye a le won tõ sãyar.

IX Bojũu, sɪn ι naa Nãanmɪn tõtõtaaba, yɪn mɪ le ι a Nãanmɪn puo, a Nãanmɪn yɪr won mɪere.

X A wãefo a Nãanmın na kɔ ma le so ka n kpar a dachin par kparaa nitãa bõo miere, ka a bamune mi miere dɔɔɔ. Tiche ãsoo jaa wɔ bõo kaara a le won miere dɔɔɔ.

XI A ye le ɪka, nire jaa kɔ le tɔo kpar a dachin par kpar yuo le pɔo a 'lo na be be ε, 'lo le ɪ a Yesu Kırısto.

XII Ala ɪ nire den selma, kpãna, kɔsır kpãen, daar, moor bu kakte,

XIII nire jaa na nye naa a wɔ tɔmɔ, bojũu a bɪbir 'lɔnɔ a jaa na gãn chãa pɔ. Bũu le na vuul nire jaa tɔmɔ na wɔ beer ãsoo jaa tɔmɔ kaa.

XIV Ala ɪ a le won me dɔɔɔ ba sɔo ε, won nyen a wɔ sãyar.

XV Ala ɪ a wa di naa a ninyine kɔ nye bon jaa ε, won nyen faafɔ, tiche won kaara naa fika nire bũu na vuul.

XVI Yaa bõo ɪka yın mãe le a Nãanmın puorfɔ yir ka a wɔ sɪe kɪere a yɪ 'yɔo ε?

XVII Ala ɪ ãsoo jaa wa sɔo naa a Nãanmın puorfɔ yir nyã, Nãanmın na sɔo naa a ninyine, bojũu a Nãanmın puorfɔ yir ɪn cheche. Yın mãe le a puorfɔ yir nyã.

XVIII Yɪ ta bele a yɪ mãe ε. Ala ɪ a yɪ ãsoo tier naa ɪka wɔ ɪ naa yẽ sɔo a wer nyã pɔ, wɔ heb ɪ "Jɔl" na wɔ pãa tɔo heb yẽ sɔo.

XIX Bojũu a wer nyã yẽ ɪ naa jɔl ye le a Nãanmın niem, nitãa le an seb a Nãanmın gãn pɔ, "Wɔ ma nyoo naa a yẽ sɔo a wɔ yẽ ye le pɔ." (Job 5:13)

XX A le seb go, "A Soro bõo naa a yẽ dẽme tier ka a ɪ pɔo." (Yiel Gãn 94:11)

XXI A le jũu, nire wɔ ta le 'mooro a wɔ mãe ni nire ye le ε! Yın le so a bonɪ a jaa,

XXII ka maa Pɔɔɔ le bu, Apolost le bu, Sıfast le bu, a wer le bu, nyevor le bu, kũu le bu, dına le bu, ka daar kɔo le, yın le so a jaa.

XXIII A Yesu Kırısto mi so yɪ, ka Nãanmın mi so a Yesu Kırısto.

IV

I A le jũu, yɪ ma kaa sɪ a sɪ ɪ a Yesu Kırısto tɔtɔnbɔ a Nãanmın na de a wɔ yelsoostɪ 'yɔo a sɪ nuur pɔ.

II Põpãanyã, a le na gã le ɪka a bala ban de bon 'yɔo a ba nuur pɔ, ba tara yelmãe.

III A ba bã ma ε, ala ɪ ka yın le bu a wer nire le tɔoro a n 'yer sɪe jaa a maa mãe kɔ tɔor a n 'yer ε.

IV N ba tier ye le jaa ɪn ɪ bor ε, tiche a ba wiil ɪka n ba tara ye le ε. A sɪ Soro le na tɔor a n 'yer.

V A le jũu, yɪ ta de nie tɔoro a 'yer ka a bɪbir ba ta ε. Yɪ chele ka a sɪ Soro wa. 'Lo le na yın ye le a jaa na sool a libe pɔ, chãa pɔ, na wɔ mi wiil a ala na sool a nibe tier pɔ. A bɪbir 'lɔnɔ le ãsoo jaa na nye a wɔ pefo a Nãanmın sã.

VI Põpãanyã, n yee, a yın jũu le n de a ye le anyãna naa man a maa ni a Apolost, ka yın jãn a par yɪ a sɪ sã a le ban 'yer ɪka, "Taa ɪre wa chen pɔ a le ban seb ε." Ka a yɪ ãsoo jaa taa pãa 'yɔonɔ nibe gara taa ε.

VII Ana le maal yɪ a yɪ be yɪ yɔ gar nire jaa? Bo yɪ tara, ka a ba ɪ Nãanmın le kɔ yɪ ε? Ala ɪ a Nãanmın le kɔ yɪ, ηmine a ɪ a yɪ buoro yuor fika yaa ɪ le ε?

VIII Yɪ ben tara bon jaa yın buoro! Na yɪ be ɪ taraa dẽme! Yɪ ben heb nãmıne ka sɪn ba ɪ ε! Maa bofo le fika yɪ ta ɪ a nãmıne sɪe jaa, ka a sɪ mi ta pɔo yɪ ɪ a nãmıne.

IX Bojũu maa sã, a kaara naa fika a Nãanmın den a sɪn na ɪ a nitɔnstɪ a sɪ pii a nyoo puor, a ban kɔ sɪ chãa pɔ. Ka a sɪ ɪ bõmanãa kɔ a wer ni a malakastɪ ni a nibe ba jaa.

X Sɪn ɪn jɔɔ a Yesu Kırısto jũu tiche ka a yın ɪ yẽn dẽme a wɔ pɔ. Sɪn ɪn nıbaalsɪ tiche ka a yın ɪ kpãen dẽme. Ba 'yɔonɔ yɪ naa tɪ kperε sɪn.

XI Wa tãn dına gba, kɔ ni kɔnyũur le sɪ ma chiine, ka a sɪ bõsurstɪ chɪer chɪer ka ba pɔoro sɪ, saa tara yir kɪere ε.

XII Tõ kpãen le sɪ ma tɔn a sɪ mãe nuur, bala wa tɔ sɪ, sɪ ma 'yer nevila 'yɔo ba, bala sɔo gere sɪ, tɪ sɪ ma tara na kãnyir.

XIII Bala wa sɔonɔ a sɪ yuor, sɪ maa 'yer tuo ε, wa tãn dına, baa buoɔ sɪ bon jaa ε, ka a sɪ ɪ a wer wɔ jaa tãpuor ju soor.

XIV N ba seere a anyãna ɪka n su yɪ vã ε, tiche ka n kpãa yɪ maa mãe bi'yɔonstɪ kaar.

XV Yın gba tara nibe turo pie (10,000) na kaara yɪ a Yesu 'yɔo, tɪ yaa tara sãamıne

yɔɔ ɛ, maa na wa mɔɔl a Yesu Kirisito 'yer nɔɔ kɔ yi lɛ ɪ a yi sãa.

XVI Ala lɛ so ka n pãa sɔɔɔ yi ɪka yi turo a lɛ ɪn turo.

XVII A anyãna jũu mi lɛ so ka n tɔnɔ a Timoti na ɪ a n bie ɪn nɔ, wɔ tara na yelmãe a si Soro pɔ. Wɔn ti jɛɔ yi naa a lɛ a n befɔ na be a Yesu Kirisito pɔ, na n mi wile ni a pupuorbiir gbulsɪ a jjiir a jaa.

XVIII A yi bamine chiere ni nyãa ɪre fika n kɔ lɛ wa be go ɛ.

XIX Tiche a kɔ lɛ kor ɛ, ala ɪ a si Soro sɔɔ naa, ɪn wan a yi sɛ, naa ti kaa a ba ɪ a bala na chiere a nyãa 'yere tɛɛ ɛ, tiche ka n ti kaa a kpɛɔ buor ban tara.

XX Bojũu Nãanmɪn nãalɔɔ yele ba ɪ nɛɛ 'yer ɛ, tiche wɔ ɪn kpɛɔ.

XXI Buor sɔɔ lɛ yi bɔɔɔ? Maa wa tɪre, n tun kpaara bu nɔfɔ ni jomm siɛ?

V

I Ba wa man kɔ ma siɛ jaa ɪka sɛsɛyele ben a yi pɔ, a lɛ gba na ba ɪre a bala na ba puoro pɔ ɛ. Bie na na gãn a wɔ sãa pɔɔ.

II Ti a yi chene bɔɔɔ yuor, vã kɔ naa nyɔɔ yi ka yi dii a nɪre nyãna na maal a nitɔ bar a yi pɔ ɛ?

III A maa mãe gba na ba be a yi sɛ ɛ, tiche a maa tier wɔ jaa ben a yi sɛ, naa gba tɔɔr a daba 'yer fika n ben be.

IV Yin wa lɔɔn a si Soro Yesu yuor, a n tier mi ben a yi sɛ, ka a si Soro Yesu kpɛɔ mi be be,

V yi de a daba nyãna 'yɔɔ Satan nũu pɔ, ka wɔ sɔɔ a wɔ ãgãn bar, tiche ka a Nãanmɪn faa a wɔ siɛ a si Soro bɪbir daar.

VI A yi yuor bɔfɔ nyã ba tara tɔnɔ ɛ. Yaa bɔɔ ɪka a dãbil jaa pɔɔr lɛ ma vɛ ka a paanɔɔ vɔ a yɔɔ ɛ?

VII Yi kpaar a dãbil koraa bar, ti na yi ɪ paanɔɔ paalaa na ba tara a dãbil ɛ. Lɛ lɛ yi kaara siɛ jaa. Bojũu Kirisito na ɪ a si Gɔl Bar Pɛeraabile lon a si bɔɔr.

VIII A lɛ jũu, yi ta ɪ a si dire a Gɔl Bar Difɔ ni a dãbil koraa ɛ, a dãbil koraa na ɪ yosɔɔ ni putuyele, tiche a ɪ a paanɔɔ na ba tara a dãbil ɛ. A paanɔɔ na ɪ cheche ɪfɔ ni yelmãe tarfɔ.

IX A gãn 'lo ɪn dɔɔ seb kɔ yi, n 'yer ɪka yi taa ɪre wa lɔɔnɔ ni a sɛsɛnbe ɛ,

X n ba 'yere a bala na ba puoro na sɛne ɛ, bu a bɔgar dɛme, bu a nɪfolbɔ bu a tɪpuorbo ɛ. Ala ɪ lɛ lɛ, yi kɔ naa yi a ka a wer nyã pɔ.

XI Tiche pɔpãanyã, n seere na kɔɔ yi, a lɛ ɪn dɔɔ bɔɔɔ ɪka yi ɪ ni nyã. Yi taa ɪre wa lɔɔnɔ ni a 'lo na bɔɔɔ, a wɔ mãe a yi yebe ti na wɔ sɛne, ni bɔgar sɔɔ, na wɔ puoro tɪbe, ni yosɔɔnɔ, na wɔ ɪ dãburo, ni nɪfolɔ. A nɪre nyãna tɔ sɔɔ, yi taa ɪre wa 'mataa wɔ gba dire ɛ.

XII N tɔmɔ lɛ ɪka n tɔɔɔ a bala na puoro 'yer, tiche yɪn 'lo yi kpãa a nɪbe bala yɪn 'mataa puoro ni na tɔnɔ a yelsɪ anyãna.

XIII Nãanmɪn lɛ na tɔɔr a bala na ba puoro ɛ 'yer. "Yi dii a putusɔɔ 'lɔnɔ bar a yi pɔ." (*Mosesi Gãna Na Tu Anũu 17:7*)

VI

I Ala ɪ a yi ãsɔɔ ni a wɔ tɔ sɔɔ wa nyen 'yer, ɪmɪne a ɪ a wɔ na tara a 'yer chiin a 'yer tɔɔrɔ bala na ba puoro ɛ jie, ti bar a Nãanmɪn puorbo jie?

II Yaa bɔɔ ɪka a Nãanmɪn puorbo lɛ na wa tɔɔr a bala na ba puoro 'yer ɛ? Ka ala ɪ yɪn lɛ na wa tɔɔr a bala na ba puoro 'yer, ɪmɪne a yi kɔ tɔɔ maal a yi mãe yelbil ɛ?

III Yaa bɔɔ ɪka sɪn lɛ na tɔɔr a malakasɪ gba 'yer ɛ? Wa 'yere ni a si mãe yelbil?

IV A lɛ jũu, yɪn wa tara a 'yerbil anyãna taaba, yi ma ir a pupuorbo bamine gba yɛ na ba tal tɛɛr ɛ, ka ba tɔɔr a 'yer.

V N 'yer naa anyãna na 'yɔɔ yi vã, a ɪn siɛ ɪka a yi pɔ ãsɔɔ jaa ba tara yɛ jaa pɔɔr na wɔn maal a wɔ taaba 'yer ɛ?

VI Tiche ka a yebe ma tara a yebe chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie, a bala na ba ɪ a Yesu turbo sɛ.

VII Siɛ jaa lɛ ɪka yi ben maal bɔr, bojũu yi ma nyɔɔr taa chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie. Bo lɛ so ka yi kɔ naa sɔɔ ka a nɪbe maal yi deer ɛ? Bu sɔɔ ka ba fol yi ɛ?

VIII Tiche a yɪn mãe folɔ ni taa na yi maala taa debe, na yi maala a anyãna kɔɔ a yi yeɛr.

IX Yaa bɔɔ ɪka a putudɛme kɔ kpɛ be a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ ɛ? Yi ta bele yi mãe ɛ. Sɛsɛnbe, tɪpuorbo, a bala na fol bu a dɔɔr na lieb gãna ni taa,

X bu nānyisi, bu a bogar dēme, bu a dāburbo, bu a yosōonbo, bu a nifolbo, ba āsōo jaa kō kpe be a Nāanm̄n nāalōo pō ε.

XI Le le a yi bamune m̄i dōo kaara, tiche ka a Nāanm̄n pεε yi bar, na wō oo yi ka yi i cheche tu a si Soro Yesu Kirisito yuor ni a si Nāanm̄n Siε pō.

XII A yi bamune 'yer naa ika, n ba chire bon jaa maalfō ε. Yele jaa ba chire maalfō ε. Tiche a ba i yele a jaa le v̄iele maalfō ε. Maa kō sōo ka bon jaa so ma ε.

XIII Bamune m̄i ma le 'yer naa ika, bōdiir ben be puor 'yōo, ka a puor m̄i be be a bōdiir 'yōo. Tiche Nāanm̄n na sōon a jaa ayi bar. Sēsēyele jūu ba le a āgān be be ε, tiche a si Soro jūu le, ka a si Soro m̄i be be a āgān jūu.

XIV A kpēo nyāna le a Nāanm̄n sāin a si Soro a kūu pō, ka wō m̄i na sāi si a kūu pō.

XV Yaa bōo ika a yi āgāma in bō'yen ni a Kirisito āgān ε? N pāa de a n āgān na i bō'yen ni a Kirisito āgān naa ti 'mar pōo baa pō? N kō i a le ε.

XVI Yaa bōo ika n̄re 'lo na de a wō āgān ti 'mar a pōo baa pō, in bō'yen ni a wō āgān ε? Bojūu a seb a Nāanm̄n gān pō ika, "Ka ba jaa ayi i āgān bō'yen." (A *Pielfō Gān 2:24*)

XVII Tiche n̄re 'lo na de wō m̄ae 'mar a si Soro, 'lo ni a wō Siε in bō'yen.

XVIII Yi tōo yi a sēsēyele pō. Yelbier jaa n̄re na ure ma ben a wō āgān yōo, tiche n̄re 'lo na sēne, a wō āgān le wō maala a yelbier 'yōonō.

XIX Yaa bōo ika a yi āgān in a Nāanm̄n Siε puorfō yir ε? A 'lo na be a yi 'yōo. A 'lo yin nye yi a Nāanm̄n sē o? Yaa so yi m̄ae ε.

XX Nāanm̄n da yin so. A le jūu, yi 'yōonō Nāanm̄n ni a yi āgāma.

VII

I Pōpāanyā, a yele ala yin seb kō ma, an taa v̄iele na ka daba ta kul pōo ε.

II Tiche an i a sēsēyele na be be jūu, daba jaa wō kul a wō m̄ae pōo, ka a pōo jaa m̄i kul a wō m̄ae siε.

III Ka a siε ni a wō m̄ae pōo na ma lōo sōo, le ni wō ju m̄i le a pōo ni a wō m̄ae siε m̄i ma lōo a sōo.

IV A pōo tεε ba le so a wō m̄ae āgān ε, tiche a wō siε le so. A le ne ni wō ju m̄i le, a daba tεε m̄i ba so a wō āgān ε, tiche a wō pōo le so.

V Yi taa ure wa mōonō taa a gaa jie ε, ka ala ba wa i yi man taa na yi kō taa sōo Nāanm̄n sōorfō jūu ε. Ka yin wa sōor a Nāanm̄n baar, a yi le lōo taa go, ka a Satan taa nye yin kō le wa tōoro a yi m̄ae nyōoro bel yi ε.

VI N 'yer naa ika anyā tara na sōr, a ba i binfō le ε.

VII N naa bōoro naa fika a dōor ba ta be a n kaar. Tiche n̄re āsōo jaa tara na a le a Nāanm̄n na kō wō, āsōo jaa bon ma tεε naa a wō tō sōo bon.

VIII Pōpāanyā, a yin bala na ba kul taa ε, ni a pōokōε, a v̄iele naa ba taa kulo taa ε, na ba jāne n̄tāa le in jāne.

IX Tiche bala ba wa tōonō nyōoro a ba m̄ae ε, ba kul taa. Ala i ba kul taa, a s̄an ban jē ka a volaa kōro ba.

X A bala na kul taa, a nebināa le a nyā, a ba i maa le 'yer ε, tiche a si Soro le 'yer. A pōo wō taa ure wa bara a wō siε ε.

XI Tiche 'lo wa bar a wō siε, wō taa le kulo daba go ε, bu wō l̄ieb ti 'maal a wō siε. Daba m̄i wō taa dire a wō pōo bara ε.

XII A anyā 'lo, maa le 'yere, a ba i a si Soro le ε. Ala i a Yesu turo āsōo pōo ba i a Yesu turo ε, ti sōo ika won jēn wō naa wō taa ure wa dire wō bara ε.

XIII Ala i a pōo m̄i le i a Yesu turo, tiche ka a wō siε ba i a Yesu turo ε, ti m̄i sōo ika won jēn wō naa, a pōo nyine m̄i wō taa bara a siε ε.

XIV Bojūu Nāanm̄n kāan a danyine na ba i a Yesu turo ε, ka wō i n̄isō a wō pōo na i a Yesu turo jūu, ka a pōo m̄i na ba i a Yesu turo ε, m̄i i n̄isō a siε na i a Yesu turo jūu. Ka le ba le ε, a ba bibiir na in bidεbe, tiche a le jūu ba in bisōn.

XV Tiche a 'lo na ba i a Yesu turo ε, 'lo wa chiine wō chiine. Fōn i a Yesu turo, ka daba le, bu pōo le, ta ηmaa wō sōr ε. Nāanm̄n bōol si naa ka si kp̄iere ni nyā'maar.

XVI N̄mine le a ı a f̄oo p̄oo, ba b̄oo ıka fon t̄oo faa a f̄o sire ε? Bu a daba, faa b̄oo ıka f̄o mun t̄oo faa a f̄o p̄oo ε?

XVII ısoo jaa w̄o m̄o be a jie 'lo a sı Soro na bin w̄o, nı a le a N̄aan̄mun na b̄ool w̄o. A binf̄o nȳana le n bin k̄u a pupuorbiir gbulsı ba jaa.

XVIII Nıre n̄maan ȳoor tıche ka a N̄aan̄mun wa b̄ool w̄o bu? W̄o taa ıre wa soolo a w̄o ȳoor n̄maaf̄o ε. Nıre mı a N̄aan̄mun na b̄ool, ba n̄maa a w̄o ȳoor bu? W̄o taa le n̄maara go ε.

XIX Ȳoor n̄maaf̄o ın p̄oro, ka a ȳoor ba n̄maaf̄o mı ı p̄oro, N̄aan̄mun yelbinsı fon turo le ı yelkp̄ε.

XX ısoo jaa w̄o chene a le ne won be ti a N̄aan̄mun wa b̄ool w̄o.

XXI Gb̄agbaar le yi d̄oo ı tıche ka a N̄aan̄mun b̄ool yi bu? Yi ta v̄ε ka a ı tuo k̄u yi ε, ala ı yi tara na s̄or na so yi m̄ae, yın t̄oo ı a le.

XXII Boj̄uu ala ı nıre ın gb̄agbaa tıche ka a sı Soro wa b̄ool w̄o, a nınyine son w̄o m̄ae a sı Soro j̄uu. Le mı le, nıre na so w̄o m̄ae tıche ka a sı Soro wa b̄ool w̄o, a nınyine mı ı naa Yesu Kırısito gb̄agbaa.

XXIII N̄aan̄mun da yın da tuo, yi ta ı nıre jaa gb̄agbaa ε.

XXIV Yeer, āsoo jaa ben N̄aan̄mun niem, āsoo jaa w̄o chene a le ne won be tıche ka a N̄aan̄mun wa b̄ool w̄o.

XXV P̄öp̄ānyā a bala na ba kul taa sere ε, n ba tara yeke jaa a sı Soro na k̄o ma ıka n 'yer ε, tıche n tara na 'yer ın na 'yer an ı a sı Soro nıbaal j̄uu, n soo naa ıka n ın yelm̄ae soo ka yın soo de.

XXVI A dına yelw̄onsı j̄uu, n tıraa ıka a ın vıla ka nıre jaa k̄ıere w̄o ȳo.

XXVII F̄o kul p̄oo bu? Taa ıre wa dire w̄o bara ε. Dak̄oor le f̄o ı bu, p̄oo k̄oor le f̄o ı? Taa tıere p̄oo bu sire kulf̄o ε.

XXVIII Tıche ala wa ı f̄o kul p̄oo, faa maal yelbier ε, ka ala ı p̄osaraa mı kul sire, waa maal yelbier ε. Tıche a bala na kul taa na kp̄en yelw̄onsı p̄o ka n k̄o sool yi a yeke nȳana ε.

XXIX Yeer, bon ın 'yere le ıka, a s̄oo ın jaa n̄maa. An yi a dına chiine, bala na tara p̄obo, ba maala fıka baa tara p̄obo ε.

XXX Bala na k̄on̄o, ba maala fıka baa k̄on̄o ε, bala mı p̄oo na pel, ba mı maala fıka ba p̄oo ba pel ε. Ka bala mı na da bon, ba maala fıka a ba ı bala le so bin ε.

XXXI Bala mı na t̄on̄o nı a wer nȳa bonı, ba ta de ba m̄ae 'ȳoo a ala p̄o ε, boj̄uu a wer nı a w̄o bonı a jaa poro na chiine.

XXXII Maa bof̄o le ıka yi ta tara yeke jaa tıer ε. An ı daba baa tara p̄oo ε, a sı Soro yeke le w̄o ma tıere, le won na ı pel a sı Soro p̄oo.

XXXIII Tıche daba na tara p̄oo a wer nȳa yelsı le w̄o ma tıere, le won na ı pel a p̄oo p̄oo.

XXXIV Ka a w̄o tıer maa ḡa jib̄o'yen ε. Ka a p̄oo mı na ba kul sire ε, bu p̄osarbile ma tıere a sı Soro yeke. A w̄o bof̄o le ıka w̄o de a w̄o āḡan nı a w̄o sire k̄u a sı Soro. Tıche p̄oo na tara sire, a wer nȳa bonı tıer le w̄o ma tara, le won na pel a w̄o sire p̄oo.

XXXV Yi m̄ae s̄ofo j̄uu le n 'yere nı a anȳana, a ba ı yeke le n bine koro yi ε. N b̄ooro naa ıka yi k̄ıere a le na tor na yi tara tıer b̄o'yen k̄u a sı Soro.

XXXVI Ala ı āsoo jaa wa tıer ıka waa maal a le na see nı a p̄osarbile won n̄maan a bara ε, ka a p̄obile mı j̄ε kor, ka a see ıka ba kul taa, w̄o ı a le won tıer, a ba ı bier ε. Ba kul taa.

XXXVII Tıche nıre 'lo tıer na ba vavire ε, a w̄o tıer ba fıre w̄o ka w̄o t̄on̄o a tıer nȳooro na w̄o 'yer a w̄o tıer p̄o ıka w̄o k̄o kul a p̄osarbile ε, a nıre nȳa mı maal a le na tor.

XXXVIII A le j̄uu, nıre 'lo na kul a p̄osarbile w̄o maal vıla, tıche a 'lo na ba kul ε, 'lo le maal vıla gar.

XXXIX P̄oo wa kul sire, 'lo nı a sire ben taa, tıche a sire wa k̄ıi w̄o tara na s̄or ıka w̄o kul daba 'lo jaa won b̄ooro, tıche a danyine w̄o ı Yesu turo.

XL Le ın nye le ıka, ala ı waa kul sire ε, ti na w̄o j̄ane, won ın b̄os̄on soo. N tıer ıka n mı tara na a N̄aan̄mun Sıe.

VIII

I P̄öp̄ānyā, a bomo ala ban ma lon b̄oor k̄u a tıbe 'yer le n b̄ooro ıka n 'yer. Sı b̄oon naa ıka sı jaa tara na b̄ofo, ka a b̄ofo ma wile w̄o m̄ae, tıche n̄fo ma v̄en ka sı baa.

II Nire na tier ɪka wɔ bɔɔn bon kɔɔ, waa bɔɔ bon jaa sere ε, a le won tier ɪka wɔ bɔɔ naa ε.

III Tiche nire 'lo na nɔ Nāanmɪn, Nāanmɪn bɔɔn naa nɪnyɪnε.

IV A bomo ala ban lon a tibe bɔɔr nɔnɔ 'wɔfɔ yele. Si bɔɔn naa ɪka a tɪ ba ɪ bon jaa a ka a wer pɔ ε, ka Nāanmɪn ba le be be go ε, ka a Nāanmɪn bɔ'yen nyā tɛε ba le ε.

V Ka ba gba bɔɔlɔ ηmɪnsɪ, ka saaju le, bu a ka a tɛε le, sire jaa le ɪka ηmɪn yɔɔ ben be, ni sorbo yɔɔ.

VI Tiche sɪn sɛ 'lo, Nāanmɪn bɔ'yen, na ɪ a Sāa bɔ'yen, 'lo sɛ le a bonɪ a jaa yi, 'lo jūu le si be be, Soro bɔ'yen tɛε na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto, a wɔ 'yɔɔ le bonɪ a jaa tu wa, ka si mi be be a wɔ jūu.

VII Tiche nire jaa ba le bɔɔ a anyāna ε. Nibe bamɪne chene na mɪlɔ ni a tibe, bala wa ɔɔɔ nɔn jaa, ba ma tier ɪka tɪ nɔn le, ka a ba tier na bal a le jūu, ba ma sɔɔ naa.

VIII Tiche bɔdiir kɔ vɛ ka si gbɔr Nāanmɪn ε, sɪn di yele jaa ba ɪre si ε. Sɪn mi baa di ε, yele jaa ba ɪre si mi ε.

IX Yɪ bɔɔnɔ sɔ ka a le yɪn maala ni a yi mǎε sofɔ taa lieb kɔsɪr bāraa kɔ a bala na ba kpɛmε a ba soɔfɔ pɔ ε.

X Ala wa ɪ nire āsɔɔ na ba kpɛmε a wɔ soɔfɔ pɔ ε, wa nye naa a fɔɔ na tara a bɔɔfɔ nyāna a fɔ tɪ dire a tɪ yir, a mi kɔ 'yɔɔ wɔ ākpɛɔ ka wɔ tɪ dire a ala ban lon a bɔɔr kɔ a tibe ε?

XI Ka a fɔ yebe nyā a wɔ soɔfɔ na ba kpɛmε ε, 'lo a Kɪrɪsɪto na kpi kɔ, fɔ sɔɔ wɔ naa ni a fɔ bɔɔfɔ nyā bar.

XII Fɔɔ wa maal a bier nyā tɔ kɔ a fɔ yeer, fɔ 'yɔɔn a ba tierɪ baal, Yesu Kɪrɪsɪto mǎε le fɔ maal a bier a le ne.

XIII A le jūu, ala ɪ bon ɪn na di na vɛn ka a n yebe lo yelbier pɔ, n kɔ le 'wɔb nɔn jaa ε, na n taa wa vɛ ka wɔ lo ε.

IX

I N ba so n mǎε bu? N ba ɪ a nɪtɔnāa āsɔɔ bu? N mi ba nye a si Soro Yesu ni nɪbir bu? A ba ɪ yɪn le ɪ a si Soro tɔmɔ ɪn tɔ, tɔnɔ ε?

II Ala ɪ gba, n ba ɪ a nɪtɔnāa bamɪne sɛ ε, tɪ yɪn sɛ 'lo, sire jaa n ɪ naa! Bojūu yɪn le

ɪ a jāne wiil sire jaa ɪka n ɪ naa a nɪtɔnāa a si Soro 'yɔɔ.

III A anyāna le na ɪ a maa 'yer ɪn na 'yer kɔ a bala na wa bere ma a neε.

IV A mɔ sɪn tɛε le ba tara sɔr ɪka yi kɔ si bɔdiir ni bɔnyursɪ ε?

V Sɪn tɛε le ba tara sɔr ɪka si ma tara a si pɔbɔ 'mataa yɔɔɔ ni nɪtāa le a si Soro yeer ni a Sɪfasɪ na ɪ a nɪtɔnsɪ ε?

VI Bu maa ni Banabasɪ tɛε le a sɛε ɪka si tɔnɔ tɪ yi kɔ kɔ si bon jaa ε?

VII Nɪbuor le ba de soja tɪ wɔ lieb yara wɔ mǎε? An le ma sel tɪε tɪ ba dire a wɔ wɔmɔ ε? Bu an le ɪ nachɪne tɪ maa pɛ a bir di ε?

VIII Nɪsaal kaafɔ pɔ 'yer le a nyā ɪn 'yer bu? A Mosesɪ nebināa ba 'yer a le ni wɔ ju ε?

IX Bojūu nɪtɔ le a Mosesɪ nebināa dɔɔ 'yer, "Ta lū a nadar 'lo fon 'yɔɔ a wɔ vara fɔ a chi neε pɔɔ ε." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 25:4*) A nadai yele le fer a Nāanmɪn bu?

X Sire jaa a ba ɪ sɪn jūu le wɔ 'yer a anyāna ε? ɔɔ, sɪn jūu le ba seb a yelsɪ anyāna, bojūu a bala na kɔɔɔ ni a bala na vara tara na tier ɪka ban nyen bon kɔɔ.

XI Ala ɪ si bɔr a Nāanmɪn Sɪε bɔbɔɔ a yi sɛ, an ɪn tuo ala ɪ yi mi kɔ si naa a yi bɔtarsɪ bu?

XII Ala ɪ bamɪne tara na sɔr ka yi ma sɔɔ ba, sɪn ba le a sɛε ɪka si nye gar ba ε? Tiche sɪn ba kpākpāana ni a yele nyāna ε. Si ma bar yele jaa ka a po, a si taa pɔɔ a Kɪrɪsɪto 'yer nɔɔ nyāna sɔr ε.

XIII Yaa bɔɔ ɪka a bala na tɔnɔ a be a Nāanmɪn puorfɔ yir, a Nāanmɪn puorfɔ yir pɔ le ba dire ε? Ka a bala mi na ɪ a Nāanmɪn bɔɔrlorbo mi dire a bɔɔrlo bomo ala ε?

XIV A le ni wɔ ju mi le a si Soro 'yer ɪka a bala na mɔɔlɔ a wɔ 'yer nɔɔ, ba mi dire yire a 'yer nɔɔ mɔɔlfo pɔ.

XV Tiche maa ba dɪel a anyāna ε, n mi ba sɛere a anyāna tɪ tara tier ɪka yi maal a le kɔ ma ε. Maa kpin kɔ a sa naa nire na wa kaa a n yo bɔ yele nyāna pɔɔɔ.

XVI Tiche maa wa mɔɔl a 'yer nɔɔ nyā, n kɔ tɔɔ bɔ yuor ε, bojūu Nāanmɪn le 'yɔɔ ma ɪka n mɔɔl. Yele na pɔɔ ma naa ala ɪ n ba wa mɔɔl a 'yer nɔɔ nyā ε.

XVII Maa muol a 'yer nyã pɔrɔ, n tara na sãyar, ala ba ɪ pɔrɔ gba le ε, Nãanmɪn na kaa ir ma 'yer le n 'yere.

XVIII Bo le ɪ a n sãyar? Ala le a anyã ɪka, n muol a 'yer nõɔ pɔrɔ kɔ a nɪbe, naa taa buɔrɔ tɔnɔ yin a 'yer nõɔ nyã muolfo pɔ ε.

XIX N gba na so n mãe ka nɪre jaa ba so ε, tɪ n maal n mãe gbãgbaa kɔ nɪre jaa le an na ɪ ka n tɔɔ nɪyɔɔ tɔɔ wa kɔ Yesu Kɪrɪsɪto.

XX Maa wa ta a Juu nɪbe sɛ, n ma lɪeb n mãe a Juu nɪre, na tɔɔ ba nyɛ. A bala na be a nebinãa pɔ, n ma lɪeb a ba kaar, n gba na ba be a nebinãa pɔ ε, le ɪn na ɪ tɔɔ ba tɔɔ wa kɔ a Yesu Kɪrɪsɪto.

XXI A bala mɪ na ba be a nebinãa pɔ ε, maa wa ta a ba sɛ, n mɪ ma maal fɪka n ba be a nebinãa pɔ ε, ka n na tɔɔ ba tɔɔ wa kɔ a Yesu Kɪrɪsɪto. N gba na ba so n mãe yi a Nãanmɪn nebinãa pɔ ε, tɪche n be a Yesu Kɪrɪsɪto nebinãa pɔ.

XXII Maa wa ta a bala soɔfo na ba kpɛme ε, n ma lɪeb a ba kaar le ɪn na ɪ tɔɔ 'yɔɔ ba ãkpãen. N ma lɪeb bon jaa kɔ nɪre jaa, ala ɪ n tɔɔ naa ka n faa a bamɪne.

XXIII A 'yer nõɔ nyãna jũu le n maala nɪ a anyãna, naa mɪ na tɔɔ nyɛ a sɔɔfo.

XXIV Yaa bɔɔ ka a bala na ma joro dɔɔnɔ taa a joa pɔ, tɪche nɪbɔ'yen tɛε le ma jo na wɔ nyɛ bon ε? Yɪ mɪ mɔɔ nɪbir joro a le na yɪ nyɛ bon.

XXV Nɪre jaa na pɔɔ a jo dɔɔtaa nyã pɔ, wɔ ma nyɔɔrɔ naa a wɔ mãe yele a jaa pɔ sɔ. Ba ma ɪn a le na ba de a vaar ban maal nãa jupil na maa kor ε, tɪche sɪn ɪre naa na nyɛ a nãa jupil 'lo na ba tara sɔɔfo ε.

XXVI Ala le so, n ba joro fɪka nɪre na bɔn joro ε, ηmetaa kaar, n ba bɔn lɔɔrɔ a n nuur ε.

XXVII Kai, n ma ηmen a n ãgãn na n maal wɔ a wɔ lɪeb a n gbãgbaa, ka n taa 'yer Nãanmɪn 'yer ka a nɪyɔɔ wa nyɛ tɔnɔ tɪche ka Nãanmɪn 'yer ɪka maa ba sɛε ε. N ba buɔrɔ a le ε.

X

I Bojũu n ba buɔrɔ ɪka a yele nyã wɔ sool yɪ ε, n yɛε. A julɔjuur dɔɔ geru pɔɔ a sɪ sãakpãmɪne ba jaa ka ba jaa tɪ kpɛ a man jɪε pɔ gɔɔ.

II Ba jaa tun a Mosesɪ puor ka a julɔjuur geru pɔɔ ba, a ba tɪ kpɛ a man jɪε gɔɔ.

III Ba jaa le di a Nãanmɪn Sɪε bɔdibɔ'yen 'lɔnɔ,

IV na ba nyũ a Nãanmɪn Sɪε bɔnyũ bɔ'yen 'lɔnɔ, bojũu ba jaa nyũn yi a Nãanmɪn Sɪε 'lɔnɔ na dɔɔ ɪ a kɔsɪr pie 'mataa chiine ba, a kɔsɪr pie 'lɔnɔ le ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto.

V A anyã a jaa pɔ, tɪ Nãanmɪn pɔɔ ba pel ba ε, na wɔ nyɛ suur kɔn ba, ka a ba kũn yɛyɛl be a mɔgɔɔ pɔ.

VI Pɔpãanyã, a yele anyãna ɪn kpãafɔ gã, ɪka sɪ taa de a sɪ tɪεr 'yɔɔ yelbier pɔ ε, nɪtãa le ban dɔɔ ɪ ε.

VII Yɪ taa puoro tɪbe nɪtãa le a bamɪne na dɔɔ puor a tɪ ε, nɪtãa le an seb a Nãanmɪn gãn pɔ, “A nɪbe jɛn na ba di na ba nyũ, tɪ pãa ir se bãε.” *(A Yifo Gãn 32:6)*

VIII Yɪ taa vɛ ne ka sɪ wa sɛne nɪtãa le a bamɪne na dɔɔ sɛ kaar ε. A ba nɪbe turo lɪjaata (23,000) dɔɔ lo kpi bɪbir bɔ'yen.

IX Yɪ taa vɛ ne ka sɪ wa beεre a sɪ Soro kaara nɪtãa le a bamɪne na dɔɔ ɪ, a wɔ vɛ ka a waba dɔ ba kɔ ε,

X na yɪ taa vɔ neεr 'yɔɔ Nãanmɪn ε, nɪtãa le a bamɪne na dɔɔ vɔn wɔ a neε ka wɔ vɛ ka kũu malaka wa sɔɔ ba jaa.

XI A yele anyãna pɔɔ ba naa, naa ɪ kpãafɔ gã, ka ba seb bin ka a na ɪ kpãafɔ kɔ sɪ. Bojũu a ber baaraa gbɔrɔ sɪ naa.

XII A le jũu, ala ɪ fɔ tɪεr ɪka fɔ bɔɔn ara, bɔɔnɔ sɔ, na fɔ taa lo ε.

XIII Beεrkaa tuo jaa ba wa a yɪ sɛ, ka a ba ɪ a ala mɪn ma wa a nɪre jaa sɛ le ε. Nãanmɪn ɪn yelmãε sɔɔ, wɔ kɔ sɔɔ ka a beεrkaa tuo 'lo yɪn kɔ tɔɔ ε, wa nyɔɔ yɪ ε. Tɪche beεrkaa wa nyɔɔ yɪ, wɔn wiil yɪn a sɔr ka yɪ tu yi, na yɪ tɔɔ ara.

XIV A le jũu n taa Yesu turbo, yɪ taa ɪre wa puoro tɪbe ε.

XV N bɔɔn naa yɪn ɪ yɛ dɛme ka n 'yere a nɪtɔ kɔrɔ yɪ, yɪn mãe yɪ pekaa a le ɪn 'yer.

XVI A ηmele 'lo sɪn ma de puor a Nãanmɪn yãan, a Yesu kũu bɔdiir sɔɔ ma vɛn ka sɪ lɔɔ pɔ a Yesu Kɪrɪsɪto jãɪ. Ka a paanɔɔ 'lo sɪ mɪn ma ηma, ma vɛ ka sɪ lɔɔ pɔ a Yesu Kɪrɪsɪto ãgãn.

XVII Bojũu paanõo bõ'yen tɛɛ lɛ, sɪn sɔɔ waa tɪ sɪ ɪn āgān bõ'yen, sɪ jaa lɛ a paanõo bõ'yen 'lõnõ ma ta.

XVIII Yɪ tɪɛr kaa a ɪsrɪl nɪbɛ pɔ. A ba ɪ a bala na ma di a Nāanmɪn bɔɔrlo bomo ma pɔɔn a bɔɔr lofo jie ɛ?

XIX N pāa 'yɛɛ na ɪka a bomo ban lon bɔɔr kɔ a tɪ ɪn bon bu a tɪ ɪn bon?

XX Kai, tɪchɛ a bɔɔrlo bomo ala a tɪbɛ dɛmɛ na ma lon a ba bɔɔr, a sɪdɛbɛ lɛ ba ma lon a bɔɔr kɔ a ba ɪ Nāanmɪn lɛ ɛ, ala lɛ so n ba bɔɔrɔ ɪka yɪ 'matāan a sɪdɛbɛ ɛ.

XXI Yɪ kõ tɔɔ lɔɔn a sɪ Soro nyũn a wɔ ɲmele, tɪ lɛ lɔɔn a sɪdɛbɛ nyũn a ba ɲmele ɛ. Yɪ kõ tɔɔ lɔɔn a sɪ Soro a wɔ bõdiir difɔ jie, tɪ lɛ 'mataa lɔɔn a sɪdɛbɛ bõdiir difɔ jie go ɛ.

XXII Sɪ bɔɔrɔ naa ɪka a ɪɛɛ a sɪ Soro nyuur bu? Bu sɪn lɛ tara kpɛɔ gar wɔ?

XXIII Yɪ ma 'yer ɪka, saa chire yele jaa maalfɔ ɛ. Tɪchɛ a ba ɪ yele a jaa lɛ vɪɛɛ maalfɔ ɛ. Yele jaa ba chire ɛ, tɪchɛ a ba ɪ yele jaa lɛ sɔnõ ɛ.

XXIV Nɪɛɛ jaa wɔ ta bɔɔrɔ a wɔ māɛ tɛɛ vɪɛɛ ɛ, tɪchɛ wɔ mɪ ma bɔɔrɔ a wɔ taaba vɪɛɛ.

XXV Nõn jaa ban daara a daa pɔ, fɔɔ wa da ɔɔrɔ ta sɔɔr ɛ, ka a taa ɪ fɔ tɪɛr ɛ.

XXVI Bojũu a seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, "A sɪ Soro lɛ so a tɛɛ nɪ bon jaa na be a pɔ." *(Yiel Gān 24:1)*

XXVII Ala ɪ nɪɛɛ ba ɪ Yesu turo ɛ, wa maal bõdiir bɔɔl fɔ, a fɔ bɔɔrɔ a chenfɔ, fɔɔ wa chen, bon jaa wɔn wa bin a fɔ niem, dire, ta sɔɔr ɛ, ka a taa ɪ fɔ tɪɛr ɛ.

XXVIII Tɪchɛ ala ɪ nɪɛɛ wa 'yer kɔ fɔ ɪka tɪ nõn lɛ, ta lɛ di a bõdiir ala ɛ, a fɔɔ nɪ a nɪnyɪnɛ tɪɛr jũu.

XXIX A nɪɛɛ 'lɔ na 'yer kɔ fɔ tɪɛr lɛ n 'yɛɛɛ, a ba ɪ fɔɔ tɪɛr ɛ. Bāa 'yɔɔ lɛ nɪbɛ na jɛ kporo ma nɪ a maa māɛ so fɔ?

XXX Ala ɪ n puor Nāanmɪn yāan 'yɔɔ a bõdiir ala ɪn dire, bāa 'yɔɔ lɛ nɪɛɛ na lɛ kporo ma a bon ɪn puor Nāanmɪn yāan tɪ dire?

XXXI A lɛ jũu ka yɪ nyuro na bu yɪ dire naa, bon jaa yɪn maala, yɪ maala a jaa kɔrɔ Nāanmɪn tɪɛr.

XXXII Yɪ taa wa maala ka āsɔɔ jaa wa bār lo ɛ, ka Juu nɪɛɛ lɛ bu waa ɪ Juu nɪɛɛ ɛ, bu a Nāanmɪn puorbo ɛ.

XXXIII Lɛ gba lɛ n mɔɔrɔ naa maala pelɛ nɪɛɛ jaa pɔɔ yele a jaa pɔ. Bojũu n ba bɔɔrɔ a maa māɛ vɪɛɛ ɛ, tɪchɛ a lɛ mɪ na ɪ vɪɛɛ kɔ a nɪyɔɔ ka ban tɔɔ nyɛ faafɔ.

XI

I Yɪ kaara ma na yɪ turo nɪtāa lɛ ɪn mɪ na kaara a Yesu Kɪrɪsɪto naa turo wɔ.

II N ma kpɪr yɪn jaa a lɛ yɪn chɛnɛ tara a n tɪɛr na yɪ turo a yele ala a jaa ɪn dɔɔ wiil yɪ.

III Põpāanyā n bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bõɔn ɪka, daba jaa ju lɛ a Yesu Kɪrɪsɪto, ka a pɔɔ jaa ju mɪ ɪ a wɔ sɪɛɛ, ka a Yesu Kɪrɪsɪto ju mɪ ɪ Nāanmɪn.

IV Daba jaa wa sɔɔrɔ Nāanmɪn bu 'yɛɛɛ Nāanmɪn 'yer tɪ na wɔ pɔɔ a ju wɔ 'yɔɔn a ju vā.

V Ka pɔɔ jaa mɪ wa sɔɔrɔ Nāanmɪn bu 'yɛɛɛ Nāanmɪn 'yer tɪ mɪ ba pɔɔ a wɔ ju mɪ 'yɔɔn a ju vā, a kaara fɪka wɔ pɔn jukpāakpol.

VI Ala ɪ a pɔɔ kõ pɔɔ a ju ɛ, wɔ ɲma a ju, ala ɪ a mɪ ɪn vā pɔɔ na põ jukpāakpol wɔ ma pɔɔ a ju.

VII Daba ba sɛɛ ɪka wɔ pɔɔ a wɔ ju ɛ, bojũu 'lɔ lɛ nyɛtāan a Nāanmɪn nɪ a wɔ tɪɛr. Tɪchɛ ka a pɔɔ mɪ ɪ a sɪɛɛ tɪɛr.

VIII Bojũu daba baa dɔɔ yɪ a pɔɔ pɔ ɛ, tɪchɛ pɔɔ lɛ dɔɔ yɪ a daba pɔ.

IX Nāanmɪn mɪ ba dɔɔ mɛɛ daba pɔɔ jũu ɛ, tɪchɛ wɔ mɛn pɔɔ daba jũu.

X A nɪtõnõ jũu nɪ a malakasɪ jũu, a pɔɔ sɛɛn ɪka wɔ tara a tɔɔfɔ jānɛ a wɔ ju pɔ.

XI A sɪ Soro 'yɔɔ, pɔɔ ba so wɔ māɛ ɛ, daba mɪ ba so wɔ māɛ ɛ.

XII Bojũu daba pɔ lɛ a pɔɔ yɪ, ka pɔɔ mɪ ma dɔɔ daba. Tɪchɛ a yele a jaa yɪn Nāanmɪn sɛ.

XIII Yɪn māɛ yɪ pekaa. A sɛɛn ka pɔɔ na sɔɔrɔ Nāanmɪn tɪ ba pɔɔ a ju bu?

XIV A befɔ nyāna mɪ ba wiil yɪ ɪka ala ɪ daba mɪ tur jukɔɔl, a ɪn vā kɔ wɔ ɛ?

XV Tɪchɛ ala ɪ pɔɔ lɛ wa bar a wɔ jukɔɔl ka a wooro a ba ɪ wɔ danõɔ lɛ ɛ? Bojũu Nāanmɪn lɛ kɔ wɔ a jukɔɔl ka a ɪ a wɔ bõpɔɔraa.

XVI Ala ɪ nɪɛɛ wa chɪɛɛ na a yele anyāna, sɪn nɪ a Nāanmɪn puorbo ba lɛ tara yele jaa go ɛ.

XVII A ala na tu ka un wiil yi, ti n kō tōo dān yi ε, bojūu a yi lōo taa ma maal yin deer gar a vila.

XVIII A yeldōo ni nyā, n wōn ɪka yin ma wa lōo taa na puor, yi ma ooro ni taa, ka n soo de ɪka, a le ben be sire jaa.

XIX A sɛɛ naa ka tɛɛ taa na be a yi pɔ, ka a wiil buor soo na soo Nāanmɪn.

XX Yin ma wa lōo taa, a ba ɪ a Yesu kūu bōdiir le yi ma dire ε.

XXI Bojūu yin ma wa dire, āsɔo jaa ma bōn dire na yi maa gu taa ε. Ka a bamune ma wa jēn kō, tiche ka a bamune mi ma nyū buu.

XXII A mō yaa tara yie yin na ma di ti nyū a be ε? Bu yi kaara naa a Nāanmɪn puorbo pɔɔ na yi 'yōonō a bala na ba tara bon jaa vā? N 'yer bo ku yi? A mō n dān yi ni a yeke nyā o? N kō ɪ le ε!

XXIII Bojūu a wiilfo 'lo un nye yi a si Soro sē, le mi le un wiil yi. A tāsɔo 'lōnō jaa ban na gar yōo a si Soro Yesu, wo den a paanōo, ti puor Nāanmɪn yāan.

XXIV Wōn wa puor Nāanmɪn yāan baar, wo ηmaan a paanōo ti 'yer, "Nyā le ɪ a n āgān na wo ku yi, yi ma maala a nitōnō tɛɛɛ ni ma."

XXV A le ni wo ju le ban wa di baar, wo den a ηmel nyuraa na wo 'yerɛ, "A dāa na be a ηmele nyāna pɔ le ɪ a n jāi a Nāanmɪn na de bin a netir paalaa, yi ma maala a nitōnō yin ma wa nyuro na yi tɛɛɛ ni ma."

XXVI Sōo jaa yin ma wa ooro a paanōo nyāna, na yi nyuro ni a ηmele nyāna, yi mɔolo 'yerɛ a si Soro kūu 'yer ti tān a wo waa daar.

XXVII A le jūu, nɪɛ nyā na ooro a paanōo nyā, na wo nyuro ni a ηmele nyā ni ba bāma, wo maal yelbier ni a si Soro āgān ni a wo jāi.

XXVIII Nɪɛ jaa wo ma beer a wo māe kaa ti pāa 'wɔb a paanōo nyā, na wo nyūn a ηmele nyā.

XXIX Bojūu nɪɛ jaa na ooro na wo nyuro ti ba bōon ɪka a si Soro āgān le ε, wo 'wɔb nyūn 'yer tɔɔrfɔ 'yōo a wo māe.

XXX Ala le so ka a yi yoo bal na yi biere, ka a yi yoo jie mi kpire.

XXXI Ala ɪ si tɔɔr a si māe 'yer, a si Soro kō le tɔɔr a si 'yer go ε.

XXXII A si Soro wa tɔɔr a si 'yer, toor le wo tɔɔ si, na wo taa wa lōo sōon si ni a bala na ba puoro ε.

XXXIII A le jūu, n taa Yesu turbo, yin ma wa lōonō taa ɪka yi di, yi ma gu taa.

XXXIV Ala ɪ kō koro na āsɔo, wo ma di be a wo yir, ka a yin wa lōo taa dire, a ta wa ɪ Nāanmɪn 'yer tɔɔrfɔ ku yi ε. Maa wa tōo ti, un man yi naa a ala na che.

XII

I Pōpāanyā, n yerɛ, n ba buoro ɪka a Nāanmɪn Siɛ kufɔsi yeke a sool yi ε.

II Yi bōon naa a le daar yin dōo ɪ a tibe dēme, a tibe anyāna na ba tara nyevor ε, tɔo yin 'yōo belfɔ pɔ.

III A le jūu, n 'yerɛ na koro yi ɪka, nɪɛ jaa ba be na wa 'yerɛ ni Nāanmɪn Siɛ na wo 'yer ɪka Yesu le wo pɔɔ 'yōonō ε, nɪɛ jaa mi kō tōo 'yer ɪka, Yesu le ɪ a si Soro ka a Nāanmɪn Siɛ ba be a wo 'yōo ε.

IV A kufɔsi tɛɛn taa, tiche a jaa yin a Nāanmɪn Siɛ sē.

V Tōtōnsɪ mi tɛɛn taa, tiche a jaa tōnō na koro a si Soro.

VI Tōtōnsɪ tōfo mi tɛɛn taa, tiche a Nāanmɪn bō'yen nyā le tōnō a jaa a nibe 'yōo.

VII Pōpāanyā a Nāanmɪn den a wo Siɛ ku āsɔo jaa a won tōo de sōon a wo taaba.

VIII Isɔo a Siɛ bō'yen nyāna le ma ku wo a yē 'yer, na wo mi ku āsɔo yē bōofɔ, a Siɛ bō'yen 'lōnō le koro a jaa.

IX A Siɛ bō'yen nyā le ma ku āsɔo soofɔ, na wo mi ku āsɔo kpēo, a wo sāana ni baalsɪ.

X Na wo ku āsɔo kpēo, a wo mi tōnō ni ne'maa tōmō, na wo ku āsɔo a wo tōo 'yerɛ a Nāanmɪn 'yer, na wo mi ku āsɔo jōmō a wo bōo a 'lo na ɪ a Nāanmɪn Siɛ ni a 'lo na ba ɪ ε, na wo mi ku āsɔo a wo ma tōo dāgɪl a 'yersɪ, na wo chene ku āsɔo mi ka wo ma tōo lieb a 'yer dāgɪlsɪ anyāna.

XI A anyāna a jaa ɪ naa a Nāanmɪn Siɛ bō'yen tōmō le, a wo de ku āsɔo jaa a le won buoro.

XII A āgān un bō'yen, bōyoo na soo mar mar, a bōmarsɪ anyā na soo waa, ti āgān bō'yen tɛɛ le wo ɪ. Le le a mi kaara a Kirisito 'yōo.

XIII Bojũu sɪ jaa son a Nãanmɪn kɔ̃o, nɪ a wɔ Sɪe bɔ̃'yen 'yɔ̃o a ãgãn bɔ̃'yen pɔ, ka Juu nɪre lɛ fɔ ɪ bɪ, faa ɪ Juu nɪre ɛ. Ka gbãgbaa lɛ fɔ ɪ bɪ, sumɪne lɛ fɔ ɪ, Nãanmɪn den a wɔ Sɪe bɔ̃'yen nyã kɔ sɪ jaa.

XIV Põpãanyã a ba ɪ jibɔ̃'yen lɛ a ãgãn tara ɛ, tɪche jiyɔ̃o lɛ wɔ tara.

XV Ala ɪ gber wa 'yer naa ɪka, n ba ɪ nũu ɛ, a lɛ jũu n ba pɔɔ a ãgãn pɔ ɛ. A lɛ kɔ̃ tɔ̃o vɛ a waa ɪ a ãgãn jie ãsɔɔ ɛ.

XVI Ka ala ɪ toor mɪ 'yer naa, n ba ɪ nɪbir ɛ, a lɛ jũu n ba pɔɔ a ãgãn pɔ ɛ. A lɛ kɔ̃ tɔ̃o vɛ a waa ɪ a ãgãn jie ãsɔɔ ɛ.

XVII Ala ɪ a ãgãn wɔ jaa un nɪbir, ηmɪne lɛ won taa ma ɪ wɔ 'yer? Ka ala ɪ a ãgãn wɔ jaa mɪ un toor, ηmɪne won ɪ mɪ wa wɔ nyũu.

XVIII Tɪche Nãanmɪn lɛ choo taa a jidɛdɛme anyãna ãsɔɔ jaa a ãgãn pɔ, a lɛ won bɔɔɔ ba.

XIX Ala ɪ a jaa un bɔ̃'yen, nyɪne lɛ a ãgãn mɪn taa be?

XX Jiyɔ̃o lɛ be a ãgãn pɔ, tɪche a wɔ ɪ ãgãn bɔ̃'yen.

XXI Ala lɛ so ka a nɪbir kɔ̃ tɔ̃o 'yer kɔ a nũu, n ba bɔɔɔ fɔ ɛ. A ju mɪ kɔ̃ tɔ̃o 'yer kɔ gber, n ba bɔɔɔ fɔ ɛ.

XXII Yɪ kaa, a ãgãn jiiir ala na ba kpɛme ɛ, ala lɛ sɪ ma mɔ̃o nɪbir kaara.

XXIII A jiiir ala sɪn ma tɪer ɪka a ba tara 'yɔ̃ɔfɔ ɛ, ala lɛ sɪ ma bɔ̃o kaara. Ka a jiiir ala mɪ na ba be yɔ̃o yɪ fɔ ɛ, ala lɛ sɪ ma bɔ̃o chɔɔɔ.

XXIV Ka a ala mɪ na be a yɔ̃o yɪfɔ, sɪ maa chɔɔɔ a ala ɛ. Tɪche Nãanmɪn lɛ de a jiiir anyãna 'mataa a ãgãn pɔ, na wɔ de 'yɔ̃ɔfɔ kɔ a jiiir amɪne na ba dɔ̃o tara ɛ.

XXV Ka a lɛ na vɛ a dɛdɛme ɪfɔ kɔ̃ lɛ be a ãgãn pɔ ɛ, tɪche ka a jaa ma sɔ̃nɔ̃ taa.

XXVI Ala ɪ a ãgãn jie ãsɔɔ wa biere naa, a ãgãn jiiir a jaa mɪ ma biere naa. Ala ɪ a ãgãn jie ãsɔɔ jaa mɪ wa nyen 'yɔ̃ɔfɔ, a ãgãn wɔ jaa mɪ ma chɪle naa.

XXVII Põpãanyã yɪn lɛ lɔ̃o taa ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto ãgãn, ka yɪ ãsɔɔ jaa ɪ a jie ãsɔɔ.

XXVIII A pupuorbiir banyãna pɔ lɛ a Nãanmɪn de nie ir a nɪtɔ̃nsɪ, na wɔ lɛ tu ir a wɔ 'ye'yerbe, na wɔ lɛ tu ir a wɔ wiwiilbe, na wɔ lɛ ir a bala mɪn na tɔ̃nɔ̃ a ne'maa tɔ̃mɔ̃, na wɔ ir a bala mɪn na

sãana baalsɪ, na wɔ ir bamɪne ka ba sɔ̃nɔ̃ nɪbe, na wɔ lɛ ir bamɪne na kaara a tɔ̃mɔ̃, nɪ a bala mɪ na bɔ̃o a kɔkɔe dãgɪlfɔ.

XXIX A mɔ̃ ba jaa lɛ ɪ a nɪtɔ̃nsɪ bɪ? Bɪ ba jaa lɛ ɪ a Nãanmɪn 'ye'yerbe ɔ? Ba jaa lɛ ɪ a wiwiilbe ɔ? Ba jaa lɛ ma tɔ̃o tɔ̃ a ne'maa tɔ̃mɔ̃ bɪ?

XXX Ba jaa lɛ wɔ kɔ a baal sãafɔ bɪ? Ba jaa lɛ ma tɔ̃o dãgɪl a ba kɔkɔe ɔ? Bɪ ba jaa lɛ ma tɔ̃o a kɔkɔr dãgɪlaa heb ɔ?

XXXI Tɪche yɪ mɔ̃o nɪbir bɔ a kɔfɔsɪ 'lo na gar a jaa. Põpãanyã, un wiil yɪn a sɔr 'lo na gar a jaa.

XIII

I Ala ɪ n ma tɔ̃o 'yer a nɪbe kɔkɔ bɔrsɪ a jaa, naa tɔ̃o 'yer a malakasɪ kɔkɔe, tɪche naa ba tara nɔ̃fɔ ɛ, un kaara naa fɪka kur ban ηmiere a wɔ pɔɔɔ gɔ̃mɔ̃.

II Ala ɪ n tara naa a Nãanmɪn 'yer 'yerfɔ kɔfɔ, naa bɔ̃o a yelsɔ̃olsɪ a jaa, naa bɔ̃o yɛ jaa bɔ̃o, ka ala ɪ n mɪ tara na sɔ̃ofɔ naa ma 'yer tɔ̃n ka a ir, tɪche naa ba tara nɔ̃fɔ ɛ, n un bɔ̃pɔɔɔ.

III Ala ɪ n den a n bɔ̃tarsɪ a jaa pɔ̃ nɔ̃n dɛme, naa sɔ̃o ɪka ba de a n ãgãn 'yɔ̃o bũu 'lɪraa pɔ, tɪche naa ba tara nɔ̃fɔ ɛ, n ba tara tɔ̃nɔ̃ ɛ.

IV Nɔ̃fɔ ma tara na kãnyir, nɔ̃fɔ ma maala na vɪla, waa jɪele nɪre bon ɛ, waa bɔɔɔ yuor ɛ, waa 'mɔ̃ɔɔ wɔ mãe ɛ.

V Nɔ̃fɔ ba tara netuo ɛ, waa bɔɔɔ wɔ yɔ̃ tɛe bomo ɛ, wɔ maa nyɛ suur fɔ̃o ɛ, waa 'yɔ̃ɔnɔ̃ nɪre pɔ̃om ɛ.

VI Nɔ̃fɔ ba nɔ̃ yelbier jie ɛ, tɪche wɔ ma nɔ̃n yelmãe jie.

VII Nɔ̃fɔ ma gun taa lɛ sɔ̃o jaa, wɔ ma sɔ̃on yele a jaa, waa baala ɛ, nɔ̃fɔ ma sɔ̃on ka a wɔ wɔ.

VIII Nɔ̃fɔ maa ɪ faa ɛ, Nãanmɪn 'yer 'yerfɔ na wa ηmaa naa, ka a kɔkɔ dãgɪlsɪ 'yerfɔ mɪ wa tɛe, ka a bɔ̃ɔfɔ mɪ wa po chen.

IX Bojũu a bɔ̃ɔfɔ kɔfɔ un ηmaa, ka a Nãanmɪn 'yer 'yerfɔ mɪ ɪ ηmaa,

X tɪche a bɔ̃mãe wa wa, a bɔ̃gãgiel na bɔr naa.

XI A lɛ daar un ɪ a bibile, bibi'yer lɛ n ma 'yere, naa tara a bibiyɛ naa ma tɪere a bibitɪer. Tɪche un wa ɪ nɪkpɛe baar, n lob a bibiyele a jaa bar.

XII Põpãanyã 'lo, chãana pɔ le si kaara jaa tũfuru, tiche sin wa tuor taa ni gbie. Põpãanyã 'lo ŋmaa le n bõɔ, tiche un pãa wa bõɔ won baar nitãa le wɔ min bõɔ ma.

XIII Põpãanyã a yelsɩ ata anyãna le ba teere ε, sɔɔfo, tiertofo jie ni nõfo. Tiche a anyãna a jaa pɔ, nõfo le gar a jaa.

XIV

I Yi turo a nõfo sɔr, na yi mõɔ nɩbir buɔrɔ a Nãanmɩn Siε kɔfɔsɩ, na yi kaa ir a Nãanmɩn 'yer 'yerfo kɔfɔ, 'lo le ɩ.

II Bojũu nɩre 'lo na bõɔ a kɔkɔr dāgɩlaa 'yerfo nɩre ba le wɔ 'yere ni ε, tiche Nãanmɩn le wɔ ma 'yere ni. Yelmãε nɩre jaa maa bõɔ a le won 'yere ε, Nãanmɩn Siε le wɔ ma de 'yere ni a yelsɔɔlɩ.

III Tiche nɩre 'lo jaa na 'yere a Nãanmɩn 'yer, nɩbe le wɔ ma 'yere kɔrɔ ka ban kpẽmε, na wɔ 'yõɔ ba ākpãen na wɔ 'maala ba.

IV Nɩre 'lo jaa na ma 'yere a kɔkɔr dāgɩlaa sɔnõ naa a wɔ mãε tεε, tiche nɩre 'lo na 'yere Nãanmɩn 'yer mɩ sɔnõ naa a Nãanmɩn puorbo a ba baa.

V Maa bɔfo le ɩka a yi jaa yi ma tõɔ 'yere a kɔkɔr dāgɩlaa nyã, tiche le un buɔrɔ yɔɔ le ɩka yi jaa yi 'yere a Nãanmɩn 'yer. 'Lo na 'yere a Nãanmɩn 'yer, gar a 'lo na 'yere a kɔkɔr dāgɩlaa, ala ɩ nɩre āsɔɔ ba be na tõɔ lieb na wɔ wiil a par kɔ a Nãanmɩn puorbo ka a sɔɔ ba ε.

VI Põpãanyã, n yeer, ala ɩ n ben wa a yi sɛ, wa dāgɩl a kɔkɔr baa tɔnõ le yɩn nye? Ka yelwiilaa kõɔ ba le n waan ε, bu bõɔfo kõɔ 'yer, bu Nãanmɩn 'yer, bu kpãafo 'yer kõɔ le ε?

VII De man a bõŋmierɩ kɔn, ka wele le bu kɔrɔjom le, ŋmɩne le nɩre na ɩre wa bõɔ a sukpa nyɩne won ŋmiere bu pɛele ala ɩ a ba tara nekpeε ni kɔkɔbile ε?

VIII Ala ɩ baa wa pɛel weraa a jeer 'yõɔ ε, ŋmɩne le nɩre na ɩre wa bõɔ ɩka jeer lo na ba chɔɔr chen?

IX Le le yɩn mɩ, a yi jãlɩbir ba wa tõɔ 'yere a 'yerbie ala na tor ε, an le na tõɔ bõɔ a le yɩn 'yere par? 'Yer vor le yɩn 'yere.

X Baal jaa ba be be ε, kɔkɔ bursɩ le ba 'yere ka a wer pɔ, tiche āsɔɔ jaa ba be be na ba tara par ε.

XI Ala ɩ nɩre wa 'yere ni ma naa a wɔ 'yer ka n ba wõ naa ε, n ɩn sãan a wɔ sɛ ka wɔ mɩ ɩ sãan a n sɛ.

XII Le le a yɩn mɩ, yi ben mõɔ nɩbir buɔrɔ a Nãanmɩn Siε kɔfɔsɩ, yi mõ na yi nye a kɔfɔsɩ ala na sɔɔ a Nãanmɩn puorbo ka ba baa.

XIII A yeke nyãna jũu, nɩre 'lo na ma tõɔ 'yer a kɔkɔr dāgɩlaa nyã wɔ sɔr Nãanmɩn a wɔ sɔɔ wɔ, a wɔ tõɔ lieb wiil a le won ma 'yer.

XIV Ala ɩ n dāgɩlaa a kɔkɔr sɔrɔ ni Nãanmɩn, a n siε mɩ sɔrɔ naa tiche a n tier a wɔ ɩ pɔrɔ.

XV N pãa ɩ ŋmɩne? Maa ni a n siε na lõɔn sɔr a Nãanmɩn naa le 'matãan a n tier mɩ sɔr. Maa ni a n siε na 'mataa yiel a Nãanmɩn yiel naa mɩ le 'matãan a n tier yiel.

XVI Ala ɩ Nãanmɩn le yi dāna ni a yi siε, ka a jɛgumo mɩ wa lõɔn yi na waa wõnõ a le yɩn 'yere ε, ŋmɩne won ɩre wa 'yer ɩka, a ɩ a le, yɩn dāna Nãanmɩn, won ba bõɔ a par a le yɩn 'yere ε?

XVII A yi Nãanmɩn dānfo na viεle na jaa kper, tiche a ba sɔɔ a yi to sɔɔ 'lo ε.

XVIII N puor Nãanmɩn yãan an ɩ n ma tõɔn 'yer a kɔkɔr dāgɩlaa nyã gar yi jaa.

XIX Tiche maa wa kpe a Nãanmɩn puorbo pɔ, n ma 'yer 'yerbie anũu ban na tõɔ bõɔ a par gar ɩn na 'yer 'yerbie turo pie (10,000) ban kõ bõɔ a par ε.

XX N yeer, yi tee a bibitɩer bar. Ala ɩ yelbier maalfɔ le, yi ɩ bipɩle, tiche ka a yi yɛ pɔ 'lo nõɔ bu nɩbere.

XXI A seb a Nãanmɩn gān pɔ ɩka, "ɩn den kɔkɔr sãan naa tu a sãanba neε pɔ 'yer 'yer kɔ a nɩbe banyãna, tiche ba gba kõ chele a le ɩn 'yere ε." (*Isaiya 28:11-12*) Le le a Nãanmɩn 'yer.

XXII Ala le so, a kɔkɔr dāgɩlaa 'yerfo ba ɩ jãne kɔ a Yesu turbo ε, tiche a ɩn jãne kɔ a bala na ba ɩ a Yesu turbo. A Nãanmɩn 'yer 'yerfo, a bala na ɩ a Yesu turbo mɩ le so, a ba ɩ a bala na ba ɩ a Yesu turbo ε.

XXIII Ala ɩ a pupuorbiir wa lõɔn taa ka ba jaa dāgɩl a kɔkɔε, na ba 'yere, ka a jɛgumo āsɔɔ be a yi pɔ bu nɩbe na ba ɩ a Yesu turbo ε, wa kpe nye a le yɩn 'yere, ba kõ 'yer ɩka yi gele naa ε?

XXIV Tiche ala ɪ nɪrɛ ʔsɔɔ na ba ɪ a Yesu turo ɛ, bu nɪrɛ kɔɔ mi na ba bɔɔ a par ɛ, 'lo wa kpe nye ka a ɪ yɪ jaa 'yerɛ naa a Nāanmɪn 'yer a wɔ wɔ naa bɔɔn won ɪ yelbe-ɪrɛ, a ala won wɔ na tɔɔr a wɔ 'yer ka wɔ lieb a wɔ tier.

XXV Won chiir a wɔ pɔɔ a ba niem ti lo kpa tɛe puor Nāanmɪn, ti 'yer ɪka yelmāe jaa Nāanmɪn ben a yɪ sɛ.

XXVI N pāa le 'yer bo, n yɛɛr? Yɪn ma wa lɔɔ taa, ʔsɔɔ jaa ma tara naa yiel na yiel, ka a ʔsɔɔ mi tara kpāafɔ 'yerbir na 'yer, ka a ʔsɔɔ mi tara yelwiilaa na yi Nāanmɪn sɛ na won 'yer, ka a ʔsɔɔ tara a kɔkɔr dāgɪlaa na 'yer ka ʔsɔɔ mi tɔɔ lieb wiil a par. Yɪ maala a anyāna a jaa ka a sɔɔ yɪ a yɪ kpɛme a Nāanmɪn puorfɔ pɔ.

XXVII Ala ɪ nɪrɛ na wa 'yerɛ naa a kɔkɔr dāgɪlaa, ba ɪ ayi bu ata, ba ta gar ata ɛ, na ba 'yerɛ ti chere kɔɔ taa. Ka nɪrɛ ʔsɔɔ mi be ma tɔɔ lieb wiil a par.

XXVIII Ala ɪ nɪrɛ ʔsɔɔ ba be be na tɔɔ lieb na wɔ wiil a par ɛ, a nɪnyɪnɛ wɔ ɪ jaa gbɪl a puorfɔ jie, ti bolɔ kɔɔ wɔ māe ni Nāanmɪn.

XXIX Nāanmɪn 'ye'yerbe ba ɪ ayi bu ata na ba 'yerɛ, tiche ka a bala na che jɔɔ kaara a le ban 'yerɛ.

XXX Ka ala wa ɪ Nāanmɪn ir yele wiil a bala na jānɛ, a 'lo na de nie 'yerɛ wɔ mi pɔɔ a wɔ nɛɛ.

XXXI Yɪn 'yerɛ ti chere kɔɔ taa an kpāa yɪ naa ti 'yɔɔ yɪ ʔkpāen.

XXXII Nɪrɛ 'lo na 'yerɛ a Nāanmɪn 'yer wɔ nyɔɔɔ wɔ māe.

XXXIII Bojūu Nāanmɪn ba ɪ nyɔ nyɔɔfɔ Nāanmɪn ɛ, a wɔ bɔɔl sɪ a sɪn kpɪrɛrɛ ni nyā'maar nitāa le an kaara a pupuorbiir gbɪlsɪ ba jaa jie.

XXXIV Pɔɔɔ ba ma ɪ jaa gbulo a puorfɔ jie, baa tara sɔɔr na haa nɛɛ ɛ, tiche ba siir ba māe nitāa le a Mosesɪ nebināa na 'yer.

XXXV Ala ɪ ba bɔɔɔ naa ɪka ba sɔɔr yele kɔɔ kaa, ba kul a yir ti sɔɔr a ba māe sirbe kaa. Bojūu a ɪn vā pɔɔ na 'yer 'yer a puorfɔ jie.

XXXVI Yɪn sɛ le a Nāanmɪn 'yer de nie yi bu? Bu yɪn tɛɛ le ɪ a nɪbe a 'yer na de nie ta?

XXXVII Ala ɪ nɪrɛ tier ɪka wɔ ɪn a Nāanmɪn 'yer 'yerɛ bu tara a Nāanmɪn Sɪɛ kɔfɔsɪ, vɛ ka a nɪnyɪnɛ bɔɔn ɪka a anyāna ɪn seb ɪ naa le a sɪ Soro na bin.

XXXVIII Ala ɪ nɪrɛ ba wa sɔɔ anyāna ɛ, yɪ mi ta sɔɔ wɔ ɛ.

XXXIX A le jūu, n yɛɛr, yɪ mɔɔ nɪbir ni a Nāanmɪn 'yer 'yerfɔ, ti na yɪ taa tɔɔr a 'yer dāgɪlaa 'yerfɔ bara ɛ.

XL Tiche yɪ ma maala yele jaa na sɛɛ naa ɪ nɛ nɛ nɛ sɔɔr jaa pɔ.

XV

I Pɔpāanyā, n yɛɛr, n bɔɔɔ naa ɪka n le jɛɔ yɪ a 'yer nɔɔ ɪn dɔɔ mɔɔl kɔ yɪ a yɪ sɔɔ de na yɪ be ara a pɔ.

II A 'yer nɔɔ nyāna ɪn mɔɔl faa yɪ naa ala ɪ yɪ chɛnɛ na ara a pɔ, ka le ba le ɛ, a yɪ sɔɔfɔ ɪn pɔɔ.

III Bojūu a 'yer ɪn dɔɔ nye le n mi de nie man kɔ yɪ ɪka, a Yesu Kɪrɪsɪto kpɪn a sɪ yelbier jūu, nitāa le a Nāanmɪn gān na dɔɔ 'yer,

IV ka ba ūu wɔ, a wɔ le ir a kūu pɔ, a ber ata daar nitāa le a Nāanmɪn gān na dɔɔ 'yer.

V Wɔ vɛ naa ka Pita nye wɔ, na wɔ le vɛ ka a nitɔnsɪ pie ni ayi mi nye wɔ.

VI A anyā puor, wɔ vɛn ka a yɛɛr na gar kɔɔr anūu (500) mi 'mataa nye wɔ, bamɪne na sɔɔ kpi, tiche a ba yɔɔ jie le chɛnɛ.

VII Wɔ vɛn ka a Jemesɪ nye wɔ, na wɔ le vɛ ka a nitɔnsɪ ba jaa nye wɔ,

VIII ka a baaraa jaa ka maa mi na kaara fɪka nɪrɛ ban dɔɔ kpalka ka wɔ ir a wɔ māe wiil ma.

IX Bojūu maa le ɪ a nitɔnsɪ ba jaa pɔ bɔbɪle naa ba sɛɛn ɪka ba gba bɔɔl ma a nitɔnāa ɛ, bojūu n gen a Nāanmɪn puorbo.

X Tiche a Nāanmɪn wāefɔ won wāe ma le so ka n ɪ a nitɔnāa a dɪna. Ka a Nāanmɪn wāefɔ ba ɪ pɔɔɔ ɛ. Yelmāe jaa n tɔn gar a nitɔnsɪ ba jaa, ti a ba ɪ maa māe le tɔ ɛ, tiche a Nāanmɪn wāefɔ 'lo won de wāen ma le.

XI Ka maa le bu bala le, a 'yer le anyā sɪn mɔɔl, ka anyāna le yɪ mi sɔɔ de.

XII Tiche ala i yi wɔn a mool ika a Yesu Kirisito ir naa a kuu po, nmune le a yi bamune 'yere ika kuu po irfo ba be be e?

XIII Ala i a kuu po irfo ba be be e, ka a Yesu Kirisito mi gba ba ir a kuu po e.

XIV Ka ala i a Yesu Kirisito ba ir a kuu po e, a si mool in poro, ka a yi soofu mi i poro.

XV A si paa nmara jirsi 'yoono Naaɲmin, bojuu si din daasie ika Naaɲmin saun a Yesu Kirisito a kuu po. Tiche waa sai wo e, ala i yelmæe jaa kuu si ba ire e.

XVI Bojuu ala i a kuu po irfo ba be be e, ka le a Yesu Kirisito mi gba ba ir a kuu po e.

XVII Ka ala i a Yesu Kirisito ba ir a kuu po e, a yi soofu in poro, na yi chene be a yi yelbebe po.

XVIII Ka a bala mi na paa soo de a Yesu Kirisito ti kpi, mi we.

XIX Ala i a dina tee tier le si tara a Yesu Kirisito 'yoo, nibaal nibe le si i, na si gar a nibe ba jaa.

XX Tiche Naaɲmin saun a Yesu Kirisito a kuu po yelmæe jaa, i a bir doo, ka a wiil ika a bala na kpi mi na ir a kuu po.

XXI Bojuu kuu tun nibo'yen 'yoo wa, ka a kuu po irfo mi tu a nibo'yen 'yoo mi wa.

XXII Adama juu, nire jaa na kpi naa, le mi le a Yesu Kirisito juu, nire jaa na ir tara nyevor.

XXIII Tiche asoo jaa ni wo irfo daar le, Yesu Kirisito le i a bir doo, 'lo paa wa lieb waara, ka bala jaa na soo de wo mi ir.

XXIV Ka a baaraa paa wa, a wo de a yele a jaa 'yoo a Saa Naaɲmin nuu po, an i wo tooon a toofo deme, ni a kpæen deme ba jaa.

XXV Bojuu a Yesu Kirisito le a see ika wo di a naa lee ka a Naaɲmin wa de a wo doo deme ba jaa bin a wo gbee pilem.

XXVI A doo baaraa won na soo le i a kuu.

XXVII Bojuu a seb a Naaɲmin gan po ika, "Naaɲmin den a yele a jaa bin a Yesu Kirisito gbee pilem." (Yiel Gan 8:6)

Won ben 'yer ika, a yele a jaa, a Naaɲmin na de a yele a jaa bin a Yesu Kirisito gbee pilem ba po e.

XXVIII Naaɲmin wa i a nitoo baar, a 'lo na de a yele a jaa bin a wo gbee pilem,

a Bie mæe mi na siir wo mæe ko wo, ka Naaɲmin paa so a jaa.

XXX Niyo ba soo ika a bala na kpi na le ir tara nyevor go e, tiche bamune soo naa na ba ma so Naaɲmin koo ko ba.

XXX Ka a sin mi, baa 'yoo le a dooye ma po si soo jaa?

XXXI Yeer, biber jaa le n ma tuoro kuu, jurfu kpe ma naa a yi juu. A nyevor sin tara a si Soro Yesu Kirisito 'yoo le ve ka n 'yere a nitoo.

XXXII Ala i n jeb naa a modoo bier a ka Efesus nisaal juu, bo tooon le n nye? Ala i a kuu ko le ir e, nitaa le a nibe na ma 'yere. "Yi ve ka si di ti nyu, bojuu bio sin kpi naa." (Isaiya 22:13)

XXXIII Yi ta ve ka nibe bel yi e. Foo loon nigalsi ba ma soon a fu tier vila bar.

XXXIV Yi lieb de a yi ye, na yi tee bier ifo bar, bojuu a yi bamune ba booo a Naaɲmin e, ka n 'yer a nitoo ka va kpe ba.

XXXV Tiche nire asoo na soor naa, "Nmune le a kuu na ire wa ir? Igan buor le ban le iru?"

XXXVI Nye dabol ka. A ala yin ma bur a ba i a ma bulaa ti a bokoraa po e.

XXXVII Yin wa bur, a ba i a vaar le yi bur e, tiche a biber tee le yi ma bur. Ka chi le bu bon bir le.

XXXVIII Tiche Naaɲmin le ma ko a asoo jaa agan 'lo jaa won booro. Biber asoo jaa ni wo vaar le.

XXXIX Igan nonoo a jaa baa i bo'yen e. Nire agan non tee naa ni don agan non, ka a lubil non be wo yo, ka a jame non mi be a yo.

XL Saaju agama mi ben be, ka a tee agama mi be be. A saaju agama viel ben a yo, ka a tee agama viel mi be a yo.

XLI A mootoo vila ben wo yo, ka a nmeraa vila mi be wo yo, ka a nmerbir asoo vila mi tee a nmerbir asoo.

XLII Le le an be a kun wa ir a kuu po. A agan 'lo ban uu in biosoo naa, tiche 'lo wa ir a kuu po, waa le poonoo go e.

XLIII Bala wa uu a kuu wo ma in bodæer ba le tara kpeoo e, tiche Naaɲmin wa ir wo a kuu po, won viele naa na wo tara kpeoo.

XLIV A tee agan nya le ba un wo, 'lo wa ir a kuu po, a sie agan le won tara. Nitaa

le a tēe āgān na be be, le mī le a sīe āgān mī be be.

XLV Nūtāa le an seb a Nāanmūn gān pō, “Adama a Nāanmūn na dōo de nie me un bōnībir.” *(A Pielfō Gān 2:7)* A Adama bīeraa sōo le i a sīe.

XLVI A sīe sōo ba le de nie ε, tiche a āgān sōo le, ala puor ka a sīe sōo pāa wa.

XLVII A nīdōo yin ka a tēe pō, Nāanmūn na men a tā-uul, tiche a nībīeraa 'lo yin saaju.

XLVIII Bala na yi ka a tēe pō, kaara na fika, a 'lo ban men a tā-uul, ka bala mī na yi a saaju mī kaara na, fika a 'lo na yi a saaju.

XLIX A le ne nī wō ju sūn ben nyetāan a nīre nyā a Nāanmūn na men a tā-uul, le mī le sūn su a āgān 'lo nyetāan a 'lo na yi a saaju kaar.

L N yeer, n bōoro naa ūka n 'yer chā kō yī ūka, a āgān nī a jāi kō tōo kpe be a Nāanmūn nāalōo pō ε. Bū ka a bōsōo naa pōo a 'lo na ba sōonō pō ε.

LI Yī chele ka n 'yer 'yer sōolaa kōo kō yī. Sī jaa baa na kpi ε, tiche sī jaa le na lieb,

LII fika a nībir na ma wa va a pere kaar, ka a iil baaraa wa pēel. Bojūu a iil wa pēel a bala na kpi na ir naa, ba kō le kpi go ε, ka a sūn bala na ba kpi sere ε, mī lieb.

LIII Ka a āgāma anyā na sōonō, ka a lieb de a āgāma ala na ba sōonō su, ka a 'lo na kpire kō le kpi go ε.

LIV A bōsōo naa wa de a 'lo na ba sōonō ε, su, ka a 'lo na kpire kō le kpi go ε, ka a le na seb a Nāanmūn gāma pō i yelmāe, “Kūu a fō tōofō baar naa.” *(Isaiya 25:8)*

LV “Kūu, nyine le a fō tōofō be? Kūu, nyine le a fō filililī 'lōnō na ma kō be?” *(Hosea 13:14)*

LVI A kūu filililī 'lōnō na ma kō un a yelbier maalfō, ka a yelbier maalfō mī nye a wō kpēo yi a Mosesī nebināa pō.

LVII Tiche Nāanmūn son puor fō, won kō sī tōofō tu a le a sī Soro Yesu Kīrīsto na maal.

LVIII A le jūu, n yeer, yī ara chāchā, yī taa vē ka a bon jaa wa dam yī ε. Yī mōo nībir nī a sī Soro tōmō, yī bōo ūka a ala yīn tōnō kōro a sī Soro, kō wa i pōro ε.

XVI

I Pōpāanyā n bōoro naa ūka n 'yer a chierfō yīn bōoro ūka yī chier sōon a Nāanmūn nībe. Yī mī maal a le un man kō a Galatiya paal pupuorbiir gbulsī ūka ba maal.

II A Pēnfō divīe bio daar jaa, a bībir 'lo na de nie āsōo jaa wō ma ir a libie jā a le won ma nye na yī bine, ka maa wa tī a ta le i chierfō go ε.

III Maa wa tōo ta n de a gāma kō a nībe bala yīn māe na ir naa tōn nī a libie ala yīn chier ka ba chiin a Jerusalem.

IV Ka ala wa i fika a maa māe seen mī na chen go, ba kō bīel ma.

V Maa wa chen tī yī a Masedonīya baar, un wan a yī sē, bojūu be le un tu.

VI Amine sē un jēn a yī sē kor bālāa, bū ka n jāne a be ka a uon wa baar, ka yī sōo ma ka n chiine a n chenfō jie.

VII N ba bōoro ūka n tōo tī nye yī a le ne a pōpāanyā tī po ε, n tīer naa ūka n jē a yī sē kor ala i a sī Soro sōo naa.

VIII Tiche un jēn a Efesus tēe pō tī tān a Pentikostī bībir.

IX Bojūu sōr yuon kō ma ka un tōo tō tōmō, tiche ka a nīyōo mī kperε ma.

X Ala i a Timoti wa tī naa, yī kaa ka ye le jaa taa kōro wō dābāe ε, bojūu a sī Soro tōmō le wō tōnō a n kaar.

XI Yī taa vē ka a āsōo jaa wa kaa wō pōro ε. Yī bar wō sōr nī nyā'maar ka wō le lieb wa a n sē. Maa nī a yeer jaa chele wō naa.

XII A sī yebe Apolosī, n sōor won gbēe a ηmīne jaa ūka wō tī a yī sē 'matāan a yeer bamīne. Tiche waa sōo a be tīfō a pōpāanyā sere ε, 'lo wa nye sōr won tī naa.

XIII Yī 'yōonō jōmō, na yī ara chāchā a yī sōofō pō, na yī i nībe na tara nyāa na yī kpēme.

XIV Na yī ma maala ye le jaa nī nōfo.

XV Yī bōon naa a Sītefanās nī a wō yīr dēme, bala le dōon a puorfō be a Akaya paal pō, na ba mōo nībir tōnō nī a Nāanmūn nībe. N sōoro yī naa yeer ūka,

XVI yī siir yī māe kō a nībe banyāna taaba nī nīre jaa na pōo ba bala, a ba kaar.

XVII Nōo kpe ma naa un wa nye a Sītefanās nī Fortunatus nī a Akaikus na

wa ta a n sě, bojũu bala le sũu ma yin ba be ka e.

XVIII Bojũu bala le 'maa ma āgān nĩtāa le ban min 'maa a yi āgān, a nibe banyāna seen pēefo.

XIX A pupuorbiir gbulsı ba jaa na be a Asıya paal pɔ puor yi naa. Akuila ni a Pırisıla mi den a sı Soro yuor puor yi, ni a pupuorbiir bala na ma lĩo a ba yir, mi puoro yi naa.

XX A yeer ba jaa na be a ka mi puor yi naa. Yi mi puor puor taa ni pɔpɛl.

XXI Maa Pɔol māe nũu le n seb a puorfɔ nyāna.

XXII Ala ı āsũo jaa baa nĩ a sı Soro e, pɔ'yĩofɔ ben a wɔ sě. Pa sı Soro, wa.

XXIII A sı Soro Yesu wāefo a be a yi sě.

XXIV A n nĩfo wɔ be a yin bala jaa na be a Yesu Kırısıto 'yĩo. A ı a le.

A GĀMA AYI SŪO A PŌOL NA SEB KŪ A KORINTI NIBE

I Maa Pōol na ı a Yesu Kırısıto nıtōnāa Nāanmın na chel ir nı a sı yebe Timoti, le seere a gān nyā kōro a pupuorbiir na be a Korıntı tēe pō nı a Nāanmın nıbe ba jaa mı na be a Akaya paal pō.

II Wāefo nı nyā'maar na yi a sı Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē a be a yi sē.

III Pēefo wō ta Nāanmın na ı a sı Soro Yesu Kırısıto Sāa, a Sāa nyā nıbir na bal nı Nāanmın nyā na tara a 'maalfosı a jaa.

IV 'Lo le ma 'maal sı a sı wōm a jaa pō, ka sı mı na tōo 'maal a bala mı na be wōm jaa pō, nı a 'maalfō 'lōnō sın nye yın a Nāanmın sē.

V Nıtāa le a Yesu Kırısıto dōoye difo na yaar dōol sı jaa, le mı le a Yesu Kırısıto 'maalfō yaar dōol sı jaa.

VI Ala ı sı ben wōm pō, a yi 'maalfō nı a yi faafō jūu le, ala ı sı mı nyen 'maalfō a mı ın a yi 'maalfō le, a yın tōo ara nı kānyir a dōoye bō'yen 'lōnō pō sın mı na dire.

VII Sı bar tıer a yi jūu, bojūu sı bōon naa ıka a le yın lōon sı dire a dōoye, a le nı wō ju mı le yın pōo sı a sı 'maalfō pō.

VIII N yeer, saa bōoro ıka sı sool yi a wōm 'lo tō soo na dōo pōo sı be a Asıya paal pō bar ε. Wōm jaa jel le dōo pōo sı naa gar a sı kpēo, saa le dōo tara baarfō tıer ε.

IX Sıre jaa a sı tıer pō, a kūu le sı tōo kaara a tāı a le ne. Tıche a nıtō ı naa ka sı ta dıel a sı māe ε, tıche sı dıel Nāanmın nyā na sāne a kūn.

X A Nāanmın le faa sı yın a kūu tuo nyā pō, 'lo le chene faara sı. 'Lo le ı a sı tıerto jie ıka wōn chene na faara sı,

XI nıtāa le yın sōo sı nı a yi Nāanmın soorfō. Yōo mı puor Nāanmın yāan a sı jūu tu a wō maal vıla 'lo wōn maal sı na wō soo a yi yōo soorfō.

XII Pōpāanyā a sı nyāa chēfo jie le a nyā. A sı tıer dın dāasıe a le sın be a wer dēme sē, nı a le a sın nı a yın mı na be taa,

cheche ıfo pō, nı ne ne tufō pō, ka a jaa yi a Nāanmın sē. A ba ı a wer nyā bōofō le sı maal a le ε, tıche a Nāanmın wāefō le.

XIII Bojūu saa seb bon jaa kō yi yın kō tōo kar ε, bı kō tōo bōo a par ε. N tıer ıka,

XIV nıtāa le yın wō a sı 'yer nımaa na yi bōo a par, yın wa wōn a jaa na yi bōo a par, na yın tōo che nyāa a sı jūu nıtāa le sın mı na che nyāa a yi jūu a sı Soro Yesu bıbir daar.

XV Bojūu ala le so ka n bar tıer, naa guor ıka n tı piir yi kaa ka yi nye tōnō gbēe ayi.

XVI N guor ıka maa wa chiine a Masedonıya n yi a yi sē, maa wa lıeb waara ka n le yi a yi sē go, ka yi pāa sōo ma ka n chen a Judiya.

XVII In guor a anyā, n mı 'yer bar bı? Bı a wer nıbe guorfō kaar le? Ka a nebō'yen 'lōnō ma 'yer, oō, oō nı kai, kai?

XVIII Tıche sıre jaa a sı Nāanmın na ı a yelmāe soo, a sı 'yer sın 'yer kō yi ba ı oō nı kai ε.

XIX Bojūu a Nāanmın Bie Yesu Kırısıto 'yer a maa nı a Silası nı a Timoti na dōo 'yer kō yi ba ı oō nı kai ε, tıche a wō pō, a ma ın oō.

XX Bojūu a Nāanmın netıryōo ala wōn tır ın oō a Kırısıto pō. A tun a wō 'yōo, a ma 'yere ıka, a ı a le, kō a Nāanmın yuor tır.

XXI Pōpāanyā a Nāanmın nyā le maal sı nı a yın a sı ara kpēo a Yesu Kırısıto pō, na wō oo sı.

XXII Wō 'yōo sı naa a wō sofo jāne, na wō de a wō sıe 'yōo a sı nyāa pō, wıle sı a yele ala na waara.

XXIII N bōol Nāanmın a wō ı a n dāasıe soo ıka a tara na sor ka n bar yi, naa ba lıeb wa be a Korıntı ε,

XXIV n ba bōoro ıka a ı wōm kō yi ε. A ba ı sı bōoro naa ıka sı fıer yi a yi soorfō pō ε, tıche a sı 'mataa tōn yi a yi wō nōo, bojūu a yi soorfō vēn ka yi ara kpēo.

II

I N tıer ıka n kō le tōo wa piir yi kaa, ka a ı tuo kō yi ε.

II Bojūu maa sōo a yi pōo an le na maal ka n pōo pel, ka a yın tee ba le ε?

III Ala le so ka n dōo seb a le ıka maa wa tı, n pōo taa sōon a bala na maal ma

ka nõõ kpe ma ε. N bar t̄ier ɪka yɪ jaa na l̄õon man chile.

^{IV} Bojũu n seb a anyã k̄o yɪ nɪ posõõ nɪ h̄õonf̄o nɪ a n nyãa nɪ nɪbikõõ yõõ ɪka n taa s̄õõ a yɪ p̄õõ ε, t̄iche ka n v̄ẽ ka yɪ b̄õõ ɪka n nõ yɪn yõõ jaa.

^V Ala ɪ n̄re maal ka a che, a ba ɪ maa t̄ee p̄õõ le w̄õ s̄õõ ε, yɪ jaa p̄õõ mɪ s̄õõ naa ka a le na tu le ɪka n taa v̄ẽ ka a ɪ tuo 'yõõ jaa k̄o w̄õ ε.

^{VI} A toor t̄õõf̄o 'lõ won nyɛ yɪ a yɪ yõõ jaa jie s̄ee w̄õ naa.

^{VII} Põpãanyã 'lõ, a s̄ee naa ɪka yɪ v̄ẽ k̄o w̄õ, na yɪ le 'maal w̄õ ka a w̄õ posõõ taa chen niem ε.

^{VIII} A le jũu n s̄õõõ yɪ naa ɪka yɪ de w̄õ na yɪ wiil a yɪ nõf̄o k̄o w̄õ.

^{IX} A le jũu ɪn seb k̄o yɪ le ɪka n kaa, yɪn s̄õõn tu a n̄ee a ye le a jaa p̄õõ bɪ.

^X Ala ɪ yɪ wa v̄ẽn k̄o n̄re, n mɪ v̄ẽn k̄o a nɪnȳn̄e. A ala ɪn v̄ẽ k̄o a nɪnȳn̄e, ala ɪ am̄ine chen ka n na v̄ẽ bar, n v̄ẽn k̄o a nɪnȳn̄e, a Yesu K̄ris̄ito niem a yɪ 'yõõ.

^{XI} Le an na ɪ ka a Satan taa ηm̄un sɪ 'mataa ε, bojũu sɪ b̄õõn a w̄õ guorf̄os̄i.

^{XII} Põpãanyã, a le ɪn chen a Toroyas tɪ m̄õõlõ a Yesu K̄ris̄ito 'yer nõõ, n nyen le a sɪ Soro na yuo s̄õr k̄o ma,

^{XIII} n ba chene tara ãgãn 'maar sere ε, bojũu n ba nyɛ a n yebe Titus̄i a be ε. Le le n puor ba tɪ po chen a Masedon̄iya.

^{XIV} T̄iche Nãan̄m̄in son puorf̄o won ma t̄õõ sɪ 'yõõ t̄õõf̄o p̄õõ yɪ a Yesu K̄ris̄ito p̄õõ, tu a sɪ 'yõõ ka a ȳẽ nyũunõõ jaar de a jie w̄õ jaa.

^{XV} Bojũu sɪn le ɪ a Nãan̄m̄in nyũunõõ a Yesu K̄ris̄ito 'yõõ k̄o a bala na nyɛ faaf̄o, nɪ a bala na w̄ere.

^{XVI} Is̄õõ nyuro na kũu nyũu, ka a ãs̄õõ mɪ nyuro nyev̄or nyũu. Tɪ an le na t̄õõ a t̄õmõ nyã t̄õ?

^{XVII} Sɪn ba kaara bam̄ine kaar ε, saa maal a Nãan̄m̄in 'yer t̄õnõ bon ε. A Yesu K̄ris̄ito 'yõõ, sɪ 'yerɛ naa a Nãan̄m̄in yelmãe an ɪ 'lõ le t̄õ sɪ.

III

^I Sɪ piel naa ɪka sɪ dãn sɪ mãe go bɪ? Bɪ sɪ b̄õõõ na gãma nibe na seb ka a dãna sɪ yɪ a sɪ s̄ẽ bɪ yɪ a yɪ s̄ẽ?

^{II} Yɪn mãe le ɪ a sɪ gãn, na seb 'yõõ a sɪ nyãa p̄õõ ka sɪ b̄õõ yaa, ka n̄re jaa mɪ kara.

^{III} Yɪn le wiil ɪka yɪn le ɪ a gãn na yɪ a Yesu K̄ris̄ito s̄ẽ, na yɪ ɪ a sɪ t̄õmõ t̄õnõ, a ba ɪ ba den a t̄ai s̄õõlãa seb ε, t̄iche a Nãan̄m̄in S̄ie le seb. A ba ɪ a k̄õsɪr p̄ẽrs̄i p̄õõ ε, t̄iche a seb 'yõõ a nɪsaal nyãn p̄õõ.

^{IV} A t̄ier nyãna sɪn bar ɪn a sɪ bon tu a K̄ris̄ito p̄õõ, a Nãan̄m̄in niem.

^V A ba ɪ f̄ika sɪ ɪn ȳẽ d̄eme na sɪn t̄õõ t̄õõr a le sɪn maal 'yer ε, t̄iche a sɪ ȳẽ yɪn a Nãan̄m̄in s̄ẽ.

^{VI} 'Lõ le s̄õõ sɪ a sɪ m̄õõl a net̄ir paalaa nyã 'yer, a ba yɪ a ala ban d̄õõ seb jie ε, t̄iche a yɪn a Nãan̄m̄in S̄ie s̄ẽ. A sebie ala ɪn kũu, t̄iche ka a Nãan̄m̄in k̄õõ nyev̄or.

^{VII} Põpãanyã, ala ɪ a 'yer bie ala ban seb 'yõõ a k̄õsɪr p̄ẽrs̄i p̄õõ waan nɪ kũu tɪ 'matãan Nãan̄m̄in t̄ur, ka a t̄ur a Is̄ral nibe na ba t̄õõnõ kaara a Moses̄i nie a Nãan̄m̄in t̄ur jũu, a w̄õ t̄ur gba na wa baar.

^{VIII} A Nãan̄m̄in S̄ie 'yerbie t̄ur k̄õ gar a le ε?

^{IX} Ala ɪ a 'yerbie ala na 'yõõ a nibe 'yer t̄ur berma naa, a 'yer bie ala na waara nɪ a torf̄o, ηm̄ine le won jã!

^X Bojũu a Moses̄i nebinãa ba le tara t̄ur a p̄õpãanyã ε, f̄õõ de man a Yesu K̄ris̄ito 'yer nõõ, w̄õ gar w̄õ naa.

^{XI} Ka ala ɪ a 'lõ gba na wa baar waan na t̄ur, ηm̄ine le a t̄ur 'lõ na ba baaraa ε, na jã!

^{XII} A le jũu, a sɪ t̄iertõ nyãna le v̄ẽ ka saa joro dãbãe ε,

^{XIII} Sɪn ba kaara f̄ika a Moses̄i na d̄õõ vil a f̄õbaa p̄õõ a w̄õ nie ka a Is̄ral nibe ta kaa ε, na ba nyɛ a nyũlf̄o 'lõ na baar ε.

^{XIV} T̄iche a ba nyãa p̄õõ naa wa tãn d̄una, a f̄õp̄õõraa chene naa bala wa kara a net̄ir koraa jie. Baa for bar sere ε, bojũu Yesu K̄ris̄ito t̄ee 'yõõ le won t̄õõ for.

^{XV} A d̄una gba, bala wa kar a Moses̄i nebinãa ye le, a f̄õbaa ma p̄õõn a ba nyãa.

^{XVI} T̄iche ãs̄õõ jaa wa l̄ieb wa a sɪ Soro s̄ẽ, w̄õ ma for won a f̄õbaa 'lõ bar. (A *Yif̄o Gãn 34:34*)

^{XVII} Põpãanyã, a sɪ Soro le ɪ a Nãan̄m̄in S̄ie, ka a jie 'lõ a Nãan̄m̄in S̄ie na be, mãe sof̄o mɪ ben be.

XVIII Ka a sɪn bala nie na ba pɔɔ ɛ, pãa nyɩle a sɪ Soro tɩr, naa liere ka a tɩr pɔɔɔ 'yɔɔnɔ na yire a sɪ Soro sɛ na ɪ a Nãanmɪn Sɩɛ.

IV

I A le jũu, an ɪ a Nãanmɪn nɪbaal le wɔ kɔn sɪ a tɔmɔ nyã sɪn tɔnɔ, a le jũu saa baala ɛ.

II Tiche sɪ lieb puor 'yɔɔ tãsoɔ yele nɪ vã yele, saa tara belfɔ ɛ, bu liere a Nãanmɪn yelmãe ɛ. Sɪ ma man a Nãanmɪn yelmãe ka a gã chãa pɔ, na sɪ wiil a sɪ mãe ka nɩre jaa tier bɔɔ ɪka yelmãe dɛme le sɪ ɪ a Nãanmɪn niem.

III Ala ɪ gba a sɪ 'yer nɔɔ sɪn 'yer sool naa, a sool kɔ a bala na wɛre.

IV A ηmɪn 'lo na be be a dɪna jɔɔn a bala na ba soɔ de a sɪ 'yer ɛ tiersɪ, ka ba kɔ tɔɔ nye a 'yer nɔɔ 'lo chãa na ɪ a Yesu Kɩrisito tɩr ɛ, na wile a le a Nãanmɪn mãe na be ɛ.

V Bojũu a ba ɪ sɪ mãe 'yer le sɪ dɔɔ 'yere ɛ, tiche sɪ 'yere naa a Yesu Kɩrisito na ɪ a sɪ Soro, a sɪn mɪ ɪ a yɪ tɔtɔnbɔ a wɔ jũu.

VI A Nãanmɪn 'lo na dɔɔ 'yer, “Vɛ ka a chãa chaar libe pɔ,” *(A Pielfɔ Gãn 1:3)* 'lo le maal a chãa chaar 'yɔɔ a sɪ nyãn pɔ, na wɔ kɔ sɪ a bɔɔfo chãa, na ɪ a Nãanmɪn tɩr a Yesu Kɩrisito niem.

VII Tiche sɪn kaara naa yɔɔraa dɔɔr kaar Nãanmɪn na de a bɔsɔ 'yɔɔ, ka a kpɛɔ wɔ jaa yi Nãanmɪn sɛ, a ba yi a sɪ sɛ ɛ.

VIII Yele ma chɪm sɪ naa a lɔbobo a jaa ayi, tiche a maa ηmer sɪ ɛ, ka a ma ɪ sɪ vãre vãre, tiche a sɪ tier maa yɛyɛl ɛ.

IX Ba ma ge sɪ naa, tiche a Nãanmɪn ma ben a sɪ sɛ, na ba ma ηme sɪ gaal tɛe, tiche baa soɔ sɪ ɛ.

X Bɪbir jaa le sɪ wɔnɔ a Yesu kũu tuo a sɪ ãgãma pɔ, ka a nɩbe mɪ na tɔɔ nye a Yesu nyevɔr a sɪ ãgãma pɔ.

XI Ka a sɪn banyã na vɔɔ be kũu nũu pɔ, a Yesu jũu, ka a nɩbe tɔɔ nye a wɔ nyevɔr a sɪ ãgãma anyã na kpi pɔ.

XII Ala le so ka a kũu tɔnɔ nɪ sɪn, tiche ka a nyevɔr tɔnɔ nɪ yɪn.

XIII A seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, “N soɔn de ala le so ka n 'yer.” *(Yiel Gãn 116:10)* A Nãanmɪn Sɩɛ nyã le sɪ mɪ tara nɪ a soɔfo na sɪ mɪ 'yere.

XIV Bojũu sɪ bɔɔn naa ɪka a 'lo na sãu a sɪ Soro Yesu Kɩrisito a kũu pɔ, mɪ na sãu sɪ naa nɪ a Yesu 'matãan a yɪn a sɪ wa ara a wɔ niem.

XV A anyãna a jaa ɩre naa a yɪ soɔfo jũu, ka a wãefɔ 'lo na tara a nɩyɔɔ, na lieb dãnfo kɔɔ a Nãanmɪn yuor tɩr.

XVI Ala le so ka saa baala ɛ. A sɪ ãgãn vaar gba na suoro, tiche a sɪ sɩr 'lo, bɪbir jaa le a ma liere bɔpaalaa.

XVII Bojũu a wɔm anyãna sɪn nyere ɩn dɛfere naa waara nɪ a nyevɔr 'lo na ɪ tɩr gar a jaa wa kɔɔ sɪ.

XVIII Le le, saa fur nɩbir 'yɔɔ a ala sɪn nyere ɛ, tiche sɪ fur nɩbir 'yɔɔ a ala sɪn ba nyere ɛ. A anyã sɪn nyere, a kɔ kor ɛ, tiche anyã sɪn ba nyere ɛ, ala le na kor.

V

I Sɩre jaa, sɪ bɔɔn naa ɪka a sɪ ãgãma anyãna kaara naa fɩka a tãn yie anyãna sɪn kpɩere, ala wa kpi, sɪ tara na yir Nãanmɪn na me, yir nyã na be a saaju an ba ɪ nɩre nũu le me ɛ.

II Sɪ ɔɔ na bɔɔɔ ɪka, a saaju yir 'lo pɔ, sɪ tɩ kpe a be.

III Sɪn wa kpe a be, sɪ kɔ le ɪ sal'mɔɔr ɛ.

IV Bojũu a ãgãn tãn nyã pɔ sɪn be, sɪ ɔɔ na ka a ɪ tuor kɔ sɪ, bojũu saa bɔɔɔ ɪka sɪ ɪ sal'mɔɔr ɛ, tiche a sɪ de a saaju jɩkpɩeraa 'lo su pɔɔ, ka a 'lo na ɪ a bɔkũu ka a nyevɔr vɔl wɔ.

V Pɔpãanyã, a Nãanmɪn mãe le maal sɪ a le a yele nyãna 'yɔɔ, na wɔ kɔ sɪ a wɔ Sɩɛ, ka a ɪ yelmãe jaa le an na wa.

VI A le jũu, sɪ ma bar tier, na sɪ bɔɔn ɪka sɪn chene be a ãgãn pɔ, sɪ jãan naa a sɪ Soro.

VII A nyevɔr sɪn tara, soɔfo le, a ba ɪ nyefo le ɛ.

VIII Sɪ bar tier, ka a mɪ ɪ sɪ bɔfo ɪka sɪ yi a ãgãn nyã pɔ, na sɪ chen tɩ kpɩere a sɪ Soro yir.

IX Ala le so ka sɪ mɔɔ nɩbir pele a wɔ pɔɔ, ka a ãgãn nyã pɔ le sɪ be, bu ka sɪ yɪn a wɔ pɔ.

X Bojũu a sɪ ãsɔɔ jaa na wa ara na Yesu Kɩrisito 'yer tɔɔrfɔ dakɔɔ par, ka wɔ kɔ ãsɔɔ jaa le won de a wɔ ãgãn tɔn, ka vɩla le fo tɔ, bu dɛer le.

XI A le jūu, an yi a le daar jaa si bõõn a le a si Soro dābāe jofu na be, a si pāa mōõ nūbir ũka si lieb a nibe tier. Nāanmūn bõõn le sūn be, ka a yi tier gba mi bõõ a le sūn be.

XII Saa bōõrō ũka si dān a si mǎe kō yi go ε, tiche a si kō yi sōr ka yi che nyāa a si 'yōõ, na yi tōõ 'yer a bala na ma chiere a nyāa nū a ala ban nyen nūbir, ti bar a ala na be a nyāa pō.

XIII Ala ũ si gele naa, Nāanmūn jūu le. Ala ũ saa le gele mi ε, a yi jūu le.

XIV Bojūu a Kūrisito nōõfō le fire si, bojūu si bõõn naa ũka a nūbō'yen le kpi kō a nibe ba jaa, a le jūu nūre jaa le kpi.

XV 'Lō le kpi kō ba jaa, ka a bala na chene a nūbir, ba kō le be be kō a ba mǎe ε, tiche ban ben be kō a 'lō na kpi kō ba na wō le ir ũ vor go.

XVI An yi a dūna chiine, saa le kaara nūre a wer nibe kaafō kaar ε. Le nū wō ju le si mi dōõ kaa a Yesu Kūrisito, saa le chene maala a le go ε.

XVII A le jūu, ala ũ nūre jaa wa ben a Yesu Kūrisito 'yōõ, wō lieb nūpaalaa, a nūkoraa chen naa, tiche ka wō lieb nūpaalaa.

XVIII A anyāna a jaa yin a Nāanmūn sē, 'lō le 'maal si kō a wō mǎe tu a Yesu Kūrisito 'yōõ, na wō pāa kō si a 'maalfō 'yerbie.

XIX Nāanmūn 'maal a wer kō a wō mǎe tu a Yesu Kūrisito 'yōõ. Waa le sōrō a nibe yeldebe ban maal ε. A 'maalfō 'yerbie anyā le wō de tōn si.

XX A le jūu, sūn le ara kō a Yesu Kūrisito ka a wer pō, sūn 'yōõ le a Nāanmūn tu sōrō yi. Si den a Yesu Kūrisito yuor sōrō nū yi ũka, yi tōõ wa gbōr a Nāanmūn.

XXI Nāanmūn den a 'lō na ba maal deer jaa ε, ka wō lō a si deer bōõr kō si, ka a wō jūu a si lieb nūtorō a Nāanmūn sē.

VI

I An ũ sūn nū Nāanmūn le 'mataa tōnō, si sōrō yi naa ũka yi ta kaa a Nāanmūn wǎefō pōrō ε.

II Bojūu a sēb a Nāanmūn gān pō ũka, “A n maal vūla sōõ, n wōn a fō 'yer, ka a faafō būbir daar, n sōõ fō naa.” (Isaiya 49:8) N 'yere na kōrō yi ũka, a pōpāanyā le ũ a Nāanmūn maal vūla sōõ, pōpāanyā le ũ a Nāanmūn faafō būbir.

III Saa ũmaara nūre jaa sōr ε, ka ba taa wa kperε a si tōmō ε.

IV Tiche yele jaa pō, si ma maal a si mǎe wiil ũka Nāanmūn tōtōnbō le si ũ. A anyāna le a mǎe nyōõfō pō, wōm nū tuo nū nūbaal yele pō,

V ba ma ũme si naa nyōõr si pōõ ti ma dam nibe 'yōõ si, ka si ma tō tōkpāen na si gal gōõ ti jēn kō,

VI a si cheche ũfō nū a si bōõfō nū a si kānyir nū a si maal vūla, nū a Nāanmūn Siε won kō si pō, nū a nōfō sūn tara siε jaa,

VII na si ma 'yere yelmǎe nū a Nāanmūn kpēõ, torfō ũn a si tājebon na ma be a si nūsōn nū a gōõr pō,

VIII na ba ma kō si tur ti le kpe si, na ba ma bōõl si yovūla nū a yodeer. Si ũn yelmǎe dēme ti ba maal si nūbelbe.

IX Si ũn nūbōõnsi tiche a ba maal si fūka baa bōõ si ε. Si ma kpire naa tiche na si ma chene vorō. Ba ma ũme sūn ne ne ne ti baa kō ε.

X Nūbaal yele le ba ma maal si, ti si chene chule. Nōõ ma kōrō si naa, ti si maala nūyōõ a ba lere. Saa tara bon jaa ε, ti so bomo a jaa.

XI Saa 'mōr 'mōr yele jaa bar a yūn Korinti dēme sē ε. Si yuon a si nyān kō yi.

XII Saa ũ nūbikuon dēme kō yi ε, tiche yūn le nū ũ nūbikuon dēme kō si.

XIII A pāa kaara naa fūka bōõr, naa 'yere nū yi fūka nū bibiir. Yi yuo a yi nyān mi.

XIV Yi taa ũre wa gbere a bala na ba ũ a Yesu turbo ε, ũmūne le a yeltorō nū a putuyele na ũre wa 'mataa? Bū ũmūne le chāa nū libe na ũre wa 'mataa be jibō'yen?

XV ũmūne le a Yesu Kūrisito nū a Satan na ũre wa tara guor taa? ũmūne le a nyā na ũ a Yesu turo, nū a 'lō na ba ũ a Yesu turo ε, na ũre mi wa tara man taa?

XVI ũmūne le fon ũre wa nye tibe a Nāanmūn puorfō yir? Bojūu sūn le ũ a Nāanmūn nyā na ba kpire ε, puorfō yir. Nūtāa le a Nāanmūn na 'yer, “In ben a ba sē 'mataa chiine nū ba, naa ũ a ba Nāanmūn, ka ba mi ũ a nū nibe.” (Mosesi Gāma Na Tu Ata 26:12)

XVII “Ala le so ka a si Soro 'yer, yi tōõ yi a ba pō, ti che ba bar, na yi oo yi yō. Yi

taa ure wa sure bõdeer jaa ε, un de yi naa.”
(Isaiya 52:11)

^{XVIII} “In i naa a yi Sãa, ka a yin mi i a n dabil ni a n pɔɔbil. Le le a Nãanmin na i a Tõɔfo Sɔɔ 'yer.” *(2 Samuwel 7:14)*

VII

^I An i sin le be tara a netiraa nyãnaa jũu, n barmine, yi i a si pol si mæe yin ye le jaa na sɔɔ a si ãgãma ni a si sur pɔ, na si mõɔ nibir na si i cheche 'yõonõ ni Nãanmin.

^{II} Yi yuo a yi nyãa kɔ si. Saa maal a yi ãsɔɔ jaa deer ε, saa fol a yi ãsɔɔ jaa mi ε, saa mi nma a yi ãsɔɔ jaa ε.

^{III} N ba 'yere a anyãna ika n tɔ yi ε, n dõɔ de nie 'yer kɔ yi ika yi ben a si nyãa pɔ, ka ala i nyevor le, bu kũu le ti sin ni yin le.

^{IV} N bar tier ka a 'yõɔ ma ãkpẽɔ, a si wõm a jaa pɔ, ti nõɔ kpe ma ti põn bar.

^V Bojũu sin ben wa ta a Masedonɔya, a si ãgãma anyãna ba tara pẽnfɔ ε, tiche si tuor dɔɔye ka jeer ma be a yõo ka a dãbãe mi ma nyɔɔ si.

^{VI} Tiche a Nãanmin nyã na ma 'maala a nitɔr barsi, wɔ 'maal si naa a le a Titusi na wa wa a si sã.

^{VII} A ba i a wɔ waa tɛε ε, tiche a le yin 'maal wɔ. Wɔ mi man kɔ si a le an dõɔ kpe yi ka yi pɔɔ sɔɔ, ni le mi yin tara a n tier, ala le so ka nõɔ pãa kpe ma ti põn bar.

^{VIII} Ala i a gãn un seb kɔ yi, sõon yi pɔɔ gba, ti maa pɔɔ ba sɔɔ ε. A sõon n pɔɔ 'lo un wa nye ika a gãn un seb kɔ yi sõon a yi pɔɔ bãlãa.

^{IX} Põpãanyã 'lo, n pɔɔ pel naa, a ba i a yi pɔɔ na sɔɔ jũu ε, tiche a yi pɔsɔɔ na vã ka yi lieb a yi tier. Bojũu a yi pɔsɔɔ un a le a Nãanmin na bɔɔɔ, ala le so ka yelbier ba pɔɔ yi tu a si sã ε.

^X Nãanmin pɔ pɔsɔɔ ma waan na tier liebfɔ chiine faafɔ jie, a ba i waalfɔ ε. Tiche a wer pɔ pɔsɔɔ ma waan na kũu.

^{XI} Yi nye le a Nãanmin pɔ pɔsɔɔ na waan a yi sã. Nye le yin i nibijie, na yi ma 'yer wiil a yi mæe, nye le ban 'yere dɔol yi, ka a dãbã chelma nme, nye le yin bɔɔɔ taa, nye le yin tara taa tier, na yi choor gu

ika yeltorsi a i. Sor jaa pɔ, yi wiil yi mæe ika yaa tara chefɔ ε.

^{XII} N gba na seb a nitõ kɔ yi, a ba i a 'lo na maal a deer 'yõɔ le bu a bala na pɔɔ wɔ ε, tiche a Nãanmin niem yin mæe yi kaa nye le sin ma ure yi a volaa.

^{XIII} A anyãna a jaa le 'yõɔ si ãkpãen, naa pɔɔ a sin mæe ãkpãen sin dõɔ tara. A nõmõ si naa a le sin wa nye a Titusi ka wɔ pɔɔ pel, bojũu yi jaa le sõu wɔ ka a wɔ nyãa 'maa.

^{XIV} N dõɔ 'yer a yi 'yer kɔ wɔ, ka yaa mi su ma vã ε. Tiche a le jaa sin dõɔ 'yer a yi 'yer mi i yelmæe. Ka a le sin dõɔ dãn yi kɔ a Titusi a wɔ ti nye ka a i yelmæe jaa le.

^{XV} Ka a wɔ bɔfo won bɔɔɔ yi pãa pɔɔ 'yõɔ, 'lo wa tier a le yin wõnõ a wɔ toor na yi de wɔ nuur ayi ni dãbãe ni miifo.

^{XVI} Nõɔ kpe ma naa ka n pãa bar tier a yi jũu.

VIII

^I Põpãanyã, n yeer, si bɔɔɔ naa ika yi bõɔ a wãefɔ nyã a Nãanmin na wãe a Masedonɔya pupuorbiir gbulsɔ.

^{II} A beer kaa tuo na nyɔɔ ba, ka ba i nõn dẽme, ti a chene na nõmõ ba, ka a nõɔ kɔɔ ba, a ba kɔ ti põn bar.

^{III} Bojũu maa mæe din dãasie ika ba kon a le ban na tõɔ, ba gba kon ti põn bar. Bala mæe wɔɔ pɔ le a yi.

^{IV} Ba sɔɔr sin yãayãabile ika, si de a kɔfo anyãna ti kɔ a Nãanmin nibe ka i ba mi nyen sɔr pɔɔ a tõmõ pɔ.

^V Baa maal a le a sin mæe na dõɔ tier ε, tiche ba den nie de a ba mæe kɔ a si Soro ni a sin le a Nãanmin na bɔɔɔ.

^{VI} Ala le so a si sɔɔr a Titusi an i 'lo le dõɔ piel, wɔ baar baar a wãefɔ tõmõ nyã a yi jie.

^{VII} Tiche nitãa le yin ma maal ye le jaa ti põn bar, a yi sɔɔfo pɔ, a yi 'yer pɔ, ni a yi bõɔfo pɔ, ni a yi nibijie pɔ, ni a le yin nõ si, yi kaa na yi mi kɔ ti põn bar a wãefɔ nyã pɔ.

^{VIII} N ba fire yi ε, tiche n bɔɔɔ naa ika n beer a yi nõfo kaa naa mi de man a bamine mi maal vɔla ye le kaa.

^{IX} Bojũu yi bõon naa a le a si Soro Yesu Kirisito wãefɔ na be. Wɔ dõɔ i taraa sɔɔ,

tiche a yi jũu, wɔ wa lieb nõo sɔɔ, ka yin tu a wɔ nõo pɔ, mi lieb taraa dẽme.

X A le in tara na 'yer a yele nyãna pɔ ni nyã, diyẽ, yin le i nibe na de nie na ba i a kɔfɔ tee pɔ ε, tiche ka a ure yi vɔlaa ika, yi i a le.

XI Põpãanyã yi baar tõ, ka a le na i a yi bɔfɔ ika, yi maal ka a tu taa a yi ti baar jã a le yin tara.

XII Bojũu ala i a kɔfɔ vɔlaa ben be, Nãanmɔn ma sɔɔn de bon jaa won tara, a ba i a bon 'lo won ba tara ε.

XIII A si bɔfɔ ba le ika bamine ba pẽne, tiche ka a bamine 'lo bala ε, tiche jãtaa a be be.

XIV Ka a dina a yi bõyɔɔ na sɔɔ ba a le ban bɔɔrɔ, ka a le mi a ba bõyɔɔ mi na lieb sɔɔ yi, ka a jãtaa pãa be be.

XV Nitãa le an seb a Nãanmɔn gãn pɔ, "A 'lo sɔɔ na wob yɔɔ, wɔ maa tara yɔɔ ε, ka a 'lo mi na wob bãlãa maa tara bãlãa ε." *(A Yifo Gãn 16:18)*

XVI N puor Nãanmɔn yãan, 'lo le de a tier bõ'yen 'lõnõ in tara kɔ yi 'yõɔ a Titusɔ tier mi pɔ.

XVII Bojũu a Titusɔ ba sɔɔ de a le sin 'yer tee ε, tiche wɔ mãe mi dõɔ kaa ir nme nyãa waara a yi sã.

XVIII Si mi tɔn a yebe ãsɔɔ ka won pɔɔ ka ba 'mataa ti, 'lo a pupuorbiir gbulsɔ ba jaa na dãna wɔ, a wɔ Nãanmɔn 'yer 'yerfɔ pɔ.

XIX Ala le so ka a pupuorbiir gbulsɔ ir wɔ ika wɔ pɔɔ si, a si 'mataa tuo a kɔfɔ anyãna chiin, na sin tɔɔ 'yõɔn a si Soro mãe na si mi wiil a le sin bɔɔrɔ ika si sɔɔ.

XX Saa bɔɔrɔ hũhũfɔ ni a kɔfɔsɔ anyãna yele ε.

XXI Si sɔɔ naa ika si maal a le na tor, a ba i a le na tor a si Soro niem tee ε, tiche a le mi na tor a nibe niem.

XXII Si mi le sɔɔr a si yebe ãsɔɔ sin jɔɔr kaa a wɔ tara yelmãe, si tɔnõ wɔ naa ka ban 'mataa ti, wɔ mi gba bar tier a yi jũu.

XXIII A Titusɔ 'lo, n tɔtɔtɔ sɔɔ le, ka si 'mataa tɔnõ a yi pɔ. Tiche a si yeer banyã 'lo, a pupuorbiir gbulsɔ le ir ba tɔnõ ka a i 'yõɔfɔ kɔ a Yesu Kɔrisɔto.

XXIV A le jũu yi maal a yi nõfɔ wiil ba, ni a le jũu sin ma chiere nyãa a yi 'yõɔ,

ka a pupuorbiir gbulsɔ na be jie jaa ka ba nyε.

IX

I A ba le see ika n le seb gãn kɔ yi a le sin na sɔɔ a Nãanmɔn puorbo go ε.

II Bojũu n bõɔn a le yin bɔɔrɔ ika yi sɔɔ, n pee yi naa na n kɔ a Masedonɔya dẽme, naa 'yer kɔ ba ika, diyẽ jaa le be a Akaya yi chɔɔr ika yi kɔ, ka a yi vɔlaa dam nibe yɔɔ jaa 'yõɔ ka ba min i.

III Tiche n tɔnõ naa a yeer ba nyãna ka a le sin chiere a nyãa a yi jũu, taa lieb 'yer pɔrɔ ε. Tiche ka a i yi chɔɔr baar nitãa le in 'yer ika yi i naa.

IV Bojũu ala be i a Masedonɔya nire ben pɔɔ ba ti, na wɔ ti nyε a yaa chɔɔr ε, sin be le 'yer a yi 'yer, an in vã a le sin ma bar tier a yi 'yõɔ.

V A le n nyen an tara sɔr ka n sɔɔr a yeer ka ba dõɔ nie ti piir yi kaa, na ba mi kaa a yi chɔɔr baar a yi potier kɔfɔ yin tir a neε. Ka a pãa i popel kɔfɔ naa ta i firfɔ kɔfɔ ε.

VI Yi tier a anyã ika, nire 'lo na ba 'yõɔ bõbɔrɔ yɔɔ a bɔɔ pɔ ε, wɔ maa che yɔɔ ε. Tiche nire 'lo jaa na bɔr yɔɔ, wɔ mi na chen yɔɔ, nire 'lo jaa mi na bɔr vɔla kɔfɔ, a vɔla kɔfɔ mi le won wa che.

VII Nire ãsɔɔ jaa wɔ ma kɔ le a wɔ nyãa na tier ka a ta wa i pɔsɔɔ, bu n̄mɔrfɔ ε, bojũu Nãanmɔn nõn nire na kɔrɔ ni popel.

VIII Nãanmɔn na tɔɔn vẽ ka a wɔ wãefɔ i yɔɔ kɔ yi, ka a le a yele a jaa pɔ, ni sɔɔ jaa ka yi ma nyere a ala jaa yin bɔɔrɔ na yi ma tɔn tɔsɔn jaa ti pɔn bar.

IX Nitãa le an seb a Nãanmɔn gãn pɔ, "Wɔ ma jaar a jiir a jaa kɔ a nõn dẽme, ka a wɔ torfɔ ba tara baarfɔ ε." *(Yiel Gãn 112:9)*

X A 'lo na ma kɔ a kɔɔraa a bõbɔrɔ na wɔ ma vẽ ka a bõdiir waa, won kɔ yi naa na wɔ vẽ ka a bõbie binfɔ jie waa, na wɔ vẽ ka a yi torfɔ n̄mafɔ berme.

XI Nãanmɔn na maal yi naa ka yi i taraa dẽme ka yi ma kɔrɔ ni popel sɔɔ jaa, naa tu a si sã ka a yi popel kɔfɔ lieb vẽ ka nibe puoro Nãanmɔn yãan.

XII A yi tɔmõ nyã yin tõ a ba i a Nãanmɔn nibe an wõnõ tee le a sɔɔ ε,

tiche a yaar ta nire jaa, ka ba puor Nāanmın yāan.

XIII A tōmō nyā yın tō jūu wiil a le a yın mǎe na be, nibe pēen Nāanmın, bojūu a yı nēe tufō 'mantāan a le yın sōo a Yesu Kırısıto 'yer nōo, nı a yı popel kofō 'lo yın lōo pōn ba nı nire jaa.

XIV Ka a ba Nāanmın ban ma sōoro koro yı, a ba tıer wō jaa ma ben a yı sē, bojūu a Nāanmın wǎefō berme naa na be a yı sē.

XV Nāanmın son puorfō nı sın kō tōo man a wō kofō won kō sı ε.

X

I Maa Pōol den a Kırısıto he le le le nı a wō 'maar ıfō lōb nūu kō yı. N maa 'lara ε, maa wa tuor yı nı gberaa tı maa mı baa be a yı sē ε, n ba ı le ε.

II N sōoro yı naa ıka maa wa wa, n taa wa ı a ba ı le 'lōnō a nibe bamıne jie ε, ba tıer man taa a wer nibe kaar le sı be.

III Bojūu sın nı a wer nibe le 'mataa kpıere tı saa nmaara jeer a ba kaar ε.

IV A sı tǎje bomo ba ı a wer nyā tǎjebomo ε, a sı tǎjebomo tara na Nāanmın kpēo sın ma de wel a gādaar jıir bar.

V Sı ma sōon a ba nechure nı tıer deer 'lo jaa ban ma de vara nı a Nāanmın bōofō bara, na sı ma 'yer nyōor nibe tıersı ka ba lieb wōnō a Kırısıto toor.

VI Sı mı chōor naa ıka sı kpāa a bawōnsı, yın wa ba gber baar.

VII Yın kaara a anyā tee yın nyen nıbir. Ala ı āsōo bar tıer ıka wō ın a Kırısıto tōor, wō mı le bōo tıer kaa ıka a sın mı ın a Kırısıto tōor a wō kaar.

VIII Bojūu maa gba sōo chıere nyāa nı a le, a sı Soro ba kō sı a kpēo ıka sı wel yı bar ε, tı sı guol yı. Vā ba koro ma nı a ye le nyā ε.

IX N ba bōoro fıka a n gāma a koro yı dābāe ε.

X Bojūu bamıne 'yer ıka, "A Pōol gāma 'yerbie tıre naa, naa ı 'yerbıkpāen, tiche a 'lo mǎe wa be a sı sē, wō ma bal naa ka a wō 'yer mı maa ı bon ε."

XI A nibe bala, yı vē a ba bōon ıka, a le a sı 'yerbie na kaara a gāma pō, sın ba be a yı sē ε. Le le a sı tōmō na kaara sın wa be a yı sē.

XII Sın ba 'lara diere a sı mǎe mana nı a bamıne na ma pēere a ba mǎe ε. Ba ma den a ba mǎe na ba man a ba mǎe, baa tara yē ε.

XIII Sın 'lo, sı kō sōo dān a sı mǎe a le tı pōn bar ε, tiche sın nyōon sı mǎe jā a le a Nāanmın na 'yer ıka sı tō, ka sı gba na tō tǎn a yı sē.

XIV Sı kō dān a sı mǎe chiin tēer ε, ka a na kaara fıka saa wa a yı sē ε, bojūu sı tǎn naa a Kırısıto 'yer nōo a be a yı sē.

XV Bı dān sı mǎe tı pōn a tōmō a nibe bamıne na tō ε. Sın tıer le ıka, a yı sōofō na ben nōonō, a sı tōmō mı na yal 'yōo

XVI ka sı pāa tōo mool a 'yer nōo be a paalsı ala na be a yı niem. Bojūu saa dāna a sı mǎe nire kōo paal pō, ban tō baar ε.

XVII Tiche, nıtāa le an seb a Nāanmın gān pō ıka, "Vē ka a 'lo na dāna a wō mǎe, wō de a sı Soro dāna nı a wō mǎe." (*Jeremiya 9:24*)

XVIII Bojūu a ba ı a nire 'lo na pēe a wō mǎe le ı a nı sō ε, tiche a 'lo a sı Soro na pēe le.

XI

I N tıer ıka yın tara nı ma naa a n dābol ye le pō bālāa, tiche yı gba den nie ı a le.

II N tara na nı yın nyuur a wō ı Nāanmın nyuur. N tıer nēe kō yı ıka yı kul dabō'yen, na ı a Kırısıto, ka n na de yı fıka pōosarbıle na ba ta daba ε, na n kō wō.

III Tiche dābāe koro ma naa, nıtāa le a waa na dōo de a wō yē ye le bel a Hawa, wō taa mı wa lieb a yı nyāa yın a yelmāe yın tara turo nı a Kırısıto dē dē dē pō ε.

IV Bojūu ala ı nire āsōo wan wa mool 'yer Yesu yuo 'yer kō yı, bı ka yı nye a sıyuo na ba ı a 'lo sın mool na ba ı a Nāanmın Sıe 'lo yın nye ε, bı 'yer nōo yuo na ba ı a 'lo yın sōo ε, yı ma sōon jaa kayaan.

V Tiche n ba tıer ıka n ın puor a nıtōn kpāen bala jie ε.

VI Amıne sē n ba jān a 'yer 'yerfō ε, tiche n tara na bōofō. Sı ma vēn ka a anyā chaar kō yı ye le jaa pō.

VII N maal deer a le ın sıir a n mǎe naa mool a Nāanmın 'yer nōo nyā kō yı a poro bı?

VIII N faan a pupuorbiir bamune ban dõo sõo ma ka n tõo tõ a yi jie.

IX Ka a le in dõo be a yi sã, n buoro na bon, ti n ba i tuor ku yi ε, bojũu a yeer bala na dõo yi a Masedonıya wa ba ku man bon jaa in buoro. N ba vã ka n yeke i tuor ku a yi asoo jaa ε, n kũ wa vã ka a n yeke dõol yi jaa ε.

X A le a Yesu yelmãe na faa be a n sã baar, nıre jaa ba be a be a Akaya paal pɔ, na ηmaa ma sor ni a n nyãa chefo nyã pɔ ε.

XI Baa 'yõo le n tõnõ a le? Bojũu n ba nõ yi bu? Nãanmın bõon naa in nõ yi.

XII In chene na maala a le in ben maala naa tõo ηmaa a yobuorbo sor, bala na buoro sor ıka ba de a ba mãe mana ni si.

XIII Bojũu a nıbe ba nyãna in jir ηmarba nitõnsı na ba i tõtõnbo na bele nıbe, na ba maal a ba mãe nitãa a Kirıstıto nitõnsı.

XIV A ba i ne'maa yeke ε, bojũu a Satan mãe mi na tõon maal a wɔ mãe fıka, a chãa malaka.

XV A mi kũ i ne'maa yeke ε, ala i a wɔ tõtõnõ asoo mi pãa maal a wɔ mãe a tõtõ toraa kaar ε. A ba baarfo daar, ban nyen a ba sãyar le ban tõ.

XVI In le maal 'yer go. Yi ta vã ka a asoo jaa buol ma jol ε. Tıche ala i yi gba wa buol man jol, yi chene soo de ma fıka le yın na de a jol ka a n mi tõo bo yuor bãlãa.

XVII N bar tıer ni a n yoboyele nyã pɔ, n ba 'yere fıka nitãa le a si Soro na ma 'yer ε, tıche nitãa le jol na ma 'yere.

XVIII Yoo jie jaa le buoro yuor a wer nyã pɔ, n mın bon a yuor.

XIX Yi ma soon de jol vıla jaa, yın i yẽ dẽme jũu.

XX Yelmãe, yi gba ma den nıre na maal yi gbãgbaa bu na yi i tõnõ ka wɔ dire, bu dara ba mãe yire ni a yi niem bu ma 'mara yi a tokpala pɔro jaa.

XXI Vã korɔ ma naa ka n 'yer ıka sın bal naa ni a yeke nyã. A ala a nıbe bamune na ma de buoro ni yuor, maa 'lo ma 'yer naa jol kaar, n mi na pãa 'lan bo yuor.

XXII Baa i Heburu nıbe ε? Le le n mi i a asoo. Baa i Isıral nıbe ε? N mi in a Isıral nıre. A ba i Abraham bal nıbe le ba i ε? Le le n mi i a asoo.

XXIII Baa i a Kirıstıto tõtõnbo ε? N soro naa anyãna fıka nıre na ba tara tıer ε. N in a tõtõnõ gar ba. Naa tõ tõkpãen gar ba jaa. Ka ba ma pɔro ma die pɔ jaa tõtõ. Ba ma ηme man kpẽε gar ba. N ma nyuro na kũu bıbir jaa.

XXIV Gbeε anũu jaa le a Juu nıbe fob ma ni a ba kpaara neer lıjaayi for bir (39).

XXV Gbeε ata jaa le ba pɔb ma ni dakorsı, na ba lob ma ni kosıbe gbebõ'yen. Gbeε ata mi le a gbor kpẽε ηmer wel si 'yõo be a man kpẽε pɔ. Tãsoo gbul ni a mõtõgbul jaa le n ma be a man kpẽε pɔ.

XXVI In ba gala a yofu ε, n bõon le a põn kõo dõoye na be, naa tuor nãnyısı, ka a maa mãe paal nıbe ge ma, ka a bala na ba i a Juu nıbe mi ge ma. N din dõoye a tẽe pɔ. Naa di dõoye a mõo pɔ. Naa di dõoye a man pɔ. Naa di dõoye a yeer bala na ηmara a jırsı sã.

XXVII Tõkpãen ni wõm pɔ, naa ma gal gõo. N bõon kõ ni kõnyũur naa ma gãna kõ tõtõ. Ka oor ma kpe ma ka n i sal'moor.

XXVIII A anyã a jaa puor, bıbir jaa le a pupuorbiir gbulsı ba jaa yeke ma i ma tıer.

XXIX An le bal, ka n mi ba bal ε? A bala na faa maal yelbier, a ba lıeb bũu dire ma bu?

XXX Ala i n mın bon yuor, in bon yuor ni a yelstı ala na maal ma ka n bal.

XXXI Nãanmın nyã na i a si Soro Yesu Sãa, 'lo le a pɛefu wɔ ta bıbir jaa, bõon naa ıka n ba ηmara jırsı ε.

XXXII A be a Damaskus tẽe pɔ, a nãa 'lo na turo a nãkpẽε Aretas, wɔ vã naa ka ba gu a Damaskus tẽe wɔ jaa ıka ba nyoo ma.

XXXIII Ka ba 'moo ma 'yõo pıe pɔ tur bar tokoro pɔ ka n fuol yi a wɔ nuur pɔ.

XII

I N kũ wa bar a yoboyele nyã jaa ε, ala i n gba kũ nye tõnõ ε. A nyefusı ni a yelwiilstı ala in nyere yire naa a si Soro sã.

II N bõon nıre kõo na soo Kirıstıto a wɔ yuom pie ni anaar (14) le a dına, Nãanmın 'moo wɔn don be a saaju 'lo na tu a ata soo pɔ. Ka wɔ chene na tara agãn bu waa le tara agãn ε, n ba bõo ε. Nãanmın tee le bõo.

III N bõon naa ɪka a daba nyāna ɪn ben 'yere, ka wɔ ben āgān pɔ, bu waa be āgān pɔ ε, n ba bõo ε, tiche Nāanmɪn bõo naa.

IV Nāanmɪn 'moo won don be a wɔ tee. Be le wɔ wõnõ yelsɪ won kõ tõo man nɛε ε, yelsɪ nɪre na ba tara sɔr ɪka wɔ man ε.

V A nɪre nyāna tɔ sɔo 'yõo le n bɔoro a yuor, n kõ tõo bɔ a n mǎε yuor ε, ka maa balfɔsɪ tɛε ba le ε.

VI Maa ɪka ɪn bɔn yuor gba, n kõ ɪ jɔl ε, bojūu yelmǎε le ɪn 'yere. Tiche n bar a le, ka nɪre taa tiere a n yele gar a ala ɪn maala bu a ala ɪn ma 'yere ε.

VII Le an na ɪ ka n pɔo a n mǎε 'moofo sɔr, a yelwiilbere anyā jūu, ka a pāa kaara fika gɔo na chooro ma a āgān pɔ, ka a kaara a Satan 'ye'yere kaar, ka a ge ma.

VIII Gbɛε ata jaa le n sɔor a n Soro ɪka wɔ võo a gɔo nyā bar ma.

IX Tiche ka wɔ 'yer kɔ ma, "A n wǎεfo sɛε fɔ naa, bojūu a n kpɛo ma seen kɔ a nɪre na bõon ɪka wɔ bal naa." A le jūu, ɪn bɔn yuor gar bon jaa a n balfɔsɪ pɔ, ka a Kɪrɪsɪto kpɛo pāa pɔo ma.

X Ala le so a Yesu Kɪrɪsɪto jūu, n pɔo pel naa, a n balfɔsɪ pɔ, tubie pɔ, tuo pɔ, gefɔ pɔ, nɪ wõmsɪ a jaa pɔ. Bojūu maa wa bal, le le n pāa ma kpɛme.

XI N maal n mǎε jɔl, tiche a yɪn yele le tie ma 'yõo. Yɪ gba seen nɪ naa bɔolo ma yovɪla, bojūu n ba ɪ pɔor a nɪtõn kpāen bala sɛ ε, ala ɪ n gba ba ɪ bon jaa ε.

XII A yelsɪ ala na ma ɪ a nɪtõnsɪ jāne le jānsɪ, tɔfersɪ nɪ nɛ'maa tõmõ. A anyāna le n mɪ dõo tara kānyir tõn a yɪ sɛ.

XIII Pupuorbiir gbulsɪ ba boo le dõo gar yɪ, ka a ba ɪ ɪn ba dõo ɪ tuor kɔ yɪ le ε? Yɪ vɛ a n deer nyā kɔ ma.

XIV Põpāanyā, n choor baar ɪka n tɪ piir yɪ kaa, a gbɛε ata sɔo le a nyā, n kõ tɪ ɪ tuor kɔ yɪ ε. Bojūu a ba ɪ a yɪ bõtarsɪ le n bɔoro ε, tiche yɪn mǎε le n bɔoro. Fõo kaa bibiir maa bɔ gun a ba sāmɪne ε, tiche sāmɪne le ma bɔ gun a ba bibiir.

XV A le n pɔo na pel naa ka n sõo bon jaa ɪn tara a yɪ nyevɔr jūu, 'matāan a maa mǎε wɔ jaa. Ala ɪ n nõ yɪn yoo jaa, yɪn 'lo na nõ man bālāa bu?

XVI A le an be, le a chene be, n ba dõo ɪ tuor kɔ yɪ jaa ε. Tiche ɪn ɪ yɛ sɔo jūu, n den a yɛ yele nyooɪn yɪ.

XVII N den a yɪ bõkõo tu a nɪbe bala ɪn dõo tõ a ba wa a yɪ sɛ bu?

XVIII N sɔor Titusɪ ɪka wɔ tɪ a yɪ sɛ, naa 'mataa tõn a sɪ yebe ɪka ba 'mataa tɪ. Titusɪ den a yɪ bon kõo bu? A ba ɪ a Nāanmɪn Sɪbõ'yen 'lõnõ le sɪ jaa tara na sɪ tõnõ a tõbõ'yen ε?

XIX Yɪ tier man tǎa sɪ 'yere na 'yõonõ a sɪ mǎε a yɪ sɛ bu? Nāanmɪn niem le sɪ 'yere na sɪ be a Kɪrɪsɪto 'yõo, bon jaa sɪn maala, sɪ barmɪne a yɪ ākpāen 'yõofɔ jūu le.

XX Bojūu dābāε koro ma naa ɪka maa wa tɪ, n kõ tɪ nyɛ a yɪ be a le ɪn bɔoro ε. Ka yɪ mɪ kõ nyɛ ma ka n be a le yɪn bɔoro ε. Dābāε chene na koro ma ɪka, jɛε, nyuur, suur nyefɔ, ootaa, yoboyele, gagar yele, mǎε 'moofo nɪ buburfɔ be a yɪ pɔ ε.

XXI N le joro na dābāε ɪka maa wa lieb waara, Nāanmɪn wɔ maal ma ka n siir n mǎε a yɪ niem. Ka n tara posõo nɪ a nɪyoo bala na dõo maal a yeldɛer tɪ ba lieb a ba tier yɪn a yele anyāna pɔ ε. Ban bõnõ gāna nɪ taa nɪ a ba pepe yelsɪ pɔ.

XIII

I Gbɛε ata nɪ nyā ɪn ben tiere a yɪ piir kaa jie. Nɪtāa le na seb a Nāanmɪn gān pɔ, "Nɪbe ayɪ bu ata dāasɪ ɪn yelmǎε." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anūu 19:15*)

II A le ɪn dõo tɪ a gbɛε ayɪ sɔo, n dõo gõ yɪ. A 'yer bõ'yen 'lõnõ le n chene gõnõ yɪ ɪn ba be a yɪ sɛ ε. Maa wa lieb tɪ 'lo, n kõ bar a bala na dõo maal a yelbier bu a bala na wa bɪer maal ε,

III bojūu yɪn ben bɔoro ɪka yɪ bõo ɪka a Kɪrɪsɪto le tu a n 'yõo 'yere. Waa bal na wɔ kõ tõo maal yele jaa faa a yɪ jie ε, tiche wɔ tara na kpɛo a yɪ pɔ.

IV Bojūu yelmǎε jaa le, ban dõo kpa wɔ a daa ju, wɔ bal naa, tiche Nāanmɪn kpɛo le vɛ naa ka wɔ nyɛ nyevɔr. Le mɪ le, sɪn mɪ bal naa a wɔ 'yõo, tiche a Nāanmɪn kpɛo jūu, sɪn ben be na sɪ tõnõ koro yɪ.

V Yɪ beer a yɪ mǎε kaa ɪka yɪ ben a sɔofɔ pɔ? Yɪ juor a yɪ mǎε kaa. Yaa bõon ɪka a

Yesu Kırısıto ben a yı pɔ ε? Ka ala ba ı yı ın faa ε!

^{VI} N bõɔn naa ıka yı bõɔn naa sın ba ı faa ε.

^{VII} Põpãanyã, Nãanmın le sı sɔɔɔ kɔɔɔ yı ıka yı taa maala yeldɛɛr jaa ε. A ta ı ka a nıbe nye fika sın ba tara chɛfɔ ε, tıche ka a ı yın le maala a le na tor, ala ı gba fika nıbe tıɛr ıka sı ın faa.

^{VIII} Bojũu sı kõ tõɔ maal yele jaa tı põn a yelmãɛ bar ε, tıche a yelmãɛ yele tɛɛ le sı ma maal.

^{IX} Sı pɔɔ pɛl naa, a sın na bal, tıche ka a yın kpẽmɛ, na sı sɔɔɔ a Nãanmın kɔɔɔ yı ıka yı ta tara chɛfɔ ε.

^X A anyãna jũu le so ın ba be a yı sã ε, naa sɛɛɛ a yele nyã kɔɔɔ yı. Maa wa tı, ka n taa ıɛ wa de a n kpẽɔ tãna nı yı ε, a kpẽɔ a n Soro na kũ ma, wɔ ıka n de sõɔn yı waa 'yer ıka n de sõɔn yı bar ε.

^{XI} Yɛɛr, yı chule, na yı mɔɔɔ chiine niem. A baaraa lɛɛ. A n sɔɔrfɔ ın sɔɔɔ yı nı nyã. Yı tara tıɛr bõ'yen, na yı kpıɛɛ nı nyã'maar. Ka a Nãanmın na ı a nõfɔ sɔɔ nı a nyã'maar sɔɔ, na ben a yı sã.

^{XII} Yı puor puor taa nı pɔpɛl.

^{XIII} A Nãanmın nıbe ba jaa puoro yı naa.

^{XIV} A sı Soro Yesu Kırısıto wãɛfɔ, nı a Nãanmın nõfɔ, nı a Nãanmın Sıɛ nebõ'yen, a be a yı jaa jaa sã.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A GALATIYA

I Maa PƆƆl na ɪ a nɪtŋnāa, a ba ɪ nɪsaal le ir ma bu nɪsaal kpɛɔ pɔ le ε, tɪche a yɪn a Yesu Kɪrɪsɪto nɪ a Sāa Nāanmɪn sɛ̃, na sāi wɔ a kŭu pɔ.

II A yɛɛr bala na be a ka a n sɛ̃, sɪ jaa le sɛɛrɛ a gān nyā kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ bala na be a Galatiya paal pɔ.

III Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ a be a yɪ jie.

IV 'Lɔ le de a wɔ māɛ tɪr a sɪ yɛlbier jŭu ɪka wɔ faa sɪ a dɪna yɛlbier pɔ tun a le na ɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn bɔfɔ.

V Wɔ nyɛrɛ tɪr bɪbir nɪ bɪbir jaa. A ɪ a le.

VI A 'maa man nɛɛ nɪ a le yɪn lɪɛb puor 'yɔɔ a nɪrɛ 'lɔ na bɔɔl yɪ tun a Kɪrɪsɪto wāɛfɔ pɔ, tɪ na yɪ le lɪɛb turo 'yer nɔɔ yuo.

VII A 'yer nɔɔ yuo jaa ba le be be go ε, tɪche bamɪne nyɔ̃nyɔ̃nɔ̃ naa a yɪ tɪɛr na ba bɔɔrɔ ɪka ba nyɔɔ a Kɪrɪsɪto 'yer nɔɔ lɪɛb ka wɔ be wɔ yɔ̃.

VIII Ala sɔɔ ɪ sɪn gba le, bu ka malaka le wa yɪ saaju wa mɔɔl kɔ yɪ a 'yer nɔɔ 'lɔ na ba tu a le sɪn mɔɔl kɔ yɪ ε, a nɪnyɪne 'lɔ wɛ naa!

IX Nɪtāa le sɪn dɔɔ de nie 'yer kɔ yɪ, pɔpāanyā n le bɔɔ 'yerɛ go. Ala nɪrɛ āsɔɔ jaa wa mɔɔlɔ na 'yer nɔɔ yuo kɔrɔ yɪ, na ba tu a le sɪn mɔɔl kɔ yɪ a yɪ sɔɔ ε, a nɪnyɪne 'lɔ wɛ naa.

X Nɪsaal le n bɔɔrɔ ɪka wɔ kɔ ma sɔr bu Nāanmɪn? Bu nɪsaal pɔɔr le n bɔɔrɔ ɪka n pɛl? Maa ta chɛnɛ bɔɔrɔ ɪka n pɛle nɪsaal pɔɔ, n kɔ naa ɪ a Kɪrɪsɪto tɔtɔnɔ̃ ε.

XI N yɛɛr, n bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bɔɔ a par ɪka a 'yer nɔɔ 'lɔ ɪn mɔɔl kɔ yɪ ba yɪ nɪsaal sɛ̃ ε.

XII A ba ɪ nɪsaal pɔ le n tu tɪ nyɛ wɔ ε, bu nɪsaal le jān ma ε, tɪche a Yesu Kɪrɪsɪto le ir wiil ma.

XIII Yɪ wŋn a le ɪn dɔɔ chɛnɛ puoro a Juu nɪbɛ puorfɔ, naa mɔɔ nɪbir gere a bala na turo a Yesu Kɪrɪsɪto, naa bɔɔrɔ ɪka n sɔɔ ba bar.

XIV N bɔɔ gar a Juu nɪbɛ bala ɪn 'mataa pɔl, tɪche ka a ɪ ma nɪbijɛ nɪ a n sāakpāmɪne puorfɔ.

XV Tɪche an ɪ Nāanmɪn le dɔɔ de nie kaa ir ma tɪche ka ba wa dɔɔ ma, na wɔ bɔɔl ma tun a wɔ wāɛfɔ pɔ, a ɪ won pɔpɛl,

XVI ka wɔ ir a wɔ Bie wiil ma, ka na mɔɔl a wɔ 'yer a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ pɔ. N ba sɔɔr nɪrɛ jaa kaa ε,

XVII bu do be a Jerusalem a bala na dɔɔ ma nie ɪ a nɪtŋnsɪ sɛ̃ ε, tɪche n tɔɔ tor chɛn Arabɪya a dɛdɛɛ a le nɛ, a le puor le n pāa lɪɛb chɛn a Damaskus.

XVIII Yuom ata na wa pɔ, n pāa don be a Jerusalem ɪka n tɪ bɔɔ a Pita, naa jɛ a be a wɔ sɛ̃ maal ber pie nɪ anŭu (15).

XIX Tɪche n ba nyɛ a nɪtŋnsɪ āsɔɔ jaa ε, ka Jemɛsɪ na ɪ a sɪ Soro yɛbɛ tɛɛ ba le ε.

XX Yɛlmāɛ jaa le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ a Nāanmɪn niem ɪka, a yɛle nyā ɪn sɛɛrɛ kɔrɔ yɪ ba ɪ jir ε.

XXI A le puor, n le chɛn Siriya nɪ Sɪlɪsɪya paal pɔ.

XXII A pupuorbiir gbulsɪ bala na be a Judiya a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, ba bɔɔ ma ε.

XXIII A n yɛle tɛɛ le ba wɔ ɪka, a nɪrɛ 'lɔ na dɔɔ gere sɪ, pɔpāanyā 'lɔ māɛ le pāa mɔɔlɔ a 'yer 'lɔ won ta dɔɔ bɔɔrɔ ɪka wɔ sɔɔ bar,

XXIV na ba pɛɛ Nāanmɪn yuor a maa jŭu.

II

I Yuom pie nɪ anaar (14) na wa pɔ, maa nɪ Banabastɪ le don be a Jerusalem naa tara Titustɪ mɪ pɔɔ.

II N don be a Jerusalem bojŭu Nāanmɪn le ir wiil ma ɪka n tɪ man kɔ ba a 'yer nɔɔ 'lɔ ɪn mɔɔl kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ε, tɪche a bala na ɪ a nɪdierbe tɛɛ le n dɔɔ sɔɔl man a yɛle anyāna kɔ. A n dābāɛ le ɪka n taa wa jo pɔrɔ ε.

III Tɪche a Titustɪ gba mɪ na dɔɔ be a n sɛ̃, na waa ɪ a Juu nɪrɛ ε, baa fir wɔ ɪka wɔ ŋmaa a yɔɔr ε.

IV A yɛle nyā lo naa bojŭu a yɛɛr bamɪne na ɪ jir ŋmarba foɔl kpɛ ɪka ba tɪ jɔɔr kaa

a le sɪn so a sɪ mǎe a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, ka ba na maal sɪ ka sɪ ɪ gbǎgbaar.

V Saa soɔ ba bǎlǎa jaa ε, ka a 'yer nɔɔ nyǎ na ɪ a yelmǎe na be a yɪ sɛ sɔɔ jaa.

VI A bala a nɪbe na tɪer ɪka bala le ɪ a nɪyɔɔnsɪ, tɪche a le ban be maa ba nye a ba tee taa ε. Nǎanɪmɪn ba kaara nɪsaal nie tɪ tɔɔɔ a wɔ 'yer ε. A nɪdierbe bala ba 'yer 'yer jaa le pɔɔ a maa 'yer 'lo pɔ ε.

VII Tɪche ban wa bɔɔn an ɪ yelmǎe ɪka Nǎanɪmɪn le de a 'yer nɔɔ nyǎ kɔ ma ɪka n mɔɔl kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, nɪtǎa le a Nǎanɪmɪn na de a 'yer nɔɔ nyǎ kɔ a Pita ɪka wɔ mɔɔl kɔ a bala na ɪ a Juu nɪbe.

VIII Nǎanɪmɪn le tɔ a wɔ tɔmɔ tu a Pita pɔ maal wɔ ɪka wɔ ɪ a Juu nɪbe nɪtɔnǎa, 'lo le mɪ tɔ a wɔ tɔmɔ tu a maa pɔ tɔ ma ɪka n chen a bala na ba ɪ a Juu nɪbe pɔ.

IX A Jemesɪ nɪ a Pita nɪ a Jɔɔn ban dɔɔ bɔɔn fɪka lue, ban wa nye bɔɔn a wǎefɔ 'lo a Nǎanɪmɪn na kɔ ma, ba de sɪn nuur ayɪ nɪ nebɔ'yen maa nɪ a Banabasɪ, na ba wiil ɪka sɪ tara na nebɔ'yen, na ba soɔ ɪka sɪ chen a bala na ba ɪ a Juu nɪbe pɔ tɪche ka ba mɪ chen a bala na ɪ a Juu nɪbe pɔ.

X Yele bɔ'yen ban 'yer kɔ sɪ le ɪka sɪ tɪere a nɔn dɛme. A yele nyǎ nɪ wɔ ju mɪ le n mɪ mɔɔ nɪbir ɪka n maal.

XI A Pita na wa tɪ wa a Antiok, n gɔ wɔn a nɪyɔɔ niem bojɔɔ wɔ maal bɔr chǎa pɔ.

XII Sere tɪche ka a nɪbe bamɪne yɪ a Jemesɪ sɛ wa, 'lo nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, ma 'mantaa dire. Tɪche ban wa wa baar, wɔ oon wɔ mǎe yɪn a ba pɔ, bojɔɔ wɔ joro na a bala na ɪ a yɔɔmarba dǎbǎe.

XIII A Juu nɪbe bamɪne pɔɔwɔ naa a neer ayɪ yele nyǎna pɔ, ka a Banabasɪ gba tɪer mɪ bɔbur a ba yele nyǎna jɔɔ.

XIV In wa nye bɔɔn ɪka baa maala a le na tor nɪ a yelmǎe 'yer nɔɔ nyǎna ε, n 'yer kɔ a Pita a ba jaa niem, “A fɔɔ ɪn Juu nɪre, tɪ na fɔ kɪere fɪka a bala na ba ɪ a Juu nɪbe kaar ε. Nɪmɪne le fɔn ɪ fir a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, ka ba kɪere fɪka a Juu nɪbe?”

XV A sɪn ban dɔɔ ka sɪ ɪ Juu nɪbe, saa ɪ nɪyor na ɪ yelbe-ɪrbe kaar ε.

XVI Sɪ bɔɔn naa ɪka, nɪre yele kɔ tɔɔ tor wɔn turo a nebinsɪ jɔɔ ε, tɪche a wɔ yele na tor a Yesu Kɪrɪsɪto wɔn soɔ de jɔɔ. Le le a sɪn mɪ gba soɔ de a Yesu Kɪrɪsɪto ka

a sɪ yele tor, ka a kɔ ɪ a nebinǎa sɪn turo jɔɔ ε. Ala ɪ a nebinǎa tufɔ jɔɔ le, nɪre jaa yele kɔ tor Nǎanɪmɪn sɛ ε.

XVII “Ala ɪ sɪ mɔɔɔ naa ɪka a sɪ yele a tor a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, tɪche ka a ɪ yelmǎe ɪka a sɪn mǎe ɪn yelbe-ɪrbe, ka ala be a le, a Kɪrɪsɪto pɔɔɔ naa a yelbier 'yɔɔnɔ bu? Yelmǎe jaa, a ba ɪ le le ε!”

XVIII Ala ɪ n le men a bonɪ ala ɪn sɔɔ bar, n maal a le wiil ɪka n ɪn a nebinǎa sɔsɔɔnɔ.

XIX Bojɔɔ a tu naa a nebinǎa pɔ, ka n kɪ kɔ a nebinǎa, ka a le na sɔɔ ma ka n be be kɔ Nǎanɪmɪn.

XX Ba 'mantaa kpa maa nɪ a Kɪrɪsɪto a daa ju. A ba le ɪ maa le le be be go ε, tɪche a Kɪrɪsɪto le be a n 'yɔɔ. A nyevɔr nyǎ ɪn pǎa ben a āgǎn pɔ, n ben be nɪ a soɔfɔ ɪn soɔ a Nǎanɪmɪn Bie, 'lo le nɔ ma, na wɔ de a wɔ mǎe kɔ ma.

XXI N ba 'yer ɪka a Nǎanɪmɪn wǎefɔ ba ɪ ε, bojɔɔ ala ɪ nɪre na tɔɔn 'yer faa a wɔ mǎe a nebinǎa jɔɔ, ka le a Kɪrɪsɪto kɔɔ ba tara tɔnɔ jaa ε!”

III

I A yɪn Galatiya jolo dɛme. An le bel yɪ ka a nɔmɔ yɪ? A yɪ nɪbir le ba nyɔɔ a Yesu Kɪrɪsɪto yɪn a nɪyɔɔ niem kpa a daa ju.

II Yele bɔ'yen le n bɔɔɔ ɪka n bɔɔ yɪ a yɪ sɛ. Yɪ nyen a Nǎanɪmɪn Sɪe a nebinǎa yɪn turo bu a le yɪn wɔ na yɪ soɔ?

III Yɪ lee bɔɔ yɛ ɔ. Yɪn piel a Nǎanɪmɪn Sɪe, yɪ pǎa bɔɔɔ naa ɪka yɪ baar yɪn kpɛɔ pɔ bu?

IV A yɪ dɔɔye difɔ ba le tara tɔnɔ bu? Yelmǎe a ba ɪ pɔɔ ε.

V Nǎanɪmɪn kɔ yɪn a wɔ Sɪe tɪ tɔ ne'maa tɔmɔ a yɪ pɔ, yɪn soɔ a nebinǎa jɔɔ bu yɪn soɔ a le yɪn wɔ?

VI De man a Abraham kaa, wɔ “Soɔn de Nǎanɪmɪn, ka a le vɛ ka wɔ ɪ nɪtor.” (A *Pielɔ Gǎn 15:6*)

VII Bɔɔ a par ɪka a bala na soɔ Nǎanɪmɪn le ɪ a Abraham bibiir.

VIII A Nǎanɪmɪn gǎn dɔɔ 'yer ɪka Nǎanɪmɪn na 'yer faa a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, a ba soɔfɔ jɔɔ. Nǎanɪmɪn den nie 'yer a 'yer nɔɔ kɔ a Abraham ɪka, “A paalsɪ ba jaa na nyen sɔɔfɔ tu a fɔ 'yɔɔ.” (A *Pielɔ Gǎn 12:3*)

IX A le jũu, a bala jaa na sɔɔ de na nyen sɔɔfo pɔɔ a Abraham pɔ. 'Lo le ɪ a nɪre na tara sɔɔfo.

X Bala jaa na dɪɪl a nebinãa tufɔ ben pɔ 'yɔɔfo pɔ, bojũu a seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, "Pɔ 'yɔɔfo turo na a nɪre 'lo na ba turo a yelɪ a jaa a nebinãa gãn pɔ ɛ." (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 27:26*)

XI A ɪn yelmãe ɪka nɪre jaa kɔ nye faa fɔ a Nãanmɪn niem a nebinãa 'yɔɔ ɛ, bojũu "A nɪre 'lo na tara sɔɔfo tor naa, won tara na nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ." (*Habakuk 2:4*)

XII A nebinãa ba be sɔɔfo pɔ ɛ, tɪche "Nɪre 'lo na maala a le a nebinãa na 'yer, na tara na nyevɔr." (*Mosesi Gãma Na Tu Ata 18:5*)

XIII Kɪrisito faa sɪ naa a nebinãa pɔ 'yɔɔfo pɔ, na wɔ lɪeb ɪ pɔ 'yɔɔfo kɔ sɪ, bojũu a seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, "Pɔ 'yɔɔfo turo na a nɪre 'lo na yɔɔl tɪe ju." (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 21:23*)

XIV Wɔ faa sɪ naa ka a sɔɔfo ala a Abraham na nyɛ, ka a bala na ba ɪ a Juu nɪbe mɪ na nyɛ tu a Yesu Kɪrisito 'yɔɔ, ka a sɔɔfo jũu, ka sɪ nyɛ a Nãanmɪn Sɪe netɪraa.

XV N yɛɛ, vɛ ka n de man a bɪbir jaa nyevɔr pɔ, nɪre wa faa 'yer 'yer bin baar, nɪre jaa maa le 'yer 'yer dɔɔl ɛ, bɪ ɪma bar ɛ. Le nɪ wɔ ju mɪ le a netɪraa.

XVI Nãanmɪn dɔɔ tɪr a wɔ nɛɛ kɔ Abraham nɪ a wɔ bir. A Nãanmɪn gãn ba 'yer ɪka bɔbie ɛ, naa wiil fɪka biyɔɔ ɛ, tɪche wɔ 'yer ɪka, "A fɔ bir," (*A Pielfɔ Gãn 12:7*) Nɪbɔ'yen tɛɛ le, 'lo le ɪ a Kɪrisito.

XVII Maa 'yer nɪ nyã ɪka a nebinãa na wa a yuom kɔɔr anaar dɔɔl lɪjer nɪ pie (430) puor ba sɔɔ a netɪraa 'lo a Nãanmɪn na dɔɔ 'yer ɛ, na wɔ sɔɔ a netɪraa ɛ.

XVIII Ala ɪ a bonɪ ala sɪn wa nyɛ a Nãanmɪn sɛ ɪ naa a nebinãa tufɔ jũu le, a ba le ɪ a netɪraa ye le go ɛ, tɪche an ɪ a Nãanmɪn wãefɔ le wɔ de tɪr nɛɛ kɔ a Abraham.

XIX Bo le so Nãanmɪn na wa bɪɛr tɪr a nebinãa? Wɔ puɔn 'yɔɔ ban ba sɔɔ jũu tɪ tãn a sɔɔ 'lo a Bir 'lo won tɪr a nɛɛ na wa. A malakasi le waan a nebinãa nyã, tɪche Mosesi na ɪ a 'ma'maala le be a ba chara pɔ.

XX 'Ma'maala maa ara kɔ gbul bɔ'yen ɛ, tɪche Nãanmɪn 'lo ɪn bɔ'yen tɛɛ.

XXI Ka a le wiil ɪka a nebinãa sɔɔn a Nãanmɪn netɪraa ala bar bɪ? Kai. Ala ɪ a nebinãa kɔɔ na nɪre nyevɔr, nɪre jaa na ɪn nɪtor tu a nebinãa jũu.

XXII Tɪche a Nãanmɪn gãn 'yer ɪka a yelbier nyɔɔn a wer nɪbe ba jaa pɔɔ die pɔ, ka a le a Nãanmɪn na tɪr a nɛɛ kɔ a bala na sɔɔ de a Yesu Kɪrisito na nyɛ.

XXIII Sɛɛ tɪche ka a sɔɔfo wa wa, sɪ dɔɔ ɪ a nebinãa nɪpuɔrsɪ, naa pɔɔ sɪ tɪ tãn a sɔɔ 'lo a sɔɔfo na wa nyɪr.

XXIV Nãanmɪn kɔn a nebinãa sɔr ka wɔ na de sɪ nie chiin a Kɪrisito sɛ, ka sɪ na nyɛ faafɔ tu a sɔɔfo pɔ.

XXV Pɔpãanyã a sɔɔfo na wa tɪ wa, saa le chɛnɛ be a nebinãa pɪlem ka wɔ kaara sɪ ɛ.

XXVI Yɪ jaa ɪn Nãanmɪn bibiir yɪn sɔɔ Yesu Kɪrisito jũu,

XXVII bojũu ba so yɪn a Nãanmɪn kɔɔ 'yɔɔ a Kɪrisito pɔ, ka wɔ pɔɔ yɪ fɪka fɔbaa.

XXVIII Ka bamɪne ba le ɪ Juu nɪbe bɪ baa ɪ Juu nɪbe ɛ, ka bamɪne mɪ ɪ gbãgbaar bɪ ka bamɪne ɪ sumɪne ɛ, ka bamɪne ba le ɪ dɔɔr bɪ mɪ ɪ pɔbɔ ɛ. Bojũu yɪ jaa ɪn bɔ'yen a Yesu Kɪrisito 'yɔɔ.

XXIX Ala ɪ yɪ ɪn a Kɪrisito sofɔ, yɪ pãa ɪn a Abraham bir, na yɪ puɔ a Abraham na di a Nãanmɪn nãbonsɪ ala won tɪr a nɛɛ kɔ wɔ.

IV

I A maa 'yer nɪ nyã, a bɔdire bie gba won ɪ bibile, tɪche waa be wɔ yɔ nɪ a gbãgbaa ɛ, an sɔɔ ɪ 'lo le so a bonɪ a jaa.

II Gugurbo nɪ a kpãen dɛme ma pire naa bie nyãna tɪ tãn a sɔɔ 'lo a sãa na 'yɔɔ.

III Le nɪ wɔ ju mɪ le, sɪn dɔɔ ɪ a bibiir, sɪ dɔɔ ɪ a wer gbãgbaar be kpãen bonɪ pɪlem.

IV Tɪche a sɔɔ na wa ta, Nãanmɪn tɔn a wɔ Bie ka pɔɔ dɔɔ wɔ tun a nebinãa pɔ,

V ka wɔ na faa a bala na be a nebinãa pɪlem, ka sɪ tara sɔr ɪ a wɔ bibiir.

VI Yɪn ɪ a Nãanmɪn bibiir jũu, Nãanmɪn tɔn a wɔ Bie Sɪe ka wɔ wa kpe a sɪ nyãn pɔ a sɪ ma buɔlɔ wɔ, sɪ Sãa.

VII A le jūu, yaa le chene ɪ gbāgbaar ε, tiche yi un a wɔ bibiir. Yin ɪ a wɔ bibiir baar, yi un a wɔ bōdirbe.

VIII A kōro yin ba dōo bōo Nāanmɪn ε, yi dōo ɪ gbāgbaar kɔ a tibe ala yin ba bōo ε.

IX Tiche pōpāanyā yin bōo Nāanmɪn bi Nāanmɪn na wa bōo yi baar, ηmɪne le a le ɪ ka yi lieb a yi tier 'yōo a bonɪ ala na bal ka a ba turfo ɪ pōsōo? Yi chene na bōoro ɪka yi le ɪ a ba gbāgbaar bi?

X Yi tara na bɪbir pēnsɪ, ni chuur pēnfosɪ ni sōosɪ ni yuomo pēnfosɪ.

XI Dābāe kpe ma naa, ka n tier ɪka a maa tōmō un tō a yi pɔ un pɔro.

XII N yeer, n sōoro yi naa, yi be a le un be, bojūu n mi dōo be a le yin be. Yaa maal ma yelbier jaa ε.

XIII Yi bōon naa an ɪ baal jūu le so ka n dōo nie mool a 'yer nōo kɔ yi.

XIV A maa baal gba na dōo ɪ beer kaa kɔ yi tiche yaa tɔr ma bar ε, yi sōon de ma Nāanmɪn malaka kaar, fika Yesu Kɪrisito.

XV Bo le ɪ a yi chɪlfo? In tōo 'yer yelmāe ɪka ala ɪ yin taa tōo maal a le, yin taa loor a yi nibie kɔ ma.

XVI Pōpāanyā n un a yi dōsɔo un 'yer a yelmāe kɔ yi bi?

XVII A nibe bala na bōoro ɪka yi wa a ba sē, a ba tier ba viel ε. A le ban bōoro le ɪka yi ηmaa yi na yi ɪ sōofɔ kɔ ba.

XVIII A viel na ɪka yi tara sōofɔ sōo, ala ɪ a le yin tier vielle na, na yi ma maala a le sōo jaa, tiche ata ɪ fika maa wa be a yi sē tee ε.

XIX N yeer, a yi yele wōnō ma naa fika pɔo na dōoro bie kaar, ti ta a sōo 'lo yin be a le a Yesu Kɪrisito na be.

XX N ta bōoro naa fika n be a yi sē a pōpāanyā naa ta lieb a n kōkōr bojūu a yi yele wōnō ma naa.

XXI Yi 'yer kɔ ma, a yin bala na bōoro ɪka yi ɪ a nebināa turbo, yaa bōo a le a nebināa na 'yere bi?

XXII A seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, Abraham tara na bibiir ayi, a gbāgbaa pɔo le dōo a āsɔo, ka a sumɪne mi dōo a āsɔo.

XXIII A bie 'lo na ɪ a gbāgbaa pɔo bie, ba dōo wɔn tu a le nɪsaal na guor, tiche a 'lo mi na ɪ a sumɪne bie, ba dōo wɔn tun a Nāanmɪn netiraa pɔ.

XXIV Sin tōo de a pɔo banyāna ayi man netɪrsɪ ayi. Haga le dōo a gbāgbaa bibiir. 'Lo le ara kɔ a netiraa 'lo a Nāanmɪn na maal a Sinai Tōo ju.

XXV Haga ara na kɔ a Sinai Tōo na be a Arabɪya fika a dɪna Jerusalem, bojūu 'lo le dōo a wɔ bibiir ka ba ɪ a nebināa gbāgbaa.

XXVI Tiche a Jerusalem 'lo na be a saaju son wɔ māe, 'lo le ɪ a sɪ ma.

XXVII Bojūu a seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, "Tara pɔpel, a fōo pɔo abbaa, na ba dōo bibiir ε. Yiele ηmiere ni chelsɪ, fōo nyā na ba wō bie dōofɔ tuo ε. A pɔo nyā na ba dōo dōo ε, bojūu a wɔ bibiir waan gar a pɔo 'lo na kul sɪre." *(Isaiya 54:1)*

XXVIII Pōpāanyā, yin a n yeer, yi kaara fika a Isaaki na ɪ a Nāanmɪn netiraa bibiir.

XXIX A sōo 'lo ban dōo a bie 'lo a āgān pɔ, wɔ ge naa a bie 'lo ban dōon a Nāanmɪn Sɪe kpēo. Le mi le a pōpāanyā.

XXX Tiche bo le a Nāanmɪn gān 'yer? "Dii a gbāgbapɔo ni a wɔ bie bar, bojūu a bie 'lo na ɪ a gbāgbapɔo bie kɔ 'mataa din a Nāanmɪn nābonsɪ ni a bie 'lo a sumɪne na dōo ε." *(A Pielfo Gān 21:10)*

XXXI A le jūu n yeer, saa ɪ a gbāgbaa pɔo bibiir ε, tiche sɪ un a pɔo sumɪne bibiir.

V

I A Kɪrisito faa sɪ naa, ala le so ka sɪ so sɪ māe. A le jūu, yi pāa ara kpēo na yi ta le de yi māe 'yōo gbāgbaa tōmō pɔ ε.

II Yi 'yōo a n 'yerbie jāne. Maa Pɔol le 'yere koro yi ɪka ala ɪ yi ηman a yi yoi, a Kɪrisito kɔ tara tōnō kɔ yi ε.

III N le bōo 'yere koro yi yelmāe jaa ɪka nɪre 'lo jaa na ηmaa yoor tara na sɔr ɪka wɔ sɔo a Juu nibe nebinsɪ a jaa.

IV A yin bala na bōoro ɪka yi nye faafɔ tu a nebināa 'yōo, ηmaan yi a Kɪrisito 'yōo, yi ηmaan yi a Nāanmɪn wāefɔ pɔ.

V Tiche a sōofɔ jūu, sɪ chule na nibijie ɪka sin nyen a Sɪe tierɔo jie yeltorsɪ.

VI A Yesu Kɪrisito 'yōo, ka nɪre ηmaan yoor bi ka waa ηmaa yoor ε, a ba wiil yele jaa ε. A yele 'lo na fer le ɪka sōofɔ na wile wɔ māe tun nōfo pɔ.

VII Yi dōo joro jovila, an le ηmaa yi sɔr ɪka yi ta sɔo a yelmāe ε?

VIII A soorfo nyã borɔ ba yi a nɪre 'lo na buol yi sɛ ɛ.

IX Fɪka dābɪl bālāa na ma vɛ ka jō vō, le le ye le jaa puor bile ma sōo yelyoo.

X N tara na soorfo a sɪ Soro 'yōo ɪka yi kɔ tɪer tɪer yuo ɛ. A nɪre 'lo jaa na vɛ ka a yi tɪer va vire na nyen gefo.

XI N yeer, ba kō ge ma ɛ, ala ɪ n 'yer yoor ηmaafɔ 'yer. A le wiil ɪka a Yesu daa suur difo baar naa.

XII In naa buorɔ na ɪka a bala na ba vɛ ka a yi tɪer gāna jibō'yen nɪ a ba yoor ηmaafɔ ye le ɛ, ba ηme a ba māe lāma.

XIII Yɪn a n yeer Nāanmɪn na buol ka yi so yi māe, tɪche yi ta de a yi māe sofo nyāna maala nɪ yelbier ɛ, tɪche yi de a māe sofo nyā, na yi tōnō korɔ taa nɪ nōfo.

XIV A Nāanmɪn nebinɪsɪ a jaa, ba den seb 'yerbibō'yen tɛɛ, "Nō a fɔ tɔ soo a fɔ māe kaar." (*Mosesi Gāma Na Tu Ata 19:18*)

XV Yɪn maa wa soo dōnō taa na yi ooro taa, yi bōonō sō, na yi taa sōo taar ɛ.

XVI A le jūu, n 'yere na korɔ yi ɪka yi kpɪere le a Nāanmɪn Sɪe na wile, na yi ta maala a le a āgān na buor ɛ.

XVII Bojūu bon 'lo a āgān na buorɔ ba ɪ a bon 'lo a Nāanmɪn Sɪe na buor ɛ. Bon 'lo a Nāanmɪn Sɪe mɪ na buorɔ ba ɪ a bon 'lo a āgān mɪ na buor ɛ. A ma jeere nɪ taa na a na ηmaa yi sor ka yi kɔ tōo maal a le yɪn buor ɛ.

XVIII Tɪche ala ɪ Nāanmɪn Sɪe ben a yi pɔ, yaa le chene ɪ a nebināa gbāgbaar ɛ.

XIX A āgān bōbɔorsɪ ma gān chāa pɔ, ala le a anyāna sɛfo, nɪ deer maalfɔ, nɪ jol dāen,

XX nɪ tɪbe puorfo, nɪ soyele, nɪ 'laarfɔ, nɪ nechɪre, nɪ nyuur, nɪ suur, nɪ māe 'moofo, nɪ ootaa,

XXI nɪ nyuur, nɪ dāa buufɔ, nɪ dānyugbulo, nɪ a ala na nyetāan a anyāna. N kpāana yi naa nɪtāa a le ɪn dōo de nie kpāa yi ɪka, a bala na maala a anyāna, kō kpe a Nāanmɪn nāalōo pɔ ɛ.

XXII Tɪche anyā le ɪ a Nāanmɪn Sɪe wōmō, nɪ nōfo, nɪ chɪlfɔ, nɪ nyā'maar, nɪ kānyir, nɪ nɪbaal kaafɔ, nɪ vɪla maalfɔ, nɪ yelmāe,

XXIII nɪ jomm ɪfo, nɪ māe nyoofo. Nɛɛ jaa ba be be gar a anyāna ɛ.

XXIV A bala na be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yōo kpan a ba āgān nɪ a wɔ volaa a daa ju.

XXV Ala ɪ sɪn nɪ a Nāanmɪn Sɪe le 'mataa kpɪere, yi vɛ ka sɪn nɪ a 'lo 'mataa chiine.

XXVI Yɪ ta vɛ ka sɪ wile sɪ māe na sɪ 'yōonō taa suur, tara taa nɪ nyuur ɛ.

VI

I N yeer, ala ɪ āsoo wa maal yelbier bor a soorfo sor pɔ, fōo nyā na tara a Nāanmɪn Sɪe, tɔo wɔ 'yōo a sor pɔ nɪ māe siirfo. Tɪche gu a fɔ māe na fɔ mɪ taa lo a beer kaa pɔ ɛ.

II Yɪ tuoro taa a yelwōnsɪ. Yɪn wa ɪre a le, yi turo naa a Kɪrɪsɪto nɛɛ.

III Ala ɪ nɪre wa tɪer ɪka wɔ ɪn bon kōo a sōo 'lo won ba ɪ bon jaa ɛ, wɔ māe le wɔ be le.

IV Nɪre jaa wɔ ma beer a wɔ māe tōmō kaa tɪ na wɔ pāa chɪere a nyāa na wɔ ta de a wɔ tōmō mana nɪ a wɔ taaba tōmō ɛ.

V Bojūu āsoo na ma tuon a wɔ māe tuor.

VI A bala ban wiil, ba mɪ pō a ba bōtarsɪ kɔ a bala na wile ba.

VII Yɪ ta be le yi māe ɛ, nɪre kō tōo la Nāanmɪn ɛ. A bon 'lo fon bor, 'lo le fon ηma.

VIII Fōo nyā na bor a ala na ɪ a āgān volaa, fon ηman bōdebe. Ala ɪ fo bor a ala na pele a Nāanmɪn Sɪe pɔo, na tun a Sɪe pɔ ηma nyevor na ba tara baarfɔ ɛ.

IX Yɪ ta vɛ ka sɪ bal nɪ vɪla maalfɔ ɛ, bojūu sɪn ηma naa a ηmafɔ sōo, sɪn baa wa tɛɛ bar ɛ.

X A le jūu, sɪn wa nye vuo, yi vɛ a sɪ de maal vɪla kɔ nɪre jaa, na sɪ mō maal yoo jaa kɔ a bala na be a soorfo pɔ.

XI Maa wa seere nɪ a maa māe nūu, nye le a sebie na ma ɪ a bere jā.

XII A bala na buorɔ ɪka ba wile a ba māe a āgān pɔ, bala le buorɔ ɪka ba fir yi ka yi ηma a yoi. A ye le 'lo yoo ban ɪre a le, baa buorɔ ɪka ba nye gefo a Kɪrɪsɪto daa jūu ɛ.

XIII A bala gba mɪ na ηma a yoi ba turo a nebināa ɛ, tɪche ba buorɔ naa ɪka yɪn yi ηma a yi yoi ka ba na chɪere nyāa ɪka bala le ηma yi.

XIV N taa ɪre wa chɪere nyāa bon jaa 'yōo ka ala ba wa ɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto daa ba le ɛ. A le jūu le so, ka a wer nyā ju ba

tara tñõ kò ma ε, ka m̀ ba ı bon jaa kò
a wεr ε.

^{XV} Ala ı nıre ηmaan yoor bu ka 'lò ba
ηmaa yoor ε, a ba wiil yele jaa ε, tiche a
le na sεε le ıka nıre wò nye dõ paalaa.

^{XVI} A bala jaa na turo a sor nyãna,
nyã'maar nı nıbaal kaafò wò be a ba sã.
Ba la le a Nãanmın kaa ir.

^{XVII} An yi a pöpãanyã chiine, nıre jaa
wò ta le 'yõ ma yele go ε, bojũu a Yesu
felsı ben a n ãgãn pò.

^{XVIII} N yεεr, ka a sı Soro Yesu Kırısıto
wãεfò, a be a yı sıır pò. A ı a le.

A PƆOL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A EFESUS

I Maa Pɔol a Nāanmīn na sɔɔ ka n ɪ a Yesu Kırısıto nıtōnāa le seere koro a yın na ɪ a Nāanmīn nıbe be a Efesus na yı sɔɔ de a Yesu Kırısıto.

II Wāefo nı nyā'maar na yı a sı Sāa Nāanmīn nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē a be a yı sē.

III Pɛefo wɔ ta a Nāanmīn, 'lo le ɪ a sı Soro Yesu Kırısıto Sāa. Wɔn de a Sıe yelsōn a jaa na be a saaju na wɔ sōon sı, sın be a Kırısıto 'yōo jūu.

IV Bojūu wɔ dōo ir sı 'yōo a Kırısıto pɔ, tı na wɔ wa maal a wer ka sı na ɪ cheche na sı kō tara chefo a wɔ niem ε, a wɔ nōfo jūu.

V Nāanmīn den nie ir sı ka sı ɪ a wɔ bibiir tu a Yesu Kırısıto 'yōo. A ɪ naa a wɔ bɔfo naa pel a wɔ pɔɔ.

VI Ala le so a sı peere a Nāanmīn maal vıla kpēe nyā wɔn maal sı na wɔ kɔ sı a wɔ Binōnāa.

VII A wɔ 'yōo le sı nye faafu tu a wɔ jāi jūu. Sı nyen vē kufu, an ɪ a Nāanmīn wāefo berma naa.

VIII Wɔ maal sın vıla tı pōn bar, na wɔ kɔ sı par bōfo nı yē a jaa.

IX An ɪ wɔ vēn ka sı bōo a yelsɔɔlaa na be a wɔ tıer pɔ, a ala wɔn bɔoro ɪka wɔ maal a Kırısıto 'yōo.

X Ka a ɪ sıre ɪka, wɔn kaal a bonstı a jaa na be a saaju nı ala na be ka a tēe lōo taa ka a nıkpēe bō'yen kaara ba, 'lo le ɪ a Kırısıto.

XI A wɔ 'yōo le Nāanmīn ir sı, wɔ kāan ir sı a le na ɪ a wɔ pɔtıer na wɔn maal ye le a jaa ka a ɪ a le wɔn bɔoro.

XII A ɪ naa le, ka a sın na ɪ a nıdōo na tara a Yesu a sı tıerto jie ka ban peere a Nāanmīn.

XIII A yın mı dōo pɔɔ a Kırısıto pɔ a sōo 'lo yın wō a yelmāe 'yer nōo, a 'yer nyā na ɪ a yı faafu 'yer. Yın wa sɔɔ de wɔ,

Nāanmīn den a wɔ Sıe 'lo wɔn dōo tır a nee 'yōon yı jāne.

XIV A Sıe nyā le ɪ a telma ɪka sın nye naa ala Nāanmīn na tır a wɔ nee na wɔ faa a bala na ɪ a wɔ nıbe a sı peere wɔ.

XV A nyā jūu le so, maa na wō a yı ye le a le yın sɔɔ de a sı Soro Yesu nı a le yın nō a Nāanmīn nıbe.

XVI N ma dāna na Nāanmīn a yı jūu, naa sɔoro Nāanmīn koro yı.

XVII Naa chene sɔoro a tır Sāa, 'lo le ɪ a Nāanmīn a Yesu Kırısıto na turo a wɔ nee ɪka wɔ kɔ yı a Sıe yē, na wɔ wiil yı a wɔ māe yelwiilsi, ka yı bōo wɔ jaa cheche.

XVIII N sɔoro na Nāanmīn ɪka wɔ chlō a yı tıer, ka yı bōo a tıerto 'lo jūu wɔn bɔol yı, ka yı kō tara baal ε, tı na yın tı de a wɔ 'yōofu nābomo wɔn tır nee kɔ a wɔ nıbe.

XIX A wɔ kpēo na gar a jaa kɔ a sın na sɔɔ de wɔ, a kpēo nyāna le wɔ tōn a kpēo tōmō.

XX 'Lo le wɔ de sātın a Kırısıto a kūu pɔ, na wɔ vē ka wɔ jāne a wɔ nūsōo jie be a saaju.

XXI Wɔ gar a tōofu a jaa, nı a kpāen dēme, nı a sıgādaar ba jaa, nı a nıbere ba jaa, a ba ɪ a bala na be be a dına tee ε, tı a bala na wa be be daar kōo.

XXII Nāanmīn den a bomo a jaa bin a wɔ gbēe pılem, na wɔ ir wɔ ka wɔ ɪ a pupuorbiir gbulsı ba jaa ju,

XXIII na ɪ a wɔ āgān, ka ba seen wɔ jaa, 'lo le seε ba jaa, a jiir a jaa.

II

I Yın 'lo, yı dōo kpi be a yı maal dēbe nı a yı yeldebe pɔ,

II ala pɔ le yı dōo be, na yı turo a wer nyā sɔı nı a 'lo na di a seesebe nāa Satan. A sıe nyā le tōnō a bawōnsı pɔ.

III Sı jaa mı dōo be a le a ba kaar maala a le a āgān na bɔoro, na sı turo a sı tıer nı a āgān volaa. Ka a Nāanmīn suur mı dire nı sı a ba kaar.

IV Tıche a Nāanmīn nıbaal na waa jūu, ka wɔ nō sı yɔɔ jaa.

V Wɔ maal sın ka sı 'mataa ir a Kırısıto a kūu pɔ an ɪ sı dōo kpi a yeldebe pɔ, a wɔ wāefo le wɔ faan sı.

VI Nāanmɪn 'mantaa sãn sɪ nɪ a Kɪrɪsɪto ka sɪ 'mataa jãne nɪ wɔ be a saaju.

VII A ɪ naa nɪtɔ̃ ɪka a ber ala na waara ka wɔ na wiil sɪ a wɔ wãɛfo na ber ma nɪ a wɔ maal vɪla a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔ̃ɔ.

VIII Bojũu a wɔ wãɛfo le so yɪn nyɛ faafɔ tu a yɪ sɔɔfo pɔ, a ba yɪ a yɪ mãɛ sɛ̃ ɛ, Nāanmɪn kɔfo le.

IX A ba ɪ yɪn tɔ̃mɔ̃ kɔ̃ɔ le ka ãsɔɔ na che nyãa ɛ.

X Sɪ ɪ naa Nāanmɪn nũu bɔ̃maalsɪ wɔn mɛ a Kɪrɪsɪto 'yɔ̃ɔ, ka sɪn tɔ̃nɔ̃ tɔ̃sɔ̃n ala wɔn de nie choɔr bar ka sɪ tɔ̃nɔ̃.

XI A le jũu, yɪ tɪɛr kaa a kɔ̃ro a yɪn na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, ka a Juu nɪbe bɔ̃ɔlɔ yɪ a, yɔ̃rwɔsɔr dɛme, tɪ bɔ̃ɔlɔ a ba mãɛ a yɔ̃rɪmaar dɛme, na ɪ a ãgãn nyã tee yele.

XII Yɪ tɪɛr kaa a sɔ̃ɔ 'lɔ̃nɔ̃ ɪka yaa bɔ̃ɔ a Kɪrɪsɪto ɛ, ka yɪn yaa mɪ pɔɔ a Isɪral nɪbe pɔ ɛ, na yaa pɔɔ a netɪrsɪ ala a Nāanmɪn na tɪr a wɔ nɛɛ kɔ a Juu nɪbe ɛ. Yaa tara tɪɛrtɔ jɪɛ ɛ, na yaa le bɔ̃ɔ Nāanmɪn ɛ.

XIII Yɪn bala na dɔ̃ɔ jãa tɪche pɔ̃pãanyã, yɪ wa gbɔr a Yesu Kɪrɪsɪto na yɪ be a wɔ 'yɔ̃ɔ a wɔ jãɪ jũu.

XIV Bojũu, a Yesu mãɛ le ɪ a sɪ nyã'maar, na wɔ maal a nɪbɔ̃rsɪ ayɪ ka ba ɪ bɔ̃'yen, na wɔ ɪmɛr a dachin 'lɔ na dɔ̃ɔ var a sɪ ɪ a dɔ̃dɛme.

XV A Juu nɪbe nɛbinãa tara na chire yɔ̃ɔ, tɪche Kɪrɪsɪto kũu sɔ̃ɔn a jaa. A wɔ bɔ̃fo le ɪka wɔ vɛ̃ ka a Juu nɪbe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɪ nɪpaalaa bɔ̃'yen, le le wɔ maal a nyã'maar.

XVI Wɔ 'maal Nāanmɪn kɔ ba ka ba ɪ bɔ̃'yen. A kũu wɔn kpi a daa ju le wɔ de kɔn a ba 'laar taa.

XVII Wɔ wa mɔ̃ɔl naa a nyã'maar 'yer kɔ yɪn bala na jãa nɪ a bala na gbɔr.

XVIII Bojũu a tu naa a wɔ 'yɔ̃ɔ ka sɪ tara sɔr na ta a Sãa sɛ̃ nɪ a Sɪɛ bɔ̃'yen 'lɔ̃nɔ̃.

XIX A le jũu, yaa le chɛne ɪ sãanba nɪ nɪyɔ̃ɔrsɪ go ɛ, tɪche yɪn nɪ a Nāanmɪn nɪbe lɔ̃ɔn tɛɛ na yɪ ɪ a wɔ yɪr dɛme.

XX Ba mɪ mɛn dɔ̃ɔl a dachin par kparaa na ɪ a nɪtɔ̃nsɪ nɪ a 'ye'yerbe, ka a Yesu ɪ a sãlsɔ̃ɔ wɛɛ.

XXI A wɔ 'yɔ̃ɔ le a yɪr wɔ jaa choo taa na wɔ ɪ a Nāanmɪn puorfɔ yɪr cheche 'lɔ a sɪ Soro 'yɔ̃ɔ.

XXII Bojũu yɪ jaa ɪ naa a Kɪrɪsɪto tɔ̃ɔr, ka wɔ mɪ mɛ yɪ 'matãan a yɪr nyã pɔ, ka Nāanmɪn Sɪɛ kpɪɛɛ.

III

I Bon nɪ so ka n sɔ̃ɔrɔ Nāanmɪn kɔrɔ yɪ le ɪka, n ben pɔ̃ɔfo die pɔ bojũu ɪn mɔ̃ɔl a Yesu yele kɔ a yɪn na ba ɪ Juu nɪbe ɛ.

II Sɪɛ jaa le yɪ wɔ a Nāanmɪn wãɛfo wɔn kɔ ma a tɔ̃mɔ̃ nyãna a yɪ jũu.

III A yelsɔ̃ɔlaa nyã le wɔ wiil ma ka n bɔ̃ɔ naa de nie sɛb a ɪma a kɔ yɪ.

IV Yɪn wa kar a ala, yɪn pãa bɔ̃ɔn naa a le ɪn bɔ̃ɔ a Kɪrɪsɪto yelsɔ̃ɔlaa ala nɪɛ na ba bɔ̃ɔ ɛ.

V Nāanmɪn ba dɔ̃ɔ vɛ̃ ka a kɔ̃r dɛme bɔ̃ɔ a anyãna ɛ, tɪche pɔ̃pãanyã wɔ wiil kɔ a wɔ nɪtɔ̃nsɪ chechesɪ nɪ a wɔ 'ye'yerbe chechesɪ tu a wɔ Sɪɛ pɔ.

VI A yelsɔ̃ɔlaa nɪ nyã ɪka a tu naa a 'yer nɔ̃ɔ nyã pɔ, ka a yɪn na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪ a Isɪral nɪbe na lɔ̃ɔn ɪmabɔ̃'yen, na ba 'mataa a ãgãn bɔ̃'yen pɔ, ka ban 'mataa pɔ a nɛɛ 'lɔ a Nāanmɪn na tɪr a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔ̃ɔ.

VII N lɛb a 'yer nɔ̃ɔ nyãna tɔ̃tɔ̃nɔ̃ tu a kɔfo nyã a Nāanmɪn wãɛfo na wɔ kɔ ma tu a wɔ tɔ̃kpãɛn pɔ.

VIII An ɪ maa le ɪ a Nāanmɪn nɪbe ba jaa bɪr baaraa tɪche ka a wãɛfo nyã kɔ ma sɔr ɪka n mɔ̃ɔl a Kɪrɪsɪto 'yer nɔ̃ɔ kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪɛ na kɔ̃ tɔ̃ɔ bɔ̃ɔ ɛ,

IX ka n vɛ̃ ka a yelsɔ̃ɔlaa nyã chaar kɔ nɪɛ jaa an ɪ a dɔ̃ɔ sɔ̃ɔl a kɔ̃r jaa a Nāanmɪn sɛ̃ na maal a bonɪ a jaa.

X A wɔ bɔ̃fo le ɪka a pɔ̃pãanyã, wɔ tu a pupuorbiir pɔ wiil a wɔ yɛ̃ ka a tɔ̃ɔfo dɛme, nɪ a kpãɛn dɛme na be a saaju bɔ̃ɔn.

XI A anyãna le wɔ tɪɛr a kɔ̃r jaa na wɔ wa de a Yesu Kɪrɪsɪto a sɪ Soro na wɔ maal a wɛɛ.

XII Tu a wɔ 'yɔ̃ɔ sɪn sɔ̃ɔ de wɔ jũu, sɔr gãn kɔ sɪ a sɪn 'la chen a Nāanmɪn sɛ̃.

XIII A le jũu n sɔ̃ɔrɔ yɪ naa, yɪ ta vɛ̃ ka yɪ ãgãn sal ɪn dire dɔ̃ɔyɛ a yɪ jũu ɛ, a ɪ naa a yɪ tɪɛr yele le.

XIV A anyãna jũu le n ma de gbɔr dumo a Sãa niem.

XV 'Lɔ le a balsɪ ba jaa Sãa, a bala na be a saaju nɪ a ba nyã na be ka a wɛɛ pɔ.

XVI N sɔɔɔ wɔ naa ɪka a yi a wɔ tur pɔ, ka wɔ de a wɔ siɛ kpɛɔ na wɔ 'yɔɔn yi ākpāɛn, a yi kpɛmɛ a āgān pɔɔm,

XVII ka a Kiriſito kpɛɛɛ a yi nyāa pɔ, yɪn sɔɔ de wɔ jūu. A n sɔɔrfu lɛ ɪka, yi ba nyɪbɛ ara jaa chāchā a nɔ̄fo pɔ,

XVIII a yɪn nɪ a Nāanmɪn nɪbɛ na 'mataa nyɛ a lɛ a Kiriſito nɔ̄fo na yalɔ̄, nɪ a wɔ wɔo, nɪ a dofo, nɪ a lɛ won suu a pɪlem,

XIX na yi bɔɔ a nɔ̄fo na gar a bɔɔfosɪ a jaa, a yi pāa be a lɛ a Nāanmɪn na be.

XX Pɔpāanyā, a 'lo na ma tɔɔ maal yele a jaa gar a lɛ sin sɔɔr wɔ, bɪ a lɛ sin tɪɛr nɪtāa lɛ a wɔ kpɛɔ 'lo na tɔ̄nɔ̄ a si pɔ,

XXI 'lo lɛ so a tur a pupuorbiir pɔ, nɪ a Yesu Kiriſito 'yɔɔ, bɪbir jaa. A ɪ a lɛ.

IV

I Ala lɛ so a maa ban pɔɔ a die pɔ a si Soro jūu kpākpāana yi ɪka, yi vɛ ka a yi kpɛfo viɛlɛ nyɛtāan lɛ a Nāanmɪn na bɔɔl yi.

II Yi siir a yi māɛ na yi bal yi māɛ, na yi tara kānyir, na yi diere taa nɪ nɔ̄fo.

III Yi mɔ̄ na yi vɛ ka a siɛ bɔ̄'yen ɪfo 'lo pɔ, a yi tara taa nɪ nyā'maar.

IV Bojūu āgān bɔ̄'yen lɛ be be, nɪ a siɛ bɔ̄'yen, nɪtāa lɛ a Nāanmɪn na bɔɔl yi, ka yi tara tɪɛrtɔ jie bɔ̄'yen.

V Soro bɔ̄'yen lɛ be be, sɔɔfo bɔ̄'yen nɪ Nāanmɪn kɔɔ sofo bɔ̄'yen.

VI Nāanmɪn bɔ̄'yen tɛɛ lɛ, na wɔ ɪ a si jaa Sāa, na wɔ kaara nɪɛ jaa, na wɔ tɔ̄nɔ̄ a ba jaa jie, na wɔ be a ba jaa pɔ.

VII Tɪche a si āsɔɔ jaa nyɛn a wāɛfo kɔfo dɛdɛmɛ nɪtāa lɛ a Kiriſito na pɔ.

VIII A anyāna lɛ so an sɛb a Nāanmɪn gān pɔ naa 'yer, "A lɛ won dɔɔ do, a wɔ sāma dɛmɛ won nyɔɔr turo wɔ naa, ka wɔ de bomo kɔ nɪbɛ." *(Yiel Gān 68:18)*

IX A dofo par nɪ bo? Wɔ mɪ dɔɔ de nie suu a tɛɛ pɔ.

X A 'lo na suu, 'lo nɪ wɔ ju lɛ do gar a saaju wɔ jaa, na wɔ sɛɛ a bonɪ a jaa.

XI 'Lo lɛ pɔ a nɪbɛ a tɔ̄mɔ̄, ka bamɪnɛ ɪ a nɪtɔ̄nsɪ, ka bamɪnɛ ɪ a 'yɛ'yɛrɛ, ka a bamɪnɛ ɪ a 'yer mɔ̄lɔ̄, ka bamɪnɛ mɪ kaara a nɪbɛ na ba wɪlɛ ba.

XII Wɔ maal a nɪtɔ̄ ɪka wɔ chɔɔr a Nāanmɪn nɪbɛ gun a tɔ̄mɔ̄, ka a Kiriſito āgān na tɔɔ mɛ.

XIII Nɪtɔ̄ lɛ na vɛ ka si jaa na ɪ bɔ̄'yen a sɔɔfo pɔ, na si bɔɔ a Nāanmɪn Bie, na si baa tɪ ta a lɛ a Kiriſito na be.

XIV Si kɔ̄ lɛ pāa chɛnɛ ɪ nɪtāa bibiir vavire yɔɔɔ kɔsɛbɛ kaar ɛ. Na si ma dādaal chɛn a puor nɪ a niem wiilfo jaa bɔɔɔ nɪbɛ na de a ba yɛ na ba bɛlɛ nɪ ɛ.

XV Tɪche sin 'yɛɛ na yɛlmāɛ nɪ nɔ̄fo na sin nɔ̄ɔn a yɛlɛ a jaa pɔ. 'Lo lɛ ɪ a ju na ɪ a Kiriſito.

XVI A wɔ 'yɔɔ lɛ a āgān wɔ jaa choofɔ jiiir choo taa, naa tɔɔ nɔ̄ɔnɔ̄ a nɔ̄fo pɔ, ka āsɔɔ jaa tɔ̄nɔ̄ a wɔ tɔ̄mɔ̄.

XVII Lɛ lɛ n 'yɛɛ kɔɔɔ yi naa de a si Soro yuor kpākpāana ɪka, yi ta lɛ chɛnɛ maala fɪka a bala na ba bɔɔ a Nāanmɪn na maala turo nɪ a ba tɪɛr bur bur ɛ.

XVIII A ba tɪɛr lɪi naa ka baa pɔɔ a Nāanmɪn nyɛvɔr pɔ ɛ, bojūu a ba ba bɔɔfo yɪn a ba nyākpāɛn ban tara.

XIX Ba ɪ naa ba bāma dɛmɛ, na ba de a ba māɛ kɔ pepe yɛlɛ, na ba pāa ire a ala a jaa na ba viɛl ɛ, tɪ chɛnɛ bɔɔɔ yaa.

XX Yɪn 'lo, a ba ɪ a sɔr nyā lɛ yi de bɔɔn a Kiriſito ɛ.

XXI Siɛ jaa lɛ ɪka yɪn wɔ a wɔ 'yer, ba wiil yi naa a yɛlmāɛ na be a Yesu 'yɔɔ.

XXII Ba wiil yi naa a lɛ yɪn dɔɔ maala ɪka, yi yaa a kɔr maalfɔ 'lo bar na bɛl yi nɪ a wɔ vɔlaa,

XXIII tɪ na yi ɪ nɪpaalaa a yi bɛfo nɪ a yi tɪɛr pɔ.

XXIV Yi de a be paalaa 'lo a Nāanmɪn na maal a wɔ kaar na yi su, a ɪ naa yɛlmāɛ torfo nɪ chɛchɛ.

XXV A lɛ jūu, āsɔɔ jaa wɔ bar jir ŋmaafɔ tɪ 'yɛɛ yɛlmāɛ kɔɔ a wɔ taaba, bojūu si jaa ben a āgān bɔ̄'yen pɔ,

XXVI "Fɔ̄ɔ wa nyɛ suur taa maal dɛɛr ɛ." *(Yiel Gān 4:4)* Ta vɛ ka a mɔ̄tɔɔ mɔr pɔɔ fo nɪ a suur ɛ.

XXVII Yi taa yuoro sɔr kɔɔ a Satan a wɔ bɛl yi ɛ.

XXVIII Nɪɛ 'lo na dɔɔ juro, wɔ ta ma lɛ juro ɛ, tɪche wɔ ma tɔ̄nɔ̄ tɔ̄mɔ̄ ala na tara tɔ̄nɔ̄ nɪ a wɔ nuur na wɔ nyɛ bɔ̄kɔɔ, na wɔ ir sɔ̄ɔn a nɔ̄n dɛmɛ.

XXIX Yi taa vɛ ka a 'yer sɔ̄ɔnsɪ yɪɛ a yi nɛɛr pɔ ɛ, tɪche 'yɛrsɪ ala na 'yɔ̄ɔnɔ̄ a yi taaba ākpāɛn ala ɪ yɛlɛ kɔɔ fɛr ba naa, naa mɪ ɪ sɔ̄fo kɔ a bala na chɛlɛ.

XXX Na yi taa vɛ ka a Nāanmɪn Sɪɛ pɔɔ sɔɔ ɛ, 'lo won de 'yɔɔn yi a jānɛ gun a faafɔ bɪbir.

XXXI Yi ir putuo, pɔɔm 'yɔɔfɔ, nɪ suur, tɔn taa, nɪ tɔfɔ, nɪ 'laarfɔ 'yerbie.

XXXII Yi maala vɪla na yi kaara taa nɪbaal, na yi vɛnɛ kɔrɔ taa nɪtɔa le Nāanmɪn na vɛ kɔ yi a Kɪrɪsɪto jūu.

V

I Yi tɔɔrɔ a Nāanmɪn an ɪ yi ɪ naa a wɔ binɔnsɪ,

II na yi kpɪɛɛ nɪ nɔfɔ nɪtɔa le a Kɪrɪsɪto na nɔ sɪ na wɔ de a wɔ mɛɛ maal a sɪ bɔɔrlo bon na nyuro vɪla lon a bɔɔr ka a Nāanmɪn pɔɔ pɛl.

III Tɪche a yi pɔ, yi ta vɛ ka ba wa pɔr sɛsɛyele, bu folaa ɪfɔ, bu bɔgarfɔ ɛ, bojūu a anyāna ba sɛɛn a Nāanmɪn nɪ chechɛsɪ ɛ.

IV Yi taa le 'yɛɛ vɛ 'yerbie ɛ, bu jɔl 'yɛɛ, bu jɔl dɛɛn ɛ, ala pɔ naa, tɪche yi dɛna Nāanmɪn.

V Bojūu yi bɔɔn a anyāna sɪɛ jaa ɪka nɪɛ na sɛnɛ, nɪfolaa, bɔgar sɔɔ, wɔ ɪ naa nɪɛ na puoro tɪɛ, na wɔ kɔ nyɛ jie be a Kɪrɪsɪto nɪ a Nāanmɪn nɛalɔɔ pɔ ɛ.

VI Yi taa vɛ ka nɪɛ āsɔɔ jaa bɛl yi nɪ 'yɛɛ pɔrsɪ ɛ, bojūu anyāna le so ka Nāanmɪn su tuo waara a bawɔnsɪ jie.

VII A le jūu yi taa mara ba ɛ.

VIII Bojūu yi dɔɔ ɪ libe, tɪche pɔpānyā yi ɪ naa chāa a sɪ Soro 'yɔɔ. Yi kpɪɛɛ nɪtɔa a chāa bibiir.

IX A chāa wɔmɔ ɪ naa vɪla maalfɔ, yeltorsɪ nɪ yelmɛɛ.

X Yi mɔ na yi jān a ala na pɛɛ a sɪ Soro pɔɔ.

XI Na yi taa ɪɛ wa pɔɔrɔ a libe tɔmɔ na ba tara tɔnɔ ɛ, tɪche yi yɪn naa chāa pɔ.

XII Bojūu a gba ma ɪɛ na vɛ a ala a bawɔnsɪ na ma maala a libe pɔ manfɔ.

XIII Tɪche bon jaa wa yi chāa pɔ, fɔ ma nyɛn won chaar.

XIV Bojūu chāa le ma vɛ ka fɔ nyɛ bon jaa chechɛ. Ala le so a ba 'yɛɛ, "A fɔɔ gɔɔ sɔɔ, jɛɔ ir a kūu pɔ, ka a Kɪrɪsɪto chaar 'yɔɔ fɔ."

XV Yi bɔɔnɔ sɔ a le yɪn kpɪɛɛ, ka a ta ɪ jɔl kpɛfɔ tɪche ka a ɪ yɛ kpɛfɔ.

XVI Na yi mɔɔ nɪbir yɪn wa nyɛ jie ka wɔ ta sɔɔ ɛ, bojūu a bɪbie anyāna ba vɪɛɛ ɛ.

XVII A le jūu, yi ta ɪ jɔɔ ɛ, tɪche yi bɔɔ a ala a sɪ Soro na bɔɔrɔ.

XVIII Yi ta nyū dāa buu ɛ, an sɔɔ yɪn ju, tɪ yi vɛ ka a Nāanmɪn Sɪɛ sɛɛ yi.

XIX Na yi yiele a Nāanmɪn yiel nɪ a ala na ɪ a Sɪɛ yiel kɔrɔ taa, na yi yiele dānfɔ yiel nɪ a yi nyāa wɔ jaa kɔrɔ a sɪ Soro.

XX Yi ma dāna a sɪ Sāa Nāanmɪn yeɛ a jaa pɔ, nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor.

XXI Yi siir yi mɛɛ kɔ taa a Kɪrɪsɪto yɪn 'yɔɔnɔ jūu.

XXII Pɔbɔ, yi siir yi mɛɛ kɔ a yi sɪɛɛ, nɪtɔa le yɪn siir yi mɛɛ kɔ a sɪ Soro.

XXIII Bojūu an ɪ a sɪɛ le ɪ a pɔɔ ju, nɪtɔa le a Kɪrɪsɪto na ɪ a pupuorbiir ju, na ɪ a wɔ āgān na wɔ ɪ a Fafaara.

XXIV A le jūu, le a pupuorbiir na siir a ba mɛɛ kɔ a Kɪrɪsɪto, le le a pɔbɔ mɪ, yi siir a yi mɛɛ kɔ a yi sɪɛɛ yeɛ a jaa pɔ.

XXV Sɪɛɛ, yi nɔ a yi pɔbɔ, nɪtɔa le a Kɪrɪsɪto na nɔ a pupuorbiir na wɔ de a wɔ mɛɛ kɔ ba,

XXVI wɔ maal ban a le ka ban ɪ chechɛ, na wɔ de kɔɔ pɛɛn ba ka ba vɪɛɛ nɪ a 'yɛɛ.

XXVII Wɔ bɔɔrɔ naa ɪka wɔ de a pupuorbiir banyā na vɪɛɛ kɔ a wɔ mɛɛ, na waa tara jānɛ ɛ, 'mabfɔ jie ɛ, bu dɛɛr jie jaa ɛ, tɪche a ba ɪ chechɛ ba tara yeɛ jaa ɛ.

XXVIII A le nɛ nɪ wɔ ju mɪ le a yɪn sɪɛɛ, yi nɔ a yi pɔbɔ, nɪtɔa le yɪn nɔ a yi mɛɛ āgāma. A 'lo na nɔ a wɔ pɔɔ nɔn a wɔ mɛɛ.

XXIX Nɪɛ jaa ba be na 'laar a wɔ mɛɛ āgān ɛ, tɪche wɔ ma kɔrɔ won bɔdiir na wɔ kaara wɔ, le le a Kɪrɪsɪto kaara a pupuorbiir.

XXX Bojūu sɪ ɪ naa a wɔ āgān jiir,

XXXI "A le jūu, daba na bar a wɔ sāa nɪ a wɔ ma, tɪche ka 'lo nɪ a wɔ pɔɔ ɪ bɔ'yɛn, ka ba jaa ayi ɪ āgān bɔ'yɛn." (A Pielfɔ Gān 2:24)

XXXII A anyā ɪ naa a 'yɛɛ sɔɔlaa, tɪche maa 'yɛɛ naa a Kɪrɪsɪto nɪ a pupuorbiir 'yɛɛ.

XXXIII A yɪn mɪ gba, āsɔɔ jaa wɔ ma nɔ a wɔ pɔɔ nɪtɔa le won nɔ a wɔ mɛɛ, ka a pɔɔ mɪ ma 'yɔɔnɔ a wɔ sɪɛɛ.

VI

I Bibiir, yin be a si Soro 'yɔɔ, yi wɔnɔ a yi dɔɔrbɔ toor, a le le tor.

II A le a Nāanmɔn na dɔɔ kɔ a wɔ nɛɛ, a nɛɛ nyā le ɪ a nedɔɔ won tɪ, “Yɔɔnɔ a fɔ sāa ni a fɔ ma,

III an ɪn vɪla kɔ fɔ, a fɔ wɔ nɔɔ kor ka a wer pɔ.” (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 5:16*)

IV Sāamɔne yi taa maala a yi bibiir ka ba nyere suur ε, ti yi guolo ba, na yi jāna ba, wile ni ba a ala na yi a si Soro sɛ.

V Gbāgbaar yi wɔnɔ a yi sorbo toor na yi 'yɔɔnɔ ba ti joro ba ni a yi pɔpel nitāa le yin wɔnɔ a Kɪrɪsɪto toor.

VI Yi wɔnɔ a ba toor ka a ta ɪ ban fur nibir 'yɔɔ yi tɛɛ ε, tɪche yi ir nyāa 'yɔɔ tɔnɔ ni yin ɪ a Kɪrɪsɪto gbāgbaar na yi tɔnɔ a le a Nāanmɔn na bɔɔɔ.

VII Yi tɔnɔ ni pɔpel fɪka a si Soro Yesu yin tɔnɔ kɔɔ, a ta ɪ nɪsaal le ε.

VIII Bojūu yi bɔɔn naa ɪka a si Soro na yab āsɔɔ jaa le won tɔ a vɪla jā, ka gbāgbaa le wɔ ɪ bɪ waa ɪ gbāgbaa ε.

IX A yin sorbo, yi mɪ ɪre a le ne kɔɔ a yi gbāgbaar. Yi ta pɪrɪpɪre ba ε, na yi bɔɔ ɪka a 'lo na ɪ a ba Soro mɪ le ɪ a yi Soro na wɔ be a saaju, 'lo le ba turo nɔnɔ ε.

X A baaraa le ɪka yi kpɛme a si Soro 'yɔɔ ni a wɔ tɔɔfɔ kpɛɔ pɔ.

XI Yi de a Nāanmɔn tājebonsɪ a jaa su na yi tɔɔ ara jeb a tɪ neber.

XII Bojūu a ba ɪ sɪn ni nɪsaal le jɛere ε, tɪche si jɛere ni naa a sɪr tɔɔfɔ dɛme, ni a kpāen dɛme, ni a wer nyā libe kpāen dɛme, ni a sɪdɛbe ala na be a saaju.

XIII A le jūu, yi de a Nāanmɔn tājebonsɪ a jaa su, ka a bɪbir bier 'lo wa vɪɛ, ka yi ba gber, na yi tɔɔ jeb a jɛer baar tɪ na yi chene ara.

XIV Yi pāa ara kpɛɔ, na yi de a yelmāe ka wɔ ɪ a sɪɛ gān a yi sɛ, na yi de torfɔ ka wɔ ɪ a nyāa wɪɛ,

XV na yi 'mi'mine a nyā'maar 'yer nɔɔ 'yerfɔ 'yɔɔ, ka a ɪ a yi gbɛɛ nafɔɔɔ.

XVI A 'lo na pɔɔ a jaa pɔ ni nyā ɪka, yi de a yi bɔpɪiraa na ɪ a yi sɔɔfɔ na yi tɔɔ de kpɪin a dɛer sɔɔ pɪme na 'ɪre.

XVII Yi de a kur jupɪl su, 'lo le ɪ a yi faafɔ, ni a sɔkpɛɛ na yi a Nāanmɔn Sɪɛ sɛ, na wɔ ɪ a Nāanmɔn 'yer.

XVIII Na yi sɔɔɔ a Nāanmɔn le a wɔ Sɪɛ na wiil yi sɔɔ jaa, ni sɔɔrfɔ jaa bɔɔɔ. Yi mɔɔ nibir jɔɔ na yi sɔɔɔ ni Nāanmɔn kɔɔ a wɔ nɪbe ba jaa.

XIX Yi sɔɔɔ Nāanmɔn kɔɔ ma, ka maa wa haara a nɛɛ, ka Nāanmɔn kɔ ma a wɔ 'yerbie ka n taa joro dābāe ε, tɪ na n 'yer a 'yer nɔɔ nyā yelsɔɔlaa.

XX A Yesu 'yer nɔɔ nyā ɪn ara kɔ jūu le so, ka ba 'yɔɔ ma a bɔjɔrɪ. Yi sɔɔɔ a Nāanmɔn kɔɔ ma ka n taa joro dābāe ε, tɪ 'yerɛ a le na sɛɛ.

XXI Tɪchukusɪ na ɪ a yebe nɔ naa na wɔ tara yelmāe ni a si Soro tɔmɔ. Won man ye le jaa kɔ yi, ka yi bɔɔ a le ɪn be ni a le ɪn ma maala.

XXII A anyāna jūu le n tɔn wɔ a yi sɛ, ka yin bɔɔ a le sɪn be tɪ na wɔ mɪ 'yɔɔ yi ākpāen.

XXIII Nyā'maar wɔ be a yin na ɪ a yeer sɛ, ni nɔfɔ lɔɔn sɔɔfɔ na yi a Sāa Nāanmɔn ni a si Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ.

XXIV Wāefɔ wɔ be a bala jaa na nɔ a si Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ ni nɔfɔ 'lo na ba baaraa ε.

A PŌOL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A FILIPAI

I Maa Pōol nī Timoti na ı a Yesu Kırısıto tōtōnbō, le seere korō a Nāanmīn nibe na be a Yesu Kırısıto 'yōō be a Filipai, lōon a pupuorbiir nıderbe nı a sōsōnbō.

II Wāefō nı nyā'maar na yi a sı Sāa Nāanmīn nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē, a be a yi sē.

III N ma puor a n Nāanmīn yāan, maa wa tıer yi sōō jaa.

IV N ma suorō na Nāanmīn nı popel korō a yi jaa a n Nāanmīn suorfo pō,

V bojūu yi mı pōō man mōol a Nāanmīn 'yerbir totaa a bıbir dōō 'lōnō, tı tān a pōpāanyā.

VI A nıtō jūu, n tara na suorfo ıka a Nāanmīn nyā na piel a tōvıla a yi pō, na kāan ka a tı baar a Yesu Kırısıto waa bıbir.

VII A tara na sor ıka n tıer a nıtō a yi jaa jūu, ın tara a yi tıer jūu, ka ba lū man nı bōjōrsı bı, baa lū ma ε, n chene na mana a Nāanmīn 'yer ıka a ın yelmāe, yi jaa lōō pōn ma a Nāanmīn wāefō.

VIII Nāanmīn le ı a n dāaste suor a le ın tara a yi tıer fıka a le a Yesu Kırısıto na tara a yi tıer.

IX Maa Nāanmīn suorfo nı nyā ıka, a yi nō taa wō le pōō 'yōō yōō jaa, nı yē nı par bōōfo.

X Yın wa ıre a le, an sōō yi na ka yi bōō bon 'lo na ı bōsō, ka a Kırısıto waa bıbir, ka yi ı cheche tı na yi ta tara chefo jaa ε,

XI na yın seen yeltorsı wōmō tu a Yesu Kırısıto pō, ka nıbe peere 'yōōnō nı Nāanmīn yuor tıer.

XII N yeer, n suorō na ıka yi bōō a par ıka a le na ı a n sē, sōō ma naa ka n mōol a Nāanmīn 'yerbir.

XIII A le na ı jūu, a chaar kō a bala na guro a nāa yir nı nıre jaa ıka, ba 'yōō ma naa a bōjōrsı a Kırısıto jūu.

XIV A maa ban 'yōō a bōjōrsı jūu, a yeer yōō jie na tara suorfo a sı Soro 'yōō chene

na tara ākpēō mōōlo nı a Nāanmīn 'yer nı nyāa ba joro dābāe ε.

XV A ın yelmāe ıka, nıbe bamıne mōōlo na a Yesu Kırısıto ye le ban tara nı ma nyuur nı nechıre jūu, tıche bamıne 'lo, mōōlo na a Kırısıto ye le na sōōn ma.

XVI Banyāna le mōōlo a Kırısıto ye le yin nōfo pō, na ba bōō a par ıka ba pōō ma naa a Nāanmīn 'yerbir mōōlfo jūu.

XVII A bala ın de nie 'yer a ba 'yer na mōōl a 'yer nı nyuur, maal a le ıka a n dōoye wō le pōō 'yōō be a pōōfo die pō.

XVIII Tıche bo le an ı? A le na ı nı bıjıe le ıka ba mōōl a Yesu ye le sor jaa pō, ka ba suorō ıka yelmāe le bı, jire le bı, a nıtō vē naa ka n pōō pel. Yelmāe jaa ın chene na tara popel.

XIX Bojūu n bōōn naa ıka tu a yi Nāanmīn suorfo nı a Yesu Kırısıto sıe suorfo jūu, a le na ı a n sē ın nyen faafō.

XX Bon 'lo na ı ma nı bıjıe nı a n tıerto jie le ıka, vā wō ta kpe ma sor jaa pō ε, tıche ka n tara ākpēō ka a Kırısıto na nye tıer a n 'yōō, ka a n nyevor pō le, bı a n kūu pō le.

XXI Bojūu maa 'lo, maa chene nyevor pō, n ben be kō a Kırısıto, ka maa mı kpi, ka a ı tōnō.

XXII Ala ı n chene na nyevor pō, ın tōn tōvıel yōō, tıche n kaa ır buor? N ba bōō a 'lo ın na kaa ır ε.

XXIII A yelsı ayı anyā lū ma naa, maa bofo le ıka n yi a ka tı be a Yesu Kırısıto sē. A le le vıla,

XXIV tıche a chene na fer kō yi, ala ı ın chene na a nyevor pō.

XXV ın be na bōōn a nıtō, n bōōn na yelmāe jaa ıka ın chene na be a yi jaa sē naa sōnō yi ka yi suor Nāanmīn, na yi tara popel a yın suor wō jūu.

XXVI A le ın le le be a yi sē go, ka a yi popel yın tara a Yesu Kırısıto 'yōō le pōō 'yōō a maa tōmō jūu.

XXVII Ye le jaa wa ı, yi nyōō yi māe vıla a le a Kırısıto 'yer nōō na wıle. Ka n wan wa nye yi bı, maa ba wa be a yi sē tı wō a yi ye le, ın bōōn ıka yi ara na kpēō nı nebō'yen, na yi tara tıer bō'yen a suorfo nı a 'yer nōō pō,

XXVIII na yi ta joro dābāē ni a bala na 'yer ɪka a ba ɪ le le ε. A nyā un jāne ku ba ɪka ban din dōoye, tiche ka Nāanmɪn faa yi.

XXIX 'Lo le ku yi a kpēo a wɔ wāefɔ jūu, a ba ɪ a Yesu yin sɔɔ tɛε ε, tiche yin lōon wɔ dire a dōoye jūu.

XXX Ka a dōoye nyā yin be na dire un a dōoye 'lo yin nye un di, ni a dōoye yin be na chene wōnō un dire.

II

I Ala ɪ yi tara na ākpēo, bojūu yi un bō'yen ni a Kɪrisito, na yi tara āgān 'maar a wɔ nōfɔ pɔ, na yi tara nebō'yen ni a Nāanmɪn Siε na yi nye vila ni nɪbaal,

II yi pāa vēn ka a n pupel sɛε, yin tara tier bō'yen, na yi tara nōfɔ bō'yen, na yi tara Nāanmɪn Siε bō'yen ni tier bō'yen.

III Yi ta maal ye le 'lo na ɪ nyuur ye le bu na yi wile yi māε ε, tiche yi siir yi māε 'yōonō nɪbe gar a yi māε.

IV Isɔɔ jaa wɔ ta bɔɔrɔ a wɔ pupel bon si ε, tiche ala ni na pe le a yi taaba pɔɔr.

V Yi tara a tier nyā ni wɔ ju a Yesu Kɪrisito na dōo tara.

VI Won sɔɔ jātaa ni Nāanmɪn ka ba ɪ bō'yen, tiche waa de a jātaa nyā mana ni Nāanmɪn ε, wɔ den bar,

VII tiche na wɔ siir wɔ māε, na wɔ maal wɔ māε tōtōnō, ka ba dɔɔ wɔ ka wɔ tara nɪsaal āgān, na wɔ ɪ nɪsaal.

VIII Wɔ siir wɔ māε nɪsaal kaar tu a Nāanmɪn nɛε lēεε ti kpin a daa ju.

IX A le jūu, Nāanmɪn 'mɔɔ won ka wɔ do gar bon jaa, na wɔ ku wɔ yuor na gar a yoe a jaa.

X Nāanmɪn maal a nɪtō ka a Yesu yuor jūu, gbɛdumo jaa na gbur naa a saaju ni a wer pɔ, ni a tēε par,

XI ka a jālbie a jaa 'yer ɪka, Yesu Kɪrisito le ɪ a si Soro 'yōo a Sāa Nāanmɪn yuor tɪr.

XII A le jūu, n yeεr, nɪtāa a le jaa yin ma sɔɔ ma, a ba ɪ a sōo 'lo un maa wa be a yi jie tɛε ε, tiche yi sɔɔ ma gar a le un sɔɔ ba be a yi sē ε. Yi mōo nɪbir tōnō a yi faafɔ tōmō ni dābāε ni mɪrfɔ.

XIII Bojūu yin tōo tō a le an ɪ Nāanmɪn le sōnō yi ka yi tara ākpēo na yin tō a le wōn bɔɔrɔ.

XIV Yi ma maal bon jaa ti na yi ta ma ɪrɛ gbɔrō gbɔrō bu chɪrɛ taa ε.

XV Ka yi kō tara chɛfɔ ni ye le jaa ε, na yi ɪ Nāanmɪn bibiir banyā na ba tara chɛfɔ jaa ε, na yi kpɪrɛ wer nyā pɔ tōdɛbe ni yelbe-ɪrbe na be na yi chaar nɪmerbie kaar a wer pɔ.

XVI A le yin sɔɔ a nyevɔr 'yer le na sōo ma ka a Yesu waa bɪbir ka n na tōo wiil a n māε ɪka n ba jo pɔrɔ ε, bu a n tōmō ba ɪ pɔrɔ ε.

XVII Ala sɔɔ ɪ un din dōoye naa pɔɔ a yi dōoye pɔ yin dire yin sɔɔ Nāanmɪn jūu, n pɔɔ pel naa ni yi jaa.

XXVIII A le jūu, yi mɪ pɔɔ ma ka si chɪle.

XXIX Ala ɪ a si Soro Yesu wa sɔɔ naa, un tōn Timoti ka wɔ wa a yi sē sōo kōo ka n wō a yi ye le ka a āgān 'maa ma.

XX N ba tara nɪrɛ jaa na kaara a wɔ kaar ε, ka wɔ na tara a yi bōbɔɔrsɪ jaa ε.

XXI Ba jaa bɔɔrɔ naa a ba pupel bōbɔɔrsɪ, na baa bɔɔrɔ ala na pe le a Yesu Kɪrisito pɔɔ ε.

XXII Tiche Timoti tier 'lo yin bōon fɪka sāa ni wɔ bie, wɔ pɔɔ ma naa ka si mɔɔl a Nāanmɪn 'yer nōo.

XXIII A le jūu, n bɔɔrɔ na ɪka n tō wɔ a yi sē, maa wa nye le yelsɪ na ɪrɛ kɔrɔ ma.

XXIV N sɔɔ naa ɪka a si Soro na yuon sɔr ku ma ka maa māε wa nye yi fɔɔ jaa.

XXV Bojūu n nyen ka a ɪ ferfɔ ku ma ɪka n tō Epafaroditɪsɪ na ɪ a n yebe ni a n tōtōtɔ sɔɔ, na wɔ mɪ dire a n dōoye tɔ sɔɔ. Wɔ mɪ un a yi tōtōnō yin tō ka wɔ wa maal a n bōbɔɔrsɪ ku ma.

XXVI Bojūu wɔ bɔɔrɔ na ɪka wɔ nye yi jaa tiche ka a wɔ pɔɔ sōo yɔɔ jaa, bojūu yi wōn an ɔɔrɔ wɔ.

XXVII Yelmāε, a ɔɔrɔ won nɪbijɪε ka wɔ che bālāa naa kpi. Tiche Nāanmɪn wa kāan a wɔ nɪbaal, a ba ɪ 'lo tɛε ε, tiche wɔ mɪ kāan a n nɪbaal, ka n ta tara pɔsōo yɔɔ ε.

XXVIII Bojūu maa le mōo nɪbir ɪka n tō wɔ a yi sē, ka a yi pɔɔ na pel ala ɪ yi le nye won go, ka a n āgān na 'maa.

XXIX Yi sɔɔ de wɔ ni pupel a si Soro jūu, na yi 'yōonō a nɪbe banyā taaba,

XXX bojūu wɔ din dōoye a wɔ nyevɔr pɔ, na wɔ ta ɪrɛ na kpi a Kɪrisito tōmō jūu ɪka wɔ tō a tōmō ala yin ba tōo tō ku ma ε.

III

I N yeer, a baaraa ni nyã ũka yi tara popel a si Soro 'yõõ. A ba i tuo kũ ma in le seere a yelst ala ni a ju korõ yi go ε, an in sõõfu kũ yi.

II Yi bõõnõ sõ ni a baar banyãna, ba in yelbe-irbe na ba ma ñmara nibe yõu põrõ.

III Bojũu sũn le i a yõõmarba sire jaa, na si puoro a Nãanmũn a Sire põ, na si tara tũr a Yesu Kĩrisito 'yõõ, na saa kaara a ãgãn ε.

IV Maa gba tara na mana na tõõ man tu a ãgãn põ. Ala i nire mi tara na yelst amine na man, ka a le na vẽ ka wõ tara sõõfu a ãgãn põ, maa tara na gar wõ.

V Ba ñmaan a n yõõr a ber aniin daar, ka n i a Isĩral nire naa i a Benjamin bal nire, naa i Heburu, ka ba dõõ ma ka i Heburu nire. A nẽe tufõ jũu, ka i Farasee.

VI N dõõn mõõ nibir naa gere a pupuor-biir gbulsĩ, a nebinãa yeltorsĩ jũu, n ba tara chefõ jaa ε.

VII Tiche a ala a jaa in dõõ nye tier ũka a tara na tõnõ, n wa nyen ka a ba tara tõnõ jaa kũ ma ε, a Yesu Kĩrisito jũu.

VIII Bo le gar a nitõ, n nyen ka bon jaa ba tara tõnõ ε, maa de man ala na tara tõnõ ala i n bõõ naa a n Soro Yesu Kĩrisito na i a tũr sõõ. A wõ jũu le n bar bonst a jaa. A in sõõõr kũ ma, in bõõrõ ũka n bõõ Kĩrisito,

IX ti naa bõõrõ ũka n be a wõ põ, naa ta bõõrõ a maa mãe yeltorsĩ ala na yi a nebinãa põ ε, tiche a yeltorsĩ ala na yi a Kĩrisito sõõfu põ. A yeltorsĩ anyã le yi Nãanmũn sã naa i sõõfu.

X N bõõrõ na ũka n bõõ a Kĩrisito ni a wõ kũu põ lieb irfõ kpẽõ, naa lõõn wõ di a dõõye wa kaara a wõ kaar a wõ kũu põ,

XI ka n mi wa põõ a bala mi na wa lieb ir a kũu põ.

XII A ba i n tara na a anyãna a jaa ε, bu n in cheche ε, tiche n mõõn nibir ũka n nyõõ kpẽõ, ka Yesu Kĩrisito mi nyõõ ma kpẽõ.

XIII N yeer, n ba 'yer ũka n nyõõn yele jaa baar ε. Tiche yele bõ'yen in i le ũka, n iin a ala na be a puor bar, ti mõõ nibir tierẽ a ala na be a niem.

XIV N mõõn nibir ũka n ti de a saaju kofõ a Nãanmũn na bõõl ma tu a Yesu Kĩrisito 'yõõ.

XV A sũn bala na baa a Nãanmũn Sire põ, si mi ma tara a bonst a nyãna tier. Ti yũn wa tier yelyuo yele jaa põ, Nãanmũn na vẽn ka yi bõõ a yelnyine.

XVI Yi vẽ ka si mõõ nibir ni a bonst anyãna sũn ben tara.

XVII N yeer, yi põõ a yi taaba na yi turo a le in dõõ maal wiil yi, na yi bõõn a bala na kpĩere a le sũn wiil yi.

XVIII Bojũu n dõõ de nie 'yer kũ yi, tiche põpãanyã nibikõõ põ le n 'yere korõ yi, bamine kpĩere na fika a Kĩrisito daa in 'laarfõ kũ ba.

XIX A ba baaraa in sõõfu, a ba ñmũn le i a ba ãgãn bõbõõrsĩ. Ba wile na ba mãe ni yelst ala na i vã ni ifõ, a ba tierst in a wer nyã ju bõbõõrst tẽe tier.

XX Tiche sũn 'lo in saaju Nãanmũn bibiir, be le si chele a Fafaara na i a si Soro Yesu Kĩrisito ka wõ na yi wa.

XXI A 'lo na tara kpẽõ tõõ bon jaa na wõ pire, won den a kpẽõ 'lo lieb a si ãgãma ka a kaara a wõ mãe tũr ãgãn kaar.

IV

I A le jũu, n yeer yũn in nõ, naa pãa bõõrõ ũka n nye yi, yũn le i a n popel ni a nãa jupil, yi ara kpẽõ a si Soro põ n barmine.

II N 'maal a Yuodiya ni Sintachi ũka ba tara a tier bõ'yen nyãna a si Soro 'yõõ.

III Jo, n mi le sõõrõ fõ naa, n baraa ũka fõ sõõ a põõõ banyãna, ba lõõn man di dõõye a Nãanmũn 'yer nõõ muõlfo põ 'matãan Kĩlementĩ, na i a n tõõtũtaaba, a bala yoe na be a nyevõr gãn põ.

IV Yi tara popel a si Soro 'yõõ sõõ jaa. N le bõõ 'yere korõ yi, yi tara popel.

V Vẽ ka nire jaa nye le yũn siir a yi mãe jã. A si Soro waa ta naa.

VI Yi ta vẽ ka yele jaa wõnõ yi ε, tiche a yi Nãanmũn sõõrfõ põ, yi ma puor wõ yãan, na yi vẽ ka Nãanmũn bõõ a bon 'lo yũn bõõrõ.

VII A Nãanmũn nyã'maar na gar a nusaal bõõfu, na gun a yi nyãn, ni a yi tierst a Yesu Kĩrisito 'yõõ.

VIII N yeer, a baaraa ni nyã ũka bon 'lo jaa na ı yelmãe, ni bon 'lo jaa na ı 'yõõfo, ni bon 'lo jaa na tor, ni bon 'lo jaa na ı cheche, bon 'lo jaa na ı nõõfo, ni bon 'lo jaa na ı pupel, ala ı bon 'lo jaa na ı vıla, ni bon 'lo jaa na seen pefo, yi tiere a bonsi anyãna.

IX Bon jaa yin jãn ti na yi nye, ti na yi wõ yi a n sã, yi maala yaa, ka a Nãanmın na ı nyã'maar sũũ, na ben a yi sã.

X N tara na pupel a si Soro 'yõõ ni yin wiil ũka yi chene na tara a n tiere. Yelmãe yi dõõ tara a n tiere ti na yaa tõõ nye sor wiil e.

XI N ba 'yere wile ũka n buũro na bon jaa e, bojũu n dõõ jãn le un na tara bon ka wo seen ma.

XII N bõõn le an see ũka nire wo tara jaa puurbile, naa le bõõ le an see ũka nire wo tara yõõ. A yelsõõlaa nyãna le n jãn naa guolo ni a n mãe, ka kõ kpe man bu, ka n tara na na di bu, ka bãlãa gba le n tara na di, ka n tara na yõõ bu, n ba tara bon jaa e.

XIII In tõõ ı a anyãna a jaa tu a Yesu Kirisito na kũ ma a kpẽõ pũ.

XIV Tiche yi maal vıla, yin sũũ ma a sõõ 'lo un dire a dõõye.

XV Yin Filipai nibe bõõn naa ũka a daar 'lõnõ jaa yin sũũ a Nãanmın 'yer, a sõõ 'lo jaa un yi a Masedoniya, pupuorbiir gbulsı ãsũũ jaa ba kũ ma bon e, ka yin tee ba le e.

XVI A sõõ 'lo gba un be a Tesalonika, yi sũũ man ni a n bõbõorsı gar gbebõ'yen.

XVII A ba ı tõnõ le n buũro e, tiche n buũro na ũka yi nye ũka a Nãanmın wo yab yi na wo sũũ yi.

XVIII N nyen a n sãyar yõõ, naa gba nye ti põn bar ka a seen ma, põpãanyã n nũu kpe naa a kũfo ala yin tõn a Epafaroditusı ka wo wa kũ ma, ka a yi kũfo anyãna kaar fika a bõõro bomo ala na nyuro nõõ naa pele a Nãanmın pũũ.

XIX A n Nãanmın na kũ yin a yi bõbõorsı a jaa tu a wo tur nãbonsı ala na be a Yesu Kirisito 'yõõ.

XX A si Sãa Nãanmın wo nyere tur bũbir ni bũbir jaa. A ı a le.

XXI Yi puor a Nãanmın nibe ba jaa na be a Yesu Kirisito 'yõõ. A n yeer na be a ka mi puoro yi naa.

XXII A Nãanmın nibe mi ba jaa puoro yi naa, ka a bala mi na be a nãkpẽe Siisa yir mi puoro yi.

XXIII A si Soro Yesu Kirisito wãefo a be a yi sur pũ. A ı a le.

A PƆƆL GĀN WŪN SĔB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A KOLOSE

I Maa Pɔɔl na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto nɪtɔnāa an ɪ a Nāanmɪn bɔfɔ pɔ nɪ Timoti na ɪ a sɪ yɛbɛ,

II sɛɛrɛ kɔrɔ a Nāanmɪn nɪbɛ nɪ a yɛɛr na tara a sɔɔfɔ a Kɪrɪsɪto pɔ na be a Kolose. Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yi a sɪ Sāa Nāanmɪn sɛ a be a yɪ sɛ.

III Sɪ ma puor Nāanmɪn yāan na ɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto Sāa, sɪn wa sɔrɔ kɔrɔ yɪ,

IV bojūu sɪ wɔn a yɪ sɔɔfɔ yɪn tara a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ nɪ a nɔfɔ 'lɔ yɪn tara kɔ a Nāanmɪn nɪbɛ ba jaa.

V A yɪ sɔɔfɔ nɪ a nɔfɔ na yi a tɪɛrtɔfɔ jie na gā gu yɪ be a saaju a 'lɔ yɪn de nie wɔ, a yelmāɛ 'yer na ɪ a 'yer nɔɔ

VI 'lɔ na wa a yɪ sɛ. A wer wɔ jaa, a 'yer nɔɔ nyā wɔnɔ na wɔmɔ na a nɔɔnɔ nɪtāa le an ben ɪrɛ a yɪ pɔ, an yi a bɪbɪr 'lɔnɔ daar jaa yɪn wɔ naa na yɪ bɔɔ a Nāanmɪn wāɛfɔ par a yelmāɛ pɔ.

VII Yɪ jān a nyā yɪn Epafaras sɛ na ɪ a sɪ tɔtɔtɔ āsɔɔ. Wɔ ɪn yelmāɛ sɔɔ na de a sɪ jie mɔɔlɔ a Kɪrɪsɪto 'yer.

VIII 'Lɔ le wa man kɔ sɪ a nɔfɔ 'lɔ yɪn tara a Nāanmɪn Sɪɛ pɔ.

IX A le jūu, an yi a daar 'lɔnɔ jaa sɪn wɔ naa, saa dɔɔ gal ɪka sɪ sɔrɔ Nāanmɪn kɔ yɪ ɛ, na sɪ sɔrɔ ɪka a Nāanmɪn wɔ pɔɔ yɪ a wɔ bɔfɔ yɛ, a sɪɛ pɔ yɛ, a jaa nɪ par bɔɔfɔ.

X A sɪ sɔrɔfɔ le ɪka, a yɪ befo a vɪɛɛ kɔ a sɪ Soro, ka a peɛɛ a wɔ pɔɔ, na yɪ wɔnɔ bisɔn tɔvɪla jaa pɔ, na yɪ baa a Nāanmɪn yɛ pɔ.

XI Sɪ mɪ ma sɔrɔ na ɪka Nāanmɪn wɔ maal yɪ ka yɪ kpɛmɛ nɪ a kpāɛn ala a jaa na yi a wɔ tɪr kpɛɔ pɔ, na yɪ nyɔɔrɔ yɪ māɛ tara kānyir yele jaa pɔ, nɪ pɔpɛl.

XII Na yɪ ma dāna a Sāa, 'lɔ le kaa a yɪ sɛɛ, ka yɪ na pɔ a Nāanmɪn nābonsɪ nɪ a wɔ nɪbɛ a chāa pɔ.

XIII Bojūu 'lɔ le faa sɪ yɪn a libe kpɛɔ pɔ, na wɔ 'yɔɔ sɪ a wɔ Binɔnāa nāalɔɔ pɔ.

XIV A wɔ 'yɔɔ le sɪ nyɛ faafɔ, na sɪ nyɛ yɛlbɪɛr vɛ kɔfɔ.

XV A Yesu na wa tɪ wa a wer ju, 'lɔ le wiil sɪ a Nāanmɪn nyā sɪn ba nyɛrɛ nɪ a nɪbɪr ɛ, a le wɔn be. 'Lɔ le tara kpɛɔ a bonsɪ a jaa pɔ a Nāanmɪn na maal.

XVI Bojūu a wɔ pɔ le a bonsɪ a jaa na be a saaju, nɪ a ala na be ka a wer pɔ maal, ala sɪn nyɛrɛ, nɪ a ala sɪn ba nyɛrɛ ɛ, nɪrɛ 'lɔ jaa na tara kpɛɔ ɪ a tɔɔfɔ sɔɔ, nɪ a malakasɪ ala gba na tara kpɛɔ, nɪ a kpāɛn bonsɪ, a jaa maal tu a wɔ pɔ, ka a ɪ a wɔ sofɔ.

XVII A 'lɔ le dɔɔ a bonsɪ a jaa be be, a wɔ pɔ le a bonsɪ a jaa 'mataa.

XVIII 'Lɔ mɪ le ɪ a āgān ju sɔɔ, a pupuorbiir. 'Lɔ le ɪ a pielfɔ, nɪ a bidɔɔ na wɔ de nie ɪr a kūu pɔ, na waa le kpi go ɛ, ka yele jaa pɔ, ka wɔ ɪ a ju sɔɔ.

XIX Bojūu a Nāanmɪn pɔɔ pɛɛl wɔ naa ka wɔ befo wɔ jaa be a wɔ pɔ.

XX A tun a wɔ pɔ, ka Nāanmɪn le 'maal a bonsɪ a jaa kɔ a wɔ māɛ, ka a ala na be a saaju bɪ ɪ ala na be ka a wer pɔ. Wɔ maal ka nyā'maar be be, nɪ a wɔ jāɪ a daa ju wɔn kpi.

XXI Yɪ dɔɔ jāan a Nāanmɪn na yɪ ɪ a wɔ dɔdɛmɛ, a yɪ yɛɛɛɛ ɪfɔ jūu.

XXII Tɪchɛ pɔpāanyā, wɔ 'maal yɪn tun a Kɪrɪsɪto na wa ɪ nɪsaal na wɔ kpi. Nāanmɪn maal a nɪtɔ ka yɪ ɪ chɛchɛ a wɔ sɛ, na yɪ kɔ tara chɛfɔ jaa ɛ, bɪ tara 'yer dɔɔɔ ɛ,

XXIII ala ɪ yɪ chɛnɛ na ba gɛɛr a yɪ sɔɔfɔ pɔ, na yɪ taa tɔɔ yɪ a tɪɛrtɔ 'lɔ na ɪ a 'yer nɔɔ nyā yɪn wɔ ɛ. A 'yer nɔɔ nyā le yɪ wɔ ban mɔɔl kɔ nɪrɛ jaa ka a wer ju. Ala le a maa Pɔɔl ɪ a tɔtɔnɔ.

XXIV Pɔpāanyā, n pāa chɛɛ naa a n dɔɔyɛ ɪn di a yɪ jūu, naa na di a dɔɔyɛ ala a jaa a Kɪrɪsɪto na bɔrɔ ɪka n di kɔ a wɔ āgān na ɪ a pupuorbiir jūu.

XXV Nāanmɪn maal man ka n ɪ a wɔ tɔtɔnɔ kɔ a pupuorbiir naa na man a wɔ 'yer nɔɔ jaa nɛ nɛ nɛ kɔ yɪ.

XXVI A yele nyāna le sɔɔl a kɔrɔ jaa a sākɔpāmɪnɛ sɔɔ, tɪchɛ ka a pāa yɪ chāa pɔ a wɔ nɪbɛ sɛ.

XXVII Nāanmɪn lɛ kaa ir ɪka wɔ vɛ ka a wɔ nɪbɛ bɔɔn sɪrɛ jaa a lɛ wɔ tara a tɪɛr kɔ a nɪbɛ ba jaa, ɪka a Kɪrɪsɪto ben a yɪ pɔ, na ɪ a tɪr tɪɛrtɔ jɪɛ.

XXVIII A Kɪrɪsɪto lɛ sɪ mɔɔlɔ, na sɪ kpāana nɪrɛ jaa wɪlɛ nɪ nɪrɛ jaa nɪ yɛ jaa bɔrɔ, ka sɪ na de nɪrɛ jaa kɔ wɔ ka wɔ ɪ chɛchɛ.

XXIX A nyā jūu lɛ n tɔnɔ hāna dire dɔɔyɛ nɪ a wɔ kpɛɔ wɔ jaa won tɔnɔ tun a n 'yɔɔ.

II

I N bɔrɔ na ɪka yɪ bɔɔ a lɛ un mɔrɔ a yɪ 'yɔɔ nɪ a bala na be a Laodisea, nɪ a bala jaa na ba nyɛ a maa māɛ nɪ nɪbɪr ɛ.

II Maa bɔfɔ lɛ ɪka yɪ tara ākpāɛn a yɪ nyān pɔ, na yɪ ɪ nebɔ'yɛn nɔ taa, ka a lɛ na vɛ ka yɪ tara par bɔɔfɔ yɔɔ jaa a nābonsɪ a jaa pɔ, na yɪ bɔɔ a Nāanmɪn yɛlɔɔlɪ, na ɪ a Kɪrɪsɪto.

III A wɔ pɔ lɛ a nābonsɪ, nɪ a yɛ, nɪ a bɔɔfɔ a jaa sɔɔl.

IV N 'yɛrɛ na a nɪtɔ kɔrɔ yɪ ka nɪrɛ jaa taa wa bɛl yɪ nɪ nɛchɪrɛ 'yɛr na nyɛtāan yɛlmāɛ ɛ.

V An sɔɔ ɪ a maa māɛ na ba be a yɪ sɛ gba ɛ, tɪchɛ n tara na a yɪ tɪɛr. N chɪlɛ na bɔrɔ ɪka n nyɛ a lɛ yɪn tara nebɔ'yɛn nɪ a lɛ a yɪ sɔɔfɔ na kpɛmɛ a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

VI A lɛ jūu, yɪn de a Yesu Kɪrɪsɪto ka wɔ ɪ a Soro, yɪ chɛnɛ be a wɔ 'yɔɔ.

VII Yɪ ba nyɪbɛ na yɪ baa a wɔ 'yɔɔ, na yɪ nɔɔ kpɛmɛ a sɔɔfɔ pɔ, fɪka a lɛ ban dɔɔ wiil yɪ, na yɪ ma puor wɔ yāan sɔɔ jaa.

VIII Yɪ kaara sɔ ka nɪrɛ jaa ta wa de yɪ ka yɪ ɪ gbāgbaar tu a bɛlfɔ ala na ba tara tɔnɔ pɔ ɛ, nɪ nɪsaal yɛ ɛ, na ɪ a ala na kaara a wɛr nyā ju ban taa kaara a Kɪrɪsɪto wiilfɔ.

IX A Nāanmɪn bɛfɔ wɔ jaa ben a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

X Yɪ sɛɛ naa bojūu yɪ sɔɔn a Kɪrɪsɪto, 'lɔ lɛ ɪ tɔɔfɔ dɛmɛ nɪ a kpāɛn dɛmɛ ba jaa ju sɔɔ.

XI A wɔ 'yɔɔ, ba mɪ nɪma yɪn a yɔɪ ka a yɛlbɪɛr 'lɔ na yɪ a yɪ pɔ, a ba ɪ yuor nɪmaafɔ 'lɔ nɪsaal na de wɔ nūu nɪmaan ɛ, tɪchɛ yuor nɪmaafɔ 'lɔ Kɪrɪsɪto na nɪmaa.

XII Ban dɔɔ so yɪ a Nāanmɪn kɔɔ, ba ūu yɪn a Kɪrɪsɪto kaar, ka yɪ ir a kūu pɔ fɪka a

Kɪrɪsɪto, bojūu yɪ sɔɔn de a Nāanmɪn nyā na sāɪ a Kɪrɪsɪto a kūu pɔ, na tara kpɛɔ.

XIII Tɪchɛ a yɪn bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, sɛrɛ tɪ yɪ wa sɔɔ a Kɪrɪsɪto, yɪ dɔɔ kpi a yɪ sɪr pɔ, bojūu yɪ dɔɔ ɪ yɛlbɛ-ɪrɛ, na yɪ jāan Nāanmɪn, bojūu yɪ sɔɔn a Nāanmɪn nɛbɪnsɪ. Tɪchɛ Nāanmɪn kɔ yɪn a nyɛvɔr paalaa a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, na wɔ vɛ kɔ yɪ.

XIV Nāanmɪn fɔfɔn a sɪ yɛlbɛbɛ ala na dɔɔ sɛb bɪn bar. Ala lɛ dɔɔ 'yɛr 'yɛr dɔɔl sɪ. Ala lɛ dɔɔ fɪrɛ sɪ na a nɪmaa sɪ yɪn, wɔ den bar na wɔ kpa yaa a daa ju.

XV Nāanmɪn tɔɔn a sɪdɛbɛ nɪ a kpāɛn dɛmɛ, na wɔ maal ba ka a ɪ dāasɛ nɪyɔɔ jaa niem. Wɔ tɔɔ ba naa nɪ a Kɪrɪsɪto daa ju kūu.

XVI A lɛ jūu, yɪ ta vɛ ka nɪrɛ jaa tɔɔr a yɪ 'yɛr nɪ bon 'lɔ yɪn dire bɪ nyuro ɛ, bɪ tun a Juu nɪbɛ lɔɔ dɪfɔ pɔ ɛ, bɪ Chuu Paalaa Dāɛn pɔ ɛ, bɪ a Pɛnfɔ Bɪbɪr Daar ɛ.

XVII A anyā ɪ naa a yɛlɪ ala nɪ taa dɔɔ wa gāagɪɛl, tɪchɛ a yɛlmāɛ ben a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

XVIII Yɪ ta vɛ ka nɪrɛ jaa kpākpāan yɪ nɪ jɪr 'yɛr ɪka, yɪ siir a yɪ māɛ na yɪ puoro a malakasɪ ɛ, a lɛ na vɛ naa ka yɪ kɔ nyɛ a sāyar ɛ. A nɪrɛ nyā tɔ sɔɔ ma vɪɛr kpɛ a yɛlɛ pɔ tɪɛr ɪka wɔ tara na kpɛɔ nɪ a ala won nyɛ. A wɔ yɛlbɪɛr tɪɛr ma vɛn ka wɔ wɪlɛ wɔ māɛ.

XIX A nɪrɛ nyā ba nyɔɔ a 'lɔ na ɪ a ju ɛ. Nɪtāa a lɛ a ju na ma wɪlɛ a āgān, ka a jɪlɛ nɔɔ nyɔɔ a āgān 'mataa a lɛ a Nāanmɪn na bɔrɔ.

XX An ɪ yɪn nɪ a Kɪrɪsɪto lɛ 'mataa kpi, a wɛr nyā ju kpāɛn bonɪ, ba lɛ tara kpɛɔ a yɪ ju ɛ. Nɪmɪnɛ ka a yɪ kpɛfɔ chɛnɛ kaara fɪka yɪ chɛnɛ na ɪ a wɛr sofɔ?

XXI Ta nyɔɔ bon nyā ɛ! Ta lɛm bon nyā kaa ɛ! Ta sɪr bon nyā kaa ɛ!

XXII A nɛɛr anyāna a jaa tufɔ un yɛlɪ na ba lɛ tara tɔnɔ jaa ɛ, bojūu a un nɪsaal nɛbɪnsɪ nɪ nɪsaal wiilfɔsɪ lɛ.

XXIII A nɛbɪnsɪ anyāna nyɛntāan fɪka yɛ yɛlɛ na ɪ a ba māɛ puorfɔ yɛlɛ nɪ māɛ siirfɔ yɛlɛ nɪ nɪbɪkɔo āgān kaafɔ yɛlɛ. Tɪchɛ a anyāna maa sɔɔ ba ka ba tɔɔ nyɔɔ a ba māɛ a yɛlbɪɛr vɔlɛa pɔ ɛ.

III

I A lɛ jūu, an ɪ yɪn nɪ a Kɪrɪsɪto lɛ a

Nāanmın 'mataa sãın a kũu pɔ, yɪ de a yɪ tɪer 'yɔɔ a bonst ala na be a saaju, be a Kırısıto na jãne a Nāanmın nũsɔɔ jie.

II Yɪ de a yɪ tɪer 'yɔɔ a saaju bonst pɔ, tɪ na yɪ ta de a yɪ tɪer 'yɔɔ a wɛr ju bonst pɔ ɛ.

III Bojũu yɪ kpi naa, ka a pɔpãanyã ka a yɪ nyevɔr sɔɔl a Kırısıto a Nāanmın 'yɔɔ.

IV An ɪ a Kırısıto le kũ yɪ a nyevɔr paalaa, 'lo wa nyɪr, yɪ mɪ na 'mantãan wɔ nyɪr, na yɪ nyɛ a wɔ tɪr.

V A le jũu, yɪ kũ a ala na be a yɪ 'yɔɔ na ɪ a wɛr ye. A yelst ala le a anyãna, sɛfo ye, dɛer ye, vɔldɛer, tɪer dɛer, nɪ bɔgar na nyetãan tɪbe puorfɔ.

VI A bonst anyãna jũu, Nāanmın suur ire naa.

VII A sɔbie anyãna le yɪ mɪ dɔɔ turo, a le yɪn dɔɔ kpɪere a nyevɔr 'lɔnɔ pɔ.

VIII Tɪche pɔpãanyã, yɪ tɔɔ yɪ mãe yɪn a yelst anyãna pɔ, suur, putuye, gefu, gagar ye, nɪ 'yerbidebe na ma yire a yɪ negãma pɔ.

IX Yɪ ta ŋmara jirst 'yɔɔnɔ taa ɛ. Yɪ ta maala a le go ɛ, yɪ yaa a kɔro ye nɪ a wɔ maalfɔst bar,

X tɪ na yɪ su a pɔpãanyã yelpaalaa. Nāanmın maal yɪn ka yɪ ɪ nɪpaalaa, na wɔ maala yɪ, ka yɪ na kaara a wɔ kaar, ka yɪ na bɔɔ wɔ yelmãe jaa.

XI Bamɪne ba le chene ɪ a Juu nɪbe bɪ ka bamɪne mɪ ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, ka bamɪne ŋma yɔɪ bɪ ka bamɪne mɪ ba ŋma ɛ, ka bamɪne ɪ sãanba bɪ ka bamɪne mɪ ɪ nɪyɔɔrst ɛ, ka bamɪne ɪ gbãgbaar bɪ ka bamɪne mɪ ɪ sumɪne ɛ, tɪche a Kırısıto le ɪ a jaa na wɔ be a jaa 'yɔɔ.

XII A le jũu, an ɪ Nāanmın le kaa ir yɪ, ka yɪ ɪ cheche na wɔ nɔ yɪ, yɪ pɔɔ a yɪ mãe nɪ nɪbaal, vɪla maalfɔ, mãe siirfɔ, jomm ufɔ nɪ kãnyir.

XIII Yɪ ma tara kãnyir kũ taa, ãsɔɔ jaa wa tara nɪ a wɔ tɔ sɔɔ 'yer, yɪ ma vɛ kũ taa. Yɪ vɛ bar nɪtãa a le a sɪ Soro na ma vɛ bar yɪ.

XIV A yelkpɛe jaa le ɪka, yɪ de nɔfu su. 'Lo le ma nyɔɔ bonst a jaa 'mataa ka a tara nebɔ'yen.

XV Yɪ vɛ ka a Kırısıto nyã'maar pire a yɪ nyãn, yɪ jaa pɔɔn a ãgãn jɪir pɔ, na wɔ

boɔl yɪ ka yɪ tara nyã'maar. Yɪ ma puor wɔ yãan.

XVI Yɪ vɛ ka a Kırısıto 'yerbir di nãa a yɪ pɔ, yɪn wa wile tɪ kpãana taa, nɪ a yɛ wɔ jaa. Yɪ ma yiele Nāanmın pɛefɔ yiel, pɔpel yiel, nɪ a yiel na yɪ a yɪ nyãn pɔ, na yɪ kɔrɔ Nāanmın.

XVII Bon 'lo jaa yɪn wa maala, ka 'yerbir le bɪ, ka maalfɔ pɔ le, yɪ ma maal bon jaa, nɪ a sɪ Soro Yesu yuor, na yɪ ma tu a wɔ 'yɔɔ puor a Sãa Nāanmın yãan.

XVIII Pɔbɔ, yɪ siir a yɪ mãe kũ a yɪ sɪrbe, le le vɪele kũ a sɪ Soro.

XIX Sɪrbe, yɪ nɔ a yɪ pɔbɔ, na yɪ ta ma pɪrɪre ba ɛ.

XX Bibiir, yɪ wɔnɔ a yɪ dɔɔrɔ toor ye le jaa pɔ, le le pele a sɪ Soro pɔɔ.

XXI Sãamɪne, yɪ ta ma maala ka a yɪ bibiir suur ire ɛ, a le a ba tɪer kɔ gã jibɔ'yen ɛ.

XXII Gbãgbaar, yɪ sɔɔrɔ a yɪ nɪbere nee ye le jaa pɔ. Yɪ ta ma vɛ ka ba wa fur nɪbir yɔɔ yɪ, ka yɪ pãa maala a le ban bɔɔrɔ ɛ, tɪche yɪ ir a yɪ nyãa wɔ jaa 'yɔɔ, yɪn joro a sɪ Soro dãbãe jũu.

XXIII Bon jaa yɪn wa maala, yɪ ir a yɪ nyãa 'yɔɔ tɔnɔ nɪ ka a kaara fɪka a sɪ Soro le yɪ tɔnɔ kɔrɔ, tɪche a ta ɪ fɪka nɪsaal le yɪ tɔnɔ kɔrɔ ɛ.

XXIV Yɪ bɔɔn naa ɪka yɪn tɪ den a yɪ nãbonst a sɪ Soro sɛ na ɪ a yɪ sãyar. A sɪ Soro Kırısıto le yɪ tɔnɔ kɔrɔ.

XXV Nɪre jaa wa maal yelbier, a yelbier sãyar le won tɪ nyɛ. Nāanmın ba turo nɪbe nɔnɔ ɛ.

IV

I Nɪbere, yɪ ma kɔrɔ a yɪ gbãgbaar a le na tor na a sɛen, bojũu yɪ bɔɔn naa ɪka yɪ mɪ tara na nɪkpɛe na be a saaju.

II Yɪ de a yɪ mãe 'yɔɔ Nāanmın sɔɔrfɔ pɔ. Yɪ kaara sɔ na yɪ ma puor wɔ yãan.

III Na yɪ mɪ ma sɔɔrɔ kɔrɔ sɪ ka Nāanmın na yuo sɔr kũ a sɪ mɔɔlfɔ ka sɪ na mɔɔl a Kırısıto yelɔɔlɔst. A 'lo pɔ le ba 'yɔɔ ma a bɔjɔrst.

IV Yɪ sɔɔrɔ Nāanmın ka n na mɔɔl jaa che che che a le an sɛen.

V Yɪ ɪ yɛn dɛme nɪ a le yɪn maala a bala na ba ɪ a Nāanmın puorbo sɛ. Yɪ mɔɔ nɪbir, yɪn wa nyɛ jie.

VI Yɪ ma vɛ ka a yɪ bɔɔr ma ɪ wãɛfo 'yerbie tɪ nɔ̃mɔ̃ nyaar kaar. Ka yɪ na bɔ̃ɔ le yɪn na 'yer sɔɔ nɪrɛ 'lo wa sɔɔr yɪ 'yer.

VII Tɪchɪkɪsɪ na man a maa 'yer a jaa kɔ yɪ. Wɔ ɪn a yebe ɪn nɔ̃ na wɔ mɔɔlo a 'yer nɪ yelmãɛ. Na wɔ ɪ a tɔ̃tɔ̃tɔ sɔɔ a sɪ Soro 'yɔ̃ɔ.

VIII N tɔ̃nɔ̃ wɔ naa a yɪ sɛ ɪka wɔ tɪ 'yer kɔ yɪ a le sɪn ɪrɛ a ka, na wɔ 'yɔ̃ɔ a yɪ nyãn ãkpãɛn.

IX 'Lo nɪ Onɪsɪmɔsɪ le 'mataa waara. Wɔ ɪn yelmãɛ sɔɔ na wɔ ɪ a yebe sɪn nɔ̃. Wɔ ɪn a yɪ ãsɔɔ. Ban man kɔ yɪ bon jaa na ɪrɛ a ka.

X Aristakus mɪ ban 'mataa pɔɔn ma puoro yɪ naa, le le a Maakɪ mɪ na ɪ a Banabasɪ yebe mɪ puoro yɪ. Yɪ dɔ̃ɔ wɔ a wɔ kpãafɔ yele, ala ɪ wɔ wa wan a yɪ sɛ, yɪ tuor de wɔ.

XI Yesu mɪ ban bɔɔlo Jusɪtusɪ mɪ puoro yɪ naa. A nɪbe banyãna tee le ɪ a Juu nɪbe a n tɔ̃tɔ̃nɔ̃ pɔ a Nãanmɪn nãalɔ̃ɔ jũu. Ba tara na ãgãn 'maar kɔ ma.

XII Epafaras na ɪ a yɪ ãsɔɔ na wɔ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto tɔ̃tɔ̃nɔ̃, puoro yɪ naa. Wɔ ma sɔɔrɔ na Nãanmɪn nɪbijɪɛ kɔrɔ yɪ ka yɪ na ara kpɛɔ a le a Nãanmɪn na bɔɔrɔ.

XIII N din a wɔ dãasɪɛ ɪka wɔ tɔ̃nɔ̃ na kɔrɔ yɪ nɪ a bala na be a Laodisea nɪ a Hirapolis tɛn pɔ.

XIV A sɪ yebe sɪn nɔ̃, Luka na ɪ a tɪtlɛ nɪ Demas puoro yɪ naa.

XV Puor Nɪmfa nɪ a pupuorbiir bala na ma tuor a wɔ yɪr na be a Laodisea.

XVI Bala wa kar a gãn nyãna kɔ a yɪn Kolose dɛme, yɪ mɔ̃ ka ba mɪ kar wɔ be a Laodisea pupuorbiir pɔ. Yɪ mɔ̃ na yɪ mɪ kar a gãn 'lo ɪn sɛb kɔ a Laodisea pupuorbiir.

XVII 'Yer kɔ Archipus, “Mɔ̃ tɪ na fɔ baa baar a tɔ̃mɔ̃ ala fɔn nyɛ a sɪ Soro 'yɔ̃ɔ.”

XVIII Maa Pɔɔl le sɛɛrɛ a puorfɔ nyã nɪ a maa mãɛ nũu. Yɪ tɪɛr a bɔ̃jɔrsɪ ban 'yɔ̃ɔ ma. Wãɛfo a be a yɪ sɛ.

A GĀN DŌO A PŌOL NA SĒB KŪ A TĒSALONIKA NĪBĒ

I PŌol, Silasɩ nɩ Timoti lɛ sɛɛrɛ a gān nyā koro Tesalonika pupuorbiir na be a Sāa Nāanmɩn nɩ a Soro Yesu Kɩrisito 'yōo. Wāɛfɔ nɩ nyā'maar wɔ be a yɩ sē.

II Sɩ ma puor Nāanmɩn yāan sōo jaa kɔ yɩ, tɩ ma tara a yɩ tɩɛr a sɩ Nāanmɩn sɔɔrfɔ pɔ.

III Sōo jaa lɛ sɩ ma tɩɛr a yɩ sɔɔfɔ tōmō, a yɩ nōfɔ tōmō nɩ a kānyir yɩn tara chele a sɩ Soro Yesu Kɩrisito nɩ a sɩ Sāa Nāanmɩn.

IV Bojūu sɩ bōon ɩka, n yɛɛr a yɩn a Nāanmɩn na nō, 'lɔ lɛ kaa ir yɩ.

V Bojūu a sɩ 'yer nōo na wa a yɩ sē, ba ɩ 'yɛrbir tɛɛ ɛ, tɩche wɔ tara na kpɛo na ɩ a Nāanmɩn Sɩɛ na ba ɩ baal ɛ. Yɩ mǎɛ bōon a lɛ sɩn be a sōo 'lɔ sɩn dōo kpɛrɛ nɩ yɩ a yɩ jūu.

VI Yɩ ɩ naa a sɩn nɩ a Soro tɔtɔorbɔ, bojūu dōoyɛ kpɛɛ pɔ lɛ yɩ tu tɩ de a 'yɛrbie nɩ pupɛl a Nāanmɩn Sɩɛ na tɩr,

VII lɛ lɛ, yɩn ɩ bōmansɩ kɔ a bala na sɔo de a 'yer nōo be a Masedonɩya nɩ a Akaya tɛn pɔ.

VIII Yɩn lɛ yaar a sɩ Soro 'yɛrbie, a ba ɩ a Masedonɩya nɩ a Akaya tɛn pɔ tɛɛ ɛ, tɩche a yaar jie jaa. A lɛ yɩn sɔo a Nāanmɩn yaar jie jaa.

IX Ba mǎɛ lɛ man a lɛ yɩn tuor de sɩ, a sōo 'lɔ sɩn wa a yɩ sē, nɩ a lɛ yɩn lɛb wa a Nāanmɩn sē, tɩ bar a tɩbɛ tɩ wa puoro a nyɛvɔr nɩ a yelmǎɛ Nāanmɩn,

X tɩ chele a wɔ Bie ka wɔ yɩ saaju wa, a 'lɔ won vɛ ka wɔ lɛb ir a kūu pɔ, Yesu a 'lɔ na faa sɩ yɩn a Nāanmɩn suur 'lɔ na waara pɔ.

II

I N yɛɛr, yɩn mǎɛ jaa bōon naa ɩka a yɩ sē waa ba ɩ porɔ ɛ,

II sɩn gba na dōo di dōoyɛ a ba ge sɩ be a Filipai tɛɛ pɔ, nitāa yɩn mǎɛ na bōon, tɩche sɩ chɛnɛ na tara nyāa a sɩ Nāanmɩn pɔ, tɩ man a 'yer nōo jaa cheche kɔ yɩ, an sɔo ɩ baa sɔo de a 'yer ɛ.

III Bojūu a sɩ sɔɔrfɔ ba yɩ jir, belfɔ nɩ tɩɛr dɛɛr pɔ ɛ,

IV tɩche Nāanmɩn lɛ kaa ir sɩ ka sɩ ɩ a 'yer nōo wiwiilbe. A lɛ jūu lɛ sɩ 'yer ɩka, a ba ɩ ka sɩ pel nɩsaal pɔo ɛ, tɩ sɩ pel Nāanmɩn pɔo, a 'lɔ na ma kaara a sɩ pɔtɩɛr.

V Yɩ bōon na ɩka Nāanmɩn lɛ ɩ a sɩ dāasɩɛ sɔo, saa dōo wa 'yer jir 'yer bu ŋmaa jir nyɛ bon ɛ.

VI Saa bɔoro 'yōofɔ nɩsaal sē ɛ, a yɩn mǎɛ sɛn bu a sɩ taaba sē ɛ, bu bɔoro bonɩ sɩn ɩ Kɩrisito nitōnsɩ jūu ɛ,

VII tɩche sɩ siir a sɩ mǎɛ a yɩ pɔ, lɛ pɔo na ma kaara a wɔ bibiir.

VIII A lɛ jūu, yɩn kaara sɩ lɛ so ka saa bɔoro ɩka sɩ pōn yɩ a Nāanmɩn 'yer nōo tɛɛ ɛ, na sɩ lōon a sɩ mǎɛ jaa bojūu a sɩ nōfɔ ben a yɩ sē yɔo jaa.

IX Sɩrɛ jaa n yɛɛr, yɩ tɩɛr a sɩ kānyir tōmō nɩ a dōoyɛ. Sɩ tōn tāsɔo gbulo, nɩ mōtōgbulo, ka sɩ ta kɔ nɩrɛ jaa tuor ɛ, a sōo 'lɔ sɩn 'yɛrɛ a Nāanmɩn 'yer nōo koro yɩ ɛ.

X Yɩn lɛ di dāasɩɛ, nɩ a Nāanmɩn mɩ na ɩ a Cheche Sɔo nɩ nitɔr tɩ ba tara yɛle jaa a wɔ 'yōo ɛ, a sɩ maalfɔ chaar naa a yɩn na ɩ a sɔɔfɔ dɛmɛ.

XI Bojūu yɩ bōon naa ɩka sɩ ma maal vɩla kɔ a yɩ āsɔo jaa lɛ sāa na ma maal vɩla kɔ a wɔ bibiir,

XII na sɩ 'yōon yɩ ākpāɛn, 'maala yɩ tɩ sɔoro yɩ ɩka yɩ kpɛrɛ a lɛ na pele a Nāanmɩn pɔo, a 'lɔ na bɔol yɩ 'yōo a wɔ nāalōo tɩr pɔ.

XIII Ala lɛ so ka sɩ ma puor Nāanmɩn yāan, bojūu yɩ sɔon de a Nāanmɩn 'yer yɩn wō a sɩ sē, yaa sɔo de yaa nɩsaal 'yer kaar ɛ, tɩche yɩ sɔon de yaa Nāanmɩn 'yer kaar, ka a tōnō a yɩ bala na sɔo de pɔ.

XIV Bojūu n yɛɛr, yɩn 'lɔ, yɩ ɩ naa tɔtɔorbɔ a Nāanmɩn puorbo a Yesu Kɩrisito pɔ a Judiya, yɩ din dōoyɛ a bonɩ pɔ, a yɩ mǎɛ yɛlsɩ pɔ, nitāa lɛ ban tō kɔ a Juu dɛmɛ,

XV a bala na kɔ a sɩ Soro Yesu nɩ a Nāanmɩn 'yɛ'yɛrbe tɩ dii sɩ bar. Ba sōon Nāanmɩn pɔo tɩ ba sɔo nɩrɛ jaa 'yer ɛ,

XVI tɩ ba bɔoro ɩka sɩ 'yɛrɛ nɩ a bala na ba ɩ a Juu nɩbɛ ɛ, ka ban nyɛ faafɔ ɛ. Ba kpɛn a yɛldɛbe pɔ 'yōo kɔkɔɛ. Nāanmɩn suur ir naa ka won ge ba.

XVII Tiche n yeer, a kor bālāa sūn ba le nye taa ε, tiche saa vē a yī tier ε. Sī mōon nībir ūka sī nye yī, na sī buoro ūka a sūn māe sī tī nye yī.

XVIII A la le so ka sī ta buoro ūka sī wa a yī sē, tī maa Pool ta muroo na buoro, tiche ka Satan pii a sī sor.

XIX Bo le i a sī tiertojie, bu a popel bu a nyevor tur jupil kō sī a sī Soro Yesu waa daar? A ba i yīn le ε?

XX Yelmāe yīn le i a sī tur nī a sī popel.

III

I Le an wa gar sī a sī faa tī jāne a be Atensī tēe pō.

II Sī tōn a sī yebe Timoti mī na i a Nāanmīn tōtōnō āsoo na wō moolo a Yesu Kirisito 'yer nōo ūka wō tī 'yōo yī ākpēo a yī soofō pō,

III a le ka yī taa wa joro dābāe nī a beer kaa nyā pō ε. Yīn māe jaa bōon naa ūka a dooye nyā le sūn dī.

IV Yelmāe, sūn dōo be a yī sē, le le sī 'yere koro yī ūka sūn dīn dooye. Ka a le mī i.

V A le jūu, ūn kō le tōo le so, ka tō nire ūka wō tī kaa a le a yī soofō na be, n dabāe le ūka a beer kaa wō taa beer yī kaa, kaa sī tōmō i poro ε.

VI Tiche Timoti yīn a yī sē wa 'yer a 'yer nōo kō sī, a le yīn tara a soofō nī a nōfo. Wō 'yer kō sī ūka yī ma tara sūn nī tier vīla sōo jaa na yī ma buoro ūka yī nye sī nītāa le sūn mī na ma buoro ūka sī nye yī.

VII N yeer, a le jūu, a posōo nī a beer kaa anyā pō, yī 'yōo sūn ākpēo tun a yī soofō pō yīn tara jūu.

VIII Bojūu pōpāanyā, sī pāa na ben be yīn ara kpēo kō a sī Soro.

IX Nmīne le sūn ire wa puor Nāanmīn yāan ka a see, a popel nyā sūn nye a Nāanmīn sē?

X Tāsōo nī mōtōo jaa le sī ma sooro Nāanmīn ūka sī le nye yī go, na sī le choor bon 'lo jaa na ba pōo a yī soofō pō ε.

XI Pōpāanyā, sī sooro naa a sī Sāa Nāanmīn māe nī a sī Soro Yesu ūka, ba yuo sor ka sī le wa nye yī.

XII A sī Soro wō vē ka yī waa na yī nōnō taa, tī na yī nō nire jaa nītāa le sūn nō yī.

XIII Wō vē ka yī i nūsōn na yī taa tara deer jaa a sī Sāa Nāanmīn sē ε, tī tān a sōo 'lo a sī Soro Yesu Kirisito nī na waan a Nāanmīn nibe.

IV

I N yeer, a baaraa nī nyā, sī kpāana yī naa a le a yī kpefo na tōo pele a Nāanmīn pōo, nītāa le yīn ben kpīere. Pōpāanyā, sī sooro yī naa na sī kpākpāana yī nī a sī Soro Yesu ūka yī maala a le pōoro.

II Bojūu yī bōon wiilfo 'lo sūn wiil yī tun a sī Soro Yesu pō.

III A ūn Nāanmīn bofo le wōn ir yī ka yī i nitorstī. A le jūu, yī tōo yī māe yīn sēsēyele pō.

IV Ka nire jaa tōo nyoo a wō māe vīla, na wō i cheche tī tara 'yōofō,

V na yī ta buoro popel bōbuorsī fīka a nibe bala na ba bōo Nāanmīn ε.

VI Nire jaa wō ta maal deer bu nmoool a wō yebe anyā pō ε, a sī Soro na gen nire jaa na maala a anyāna nītāa a le sūn dōo 'yer kō yī, tī na sī kpāa yī.

VII Bojūu a Nāanmīn ba buol sī ūka sī tara volder ε, tiche wō buoro na ūka sī vē ka a sī kpefo vīele.

VIII A le jūu, nire 'lo jaa na tor a wiilfo nyā, ba tor nīsaal ε, tiche wō tor a Nāanmīn 'lo na kō sī a wō Sīe.

IX A ba le fer ūka, sī le seb kō yī a le yīn na nō taa ε, bojūu yīn māe jaa bōon naa ūka, Nāanmīn 'yer naa ūka, yī nō taa.

X Sīre jaa yī nōn a yeer na be a Masedonīya paal pō, tiche sī chene na 'yōonō yī ākpāen ūka, yī ire a le sōo jaa.

XI Yī vē ka a i yī nōo ka a yī kpefo vīele, na yī mōo nībir nī a yī māe tōmō na yī tōnō nī a yī nuur nītāa a le sūn 'yer kō yī.

XII Yī maal a nītō ka a yī kpefo na vīele kō a bala na ba puor ε, na yī taa buoro ūka nibe ba guolo yī ε.

XIII N yeer, saa buoro ūka a lu yī ε, nī a bala na gur ε, na yī taa wa tara posōo fīka a bala na ba tara tiertojie kaar ε.

XIV Sī soon ūka Yesu kpi naa, tī na wō heb ir a kūu pō. A le le sī soo, ūka Nāanmīn na 'mantaa waan a Yesu nī a bala na gur.

XV Si den a si Soro 'yerbie 'yere koro yi ɪka, a sin bala na chene voro, ti tan a si Soro waa daar, ko dɔɔ a bala na gur nye wo ε.

XVI Bojūu a si Soro mae le na yi a saaju wa tana 'yere, ka a malaka kpɛɛ buolo ni nekpɛɛ, ka a Naaɲmɪn ɪle pɛɛle ɪre gɔmɔ, ka a bala na soɔ a Kirisito ti kpi, de nie ir.

XVII A anyā puor, a sin bala na chene voro, a Naaɲmɪn paa 'mɔɔr si, ka si lɔɔtaa tuor a si Soro be julɔjuur po, na si ti be a wo sɛ sɔɔ jaa.

XVIII A le jūu, yi 'yɔɔnɔ taa ākpāen naa 'yerbie anyāna.

V

I Pɔpāanyā 'lo n yɛɛr, a ba fer ɪka si seb bon jaa 'yer ku yi a daar naa sɔɔ ε.

II Bojūu yɪn mae bɔɔn naa ɪka a si Soro Yesu bɪbir na wa naa fika nānyie na ma wa tāsɔɔ kaar.

III A sɔɔ 'lo ban wa 'yer ɪka, “Nyā'maar ben be, dābāɛ ba le be be ε,” sɔɔfo na paa wa naa, a ba sɛ, fika poɔ poɔ dɔɔfo na dūu wo, ti ba ko tɔɔ faa a ba mae ε.

IV Tiche yɪn a n yɛɛr, yaa be libe po ε, ka a bɪbir nyā na wa dūu yi a nānyie kaar ε.

V Yi jaa ān chāa ni mɔtɔɔ bibiir, saa ɪ tāsɔɔ bu, libe po nibe ε.

VI A le jūu, yi paa ta vɛ a si guro nibe bamine kaar ε, tiche yi vɛ a si jɛɔ na si nyɔɔrɔ si mae.

VII Bojūu a bala na ma guro, ma gur tāsɔɔ, ka a bala na buu, mi ma buu tāsɔɔ.

VIII Tiche an ɪ a chāa le so si, yi vɛ ka si nyɔɔrɔ si mae, na si de sɔɔfo ni nɔfo su, fika a nyāa wɛ ni a si tiertɔfo jie na ɪ a si faafɔ kur jupil.

IX Bojūu Naaɲmɪn ba ir si ɪka si di dɔɔye ε, tiche ka si nye faafɔ tu a si Soro Yesu Kirisito 'yɔɔ.

X 'Lo le kpi ku si, a le jūu, ka si chene na nɪbir bu, si gur naa, sin ni 'lo na 'mataa be be.

XI A le jūu, yi 'yɔɔn taa ākpāen na yi sɔnɔ taa nitāa a le yɪn ben tɔnɔ.

XII Pɔpāanyā n yɛɛr, si sɔɔrɔ yi naa ɪka yi 'yɔɔnɔ a bala na ɪ a yi nɪbere tɔnɔ a yi sɛ, bala le sɔnɔ yi a si Soro sɔr po, na ba kpāana yi.

XIII Yi 'yɔɔnɔ ba ni nɔfo a ba tɔmɔ jūu, na yi kpɪere ni nyā'maar ni nɪre jaa.

XIV N yɛɛr n sɔɔrɔ yi naa ɪka, yi kpāana a bala na ɪ a yāan dɛme ti na yi 'yɔɔnɔ a bala na siur a ba mae, na yi sɔnɔ a nɪbaalsɪ tara kānyir ni nɪre jaa.

XV Yi bɔɔnɔ sɔ, ka nɪre jaa ta de yelbier yāan yelbier sān ε, tiche yi ma maala vɪla koro taa ni nɪre jaa.

XVI Yi ma tara pɔpel sɔɔ jāa.

XVII Yi ma sɔɔrɔ Naaɲmɪn sɔɔ jaa.

XVIII Na yi ma puor wo yāan yele jaa po, bojūu anyā le ɪ a Naaɲmɪn bɔfo a Yesu Kirisito 'yɔɔ.

XIX Yi ta kpɪin a Naaɲmɪn Siε būu ε.

XX Yi ta kpɛɛ a Naaɲmɪn 'ye'yerbe wiilfo ε.

XXI Yi beɛr yele jaa kaa na yi nyɔɔ bon 'lo na vɪla.

XXII Tɔɔ yi yele jaa na ɪ bier po.

XXIII Naaɲmɪn mae na ɪ a nyā'maar soɔ wo chɔɔr yi ka yi ɪ cheche. Wo maal a yi siur ni a yi kpɛfo ni a yi āgāma ka a ɪ cheche ti ta tara chefo jaa ε, ti tan a si Soro Yesu Kirisito waa sɔɔ.

XXIV A Naaɲmɪn nyā na buol yi tara na yelmāɛ, wɔn maal a le.

XXV N yɛɛr, yi sɔɔrɔ Naaɲmɪn koro si.

XXVI Yi puor a yɛɛr naa yepɔɔ ba jaa ni nɔfo puorfo.

XXVII N kpākpāana yi naa a si Soro yuor 'yɔɔ, ɪka yi kar a gān nyā ku a yɛɛr ba jaa.

XXVIII Ka a si Soro Yesu Kirisito wāefɔ be a yi sɛ.

A GĀMA AYI SŪO A POOL NA SEB KŪ A TESALONIKA NIBE

I Pool, Silası nı Timoti le seere a gān nyā koro a Tesalonika pupuorbiir na be a sı Sāa Nāanmın nı sı Soro Yesu Kırısıto 'yōo.

II Wāefu nı nyā'maar na yi a Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto jie, a be a yi sē.

III N yeer, sı ma puor Nāanmın yāan ku yi, a mı viel le na a le, bojūu a yi sofo nõonõ na 'yõonõ, ka a yi nõfo yın nõ taa mı le nõonõ 'yõonõ.

IV A le jūu, sı ma wile na sı mæ peere yi a Nāanmın pupuorbiir gbulsı pɔ, le yın tara kanyir ara kpɛo nı a sofo yın tara a soo 'lo ban 'yer 'yerdebe 'yõo yi, nı a dooye yın nyere.

V A ın yelmæ a Nāanmın 'yer toorfı tor naa, na wɔ boro ıka wɔ maal yi ka yi seen a wɔ nālõo pɔ, a 'lo pɔ yın mı na dire a dooye.

VI Nāanmın tor naa. Wɔn lieb yab a bala na 'yer 'yerdebe, 'yõo ba gefu, tı ku a bala ban 'yer

VII 'yerdebe 'yõo, pɛnfu, nı a sın mæ. A nıtõ na ı naa, Nāanmın na wa ir a sı Soro Yesu wiil a saaju nı a wɔ kpæen malakası, fıka būu dagel.

VIII Wɔn gen a bala na ba bõo a Nāanmın ε, na baa soo de a sı Soro Yesu 'yer nõo ε.

IX Bala le na nye gefu 'lo na ba tara baarfı ε. Wɔn oor ban yın a sı Soro niem, nı a wɔ tur kpɛo pɔ.

X 'Lo wa wa a bıbir 'lõnõ, wɔn nyen 'yõofu a wɔ nıbe pɔ. An ın nõo ku a bala jaa na soo de wɔ. Yi mı pɔo naa, bojūu yi soon de a sı dāasıe sın di a yi sē.

XI A anyā tier sın tara jūu, sı ma soro na Nāanmın koro yi ıka wɔ vɛ ka yi seen a wɔ boolfu, ka a wɔ kpɛo vɛ ka a yi tier vielsı nı tõmõ jaa na yi a yi sofo pɔ.

XII A anyāna le sı soro a Nāanmın ıka a sı Soro Yesu yuor wɔ nye tur a yi 'yõo, ka wɔ mı pee yi, a sı Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto wāefu jūu.

II

I A le a sı Soro Yesu Kırısıto waa soo nı a le sın na lõo taa a wɔ sē, sı soro yi naa, n yeer,

II ıka yi ta vɛ ka a sob yi nıbir a nıbe bamıne na 'yerε ıka sın le 'yer bı, seb ıka a Yesu wan baar.

III Yi ta vɛ ka nıre jaa bel yi a sor nyā pɔ ε, a bıbir 'lo kō wa ε, ka a bawõnsı ba de nie ir ε. Ka a 'lo na ba soo de a nebināa mı yi chāa pɔ, 'lo le a Nāanmın na soo.

IV Wɔ ma chıre naa tı na wɔ ma 'mooɔo, wɔ mæ gar Nāanmın, bı bon jaa ban puoro, a le le wɔ jāne a Nāanmın puorfı yir maal a wɔ mæ a Nāanmın.

V Yaa lieb tier ın 'yer ku yi a bonsı anyāna a soo 'lo ın be a yi sē ε?

VI Põpāanyā yi bõon naa a bon 'lo na pii wɔ a sor a wɔ kō tõo yi chāa pɔ ε, a wɔ soo baa wa ta ε.

VII A wɔ yelsoolaa tõnõ na tõmõ, tıche a 'lo na pii a sor yi be.

VIII Ka a bala na ba soo de a nebināa ε na yın chāa pɔ, a bala a Soro Yesu nı naa soon a wɔ nee vooɔ, soonõ a yele 'lo na ıre a wɔ waa soo.

IX A bala na ba soo de a nebināa ε, na wa naa an ı a Satan tõmõ le, a 'lo na de kpɛo, jānsı nı jire, ne'maa yelsı,

X nı yelbier jaa boro belfo soonõ nı a nıbe bala na were, ba were naa, bojūu ba tor naa ıka ba nõ a yelmæ na ba nye faafu.

XI A le jūu, Nāanmın na soo naa ka yele kōo bel ba, nı le ban soo de bon 'lo na ı jire.

XII A le jūu, bala jaa na ba soo de a yelmæ a āgān volaa jūu, nı a bon 'lo na ba tor ε, na nyen 'yer toorfı.

XIII Tıche sın 'lo ma puor Nāanmın yāan koro yi, n yeer, a yın a sı Soro na nõ, bojūu Nāanmın kāan ir yi a pielfu daar ka yın nye faafu, ka a wɔ sıe peere yi a yi soo de a yelmæ.

XIV 'Lo le bool yi a anyāna pɔ, a le yın wõ sın mool a 'yer nõo ku yi. Le le ka yın lõo põn a sı Soro Yesu Kırısıto tur.

XV A le jūu, n yeer yi ara kpɛo na yi nyoo a sı wiilfu sın wiil yi, ka 'yerbir le bı, nee le bı, gān pɔ le.

XVI A sı Soro Yesu Kırısıto mæ nı Nāanmın na ı a sı Sāa na nõ sı tun a wɔ

wāefo pɔ, na 'yɔɔ sɪn ākpɛɔ na ba tara
baarfo ε, nɪ tɪertɔ vɪla,

^{XVII} wɔ 'yɔɔ yɪ ākpāen a yɪ nyāa pɔ nɪ
vɪla jaa nɪ a 'yerbie pɔ.

III

^I N yɛɛr, a baarfɔ nɪ nyā, yɪ sɔɔrɔ
Nāanmɪn kɔrɔ sɪ, ka a sɪ Soro 'yerbie tɔɔ
yaar fɔɔ tɪ nyɛ 'yɔɔfɔ jie jaa nɪtāa lɛ an be
a yɪ pɔ.

^{II} Na yɪ sɔɔrɔ Nāanmɪn ka sɪ na tɔɔ nyɛ
faafɔ yɪn a putudɛmɛ nɪ a sɪdɛbɛ dɛmɛ
nuur pɔ, bojūu nɪrɛ jaa baa tara a sɔɔfɔ
ε.

^{III} Tɪchɛ a sɪ Soro ɪn yɛlmāɛ sɔɔ, wɔn
'yɔɔ yɪn ākpɛɔ tɪ gu yɪ a dɛɛr sɔɔ nuur
pɔ.

^{IV} Sɪ tara na sɔɔfɔ a sɪ Soro yuor 'yɔɔ a
yɪ pɔ ɪka, yɪ tɔnɔ na, na yɪn chɛnɛ tɔnɔ a
ala sɪn 'yɔɔ yɪ.

^V A sɪ Soro wɔ vɛ a yɪ bɔɔ ɪka Nāanmɪn
nɔ yɪ naa nɪ lɛ a Kɪrɪsɪtɔ na tara nɪ yɪ a
kānyir.

^{VI} A sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪtɔ yuor pɔ, sɪ
kpāana yɪ naa n yɛɛr ɪka yɪ tɔɔ yɪ māɛ
yɪn a bala na ɪ koro dɛmɛ pɔ, nɪ ban ba
turo a lɛ sɪn wiil yɪ ɪka yɪ turo ε.

^{VII} Yɪn māɛ bɔɔn naa ɪka a sɛɛ naa ɪka
yɪ tɔɔrɔ sɪ, saa dɔɔ yɔɔrɔ pɔrɔ a sɔɔ 'lɔ
sɪn be a yɪ sɛ ε,

^{VIII} bɪ saa dɔɔ di nɪrɛ jaa bɔdiir tɪ na saa
yab ε. Sɪ ma tɔn tɔkpāen tāsɔɔ nɪ mɔtɔɔ,
ka sɪ ta tuo a yɪ āsɔɔ jaa tuor ε.

^{IX} A nyā ba wiil ɪka saa tara sɔr na ɪ a
lɛ ε, tɪchɛ kaa ɪ wiilfɔ kɔ yɪ ka yɪ tɔɔrɔ.

^X Sɪ gba na dɔɔ be a yɪ sɛ, sɪ kpākpāan
yɪ naa a yɛlɛ nyāna ɪka, nɪrɛ jaa ba wa
tɔnɔ ε, wɔ taa dire ε.

^{XI} Sɪ wɔn ban 'yer ɪka nɪbɛ bamɪnɛ ben
a yɪ pɔ tara koro na ba yɔɔrɔ pɔrɔ, na baa
tara tɔmɔ jaa ε, tɪ ma kpɪɛɛ a ba taaba
yɛlɪ pɔ.

^{XII} A nɪbɛ banyāna taa ba, sɪ 'yɛɛr na
kɔrɔ yɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪtɔ yuor pɔ
ɪka, ba tɔ a ba tɔmɔ jaa jomm na ba nyɛ
a ba māɛ bonsɪ.

^{XIII} N yɛɛr, yɪn 'lɔ yɪ taa wa bal nɪ tɔmɔ
'lɔ na tor pɔ ε.

^{XIV} Ala ɪ nɪrɛ ba wa sɔɔ de a lɛ sɪn 'yer a
gān nyā pɔ ε, yɪ bɔɔnɔ a wɔ yɛlɛ sɔ na yɪ
taa tara nɪ wɔ nɛbɔ'yɛn ε, ka vā kpɛ wɔ.

^{XV} Yɪ ta de wɔ ka wɔ ɪ dɔsɔɔ ε, tɪchɛ yɪ
kpāa wɔ wɔn ɪ a yɪ wɔn ɪ a yɛbɛ jūu.

^{XVI} Pɔpāanyā, a sɪ Soro na ɪ nyā'maar
sɔɔ wɔ kɔ yɪ nyā'maar sɔɔ jaa, a sɔɔ a jaa
pɔ. A sɪ Soro wɔ be a yɪ jaa sɛ.

^{XVII} Maa Pɔɔl lɛ sɛb a puorfɔ nyā nɪ a
maa māɛ nūu. A jānɛ naa nyā ɪn ma 'yɔɔ
gān jaa pɔ ɪn ma sɛb.

^{XVIII} A sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪtɔ wāefɔ a be
a yɪ jaa sɛ.

A GĀN DĔO A PŔOL NA SĔB KŪ A TIMOTI

I Maa Pŕol na ı a Yesu Kırısıto nıtŕnāa, nıtāa le a sı Fafaara Nāanmın na 'yer nı a Yesu Kırısıto na ı a sı tıerto jie.

II N seere na kuro a Timoti na ı a n binŕnāa soofu jūu. Wāefu, nı nıbaal, nı nyā'maar na yi a Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē, a be a fŕ sē.

III A le ın chen a Masedonıya, n kpākpāan fŕ naa ıka fŕ jāne a Efesus na fŕ wile a nıbe bamıne a ba taa wile wiil yuo go ε.

IV Wiilfu ba ka ba ta de ba māe kŕ jir wiilfu ε, nı a sākpmıne tutaa na ba tara baarfŕ ε. A anyāna le waara nı nehire, ban naa tŕnŕ a le a Nāanmın na bŕro nı soofu.

V Tıche a wiilfu nyā le waara nı nŕfu na yi nyāvıla pŕ, tıer vıla pŕ nı yelmāe soofu pŕ.

VI Nıbe bamıne bar naa a anyā tı na ba 'yere 'yer vorstı.

VII Ba bŕro naa ıka ba ı a nee wiwilbe, na baa bŕo a par a le ban 'yere ε, bı na a bonstı ala ban 'yer ıka a see naa ε.

VIII Faa nye, sın bŕon naa ıka a nebināa vıla na, ala ı nıre tun a le an wile.

IX Sı mı bŕon naa ıka, a nebināa ba bin kŕ a nıtorstı ε, tıche wŕ bin kŕ a bala na sŕonŕ a nee, nı a bawŕnstı, nı a bala na ba turo le a Nāanmın na bŕro ε, yelbe-ırbε, nı a bala na ba puoro ε, na ba sŕonŕ Nāanmın yuor, nı a bala na kuro a ba sāmıne, nı a ba mamıne na ba ı nıkorbo,

X nı a sēsēnbε, nı a bala na lıeb bŕro taa, nı a bala na lıeb daara a ba taaba, nı a jır ŕmarba, nı a bala na ŕmara jır pŕro nı, nı ye le jaa na chıre nı a yelmāe wiilfu.

XI A wiilfu anyā yire na a dānfŕ Nāanmın na ı a tıer sŕo 'yer nŕo won de kŕ ma sē.

XII N puor naa a sı Soro Yesu Kırısıto yāan, won kŕ ma kpēo bojūu wŕ nyen a n soofu, na wŕ 'yŕo ma a wŕ tŕmŕ pŕ.

XIII N gba na dŕo ı Nāanmın yosŕonŕ, gere a nıbe, naa ı jebŕro, tıche Nāanmın wa kāan a n nıbaal, bojūu n ın a le ın ba soo de nı babŕofu jūu,

XIV tıche a sı Soro wāefu waa naa, nı a soofu, nı a nŕfu ala na be a Yesu Kırısıto 'yŕo.

XV A yelmāe 'yer nı nyā, na a ı yelmāe ıka nıre wŕ soo de. Yesu Kırısıto wan a wer pŕ ıka wŕ wa faa yelbe-ırbε, tıche maa le gar ba jaa.

XVI Tıche a le jūu le so ka Nāanmın kaa n nıbaal, ka a na tŕ a n pŕ, a maa na ı a yelbe-ıre gar ba jaa, ka Yesu Kırısıto wiil a wŕ kānyır na ba tara baarfŕ kŕ ma, ka n ı wiilfu kŕ a bala na wa soo wŕ nye nyevŕ na ba tara baarfŕ ε.

XVII Pŕpāanyā a Nāa 'lo na ba tara pielfŕ ε, a 'lo na ba kpire ε, a 'lo sın ba nyere ε, a Nāanmın bŕ'yen tēε, wŕ nyere 'yŕofu nı tıer bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XVIII N bie Timoti, n kuro fŕ naa a wiilfu anyāna tun a le a Nāanmın 'ye'yere na dŕo 'yer a fŕ 'yer, ala ı fŕo turo a le, fon jeb a jeb vıla 'lo.

XIX Tara soofu nı pŕıvıla, bojūu nıbe bamıne tŕr naa a vıla 'lo maalfŕ bar ka a ba soofu bŕbŕ.

XX A ba pŕ le Hımınayas nı Aleksanda, bala le n de kŕ a Satan ka ba na jān ta fere sŕonŕ Nāanmın yuor ε.

II

I A le jūu, a ala na de nie nı nyā, n kpākpāan yın ıka yı sŕro, Nāanmın sŕorfŕ, na yı ma sŕro kuro taa, tı na yı ma puor Nāanmın yāan kŕ nıre jaa.

II Yı mı sŕro Nāanmın kuro a nāmıne nı a bala na ı a kpāen dēme, ka a le na vē ka sın jēn āgān 'maar nı nyā'maar na sı maala a le a Nāanmın na bŕro.

III A nyā le tor, naa pele a sı Fafaara Nāanmın pŕo.

IV 'Lo le bŕro ıka nıre jaa wŕ nye faafŕ, na wŕ wa bŕo a yelmāe.

V Bojūu Nāanmın bŕ'yen tēε le be be, nı 'ma'maala bŕ'yen na be a Nāanmın nı a nısaalba chara pŕ, 'lo le a nıre Yesu Kırısıto.

VI 'Lo le de a wŕ nyevŕ yab faan nıre jaa. A 'yer nyā le a Nāanmın kŕ sı ıka sı mŕol a pŕpāanyā.

VII A le le so ka Nāanmın ır ma ka ı mŕmŕol nı a nıtŕnāa. Yelmāe jaa le n 'yere, n ba ŕmara jır ε, ıka n ı a wiwile

ku a bala na ba ɪ a juu nɪbe ε, sɔɔfo nɪ yelmæe pɔ.

VIII Maa bɔfo le ɪka jie jaa, a dɔɔr wa sɔɔrɔ Nāanmɪn, ba jeer a ba nuur puoro, na ba maala a le a Nāanmɪn na bɔɔrɔ, na ba ta tara suur nɪ nechɪre ε.

IX Le le a pɔbɔ mɪ, ba ma su bon pɔɔ a āgān, tɪ na ba ta ma mal pir a jukɔɔl nɪ a selma nɪ a lersɪ bu a fɔɔr ala daa na ɪ tuo ε,

X tɪche tɔsɔn le seen a pɔbɔ bala na 'yɔɔnɔ Nāanmɪn.

XI Pɔbɔ ba ma jān ɪ gbul na ba siir ba mæe chele a le a nɪdiere na wile.

XII N ba bar sɔr ɪka pɔɔ jaa wɔ wile bu tara kpɛɔ daba ju ε, tɪche wɔ ma ɪ gbul.

XIII Bojūu Adama le a Nāanmɪn de nie me tɪ na wɔ wa me a Hawa tu.

XIV Satan ba dɔɔ nie bel Adama ε, tɪche a Hawa le wɔ bel ka wɔ sɔɔ Nāanmɪn neε.

XV Tɪche a pɔbɔ na nyen faafɔ tu bie dɔɔfo pɔ, ala ɪ ba chene na tara sɔɔfo nɪ nɔfo na ba ɪ cheche nyɔɔrɔ ba mæe vɪla.

III

I A 'yer ɪn yelmæe ɪka, nɪre 'lo na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a pupuorbiir nɪdiere, wɔ bɔɔrɔ na tɔsɔ.

II Pɔpāanyā, a pupuorbiir nɪdiere wɔ ta tara mabfo jaa ε, na wɔ tara pɔɔ bɔ'yen tee, na wɔ nyɔɔrɔ wɔ mæe, na wɔ ɪ nɪ'yɔɔ naa, na wɔ diere sāanba, na wɔ bɔɔ wiilfo.

III Wɔ ta ɪ dāburo ε, wɔ ta ɪ gɔbɔɔr ε, tɪche wɔ siir a wɔ mæe, na wɔ ta ɪ jebɔɔrɔ ε, na wɔ ta nɔ libie ε.

IV A seen ɪka wɔ tɔɔ kaara a wɔ mæe yir vɪla, ka a wɔ bibiir wɔnɔ a wɔ toor, na ba 'yɔɔnɔ wɔ.

V Ala ɪ nɪre kɔ tɔɔ a wɔ mæe yir kaa ε, ŋmɪne won ɪ tɔɔ kaa a pupuorbiir?

VI Wɔ ta ɪ nɪre nyā na kpe a puorfo pɔ paal ε, na won wa bɔɔrɔ yuor na wɔ mɪ faa lo a gefɔ pɔ nɪtāa a Satan.

VII Wɔ ɪ nɪre 'lo a bala na ba puoro ε, na 'yɔɔnɔ, ka le ba le ε, ban 'yɔɔ won vā ka wɔ lo a Satan beraa pɔ.

VIII A sɔsɔnbɔ, ba mɪ tara nɪbijie na ba ta tara neer ayi ε, na ba ta maal ba mæe dānyurbo ε, na ba ta ɪ nɪfolbɔ ε.

IX Ba nyɔɔ a sɔɔfo wiilfo yelsɔɔlaa kpɛɔ nɪ tɪer vɪla.

X Yɪ de nie beer ba kaa. Ka bala pāa baa tara 'mabfo jaa ε, yɪ vɛ ka ba ɪ a sɔsɔnbɔ.

XI A pɔbɔ mɪ, ba tara 'yɔɔfo, na ba ta sɔɔnɔ taa yoe ε, tɪche ba nyɔɔrɔ ba mæe, tɪ tara yelmæe yele jaa pɔ.

XII A sɔsɔnɔ wɔ tara pɔɔ bɔ'yen tee, na wɔ tɔɔ kaara a wɔ bibiir, na wɔ tɔɔ kaara a wɔ yir vɪla.

XIII A sɔsɔnbɔ bala na tɔ vɪla, na nyen 'yɔɔfo ku a ba mæe, nɪ a 'lafɔ nɪ sɔɔfo 'lo ban tara a Yesu Kɪrɪsɪto pɔ.

XIV N bɔɔrɔ na ɪka n wa a fɔ sɛ a pɔpāanyā, tɪche n seere na a kpāafɔ anyā korɔ fɔ.

XV Le le, maa baa tɔɔ wa fɔɔ ε, ka fɔ bɔɔ le an see ɪka a pupuorbiir ba nyɔɔrɔ a ba mæe, bala le puoro a Nāanmɪn nyā na ɪ vor na ba tɪe a yelmæe a luur kaar.

XVI Baal ba be be ε, a yelsɔɔlaa a sɪ puorfo pɔ berma naa. Yesu nyɪr a āgān pɔ. Nāanmɪn sɪe ir wiil ɪka wɔ ɪn Nāanmɪn bie. A malakasɪ nye wɔ naa. Ba mɔɔl 'yer a wɔ 'yer a paalsɪ pɔ, ka ba sɔɔ de wɔ a wer wɔ jaa. Nāanmɪn de won don be a tɪer pɔ.

IV

I Nāanmɪn sɪe 'yer ka a gā chāa pɔ ɪka a baaraa, bamɪne na bar a ba sɔɔfo tɪ chele a sɪdebe belfɔ, nɪ a le a sɪdebe na wile.

II A wiilfo nyā yi naa a neer ayi dēme na ma ŋmara a jirsɪ ka a sɔɔ a ba tɪer fɪka kur tɔl ban 'mon bon 'yɔɔ jāne.

III Ba wile na nɪbe ɪka ba ta kultaar ε, na ba wile ba ɪka ba chire bɔdiir amɪne. Tɪche Nāanmɪn na maal a kultaa nɪ a bɔdiir a jaa ɪka a bala na sɔɔ tɪ bɔɔ a yelmæe, ba ma de tɪ puor wɔ yāan.

IV Bojūu Nāanmɪn bɔmaalaa jaa vɪele na, ka a ba see ɪka nɪre wɔ tor bon jaa bar ε, ala ɪ sɪ ma den nɪ yāan puorfo.

V Bojūu Nāanmɪn 'yerbir nɪ a Nāanmɪn sɔɔrfɔ maal yaa naa ka a ɪ bɔsɔ.

VI Ala ɪ fɔ den a kpāafɔ nyā na fɔ wiil a yeer, fon ɪn a Yesu Kɪrɪsɪto tɔtɔvɪla sɔɔ, na fon guolo a fɔ mæe nɪ a Nāanmɪn 'yer nɪ a sɔɔfo wiil vɪla 'lo fon turo.

VII Tor a jirsɪ ala ban ma ŋmara nɪ a pɔɔnyɔn fuolsɪ, tɪ na fɔ wile a fɔ mæe a Nāanmɪn sɔr pɔ.

VIII Bojũu fõõ jãñ a fõ ãgãñ ka wõ kpẽme, a vıla na, ti wõ kõ kor ε, tiche a Nãañmun sör tufõ vıla na a sõi a jaa põ, bojũu wõ tir nẽẽ kũ sũ a nyevõr nyã sũn tara a dũna nũ a nyevõr 'lo na waara daar kõõ.

IX A 'yer nyã un yelmãẽ ùka, nũre jaa wõ sõõ de.

X A le jũu le sũ mũõrõ tõnõ nũ tõkpãen, bojũu a sũ tũertõ ben a Nãañmun nyã na ù vör põ. 'Lo le ù a nũbe bala jaa na sõõ wõ Fafaara.

XI Kpãkpãana na fõ wile ba a yelsũ anyãna a jaa.

XII Ta vẽ ka nũre jaa kaa fõ põrõ fun chene ù põlbile jũu ε, tiche fõ ù wiilfõ kũ a bala na tara sõõfõ, nũ a fõ 'yer, nũ a fõ maalfõ, nũ a fõ nõfõ, nũ a fõ sõõfõ, nũ a fõ cheche ùfõ põ.

XIII Sere tiche ka n wa, mõõ nũbir kara a Nãañmun gãñ a nũyõõ põ, na fõ mũõlõ ti wile nũ ba.

XIV Ta mel a Nãañmun Sũe 'lo won kũ fõ ε, a daar 'lõnõ a nũdierbe na dõõ 'yer ti dõõl fõ a ba nuur.

XV De a yelsũ a nyã tõnõ nũ tõmõ, na fõ de fõ mãe 'yõõ a tõmõ põ, ka nũre jaa nye le a fõ tõmõ na chiine niem.

XVI Bõõ nyõõ a fõ mãe nũ a wiilfõ ùre a le ne, na fõ tara kãnyir. Fõn faan a fõ mãe nũ a bala na chele a fõ 'yer.

V

I Ta 'yer 'yerbikpãen kũ danyõn ε, tiche 'yer baalõõ kũ wõ fõ sãa tõ sõõ kaar, 'yer kũ põlbil a fõ yeer kaar.

II 'Yere nũ a põõnyõn a fõ mamũne kaar, nũ a põõsarbil a fõ yepõõõ kaar, nũ cheche ùfõ põ.

III 'Yõõnõ a põõkõε bala na ù põõkõε, ti ba tara bon jaa ε.

IV Ala ù a põõkõnyũne tara na bibiir bũ yõn, bala le a sere ùka ba turo a Nãañmun nẽẽ, na ba kaara a ba dõõrõõ a yie põ fika a le a ba dõõrõõ na dõõ kaa ba. Le le pele a Nãañmun põõ.

V Põõkõõr 'lo na ba tara bon jaa ε, ma den a wõ tũer wõ jaa kũ Nãañmun, ti na wõ ma sũõrõ Nãañmun tãõõõ nũ mõtõõ a wõ bõbõõrsũ 'yõõ,

VI tiche a põõkõõr 'lo na bũõrõ ãgãñ volaa, wõ kpĩn ti yũõrõ.

VII Kũ ba a kpãafõ anyãna, ka nũre ta nye a ba 'mabfõ ε.

VIII Ala ù nũre baa sõõ a wõ nũbe ε, bũ a wõ yir dẽme ε, a kaara fika wõ tõr naa a sõõfõ, ti ùre dẽer gar nyã na ba ù a Yesu turo ε.

IX A põõkõõr 'lo na ba ta yuom lijaata sere ε, taa ùre wa 'yõõnõ a wõ yuor a põõkõε gãñ põ ε. Wõ ù põõkõõr 'lo na dõõ kul sũr bõ'yen tẽε, ka a sũre wa kpi ti che wõ bar, ti wõ chene nyõõrõ wõ mãe ba kul sũre go ε.

X Nũbe ba bõõ wõ a wõ tõ vıla jũu, nũ a le won dõõ guol a wõ bibiir, na wõ ma sõõ diere sãanba, na wõ ma peere a Nãañmun nũbe gbẽε, sõnõ nũ a nũbaalsũ, ti maala vıla jaa bũõrõ.

XI Tiche ta 'yõõ põõkõ'yõlõ yuor a põõkõε gãñ põ ε, bojũu sũre kulfõ volaa wa gar a le ban nõ a Kĩrisũto, ban bũõrõ na sũre kulfõ.

XII A le ban lon Nãañmun 'yer tõõrfõ põ, bojũu ba sõõn a nẽẽ ban põl'yõõ a Kĩrisũto bar.

XIII A le puor, ba ma bũõrõ na ùka ba yũõrõ põrõ tulo yie yũõrõ, a ba ù yie tuulfõ tẽε ε, ti ba un gagarũ, na ba kpũere nũbe 'yer 'yersũ põ 'yere a le na ba sere ùka ba 'yere ε.

XIV A le jũu, n bũõrõ na ùka põõkõε na chene kpãen, ba kul sũrbe, na ba dõõ bibiir, na ba tõõ ù põõ mun kaara a ba yie, na ba ta kũ a dõõsũõ sör ka wõ sõõ a sũ yuor ε.

XV Bamũne lĩeb sũre jaa turo a Satan puor.

XVI Ala ù põõ nyã jaa na puoro tara yir dẽme ka ba ù põõkõε, wõ kaara ba ti ta kũ a pupuorbiir wõm ε. A pupuorbiir ba kaara põõkõε bala tẽε na ba tara nũre jaa, ka won kaa ba ε.

XVII A nũdierbe bala na tõnõ vıla, yũ 'yõõnõ ba, ti sõnõ ba nũ bonsũ, bala le mũõlõ a 'yer ti wile.

XVIII Bojũu a Nãañmun gãñ 'yer ùka, "Ta lũ a nadar nẽẽ 'lo wa vara a chi ε." (Mosesi Gãma Na Tu Anũu 25:4) A tõtõnõ jaa seen na a wõ sãyar.

XIX Taa ure wa sooro nibõ'yen 'yer won 'yer dool a nidiere ju ka bala ba ta ayi bu ata ε.

XX A bala na ma maala a yeldebe, wiil ba a ba sõonaa a nyoo niem, ka a ba taaba na che na joro dābāε.

XXI N kpāana yi naa a Nāanmɪn ni a Yesu Kɪrisito ni a malakasi bala won ir niem ika, yi gu yi māε a kpāafu anyāna pɔ, na yi ta oor ε. Yi taa turo nibe nōnō ε.

XXII Ta pɔɔ ir nure ka wɔ i nidiere ε, ta pɔɔ a nibe bamine yeldebe pɔ ε, gu fo māε.

XXIII Ta nyuro kōɔ tεε ε, ma nyū dāa bālāa a fo pɔɔ baal jūu, a fon maa yaar ti i baal ε.

XXIV Nibe bamine yeldebe gān chāa pɔ, na a dōɔ ba nie chen a 'yer tɔɔrfu jie, tiche ka bamine yeldebe ma tu ba chen a be.

XXV Le le a tōvɪel amine ma gān chāa pɔ, a ala gba na ba yi ε, kō tōɔ sool ε.

VI

I Bala jaa na be a gbāgbaar tōmō pɔ, ba 'yōɔnō a bala na tōɔ ba, ka nure kō tōɔ 'yer a Nāanmɪn yuor 'yerdeε ε, ni a si wiilfo ε.

II A gbāgbaar bala na tara a niberε a ba i Yesu turbo, ba ta vē ba 'yōɔfo ε, ban 'mataa puoro jūu ε, ba ir nyāa 'yōɔ tōnō koro ba, bojūu ba puoro naa ka ba nō ba. Wile a anyāna na fo kpākpāana ba.

III Ala i nure wiil wiil yor na ba tu a si Soro Yesu Kɪrisito wiilfo ε, ni le a Nāanmɪn 'yerbie na 'yer ε,

IV a nibe nyā wile na wɔ māε, na waa bōɔ bon jaa ε. Wɔ ma chire na ni a 'yerbie, bojūu a nyentāan fika a wɔ tier sōɔ naa. A le vē naa ka wɔ tara nyuur na wɔ ma jεεε, na wɔ ma tɔɔ a wɔ taaba, na wɔ ma tara tier deε ni a wɔ taaba.

V Na ba pāa ma chire taa ni tier sōɔnsi. Baa bōɔ a yelmāε ε, na ba tier ika a Nāanmɪn puorfɔ un lefo yele le.

VI Tiche Nāanmɪn sɔr tufɔ un lefo bon, ala i a ala fon tara sɛen fo naa.

VII Bojūu saa waan bon jaa a wer nyā pɔ ε, na si kō le de bon jaa yin a wer pɔ ε.

VIII A le jūu, ala i si tara na bōdiir ni bōsursi, si vē ka a sɛen si.

IX A bala na bɔɔɔ ika ba i tara dēme, ma lon beεr kaa chebaa pɔ, ka jol tier ni voldebe ma tōɔ a nibe chiine sōɔfo ni a wɛfo jie.

X Bojūu libie nōfo i naa yelbier jaa boro nyur, ka a bamine na bɔɔɔ ika ba le, ba tōɔn jāan a yelmāε, na ba kpe wōm pɔ.

XI Tiche a fōɔ 'lo na i Nāanmɪn nure, tōɔ yi a anyāna a jaa pɔ, na fo turo yeltorsɪ, na fo i Nāanmɪn nure, tara soɔfo na fo tara nōfo, na fo tara kānyir, na fo i ni he le le le.

XII Jeb a soɔfo jεεr na fo nyoo a nyevor na ba tara baarfɔ taa leε. 'Lo pɔ le a Nāanmɪn bool fo a daar 'lōnō fon chiir a fo pɔɔ a nyoo niem.

XIII N kpākpāana fo naa a Nāanmɪn nyā na koro a bonsɪ a jaa nyevor niem, ni a Yesu Kɪrisito na 'yer a wɔ yelmāε na wɔ chiir a wɔ pɔɔ a nāa Pontius Pilate niem,

XIV n kpākpāana fo naa ika fo bōɔ tara a Nāanmɪn nebinsi ka a ta tara deε, bu 'mabfo ε, ti tān a si Soro Yesu Kɪrisito waa daar.

XV 'Lo le a Nāanmɪn na waan a sōɔ 'lo won 'yōɔ. Nāanmɪn tεε le sɛen dānfɔ ni a kpēɔ, na wɔ i a nāmune ba jaa Nāa, ni a sorbo ba jaa Soro.

XVI 'Lo tεε le be be ba kpire ε, na wɔ be chāa 'lo pɔ nure na kō tōɔ gbur ε, a 'lo nure na ba nyere ε, bu na tōɔ nye wɔ ε. 'Lo le a 'yōɔfo ni a kpēɔ sɛen sōɔ jaa. A i a le.

XVII A bala na i a taraa dēme a pōpāanyā, kpāa ba ika ba ta wile ba māε bu de a ba tier 'yōɔ a bōtarsɪ ala pɔ ε, tiche ba diel Nāanmɪn nyā na kɔ si a bōbɔɔ bɔɔsɪ a jaa a si de chile ni.

XVIII Kpāa ba a ba tōnō vɪla na ba nōɔ a vɪla tōmō pɔ, na ba i yēbōɔnbɔ pōnō a ba bonsɪ.

XIX A le ban bine na nābonsɪ guro ni a nɪdaar, ka ba na nye a nyevor 'lo na i a yelmāε nyevor.

XX A fōɔ Timoti, gu a ala ban de 'yōɔ a fo nūu pɔ, na fo bar a 'yevor ni a nechire ala na ba tara par ε, ban bɔɔɔ a bōɔfo,

XXI bamine na kpākpāana ni a yelsɪ anyāna, ba bar a soɔfo sɔr. Nāanmɪn wāefɔ wɔ be a fo sē.

A GĀMA AYI SŪO A PŌOL NA SĒB KŪ A TIMOTI

I Maa Pōol na ɪ a Yesu Kırısıto nıtōnāa tu a Nāaŋmın bōfo pō, nı a nēe won tır kō sı a nyevor nyā na be a Yesu Kırısıto 'yōo,

II sēere naa a gān nyā koro a fōo Timoti na ɪ a n binōnāa. Wāefo, nı nıbaal, nı nyā'maar na yi a Sāa Nāaŋmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto jie wō be a fō sē.

III N ma puor a Nāaŋmın nyā ın tōnō koro yāan nı a n tıer wō jaa nıtāa a le a n sāakpāmıne na dōo ɪ, n maa ĩin a fō yelee ε, naa ma tıer fō soro Nāaŋmın koro fō tāsōo nı mōtōo.

IV N ma lieb tıer a fō nıbıkōo fon ŋma, naa bōoro ıka n nye fō ka a n pōo pel.

V N lieb tıer a fō yelmāe sōofu, a 'lo a fō makōma Loıstı nı a a fō ma Yunıstı na dōo tara, le le n mı bōon ıka fō mı tara wō naa.

VI A le jūu, n lieb tıer fō ıka fō mōo nıbir fire a Nāaŋmın kofu 'lo na be a fō pō ın dōo dōol fō a n nuur ka fō nye.

VII Bojūu a Nāaŋmın Sıe won kō sı ba ɪ dābāe Sıe ε, tıche Sıe 'lo na kō sı kpēo ka sı tara nōfo, nı māe nyōofu.

VIII Taa joro vā nı a sı Soro 'yer mōolfu ε, bı a maa ban pōo a die pō a wō jūu ε, tıche pōo ma a sı 'mataa dire a dōoye a Nāaŋmın 'yer nōo mōolfu pō, na fō dıel a Nāaŋmın kpēo.

IX 'Lo le faa sı na wō bōol sı ıka sı ɪ cheche, a ba ɪ a sı tōmō jūu le ε, tıche a wō bōfo nı a wō wāefu jūu le. Sı nyen a wāefu nyā a Yesu Kırısıto 'yōo tıche ka a wer wa maal.

X Tıche pōpāanyā, Nāaŋmın wiil sın a wāefu nyā tu a sı Fafaara Yesu Kırısıto na wa a wer pō, na wō wa tōo kūu tı na wō de a 'yer nōo wiil sı a nyevor na ba tara baarfō ε.

XI A 'yer nōo nyāna jūu le wō ir ma ıka n ɪ mōmōolo nı nıtōnāa nı wiwile.

XII A anyāna jūu le n dire a dōoye, tıche vā ba kpe ma ε, bojūu n bōon a nıre 'lo ın sōo naa bōon ıka won gu ma naa tı tān a

bıbir 'lōnō nı a ala won de 'yōo a n nuur pō.

XIII Nyōo a 'yer sō ala a le nē fon wō yi a n sē, a sōofu nı a nōfo ala na be a Yesu Kırısıto 'yōo.

XIV Gu a yelmāe 'lo a Nāaŋmın na de 'yōo a fō nuur pō nı a Nāaŋmın Sıe sōofu 'lo na be a sı 'yōo.

XV Fō bōon naa ıka a bala ba jaa na be a Asıya tōr man bar, Fıgelusı nı Hemogenusı gba mı pōo ba naa.

XVI Nāaŋmın wō maal vıla kō a Onesıforusı nı a wō yir dēme, bojūu 'lo le ma 'yōonō ma ākpēo, vā ba kpe wō ın be a pōofu die pō jūu ε.

XVII Wō gba na wa wa a Worom, wō yo bō man nıbijıe tı nye ma.

XVIII A sı Soro wō sōo wō a wō nye maal vıla a 'yer tōorfō bıbir daar. Fōo māe bōon naa a le won sōo ma jā be a Efesus.

II

I Fōo na ɪ a n bie, pāa kpēme a wāefu 'lo na be a Yesu Kırısıto 'yōo.

II A le fon wō a n sē a nıyōo bala niem, de wiil a yelmāe dēme mı nı na tōo wiil a ba taaba.

III A fōo mı, pōo sı dire a dōoye nıtāa Yesu Kırısıto soja māe.

IV A soja 'lo na be a wō tōmō pō, ma bōoro naa ıka a wō maalfu a pele a 'lo na de wō a tōmō, maa le tōonō bere a bıbir jaa yelbōorsı pō ε.

V Ala ɪ a bala na joro chıre taa bōoro na ıka ba dōo a ba taaba, ba ma jon tu a le ban wile.

VI A kōoraa 'lo na ba joro yāan ε, le ma de a bōdōo.

VII Tıer kaa a le ın 'yerε, bojūu a sı Soro na kō fō naa a jaa par bōofu.

VIII Tıer a Yesu Kırısıto na ir a kūu pō, na yi a David bala pō. A anyāna le ɪ a maa 'yer nōo mōolfu,

IX a pō le n dire a dōoye, a ba wa lū ma nı bōjōrsı nıdēer kaar. Tıche baa tōo a Nāaŋmın 'yer lū ε.

X A le jūu le so, ka nyōo n māe a bala a Nāaŋmın na ir jūu ka ba mı na nye a faafu 'lo na be a Yesu Kırısıto 'yōo nı a Nāaŋmın tıur.

XI A 'yer na ɪ yelmāe ni nyā ɪka, ala ɪ sin ni 'lo le 'mataa kpi, sin ni 'lo le na 'mataa tara a nyevor.

XII Ala ɪ si nyoon si mǎe, sin ni 'lo le na 'mataa di a nǎa. Ala ɪ si chiir wɔ naa, wɔ mi na chiir si naa.

XIII Ala ɪ sin baa tara yelmāe ε, tiche 'lo chene na tara yelmāe, bojūu wɔ kō tōo chiir a wɔ mǎe ε.

XIV Mōo nibir tiere ba a anyāna, na fu kpāana ba a Nāanmɪn niem ɪka, ba ta chire taa ni a 'yerbie ε. A ba maala vɪla jaa ε, tiche a ma sōon a bala na chele tier.

XV Mō na fu de fu mǎe kɔ Nāanmɪn, an ɪ a 'lo mǎe le pɛε fu, na fu ɪ tōtōnō 'lo na ba joro vī ε, na fu wile a yelmāe 'yer na tor.

XVI Bar a nechure ala na ba tara par ε, bojūu a le na jān nibe bar ka ba kō le ɪ Nāanmɪn nibe ε.

XVII A ba wiilfu na yoon gbōtor kaar. Humɪnayas ni Filetusɪ mi pɔɔ ba naa.

XVIII Ba bar a yelmāe ti 'yer ɪka kūu pɔ ir fu po naa, na ba sōon bamine soofu.

XIX Tiche Nāanmɪn 'yer par kparaa ara na, ka a sebie anyā seb a wɔ pɔ, "A si Soro bōon a bala jaa na ɪ a wɔ nibe." (*A Sɔrfu Gān 16:5*) Na wɔ le 'yer, "Vē ka a bala jaa na buolo a si Soro yuor, tɔɔ yi putuyele pɔ."

XX A yir kpēε pɔ, bōdimaal bomo ma ben be, ka amine ɪ selma, ni kpāna, tiche ka amine mi ɪ daar ni yooaraa, ka amine ɪ bō'yōonɪ, ka amine ɪ babāma bomo.

XXI Ala ɪ nire jaa na pɛen wɔ mǎe a bonɪ anyā un buol kaar, won kaara na bōdimaal bomo na tara 'yōofu na wɔ oo wɔ mǎe tara tōnō kɔ a yir soo, ka won tōo de maal tōvɪla jaa burɔ.

XXII Tɔɔ yi a polbil āgān bōbɔorsɪ pɔ, na fu turo yeltorsɪ, na fu tara soofu, ni nōfu, ni nyā'maar, 'matāan a bala na puoro a si Soro ni a nyā cheche.

XXIII Tɔr a jɔl yele ni a nechure na ba tara par ε, bojūu a maa yaara ti waan jeer ε.

XXIV A ba sɛε ɪka a si Soro tōtōnō wɔ buoro jeer ε, tiche wɔ maala vɪla koro nire jaa, na wɔ tōo wile, na wɔ tara kānyir.

XXV A bala na chire, wiil ba jomm, amine Nāanmɪn na wa soo naa ka ba lieb a ba tier, na ba wa bōo a yelmāe.

XXVI Le le a ba tier na yuo a ba faa ba mǎe yin a Satan chebaa pɔ, a le won nyoor ba a ba ure a wɔ bofu.

III

I Tiche bōon a yele nyāna ɪka a bubir baaraa daar, dooye na ben be.

II Nibe na nōn a ba mǎe, libinōnbɔ, mǎe 'moofo, ba kō 'yōonō nibe ε, na ba kō wōnō a ba doorbɔ toor ε, ka bon maa sɛε ba ε, na ba kō ɪ cheche ε.

III Ba maa tara nire tier ε, ba maa vē kɔ nire ε, na ba sōonō taa yoe, baa nyoorɔ ba mǎe ε, na ba 'yere 'yerbikpāen, na ba chire yelvɪla.

IV Ban un gagarsɪ, na ba ɪ jukpāen dēme, na ba buoro yuor, ban nōn bōvɪelsɪ gar ban nō Nāanmɪn,

V ba maal ba mǎe Nāanmɪn puorbo kaar, ti chiir a wɔ kpēo. Ta gbɛere ba ε.

VI A ba pɔ le a bamine ma fara kɪere a yie pɔ na ba yoorɔ bele a pɔbɔ bala na ba bōo a ba tier gaa jie ε, ka a ba yeldebe dɔl taa, ka a yeldebe jaa volaa ma nyoo ba.

VII Ba ma jāna na bubir jaa ti ba maa tōo bōo a yelmāe ε.

VIII Nitāa le a Janusɪ ni Jāburesɪ na ba soo a Mosesɪ ε, le mi le a nibe banyāna mi tɔr a yelmāe, baa tara tier vɪla ε, a soofu yele jūu, ba un faa.

IX A ba yele kō chen teer ε, a le an kaara a nibe ayi banyāna. Nire jaa na nyen a le ban jɔl jā.

X Fōo mǎe gba jaa nyen a n wiilfu bōo, le a n beraa na kaara, bon 'lo un buoro a n nyevor pɔ, a n soofu, a n kānyir, a n nōfu le un ara kpēo,

XI a dooye un di, ni a le ban ge ma. Fōo mǎe bōon naa a le na pɔɔ ma a Antiok, ni a Ikoniyum, ni a Listira tēn pɔ, tiche ka a si Soro faa ma yin a jaa pɔ.

XII Sure jaa, a bala jaa na buoro ɪka ba turo a Nāanmɪn sɔr, na ba pele a Yesu Kirusito pɔɔ, na nyen gefo,

XIII tiche a putudēme ni a bala na maal ba mǎe numɪn kaar, na kpēn sōonaa pɔ, na ba we, ba bele naa ba taaba, ka ba kpe taa belfo pɔ.

XIV Fõs 'lo, mõõ nıbir nı a le fon jån na fu soõ de, bojũu fu bõõn a nıre 'lo sã fon jån,

XV nı le a fu bibile sõõ jaa fon bõõ a Nãanmın gån, na tõõ sõõ fu ka fu tara yẽ, nye faafu, fon soõ de a Yesu Kırısto jũu.

XVI A Nãanmın gãma a jaa yi naa a wõ sã, na a sãe wiilfu, na a wile 'mabfu nı chõõrfu, naa na wiil nıre ka wõ ı nıtor.

XVII Le le a Nãanmın nıre na bõõ na wõ kpẽme kũ tõvıla jaa bõõ.

IV

I N kpãana fu naa a Nãanmın niem nı a sı Soro Yesu Kırısto na wa tõõr a kũn nı a võe 'yer, a wõ waa daar, nı a wõ nãalõõ.

II Mõõlo a 'yer sõõ jaa, ka sõr yuon bu ka sõr ba yuo ε, kpãana ba, na fu wile, na fu 'yõõnõ ba åkpãen, na fu tara kãnyir wile nı.

III Bojũu sõõ waara ka nıbe kõ le chele a wiilfu ala na tor ε, tıche ka a ba tobo jõõnõ ba 'yeryor wõfu 'yõõ, ka ba bõõl wiwiilyõõ lõõtaar ka ba wile ba le ban bõõõ.

IV Ban pãa lıeb puor 'yõõ a yelmãe na ba chele a wiilfu ala na ı jire.

V Tıche fõõ 'lo bõõnõ sõ, na fu tara kãnyir a fu dõõye põ, na fu mõõlo 'yere a Nãanmın 'yer, na fu tõõ a le a Nãanmın na bõõõ.

VI Bojũu a n nyevõr nı a tõmõ a Nãanmın na kũ ma ben baaraa ka n kõ yaar tı kpi ε.

VII Maa jeb a jebvıla, naa jo baar tun a le a Nãanmın na bõõõ, naa tara a soõfu.

VIII Põpãanyã, a sı Soro na ı a yelmãe to tõõõ bın naa a nyevõr nãa jupıl gun ma, won na kũ ma a daar 'lõnõ, maa tãe ba le ε, tıche a bala jaa na nõ a wõ waa.

IX Mõ wa a n sã fõfõõ jaa.

X Bojũu Demas na nõ a dına wer jũu tõr ma naa tı chen a Tesalonika, ka a Kırısın mı chen Galatiya ka Titusı mı chen Dalmatiya.

XI Luka tãe le be a n sã. Yõõõ Maakı ka yı 'mataa wa, bojũu wõ tara na tõnõ na won sõõ ma a tõmõ põ.

XII N tõn Tıchıkusı be a Efesus.

XIII Fõõ wa waara, de a fuuvãe 'lo ın bar be a Toroyas be a Kapusı sã nı a gãma na

fu 'mataa den a sãer ala ban sãb 'yõõ a per gån põ waan.

XIV Aleksanda na ı a sãakuro maal man dãer, a sı Soro na yab won a le won maal ma.

XV Fõõ mı, bõõ a wõ yeke sõ, bojũu wõ chıre naa a le sın 'yere.

XVI A dõõ 'lo n 'yer faa a n mãe, nıre jaa ba wa puõ ma ε, tıche ba jaa tõr man bar. Nãanmın wõ ta de a le yãan ba sãma ε.

XVII Tıche a sı Soro ara na gu ma na wõ kũ ma kpõõ, ka a na tu a n 'yõõ, ka a 'yerbir tõõ mõõl, ka a bala na ba puor ε, wõ naa. Le le a Nãanmın faa ma a jukpẽe nãe põ.

XVIII A sı Soro na faa man yin yelbier a jaa põ, na wõ chiin ma a wõ saaju nãalõõ põ. 'Lo le so a tıur bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XIX Puor Pırısıla nı Akuila, nı a Onesiforusı yir dẽme ba jaa.

XX Erastus chene na be Korıntı. To-rofımusı an õõõõ ka n bar wõ be Miletusı.

XXI Mõ tı na fu wa tıche ka õõõõ daar ta. Yubulus puoro fu naa nı Pudensı nı Linus nı Kılaudiya nı a yãer ba jaa.

XXII A sı Soro wõ be a fu sã, ka a wõ wãefu be a yı jaa sã.

A PƆOL GĀN WŪN SĒB KŪ A TITUSI

I Maa Pɔol na ɪ a Nāanmɪn tɔtɔnɔ nɪ Yesu Kɪrɪsto nɪtɔnāa, Nāanmɪn ir man tɔ̄ ɪka n tɪ sɔ̄ a wɔ nɪchel ɪrsɪ sɔ̄fo ka ba bɔ̄ a yelmāe tɪ turo a le a Nāanmɪn na bɔ̄ro ɪka ba turo.

II Ala le ɪ a nyevor na ba tara baarfɔ dɔ̄ bɔ̄on, a Nāanmɪn na ba ŋmaara jir ε, na tɪr a nεe kɔ sɪ a nyevor nyā yele sere tɪ bon jaa wa piel.

III A sɔ̄ 'lo na sεε na wa ta, Nāanmɪn vɛ naa ka a wɔ 'yer gā chāa pɔ, ka n 'yere a le a Nāanmɪn nyā na ɪ a sɪ Fafaara na de kɔ ma ɪka n 'yer.

IV N sεere na a gān nyā kuro a fɔ̄s Titusi na sɔ̄ a Yesu jūu, fɔ̄ ɪ naa a n bie. Wāefɔ nɪ nyā'maar na yɪ a Sāa Nāanmɪn nɪ sɪ Fafaara Yesu Kɪrɪsto jie, a be a fɔ̄ sɛ̄.

V Le na so ka n bar fɔ̄ a Kirete paal nɪ nyā, ɪka fɔ̄ baar maal a ala na che ka a tor, tɪ na fɔ̄ ir nɪbere a tēn ala nɪ tāa le ɪn dɔ̄ wiil fɔ̄.

VI A nɪdiere wɔ ta ɪ nɪre 'lo nɪbe na nyere yelɔbe a wɔ 'yɔ̄ ε, wɔ ɪ pɔ̄ bɔ̄'yen sɔ̄, na wɔ ɪ nɪre 'lo a wɔ bibiir na sɔ̄ Nāanmɪn, na ba ta ɪ bigālsɪ nɪ bibawɔnsɪ ε.

VII A nɪdiere an ɪ Nāanmɪn tɔmɔ̄ le wɔ kaara jūu, wɔ ta ɪ tuor kɔ a nɪbe ε, wɔ ta ɪ nɪre suur na ire fɔ̄fo ε, na wɔ mɪ ta ɪ dānburo ε, wɔ ta ɪ nɪre na jeere, bu bɔ̄ro libie na ba tu sɔ̄ ε.

VIII Wɔ ɪ nɪre 'lo na diere sāanba, na wɔ nɔ̄ vɪla maalfɔ, na wɔ ɪ nɪre 'lo na nyɔ̄ro wɔ māe, na wɔ ma ɪre a le na tor, na wɔ ɪ nɪcheche, tɪ kpāana wɔ māe.

IX Wɔ nyɔ̄ a yelmāe 'yer nyā tara kpɛ̄o nɪtāa le an wiil. Le le won tɔ̄ 'yɔ̄ a bamɪne ākpāen nɪ a yelmāe wiilfɔ tɪ den a bala na kperε.

X Bojūu a ba yɔ̄ bala na ɪ a bawɔnsɪ nɪ 'yer pɔrsɪ nɪ bēbelbe bala na yɪ a yɔ̄marba jie.

XI A sεε naa ɪka fɔ̄ ŋmaa ba sɔ̄r, bojūu ba tu naa a ba bɔ̄ɔbe bel yir gbulo nɪbe na ba wile yelsɪ ala na ba sεε ɪka ba wile ε.

XII A ba yɛ̄ sɔ̄ kɔ̄ gba dɔ̄ 'yer a ba 'yer, “Yɪn Kirete dēme ɪn jir ŋmarba. Yɪ kaara fɪka dɔ̄ɔbe, koro dēme na bɔ̄ro bɔ̄diir tεε.”

XIII A dāasɪ nyā ɪn sɪre, a le jūu, kpāa ba nɪbijɪe ka a ba sɔ̄fo kpɛ̄me a yelmāe wiilfɔ pɔ,

XIV ka ba ta chele a Juu nɪbe fuolsɪ nɪ a bala na bar a yelmāe ε. Ba tor a ba wiilfɔ.

XV Bala jaa na tara pɔtɪvɪla, yele jaa vɪla na kɔ ba, tɪche bala na tara pɔtɪɔer, na baa sɔ̄ de ε, yele jaa ɪn dɛer a ba sɛ̄. Sɪre jaa le, a ba pɔtɪersɪ dɛε naa.

XVI Ba mɪ ɪka ba bɔ̄on Nāanmɪn tɪche a ba maalfɔ pɔ, ba tor wɔ naa. Ba ɪn nɪ'laarsɪ, bawɔnsɪ na ba sεen vɪla maalfɔ ε.

II

I Fɔ̄s Titusi, wile a nɪbe a le na ɪ a yelmāe wiilfɔ.

II Wile a danyɔ̄n ka ba bal nɪbir, le na vɛ naa ka nɪbe 'yɔ̄nɔ̄ ba na ba nyɔ̄ro ba māe, ka a ba sɔ̄fo nɪ nɔ̄fo nɪ kānyir tarfɔ chaar kɔ a nɪbe.

III Le mɪ le, wile a pɔ̄onyɔ̄n ka ba joro Nāanmɪn dābāe na ba ta ɪ gagarsɪ ε, bu de ba ju 'yɔ̄ dāa pɔ ε, tɪche ka ba wile a le na vɪla.

IV Bala wa be a nɪtɔ̄, ban tɔ̄on wile a pɔ̄obil nɪ yɛ̄ ka ba nɔ̄ a ba sɪrbe nɪ a ba bibiir,

V tɪ nyɔ̄ro ba māe nɪ pɔpel, tɪ ɪ tɔ̄tɔnɔ a yir na ba maala vɪla, tɪ turo a ba sɪrbe nεε, ka nɪre jaa ta nye yelɔer a ba Nāanmɪn 'yer pɔ ε.

VI Le mɪ nɪ wɔ ju le, 'yɔ̄ a pɔ̄bil ākpāen ka ba nyɔ̄ro ba māe.

VII Yele jaa pɔ, vɛ ka ba nye a fɔ̄ māe maal vɪla jāne. Vɛ ka ba nye a fɔ̄ nɪbijɪe nɪ yelmāe a fɔ̄ wiilfɔ pɔ,

VIII a fɔ̄ 'yer na tor jūu, fɔ̄ yuor kɔ̄ tɔ̄ sɔ̄ ε, ka a vɪ kpe a bala na kperε fɔ̄, bojūu baa nye 'yerɔer jaa na 'yer a sɪ 'yɔ̄ ε.

IX Wiil a gbāgbaar ka ba turo a ba nɪbere nεε yele jaa pɔ, na yɪ pel a ba pɔ̄or na yɪ ta liere ba nεε ε.

X Ba tara yelmāe yele jaa pɔ, na ba ta juro a ba puor ε. Yɪn be ɪre a le, yele jaa yɪn maala, ban nye naa a sɪ Nāanmɪn nyā

na ɪ a sɪ yeldɛɛr Fafaara 'yer nŏmŏ a ba sɛ̃.

XI Bojũu a Nãanmɪn wiil sɪ naa a wɔ wãɛfɔ ka nɪɛ jaa na tŏɔ nyɛ faafɔ.

XII A wile sɪ naa ka sɪ na tŏɔ lɛɛb puor 'yŏɔ a ala Nãanmɪn na 'laar, bɪ vɛ̃ ka a wer nyã vɔlaa dib sɪ ɛ, tɪ kpɪɛɛ nɪ mãɛ nyɔɔfɔ nɪ yeltɔrɪ nɪ yelmãɛ a dɪna wer nyã pɔ.

XIII A lɛ sɪn chɛnɛ chɛlɛ ka a wer nyã pɔ, sɪ chɛnɛ na chɛlɛ a bɪbɪr kpɛɛ 'lɔ a sɪ Nãanmɪn nɪ a Yesu Kɪrɪsɪtɔ na ɪ a sɪ Fafaara na lɛɛb wa nɪ a wɔ kpɛ̃ɔ.

XIV 'Lɔ lɛ kpɪ a sɪ jũu na wɔ da sɪ faa sɪ yɪn a putuyɛlɛ nyã pɔ, na wɔ pɛɛ a sɪ dɛbɛ bar ka sɪ ɪ wɔ mãɛ nɪbɛ, ka vɪla maalfɔ ɪ sɪ vɔlaa.

XV Wile a anyãna, na fɔ 'yŏɔn ba ãkpãɛn tɪ kpãana ba nɪbɪjɛ. Ta vɛ̃ ka nɪɛ jaa kaa fɔ pɔɔ ɛ.

III

I Tɪɛr a Yesu turbo ɪka ba turo a ba nɪbɛɛ nɪ a kpãɛn dɛmɛ nɛɛ tɪ turo a lɛ jaa ban 'yer, na ba chɔɔr gu vɪla jaa maalfɔ.

II Ba ta ma ɲmara taa poe ɛ, tɪchɛ ba tara nyã'maar nɪ nɪɛ jaa na ba tɪɛɛ taa yɛlɛ. Ba siir ba mãɛ sɪɛ jaa ka nɪbɛ nyɛ.

III Sɪ mɪ dŏɔ ɪ jɔlɔ a ba kaar nɪ bawŏnɪ ka a Satan bɛl sɪ ka a wer nyã bonɪ a jaa ma ɪɛ sɪ vɔlaa, ka sɪ lɛɛb gbãgbaar, na sɪ pãa kpɪɛɛ nɪ ger nɪ nyuur, ka ba 'laar sɪ, ka sɪ mɪ 'laar 'laar taa.

IV Tɪchɛ a sŏɔ na wa ta, a sɪ Fafaara Nãanmɪn maal vɪla nɪ a wɔ nŏfɔ na wa wa,

V wɔ faa sɪ naa, a ba ɪ a sɪ yɛlvɪɛl sɪn maal jũu ɛ, tɪchɛ a wɔ nɪbaal jũu lɛ. Wɔ faa sɪ naa na wɔ pɛɛ sɪ tu a dɔɔfɔ gbɛɛ ayɪ ka a wɔ Sɪɛ maal sɪ a sɪ ɪ nɪpaalaa,

VI a Sɪɛ nyã lɛ a Nãanmɪn tu a Yesu na ɪ a sɪ Fafaara 'yŏɔ kɔ sɪ.

VII A lɛ lɛ, wɔn ben maal sɪ ka sɪ tor a wɔ wãɛfɔ jũu, sɪ ɪn a wɔ bŏdirbɛ, na sɪ lob yãan bar guro nɪ a nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ ɛ.

VIII Yelmãɛ 'yer nɪ nyã, n bɔɔɔ naa ɪka fɔ do ara a yɛlɪ anyãna pɔ wile nɪbɪjɛ, a len vɛ̃ naa ka a bala na sɔɔ Nãanmɪn, de a ba sŏɔ nɪ a ba tɪɛr ɪɛ nɪ yɛlvɪɛlɪ tɛɛ. A lɛ vɪɛɛ naa tara tŏnŏ kɔ nɪɛ jaa.

IX Tɪchɛ ta chɛlɛ a jɔl chiirfɔ nɪ lɛ a sãakpãmɪnɛ na tu taa mana bɪ jɛɛɛ a nɛɛ 'lɔ ban bin a kŏro jaa ɛ, bojũu a anyãna ba tara tŏnŏ ɛ.

X Kpãa nɪɛ 'lɔ na ooro gbɛbŏ'yɛn, 'lɔ wa tor, lɛ kpãa wɔ a gbɛɛ ayɪ sɔɔ. 'Lɔ lɛ wa tor, fɔ ɪr nũu tɪchɛ wɔ bar.

XI Fŏɔ mãɛ bŏɔn ɪka a nɪɛ nyã tɔ sɔɔ lo naa, wɔ mãɛ bŏɔn naa ɪka wɔ ɪn dɛɛr.

XII N bɔɔɔ naa ɪka n tŏ Atɪmasɪ bɪ Tɪchɪkɪsɪ a fɔ sɛ̃, ãsɔɔ jaa na wa tɪ, mŏ tɪ na fɔ tuor ma a bɛ a Nikopolis, bojũu bɛ lɛ n bɔɔɔ ɪka n chɛn a ɔɔr sŏɔ.

XIII Mŏ na fɔ sŏɔ a 'yer tɔɔɔ Jenasɪ nɪ Apolosɪ ka ba ta faa bon jaa a sɔr pɔ ɛ.

XIV Vɛ̃ ka a sɪ nɪbɛ jãn vɪla maalfɔ ka ban tŏɔ maal a ala ban bɔɔɔ na ba ta ɪ nɪhayasɪ ɛ.

XV Bala jaa na bɛ ka a n sɛ̃, puoro fɔ naa. Puor a bala na nŏ sɪ a sɔɔfɔ jũu. A wãɛfɔ a bɛ a yɪ jaa sɛ̃.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A FILEMON

I Maa PƆƆl ban pƆƆ die pƆ a Yesu Kırısıto jūu nı Timoti na ı a sı yebe, le seere koro a Filemon na ı a sı badatuo na wu ı a sı tötöto āsuo,

II na sı mı seere koro Afıya na ı a sı yepo, nı Archipus na ı a sı soja āsuo, nı a pupuorbiir bala na ma 'loɔ a fı yir puor.

III Wāefu nı nyā'maar na yi a sı Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē, a be a fı sē.

IV N ma puor Nāanmın yāan sōo jaa, naa ma poro a fı yuor a n Nāanmın suorfu pƆ,

V bojūu n wōn a fı sofo fon tara a sı Soro Yesu 'yōo, nı a nõfo fon tara nı a Nāanmın nıbe ba jaa.

VI N suorɔ na Nāanmın ıka fı mõo nıbir fıo wa mana a sofo 'yer, na fı tara par bōfo nı a yelıel ala sın tara a Kırısıto 'yōo.

VII N yebe, a fı nõfo vĕn ka n chıle, na a 'yōo ma ākpĕo, bojūu fı 'maan a Nāanmın nıbe nyān.

VIII A le jūu, ın naa tōo che nyāa a Yesu 'yōo gba naa kpāa fı ıka fı tō a le an see ıka fı tō,

IX tıche n suorɔ fı naa a nõfo jūu. Maa PƆƆl pāa ın danyōo, naa ı nıre ban pƆƆ die pƆ a Yesu Kırısıto jūu.

X N suorɔ fı naa a Onısımosı na ı a maa bie, 'lo le lıeb a n bie a sōo 'lōnō ban 'yōo ma a bōjorsı.

XI A sōo kōo, waa dōo tara tōnō kƆ fı ε, tıche pōpāanyā wu tara na tōnō kƆ a fıo nı a maā.

XII N tōnō wu naa, wu ın a maa māe nyāa ıka wu lıeb wa a fı sē.

XIII ın taa nõn ıka wu be a n sē na wu ta de a fı jie sōnō ma ban 'yōo ma a bōjorsı a 'yer nõo moolfu jūu,

XIV tıche n ba suorɔ ıka n maal yebe jaa ka maa ba suor fı kaa ε, ka a vıla jaa na yi a fı nyāa pƆ naa taa ı fırfı ε.

XV Amıne sē, ala le tōo so ka wu nımaa yi a fı sē a bālāa, tıche na won le wa be a fı sē jaa kpo kpo.

XVI Pōpāanyā waa le chene ı gbāgbaa ε, tıche wu ın gar gbāgbaa, na wu ı yebe kƆ fı. Wu ın nıre ın nõ ka fı mı gba nõ, won ı nıre nı yebe a sı Soro 'yōo.

XVII A le jūu, ala ı fı nye man ka n ı a fı tötöto soo, de wo nıtaa a le fon taa soo de ma.

XVIII Ala ı wu wa maal fon deer bı wu di fon sān, de pƆƆ a maa sān pƆ.

XIX Maa PƆƆl le seere a yebe nyā nı a maa māe nūu. ın yab fı naa. N kō 'yer 'yer jaa ıka a fıo māe gba mı di man sān ε.

XX Oo, n yebe, vĕ ka n nye a tōnō nyā yin a fı sē a sı Soro 'yōo, 'maa a n nyāa a Kırısıto 'yōo.

XXI N bar tıer a fı nee tufu jūu, naa seere koro fı bōon ıka fon maal gar a le ın suor fı ıka fı maal.

XXII Yebe bō'yen na che, choor sān gaa jie bar ma. A yi Nāanmın suorfu jūu, n tıer ıka won soo naa ka a nıbe banyāna yuo ma a pofu die pƆ, ka n wa a yi sē.

XXIII Epafaras na ı a n to soo ban 'mataa pƆƆ a die pƆ a Yesu Kırısıto jūu, puoro fı naa.

XXIV Ka Maakı mı nı Aristakus nı Demas nı Luka na ı a n taaba tötōnbo, mı puoro fı naa.

XXV A sı Soro Yesu Kırısıto wāefu wu be a fı sē.

A HEBURU NIBE GĀN

I A sōo 'lo na dōo po, Nāanmın tun a wō 'ye'yerbe sē na wō 'yer 'yer dēdēme kō a sī sāamıne sōı yōo jaa pō,

II tıche a ber baaraa anyā 'lo, wō 'yer 'yer kō sī tun a wō Bie wōn ir ka wōn ı a bonst a jaa bōdire. 'Lo 'yōo le wō mı dōo tu maal a wer wō jaa.

III A Bie le ı a Nāanmın tur chāa, na wō kaara a Nāanmın kaar jaa chō, ka a wō 'yer na tara kpēo le wō tıen a bonst a jaa taale. A le wōn wa pēe a yelbier baar, wō don tı jāne a Tur Sōo nūsōo jie be a saaju.

IV Le le wō pāa gar a malakası ba jaa, ka a yuor 'lo wōn nye, mı gar a ba bon.

V Bojūu Nāanmın ba dōo 'yer kō a malaka āsōo jaa ıka, "Fō ın a n Bie, dına n lıeb a fō Sāa", *(Yiel Gān 2:7)* bu 'yer go ıka, "In ı naa a wō Sāa, ka wō mı ı a n Bie"? *(2 Samuwel 7:14)*

VI A nı mı go, a le wōn waara nı a wō Bidadōo ka a wer pō, wō 'yer naa, "Vē ka a Nāanmın malakası ba jaa gbur dumo puor wō." *(Mosesı Gāma Na Tu Anūu 32:43)*

VII A malakası 'lo, nıtō le a Nāanmın gān 'yer a ba 'yer, "Nāanmın maal a malakası sēsēbe kaar. Ba ın a wō tōtōnbo kaara fika būu 'lıraa kaar." *(Yiel Gān 104:4)*

VIII Tıche, nıtō le a Nāanmın gān mı 'yer a Bie 'yer, "Nāanmın, a fō nāalōo na ben be bıbir nı bıbir jaa, ka a torfō ı a fō nāalōo dāgbal.

IX Fō nōn torfō tı na fō 'laar putuyele. A le jūu, Nāanmın na ı a fō Nāanmın, 'mōo fō naa ka fō do gar a fō taaba ba jaa, a le wōn pūr a pupel kāa 'yōo fō." *(Yiel Gān 45:6, 7)*

X A Nāanmın gān le 'yer naa, "A pielfo daar a fōo Soro, fōo le kpar a tēe par, ka a saaju wō jaa ı a fō nuur tōmō.

XI A jaa na wa sōo naa, tıche ka fōo 'lo be be, a jaa na wa koraa naa chıer fōbaa kaar.

XII Fōn pilāa naa fika fuu, naa lıeb fōor kaar. Tıche ka a fōo 'lo chene a le ne, ka a fō yuomo ba tara baarfō ε." *(Yiel Gān 102:25-27)*

XIII Malaka buor sōo le a Nāanmın dōo wa 'yer kō ıka, "Jāne a n nūsōo jie, ka n wa de a fō dōdēme ka ba ı a fō gbēe dōolfō jie"? *(Yiel Gān 110:1)*

XIV A ba ı a malakası ba jaa ı naa a sıtōnsı a Nāanmın na ma ir tō, ka ba wa sōnō a bala na nye a faafō ε?

II

I Sı bōo chele sō, a le jūu ka a bon 'lo sın wō, ka sı taa sal lo ε.

II Bojūu ala ı a malakası 'yer ban dōo 'yer ın yelmāe, ka a nıre 'lo jaa na jeb a 'yer bı tor a 'yer, ma nyen a toor tōofō 'lo na tor,

III ģmıne le a sın mı na ı chāe, ala ı sı kaa naa a faa kpēe nyā pōro? A sı Soro le dōo nie 'yer a faafō nyā 'yer, ka a bala na wō naa pāa mı man jaa ne ne ne kō sı.

IV Nāanmın mı sōo naa na wō de jānsı, nı tōfersı, nı ne'maa tōdēdēme, nı a le wōn kō sı a wō Sıe, na wō kō āsōo jaa a le na ı a wō bōfo.

V A ba ı a malakası le na so a wer 'lo na waara ε, a 'lo 'yer sın ben 'yere ε.

VI Tıche a jie āsōo nıre āsōo mı 'yer naa, "Bo le nıre ı, ka fō tara a wō tıer, bı nısaal bie mı ı ka fōn tara a wō tıer?

VII Fōo le maal wō, a wō ı jaa pūr ka a malakası gar wō, fō den tur nı 'yōofō kō wō.

VIII Na fō de bonst a jaa bin a wō gbēe pılem." *(Yiel Gān 8:4-6)* Nāanmın den bonst a jaa kō wō, bon jaa ba be be ka waa tōo wō ε. Tıche a pōpāanyā, saa nye bonst a jaa na siir ba māe kō wō ε.

IX Tıche sı nyen a Yesu wōn vē ka wō ı jaa pūr ka a malakası gar wō, wō den tur nı 'yōofō kō wō, bojūu wō din a kūu dōoye, ka a Nāanmın wāefō vē a wō lem kūu kaa kō nıre jaa.

X Wōn waara nı dabil yōo a wō tur pō, a seen kō Nāanmın, a 'lo na so bonst a jaa, nı a 'lo 'yōo bon jaa na tu be be, ka wō maal a ba nıdōon 'lo na faara ba ka wō ı cheche tu a wō dōoye difō pō.

XI Ka a nıre 'lo na maala a nıbe ka ba ıre cheche, nı a bala mı na ı a cheche ı sāa bō'yen bibiir. A le jūu, vā ba kūrō a Yesu wōn bōolo ba yeer ε,

XII na wɔ 'yerɛ, "In por a fo yuor kɔ a n yɛɛr, naa yiel yiel pɛɛn fɔ a bala na duo puoro fɔ niem." *(Yiel Gān 22:22)*

XIII A nɪ mɪ go, "In dɪɛl a n Nāanmɪn." *(Isaiya 8:17)* Na wɔ lɛ 'yer go, "Maa nɪ nyā nɪ a bibiir bala a Nāanmɪn na kɔ ma." *(Isaiya 8:18)*

XIV A bibiir na tara a āgān nɪ a jāi jūu, ba mɪ dɔɔn a Yesu ka wɔ ɪ a ba āsɔɔ, wɔ maal a lɛ, ka a wɔ kūu na tɔɔ sɔɔ a Satan nyā na tara a kūu kpɛɔ bar,

XV na won faa a bala jaa bar ban dɔɔ, ka a kūu dābāɛ maal ba a ba lɛɛb gbāgbaar.

XVI Yelmāɛ jaa a ba ɪ a malakasi 'yɔɔ lɛ wɔ waan a sɔɔfɔ nyā ɛ, tɪche a Abraham yɔn 'yɔɔ lɛ.

XVII Nɪtɔnɔ jūu lɛ so, ka a Nāanmɪn maal wɔ a wɔ nyetāan a wɔ yɛɛr. Ka a lɛ vɛ a wɔ ɪ nɪbaal kaara na wɔ ɪ a bɔɔrlo nɪkpɛɛ na tara yelmāɛ a Nāanmɪn tɔmɔ pɔ, na won tɔɔ de a wɔ māɛ lon a bɔɔr ka a nɪɛ yeldɛɛr baar.

XVIII Bojūu a wɔ māɛ mɪ din tuo a bɛɛr kaa pɔ, wɔ mɪ na tɔɔn sɔɔ a bala jaa a bɛɛr kaa na nyɔɔ.

III

I A lɛ jūu, yɛɛr na ba tara chɛfɔ ɛ, na yɪ pɔɔ a saaju bɔɔlfɔ pɔ, yɪ yuo a yɪ tɪɛr kɔ a Yesu, a nɪtɔnā nɪ a bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyā 'yer sɪn 'yerɛ.

II Wɔ tara na yelmāɛ kɔ a 'lo na ir wɔ, nɪtāa lɛ a Mosesɪ mɪ na dɔɔ tara yelmāɛ a Nāanmɪn yir wɔ jaa pɔ.

III Yesu nyen 'yɔɔfɔ na sɛɛ na wɔ gar a Mosesɪ, nɪtāa lɛ a nɪɛ 'lo na mɛ a yir na ma nyɛ a 'yɔɔfɔ gar a yir māɛ.

IV Bojūu a yir jaa, nɪɛ kɔɔ lɛ ma mɛ, tɪche Nāanmɪn lɛ mɛ a bonsɪ a jaa.

V Mosesɪ dɔɔ ɪ a tɔtɔnɔ na tara yelmāɛ a Nāanmɪn yir wɔ jaa pɔ, na wɔ dire a ala won wa 'yer daar kɔɔ dāasɛ.

VI Tɪche a Kɪrɪsɪto na ɪ a Nāanmɪn Bie, wɔ tara na yelmāɛ nɪ a Nāanmɪn yir. Sɪn lɛ ɪ a wɔ yir, ala ɪ sɪ nyɔɔn nyāa nɪ a tɪɛrtɔfɔ 'lo sɪn bɔɔrɔ nɪ a yuor.

VII Lɛ lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ dɔɔ 'yer, "Dɪna ala ɪ fo wɔn a Nāanmɪn kɔkɔr,

VIII yɪ taa ɪɛ wa kpɛmɛ a yɪ nyāa nɪtāa lɛ yɪn dɔɔ chur wɔ ɛ, a sɔɔ 'lo yɪn dɔɔ bɛɛrɛ wɔ kaara be a mɔgɔɔ pɔ.

IX Be lɛ a yɪ sāakpāmɪne bɛɛr ma kaa na ba mɔn ma lɛɛɛ tɪ tān yuom lɪjaayi, na ba nyɛ a lɛ ɪn ɪ.

X Ala lɛ so ka n nyen a nɪɛ bala suur naa 'yer, 'A ba tɪɛrsɪ ma yɛyɛɛ naa. Baa bɔɔ a n sɔɪ ɛ.'

XI Lɛ lɛ, n nyen suur naa pɔ 'yer, 'Baa be jaa na wa kpɛ a n pɛnfɔ pɔ go ɛ.' " *(Yiel Gān 95:7-11)*

XII N yɛɛr, yɪ bɔɔ gu yɪ māɛ ka āsɔɔ jaa taa tara yeldɛɛr bu nyāa na ba sɔɔ de ɛ, na wɔ lɛɛb a wɔ māɛ yɪn a Nāanmɪn na ba kpɪɛr sɛ ɛ.

XIII Tɪche yɪ 'yɔɔnɔ taa ākpāɛn bɪbɪr jaa, nɪtāa a bɪbɪr na chɛnɛ ka ba bɔɔlɔ a dɪna, ka yɛlbɪɛr taa bel āsɔɔ jaa ka wɔ kpɛmɛ a wɔ nyāa ɛ.

XIV Sɪ wa naa ka a sɪn nɪ a Kɪrɪsɪto na wa lɔɔ pɔ, ala ɪ sɪ ban gbɛr tɪ tān a baaraa, a lɛ sɪn dɔɔ bar tɪɛr,

XV fɪka a lɛ an ben 'yer, "Dɪna, yɪn wa wɔ a Nāanmɪn kɔkɔr, yɪ taa ɪɛ wa kpɛmɛ a yɪ nyāa ɛ, nɪtāa lɛ yɪn dɔɔ chur wɔ ɛ." *(Yiel Gān 95:7, 8)*

XVI Ba boo lɛ dɔɔ wɔ tɪ churɛ? A ba ɪ a bala Mosesɪ na dɔɔ tara yɪn a lɪpɪtɪ tɛɛ pɔ lɛ ɛ?

XVII Ba boo mɪ lɛ a Nāanmɪn dɔɔ nyen a suur a yuom lɪjaayi? A ba ɪ a bala na maal a dɛɛr ɛ, na ba lo kpi be a mɔgɔɔ pɔ lɛ ɛ?

XVIII Ba boo mɪ lɛ a Nāanmɪn pɔ 'yer ɪka ba kɔ kpɛ a wɔ pɛnfɔ jɛɛ ɛ, a ba ɪ a bala na dɔɔ tɔr a wɔ nɛɛ tufɔ bar lɛ ɛ?

XIX Lɛ lɛ, sɪ nyen ban ba tɔɔ kpɛ ɛ, bojūu baa tara sɔɔfɔ ɛ.

IV

I A lɛ jūu, an ɪ a Nāanmɪn tɪɛr a wɔ nɛɛ a wɔ pɛnfɔ pɔ kpɛfɔ na chɛnɛ be be, yɪ ɪ a sɪ bɔɔnɔ sɔ, ka a āsɔɔ jaa taa wa kpɛ faa ɛ.

II Bojūu a sɪn mɪ, ba mɔɔl a 'yer nɔɔ kɔ sɪ, nɪtāa lɛ ban dɔɔ 'yer kɔ ba. Tɪche a 'yer ban dɔɔ mɔɔl kɔ ba, ba tara tɔnɔ ɛ, bojūu a 'yer tɛɛ lɛ ba wɔ, baa de sɔɔfɔ pɔɔ ɛ.

III Pɔpāanyā, a sɪn bala na sɔɔ de kpɛn a pɛnfɔ nyā pɔ, nɪtāa lɛ a Nāanmɪn na dɔɔ

'yer, "N nyen suur naa pɔ 'yer, baa be jaa na wa kpe a n pɛnfɔ pɔ go ε." (Yiel Gān 95:11) Tiche wɔ tɔn a wɔ tɔmɔ baar yi a wer pielfɔ daar jaa.

IV Bojūu a jie āsɔɔ wɔ 'yer naa a ber ayopɔi daar 'yer, "A ber ayopɔi daar, Nāanmɔn bar a wɔ tɔmɔ a jaa ti pɛn." (A Pielfɔ Gān 2:2)

V A 'yerbie anyāna nɪ a ju pɔ, wɔ lɛ 'yer naa, "Baa be jaa na wa kpe a n pɛnfɔ pɔ ε."

VI Sɔr chene na yuo ka bamune na kpe a pɛnfɔ nyā pɔ, ka a bala ban de nie mɔɔl a 'yer nɔɔ nyā kɔ, ba tɔɔ kpe ε, bojūu bawɔnsɪ lɛ ba ɪ.

VII A lɛ jūu, Nāanmɔn lɛ ir bɪbir āsɔɔ na wɔ bɔɔlɔ wɔ dɪna, a kor lɛɛɛ tiche a wɔ lɛ wa tu a Nāa David 'yɔɔ 'yer a lɛ nɛ wɔn dɔɔ 'yer, "Dɪna yɪn wa wɔ a Nāanmɔn kɔkɔr, yɪ taa ɪre wa kpɛmɛ a yɪ nyān ε." (Yiel Gān 95:7-8)

VIII Bojūu ala ɪ a Josua dɔɔ tɔɔn a nɪbe kpɛn a pɛnfɔ nyā pɔ, Nāanmɔn kɔ naa lɛ 'yer bɪbir āsɔɔ 'yer go ε. 1

IX A ber Ayopɔi 'Lɔ Pɛnfɔ chene na be be kɔ a Nāanmɔn nɪbe.

X Bojūu nɪre jaa na wa kpe a Nāanmɔn pɛnfɔ nyā pɔ, wɔ mɪ ma pɛn naa a wɔ māe tɔmɔ pɔ, nɪtāa lɛ a Nāanmɔn māe na pɛn a wɔ tɔmɔ pɔ.

XI A lɛ jūu, yɪ ɪ a sɪ mɔɔrɔ ɪka sɪ kpe a pɛnfɔ nyā pɔ, ka nɪre āsɔɔ jaa taa ɪ bawɔno a ba kaar na wɔ bār lo ε.

XII Bojūu Nāanmɔn 'yer ɪn bɔnɪbir, na wɔ ma pɪpɪlɛ, na wɔ dire gar sɔbɔraa. Wɔ ma nɪmaan jaa kpe ti gbem a sɪɛ, na wɔ 'mar a kɔɔr, na wɔ wɛl a choofɔ jɪir ti tān a kɔɔr kāa pɔ. Wɔ ma tɔɔr tɪer nɪ befɔsɪ a jaa na be nɪre nyāa pɔ 'yer.

XIII Bon jaa ba be ka a bɔmaalsɪ pɔ naa sɔɔl a Nāanmɔn niem ε. Bon jaa ba pɔɔ ε, a jaa dɪɛl a wɔ niem. 'Lɔ lɛ sɪn wa man a yele a jaa kɔ.

XIV A lɛ jūu, sɪn ben tara a bɔɔrlo nɪkpɛɛ na gar a bɔɔrlo nɪberɛ ba jaa a wɔ do a

be a saaju, Yesu na ɪ a Nāanmɔn Bie, yɪ ɪ a sɪ ba gber a sɪ sɔɔfɔ nyā sɪn sɔɔ pɔ.

XV Bojūu, saa tara a bɔɔrlo nɪkpɛɛ 'lɔ na kɔ tɔɔ kaa a sɪ balfɔ ε, tiche sɪ tara na a 'lɔ mɪ a beer kaa bɔrɔ bɔrɔ na dɔɔ nyɔɔ a sɪn mɪ kaar, tiche waa ɪ yelbier ε.

XVI Yɪ ɪ a sɪ daa yi a wɔ wāefɔ nāa dakɔɔ par nɪ nyāa, na sɪ ti de a wɔ nɪbaal na sɪ nyɛ wāefɔ, ka a sɔsɔ sɪ a sɔɔ 'lɔ an wa wɔnɔ sɪ.

V

I A Juu nɪbe bɔɔrlo nɪkpɛɛ, ba ma kāan ir wɔ a nɪbe pɔ, na ba ir wɔ a wɔ ma ara kɔ ba nɪ a Nāanmɔn sālɔɔ, na wɔ ma de a ba kɔfɔsɪ nɪ a ba bɔɔrlo bonsɪ loro nɪ a ba yeldebe bɔɔr.

II Wɔ ma tɔɔn 'mɔɔn a bala na ba bɔɔ ε, ti chiine a jiyuo, bojūu a 'lɔ māe mɪ ba tara kpɛɔ ε.

III A anyāna jūu lɛ so a wɔ ma de nie lo a wɔ māe tulfɔ bɔɔr baar, ti pāa 'matāan a nɪbe ba jaa yeldebe bɔɔr.

IV Nɪre jaa maa bɔn kaa ir a 'yɔɔfɔ nyāna kɔ a wɔ māe ε, Nāanmɔn lɛ ma bɔɔl wɔ, nɪtāa lɛ wɔn dɔɔ bɔɔl a Aaron.

V Lɛ mɪ lɛ, a Kɪrɪsɪto ba de a 'yɔɔfɔ nyā kɔ a wɔ māe ε, na wɔ wa lɛb a bɔɔrlo nɪkpɛɛ ε. Tiche Nāanmɔn mɪ lɛ 'yer kɔ wɔ, "Fɔsɔ lɛ ɪ a n Bie, dɪna n lɛb a fɔ Sāa." (Yiel Gān 2:7)

VI A lɛ 'yer a jie āsɔɔ go, "Fɔsɔ lɛ a bɔɔrlo kpo kpo, nɪtāa a Melkijedek kaar." 2 (Yiel Gān 110:4)

VII A lɛ daar a Yesu na be ka a tɛe pɔ, wɔ den sɔɔrfɔ sɔɔr Nāanmɔn kɔn nɪbikɔɔ kɔ a Nāanmɔn nyā na tɔɔ faa wɔ a kūu pɔ, ka a Nāanmɔn wɔ a wɔ sɔɔrfɔ, bojūu wɔ den 'yɔɔfɔ siir a wɔ māe.

VIII Wɔ gba na ɪ a bie, wɔ jān nɛɛ tufɔ yi a wɔ wɔm pɔ.

IX Wɔn wa maal a lɛ an sɛɛ ɪka wɔ maal baar, wɔ lɛb a faafɔ sɔɔ kɔ a bala jaa na sɔɔ tu a wɔ nɛɛ.

X Nāanmɔn lɛ ir wɔ a wɔ ɪ a bɔɔrlo nɪkpɛɛ a Melkijedek kaar.

1 **IV:VIII 4:8** A Josua nyāna lɛ dɔɔ de a Isɪral nɪbe nie ka ba chen a Kanaan tɛe pɔ, a Mosesɪ na wɔ kpi, a tɛe nyā lɛ a Nāanmɔn dɔɔ tɪr a nɛɛ kɔ ba. (A Tɔmɔ 7:45; nɪ Josua 1:1-9) 2 **V:VI 5:6** A Melkijedek dɔɔ ɪ a Nāanmɔn bɔɔr loro. 'Lɔ lɛ kɔ a Abraham a paanɔɔ nɪ a dāa na wɔ sɔɔr Nāanmɔn ɪka wɔ sɔsɔ a Abraham. Abraham mɪ kun a Melkijedek kɔfɔsɪ. (A Pielfɔ Gān 14:17-20, nɪ Heburu Gān 7:1-10)

XI Sɪ tara na yɔɔ naa 'yer tun a yele anyāna pɔ, tɪche ka a par wiilfɔ kpēmɛ, bojūu a yɪ bɔɔfɔ ba tal tɛɛr ɛ.

XII Yelmāɛ, a sɛɛ naa a sɔɔ nyāna pɔ, ka yɪn taa ɪ wiwiilbe, tɪ yɪ chene bɔɔrɔ nɪrɛ ɪka wɔ wiil yɪ a Nāanmɪn 'yerbidɔɔ ala go. Bɪr lɛ yɪ chene bɔɔrɔ, yaa ta saa difɔ ɛ.

XIII ɪsɔɔ jaa na chene 'yene bɪr, wɔ chene na ɪ bipɪla. A wɔ yɛ ba tal tɛɛr a won tɔɔ bɔɔ a yeltorsɪ ban wile par ɛ.

XIV Tɪche nɪberɛ bon lɛ saa, bala 'lɔ din nyɛ ka a mɪl ba, ka ba bɔɔ vɪla nɪ dɛɛr.

VI

I A lɛ jūu, yɪ ɪ a sɪ bar a Kɪrɪstɔ 'yer pielfɔ yele, tɪ chiine niem lɪɛrɛ nɪberɛ. Yɪ ta lɛ vɛ ka sɪ pɔrɔ a tɪɛr lɪɛbfɔ yuor go ɛ, nɪ tɔɔdɛɛr jaa bɔrɔ na chiine kūu pɔ ɛ, nɪ lɛ an sɛɛ ɪka fɔ tara a Nāanmɪn sɔɔfɔ,

II nɪ a Nāanmɪn kɔɔ sofɔ wiilfɔ, nɪ nuur dɔɔlfɔ yele, nɪ kūu pɔ ɪrfɔ nɪ a 'yer tɔɔrfɔ yele.

III Ala ɪ Nāanmɪn sɔɔ naa, sɪn ɪn a lɛ.

IV An ɪn tuo kɔ a bala na dɔɔ nyɛ a chāa, a bala na lem a saaju kɔfɔ kaa, na ba 'mataa pɔn a Nāanmɪn Sɪɛ,

V a bala na lem a Nāanmɪn 'yer vɪla kaa, nɪ a kpɛɔ 'lɔ na waara a baaraa daar.

VI Ala ɪ ba faan lo, an ɪn tuo ka ba lɛ waan ba a ba wa nyɛ tɪɛr lɪɛbfɔ, bojūu a ba bɔrfɔ lɛ kpaa naa a Nāanmɪn Bie a daa ju go, na ba lɛ 'yɔɔ ka a nɪyɔɔ lɛ wuolo wɔ.

VII A lɛ a tɛɛ na ma nyū a sabie kɔɔ na ma loro na wɔ bul a bonstɪ ala na tara tɔnɔ kɔ a bala na kɔ, ma nyen a Nāanmɪn sɔɔfɔ.

VIII Tɪche a tɛɛ 'lɔ na ma bul a gɔɔr nɪ a mɔ-ur, waa tara tɔnɔ ɛ, tɪ na wɔ be pɔ 'yɔɔfɔ pɔ. A baarfɔ daar būu lɛ na di wɔ.

IX Sɪ gban 'yerɛ a anyāna, barmɪne, sɪ bar tɪɛr a yɪ jie, na sɪ bɔɔn yɪn tara bɔsɔn, bɔsɔn ala na lɔɔn a faafɔ.

X Nāanmɪn ba ɪ nɪbur bur ɛ. Wɔ kɔ ɪin a yɪ tɔmɔ nɪ a yɪ nɔfɔ yɪn wiil kɔ wɔ ɛ, na yɪ sɔɔ a wɔ nɪbe tɪ chene sɔnɔ ba.

XI Sɪ bɔɔrɔ naa ɪka a yɪ āsɔɔ jaa wɔ mɔɔ nɪbir maala a lɛ nɛ tɪ tān a baaraa, na yɪ kɔ baala a yɪ tɪɛrtɔ jie ɛ.

XII Saa bɔɔrɔ ɪka yɪ ɪ koro dɛme ɛ, tɪche yɪ tɔɔrɔ a bala na tu a sɔɔfɔ pɔ tara kānyir nyen a bonstɪ ala a Nāanmɪn na tɪr a nɛɛ.

XIII Lɛ a Nāanmɪn na tɪrɛ a nɛɛ kɔrɔ a Abraham, nɪrɛ jaa na ba be be gar wɔ a won pɔn jūu, wɔ pɔn naa a wɔ māɛ,

XIV na wɔ 'yerɛ, "Yelmāɛ jaa lɛ, ɪn sɔɔfɔ naa, naa vɛ ka a fɔ bal par paal." (A Pielfɔ Gān 22:17)

XV Lɛ lɛ a Abraham tara a kānyir na wɔ chɛl lɛɛɛ wa de a lɛ a Nāanmɪn na tɪr a nɛɛ kɔ wɔ.

XVI Nɪrɛ ma den a nɪrɛ 'lɔ na gar wɔ yuor pɔn, ka a lɛ won ma tɪr a nɛɛ ɪ yelmāɛ, ka a wɪlɛwɪlɛ maa lɛ be be go ɛ.

XVII Bojūu Nāanmɪn bɔɔrɔ naa ɪka wɔ maal a wɔ befɔ 'lɔ na ba lɪɛrɛ ɛ, ka a chaar kɔ a bala na wa de a ala won tɪr a nɛɛ. Wɔ tɪr nɛɛ ɪka won maal a lɛ.

XVIII Nāanmɪn maal a nɪtɔ ɪka, a bonstɪ ayɪ anyā na ba tɔɔnɔ lɪɛrɛ ɛ, Nāanmɪn mɪ kɔ tɔɔ nɪmaa jire ɛ, ka a sɪn bala na jo tɪ nyɔɔ a tɪɛrtɔfɔ nyā won kɔ sɪ a pɔrɔ taalɛ, ka a na 'yɔɔ sɪ ākpāɛn.

XIX A tɪɛrtɔfɔ nyā lɛ sɪ tara, naa ɪ a nɛbikur na ma lū a sɪ sɪɛ a wɔ chɪm ba dɔɔnɔ ɛ. Wɔ pɔn kpɛ be a diniem a fɔbaa 'lɔ ban lū var puor.

XX Be lɛ a Yesu de nie chen a sɪ 'yɔɔ, wɔ kpɛ naa a sɪ 'yɔɔ. Wɔ ɪ naa a bɔɔrlo nɪkpɛɛ kpo kpo nɪtāa a Melkijedek kaar. 3

VII

I A Melkijedek nyā lɛ dɔɔ ɪ a Salem nāa nɪ a Nāanmɪn na do gar a saaju bɔɔrɔlɔrɔ. 'Lɔ lɛ tuor a Abraham na wɔ 'yer nɛvɪla 'yɔɔ wɔ, a lɛ won dɔɔ jɛb a nāmɪne bala tɔɔ tɪ lɛb waara.

II Ka a Abraham ɪr a bonstɪ ala won waara nɪ a jaa pɔ pie, bɔ'yen kɔ wɔ. A wɔ yodɔɔ par nɪ nyā, torfɔ nāa, a nɪ mɪ, Salem nāa, a par lɛ, nyā'maar nāa.

III Waa tara sāa ɛ, bɪ ma ɛ, nɪrɛ jaa ba bɔɔ a wɔ dɔɔfɔ daar ɛ, bɪ bɔɔ a wɔ bal par ɛ, bɪ a wɔ kūu daar ɛ. Wɔ kaara naa

3 VI:XX 6:20 A Melkijedek dɔɔ ɪ a Nāanmɪn bɔɔr loro. 'Lɔ lɛ kɔ a Abraham a paanɔɔ nɪ a dāa na wɔ sɔɔr Nāanmɪn ɪka wɔ sɔɔ a Abraham. Abraham mɪ kɔn a Melkijedek kɔfɔstɪ. (A Pielfɔ Gān 14:17-20, nɪ Heburu Gān 7:1-10)

a Nāanmın Bie kaar, na wɔ ɪ a bɔɔrlo kpo kpo.

IV Yɪ tɪer kaa a lɛ won bɛrma jã. A sɪ sãakpã Abraham gba mɪ dɔɔ kɔ wɔ a bonst ala won fa pɔ pie jaa pɔ bõ'yen.

V Põpãanyã, a Mosesɪ nɛɛ won dɔɔ bin 'yer naa ɪka, a Levi bal par pɔ lɛ a bɔɔrlo na ma yi, 'lo lɛ na ma de a pie jaa pɔ bõ'yen yin a Isɪral nɪbɛ ba jaa sɛ, a wɔ mãɛ yɛɛr sɛ, a ba yɛɛr gba mɪ na ɪ a Abraham bal nɪbɛ sɛ.

VI Tɪchɛ a daba nyã baa gba bɪɛr a wɔ tɪ yi a Levi bal par pɔ ɛ, tɪchɛ wɔ den a pie pɔ bõ'yen yi a Abraham sɛ, na wɔ 'yer nɛvɪla 'yɔɔ a 'lo a Nāanmın na dɔɔ tɪr a nɛɛr kɔ.

VII Baal ba be be ɛ, ɪka a nɪrɛ 'lo na bɛrme 'yer nɛvɪla 'yɔɔ a 'lo na ba jã bon ɛ.

VIII A yele āsɔɔ nɪ nyã ɪka, a bala na kpɪrɛ lɛ ma de a pie pɔ jaa bõ'yen, tɪchɛ a sɔr āsɔɔ pɔ, a Melkijedek 'lo na ba kpɪrɛ ɛ, de naa.

IX Isɔɔ gba mɪ na 'yer ɪka, a Levi nɪrɛ na ma de a pie jaa pɔ bõ'yen, ba yab a pie jaa pɔ bõ'yen tu a Abraham sɛ,

X bojũu a lɛ a Melkijedek na dɔɔ tuor a Abraham, a Levi chɛnɛ na be a wɔ sãakpã pɔɔm.

XI Ala ɪ a Levi bal nɪrɛ, a bɔɔrlo tɔmɔ ma ta vɛn ka wɔ tor jaa dɛ dɛ, a nɛbinãa 'lo ban kɔ a nɪbɛ, bo lɛ so ka ba lɛ bɔɔrɔ a bɔɔrlo āsɔɔ ɪka wɔ wa, na wɔ kaara a Melkijedek kaar na waa ɪ a Aaron kaar ɛ?

XII Bojũu bala wa lɪɛr a bɔɔrlo, ba mɪ ma lɪɛr a nɛbinãa.

XIII A 'lo ban 'yɛrɛ na so a yele anyãna, wɔ ɪn bal yuo, ka nɪrɛ āsɔɔ jaa ba yi a bala nyãna pɔ na wɔ tɪ tɔ tɔmɔ be a bɔɔr lofo jie ɛ.

XIV Bojũu nɪrɛ jaa bɔɔn naa ɪka a sɪ Soro ɪn a Juda bal nɪrɛ, ka a bala nyã pɔ, Mosesɪ mɪ ba pɔr a yuor ɪka nɪrɛ na yin a bala nyã pɔ tɪ ɪ a bɔɔrlo ɛ.

XV Ka a lɛ sɪn 'yer gba gãn chãa pɔ, ɪka ala ɪ a bɔɔrlo āsɔɔ na kaara a Melkijedek kaar wa wa naa,

XVI a 'lo na wa ɪ a bɔɔrlo 'lo na ba tu a lɛ a nɛbinãa na 'yer tun a wɔ sãakpã loor ɛ, tɪchɛ a tun a lɛ a kpɛɔ 'lo na yi a nyɛvɔr na ba tara sɔɔfo pɔ.

XVII Bojũu a sɛb ɪka, “Fõɔ lɛ ɪ a bɔɔrlo kpo kpo na ba tara tɛɛfo ɛ, nɪtãa a Melkijedek.” *(Yiel Gãn 110:4)*

XVIII Ba tɔɔn a kōro bɪnfɔ lan bar, bojũu wɔ bal naa na waa ɪ bõjoraa go ɛ.

XIX Bojũu a nɛbinãa nyã maa tɔɔ maal bon ka wɔ tor jaa dɛ dɛ ɛ, ka a tɪɛrtɔ yuo na ɪ gar wɔ wa, na wɔ vɛ ka sɪ tɔɔ gbɔr Nāanmın.

XX A Nāanmın nɛtɪraa dɔɔ be be, bamɪnɛ lɪɛb a bɔɔrlo ka a nɛtɪraa ba pɔɔ ɛ,

XXI tɪchɛ 'lo lɪɛb a bɔɔrlo ka a nɛtɪraa pɔɔ, a lɛ a Nāanmın na 'yer kɔ wɔ, “A sɪ Soro pɔn 'yer, na wɔ kɔ wa puur a kōɔ bar jaa ɛ. Fõɔ lɛ ɪ a bɔɔrlo kpo kpo.” *(Yiel Gãn 110:4)*

XXII A pɔ bɪnfɔ nyãna jũu, Yesu lɛ wɔ de bin a nɛɛ ka wɔ ɪ a nɛtɪraa na gar.

XXIII A kōro a bɔɔrlo bala ma dɔɔ ɪ yɔɔ, bojũu kũu maa sɔɔ ka ba be be a tɔmɔ pɔ kor ɛ.

XXIV Tɪchɛ a Yesu 'lo na ben be jaa kpo kpo, a wɔ bɔɔrlo tɔmɔ ba tara lɪɛrfo ɛ.

XXV A lɛ jũu, wɔ ma tɔɔn faa a bala na tu a wɔ jie waara a Nāanmın sɛ. Bojũu wɔ ma ben be sɔɔ jaa 'maala a Nāanmın kɔrɔ ba.

XXVI A bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyãna lɛ bõɔ a lɛ sɪn bɔɔrɔ, wɔ ɪn chɛchɛ, waa tara chɛfo ɛ, waa bɔɔrɔ yeldɛɛr ɛ, na wɔ oo wɔ mãɛ yin yelbe-ɪrɛ pɔ, na wɔ do gar a saaju.

XXVII Waa kaara fɪka a bɔɔrlo nɪbɛrɛ banyã ɛ, naa ba lɛ sɛɛ ɪka wɔ loro a bɔɔr a bɪbie a jaa ɛ, na won ma de nie lo a wɔ mãɛ tulo bɔɔr, tɪ pãa mɪ lo a nɪbɛ mɪ bon ɛ. Wɔ mãɛ lɛ sɔɔ na wɔ lɪɛb a bɔɔrlo dɔɔ lo a ba yeldɛɛr bɔɔr a dɛdɛɛ daa ka a baar.

XXVIII Bojũu a nɛbinãa lɛ ma ɪr a bɔɔrlo nɪbɛrɛ, ka ba ɪ nɪbɛ na bal, tɪchɛ a pɔfo nyã na tu a nɛbinãa puor wa, a Bie lɛ Nāanmın ɪr, 'lo lɛ maal a lɛ jaa a Nāanmın na bɔɔrɔ ɪka wɔ maal.

VIII

I A 'yɛrɛ sɪn 'yɛrɛ nɪ nyã, sɪn tara na a bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyã na jãnɛ be a saaju kpɛɔ wɔ jaa sɔɔ nũsɔɔ jie.

II Be lɛ wɔ tɔnɔ a dɪnɪɛ sɔɔ na ɪ a yɛlmãɛ Nāanmın puorfo yir a sɪ Soro mãɛ na

maal, a ba ı a gån yir 'lo a nıre na maal a wõ nũu ε.

III Bõorlo nıkpõε jaa ba ma ir wõ naa ka wõ ma diere a kofõsı nı a bõorlo bonstı loro nı a bõor, ala le so ka a nyã mı na de bon kõõ lon a bõor.

IV Ala ı wõ ta ben ka a tõe põ, wõ kõ naa ta ı bõorloro ε, bojũu nıbe den nie be ka, na ba ma diere a kofõsı turo nı a le a nebinãa na man.

V Ban tõnõ a Nãanmın puorfõ yir cheche nyã põ na ı a 'lo na be a saaju gãagiel ban tõor maal. A anyãna jũu le so ka a Nãanmın kpãkpãana a Mosesı a le won dõõ bõorõ ıka wõ maal a gån yir, na wõ 'yer, "Kaara sõ, na fõ maal wõ a le ne nı wõ ju ın wiil fõ be a tõõ ju." (A Yifo Gån 25:40)

VI Tıche a tõmõ 'lo a Yesu na nyε, gar a ba bon jaa bamm na ı a netıraa 'ma'maala na gar a bõkoraa, bojũu a nebin paalaa na ı gar põ le wõ maal.

VII Bojũu ala ı a netı koraa 'lo ba dõõ tara chefo ε, jie kõ naa be be a ba le bõorõ bõyuo ε.

VIII Tıche Nãanmın nyen a le a nıbe na 'mab, na wõ 'yer, nıtõ le a sı Soro 'yer, "Bıbir kõõ na wa vıε naa, ka n tır netı paalaa bin kõ a Isıral yir dẽme nı a Juda yir dẽme.

IX A kõ le nyetãan a neε 'lo ın dõõ tır kõ a ba sãakpãmıne a daar 'lõnõ ın nyõõ ba a nũu tõõ yın a lıjıptı tõe põ ε. Nıtõ le a sı Soro 'yer, bojũu baa sõõ ara a le ın tır a neε kõ ba ε, ka n mı lıeb puor 'yõõ ba.

X A anyãna le ı a netıraa ın na tır kõ a Isıral yir dẽme, a bıbir 'lo wa vıε baar. Le le a sı Soro 'yer. ın de naa a n neεr 'yõõ a ba tıersı põ, na n seb dõõl a ba nyãn ju. Ka n ı a ba Nãanmın, ka ba mı ı a n nıbe.

XI Nıre jaa kõ le wiil a wõ tõ sõõ ε, bu ka nıre 'yer kõ a wõ yebe ıka, 'Bõõ a sı Soro ε.' Bojũu ba jaa na bõõ ma naa, yi a bil põ tu tãn a bere põ.

XII ın vẽn a ba putuyele bar. N kõ le tıer a ba yeldebe jaa go ε." (Jeremiya 31:31-34)

XIII Nãanmın na bõõlõ a netıraa anyãna bõpaalaa, wõ maal a 'lo na de nie ka wõ

ı bõjõõlaa, ka bon mı na jõõl, wõ maa yaara tı kpi ε.

IX

I Faa nyε, a netı dõõ 'lo tara na a puorfõ chırsı nı a jıcheche 'lo ban dõõ maal ka a tõe põ.

II A gån yir nyã ban dõõ maal baar, a di yẽyẽ põ le ba bin a fãtınsı dõõlfo jie nı a tẽebõl 'lo ju ban ma dõõl a paanõcheche ala. A jie nyã le ba bõõlõ, Jıcheche.

III A dinie sõõ ban lũ a fõbaa var, ba bõõlõ naa a be, Cheche wõ jaa Cheche Jie.

IV Be le a bõor lofo jie be na ı selma a ba ma chõnõ a tãı nyũu vıla ala nı a netıraa daka ban maal tı waar selma põõ. A daka nyãna põ le a selma dulo ban 'yõõ a maana nı a Aaron dãgbal 'lo na dõõ 'mõr a puul nı a kõsr pẽrsı ala ban dõõ seb a nebinãa 'yõõ. 4

V A daka nyã ju le ba maal a malakası bala na wile a Nãanmın tır ka ba ara kõ a malakası bala ban bõõlõ a cherubim, ka ba ger põõ a faafõ bõor lofo jie. Tıche sı kõ tõõ man a yelsı anyãna tu tu taa a põpãanyã ε.

VI Le a yelsı anyãna ban wa chõor a nıtõ baar, a bõorlorbo pãa ma kpiere na a di yẽyẽ sõõ põ, bıbir jaa tõnõ a ba tõmõ.

VII Tıche a bõorlo nıkpõε 'lo tεε le ma kpe a dinie sõõ gbebõ'yen yuon jaa, wõ maa faa dõõ jãı ε. Ala le wõ ma kpẽn a be tı lon a wõ mãε bõor, nı a nıbe mı yeldebe ban ba bõõn ε, tı faa tul maal bõor.

VIII Nãanmın sıε wiil a anyãna ıka, a sõr na kpiere a Jıcheche 'Lo Wõ Jaa Cheche Jie chene na ba yuo ε, a gån yir koro na chene ara jũu.

IX A anyãna dõõ wile a dına sõõ, naa wile ıka a kofõsı nı a bõorlo bonstı ala ban ma lon a bõor, maa tõõ vẽ ka a 'lo na wa a puorfõ jie tıer chaar ε.

X A ı naa bõdiir tεε yele, nı nyũfu yele, nı bõpẽrsı yelsı, ala le ba mõõ nıbir maala tı tãn a yelpaalaa na lıer.

XI Le a Yesu Kırısıto na wa a bõorlo nıkpõε nyã kaar, nı a yelsõn ala na de nie be ka, wõ kpẽn tu a jıkpõε nı a puorfõ yir

4 IX:IV 9:4 A manna anyãna ın bõdiir a Nãanmın na dõõ kõ a Isıral nıbe be a mægõõ põ ka ba di. (A Yifo Gån 16:4-36, nı Jõõn 6:31, 49)

'lo na ɪ cheche an ba ɪ nɪɾe nũu le maal ε, ka sɪ 'yer ɪka waa pɔɔ a bõmɪɾsɪ pɔ ε.

XII Waa de bɔɔ bɪ narbil jãɪ ε, tɪche wɔ kpe naa a Jicheche Wɔ Jaa Cheche nyã pɔ, gbebõ'yen kɔ nɪɾe jaa nɪ a wɔ mãe jãɪ, a sɪ tɔɔ nye a faafɔ a kpo kpo.

XIII A bɔɔɾ jãɪ nɪ a nadai jãɪ nɪ a nasarbil tãpɪɛl ban ma ðɔ mɪɾ a bala na sɔɔ, ka a ba ãgãma yi ɪ bõsõn.

XIV Nɪmɪne pãa le, a Yesu Kɪɾɪsɪto jãɪ a 'lo na tu a Nãanɪmɪn Sɪɛ na ɪ nyevɔɾ, a wɔ mãe na ba tara chefɔ ε, lon bɔɔɾ kɔ a Nãanɪmɪn na wɔ pɛɛ a sɪ tɪɛɾ nɪ tõmõ jaa na chiine nɪ sɪ kũu pɔ, ka sɪn tɔɔ tõnõ kɔɾɔ a Nãanɪmɪn vɔɾ.

XV Bojũu a anyãna le vẽ ka a Yesu Kɪɾɪsɪto ɪ a netɪɾ paalaa 'ma'maala, ka a bala a Nãanɪmɪn na bɔɔl, na nye a bõsõn ala na ba tara baarfɔ ε. Põpãanyã wɔ kpi naa na wɔ faa ba yin a yelɛbe ala ban ðɔɔ maal a netɪɾ koraa 'lo pɔ.

XVI Nɪɾe wa tɪɾ nɛɛ ɪka 'lo wa kpi baar, a kũu le wɔ ma wa kpi, ka a le wɔn 'yer pãa yi chãa pɔ,

XVII bojũu ala ɪ fɔ tɪɾ nɛɛ ɪka fõɔ wa kpi baar. Fõɔ wa chene a ba ɪ yeke ε, tɪche fɔn wa kpi baar le a pãa ɪ yeke.

XVIII A anyãna jũu le so gba, ka a netɪɾ ðɔɔ 'lo maa ɪ bon jaa ka a jãɪ ba pɔɔ ε.

XIX Le a Mosesɪ na wa man a nebinãa 'yer kɔ a nɪbe ba jaa baar, wɔ den a nelɔɔl jãɪ na wɔ de kõɔ 'yõɔ, na wɔ de per kɔɔl jɪɛ na wɔ võɔ urbanyũu na wɔ tun mɪɾ a gãn pilãa 'lo nɪ a nɪbe ba jaa.

XX Tɪ na wɔ 'yer, "A anyãna le ɪ a netɪɾaa jãɪ, a Nãanɪmɪn na kpãkpãana yɪ ɪka yɪ turo." *(A Yifɔ Gãn 24:8)*

XXI Le nɪ ju mɪ le wɔ de a jãɪ mɪɾ a gãn puorfɔ yɪɾ nɪ a bonɪ a jaa ban ma de maala nɪ a be.

XXII Yelmãe jaa a nebinãa 'yer ɪka, ba ma de a jãɪ mɪɪl a bonɪ a jaa. Ka jãɪ ba wa kpaar ε, yelbier vẽ kɔfɔ ba be be ε.

XXIII A tara na sɔɾ ka ba chɔɔɾ a saaju bõtɔɔɾ maalaa nɪ a bɔɔɾlo bonɪ anyãna, tɪche a saaju bonɪ mãe 'lo, a ba bɔɔɾlo bon gar naa anyãna.

XXIV Bojũu Kɪɾɪsɪto ba kpe a nɪɾe nũu bõmaalaa jicheche nyã pɔ, na ðɔɔ ɪ a saaju bon sõ 'lo ban ðɔɔ tɔɔɾ maal ε. A

saaju mãe le wɔ tɪ kpe, na wɔ tɪ ara a Nãanɪmɪn niem a põpãanyã a sɪ jũu.

XXV A ba ɪ wɔ kpɛn be a saaju na wɔn le tɪ loro a bɔɔɾ bɪbɪɾ jaa ε, nɪtãa le a Juu nɪbe bɔɔɾlo nãa na ma kpe a Jicheche 'Lo Wɔ Jaa Cheche pɔ, a yuon nɪ a jãɪ na ba ɪ a wɔ mãe jãɪ ε.

XXVI Ala ɪ le le a ta ɪ, Kɪɾɪsɪto naa pãan din ðɔɔye sɔɔ jaa yi a wer pielfɔ daar jaa. Tɪche a põpãanyã, wɔ wa daan yi a bɪbɪɾ baaraa daar na wɔ maal yeke a jaa baar, ɪka wɔ wa de a wɔ mãe lɪeb a bɔɔɾlo bon diin a yelbier bar.

XXVII Nɪtãa le ban ðɔɔ nɪɾe ka wɔn kpi daar kõɔ, na wɔ tɪ tuor 'yer tɔɔɾfɔ,

XXVIII le le, a Kɪɾɪsɪto lon a bɔɔɾ kpo kpo kɔ nɪyɔɔ. Wɔn lɪeb wa a gbɛɛ ayi sɔɔ, a ba ɪ fɪka a wɔ wa de a yelbier bar ε, tɪche ka wɔ waan faafɔ wa kɔ a bala jaa na chele wɔ.

X

I A nebinãa ðɔɔ ɪ a bõsõ 'lo na waara gãagiel, a ba ɪ a bon mãe le ε. A nɪtõ jũu, a kõ tɔɔ ɪ a bɔɔɾlo bõbõ'yen ban ma lo yuon jaa ka a tɔɔ chɔɔɾ a bala na ma wa tɔɔ gbɔɾ a Nãanɪmɪn puorfɔ 'yõɔ ε.

II Ala ɪ a ta tɔɔn chɔɔɾ ba, ba kõ naa bar a bɔɔɾlo bomo ɪɾ fɔ ε? Bojũu a bala na ma ta wa a Nãanɪmɪn puorfɔ jie, a ba yelbier naa baar naa, ka ba kõ ma le tɪɛɾ tɔ a ba yelɛbe go ε.

III Tɪche a ba yuon jaa bɔɔɾlo bonɪ anyãna ma tɪɛɾe ba naa a ba yelɛbe,

IV bojũu a nadai nɪ a bɔɔɾ jãɪ maa tɔɔɾɔ ɪɾe a yelɛbe bara ε.

V A le jũu, a Kɪɾɪsɪto na waara ka a wer pɔ, nɪtõ le wɔ 'yer kɔ a Nãanɪmɪn, "A bɔɔɾlo bonɪ nɪ a bõkɔɾsɪ, faa bɔɔɾaa ε, tɪche ãgãn le fɔ chɔɔɾ kɔ ma.

VI A bɔɔɾlo bonɪ ban chɔnõ nɪ a ba 'mabfɔ bõkɔɾsɪ, fɔ pɔɔ maa pel yaa ε.

VII Ka n pãa 'yer, maa nɪ nyã, nɪtãa le an seb a n yeke a Nãanɪmɪn gãn pɔ. N Nãanɪmɪn, n wa naa ɪka n wa ɪ a fɔ bɔfɔ." *(Yiel Gãn 40:6-8)* **VIII** Wɔ den nie 'yer, "A bɔɔɾlo bonɪ nɪ a kɔfɔsɪ nɪ a ðõn ala ban ma kɔ chɔm nɪ a ba tulo kɔfɔsɪ ala, faa bɔɔɾaa ε, fɔ pɔɔ ba pel ε," an sɔɔ ɪ ɪka a nebinãa le 'yer ɪka ba ɪ a le.

IX A wɔ pãa 'yer, "Maa ni nyã, n wa naa ɩka n wa ɩ a fu bofo." Wɔ toon a 'lo na de nie bar, ti de a ayi soo 'yoo a jie.

X A nitõnõ jũu le a Nãanmɩn maal si, a si ɩ nisõn a Yesu Kirisito na de a wɔ agãn lon a boor kpo kpo kɔ si.

XI A Juu nibe boorloro, bɩbir jaa le wɔ ma ara ti tõnõ a ba puorfo tɔbie. Waa gala a boor lofo nyã na maa tɔo de yelbier bar ε.

XII Tiche a Yesu Kirisito na wa lo a boor kpo kpo nyã baar a yelbier jũu, wɔ pãa ti jãne naa a Nãanmɩn nũsoo jie.

XIII An yi a le daar jaa, wɔ chele naa a Nãanmɩn na wa de a wɔ dɔdeme kɔ wɔ a ba lieb a wɔ gbɛɛ doolfɔ jie,

XIV bojũu gbebõ'yen tɛɛ le wɔ lo a boor, ka a sɛɛ kɔ a bala won maal ka ba ɩ cheche.

XV A Nãanmɩn Siɛ mi 'yer yelmãɛ jaa kɔ si ni a yeke nyã, wɔ den nie 'yer,

XVI "Nyã le ɩ a netraa nyã ɩn wa tara ni ba, a soo 'lo wa po baar. Le le a si Soro 'yer. In den a n nebinsi 'yoo a ba nyãn pɔ, naa seb 'yoo a ba tierɩ pɔ." (*Jeremiya 31:33*)

XVII Na wɔ pãa le 'yer pɔo, "A ba yelbier ni a ba chefɔsi tɔbie, n kɔ le tieraa go ε." (*Jeremiya 31:34*)

XVIII Nãanmɩn na wa vɛ a yelbier anyãna kɔ nɩɛ, yelbier boor lofo ba le be be go ε.

XIX A le jũu n yeɛɛ, sɩn ben tara a 'lafɔ nyã na ti kpe a Jicheche Wɔ Jaa Cheche Jie a Yesu jãt jũu,

XX na wɔ yuo a yelmãɛ sɔr nibir paalaa na 'mar tu a fɔvaraa 'lo pɔ, 'lo le ɩ a wɔ agãn,

XXI na si be tara a boorlo nikpɛɛ nyã na kaara a Nãanmɩn yir,

XXII yi ɩ a si toɔ gbur Nãanmɩn ni nyã nyã na vɛle, ni a soofɔ na tɩɛ. Bojũu wɔ mur a si nyãn, na wɔ fiɛl si yin a tier sɔonaa pɔ, na wɔ pɛɛ a si agãma ni a kɔsoo ala.

XXIII Yi vɛ a si nyoo a si tierɔfo nyã sɩn soo jaa chãchã tara, bojũu a 'lo na tir a nɛɛ kɔ si ɩn yelmãɛ soo.

XXIV Yi vɛ a si kpãkpãana taa mɔo nibir nõfo ni vɩla maalfɔ pɔ.

XXV Yi taa ɩɛ wa vɛ ka si ma bara taa sɛ lɔofɔ ε, nitãa le a bamine na ma ɩɛ ε, tiche yi vɛ a si 'yõonõ taa ãkpãɛn, na si ma maala a le soo jaa, an ɩ a Bɩbir tooro na gbɔɔ.

XXVI Ala ɩ si chene na bõon jaa ti ma maala a yelbier sɩn wa bõo a yelmãɛ baar, yelbier boorlo bon jaa ba le be be go ε,

XXVII tiche dãbãɛ tɛɛ le si chele ni a 'yer toorfo, ni a bũu dagel 'lo na wa di a Nãanmɩn dɔdeme.

XXVIII Nɩɛ ãsoo jaa wa dõo tɔr a le a Mosesɩ na 'yer bin, ka a nibe ayi bɩ nibe ata wa di dãasɩɛ ɩka yelmãɛ le wɔ ɩ a le, ba ma kɔ naa a nɩnyɩne ti maa kaa wɔ nɩbaal ε.

XXIX Ge buor le yi tier Nãanmɩn na ge a nɩɛ 'lo na nɛɛɛ a Nãanmɩn Bie nyã ni gbɛɛ, a nɩnyɩne 'lo na maal fika waa ɩ bõcheche ε, a jãt nyã na ɩ a netraa na maal wɔ a wɔ tor, ka wɔ tõ a Nãanmɩn wãɛfo Siɛ?

XXX Bojũu si bõon a 'lo na 'yer, "Maa le so a sãn yaafɔ, ɩn lieb yaa a sãn," (*Mosesɩ Gãma Na Tu Anũu 32:35*) wɔ le bõo 'yer go, "A si Soro na toor a wɔ nibe 'yer." (*Mosesɩ Gãma Na Tu Anũu 32:36*)

XXXI A ɩn dãbãyele, ala ɩ fu faan lo a Nãanmɩn nibir nyã nũu pɔ.

XXXII Yi tier kaa a le daar yɩn dõo be be, ti wa nye a chãa, a le yɩn ba gber tuor a dooye yoo ala.

XXXIII Soo kõo, chãa pɔ jaa le ba ma tooro yi na ba gere ni yi. Daar kõo, yi ma 'mantãan a bala mi ban gere a le.

XXXIV Yi mi dõo tara nɩbaal ni a bala ban nyoo pɔo a die pɔ, na yi mi tara pupel an ba bã yi ε, a soo 'lo ban fa a yi bõtarɩ, bojũu yi bõon naa ɩka yi mãɛ tara naa bõtarɩ na ɩ gar a anyãna na ba tara baarfɔ ε.

XXXV A le jũu, yi taa lob a tier sũ nyã bar ε, Nãanmɩn na yab yɩn gar a le.

XXXVI Yi mõo nibir tara kãnyir na yi maala a le a Nãanmɩn na booro, yɩn wa nyen a le won tir a wɔ nɛɛ.

XXXVII Bojũu a chen bãlãa ka a, "Lo na waara, won wa naa. Wɔ kɔ kor ε.

XXXVIII Tiche a maa torfo soo 'lo, na kpɩɛɛ naa ni soofɔ. 'Lo wa lieb puor 'lo, n pɔo kɔ pel wɔ ε." (*Habakuk 2:3-4*)

XXXIX Tiche sɪn ba ɪ a bala na lɪere a puor sɔɔnɔ̃ ε, tiche sɪ ɪn a bala na sɔɔ de, na sɪ nye faafɔ.

XI

I Pöpäanyã, a sɔɔfɔ nyã vɛ naa ka saa 'lɔɔɔɔ gber ε, yelmãe jaa a bon 'lo 'yɔɔ sɪn tara a tɪer tɪ ba nyen nɪbir ε.

II A sɔɔfɔ nyã le a kōr dēme dɔɔ tara, ka a Nāanmɪn dān ba.

III Sɔɔfɔ le vɛ a ba bɔɔ a par ɪka Nāanmɪn dɔɔ de a wɔ nɛε 'yerbie maal a tēe, nɪ a saaju wɔ jaa, ka a bonɪ sɪn ben nyere, a ba ɪ a dɔɔ be be ka wɔ de maal ε.

IV Sɔɔfɔ le vɛ ka a Abel bɔɔrlo bonɪ won de kɔ Nāanmɪn ɪ gar a Kain bɔɔrlo bonɪ. Sɔɔfɔ le vɛ ka a Nāanmɪn dān wɔ 'yer ɪka a wɔ yele tor naa, a sɔɔ 'lo a Nāanmɪn na dɔɔ 'yer a Abel kofosɪ nyã 'yer, won sɔɔ kpi gba, tiche a sɔɔfɔ le vɛn ka wɔ chene 'yere.

V Sɔɔfɔ le vɛ ka Nāanmɪn wa de a Enok bōnɪbir. 'Lo ba kpi bɔɔ kūu ε, baa le wa nye wɔ jaa go ε, bojūu Nāanmɪn mǎe le wa de wɔ. Bojūu sere tiche ka wɔ wa chen, Nāanmɪn 'yer a ɪka a Enok yele nōmɔ̃ wɔ naa.

VI Nɪre ba wa tara sɔɔfɔ ε, an ɪn tuo won na tɔɔ pel Nāanmɪn pɔɔ, bojūu nɪre āsɔɔ jaa wa waara a Nāanmɪn sɛ, wɔ sɔɔn ɪka wɔ ben be, na wɔ mɪ ma yara a bala na mɔɔ nɪbir bɔɔɔɔ wɔ.

VII Sɔɔfɔ le vɛ ka a Nowa tu a le a Nāanmɪn na dɔɔ 'yer kɔ wɔ tɪ ba nyen nɪbir ε, tɪ na wɔ de dābāe maala daka bulomtum faan a wɔ yir dēme nɪ a wɔ mǎe. A wɔ sɔɔfɔ vɛ naa ka wɔ 'yer netuo 'yɔɔ a wer nɪbe ba jaa ban tɔr a Nāanmɪn 'yer jūu, tɪ na wɔ lɪeb a yeltorsɪ bōdire a wɔ sɔɔfɔ jūu.

VIII Abraham sɔɔfɔ jūu, a sɔɔ 'lo a Nāanmɪn na dɔɔ bɔɔl wɔ ɪka wɔ yɪ chen a jie 'lo na wa ɪ a wɔ sofɔ daar kɔɔ, wɔ tu naa a Nāanmɪn nɛε na wɔ chen, won gba na ba bɔɔ a jie won chiine ε.

IX Sɔɔfɔ vɛ naa ka wɔ tɪ kɪere a netɪraa tēe 'lo pɔ ɪ sǎan a be a paal 'lo pɔ. A gāma sɛer ala pɔ le wɔ dɔɔ 'mataa kɪere nɪ a Isaaki nɪ a Jekɔb, na ba mɪ pɔɔ wɔ na wa so a jie 'lo a Nāanmɪn na tɪr a wɔ nɛε.

X Bojūu wɔ dɔɔ kaara niem ɪka wɔ nye yir par ban sɔɔ, ka a Nāanmɪn mǎe ɪ a mɪmɪere.

XI Sɔɔfɔ le vɛ ka a Abraham na dɔɔ kor ɪ danyɔɔ, ka a wɔ pɔɔ Saara mɪ ab, tɪ ba chene na dɔɔ bie. Wɔ tara na sɔɔfɔ nɪ a Nāanmɪn nɛε won tɪr kɔ wɔ.

XII Ka a dabō'yen nyã na kor bōtul ta kūu, tɪ wɔ 'yɔɔn par ka ba waa fɪka a ŋmerbie na be a saaju, na ba kaara man nɛε bire kaar fon kō tɔɔ sɔr ε.

XIII A nɪbe banyãna sɔɔn Nāanmɪn tɪ tǎn a sɔɔ 'lo ban kpi. Baa nye a le a Nāanmɪn na dɔɔ tɪr a nɛε kɔ ba ε, nɪdaa le ba gbã nyãa tɪ sɔɔ de, na ba sɔɔ ɪka sǎanba nɪ nɪyɔɔrsɪ le ba ɪ ka a wer pɔ.

XIV A nɪbe banyãna na 'yer a anyãna, wiil ɪka ba kaara na bɔɔɔɔ a tēe 'lo na ɪ a ba mǎe tɔɔr.

XV Ala ɪ ba dɔɔ tɪere a paal 'lo ban yɪ, ban taa tɔɔn le lɪeb kul a be.

XVI Tɪ le ba le ε, ba dɔɔ tɪere a paal 'lo na gar a be, na be a saaju. Ala le so ka a vǎ ba kɔɔ wɔ won ɪ a ba Nāanmɪn ε, bojūu wɔ chɔɔr a tēe kɔ ba.

XVII Sɔɔfɔ vɛ naa ka Abraham, a sɔɔ 'lo a Nāanmɪn na bɛer wɔ kaa ka wɔ sɔɔ de a wɔ bidaba Isaaki ka wɔ ɪ a bɔɔrlo bon a won lon a bɔɔr. 'Lo le dɔɔ sɔɔ de a le a Nāanmɪn na tɪr a nɛε kɔ wɔ, tɪ na wɔ sɔɔ de a wɔ bidabō'yen tɛε nyã na lon a bɔɔr.

XVIII Nāanmɪn gba na dɔɔ 'yer kɔ wɔ ɪka, “Isaaki le na 'yɔɔ a fɔ par, le ɪn tɪr a nɛε kɔ fɔ.” *(A Pielfɔ Gān 21:12)*

XIX Abraham tɪer bɔɔn ɪka Nāanmɪn na tɔɔn sǎi kūu, ka a nyetāan fɪka wɔ nyen a Isaaki na yɪ a kūu pɔ.

XX Sɔɔfɔ vɛ naa ka Isaaki 'yer nevɪla 'yɔɔ Jekɔb nɪ a Esau a ba nɪdaar kɔɔ yele.

XXI Sɔɔfɔ le vɛ ka a Jekɔb na ta a kūu, wɔ 'yer nevɪla 'yɔɔ a Josefɔ bibiir ba jaa tɪ na wɔ guun lan a wɔ dāgbal diiraa tɪ puor Nāanmɪn yāan.

XXII Sɔɔfɔ vɛ naa ka a Josefɔ kūu na wa gbɔɔɔ, tɪ wɔ 'yer kɔ a Isɪral nɪbe a Ijipitɪ tēe pɔ yifɔ 'yer kɔ ba, na wɔ man ba a le ban na ɪ nɪ a wɔ kɔbɔ.

XXIII Sɔɔfɔ nyã vɛ naa ka a sɔɔ 'lo ban dɔɔ a Mosesɪ a wɔ dɔɔrɔɔ sɔɔl won bar ŋmersɪ ata. Bojūu ba nyen won ɪ bivɪla, na baa joro a nǎa bɪnfɔ ε.

XXIV Sɔɔfo nyã vẽn a lɛ a Mosesɪ na wa n̄ɔ, waa sɔɔ ka ba bɔɔlo wɔ a nãkpɛɛ Faaro bipɔɔ bie ε.

XXV Wɔ kãan ir ban na 'mataa gen wɔ nɪ a Nãanmɪn nɪbe gar won na di a yelbier n̄ɔ bãlãa tɛɛ.

XXVI Wɔ nyen won na di dɔɔye a Kɪrɪsɪto jũu ka a tara t̄ɔn̄ɔ gar a Ijipiti t̄ee pɔ nãbomo. Bojũu daar k̄ɔɔ sãyar lɛ wɔ m̄ɔɔ nɪbir kaara.

XXVII Sɔɔfo v̄e naa ka a Mosesɪ yi be a Ijipiti t̄ee pɔ, tɪ ba joro a nãa suur ε. Wɔ tara na kãnyir, bojũu wɔ nyen a 'lo a nɪbir na maa nyɛ ε.

XXVIII Sɔɔfo lɛ wɔ de tun a lɛ a Nãanmɪn na 'yer a Ḡɔl Bar Bɪbir 'yer, na wɔ d̄ɔɔ 'ȳɔɔ ka ba bol a jãɪ a ba d̄ɔd̄ɔ ε, ka a s̄ɔɔfo 'lo na waara ba t̄ɔɔ sɪr a Isɪral nɪbe bidad̄ɔn ε.

XXIX Sɔɔfo v̄e naa ka a Man Jɪɛ var lɛɛb sɔr, ka a Ijipiti d̄eme mɪ na wa ta nyɛ a lɛ na ba kpɛ ka a man di ba jaa.

XXX Sɔɔfo lɛ v̄e ka a Jeriko dachin kpɛɛ 'lo wɔ jaa gel lo, a lɛ a Isɪral nɪbe na wa sɔɔr a t̄ee wɔ jaa a ber ayop̄ɔi tuor.

XXXI Sɔɔfo lɛ d̄ɔɔ faa a s̄ɛs̄ɛ pɔɔ 'lo ban bɔɔlo a Worahab, bojũu wɔ d̄ɔɔ sɔɔ de a bala ban t̄ɔ ɪka ba tɪ jɔɔr a t̄ee kaa. Waa d̄ɔɔ pɔɔ a baw̄ɔnsɪ pɔ kpi ε.

XXXII N lɛ man bo go? N ba tara jaa na man lɛ a Gɪdɪyɔn nɪ Barakɪ nɪ Samson nɪ Jefeta nɪ a Nãa David nɪ Samuwel nɪ a lɛ a Nãanmɪn 'ye'yerbe na t̄ɔ 'yer ε,

XXXIII bala lɛ de sɔɔfo jeb na ba t̄ɔɔn nãmune, tɪ maal a lɛ na sɛɛ, nyen a lɛ a Nãanmɪn na tɪr a nɛɛ. Bala lɛ mɪ d̄ɔɔ kpal a jubere nɛɛr,

XXXIV na ba kp̄iɪn a bũu dagel, tɪ na ba jo faa a ba m̄ãɛ a sɔbere ala ban taa kɔn ba. Bala lɛ d̄ɔɔ ɪ a nɪbaalsɪ, na ba lɛɛb nɪkp̄ãɛn, na ba lɛɛb gãdaar a jɛɛr pɔ t̄ɔɔ a ba d̄ɔd̄eme.

XXXV Pɔbɔ mɪ lɛ nyen a ba nɪbe na d̄ɔɔ kpi tɪ lɛ lɛɛb ir ɪ vɔɛ. Ba gen bamune putuger. Bala ta sɔɔ, ba k̄ɔ naa ge ba ε, tɪ ba tɔr tɪ chene ara a ba sɔɔfo bɔɔrɔ ɪka ba wa nyɛ a kũu 'lo pɔ irfɔ na ɪ gar a nyã.

XXXVI Ba lan bamune na ba fɔb ba, tɪ lũn bamune mɪ nɪ b̄ɔjɔrsɪ tɪ 'ȳɔɔ pɔɔfo die pɔ.

XXXVII Ba lɔb bamune nɪ kusibe kɔ, tɪ ma che bamune mɪ var a yi, tɪ kɔn bamune

mɪ naa sɔɔ. Piir gãma nɪ bɔɔr gãkpoor lɛ bamune mɪ ma d̄ɔɔ su yɔɔrɔ nɪ na ba ɪ n̄ɔn d̄eme, ka ba tara ba gere tɪ silɛ ba a pɔrɔ jaa a lɛ nɛ.

XXXVIII Ka a wer nyã ba ta sɛɛ ɪka wɔ tara a nɪbe banyãna ε, ka ba bãra yɔɔrɔ be a mɔḡɔɔ pɔ nɪ a t̄ɔn jur, kpɪɛɛ a t̄ɔn bɔɔr pɔ nɪ a t̄ɔlotuursɪ bɔɔr ala ban ya a t̄ee.

XXXIX A nɪbe banyãna ba jaa nyen dãasɪvɪla a ba sɔɔfo jũu, tɪche a bonɪ ala a Nãanmɪn na d̄ɔɔ tɪr a nɛɛ ba ãsɔɔ jaa ba nyãa ε.

XL Nãanmɪn guor yelvɪɛl na gar a anyã na wɔ gun sɪ, ka wɔ na de sɪ 'matãan ba maal yele a jaa ka a jãtaa.

XII

I A lɛ jũu, a nɪyɔɔ banyãna na ηmaa jil sɪ a julɔjuur kaar dire a dãasɪɛ, yɪ ɪ a sɪ lɔb bon jaa na ηmaa sɪ sɔr bar nɪ a yelbier ala na maa yaara tɪ bãr sɪ lɔb ε, tɪ na sɪ m̄ɔɔ nɪbir joro nɪ kãnyir tɪ ta a jie ban t̄ɔɔ gun sɪ.

II Yɪ ɪ a sɪ fur a sɪ nɪbie 'ȳɔɔ a Yesu na sɪ kaara wɔ jaa tãɪ. 'Lo lɛ de a nie be a sɪ sɔɔfo sɔr pɔ, tɪ baar. 'Lo lɛ a pupel 'lo na be a wɔ niem, wɔ din kãnyir kpi be a daa ju, na wɔ sɔɔ a vã. Wɔ pãa tɪ j̄ɛn be a Nãanmɪn nãal̄ɔɔ pɔ a n̄us̄ɔɔ jie.

III Yɪ tɪɛr a wɔ yele a lɛ won d̄ɔɔ tara a kãnyir, nɪ a lɛ a yelbe-ɪrbe na d̄ɔɔ jɛɛɛ nɪ wɔ, yɪ tɪɛr a lɛ, ka a yɪ ãgãma taa sal a yɪ tɪɛr s̄ɔɔ ε.

IV A yɪ m̄ɔfo pɔ, yɪn jɛɛɛ nɪ a yelbier, yaa jeb ta a jie 'lo sere a yɪ jãɪ na yi ε.

V Yɪ ta iɪn a lɛ a Nãanmɪn na d̄ɔɔ 'yer 'ȳɔɔ yɪ a ãkpãɛn nɪtãa a wɔ bibiir ε, "N bie, ta de dekpele 'ȳɔɔ a sɪ Soro kpãafɔ pɔ ε, na fɔ ta v̄e ka a fɔ pɔɔ s̄ɔɔ a lɛ won ḡɔn̄ɔ fɔ ε,

VI bojũu a sɪ Soro ma kpãana na a bala won n̄ɔ, na wɔ ma t̄ɔɔ ãsɔɔ jaa toor won sɔɔ de maal a wɔ bie." (*Sokpar Gãn 3:11, 12*)

VII Yɪ tara kãnyir a kpãafɔ nyã pɔ. Nãanmɪn maala yɪ naa a wɔ bibiir. Bojũu bibuor lɛ be be, ka a wɔ sãa maa t̄ɔɔ wɔ toor ε?

VIII Ala ı āsuo jaa ba wa nye a toor toofo a wo bibiir kaar ε, ka le sāa yir bibiir le ba ı.

IX Si jaa le tara a sāmune ka ba ma kpāa si, ti si chene 'yōonō ba. Nmine le a si kō pāa siir si mae ku a 'lo na ı a si sur ni a nyevor Sāa gar a le ε!

X A si sāmune ma kpāa sin jaa bālāa tun a le ban tier ıka a ı naa. Tiche Nāanmin ma kpāa si naa, ka si ı nisōn, a sin ni 'lo 'mataa pō a wo cheche.

XI Kpāafu ba be be na ı nōo a pielfu daar ε, tiche a ma ın tuo. A puor le a ma pāa wō torfu, ni nyā'maar ku a bala na soo tu.

XII A le jūu, yi ir āgān sal yin a yi nuur ni a yi gbεε pō bar,

XIII "Ti na yi choor a sor a wo jaa jātaa a yi tufu 'yōo," (Sokpar Gān 4:26) ka a gbersi sa na ba tōo chiine.

XIV Yi mō le jaa yin na tōo ı, ka yin ni nire jaa kpere ni nyā'maar, na yi ı cheche. Nire ba wa ı cheche ε, wo kō tōo nye a si Soro ε.

XV Yi kaara sō, ka a yi āsuo jaa taa vie a Nāanmin wāefu bar ε, bu ka a nyur tuo kōo taa to yi na wo dam yele 'yōo nibe ka a ba yoo jie taa sōo ε.

XVI Yi kaara ka a yi āsuo jaa taa ı sēsēyele ε, bu kaara fika a Esau na ba dōo 'yōo a Nāanmin 'yer ε, na wo de a wo kpēε ıfo ni a wo difo jie teen bōdiraa gbebō'yen tee na wo di.

XVII A ala puor, yi bōon naa ıka wo le wa buoro naa a wo difu jie, ka a sāa tor wo bar, a wo mi kō le tōo lieb go ε. Wo gba wa kōn nibikōo ni a yele nyā, ti waa le nye a sōufu go ε.

XVIII Yin 'lo ba wa a tōo nyā par yin na tōo sur ε, a 'lo na ma dōo lire a būu, bu ka a jie ma sob lii ka a sajakpuro furo,

XIX bu ka ıle peele 'yere ni a nire kōkor, bu ban wō a kōkor nyā, ba suor naa ıka a 'yergie a ta le 'yer go ε.

XX Bojūu baa dōo tōonō tara a le a 'yer na kpākpāana ba 'yere ıka, "Ala ı dōo gba wa sur a tōo, ba lob wo ni kusibe ku." (A Yifo Gān 19:12, 13)

XXI Ka a jie dōo ıre dābāε wo jaa, ka Mosesi wa ti 'yer, "N mire naa ni dābāε." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 9:19)

XXII Tiche, yin 'lo wa naa a Jiyon Tōo par na ı a saaju Jerusalem, be le a Nāanmin nibir nyā kpere. Yi wa lōon naa a malakasi turo turo na lōo taa ni popel,

XXIII ni a pupuorbiir bala na ı a bidōo, bala yoe le seb a be a saaju. Yin wa naa a Nāanmin 'lo na toor a nibe ba jaa 'yer sē, ni a 'lo na maal a torfu dēme sur ka a ı cheche,

XXIV ni a Yesu na ı a netir paalaa nyā 'ma'maala na mir a wo jāi ka a 'yere naa gar a Abel toor.

XXV Yi kaara sō na yi taa tor a Nāanmin na 'yere ε. Ala ı a bala won dōo kpāa faa ka a wer pō ba chāε ε, nmine an kaara ku a sin, ala ı si lieb puor 'yōo a Nāanmin na kpāana si yire a saaju?

XXVI A sōo 'lōnō a Nāanmin kōkor dam a tēε wo jaa, tiche pōpāanyā 'lo wo tir neε ıka, "Daar kōo go, a ba ı a tēε le ın dam ε, tiche ın dam a saaju wo jaa." (Hagai 2:6)

XXVII A 'yerbir nyā won 'yer ıka, daar kōo go, a par le ıka won ir a bonsi ala na ı a bōmaalsi na dam bar, tiche a ala na kō tōo dam ε, ka ala ara.

XXVIII A le jūu, sin na ben tara a Nāanmin nālōo nyā na ba tara damfu ε, yi vē ka a nōmō si, a si dāna Nāanmin le won buoro ni 'yōofu ni dābāε,

XXIX bojūu a si "Nāanmin nyā ın būu na dire." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 4:24)

XIII

I Yi mōo nibir na yi nōnō taa nitāa yeε.

II Yi taa ıre wa ın sāanba defu bar ε, bojūu nibe bamine dōo de sāanba maal ba vıla, ti baa bōon ıka malakasi le ε.

III Yi tier a bala ban nyoor pōo a die pō fika yi mi pōo ban be a pōofu jie, ni a bala ban gere fika yi mi pōo ban dire a dooyε.

IV Yi jaa, yi 'yōonō a kulaa, ka a yi gaa jie taa tara chefu ε, bojūu Nāanmin na toor a bala jaa na sōonō a kulaa ni a sēsēnbe 'yer.

V Yi too yi mae yin a libie nōfu pō, na yi vē ka a bālāa jaa yin tara seen yi, bojūu Nāanmin 'yer naa a wo gān pō ıka, "N kō wa bar fu jaa ε, n kō wa tor fu jaa bar ε." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 31:6)

^{VI} Ka a si pãa na 'la 'yer ɪka, “A n Soro le ɪ a n sɔ̃nɔ̃, ka n kɔ̃ joro dābāe ε. Bo le nɪre na ɪ ma?” *(Yiel Gān 118:6, 7)*

^{VII} Yi tiertɔ a yi nidierbe na dɔɔ man a Nāanmɪn 'yer kɔ yi. Yi tier a le ban dɔɔ be ti na yi jān a ba sɔɔfɔ.

^{VIII} Le a Yesu Kɪrɪsɪto na be a jāa, le le wɔ chene a dɪna na won chene a le ne bɪbir nɪ bɪbir jaa.

^{IX} Yi taa ure wa vɛ ka a wiil sāan jaa wa tɔɔ yi yin ka yi ti bɔr ε, a vɪele naa kaa si nyāa nye kpɛɔ yi a Nāanmɪn wāefɔ pɔ, ka a ta ɪ a bɔ̃diir difɔ na ba tara tɔ̃nɔ̃ kɔ a bala na dire yaa ε.

^X Tiche sɪn tara na a bɔɔr lofɔ jie, be a juu nibe bɔɔrlorbo bala na tɔ̃nɔ̃ a be ba tara sɔr na di ε.

^{XI} A ba bɔɔrlo nɪkpɛε ma den a dɔ̃n ala jāi kpɛ̃n be a dinie sɔɔ na ɪ a Cheche Wɔ Jaa Cheche Jie ka a ti ɪ a yelbier vɛ kɔfɔ bon, tiche ka ba de a nɔ̃nɔ̃ yin a tēe dāpuor ti chom bar kaa di.

^{XII} Le mi le a Yesu di a dɔɔye a tēe yɔ̃o dɔ̃dɔr nεε, ka a wɔ jāi maal a wɔ nibe ka ba ɪ cheche.

^{XIII} Yi mi ɪ a si yi ti pɔɔ wɔ be a yɔ̃o na si di a vā 'lo won dɔɔ di.

^{XIV} Bojūu a tēe nyā sɪn kpɪere kɔ̃ kor ε, tiche a si kaara a tēe 'lo na wa.

^{XV} Tu a Yesu nyā jie, a le jūu yi ɪ a si ma pɔɔ a wɔ yuor na ɪ pɛefɔ ma yire a si negāma pɔ, naa ɪ bɔɔrlo bonɪ kɔɔ Nāanmɪn.

^{XVI} Yi taa ure wa ĩin a vɪla maalfɔ bar ε, na yi ma lɔ̃ɔ pɔ̃n a yi taaba, bojūu a bɔɔrlo bonɪ anyāna le pele a Nāanmɪn pɔɔ.

^{XVII} Yi turo a yi nidierbe nεε, na yi siir a yi māε kɔ ba. Bala le kaara yi, na ban wa man a yi yele kɔ a Nāanmɪn. Yi turo a ba nεε ka a ba tɔ̃mɔ̃ ɪ nɔ̃ɔ naa ta ɪ tuor kɔ ba ε, naa ta mi ɪ pɔɔ a yi sē ε.

^{XVIII} Yi sɔɔɔ Nāanmɪn kɔɔ si, sɪn sɔɔ naa ɪka yele jaa ba be a si tier pɔ ε, a si bɔfɔ le ɪka si kpɪere a le na tor sɔr jaa pɔ.

^{XIX} Maa 'lo, n sɔɔɔ yi naa ɪka yi sɔɔɔ Nāanmɪn kɔɔ ma ka n nye sɔr naa tɔ̃o lieb fɔɔ ti a yi sē.

^{XX} A Nāanmɪn nyā'maar sɔɔ na tu a jāi ala won de tir a netɪraa na ba tara baarfɔ ε, na wɔ sāt a si Soro Yesu Kɪrɪsɪto a kūu pɔ, 'lo na ɪ a pechiin gbɔɔraa,

^{XXI} wɔ sɔ̃ɔ yi nɪ vɪla jaa bɔɔɔ ka yi tɔ̃o maal a le won bɔɔɔ, na wɔ mi tū a si pɔ a le na pele a wɔ pɔɔ tu a Yesu Kɪrɪsɪto. 'Lo le sɔ a tir bɪbir nɪ bɪbir jaa. A ɪ a le.

^{XXII} N yeε, n sɔɔɔ yi naa ɪka yi tu a n kpāafɔ 'yerbie anyāna, bojūu a 'yerbie anyā ɪn sɛb ba ɪ yɔɔ ε.

^{XXIII} N bɔɔɔ naa ɪka yi bɔ̃ɔn ɪka ba yuon a si yebe Timoti bar, 'lo wa tɔ̃o ta fɔɔ, ɪn tara won 'mataa tɪn ka yi ti nye wɔ.

^{XXIV} Yi puor a yi nidierbe ba jaa nɪ a pupuorbiir ba jaa jaa. Bala mi na yi a Itali mi puoro yi naa.

^{XXV} A wāefɔ wɔ be a yi jaa sē.

A JEMESI GĀN WŪN SĒB KŪ A JUU NĪBĒ BALĀ NA PUORO

I Jemesi, na ɪ a Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto gbāgbaa, puoro naa a Isɪral bala pie nɪ ayɪ na yaar a wer wɔ jaa.

II N yɛɛr, yɪ tara pɔpɛl, ala sɔɔ ɪ yelyɔɔ wɔnɔ yɪ naa.

III Yɪ bɔɔ ɪka yɪn jān naa tara kānyir a yɪ bɛɛr kaa sɔɔ.

IV Yɪn jān tɔɔ tara kānyir, a lɛ na vɛ naa ka yɪ tɔɔ baa, tɪ na yɪ taa wa faa bon jaa ɛ.

V Ala ɪ yɪ āsɔɔ jaa bɔɔrɔ naa yɛ, wɔ sɔɔr yɪ a Nāanmɪn sɛ na kɔrɔ nɪrɛ jaa pɔrɔ, wɔ un nɪmāɛ, wɔ kɔ mɔɔ fɔ ɛ.

VI Tɪche yɪn wa sɔɔr bon jaa, yɪ tara sɔɔfɔ na yɪ ta baala ɛ. Nɪrɛ jaa na baala kaara nɪtāa man kɔɔ sɛsɛbɛ na furo dādaala.

VII Ala ɪ fɔ ɪ naa a nɪrɛ nyā tɔ sɔɔ, ta tɪɛr ɪka, fɔn nyɛn bon jaa yɪ a sɪ Soro sɛ ɛ.

VIII A nɪrɛ na tara tɪɛr ayɪ, wɔ maa ba gber ara yele jaa pɔ won ɪrɛ ɛ.

IX Nāanmɪn puoro nɔɔsɔɔ wɔ chɪlɛ, bojūu wɔ do naa.

X Tɪche a tarāa sɔɔ mɪ wɔ chɪlɛ a wɔ suufɔ pɔ, bojūu won suor naa fɪka mɔpuul.

XI Bojūu a mɔtɔɔ ma nyāa naa ka a tɔl ŋme ka a ko suor, a vapuul ma suor naa ka a vɪla baar. Lɛ lɛ a tarāa sɔɔ kaara, 'lo wa tɔnɔ a wɔ yar tɔmɔ.

XII Pɔpɛl sɔɔ lɛ a 'lo na di kānyir ara a bɛɛr kaa pɔ, tɪ na waa lo ɛ. Bojūu a nɪrɛ 'lo lɛ na nyɛ a nyɛvɔr nāa jupɪl 'lo a Nāanmɪn na tɪr a nɛɛ kɔ a bala na nɔ wɔ.

XIII Bɛɛr kaa wa wa nɪrɛ sɛ, wɔ ta 'yer ɪka Nāanmɪn lɛ bɛɛr wɔ kaa ɛ. Nāanmɪn kɔ de bɪɛr bɛɛr nɪrɛ kaa ɛ, a wɔ māɛ ba bɛɛrɛ nɪrɛ kaara ɛ.

XIV Tɪche nɪrɛ āsɔɔ jaa yɛlbɪɛr vɔlaa lɛ ma bɛɛr wɔ kaa na a nyɔɔ wɔ.

XV A vɔlaa anyāna lɛ na tara pɔɔ naa dɔɔ bɪɛr, ka a bɪɛr nɔɔ dɔɔ kūu.

XVI N yɛɛr nɔnɔnbɔ, yɪ ta vɛ ka ba bɛl yɪ ɛ.

XVII Bɔvɪla nɪ kɔfɔ vɪla jaa yɪrɛ naa a chāa Sāa na be a saaju sɛ. Libe ba be a wɔ 'yɔɔ ɛ, waa lɪɛrɛ ɛ.

XVIII An wa ta a lɛ won bɔɔrɔ, wɔ dɔɔ sɪn nɪ a wɔ yɛlmāɛ 'yer ka sɪ ɪ bɪrdɔɔ a bɔmaalsɪ a jaa pɔ.

XIX N yɛɛr nɔnɔnbɔ, yɪ bɔɔn a anyāna yɪ ma chɛlɛ fɔfɔɔ tɪ na yɪ ta ma 'yɛrɛ fɔfɔɔ ɛ, bu nyɛrɛ suur fɔfɔɔ ɛ.

XX Bojūu nɪrɛ wa nyɛ suur, wɔ kɔ tɔɔ maal yɛlvɪla ala a Nāanmɪn na bɔɔrɔ ɪka a ɪ ɛ.

XXI A lɛ juu, yɪ bar yɛlɛ jaa na ɪ dɛɛr bu bɪɛr, tɪ na yɪ sɪɪr yɪ māɛ de a 'yerbɪr 'lo na bɔr a yɪ nyāa pɔ, ala lɛ na faa a yɪ sɪr.

XXII Yɪ ta bɛlɛ a yɪ māɛ a 'yer yɪn chɛlɛ tɛɛ ɛ, tɪ yɪ ɪ a 'yer mamaalba.

XXIII A nɪrɛ 'lo jaa na wa wɔ a 'yer tɪ ba sɔɔ de ɛ, wɔ kaara nɪtāa a 'lo na chaar a wɔ māɛ kaa chāana pɔ,

XXIV won wa yɪ baar wɔ ɪn a lɛ bar won kaara.

XXV Tɪche a nɪrɛ 'lo na mɔɔ nɪbɪr turo a nebināa na ba tara chɛfɔ ɛ, na ma vɛ ka fɔ so a fɔ māɛ, Nāanmɪn na sɔɔ wɔ naa nɪ bon jaa pɔ won maal, ala ɪ wɔ chɛl tɪ sɔɔ, tɪ a ba ɪ wɔ tɪ ɪn ɛ.

XXVI Ala ɪ nɪrɛ āsɔɔ tɪɛr ɪka wɔ un Nāanmɪn puorbo tɪ kɔ tɔɔ nyɔɔ a wɔ jālbɪr ɛ, wɔ bɛlɛ na wɔ māɛ, ka a wɔ puorfɔ ɪ pɔrɔ.

XXVII Puorfɔ 'lo na pɛlɛ a Sāa Nāanmɪn pɔɔ na wɔ ɪ chɛchɛ na ba tara dɛɛr ɛ. Sɔnɔ a bala na ɪ a kɪur, nɪ a pɔɔkɔɛ, a ba dɔɔyɛ pɔ, tɪ nyɔɔ fɔ māɛ ka a wer ta sɔɔ fɔ ɛ.

II

I N yɛɛr, yɪn sɔɔ de a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto tɪr sɔɔ, yɪ taa turo nɪbɛ nɔnɔ ɛ.

II Ala ɪ nɪbɛ ayɪ wa kɛɛ naa a yɪ lɔɔfɔ jɪɛ, ka a āsɔɔ pāɛ na wɔ 'yɔɔn sɛlma mɔtɔɔ, tɪche ka a āsɔɔ mɪ ɪ nɔɔ sɔɔ su bɔjarsɪ.

III Ka yɪ lɛb 'yer kɔ a 'lo na pāɛ, “Jānɛ ka a dakɔɔ ju,” tɪ 'yer kɔ a 'lo mɪ na su a bɔjarsɪ, “Ara ka bu wa jānɛ ka a tɛɛ a n gbɛɛ par.”

IV Ala ɪ lɛ lɛ, a ba ɪ yɪ turo naa a nɪbɛ bamɪnɛ nɔnɔ na yɪ de tɪɛr dɛɛr tɔɔrɔ nɪ a ba 'yer ɛ?

V N yeer yi chele, Nāanmın ir a bala a wer nıbe na nye ka ba ı nñn dēme ka ban tara soofu ti kpēn a wō nāalōo pō won tır a nēe kō a bala na nō wō.

VI Tiche yi ma kperē na a nōo sōo. A ba ı a taraa dēme le ma ge yi ε. A ba ı bala le ma nyoo yi chiin a 'yer tōorfō jie ε?

VII A ba ı bala le sōo a yovıla 'lo ban boolo yi ε?

VIII Ala ı yi tu naa a nēe 'lo na seb a Nāanmın gān pō ıka, "Fō nō a fō tō sōo a fō kaar," (Mosesi Gāma Na Tu Ata 19:18) yi maal vıla.

IX Tiche yın wa turo nñnō, yi maal dēer, ka a nēe 'yer ıka yi bōr naa na yi ı a nēe sōsōonbo.

X Nıre 'lo jaa na turo a nēer a jaa ti wa 'mab bō'yen, wō sōon a jaa.

XI A 'lo na 'yer, "Taa sēne ε," (A Yifo Gān 20:14) 'lo mı le 'yer, "Taa koro nıre ε." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 5:18) Fōo ba sē ε, ti kō nıre, fō sōon a jaa.

XII Yi 'yere ti maala bōon ıka Nāanmın na tōor a yi 'yer nıtāa le a nēe 'lo na ma vē ka nıre so a wō māe na 'yer.

XIII Bojūu a 'yer tōorfō daar, fōo nyā na ba dōo tara nıbibaal jofō ε, Nāanmın kō mı jo a fō nıbibaal ε. Nıbibaal jofō tōon 'yer tōorfō.

XIV Vıla buor nı nyā n yeer, ala ı nıre 'yer naa ıka wō tara na soofu, tiche ba lōon tōmō ε, a soofu nyā na tōo faa wō o?

XV Ala ı yebe ın āgān kpāakpol ti ba tara bōdiir ε,

XVI ka a yi āsōo 'yer kō wō, "Chiine nı nyā'maar, a ı vıla kō fō ka fō nye di ti," tiche na faa sōo wō a āgān bōbōorsı ε, bo vıla le a ı?

XVII A le jūu, soofu ka tōmō ba pōo ε, wō ın bōkūu.

XVIII Tiche nıre āsōo na 'yer naa, "Fōo tara na soofu ka maa mı tara a tōmō." Wiil ma a fō soofu ka tōmō ba pōo ε, ti n mı wiil fō a n soofu nı a tōmō.

XIX Fō sōo naa ıka Nāanmın bō'yen tēe le be be. A ın vıla. A sıdebe gba mı soon de a le, ti na ba mı joro dābāe.

XX Fōo jōl nyā, soofu tōmō na ba pōo ε, faa bōo ka bōkūu le ε?

XXI A ba ı a sı sāakpā Abraham wiil a soofu nı a tōmō, won dōo de a wō bie Isaaku ıka wō lon bōor ε? 1

XXII Faa nye a soofu nı a tōmō na 'mataa ε, ka a wō soofu sēe nı a le won tō.

XXIII Ka a le na seb a Nāanmın gān pō ı yelmāe ıka, "Abraham soon de Nāanmın, ka a le vē ka wō ı nıtor." (A Pielfō Gān 15:6) Ka Nāanmın bool wō wo baraa.

XXIV Yaa nye, nıre na ın nıtor Nāanmın niem a le won tō, a ba ı a wō soofu tēe ε.

XXV A le nı wō ju le ba dōo kaa a sēsē pōo ban boolo Worahab ka wō ı nıtor, won dōo de a tōtōnbo wiil ba soyoou ka ba lıeb kul. 2

XXVI A le a sıe na ma wa yi a āgān pō ka wō ı bōkūu, le mı le a soofu ka tōmō ba pōo ε mı ı bōkūu.

III

I N yeer, yi jaa yi ta buoro ıka yi ı wiwiilbe ε, bojūu yi bōon naa ıka a sın bala na ı a wiwiilbe na nyen 'yer tōorfō gar nıre jaa.

II Sı jaa ma maal 'mab. Ala ı nıre jaa ba 'yer 'mab ε, wō ın nıtor na wō nyoooro a wō māe.

III Sı ma 'yōon a kur a wiisi nēer pō, ka a ma tu a sı nēer, ka sı ma lıeb chiin jie jaa sın buoro.

IV Bıı yi kaa a gbor bere ala a man kpēe pō a sesekpēe na ma furo chiine, tiche a gbor mōnō ma den a vuur mō chiin jie jaa won buoro.

V Le mı le a jālbir na ı jaa pōorbile a āgān pō ti ma fere. Wō kaara fıka būu bir na lo tuu kpēe pō di wō jaa.

VI A jālbir mı ın būu na ı a wer dēer na be a sı āgān pō na wō sōo a āgān wō jaa bar, na wō chomō a āgān nı a būu dagel 'lo na ba kpıine ε.

VII Nıre ma tōon guol modōo jaa buoro, nı lubil jaa buoro, bōvuuraa jaa buoro, nı a man pō bonı.

VIII Tiche nıre maa tōo a wō jālbir ε, wō ın bōbier na ba pēne ε, na wō mı ı loo na kuro.

IX A jālbir nyā le sı ma de pēen a sı Sāa na ı a sı Soro, na sı le de ma pōn 'yōo a

1 II:XXI 2:21 (A Pielfō Gān 22) 2 II:XXV 2:25 A Worahab dōo kpıere be a Jeriko tēe pō, na wō dōo sōo a Nāanmın nıbe. (Josua 2)

bala a Nāanm̄n na me ka ba kaara a wo kaar.

^X A nebö'yen 'lo pɔ le a pɛfo ni pɔ'yɔfo ma yire. N yeer a ba tor ε.

^{XI} Kōv̄la ni kōdeer na tōo yire bul bö'yen pɔ bu?

^{XII} N yeer, kōkōo na tōo wō dābānāa bu dābānāa na tōo wō kōkōo o? Le mi le, kōv̄la ni kōdeer kō tōo 'mataar yire bul bö'yen pɔ ε.

^{XIII} A yi āsɔo tara na yē ni bōofu bu? Vē ka a wiil a wɔ maalfɔ pɔ, ni le won siir a wɔ mǎe maala ni yē.

^{XIV} Tiche ala i a yi nyāa pɔ, nyuur deer ni tuo, ni yoboyele ben be, yi ta wile yi mǎe ηmara jirsu 'yōonō a yelmǎe ε.

^{XV} A yē nyā bɔrɔ ba yi saaju wa ε, tiche wɔ i naa a wer nyā yē nɪsaal na tara ka wɔ yi a sɪdeer sē.

^{XVI} Bojūu jie 'lo nyuur, ni tuo, ni yoboyele na be, be le guor taa ba be ε, ka tō deer jaa bɔrɔ be be.

^{XVII} Tiche a yē 'lo, na yi saaju in cheche na wɔ tara nyā'maar nōfo, ni sōofu, ni mǎe siirfo, ni v̄la maalfɔ, na wɔ joro nɪbaal, na wɔ wōnō bisōn, na waa ooro ε, bu tara neer ayi ε.

^{XVIII} A bala na ba bɔrɔ jeer ε, na bɔr ni nyā'maar, na ηman yeltorsu.

IV

^I Nyine le a jeer ni nechire yi be a yi chara pɔ? A ba i a yi naa a vɔlaa 'lo na be a yi 'yōo jeer ε?

^{II} Yi ma bɔrɔ na bon kōo ti yi maa nye ε, na yi ma kɔrɔ taa. Na yi ma tara nyuur ni bomo, ti na yi maa nyāa ε, na yi pāa tara jeer ni nechire, ti maa nyāa ε, bojūu yi maa sɔr Nāanm̄n ε.

^{III} Yin wa sɔr a Nāanm̄n sē, yi maa nye ε, bojūu yi sɔr naa ni potideer na de maal a le na pel a yi pɔo.

^{IV} Yin sēsē nibe ba nyā, yaa bōo ɪka nire nyā na i a wer baraa 'laar Nāanm̄n ε? Nire 'lo jaa na ηmaa a wer nyā baraa in Nāanm̄n dō sɔo.

^V Ta baala a Nāanm̄n gān na 'yer ɪka, yelmǎe jaa le a Nāanm̄n kaara a sɪe 'lo won de 'yōo sɪ.

^{VI} Tiche Nāanm̄n ma kɔ sɪ naa a wɔ wǎefɔ, ala le so a Nāanm̄n gān na 'yer, "Nāanm̄n ma tɔr naa bala na bɔr yuor, ti na wɔ ma wǎe a bala na siir ba mǎe." (*Sokpar Gān 3:34*)

^{VII} A le jūu, yi siir a yi mǎe kɔ Nāanm̄n, na yi tɔo yi mǎe yin a sɪdeer sɔo sē, won bar yin ti jo.

^{VIII} Yi tɔo gbɔr Nāanm̄n, wɔ mi na tɔon gbɔr yi. Yin yelbe-ɪrbe, yi pɛe a yi nuur na yi lieb a yi tɪer, yin tɪer ayi dēme.

^{IX} Yi waala, na yi tara posōo, na yi kōnō. Yi vē ka a yi laar lieb kōn, ka a yi popel lieb posōo.

^X Yi siir a yi mǎe a sɪ Soro niem, won 'moo yin ka yi do.

^{XI} N yeer, yi ta sōonō taa yoe ε. Nire 'lo jaa na sōonō a wɔ tɔ sɔo yuor, wɔ tɔr a wɔ 'yer, wɔ tɔrɔ naa a nebināa 'lo 'yer. Fōo wa tɔrɔ a nebināa 'yer, faa turo a le a nebināa na 'yer ε, ti i a wɔ 'yer tɔrɔ.

^{XII} Nāanm̄n le bin a wɔ nee kɔ sɪ, na wɔ i a 'yer tɔrɔ, 'lo le na tōo faa bu sōo bar. Tiche fōo mi ni ana na fɔ tɔrɔ a fɔ tɔ sɔo 'yer?

^{XIII} Yi chele, a yin bala na ma 'yer ɪka, "Dina bu bio sɪn chen tēkpēe pɔ ti maal yuon, da bomo, da nye libie."

^{XIV} Yaa bōo len na i bio ε, bo le a yi nyevɔr? Wɔ kaara fɪka ul na lo ti wel ajienaa.

^{XV} Yi ta ma 'yer ɪka, "Ala i Nāanm̄n sɔo naa ka sɪ tara nyevɔr, sɪn maal nyā bu anyāna."

^{XVI} Ti le an be ni nyā, yi bɔrɔ na yuor, na yi wile yi mǎe, ka a mǎe wiilfo nyā i yelbier.

^{XVII} Nire jaa na pāa bōo v̄la ti ba maal ε, wɔ in bier.

V

^I Yi chele, yin tara dēme, yi kōnō ηmiere chelɪ a yele 'lo na waara a yi ju.

^{II} A yi nābomo pōo naa, ka yele mɔs a yi fɔor.

^{III} A yi selma ni a libie lon sɔrɔ, ka a ba sɔrɔ lofo wiil ɪka an di yin būu kaar. A baarfɔ ta naa, ti yi chene bin a nābomo.

^{IV} Yi nye a bala yin de ka ba tōnō a yi por pɔ, ti yi mōo ba a yar ka ba kōnō

'yõonõ yí, ka a yí bõnmarba kõn ta a sí Soro na ı a Tõõfo Sõõ.

^V Yí din nõõ ka a wer pò le yin bõõrõ. Yí guol naa yí mãe a le kufu 'yõõ.

^{VI} Yí ma 'yõõn a bala na tor 'yer, na yí kũ ba, tí baa maal bon jaa ε.

^{VII} A le jũu, yeer yí tara kãnyir tí tãn a sí Soro waa daar. Kaa nye a le a kõõraa na ma tara kãnyir chele ní a bonũ wõõfo daar, na wõ tara kãnyir chele a sadõõ ní a sabaaraa.

^{VIII} Yin mí, yí tara kãnyir na yí ara kpẽõ, bojũu a sí Soro waa gbõr naa.

^{IX} Yeer yí ta hũhũnõ 'yõõnõ taa na yí taa nye 'yer tõõrfu ε. A 'yer tõõrõ ara naa a dõdõr nẽe.

^X Yeer, yí kaa a Nãanmĩn 'ye'yerbe bala na de a sí Soro yuor 'yer 'yer, din dõõye tí tara kãnyir.

^{XI} Ala le so ka sí bõõlõ ba bõõsõn dẽme. Yí wõn a Job kãnyir wõn tara na yí mí nye a le a sí Soro na maal kũ wõ a baaraa. A sí Soro ın nĩbaal jorõ, na wõ maala vĩa.

^{XII} N yeer, ala na che le a anyã, yí taa põrõ ní saaju ε, bú a tẽe ε, bú bon jaa ε, tí yí vẽ ka yí õõ, ı õõ, ka yí kai, mí ı kai. Ka yí taa kpe 'yer pò ε.

^{XIII} Wõm põõn a yí ãsõõ bú? Wõ sõõr Nãanmĩn. Nõõ kpẽn a yí ãsõõ bú? Wõ yiele yiel dãna ní Nãanmĩn.

^{XIV} A yí ãsõõ bĩere na bú? Wõ bõõl a pupuorbiir nĩbere ka ba wa je wõ kãa ní a sí Soro yuor, na ba sõõr Nãanmĩn kũ wõ.

^{XV} A Nãanmĩn ban sõõr ní sõõfo na sa naa nĩnyĩne baal, a sí Soro na nyõõ wõ naa ka wõ ır. Ala ı wõ mí maal dẽer, Nãanmĩn na vẽn kũ wõ.

^{XVI} A le jũu, yí 'yere a yí maal dẽbe koro taa, na yí sõõrõ Nãanmĩn 'yõõnõ taa, ka wõ sãana yí. Nĩtor Nãanmĩn sõõrfu tara na kpẽõ na maal bon.

^{XVII} Elaija ın nĩre a sí kaar, wõ sõõr Nãanmĩn nĩbijie ıka saa wõ ta wa ε, ka war ımaa yuomo ata ní ımaa.

^{XVIII} Wõ le sõõr Nãanmĩn go ka a saa wa, ka a bonũ bul a tẽe naa wõ.

^{XIX} N yeer, ala ı a yí ãsõõ 'mab naa a yelmãe sõr pò, ka a yí ãsõõ lieb wõ waan,

^{XX} yí bõõn a anyã ıka, nĩre 'lo jaa na lieb yelbe-ıre yin a wõ yelbier pò, wõ faa wõn yin kũu pò, na wõ mí põõ yelbebe yõõ jaa.

A PITA GĀN NA DE NIE

I Maa Pita na ɪ a Yesu Kırısıto nıtōnāa le sɛɛɛɛ a gān nyā kuro a yın a Nāanmın na chel ir a yı ɪ sāanba yēyel ka a wer pɔ, na yı be a Pontus, nı Galatiya, nı Kapadosiya, nı Asıya, nı a Bitiniya.

II A Sāa Nāanmın den nie bōɔ yı, ka a wɔ Sıɛ oo yı, a yı ɪ cheche, yın wōnō a Yesu Kırısıto toor jūu, ka wɔ mıɾ yı a wɔ jāı. Wāɛfɔ nı nyā'maar na dɔɔlo yın taa.

III Pɛɛfɔ wɔ ta a Nāanmın na ɪ a sı Soro Yesu Kırısıto Sāa! A wɔ nıbaal berma naa, ka wɔ dɔɔ sı dɔɔ paalaa, na wɔ kɔ sı tıertɔ vor tu a Yesu Kırısıto won sāı a kūu pɔ,

IV nı a nābomo ala won bin gun sı be a saaju, a ba werɛ ɛ, a ba sōɔnō ɛ, bı jɔɔlo ɛ.

V A tu naa yı sɔɔfɔ pɔ, ka a Nāanmın Kpēɔ ger pɔɔ yı, tı tān a bıbir baaraa 'lo a faafɔ 'lo na chɔɔr baar na wa nyıɾ.

VI A anyāna pɔ le yı chıle yɔɔ jaa, an sɔɔ ɪ ıka yın dın dɔɔye bɛɛɛr kaa bɔɾɔ bɔɾɔ pɔ.

VII A anyāna wa naa ka a yı sɔɔfɔ na kpēmɛ gar a selma na ɪ bōsōɔnāa ban ma dɔɔl bıu pɔ ir a dɛɛr bar. A yı sɔɔfɔ na lıɛb ɪ pɛɛfɔ, nı tıɾ, nı 'yɔɔfɔ a sōɔ 'lo a Yesu Kırısıto na wa nyıɾ.

VIII Yı gba na ba nyɛ wɔ ɛ, tı na yı nō wɔ. Yaa gba nyɛ wɔ a pōpāanyā ɛ, tı sɔɔ wɔ, na yı sɛɛn a pɔpɛl tıɾ 'lo nıɛ na kō tōɔ man ɛ.

IX Bojūu yı nyɛɛ naa a yı sɔɔfɔ bon na ɪ a yı sıɾ faafɔ.

X A faafɔ nyā 'yer le a Nāanmın 'yɛ'yerbe dōɔ 'yer a wāɛfɔ nyā na wa a yı sē. Ba vıɛr naa a faafɔ nyā na ba chēpē wɔ jaa nɛ nɛ.

XI Ba mōɔn nıbir ıka ba bōɔ a sōɔ nı a yelsı ala a Kırısıto Sıɛ na be a ba sē na wıle ba, a le won 'yer a dɔɔye a Kırısıto na dı nı a tıɾ ala na turo.

XII Nāanmın wııl naa a wɔ 'yɛ'yerbe banyāna ıka a ba ɪ ba māɛ 'yōɔ le ba tōnō a le ɛ, tı che yın 'yōɔ le. A le ban 'yer a nyāna yın ben wōnō a pōpāanyā a bala na mɔɔlo a 'yer nōɔ tu a Nāanmın Sıɛ

won tō a wɔ yı a saaju. A malakası mı gba ta bɔɾɔ naa ıka ba muul kaa a anyāna.

XIII A le jūu, yı chɔɔr a yı tıɛr gun tōmō, na yı nyɔɔɾɔ yı māɛ. Yı de a yı tıertɔ 'yōɔ a wāɛfɔ 'lo a Yesu Kırısıto na kɔ yı a wɔ waa daar.

XIV Yın wōnō a Nāanmın toor jūu, yı taa le maala a kōro mamaalbie ɛ, a le yın ba dōɔ bōɔ ɛ.

XV Tıche nıtāa le a 'lo na bɔɔl yı na ɪ cheche, yı mı ɪ cheche a yı yelmaalsı a jaa pɔ.

XVI Bojūu a seb ıka, "Yı ɪ cheche, bojūu n ın cheche." (*Mosesı Gāma Na Tu Ata 19:2*)

XVII Yın ma bɔɔlo wɔ a yı Sāa, 'lo le na tɔɔr nıɛ jaa 'yer, na waa turo ɛ, yı kpıɛɛɛ a yı kpɛfɔ nıtāa sāanba, na yı joro wɔ dābāɛ.

XVIII Bojūu yı bōɔn naa ıka a ba ɪ bōsōɔnāa fıka libıɾ, bı selma le Nāanmın de yab den yı yın a yı sāakpāmıne yelpɔrsı ala na lū yı pɔ ɛ,

XIX tıche a ɪ naa a Kırısıto jāı vıla ala na ɪ a pɛraabile na ba tara chɛfɔ ɛ, bı jānɛ jaa ɛ.

XX Nāanmın ir wɔ naa tı wa bıɛr maal a wer, tıche wɔ vɛn ka wɔ nyıɾ a sōɔ baaraa a yı jūu.

XXI A wɔ jūu le yı sɔɔ de a Nāanmın na ir wɔ a kūu pɔ na wɔ kɔ wɔ tıɾ, ka a yı sɔɔfɔ nı a yı tıertɔ na be a Nāanmın 'yōɔ.

XXII Pōpāanyā yın chɔɔr a yı māɛ yın turo a yelmāɛ jūu, yı nōnō naa a yɛɛr sıɾɛ jaa. Yı nōnō taa nı a yı nyāa wɔ jaa.

XXIII Bojūu yı nyɛn dɔɔ paalaa 'lo na ba ɪ bōkpıraa ɛ, tıche won ben be, na ba tu a Nāanmın 'yer na ɪ vor, na be be bıbir jaa.

XXIV Bojūu, "Nısaal kaara naa fıka mɔɔɾ, ka a ba tıɾ wɔ jaa kaara fıka a mɔpıul. A mɔɔɾ wa jɔɔl, a puul mı ma suor naa.

XXV Tıche a sı Soro 'yer 'lo ben be bıbir jaa." (*Isaiya 40:6-8*) A 'yer nyāna le ba mɔɔl kɔ yı.

II

I A le jūu, yı ir yı māɛ yın a yosōɔ 'yer, belfɔ, neer ayı tarfɔ, nyuur, nı kporfɔ jaa bɔɾɔ pɔ.

II Yı kaara fıka bipule, na yı bɔɔɔ a Nāanmın 'yer ka ı yı volaa a bír kaar, a yın t̄ɔɔ n̄ɔɔ a yı faafu pɔ,

III bojūu an ı yı lem kaa le a sı Soro na n̄m̄ɔ.

IV An ı yı wa naa a wɔ s̄e na ı a Kɔsır vor a nısaal na tɔr bar, tıche ka a Nāanmın ir wɔ a wɔ ı b̄s̄ɔ,

V yın mı na ı fıka a kɔsırɔe a ba men yı, nı a Nāanmın yir ka yı ı a wɔ b̄ɔɔrlo chechesı, na yı loro a wɔ b̄ɔɔr wɔn sɔɔ tu a Yesu Kırısıto 'ȳɔɔ.

VI A seb a Nāanmın gān pɔ ıka, “Nyε, n bin a kɔsır be a jiyon t̄ee pɔ, a kɔsır vıla 'lo ın kaa ir ka wɔ ı a kɔsır ju, ka nıre 'lo jaa na sɔɔ de wɔ, vā k̄ɔ di wɔ ε.” (Isaiya 28:16)

VII P̄ɔp̄ānyā a yın bala na sɔɔ de wɔ, wɔ ın kɔsır s̄ɔ. Tıche a bala na ba sɔɔ de wɔ ε, “A kɔsır 'lo a mımıerbe na tɔr bar, 'lo le ı a kɔsır ju,” (Yiel Gān 118:22)

VIII na, “Wɔ ı a kɔsır 'lo a nıbe na nımiere a gbεε, na wɔ ı a pie 'lo ban bāra loro.” (Isaiya 8:14) Ba nımiere naa ba gbεε bojūu ba tɔr naa a 'yer 'lo 'ȳɔɔ a Nāanmın na d̄ɔɔ bin ba.

IX Tıche yın 'lo, Nāanmın le ir yı a yı ı a wɔ b̄ɔɔrlo nāmıne, na yı ı nıchechesı, na yı ı a Nāanmın sofɔ, ka yı na p̄eere wɔ, an ı 'lo le b̄ɔɔl yı yın a libe pɔ waan a wɔ chāa herete pɔ.

X Yaa d̄ɔɔ ı a wɔ nıbe ε, tıche p̄ɔp̄ānyā yı ı naa a Nāanmın nıbe. Yaa d̄ɔɔ tara a Nāanmın nıbaal ε, tıche p̄ɔp̄ānyā yı tara wɔ naa.

XI N barmıne, n s̄ɔɔɔ yı naa nıtāa nıyɔɔrsı nı sāanba ka a wer pɔ ıka, yı ir yı m̄ae yın a āgān volaa na ma j̄eere nı a yı sıɔr.

XII Yı k̄p̄ıere vıla a bala na ba puoro s̄e, ban sɔɔ gba k̄p̄ere yı ıka d̄eer le yı maala, bala wa nyε a yı vıla maalfu ban 'ȳɔɔn Nāanmın tıɔr a wɔ waa bıbir.

XIII A sı Soro jūu, yı siir yı m̄ae kɔ a t̄ɔɔfɔ d̄eme, ala sɔɔ ı a nākp̄εε 'lo le,

XIV bı a nābil bala wɔn ir bıɔ a t̄en t̄en ka ba kp̄aana a bala na maala d̄eer tı p̄eere a bala mı na maala a le na tɔr.

XV Bojūu Nāanmın b̄ɔfɔ le ıka yın maala vıla na yı pɔɔ a ba b̄ɔɔ d̄eme na ı a jolo n̄eer.

XVI Yı k̄p̄ıere nıtāa sumıne, tıche yı taa de a m̄ae sofɔ nyā pɔɔn yelbier ε, tı yı k̄p̄ıere fıka Nāanmın gbāgbaar.

XVII Yı 'ȳɔɔn̄ɔ nıre jaa na yı n̄ɔ a yı taa Yesu turbo, na yı joro Nāanmın dābāe, tı 'ȳɔɔn̄ɔ a nāa.

XVIII Gbāgbaar, yı siir yı m̄ae kɔ a yı t̄ɔn̄bɔ nı 'ȳɔɔfɔ, a ta ı a bala na bal nıbir maala yı vıla t̄ee ε, tıche a bala mı na kp̄ēme a nıbir.

XIX Bojūu a Nāanmın na maal vıla kɔ nıre 'lo na tara tıer vıla, na wɔ di d̄ɔɔye na ba tara s̄ɔr ε, bojūu wɔ tara na Nāanmın tıer.

XX Tıche bo le na ı a yı t̄ɔn̄ɔ, ala ı ba nıme yı naa yın t̄ɔ d̄eer jūu? Tıche ala ı yı din d̄ɔɔye yın maal vıla jūu, an ın t̄ɔn̄ɔ kɔ yı Nāanmın nıem.

XXI A anyāna jūu le a Nāanmın b̄ɔɔl yı, bojūu Kırısıto mı d̄ɔɔ di d̄ɔɔye, na wɔ maal wiil yı ıka yı turo a wɔ pala.

XXII “Ka waa d̄ɔɔ maal d̄eer jaa ε, bı ka belfu yı a wɔ n̄ee pɔ ε.” (Isaiya 53:9)

XXIII A le ban d̄ɔɔ t̄ɔrɔ wɔ, waa mı t̄ɔ yaa a s̄ān ε. A d̄ɔɔye na pɔɔ wɔ, waa jo dābāe ε. Tıche wɔ den a wɔ m̄ae kɔ a Nāanmın na t̄ɔɔɔ a 'yer jaa d̄e d̄e.

XXIV A wɔ m̄ae le tuo a sı yeld̄ebe a wɔ āgān pɔ a daa ju, ka sı mı na k̄p̄ı kɔ yelbier tı be be kɔ yeltorsı. A wɔ fele ala jūu le s̄āa sı.

XXV Na yı kaara fıka piir na d̄ɔɔ b̄ɔɔɔ, tıche p̄ɔp̄ānyā yı lieb wa a pechine na kaara a yı sıɔr s̄e.

III

I Pɔbɔ, a le nı wɔ ju mı le, yı sıɔr yı m̄ae kɔ a yı sıɔrbe. Bamıne baa sɔɔ puor ε, tıche a yı befɔ na t̄ɔɔn lieb a ba tıer a ba puoro,

II bala wa nyε a le a yı maalfu na ı vıla, nı le yın 'ȳɔɔn̄ɔ a yı m̄ae.

III Yı ta v̄e ka a yı vıla ı a ȳɔɔ p̄āefɔ t̄ee ε, nıtāa a ju wobfɔ, selma b̄ɔj̄ɔrsı yarfɔ, nı a fonıbıkp̄āen sefɔ ε.

IV Tıche yı v̄e ka a yı p̄āefɔ be pɔɔm na ba j̄ɔɔlɔ ε, na ı vıla, he le le le, nı jomm, ala le ı vıla a Nāanmın nıem.

V Bojūu nıt̄ɔn̄ɔ le a mama p̄ɔɔs̄ɔn bala na tara a Nāanmın tıer ma maal a ba m̄ae

vıla. Na ba sɔɔ turo, na ba sɪr ba m̄æ kɔ a ba sɪrbe.

VI Le m̄i le a Saara na d̄ɔɔ w̄ɔn̄ɔ a Abraham toor na w̄ɔ ma bɔɔlɔ w̄ɔ a w̄ɔ soro. Yɪn le ɪ a w̄ɔ bibiir, ala ɪ yɪ maala na a le na vɪele na yɪ k̄ɔ joro d̄āb̄āe ε.

VII Sɪrbe a le nɪ w̄ɔ ju m̄i le, yɪ tɪere a yɪ pɔɔɔ yɪn l̄ɔɔ kɪere nɪ. Yɪ kaara ba nɪ 'ȳɔɔfɔ, bojūu baa tara kp̄āen jā yɪ ε, tɪ na ba pɔɔ yɪ a Nāan̄mɪn w̄āefɔ kɔfɔ 'lɔ na ɪ nyevor, ka bon jaa taa var a yɪ Nāan̄mɪn sɔɔrfɔ ε.

VIII A 'yer baaraa le a anyā, yɪ jaa yɪ tara tɪer b̄ɔ'yen, na yɪ kaara taa nɪbaal, na yɪ n̄ɔ taa maala vıla kɔɔɔ taa nɪ m̄āe siirfɔ.

IX Yɪ ta de yelbier yāan yelbier s̄ān ε, bɪ tɔbir yāan tɔbir s̄ān ε, tɪche yɪ 'yer nevıla 'ȳɔɔ ba, bojūu a anyā 'ȳɔɔ le a Nāan̄mɪn bɔɔl yɪ ɪka yɪn nyen s̄ɔfɔ.

X Bojūu, "Ala ɪ nɪre n̄ɔn nyevor na w̄ɔ bɔɔɔɔ bɪbivɪelsɪ w̄ɔ ir w̄ɔ n̄eε yɪn 'yerdeer nɪ belfɔ pɔ.

XI W̄ɔ heb puor 'ȳɔɔ yelbier tɪ maala vıla, na w̄ɔ bɔɔɔɔ nyā'maar joro turo a w̄ɔ puor.

XII Bojūu a sɪ Soro kaara naa a bala na tor, na w̄ɔ w̄ɔn̄ɔ a ba sɔɔrfɔ. Tɪche a sɪ Soro pɔɔ ma s̄ɔɔ naa nɪ a bala na ma maala yelbier." *(Yiel Ḡān 34:12-16)*

XIII An le na ge yɪ ala ɪ yɪ m̄ɔɔ nɪbir maala vıla?

XIV Tɪche ala ɪ yɪ gba din d̄ɔɔye yɪn maala vıla jūu, Nāan̄mɪn na s̄ɔɔ yɪ naa. "Yɪ ta joro d̄āb̄āe nɪ a ba vuurfɔ ε. Yɪ taa joro d̄āb̄āe ε," *(Isaiya 8:12)*

XV Tɪche a yɪ nyān pɔ, yɪ 'ȳɔɔn̄ɔ a Kɪrɪsɪto na ɪ a yɪ Soro. Na yɪ ma ch̄ɔɔr s̄ɔɔ jaa ala ɪ nɪre wa s̄ɔɔr yɪ naa a tɪertɔ 'lɔ yɪn tara, tɪche yɪ ma man naa jomm nɪ 'ȳɔɔfɔ,

XVI na yɪ v̄ē ka a yɪ tɪer chaar, ka a bala na s̄ɔɔn̄ɔ a yɪ yuor yɪn turo a Kɪrɪsɪto jūu, ka v̄ā na kpe ba, nɪ a ba yos̄ɔɔ 'yer.

XVII An ɪn vıla ala ɪ Nāan̄mɪn bɔfɔ le, yɪn di d̄ɔɔye vıla maalfɔ jūu, gar yɪn na di d̄ɔɔye d̄eer maalfɔ jūu.

XVIII Bojūu Kɪrɪsɪto kpi naa a yɪ yelbier jūu gbeb̄ɔ'yen t̄eε, a 'lɔ na tor kɔ a bala na ba tor ε, ɪka w̄ɔ waan yɪ Nāan̄mɪn s̄ē. Ba kɔ naa a w̄ɔ āgān, tɪche ka a Nāan̄mɪn Sɪe s̄āi w̄ɔ a kūu pɔ,

XIX a Sɪe nyā le a Kɪrɪsɪto chiin a kp̄i t̄eε na w̄ɔ tɪ m̄ɔɔl kɔ a kp̄iisɪ bala na be a pɔɔfɔ die pɔ.

XX A banyāna le tɔr a Nāan̄mɪn n̄eε, tɪche ka w̄ɔ di kānyir ka a Nowa wa maal a daka bulomtum baar. A nɪbe bālāa na ɪ aniin t̄eε wa nyen faafɔ a k̄ɔɔ pɔ.

XXI A k̄ɔɔ nyā nyetāan fɪka a Nāan̄mɪn k̄ɔɔ sofɔ na faa yɪ m̄i a p̄ɔp̄ānyā, a ba ɪ āgān d̄eer p̄eε barfɔ le ε, tɪche a n̄eε yɪn tɪr kɔ Nāan̄mɪn nɪ pɔtɪvıla. Yɪ nyen faafɔ tu a Kɪrɪsɪto kūu irfɔ pɔ.

XXII 'Lɔ le do a saaju tɪ jān̄ε, a Nāan̄mɪn n̄ūs̄ɔɔ jie ka a malakasɪ, nɪ a t̄ɔɔfɔ d̄ēme, nɪ a kp̄āen d̄ēme ba jaa turo a w̄ɔ n̄eε.

IV

I A le jūu, a Kɪrɪsɪto na di d̄ɔɔye a w̄ɔ āgān pɔ, yɪ m̄i su a t̄ājebonsɪ ala gun a tɪer 'l̄ɔn̄ɔ, bojūu a 'lɔ na di d̄ɔɔye a w̄ɔ āgān pɔ ba le pɔɔ yelbier pɔ ε.

II Ala le so, w̄ɔ ta le kɪere a wer pɔ nɪ a āgān v̄ɔlāa ε, tɪche w̄ɔ kɪere a le a Nāan̄mɪn na bɔɔɔɔ.

III Bojūu a k̄ɔɔr jaa, yɪ m̄i s̄ɔɔn s̄ɔɔ na yɪ maala a le a bala na ba puoro ε, na maala, na baa t̄ɔɔɔ a ba m̄āe nyɔɔɔɔ ε. Ka a āgān v̄ɔlāa, nɪ d̄āburo, nɪ a pepe dib, na yɪ pɔɔ a d̄ānyurbo gbul pɔ, na yɪ maala tɪbe na s̄ɔɔn̄ɔ a Nāan̄mɪn n̄eε.

IV Ban tɪer naa ɪka yelsāan le, yɪn ba le pɔɔ ba a befɔ 'l̄ɔn̄ɔ pɔ ε, ka ba p̄āa piel t̄ɔɔr yɪ.

V Tɪche ban man a ba n̄eε 'yer kɔ a Nāan̄mɪn na wa t̄ɔɔr a v̄ɔe nɪ a kp̄iisɪ 'yer.

VI A anyāna jūu le so ka ba gba m̄i m̄ɔɔl a 'yer n̄ɔɔ kɔ a kp̄iisɪ, ɪka ban t̄ɔɔr a ba 'yer nɪt̄āa le ban na t̄ɔɔr nɪre jaa 'yer, tɪche ka ba kɪere a sɪr pɔ Nāan̄mɪn kaar.

VII A bonsɪ a jaa baarfɔ tara naa, a le jūu yɪ m̄ɔɔ nɪbir na yɪ kp̄āa a yɪ m̄āe t̄ɔɔ s̄ɔɔɔ Nāan̄mɪn.

VIII A ala na gar a jaa le a anyā, yɪ chene v̄ē ka a n̄ɔfɔ be a yɪ pɔ, bojūu n̄ɔfɔ ma pɔɔn yeldebe yɔɔ.

IX Yɪ ma diere taa a yɪ yie tɪ ta ma ɪre gbor̄ɔ gbor̄ɔ ε.

X 'Isɔɔ jaa w̄ɔ de a Nāan̄mɪn kɔfɔ won nye t̄ɔn̄ɔ kɔɔ nɪ a w̄ɔ taaba nɪ yelm̄āe nɪ a Nāan̄mɪn w̄āefɔ a jaa.

XI Ala ı nıre jaa 'yere na, wɔ 'yere a Nāanmın 'yerbie ala. Ala ı wɔ ın tɔ̄tɔ̄nɔ̄, wɔ tɔ̄nɔ̄ nı a kp̄ɛɔ̄ 'lo a Nāanmın na kɔ wɔ, ka a yele a jaa pɔ, ka Nāanmın nye tır tu a Yesu Kırısıto pɔ. 'Lo le so a tır nı kp̄ɛɔ̄ bıbir bıbir jaa. A ı a le.

XII N yeer nɔ̄nɔ̄nbɔ, yı ta v̄ɛ ka n̄ɛ 'maa yı nı a beer kaa tuo na vulo yı fıka yelsāan kɔ̄ le ıre yı ε.

XIII Tıche yı chile an ı yı pɔɔ naa a Kırısıto dɔɔye difo pɔ, ka nɔ̄ɔ na kpe yı a wɔ tır wa nyır.

XIV Ala ı ba tɔ yı naa yın bɔɔlo a Kırısıto yuor jūu, Nāanmın na sɔ̄ɔ yı naa, bojūu Nāanmın Sıe ben a yı 'yɔ̄ɔ.

XV Ala ı yı din dɔɔye, a ta ı fıka nıkurɔ, bı nānyie, bı nıdeer, bı tɔ'yɔ̄ɔnbɔ le yı ı ε.

XVI Tıche ala ı a yı āsɔɔ jaa wa dire na dɔɔye won turo Kırısıto jūu, wɔ ta v̄ɛ ka v̄a kpe wɔ ε, tıche wɔ peere Nāanmın a yuor nyā won di jūu.

XVII Bojūu a 'yer tɔɔrfɔ sɔ̄ɔ ta naa, ka Nāanmın na piel tɔɔrɔ a wɔ nıbe 'yer. Ala ı sın le won piel, ımıne le an kaara kɔ a bala na tɔr a Nāanmın 'yer nɔ̄ɔ?

XVIII A seb ıka, "Ala ı an ın kp̄ɛɔ̄ kɔ a nıtor, ımıne le an kaara kɔ a bala na ba puor ε, nı a yelbe-ırbɛ?" (*Sokpar Gān 11:31*)

XIX A le jūu, v̄ɛ a bala na dire a dɔɔye a Nāanmın bɔfɔ jūu, de ba m̄ɛ kɔ a Nāanmın yelm̄ɛ sɔɔ na me ba, tı m̄ɔ̄ nıbir maala vıla.

V

I A maa na ı a nıdiere naa nye a Kırısıto dɔɔye nı nıbir, naa mı ı nıre nyā na pɔɔ a tır 'lo na wa nyır, n 'yɔ̄ɔnɔ̄ na a nıdiere na be be a yı pɔ ākp̄ɛn,

II ıka ba kaara a Nāanmın piir a won de 'yɔ̄ɔ a yı nuur pɔ, na yı tɔ̄nɔ̄ kaara nı ba, a ta ı fırfɔ ε, tıche a ı yı bɔfɔ, bojūu le le a Nāanmın bɔɔrɔ. A ta ı libie 'yɔ̄ɔ ε, tıche ka a nɔ̄mɔ̄ yı a tɔ̄fɔ.

III Yı ta pırpıre a bala yın kaar ε, tıche yı ı jāne kɔ a piir.

IV A pechiin gbɔɔraa wa wa, yın nyen a sāyar na ı a tır na ba jɔol ε.

V Le nı wɔ ju mı le a yın bala na ı a polbil, yı siir yı m̄ɛ kɔ a yı nıdiere. Yı

jaa jaa yı ma siir yı m̄ɛ na yı ma tɔ̄nɔ̄ korɔ taa, bojūu a seb ıka, "Nāanmın 'laar a bala na 'mɔɔrɔ a ba m̄ɛ, tı ma sɔ̄nɔ̄ a bala na ma siir ba m̄ɛ." (*Sokpar Gān 3:34*)

VI A le jūu, yı siir yı m̄ɛ a Nāanmın kp̄ɛɔ̄ sɔɔ nuur pɔ, ka wɔ 'mɔɔ yı a yı do a sɔ̄ɔ 'lo won bɔɔrɔ.

VII Yı de a yı yelwɔ̄nı a jaa kɔ wɔ, bojūu 'lo le 'yɔ̄ɔnɔ̄ a yı tɔɔ.

VIII Yı gu yı m̄ɛ na yı 'yɔ̄ɔnɔ̄ jūmɔ̄, a yı d̄ɔsɔɔ tı kaara naa jukp̄ɛɛ kaar, na uoro yɔɔrɔ na wɔ p̄aa kaara bɔɔrɔ nıre ıka wɔ nyɔɔ 'wɔb.

IX Yı var wɔ sɔr, na yı ba gber ara a yı sɔɔfɔ pɔ, bojūu yı b̄ɔɔn naa ıka a yı taaba na be a wer wɔ jaa, mı dire na a dɔɔye nyāna tɔ yın dire.

X Yın wa di a dɔɔye nyāna bālāa a Nāanmın na ı a w̄ɛfɔ sɔɔ a 'lo na bɔol yı 'yɔ̄ɔ a tır nyā na ba tara baarfɔ pɔ a Kırısıto 'yɔ̄ɔ, wɔ m̄ɛ na maal yı naa na wɔ 'yɔ̄ɔ yı ākp̄ɛɔ̄ tı na wɔ v̄ɛ a yı ara kp̄ɛɔ̄ kɔ̄ d̄am ε.

XI 'Lo le so a kp̄ɛɔ̄ bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XII Silası na ı a yebe yelm̄ɛ sɔɔ le sɔ̄ɔ ma ka n seb a gān bile nyāna, naa 'yɔ̄ɔn yı ākp̄ɛn din d̄aasıe ıka anyāna le ı a Nāanmın sıre w̄ɛfɔ. Yı ara kp̄ɛɔ̄.

XIII A yı taaba pupuorbiir na be a Babilon Nāanmın na 'mataa ir yı, puor yı naa, ka a n bidaba Maakı mı puoro yı.

XIV Yı puor puor taa nı nɔ̄fɔ. Nyā'maar wɔ be a yın bala na be a Kırısıto 'yɔ̄ɔ.

A PITA GĀN NA TU AYI

I Maa Simon Pita na ɪ a Yesu Kırısıto gbāgbaa ni a wɔ nɪtōnāa le sɛɛrɛ a gān nyā kɔrɔ a yɪn na tu a sɪ Nāanmɪn yeltorsɪ pɔ, ni a sɪ Fafaara Yesu Kırısıto na yɪ nyɛ a sɔɔfɔ 'lɔ na kpɛmɛ a sɪ kaar.

II Wāɛfɔ ni nyā'maar a dɔɔlɔ yɪ taa tu a bɔɔfɔ yɪn bɔɔ Nāanmɪn ni a sɪ Soro Yesu.

III A Wɔ kpɛɔ le wɔ kɔn sɪ bon jaa sɪn bɔɔrɔ a nyɛvɔr nyā jūu ni Nāanmɪn puor vɪla tu a sɪ bɔɔfɔ sɪn bɔɔ a 'lɔ na bɔɔl sɪ, ni a wɔ mǎɛ tɪr ni a wɔ maal vɪla.

IV Tu anyāna pɔ le wɔ kɔn sɪ a bon na bɛrma ni a bɔsɔn wɔn tɪr a nɛɛ ɪka, a tu a pɔ, ka yɪn pɔɔ a bɛfɔ 'lɔ na ba sɔɔnɔ ɛ, na yɪ jo yɪ a wɛr nyā a yɛlbɪɛr vɔlaa na sɔɔ.

V A anyāna jūu, yɪ mɔ na yɪ de vɪla maalfɔ pɔɔ a yɪ sɔɔfɔ pɔ, na yɪ de bɔɔfɔ mɪ pɔɔ a vɪla maalfɔ pɔ,

VI ka a mǎɛ nyɔɔfɔ mɪ pɔɔ a vɪla maalfɔ pɔ, ka a nɪbɪr mɔɔfɔ pɔɔ a mǎɛ nyɔɔfɔ pɔ, ka a Nāanmɪn puor vɪla pɔɔ a nɪbɪr mɔɔfɔ pɔ,

VII ka a yɛɛr maal vɪla pɔɔ a Nāanmɪn puor vɪla pɔ, na yɪ de nɔfɔ pɔɔ a yɛɛr maal vɪla pɔ.

VIII Bojūu ala ɪ yɪ tara naa anyāna a jaa ka a pɔɔrɔ 'yɔɔnɔ, an sɔɔ yɪ naa ka yɪ kɔ tara yāan na yaa tɔɔnɔ wɔnɔ wɔmɔ a bɔɔfɔ yɪn bɔɔ a sɪ Soro Yesu Kırısıto ɛ.

IX Tɪche ala ɪ nɪrɛ baa tara a anyāna ɛ, waa nyɛrɛ ɛ, na wɔ ɪ jɔɔ, na wɔ ɪɪn ɪka Nāanmɪn pɛɛn a wɔ kɔrɔ jaa yɛldɛbɛ bar.

X A le jūu n yɛɛr, yɪ ba gɛr ka a yɪ bɔɔlfɔ ni a yɪ chɛl ɪrfɔ ɪ yɛlmǎɛ. Ala ɪ yɪn maala a anyāna, yaa be jaa na wa lo ɛ.

XI Ka a sɔr yuo kɔ yɪ a yɪ kpɛ a sɪ Soro ni a Fafaara Yesu Kırısıto nāalɔɔ na ba tara baarfɔ pɔ.

XII A le ɪn ma jɛɔ yɪ naa a yɛlɪ anyāna, yɪ gba na bɔɔ yaa ka yɪ ba gɛr ara a yɛlmǎɛ yɪn tara pɔ.

XIII A tara na sɔr ka n jɛɔ a yɪ tɪɛr ɪn chɛnɛ vɔrɔ a āgān vaar pɔ,

XIV bojūu n bɔɔn naa ɪka a kɔ le kɔr ɛ tɪche ka n kpɪ ɛ, nɪtāa le a sɪ Soro Yesu Kırısıto na man kɔ ma.

XV ɪn ɪ naa le jaa ɪn na tɔɔ, maa wa sɔɔ kpɪ, tɪ ka yɪ ma chɛnɛ tɔɔ tɪɛrɛ a yɛlɪ anyāna.

XVI A ba ɪ fuol ni yɛ 'yɛr le sɪ de 'yɛr kɔ yɪ a kpɛɔ ni a sɪ Soro Yesu Kırısıto waa ɛ, tɪche sɪn mǎɛ le nyɛ a wɔ kpɛɛ ni nɪbɪr.

XVII Wɔ nyɛn 'yɔɔfɔ ni tɪr yɪ a Sāa Nāanmɪn sɛ le a kɔkɔr na yɪ a tɪr jɪkpɛɛ jɛ wa a wɔ sɛ 'yɛrɛ, "Nyā le ɪ a n Bɪɛ 'lɔ ɪn nɔ, a wɔ yɛlɛ pɛl naa n pɔɔ."

XVIII Sɪn mǎɛ wɔn a kɔkɔr nyāna na yɪ a saaju wa, an ɪ sɪn ni 'lɔ jaa le dɔɔ be a tɔchechɛ par.

XIX Sɪn le tara a Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɛ na dɔɔ be be 'yɛr na chaar, yɪ yuo toor chɛlɛ a 'yɛr. A kaara naa fɪka chāa na chaara libɛ pɔ, tɪ tǎn a wɛr na chaar ka a bɪvɛ ɪmɛrɪbɪr pur 'yɔɔ a yɪ nyān pɔ.

XX A yɛlɪkpɛɛ le ɪka, yɪ bɔɔ a par ɪka Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɛ jaa kɔ tɔɔ de a wɔ yɛ wɪɪl a ala na sɛb a Nāanmɪn gān pɔ par ɛ.

XXI Bojūu nɪrɛ maa kpu 'yɛr a Nāanmɪn 'yɛr ɛ, tɪche nɪrɛ ma 'yɛr a le na yɪ a Nāanmɪn sɛ, an ɪ a wɔ Sɪɛ le tara ba.

II

I Tɪche a jɪr ɪmarba 'yɛ'yɛrɛ mɪ dɔɔ be be a nɪbɛ pɔ, nɪtāa le a jɪr ɪmarba wɪwɪɪlbɛ na wa be a yɪ pɔ. Ban sɔɔl wɪɪl sɔɔfɔ 'yɛr, na ba chɪr a Tɔɔfɔ Sɔɔ na da ba na ba waan sɔɔfɔ wa 'yɔɔ a ba mǎɛ.

II Nɪyɔɔ na turo naa a ba vǎ sɔɪ anyāna, tɪ na ba kpɛrɛ a yɛlmǎɛ sɔr.

III A bɔgar wɪwɪɪlbɛ banyāna na 'mɔɔn yɪ naa ni a ba nɛnɔɔ 'yɛrbɪɛ. Nāanmɪn guor naa a ba 'yɛr kɔrɔ jaa ka a ba sɔsɔɔnɔ ba guro ɛ.

IV Bojūu Nāanmɪn ba dɔɔ bar a malakasɪ bala na maal a dɛɛr ɛ, tɪche wɔ 'yɔɔ ban a bɔɔ fulom libɛ 'lɔ pɔ bar chɛlɛ ni a ba 'yɛr tɔɔrfɔ daar.

V Waa dɔɔ bar a kɔr nɪbɛ ɛ, na wɔ vɛ ka a kɔɔ wa paal pɔɔ a bala na ba puoro ɛ, tɪ na wɔ faa a Nowa na ɪ yeltorsɪ 'yɛr mɔɔlɔ ni nɪbɛ ayopɔi.

VI Nāanmın den bũu chom a Sodom nı a Gomora nıbe ka a di lieb t̄ap̄iel, a nit̄ō wiil ıka le le na ı a bala na ba puoro ε.

VII W̄o mı faa naa Lotı na ı a nıtor a w̄o p̄o na ma s̄oon a bala na t̄on̄ō a d̄ebe.

VIII Bojũu a nıtor nyāna l̄oon k̄p̄iere nı ba bıbir jaa, ka a w̄o t̄ier ma s̄oo le won ma nye tı w̄o ban ıre.

IX An ı nit̄ō le a be, a sı Soro b̄oon le won p̄āa na ı faa a bala na puoro yin a w̄om p̄o, tı tara a bala na ba puoro ε, a ba be a ba gefu p̄o tı t̄ān a 'yer t̄ōrfu bıbir.

X A anyāna ın yelm̄ae a bala na turo a ba āgān s̄oonaa nyā d̄eer v̄olaa, baa turo a k̄p̄āen d̄eme neε ε. Ba ın jukp̄āen d̄eme na ba 'm̄ōro ba m̄ae, baa joro d̄āb̄ae ε, tı ma k̄pere a saaju b̄ōmaalsı.

XI Tıche a malakası gba na ı ḡadaar na ba tara k̄p̄āen, ba maa 'la k̄pe a b̄ōmaalsı anyāna a sı Soro niem ε.

XII Tıche a nıbe banyāna ma fere naa nı a bonı ala ban ba b̄oo a par ε. Ba kaara naa m̄od̄on kaar b̄ōmaalaa na ba tara t̄iere, ba d̄oo ba naa na nȳōr ba k̄u, ba mı kaara a m̄od̄on kaar na ba mı na we.

XIII A d̄eer ala ban maal, a d̄eer ala le ban yāan ba a s̄ān. A ba t̄ier v̄olaa ban ma maala a m̄ōt̄oo, a n̄ōm̄ō ba naa, ban l̄oon dire nı yı na ban s̄oo a yı bef̄u 'ȳoo yı v̄ā.

XIV A ba nıbie seen naa a s̄ēs̄ēyele, a ba maa bar d̄eer ıf̄u ε. Ba ma bele naa a bala na bal na ba ı b̄ogar d̄eme, ba ben p̄o'ȳōfu p̄o.

XV Ba bar a s̄or d̄ē d̄ē 'lo tı b̄or, na ba tu a Balaam na ı a Beor bidaba s̄or. 'Lo le n̄ō sāyar na ba ı ε,

XVI tıche w̄o nyen a w̄o baw̄ono t̄on̄ō, b̄oo na ı d̄oo den nıre k̄ok̄or 'yer 'yer na w̄o ŋmaan a 'ye'yere nyāna d̄ābol yele s̄or.
1

XVII A nıbe banyāna ı naa fika k̄ulı na ba tara k̄oo ε, bu uul ses̄ebe na furo chiine. Libe jaa gb̄eb le guro ba.

XVIII Bojũu yobo 'yer p̄orsı le ba ma 'yere, na ba b̄oolo a āgān v̄old̄eer, na ba bele nı a nıbe bala na faa joro a bala na b̄or s̄ē.

XIX Ba ma tır neε k̄u ba ıka ban faa ban a gb̄āgbayele p̄o, tıche ka a bala m̄ae ı a yels̄onsı gb̄āgbaar, bojũu nıre ın gb̄āgbaa k̄u bon 'lo jaa na t̄oo w̄o.

XX Ala ı ba faan ba m̄ae yin a wer nyā b̄od̄eer p̄o, ban wa b̄oo a sı Soro nı a Fafaara Yesu Kırısıto tı na ba le tı k̄pe a ala p̄o ka a t̄oo ba, a ba baarf̄o na ın d̄eer gar a le ban d̄oo be.

XXI An taa sa naa ala ı baa ta b̄oo a s̄or toraa ε, gar ban ben b̄oon tı lieb puor 'ȳoo a n̄ebın cheche 'lo ban de k̄u ba.

XXII Bala 'lo, a s̄okpa nyā ın yelm̄ae ban d̄oo l̄ob ıka, baa lieb tı di a ala won tı bar, (*Sokpar Gān 26:11*) ka a dobaa ban so k̄oo mı lieb tı mamar a memere.

III

I N barmine, a ḡama ayi s̄oo le anyā ın seere k̄oro yı. A jaa ayi p̄o, n seb ıka n le j̄eo yı t̄ier 'lo na tor p̄o.

II N b̄oro naa ıka yı lieb t̄ier a 'yerbie ala a Nāanmın 'ye'yercheche bala na d̄oo 'yer a sı Soro nı a Fafaara na d̄oo man ba tu a w̄o nit̄onsı 'ȳoo.

III Yı de nie b̄oon ıka a ber baaraa s̄oo, nılaarba na turo a ba āgān v̄olaa na wa naa wa laara yı.

IV Ban wa s̄oro yı naa, "Nyıne le a 'lo na tır a neε k̄u yı ıka won wa naa? A le daar jaa a sı s̄āamine na k̄pi a yelsı a jaa mı chene na chiine a le ne an piel."

V Tıche ba b̄oon naa tı maala fika ba ĩin naa a k̄oro jaa an ı Nāanmın 'yerbie le w̄o maal a saaju, nı a t̄ee a k̄oo ju, nı a k̄oo par.

VI A t̄ekor, k̄oo mı le d̄oo paal p̄oo a wer a w̄o s̄oo.

VII A 'yer nyāna nı w̄o ju le w̄o bar a saaju, nı a t̄ee go gun a 'yer t̄ōrfu, na won s̄oon a bala na ba puoro ε, nı b̄uu.

VIII Tıche yı ta ĩin a yelb̄'yen nyāna ε, n barmine. A sı Soro s̄ē, bıbir b̄'yen kaara naa fika yuon tur, ka a yuon tur kaara fika bıbir b̄'yen a w̄o s̄ē.

IX A sı Soro ba baala nı a w̄o neε won tır ε, nit̄āa le a bamine na 'yer ıka a kor naa ε. W̄o din k̄anyir k̄u yı, won ba b̄oro ıka ās̄oo jaa w̄o we ε, tıche yı lieb a yı t̄ier.

1 **II:XVI 2:16** Balaam d̄oo ı Nāanmın 'ye'yere na s̄oo ıka won den libie tı p̄o 'ȳoo a Isıral nıbe. Won wa chiine, malaka ŋmaa won s̄or ka waa t̄oo ı a le ε. (A S̄orf̄o Gān 22–24)

X A sɪ Soro bɪbir na wa naa fika lɛ nānyie na ma wa, ka a saaju pɔɔn gɔmɔ wɔ jaa, na wɔ po chen. A bonst ala na be a saaju ka a bɪu nyl na wɔ pāa yuo yele a jaa a nɪbe na maala ka a gā chāa pɔ.

XI An ɪ a bonst a jaa na wa sɔɔn a nɪtɔnɔ, nɪbotɔ lɛ a sɛɛ ɪka yɪ ɪ? A sɛɛ naa ka a yɪ maalfɔ ɪ cheche, na yɪ puoro Nāanmɪn,

XII nɪtāa lɛ yɪn ben kaara a Nāanmɪn waa bɪbir na yɪ 'mi'mine nɪ a wɔ waa. A bɪbir nyāna na waan nɪ sɔɔfɔ, a saaju wɔ jaa na di naa, ka a bonst a jaa mɪ nyl nɪ a tɔl.

XIII Tɪche sɪn chele naa tēpaalaa nɪ a saaju paalaa na ɪ a nɪtorsɪ tēe, 'lɔ a Nāanmɪn na tɪr a nɛɛ.

XIV A lɛ n barmɪne, yɪn pāa na chele a anyāna jūu, yɪ mɔɔ nɪbir na yɪ taa tara chefɔ nɪ mabfɔ jie ε, na yɪ tara wɔ nɪ nyā'maar.

XV Yɪ tɪer a anyā ɪka a sɪ Soro kānyir ɪ naa a yɪ faafɔ lɛ, nɪtāa lɛ a sɪ yebe Pɔɔl mɪ na dɔɔ seb kɔ yɪ nɪ a yē 'lɔ a Nāanmɪn na kɔ wɔ.

XVI A wɔ gāma a jaa pɔ, a 'yer bō'yen lɛ wɔ seb, na wɔ 'yere a yelsɪ anyāna. A wɔ gāma pɔ yelsɪ ben be na ɪ tuo a par bɔɔfɔ, ka a ba bɔɔ nɪ a a bala na ba bɔɔ ara dēme lɛb a bur bur nɪtāa lɛ ban lɪɛr a Nāanmɪn gāma amɪne, ka a na ɪ ba māe sɔɔfɔ.

XVII A lɛ jūu, n barmɪne, yɪn ben de nie bɔɔn a nɪtɔ, yɪ guro a yɪ māe ka a ba belfɔ ta wa vē ka yɪ faa lo tɪ bar a yɪ gber bafɔ jie ε.

XVIII Tɪche yɪ nɔɔnɔ a sɪ Soro nɪ a Fafaara Yesu Kɪrɪsɪto wāefɔ nɪ a wɔ bɔɔfɔ pɔ. 'Lɔ lɛ so a tɪr a pōpāanyā, nɪ bɪbir, nɪ a bɪbir jaa. A ɪ a lɛ.

A JOON GÂN NA DE NIE

I Maa Joon seere na koro a yin na turo a Yesu. A 'yer na dõo be be a wer pielfo daar, 'lo le si wõ a wo yele na si nye wo. Si nye wo naa ni a si nibie na si sur wo ni a si mãe nuur. A 'yer nyã le i a nyevor.

II A nyevor nyã le yi a Nãanmın sã ka wo de wiil si a si nye wo, 'lo le si dire a wo dãaste na si muolo koro yi ika 'lo le i a nyevor na ba tara baarfõ ε. 'Lo le dõo be a Sãa Nãanmın sã, ka wo wa ir wo wiil si.

III Si 'yere na koro yi a le a sin mãe na nye ti wõ, ka a le na vë ka sin ni yin na tara nebõ'yen, ka a sin ni a Sãa Nãanmın 'matãan a wo Bie Yesu Kirisito tara a nebõ'yen.

IV A nyã le si seere koro yi kaa si chulfo na seε.

V A 'yer won ko si ka si muolo koro yi ni nyã, Nãanmın in chãa ka libe ba be a wo 'yõo jaa ε.

VI Ala i si 'yer naa ika sin ni 'lo tara na nebõ'yen ti chene chiine a libe po, si in jir ηmarba na saa turo a yelmãε ε.

VII Tiche ala i si chiine naa a chãa po nitãa le a 'lo na be a chãa po, sin tara na nebõ'yen ka a wo Bie Yesu jãt pεε a si yeldebe a jaa bar.

VIII Ala i si 'yer ika saa tara yeldeer jaa ε, si bele na si mãε, na saa tara yelmãε ε.

IX Ala i si 'yer naa a si yeldebe ko Nãanmın, won vën ko si, ti pεε a si yeldebe a jaa bar, bojũu Nãanmın in yelmãε soo ni nitor.

X Ala i si 'yer naa ika saa maal yeldeer jaa ε, si buolo na Nãanmın jir ηmara, na saa de a wo 'yer a si nyãa po ε.

II

I N bibiir, n seere naa anyã koro yi ka yi asoo jaa taa wa ire yeldeer ε, tiche ala i asoo wa in yeldeer, si tara na po pire na be a Sãa sã. 'Lo le i a Yesu Kirisito na i a Torfo soo.

II 'Lo le lo a si yeldebe boor ko si, a ba i sin tεε ε, tiche a wer wo jaa.

III A nitõ le si de bõon ika si be naa a wo sã, sin turo a wo nebinsi jũu.

IV Nire 'yer ika wo bõon Nãanmın ti ba ire a le won bin a neε ε, a ninyine in jir ηmara na waa tara yelmãε ε.

V Tiche nire jaa na turo a Nãanmın 'yer, sire jaa Nãanmın nõfo seen a wo po. Nitõ le si de bõon ika si be naa a wo po.

VI Nire jaa na 'yer ika wo be naa Nãanmın 'yõo, wo chiine a le a Yesu na dõo chen.

VII N barmine, a ba i nebin paalaa le n seere koro yi ε, tiche a bõkoraa 'lo yin tara yi a pielfo le, 'lo le i a nekora a yin wõ.

VIII Tiche wo in bõpaalaa, bojũu a in sire a Yesu 'yõo, naa mi i sire a yi 'yõo, bojũu a libe toon 'laa, ka a sire chãa chaara.

IX Nire jaa wa 'yer ika maa ben chãa po, ti 'laar a wo yebe, wo chene na be a libe po.

X Nire 'lo jaa na nõ a wo yebe ben a chãa po, ka bon jaa ba be be na vë ka wo ηme gber ε.

XI Tiche nire 'lo jaa na 'laar a wo yebe ben a libe po, na wo yooro a libe po, na waa bõo a jie won chiine ε, bojũu a libe jõo wo naa.

XII N bibiir, n seere na a gân nyã koro yi bojũu Nãanmın vë naa a yi yeldebe ko yi a le a Yesu na i ko yi jũu.

XIII Sãamıne, n seere na koro yi bojũu, yi bõon a 'lo na yi a wer pielfo. Polbil, n seere na koro yi bojũu yi toon a deer soo. Naa mi seere koro a yin bibiir bojũu yi bõon a Sãa Nãanmın.

XIV N seb ko a yin sãamıne bojũu, yi bõon a 'lo na yi a wer pielfo daar. N seb ko a yin polbil a Nãanmın 'yer na be a yi 'yõo jũu, yi kpeme na, na yi jeb tõo a deer soo.

XV Yi taa ire wa nõnõ a Nãanmın dõdõmõsi bu bon jaa ban tara ε. Ala i asoo jaa wa nõn a le, a Sãa Nãanmın nõfo ba be a wo 'yõo ε.

XVI Bojũu a bonı anyã sin nye i naa a agãn nyã volaa ni a nibie volaa bu tara jã jir ni bõtarı. A nyãna a jaa won na ire ba yi a Sãa Nãanmın sã ε, tiche a yi naa dõdõmõsi sã.

XVII A bodebe anyã m̄ poro na chiine, tiche n̄re 'lo jaa na ure a Nãan̄m̄n b̄fo na ben be s̄o jaa.

XVIII N bibiir, a wer baarf̄o ta naa, nitãa le yin d̄o w̄o ÷ka a bala na 'laar a Kir̄sito na wa naa, ba yoo le a banyãna na be ka gba. Ala le si de b̄on ÷ka a baraa s̄o le.

XIX A n̄be banyãna d̄o be a si s̄e ti wa yi. Ka a ba yif̄o wiil ÷ka baa tara si ni neb̄'yen ε, sin ni bala ta ÷ b̄'yen, ban taa be naa si s̄e, tiche a ba yif̄o wiil ÷ka baa p̄o si ε.

XX Tiche yin 'lo, Yesu k̄o yi naa a w̄o Siε ka yi jaa b̄o a yelmãe.

XXI N ba seere k̄o yi boj̄u yin ba b̄o a yelmãe ε, tiche yin b̄o a yelmãe le. Boj̄u yi m̄ b̄on a jir na t̄e ni yelmãe.

XXII An le ÷ a jir ñmara? N̄re 'lo na 'yer ÷ka a Yesu ba ÷ a Ni-iraa ε, a n̄re 'lo le 'laar a Kir̄sito. A n̄nyine t̄r naa a Sãa ni a Bie jaa.

XXIII N̄re 'lo na t̄r a Bie m̄ t̄r a Sãa, n̄re 'lo na 'yer chãa p̄o ÷ka Yesu le a Nãan̄m̄n Bie, tara na neb̄'yen ni a Sãa Nãan̄m̄n.

XXIV Yi chene tara a le ne yin w̄o a Yesu 'yer a pielf̄o, yin wa chene tara a le, yin tara na neb̄'yen ni a Sãa ni a w̄o Bie.

XXV Nit̄o le a Nãan̄m̄n 'yer ÷ka won ÷ naa won v̄e naa ka si tara nyev̄or na ba tara baarf̄o ε.

XXVI N seere na a anyãna k̄o yi ÷ka yi b̄on̄o s̄o ni a bala na bar yi ti yi, ba b̄oro naa ÷ka ba bel yi yin.

XXVII A yin 'lo, ba k̄o t̄o bel yi ε, boj̄u Yesu k̄o yi naa a Siε ka w̄o be a yi 'ȳo. A Siε na ÷ yelmãe na wile yi j̄u, yaa le b̄oro ÷ka n̄re w̄o wiil yi a yelmãe go ε, tiche a Siε a Yesu na k̄o yi v̄e naa ka yi b̄o a yelmãe, ka ala m̄ a Siε na wile ÷ yelmãe, jir jaa ba be be ε. A le j̄u, yi chene tara a Yesu ni neb̄'yen nitãa le a Siε na 'yer yi.

XXVIII A le j̄u n bibiir, yi chene tara a Yesu ni neb̄'yen, ka 'lo wa yi a saaju l̄eb waara a wer p̄o, sin tara na nyãa ka dãbãe k̄o k̄o si a w̄o tuorf̄o ε.

XXIX Yi b̄on naa ÷ka a Yesu ye le tor naa, n̄re jaa m̄ na maala a le, m̄ ÷ naa a Nãan̄m̄n bie.

III

I Nye le a si Sãa na n̄o si jã. W̄o s̄on b̄olo si a Nãan̄m̄n bibiir, ka si m̄ sir ÷! A le j̄u, a wer n̄be ba b̄o w̄o ε, ala le so ban ba b̄o si ε.

II N barm̄ne, p̄pãanyã, si ÷ naa Nãan̄m̄n bibiir, saa b̄o le sin na be daar k̄o ε, tiche si b̄on naa ÷ka, a Yesu wa l̄eb wa a wer nyã p̄o, sin nye naa a le won na be, na si kaara a w̄o kaar.

III Yi ãs̄o jaa na tara a t̄ert̄o nyãna a Yesu 'ȳo, w̄o ir w̄o mãe yin d̄er p̄o, nitãa le a Yesu na ÷ cheche.

IV N̄re 'lo jaa na chene ure yeld̄er, a n̄nyine s̄on̄o naa a Nãan̄m̄n neb̄'yen ala won bin, boj̄u waa tara Nãan̄m̄n ni neb̄'yen ε.

V Tiche yi b̄on ÷ka Yesu ba maal d̄er ε, a le ka w̄o wa ÷ka w̄o wa de a si d̄ebe bar.

VI A le n̄re 'lo jaa na tara Yesu ni neb̄'yen, w̄o maa le chene ure yeld̄er go ε, tiche a n̄nyine wa chene ure yeld̄er, waa b̄o a Yesu ni a n̄nyine won ÷ ε.

VII N bibiir yi b̄on̄o s̄o, ka n̄re jaa taa bele yi ε. N̄re 'lo na maala a le na tor, w̄o ÷ naa n̄tor nitãa le Yesu na ÷ n̄tor.

VIII N̄re 'lo jaa na chene ure yeld̄er yi naa a tu s̄e, boj̄u 'lo le ure yeld̄ebe yi a wer pielf̄o. Ala le so ka Yesu na ÷ Nãan̄m̄n Bie wa ÷ka w̄o wa s̄o a tu t̄m̄o.

IX N̄re 'lo jaa na wa ÷ Nãan̄m̄n bie, maa le seε ÷ka w̄o le ure yeld̄ebe go ε, boj̄u Nãan̄m̄n b̄fo be naa a w̄o ȳo. W̄o k̄o le chene ure yeld̄ebe go ε, boj̄u w̄o ÷n Nãan̄m̄n bie.

X Nit̄o le si de b̄on a Nãan̄m̄n bibiir ni a Tu bibiir. N̄re 'lo jaa na ba wa turo a Nãan̄m̄n neε 'lo won bin bu na waa le n̄o a w̄o yeer, waa ÷ Nãan̄m̄n bie ε.

XI An yi a daar 'lo jaa yin piel s̄o Yesu, yi w̄o naa a Nãan̄m̄n 'yer bie na 'yer ÷ka si n̄o taa.

XII Yi ta ÷ a si kaara a Kain kaar ε, w̄o tara na a d̄er s̄o t̄er na w̄o k̄o a w̄o yebile. Bo le so won k̄o a yebile? Boj̄u

1 **III:XII 3:12** Kain ÷n a Adama ni a Hawa bidad̄o. Nyuur j̄u, w̄o kon a w̄o yebile. (A Pielf̄o Gãn 4:1-16)

a Kain tõmõ un dæer, tiche ka a wõ yebile tõmõ tor. 1

XIII N yæer, yì ta vë ka a fer yì ala i a nibe na be a wer pò wa 'laar yì naa ε.

XIV Sì bõõn nara ika sì nõ naa a sì taaba. A wiil ika sì yin kũu pò, tì kpe nyevor na ba tara baarfò pò. Nire 'lo na ba nõ a wõ yebe ε, wõ chene na be kũu pò.

XV Nire 'lo jaa na 'laar a wõ yæer un nikoro a wõ nyāa pò, ka yì mì bõõn ika nikoro ba tara nyevor na ba tara baarfò ε.

XVI Sì bõõn le a nõfo na be, bojũu Yesu soõn kpi kò sì, ka a mì sèe ika, sì mì soõ kpi kò a sì yæer.

XVII Ala i a yì āsõõ tara naa ka a sèen wõ, tì nye a wõ taa yæer an wõnõ ka wõ lieb puor yõõ ba, a Nāanmìn nõfo kõ tõõ be a wõ soõ 'yõõ ε.

XVIII N bibiir, yì ta vë ka sì nõfo i 'yerbie nì jãlbir 'yerbie ε, tiche yì i ka sì sõnõ taa nitāa le a Nāanmìn na nõ sì sire jaa.

XIX A sì befò pò le sìn bõõ ika sì be naa a yelmāe pò soõ 'lo jaa sìn wa ara a Nāanmìn niem soõro wõ, sì kõ le joro dābāe ε,

XX ala gba i a sì tier 'yer ika sì maal dæer. Bojũu Nāanmìn bõõn yele jaa a sì nyān pò, na wõ bõõ yele jaa sìn ure.

XXI N barmine, ala i sì bõõn naa a sì tier pò, ika sì maa chene maala dæer ε, sìn wa soõro Nāanmìn, sì kõ joro dābāe ε,

XXII sìn nyen bon jaa sìn soõr yì a wõ sē, bojũu sì turo naa a wõ nee na sì ure a le na pele a wõ pò.

XXIII Nāanmìn nee won bin nì nyā, ika sì soõ a wõ Bie Yesu Kirisito yuor na sì nõ a sì taaba, nitāa a le won 'yer sì.

XXIV Bala jaa na turo a Nāanmìn nee won bin, ba ben a wõ 'yõõ, ka wõ mì be a ba 'yõõ. Sì bõõn naa ika wõ ben a sì 'yõõ, a Sie 'lo won de kò sì jũu.

IV

I N barmine, yì taa ure wa soõ nire jaa na 'yer ika wõ tara na a Nāanmìn Sie ε, tiche yì beer a ninyine 'lo kaa, ka ala i a 'yer won 'yere yin a Nāanmìn sē. Bojũu jir 'ye'yerbe yì naa jie jaa na ba 'yere ika a le ban 'yere Nāanmìn le kò ba.

II Nitõ le yìn de bõõn a nire 'lo na yì a Nāanmìn sē, nire 'lo nì wa 'yer ika Yesu wa naa a wer pò nitāa nisaal, a nire 'lo le yì a Nāanmìn sē.

III Nire jaa wa tor a le ba yì Nāanmìn sē ε, a nire nyā le 'laar a Kirisito, a 'lo yìn wõ ika won wa naa, 'lo le be a wer pò a põpānyā.

IV N bibiir, yìn 'lo un Nāanmìn nibe na yì tõõ ba, bojũu a Nāanmìn Sie 'lo na be a yì pò, berma naa gar a dæer soõ 'lo na be a wer pò.

V A jir dēme banyāna na 'yer ika Nāanmìn le kò ba a wiilfo anyāna i naa a wer nyā nibe. Ka a ba wiilfo i a wer nyā pò wiilfo, ka a bala na ba i Nāanmìn nibe ε, ma soõ a ba wiilfo.

VI Sìn 'lo un naa a Nāanmìn nibe. Nire 'lo jaa na bõõ Nāanmìn, ma soõ naa a le sìn wile, tì nire 'lo na ba bõõ Nāanmìn ε, maa soõ a le sìn wile ε. Nitõ le sìn tõõ bõõn ka a ninyine na 'yere tara naa Nāanmìn Sie 'lo na i a yelmāe, bii nire 'lo na yì a Satan sē na i a jir ηmara.

VII N barmine, yì vë a sì wile taa nõfo. N 'yer naa a nitõ bojũu Nāanmìn le ma vë a sì ma tõõ nõ taa. Nire 'lo jaa na wa nõ a wõ to soõ, a wiil ika Nāanmìn bie le wõ i na wõ bõõ Nāanmìn.

VIII Nire 'lo jaa na baa wa nõ a wõ taaba ε, ba bõõ Nāanmìn ε, bojũu Nāanmìn befò wõ jaa un nõfo.

IX A sor nyā le Nāanmìn tu wiil a wõ nõfo kò sì. Wõ vën a wõ Bibõ'yen tee ka wõ wa a wer pò, a wõ jũu, sì tara na a yelmāe nyevor.

X Nitõ le a nõfo be, a ba i sìn le nõ Nāanmìn ε, tiche 'lo le nõ sì, na wõ tõ a wõ Bie ka wõ wa lo a sì yeldebe boõr kò sì.

XI N barmine, an i Nāanmìn le nõ sì a nitõ, a mì sèe naa ika, sì mì nõ taa.

XII Nire jaa ba nye Nāanmìn le won be ε, tiche sìn wa nõ taa, sìn nì Nāanmìn tara na nebõ'yen. Ka a Nāanmìn nõfo 'lo na be a sì 'yõõ chaar kò a nibe.

XIII Nāanmìn kò sì naa a wõ Sie, a le jũu le sì bõõn ika, Nāanmìn ben a sì 'yõõ, ka sì mì be a wõ 'yõõ, ala le so sìn nì Nāanmìn na tara nebõ'yen.

^{XIV} Si nye naa na si mi di dāaste ika a Sāa tō naa a wō Bie ka wō wa faa a wer nibe.

^{XV} Nāanmūn tara na nebō'yen ni nire nyā na 'yer chāa pō, ti sōō ika Yesu i naa Nāanmūn Bie, ka si bōōn ika Nāanmūn ni a ninyine tara na nebō'yen.

^{XVI} A le sin 'lo, si bōōn naa na si sōō de ika, Nāanmūn nō sin sōō jaa. Nāanmūn un nōfo sōō. Nire mi na nō Nāanmūn ni a wō taaba, wō ben Nāanmūn 'yōō, ka Nāanmūn mi be a wō 'yōō.

^{XVII} Sin 'lo a Nāanmūn nōfo chaara a si pō, ka dābāe kō korō si a sōō 'lo sin wa ara a wō niem a 'yer tōorfō daar ε. Bojūu a wer nyā pō si kaar naa nitāa Yesu.

^{XVIII} Dābāe ba be nōfo pō ε, tiche nōfo na chaar ma diin dābāe bar, bojūu dābāe ma kpēn nire won joro gefō. Nōfo mi na chaar, ba joro dābāe ε.

^{XIX} Bojūu Nāanmūn le de nie nō si, ala le so a si mi nō wō.

^{XX} Ala i nire 'yer ika wō nōn Nāanmūn, ti chene 'laar a wō yeer, a ninyine 'lōnō un jir ηmara. Bojūu nire 'lo jaa na ba nō a wō tō sōō won nyen nibir, kō tōō nō Nāanmūn won ba nyen nibir ε.

^{XXI} A nee le a nyā a Nāanmūn na 'yer bin, nire 'lo jaa na nō a 'lo Nāanmūn see naa ika wō nō a wō taaba.

V

^I Nire 'lo jaa na sōō ika Yesu le i a Niriira, i naa Nāanmūn bie. Nire 'lo na nō a sāa mi nō naa a bie.

^{II} Nitō le sin de bōōn ika si nō naa a Nāanmūn bibiir ala i si nōn a Nāanmūn na si turo a wō nee won bin.

^{III} Nitō le sin de bōōn ika si nōn Nāanmūn sire jaa, ala i si tun a le jaa won 'yer ka si tu. A ba i tuo ka si na tu a le jaa won 'yer ika si tu ε.

^{IV} Bojūu nire jaa na i Nāanmūn bie ma lieb puor 'yōō a sōr debe ala a nibe na turo. A le vē naa, ka wō ma tōō tōr a sōr debe ala a nibe na turo, Yesu won sōō jūu.

^V An le na tōō lieb puor 'yōō a wer? Nire 'lo tee na sōō ika Yesu le i a Nāanmūn Bie.

^{VI} A Yesu Kırısto nyā le wa a ba so wō Nāanmūn kōō ni a wō jāi. Waa so a kōō tee ε, ti wō kpi naa na wō kpaar a wō

jāi, ka a Siε mi di a wō dāaste, bojūu Nāanmūn Siε ma 'yere naa yelmāe.

^{VII} Bojūu dāaste si ata le be be,

^{VIII} a Siε, ni a kōō, ni a jāi, ka a jaa ata dāaste i nebō'yen.

^{IX} Ala i si ma sōō naa nisaal dāaste, sin sōō naa Nāanmūn dāaste 'lo won di a wō Bie 'yōō, bojūu Nāanmūn dāaste berma naa gar nisaal dāaste.

^X Nire 'lo jaa na sōō a Nāanmūn Bie, a dāaste nyā be naa a wō nyāa pō. Nire nyā jaa na ba wa sōō Nāanmūn ε, wō boōl won jir ηmara bojūu waa sōō a dāaste won di a wō Bie 'yōō ε.

^{XI} A dāaste ni nyā, Nāanmūn ku si naa nyevor na ba tara baarfō ε, ka a nyevor nyā be a wō Bie 'yōō.

^{XII} Nire 'lo na tara a Bie, tara na nyevor na ba tara baarfō ε. Nire 'lo na ba wa tara a Bie ε, ba tara nyevor ε.

^{XIII} N seb ku a yin bala na sōō a Nāanmūn Bie yuor, ka yin bōō ika yi tara na nyevor na ba tara baarfō ε.

^{XIV} A 'lafa nyā le si tara ika, sin wa sōōr Nāanmūn a le won boōrō, won wō naa naa.

^{XV} Ka ala i si bōōn na ika Nāanmūn wō naa a le sin ma sōōr wō, si bōōn naa ika si tara na bon jaa sin sōōr wō.

^{XVI} Ala i yi wa nye naa a yi tō sōō na ire yeldeer kōō na kō sōō wō ε, yi sōōr Nāanmūn ka wō vē ku wō. Tiche yeldebe amine ben be fun na i ka Nāanmūn kō vē ku fō ε, n ba 'yer ika yi sōōr a ala ε.

^{XVII} Yeldebe a jaa un yelbier, tiche yelbier a jaa baa korō kūu ε.

^{XVIII} Sin bōōn naa ika nire 'lo mi na wa i Nāanmūn bie, kō le chene ire yeldeer ε, Nāanmūn Bie na gu ba naa ka a deer sōō kō sir ba ε.

^{XIX} Sin bōōn naa ika si un Nāanmūn bibiir, ka a wer wō jaa be a deer sōō tōōfō pō.

^{XX} Si mi bōōn naa ika Nāanmūn Bie wa naa, 'lo le vē ka si bōō a Nāanmūn nyā na i a yelmāe. Si be naa a Nāanmūn nyā ni a wō Bie Yesu Kırısto 'yōō. 'Lo le i a yelmāe Nāanmūn ni a nyevor na ba tara baarfō ε.

^{XXI} N bibiir, yi tōō yi māe yin botibe jaa pō.

A JOON GÃN NA TU AYI

I Maa nɪkpɛɛ lɛ sɛɛrɛ kɔrɔ a fõɔ pɔɔ nyã Nãanmɪn na ir nɪ a fɔ bibiir. N nõ fɔ naa nɪ a yelmãɛ, a ba ɪ maa tɛɛ ɛ, tɪchɛ bala jaa mɪ na bõɔ a yelmãɛ mɪ nõ fɔ naa.

II An ɪ a yelmãɛ ben a sɪ 'yõɔ jũu, na wɔn be a sɪ sɛ sõɔ jaa.

III Wãɛfɔ, nɪ nɪbaal, nɪ nyã'maar na yi a sɪ Sãa Nãanmɪn nɪ a wɔ Bie Yesu Kɪrɪsɪtɔ a be a sɪn bala na be a yelmãɛ nɪ a nõfɔ pɔ.

IV Nõɔ kpɛ ma naa un nyɛ a fɔ bibiir bamɪne na chiine a yelmãɛ pɔ, nɪtãa lɛ a Sãa na bin a nɛɛ kɔ sɪ.

V Põpãanyã n yɛpɔɔ, a ba ɪ nebin paalaa lɛ n sɛɛrɛ kɔrɔ fɔ ɛ, tɪchɛ a bõkora a 'lɔ lɛ na 'yɛr ɪka sɪ nõ taa.

VI A nõfɔ nɪ nyã ɪka sɪ turo a lɛ a Nãanmɪn na bin a wɔ nɛɛ kɔ sɪ. Wɔ 'yɛr ɪka sɪ nõ taa nɪtãa lɛ sɪn wõ yi a pielfɔ, sɪ urɛ a lɛ nɛ.

VII Bɛ̀bɛlbe sɛɛn a wɛr, bala lɛ ba sɔɔ ɪka Yesu wan a wɛr pɔ nɪtãa nɪsaal ɛ. A nɪbe banyãna lɛ ɪ a bɛ̀bɛlbe tɪ 'laar a Kɪrɪsɪtɔ.

VIII Yɪ guro yɪ mãɛ ka a yɪ tõmõ ta lo ɛ, tɪchɛ ka yɪ nyɛ a yɪ sãyar.

IX Nɪrɛ 'lɔ na ba wã turo a lɛ a Yesu na wiil ɛ, waa tara nebö'yɛn nɪ Nãanmɪn ɛ, tɪ fõɔ nyã na turo a lɛ wɔn wiil, tara naa Sãa nɪ a Bie.

X Ala ɪ nɪrɛ wa wa naa a yɪ sɛ, tɪ ba tara a wiilfɔ nyã ɛ, yɪ ta sɔɔ ka wɔ kpɛ a yɪ yir bu puor wɔ ɛ.

XI Nɪrɛ 'lɔ na puor a nɪnyɪnɛ nyãna mɪ pɔɔ naa a wɔ tõdɛɛr pɔ.

XII N chɛnɛ na tara yelyɔɔ un taa sɛb kɔ fɔ, tɪchɛ un bɔɔrɔ ɪka n wa a yɪ sɛ jũu, maa wa wa sɪn 'mataa jãnɛ 'yɛrɛ ka nõ nyɔɔ sɪ.

XIII A yɛpɔɔ nyã mɪ a Nãanmɪn na ir bibiir mɪ puor fɔ naa.

A JŌŌN GĀN NA TU ATA

^I Maa na ɪ a nɪkpɛɛ lɛ sɛb a gān nyā korɔ a fōɔ Gayus na ɪ a n baraa, ɪn nō a yelmāɛ jūu.

^{II} N baraa, n sɔɔɔ na Nāanmɪn ɪka a fɔ āgān wɔ kpɛmɛ ka a yeke a jaa ɪ vɪla kɔ fɔ, nɪtāa lɛ a fɔ sɪɛ na kpɛmɛ.

^{III} Nōɔ kpɛ ma naa lɛ a yɛɛɛ bamɪne na wa 'yer a lɛ fɔn turo a yelmāɛ na fɔ chiine a yelmāɛ pɔ.

^{IV} Bon jaa maa ɪ ma nōɔ jā ɪn maa wō ɪka a n bibiir chiine naa a yelmāɛ pɔ.

^V N baraa, fɔ tara na yelmāɛ a lɛ fɔn maala korɔ a yɛɛɛ, ba gba na ɪ sāanba a fɔ sɛ.

^{VI} Ban wa, ba wa 'yer naa a fɔ nōfɔ kɔ a pupuorbiir a ka. Mō na fɔ ma bar ba a sɔɔ a lɛ nɛ, lɛ lɛ pɛlɛ a Nāanmɪn pɔɔ.

^{VII} Yesu yuor jūu lɛ ba chiine, na ba maa sɔɔ de bon jaa a bala na ba ɪ a Yesu turbo sɛ ɛ.

^{VIII} Sɪn lɛ a sɛɛ ɪka sɪ sōɔ ba na sɪ pɔɔ ba 'mataa tō kɔ a yelmāɛ.

^{IX} N sɛb sɛbile kɔ a pupuorbiir na be a fɔ sɛ, tɪche a Diotirefes na bɔɔɔ ɪka wɔ ɪ a nɪdiere, sɪn nɪ 'lɔ ba tara nɛbō'yen ɛ.

^X Ala lɛ so, maa wa tɪ ɪn 'yer yɪ naa a lɛ wɔn yɔɔɔ hūhūnō ŋmara a jɪrsɪ 'yōɔnō sɪ. A lɛ tɛɛ ba lɛ ɛ, tɪ wɔ maa sɔɔ de a sɪ yɛɛɛ ɛ. Wɔ ma ŋmaan a bala na bɔɔɔ ɪka ba de ba sɔɔ tɪ ma dii ba bar a puorfɔ jie.

^{XI} N baraa, ta tɔɔɔ yeldɛɛɛ ɛ, tɪche tɔɔɔ yelvɪla, nɪɛ 'lɔ na maala vɪla bōɔɔ Nāanmɪn. Tɪche nɪɛ 'lɔ mɪ na maala dɛɛɛ ba bōɔ Nāanmɪn ɛ.

^{XII} Demetirus, nɪɛ jaa 'yer a wɔ vɪla maalfɔ 'yer, a yelmāɛ mɪ din a wɔ dāasɪɛ. Sɪn mɪ din a wɔ vɪla dāasɪɛ, ka yɪn mɪ bōɔɔ ɪka a sɪ dāasɪɛ ɪn sɪɛɛ.

^{XIII} N chene na tara yelyɔɔ ɪn taa sɛb kɔ fɔ, tɪche n ba bɔɔɔ ɪka n sɛb ɛ.

^{XIV} A kō lɛ kor ɛ, n bɔɔɔ naa ɪka n nye fɔ a sɪ jānɛ 'yer.

^{XV} Nyā'maar wɔ be a fɔ sɛ. A sɪ barmɪne na be ka puor fɔ naa, mɪ puor a sɪ barmɪne na be a be bō'yen 'yen.

A JUDI GĀN WŪN SĒB KŪ A BALA NA PUORO

^I Maa Judı na ı a Yesu Kırısıto gbāgbaa, naa mı ı a Jemestı yebe, le seere a gān nyā koro a yın bala a Sāa Nāanmın na bool a yı be a wō nõfo pō ka wō gu yı taa lee a Yesu Kırısıto 'yõõ.

^{II} Nıbaal nı nyā'maar nı nõfo a doolbı yı taa.

^{III} N barmıne, n dõõ mõõ nıbir ıka n seb a faafu nyā sı jaa na pō, naa nye ıka a see naa ka n seb kpākpāan yı a yı mooro nı a soofu 'yer 'lo a Nāanmın na de kŭ a wō nıbe.

^{IV} Nıbe bamıne soofu yele na dõõ seb bin kōr jaa sool naa na ba fool kpe a yı pō. Baa puoro ε, ba nyoon a sı Nāanmın wāefu yele lieb na ba nye sōr sēne tı na ba tōr a Yesu Kırısıto tee na ı a sı Tõonõ nı a sı Soro.

^V Yı gba den nie bõon a anyāna, tı n booro naa ıka n le jeo yı ıka, a sı Soro faan a wō nıbe yin a Ijipıtı tee pō, tıche wō le wa nyool a bala jaa na ba soo ε.

^{VI} A malakası bala na ba ara a ba tōofu araa jie ε, tıche na ba tōr a ba māe yir bar, bala le a Nāanmın lūn a bōjor kpāen 'yõõ be a libe pō chele nı a 'yer tōorfı bıbir kpēe daar.

^{VII} A le ne nı wō ju mı le, a Sodom nı a Gomora, nı a tēcheelsı ala na jilõ de a ba māe kŭ a sēsēyele, ka door gāna nı taa, ka a būu na ba kpıine ε, di ba, naa ı yelmanaa gā.

^{VIII} A le nı wō ju mı le, a jāna dēme banyāna sōon a ba āgāma, baa turo a sı Soro bınfu ε. Ba ma kperε naa a saaju bōmaalsı.

^{IX} Tıche a Matkıl gba na ı a malakası nıkpēe a 'lo naa Tı na dõõ chıre taa nı Mosesı āgān yele, waa 'la tu a Tı bı kpe wō ε, tı na wō 'yer, "A sı Soro le na kpāa fı."

^X Tıche a nıbe banyāna ma kperε naa a bonstı ala ban ba bõõ a par ε, ka a yelsı ala ban ba bõõ yı a ba doofu daar, kaara fıka dõn na ba tara tıer ε, a yelsı anyāna le na sõõ ba.

^{XI} Nebier nyoo ba naa, bojūu ba den a Kain sōr. Tõnõ jūu a ba far kpe a Balaam bōrfı pō. A nechıre jūu, ba mı nyool naa a Kora kaar. 1

^{XII} A nıbe banyāna kaara fıka bõsõonsı na jer yı a yı nebõ'yen lõõ di daar. Ba maa bee nıre ε, ba māe le ba kaara. Ba ın julõjuur na ba tara kõõ ε, ka a sesebe furo yooro nı. Ba kaara fıka kpāchāan tıur na ba tara wõmõ ε, ka ba võ dıel bar ka a kpi.

^{XIII} Ba kaara na fıka a man kpēe a sesekpēe na furo ka a ba vā furo a kõõ fuul kaar, na ba kaara fıka ηmarbie boro yooro ka a Nāanmın choor jilibe jaa gbeb guro nı ba.

^{XIV} Enok na ı a Adama yõõ suulaa ayopõı soo mı dõõ 'yer a nıbe banyāna 'yer, "Nyε, a sı Soro waara naa nı a wō nıchechestı turo turo.

^{XV} Wun wa tōor nıre jaa 'yer, na wō 'yer a le a bala na ba puoro ε, a le jaa ban tō nı a le ban maal tōr a Nāanmın nı a 'yer bıkpāen ala ban 'yer dool wō."

^{XVI} A nıbe banyāna le ma ıre gborõ gborõ, na ba nyere a ba taaba bōrfı. Ba ma turo naa a ba māe voldεε, a ba māe yobo 'yer le ba ma 'yere bele nı a ba taaba tõnõ jūu.

^{XVII} Tıche n barmıne, yı tıer a le a sı Soro Yesu Kırısıto nitõnsı na dõõ 'yer.

^{XVIII} Ba 'yer kŭ yı ıka, "A ber baaraa sõõ, nılaarba na turo a ba āgān volaa na wa naa."

^{XIX} A nıbe banyāna le ma waan ootaa, na ba turo a āgān bofo na baa tara a Nāanmın Sıe ε.

^{XX} Tıche a yın n barmıne, yı me a yı māe dool a yı soofu cheche ju, na yı sooro a Nāanmın nı a wō Sıe kpēe.

^{XXI} Yı sool yı māe a Nāanmın nõfo pō na yı chele a sı Soro Yesu Kırısıto nıbaal,

1 **I:XI 11** Kain ın a Adama nı a Hawa bidadõõ. Nyuur jūu, ka wō kŭ a wō yebile. (A Pıelfo Gān 4:1-16) A Balaam dõõ ı Nāanmın 'ye'yere na soo ıka won den libie tı pō 'yõõ a Isral nıbe. Wun wa chiine, malaka ηmaa won sōr ka waa tōõ ı a le. (A Sōrfı Gān 22-24) A Kora le dõõ ı a bawõno na de a nıbe nie ka ba tı mıı 'yõõ a Mosesı nı a Aaron. Ka Nāanmın nyen wō suur, ka a tēe yuo vol wō nı a bala jaa na turo wō. (A Sōrfı Gān 16)

a wɔ waan a nyevɔr na ba tara baarfɔ ε,
wa kɔ yɪ.

^{XXII} Yɪ tara a bala na baala nɪ nɪbaal.

^{XXIII} Yɪ vɔɔ a bamɪne yɪn a bɪu pɔ na yɪ
faa ba. Na yɪ mɪ kaa a bamɪne nɪbaal tɪ
'yɔɔnɔ̃ jɔ̃mɔ̃, na yɪ taa maal a ba dɛer ala
ban maala ε.

^{XXIV} A 'lɔ na gu yɪ ka yɪ kɔ̃ tɔ̃ lo ε, na
wɔn wa waan yɪ a wɔ tɪr niem a yɪ kɔ̃
tara chɛfɔ ε, ka a nɔ̃ɔ kpɛ̃ε kpɛ yɪ.

^{XXV} A Nāanmɪn bɔ̃'yen nyã tɛɛ lɛ ɪ a sɪ
Fafaara, wɔ nyɛ tɪr, nɪ 'yɔ̃ɔfɔ, nɪ kpɛ̃ɔ, nɪ
tɔ̃ɔfɔ tu a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔ̃ɔ sɛrɛ
tɪ wɔ wa maal a wɛr nɪ pɔ̃pãanyã bɪbir
nɪ bɪbir jaa! A ɪ a lɛ.

A YESU KIRISITO YELWILSI GĀN

^I A yelwiilsɩ ala a Nāanɩmɩn na kɔ a Yesu Kirisito ɩka wɔ wiil kɔ a wɔ gbāgbaa ala kɔ yaar ti ɩ ε. Yesu tɔ naa a wɔ malaka ɩka wɔ ti 'yer kɔ a wɔ gbāgbaa Joon.

^{II} Joon mi man naa a ala a jaa won nye na ɩ a Nāanɩmɩn 'yer ni le a Yesu Kirisito na 'yer.

^{III} Popel sɔɔ le a 'lo na kar a gān nyā. Popel dēme mi le a bala na wɔ ti de 'yɔɔ a ba nyān pɔ, le an seb a gān nyā pɔ, bojūu a bɩbir gbɔr naa.

^{IV} Maa Joon le seb a gān nyā kɔɔ a yɩn pupuorbiir gbulsɩ ayopɔi na be Asɩya paal pɔ. Wāefɔ ni nyā'maar yi a Nāanɩmɩn sɛ, 'lo le ɩ, 'lo le be be, ni 'lo le na wa, naa yi a Sur ayopɔi na ara a Nāanɩmɩn dakɔɔ niem,

^V naa yi a Yesu Kirisito sɛ, 'lo le ɩ a yelmāe dāasɩe sɔɔ, na wɔ ɩ a bidɔɔ 'lo na ir a kūu pɔ ɩ vor, 'lo le ɩ a nāmɩne ba jaa nākpɛɛ na be ka a wer pɔ. 'Lo le nɔ si na wɔ de a wɔ jāt pɛɛ si yin a si yeldɛer pɔ na wɔ faa si,

^{VI} na wɔ maal si a wɔ nāalɔɔ nɩbe ni Nāanɩmɩn bɔɔr lorbo ka sin tɔnɔ kɔɔ a wɔ Nāanɩmɩn na ɩ a Sāa, 'lo le so a tur ni a kpɛɔ a bɩbir ni bɩbir jaa! A ɩ a le.

^{VII} Yɩ nye, won yi naa a sajulɔjuur pɔ waara, ka a nɩbe ba jaa nye wɔ lɔɔn a bala na chor wɔ, a nɩbɔrsɩ na be ka a tēe na kɔnɔ naa a wɔ waa jūu. Le le an ɩ! A ɩ a le.

^{VIII} A si Soro Nāanɩmɩn na ɩ a kpɛɔ jaa sɔɔ 'yer naa, "Maa le a Pielfɔ ni a Baaraa. Maa le dɔɔ be be. Maa le chene be be. Maa le na wa."

^{IX} Maa Joon na ɩ a yɩ yebe, n pɔɔ yɩ naa a dɔɔye pɔ a Yesu tufɔ jūu. Maa ni yɩn jaa ben a Nāanɩmɩn nāalɔɔ pɔ ti chene tara kānyir. N ben a man dɔdɔl pɔ ban bɔɔlɔ Patimosɩ bojūu n 'yer naa a Nāanɩmɩn 'yer naa di a Yesu dāasɩe.

^X A si Soro Bɩbir Daar, Nāanɩmɩn Sɩe ir ma naa ka n wɔ nekpɛɛ na tān a n puor fika ul ban pɛel,

^{XI} ka a kokɔr 'yer, "Seb a ala a jaa fon nye 'yɔɔ a gān pɔ, na fɔ tur kɔ a pupuorbiir gbulsɩ ayopɔi. Efesus, Semena, Pergamum, Tayatira, Saadisɩ, Feladelfiya ni Laodisea."

^{XII} N lieb ɩka n kaa an le 'yere a le kɔɔ ma. In wa lieb, n nyen selma fātɩne dɔɔlfɔ jie jiir ayopɔi.

^{XIII} A fātɩne dɔɔlfɔ jiir anyāna sālɔɔ, n nyen nɩre na kaara fika Nɩsaal Bie (*Daniel 7:13*) na wɔ su fuu wɔɔ ka wɔ ta a gbɛe pɔ, ti a selma gān bābā a wɔ nyāa ju.

^{XIV} A wɔ jukɔɔl pel fika gɔn, ka a nɩbie kaara fika būu na 'lɩe.

^{XV} Ka a gbɛe nɩle fika kur jɩe ban juu ir sāa pɔ, ka a kokɔr won 'yere nyetāan kɔkpɛɛ na joro.

^{XVI} Nmerbie ayopɔi be naa a wɔ nūsɔɔ pɔ, ka a sɔbɔraa na dire a jiir a jaa ayi, yi a wɔ nɛɛ pɔ. Ka a wɔ nie nɩle fika mɔtɔɔ na ara gar ju sālɔɔ.

^{XVII} In wa nye a le, ka n lo kpa a wɔ niem gā fika kūu. Ka wɔ pāa dɔɔl ma a wɔ nūsɔɔ ti 'yer kɔ ma, "Ta joro dābāe ε. Maa le a Pielfɔ ni a Baaraa.

^{XVIII} Maa le ɩ a Nyevɔr Sɔɔ. Nyɛ, n dɔɔ kpi, tɩche n ir naa ɩ vor, n kɔ le kpi go ε. Maa le tara a kūu ni a kpɩisɩ tēe pān bir.

^{XIX} "A le juu seb a ala fon nye na dɔɔ ɩ ni a pɔpāanyā, ni a ala na wa ɩ daar kɔɔ.

^{XX} A yelsɔɔlāa 'lo na be a nmerbie ayopɔi ala fon nye a n nūsɔɔ pɔ ni a selma fātɩne dɔɔlfɔ jie jiir ayopɔi par ni nyā. A nmerbie ayopɔi ala ɩ naa a pupuorbiir gbulsɩ ayopɔi malakasɩ, fātɩne dɔɔlfɔ jie jiir ayopɔi mi ɩ a pupuorbiir gbulsɩ ayopɔi.

II

^I "Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Efesus pupuorbiir ɩka, a 'lo na tara a nmerbie ayopɔi a wɔ nūsɔɔ pɔ na wɔ chiine a selma fātɩne dɔɔlfɔ jie jiir ayopɔi sālɔɔ 'yer le a anyāna.

^{II} N bɔɔ naa a le fon be, naa bɔɔ a fɔ tɔmɔ ni a fɔ kānyir. N bɔɔn naa a le fon ba 'maa nɩbir kɔ a putudēme ε, ala le so ka fɔ beer a bala na 'yer ɩka Yesu nɩtɔnsɩ le ba ɩ na fɔ nye ka ba ɩ jir nmarba.

^{III} Fɔ tara na kānyir na fɔ di dɔɔye a n yuor jūu, ti faa bal ε.

IV Tiche n chene na tara fu ni 'yer. Fo bar naa a fu dɔɔ nɔ̄fo 'lo.

V Tier kaa a le fon dɔɔ be ti wa lo! Lieb a fu tier na fu be a le fon dɔɔ be. Ala i fɔ̄o ba wa lieb a fu tier ε, un wa naa wa 'loɔ a fu fātun dɔɔlfɔ jie bar.

VI Tiche a le fon ba nɔ̄ ni nyā, fo 'laar naa a Nikolayiti nibe maalfɔ, n mi 'laar naa a ba maalfɔ.

VII Nire 'lo na tara toor wɔ chele a ala a Nāanmɔn Siε na 'yere kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɔ. A 'lo na jeb tɔɔ, un kɔ won sɔr ka wɔ kpe a Nāanmɔn jɔɔ pɔ pɔr a nyevɔr tiε wɔ̄mɔ na wɔ di.

VIII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Semena pupuorbiir ika, a 'lo na i a Pielfɔ ni a Baaraa, a 'lo na kpi ti ir i vor 'yer le a anyāna.

IX N bɔɔ naa a fu wɔ̄m ni a fu nɔ̄o tiche fu un taraa sɔɔ! N bɔɔ naa a gagarsɔ bala na 'yer ika Juu nibe le ba i ti na baa i ε, ba i naa Satan lɔɔfo dēme.

X Taa joro dābāε a dɔɔye na wa a fu sē ε. Nye, a ti na vē naa ka ba nyɔɔr a yi bamine 'yɔɔ pɔɔfo die pɔ, beer yi kaa, ka yi di dɔɔye ber pie. Ala i yin kpin gba, yi taa bara a yi sɔɔfo ε, ka un kɔ yi a nyevɔr 'lo na kaara a nāa jupil kaar.

XI Nire 'lo na tara toor wɔ chele a le a Nāanmɔn Siε na 'yere kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɔ. Nire 'lo na jeb tɔɔ, a gbεε ayi kuu kɔ le sur wɔ go ε.

XII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Pergamum pupuorbiir ika, a 'lo a sobɔraa na dire a jiir a jaa ayi 'yer le anyāna.

XIII N bɔɔ naa a jie fon kpiεε, be le i a Satan dɔɔ, ti faa vē a n yuor bɔɔlfɔ ε. Fo chene na sɔɔ a n yuor. Fo gba na wa nye a Antipasɔ na dire a n dāasεε ka ba kɔ wɔ a yi tēε pɔ be a Satan dɔɔ na be.

XIV Tiche n chene na tara fu ni 'yer. Fo chene na tara nibe ka ba turo a Balaam wiilfo, 'lo le wiil a Balak ika wɔ ber a Isral nibe nεε ka ba maal deer na wɔ ika ba di a bɔ̄tibe bɔ̄diir na ba gāna ni taa. ¹

XV A le ni wɔ ju mi le fo mi chene tara a nibe na turo a Nikolayiti nibe wiilfo.

XVI Lieb a fu tier, ka le ba le ε, un wan fɔɔ wa jeb a nibe bala ni a sobɔraa 'lo na

yi a n nεε pɔ.

XVII Nire 'lo na tara toor, wɔ chele a le a Nāanmɔn Siε na 'yere kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɔ. A 'lo na jeb tɔɔ, un kɔ won a maana ala na sɔɔl. Naa le kɔ wɔ kusɔr pila ban seb yopaalaa dɔɔl nire jaa na ba bɔɔ ε, a 'lo na so le bɔɔ. ²

XVIII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Tayatira pupuorbiir ika, a Nāanmɔn Bie 'yer le a anyāna. A 'lo nibe na kaara a bɔ̄u 'lɔraa kaar ka a wɔ gbεε nyetāan fika kur jie na be bɔ̄u pɔ.

XIX N bɔɔ naa a fu tɔ̄mɔ, a fu nɔ̄fo, a fu sɔɔfo ni a fu kānyir. A le fon tɔ̄nɔ̄ a pɔ̄pāanyā gar a le fon dɔɔ tɔ.

XX Tiche n chene na tara fu ni 'yer. Fo bal kɔ a pɔɔ 'lo ban bɔɔlɔ a Jejobel 'lo na bɔɔlɔ a wɔ māε a Nāanmɔn 'ye'yere. Wɔ wile naa a n tɔ̄tɔ̄nbɔ ka ba sēne na ba sɔrɔ ni a bɔ̄tibe nɔ̄nɔ̄.

XXI N kɔ won sɔɔ ika wɔ lieb a wɔ tier yin a wɔ sēsēyele pɔ, tiche waa sɔrɔ ε.

XXII Le un vēn ka baal nyɔɔ wɔ ka bala naa 'lo na sēne, ka bala baa lieb bar a wɔ sɔr ε.

XXIII In kɔ naa a bala na turo wɔ, ka a pupuorbiir gbulsɔ bɔɔ ika maa le bɔɔ nire tier ni nire nyāa naa na yab āsɔɔ jaa ni wɔ tɔ̄mɔ.

XXIV Tiche a yin na che a be a Tayatira na ba de a pɔɔ wiilfo bu jān a Satan yelsɔɔlsɔ ε, n chene na tara 'yer na 'yer kɔ yi. N kɔ de ye le jaa dɔɔl yi ε.

XXV Yi chene nyɔɔ a le ne wa tān a daar 'lo un na wa.

XXVI Nire 'lo na jeb tɔɔ na wɔ ure a le un bɔrɔ, un kɔ won kpēɔ ka wɔ tɔɔ a paalsɔ ba jaa,

XXVII ‘Wɔn kaara ba naa ni kur dāgbal na wɔ ma ηmer ba lamier kaar.’ (Yiel Gān 2:9) Nitāa le un nye a kpēɔ yin a n Sāa sē.

XXVIII N mi na kɔ wɔ naa a bivie ηmerbir.

XXIX Nire 'lo na tara toor wɔ chele a ala Nāanmɔn Siε na 'yere kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɔ.

1 II:XIV 2:14 A Balaam dɔɔ i Nāanmɔn 'ye'yere na sɔɔ ika won den libie ti pɔ 'yɔɔ a Isral nibe. Won wa chiine, malaka ηmaa won sɔr ka waa tɔɔ i a le ε. (A Sɔrfo Gān 22-24) 2 II:XVII 2:17 A manna anyāna un bɔ̄diir a Nāanmɔn dɔɔ kɔ a Isral nibe be a mɔgɔɔ pɔ, ka ba di. (A Yifo Gān 16:4-36, ni jɔɔn 6:31, 49)

III

I “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Saadisi pupuorbiir ɪka, a 'lo na tara a Nāanmɪn Sɪr ayopōi nɪ a ŋmerbie ayopōi, n bõɔ naa a fɔ tōmõ. A fɔ yuor yire na ɪka fɔ ɪn bõvɔr tɪche bõkũu lɛ fɔ ɪ.

II Jɛɔ ir! Na fɔ 'yõɔ a bala na che na kpire ākpāen, bojũu n jɔɔr nyɛ ka a fɔ tōmõ ba sɛɛ a n Nāanmɪn sɛ ɛ.

III Tɪɛr tɔ a ala fɔn de tɪ wõ, turo a ala tɪ na fɔ lɪɛb a tɪɛr. Tɪche fõɔ ba jɛɔ ir ɛ, ɪn wan nānyie kaar ka fɔ kõ bõɔ a sõɔ 'lo ɪn na wa a fɔ sɛ ɛ.

IV Tɪche fɔ chɛnɛ na tara nɪbɛ bālāa a ba be a Saadisi ka a ba fɔɔr ba nyɔɔr dɛbɛ ɛ. Bala nɪ maa na 'mantaa chiine, ka ba su bõpɪɛl, bojũu ba sɛɛn naa.

V Nɪrɛ 'lo jaa na jɛb tõɔ a ba kaar mɪ na sun a bõpɪɛl. N kõ kpɪin a wɔ yuor bar a nyɛvɔr gān pɔ ɛ, tɪche ɪn pɔr a wɔ yuor a n Sāa nɪ a wɔ malakasi niem.

VI Nɪrɛ 'lo na tara toor, wɔ chele a ala a Nāanmɪn Sɪɛ na 'yɛrɛ kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ.

VII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Feladelfiya pupuorbiir ɪka, a 'lo na ɪ a cheche sɔɔ nɪ a yelmāɛ sɔɔ 'yɛr lɛ a anyā, 'lo lɛ tara a Nākpɛɛ David pān bir. 'Lo wa yuo, nɪrɛ kõ tõɔ pɔɔ ɛ, 'lo mɪ wa pɔɔ, nɪrɛ kõ tõɔ yuo ɛ.

VIII N bõɔ naa a fɔ tōmõ a jaa. Nyɛ, n yuo naa a pān bar, nɪrɛ jaa na kõ tõɔ pɔɔ ɛ. N bõɔ naa a fɔ kpɛɔ na ba jā bon ɛ, tɪche fɔ chɛnɛ na tara a n 'yɛr na faa chiir a n yuor ɛ.

IX N bõɔ naa a bala na ɪ a Satan lõɔfɔ dɛmɛ tɪ na ba 'yɛr ɪka Juu nɪbɛ lɛ ba ɪ, jir ŋmarba lɛ ba ɪ. ɪn vɛ naa ka ba wa gbur dumo a yɪ niem na ba bõɔ ɪka n nõ yɪ naa.

X A lɛ fɔn tu a n 'yɛr na fɔ di kānyir, ɪn gu fɔ naa a sõɔ 'lo a dɔɔyɛ na wa a nɪbɛ ba jaa jie na kpɪɛrɛ ka a wɛr pɔ.

XI N kõ kor tɪ wa ɛ. Nyɔɔ a lɛ nɛ fɔn tara, ka nɪrɛ jaa taa faa a fɔ nāa jupil ɛ.

XII A 'lo na jɛb tõɔ, ɪn maal won a luur a n Nāanmɪn puorfɔ yir. Wɔ kõ lɛ võɔ go ɛ. ɪn seb naa a n Nāanmɪn yuor nɪ a n Nāanmɪn tɛɛ yuor na ɪ a Jerusalem paalaa won bar ka wɔ yire a saaju suro waara mar wɔ, naa mɪ lɛ seb a n yopaalaa mar wɔ.

XIII Nɪrɛ 'lo na tara toor, wɔ chele a lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ na 'yɛrɛ kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ.

XIV “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Laodisea pupuorbiir ɪka, a 'lo 'yɛrbie na ɪ A I A Lɛ, a yelmāɛ dɛ dɛ sɔɔ nɪ a yelmāɛ dāasɪ sɔɔ, 'lo 'yõɔ lɛ a Nāanmɪn tu mɛ bomo a jaa.

XV N bõɔ naa a fɔ tōmõ, faa 'maa ɛ, faa lɛ tolɔ mɪ ɛ. An taa nōmõ ma naa ala ɪ fɔ ta 'maa naa bu tolɔ.

XVI A lɛ fɔn ben ɪ a ulɔ ulɔ jũu, faa tolɔ ɛ, faa mɪ lɛ 'maa ɛ, ɪn chir fɔn bar a n nɛɛ pɔ.

XVII Fɔ 'yɛr ɪka taraa sɔɔ lɛ fɔ ɪ, na fɔ tara nābonsɪ na faa faa bon jaa ɛ. Tɪche faa bõɔ ɪka fɔ ɪn nɪkõɔ nɪ nɪbaal nɪrɛ, nɪ nõɔ sɔɔ, na fɔ ɪ jõɔ nɪ sal'mɔɔr.

XVIII N sɔɔrɔ fɔ naa ɪka fɔ da selma a n sɛ ɪn 'yõɔ bũu pɔ maal na fɔ ɪ tara sɔɔ. Na fɔ mɪ da fɔpɪla a n sɛ pɔɔ a fɔ sal'mɔɔr vɪ, na fɔ lɛ da a nɪbie tāt mɪ 'yõɔ a nɪbie pɔ nyɛrɛ.

XIX N ma gõ naa a bala ɪn nõ, naa tɔɔ ba toor. A lɛ mõ nɪbijɛ lɪɛb a fɔ tɪɛr.

XX Nyɛ, n ara naa dõdɔr nɛɛ bɔɔlɔ, ala ɪ āsɔɔ jaa wa wõ naa a n kɔkɔr na wɔ yuo a pān, ɪn kpɛ naa ka a maa naa nɪnyɪnɛ a sɪ tɪ 'mataa dire.

XXI Nɪrɛ 'lo na jɛb tõɔ, ɪn kɔ won sɔr ka wɔ jānɛ a n lõboor nɪtāa lɛ ɪn jɛb tõɔ naa jānɛ a n Sāa lõboor.

XXII Nɪrɛ 'lo na tara toor, wɔ chele a lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ na 'yɛrɛ kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ.”

IV

I A anyā puor, n lɛ kāan nyɛ a saaju pān na yuo ara. Ka a kɔkɔr 'lo ɪn dõɔ wõ a ul ban pɛɛl kaar 'yɛr kɔ ma, “Do wa, ka n wiil fɔ a ala na ɪ a anyā puor.”

II Ajienaa kaa ɪ Nāanmɪn Sɪɛ de ma naa ka n nyɛ a nāa dakɔɔ a be a saaju nɪrɛ kõɔ na jānɛ.

III Ka a nɪrɛ 'lo na jānɛ a nāa dakɔɔ ju nylɛ jaa pala pala fɪka gar kɔsɪr, nɪ kɔsɪr wolo wolo, ka a sagõgoraa na nylɛ ŋmaa jilõ a nāa dakɔɔ.

IV Dakɔɔr lɪjɛr nɪ anaar mɪ ben be jilõ a nāa dakɔɔ, ka a nɪbɛrɛ lɪjɛr nɪ anaar mɪ jānɛ a ju, na ba su bõpɪɛl na ba sun selma jupile.

V Saa nyurfu ni gõmõ na tãna yire naa a nãa dakoo par. Ka a fãtune ayopõi ni 'lire a nãa dakoo par, anyãna le i a Nãanmin Sur ayopõi.

VI A nãa dakoo niem bon ben be kaara man koo kaar jaa wel wel wel, na wo nyile chãana kaar. A bõnubie anaar jil naa a nãa dakoo tara nubie a jiir a jaa a puor ni a niem.

VII A bõnubir 'lo na de nie nyetãan jukpẽe, ka a ayi soo ni nyetãan narbile, ka a ata soo ni nyetãan nisaal, ka a anaar soo ni nyetãan tuu.

VIII A bõnubie anyãna asoo jaa tara naa pibe ayoo, ka a nubie poo a agãn wo jaa naa pibe poo. Ba ma yiele ni yiel mõtõõ ni tãsoo ika, "Cheche, cheche, cheche 'lo le i a si Soro Nãanmin ni a kpẽõ jaa soo. 'Lo le be be, 'lo le i, 'lo le na wa."

IX Sõõ 'lo jaa a bõnubie ala na ma wa puoro peere dãna ni a 'lo na jãne a nãa dakoo ju, 'lo le be be jaa kpo kpo,

X a nubere lujer ni anaar bala gãn kpa tãe ti puor a 'lo na jãne a nãa dakoo ju, 'lo le na be be jaa kpo kpo. Ba yãan a ba nãjupile bin a nãa dakoo par ti 'yere,

XI "A si Soro ni a si Nãanmin, fõõ le a seen ika fu de a tur, 'yõõfu ni a kpẽõ. Bojũu fõõ le maal a bomo a jaa, a fu bõfu poo le a jaa maal naa be be."

V

I N pãa nyen a 'lo na jãne a nãa dakoo ju ka wo tara a kõr gãn 'lo ban pilõ a wo nũsõõ poo, ka a sebie be a poo poo ni a yõõ, na ba de jãnsi ayopõi mar poo.

II N nyen a malaka kpẽõ soo 'lo na de nekpẽe suor, "An le see ika wo 'loor a jãnsi ti yuo a gãn?"

III Tiche nure jaa ba be a saaju, bu a wer poo, bu a tãe par na tõõ yuo a gãn kar e.

IV Ka n kõ nubaal kõn bojũu nure jaa na ba be be seen na yuo a gãn kar kaa e.

V Be le a nubere bala asoo pãa 'yer ku ma, "Ta kõnõ e. Nye a Jukpẽe 'lo na yi a Juda boro poo, na i a Nãkpẽe David yõõ na jeb tõõ. 'Lo le see na tõõ 'loor a jãnsi ala bar ti yuo a gãn."

VI N pãa le nyen Peraabile ka wo nyetãan bon ban dõõ ku ka wo ara a nãa

dakoo par, ka a bõnubie anaar ni a nubere ara jilõ wo. Wo tara na le ayopõi ni nubie ayopõi, ala le i a Nãanmin Sur ayopõi won ma tõõ a wer poo jiir a jaa.

VII 'Lo le ti de a gãn a nure 'lo na jãne a nãa dakoo ju nũsõõ poo.

VIII Won wa de a gãn ka a bõnubie anaar bala ni a nubere lujer ni anaar bala, ba jaa gãn kpa tãe a Peraabile niem, ka asoo jaa tara kõrõjom ni selma lapue na seen a tãi nyũu vula, ala le i a Nãanmin nibe suorfosu.

IX Bala le yiele a yiel paalaa na ba 'yere, "Fõõ le seen ika fu de a gãn na fu 'loor a jãnsi, bojũu fõõ le ba ku, ka fu de a fu jãt yab den nuboro, 'yer boro, balsi ba jaa ni a paalsi a jaa ku Nãanmin.

X Fõõ le maal ba ka ba i a Nãanmin nãalõõ nibe ni a bõrlorbo tõnõ koro a si Nãanmin, bala le na wa i a wer nyã wo jaa nãmune."

XI Be le n pãa kaa nye malakası turo turo fun kõ bõõ a ba nee e, ka ba ara jilõ a nãa dakoo ni a bõnubie ala ni a nubere bala.

XII Ba yiele naa ni kokokpẽe 'yere, "A Peraabile 'lo ban dõõ ku le seen ika wo tara a kpẽõ ni a nãbomo, ni a yẽ, ni a fõõ, ni a 'yõõfu, ni a tur, ni a dãnfõ."

XIII Be le n wõ a bõmaalsi a jaa na be a saaju, ni a tãe, ni a tãe par, ni a man poo, ni bomo a jaa na be a ba poo, na ba yiele yiel 'yere, "A 'lo na jãne a nãa dakoo ju, ni a Peraabile le so a dãnfõ, ni a 'yõõfu, ni a tur, ni a kpẽõ, bõbir jaa."

XIV Ka a bõnubie anaar bala 'yer, "A i a le," ka a nubere bala gbur dumo puor a 'lo na jãne a nãa dakoo ju ni a Peraabile.

VI

I Ka n kaa naa nye a Peraabile na 'loo a jãnsi ayopõi ala ban mar a gãn 'lo na de nie, be le n wõ a bõnubie anaar bala asoo kokor fika saa na tãn, ka wo buol, "Wa!"

II Be le n kaa nye ka a i wii pila le, ka a 'lo na do, jã tam a ba de nãa jupil ku wo ka wo yin darfo an i tõõfu soo le wo i.

III A Peraabile na le 'loo a jãnsi ayi sõõ, n wõn a bõnubie ala ayi soo na 'yer, "Wa!"

IV Ka a wii jte wa yi, a 'lo na do ba ku won kpẽõ ika wo faa a nyã'maar ti vẽ ka

jæer ir a wer wɔ jaa, ka a nibe koro taa. Ka ba ku wɔ a jæer sokpɛɛ.

^V A Peraabile na le 'loɔ a jãnsɪ ata sɔɔ, n wɔn a bɔ̃nɪbie ata sɔɔ na 'yer, "Wa!" Ka n kaa ka a ɪ wii sɔɔlaa le, ka a 'lo na do tara bɔ̃mansɪ a nɪu pɔ.

^{VI} Be le n wɔ a bɔ̃nɪbie anaar bala chara pɔ fika kɔkɔr na 'yere, "Kɔ lo naa, chi bɔ̃manãa ne bɔ̃'yen na da naa nɪbɔ̃'yen bɪbir gbul sãyar. Ka a kamaana mi neer ata mi da nɪbɔ̃'yen bɪbir gbul sãyar, ti taa ure wa sɔɔnɔ a kãa ni a dãa bara ε."

^{VII} A Peraabile na le 'loɔ a jãnsɪ anaar sɔɔ, n wɔ naa a bɔ̃nɪbie anaar sɔɔ na 'yer, "Wa!"

^{VIII} Ka n kaa nye wii ul a nɪdaa. Ka a 'lo na do yuor di kũu, ka a kp̃iisɪ tɛe mi turo a wɔ puor. Ba ku ban kp̃ɛɔ ɪka ba de sokpɛɛ, ni kɔ, ni baal, ni mɔdɔn kon a wer nibe ala ɪ ba pɔn a tɛe a wɔ jiir anaar.

^{IX} Wɔn le 'loɔ a jãnsɪ anũu sɔɔ, n nyen a nɪsur bala ban dɔɔ ku a Nãanmɪn 'yer ni a wɔ dãasɪe jũu ka ba be a Nãanmɪn bɔɔr lofo jie p̃ilem.

^X Ba tãna naa ni nekpɛɛ 'yere, "A Tɔɔfo sɔɔ, ni cheche sɔɔ, ni yelmãe sɔɔ, a wa ta dabor ka fu tɔɔr a wer nibe 'yer na fu yab a sɪ jãt sãma?"

^{XI} Be le ba ku ba jaa bɔ̃p̃iel ti 'yer ɪka ba di kãnyir bãlãa ka ba baar ku a ba tɔ̃tɔtaaba ni a yeer a ba kaar ka a ta.

^{XII} N kaara naa ka wɔ le 'loɔ a jãnsɪ ayɔɔb sɔɔ. Ka a tɛe m̃ii wɔ jaa, ka a mɔ̃tɔɔ sob fɔsɔɔlaa kaar, ka a ñmeraa mi lieb jãt kaar jaa kpãn kpãn,

^{XIII} ka a ñmerbie mi yi a saaju pɔrɔ loro a tɛe pɔ fika tɔɔ kara sɛsɛkpɛɛ na fu lob.

^{XIV} Be le a saaju pilɔ fika sɔ̃gãnãa ban pil, ka a tɔ̃n a jaa ni a dɔ̃dolɪ a jaa mi ir a ba jiir.

^{XV} Ka a tɛe nyã nãmune, a tɛe nyã nibeɛ, a fɔɔ dɛme, taraa dɛme, a gãdaar, ni a gbãgbaar ba jaa, ni a sumune ba jaa pãa sɔɔlɔ a tɔ̃n bɔɔr pɔ ni a tɔ̃n kɔsɪbe pɔ.

^{XVI} Ba pãa buɔlɔ na a tɔ̃n naa kɔsɪpãnsɪ, "Yɪ lo pii sɪ ka sɪ taa le nye a 'lo na jãne a nãa dakɔɔ ju ε, na sɪ ta mi le nye a Peraabile suur ε!

^{XVII} A ba sukpɛɛ bɪbir viɛ naa, an le na tɔ̃ɔ ara a ba niem?"

VII

^I A anyã puor, n nyen a malakasɪ anaar ka ba ara a tɛe lɔ̃bobo anaar, na ba nyɔɔ a sɛsɛbe taa le ɪka wɔ taa furo a wer pɔ, naa man pɔ, bu tiɛ ju ε.

^{II} Be le n nye a malaka ãsɔɔ ka wɔ yi a mɔ̃tɔɔ purfo jie waara na wɔ tara a Nãanmɪn vor sɔɔ jãne. Wɔ buɔl naa a malakasɪ anaar bala ni nekpɛɛ ban ku sɔr ɪka ba sɔɔ a tɛe wɔ jaa naa man 'yere koro ba,

^{III} "Yɪ taa ure wa sɔ̃nɔ a tɛe, naa man, naa tur ε, a sɪ 'yɔɔ a sɪ Nãanmɪn tɔ̃tɔnbo a jãnsɪ a ba gbersɪ pɔ baar."

^{IV} N pãa wɔ naa a nibe bala ban 'yɔɔ a jãnsɪ neɛ ka ba ɪ, nibe turo kɔbaa lijaayi ni anaar (144,000) na yi a Isɪral balbɔrsɪ pɔ.

^V A bala na yi a Juda bɔrɔ pɔ ban 'yɔɔ a jãnsɪ ɪn nibe turo pie naa yi (12,000), ka a Wuruben bɔrɔ mi a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Gad bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000),

^{VI} ka a Aserɪ bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Naftalɪ bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Manase bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000),

^{VII} ka a Simeon bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Levi bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Isakar bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000),

^{VIII} ka a Jebulun bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Josefɔ bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000), ka a Benjamin bɔrɔ mi ɪ a nibe turo pie ni ayi (12,000).

^{IX} A anyã puor, n le nyen nɪyɔɔ nɪre na kɔ tɔɔ ba sɔr ε, ka ba yi a paalsɪ a jaa pɔ, balbɔrsɪ, nɪbɔrsɪ, 'yerbɔrsɪ a jaa pɔ, na ba ara a nãa dakɔɔ ni a Peraabile niem. Ba sun fɔp̃iel ti tara be wilsɪ a ba nuur pɔ.

^X Bala le chile 'yere, "A faafɔ yi naa a sɪ Nãanmɪn na jãne a nãa dakɔɔ ju ni a Peraabile sɛ."

^{XI} Ka a malakasɪ bala na ara jilɔ a nãa dakɔɔ, ni a nibeɛ, ni a bɔ̃nɪbie anaar bala gãn kpa a nãa dakɔɔ niem puoro a Nãanmɪn 'yere,

XII “A ɪ a lɛ! Nāaŋmɪn son pɛɛfɔ nɪ tɪr, nɪ yɛ, nɪ dānfɔ, nɪ 'yɔɔfɔ, nɪ kpɛɔ nɪ fɔɔ. A ɪ a lɛ!”

XIII Be lɛ a nɪkpɛɛ āsɔɔ sɔɔr ma, “A bala na su a bɔpɪɛl, ba boo lɛ, nɪ nyɪnɛ lɛ ba yi?”

XIV Ka n 'yer ɪka, “Nɪkpɛɛ, fɔɔ ba lɛ bɔɔ ba.” Ka wɔ 'yer, “A banyāna, bala lɛ yi a dɔɔyɛ kpɛɛ 'lɔ pɔ. Ba pɛɛn a ba fɔɔr nɪ a Peraabile jāɪ.

XV Ala lɛ so ka ba ara a Nāaŋmɪn nāa dakɔɔ par tɔnɔ kɔrɔ wɔ mɔtɔɔ nɪ tāsɔɔ a wɔ puorfɔ yir. A 'lɔ na jānɛ a nāa dakɔɔ ju na 'yɪɛr pɔɔ ba.

XVI Kɔ kɔ lɛ kpɛ ba go ɛ, kɔnyūur mɪ kɔ lɛ kpɛ ba go ɛ. Mɔtɔɔ kɔ lɛ ŋmɛ ba go ɛ, tɔl kɔ lɛ kɔrɔ go ɛ.

XVII A Peraabile na ara a nāa dakɔɔ sālsɔɔ lɛ na chānɛ ba. Wɔn ma ŋmaa ban chiin a nyevɔr kɔɔ par, ka Nāaŋmɪn pāa 'yɪɛr a ba nɪbikɔɔ a jaa bar.”

VIII

I Be lɛ a Peraabile 'lɔɔ a jānsɪ ayopɔi sɔɔ ka a saaju wɔ jaa ŋmaa vɔɔr jaa chɪr chɪr chɪr kor bālāa.

II Ka n nyɛ a malakasɪ ayopɔi bala na ara a Nāaŋmɪn niem ka ba kɔ ba ɪl pɛɛlsɪ ayopɔi.

III A malaka āsɔɔ na tara a selma lapɔr, wa ara naa a bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie. Ba den a tāɪ nyūu vɪla ala kɔ wɔ ɪka wɔ de pɔɔ a Nāaŋmɪn nɪbɛ ba jaa sɔɔrfɔsɪ a selma bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie kɔ a 'lɔ na jānɛ a nāa dakɔɔ ju.

IV A tāɪ nyūu vɪla jɔɔr yire naa a selma lapɔr 'matāan a Nāaŋmɪn nɪbɛ sɔɔrfɔ yi a malaka nūu pɔ, duoro a Nāaŋmɪn sɛ.

V Be lɛ a malaka lɛ mɔɔ būu bie a selma bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie sɛɛ a lapɔr na wɔ lob bar ka a wer pɔ ka tānfɔ, nɪ gɔmɔ, nɪ saa nyɪrfɔ ka a tɛɛ wɔ jaa dam.

VI Ka a malakasɪ ayopɔi bala na tara a ɪɛ, go a pɛɛlfɔ.

VII A malaka 'lɔ na de nie pɛɛl naa a wɔ ɪl, ka a sakpolɔbie nɪ būu na 'matāan jāɪ loro a wer pɔ. Ka a tɛɛ jɪir ata jibɔ'yen di wɔ jaa, ka a tɪr mɪ jɪir ata jibɔ'yen mɪ di lɔɔn a mɔ'yɔlɔ a jaa.

VIII Ka a malakasɪ ayi sɔɔ mɪ pɛɛl a wɔ ɪl, ka ba 'lob bon na nyetāan tɔkpɛɛ na

nyɔɔ būu 'yɔɔ a man pɔ. A man jɪir ata jibɔ'yen lɛb jāɪ,

IX ka a bɔnɪbie mɪ jɪir ata jibɔ'yen kpi, ka a gborberɛ ala mɪ jɪir ata jibɔ'yen mɪ wɛ.

X Ka a malakasɪ ata sɔɔ mɪ pɛɛl a wɔ ɪl, ka a ŋmerbir kpɛɛ na 'lɪrɛ fɪka būu yi a saaju lo a pɔnsɪ nɪ a bulsɪ jɪir ata a jibɔ'yen pɔ.

XI A ŋmerbir yuor din, Bɔtuo. Ka a kɔn jɪir ata jibɔ'yen be tuo, ka a nɪbɛ bala na nyū a kɔtuo ala, ka yɔɔ jie kpi.

XII A malakasɪ anaar sɔɔ pɛɛl naa a wɔ ɪl, ka ba ŋmɛ a mɔtɔɔ jɪir ata jibɔ'yen nɪ a ŋmɛraa jɪir ata jibɔ'yen naa ŋmerbie ka ba jɪir ata jibɔ'yen ɪ libɛ. A bɪbir jɪir ata jibɔ'yen ba tara chāa ɛ, ka a ŋmɛraa naa ŋmerbie mɪ ba chaar a tāsɔɔ jɪir ata jibɔ'yen ɛ.

XIII Be lɛ n kaa naa wɔ tuu na ɔɔrɔ be a saaju 'yerɛ nɪ nekɛɛ, “Nɛbier! Nɛbier! Nɛbier! Yele na wa naa nɪsaal jaa na be a wer pɔ, ala ɪ a malakasɪ ata bala na chɛ wa pɛɛl naa a ba ɪɛ.”

IX

I A malakasɪ anūu sɔɔ na wa pɛɛl a wɔ ɪl, ka n nyɛ a ŋmerbir 'lɔ na dɔɔ yi a saaju lo a tɛɛ. A ŋmerbir nyā lɛ ba de a bɔɔ fulom pān bir kɔ.

II Wɔn wa yuo a bɔɔ fulom nyā nɛɛ, ka jɔɔr yire fɪka būu kpɛɛ jɔɔr. A jɔɔr anyāna na yire a bɔɔ fulom nyāna pɔ liin pɔɔ a mɔtɔɔ naa tɛɛ wɔ jaa.

III A jɔɔr anyāna pɔ lɛ soor yi jaar a tɛɛ wɔ jaa ka ba kɔ ba lɔɔ fɪka lɔn lɔɔ.

IV Ba 'yer kɔ ba ɪka ba taa ɪrɛ wa ɔɔrɔ mɔɪ bɪ bɔbul nɪ a tɪɛ vaar ɛ, tɪchɛ a dɔnɔ a nɪbɛ bala tɛɛ na ba tara a Nāaŋmɪn jānɛ a ba gbersɪ pɔ ɛ.

V Baa kɔ ba sɔr ɪka ba kɔrɔ ɛ, tɪchɛ ba gɛ a nɪbɛ ŋmersɪ anūu. Ka a ba dɔfɔ ɔɔr kaara fɪka lɔɔ na dɔ nɪrɛ ɔɔrɔ.

VI A ber anyāna pɔ nɪbɛ na bɔɔrɔ na kūu tɪchɛ ba kɔ nyɛ wɔ ɛ. Ban bɔɔrɔ naa ɪka ba kpi tɪchɛ a kūu kɔ lɛ kɔ ba gba ɛ.

VII A soor nyetāan wiisɪ ban pāɛ jɛɛr 'yɔɔ, ka a jur kaara fɪka selma jupile ban su, ka a ba nin nyetāan nɪsaal nie.

VIII A ba kɔɔl kaara fɪka pɔbɔ jukɔɔl, ka a nyɪmɛ mɪ kaara fɪka jukɛɛ nyɪmɛ.

IX Ba tara na nyāa pɔɔrsɪ ka a kaara fika kue, ka a pɪbe dɔɔnɔ̄ fika torkosɪ a wiisi na tɔɔrɔ joro chiine jɛer jie.

X Ba tara na juɛ dɔ̄nɔ̄ nɪ lɔ̄n kaar, a juɛ ala tara na fɔ̄ɔ na dɔ̄n nɪbe ge ba ɲmersɪ anūu.

XI Ba tara na nāa na kaara ba, 'lɔ le a malaka 'lɔ na kaara a bɔɔ fulom 'lɔ. Heburu nɪbe bɔɔlɔ wɔ naa, Abadɔn, ka a Greek nɪbe mɪ bɔɔlɔ, Apolyɔn. A par le, sɔ̄sɔ̄nɔ̄.

XII A nebier 'lɔ na de nie le a nyā na tal, tɪche ka a ayi sɔɔ chene be puor waara.

XIII Ka a malakasɪ ayɔɔb sɔɔ pɛel a wɔ ul, n wɔ̄n kɔkɔr na yire a selma t̄ai nyūu vɪla chɔmfɔ jie kpɔ̄kpɔ̄ɛ, be le ba ma chɔm a kānyūu na be a Nāanɲmɪn niem.

XIV A kɔkɔr 'yer kɔ a malaka ayɔɔb sɔɔ 'lɔ na tara a ul, "For a malakasɪ anaar bala ban lū a be a Yufɪrtɪ pɔ̄n kp̄ɛ pɔ̄."

XV A wɔ for a malakasɪ anaar ba nyāna ban dɔɔ lū gun a sɔ̄ɔ 'lɔnɔ̄, a bɪbir 'lɔnɔ̄ nɪ a chuu 'lɔnɔ̄ naa yuon 'lɔnɔ̄ ɪka ba kɔ a nɪsaal jiir ata jibɔ̄'yen bar.

XVI Ka a bala na do a wiisi ba bɔɔl naa a ba nɛɛ fon kɔ̄ tɔ̄ɔ ba sɔr ɛ.

XVII A wiisi nɪ a bala na do ɪn nyɛ a jāna pɔ, a nyāa pɔɔrsɪ mɔ̄ɔ naa fika būu, ka amɪne mɪ ɪ bufulo, ka amɪne mɪ ɪ bɔ̄dɔɔr. Ka a wiisi jur nyetāan jubere jur, ka a būu jɔɔr nɪ jerbɪ mɪ yire a ba nɛɛ pɔ.

XVIII A gefɔ ata ala na yi a wiisi nɛɛ pɔ le, būu, nɪ jɔɔr, nɪ jerbɪ, ala le ba kɔn nɪbe jiir ata jibɔ̄'yen.

XIX A wiisi anyā fɔ̄ɔ be naa a ba nɛɛ pɔ naa juɛ pɔ, a ba juɛ kaara fika waba naa tara jur, ala le ba de gere nɪ a nɪsaal.

XX A nɪsaalba bala na che, na baa kpɪn a gefɔ nyā ɛ, ba sɔɔ bar a tɪbe ala ban maal nɪ a ba nuur ɛ. Ba chene na puoro a sɪdebe, nɪ a bɔtɪbe ban maal a selma, nɪ a kur pɪel, nɪ a kur jɪɛ, nɪ a kusɪbe, nɪ a daar na ba wɔ̄nɔ̄ 'yer ɛ, ba kɔ̄ tɔ̄ɔ chen ɛ.

XXI Baa mɪ lieb a ba tɪer bar a nɪkɔyelsɪ, nɪ sɔyelsɪ, nɪ s̄ɛs̄ɛyelsɪ, nɪ nānyiyelsɪ ɛ.

X

I N le nyen a malaka kp̄ɛɔ āsɔɔ na yi a saaju suro waara. Wɔ vaar naa julɔjuur ka a sagɔgoraa dɔɔl a jum. A nie kaara

fika mɔ̄tɔ̄ɔ, ka a gbɛɛ mɪ kaara fika būu lɪraa.

II Wɔ tara na gān bile na yuo a wɔ nūu pɔ, na wɔ de a nūsɔ̄ɔ gber 'lɔr a man pɔ tɪ a gɔbaa gber dɔɔl a gogoro ju,

III tɪ na wɔ pāa t̄an kp̄ɛɔ jaa fika jukp̄ɛɛ na uor. Wɔ̄n wa t̄an a le ka a kɔkɔɛ ɪ ayopɔi mɪ t̄an satanaa kaar.

IV An wa t̄an a gbɛɛ ayopɔi a le, ka n ta bɔɔrɔ ɪka n seb tɪche n wɔ̄n kɔkɔr na yi a saaju 'yer, "A t̄anfɔ ayopɔi ala na 'yer sɔɔl bar, ta seb bin ɛ."

V Be le a malaka 'lɔ ɪn nyɛ na 'lɔr a nūsɔ̄ɔ gber a man pɔ tɪ dɔɔl a a gɔba gber a gogoro ju, jɛen a nūsɔ̄ɔ a saaju.

VI Wɔ pɔn naa a Nāanɲmɪn nyā na be be jaa kpo kpo, 'lɔ le mɛ a saaju, nɪ a t̄ɛɛ, nɪ a man, nɪ bomo a jaa na be a ba pɔ, "A kɔ le kor go ɛ!"

VII Tɪche a bɪbir 'lɔ a malakasɪ ayopɔi sɔɔ na wa pɛel a wɔ ul, a Nāanɲmɪn yelsɔɔlaa na pāa maal baar nɪtāa a le won man kɔ a wɔ gbāgbaar 'ye'yɛrbe."

VIII Be le a kɔkɔr 'lɔ ɪn dɔ̄ɔ wɔ̄ a saaju le 'yer kɔ ma go, "Chen tɪ de a gān bile 'lɔ na yuo a malaka 'lɔ na ara a man pɔ naa gogoro ju nūu pɔ."

IX Ka n chen a malaka s̄ɛ tɪ sɔɔr wɔ ɪka wɔ kɔ ma a gān bile. Ka wɔ 'yer, "De 'wɔb, wɔ̄n mire naa a fɔ pɔɔ pɔ tɪ nɔ̄mɔ̄ a fɔ nɛɛ pɔ sɪkāa kaar."

X N den a gān bile a malaka nūu pɔ 'wɔb. Ka wɔ nɔ̄mɔ̄ a n nɛɛ pɔ a sɪkāa kaar, tɪche ɪn wa vɔl baar, ka wɔ mire a pɔɔ pɔ.

XI A ba le 'yer kɔ ma go, "'Yer 'yer kɔ a nɪbɔrɔ, nɪ paalsɪ, nɪ 'yerbɔrsɪ nɪ a nāmɪne."

XI

I Be le a nɪre kɔ̄ɔ de dāgbal na kaara a damanaa kaar kɔ ma tɪ 'yer, "Chen tɪ man a Nāanɲmɪn puorfɔ yir nɪ a bɔɔr lofɔ jie na fɔ sɔr a nɪbe bala na puoro a be.

II Tɪche taa ɪre wa mana a yɔ̄ɔ ɛ, bojūu be le a bala na ba ɪ a Nāanɲmɪn nɪbe ɛ, na be 'mu 'mulo a t̄ɛcheche nyāna ɲmersɪ lɪjaayi nɪ ayi.

III ɪn kɔ naa a n yelmāɛ dāasɪɛ nɪbe ayi ka ba su fɔjārsɪ tɪ mɔ̄lɔ na ba 'yerɛ ber tur dɔɔl kɔɔr ayi nɪ lɪjaata (1,260)."

IV A dāasɛ dēme ayi bala ɪ naa a k̄aa tur ayi nɪ a fātɪnɛ dɔɔlfɔ jie jiir ayi, ba ara naa a Soro nyā na ɪ a wer wɔ jaa niem.

V Ala ɪ nɪrɛ bɔɔrɔ naa ɪka wɔ maal ba bier, būu ma yi naa a ba nɛɛ pɔ di a bala na ɪ a ba d̄ɔd̄ɔm̄ɔsɪ. Nɪt̄ɔ lɛ a nɪrɛ 'lɔ na tɪɛr a ba s̄ɔɔfɔ ma kpi.

VI A nɪbɛ bala tara na kp̄ɛɔ na nyɔɔ saa a saaju ka a saa k̄ɔ wa a s̄ɔɔ 'lɔ ban m̄ɔɔlɔ ɛ. Ba mɪ tara na kp̄ɛɔ na lɪɛb a k̄ɔn a jaa ka a ɪ jāi, na ba mɪ na t̄ɔɔ v̄ɛ ka yelbier wa a t̄ɛɛ pɔ s̄ɔɔ jaa ban bɔɔrɔ.

VII Ala ɪ ba wa baar naa a dāasɛ difɔ, a m̄ɔd̄ɔɔ 'lɔ na yi a bɔɔ fulom 'lɔ pɔ na ŋmaan ban jɛɛr na wɔ t̄ɔɔ ba na wɔ kɔ.

VIII Ka a ba āgāma gā be a t̄ɛkp̄ɛɛ 'lɔ sɔkp̄ɛɛ ju. A t̄ɛkp̄ɛɛ nyā lɛ ba lɔɔrɔ sukpa bɔɔlɔ nɪ Sodom bɪ Ijipiti, be lɛ ba kpa a ba Soro a daa ju.

IX Nɪbɔrɔ, nɪ 'yerbɔrɔ, nɪ balsɪ ba jaa, nɪ paalsɪ a jaa na kaara naa a ba āgāma ban tɔr a ūufɔ bibie ata nɪ b̄ɔŋmaa.

X N̄ɔɔ na kp̄ɛn a nɪbɛ na kpɪɛrɛ a wer pɔ ka ba chɪlɛ kɔrɔ taa bonsɪ, bojūu ba kɔ naa a 'yɛ'yɛrɛ ayi banyāna na d̄ɔɔ ge a wer nɪbɛ.

XI Tɪchɛ a bibie ata nɪ a b̄ɔŋmaa ala na wa pɔ, Nāan̄mɪn 'ȳɔɔ ban nyevɔr ka ba lɛ ir ɪ vɔɛ, ka a dābāɛ kpɛ a bala na nyɛ ba.

XII A 'yɛ'yɛrɛ ayi banyāna pāa w̄ɔn nɛkp̄ɛɛ na yi saaju 'yer, "Yɪ do wa ka." Ka ba tu a jul̄ɔjuur pɔ duoro a saaju ka a ba d̄ɔd̄ɔm̄ɔsɪ kaara ba.

XIII Be lɛ ajienaa ka a t̄ɛɛ mii ka a t̄ɛkp̄ɛɛ 'l̄ɔn̄ɔ yie jiir pie jib̄ɔ'yen lo naa kɔ nɪbɛ tur ayop̄ɔi (7,000) ka a dābāɛ kpɛ a bala na chɛ a ba pɛɛrɛ a Nāan̄mɪn nyā na be a saaju.

XIV A nɛbier ayi s̄ɔɔ lɛ a nyā na pɔ, tɪchɛ a ata s̄ɔɔ mɪ turo naa.

XV A malakasɪ ayop̄ɔi s̄ɔɔ pɛɛl naa a wɔ ul, ka a k̄ɔkɔyɔɔ 'yɛrɛ be a saaju, "A wer nyā nāal̄ɔɔ ɪ naa a sɪ Soro nɪ a wɔ Nɪ-iraa nāal̄ɔɔ, 'lɔ lɛ na di a nāa jaa kpo kpo."

XVI A nɪbɛrɛ lɪjɛr nɪ anaar bala na jānɛ a ba nāa dakɔɔr ju a Nāan̄mɪn niem gān kpa t̄ɛɛ puor a Nāan̄mɪn

XVII tɪ 'yɛrɛ, "Sɪ puor naa a Soro Nāan̄mɪn na ɪ a T̄ɔɔfɔ S̄ɔɔ, 'Lɔ lɛ ɪ, nɪ 'Lɔ lɛ d̄ɔɔ be be, bojūu wɔ den a wɔ kp̄ɛɔ piel kaara nɪ a wer wɔ jaa.

XVIII A paalsɪ v̄ɔn fon nɛɛ ka fɔ suur mɪ dire. A s̄ɔɔ ta naa ka fon t̄ɔɔr a k̄ɔn 'yer, na fon yab a fɔ gbāgbaar na ɪ a 'yɛ'yɛrɛ l̄ɔɔn a fɔ nɪbɛ naa bala na 'ȳɔɔn̄ɔ a fɔ yuor, a bil naa bɛrɛ ba jaa, na fon s̄ɔɔ a bala na s̄ɔɔ a wer."

XIX Ka a Nāan̄mɪn yir na be a saaju pān pāa yuo ka ba nyɛ a nɛtɪraa daka be a yir pɔ. Ka saa nyɪrfɔ, ḡɔm̄ɔ, nɪ t̄ānfɔ, ka a t̄ɛɛ wɔ jaa mii, ka a sakp̄ɔl̄ɔbibɛrɛ loro.

XII

I A nɛ'maa yelbɛrɛ na yi a saaju ka a pɔɔ vaar m̄ɔt̄ɔɔ fɪka fɔbaa tɪ d̄ɔɔl a gbɛɛ a ŋmɛraa ju, ka a ŋmɛrbie pie nɪ ayi ɪ nāa jupil ka wɔ su.

II P̄ɔɔ lɛ wɔ tara ka wɔ d̄ɔɔfɔ ta ka wɔ k̄ɔn̄ɔ nɪ.

III Be lɛ ka a nɛ'maa ye lɛ ās̄ɔɔ lɛ yi a saaju kaara fɪka dajɪl na ɪ jɪɛ na wɔ tara jur ayop̄ɔi nɪ ɪlɛ pie ka a nāa jupile be a jur pɔ.

IV A wɔ j̄ɔɔr puor naa a ŋmɛrbie jiir ata jib̄ɔ'yen a saaju 'lob a t̄ɛɛ. Tɪ ara gu a pɔɔ 'lɔ na bɔɔrɔ a d̄ɔɔfɔ ɪka 'lɔ wa d̄ɔɔ wɔ vɔl a bie.

V A pɔɔ d̄ɔɔn a bie ka wɔ ɪ dabile, 'lɔ lɛ na kaara a paalsɪ a jaa nɪ la kp̄ɛɔ 'lɔ na kaara a kur dāgbal kaar. Ba jāan a pɔɔ bie nyā don a Nāan̄mɪn s̄ɛ ka wɔ tɪ be a wɔ nāal̄ɔɔ pɔ.

VI Tɪ ka a pɔɔ mɪ jo kpɛ a m̄ɔḡɔɔ pɔ na wɔ tɪ be a jɪɛ Nāan̄mɪn na chɔɔr bar ka ban kaara wɔ maal ber tur k̄ɔɔr ayi d̄ɔɔl lɪjaata (1,260).

VII Ka a jɛɛr lo be a saaju. Matkɪl nɪ a malakasɪ jɛɛr nɪ naa a dajɪl, ka a dajɪl nɪ a wɔ malakasɪ mɪ lɪɛb jɛɛrɛ nɪ a Matkɪl nɪ a wɔ malakasɪ.

VIII Tɪchɛ ba t̄ɔɔ naa a dajɪl nɪ a wɔ malakasɪ, dii ba bar a be a saaju.

IX Ba lob a dajɪl kp̄ɛɛ nyā bar a ȳɔɔ, a k̄ɔr waa 'l̄ɔn̄ɔ na ɪ a d̄ɛɛr s̄ɔɔ, nɪ a Satan, 'lɔ lɛ bel̄ɔ a wer nɪbɛ ba jaa. Ba lob won bar ka a wer pɔ, nɪ a wɔ malakasɪ.

X Be lɛ n w̄ɔ nɛkp̄ɛɛ na 'yer be a saaju, "P̄ɔp̄āanyā, a faafɔ bɪbɪr vɪɛ naa, a sɪ Nāan̄mɪn wiil naa a wɔ kp̄ɛɔ, nɪ a wɔ nāal̄ɔɔ, nɪ a wɔ Nɪ-iraa kp̄ɛɔ. Bojūu a 'lɔ na bɛrɛ a sɪ yɛɛr nɛɛ, 'lɔ lɛ bɛrɛ ba a nɛɛ

a Nāanmın niem mōtōo nı tāsōo, ba daa won lob.

XI Ba tōo wō naa nı a Peraabile jāı nı a ba dāaste 'yerbie. Ba soon kūu na baa de a ba nyevor ka wō ı bon ε.

XII A le jūu, saaju naa bala na kpiere a be, yı chile! Tıche nebie ben a yın na be a wer nı a man pō, yın din dōoye, bojūu a deer sōo suun a yı sē! Ka a wō suur dire, bojūu a wō ber ba waa ε.”

XIII Le a dajıl na wa nye ka a ı tēe le wō lo, wō dire naa a pōo 'lo na dōo a dabile.

XIV Ka ba kō a pōo tuu kpēe pibe ayi, ıka wō oō chen a jie ban choor bar be a mōgōo pō, be le ban tı kaara wō yuom ata nı bōnmaa ka a waa taa pōo wō ε.

XV Be le ka a waa chir kōo a nee pō pōn kōo kaar, ıka a di a pōo,

XVI tıche ka a tēe sōo a pōo haa a nee nyū a kōo ala a dajıl na chir a nee pō.

XVII Ka a dajıl pāa nye suur 'yōo a pōo na wō chen tı nmaan a pōo bibiir bala na che jeer. A bala na turo a Nāanmın nee na ba mı tara a Yesu 'yer yelmāe.

XIII

I Ka a dajıl ara a man gogoro nee. N nyen mōdōo na yire a man pō na wō tara jur ayopōi tı bul ıle pie ka a nāa jupile su a ıle ala pō. A jur ala pō yoe ben be na fere sōonō Nāanmın yuor.

II A mōdōo 'lo ın nye nyentāan gbōgbōo tıche ka a gbēe kaara fıka peelaa gbēe ka a nee mı kaara fıka jukpēe nee. Ka a dajıl de a wō kpēo nı a wō nāa dakōo nı a wō tōofu kō a mōdōo 'lōnō.

III A mōdōo ju āsōo kaara fıka bon ban che ıre na kō tıche ka a chefu jie 'lo 'mō pōo. Nee 'maan a nıre jaa na be a wer pō tı na ba turo a mōdōo 'lo.

IV Ka nıre jaa pāa peere a dajıl bojūu 'lo le de a wō kpēo kō a mōdōo 'lo na ba mı peere a mōdōo 'lo 'yere nı tı soro, “An le kaara a mōdōo nyā kaar? Nı an le na tōo nmaan wō jeer?”

V A mōdōo nyā tara na nee na 'yere ε jājur 'yer na wō fere, wō tara na sor ıka wō 'yer a wō yobo 'yer maal nmersı ljaayi nı ayi (42).

VI A wō 'yerbie chıre nı naa Nāanmın na wō fere sōonō a Nāanmın yuor nı a jie 'lo won be nı a bala na kpiere a saaju.

VII Ba kō won sor ıka wō jeb a Nāanmın nıbe na wō tōo ba na wō mı tōo a nıboro, nı 'yerboro, nı balboro, nı paalsı.

VIII A bala ba jaa yuor na ba dōo seb a Peraabile ban dōo kō a nyevor gān pō ε, tı a wer wa me, na gbur dumo puor a mōdōo nyāna.

IX Nıre 'lo na tara toor, wō chele.

X Ala ı āsōo jaa nyoofo le ban nyoo wō, ban nyoo won chiin. Ala ı sokpēe mı le ban kōn āsōo, a sokpēe le ban kōn wō. A le jūu a bala na ı Nāanmın nıbe, ba tara kānyir nı yelmāe.

XI N pāa le nyen a mōdōo āsōo na yire a tēe tara ıle ayi fıka peraabile tı 'yere fıka a dajıl.

XII Wō yin de a mōdōdōo 'lo kpēo na wō wiil wō māe a mōdōdōo 'lo niem tı fıı a nıbe ba jaa na be ka a wer pō ka ba gbur dumo puor a mōdōdōo 'lo chefu jie na 'mō pōo.

XIII Wō tōn ne'maa tōmōsı na wō gba ma vē ka būu yı saaju suu wa a tēe ka nıbe ba jaa nye.

XIV A wō ne'maa tōmō anyāna jūu, ba kō won kpēo ka wō de a mōdōdōo 'lo jie, na wō bel a wer nıbe. Ka wō 'yer ba ka ba me botıbe 'yōonō nı a mōdōo 'lo ban dōo chen a sōo tı wō 'mō pōo.

XV Ba kō won sor ıka wō kō a botı 'lo nyevor won me ka wō nyetāan a mōdōdōo 'lo, ka wō na tōo 'yer ka ba kō a bala na tor a botı puorfo.

XVI Wō mı fıı nıre jaa, ka bile le wō ı bı kpēe le, taraa sōo bı nōo sōo, sumıne bı gbāgbaa, ka ba 'yōo ba jaa jānsı a nūsōo nūu pō bı a gberaa pō.

XVII Nıre jaa kō tōo daara bı da bon ka baa 'yōo wō a jāne na ı a mōdōo yuor bı a wō jāne 'lo na ı a wō yuor ε.

XVIII Ka 'lo yē 'yer le, ala ı nıre tara na bōofu, won tōo sor a mōdōo sebie an ı nısaal sebie le. A sebie ı naa kōor ayooob dōol ljaata nı ayooob (666).

XIV

I Be le n kaa nye a Peraabile ka wō 'mataa ara nı nıbe turo kobaa ljaayi nı

anaar (144,000) a Jiyon t̄o ju ka wɔ yuor ni a S̄aa yuor seb 'mar a ba gbersi pɔ.

II N wɔn kɔkɔɛ a saaju na gɔnɔ fika kɔkpɛɛ na joro bu saa na t̄an. A gɔmɔ mi kaara fika kɔrɔjomsi ban ηmiere.

III Ba yiele naa yiel paalaa a n̄aa dakɔɔ niem ni a bɔnɔbie anaar bala ni a nɔbere bala niem. Nɔre jaa ba be be na t̄o a yiel j̄an ε, ka a nɔbe turo kɔbaa lɔjaayi ni anaar (144,000) bala t̄ɛ a N̄aanm̄in na faa ka a wer pɔ ba le ε.

IV A banȳana le ba s̄o ba m̄ae ni pɔbɔ ε, boj̄uu ba gun ba m̄ae i cheche, na ba ma turo a Peraabile jie jaa wɔn chiine, bala le ba da de kɔ N̄aanm̄in fika bɔd̄o ban de kɔ N̄aanm̄in ni a Peraabile.

V Baa haa nee ηmaa jir ε. Baa tara chefo b̄al̄aa jaa ε.

VI N p̄aa le nyen a malakasi āsɔ na ɔɔɔ be a saaju ti tara a 'yer kpo kpo bɔɔɔ ika wɔ 'yer kɔ a bala na be ka a wer pɔ, ni paalsi a jaa, ni balbɔrsi a jaa, ni 'yerbɔrsi a jaa, ni nɔbɔrsi a jaa.

VII Wɔ t̄an na ni nekpɛɛ, “Yi joro a N̄aanm̄in d̄ab̄ae na yi kɔɔ wɔ t̄ur, boj̄uu a wɔ bɔbir viɛ naa ka wɔn t̄ɔɔ a nɔbe 'yer. Yi puor wɔ, 'lɔ le maal a saaju, ni a wer, ni a man ni a k̄o yifu j̄ir.”

VIII A malakasi ayi sɔɔ mi tun wa 'yerɛ, “Wɔ wel naa, wɔ wel naa, a Babilon t̄ekpɛɛ nȳa 'lɔ le maal a paalsi a jaa a ba nȳu a wɔ s̄ɛs̄eyele d̄aa ala na t̄o N̄aanm̄in suur waan.”

IX Ka a malakasi ata sɔɔ mi tu wa 'yerɛ ni kɔkɔkpɛɛ, “Ala wa i āsɔ jaa puor naa a mɔd̄o nȳana naa botu nȳana ban me a wɔ kaar, na wɔ sɔɔ ka ba 'ȳo wɔ a j̄ane a gberaa pɔ bu a n̄uu pɔ,

X wɔ mi na nȳun a d̄aa ala na i a N̄aanm̄in suur, ala le ba p̄ur 'ȳo a ηmele pɔ na i a suur. Ban ge wɔ naa ni a j̄erbi b̄uu na dire a malaka chechesi bala naa Peraabile niem.

XI A ba gefu j̄uor na uro ba tara ηmaafu ε. P̄ɛnfu ba be be kɔ a bala na gbur dumo puor a mɔd̄o ni a botu 'lɔ ban me a wɔ kaar m̄t̄o bu t̄asɔ ε, bu āsɔ jaa na sɔɔ de a j̄ane na i a mɔd̄o yuor ε.”

XII A le j̄uu, a bala na i N̄aanm̄in nɔbe na ba turo a wɔ nee na ba mi ara ni yelm̄ae kɔ a Yesu ba tara k̄anyir.

XIII N p̄aa le wɔn kɔkɔɔ na yi a saaju 'yerɛ, “Seb a anȳana an yi a d̄ina chiine, pɔpel sɔɔ le a 'lɔ na kpi a Soro sɔɔ pɔ.” “O,” le a N̄aanm̄in Siɛ 'yer, “Ban p̄ɛn naa a ba d̄oɔɔ pɔ. Boj̄uu a le ban d̄o t̄o, na turo ba naa.”

XIV N le k̄aan nye julɔjupula, ka a nɔre 'lɔ na j̄ane a julɔjuur ju kaara fika nɔsaal bie (Daniel 7:13) na wɔ su selma jupil a ju pɔ, ti na wɔ tara b̄ɔnma sɔkpɛɛ na dire a n̄uu pɔ.

XV Be le a malaka āsɔ mi yi be a N̄aanm̄in yir wa bɔɔɔ 'yerɛ kp̄ɔ jaa kɔɔ a 'lɔ na j̄ane a julɔjuur ju, “De a sɔkpɛɛ na fo piel t̄m̄o boj̄uu a t̄m̄o s̄o ta naa, boj̄uu a wer nȳa ban na ηma m̄o naa.”

XVI Le le a 'lɔ na j̄ane a julɔjuur ju jaal a sɔkpɛɛ bar a wer pɔ na wɔ ηma a wer wɔ jaa.

XVII A malaka āsɔ mi na yi a be a N̄aanm̄in puorfo yir a saaju na wɔ mi tara a b̄ɔnma sɔkpɛɛ diir āsɔ.

XVIII Ka a malaka āsɔ mi 'lɔ le kaara a b̄uu ka wɔ wa yi a be a t̄ai nȳuu v̄la chɔmfu jie bɔɔɔ a 'lɔ na tara a b̄ɔnma sɔkpɛɛ diir kp̄ɔ jaa ti 'yer, “De a fo b̄ɔnma sɔkpɛɛ diir 'lɔ na fo ηman a t̄ɛ w̄m̄o, a wer le i a t̄ɛ ka wɔ w̄m̄o m̄o.”

XIX A malaka jaal a wɔ sɔkpɛɛ bar ka a wer pɔ ka wɔ ηmara a w̄m̄o kpaara 'ȳoɔɔ a be ban ma neere ηmerɛ, na i a N̄aanm̄in suur.

XX Ba neere ban a be a neηmerfo jie a t̄ekpɛɛ 'lɔ ȳo, ka a j̄ai joro a ηmerfo jie iɛ na ta mel k̄ɔɔ ayi ka a wii mi ma kpe ka a nee 'lɔɔ.

XV

I N nye naa a ne'maa yelwiilaa j̄ane āsɔ a saaju, malakasi ayop̄oi na tara w̄m̄si ayop̄oi, ala le i a baaraa na v̄e ka N̄aanm̄in suur lo.

II N le nyen bon na kaara fika man k̄o jaa wel wel nyle ch̄ana kaar l̄ɔt̄aan b̄uu ka nɔbe ara a wɔ gogoro par. Bala le j̄eb t̄o a mɔd̄o ni a wɔ botu ni a yuor j̄ane. N̄aanm̄in kɔ ban k̄ɔrɔjomsi

III ka ba yiele ni a wɔ gb̄agbaa Mosesi ni a Peraabile yiele 'yerɛ, “A Soro N̄aanm̄in na i a T̄ofo Sɔɔ, a fo t̄m̄o 'maan nee ti

põn bar, fo un nitor ni yelmãe soo, fõo le
i a nãmune ba jaa Nãa.

IV An le kõi joro a fõo Soro dãbãe na
wo ku a fo yuor tur e? Bojũu fõo tee le
i cheche. A paalsi a jaa na wa gãn kpa
tẽe a fo niem, bojũu nire jaa nye naa a fo
tõtorsi.”

V Bojũu a anyã puor, n kãan nye a saaju
ka a Nãanmun puorfo yir a jicheche 'lo na
i a dãasie jie ka wo yuo.

VI Ka a malakasi ayopõi yi a jicheche
nyãna na ba tara a Nãanmun suur wõmsi
ayopõi sun bõpiel na nyile ka a selma
bõlunsi bãbã a ba nyãn pɔ.

VII Be le ka a bõnubie anaar bala ãsɔɔ ku
a malakasi ayopõi bala selma laar ayopõi
na seer ni a Nãanmun nyã na be be jaa
kpo kpo suur.

VIII Ka a joor see a Nãanmun puorfo yir
yi a Nãanmun tur ni a wo kpẽɔ pɔ, ka nire
jaa kõi tõi kpe a puorfo yir ka a malakasi
ba wa baar a Nãanmun suur wõmsi ala
baar e.

XVI

I N wõn nekpẽe na yi a be a puorfo
yir 'yere korɔ a malakasi ayopõi bala, “Yi
chen ti kpaar a Nãanmun suur a laar pɔ
bar a wer.”

II Ka a malaka dõɔ 'lo chen ti kpaar a wo
laa bar ka a tẽe ka a natidẽbe na biere te
a nibe bala na tara a modõɔ 'lo jãne ti mi
gbur dumo puor a botu.

III A malaka ayi soo mi kpaar a wo laa
bar a man pɔ, ka a kõi lieb fika kũu jãt,
ka a bõvorsu a jaa na be a man pɔ kpi.

IV A malaka ata soo mi kpaar a wo laa
'yõɔ a põnsi ni kolsi pɔ, ka a kõn mi lieb
jãt.

V Be le n wõ a malaka 'lo na kaara a kõn
'yer, “Fõo le i a Torfo Soo, a fo 'yer tɔɔrfɔ
nyã tor naa, fõo le i, fõo mi le dõɔ be be
Cheche Soo a yelsi anyãna fon tɔɔr a 'yer
jũu.

VI Bojũu a putudẽme bala le ku a fo nibe
ni a fo 'ye'yerbe a fo ku ba a jãt uka ba
nyũ, a le seen ba naa.”

VII Be le n wõ kɔkɔr na 'yer be a bɔɔr
lofo jie, “Ŋɔ, n Soro Nãanmun na i a Tõɔfo
Soo, a fo 'yer tɔɔrfɔ un yelmãe ti mi tor.”

VIII A malakasi anaar soo kpaar a wo laa
'yõɔ mõtõɔ ka wo tara kpẽɔ vuul a nibe ni
bũu.

IX A mõtõɔ tol vuul ba naa ti ba chene
torɔ a Nãanmun yuor an i 'lo le tara a gefo
anyãna a jaa kpẽɔ na baa lieb ba tier ku
wo tur e.

X A malakasi anũu soo kpaar a wo laa
'yõɔ a modõɔ nãa dakɔɔ ju, ka a wo
nãalõs wo jaa lieb libe, ka a wõnõ a nibe
ka ba ɔɔrɔ jãlbie

XI ti chene torɔ a Nãanmun nyã na be a
saaju a ba natie ni an biere ba jũu. Tiche
baa lieb a ba tier bar a ba tõebe e.

XII A malakasi ayɔɔb soo mi kpaar naa
a wo laa 'yõɔ a Yufiriti põn kpẽe pɔ, ka a
kõɔ sir choɔr a sor bar ku a mõtõɔ purfo
jie nãmune.

XIII N le nyen a sibebe na kaara pãtie
kaar ka a yire a bon 'lo na kaara a dajil
kaar nee pɔ, naa le yire a modõɔ 'lo
mi nee pɔ, naa mi le yire a jir nmarba
'ye'yerbe neer pɔ.

XIV A sur anyã i naa a tu sur na tõnõ
ne'maa tõmõsi. Ba chen naa a wer wo jaa
nãmune sã ti lõɔ taa na nmaan a Nãanmun
Tõɔfo Soo jeer a wo bibir kpẽe 'lo daar.

XV “Nye un wan nãnyie kaar. Bɔɔsõn
soo le a 'lo na ba gur e, ti mi tara a
wo bõsursi jen na wo kõi wa chiine ni
sal'muɔr ka a ire wo vi e.”

XVI Be le a sur lõɔtaa a nãmune a jie 'lo
a Heburu nibe na bɔɔlo Amagedɔn.

XVII A malakasi ayopõi soo kpaar naa a
wo laa 'yõɔ sesebe pɔ, ka kɔkɔr yi be a
Nãanmun puorfo yir a nãa dakɔɔ par 'yere
kpẽɔ jaa, “A maal naa!”

XVIII Be le ka saa nyurfɔ, ni gõmõ, ni saa
tãnfɔ wa, ka a tẽe dam wo jaa miin kpẽɔ.
An yi a le daar jaa, nusaal na be ka a wer
pɔ a tẽe ba mii a kpẽɔ a le e.

XIX Ka a tẽkpẽe 'mar jiiir ata, ka a paalsi
tẽbere mi lo lo. Nãanmun chene na tier to
a tẽkpẽe Babilon na wo gbõm wo a dãa
na see nmele na i a wo suur.

XX Dõdolsti a jaa bɔr naa ka fo kõi le nye
tõɔ go e,

XXI ka a sakpulõbibere na tire yire a
saaju loro nmiere a nibe ka ba torɔ a
Nãanmun a sakpulõbie gefo nyã jũu.

XVII

I A malakası ayopōi na tara a laar ayopōi, āsōo wan wa 'yer kō ma, “Wa, ın wiil fon a le a pōo baa nyā yuor na yi na jāne a mansı nee 'yer tōorfo.

II 'Lo le a wer nāmıne gān ka a wer nıbe mı buu nı a wō sēsēyele.”

III Be le, a malaka 'mōo man a sıe pō chiin a mōgōo pō. Be le n tı nye a pōo na jāne a mōdōjıe ju. Ka a mōdōo nyā āgān wō jaa pōon yoe na fere nı Nāanmın na wō tara jur ayopōi nı ıle pie.

IV A pōo vaar naa fojı ıle ıle na wō pāen selma nı kōsısōn nı ıerbıkpāen. Wō tara naa a selma nımele a wō nūsōo pō a wō tō kakaba nı a wō sēsēyele na sēe.

V Yuor seb mar a wō gberaa pō, “Fon kō tōo bōo a par ε, a Babilon na yi yuor, pōo baar ma, nı a wer tō kakabsı ma.”

VI N nyen a pōo na nyū a Nāanmın nıbe jāı buu, a bala na di a Yesu dāasıe. In wa nye wō a le, nee 'maa ma naa.

VII Ka a malaka sōor ma, “Nımine a nee 'maa fı? In wiil fı naa a pōo nı a mōdōo won do na tara jur ayopōi nı ıle pie yelsōola par.

VIII A mōdōo 'lo fon nye, wō dōo be be, pōpāanyā waa le be be go ε. Wōn yi naa a bōo fulom pō na wō chen a sōofu jie. A wer nıbe bala yoe na ba seb a nyevor gān pō ε, yi a wer maalfu daar ε, bala wa nye a mōdōo nyā, nee na 'maa ba naa bojūu wō dōo be be na waa le be be ε, tı na wōn ıieb wa.

IX “A ka ı naa tıer na tara yē 'yer. A jur ayopōi ı naa a tōn ayopōi a pōo na jāne, nı a nāmıne ayopōi.

X A ba anūu kpi naa tı ka bō'yen chene, bō'yen mı ba wa sere ε. Tıche 'lo wa wa, wōn kor bālāa.

XI A mōdōo 'lo na dōo be be na waa le be be go ε, wō ı naa a nāmıne aniin sōo na pōo ayopōi bala pō na chiine a sōofu jie.

XII “A ıle pie ala fon nye ı naa nāmıne pie na ba di a nāa sere ε, tıche ban kō ban kpēo ka ba ı nāmıne lōon a mōdōo sōo bālāa.

XIII Ba jaa tıer ın bō'yen, ka ba de a ba kpēo nı fıo kō a mōdōo.

XIV Ban nımaan naa a Peraabile jeer, tıche ka a Peraabile na tōo ba, bojūu 'lo le ı a sorbo ba jaa Soro nı a nāmıne ba jaa Nāa. A bala wōn buol na wō chel ır ka ba turo nı yelmāe, na pōo wō naa.”

XV Ka a malaka 'yer kō ma, “A kōn ala fon nye be a pōo baa 'lo na jāne, ı naa a nıborı, nıyoo, paalsı nı 'yerborı.

XVI A mōdōo nı a ıle pie ala fon nye ban 'laar naa a pōo baa nyāna na ba tōo wō chıer tı che wō sal'mōor. Ban 'wob wō naa tı che 'yōo būu pō ka wō di.

XVII Bojūu an ı Nāanmın le de 'yōo a ba tıer pō ka ba na ı a wō bōfo, ka ba jaa tıer ı bō'yen ka ba sōo de a ba kpēo kō a mōdōo ka wō di nāa ka Nāanmın 'yer wa maal baar.

XVIII A pōo fon nye ı naa a tēkpēe 'lo nāa na tōo a wer nāmıne ba jaa.”

XVIII

I A anyā puor, n nyen a malaka āsōo na yi a saaju suro waara. Wō tara na kpēo. A chāa na be a wō 'yōo chaar naa a wer wō jaa.

II Na wō tān kpēo nı nekpeε 'yere, “Wō wel naa! A Babilon tēkpēe 'lo wō wel naa! Wō ıieb dēer dēme gaa jie, nı sıdebe, nı lubıl debe nıbe na ba ooro ε kpefo jie.

III Bojūu an ı a paalsı ba jaa buu naa nı a wō sēsēyele, ka a nāmıne na be ka a wer pō gān wō. A yayarba na be a wer pō len tu a wō bōyoo pō.”

IV Be le n le wō kōkōr āsōo na yi a saaju 'yer, “Maa nıbe, yı wa yi a wō pō na yı taa ıre wa pōo a wō dēer pō ε, bı na yı pōo a wō wōm pō ε.

V Bojūu a wō maal debe dōol taa tı ta a saaju, ka Nāanmın tıer tō a wō dēer wōn maal.

VI Yı kō wō nıtāa le wōn kō yı. Yı yab wō tı le dōol wō. Yı kō wō a dāa nı a wō nımele neer ayı ka wō nyū.

VII Ge wō ka wō waal, a yuor nı a nōo wōn buoro koro a wō māe. Wō ma chen nyāa 'yer, ‘N ın pōo nāa jāne, n ba ı pōo kōor ε. Nıbaal kō wa kpe ma jaa ε.’

VIII A le jūu, bıbir bō'yen le a wōm na wa a wō ju, kūu, nı kōn, nı kō. Būu le ı a di wō an ı a Soro Nāanmın nyā na tōor a wō 'yer ın tōofu sōo.

IX “Ka a wer nāmune na dǔo gān wɔ na ba 'mataa din wɔ a nǔo, bala wa nye a le won dire ka a jɔɔr uro, an ure ban nibaal ka ba kǔnǔo kɔɔɔ wɔ.

X Dābāe kpɛ ba naa a ger nyā jūu, ban ara na tɛer jaa ti kǔnǔo 'yere, 'Nebier, nebie, a fǔo tɛkpɛe nyā, pa Babilon, a fǔo nyā na tara a kpɛo, bɔbir bǔ'yen le a sǔofu be wa a fu ju.’

XI “A yayarba na be a wer pɔ na kǔnǔo na ti waala bojūu nɛre ba be be na da a bonst go ε.

XII A selma, kpāna, kɔstɔsǔn ni a lerbikpāen, ni fuu pɛel, ni fuuji ile ile, ni fuu saalsi, ni a fuuji kpān kpān, ni a daar ala nyūu na nǔmǔ, ni bomo ala jaa ban de wab chele maal. A daar ala daa na be tuo, a kurjie, ni kursɔɔlo, ni a kɔstkpūlo bie.

XIII A kānyūu vɛel ala, ni a dān, ni a kān, ni a jǔn, ni chir, ni a niin, ni a piir, ni a wiist, ni a wiist torkost, ni a gbāgbaar.

XIV “A bǔvɛlɛst ala na ure fu a volaa, a jaa chen naa. A fu nābomo naa fu yoboyele a jaa bɔr naa. Fu kǔ le nyāa go ε.

XV A yayarba na da a bomo kɔ wɔ na ba le, nɛe na 'maa ba naa a wɔ ge fu nyā pɔ, ka ba ser yi tɛer jaa ti kǔnǔo waala

XVI 'yere ni, 'Nebier, nebie, a fǔo tɛkpɛe nyā, a fǔo na ma su a fɔpɛel, ni a fɔji ile ile, ni a fɔkpān kpānsi. Na fu ma pāen a selma, ni a kɔstɔsǔn, ni a lerbikpāen.

XVII Mǔtǔ bǔ'yen le a fu nābomo anyāna be we a jaa.’ A bala na kaara a gborbere ala a man kpɛe pɔ, ni a nɛbe bala na be be, ni a bala jaa na tǔnǔo dire be a man pɔ, na ara na tɛer.

XVIII Bala wa nye a jɔɔr ban kǔnǔo na 'yere ni, 'Tɛbuor le be ka na wɔ ta a tɛkpɛe nyā?’

XIX Ban ɔɔn tāna 'yǔɔnǔo a jur pɔ ti kǔnǔo ti waala 'yere ni, 'Nebier, nebie, a fǔo tɛkpɛe nyā. A jie nyā a bala jaa na tara a gborbere yɔɔɔ ni a man pɔ, ba jaa len tu a fu jie, ti mǔtǔ bǔ'yen a fu be we a nɔtǔ?’

XX Saaju, chule a wɔ jūu, yin Nāanmɔn nɛbe ni a nɔtǔnsi ni a 'ye'yerbe yi chule. Nāanmɔn tɔɔr a wɔ 'yer nɔtāa a le won maal yi.”

XXI Be le ka a malaka kpɛo pāa 'mɔo kɔsir kpɛe na jātāan nɛr lob 'yǔo a man

pɔ ti 'yer, “Nɔtǔ le un lob fu bar, a fǔo Babilon tɛkpɛe nyā ka nɛre kǔ le nye fu jaa go ε.

XXII Ba kǔ le wǔ kǔrǔjom nɛmefu, ni yiel yielbe, ni daa pɛelbe, ni ule pɛelbe jaa go ε. Tǔtǔnɔ jaa bɔɔɔ kǔ le be be go ε, ba kǔ le wǔ jǔ nāenbe dǔɔn go ε.

XXIII Fātɔn būu kǔ le chaar be go ε. Ba kǔ le wǔ pɔɔ paalaa ni wɔ sɛre kǔkɔr go ε. A fu yayarba le dǔo yi yuor a wer pɔ. A fu tāsɔo yele le fu de bel a paalsi jaa ka ba bɔr.

XXIV A wɔ pɔ le ba nye a 'ye'yerbe ni a Nāanmɔn nɛbe jāt ni bala ba jaa ban dǔo kɔ a wer pɔ.”

XIX

I A anyā puor, n wǔn gǔmǔ fika nɔyɔɔ na tāna be a saaju 'yere ni, “Dānfu wɔ ta Nāanmɔn! Faafu ni tɔr ni kpɛo i naa a wɔ tɔɔr,

II bojūu a wɔ 'yer tɔɔrfu un yelmāe ti mɔ tor. Wɔ 'yǔɔn a pɔɔ baa na 'yer, 'lo le sǔo a wer nɛbe ni a wɔ sɛsɛyele. A wɔ gbāgbaar won kɔ, wɔ yab won a sān.”

III Ba le tāna na go, “Dānfu wɔ ta Nāanmɔn. A wɔ jɔɔr na uro duoro ba tara nɛmaafu ε.”

IV Ka a nɛbere lɔjer ni anaar ni a bǔnɔbie anaar bala gān kpa tɛe puor a Nāanmɔn na jāne a nāa dakɔɔ ju pɛere wɔ 'yere ni, “A i a le. Dānfu wɔ ta a Nāanmɔn.”

V Be le ka a kǔkɔr yi be a nāa dakɔɔ par 'yere, “A yin na i a Nāanmɔn gbāgbaar na yi joro wɔ dābāe. Ka bil bɔ bere le, yi pɛere a si Nāanmɔn!”

VI N pāa le wǔn dǔɔn fika nɔyɔɔ na gǔnǔo, bɔ fika kǔkpɛe na joro, bɔ saa na tāna kpɛo jaa, “Dānfu wɔ ta Nāanmɔn! Bojūu a si Soro Nāanmɔn na i a Tǔɔfu Sɔɔ, le di a nāa.

VII Yi i a si chule ka si āgān 'maa a si kɔ a Nāanmɔn tɔr an i a wɔ Peraabile pɔɔ kulfu bɔbir vɛe naa, ka a pɔɔ mɔ choɔr a wɔ māe baar.

VIII Wɔ sun bǔpɛel na vɛele ti nyɛle.” A bǔpɛel anyāna le a Nāanmɔn nɛbe yeltorsɔ.

IX Ka a malaka 'yer kɔ ma, “Sɛb a anyāna, ‘An un pupel kɔ a bala ban bɔɔl a Peraabile pɔɔ kulfu lǔo di jie.’ ” Ka

a malaka ni 'yer puo, "A Naaɲmin 'yer anyāna in yelmāe."

X Ka n gā kpa tēe ɪka n puor wɔ, tɪche ka wɔ 'yer kɔ ma, "Ta maal a le ε. N ni ɪ naa a gbāgbaa nɪtāa a fōo ni a fo yeer kaar, bala le tara Yesu dāasɪε. Puor Naaɲmin! Bojūu, a Yesu dāasɪε le ɪ a Siε 'yer."

XI N nyen a saaju na yuo, ka a ɪ wii pɪla le, ka a nɪre 'lo na do yuor di, yelmāe soo ni nitor. Yeltorsi le wɔ ma toor a wɔ 'yer ti nmaan wɔ jεer.

XII A wɔ nɪbie 'lɪre naa fɪka būu, ka a nāɲupil yoo su a wɔ ju pɔ. Yuor seɓ mar wɔ nɪre jaa na ba bōo ε, ka 'lo tεε ba le ε.

XIII A fuu wōo won su in jāi wɔ jaa ka a yuor di, "Naaɲmin 'Yer."

XIV A saaju sojasi sun bōpɪel don wii pɪel turo ni wō.

XV Ka a sokpēε diir yi a wɔ nεε pɔ, 'lo le wɔ de chɪre ni a paalsɪ ba jaa, "Wɔn kaara ba jaa ni a kpēo 'lo na kaara a kur dāgbal kaar." *(Yiel Gān*

2:9) Wɔn nεere ban nɪmεre be a tɪε wōmō nenɪmerfɔ jie ni a Naaɲmin na ɪ a Tōfo Soo suur.

XVI Yuor nyāna le be a wɔ fuu wōo na suu a gbekpēε pɔ ɪka, A NĀMINE BA JAA NĀA, NI A SORBO BA JAA SORO.

XVII N nyen malaka na ara a mōtōo ju ti buol a lubil a jaa na ooro be a saaju ni kɔkɔkpēε, "Yi lōo taa wa a Naaɲmin lōo di jie.

XVIII Le le, yi wa dire a nāmɪne āgāma ni a fōn dēme ni a kpāen dēme, a wiisi ni a ba duorbo, gbāgbaar ni sumɪne, a bil ni a bere, a nɪbe banyāna ba jaa āgāma."

XIX Ka n nyε a mōdōo ni a wer nāmɪne ni a ba sojasi lōon taa nmaan a 'lo na do a wii ni a wɔ sojasi jεer.

XX Tɪche ba nyoon a mōdōo lōon a jir nɪmara 'ye'yere na tō a ne'maa tōmō a mōdōo niem. A ne'maa tōmō anyāna le wɔ de belō a bala na tara a mōdōo jāne ti puor a botɪ. Ba lob ba jaa ayi bōnɪbie 'yōo a jerbɪ būu na dire pɔ.

XXI A bala na che, a 'lo na jāne a wii ju kɔ ba naa ni a sokpēε diir 'lo na yi a wɔ nεε pɔ, ka a lubil pāa di a ba āgāma tɪ.

XX

I N nyen a malaka na yi a saaju suro waara tara a bōo fulom 'lo pān bir ni bōjor gbor.

II Wɔ tōo naa a dajɪl 'lo na ɪ a kōr waa, 'lo le ɪ a dεer soo na ɪ a Satan na wɔ lū wɔ ni a bōjor gbor ka wōn maal yuomo tur (1,000).

III Wɔ lob won 'yōo a bōo fulom nyā pɔ, ti kpai na wɔ 'yōo jāne a wɔ kō le tōo a paalsɪ bel go ε, ka a yuomo tur (1,000) wa baar. A ala puor, ban yuo wɔ naa ka wɔ maal ber bālāa.

IV N nyen nāa dakoo, ka a bala na jāne, ba kɔ ban sɔr ɪka ba toor 'yer. N le nyε naa a bala na dōo dire a Yesu dāasɪε ni a Naaɲmin 'yer jūu ban kɔ, n nyen a ba sɪr. Bala le ba soo puor a mōdōo ni a botɪ ε, bi soo de a wɔ jāne a ba gber pɔ bi a nuur pɔ ε. Ba ir naa a kūu pɔ ɪ vɔε ka bala naa Yesu lōo di nāa a yuomo tur (1,000).

V A kūn bala na che baa ir ε, ka a yuomo tur (1,000) ala ba wa baar ε. A dōo dōo kūu pɔ irfɔ le a anyā.

VI Pɔpɔl le kɔ a ni chechesɪ banyāna na de nie ir a kūu pɔ ɪ vɔε. A gbεε ayi kūu kō le pɔo ba go ε, tɪche ban in a Naaɲmin bōor lorbo, ka bala ni a Ni-iraa lōo di nāa a yuomo tur (1,000) ala pɔ.

VII A yuomo tur wa ta, a malaka na yuo naa a Satan a bōo fulom 'lo pɔ na wɔ for wɔ bar,

VIII ka wɔ yi belō a wer kōkobo anaar wɔ jaa nɪbe, Gooɲ ni Magooɲ na wɔ lōo ba jaa ka ba nmaa jεer. A nɪbe waa naa fon kō tōo ba sɔr ε.

IX Ba yer a wer wɔ jaa na ba wa jilō a Naaɲmin nɪbe jaa jie a tēe 'lo a Naaɲmin na nō. Tɪche ka a būu yi saaju lo di ba jaa.

X Ka a dεer soo 'lo na belō ba, ba lob won 'yōo a jerbɪ būu na dire pɔ, be le a mōdōo ni a jir nɪmara 'ye'yere be. Ban ge ba naa mōtōo ni tāsoo wɔ jaa, ka ba be be jaa kpo kpo.

XI N pāa le nyen a nāa dakoo pɪla, ka a 'lo na jāne. A tēe ni a saaju bɔr a wɔ niem, baa le tara jie go ε.

XII N nyen a kūn, bil naa bere ka ba ara a nāa dakoo niem, a ba yuor gāma bin.

Ba le yuon a gān āsɔɔ na ɪ a nyevɔr gān. Ba tɔɔr naa a kŭn bala 'yer nɪtāa a le ban dɔɔ maal a ba seɓ 'yɔɔ a gān pɔ bin.

XIII A man tɪr naa a kŭn ala won tara, ka a kŭu nɪ a kpɪisi tēe mɪ tɪr a kŭn bala ban tara, ka ba tɔɔr nɪrɛ āsɔɔ jaa 'yer a le won dɔɔ maal.

XIV Ba lob a kŭu nɪ a kpɪisi tēe 'yɔɔ a bŭu dagel pɔ. A bŭu nyā na dire le a kŭu gbɛɛ ayi.

XV Ala ɪ nɪrɛ jaa yuor ba wa seɓ a be a nyevɔr gān pɔ ɛ, ban lob won 'yɔɔ a bŭu dagel nyā pɔ.

XXI

I A anyā puor, n pāa nyen saaju paalaa nɪ tēpaalaa, bojŭu a saaju koraa nyā nɪ a tēkoraa nyā bɔr naa, ka a man ba le be be go ɛ.

II N nyen a Tēcheche na ɪ a Jerusalem paalaa ka wɔ yi a saaju a Nāanmɪn sē suro waara fɪka, pɔɔsaraa na pāen bōkākæe gun a sɪrɛ kulfɔ.

III Ka n wō kɔkɔr na yi a be a nāa dakɔɔ par 'yere, “Pōpāanyā, Nāanmɪn na kpɪeraa a nɪsaalba pɔ, na wɔ be a ba sē. Ban ɪn a wɔ nɪbe, ka wɔ mɪ be a ba sē ɪ a ba Nāanmɪn.

IV Won 'yɪr naa a ba nɪbikōɔ a nie pɔ bar. Kŭu kō le be be go ɛ. Waal ba le be be go ɛ. Kōn mɪ ba le be be go ɛ. Nɪrɛ ba le bɪrɛ be go ɛ. Bojŭu a yelkoro a jaa pōn chen.”

V Ka a 'lo na jānɛ a nāa dakɔɔ ju 'yer, “N maala naa a bomo a jaa bōpaalaa!” Na wɔ pāa le 'yer kɔ ma, “Seɓ a anyāna bin, baal ba be be ɛ, a ɪn yelmāɛ.”

VI Wɔ 'yer kɔ ma, “A maal naa. Maa le a Pielfɔ nɪ a Baaraa. 'Lo jaa a kōnyŭur na kpe, ɪn kɔ won a nyevɔr kōɔ na yi a bulo pɔ ka wɔ nyŭ pɔɔɔ.

VII Nɪrɛ 'lo jaa na jeb tōɔ, ɪn kɔ won a anyāna a jaa. Ka n ɪ a wɔ Nāanmɪn ka wɔ mɪ ɪ a n bie.

VIII Tɪche a bala na ɪ a dābān dēme, nɪ bala na ba sɔɔ de ɛ, nɪ tɪer dɛbe dēme, nɪ nɪkɔrbo, nɪ sēsēnbe, nɪ sɔɔbɔsi, nɪ tɪpuorbo, nɪ jir ŋmarba ba jaa, a ba jie ɪ naa be a jerbɪ bŭu dagel pɔ. A nyā le ɪ a kŭu gbɛɛ ayi.”

IX Ka a malakasɪ ayopōi na tara a wōm ayopōi 'lo na tara a baaraa wa 'yer kɔ ma, “Wa, ka n wiil fɔ a pɔɔsaraa na ɪ a Peraabile pɔɔ.”

X A malaka 'mɔɔ man a Sɪɛ pɔ don a tō wōo kpēɛ ju na wɔ tɪ wiil ma a Tēcheche na ɪ a Jerusalem na yi a Nāanmɪn sē suro waara.

XI Wɔ chaar wɔ jaa nɪ a Nāanmɪn tɪr, a chaarfɔ kaara fɪka a kɔsɪsɔn na wɔ nɪle chaar jaa wel wel a kɔsɪbe ala ban bɔɔlo a jasɪpa kaar.

XII Dachin wōo na kpēme jilō wɔ jaa na wɔ tara dōdɔɪ pie nɪ ayi, ka a dōdɔr āsɔɔ jaa tara malaka na kaara. Ba seɓ a Isral bal pie nɪ ayi yoe mar a dōdɔɪ pɔ.

XIII Dōdɔɪ ata ben a mōtōɔ purfɔ jie, ka ata mɪ be a kōkoo, ka ata mɪ be a kōkoo nyā, ka a ata mɪ be a mōtōɔ mɔrfɔ jie.

XIV Dachin par kparsɪ pie nɪ ayi ju le a dachin dɔɔl. Ala pɔ le ba seɓ a Peraabile nɪtɔnsɪ pie nɪ ayi yoe dɔɔl.

XV A malaka 'lo na 'yere nɪ ma tara na selma damanaa ɪka wɔ man a tēe dōdɔɪ nɪ a dachin.

XVI A tēe par kparaa jātaa, a wōofɔ nɪ a yalfɔ wɔ jaa. Wɔ man a tēe nyɛ ka wɔ ɪ mel tur dɔɔl kɔɔr anaar (1,400). A wōofɔ nɪ a yalfɔ, a dofɔ, nɪ a jāafɔ.

XVII Wɔ man a dachin ka a yal ɪ gbɛɛ kɔɔr ayi dɔɔl pie nɪ ayɔɔb (216). A malaka man a le a nɪsaal na ma man.

XVIII A kɔsɪbe ala ban bɔɔlo a jasɪpa le ba men a dachin, ka a tēe wɔ jaa ɪ selma na wɔ chaar chāana kaar.

XIX Kɔsɪsɔn a jaa bɔɔɔ le ba de kpar a tēe par kparaa. A par kpardōɔ 'lo ɪn a kɔsɪsɔn ala ban bɔɔlo a jasɪpa, ka a ayi sɔɔ mɪ di safer, ka a ata sɔɔ di agete, ka a anaar sɔɔ mɪ di emerald,

XX ka a anŭu sɔɔ di ɔnɪksɪ, ka a ayɔɔb sɔɔ mɪ di kantlian, ka a ayopōi sɔɔ di keresolɪtɪ, ka a aniin sɔɔ mɪ di berl, ka a pie forbir sɔɔ di topajɪ, ka a pie sɔɔ di kɪrɪsɔprase, ka a pie nɪ bō'yen di jasɪntɪ, ka a pie nɪ ayi sɔɔ mɪ di ametesete.

XXI A dōdɔr nɛɛ pie nɪ ayi ala ɪ naa a kɔsɪsɔn pie nɪ ayi. Kɔsɪbō'yen le ba maal a jaa. A sokpēɛ na be a tēkpēɛ nyā pɔ selma le wɔ jaa ka wɔ chaar chāana kaar.

XXII N ba nyɛ puorfɔ yir be a tēe pɔ ɛ,

bojũu a si Soro Nãanmũn na i Tõõfo Sõõ
ni a Peraabile le i a puorfo yir.

XXIII A tẽe nyã ba bõõõ mõtõõ, bu
nmeraa chãa ε, bojũu a Nãanmũn tũr le
i a chãa, ka a Peraabile i a wõ fãtũn.

XXIV A chãa nyã põ le a paal bõrsi nibe
na yõõõ, ka a wer nãmĩne mi waan a ba
nãbomo a be.

XXV A wõ dõdõr nẽe ba be na wa põõ a
mõtõõ ε, an i tãõõ ba le be be go ε.

XXVI A paal bõrsi nibe nãbomo ni a ba
tũr, ban waan naa be.

XXVII Bõdẽer kõ kpe be ε, bu bala na
tõnõ vĩ tõmõ, bu nibelbe, tiche a bala tẽe
yuor na seb a Peraabile nyevõr gãn põ.

XXII

I Ka a malaka pãa wiil ma a nyevõr põn
kõõ ka wõ i jaa wel wel ka a joro yire a
Nãanmũn ni a Peraabile nãa dakõõ par,

II naa joro a tẽe sõr kpẽe sãlsõõ. Nyevõr
tĩe ara naa a põn lõbobo, ka a jaa ma
wõnõ wõbõrsi pie ni ayi yuon jaa, ka
a wiil ika a ma wõ naa nmeraa jaa
gbebõ'yen. A vai le ban sãan a paalsi a
jaa nibe baal.

III Nãanmũn põ'yõõfo ba le be bon jaa põ
go ε. Nãanmũn ni a Peraabile nãa dakõõ
na ben a tẽe põ, ka a wõ gbãgbaar tõnõ
kõõ wõ.

IV Ban nyen a wõ nie, ka a wõ yuor be
a ba gber põ.

V Tãõõ kõ le be be go ε. Baa le bõõõ
fãtũn chãa ε, bu mõtõõ chãa ε. Bojũu a si
Soro Nãanmũn mãe na chaar ba naa a wõ
chãa, na ba di nãa bĩbir jaa.

VI Ka a malaka 'yer kõ ma, "Baal ba be
a 'yerbie anyãna põ ε, a in yelmãe. A
Soro Nãanmũn na ma kõ a wõ Siẽ a wõ
'yẽ'yerbe tõ naa a wõ malaka ika wõ wa
wiil a wõ gbãgbaa yele ala na kõ yaar ti
i ε."

VII "Nyẽ, n kõ yaar ti wa ε! Põpel sõõ le
a 'lõ na sõõ a 'yerbie anyãna a jaa na seb
a gãn nyã põ."

VIII Maa jõõn le wõ ti nyẽ a anyãna. In
wa wõ ti nyẽ a le baar, n gãn kpa tẽe ika
n puor a malaka, 'lõ le wile ma a anyãna.

IX Tiche ka wõ 'yer kõ ma, "Ta maal a le
ε! N mi i naa a gbãgbaa nitãa a fõõ ni a
fõ yẽer 'yẽ'yerbe ni bala jaa na turo a gãn
nyã 'yer. Puor Nãanmũn!"

X Ka a malaka pãa 'yer kõ ma, "Ta sõõl
a 'yẽ'yere 'yer nyãna a gãn nyãna põ bar
ε, bojũu a sõõ gber naa.

XI Vẽ ka a 'lõ na i nĩdẽer, wõ chene ire a
dẽer. Vẽ ka a 'lõ mi na maala yeldẽbe, ka
wõ chene maala a yeldẽbe. Vẽ ka a 'lõ na
tor, wõ chene i a nitor. 'Lõ mi na i cheche,
wõ chene i a cheche."

XII "Nyẽ, n kõ yaar ti wa ε! N tara na a
n yar na kõ nĩre jaa le won tõ.

XIII Maa le a Pielfõ ni a Baaraa, a nidõõn
ni a puor sõõ.

XIV "Põpel dẽme le a bala na pẽe a ba
fuusi. Ban tara na sõr di a nyevõr tĩe
wõmõ, na ba tu a dõdõr nẽe kpe a tẽe põ.

XV Tiche baar, ni a sõõbõsi, ni a
sẽsẽnbe, ni a nĩkõrbõ, ni a tipuorbo, ni
a bala jaa na nõ jir nmaafõ, ban ara na a
yõõ.

XVI "Maa Yesu le tõ a n malaka ni a
dãasĩe nyãna a yi sã kõ a pupuorbiir
gbulsi. Maa le i a David nyũr ni a wõ
yõõ, ni a bivĩe nmerbir na chaar."

XVII Ka a Siẽ ni a põõ paalaa 'yer, "Wa!"
Ka a 'lõ mi na wõ naa 'yer, "Wa!" Nĩre jaa
kõnyũur na kpe, vẽ ka wõ wa, nĩre jaa na
bõõõ, vẽ ka wõ wa de a nyevõr kõõ kufõ
nyũ põõõ.

XVIII N kpãan ãsõõ jaa na wõnõ a 'yẽ'yere
'yer a gãn nyãna põ. Ala i ãsõõ jaa wa
den bon dõõl a 'yer nyã põ, Nãanmũn mi
na dõõl wõ naa a wõm ala a gãn nyã na
'yer a ba 'yer.

XIX Ka ala i nĩre ãsõõ jaa mi wa ir
bon bar a 'yẽ'yere 'yer a gãn nyã põ bar,
Nãanmũn mi na mõõ wõ naa a nyevõr tĩe
wõmõ ni a tẽcheche põ kpefõ a gãn nyã
na 'yer a wõ 'yer.

XX A 'lõ na di a anyãna dãasĩe 'yer naa,
"Jõ, n kõ yaar ti wa ε." A i a le. Wa si
Soro Yesu.

XXI A si Soro Yesu wãefõ wõ be a
Nãanmũn nibe sã. A i a le.